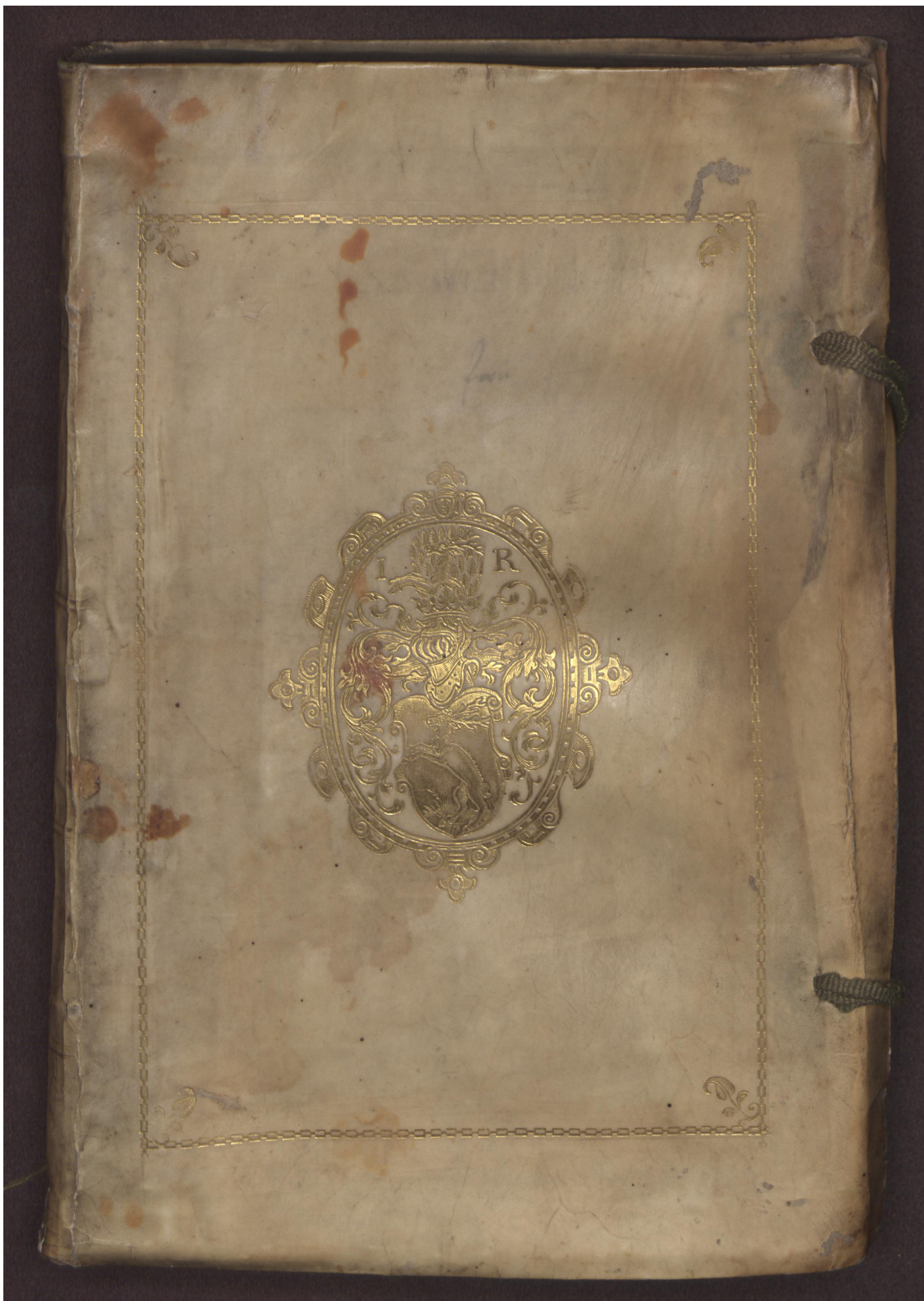
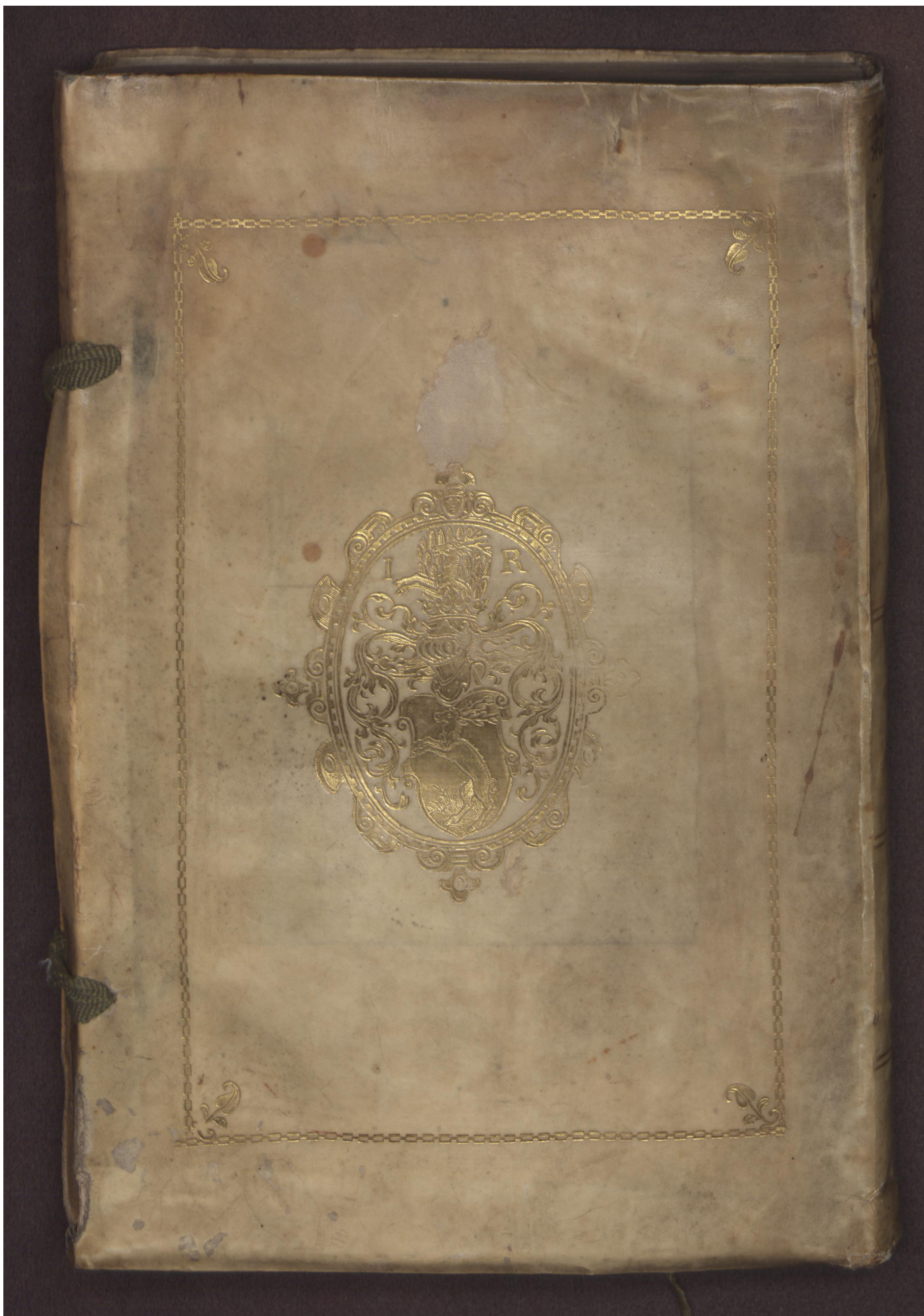

I R

I R

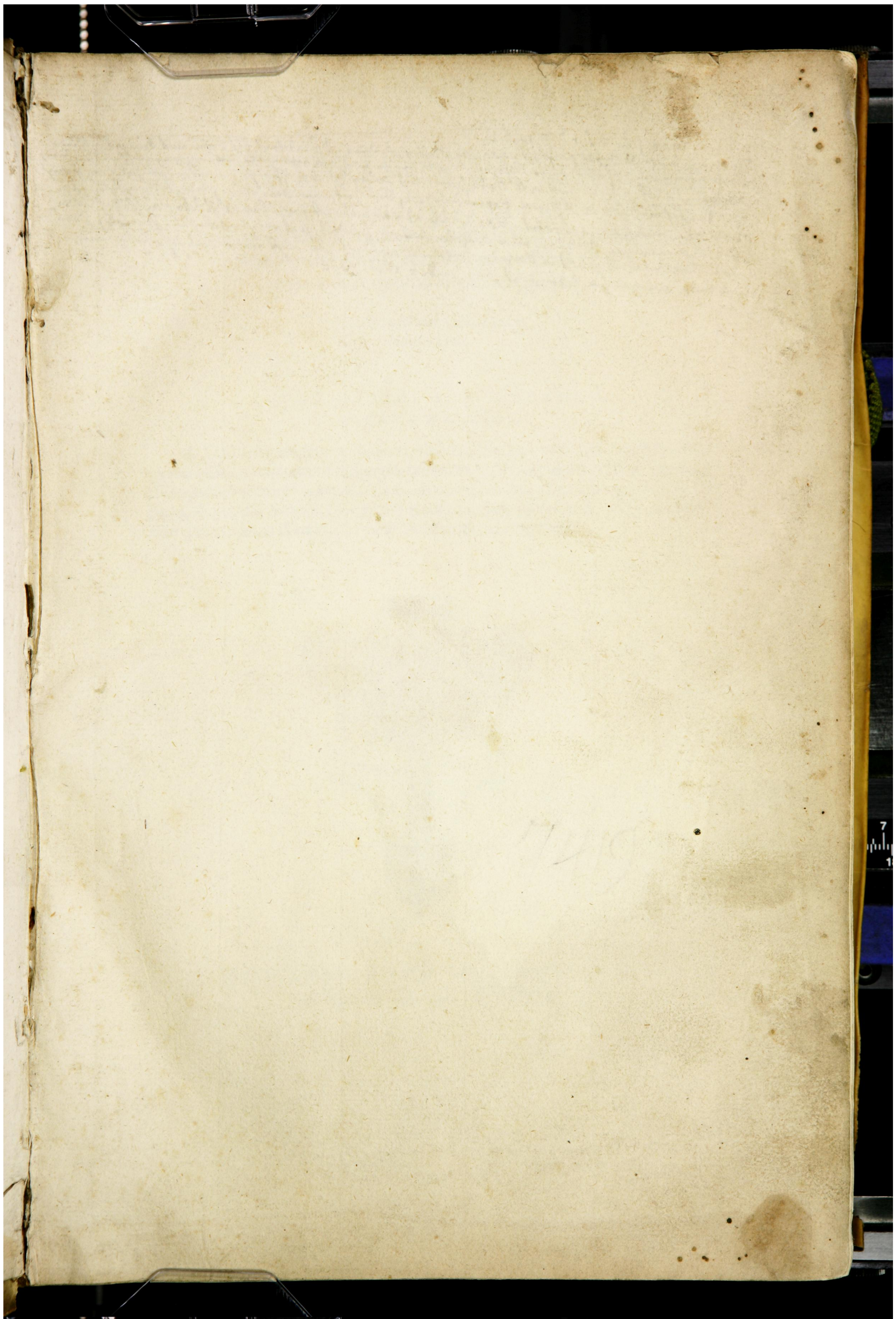

R. MUENDEL

Von Saxo Gram: s. d. allg. H. d. Z. Th. 14, S. 26.
Bis zum Ende des XI Jahrh. verfährt Saxo als Dichter, u. daher ist sein Werk bis dahin mit den abentheuer-
lichsten Fabeln erfüllt, führt Nahmen der Könige an, die niemals, wenigstens nicht in Norden
existirten, giebt seinen gewagten Betrug u. List durch Widersprüche zu erkennen, u. verschweigt
zur Verhehlung seiner listigen Erfindungen die Zeit, wann dies oder jenes soll geschehen seyn.
Vom 12ten Jahrh. an verfährt Saxo zwar etwas aufrichtiger, aber er ist stets partheyisch wo er
von auswärtigen Völkern oder Begebenheiten handelt, setzt wiederum die Chronologie aus
den Augen, u. ist selbst in der Anzeige inländischer Geschichte nicht immer ausführlich genug —
Das beste am ganzen Werk ist sein netter röm. Styl.

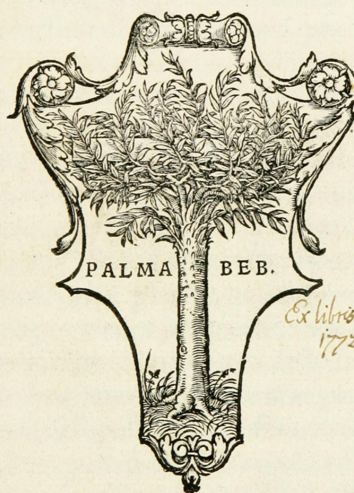
SAXONIS GRAMMATICI DANORVM HISTORIAE LIBRI XVI, TRE

centis abhinc annis conscripti, tanta dictionis elegantia, rerumq́; gestarum uarietate, ut cum omni uetustate contendere optimo iure uideri possint.

Accessit rerum memorabilium Index locupletissimus.

DES. ERASMI ROTERODAMI de SAXONE censura.

IN Daniam nauigare malo, quæ nobis dedit Saxonem Grammaticũ, qui suæ gentis historiam splendide magnificeq́; contexuit. Probo uiuidum & ardens ingenium, orationem nusquam remissam aut dormitantem, tum miram uerborum copiam, sententias crebras, & figurarum admirabilem uarietatem, ut satis admirari non queam, unde illa ætate homini Dano tanta uis eloquendi.

BASILEAE, APVD IO. BEBELIVM.
ANNO M. D. XXXIIII.

Kay Høegs Samling
1970.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PA TRI, ILLVSTRISSIMO'QVE PRINCIPI AC DOmino, D. PHILIPPO à Gundelsheim, Epiſcopo Baſilienſi, Ioan. Oporinus S. D.

VOTIES temporum noſtrorũ mores, Illuſtriſſime Princeps, ac uariam rerum omniũ faciem cogito, cogito autem ſæpe: ita ſeſe paſſim prodente ſcilicet hominũ ſtultitia, ſuamq; aduerſus diuina beneficia (literarum dico) aliquot iam annis ultro etiam ac ne expectantibus quidem pleriſque oblata, ingratitudinem atq; inſaniam teſtante: facere non poſſum, quin certa iuſtaq; fatorũ lege improbam quorundam rerum etiam ſummæ præfectorũ oſcitantiã ſic puniri, eorumq; delicta quanquã paucorum ſępenumero amentium (quemadmodum ferè fit) complures unà inſontes luere exiſtimem: & ueram omnino diuini Platonis uocem admirer, nõ aliter optime rebus publicis conſultũ iri aſſerentis, quàm ſi aut philoſophiæ candidati adminiſtrandis illis præſint, aut ipſi Principes ac magiſtratus philoſophentur. At uero ubi pro libidine cuncta fieri, paſſimq; per omnia tam publica quàm priuata negocia præſentiſſimam peſtem φιλαυτίαν graſſari uidemus, adeò ſurſum deorſum agitari, perq; incerta plerunq; ferri quaſcunq; tandem πολιτειῶν formas mirabimur? non hercle: quando ſic prorſus res habet, ac neque malo huic hi, quorum id curare uel maxime intererat, mederi, alijs (ſi dijs placet) grauioribus ſemper occupati, pergunt. Vnde neceſſariò fit, dum rerum ita omnium ſecuri degimus, ipſæ etiã res paſſim ut nutent, dormitantesq; perpetuò atq; aliud agitantes uel deſtituant penitus, uel unà ſecum in ruinam trahant. Cui equidem periculo occurri haud alia poſſe ratione puto melius, quàm ſi diuini muneris philoſophiæ præceptis diligenter imbuti, illam ubiq; itineris ducem, ac negociorum noſtrorum ceu filum per tot mundani huius labyrinthi anfractus cõtendentes, ſedulò obſeruatũ ſequamur. Huius autem uis in hoc certe uel maxima ac præcipua, niſi fallor, ſita eſt, ut domeſticæ primũ ſupellectilis noſtræ probe nobis conſcij, mox ad Delphicũ illud, Ne quid nimis, ceu regulã actiones noſtras omnes, omnia conſilia corrigamus: hoc eſt, diuinũ illud & de cœlo ad nos delatum γνῶθι σεαυτόν, omnibus uiribus omniq; ſtudio amplectamur: neque eorũ quæ ſunt ſupra nos, idcircoq; uel minus uel omnino nihil ad nos pertinere à ſapientiſſimo philoſopho iudicantur, curioſi, uerum noſtra potius ſorte ſiue ratione parta, ſiue diuinitus tradita, ſiue caſu denique oblata contenti, nullo pacto alienã aut ſtulte optemus, aut inuadamus temere, aut quacunq; tandem uia nobis uendicemus. Sapientiſſimus quidẽ Apollinis quoq; oraculo iudicatus eſt Socrates, principis huius philoſophiæ partis, qua de loquimur, ab ipſo etiam Platone cõſtitutus

tanq̃ ad unguem factum exemplar, nõ aliunde certe, q̃ quia & se nosse inter eius temporis Sophistas uel solus uideretur, & primus philosophiæ studium à rebus externis transferendũ ad animi penetralia mentisq; recessus scrutãdos, hoc est, ad affectus ac mores nostros intimius pernoscendos, & recte ad uirtutẽ instituendos, censeret: postremo aliena curanda nõ amplius arbitraretur, quàm quatenus proprijs esse officijs documento possent. Præclara equidem omnino facultas isthæc, & nunquã satis admirandum philosophiæ bonum, res extra nos positas, hoc est, naturę illud spectaculum, idcirco nimirũ nobis exhibitum, concipere animo, & quacunq; patet sublimi mentis oculo contemplari, in eoq; miram conditoris maiestatem & immensam in mortaliũ genus benignitatem æstimare. Sed est illa quoq; non inferior eiusdem philosophiæ pars altera, abducto etiam ab illa uastitate nonnihil animo, reconditum domi nostræ thesaurũ inquirentis, & microcosmi huius motus omnes, omnia munia sedulò perlustrantis, atq; ita in se descendere, secumq; habitare studiosos sui perdocentis: officiorum deniq; suorum quenq;, quid uitandum, quid sequendum sit, aliorum subinde ceu theatro proposito admonentis. An non enim absurdum id fuerit, planeq; desidis ac male feriati animi argumentum, neglectis rebus quanquam priuatis domumq; te identidem reuocantibus, obuersari in foro, ac publicis parumq; ad te pertinentibus etiam occupari malle? atq; ibi tamẽ ita quoq; securum agere, ut præclare cæterorũ aut turpiter factis neq; quid cauere te, quid'ue amplecti oporteat, erudiri patiare? sed ipsum obiectare te rebus, ac tui periculum facere omnino, teq; statuere exemplum alijs quàm alios tibi, pręclarius arbitrere? Atqui horum alterum ut est proprium & quasi genuinũ philosophiæ opus, ita alterum quoq; haud infimæ eiusdem etiam portionis, Historiæ nempe, qua uelut officiorum omnium ac prudentiæ uniuersæ instructissimo mundo, quid unumquodque hominum genus, ætatem omnem atque conditionem deceat, quid in rebus omnibus pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non, planius omnino ac melius quàm ullis alijs quantumlibet belle institutis sophorũ præceptis non docetur solum, sed quasi inspiciendum tractandumq; exhibetur: & hoc quidem multijuga uariáque ac ubere omnis generis exemplorũ copia, tam innumeras ac diuersas causarum & euentuum quibuscunq; in negocijs, consiliorumq; formas suppeditante. ne cõmemorem quàm istuc iucundum etiam sit, hic ceu alta quadam è specula omnes omnium hominum actiones, rationes omnes intueri, & quà cuiq; iter aliquando ad uirtutis amœnissima prata deligenti penetrandum sit, quà à uitiorum putidissimis lacunis declinandum, in tuto uidelicet constitutum discere: ut quod de optimo poëta Flaccus exclamat, idipsum nos de Historico quoq; dici commodissime ac iure optimo posse censeamus, Omne punctũ ferre, qui misceat utile dulci.

Neq; hic ita multum referre puto, Historiæ ætatem æstimare: quemadmodum quosdam nimis delicati oris, nisi uetera et suis temporibus (ut idem ille ait) iam olim defuncta, fastidire uidemus. Ingratos profectò homines, & suo etiam seculo quocunq; tandem indignos: quippe non quia crasse Compositum quicquã illepide ue putent reprehendentes, sed quia nuper. Quasi uero non discere quod rectum est, ubicunq;, undecunq;, quacunq; ætate, & par sit et oporteat. Itaq; magni nobis precij, magnæ autoritatis esto omnis rerum gestarum cuiuscunq; gentis, temporis, autoris, quantũcunq; simplex, duntaxat uera ut sit (quæ Historiæ prima uirtus est) narratio. Quanquam ubi orationis quoq; decor accesserit, tanto nobis erit etiam iure quodam suo cõmendabilior, quanto lectorem concinnitate sua ad hoc quod uerum narrat considerandum, ac diligentius tractandum, animoq; ita firmius infigendũ magis inducit, magisq; suauitate sua ac specie detinet. Qua quidem re inter medij temporis Historicos haud scio an quisquam alius, quantum ego iudicare possum, hoc Saxone Grammatico, Danicarũ rerum scriptore, excellat magis: quiue cum ueterũ etiam quolibet, siue dictionis elegantiam spectes, siue rerum consiliorumq; ac euentuum uarietatem requiras, cõferri melius possit. Hunc igitur cum nuper ad nos è Gallia misisset IO. SPHYRACTES Basiliensis, iuuenis cum optimis moribus & eruditione minime aspernenda præditus, tum in paucis mihi perquã charus amicus, simulq; uti apud nos eum curarem quãdiligentissime excudi hortaretur, quippe quem in hoc ipsum à generosissimo atq; humanissimo iuuene D. ERICO à Crabben, Dano, amicoq; singulari, non ita pridem Lutetiæ dono accepisset: suscepto protinus eo, atq; obiter quantũ per ocium licuit inspecto, nõ potui nõ probare amici consilium, cui et facile ac lubens obsecutus sum: primũ quidem quod in studiosorũ usum id cessurũ intelligerem, quibus libenter ac iure me meamq; operã omnem deuoueo: deinde quia datam mihi hic ansam uiderem, Reuerende Præsul, gratitudinem animi mei, quemadmodũ est æquum, erga C. T. quacunq; tandem ratione uel de alieno testandi: cuius benignitatem experiri me, nihil aliud quàm literarum mancipium, de te uero neq; uerbo quidem unquã, nedum officio benemeritũ, ultro uoluisti. Quare improbus certe sim, id si non agnoscam: ingratus, nisi prædicem: barbarus, si nõ quocunq; demum pacto animi cum officiorum amplitudinem æstimare callentis, tum sese uicissim etiam si qua liceat promptissimum offerentis, testimonium exhibeam. Neq; uero parum etiam hoc ut facerem, optime Antistes, me impulit, quod ut principe uiro cumprimis dignum esse iudico, id genus scriptores habere familiares, eorumq; exemplis ceu Lydio quodam lapide consilia omnia, omnes conatus suos explorare: ita pertinere ad te etiã uel maxime putaui, quem præcipuo erga literas earumq; candidatos studio teneri, ac

eruditorũ domestica etiam consuetudine potissimum oblectari non leuibus certe argumentis animaduerti, præter omnino multorum hodie Principum morem, parasitis tantum & assentatoribus, alijsq́ id genus nihili homuncionibus, bonos uiros ac philosophiæ studiosos cane peius & angue exosis, stipari sese ac modo non totos regi gaudentiũ: pro quibus equidẽ si admittere sæpius alteros illos mallent, aut mutis istis duntaxat uti consultoribus non erubescerent, minus certe consiliorum eos factorum'ue temere plerunque susceptorum pœniteret, minusq́ haud dubie quicquid ipsi delirant, (ut Horatiano uerbo utar) Achiui plecterentur. At quanto tu longe diuerso ab illis instituto, multis alijs antiquiorem ducis, clarissimi Iurisconsulti D. LVCAE PALIVRI, C. T. Cancellarij uel unius consuetudinẽ? cuius equidẽ uiri, tanq̃ præsentis usq; consiliorum omnium & actionum Achatis, fide & prudentia dum ita sedulò uteris, facere nõ potes quin & rebus tuis pulchre ac sapienter prospicias, & bonarum artium ijsdemq́ addictorum expositissimum semper te Meçœnatem declares, & ea deniq; re nullam aliam C. T. fastigio magis cõuenire persuasum habeas. Hac igitur et ego humanitate tua prius etiam q̃ merui cognita fretus, istã tibi SAXONIS eruditam iuxta ac elegantem historiam offero, neq; ingratam eam tibi fore, quanquam Principi, Principum scilicet res tractantem, cõfidens, & meã erga te gratitudinẽ quomodocunq; testaturã, literarumq́ ac studiosorũ tibi causam, tametsi iam antea abunde beneuolo, amplius etiam cõmendaturam nihil addubitans.

Bene uale. Basileæ, Calend. Iulijs, Anno XXXIIII.

RERVM ET VERBORVM HISTORIAE DAnicæ præcipue memorabilium Index.

Audacium

E

Haraldus

Hugletus

N

Nicolai Sti=

P

Prouerbiorũ

S

cum

T

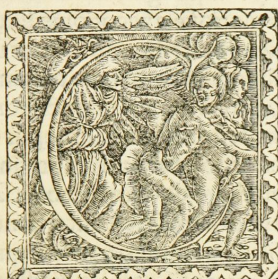
V

Z

FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, IN GESTA DANORVM PRAEFATIO.

VM cæteræ nationes rerum suarũ titulis gloriari, uoluptatemq́ ex maiorum recordatione percipere soleant: Danorũ maximus pontifex Absalon patriam nostrã, cuius illustrandæ maxima semper cupiditate flagrabat, eo claritatis & monumenti genere fraudari non passus, mihi comitum suorũ extremo, cæteris operam abnuentibus, res Danicas in historiam conferendi negocium intorsit, inopemq́ sensum maius uiribus opus ingredi, crebræ exhortationis imperio compulit. Quis enim res Daniæ gestas, literis prosequeretur? quæ nuper publicis initiata sacris, ut religionis, ita latinę quoq́ uocis aliena torpebat. At ubi cum sacrorũ ritu latialis etiam facultas accessit, segnities par imperitiæ fuit, nec desidiæ minora, quàm antea penuriæ uitia extitere. Quo euenit, ut paruitas mea, quamuis se prædictæ moli imparem animaduerteret, supra uires niti, quàm iubenti resistere præoptaret, ne finitimis factorũ traditione gaudentibus, huius gentis opinio potius uetustatis obliuiis respersa, quàm literarum monumentis prædita uideretur. Igitur oneri cunctis prȩteriti æui scriptoribus inexperto, rudes labori humeros subiicere coactus, imperiumq́ negligere ueritus, audacius quàm efficacius parui: quanquam ingenii mei imbecillitas fiduciam negabat, ab hortatoris amplitudine mutuatus. Cuius fatis cœpti mei metam præcurrentibus, te potissimũ Andrea, penes quem saluberrimus suffragiorum consensus honoris huius successionem sacrorumq́ summam esse uoluit, materiæ ducem, autoremq́ deposco: obtrectationis liuorem, qui maxime conspicuis rebus insultat, tanti cognitoris præsidio frustraturus. Cuius fertilissimũ scientiæ pectus, ac uenerabilium doctrinarum abundantia instructum, ueluti quoddã cœlestium opum sacrariũ existimandum est. Tum Galliam, Italiamq́ cum Britannia perci-

C piendæ literarum diſciplinæ, colligendæq; earum copiæ gratia perſcrutatus, poſt diutinam peregrinationem ſplendidiſſimum externæ ſcholæ regimen apprehendiſti, tantumq; eius columen euaſiſti, ut potius magiſterio ornamentū dare, quàm ab ipſo recipere uidereris. Hinc ob inſignium culmen, meritaq; uirtutum, regius Epiſtolaris effectus, officium mediocritatis liminibus contentum tantis induſtriæ operibus exornaſti, ut idem poſtmodū ampliſſimæ dignitatis uiris ad eum quem geris honorem translatis, beneficij nomine expetendum relinqueres. Quamobrem Scaniam tripudio diſſultare compertum eſt, quod pontificem potius à finitimis mutuata ſit, quàm ex indigenis legerit: quippe quæ laudabiliter delectum egit, iocunditatem ex ſuffragio ſuo meruit. Itaq; cum genere, literis, ingenioq; nitеas, ac plebem fœcundiſſimis doctrinæ ſtipendijs regas, maximū tibi gregis amorem conciliaſti, ſuſceptiq; miniſterij partes glorioſæ executionis fiducia ad laudis cumulum perduxiſti. Et ne rerum dominium poſſeſſione uſurpare uidereris, ampliſſimum patrimonium ſacris ædibus religioſæ liberalitatis teſtamento legaſti: obſitasq; curis opes decenter abijcere, quàm earum auiditate & pondere implicari maluiſti. Tu item mirificum reuerendorum dogmatum opus complexus, priuatisq; curis publicæ religionis officia anteponere auidus, pertinentiū ad eam rerum ſolutionē abnuentes, ſalutarium conſiliorū doctrina, debitis ſacrorū obſequijs adegiſti, ueteremq; diuinarū ædium iniuriā religioſo lucri beneficio rependiſti. Præterea laſciuioris uitæ ſtudioſos, intemperantiæq; plus æquo uiribus indulgentes, ſaluberrimæ exhortationis perſeuerantia, ac ſplendidiſſimis frugalitatis exemplis ad honeſtiorē mentis habitum ab eneruі mollitudine reuocatos, dictis ne an factis magis inſtruxeris, dubiū reliquiſti. Ita quod tuorum nulli prædeceſſorum obtinere tributū eſt, ſolis prudentiæ monitis impetraſti. Nec ignotum uolo, Danorū antiquiores conſpicuis fortitudinis operibus æditis, gloriæ ęmula-

D tione ſuffuſos, Romani ſtyli imitatione, nō ſolum rerū à ſe magnifice geſtarū titulos exquiſito contextus genere, ueluti poëtico quodā opere perſtrinxiſſe, uerum etiam maiorū acta patrij ſermonis carminibus uulgata, linguæ ſuæ literis ſaxis ac rupibus inſculpenda curaſſe. Quorū ueſtigijs ſeu quibuſdam antiquitatis uoluminibus inhærens, tenoreq; ueris translationis paſſibus æmulatus, metra metris reddenda curaui, quibus ſcribendorū ſeries ſubnixa, nō tam recenter conflata, q̄ antiquitus ædita cognoſcatur: quia pręſens opus nō nugacem ſermonis luculentiam, ſed fidelem uetuſtatis notitiam pollicetur. Quantū porrò ingenij illius hoīes hiſtoriarū ædituros putemus, ſi ſcribendi ſitim latinitatis peritia pauiſſent? Quibus tametſi Romanæ uocis notitia abeſſet, tanta tradendæ rerum ſuarū memoriæ cupido inceſſit, ut uoluminū loco uaſtas moles amplecterentur, codicum uſum à cautibus mutuantes. Nec Tylenſium induſtria ſilentio obliteranda: qui cum ob natiuam ſoli ſterilitatē luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ ſobrietatis exerceant, omniaq; uitæ momenta ad excolendam alienorū operum notitiā conferre ſoleant, inopiam ingenio penſant. Cunctarū quippe nationum res geſtas cognoſſe, memoriæq; mandare, uoluptatis loco reputant: non minoris gloriæ iudicantes alienas uirtutes diſſerere, quàm proprias exhibere. Quorū theſauros hiſtoricarum rerum pignoribus refertos curioſius conſulens, haud paruam præſentis operis partem ex eorum relationis imitatione contexui. Nec arbitros habere cōtempſi, quos tanta uetuſtatis peritia callere cognoui. Nec minus Abſalonis aſſerta ſectando, quæ uel ipſe geſſit, uel ab alijs geſta perdidicit, docili animo, ſtyloq; complecti curæ habui, uenerandæ eius narrationis documentū, perinde ac diuinum aliquod magiſteriū amplexatus. Te ergo ſalutaris princeps, ac parens noſter, cuius illuſtriſſimā à priſcis temporibus proſapiam dicturus ſum, clariſſima lux patriæ Voldemare, dubium laboris huius progreſſum fauore proſequi rogo,

Cautibus maiorū geſta olim inſcripta.

Tylenſium induſtria.

Voldemari regis laus.

A rogo, quia propositi pondere constrictus, uereor ne magis imperitiæ meæ habitum, ingenijq; debilitatē patefaciam, quàm tuam (sicut par est) originem repræsentem. Siquidem præter paternæ hæreditatis amplitudinē, conspicua regni incrementa finitimorū oppressione fortitus, Albiæq; reciprocos fluctus propagatę dominationis labore complexus, haud mediocre claritatis momentū celeberrimus laudis tuæ titulis adiecisti. Ita antecessorū famam atq; opinionē operum magnitudine supergressus, ne Romani quidem imperij partes armis intentatas liquisti. Cumq; fortitudine & liberalitate instructissimus habearis, plus ne hostes bellis terreas, an ciues humanitate demulceas, ambiguū reddidisti. Tuus quoq; fulgentissimus auus publicæ religionis titulis consecratus, immeritæq; mortis beneficio immortalitatis gloriam consequutus, nunc sanctitatis fulgore perstringit, quos olim uictorijs acquisiuit: ex cuius sanctissimis uulneribus plus uirtutis q̃ cruoris effluxit. Cęterū prisco atq; hęreditario obsequendi iure, saltem ingenij uiribus tibi militare constitui: cuius clarissimi patris castrēsem militiā parens, auusq; meus fidissimus bellici laboris operibus coluisse noscuntur. Tuo igitur ductu, respectuq; subnixus, quo cætera liquidius exequar, initium à patriæ nostræ situ, describtuq; petere statui, speciosius singula perstricturus, si narrationis procursus competentia rebus loca permetiens, ab eorum positione dicendorū inchoamenta deduxerit. Huius itaq; regionis extima, partim soli alterius confinio limitant̄, partim propinqui maris fluctibus includunt̄. Interna uero circunfusus ambit Oceanus, qui sinuosis interstitiorum anfractibus, nunc in angustias freti contractioris euadens, nunc in latitudinē sinu diffusiore procurrens, complures insulas creat. Quo fit, ut Dania medijs pelagi fluctibus intercisa, paucas solidi continuiq; tractus partes habeat, quas tanta undarū interruptio pro uaria freti reflexioris obliquitate discriminat. Ex his Iutia granditatis inchoamentiq; ratione Danici regni

B principiū tenet, quę sicut positione prior, ita situ porrectior Theutonię finibus admouetur. A cuius complexu fluminis Eydori interriuatione discreta, cū aliquāto latitudinis excremēto, septentrionē uersus in Norici freti littus excurrit. In hac sinus qui Lymicus appellatur, ita piscibus frequens extitit, ut nō minus alimentorum indigenis, quàm ager omnis exoluere uideat̄. Huic etiam Fresia minor adiacet, quæ à Iutiæ prominentia subsidentiū camporū ac gremij deuexioris inclinara recessu, maximos frugū prouentus beneficio oceani inundantis assequit̄. Cuius refluxionis uis, plus utilitatis an periculi incolis afferat, ambiguū extat. Siquidem tempestatis magnitudine perruptis æstuarijs, quibus apud eos maritimi fluctus intercipi solent, tanta aruis undarū moles incedere consueuit, ut interdū non solum agrorū culta, uerumetiā homines cū penatibus obruat. Post Iutiam insula ad orientem uersus Fionia reperitur, quā à continenti angusti admodū æquoris interiectus abrumpit. Hęc sicut ab occasu Iutiam, ita ab ortu Sialandiam prospectat, conspicua necessariarū rerum ubertate laudandā: quæ insula amœnitate cunctas nostræ regionis prouincias antecedens, mediū Daniæ locum obtinere putat̄, ab extimæ remotionis limite pari spaciorū intercapedine disperata. Ab huius ortiuo latere, occasiuum Scaniæ media pelagi discīscit interruptio, opimā prædæ magnitudinem quotannis piscantiū retibus adigere soliti. Tanta siquidē sinus omnis piscium frequētia repleri consueuit, ut interdū impacta nauigia uix remigij conamen eripiat. Nec iam præda artis instrumēto, sed simplici manus officio capiatur. Cęterū Hallandia ac Blekingia ab integr ate Scanię, ceu rami duplices ex unius arboris stipite promeantes, Gothyę, Noruagiæq; longę declinationis spacijs, diuersisq; recessuū interstitijs adnectunt̄. Verum apud Blekingiā apta meantibus rupes mirandis literarū notis interstincta conspicit̄. Siquidē à meridiano mari in deserta Verundię petrosa porrigit̄ semita, quā binæ lineæ exiguo discretæ spacio

S. Kanuti regis commendatio.

Daniæ situs.

Scania piscosa

C protractis in longũ ductibus amplectunt. Inter quas medium loco planum factis ad legendũ figuris undiq; fecus exaratum oftendit. Quod licet adeo fitu inęquale exiftat, ut modo montiũ alta profcindat, modo uallium ima prætereat, eodem tamen tenore literarũ ueftigia feruare dinofcitur: quarũ fignificationẽ rex Voldemarus facri Kanuti faufta proles admirationis caufa cognofcere cupiẽs, mifit qui rupem permeantes patentiũ illic characterũ feriem, curiofiori indagatione colligerent, ac poftmodũ uirgulis quibufdã fub ijfdem formarũ apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex eis interpretamenti comprehendere potuerunt, quod ipfa cælaturæ concauitas partim cœno interlita, partim cõmeantium adefa ueftigijs, figuratę protractionis fpeciem obtrito calle cõfuderat. Vnde confpicuũ eft, etiam petrinæ foliditatis rimas diutino madore complutas, aut fordium colluuione, aut irrigua nimborum inftillatione concrefcere. At quoniã regio hæc Suetiã, Noruagiamq; tam uocis quàm fitus affinitate complectitur, earum quoq; ficut & Danię partes ac climata memorabo. Quæ prouincię feptentrionali polo fubiectæ, booetemq; & arcton refpicientes, ipfum frigentis zonæ paralellũ ultima fui porrectione contingunt: poft quas humanis fedibus locum inufitata algoris fæuitia nõ relinquit. Ex quibus Noruagia faxei fitus deformitatẽ naturæ fortita difcrimine, rupibus infœcunda, ac fcopulis undiq; fecus obfita, glebarũ uaftitate triftes locorũ falebras repræfentat. In cuius parte extima ne noctu quidẽ diurnum fydus occulitur, ita ut continui folis pręfentia alternos horarũ dedignata fucceffus, utriq; tempori pari luminis adminiftratione deferuiat. Ab huius latere occidentali infula quæ glacialis dicitur, magno circunfufa reperitur oceano, obfoletæ admodũ habitationis tellus, rerumq; ueri fidem excedentiũ, & infolitorũ euentuũ miraculis prædicanda. Illic fons eft, qui fumigantis aquæ uitio, natiuam rei cuiuflibet origi-
D nem demolitur. Sanè quicquid fumi huius exhalatione refpergit, in lapideæ naturæ duritiam tranfmutat: quæ res mirabilior an periculofior exiftat, in dubio pofitum conftat, cum fluidam aquę teneritudinẽ tantus obfiderit rigor, ut admotum quidlibet fumidoq; eius uapore perfufum, in lapidis proprietatẽ forma duntaxat fuperftite fubita conuerfione tranfmutet. Ibidemq; complures alij latices referuntur, qui modo crefcentis lymphæ copijs adaucti, plenifq; exundantes alueis crebras in fublime guttas iaciunt, modo torpentibus fcatebris uix ab imo confpecti, profundis fubductioris terræ latibulis abforbent. Quo fit, ut exuberantes proxima quæq; fpumarũ candore confpergant, exinaniti nullo uifus ingenio capiant. In hac itidem infula mons eft, qui rupem fydeream perpetuæ flagrationis æftibus imitatus, incendia fempiterna iugi flammarũ eructatione cõtinuat. Cuius rei admiratio fupradictis æquatur, cum tellus extremis fubiecta frigoribus tanti caloris fomentis exuberet, ut ignium perennitatẽ arcanis inftruat nutrimentis, æternumq; fouendis ardoribus præbeat incentiuũ. Huic etiam infulę certis ftatutifq; temporibus infinita glaciei aduoluit moles, quæ cum aduentans fcabris primum cautibus illidi cœperit, perinde ac remugientibus fcopulis fragofæ ex alto uoces, ac uarij inufitatæ cõclamationis ftrepitus audiunt: quamobrẽ animas ob nocentis uitæ culpam fupplicijs addictas, illic algoris magnitudine delictorũ pendere pœnas exiftimatũ eft. Huius itaq; molis excifa particula, quantifcunq; nodorũ condylis obferetur, mox ut fupradicta glacies terris auellitur, clauftra, cuftodiamq; fruftratur. Stupet animus admiratione plenus, dum res inextricabilibus feris obfita, ac multiplici impedimentorũ perplexione conclufa, fic molis cuius pars erat difceffum infequitur, ut omnem obferuationis diligentiã ineuitabilis fugę neceffitate decipiat. Eft & illic aliud glaciei genus, montiũ iugis ac rupibus interfertum, quod certis uicibus conftat fuperioribus ad ima deiectis, infimifq; rurfum ad fuperna reflexis, uerfili quadã mutatione tranfponi. In cuius affertionis fidem affer-

tur quod

Suetia.
Noruagia.
Islandia.
Fons mirabilis
Hegle mons perpetuò ardens.
Pœnarũ locus
Res mira.

A tur, quod quidam dum planũ fortè glaciale percurrerent, in obiectas uoragines, hiantiumq; rimarum penita prouoluti, paulò post exanimes fuerint, nulla glaciei rimula superstante reperti. Quamobrẽ à compluribus existimari solet, quod quos fundæ glacialis urna desorbuit, eosdem postmodũ supinata reddiderit. Illic etiam fama est pestilentis undæ laticem scaturire, quo quis gustato perinde ac ueneno prosternitur. Sunt & alij fontes, quorum scatebra cerealis poculi proprietatẽ imitari perhibetur. Sunt & ignes, qui cum linum consumere nequeant, aquæ mollitiem depascuntur. Est & saxum, quod montiũ prerupta nõ extrinseca agitatione, sed propria natiuaq; motione peruolitat. Et ut paulò altius Noruagiæ descriptio replicetur, sciendum quod ab ortu Suetiæ Gothiæq; cõtermina aquis utrinq; secus oceani uicinantis includitur: eadem à septentrione regionem ignoti situs ac nominis intuetur humani cultus expertem, sed monstruosę nouitatis populis abundantem, quã ab aduersis Noruagiæ partibus interflua pelagi separauit immensitas. Quod cum incertæ nauigationis existat, perpaucis eam ingredientibus salutarem reditum tribuit. Cæterũ oceani superior flexus Daniã intersecando prætermeans australem Gothiæ plagam sinu laxiore contingit: inferior uero meatus eius Noruagiæq; latus septentrionale preteriens, ad ortum uersus magno cum latitudinis incremento solido limitatur anfractu, quem maris terminũ gentis nostrę ueteres Granduicũ dixere. Igitur inter Granduicũ & meridianũ pelagus breue continentis spacium patet, maria utrinq; secus allapsa prospectans, quod nisi rerũ natura limitis loco congressis penè fluctibus obiecisset, Suetiam Noruagiamq; conflui fretorum æstus in insulam redegissent. Harum ortiuas partes Skricfinni incolunt: quæ gens inusitatis assueta uehiculis, montiũ inaccessa uenationis ardore sectatur, locorumq; complacitas sedes dispendio lubricæ flexionis assequitur.

B Neq; enim ulla adeò rupes prominet, quin ad eius fastigium callida cursus ambage perueniat. Primo siquidem uallium profunda relinquens, scopulorum radices tortuosa giratione perlabitur, sicq; meatum crebræ declinationis obliquitate perflectit, donec per sinuosos callium anfractus destinatum loci cacumen exuperet. Eadem apud finitimos mercium loco quorundam animalium pellibus uti consueuit. Suetia uero Daniam ab occasu Noruagiamq; respiciẽs, à meridie & multa orientis parte uicino præteritur oceano. Post quam ab ortu quoque multiplex diuersitatis barbaricæ consertio reperitur. Danicam uero regionẽ giganteo quondam cultu exercitam, eximię magnitudinis saxa ueterum bustis ac specubus affixa testantur. Quod si quis ui monstruosa patratum ambigat, quorundã montium excelsa suspiciat, dicatq; si callet, quis eorum uerticibus cautes tantæ granditatis inuexerit. Inopinabile nanq; quiuis miraculi huius æstimator aduertet, ut molem super plano minime uel difficile mobilem, in tantum montanæ sublimitatis apicem simplex mortalitatis labor, aut usitatus humani roboris conatus extulerit. Vtrum uero talium rerum autores post diluuialis inundationis excursum gigantes extiterint, an uiri corporis uiribus ante alios præditi, parum notitiæ traditum. Talibus ut nostri autumãt subitam mirandamq; nunc propinquitatis, nunc absentię potestatem, comparendiq; ac subterlabendi uicissitudinem, uersilis corporum status indulget, qui hodieq; scrupeam inaccessamq; solitudinem (cuius suprà mentionem fecimus) incolere perhibentur. Eiusdem aditus horrendi generis periculis obsitus, raro sui expertoribus incolumitatem regressumq; concessit. Nunc stylum ad propositum transferam.

Aqua uenenata.

Gigantes olim in Dania.

PRAEFATIONIS FINIS.

C # SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, HISTORIAE DANORVM LIBER PRIMVS.

Danorũ origo

DAN igitur & Angul, à quibus Danorum cœpit origo, patre Humblo procreati, non solum conditores gentis nostræ, uerum etiã rectores fuere. Quanquam Dudo rerum Aquitanicarũ scriptor, Danos à Danais ortos nuncupatosq; recenseat. Hi licet fauentibus patriæ uotis regni dominio potirent, rerumq; summam ob egregia fortitudinis merita assentientibus ciuium suffragijs obtinerent, regij tamen nominis expertes degebant: cuius usum nulla tunc temporis apud nostros consuetudinũ frequẽtabat autoritas. Ex quibus Angul, à quo gentis Anglicæ principia manasse memorię proditũ est, nomen suum prouinciæ cui præerat aptandũ curauit, leui monumenti genere perennem sui notitiam traditurus. Cuius successores postmodũ Britannia potiti, priscum insulæ nomen nouo patriæ suæ uocabulo permutarũt. Magni id factũ à ueteribus æstimatũ. Testis est Beda nõ minima pars diuini styli, qui in Anglia ortus, sanctissimis suorum uoluminũ thesauris res patrias sociare curæ habuit: æque ad religionem pertinere iudicans, patriæ facta literis illustrare, & res diuinas conscribere. Verum à Dan (ut fert anquitas) regum nostrorũ stemmata, ceu quodam deriuata

Anglorum principiũ.

D principio, splendido successionis ordine profluxerũt. Huic filij Humblus & Lotherus fuere, ex Grytha summæ inter Theutones dignitatis matrona suscepti. Lecturi regẽ ueteres affixis humo saxis insistere, suffragiaq; promere consueuerant, subiectorũ lapidum firmitate facti constantiã ominaturi. Quo ritu Humblus decedente patre, nouo patriæ beneficio rex creatus, sequentis fortunæ malignitate ex rege priuatus euasit. Bello siquidẽ à Lothero captus, regni depositione spiritũ mercatus est: hæc sola quippe uicto salutis conditio reddebat. Ita fraternis iniurijs imperiũ abdicare coactus, documentũ hominibus prębuit, ut plus splendoris, ita minus securitatis aulis quàm tugurijs inesse. Cęterũ iniurię tam patiens fuit, ut honoris damno tanquã beneficio gratulari crederetur: sagaciter, ut puto, regiæ conditionis habitũ contemplatus. Sed nec Lotherus tolerabiliorẽ regem quàm militem egit, ut prorsus insolentia ac scelere regnũ auspicari uideretur: siquidem illustrissimum quenq; uita aut opibus spoliare, patriamq; bonis ciuibus uacuefacere, probitatis loco duxit: regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat. Nec diu scelerum impunitus, patriæ consternatione perimitur, eadem spiritũ eripiente, quæ regnum largita fuerat. Cuius filius Skyoldus naturam ab ipso, non mores sortitus, per summã tenerioris ætatis industriã, cuncta paternę contagionis uestigia ingeniti erroris deuio præteribat. Igitur ut à paternis uitijs prudenter desciuit, ita auitis uirtutibus feliciter respondit, remotiorem pariter ac præstantiorem hæreditarij moris portionem amplexus. Huius adolescentia inter paternos uenatores immanis belluæ subactione insignis extitit, mirãdoq; rei euentu futurę eius fortitudinis habitũ ominata est. Nam cum à tutoribus fortè, quorũ summo studio educabatur, inspectandæ uenationis licentiam impetrasset, obuium sibi insolitæ granditatis ursum telo uacuus, cingulo cuius usum habebat religandum curauit, necandumq; comitibus præbuit. Sed & complures spectatæ fortitudinis pugiles per idem tempus uiritim ab eo superati produntur: è quibus Attalus & Scatus,

Eligendi regis Danorum mos priscus.

clari

A clari illuſtresq́ fuere. Quindecim annos natus, inuſitato corporis incremẽto perfectiſſimũ humani roboris ſpecimen præferebat, tantaq́ indolis eius experimẽta fuere, ut ab ipſo cæteri Danorum reges, cõmuni quodam uocabulo Skioldungi nuncuparent. Idem perditam & eneruam uitam agentes, continẽtiamq́ luxu labefacere ſolitos, ad capeſſendã uirtutem rerum agitatione ſedulus excitabat. Præcurrebat igitur Skioldus uirium complementum animi maturitate, conflictusq́ geſſit, quorũ uix ſpectator ob teneritudinẽ eſſe poterat, in quo annorũ uirtutisq́ procurſu ob Auildam quã ſummæ pulchritudinis intuitu poſtulabat, cum Scato Alemaniæ ſatrapa eiuſdem puellæ competitore, Theutonũ Danorumq́ exercitu inſpectante, ex prouocatione dimicauit, interfectoq́ eo omnẽ Alemannorũ gentem perinde ac ducis ſui interitu debellatã, tributaria ditione perdomuit. Hic nõ armis modo, uerumetiã patriæ charitate conſpicuus extitit: ſiquidẽ impias leges abrogauit, ſalutares tulit, & quicquid ad emendandũ patriæ ſtatum attinuit, ſumma diligentia præſtitit. Sed & regnũ patris improbitate amiſſum, uirtute recuperauit. Primus reſcindendarũ manumiſſionum legem ædidit. Serui quem libertate donauerat clandeſtinis inſidijs petitus, acrem pœnam exegit, tanquam in omnium libertorum pœnam unius crimen redundare par eſſet. Omnium æs alienum ex fiſco ſuo ſoluebat, & quaſi cum aliorum regum fortitudine, munificentia ac liberalitate certabat. Aegros fomentis proſequi, remediaq́ grauiter affectis benignius exhibere ſolebat: ſe non ſui, ſed patriæ curam ſuſcepiſſe teſtatus. Proceres non ſolum domeſticis ſtipendijs colebat, ſed etiam ſpolijs ex hoſte quæſitis, affirmare ſolitus, pecuniam ad milites, gloriam ad ducem redundare debere. Puellam cuius amore conflixerat, acerrimo nuptiarum æmulo liberatus, in pugnę præmium recepit, eamq́ ſibi matrimonio copulauit. Ex qua pauló poſt Gram filium ſuſtulit. Cuius mirifica indoles ita paternas uirtutes redoluit, ut prorſus per earum *Pulcherrimũ regis dictum.*

B ueſtigia decurrere putaretur. Corporis animiq́ præſtantiſſimis dotibus prædicatam adoleſcentiam ad ſummum gloriæ ſtatum prouexit, tantumq́ magnitudini eius à poſteris tributum eſt, ut in uetuſtiſſimis Danorum carminibus ipſius uocabulo regia nobilitas cenſeatur. Quicquid ad firmãdas acuendasq́ uires attinuit, acerrima ingenij exercitatione tractabat. A gladiatoribus uitandi inferendiq́ ictus, cõſuetudinem ſtudioſo exercitij genere contrahebat. Educatoris ſui Roarij filiam coæuam ſibi collactaneamq́, quo maiorem incunabulis gratiam referret, uxorem adſciuit, quam poſtmodum Beſſo cuidam, quod eius ſtrenua opera ſæpenumero uſus fuerat, mercedis loco coniugem tribuit. Quo bellicorum operum ſocio fretus, plus gloriæ ſua an Beſſi uirtute contraxerit, incertum reliquit. Qui cum fortè Sueonum regis Sictrugi filiam Gro gigantum cuidam deſponſam cognoſceret, tam indignam regio ſanguine copulam execratus, bellum Suethicum auſpicatur, Herculeæ uirtutis exemplo monſtrorum niſibus obſtaturus. Inita Gothia cum deturbandorum obuiorum gratia caprinis tergoribus amictus incederet, ac uarijs ferarum pellibus circumamictus, horrificumq́ dextra geſtamen complexus giganteas ſimularet exuuias, ipſam Gro ſylueſtres fortè latices cum paucis admodum pediſſequis lauandi gratia petentem, equo obuiam habuit. Quæ ſponſum adeſſe rata, ſimulq́ tam inſoliti cultus horrore muliebriter territa, ſuccuſſis frenis maxima cum totius corporis trepidatione, patrio carmine ſic cœpit:

Conſpicor inuiſum regi ueniſſe gigantem,
  Et greſſu medias obtenebrare uias,
Aut oculis fallor, nam tegmine ſæpe ferino
  Contigit audaces delituiſſe uiros.

C Cui Bessus sic orsus.
Virgo caballi
Quæ præmis armos
Verba uicissim
Mutua fundens,
Quod tibi nomen
Qua fueris dic
Gente creata?
Ad hæc Gro.
Gro mihi nomen,
Rex pater extat
Sanguine fulgens
Fulgidus armis.
Tu quoque qui sis
Aut satus unde
Promito nobis.
Cui Bessus.
Bessus ego sum
Fortis in armis
Trux inimicis
Gentibus horror
Atque alieno
Sæpe refundens
Sanguine dextram.

Tum Gro.
Quis rogo uestrum
Dirigit agmen?
Quo duce signa
Bellica fertis?
Quis moderatur
Prælia princeps,
Quo'ue paratur
Præstite bellum?
Contrà sic Bessus.
Gram regit agmen
Marte beatus,
Quem metus aut uis
Flectere nescit,
Nec rogus ardens
Nec ferus ensis
Aut maris unquam
Terruit æstus.
Hoc duce belli
Signa leuamus
Aurea uirgo.
Rursum Gro.
Hinc remeantes
Vertite cursum,

Ne proprio uos
Opprimat om̃es
Agmine Sictrug,
Inq; feroci
Stipite figat
Illaqueato
Guttura nexu,
Detq; rigenti
Corpora nodo,
Ac male toruus
Trudat edaci
Funera coruo.
Iterum Bessus.
Gram prior illũ
Manibus addet
Ac dabit orco,
Quàm sua fatis
Lumina claudat,
Inq; pauenda
Vertice plexum
Tartara mittet.
Nulla Sueuorũ
Castra timemus,
Quid minitaris

Tristia nobis
Funera uirgo?
Ad quem Gro.
En ferar isthinc
Nota reuisens
Tecta parentis,
Ne uenientis
Conspicer audax
Agmina fratris.
Vos remeantes
Vltima queso
Fata morentur.
Ad quã Bessus.
Leta reuise
Nata parentem,
Nec cita nobis
Fata precare,
Nec tua bilis
Pectora pulset.
Nanq; petenti
Aspera primum
Difficilisq;
Sæpe secundo
Fœmina cedit.

D Post hæc Gram horrendę monstruosæq; uocis habitum trucioris soni modulis æmulatus, silentijq; diuturnioris impatiens, talibus puellam dictis aggreditur:

Ne timeat rabidi germanum uirgo gigantis,
Me neq; contiguum palleat esse sibi.
A Grip missus enim nunquam nisi compare uoto
Fulcra puellarum concubitumq; peto.
Cui Gro.
Quæ sensus exors scortum uelit esse gigantum?
Aut quæ monstriferum possit amare torum?
Quæ coniunx fore dæmonum possit monstrigeni conscia seminis?
Suumq; gigantifero consociare uelit cubile?
Quis spina digitos fouet? Quis syncera luto misceat oscula?
Quis membra iungat hispida læuibus impariter locatis?
Cum natura reclamitat, haud plenum Veneris carpitur ocium,
Nec congruit monstris amor fœmineo celebratus usu.
Gram contrà.
Regum colla potentium uictrici toties perdomui meorum,
Fastus reorum turgidos, exuperatis potiore dextra.
Hinc aurum rutilans cape, quo perpes maneat pactio munere,
Ac firma consistat fides Coniugijs adhibenda nostris.

Quo dicto, discussis laruis natiuũ oris decorẽ confessus, tantum penẽ uoluptatis uno sui aspectu puellę attulit, quantũ adulterino terroris incussit; quã etiam formæ suæ luculentia ad concubitũ prouocatã, amatorijs donis prosequi non omisit. Progressus ex obuijs cognoscit binis callem latronibus obsideri. Quos ad se spoliandum cupidius proruentes, solo exanimauit impulsu. Quo facto ne ullũ hostili solo beneficiũ attulisse uideret, peremptorũ corpora subiectis affixa stipitibus,

simulata

A simulata pedũ erectione distendit, ut quibus re nocuerant uiui, specie minarẽtur extincti, post fata quoq; formidabiles forent, nec iter imagine minus q̃ opere præpedirent. Quamobrẽ constat eum latrones interimendo sibi, nõ Suetiæ consulere studuisse: cuius quanto odio teneretur, tam insignis facti indicio patefecit. Qui cum ab aruspicibus accepisset, nisi auro Sictrugum superare nõ posse, continuò ligneæ clauæ nexilem auri nodum adiecit, eaq; bello quo regem aggrediebatur instructus, uoti se compotem fecit. Quod factum Bessus impensiori laudationis genere prosecutus sic cecinit:

Gram ferus clauæ gerulus beatæ
Nescius ferri celebrabat ictu
Ensis obtentum pepulitq; trunco
Tela potentis.
Fata sectatus superumq; mentem
Sueonum pressit decus impotentum
Dum neci regem dedit & rigenti
Contudit auro.
Nanq; pugnaces meditatus arces
Robur amplexu rutilum gerebat
Et ducem uictor nitido supinum
Verbere torsit.
Fata quem ferro perimi uetabant
Aureo prudens domuit rigore,
Ense dum cassus potiore gessit
Bella metallo.
Clarius post hoc Agathum manebit
B Agnitum late meliore fama
Cui suus laudem decorisq; culmen
Arrogat autor.

Occiso Suetiæ rege Sictrugo, Gram quæsitũ armis imperiũ possessione firmare cupiens, Suarinũ Gothiæ præfectũ ob affectati regni suspicionẽ in pugnę certamen deuocatũ oppressit: fratresq; eius septem matrimonio, nouem pellice procreatos, impari dimicationis genere fraternæ necis ultionẽ petentes, absumpsit. Hunc pater ultimæ iam ætatis ob res egregie gestas imperij cõsortione donauit, regniq; summã cum sanguine suo cõmunicare, quàm in occiduæ uitæ statu sine participe gerere, tum utilius, tum etiam cõmodius duxit. Igitur cum Ringo splendido Sialandiæ loco natus, alterũ ex his honori intempestiuũ, alterũ iam uirium cursu defunctũ putaret, infirmã utriusq; ętatem causatus, nouarũ rerum studio maiorem Danorũ partem solicitat, hunc puerilis, illum senilis animi deliramento regię potestati inhabilem protestando. A quibus bello obtritus documento hoĩbus fuit, nullam ætatis partem uirtuti incongruã existimari debere. Alia quoq; complura Gram regis facinora fuere. Aduersus Sumblũ Phinnorũ regem bellũ professus, ad aspectũ filiæ eius Signes depositis armis, ex hoste procus euasit, eamq; promisso coniugis suæ repudio pactus despondit. Quã cum bello Noruagico q̃d aduersum Suuibdagerũ regem ob sororis filiæq; stuprũ susceperat admodũ occupatus, Saxoniæ regi Henrico Sumbli perfidia in matrimoniũ promissam, nuncio didicisset, propior uirginis, quàm militũ charitati, relicto exercitu tacitus in Phinniam contendit, inchoatisq; iam nuptijs superueniẽs, extremæ uilitatis ueste sumpta, despicabili sedendi loco discubuit. Rogatus quidnã afferret, medendi solertiam profitetur. Ad postremũ omnibus ebrietate madentibus, puellam intuens, medijs perstrepentis conuiuij gaudijs per summam fœmineæ leuitatis execra-

C tionem, maximamq́ uirtutũ suarum gloriationẽ, indignationis magnitudinem huiusmodi carmine patefecit:

Solus in octo pariter spicula mortis egi,
Atque nouenos gladio corripui reducto,
Quando Suarinum exanimaui titulis abusum,
Nec meritum conciliantis sibi nomen. unde
Sæpe cruentum nece ferrum madidumq́ cæde
Sanguine tinxi peregrino, timuiq́ nunquam
Ad crepitus ensiculi, uel galeæ nitorem.
Nunc male me proijciens fert aliena uota
Filia Sumbli fera Signe, uetus execrata
Fœdus, & incompositum concipiens amorem,
Fœmineæ dat leuitatis facinus notandum
Quæ proceres illaqueat, pellicit atque fœdat.
Ante alios ingenuos præcipue refellens,
Nec stabilis permanet ulli, titubatq́ semper,
Ancipites parturiens, diuiduosq́ motus.

Et cum dicto discubitu euolans Henricũ inter sacra mensæ & amicorũ complexus obtruncat, spõsamq́ medijs abstractã pronubis magna conuiuarũ parte prostrata secum nauigio deportat. Igitur nuptijs in exequias uersis, doceri Finni potuerunt, alienis amoribus manus inijci nõ oportere. His gestis à rege Noruagiæ Suuibdagero, dum stupratæ sororis iniuriã ac lacessitã filię pudicitiã ulcisci conatᷣ, opprimitur. Hoc præliũ Saxonis insigne copijs fuit, quas ad auxilia Suuibdagero ferenda nõ tam ipsius charitas, q̃ Henricianæ ultionis cupiditas prouocabat. Filij Gram, Guthormus & Hadingus, quorũ alterũ Gro, alterũ Signe enixa est, Suuib-
D dagero Daniã obtinẽte, per educatorẽ suum Brache naue Suetiam deportati Vagnophro & Haphlio gigantibus, nõ solum alendi, uerumetiã defensandi traduntur. Quorũ summatim opera perstricturus, ne publicę existimationi contraria aut ueri fidem excedentia fidenter astruere uidear, nosse operæpretium est, triplex quondã Mathematicorũ genus inauditi generis miracula discretis exercuisse prestigijs. Horũ primi fuere monstruosi generis uiri, quos Gigantes antiquitas nominauit, humanæ magnitudinis habitũ eximia corporũ granditate uincẽtes. Secũdi post hos primã physiculandi solertiã obtinentes, artem possedere Phytonicã: qui quantũ superioribus habitu cessere corporeo, tantũ uiuaci mentis ingenio pręstiterunt. Hos inter gigantesq́ de rerũ summa bellis certabatᷣ assiduis, quoad magi uictores giganteũ armis genus subigerẽt, sibiq́ non solum regnandi ius, uerumetiam diuinitatis opinionẽ consciscerent. Horũ utriq́ per summã ludificandorũ oculorũ peritiã, proprios alienosq́ uultus, uarijs rerũ imaginibus adumbrare callebant, illicibusq́ formis ueros obscurare conspectus. Tertij uero generis hoĩes, ex alterna superiorum copula pullulantes, autorum suorum naturæ, nec corporum magnitudine, nec artiũ exercitio respõdebant. His tamen apud delusas prestigijs mentes diuinitatis accessit opinio. Nec mirandũ, si prodigialibus eorũ portentis adducta barbaries, in adulterinæ religionis cultum cõcesserit, cum latinorũ q̃q́ prudentiã perlexerit taliũ quorundã diuinis honoribus celebrata mortalitas. Hæc idcirco tetigerim, ne cum præstigia portenta'ue perscripsero, lectoris incredula refragetᷣ opinio. His pretermissis, propositũ repetã. Occiso Gram, Suuibdagerus Daniæ Suetiæq́ imperijs auctus, fratrem cõiugis Guthormũ, eadẽ sæpius flagitante exilio abductum, tributaq́ pollicitũ Danis præfecit, Hadingo patris ultionem hostis beneficio præferente. Hic primis adolescentiæ temporibus felicissimis naturæ incrementis summam uirilis ætatis perfectionem sortitus, omisso

Mathematicorum genus triplex.

A uoluptatis studio, continua armorum meditatione flagrabat, memor se bellicoso patre natum, omne uitæ tempus spectatis militiæ operibus exigere debere. Cuius fortem animum Harthgrepa Vagnhofthi filia, amoris sui illecebris emollire conata, sedula affirmatione certabat, oportere eum primum genialis tori munus suis irrogare connubijs, quę infantiæ eius exactioris curæ fomenta porrexerit, primaq; subministrarit crepundia. Nec simplici uerborum exhortatione contenta, carminis quoque modo sic orsa:

Quid tibi sic uaga uita fluit?
Quid cœlebs tua lustra teris?
Arma sequens iugulum sitiens?
Nec species tua uota trahit.
Eximia raperis rabie
Labilis in Venerem minime.
Cædibus atque cruore madens
Bella toris potiora probas.
Nec stimulis animum recreas,
Ocia nulla fero subeunt.
Lusus abest, feritas colitur,
Nec manus impietate uacat
Dum Venerem coluisse piget.
Cedat odibilis iste rigor,
Adueniat pius ille calor,
Et Veneris mihi necte fidem,
Quæ puero tibi prima dedi
Vbera lactis, opemq; tuli,
B Officium genitricis agens,
Vsibus officiosa tuis.

Quo corporis eius magnitudinem humanis inhabilem amplexibus referente, cuius naturæ contextum dubium non esset giganteo germini respondere. Non te moueat (inquit) insolitus meæ granditatis aspectus: nunc enim contractioris, nunc capacioris, nunc exilis, nunc defluentis substantiæ, modo corrugati, modo explicati corporis situm arbitraria mutatione transformo: nunc proceritate cœlis inuehor, nunc in hominem angustioris habitus ditione componor. Adhuc hæsitante eo, fidemq; dictis habere cunctante, tale carmen adiecit:

Ne paueas nostri iuuenis commercia lecti,
Corpoream gemina uario ratione figuram,
Et duplicem neruis legem præscribere sueui.
Nam sequor alternas diuerso schemate formas
Arbitrio uariata meo, nunc sydera ceruix
Aequat, & excelso rapitur uicina tonanti,
Rursus in humanum ruit inclinata uigorem,
Contiguumq; polo caput in tellure refigit.
Sic leuis in uarios transmuto corpora flexus
Ambiguis conspecta modis: nunc colligit anceps
Strictum membra rigor, nunc gratia corporis alti
Explicat, & summas tribuit contingere nubes.
Nunc breuitate premor, nunc laxo poplite tendor
Versilis, inq; nouos conuerti cærea uultus.
Nec me mirari debet, qui Protea nouit.
Nunc premit effusos, modo clausos exerit artus

C Forma situs incerta sui speciesq; biformis,
Quæ nunc extricat, nunc membra reuoluit in orbem.
Exero contractus artus, tensosq; subinde
Corrugo, uultum formis partita gemellis
Et fortes complexa duas, maiore feroces
Territo concubitus hominum breuiore capesso.

His assertis Hadingi concubitu potita, tanto iuuenis amore flagrauit, ut cum eum reuisendæ patriæ cupidum comperisset, uirili more culta prosequi non dubitaret, laboribusq; eius ac periculis interesse uoluptatis loco duceret. Quo comite susceptum iter ingressa, penatibus fortè pernoctatura succedit, quorum defuncti hospitis funus mœstis ducebatur exequijs: ubi magicæ speculationis officio superum mentem rimari cupiens, diris admodum carminibus ligno insculptis, ijsdemq; linguæ defuncti per Hadingum suppositis, hac uoce eum horrendum auribus carmen ædere coëgit:

Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq; deuocati spiritus pœnas luat.
Quisquis ab inferna sede reuocauit
Me functum fatis exanimemq;,
Ac rursum superas egit in auras,
Sub styge liuenti tristibus umbris
Persoluat proprio funere pœnas.
En præter placitum propositumq;
Quædam grata parum promere cogor.
Ex hac nanq; pedem sede ferentes
D Angustum nemoris aduenientis
Passim dæmonibus præda futuri.
Tunc quæ nostra chao fata reduxit,
Et dedit hoc rursum uisere lumen,
Mire corporeis nexibus indens
Manes elicitos sollicitando,
Quod nisa est temere flebit acerbe.
Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq; deuocati spiritus pœnas luat.
Nam cum monstrigeni turbinis atra lues
Intima conatu presserit exta graui,
Atque manus uiuos uerrerit ungue fero,
Artubus auulsis corpora rapta secans,
Tunc Hadinge tibi uita superstes erit,
Nec rapient manes infera regna tuos,
Nec grauis in stygias spiritus ibit aquas.
Fœmina sed nostros crimine pressa suo
Placabit cineres, ipsa futura cinis,
Quæ miseris umbris huc remeare dedit.
Inferis me qui reduxit execrandus oppetat
Tartaroq; deuocati spiritus pœnas luat.

Igitur cum apud prædictũ nemus compacto ramalibus tecto noctem agerent, inusitatæ granditatis manus domiciliũ penitus pererrare conspecta. Quo mõstro territus Hadingus, nutricis opem implorat. Tunc Harthgrepa artus explicans, ac magno se turgore distendens, manum arctius comprehensam alumno prębuit abscindendam. Ex cuius teterrimis uulneribus plus tabi quàm cruoris manauit.

Cuius

A Cuius facti postmodũ ab originis suę consortibus laniata pœnas pependit: neq; illi aut naturæ conditio, aut corporis magnitudo, quo minus infestos hostium ungues experiretur, opitulata est. Spoliatum nutrice Hadingum grandæuus forte quidam altero orbus oculo, solitariũ miseratus, Lisero cuidam piratæ solenni pactionis iure conciliat. Siquidem icturi fœdus ueteres uestigia sua mutui sanguinis aspersione perfundere consueuerant, amicitiarũ pignus alterni cruoris commercio firmaturi. Quo pacto Liserus & Hadingus arctissimis societatis uinculis colligati, Lokero Curetum tyranno bellum denunciant. Quibus superatis fugientem Hadingũ prædictus senex ad penates suos equo deuehendum curauit, ibiq; suauissimę cuiusdã potionis beneficio recreatũ, uegetiori corporis firmitate constaturum prædixit. Cuius augurij monitum huiusmodi carmine probauit: *Iciendi fœderis mos apud priscos.*

Hinc te tendentem gressus profugum ratus hostis
Impetet ut teneat uinclis, faucisq; ferinæ
Obiectet depascendum laniatibus: at tu
Custodes uarijs rerum narratibus imple.
Cumq; sopor dapibus functos exceperit altus,
Iniectos nexus, & uincula dira relide.
Inde pedem referens, ubi se mora paruula fundet
Viribus in rapidum totis assurge leonem,
Qui captiuorum iactare cadauera sueuit,
Inq; truces armos ualidis conare lacertis,
Et cordis fibras ferro rimare patenti.
Protinus admissa uapidum cape fauce cruorem,
Corporeamq; dapem mordacibus attere malis.
B Tunc noua uis membris aderit, tunc robora neruis
Succedent inopina tuis, solidiq; uigoris
Congeries penitus neruosos illinet artus.
Ipse struam uotis aditum, famulosq; sopore
Conficiam, & lenta stertentes nocte tenebo.

Et cum dicto relatum equo iuuenem pristino loco restituit. Tunc Hadingus amiculi eius rimas sub quo trepidus delitebat, per summã rerum admiratione uisus perspicuitate trajciens, animaduertit equinis freta patere uestigijs, prohibitusq; rei inconcessæ captare conspectũ, plenos stuporis oculos à terribili itinerũ suorum contemplatione deflexit. Qui cum à Lokero captus, omnem prædictionis euentum certissimis rerum experimẽtis circa se peractum sensisset, Handuuanum Hellesponti regem apud Dunam urbem inuictis murorum præsidijs uallatum, mœnibusq; nouatiæ resistentem bello pertentat. Quorũ fastigio oppugnationis aditum prohibente, diuersi generis aues loci illius domicilijs assuetas per aucupij peritos prendi iussit, earumq; pennis accensos igne fungos suffigi curauit: quæ propria nidorum hospitia repetentes, urbem incendio compleuere. Cuius extinguendi gratia concurrentibus oppidanis, uacuas defensoribus portas reliquerunt. Adortus Handuuanũ cepit, eiq; redemptionis nomine corpus suum auro rependendi potestatẽ fecit: cumq; hostem tollere liceret, spiritu donare maluit, adeò sæuitiam clementia temperabat. Post hæc multo orientaliũ robore debellato, Suetiam reuersus Suuibdagerũ apud Gudlandiã ingenti classe obuium pugna adortus oppressit. Sicq; nõ solum exterorum manubijs, uerumetiã paternæ fraternæq; uindictæ trophæis ad eminentem claritatis gradum prouectus, exilio regnum mutauit, cui patriam nõ antè repetere quàm regere contigit. Ea tempestate cum Othinus quidam europa tota falso diuinitatis titulo censeretur, apud Vpsalam tamen crebriorem diuersandi usum habebat: eamq; siue ob incolarum *Stratagema elegans.*

C inertiam, siue locorum amœnitatẽ, singulari quadam habitationis consuetudine dignabatur. Cuius numen septentrionis reges propensiore cultu prosequi cupientes, effigiem ipsius aureo complexi simulacro, statuã suæ dignationis indicem maxima cum religionis simulatione Byzantium transmiserunt: cuius etiam brachiorum lineamenta, confertissimo armillarum pondere perstringebant. Ille tanta sui celebritate gauisus, mittentiũ charitatem cupide exosculatus est. Cuius coniunx Frigga quo cultior progredi posset, ascitis fabris, aurum statuæ detrahendũ curauit. Quibus Othinus suspendio cõsumptis, statuam in crepidine collocauit, quam etiam mira artis industria ad humanos tactus uocalem reddidit. At nihilominus Frigga cultus sui nitorem diuinis mariti honoribus anteponens, uni familiarium se stupro subiecit, cuius ingenio simulacrum demolita, aurum publicæ superstitioni consecratũ, ad priuati luxus instrumentum conuertit. Nec pensi duxit impudicitiam sectari, quo promptius auaritia frueretur. Indigna fœmina quæ numinis cõiugio potiretur. Hoc loci quid aliud adiecerim, quàm tale numen hac coniuge dignum extitisse? Tanto quondam errore mortalium ludificabantur ingenia. Igitur Othinus gemina uxoris iniuria lacessitus, haud leuius imaginis suæ quàm tori læsione dolebat. Duplici itaq; ruboris irritamento perstrictus, plenum ingenui pudoris exilium carpsit, eoq; se contracti dedecoris sordes aboliturum putauit. Cuius secessu Mithotyn quidã præstigijs celeber, perinde ac cœlesti beneficio uegetatus, occasionẽ & ipse fingendę diuinitatis arripuit, barbarasq; mentes nouis erroris tenebris circunfusas, præstigiarum fama ad cerimonias suo nomini persoluendas adduxit. Hic deorum iram, aut numinum uiolationem confusis permixtisq; sacrificijs expiari negabat: ideoq; eis uota communiter nuncupari prohibebat, discreta superum cuiq; libamenta constituens. Qui cum Othino re-
D deunte, relicta præstigiarum ope, latendi gratia Pheoniam accessisset, concursu incolarũ occiditur. Cuius extincti quoq; flagitia patuêre: siquidẽ busto suo propinquantes, repentino mortis genere consumebat, tantasq; post fata pestes ædidit, ut penè tetriora mortis quàm uitæ monumenta dedisse uideretur, perinde ac necis suæ pœnas à noxijs exacturus. Quo malo obfusi incolæ, egestum tumulo corpus capite spoliant, acuto pectus stipite transfigentes: id genti remedio fuit. Post hæc Othinus coniugis fato pristinæ claritatis opinione recuperata, ac ueluti expiata diuinitatis infamia ab exilio regressus, cunctos qui per absentiã suam cœlestium honorum titulos gesserant, tanquã alienos deponere coëgit, subortosq; magorum cœtus, ueluti tenebras quasdam superueniẽte numinis sui fulgore discussit. Nec solum eos deponendæ diuinitatis, uerumetiam deserendæ patriæ imperio cõstrinxit, meritò terris extrudendos ratus, qui se cœlis tam nequiter ingerebant. Interea Asmundus Suuibdageri filius, in ultionem patris pugna cum Hadingo congressus, ut filium Henricũ, cuius charitatem etiam proprio spiritui præferebat, fortissime dimicantem occidisse cognouit, auido fati animo lucem perosus, tali carmen uoce compegit:

Quis nostra fortis ausit arma sumere?
Nil proficit cassis uacillanti nitens.
Lorica iam nec commode fusum tegit.
Armis ouemus interempto filio.
Cuius mori me cogit imminens amor.
Charo superstes ne relinquar pignori,
Vtraq; ferrum comprimi iuuat manu.
Nunc bella præter scuta nudo pectore
Exerceamus fulgidis mucronibus.
Ferocitatis fama nostræ luceat,

Audacter

A Audacter agmen obteramus hosticum,
Nec longa nos exasperent certamina,
Fugaque fractus conquiescat impetus.

Quo dicto, geminam capulo manum iniiciens absque periculi respectu reflexo in tergum clypeo, complures in necem egit. Igitur Hadingo familiarium sibi numinum præsidia postulante, subitò Vagnoftus partibus eius propugnaturus aduehitur. Cuius aduncum Asmundus gladium contemplatus, hoc in uocem carmine clamabundus erupit:

Quid gladio pugnas incuruo?
Ensiculus fato tibi fiet,
Framea torta necem generabit.
Hostem nanque manu superandū
Carminibus lacerari fidis,
Plus uerbis quàm ui connisus,
In magna uires ope ponens.
Quid me sic umbone retundis
Audaci iaculo minitando?
Cum sis criminibus miserandis
Obsitus & maculis refertus.
Infamis sic te nota sparsit
Putentem uitiis labeonem.

Hæc uociferantem Hadingus hasta traiicit amentata. Sed nec mortis Asmundo solatia defuere: siquidem inter exiguas uitæ reliquias, uulneratum interfectoris pedem, perpetua claudicatione mulctauit, cladem que suam, paruulo ultionis B momento memorabilem reddidit. Ita alterum membri debilitas, alterum uitæ finis excepit. Corpus eius solenni funere elatum apud Vpsalam regiis procuratur exequiis. Cuius coniux Gunnilda ne ei superesset, spiritum sibi ferro surripuit, uirum que fato insequi, quàm uita deserere præoptauit. Huius corpus amici sepulturæ mandantes, mariti cineribus adiunxerunt: dignam eius tumulo rati, cuius charitatem uitæ prætulerat. Iacet itaque Gunnilda aliquanto speciosius uirum busti quàm tori societate complexa. Post hæc Hadingo uictore Suetiam populante, Asmundi filius Vffo nomine, conferendæ manus diffidentia adductus, in Daniam exercitum traiicit, hostilesque lares incessere, quàm proprios tueri satius duxit: opportunum propulsandarum iniuriarum genus existimans, quod ab hoste pateretur inferre. Ita Danis ad propria defensanda redire compulsis, salutemque patriæ exterarum rerum dominio præferentibus, domesticum solum hostilibus armis uacuefactum repetiit. Igitur cum Hadingus è bello Suetico regressus, ærarium suum quo bellis ac spoliis quæsitas opes excipere consueuit, furto uiolatum animaduerteret, continuò custodem eius Glumerum suspendio consumpsit, callidoque commenti genere edixit, ut si quis è noxiis ablata referre curasset, honoris locum quem Glumerus possederat obtineret. Quo promisso, sontium quidam beneficii percipiendi quàm criminis tegendi studiosior redditus, pecuniam regi reportandam curauit. Quem conscii in summam principis amicitiam receptum putantes, nec uberius quàm fidelius honoratum credentes, & ipsi pari præmii spe relatis pecuniis, reatum detegunt. Quorum confessio primum honoribus ac beneficiis excepta, mox suppliciis punita, hud paruum uitandæ crudelitatis documentum reliquit. Dignos dixerim qui solutæ taciturnitatis pœnas patibulis luerent, quos cum silentii salubritas tutos præstare posset, uocis stoliditas in exitium pertraxit. His gestis, Hadingus per summum integrandi belli apparatum hyberna permensus, uerno sole frigoribus liquatis Suetiam repetit, ibique lustrum mili-

Calliditas Hadingi.

C tando confecit. Cuius milites diuturnę expeditionis negocio consumptis alimentis ad ultimam penè tabem redacti, syluestribus fungis famem lenire cœperunt. Tandem per summam necessitatis indigentiam commanducatis equis, ad postremum canina cadauera corporibus indulserunt. Sed neq; humanis artubus uesci nephas habitum. Itaq; Danis in extremas desperationis angustias compulsis, nocte concubia sine autore tale castris carmen insonuit:

Danorum fames ingens.

Tetro penates omine patrios
Liquistis, hoc rus Marte sequi rati.
Quæ uana mentes ludit opinio?
Quæ cæca sensus corripuit fides?
Hoc arbitrantes posse solum capi?
Non amplitudo Suetica cedere,
Non exterorum Marte ualet quati.
At summa uestri defluet agminis,
Cum Marte uestros cœperit aggredi.
Nam cum ferocem uim fuga soluerit
Et præliorum pars uaga labitur
In terga dantes Marte prioribus
Cædis potestas liberior datur,
Maiorq; ferri parta licentia
Cum sors rebellem præcipitem fugat,
Nec tela tendat, quem metus abstrahit.

Quod præsagiū crebra Danorū cæde sequēs lucis euentus impleuit. Nocte postera uocē huiusmodi incerto autore æditā, Suetica auribus iuuentus excepit:

D Quid me sic Vffo prouocat seditione graui
Pœnas daturus ultimas? confodietur enim
Multa premendus cuspide, exanimisq; ruet
Audaciam cœpti luens, nec petulantis erit
Liuoris intactum scelus, augurioq; meo
Cum bella primum gesserit, contuleritq; manum,
Excepta membris spicula corpus ubiq; petent,
Crudosq; hiatus uulnerum fascia nulla premet,
Nec ampla plagarum loca contrahet ulla salus.

Eadem nocte congressis exercitibus, duo senes humano habitu tetriores, capitibus coma uacuis, inter syderum micatus, triste uisu caluitium præferentes, contrarijs uotorum studijs, monstriferos diuisere conatus. Siquidem alter Danorum partibus intendebat, alter Sueonum studiosus extabat. Victus Hadingus cum in Helsingiam confugisset, ibiq; Solis feruore percalefactum corpus frigida maris aqua sublueret, inauditi generis belluam, crebris ictibus attentatam oppressit, necatamq; in castra perferendam curauit. Quem facto ouantem obuia fœmina hac uoce compellat:

Seu pede rura teras, seu ponto carbasa tendas,
Infestos patiere deos, totumq; per orbem
Propositis inimica tuis elementa uidebis.
Rure rues, quatiere mari, dabiturq; uaganti
Perpetuus tibi turbo comes: nec deseret unquā
Vela rigor: nec tecta tegent, quæ si petis icta
Tempestate ruent, diro pecus occidet algu.
Omnia præsentis sortem uitiata dolebunt.
Vt scabies fugiere nocens, nec tetrior ulla

A Peſtis erit,tantum pœnæ uis cœlica penſat.
Quippe unum è ſuperis alieno corpore tectum
Sacrilegæ necuere manus:ſic numinis almi
Interfector ades.Sed cum te exceperit æquor,
Carceris æolici laxos patiere furores.
Te Zephyrus Boreasq; ruens,te proteret Auſter,
Et coniuratos certabunt edere flatus,
Donec diuinum uoto meliore rigorem
Solueris,& meritam tuleris placamine pœnam.

Regreſſus igitur Hadingus,eodemq; cũcta tenore perpeſſus,tranquilla queq; proprio turbidabat aduentu. Siquidem nauigante eo oborta nimbi uis ingenti claſſem tempeſtate conſumpſit. Naufragum hoſpitia petentem, ſubita penatium ſtrages excepit.Nec antè malo remediũ fuit,quàm ſcelere ſacrificijs expiato,cum ſuperis in gratiã redire potuiſſet. Siquidem propitiandorũ numinum gratia, Fro deo rem diuinam furuis hoſtijs fecit:quem litationis morem annuo feriarum circuitu repetitum,poſteris imitandũ reliquit.Fro Blod Sueones uocãt. Cumq; forte gigantum quendam Nitherorum regis Haquini filiam Regnildam pactũ animaduerteret,indignam rei conditionem peroſus,per ſummam future copulæ deteſtationem ingenuo auſu nuptias præcucurrit,Noruagiamq; profectus, tam fœdum regiæ uirginis amatorẽ armis oppreſſit. Adeò nanq; uirtutem ocio prætulit,ut cum regijs delicijs frui liceret,non ſolum ſuas, uerumetiam alienas iniurias propulſare omni uoluptate iocundius duceret. Autorem beneficij puella crebris obtuſum uulneribus ignara medendi cura proſequit. Cuius ne notitiam ſibi temporis interiectus eriperet,crus eius annulo uulneri incluſo obſignatum reliquit. Eadem poſtmodũ à patre eligendi mariti libertate donata, contractam conuiuio B iuuentutem curioſiore corporum attrectatione luſtrabat,depoſita quondam inſignia perquirens.Spretis omnibus,Hadingum latentis annuli indicio deprehenſum amplectitur,eiq; ſe coniugem donat, qui coniugio ſuo gigantem potiri paſſus nõ fuerat.Apud quam diuerſantem Hadingo mirum dictu prodigiũ incidit. Siquidem cœnante eo, fœmina cicutarum gerula, propter foculum humo caput extuliſſe conſpecta,porrectoq; ſinu percunctari uiſa, qua mundi parte tam recentia gramina brumali tempore fuiſſent exorta.Cuius cognoſcẽdi cupidum regem proprio obuolutũ amiculo, refuga ſecum ſub terras abduxit. Credo dijs infernalibus ita deſtinantibus,ut in ea loca uiuus adduceretur,quę morienti petenda fuerat.Primũ igitur uapidæ cuiuſdam caliginis nubilum penetrantes, perq; callem diuturnis adeſum meatibus incedentes, quoſdam prætextatos, amictosq; oſtro proceres conſpicantur:quibus præteritis loca demum aprica ſubeunt,quæ delata à fœmina gramina protulerunt: progreſſiq; præcipitis lapſus ac liuentis aquæ fluuiũ diuerſi generis tela rapido uolumine detorquentẽ, eundemq; ponte meabilem factum offendunt.Quo pertranſito,binas acies mutuis uiribus concurrere contemplantur:quarum conditionẽ à fœmina percunctante Hadingo, ij ſunt, inquit,qui ferro in necem acti, cladis ſuæ ſpeciem continuo proteſtantur exemplo,preſentiq; ſpectaculo præteritæ uitæ facinus æmulant.Prodeuntibus murus aditu,tranſcenſuq; difficilis obſiſtebat: quem fœmina nequicq; tranſilire conata, cum ne corrugati quidem corporis exilitate proficeret, galli caput quem ſecum fortè deferebat abruptũ,ultra mœnium ſepta iactauit, ſtatimq; rediuiuus ales reſumpti fidem ſpiraculi claro teſtabatur occentu. Regreſſus igitur Hadingus, patriamq; cum cõiuge repetere orſus, imminentiũ ſibi piratarum inſidias, celeri nauigatione caſſauit.Qui licet ijſdem penè flatibus iuuarentur,ipſum tamen æquora præſulcantem paribus uelis occupare non poterant.Inter hæc Vffo cum mirę

Hadingus uiuus ad inferos ducitur.

C pulchritudinis filiam haberet, potiturum ea qui uita Hadingum spoliaret edixit. Quo pacto Thuningus quidam admodum solicitatus, adcita Byarmensium manu uotiuum studuit impetrare progressum. Quem excepturus Hadingus, dum classe Noruagiam præteriret, animaduertit in littore senem crebro amiculi motu appellandi nauigij monitus afferentem: quē repugnantibus socijs, damnosumq; profectionis diuerticulū affirmantibus, naue susceptū centuriandi exercitus autorem habuit, in ordinanda agminū ratione curiosius attendere solitū, ut prima per dyadem phalanx, ac per tetradem secunda constaret, tertia uero octoadis adiectione succresceret, semperq; priorē insequens duplicitatis augmento transcenderet. Idem quoq; funditorū alas in extremā aciem concedere iussit, eisq; sagittariorū ordines sociauit. Ita digestis in cuneū cateruis, ipse post bellatorū terga consistens, ac folliculo quē ceruici impensum habebat, balistā extrahens, quę primū exilis uisa, mox cornu tensiore prominuit, denos neruo calamos adaptauit, qui uegetiore iactu pariter in hostem detorti, totidem numero uulnera cōfixerunt. Tūc Byarmenses arma artibus permutantes, carminibus in nymbos soluere cœlū, lætamq; aëris faciē tristi imbriū aspergine confuderūt. Ecōtrario senex obortā nymbium molem obuia nube pellebat, madoremq; pluuię nubilo castigabat obiectu. Victorē Hadingū dimissus senex, nō ui hostili, sed uoluntario mortis genere consumendū prędixit, clarisq; bellis obscura, ac lōginquis finitima pręponere uetuit. Quo relicto, Hadingus ab Vffone per colloquij simulationē in Vpsalam accersitus, amissis per insidias socijs, noctis habitu protectus aufugit. Nam Danis ędis in quā conuiuij nomine cōtracti fuerant, excessum petentibus, præstò erat qui cuiusq; exertū foribus caput ferro demeteret. Cuius facti iniuriā prælio insecutus Vffonē oppressit, eiusq; corpus deposito odio cōspicui operis mausoleo manda

D uit, amplitudinē hostis elaborato busti splendore confessus. Ita quem uiuū hostili studio insectari solebat, extinctū honoris impendio decorabat. Et ut sibi deuictæ gentis animos conciliaret, fratrē Vffonis Hundingū, regno præfecit, ne imperiū potius in exteros transfusum, q̄ in Asmundi familia continuatū uideret. Cumq; sublato iam æmulo complures annos per summā armorū desuetudinē, rerum agitatione uacuus exegisset, tandem diutinum ruris cultum nimiamq; maritimarum rerum abstinentiam causatus, & quasi bellum pace iocundius ratus, talibus seipsum culpare desidiæ modis aggreditur:

Quid moror in latebris opacis
Collibus implicitus scruposis,
Nec mare more sequor priori?
Eripit ex oculis quietem
Agminis increpitans lupini
Stridor, & usq; polum leuatus
Questus inutilium ferarum
Impatiensq; rigor leonum.
Tristia sunt iuga uastitasq;
Pectoribus truciora fisis.
Officiunt scopuli rigentes
Difficilisq; situs locorum
Mentibus æquor amare suetis.
Nam freta remigijs probare
Officij potioris esset,
Mercibus ac spolijs ouare
Aera aliena sequi locello
Aequoris inhiare lucris
Quàm salebras nemorumq; flexus
Et steriles habitare saltus.

Cuius uxor ruralis uitæ studio maritimarū auiū matutinos pertæsa cōcentus, quantū in syluestrium locorum usu uoluptatis reponeret, hac uoce detexit:

Me canorus angit ales immorantem littori
Et soporis indigentem garriendo concitat.
Hinc sonorus æstuosæ motionis impetus
Ex ocello dormientis mite demit ocium:
Nec sinit pausare noctu mergus alte garrulus
Auribus fastidiosa delicatis inserens,

Nec

A Nec uolentem decubare recreari sustinet
Tristiore flexione diræ uocis obstrepens.
Tutius syluis fruendum dulciusq; censeo.
Quis maior quietis usus, luce, nocte carpitur,
Quàm marinis immorari fluctuando motibus?

Eodẽ tempore Tosto quidã obscuro Iutiæ loco ortus, ferocitate clarus emersit: plebe nanq; uario petulãtiæ genere lacessita, late crudelitatis famã extulit, tantaq; malignitatis opinione percrebuit, ut facinorosi cognomine notaret. Sed nec exterorũ iniurijs abstinẽs, post fœdã patriæ uexationẽ, etiam Saxoniã tentat. Cuius duce Syfrido laborantibus prælio socijs pacẽ petente, fore quod ab ipso poscebat asseruit, dũmodo sibi gerendi cũ Hadingo belli societatẽ polliceri uoluisset. Refragantẽ illum, cõditioniq; parẽre metuentẽ, acri minarũ genere ad eam quã optabat promissionẽ perduxit. Fit eñ ut qd blande non struitur, minaciter impetret. A quo terrestri negocio superatus Hadingus, cũ uictoris classem inter fugiendũ repertã perfossis lateribus nauigationi inutilẽ reddidisset, cõcessam scapham in altum direxit. Quẽ Tosto occidisse ratus, cũ diu inter promiscua necatorũ cadauera quæsitũ reperire nõ posset, ad classem regressus, animaduertit eminus myoparonem medijs maris æstibus fluctuantẽ. Quẽ cum adductis in altũ nauigijs persequi statuisset, fractionis periculo reuocatus, ægre littus repetijt. Tũc correptis integris cœptũ uiæ genus exequit. Hadingus occupari se uidẽs, percontari comitẽ cœpit, an nandi usum calleret, negante q; eo, fugæ diffidentia sponte euersi nauigij cõcauas partes amplexus, mortis fidẽ insequẽtibus fecit. Securũ deinde Tostonem inopinatumq; & spoliorũ reliquijs auidius incubantẽ adortus, prostrato exercitu prædã deserere coẽgit, suamq; eius fuga ulciscit. Nec Tostoni in uindictã sui animus defuit. Nam cũ ob accepti uulneris magnitudinẽ reparandarũ intra pa-
B triam uiriũ copiam nõ haberet, legati titulo Britanniã petijt. In qua profectione nauigationis socios in aleæ lusum per lasciuiã contraxit, rixamq; à tesserarũ iactibus ortam, funesta cæde finire docuit. Ita placido exercitij genere discordiã per totum nauigiũ diffudit, cruentamq; pugnã mutatus lite iocus progenuit. Et ut aliquod ex alieno malo cõmodum caperet, correptis interfectorũ pecunijs, Collonẽ quendam piratica tunc temporis insignẽ adciuit. Quo comite paruo pòst in patriã reuersus, cum Hadingo, suã quàm militũ fortunã expendere pręoptante, ex prouocatione congressus occiditur. Nolebant enim priscæ fortitudinis duces uniuersorum discrimine exequi, quod paucorũ sorte peragi potuisset. His gestis, Hadingo defunctæ coniugis species per quietem obseruata, sic cecinit:

Bellua nata tibi est rabiem domitura ferarum,
Quæq; truci rapidos atteret ore lupos.

At post pauca subiunxit:

Fac caueas, ex te nocuus tibi prodijt ales
Felle ferox bubo, uoce canorus olor.

Rex mane sopore discusso, cuidã coniecturarũ sagaci uisum exponit. Qui lupi nomine futuræ ferocitatis filiũ interpretatus, Oloris uocabulo filiã denotauit, illum hostibus perniciosum, hanc patri insidiosam fore præsagiẽs. Euentus augurio respondit. Siquidẽ Hadingi filia Vluilda priuato cuidã Guthormo denupta siue copulæ indignitate, siue claritatis affectatione permota, maritũ in parẽtis cædẽ absq; pietatis respectu solicitat: reginã se, q̃ regis filiã cẽseri malle pręfata. Cuius exhortationis modũ ijsdẽ penẽ uerbis, quibus ab ipsa ęditus fuerat, explicare cõstitui: q̃ ferè huiusmodi erat: O miserã me, cuius nobilitatẽ dispar copulæ nexus obtenebrat. O infelicẽ, cuius stemmati rustica iugatur humilitas. O infortunatam principis prolem, quam tori lege plebeius æquiparat. Miserandam regis filiam, cuius

C decorem ignauus pater in absoletos ac despicabiles transmisit amplexus. Infaustam matris sobolem, cuius felicitati tori commercium derogat, cuius mundítiam immunditia ruralis attrectat, dignitatẽ indignitas uulgaris inclinat, ingenuitatem conditio maritalis extenuat. At si quis tibi uigor inest, si qua mentem uirtus possidet, si dignum te regis generum probas, socero fasces eripe, genus probitate redime, prosapiæ defectum uirtute æstima, sanguinis damnum animo pensa. Felicior est honos audacia, quàm hæreditate quæsitus. Melius uirtute culmen, quàm successione conscenditur. Aptius honores meritum, quàm natura conciliat. Adde quod senectutem subruere nephas non est, quæ proprio in ruinam pondere suppressa deuergit. Sufficient socero tot temporum fasces, senilis tibi potestas ob ueniat. Quæ si te frustrata fuerit, alteri cedet. Lapsui uicinum est, quicquid senio constat. Sat illi regnasse sit: tibi quandoq; præesse conueniat. Malo præterea uirum regnare quàm patrem. Malo regis coniunx, quàm nata censeri. Melius est principẽ intus amplecti, quàm exterius uenerari. Gloriosius nubere regi, quàm obsequi. Ipse quoq; tibi sceptrum, q̃ socero malle debeas. Proximum sibi quenq; natura cõstituit. Aderit cœpto facultas, si facto uoluntas accesserit. Nihil est quod non ingenio cedat. Instaurandum epulum est, exornandum conuiuium, prouidendi paratus. Inuitandus socer, fraudi uiam familiaritas simulata præstabit. Nullo melius quàm affinitatis nomine insidiæ teguntur: adde quod temulentia promptum cædi iter aperiet. Cumq; rex capitis cultui intentus, fabulis mentem, barbæ manum intulerit, pilorumq; perplexionem crinali spico seu pectinis enodatione discreuerit, applicari ferrũ uisceribus sentiat. Minor occupatis solet cautela perquiri. Dextera tua tot scelerum uindex accedat. Pium est ultricem miserorum manum extendere. Talibus insistente Vluilda, uir suggestione uictus, insidijs opem pollicetur.

D Interea Hadingus generi dolum cauere somnio monitus, petito conuiuio quod ei filia charitatis simulatione parauerat, armatorum nõ longe presidia statuit, quibus aduersum insidias cum res exigeret, uteretur. Quo cibum capiente, satelles in fraudis ministerium adcitus, occultato sub ueste ferro opportunum sceleri tempus tacitus expectabat. Quo rex animaduerso, collocatis in uicino militibus signum lituo dedit. Quibus continuò opem ferentibus, dolum in autorem retorsit. Interea rex Sueonũ Hundingus occasum Hadingi falso acceptum nuncio inferijs excepturus, optimatibus contractis eximiæ capacitatis dolium cereali liquore completum delitiarum loco medium conuiuijs apponi præcepit: & ne quid celebritatis deesset, ipse ministri partibus assumptis, pincernã agere cunctatus non est. Cumq; exequendi officij gratia regiam perlustraret, offenso gradu in dolium collapsus, interclusum humore spiritum reddidit, deditq; pœnas siue Orco, quem falsa exequiarum actione placabat, siue Hadingo, cuius interitum mentitus fuerat. Quo cognito Hadingus parem ueneratori gratiam relaturus, extinctoq; superesse non passus, suspendio se uulgo inspectante consumpsit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI PRIMI FINIS.

HISTORIAE DANORVM LIBER SECVNDVS.

HADINGO filius Frotho succedit, cuius uarij insignesq́ casus fuere. Pubertatis annos emensus, iuuenilium pręferebat complementa uirtutum. Quas ne desidię corrumpendas pręberet, abstractum uoluptatibus animum, assidua armorum intentione torquebat. Qui cum paterno thesauro bellicis operibus absumpto, stipendiorum facultatem, qua militem aleret, non haberet, attentiusq́ necessarij usus subsidia circũspiceret, tali subeuntis indigenæ carmine concitatur:

Hic Frotho uulgo dicebatur Frotho gessmylde, id est liberalis.

Insula non longe est præmollibus ædita cliuis
Collibus æra tegens, & opime conscia prædæ.
Hic tenet eximium montis possessor aceruum,
Implicitus gyris serpens crebrisq́ reflexus
Orbibus, & caudæ sinuosa uolumina ducens,
Multiplicesq́ agitans spiras, uirusq́ profundens.
Quem superare uolens clypeo, quo conuenit uti,
Taurinas intende cutes, corpusq́ bouinis
Tergoribus tegito, nec amaro nuda ueneno
Membra patere sinas, sanies quod conspuit urit.
Lingua trisulca micans patulo licet ore resultet,
Tristiaq́ horrifico minitetur uulnera rictu,
B Intrepidum mentis habitum retinere memento.
Nec te permoueat spinosi dentis acumen,
Nec rigor aut rapida iactatum fauce uenenum.
Tela licet temnat uis squamea, uentre sub imo
Esse locum scito quo ferrum mergere phas est,
Hunc mucrone petens medium rimaberis anguem.
Hinc montem securus adi, pressoq́ ligone
Perfossos scrutare cauos, mox ære crumenas
Imbue, completamq́ reduc ad littora puppim.

Credulus Frotho solitarius in insulam traijcit, ne comitatior belluam adoriretur quàm Athletas aggredi moris fuerat. Quę cum aquis pota specum repeteret, impactum Frothonis ferrum aspero cutis horrore contempsit. Sed & spicula quæ in eam coniecta fuerant, eluso mittentis conatu læsionis irrita resultabant. At ubi nil tergi duritia cessit, uentris curiosius annotati mollities ferro patuit: quæ se morsu ulcisci cupiens, clypeo duntaxat spinosum oris acumen impegit. Crebris deinde linguam micatibus ducens, uitam pariter ac uirus efflauit. Repertæ pecuniæ regem locupletem fecere, quibus instructus, classe Curetum partibus admouetur. Quorum rex Dorno periculosi belli metu huiusmodi ad milites orationem habuisse fertur: Externum proceres hostem, & totius fermè occidentis armis opibusq́ succinctum, salutarem pugnæ cunctationem sectantes, inediæ uiribus obtinendum curemus. Internum hoc malum est, difficilimum ære domesticum debellare periculum. Facile famelicis obuiatur. Melius aduersarium esurie, quàm armis tentabimus. Nullum hosti inedia acrius iaculum adacturi. Edax uirium pestis edendi penuria nutritur. Armorum opem alimentorum inopia subruit. Illa quiescentibus nobis tela contor-

Dornonis Curetum regis oratio.

C queat, illa pugnæ ius officiumq; suscipiat: discriminis expertes, discrimen licebit inferre. Exangues absq; sanguinis detrimento præstare poterimus. Inimicũ ocio superare phas est. Quis damnose quàm tutò dimicare maluerit? Quis cum impune certare liceat, pœnam experiri contendat? Felicior armorum successus aderit, si præuia fames bellum cõmittit. Hac primam cõfligendi copiam duce captemus: castra nostra tumultus expertia maneant: illa nostri loco decernat: quę si uicta cesserit, ocium rumpendum est: facile ab indefesso lassitudine concussus opprimitur. Adesa marcore dextera pigrior in arma perueniat. Lentiores ferro manus dabit, quẽ quispiam prius labor exhauserit. Præceps uictoria est, ubi tabe consumptus, cum robusto congredit̃. Taliter indemnes alijs Danorũ autores fore poterimus. His dictis, quæcũq; tutatu difficilia animaduertit defensionis diffidentia populatus, adeò hostilem sæuitiã in uastanda patria præcucurrit, ut nihil quod à superuenientibus occupari posset intactũ relinqueret. Maiorẽ deinde copiarũ partem indubitatę firmitatis municipio cõplexus, ab hoste se circunsideri permittit. Cuius Frotho oppugnãdi diffidentia cõcitatus, complures insolitæ profunditatis fossas intra castra fieri, latenterq; per corbes humũ egeri, & in fluuiũ mœnibus propinquũ tacite disijci iussit. Quẽ dolum crebro cespite fossis superaddito, occultandũ curauit, incautũ hostem præcipitio cõsumpturus, futurumq; ratus, ut ignaros desidentis glebæ lapsus obrueret. Post hæc simulato metu castra paulisper deserere cœpit: quibus imminẽtes oppidanos passimq; elusis uestigijs in foueas prouolutos ingestis desuper iaculis trucidauit. Inde profectus in Trannonẽ Rutenæ gentis tyrannũ incidit, cuius maritimas copias speculaturus, crebros clauos ex fustibus creat, ijsdemq; carabũ onerat: quo hostilẽ noctu classem subiens, imas nauigiorũ partes terebro sauciat: quæ ne repentinũ undarũ paterent̃ incursum, patentia foraminũ loca, prouisis antea clauis obstruit, terebriq; damnũ stipitibus pen-

Frothonis stratagema.

Tranno Rutenorum rex.

D sat. At ubi foraminũ copiã mergendæ classi sufficere credidit, demptis obstaculis, promptũ aquis aditũ patefecit, hostilemq; classem sua circunfundere properauit. Ancipiti periculo circunuenti Ruteni, armis prius an undis resisterẽt, hæsitabãt. Naufragio pereunt, dum nauigium ab hoste uindicare contendunt.釀Internũ discrimen externo atrocius erat, dum foris ferrũ stringũt, intus fluctibus cedunt. Bina simul in miseros pericula grassabant̃. Incertũ erat celerius nando salus an dimicando peteretur. Mediũ pugnæ certamẽ noua fati diremit occasio. Geminæ mortes uno ferebant̃ incessu: duæ leti uiæ sociũ egere periculũ. Ambiguũ erat, ferrũ magis an fretũ afficeret: gladios propulsantẽ, tacitus fluctuũ allapsus excepit: econtrario fluctibus obuiantẽ, obuius ensis implicuit: aquarũ eluuies cruoris aspergine fœdabatur. Victis itaq; Rutenis, patria Frothoni repetitur: qui cum legatos in Rusciam exigendi tributi studio missos, incolarum perfidia atroci mortis genere cõsumptos animaduerteret, duplici iniuria permotus, urbem Rotalam arcta admodum obsidione persequitur. Qua ne fluuij interstitio prohibente tardius potiretur, uniuersam aquę molem noua riuorum diuersitate partitus, ex ignotę profunditatis alueo meabilia uada perfecit: nec antè destitit quàm rapidior uortex diuiduo minoratus excursu, languidiore undas lapsu ageret, ac per exiles flexus uadosa paulatim constrictione raresceret. Ita amne domito, oppidum naturæ præsidio uacuum, inoffensa militum irruptione prosternit. His gestis, ad urbem Paltiscam exercitum contulit, quam uiribus inuictam ratus, bellum fallacia mutauit. Siquidem paucis admodum conscijs ignotæ opacitatis latebras petiuit, extinctumq; se quo minus hosti terroris afferret, uulgo nunciari præcepit. Additæ in fidem exequiæ, tumulusq; constructus. Sed & milites conscio fraudis mœrore, simulatum ducis obitum prosequuntur. Qua fama rex urbis Vespasius perinde ac uictoria potitus, tam languidam ac remissam defensionem egit, ut

Astutia militaris egregia.

hostibus

A hostibus irrumpendi potestate facta, inter lusus ac ocia necaretur. Vrbe capta Frotho spe orientis imperiũ cõplexus, Anduani mœnibus admouet. Qui quondam succensæ per Hadingum urbis admonitus, cunctos eius penates domesticis auibus uacuefecit, quo minus similis iacturæ periculo mulctaret. Nec noua Frothoni calliditas defuit: quippe permutata cum ancillulis ueste, peritã se pugnandi puellã simulat, depositoq́; uirili cultu, fœmineũ ęmulatus, transfugę titulo oppidũ petit. Illic omnibus curiosius exploratis, postridie emisso comite exercitũ muris assore iubet, portasq́; sua pandendas opera pollicet. Taliter elusis uigilibus, urbs somno sepulta diripitur, securitatis pœnas interitu luens, desidiaq́; sua q̃ hostium uirtute miserior. Nihil enim in re militari perniciosius animaduertitur, quàm per ocium metu uacuũ, solutis neglectisq́; rebus, nimia fiduciæ præsumptione torpescere. Anduanus cum patriæ res perditas euersasq́; conspiceret, regias opes nauibus impositas, ut undas potius quàm hostem ditaret, in altum demersit: quanquam satius fuerat aduersariorũ fauorem pecuniæ largitionibus occupare, q̃ eius cõmodum mortalitatis usibus inuidere. Post hæc Frothone filiã in matrimonium per legatos poscente, cauendũ respondit, ne rerum prosperitate corruptus, uictoriæ successum in superbiã uertat: sed potius uictis parcere, & in deiectorũ conditione, pristinum fulgoris habitum uenerari meminerit, discatq́; in miserorũ sorte præteritam æstimare fortunã. Curandũ itaq́;, ne cuius affinitatẽ expetat, imperiũ rapiat, & quam nuptijs illustrare gestiat, obscuritatis sordibus respergat, matrimonij dignitatem auaritiæ studio corrupturus. Cuius dicti comitate & uictorem generum adsciuit, & regni libertatem obtinuit. Interea Sueonũ regis Hadingi coniunx Thorilda, cum priuignos suos Regnerum & Thoraldum, quorum infinito odio tenebatur, ut uarijs periculorũ generibus implicaret, regio tandem pecori B prefecisset, Hadingi filia Suanhuita sororibus in famulitiũ sumptis, Suetiã petit, clarissimæ indolis exitiũ muliebri ingenio præcursura. Cumq́; prædictos adolescentes nocturnis gregum excubijs occupatos, diuersi generis portentis circunfundi uideret, sorores equis descendere cupientes, tali poëmatis sono uetuit:

Stratagema recens. *De Anduano rege.* *Thorildæ in priuignos sæuitia.*

Monstra quidem uideo celerem captantia saltum,
 Corpora nocturnis præcipitare locis.
Bella gerit dæmon, & iniquæ dedita rixæ
 Militat in medijs, turba nephanda uijs.
Effigie spectanda truci, portenta feruntur,
 Hæcq́; hominum nulli rura patere sinunt.
Agmina præcipiti per inane ruentia cursu,
 Hac nos progressum sistere sede iubent.
Flectere lora monent, sacrisq́; absistere campis,
 Aruaq́; nos prohibent ulteriora sequi.
Trux lemurum chorus aduehitur præcepsq́; per auras
 Cursitat, & uastos ædit ad astra sonos.
Accedunt Fauni Satyris, Panumq́; caterua
 Manibus admixta militat ore fero.
Siluanis coëunt aquili, laruæq́; nocentes
 Cum lamijs callem participare student.
Saltu librantur furiæ, glomerantur eisdem
 Laruæ, quas simis fantua iuncta premit.
Calcandus pediti trames terrore redundat,
 Tutius excelsi terga premantur equi.

Ad hæc Regnerus seruũ regiũ se professus, tam longinqui à domo excessus causam astruxit, quod cum pastoralis operis gratia rus relegatus, pecus cui præerat

C amisisset, desperata recuperatiõe reditu abstinere q̃ ultionis pœnã incurrere præoptasset. Et ne fratris conditionem silentio prçteriret, tale dictis poëma subiunxit:

Nos homines, non monstra puta, seruosq; manentes
 Per loca pascendos exagitasse greges.
At cum per teneros ageremus tempora lusus,
 Fortè remota uagum cessit in arua pecus.
Cumq; petita diu spes deforet inueniendi,
 Incessit miseris sollicitudo reis.
Cumq; boum nusquam uestigia certa paterent,
 Obtinuit mœstus sontia corda pauor.
Hinc est quod uirgæ uulnus pœnale uerentes,
 Duximus in proprios triste redire lares.
Credidimus quàm ferre manum, pœnamq; subire
 Tutius assuetis abstinuisse focis.
Sic pœnam differre iuuat, reditumq; perosis
 Hac dominum latebra fallere cura manet.
Hac ope neglecti pecoris uitabitur ultor,
 Solaq; stat nostris hæc fuga tuta uijs.

Tunc Suanhuita speciosissimũ lineamentorũ eius habitum curiosiori contemplatione lustratum impensius admirata, regibus te, inquit, nõ seruis æditum præradians luminũ uibratus eloquitur. Forma prosapiam pandit, & in oculorũ micatu naturæ uenustas elucet. Acritas uisus ortus excellentiã præfert. Nec humili loco natum liquet, quem certissima nobilitatis index pulchritudo cõmendat. Exterior pupillarum alacritas interni fulgoris geniũ confitetur. Facies fidem generi facit, & in luculentia uultus, maiorũ claritudo respicitur. Neq; enim tam comis, tamq; D ingenua species, ab ignobili potuit autore profundi. Sanguinis decus cognato frontem decore perfundit, & in oris speculo conditio natiua resultat. Minime ergo tam spectati cælaminis simulacrũ obscurus opifex absoluit. Nunc itaq; celerrima declinatione crebros uiæ excessus petentes, mõstrigenos uitate concursus, ne elegantissimorũ corporum præda, sordidissimis pastum agminibus præbeatis. At Regnero maximus ob deformitatẽ cultus rubor incesserat, cuius unicum in obscuranda nobilitate remediũ ducebat. Seruitutẽ itaq; nõ semper uirilitate uacuam reperiri subiunxit. Sæpe enim sordido cultu robustam obtegi manũ, fortemq; dextram atra ueste concludi interdũ: itaq; naturç uitium uirtute redimi, dam-*Thor deus.* mnumq; generis animi ingenuitate pensari. Se ergo Thor deo excepto, nullam monstrigenæ uirtutis potentiã expauere, cuius uirium magnitudini nihil humanarum diuinarum'ue rerum digna possit æqualitate conferri. Sed neq; laruas liuido tantum squalore terribiles, à masculis debere pectoribus formidari, quarum effigies adulterino distincta pallore, momentaneũ corporis habitum ab aëris teneritudine mutuari consueuerit. Falli igitur Suanhuitam, quæ solidũ uirorum robur muliebriter emollire, uiresq; uinci insolitas effœminato pauore perfundere conetur. Admirata iuuenis constantiã Suanhuita, ablegato nubilæ inumbrationis uapore prætentas ori tenebras suda perspicuitate discussit, ensemq; uarijs conflictibus opportunum se ei daturam pollicita, miram uirginei candoris speciem nouo membrorum iubare præferebat. Taliter accensi iuuenis cõnubium pacta, prolato mucrone sic cepit:

In gladio quo monstra tibi ferienda patebunt,
 Suscipe rex sponsæ munera prima tuæ.
Hoc dignum te rite proba, manus æmula ferri
 Gestamen studeat condecorare suum.

Ferrea

A Ferrea uis tenerum mentis confortet acumen,
Atque animus dextræ nouerit esse comes.
Aequet onus lator, & ut ensi congruat actus
Accedat grauitas, par in utroque tibi.
Framea quid prodest, ubi languet debile pectus,
Et telum trepidæ destituere manus?
Ferrum animo coëat, corpusq; armetur utroque,
Iungatur capulo, consona dextra suo.
Hæc celebres ædunt pugnas, quia iuncta uigoris
Plus retinere solent, dissociata minus.
Hinc tibi si uolupe est belli clarescere palma,
Consectare ausu quod premis ipse manu.

Cunq; multa ad hunc modũ coaptato rhythmorũ canore prompsisset, dimissis comitibus aduersum obscœnissimas portentorũ cateruas, noctem dimicando permensa, luce reddita uarias laruarũ formulas, & inusitata specierũ figmenta passim aruis incidisse cognoscit: inter quas & ipsius Thorildę crebris obfusa uulneribus effigies uisebatur: quas in struem congestas ingenti pyra accensa cremauit, ne teter obscœnorũ cadauerũ odor pestifera exhalatione diffusus, propius accedentes corruptionis contagio sauciaret. Quo facto, Regnero Suetiæ regnũ, sibi uero Regneri torum conciliauit. Qui licet tirociniũ nuptijs auspicari deforme existimaret, seruatę salutis suæ respectu prouocatus, ꝓmissum beneficio excoluit. Inter hęc Vbbo quidam sororem Frothonis Vluildam iampridem matrimonio complexus, Daniæ regnũ, cuius procuratione perfunctorie gerebat, uxoris nobilitate fretus occupat. Quamobrẽ Frotho Orientis bella deserere coactus, apud Suetiã cum Suanhuita sorore graue prælium facit. Quo afflictus noctu conscensa cymba, per occultos nauigationis anfractus, perforandæ hostiũ classis aditum B quærebat. Deprehensus à sorore, rogatusq; cur tacito remigio uarias meatuũ ambages sequeretur, simili quæstionis modo percontantẽ absoluit. Nam Suanhuita quoq; eodem noctis tempore solitariã nauigationem ingressa, ancipiti declinationis gyro multiplices sensim aditus recessusq; captabat. Fratrem itaq; dudum ab eo collatæ sibi libertatis admonitũ rogare cœpit, ut quam bellum Ruthenicũ petiturus, arbitraria nubendi potestate donauerat, assumpto cõiuge frui permittat, ratumq; post factum habeat, quod fieri ipse cõcesserit. Tam iustis precibus permotus Frotho, pacem cum Regnero componit, iniuriamq; quã ex sororis petulantia suscepisse uidebatur, rogatui remisit. A quibus etiam manu quantã per eos amiserat donatus, deforme uulnus specioso beneficio pensatũ gaudebat. Daniam ingressus, capto perductoq; ad se Vbboni ignouit, ueniamq; quàm pœnã mali merito rependere maluit, quod regnũ potius uxoris impulsu, quàm propria cupiditate tentasse, nec tam autor iniuriæ, quàm imitator fuisse uideretur. Vluildam eidem ademptam amico suo Scoto, qui et ipse Scotici nominis conditor fuit, nubere coëgit, tori uarietatem supplicij loco reputans. Cuius discessum regijs etiam uehiculis prosequutus, iniuriã beneficio pensauit. Sororis siquidẽ naturam, nõ ingenium intuens, suæ potius famæ, quàm illius nequitiæ consulebat. Quæ fraternis meritis nihil ex consueti odij pertinacia remittens, noui mariti animũ occidendi Frothonis, occupandiq; Danorũ imperij consilio fatigabat. Segniter enim desererere solet animus, quicquid solido fuerit amore complexus. Neque fluidis annis molitũ continuò crimen elabitur. Primæuam quippe mentem posterior imitatur affectio. Nec citò uitiorũ uestigia pereunt, quæ tenera moribus ætas impresserit. Cum uacuas mariti aures haberet, insidias à fratre in uirum conuertit, mercede conductis, qui iugulũ dormientis cõfoderent. Qua de re Scottus per pedissequã

C certior factus, nocte qua cædis miniſteriũ circa ſe peragendũ acceperat, lecto lorica-
catus inceſſit. Rogatus ab Vluilda quid ita aſſuetæ quietis uſum, ferreo cultu mu
taſſet? Sic ad præſens ſibi collibitum retulit. Cum ſomno obfuſus putaretur, ir-
rumpentes inſidiarũ miniſtros lecto delapſus obtruncat. Quo euenit, ut Vluil-
dam inſidijs fratri nectendis abſtraheret, & alijs uxorum perfidiam cauendi do-
cumentum præberet. Quæ dum geruntur, adoriendæ bello Freſiæ Frothoni con
ſilium incidit, claritatẽ Orientis deuictione quæſitam, Occidentis oculis infunde-
re auido. Oceanum petenti prima aduerſum Vitthonem Freſorum piratam con-
greſſio fuit, in qua ſocijs primos hoſtium impetus ſolo clypeorũ obiectu patien-
ter excipere iuſſis, non antè miſſilibus utendum edixit, quàm penitus hoſtium ia-
culorum imbrem exhauſtũ aduerterent. Quę tanto à Freſis auidius emiſſa, quan-
to à Danis tolerabilius excepta, Vitthone Frothonis patientiam à pacis cupidita-
te profectam exiſtimante. Oritur ingens claſſicum, & immenſo pila ſtridore diſ-
ſultant. Cum nullum incautis iaculum ſupereſſet, Danorum telis obfuſi uincun-
tur. Fuga littus amplexi, inter flexuoſos foſſarum ambitus obtruncantur. Rhe-
num deinde claſſe rimatus, extremis Germaniæ partibus manus iniecit. Repeti-
to oceano Freſorum claſſem uadoſis inflictam uorticibus adortus, cæde naufra-
gium cumulauit. Nec tantas hoſtium acies obtriuiſſe contentus, Britanniam ten-
tat. Cuius rege deuicto, Melbricum Scoticę regionis præfectum aggreditur. Cui
cum bellum illaturus Britannorum regem imminere ex ſpeculatore cognoſſet,
tergoq; ſimul ac pectori conſulere nequiret, militibus ad concionem uocatis deſe
renda uehicula, abijciendam ſupellectilem, aurumq; quod ab eis geſtaretur paſ-
ſim per arua diſijciendum edixit, affirmans ſolam in opum effuſione opem reſta-
re. Nec aliud concluſis ſubſidium ſupereſſe, quàm hoſtem ab armis in auaritiam
pellicere. Libenter prædam apud exteros quæſitam ſupremæ neceſſitati impen-
D di debere. Fore enim ut hoſtes non minore auiditate collectam abijcerent, quàm
repertam corriperent, oneri potius quàm uſui futuram. Tunc Torkillus auaritia
ante alios inſignis, cæteriſq; eloquio præſtans, capite galea nudato clypeo inni-
xus, Mouet, inquit, rex pleroſq; tuæ præceptionis auſteritas, qui magni ęſtimant,
quod ſanguine pepererunt: ęgre proijcitur, quod maximo conſtat periculo quę-
ſitum. Inuiti deſerunt, quod uitæ diſcrimine emerunt. Extremæ enim dementiæ
eſt, uirili animo ac manu parta muliebriter ſpernere, opeſq; hoſti inſperatas affer-
re. Quid deformius, quàm belli fortunã prædæ quã gerimus contemptu præcur-
rere? certumq; & pręſens bonũ, dubij mali metu relinquere? Nondũ Scotos aſpe
ximus, & aruum auro ſpargemus? Quales in prælio exiſtimandi ſunt, quos bel-
lum petentes ſola bellorũ eneruat opinio? An qui hoſti formidoloſi fuimus, ridi-
culi erimus, claritatemq; contemptu mutabimus? Mirabitur Britannus ab his ſe
uictum, quos ſolo uinci timore conſpexerit. Illorũ metu prememur, quibus metũ
priores ingeſſimus? Quorũ pręſentiã contempſimus, abſentiã metuemus? Quã-
do opes probitate mercabimur, quas timore uitamus? Pecunias pro quibus pu-
gnauimus, pugnam uitando temnemus? Quos paupertati ſubijcere debuimus,
diuitijs imbuemus? Spolia fortiter cepimus, molliter iaciemus? Quid turpius à no
bis committi poterit, quàm aurum erogare, quibus ferrum infligere debemus?
Pauor nunquam eximet, quod uirtus peperit. Quod bello quæſiuimus, bello lin
quendum eſt. Tanti præda ueneat, quanti empta eſt, ferro precium penderetur.
Præſtat ſpecioſa defungi morte, ꝗ lucis auiditate uileſcere. A uita paruulo tem-
poris momento deſerimur. Pudor etiam fatum inſequitur. Huic accedit, quod ia-
ctantes aurum, hoſtis hoc auidius inſequetur, quo maiore metu urgeri crediderit.
Præterea neutra nobis fortuna auri odium facit. Victores nanq; ære quod geſta-
mus ouabimus, uicti ſepulturæ præmio relinquemus. Hæc ſenior. At milites re-

Freſia à Danis ſubacta.

gis po

A gis potius quàm sodalis consilium intuentes, prioremq; exhortationem posteræ præferentes, quod cuiq; opum erat certatim loculis egerunt. Mannos quoq; uariæ supellectilis gerulos oneribus ab soluunt, sicq; uacuefactis crumenis, armis habilius accingunt. Quibus progressis succedentes Britanni, in patentem late prædam dissiliunt. Quos rex circa pecuniæ raptum auidius æquo occupatos conspiciens, cauere iubet, ne destinatas prælio manus opum onere fatigent, scientes triumphum antè carpendum, quàm censum. Proinde auro spreto, auri dominos insequantur. Nec æris, sed uictoriæ fulgorē mirentur: meminerintq; satius trophæum pensare, quàm quæstum: potiorem esse metallo uirtutem, si rite amborum habitum metiantur: hoc nanq; exteriorem ornatum conciliari, illam interno externoq; cultui precium afferre. Quamobrem remotos à pecuniæ contemplatione oculos habeant, abstractumq; auaritia animum belli studijs impendant. Preterea nouerint prædā ab hostibus de industria reiectam, aurumq; insidijs potius, quàm usui seminatū. Sed & simplicem argenti nitorem latentis hami fraude implicitum teneri. Neq; enim facile fugisse existimandum, qui fortem Britannorum gentem fugæ prior adegerit. Cæterum nihil indignius opibus esse, quæ raptorem captiuant, dum ditare creduntur. Siquidem Danos quibus opes obtulisse uideantur, ferro cædeq; mulctandos duxisse. Itaq; si sparsa rapiant, eo hostem instruere uiderentur. Si enim ęris in medio positi specie tangerentur, nō solum id, sed & si quid eis propriæ pecuniæ superesset amitterent. Quid enim colligere prodesset, quæ protinus erogare cogantur? Sin pecuniā prosterni renuerint, hostem haud dubie prostraturos. Potius itaq; uirtute arduos, quàm cupiditate pronos existere debere, nec occiduos in auaritiam animos, sed erectos in gloriam habendos esse: armis non auro certandū fore. Finiente rege, eques Britannicus cunctis onustum auro

Regis à præda dehortatio.

B gremium ostendens, Colliguntur, inquit, rex ex oratione tua gemini rerum affectus, unus timoris, alter maleuolentiæ testis, cum & opibus propter hostem uti prohibeas, nosq; egenos tibi q̄ locupletes militare satius ducas. Quid hac deformius uoluntate? quid exhortatione stolidius? Domesticas hic gazas agnoscimus, agnitas tollere dubitabimus? Quod armis repetere pergebamus, quod sanguine recuperare contendimus, ultro restitutum uitabimus? propria uendicare cunctabimur? Vter timidior est, qui parta fundit, an qui fusa legere pertimescit? En q̄d necessitas ademit, casus reddidit. Non hostium, sed nostra hæc spolia sunt: non attulit aurum Britanniæ Danus, sed abstulit. Quæ subacti inuitiq; perdidimus, gratis redeuntia fugiemus? Nephas est tantum fortunæ beneficium indignanter excipere. Quid enim uesanius, quàm opes in patulo constitutas despicere, conclusas ac uetitas affectare? Ante oculos collocata fastidio dabimus, fugientia captaturi? In medio positis abstinebimus, longinqua atq; extera petituri? Quando peregrina prædabimur, si propria refutamus? Nunquam deos tam infestos experiar, ut sinum paterna auitaq; pecunia refertum, tam iusto onere uacuefacere compellar. Noui Danorum luxum, nunquam plena meri uasa liquissent, ni timor aufugere compulisset. Facilius uitam deseruissent, quàm uinum. Cōmunis hic nobis affectio est, hac illis imagine respondemus. Esto, fugam finxerint, antè tamen in Scotos incident, quàm egredi queant. Nunquam porcis proculcandum aut beluis hoc aurum rure squalebit, humano melius usui seruiturum. Præterea si exercitus à quo uicti sumus spolia rapimus, fortunā in nosmet uictoris transferimus. Quod enim certius uictoriæ præsagium accipi posset, quàm pugnam præda præcurrere, castraq; ab hostibus deserta ante prælium capere? Satius est metu uicisse quàm ferro. Finierat uix eques, & ecce omnium effusæ in prædam manus nitida passim æra carpsere. Mireris illic obscœnæ auiditatis ingenium, speculari posses immoderatum cupiditatis exemplum. Videres cum gramine pariter aurum con

Equitis Britanni uerba.

C uelli, intestinum dissidium nasci, immemores hostium ciues ferro decernere, familiaritatis iura, societatis respectum negligi: auaritiam omnes, amicitias neminem intueri. Interea Frotho syluam quæ Scotiam Britanniamque secernit, uasto itinere permensus, arma milites capere iubet. Cuius aciem speculati Scoti, cum sibi leuia tantum pila suppetere, Danos uero præstantiori armaturæ genere cultos conspicerent, pugnam fuga præueniunt. Quos Frotho Britannicæ effusionis metu modicum insecutus, Vluildæ uirum Scotum cum ingenti exercitu obuium recepit, quem è remotissimis Scotiæ finibus auxilij Danis ferendi cupido perduxerat. Per hunc Scotorum insectatione relicta, cursum in Britanniam reflectere iussus, prædam quam uafre reiecerat acriter recuperauit. Igitur quo æquiore animo opes deseruit, hoc facilius recepit. Pœnituit tunc oneris Britannos, sanguine pœnas auaritiæ dantes. Piguit inexpleta auiditati brachia porrexisse. Puduit minus regiæ exhortationi, quàm propriæ indulsisse cupiditati. Post hæc celeberrimum insulæ oppidum Lundoniam petit: cuius murorum firmitate expugnationis facultatē negante, mortis simulatione facta, uires ab astutia mutuatus est. Siquidē præfectus Lundoniæ Dalemannus, cum falsum de eius obitu nuncium accepisset, receptis in deditionem Danis, ducem ex indigenis offert. Quē ut ex magno aceruo legerent, oppidū intrare permisit. Quibus electionis diligentiam simulantibus, nocturnis insidijs circumuentus opprimitᷓ. His gestis, regem in patriam regressum, Scato quidam conuiuio excipit, bellicis eius laboribus uoluptatis licentiam permixturus. Apud quem Frotho dum regio more stratis auro puluinaribus accubaret, per Hundingum quendam ad dimicandum prouocatus, quanquam conuiuialibus mentem gaudijs impendisset, plus pugnæ propinquitate quàm epularum præsentia delectatus, duello cœnam, uictoria duellum absoluit. In quo dubiæ salutis uulnere suscepto, rursum Haquini pugilis adhortatione perstrictus,
D prouocātis nece ultionem irritatæ quietis exegit. Duos ex cubicularijs palàm insidiarum conuictos, ingentibus saxis affixos pelago obruit, ponderosum animi crimen annexa corporibus mole mulctando. Ferunt quidam Vluildam tunc ei insecabilem ferro uestem donasse, qua circumamictus nullo telorum acumine læderetur. Nec prætereundū, Frothonem contusis cōmolitisque auri fragminibus cibos respergere solitum, quibus aduersum familiares ueneficorum insidias uteretur. Hic dum Regnerum Suetiæ regem falso proditionis insimulatum bello lacessit, non telorum ui, sed armorum pondere & corporis æstu strangulatus interijt, Haldano, Roë, & Scato, filijs relictis. His uirtute paribus, æqua regnandi incessit auiditas. Imperij cuique cura extitit: fraternus nullum respectus astrinxit: quē enim nimia sui charitas ceperit, aliena deserit, nec sibi quisquā ambitiose atque alijs amicè consulere potest. Horum maximus Haldanus, Roë & Scato fratribus interfectis, naturam scelere polluit, regnum paricidio carpsit: & ne ullum crudelitatis exemplum omitteret, comprehensos eorum fautores prius uinculorum pœna coërcuit, mox suspendio consumpsit. Cuius ex eo maxime fortuna admirabilis fuit, quod licet omnia temporū momenta ad exercenda atrocitatis officia contulisset, senectute uitam nō ferro finierit. Huius filij Roë, & Helgo fuere. A Roë Roskildia condita memoratur, quam postmodum Sueno furcatæ barbæ cognomento clarus, ciuibus auxit, amplitudine propagauit. Hic breui angustoque corpore fuit, Helgonem habitus procerior cepit. Qui diuiso cum fratre regno, maris possessionem sortitus, regem Sclauiæ Scalcum maritimis copijs lacessitum oppressit. Quam cum in prouinciam redegisset, uarios pelagi recessus, uago nauigationis genere perlustrabat. Hic licet ferocioris ingenij esset, luxuria tamen sæuitiam æquabat. Adeò siquidem proiectus in Venerem extitit, ut ambiguæ existimationis esset, tyrānide magis an libidine arserit. Apud insulam Thoro uirgine

Frothonis primi interitus.

Roskildia à Roë condita.

Thora

A Thora stuprum pati coacta, filiam suscepit, cui postmodū Vrsæ uocabulum aptauit. Hundingum Saxoniæ regis Syrici filium, apud Stadium oppidum prælio uicit, eundemq; ex prouocatione adortus duello prostrauit: ob quod Hundingi interemptor uocatus, uictoriæ decus cognomine usurpauit. Iutiæ Saxonibus ereptæ ius procurationemq; Hescæ, Eyr & Ler ducibus commisit. Apud Saxoniam ingenui ac liberti necem pari summa rependendam constituit, perinde ac liquidò constare uolens, quod cunctas Theutonum familias æqua seruitus teneret, omniumq; corrupta libertas parem conditionis ignominiam redoleret. Cum ad insulā Thoro piraticam reflexisset, Thora necdum amissæ uirginitatis mœrore deposito turpi commento nephariam stupri ultionem excogitauit, siquidem filiam nubilis ætatis de industria littori immissam, concubitu patrem maculare præcepit. Qui licet insidiosæ uoluptatis illecebris corpus dedisset, animi tamen integritatem exuisse credendus non est, cum ei promptissimā erroris excusationem ignorantiæ beneficium afferret. O stolidam matrem, quæ filiæ pudicitiam ut suam ulcisceretur, exulare permisit, nec sanguinis sui castitatem curauit, dummodo incesti efficeret reum, per quem prior ipsa perdiderat cœlibatum. Atrocem fœminæ mentem, quæ ueluti secundam sui corruptionem in pœnam corruptoris expendit, cum hoc ipso potius iniuriam augere, quàm extenuare uideretur. Quippe quo se ultionem assequi credidit, culpam construxit: & dum noxam detrahere gestit, nephas adiecit, sobolis suæ nouercam agendo, cuius ut propriam expiaret infamiam, flagitio non pepercit. Nec dubium eandem refertum impudentia animum gessisse, cuius tantus à pudore excessus erat, ut iniuriæ solatium filiæ probro petere non erubesceret. Magnum, sed uno expiabile scelus, quod concubitus noxam fausta proles detersit, neque opinione tristius, quàm fructu iocundius

Theutoni à Danis subiugati.

B fuit. Siquidem genitus ex Vrsa Rolpho, ortus sui infamiam conspicuis probitatis operibus redemit: quorum eximium fulgorem omnis æui memoria specioso laudum præconio celebrat. Fit enim ut lætis lugubria finiantur, & in speciosos exitus turpiter auspicata concedant. Igitur ut flagitiosus, ita felix patris error extitit, quem tanta luce mirificus postmodum filius expiauit. Interea Regnero apud Suetiam defuncto, coniunx eius Suanhuita paruo pòst & ipsa morbo ex mœstitia contracto decedit, fato uirum insecuta, à quo uita distrahi passa non fuerat. Fieri nanque solet, ut quidam ob eximiam charitatem, quam uiuis impenderant, etiam uita excedentes comitari cōtendant. His filius Hothbrodus succedit, qui proferendi imperij studio Orienti bellum intulit, ac post immensam populorum cladem, Atislum & Hotherum filios procreauit. Hisdem Geuarum quendam egregijs sibi meritis deuinctum pædagogum adsciuit. Nec Orientis uictoria contentus, Daniam petit, eiusq; regem Roë tribus prælijs prouocatum occidit. His cognitis Helgo filium Roluonem Lethrica arce conclusit hæredis saluti consulturus, utcunq; suam fortunam tractasset. Deinde præsides ab Hothbrodo immissos ut externo patriam dominio liberaret, missis per oppida satellitibus cæde subegit. Ipsum quoque Hothbrodum cum omnibus copijs nauali pugna deleuit: nec solum fratris, sed etiam patriæ iniuriam plenis ultionis armis pensauit. Quo euenit, ut cui nuper ob Hundingi cædem agnomen incesserat, nunc Hothbrodi strages cognomentum inferret. Præterea Sueones perinde ac parum prælijs afflictos abiectissimo conditionis instituto mulctauit, lege sanciens, ne cuiuspiam eorum iuxta legitimarum compositionum formulam læsio sarciretur. His gestis, ob superioris flagitij ruborem patriam penatesq; perosus, repetito Oriente decedit. Opinantur quidam, quod exprobratæ sibi turpitudinis anxius, super districtum gladium incumbendo, uoluntaria se morte consumpserit. Huic filius Roluo succedit, uir corporis animiq; dotibus uenustus, qui staturæ magnitudinem pari uir-

C tutis habitu commendaret. Cuius temporibus cum Danorum imperio Suetia subiaceret, Atislus Hothbrodi filius liberandæ patriæ ratione callidius quæsita, matrem Roluonis Vrsam, coniugio sibi sociandam curauit, intercedente connubij affinitate efficaciores priuigno monitus super tributi laxatione daturus. Nec fortunam uotis aduersam habuit. Hic à puero liberalitatis odio imbutus adeò pecuniæ tenax extitit, ut munificum haberi infamiæ loco duceret. Quem cum Vrsa tantis auaritiæ sordibus obfusum uideret, ideóque eo carere cuperet, insidijs agendum rata, mira artis superficie fraudis formulam texit. Impietatis quippe simulationem amplexa, maritum capessendæ libertatis admonitum, nouarum rerum exhortatione solicitat, filiumq; maximis muneribus promissis, Suetiam arcessiri curat. Ita nanque se uotis maxime potituram credebat, si filio aurum uictrici nacto, regias opes fugiendo conuellere, uirumq; non tantum toro, sed etiam pecunia fraudare potuisset. Neque enim auaritiam ullo melius, quàm opum subtractione mulctandam putabat. Cuius doli profunditas ab intimis astutiæ modis profecta, haud facile ex hoc discerni poterat, quod permutandi tori studium, affectatæ libertatis imagine colorabat. Cæcam uiri mentem, quæ matrem aduersum filij caput exarsisse putauit, nec suam potius strui perniciem intellexit. Stolidum mariti sensum, qui peruicacem uxoris industriam non aduertit, transferendi connubij copiam filialis odij specie molientem. Cum enim nulla muliebribus animis fiducia debeatur, is tanto stolidiorem fœminæ fidem detulit, quanto facilius eam sibi fidam, filio insidiosam putauit. Igitur promissorum magnitudine excitus Roluo, cum Atisli fortè penates ingressus, ob absentiæ diuturnitatem conuictusq; dissuetudinem parum à matre cognosceretur, leniendæ famis subsidium per iocum petere cepit. Qua prandium à rege poscendum hortante, laceram uestis suæ partem exerens, operam consuentis exposcit. Cum obseratas matris aures haberet, difficile, inquit, ueram ac solidam amicitiam reperiri, cum filio mater epulum, fatu soror suendi obsequium neget. Ita matris errore mulctato, magnum eidem negatæ humanitatis ruborem iniecit. Quem cum Atislus inter epulas matri discubitu iunctum aspiceret, utrunque lasciuiæ increpans impudicum fratris sororisq; consessum asseruit. Cui Roluo, honestum in filio maternæ charitatis amplexum respondit, lacessitæ integritatis defensionem ab arctissimo naturæ uinculo mutuatus. Idem percunctantibus conuiuis, quod fortitudinis genus cæteris anteferret, patientiam nominauit. Interrogatus ab ijsdem Atislus, cui potissimum uirtuti uotorum suorum studium obligasset: Liberalitatis sibi professionem aptauit. Exiguntur igitur hinc animositatis, inde munificentiæ pacta, priorq; Roluo uirtutis experimentum ædere iubetur. Qui cum igni applicaretur, parmulam parti qua acrius urgebatur obiecit, alteroq; laterum defenso, reliquum munimento uacuum, unico patientiæ duramento firmauit. Magna uiri solertia, leniendi ardoris præsidium à clypeo mutuantis, ut inde exposito flammis, corpori propugnaret, unde eidem inter stridentia quandoque tela consuluisset. Aestus tamen telis acrior, cum uallatam clypeo partem expugnare non posset, defectum munimine latus inuasit. Quem pedissequa, quæ fortè propter focum astabat, intolerabili costarum ardore torreri conspiciens, egesta dolio clepsedra fuso flammam humore sopiuit, mediasq; incendij pœnas, tempestiuo liquoris beneficio repressit. Roluo patientiæ consummatione laudatur. Post hæc Atisli munera requiruntur. Ferunt illum collatis in priuignum opibus, ad ultimum ingentis ponderis torquem, quo donum cumulatius redderet, expendisse. Igitur Vrsa tertio conuiuij die, ædendæ fraudis copiam aucupata, suspicato nil tale

Vrsæ astus erga maritum.

D

Commendatio patientiæ in Roluone.

coniuge

A coniuge, regia pecunia uehiculis imposita, proprijs se penatibus furtiuo subduxit egressu, sublustriq́ nocte fugam cum filio consecuta discedit. Insequentis se uiri metu percita, per summam ulterioris fugæ diffidentiam comites abijciendæ pecuniæ iussu solicitat, uita uel opibus carituros affirmans, unicum salutis stipendium in æris abiectione repositum, nec fugæ subsidium, nisi rerum damno carpendum. Eodem itaque exemplo utendum, quo sibi Frothonem apud Britannos consuluisse proditum erat. Adiecit etiam, non magno constare, si propria Suetis resumenda deponerent, dum inde sibi fugæ profectus, unde eis insecutionis defectus accederet, magisq́ aliena restitui, quàm sua deseri uiderentur. Nec mora, quo fuga celerius carperetur, reginæ iussa complentur. Aurum crumenis egeritur, opes hostium raptui relinquuntur. Sunt qui afferant Vrsam retentis pecunijs æs auro oblitum, fugæ suæ uestigijs instrauisse. Credi nanque poterat fœminam ingentia molitam facinora, metallum quoque iactui destinatum inani fulgore pinxisse, uerarum opum precia mendacis auri iubare simulantem. Videns igitur Atislus donatum Roluoni torquem, inter alia auri insignia relictum intimum auaritiæ suæ pignus curiosius contemplatus, ut prædam exciperet, affixis humo genibus cupiditati maiestatem inclinare sustinuit. Quem Roluo tollendæ pecuniæ gratia pronum dimissumq́ conspiciens, proprijs prostratum muneribus risit, perinde ac cupide repetentem quod callide tribuisset. Contentis præda Suetis, ocyus ad naues se recipit, fugamq́ uehementi remorum conatu captauit. Ferunt autem illum quicquid præstare posceretur, primæ supplicationi prompta liberalitate tribuere solitum, nec unquam ad secundam petentis uocem distulisse rogatum. Siquidem precum iterationem munificentiæ uelocitate præcurrere, quàm beneficium tarditate notare maluit. Quæ res ei maximam athletarum frequen- *Roluonis mira liberalitas.*

B tiam conciliauit. Plerunque enim uirtus, aut præmijs pascitur, aut laudibus incitatur. Per idem tempus Agnerus quidam Ingelli filius, sororem Roluonis, Rutam nomine, matrimonio ducturus, ingenti conuiuio nuptias instruit, in quo cum pugiles omni petulantiæ genere debacchantes, in Ialtonem quendam nodosa passim ossa conijcerent, accidit ut eius confessor Biarco nomine iacientis errore uehementem capite ictum exciperet, qui dolore pariter ac ludibrio lacessitus, osse inuicem in iacientem remisso, frontem eius in occiput reflexit, idemq́ loco frontis intorsit, transuersum hominis animum uultus obliquitate mulctando. Ea res contumeliosam ioci insolentiam temperauit, pugilesq́ regia abire coëgit. Qua conuiuij iniuria permotus sponsus, ferro cum Biarcone decernere statuit, uiolatæ hilaritatis ultionem duelli nomine quæsiturus: in cuius ingressu, utri prior feriendi copia deberetur, diutule certatum est. Non enim antiquitus in ædendis agonibus crebræ ictuum uicissitudines petebantur, sed erat cum interuallo temporis etiam feriendi distincta successio, rarisq́ sed atrocibus plagis certamina gerebantur, ut gloria potius percussionum magnitudini, quàm numero deferretur. Prælato ob generis dignitatem Agnero, tanta ui ictum ab eo æditum constat, ut prima cassidis parte conscissa, supremam capitis cuticulam uulneraret, ferrum'que medijs galeæ interclusum foraminibus dimitteret. Tunc Biarco mutuò percussurus, quo plenius ferrum libraret, pedem trunco annixus, medium Agneri corpus, præstantis acuminis mucrone transegit. Sunt qui afferant, morientem Agnerum soluto in risum ore, per summam doloris dissimulationem spiritum reddidisse. Cuius ultionem pugiles auidius expetentes, simili per Biarconem exitio mulctati sunt. Vtebatur quippe præstantis acuminis, inusitatæ'que longitudinis gladio, quem Loui uocabat. Talibus operum meritis *Pugnandi ratio quæ fuerit ueteribus.* *Biarconis robur.*

C exultanti, nouam de ſe ſyluestris fera uictoriam præbuit. Vrſum quippe eximiæ magnitudinis obuium ſibi inter dumeta factum, iaculo confecit, comitemq; ſuum Ialtonem, quò uiribus maior euaderet, applicato ore, egeſtum belluæ cruorem haurire iuſſit. Creditum nanque erat, hoc potionis genere corporei roboris incrementa præſtari. His facinorum uirtutibus clariſſimas optimatum familiaritates adeptus, etiam regi percharus euaſit, ſororem eius Rutam uxorem adſciuit, uictiq; ſponſam uictoriæ præmium habuit. Ab Atislo laceſſiti Roluonis ultionem armis exegit, eumq; uictum bello proſtrauit. Tunc Roluo magni acuminis iuuenem Hiarthuuarum nomine, ſorore Sculda ſibi in matrimonium data, annuoq; uectigali impoſito, Suetiæ præfectum conſtituit, libertatis iacturam affinitatis beneficio leniturus. Hoc loci quiddam memoratu iocundum operi inſeratur. Adoleſcens quidam Vuiggo nomine, corpoream Roluonis magnitudinem attentiori contemplatione ſcrutatus, ingentiq; eiuſdem admiratione captus,

Facete dictum.

percontari per ludibrium cœpit, quiſnam eſſet iſte krage, quem tanto ſtaturæ faſtigio prodiga rerum natura ditaſſet, faceto cauillationis genere inuſitatum proceritatis habitum proſecutus: dicitur enim lingua Danica, krage, truncus cuius ſemicæſis ramis faſtigia conſcenduntur, ita ut pes præciſorum ſtipitum obſequio perinde ac ſcalæ beneficio nixus, ſenſimq; ad ſuperiora prouectus, petitæ celſitudinis compendium aſſequatur. Quem uocis iactum Roluo perinde ac inclytum ſibi cognomen amplexus, urbanitatem dicti ingentis armillæ dono proſequitur, qua Vuiggo dexteram excultam extollens, læua per pudoris ſimulationem poſt tergum reflexa, ridiculum corporis inceſſum præbuit, præfatus exiguo lætari munere, quem ſors diutinæ tenuiſſet inopiæ. Rogatus cur ita ſe gereret, inopem ornamenti manum, nulloq; cultus beneficio glo-
D riantem, ad aſpectum reliquæ, uerecundo paupertatis rubore perfundi dicebat. Cuius dicti calliditate conſentaneum priori munus obtinuit. Siquidem Roluo manum quæ ab ipſo occultabatur, exemplo reliquæ in medium accerſendam curauit. Nec Vuiggoni rependendi beneficij cura defuit: ſiquidem arctiſſima uoti nuncupatione pollicitus eſt, ſi Roluonem ferro perire contingeret, ultionem ſe ab eius interfectoribus exacturum. Nec prætereundum, quod olim ingreſſuri curiam proceres, famulatus ſui principia, alicuius magnæ rei uoto principibus obligare ſolebant, uirtute tirocinium auſpicantes.

Voto ſe aſtringendi mos priſcus.

Interea Sculda tributariæ ſolutionis pudore permota, diris animum commentis applicans, maritum exprobrata conditionis deformitate, propulſandæ ſeruitutis monitu concitatum, atque ad inſidias Roluoni nectendas perductum, atrociſſimis nouarum rerum conſilijs imbuit, plus unumquenq; libertati, quàm neceſſitudini debere teſtata. Igitur crebras armorum maſſas diuerſi generis tegminibus obuolutas, tributi more per Hiarthuuarum in Daniam perferri iubet, occidendi noctu regis materiam præbituras. Refertis itaque falſa uectigalium mole nauigijs,

Lethra regalis olim ſedes.

Lethram pergitur, quod oppidum à Roluone conſtructum, eximijsq; regni opibus illuſtratum, cæteris confinium prouinciarum urbibus regiæ fundationis & ſedis autoritate præſtabat. Rex aduentum Hiarthuuari conuiualis impenſæ delicijs proſecutus, ingenti ſe potione proluerat: hoſpitibus præter morem ebrietatis intemperantiam formidantibus. Cæteris igitur altiorem carpentibus ſomnum, Sueones quibus ſceleſti libido propoſiti communem quietis uſum ademerat, cubiculis furtim delabi cœpere. Aperitur ilico telorum occluſa congeries, & ſua ſibi quiſque tacitus arma connectit, deinde regiam petunt, irruptiſq; penetralibus in dormientium corpora ferrum deſtringunt. Experrecti complures, quibus non minus ſubitæ cladis horror, quàm ſomni ſtupor inceſſerat, dubio niſu diſcrimini reſtitere, ſocij an hoſtes occurrerent, noctis errore in-

certum

A certum reddente. Eiusdem forte silentio noctis Hialto qui inter regios proceres spectatæ probitatis merito præeminebat, rus egressus, scorti se complexibus dederat. Hic cum obortum pugnæ fragorem stupida procul aure sensisset, fortitudinem luxuriæ prætulit, maluitq́ funestum Martis discrimen appetere, quàm blandis Veneris illecebris indulgere. Quanta hunc militem regis charitate flagrasse putemus, qui cum ignorantiæ simulatione excusationem absentiæ præstare posset, salutem suam manifesto periculo obijcere, quàm uoluptati seruire satius existimauit? Discedentem pellex percunctari cœpit, si ipso careat, cuius ætatis uiro nubere debeat. Quam Hialto perinde ac secretius allocuturus, propius accedere iussam, indignatus amoris sibi successorem requiri, præciso naso deformem reddidit, erubescendoq́ uulnere libidinosæ percunctationis dictum mulctauit, mentis lasciuiam oris iactura temperandam existimans. Quo facto, liberum quæsitæ rei iudicium à se ei relinqui dixit. Post hæc repetito ocyus oppido, confertissimis se globis immergit, aduersasq́ acies mutua uulnerum inflictione prosternit. Cumq́ dormientis adhuc Biarconis cubiculum præteriret, expergisci iussum, tali uoce compellat:

Ocyus euigilet quisquis se regis amicum
Aut meritis probat, aut sola pietate fatetur.
Discutiant somnum proceres, stupor improbus absit,
Incaleant animi uigiles: sua dextera quenque
Aut famæ dabit, aut probro perfundet inerti.
Noxq́ hæc aut finis erit, aut uindicta malorum.
Non ego uirgineos iubeo cognoscere ludos,
Nec teneras tractare genas, aut dulcia nuptis
B Oscula conferre, & tenues astringere mammas:
Non liquidum captare merum, tenerum'ue fricare
Fœmen, & in niueos oculum iactare lacertos.
Euoco uos ad amara magis certamina Martis.
Bello opus est, nec amore leui: nihil hic quoq́ facti
Mollities eneruis habet, res prælia poscit.
Quisquis amicitiam regis colit, arma capessat.
Pensandis animis belli promptissima laus est.
Ergo uiris timidum nihil, aut leue fortibus insit,
Destituatq́ animos armis cessura uoluptas.
In precio iam fama manet, laudis sibi quisque
Arbiter esse potest, propriaq́ nitescere dextra.
Instructum luxu nihil assit, plena rigoris
Omnia præsentem discant exoluere cladem.
Non debet laudis titulos aut præmia captans
Ignauo torpere metu, sed fortibus ire
Obuius, & gelidum non expallescere ferrum.

Ad hanc uocem expergefactus Biarco, cubicularium suum Scalcum ocyus excitatum, hoc alloquitur modo:

Surge puer, crebroq́ ignem spiramine pasce.
Verre larem ligno, & tenues dispelle fauillas.
Scintillas extunde focis, ignisq́ iacentes
Erige relliquias, & opertas elice flammas.
Languentem compelle larem producere lumen,
Ardenti rutilas accendens stipite prunas.
Proderit admota digitos extendere flamma.

C Quippe calere manu debet qui curat amicum,
Et nocui penitus liuoris pellere frigus.

Rursum Hialto.

Dulce est nos domino percepta rependere dona,
Acceptare enses, famæq; impendere ferrum.
En uirtus sua quenq; monet, meritum bene regem
Rite sequi, dignaq; ducem grauitate tueri.
Enses Theutonici, galeæ armillæq; nitentes,
Loricæ talo immissæ, quas contulit olim
Roluo suis, memores acuant in prælia mentes.
Res petit & par est, quæcunque per ocia summa
Nacti pace sumus, belli ditione mereri,
Nec lætos cursus mœstis præponere rebus,
Aut duris semper casus præferre sequundos.
Mente pari proceres sortem capiamus utranque,
Nec mores fortuna regat, quia condecet æque
Delicias ac dura pati, uultuq; sub illo
Ducamus tristes quo dulces hausimus annos.
Omnia quæ poti temulento prompsimus ore,
Fortibus edamus animis, & uota sequamur
Per summum iurata Iouem, superosq; potentes.
Danorum primus herus est meus, assit eidem
Vt probus est quisq;: procul hinc procul este fugaces,
Forti opus est stabiliq; uiro, non terga ferente
In dubium, belli'ue truces metuente paratus.
D Maxima sæpe duci uirtus ex milite pendet.
Tanto etenim princeps aciem securior intrat,
Quanto illum melius procerum stipauerit agmen.
Arripiat digitis pugnacibus arma satelles,
Iniiciens dextram capulo, clypeumq; retentans,
Inq; hostis ruat, & nullos expalleat ictus.
Nemo se retro feriendum præbeat hosti,
Nemo enses tergo excipiat, pugnacia semper
Pectora uulneribus pateant, certamina prima
Fronte gerunt aquilæ, & rapidis se rictibus urgent
Anteriore loco. species uos alitis æquet
Aduerso nullam metuentes corpore plagam.
Ecce furens æquoq; sui fidentior hostis,
Ferro artus, faciemq; aurata casside tectus,
In medios fertur cuneos, ceu uincere certus
Intimidusq; fugæ, & nullo superabilis ausu.
Suetica (me miserum) Danos fiducia spernit.
Ecce truces oculis Gotthi, uisuq; feroces
Cristatis galeis hastisq; sonantibus instant,
In nostro ualidam peragentes sanguine cladem,
Distringunt gladios, & acutas cote bipennes.
Quid te Hiaruare loquar? quem Sculda nocente repleuit
Consilio tantaq; dedit crudescere culpa?
Quid te infande canam nostri discriminis autor,
Proditor eximij regis, quem sæua libido

Imperij,

A Imperij, tentare nephas, furijsq; citatum
Coniugis æternam pepulit prætendere noxam?
Quis te error factum Danis dominoq; nocentem
Præcipitauit in hoc rerum scelus? unde subibat
Impietas tanto fraudis constructa paratu?
Quid moror? extremam iam degustauimus escam,
Rex perit, & miseram sors ultima corripit urbem,
Illuxit suprema dies, nisi forte quis assit
Tam mollis, quod se plagis præbere timescat,
Aut imbellis ita ut domini non audeat ultor
Esse sui, dignosq; animo proscribat honores.
Tu quoq; consurgens niueum caput exere Ruta,
Et latebris egressa tuis in prælia prodi.
Cædes te foris acta uocat, iam curia bellis
Concutitur, diroq; strepunt certamine portæ.
Loricas lacerat ferrum, dirumpitur hamus
Nexilis, & crebro cedunt præcordia telo.
Iam clypeum regis uastæ minuere secures.
Iam longi resonant enses, crepitatq; bipennis
Humanis impacta humeris, & pectora findens.
Quid pauitãt animi? quid hebescit languidus ensis?
Porta uacat nostris, externo plena tumultu.

Cumq; Hialto magna admodum strage ædita præliũ cruentasset, tertio tabernaculum Biarconis offenderat, quem metus causa auidum quietis ratus tali ignauiæ exprobratione pertentat:

B Vt quid abes Biarco? num te sopor occupat altus?
Quid tibi quæso moræ est? aut exi, aut igne premeris.
Elige quod præstat. eia concurrite mecum.
Igne ursos arcere licet, penetralia flammis
Spargamus, primosq; petant incendia postes.
Excipiat torrem thalamus, tectiq; ruina
Fomentum flammis, & alendo præbeat igni.
Fundere damnatis fas est incendia portis.
At nos qui regem uoto meliore ueremur,
Iungamus cuneos stabiles, tutisq; phalangem
Ordinibus mensi, quà rex præcepit eamus
Qui natum Boki Roricum strauit auari,
Implicuitq; uirum leto uirtute carentem.
Ille quidem præstans opibus, habituq; fruendi
Pauper erat, probitate minus quàm fœnore pollens,
Aurum militia potius ratus, omnia lucro
Posthabuit, laudisq; carens congessit aceruos
Aeris, & ingenuis uti contempsit amicis.
Cumq; lacessitus Roluonis classe fuisset,
Egestum cistis aurum deferre ministros
Iussit, & in primas urbis diffundere portas:
Dona magis quàm bella parans, quia militis expers
Munere non armis tentandum credidit hostem,
Tanquam opibus solis bellum gesturus, & usu
Rerum non hominum Martem producere posset.

C Ergo graues loculos & ditia claustra resoluit,
Armillas teretes & onustas protulit arcas
Exitij fomenta sui, ditissimus æris
Bellatoris inops, hostiq; adimenda relinquens
Pignora quæ patrijs præbere pepercit amicis.
Annellos ultro metuens dare, maxima nolens
Pondera fugit opum, ueteris populator aceruí.
Rex tamen hūc prudēs, oblataq; munera spreuit,
Rem pariter uitamq; adimens: nec profuit hosti
Census iners, quē longo auidus cumulauerat æuo.
Hunc pius inuasit Roluo, summasq; perempti
Cepit opes, inter dignos partitus amicos
Quicquid auara manus tantis congesserat annis:
Irrumpensq; opulenta magis, quàm fortia castra,
Præbuit eximiam socijs sine sanguine prædam.
Cui nil tam pulchrum fuit, ut non funderet illud,
Aut charum quod non socijs daret, æra fauillis
Assimulans, famaq; annos non fœnore mensus.
Vnde liquet regem claro iam funere functum
Præclaros egisse dies, speciosaq; fati
Tempora, præteritos decorasse uiriliter annos.
Nam uirtute ardens dum uiueret omnia uicit,
Egregio dignas sortitus corpore uires.
Tam præceps in bella fuit, quàm concitus amnis
D In mare decurrit, pugnamq; capessere promptus
Vt ceruus rapidum bifido pede tendere cursum.
Ecce per infusas humana tabe lacunas
Cæsorum excussi dentes rapiente cruoris
Profluuio toto, & scabris limantur arenis.
Splendescunt limo allisi, lacerataq; torrens
Sanguinis ossa uehit, truncosq; superfluit artus.
Danicus humescit sanguis, stagnatq; cruenta
Latius eluuies, & corpora sparsa reuoluit.
Elisus uenis ualidum spumantibus amnis
Impiger inuehitur, Danis Hyuarus amator
Martis, & extenta pugnantes prouocat hasta.
Attamen hic inter discrimina fataq; belli
Frothonis uideo lætum arridere nepotem,
Qui Sirtuallinos auro conseuerat agros.
Nos quoq; lætitiæ species extollat honesta
Morte secuturos generosi fata parentis.
Voce ergo simus alacres, ausuq; uigentes.
Nanq; metum par est animosis spernere dictis,
Et memorabilibus letum consciscere factis.
Deserat os animumq; timor, fateamur utroq;
Intrepidos nisus, ne nos nota iudicet ulla
Parte aliqua signum dubij præstare timoris.
Librentur stricto meritorum pondera ferro.
Gloria defunctos sequitur, putriq; fauillæ
Fama superstes erit, nec in ullum decidet æuum,

Quod

A Quod perfecta suo patrauit tempore uirtus.
Quid clausis agitur foribus, quid pessula ualuas
Iuncta seris cohibent? etenim iam tertia te uox
Biarco ciet, clausoque iubet procedere tecto.
Contra quæ Biarco:
Quid me Roluonis generum, quid bellice Hialto
Tanta uoce cies? etenim qui magna profatur,
Grandiloquisque alios uerbis inuitat ad arma,
Audere & dicta factis æquare tenetur,
Vt uocem fateatur opus. sed desine donec
Armer, & horrendo belli præcingar amictu.
Iamque ensem lateri iungo, iam corpore primum
Lorica galeaque tegor, dum tempora cassis
Excipit, & rigido conduntur pectora ferro.
Nemo magis clausis refugit penetralibus uri
Cumque sua rogus esse domo, licet insula memet
Ediderit, strictæque habeam natalia terræ,
Bissenas regi debebo rependere gentes
Quas titulis dedit ille meis. attendite fortes,
Nemo lorica se uestiat interituri
Corporis, extremum perstringat nexile ferrum,
In tergum redeant clypei, pugnemus apertis
Pectoribus, totosque auro densate lacertos:
Armillas dextræ excipiant, quo fortius ictus
Collibrare queant, & amarum figere uulnus.
B Nemo pedem referat, certatim quisque subire
Hostiles studeat gladios, hastasque minaces,
Vt charum ulciscamur herum. super omnia felix
Qui tanto sceleri uindictam impendere possit,
Et fraudem iusto punire piacula ferro.
Ecce mihi uideor ceruum penetrasse ferocem
Theutonico certe qui snyrtir dicitur ense,
A quo belligeri cepi cognomen, ut Agner
Ingelli natum fudi, retulique trophæum.
Ille meo capiti impactum perfregit Hothingum
Elisum morsu gladium, maiora daturus
Vulnera, si melius ferri uiguisset acumen.
Cui contra læuam lateris cum parte sinistri
Dissecui, dextrumque pedem, labensque sub artus
Incidit in medias ferrum penetrabile costas.
Hercule nemo illo uisus mihi fortior unquam.
Semiuigil subsedit enim cubitoque reclinis
Ridendo excepit letum, mortemque cachinno
Spreuit, & elysium gaudens successit in orbem.
Magna uiri uirtus, quæ risu calluit uno
Supremam celare necem, summumque dolorem
Corporis ac mentis læto compescere uultu.
Nunc quoque cuiusdam præclaro stemmate nati
Vitales fibras ferro rimabar eodem,
Et ferrum penitus intra præcordia mersi.

C Filius hic regis,& auito sanguine lucens
Indole clarus erat,tenerisq; nitentior annis.
Non illi hamatum poterat prodesse metallum,
Non ensis,non umbo teres,tam uiuida ferri
Vis erat,obiectis tardari nescia rebus.
Ergo duces ubi sunt Gotthorum,militiæq;
Hiartuari:ueniant,& uires sanguine pensent.
Qui iaciunt,qui tela rotant,nisi regibus orti.
Surgit ab ingenuis bellum,clarissima Martem
Stemmata conficiunt,nec enim uulgaribus ausis
Res agitur,quam sola ducum discrimina tentant.
Illustres obeunt proceres,en maxime Roluo
Magnates cecidere tui,pia stemmata cessant.
Nō humile obscurum ue genus, nō funera plebis
Pluto rapit,uilesq; animas,sed fata potentum
Implicat,& claris complet phlegethonta figuris.
Non memini certamen agi,quo promptius esset
Alternare enses,partiriq; ictibus ictus.
Dans unum tres accipio,sic mutua Gotthi
Vulnera compensant,sic dextra potentior hostis
Vindicat acceptam cumulato fœnore pœnam.
Quanquam adeò solus multorum funere leto
Corpora tradiderim pugnans,ut imagine collis
Aeditus è truncis excresceret arcubus agger,
D Et speciem tumuli congesta cadauera ferrent.
Et quid agit,qui me nuper prodire iubebat
Eximia se laude probans,aliosq; superba
Voce terens,& amara ferens opprobria,tanquā
Vno bissenas complexus corpore uitas?

Ad hæc Hialto.

Quanq̄ subsidio tenui fruor,haud procul absum,
Hac q̄q; qua stamus opus est ope,nec magis usq;
Vis aut lecta manus promptorū in bella uirorum
Exigitur,iam duræ acies & spicula scutum
Frustatim secuere meum,partesq; minutim
Auulsas absumpsit edax per prælia ferrum.
Prima sibi testis res est,seq; ipsa fatetur.
Fama oculo cedit,uisusq; fidelior aure est.
Rupti etenim clypei retinacula sola supersunt.
Sectus & in gyro remanet mihi peruidus umbo.
Et nunc Biarco uiges,quanq; cunctatior æquo
Extiteris,damnumq; moræ probitate repensas.

At Biarco.

Carpere me necdum,probrisq; lacessere cessas?
Multa moras afferre solent,nanq; obuius ensis
Cunctandi mihi causa fuit,quem Sueticus hostis
In mea præualido contorsit pectora nisu.
Nec parcè gladium capuli moderator adegit:
Nam quantum in nudo uel inermi corpore fas est
Egit in armato,sic duri tegmina ferri

d

Vt molles

A Vt molles traiecit aquas, nec opis mihi quicquam
Aspera loricæ poterat committere moles.
Et nunc ille ubi sit qui uulgo dicitur Othin
Armipotens uno semper contentus ocello?
Dic mihi Ruta precor usquam si conspicis illum?

Ad hæc Ruta.

Adde oculum propius, & nostras prospice chelas,
Ante sacraturus uictrici lumina signo
Si uis præsentem tutò cognoscere Martem.

Tum Biarco.

Si potero horrendum Friggæ spectare maritum
Quantumcunq; albo clypeo sit tectus, & altum
Flectat equum, Lethra nequaquam sospes abibit.
Fas est belligerum bello prosternere diuum,
Ante oculos regis clades speciosa cadentes
Excipiat, dum uita manet studeamus honeste
Posse mori, clarumq; manu decerpere funus.
Ad caput extincti moriar ducis obrutus, ac tu
Eiusdem pedibus moriendo allabere pronus,
Vt uideat quisquis congesta cadauera lustrat,
Qualiter acceptum domino pensauimus aurum.
Præda erimus coruis, aquilisq; rapacibus esca,
Vesceturq; uorax nostri dape corporis ales.
Sic belli intrepidos proceres occumbere par est,
Illustrem socio complexos funere regem.

B Hanc maxime exhortationum seriem idcirco metrica ratione compegerim, quod earundem sententiarum intellectus, Danici cuiusdam carminis compendio digestus, à compluribus antiquitatis peritis memoriter usurpatur. Contigit autem potitis uictoria Gothis omne Roluonis agmen occumbere, neminemq; excepto Vuiggone ex tanta iuuentute residuum fore. Tantum enim excellentissimis regis meritis ea pugna à militibus tributum est, ut ipsius cædes omnibus oppetendæ mortis cupiditatem ingeneraret, eiq; morte iungi uita iucundius duceretur. Lætus Hiartuarus prandendi gratia positis mensis conuiuium pugnæ succedere iubet, uictoriam epulis prosecuturus. Quibus oneratus magnæ sibi admirationis esse dixit, quod ex tanta Roluonis militia nemo qui saluti fuga, aut captione consuleret, repertus fuisset. Vnde liquidum fuisse, quanto fidei studio regis sui charitatem coluerint, cui superstites esse passi non fuerint. Fortunam quoque quod sibi ne unius quidem eorum obsequium superesse permiserit causabatur, quàm libentissime se talium uirorum famulatu usurum testatus. Oblato Vuiggone perinde ac munere gratulatus, an sibi militare uellet perquirit. Annuenti destrictum gladium affert. Ille cuspidem refutans, capulum petit: hunc morem Roluoni in porrigendo militibus ense extitisse præfatus. Olim nanque se regum clientelæ daturi, tacto gladij capulo obsequium polliceri solebant. Quo pacto Vuiggo capulum complexus, cuspidem per Hiartuarum agit, ultionis compos, cuius Roluoni ministerium pollicitus fuerat. Quo facto, ouans irruentibus in se Hiartuari militibus cupidius corpus obtulit, plus uoluptatis se ex tyranni nece, quàm amaritudinis ex propria sentire uociferans. Ita cõuiuio in exequias uerso, uictoriæ gaudium funeris luctus insequitur. Clarum ac semper memorabilem uirum, qui uoto fortiter expleto, mortem sponte complexus suo ministerio mensas tyranni sanguine maculauit. Neque enim occidentium manus

C uiuax animi uirtus expauit, cum prius à se loca quibus Roluo assueuerat, interfectoris eius cruore respersa cognosceret. Eadem itaque dies Hiartuari regnum finiuit ac peperit. Fraudulenter enim quæsitæ res, eadem sorte defluunt qua petuntur, nullusq; diuturnus est fructus, qui scelere ac perfidia partus fuerit. Quo euenit, ut Sueones paulò ante Daniæ potitores, ne suæ quidem salutis potientes existerent. Protinus enim à Sialandensibus deleti, læsis Roluonis manibus iusta exoluere piacula. Adeò plerunque fortunæ sæuitia ulciscitur, quod dolo ac fallacia patratur.

HISTORIAE DANICAE LIBRI SECVNDI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIAE DANORVM LIBER TERTIVS.

D HOTHERVS Athisli frater, idemq; Geuari regis alumnus, cuius mentionem præmisi, post Hiartuarum utriusque regni imperium sumit. Huius tempora si ab ætatis eius origine cœpero, aptius explicabuntur. Pulchrius enim pleniusq; extrema annorum illius curricula perstringuntur, ubi prima silentio non damnantur. Interfecto ab Helcone Hodbroddo, filius Hotherus sub tutela Geuari regis pueritiæ procursum exegit. Adolescens collacteis ac coëuis summa corporis firmitate præstabat. Cæterum ingenium eius crebræ dotauerant artes. Quippe natationis, arcus, cæstuumq; peritia, necnon quantamcunq; ea ætas capere poterat, agilitate pollebat. Haud minus exercitio, quàm uiribus potens. Immaturam adhuc ætatem uberrimis animi beneficijs transcendebat. Nemo illo chelis, aut lyræ scientior fuerat. Præterea sistro ac barbyto, omniq; fidium modulatione callebat. Ad quoscunq; uolebat motus uarijs modorum generibus humanos impellebat affectus. Gaudio, mœstitia, miseratione, uel odio, mortales afficere nouerat. Ita auriũ uoluptate, aut horrore animos implicare solebat. Tot iuuenis artibus Geuari filia Nanna admodum delectata, amplexum eius expetere cœpit. Fit enim ut uirtute iuuenum uirgines incalescant, & quorum minus complacet forma, probitas acceptetur. Multiplices enim amor aditus habet. Alijs amor decor, alijs animi uirtus, quibusdam artium usus uoluptatis iter aperit, nonnullis comitas Veneris copiam parat, complures famæ candor acceptos facit. Nec leuius uulnus fortes quàm pulchri puellis infligere solent. Accidit autem ut Othini filius Balderus Nannæ corpus abluentis aspectu sollicitatus, infinito amore corriperetur. Vrebat illum uenustissimi corporis nitor, animumq; perspicuæ pulchritudinis habitus inflammabat. Validissimum nanque libidinis irritamentum est decor. Hotherum itaque per quem maxime uotum interpellandum timebat, ferro tollere constituit, ne moræ impatiens amor, ullo fruendæ libidinis obstaculo tardaretur. Eodem fortè tempore Hotherus inter uenandum errore nebulæ perductus, in quoddam syluestrium uirginum conclaue incidit, à quibus proprio nomine

Amoris aditus multi.

A mine salutatus, quænam essent, perquirit. Illæ suis ductibus auspicijsque maxime bellorum fortunam gubernari testantur. Sæpe enim se nemini conspicuas prælijs interesse, clandestinisque subsidijs optatos amicis præbere successus. Quippe conciliare prospera, aduersa infligere posse pro libito memorabant, adiecto, qualiter in collacteam eius Nannam inter lauandum conspectam, Balderus exarserit: hortatæque ne eum, quamuis infestissimo odio dignum, armis lacesseret, semideum hunc esse testantes, arcano superum semine procreatum. His acceptis, Hotherus labentis hospitij tegmine defectus, sub dio se relictum totiusque expertem umbraculi medijs repente campis expositum conspicatur. Præcipue uero puellarum præpetem fugam, locique uersilem situm, ac fallacem ædis imaginem mirabatur. Ignorabat enim quæ circa se gesta fuerant, ludibrium tantum, inaneque præstigiosarum artium extitisse commentum. Vnde rediens Geuaro, ordinem insecutæ errorem suum ludificationis exponit, filiamque eius continuò postulauit. Cui Geuarus quamlibentissime se fauturum subiunxit, ni Balderi iram repulsa contracturum metueret, priorem illum sibi consentaneas preces porrexisse testatus. Nam ne ferro quidem sacram corporis eius firmitatem cedere perhibebat. Adiecit tamen, scire se gladium arctissimis obseratum claustris, quo fatum ei infligi possit: hunc à Mimingo syluarum satyro possideri. Eidem quoque armillam esse, mira quadam arcanaque uirtute, possessoris opes augere solitam. Horum præterea locorum aditum inuium, impedimentis obsusum, haud facile mortalibus patêre posse. Maiorem siquidem itineris partem inusitati frigoris ui perenniter obsideri. Iubet itaque ceruis iugalibus currum instruat, cuius celeritate eximio gelu rigentia iuga transcendat. Quô cum peruenerit, tabernaculum suum ita à sole auersum constituat, ut umbram specus cui Mimingus assue-
B uisset excipiat, nec ipsum mutua tamen obumbratione contingat, ne satyrum insolitæ obscuritatis iactus exitu deturbaret. Ita armillam ensemque in expedito fore, quorum alterum opum, alterum belli fortuna comitaretur, in utroque ingens possessori præmium esse. Hactenus Geuarus. Nec inerter Hotherus quæ ab ipso didicerat executus, tabernaculo ad prædictum modum locato, noctu curas, interdiu uenationes agebat. Vtranque temporis uicem peruigil exsomnisque ducebat, ita discrimina lucis noctisque partitus, ut hanc rerum meditationi tribueret, illam conuectandis corporis alimentis impenderet. Cumque fortè pernox attonita curis mente languesceret, obumbrantem tabernaculo suo satyrum hasta petiuit, obrutumque ictu, nec satis fugæ potentem, uinculis intercepit. Vltima deinde per summam uerborum atrocitatem minatus, ensem, armillasque deposcit. Nec segniter satyrus salutis redemptionem, quæ ab ipso petebatur, exhibuit. Adeò cunctis re prior est uita, cum nihil apud mortales spiritu charius existere soleat. Hotherus opum adeptione lætatus, patriam repetit, paucis, sed insignibus spolijs felix. Quibus eum Gelderus Saxoniæ rex potitum comperiens, milites in tam illustris prædæ raptum, crebro concitabat hortatu. Paruit iuuentus regi, properanter instruens classem. Quod præuidens Geuarus, quippe diuinandi doctissimus erat, industriaque præsagiorum excultus, uocato Hothero, iubet congressuri secum Gelderi iacula patienter excipiat, non antè sua remissurus, quàm hostem missilibus carere conspiciat. Cæterum rostratas admoueat falces, quibus nauigia lacerari, cassidesque & scuta militibus detrahi possint. Cuius consilio obsequutus Hotherus, salutarem eius exitum expertus est. Siquidem ad primos Gelderi impetus subsistere suos, ac corpora scutis protegere iubet, præsentis pugnæ uictoriam patientia capessendam testatus. At hostis missilibus nulla ex parte cohibitis, ijsdemque per summam pugnandi cupiditatem effusis, hoc

C auidius hastas ac spicula torquere cœpit, quo Hotherũ in his excipiendis patientius se gerere comperit. Quæ partim scutis, partim nauigijs infixa rarũ dedere uulnus, complura innoxia ac frustra uidebant̃ excussa. Siquidẽ Hotheri milites regis imperium exequentes, receptam telorum uim conserta clypeorum testudine repellebant: nec rarus quidem eorum numerus erat, quæ leui ictu umbonibus impacta fluctibus incidebant. Quorum omnium copia uacuefactus Gelderus, dum eadem ab hostibus correpta, alacrius in se retorqueri conspiceret, mali cacumen puniceo scuto complexus, indiciũ id pacis erat, saluti deditione consuluit. Quem Hotherus amicissimo uultu, benignissimoq́ sermone exceptum, nõ minus humanitate quàm arte perdomuit. Ea tempestate Helgo Halogiæ rex, Cusonis Finnorum Byarmorumq́ principis filiã, nomine Thoram, crebrę legationis officio procabatur. Adeò quod per se minus ualidũ est, alieni indigum noscitur. Nam cum eius temporis iuuenes matrimonij postulationẽ propria uoce prosequendi consuetudinem haberent, hic tanto oris uitio obsitus erat, ut nõ solum exteras, sed etiam domesticas aures erubesceret. Adeò calamitas omnis conscios uitat. Eo siquidem naturæ damna molestiora sunt, quo liquidius patent. Huius Cuso legatione spreta, coniugio indignũ respondit, qui propria parum uirtute subnixus, ad id impetrandum precaria mutuaret̃ officia. Quod audiens Helgo, Hotherũ quem politioris facundiæ nouerat, suis fauere studijs obsecrabat, alacriter se quicquid is imperasset executurũ pollicitus. Ille sedula iuuenis supplicatione deuictus, armata classe Noruagiam petit, quod uerbis non posset, uiribus peracturus. Cumq́ pro Helgone per summã eloquij suauitatem egisset, refert Cuso, mentem filiæ consulendam, ne quid contra nolentem, paterna uideretur seueritate præsumptũ. Accersitamq́ an proco allubesceret, percontatus annuẽtis Helgoni nuptias pollice-

D tur. Igitur Hotherus obseratas Cusonis aures ad ea quæ precabatur exaudienda, rotundæ uolubilisq́ facundiæ dulcedine patefecit. Quæ dum in Halogia geruntur, Balderus postulandæ Nannę gratia, Geuari fines armatus ingreditur. A quo cum ipsius Nannæ mentem cognoscere iuberetur, exquisitis uerborũ delenimentis puellam aggressus, cum nullum uotis locum efficere potuisset, repulsę causam cognoscere institit. Quæ respondit, nuptijs deum mortali sociari non posse, quod ingens naturæ discrimen copulæ commercium tollat. Sed & superos interdum pacta rescindere solitos, subitoq́ uinculum disijci, quod impares contraxissent.
» Neq́ enim stabilem dissonis inesse nexum, cum apud excelsos humilium semper
» fortuna sordescat. Præterea abundantiæ & egestatis diuiduum contuberniũ esse,
» nec inter splendidas opes obscuramq́ pauperiem firma societatis iura consistere.
Ad ultimum, supernis terrestria non iugari, quæ tanto originis interuallo discors rerum natura secreuerit, quod à diuinæ luculentia maiestatis infinitum distet humana mortalitas. Hac responsi cauillatione elusis Balderi precibus, detrectandi coniugij prudens argumenta texebat. Quod cum Hotherus ex Geuaro cognosceret, multa super Balderi petulantia, apud Helgonem querulus disserebat: incerti ambo quid facto opus esset, uarijs sententiam consilijs agitabant. Amica siquidem in aduersis collocutio tametsi periculum non tollit, ægritudinem minuit. Inter cętera animi uota, fortitudinis studio prępõderante manus, classe cum Baldero conseritur. Hominibus aduersum deos certatum crederes. Nam Baldero Othinus ac Thoro sacraq́ deûm agmina propugnabant. Diuinis humanisq́ uiribus permixtum aspiceres bellum. At Hotherus tunica ferrum spernente succinctus, confertissimos deorum cuneos irrumpebat, & quantum terrenus in superna poterat, grassabatur. Sed & Thoro inusitato clauæ libratu cuncta clypeorum obstacula lacerabat, tantum ad se incessendum hostes inuitans, quantum socios ad

cios ad

A cios ad tuendum. Nullum erat armaturæ genus, quod impellenti non cederet. Nemo ferientem tutò excipere poterat. Quicquid ictu arcebat, obruit. Non clypei, non cassides impactum pertulere robur. Nulli corporis aut uirium magnitudo subsidio fuit. Proinde uictoria ad superos concessisset, ni Hotherus inclinata suorum acie celerius aduolans, clauam præciso manubrio inutilem reddidisset. Quo telo defecti diui subitam dedere fugam. Inimicum opinioni esset, nisi fidem antiquitas faceret, deos ab hominibus superari. Deos autem potius opinatiue, quàm naturaliter dicimus. Talibus nanque non natura, sed gentium more, diuinitatis uocabulum damus. Cæterum Balderum fuga cursu quæsita seruauit. Cuius nauigijs uictores aut ferro laceratis, aut fluctu obrutis, non contenti deos uicisse, classis reliquias sæuitia insequuntur, earum iactura funestam belli cupidinem expleturi. Adeò plerunq; insolentiam successus exasperat. Testis belli portus Balderi fugam uocabulo refert. Gelderum quoque Saxoniæ regem, eodem consumptum bello, remigum suorũ cadaueribus superiectum, ac rogo nauigijs extructo impositum, pulcherrimo funeris obsequio extulit. Cineres eius perinde ac regij corporis reliquias, non solum insigni tumulo tradidit, uerumetiam plenis uenerationis exequijs decorauit. Post hæc, ne connubij spem ulterior rerum importunitas moraretur, repetito Geuaro cupitis Nannæ complexibus fruitur. Deinde Helgonem ac Thoram plenis liberalitatis officijs prosequutus, nouam Suetiæ nuptam aduexit, cunctis tam uenerabilis uictoria, quàm Balderus ridiculus fuga. Quo tempore cum Sueonum magnates, soluendi tributi gratia Daniam petiuissent, ob egregia patris merita, à popularibus loco regio cultus, fallax fortunæ lenocinium expertus est. Siquidem à Baldero quem paulò ante deuicerat prælio superatus, ad Geuarum decurrere necesse habuit, uictoria

B post regnum amissa, quam priuatus adeptus fuerat. Victor Balderus, ut afflictum siti militem opportuni liquoris beneficio recrearet, nouos humi latices terram altius rimatus aperuit. Quorum erumpentes scatebras sitibundum agmen hianti passim ore captabat. Eorundẽ uestigia sempiterno firmata uocabulo, quanquam pristina admodũ scaturigo desierit, nondum prorsus exoleuisse creduntur. Idem laruarum Nannæ speciem simulantiũ continua noctibus irritamenta perpessus, adeò in aduersam corporis ualetudinẽ incidit, ut ne pedibus quidem incedere posset: quamobrem biga rheda'ue emetiendorum itinerum consuetudinem habere cœpit. Tanta amoris ui suffusum pectus, ad extremã penè tabem eum redegerat. Nihil enim sibi uictoriam dedisse credidit, cuius Nanna præda non fuerit. Fro quoq; deorum satrapa sedem haud procul Vpsala cepit, ubi ueterem litationis morem tot gentibus ac seculis usurpatum, tristi infandoq; piaculo mutauit. Siquidẽ humani generis hostias mactare aggressus, fœda superis libamenta persoluit. Inter hæc Hotherus defectã ducibus Daniã, Hiartuarumq; celeres peremptí Roluonis pœnas dedisse cognoscens, quod uix spe complecti posset, casu sibi collatum dicebat. Nam & Roluonem quẽ quod ab eius patre suum interfectum meminisset uita spoliare debuerat, aliena opera supplicium luisse, & sibi potiendę Daniæ copiam insperato rerũ beneficio patuisse. Quippe regnum eius auito sibi iure competere, si rite maiorum stemmata reuoluantur. Inde Sialandiæ portum Isoram ingenti classis numero occupat, imminentis fortunæ beneficio usurus. Vbi rex ab occurrente sibi Danorũ populo constitutus, paulò post Athisli fratris quem Suetis præesse iusserat, excessu cognito, Sueticum Danico imperium sociat. Cæterum Athislum mors ignominiosa consumpsit. Dum enim Roluonis inferias per summam animi hilaritatem conuiuio celebraret, potione auidius sumpta, subito fine sordidæ intemperantiæ pœnas pependit. Ita dum alie

C num fatum impensioribus lætitiæ modis excolit, proprium irrumpere coëgit. Balderus quoque classe Sialandiam petens, cum & armis celeber & maiestate conspicuus haberetur, Hothero Suetiam tenente, quicquid super regni fastigio postulabat, promptissimis Danorum suffragijs impetrauit. Tam ancipiti censura maiorum nostrorum sententia fluctuata est. Huic Hotherus à Suetia regressus infestum intulit bellum. Acerrimum imperij cupidis de rerum summa certamen incesserat. Eidem Hotheri fuga finem imposuit. Qui cum in Iutiam concessisset, uicum in quo manendi usum habuit, nomine suo nuncupandum curauit. Vbi hybernis peractis, solitarius incomitatusq; Suetiam repetit. Ibi magnatibus accersitis, ob infelices rerum cursus, quibus ipsum Balderus bis uictor afflixerat, lucis ac uitæ pigere se dixit. Deinde consalutatis omnibus, difficilia aditu loca deuio calle sectatus, expertes humani cultus indagines perlustrabat. Fit enim ut quibus insolabilis animi dolor inciderit, obscuros externosq; secessus quasi quoddam pellendæ tristitiæ remedium captent, nec magnitudinem mœroris inter humanos queant tolerare conuictus. Adeò plerunque amica est ægritudini solitudo. Præcipue enim illuuies ac squalor delectant, quos aduersa animi ualetudo concusserit. Consueuerat autem in æditi montis uertice consulenti populo plebiscita depromere. Quamobrem uenientes occultantis se regis inertiam causabantur, absentiaq; eius grauissimis omnium querelis lacerata est. At Hotherus extrema locorum deuia peruagatus, insuetumq; mortalibus nemus emensus, ignotis fortè uirginibus habitatum reperit specum. Easdem esse constabat, quæ eum insecabili ueste quondam donauerant. A quibus cur eo locorum uenerit interrogatus, infaustos belli declarat euentus. Itaque fide earum damnata, gestarum infeliciter rerum fortunam tristesq; casus deflere cœpit, secus

Solitudo amica ægritudini.

Antrum dearũ

D sibi cessisse questus, quàm ab ipsis promissum accepit. At nymphæ eum quanquam raro uictor extiterit, æquam tamen hostibus cladem ingessisse dicebant, nec minoris stragis autorem fuisse quàm complicem. Cæterum in expedito uictoriæ gratiam fore, si inusitatæ cuiusdam suauitatis edulium augendis Balderi uiribus excogitatum præripere potuisset. Nihil enim factu difficile futurum, dummodo hosti in augmentum roboris destinato potiretur obsonio. Ex quarum dictis, Hotherus promptissimam inferendi Balthero belli fiduciam mente præsumpsit, quanquam deos armis incessere terrenis arduum nisibus uideretur. Fuere quoque ex suis qui illum tutò bellum cum superis commissurum negarent: atque illi infinitus animi calor respectum maiestatis ademerat. Apud fortes enim non semper impetum ratio subruit, aut consilio temeritas succumbit. Vel fortasse meminerat Hotherus excellentissimis uiris incertissimã extare potentiam, exiguamq́ue glebam ingentes arietare currus. Contrà Balderus Danis in arma contractis, Hotherum acie excipit. Ingenti utrinque clade gesta, ac ferè pari partium strage ædita, nox prælium soluit. Cuius tertio fermè peruigilio Hotherus clàm cunctis res hostium exploraturus egreditur. Somnum quippe eius profecta ab imminenti discrimine cura discusserat. Ita plerunque ingens animi motus quieti corporis aduersatur, nec alterius requiem unius inquietudo patitur. Igitur in hostium castra perueniens, tres nymphas arcanę dapis gerulas Balderi castris excessisse cognoscit. Quas cursim insequens (nam earum fugã roscida prodidere uestigia) tandẽ tecta quibus assueuerant subit. Igitur ab his quisnã esset rogatus, citharœdũ se dixit. Nec experimentũ professioni dissonũ fuit. Oblatam nanq; chelim inflexis ad musam neruis, compositisq; plectro fidibus moderatus, gratum auribus melos promptissima modulatione fundebat. Cæterũ tres illis colubræ fuere, quarũ tabo solidatiuæ confectionis epulum Baldero temperare solebant.

A lebant. Iamq; anguium aperto ore multa pulmento sanies influebat. Sed & nympharum quædam humanitatis studio Hotherum epulo compertiuissent, ni trium maxima uetuisset, fraudem Baldero fieri protestans, si ipsius hostem corporei roboris incrementis auxissent. Ille se non Hotherum, sed Hotheri comitem dicebat. Eædem nanque nymphæ accurati nitoris cingulum, potentemq; uictoriæ zonam clementi benignitate ei largitæ sunt. Qui cum pristinum iter remetiendo calle quo uenerat repedaret, obuij sibi Balderi latus hausit, eumq; seminecem prostrauit. Quo militibus nunciato, totis Hotheri castris alacer exultantium clamor insonuit, Danis Balderi fortunam publico mœrore prosequentibus. Qui cum indubitatum sibi fatum imminere sentiret, dolore uulneris accensus, die postera prælium renouat. Quo feruente, lectica se in aciem deferri iussit, ne intra tabernaculum obscura morte defungi uideretur. Postera nocte eidem Proserpina per quietem astare aspecta, postridie se eius complexu usuram denunciat. Nec inane somnij præsagium fuit: nam Balderum elapso triduo, nimius uulneris cruciatus absumpsit. Cuius corpus exercitus regio funere elatum, facto colle condendum curauit. Hunc quidam nostri temporis uiri, quorum præcipuus Haraldus erat, uigente ueteris sepulturæ fama, spe reperiendæ pecuniæ noctu adorti, repentino cœptum horrore liquerunt. Ex ipso nanque perrupti montis cacumine, subita torrentis uis, magno aquarum strepitu prorumpere uidebatur, cuius rapidior moles incitatissimo lapsu subiectis infusa campis quicquid offendebat inuolueret. Ad cuius impetum deturbati fossores, abiectis ligonibus, uariam carpsere fugam, irruentis aquæ uorticibus implicandos se rati, si cœptum diutius exequi niterentur. Ita à dijs loci illius præsidibus incussus subitò metus, iuuenum animos auaritia abstractos, ad salutis curam conuertit, neglectoq; cupiditatis proposito, uitæ studiosos esse docuit.
B Huius autem scaturiginis speciem adumbratam, non ueram fuisse constat, nec ab imis terræ uisceribus genitam, sed præstigiosa quadam administratione productam, cum in arido liquidos manare fontes, natura non sinat. Omnes hunc posteri collem, ad quos fractionis eius fama transierat, intentatum liquere. Quamobrem an quicquam opum contineat, parum compertum, cum nemo opacam eius crepidinem, obstante periculi metu, post Haraldum tentare præsumpserit. At Othinus quanquam deorum præcipuus haberetur, diuinos tamen & aruspices, cæterosq; quos exquisitis præscientiæ studijs uigere compererat, super exequenda filij ultione solicitat. Plerunque enim humanæ opis indiga est imperfecta diuinitas. Cuius Rostiophus Phinnicus, alium ex Rinda Ruthenorum regis filia suscitandum prædixit, qui fraternæ cladis pœnas exigere debebat. Deos siquidem consortis sui ultionem orituri fratris officio destinasse. Hoc audito, Othinus os pileo ne cultu proderetur obnubens, prædictum regem stipendia meriturus accedit. A quo magister militum effectus, recepto exercitu, pulcherrimam ex hostibus uictoriam retulit. Quem rex ob pugnam strenue æditam, in primum amicitiæ gradum adciuit, haud parcius donis, quàm honoribus cultum. Idem post paruulum temporis interuallum, solus hostium acies in fugam propulit, mirificæq; cladis autor pariter ac nuncius redijt. Admirationi omnibus erat, quod tanta de innumeris strages unius accipi uiribus potuisset. Quibus meritis fretus Othinus, tacite regem amoris sui conscium facit. Cuius benignissimo fauore recreatus, dum à puella osculum peteret, alapam recepit. Nec eum aut contumeliæ deformitas, aut iniuriæ dolor, proposito depulit. Postero siquidem anno, ne quod auide orsus erat, ignominiose desereret, peregrina ueste sumpta, regis contubernium repetit (Neque enim facile ab occurrentibus dignosci poterat, cum ueras oris *Rindæ austera pudicitia.*

C notas falsus squalor abstergeret, ueterem habitum noua furaretur illuuies) Rosterum se uocitari, fabriliumq; rerum officio callere perhibuit. Itaque multiplices rerum formas speciosissimis æris lineamentis complexus adeò professionem artificio commendauit, ut recepto à rege magni ponderis auro, matronarum ornamenta procudere iuberetur. Igitur complura fœminei cultus insignia fabricatus, tandem armillam cæteris operosius expolitam, annulosq; complures pari studio decusatos puellæ præbuit. Sed nullis flecti meritis indignatio potest. Quę Rinda basium sibi porrigere cupientem, colapho percussit. Minus enim acceptantur dona quæ præstat inuisus: sanè gratiora sunt, quæ ab amicis porriguntur. Adeò interdum ex offerente oblati precium pendet. Non dubitauit enim peruicacis animi puella, quin subdolus senex libidinis aditum ficta liberalitate caparet. Prętereà acre eidem atque intractabile ingenium fuit: siquidem dolum obsequio instrui, donorumq; studio flagitijs uotum subesse cognouit. Quam pater plurimum obiurgare quod nuptias detrectaret aggressus, illa senile perosa connubium, teneris puellarũ annis præproperos complexus negabat, ab infirmioris ætatis excusatione respuendarum nuptiarum subsidium mutuata. At Othinus nihil amantium studijs perseuerantiæ robore efficacius expertus, quanquã geminæ repulsæ ignominia affectus fuisset, tertio regem priori specie confusa, perfectissimam rei militaris industriam professus accessit. Eundem in hanc curam non uoluptas modo, sed etiam demendæ ignominiæ cupido perduxerat. Ita præstigiarum peritis uersili uultu uarios habitus præ se ferendi promptissima quondam potestas incesserat: quippe præter naturalem corporis speciem, cuiuslibet ætatis statum simulare callebant. Igitur senex iocundum professionis suæ spectaculum æditurus, inter promptissimos insolentius obequitare solebat, nec eo quidem

D officij genere puellæ rigor inflecti potuit: uix siquidem animus syncere in gratiam redit, cum quo uehemens semel odium gessit. Quam cum discessurus osculo petere uellet, ita ab ea propulsus est, ut mentum terræ nutabundus impingeret. Quam protinus cortice carminibus adnotato contingens, lymphanti similem reddidit, receptam toties iniuriam modesto ultionis genere insequutus. Adhuc tamen propositum exequi non cunctatus, quippe spem eius fiducia maiestatis inflauerat, puellari ueste sumpta, quarto regem uiator indefessus petiuit. A quo receptus non modo sedulum se, sed etiam importunum exhibuit. Qui quod muliebriter propemodum cultus esset, à plerisq; fœmina credebatur. Cæterum se uocabulo uuecham arte medicam testabatur, professionem quoq; promptissimis cõmendabat officijs. Tandem in reginæ famulitium adscitus, puellę pedissequam egit. Cuius etiam pedum sordes serotinis horis abluere solebat. Licebat quoque lympham pedibus ministranti suras ac superiores femorum partes contingere. At quoniam uario fortuna passu graditur, quod arte promptum nõ erat, in expedito casus constituit. Accidit enim puellam corporis firmitate defectam, circumspectis morbi remedijs in salutis præsidium manus quas ante damnauerat aduocare, quemq; semper fastidio habuerat seruatorem adsciscere: qui curiosius cuncta doloris indicia perscrutatus, ut morbo quamprimũ occurreretur, medicata potione utendum asseruit. Cęterum eius temperamenti tantam acerbitatem fore, ut nisi puella uinculis se continendam dedisset, curationis uim perferre non posset. Ab intimis enim fibris, morbi propulsandam esse materiam. Quo pater audito, filiam uincire non distulit, iniectamq; toro ad omnia quæ medicus admonuisset, patientiam præstare iussit. Fallebat illum fœminei species cultus, quo senex ad obumbrandam artis suæ peruicaciam utebatur: quæ res medicamenti speciem ad stupri licentiam transtulit. Medicus nanque Veneris occasione sumpta, mutato curationis officio, prius ad exercendę libidinis, quàm pellendæ febris

negocium

A negocium procurrit, aduersa puellæ ualetudine usus, cuius inimicam sibi incolumitatem expertus fuerat. Aliam quoque ea de re opinionem subtexere nō pigebit. Aiunt enim quidam, quod cum rex laborantem amore medicum tanto animi ac corporis impendio nihil profecisse cognosceret, ne bene meritum debita mercede fraudaret, clandestino filiæ concubitu potiri permiserit. Adeò interdum paterna in prolem grassatur impietas, cum naturę clementiam uiolenta corrumpit affectio. Quem errorem ædito filiæ partu plena ruboris pœnitentia insecutus est. At dij, quibus præcipua apud Byzantiū sedes habebatur, Othinum uarijs maiestatis detrimentis diuinitatis gloriam maculasse cernentes, collegio suo submouendum duxerunt. Nec solum primatu eiectum, sed etiam domestico honore cultuque spoliatum proscribendum curabant: satius existimantes probrosi antistitis potentiam subrui, quàm publicæ religionis habitum prophanari, ne uel ipsi alieno crimine implicati insontes, nocentis crimine punirentur. Videbant enim apud eos, quos ad deferēdos sibi diuinitatis honores illexerāt, uulgato maioris dei ludibrio obsequium contemptu, religionem rubore mutari, sacra pro sacrilegio duci, statas solennesque cerimonias puerilium deliramentorum loco censeri. Mors præ oculis, metus in armis erat, & in omnium caput unius culpam recidere putares. Hunc itaque ne publicam religionem exulare cogeret exitio mulctantes, Ollerum quendam non solum in regni, sed etiam in diuinitatis insulas subrogauere, tanquam deos ac reges creare in æquo positum foret. Quem licet perfunctorie flaminem creauissent, integro rerum honore donabant, ne alieni officij procurator, sed legitimus dignitatis aduerteretur esse successor. Et ne quid amplitudinis deesset, Othini quoque ei nomen imponunt, uocabuli fauore inuidiam nouitatis exclusuri. Quo denis fermè annis diuini senatus magistratū gerente, tandē Othinus

B dijs atrocitatem exilij miserantibus, satis iam graues pœnas dedisse uisus, squaloris deformitatem pristino fulgoris habitu permutauit. Iam enim superioris infamiæ notam medij temporis interuallum exederat. Extitere tamen qui ipsum recuperandæ dignitatis aditu indignum censerent, quod scænicis artibus, & muliebris officij susceptione teterrimum diui nominis opprobrium ædidisset. Sunt qui asserant eum quosdam deorum adulando, quosdam præmijs permulcendo, amissæ maiestatis fortunam pecunia emercatum fuisse, & ad honores quibus iam pridem defunctus fuerat, ingentis summæ precio reditum comparasse. Quos si quanti emerit rogas, illos consule, qui quanti diuinitas uæneat didicerūt. Mihi minus cōstare fateor. Igitur Ollerus ab Othino Byzantio pulsus, in Suetiā concessit: ubi ueluti nouo quodā orbe opinionis suæ monumenta restaurare connisus, à Danis interfectus est. Fama est illum adeò præstigiarum usu calluisse, ut ad traijcienda maria osse quod diris carminibus obsignauisset, nauigij loco uteretur, nec eo segnius quàm remigio præiecta aquarum obstacula superaret. At Othinus recuperatis diuinitatis insignibus, tanto opinionis fulgore cunctis terrarū partibus innitebatur, ut eum perinde ac redditum mundo lumen omnes gentes amplecterentur, nec ullus orbis locus extaret, qui numinis eius potentiæ nō pareret. Qui cum filium Boum, quē ex Rinda sustulerat, bellici laboris studiosum cognosceret, accersitum fraternæ cladis memorem esse iubet, potius à Balderi interfectoribus ultionem exacturum, q̄ armis innoxios oppressurū, quod aptior ac salubrior pugna competeret, ubi pium belli locum iusta uindictæ licentia tribuisset. Interea Geuarus Gunnonis satrapæ sui dolo nunciatur oppressus: cuius cladem Hotherus acerrimis ultionis uiribus insequuturus, interceptū Gunnonem atque ardenti pyræ iniectum cremauit, quod ipse Geuarum antè per insidias occupatum nocturno uiuum igni consumpserat. Taliter educatoris manibus parentando, filios demum Herletum, Geritumque Noruagiæ prætulit. Post hæc, uocatis in con-

Ollerus præstigiator insignis

C cionem maioribus,bello quo Boum excipere debeat,periturũ ſe refert, idq; non
dubijs coniecturæ modis,ſed ueris uatũ prædictionibus expertũ. Orat proinde fi
lium ſuũ Roricum regno præficiant,ne ius hoc ad externas,ignotasq; familias im
proborũ cenſura transfunderet:plus uoluptatis ſe ex filij ſucceſſione,quàm ama-
ritudinis ex propinqua morte percepturũ teſtatus. Quo ocyus impetrato,pugna
cum Boo congreſſus occiditur. Nec iocunda Boo uictoria extitit. Quippe tam
grauiter affectus acie exceſſit,ut ſcuto exceptus,atq; à peditibus uiciſſim ſubeun-
tibus domũ relatus,poſtridie uulnerũ dolore conſumeret. Cuius corpus magni-
fico funeris apparatu, Rutenus tumulauit exercitus,nomine eius inſignem ex-
truens collem, ne tanti iuuenis monumenta à poſterorũ memoria citius dilabe-
rentur. Igitur Curetes ac Sueones, perinde ac Hotheri morte tributariæ ſortis
onere liberati,Daniã quam annuis uectigaliũ obſequijs amplecti ſolebant, armis
aggredi animũ induxerunt. Ea res Sclauis quoq; defectionis audaciã miniſtrauit,
aliosq; complures, ex obſequentibus hoſtes effecit. Cuius iniuriæ propulſandæ
gratia Roricus contractã in arma patriam, recenſitis maiorũ operibus, ad capeſ-
ſendam uirtutem impenſo hortationis genere concitabat. At Barbari ne bellum
abſq; duce cõmitterent,capite opus eſſe cernentes, creato ſibi rege, cæteris mili-
tię uiribus oſtenſis obſcuriore loco,binos armatorũ manipulos condunt. Nec Ro
ricum inſidiæ fefellere,qui cum claſſem ſuam uadoſi cuiuſdã gurgitis arctis fauci-
bus inhærere conſpiceret,harenis quibus inſidebat abſtractam profundo adegit,
ne limoſis inflicta paludibus, diuerſa ab hoſtibus parte peteretur. Præterea late-
bras ſocijs interdiu captandas cõſtituit, quibus inſiſtentes, ex improuiſo nauium
ſuarum irruptoribus inſultarent,fore poſſe præfatus, ut in autorũ caput propriæ
fraudis euentus recideret. Barbari uero qui inſidijs addicti fuerant, Danicæ cir-
D cunſpectionis ignari,irruptione temere ædita,omnes oppreſſi ſunt. Reliqua Scla
uorum manus ignorata ſociorũ ſtrage,ſuper Rorici mora multa anceps admira-
tione pendebat: quem inter ægras mentiũ fluctuationes diutule expectatũ cum
præſtolatio indies moleſtior fieret,claſſe tandem petendũ ducebat. Erat aũt inter
eos uir corporis habitu inſignis,officio magus, qui proſpectis Danorũ turmis, ut
paucorũ impendio,inquit,compluriũ pericula redimant, publicam ſtragem pri-
uato diſcrimine pręcurrere liceat. Ego uero in hanc confligendi legem nõ deero,
ſi cui ueſtrum mutuus decernendi mecũ auſus inceſſerit. In primis aũt prætaxata
à me conditione utendũ poſtulo,cuius talem ſanè formulã texui:ſi uicero,uectiga
lium nobis concedatur immunitas:ſi uincar,priſtina uobis tributa ſoluantur: aut
enim hodie patriam ſeruitutis iugo uictor exuam,aut uictus inuoluam. In utranq;
fortunam prædem me,uademq; recipite. Quod audiens Danorũ quidã animi q̃
corporis uiribus robuſtior,percũctari Roricũ cœpit,quid ei pręmij foret,qui pu-
gna prouocantẽ exciperet. At Roricus cum ſenas fortè armillas haberet, ita mu-
tuis nexibus inuolutas,ut ab inuicem ſequeſtrari nequirent,nodorũ inextricabi-
liter ſerie cohærente,eaſdem certamen audenti in præmiũ pollicetur. At iuuenis
parum fortunæ certus,ſi,inquit,Rorice rem proſpere geſſero,tua uincentis mer-
cedem liberalitas æſtimet,tu palmã arbiter metiaris: ſin propoſitũ mihi parum ex
ſententia ceſſerit,quid uicto præmij debes,quẽ aut ſæua mors,aut ignominia gra
uis inuoluet? has imbecillitas habere comites conſueuit, hæc ſuperatorũ ſtipen-
dia ſunt,quos quid niſi extremũ dedecus manet? Quænã ſoluenda merces? Quæ
gratia referenda, cui fortitudinis precium adeſt? Quis impotentẽ Martis hedera
redimiuit,præmijs uictricibus decorauit? Virtuti,nõ ignauiæ palma tribuit. Glo
ria infelicitas caret. Illam quippe triumphus laudis, hanc aut finis iners,aut uita
deformis inſequitur. Ego uero,qui quorſum duelli fortuna uergat ambigo, præ-
mium audacter expetere nõ præſumo,quod an iure mihi debeatur ignoro. Neq;
enim

A enim incerto uictoriȩ, certum uictoris præmiũ occupare conceditur. Supersedeo trophæo dubius coronæ constanter meritũ flagitare. Recuso lucrum, quod mihi mortis æque ac uitæ stipendiũ esse poterit. Stoliditatis est immaturo fructui manus iniȷcere, eumq́ decerpere uelle quē necdum quis satis sibi debitum nouerit. Hæc manus aut palmam mihi præstabit, aut finem. Hæc fatus, gladio barbarũ ferit, fortuna minus, ꝙ ingenio promptus. Ab eo siquidem repercussus, primi ictus magnitudine exanimatus est. Quo triste Danis spectaculũ dante, uictorē socium Sclaui ingenti donatũ pompa, magnificis excepere tripudȷs. Idem die postera siue recentis uictoriæ successu elatus, siue alterius adipiscendæ cupidine accensus, hostes cōminus aditos pristinæ ꝓuocationis uerbis lacessere instituit. Fortissimũ nanq́ Danorũ à se prostratũ ratus, nemini illorũ secum ulterius ꝓuocatione dimicandi spiritũ superesse credebat. Vnius quoq́ pugilis occasu, totius se exercitus uires labefactasse confisus, nihil ad quos posteriores sui conatus intenderent, executione difficile arbitrabatur. Nihil enim successu magis insolentiam nutrit, nec ullum prosperitate efficacius superbiȩ incitamentum est. Dolebat itaq́ Roricus, unius uiri petulantia publicam labefactari uirtutē, illustresq́ uictorȷs Danos, nō modo à quondam uictis insolenter excipi, uerumetiã ignominiose contemni. Prȩterea neminem ita animo promptũ, aut manu strenuum in tanto militum numero reperiri, cui salutem suam pro patria deuouendi cupido suppeteret. Tam probro sam Danicæ cunctationis infamiã prima Vbbonis magnanimitas repulit. Præstabat etenim corpore, incantandi artibus pollens. Huic quoq́ deindustria certaminis præmiũ perquirenti, rex armillas spopōdit. Tum ille, quã (inquit) promisso fidem deferam cum ipse pignus in manibus habeas, nec sub aliena munus custodia deponas? Præstò sit cui pignoris depositũ credas, ne promissum retractãdi fas sit. Accendit enim pugilum animos irreuocabilis præmȷ certitudo. Quod eum
B profectò per ludibriũ dixisse constabat, quē in propulsandã patriæ contumeliam sola uirtus armauerat. Quem Roricus auri cupidine captum ratus, ne præter regiam consuetudinē reuocaturus donum, aut promissum resciſſurus uideretur, ut erat in nauigio collocatus, armillas ingenti excussas iactu petitori porrigere statuit. Sed conatum eius fefellit interstitȷ magnitudo. Armillȩ enim languido, ac parum uegeto motu, citra destinatũ locum collapsæ fluctibus interceptæ sunt, unde Rorico Slyngebond inoleuit agnomen. Quæ res Vbboni magno uirtutis indicio fuit. Neq́ enim eum obrutæ mercedis damnũ audaci mentis proposito exuit, ne uirtutem auaritiæ stipendȷs obnoxiã fecisse uideretur. Igitur auide petito certamine, se potius honestati intentum, quàm quæstui deditum, pecuniæ cupiditati fortitudinē prætulisse, monstrabat, fiduciam sui nō in precio, sed magnanimitate repositam ostensurus. Nec mora circuatur campus, milite circus stipatur, concurrunt pugiles, fit fragor, fremit spectatrix turba uotorũ suffragȷs discors. Excandescunt igitur athletæ animis, & mutuis in uulneribus ruentes, eundem lucis ac pugnȩ exitum sortiuntur: Credo procurante fortuna, ne alter alterius exitio gloriam uoluptatemq́ perciperet. Quæ res Rorico rebelliũ animos conciliauit, tributaq́ restituit. Eodem tempore Horuuendillus & Fengo, quorũ pater Geruuendillus Iutorum præfectus extiterat, eidem à Rorico in Iutiæ præsidiũ surrogantur. At Horuuendillus triennio tyrannide gesta, per summã rerum gloriã piraticæ incubuerat, cum rex Noruagiæ Collerus operum eius ac famæ magnitudinē æmulatus, decorum sibi fore existimauit, si tam late patentē piratæ fulgorem superior armis obscurare quiuisset. Cuius classem uaria fretum nauigatione scrutatus offendit. Insula erat medio sita pelago, quã piratæ collatis utrinq́ secus nauigȷs obtinebant. Inuitabat duces iocunda littorũ species: hortabatur exterior locorum amœnitas, interiora nemorum uerna perspicere, lustratisq́ saltibus secretam syluarum

C indaginem pererrare, ubi forte Collerũ Horuuendillumq; inuicem sine arbitris obuios incessus reddidit. Tũc Horuuendillus prior regem percontari nisus, quo pugnæ genere decernere libeat, præstantissimũ affirmans quod paucissimorũ uiribus æderetur. Duellum siquidẽ ad capessendam fortitudinis palmam omni certaminis genere efficacius fore, quod propria uirtute subnixũ, alienę manus opem excluderet. Tam fortem iuuenis sententiã admirans Collerus, cum mihi, inquit, pugnæ delectum permiseris, maxime utendum iudico, quæ tumultuationis expers duorum operam capit. Sane & audacior, & uictoriæ promptior æstimatur. In hoc cõmunis nobis sententia est, hoc ultro iudicio conuenimus. At quoniã exitus in dubio manet, inuicem humanitati deferendũ est, nec adeò ingenijs indulgendum, ut extrema negligantur officia. Odium in animis est, adsit tamen pietas quæ rigori demum opportuna succedat. Nam etsi mentium nos discrimina separant, naturæ tamen iura conciliant. Horum quippe consortio iungimur, quantuscunq; animo liuor dissociet. Hæc itaq; pietatis nobis conditio sit, ut uictum uictor inferijs prosequatur. His ẽm suprema humanitatis officia inesse constat, quæ nemo pius abhorruit. Vtraq; acies id munus rigore deposito cõcorditer exequatur. Facessat post fatũ liuor, simultasq; funere sopiatur. Absit nobis tantę crudelitatis specimen, ut quanq; uiuis odium intercesserit, alter alterius cineres persequamur. Gloriosum uictori erit, si uicti funus magnifice duxerit. Nam qui defuncto hosti iusta persoluerit, superstitis sibi fauorem ascîscit, uiuumq; beneficio uincit, quisquis extincto studium humanitatis impenderit. Est & alia nõ minus luctuosa calamitas, quæ uiuos interdum damnata corporum parte contingit. Huic non segnius quàm ultimę sorti succurrendũ existimo. Sæpe enim incolumi spiritu membrorum clades pugnantibus incidit: quæ sors omni fato tristior duci solet, quod mors omnium memoriã tollat, uiuens uero proprij corporis stragem negligere

D nequeat. Hoc quoq; malum ope excipiendũ est. Conueniat igitur alterius ab altero lęsionem denis auri talentis sarciri. Nam si pium est alienis calamitatibus compati, quanto magis proprijs misereri? Nemo naturæ non consulit: quam qui negligit, sui paricida est. In hæc data acceptaq; fide, pugnam ineunt. Neq; enim eis aut mutui occursus nouitas, aut uernantis loci iocunditas, quo minus inter se ferro occurrerent, respectui fuit. Horuuendillus appetendi hostis, quàm muniẽdi corporis nimio animi calore auidior redditus, neglecta clypei cura, ambas ferro manus iniecerat: nec audaciæ euentus defuit. Collerum siquidẽ scuto crebris ictibus absumpto spoliatũ, desecto tandem pede exanimem occidere coëgit. Quem ne pacto abesset, regio funere elatum magnifici operis tumulo, ingentiq; exequiarũ apparatu prosequutus est. Deinde sororem eius Selam nomine, piraticis exercitam rebus, ac bellici peritam muneris persequutus occîdit. Trienniũ fortissimis militię operibus emensus, opima spolia, delectamq; prædam Rorico destinat, quo sibi propiorem amicitię eius gradum consciscerct. Cuius familiaritate fultus, filię eius Geruthæ connubiũ impetrauit, ex qua filium Amlethum sustulit. Tantę felicitatis inuidia accensus Fengo, fratrem insidijs circumuenire constituit. Adeò ne à necessarijs quidem secura est uirtus. At ubi datus paricidio locus, cruenta manu funestam mentis libidinem satiauit. Trucidati quoq; fratris uxore potitus, incestum paricidio adiecit. Quisquis enim uni se flagitio dederit, in aliud mox procliuior ruit: ita alterum alterius incitamentũ est. Idem atrocitatem facti tanta calliditatis audacia texit, ut sceleris excusationẽ beneuolentiæ simulatione componeret, paricidiũq; pietatis nomine coloraret. Gerutham siquidẽ quanq̃ tantæ mansuetudinis esset, ut neminem uel tenui læsione cõmouerit, incitatissimũ tamen mariti odiũ expertam, saluandæq; eius gratia fratrem à se interfectum dicebat, quod mitissimam & sine felle fœminã grauissimũ uiri supercilium perpeti indignum uiderẽt.

Nec

A Nec irrita propoſiti perſuaſio fuit. Neq; enim apud principes fides mendacio deeſt, ubi ſcurris interdum gratia redditur, obtrectatoribus honos. Nec dubitauit Fengo, paricidales manus flagitioſis inferre complexibus, geminæ impietatis noxam pari ſcelere proſequutus. Quod uidens Amlethus, ne prudentius agendo patruo ſuſpectus redderetur, ſtoliditatis ſimulationem amplexus, extremũ mentis uitium finxit, eoq; calliditatis genere non ſolum ingenium texit, uerumetiam ſalutem defendit. Quotidie maternum larem pleno ſordium torpore complexus, abiectũ humi corpus obſcœni ſqualoris illuuie reſpergebat. Turpatus oris color, illitaq; tabo facies ridiculę ſtoliditatis dementiã figurabant. Quicquid uoce ædebat, deliramentis conſentaneum erat. Quicquid opere exhibuit, profundã redolebat inertiam. Quid multa? Non uirum aliquem, ſed delirantis fortunæ ridendum diceres monſtrum. Interdum foco aſſidens, fauillasq; manibus uerrens: ligneos uncos creare, eoſdemq; igni durare ſolitus erat: quorum extrema contrarijs quibuſdam hamis, quo nexuum tenaciores exiſterent, informabat. Rogatus quid ageret, acuta ſe referebat in ultionem patris ſpicula præparare. Nec paruo reſponſum ludibrio fuit, quod ab omnibus ridiculi operis uanitas contemneretur, quanq; ea res propoſito eius poſtmodum opitulata fuerit. Quæ ſolertia apud altioris ingenij ſpectatores primam ei calliditatis ſuſpicionem iniecit. Ipſa nanque exiguæ artis induſtria, arcanum opificis ingenium figurabat. Nec credi poterat obtuſi cordis eſſe, cui tam exculto manus artificio calluiſſet: deniq; exactiſſima cura præuſtorum ſtipitum congeriem aſſeruare ſolebat. Fuere ergo qui illum uegetioris ingenij aſſerentes, ſapientiã ſimplicitatis prętextu occulere, profundumq; animi ſtudium calliditatis cõmento obſcurare putarent, nec aptius aſtum deprehendi poſſe, quàm ſi illi inter latebras uſquam excellentis formę fœmina applica-

B retur, quæ animum eius ad amoris illecebras prouocaret. Naturæ ſiquidem tam præceps in Venerem eſſe ingenium, ut arte diſſimulari non poſſit: uehementiorem quoq; hunc motum fore, quàm ut aſtu interpellari queat: ideoq; ſi is inertiam fingeret, futurum ut occaſione ſuſcepta, uoluptatis ilico uiribus obtemperaret. Procurantur igitur qui iuuenem in longinquas nemorũ partes equo perductũ, eo tentamenti genere aggrederentur. Inter quos fortè quidã Amlethi collacteus aderat, à cuius animo nondum ſociæ educationis reſpectus exciderat. Hic præteriti conuictus memoriam præſenti imperio anteponens, Amlethum inter deputatos comites, inſtruendi potius quàm inſidiandi ſtudio proſequebat̃, quod eum ultima paſſurum non dubitaret, ſi uel modicum ſenſati animi indiciũ præbuiſſet, maxime uero ſi Veneris palàm rebus uteretur. Quod ipſi quoq; Amletho obſcurum non fuit. Equum ſiquidem conſcendere iuſſus, ita ſe de ceruice induſtria collocauit, ut ſuum ipſius ceruici dorſum obuertens, aduerſa caudam fronte ſpectaret. Quam frenis quoq; complecti cœpit, perinde atq; ea parte ruentis equi impetum moderaturus. Qua aſtutiæ meditatione patrui cõmentum illuſit, inſidias expugnauit. Ridiculum ſatis ſpectaculum fuit, cum idem habenæ expers, regente caudam ſeſſore procurreret. Procedens Amlethus cum obuium inter arbuſta lupum habuiſſet, comitibus tenerioris ætatis equũ occurriſſe dicentibus, perpaucos huiuſmodi in Fengonis grege militare ſubiunxit, ut modeſto ita faceto imprecationis genere patrui diuitias inſequutus. Qui cum illo prudenti reſponſo uſum aſtruerent, ipſe quoq; ſe deinduſtria locutũ aſſeuerabat, ne aliqua ex parte mendacio indulgere uideretur. Falſitatis enim alienus haberi cupiens, ita aſtutiam ueriloquio permiſcebat, ut nec dictis ueracitas deeſſet, nec acuminis modus uerorũ iudicio proderetur. Idem littus præteriens, cum comites inuento periclitatæ nauis gubernaculo, cultrum à ſe eximiæ granditatis repertum dixiſſent, eo, inquit, prægrandem pernam ſecari conuenit, profectò mare ſignificans, cuius immenſi-

C tati gubernaculi magnitudo congrueret. Harenarũ quoq; præteritis cliuis, sabulum perinde ac farra aspicere iussus, eadem albicantibus maris procellis permolita esse respondit. Laudato à comitibus responso, idem à se prudenter aditum asseuerabat. Ab ijsdem quo maiorem exercendæ libidinis audaciam sumeret deindustria relictus, immissam à patruo fœminam, perinde ac fortuitu oblatam obscuro loco obuiam recepit, constuprassetq; ni collecteus eius tacito consilij genere insidiarum indicium detulisset. Considerans enim quonam aptius modo occultũ monitoris officiũ exequi, periculosamq; iuuenis lasciuiam præcurrere posset, repertam humi paleam, œstri præteruolantis caudę submittendam curauit. Egit deinde ipsum in ea potissimum loca, quibus Amlethum inesse cognouit, eoq; facto maximum incauto beneficium attulit, nec callidius transmissum indicium, quàm cognitum fuit. Siquidem Amlethus uiso œstro, simulq; stramine quod caudæ insitũ gestabat, curiosius pernotato, tacitum cauendæ fraudis monitũ intellexit. Igitur insidiarum suspicione conterritus, quo tutius uoto potiretur, exceptam amplexibus fœminam ad palustre procul inuium protrahit. Quam etiam peracto concubitu, ne rem cuiquam proderet, impensius obtestatus est. Pari igitur studio petitum ac promissum est silentium. Maximam enim Amletho puellæ familiaritatem uetus educationis societas conciliabat, quod uterq; eosdem infantiæ procuratores habuerit. Domum itaq; reductus, cunctis an Veneri indulsisset per ludibriũ interrogantibus, puellã à se constupratã fatet. Interrogatus rursum quo rem loco egerit, quóue puluino usus fuerit, ungulæ iumenti, cristęq; galli, laquearibus quoq; tecti innixum se dixit. Horum enim omnium particulas uitandi mendacij gratia cum tentandus proficisceret, contraxerat. Quæ uox multo circunstantiũ risu excepta est, quanquam nihil rerũ ueritati per iocum detraxerit. Puella quoq; ea de re in-
D terrogata, nihil eum tale gessisse perhibuit. Fides negationi habita est, eo quidem pronius, quo minus satellites facti conscios fuisse constabat. Tum is qui pręstandi indicij gratia œstrum signauerat, ut salutẽ Amlethi uaframenti sui beneficio constitisse monstraret, nuper se eius unicè studiosum extitisse dicebat. Nec inepta iuuenis responsio fuit. Ne enim indicis meritũ negligere putaret, quiddam straminis gerulũ subitis adlapsum pennis, quodq; paleam posteriore corporis parte defixam gestaret, sibi conspectũ retulit. Quod dictũ, ut cæteros cachinno concussit, ita Amlethi fautorem prudentia delectauit. Superatisq; omnibus, arcanamq; iuuenilis industriæ seram patefacere nequeuntibus, quidã amicorũ Fengonis præsumptione quàm solertia abũdantior fore negabat, ut inextricabile calliditatis ingenium usitato insidiarũ genere proderetur. Maiorem quippe eius peruicaciam esse, q̃ ut leuibus experimentis attingi debeat. Quamobrem multiplici illius astutiæ simplicem tentationis modum afferri non oportere. Subtiliorem itaq; rationis uiam altiore animi sensu à se repertã dicebat, executioni nõ incongruam, & propositæ rei indagationi efficacissimam. Fengone siquidem per ingentis negocij simulationem deindustria absentiam præstante, solum cum matre Amlethum cubiculo claudi oportere, procurato antea uiro, qui ambobus inscijs in obscura ędis parte consisteret, quid illis colloquio foret attentius excepturus. Futurum enim ut si quid filius saperet, apud maternas aures eloqui non dubitaret, nec se genitricis fidei credere pertimesceret. Idem se explorationis ministrum cupidius offerebat, ne potius autor consilij quàm executor uideretur. Delectatus sententia Fengo, facta longinquæ profectionis simulatione discedit. Is uero qui consilium dederat, conclaue quo cũ matre Amlethus recludebatur tacite petiuit, submissusq; stramento delituit. Nec insidiarum Amletho remedium defuit. Veritus enim ne clandestinis cuiuspiam auribus ęxciperetur, primum ad ineptæ consuetudinis ritum decurrens, obstrepentis galli more occentum ædidit, brachijsq; pro alarum

plausu

A plausu cōcussis, conscenso stramēto corpus crebris saltibus librare cœpit, si quid illic clausum delitesceret experturus. At ubi subiectā pedibus molem persensit, ferro locum rimatus suppositum confodit, egestumq́ latebra trucidauit. Cuius corpus in partes conscissum, aquis feruentibus coxit, deuorandumq́ porcis per os cloacæ patentis effudit, atq́ ita miseris artubus cœnum putre constrauit. Taliter elusis insidijs conclaue repetit. Cumq́ mater magno eiulatu questa præsentis filij socordiam deflere cœpisset, quid, inquit, mulierum turpissima grauissimi criminis dissimulationem falso lamenti genere expetis, quæ scorti more lasciuiens, nefariam ac detestabilem tori cōditionem secuta, uiri tui interfectorem pleno incesti sinu amplecteris, & ei qui prolis tuę parentē extinxerat, obscœnissimis blandimentorum illecebris adularis? Ita nempe equę coniugum suorū uictoribus maritantur: brutorū natura hæc est, ut in diuersa passim coniugia rapiantur: hoc tibi exemplo prioris mariti memoriam exoleuisse constat. Ego uero non ab re stolidi speciem gero, cum haud dubitem, quin is qui fratrem oppresserit, in affines quoque pari crudelitate debacchaturus sit: unde stoliditatis quàm industriæ habitum amplecti præstat, & incolumitatis præsidium ab extrema deliramentorum specie mutuari. In animo tamen paternæ ultionis studium perseuerat, sed rerum occasiones aucupor, temporū opportunitates operior. Non idem omnibus locus competit. Contra obscurum immitemq́ animum, altioribus ingenij modis uti conuenit. Tibi uero superuacuū sit meam lamentari desipientiā, quæ tuam iustius ignominiam deplorare debueras. Itaq́ non alienæ, sed propriæ mentis uitium defleas necesse est. Cætera silere memineris. Tali conuicio laceratam matrem ad excolendum uirtutis habitum reuocauit, præteritosq́ ignes præsentibus illecebris præferre docuit. Reuersus Fengo, insidiosæ explorationis autorem nusquam repertum, diutinę inquisitionis studio prosequebatur, nemine se eum uspiā cōspexisse
B dicente. Amlethus quoque, an ullum ipsius uestigium deprehenderit per iocum rogatus, in cloacam illum iuisse retulit, perq́ eius ima collapsum, ac nimia cœni mole obrutum, à subeuntibus passim porcis esse consumptum. Quod dictum tametsi ueri confessionem exprimeret, quia specie stolidū uidebatur, auditoribus ludibrio fuit. Cumq́ Fengo priuignum indubitatæ fraudi suspectum tollere uellet, sed id tum ob aui eius Rorici, tum ob coniugis offensam exequi non auderet, Britanniæ regis officio necandum duxit, innocentiæ simulationem alieno ministerio quęsiturus. Ita dum occultare sæuitiam cupit, amicum inquinare, quàm sibi infamiam consciscere maluit. Discedens Amlethus, matri tacite iubet, textilibus aulam nodis instruat, suasq́ post annum inferias falso peragat, eoq́ tempore reditum pollicetur. Proficiscūtur cum eo bini Fengonis satellites, literas ligno insculptas (nam id celebre quondam genus chartarū erat) secum gestantes, quibus Britannorū regi transmissi sibi iuuenis occisio mandabatur. Quorū Amlethus quietem capientium loculos perscrutatus, literas deprehendit, quarum perlectis mandatis, quicquid chartis illitum erat, curauit abradi, nouisq́ figurarū apicibus substitutis, damnationem suam in comites suos, mutato mandati tenore, conuertit. Nec mortis sibi sententiam ademisse, & in alios periculum transtulisse cōtentus, preces huiusmodi falso Fengonis titulo subnotatas adiecit, ut Britanniæ rex prudentissimo ad se iuueni misso filiam in matrimonium erogaret. At ubi in Britanniam uentum, adeunt legati regem, literasq́ quas alienæ cladis instrumentū putabant, propriæ mortis indices obtulerunt. Quo dissimulato rex, hospitali illos humanitate prosequitur. Tunc Amlethus omnem regiarum dapum apparatum, perinde ac uulgare edulium aspernatus, summam epularum abundantiam miro abstinentię genere auersatus est, nec minus potioni quàm dapibus pepercit. Admirationi omnibus erat, quod alienigenæ gentis iuuenis, accuratissimas regiæ

C mensæ delicias,& instructissimas luxu epulas,tanquam agreste aliquod obsonium fastidiret.Soluto conuiuio, rex quũ amicos ad quietem dimitteret, per quendam cubiculo immissum,nocturna hospitum colloquia clandestino explorationis genere cognoscenda curauit.Interrogatus igitur à socijs Amlethus, quid igitur ita hesternis epulis, perinde ac uenenis abstinuisset? panem cruoris cõtagio respersum,potioni ferri saporem inesse,carneas dapes humana cadaueris oliditate perfusas,ac ueluti quadã funebris nidoris affinitate corruptas dicebat. Addidit quoque regem seruilibus oculis esse,reginam tria ancillaris ritus officia præ se tulisse, non tam cœnam quàm eius autores plenis opprobrij conuicijs insecutus. Cui mox socij pristinum mentis uitium exprobrantes,uarijs petulantiæ ludibrijs insultare cœperunt,quod probanda culparet,causaretur idonea,quod insignem regem,excultamq; moribus fœminam parũ honesto sermone lacesseret, laudemq; meritos extremi dedecoris opprobrio respersisset. Quibus rex ex satellite cognitis,talium autorem supra mortalem habitum,aut sapere,aut desipere testatus est, tam paucis uerbis perfectissimam industriæ altitudinem cõplectendo. Accersitum deinde uillicum,unde panem adsciuerat percontatur. Qui quũ eum domestici pistoris opera confectũ assereret,sciscitatur item,ubi materiæ eius seges creuisset,& an ullum illic humanæ stragis indiciũ extaret. Qui respondit,haud procul abesse campum, uetustis interfectorũ ossibus obsitum,& adhuc manifesta antiquæ stragis uestigia præ se ferentem, quem à se perinde ac cæteris feraciorẽ opimæ ubertatis spe,uerna fruge consertum dicebat.Itaq; se nescire,an panis hoc tabo uitiosi quicquam saporis contraxerit. Quo audito rex, Amlethũ uera dixisse coniectans,unde lardum quoque allatum fuisset,cognoscere curæ habuit.Ille sues suos per incuriam custodia elapsos, putri latronis cadauere pastos asseuerabat, ideoq; fortè eorum carnibus corruptioni affinem incessisse saporem. Quum rex

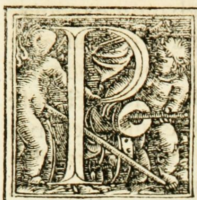
D in hoc quoq; ueracem Amlethi sententiã cõperisset,quonam liquore potionem miscuisset inquirit. Vt farre,& aqua temperatam cognouit,demonstratũ sibi scaturiginis locum in altum fodere aggressus,cõplures gladios rubigine adesos reperit,ex quorum odore lymphas uitium traxisse existimatum est. Alij ideo potionem notatam referunt,quod in eius haustu apes abdomine mortui alitas deprehenderit,uitiumq; referri gustu,quod olim fauis inditũ extitisset. A quo rex culpati saporis causas competenter æditas uidens, quum ab eodem exprobratam sibi oculorum ignominiam,ad generis fœditatem pertinere cognosceret,clàm conuenta matre,quis sibi pater extitisset inquirit.Qua neminem se præter regem passam dicente,rem quæstione ex ea cognoscendam minatus,quod seruo ortus esset accepit,notatæ originis ambiguitatem extorto confessionis indicio perscrutatus. Igitur ut conditionis suæ rubore contusus,ita iuuenis prudentia delectatus,eundem cur reginam seruilium morum exprobratione maculasset, interrogat. Sed dum coniugis comitatem nocturno hospitis sermone lacessitam doluit, eandem ancilla matre creatam didicit.Siquidem ille tria se circa eam seruilis ritus uitia denotasse dicebat: Vnum,quod ancillæ more pallio caput obduxerit: alterũ,quod uestem ad gressum succinxerit: tertium,quod ciborum reliquias dentium angustijs inhærentes stipite eruerit, erutasq; cõmanducauerit. Matrem quoque eius in seruitutem captiuitate redactam memorabat,ne potius seruili more,quàm genere esse uideretur.Cuius industriam rex perinde ac diuinum aliquod ingenium ueneratus,filiam ei in matrimonium dedit, affirmationem quoque eius tanquam cœleste quoddam testimonium amplexatus est. Cæterum comites ipsius, ut amici mandatis satisfaceret,proxima die suspendio consumpsit.Quod beneficiũ Amlethus tanquam iniuriam simulata animi molestia prosecutus, aurum à rege compositionis nomine recepit,quod postmodum igni liquatum clàm cauatis baculis infun-

A infundendum curauit. Apud quem annum emensus, impetrata profectionis licentia patriam repetit, nihil secum ex omni regiarum opum apparatu præter gerulos auri bacillos deportans. Vt Iutiam attigit, præsentem cultum pristinis permutauit moribus, quibus ad honestatem usus fuerat, in ridiculæ consuetudinis speciem deindustria conuersis. Cumq; tricliniũ in quo suæ ducebantur exequiæ, squalore obsitus intrasset, maximũ omnibus stuporem iniecit, quod obitum eius falso fama uulgauerat. Ad ultimũ horror in risum concessit, exprobrantibus sibi mutuò per ludibrium conuiuis uiuum affore, quem ipsi perinde ac defunctũ inferijs prosequerentur. Idem super comitibus interrogatus, ostensis quos gestabat baculis, hic, inquit, & unus & alius est. Quod utrum uerius, an iocosius protulerit nescias. Siquidem ea uox, quanquam à plerisq; uana existimata fuerit, à ueri tamen habitu non desciuit, quæ peremptorũ loco pensationis eorum precium demonstrabat. Pincernis deinde quo maiorem conuiuis hilaritatem afferret coniunctus, curiosiore propinandi officio fungebatur. Et ne gressum laxior uestis offenderet, latus gladio cinxit, quem plerunq; deindustria distringens, supremo digitos acumine uulnerabat: quamobrem à circumstantibus curatũ, ut gladius cum uagina ferreo clauo traijceretur. Idem quo tutiorem insidijs aditum strueret, petitam poculis nobilitatem crebris potionibus onerauit, adeoq; cunctos mero obruit, ut debilitatis temulentia pedibus, intra regiam quieti se traderent, eundemq; conuiuij & lecti locum haberent. Quos quum insidijs opportunos animaduerteret, oblatam propositi facultatem existimans, præparatos olim stipites sinu excipit, ac deinde ædem in qua proceres passim fusis humi corporibus permixtam somno crapulam ructabantur, ingressus, compactam à matre cortinam, quæ etiam interiores aulæ parietes obducebat, resciffis tenaculis decidere coëgit. Quã sterB tentibus superiectam, adhibitis stipitum curuaminibus, adeò inextricabili nodorum artificio colligauit, ut nemo subiectorũ, tametsi ualidius adniteretur, consurgendi effectum assequi posset. Post hæc tectis ignem inijcit, qui crebrescentibus flammis late incendium spargens, totos inuoluit penates, regiam consumpsit, omnesq; aut profundum carpentes somnum, aut frustra assurgere conantes, cremauit. Inde petito Fengonis cubiculo, qui prius à comitibus in tabernaculũ perductus fuerat, gladium fortè lectulo cohærentem arripuit, suumq; eius loco defixit. Excitato deinde patruo, proceres eius igne perire retulit, adesse Amlethũ ueterum uncorum suorum ope succinctum, & iam debita paternæ cladis supplicia exigere auidum. Ad hanc uocem Fengo lectulo desiliens, dum proprio defectus gladio nequicquam alienum distringere conatur, opprimitur. Fortem uirũ, æternoq; nomine dignum, qui stultitiæ cõmento prudenter instructus, augustiorem mortali ingenio sapientiam admirabili ineptiarum simulatione suppressit, nec solum propriæ salutis obtentum ab astutia mutuatus, ad paternæ quoque ultionis copiam eadem ductũ præbente peruenit. Itaq; & se solerter tutatus, & parentem strenue ultus, fortior, an sapientior existimari debeat, incertum reliquit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI TERTII FINIS.

C

HISTORIAE DANORVM LIBER QVARTVS.

ERACTA uitrici strage, Amlethus facinus suum incerto popularium iudicio offerre ueritus, latebris utendum existimauit, donec quorsum inconditæ plebis uulgus procurreret didicisset. Igitur uicinia quæ noctu incendiũ speculata fuerat, mane causam conspecti ignis nosse cupiens, collapsam in cineres regiam animaduertit, ruinasq; eius adhuc tepidas perscrutata, nihil præter informes combustorum corporum reliquias reperit. Adeò autem uorax flamma omnia perederat, ut ne index quidem extaret, ex quo tantæ cladis causa accipi posset. Corpus quoque Fengonis ferro confossum inter cruentas spectabatur exuuias. Alijs indignatio patens, alijs mœror, quibusdam gaudium occultum incesserat. Hi ducis lamentabantur interitũ, hi sospitam parricidæ tyrannidem gratulabantur. Ita regis necis euentus diuidua spectatorũ sententia excipiebatur. Ea uulgi tranquillitate Amlethus relinquendarum latebrarũ fiduciam adeptus, accersitis quibus arctiorem patris memoriam inhærere cognouerat, concionem petit, in qua orationem huiusmodi habuit: Nõ uos moueat proceres præsens calamitatis facies, si quos miserabilis Horuuendilli exitus mouet: non uos inquam moueat, quibus in regem fides, in parentem pietas seruata est. Parricidæ, non regis intueamini funus. Luctuosior siquidem illa facies erat, quũ ipsi regem nostrum ab iniquissimo parricida (ne dicam fratre) flebiliter iugulatum uidistis. Ipsi laceros Horuuendilli artus, ipsi corpus crebris uulneribus absumptum plenis miserationis oculis aspexistis. Quem ab atrocissimo carnifice spiritu spoliatum, ut patria libertate exueretur, quis dubitet? Vna manus ei fatum, & uobis seruitutem iniecit. Quis igitur tam amens, ut Fengonis crudelitatem Horuuendillianæ præferat pietati? Mementote qua uos Horuuendillus beneuolentia fouerit, iustitia coluerit, humanitate dilexerit. Memineritis ademptũ uobis mitissimum regem, iustissimum patrem, subrogatum tyrannum, suffectum parricidam, erepta iura, cõtaminata omnia, pollutam flagitijs patriam, impositum ceruicibus iugum, ereptum libertatis arbitrium, & nunc his finis, quum suis autorem criminibus obrutum, suorum pœnas scelerum parricidam pependisse cernatis. Quis mediocriter prudens spectator, beneficium iniuriæ loco duxerit? Quis mentis compos proprium in autorem scelus recidisse condoleat? Quis cruentissimi lictoris cladem defleat, aut crudelissimi tyranni iustum lamentetur interitum? Præstò est autor rei quem cernitis. Ego quidem & parentem & patriam ultione prosequutum me fateor. Opus, quod uestris pariter manibus debebatur, exercui. Quod uos mecum cõmuniter cõcedebat, solus impleui. Adde quod neminem tam præclari facinoris sociũ habui, nec cuiuspiã mihi comes opera fuit: quanq; haud ignorem uos huic manũ daturos negocio, si petissem, à quibus fidem regi, beneuolentiam principi seruatam non dubito. Sed sine uestro discrimine nefarios puniri placuit: neq; enim alienos humeros oneri subijciendos putabam, cui sustentando proprios suffecturos credebam. Incineraui ego alios, solum Fengonis truncum uestris manibus cõcremandum reliqui, in quo saltem iustæ ultionis cupidinem exatiare possitis. Concurrite alacres, extruite rogũ, exurite impium corpus, decoquite scelestos artus, spargite noxios cineres, disijcite immites fauillas: non urna, non tumulus nefandas ossium reliquias claudat. Nullum parricidij uestigiũ maneat, nullus contaminatis artubus intra patriam lo-

Oratio perfectæ eloquentiæ plena.

D

cus

A cus exiſtat,nulla contagium uicinia contrahat,non mare, non ſolū damnati cada
ueris hoſpitio polluatur.Cætera ego præbui,id ſolum uobis pietatis officiū reli-
ctum eſt. His exequijs proſequendus tyrannus, hac pompa paricidæ funus du-
cendum.Sed neq; eius cineres,qui patriam libertate nudauerit,à patria tegi con-
uenit.Præterea quid meas reuoluam ęrumnas? calamitates recenſeam? retexam
miſerias? quas ipſi me plenius noſtis.Ego à uitrico ad mortem quæſitus,à matre
cōtemptus,ab amicis conſputus, annos flebiliter exegi, dies calamitoſe duxi,in-
certum uitæ tempus periculis ac metu refertum habui. Poſtremo omnem ætatis
partem, maxima cum rerū aduerſitate miſerabiliter emenſus ſum.Sæpe me taci-
tis intra uos quæſtibus ſenſu uacuū gemebatis deeſſe ultorem patri,paricidio uin
dicem.Quæ res occultū mihi ueſtræ charitatis indiciū attulit,in quorū animis nec
dum regiæ cladis memoriam exoleuiſſe cernebam.Cuius itaq; tam aſperum pe-
ctus,tam ſaxeus rigor,quem non paſſionū mearū cōpaſſio molliat, ęrumnarū mi
ſeratio nō flectat? Miſeremini alumni ueſtri,moueamini infortunijs meis, qui ab
Horuuendilli nece immunes geritis manus. Miſeremini quoq; afflictæ genitricis
meæ,& reginæ quondam ueſtræ,extincto congaudete dedecori,quæ uiri ſui fra-
trem interfectoremq; cōplexa,geminū ignominiæ pondus fœmineo perpeti cor
pore cogebatur.Quamobrem ut ultionis ſtudiū occultarem,obſcurarē ingeniū,
adumbratū nō uerum inertiæ habitū amplexatus ſum,ſtoliditatis figmento uſus,
ſapientiæ cōmentum texui,quod nunc an efficax fuerit,utrū finis ſui cōplemen-
tum attigerit,ueſtro conſpectui patet:uos tantę rei arbitros habere cōtentus ſum.
Ipſi paricidales fauillas pedibus proculcatis:deſpicamini cineres eius,qui iugula-
ti fratris uxorem polluit,flagitio temerauit,dominū læſit, maieſtatem proditionis
ſcelere laceſſiuit,acerbiſſimā uobis tyrannidem intulit,libertatem ademit, inceſto
B paricidiū cumulauit. Me tam iuſtæ uindictæ miniſtrū,tam piæ ultionis æmulū pa
tritio ſuſcipite ſpiritu,debito proſequimini cultu,benigno refouete cōtuitu. Ego
patriæ probrū dilui,matris ignominiam extinxi,tyrannidem repuli,paricidā op-
preſſi,inſidioſam patrui manū mutuis inſidijs eluſi: cuius ſi ſupereſſet,in dies ſce
lera percrebreſcerent. Dolebam & patris & patrię iniuriam,illum extinxi uobis
atrociter,& ſupra quàm uiros decuerat,imperantem. Recognoſcite beneficium,
ueneramini ingeniū meum, regnū ſi merui date, habetis tanti autorem muneris,
paternæ poteſtatis hæredem,non degenerem, non paricidam, ſed legitimū regni
ſucceſſorem,& pium noxæ paricidalis ultorem.Debetis mihi recuperatū liberta
tis beneficium,excluſum affligantis imperiū,ademptū oppreſſoris iugū,excuſ-
ſum paricidæ dominiū,calcatū tyrānidis ſceptrū.Ego ſeruitute uos exui,indui li-
bertate,reſtitui culmen, gloriā reparaui,tyrannū ſuſtuli, carnificem triumphaui.
Præmiū penes uos eſt,ipſi meritū noſtis,à ueſtra merces uirtute requiritur. Fle-
xerat hac oratione adoleſcens omniū animos,quoſdam ad miſeratione̅,alios ad la
chrymas uſq; perduxit.At ubi quieuit mœror, rex alacri cunctorū acclamatione
cenſetur.Plurimū quippe ſpei in eius induſtria ab uniuerſis reponebat̄, qui tanti
facinoris ſummā profundiſſimo aſtu texuerat,incredibili molitione concluſerat.
Mirari illum cōplures uideres,tanto temporis tractu ſubtiliſſimū texiſſe conſiliū.
His apud Daniam geſtis,ternis nauigijs impenſius adornatis,ſocerum uiſurus ac
coniugem,Britanniam repetit.In clientelā quoq; armis præſtantem iuuentutem
adciuerat,exquiſito decoris genere cultam,ut ſicut cuncta deſpicabili dudum ha
bitu geſſerat, ita nunc magnificis ad omnia paratibus uteretur, & quicquid olim
paupertati tribuerat,ad luxurię impenſam conuerteret. In ſcuto quoq; ſibi parari
iuſſerat oēm operū ſuorū contextū,ab ineuntis ætatis primordijs auſpicatus,idq;
exqſitis picturæ notis adūbrandū curauit.Quo geſtamine pinde ac uirtutū ſuarū
teſte uſus,claritatis incremēta cōtraxit.Iſtic depingi uideres Horuuendilli iugulū

C Fengonis cum incestu paricidium, flagitiosum patruum fratruelem ridiculum, aduncas stipitum formas, suspicionem uitrici, dissimulationem priuigni, procurata tentamentorum genera, adhibitam insidijs fœminam, hiantem lupum, inuentum gubernaculum, præteritum sabulum, initum nemus, insitam œstro paleam, instructum indicijs adolescentem, elusis comitibus rem seorsum cũ uirgine habitam. Cerneres itaque adumbrari regiam, adesse cum filio reginam, trucidari insidiatorem, trucidatum decoqui, cloacæ coctum infundi, infusum suibus obijci, cœno artus insterni, instratos belluis absumendos relinqui. Videres etiam ut Amlethus dormientium comitum secretum deprehenderit, ut obliteratis apicibus, alia figurarum elementa substituerit, ut dapem fastidierit, potionemq́ contempserit, ut uultum regis arguerit, ut reginam sinistri moris notauerit. Aspiceres quoque legatorum suspendium, adolescentis nuptias figurari, Daniam nauigio repeti, inferias conuiuio celebrari, comitum loco baculos percontantibus ostendi, iuuenem pincernæ partes exequi, districto per industriam ferro digitos exulcerari, gladium clauo pertundi, conuiuales plausus augeri, increbrescere tripudia, aulæam dormientibus inijci, iniectam uncorum nexibus obfirmari, pertinacius sopitos inuolui, tectis torrem immitti, cremari conuiuas, depastam incendio regiam labefactari, Fengonis cubiculum adiri, gladium eripi, inutilem erepti loco constitui, regem priuigni manu proprij mucronis acumine trucidari. Hæc omnia excultissimo rerum artificio militari eius scuto opifex studiosus illeuerat, res formis imitatus, & facta figurarum adumbratione complexus. Sed & comites ipsius, quo se nitidius gererent, oblitis tantum auro clypeis utebãtur. Quos Britanniæ rex benignissime exceptos, regij apparatus impensis prosequit. Qui inter epulandum, an Fengo uiueret, integrisq́ fortunis esset cupide percontatus, cognoscit è genero ferro perijsse, de cuius frustra salute perquireret. Cumq́ in-

D terfectorẽ eius crebris percontationibus inuestigaret, eundem cladis eius autorem, ac nuncium extare didicit. Quo audito, tacitum animi stuporem contraxit, quod ad se promissam quondam Fengonis ultionem pertinere cognosceret. Ipse equidem ac Fengo, ut alter alterius ultorem ageret, mutua quondã pactione decreuerant. Trahebat itaque regem hinc in filiam pietas, in generum amor, inde charitas in amicum, & præterea iurisiurandi firmitas, ipsa quoq; mutuæ obtestationis religio, quam uiolare nefarium erat. Tandem cum affinitatis contemptu iuratoria præponderauit fides, conuersusq́ ad ultionem animus, necessitudini religionem antepofuit. Sed quoniam hospitalitatis sacra uiolare nefas credebatur, aliena manu ultionis partes exequi præoptauit, innocentiæ speciem occulto facinore prætenturus. Igitur insidias officijs texit, lædendiq́ curam adumbratis beneuolentiæ studijs obscurauit. Et quia coniunx eius nuper morbo consumpta fuerat, Amlethum reparandarum nuptiarum legationem suscipere iubet, admodum se singulari ipsius industria delectatum præfatus. Regnare siquidem in Scotia fœminam afferebat, cuius uehementer connubium affectaret. Sciebat nanque eam non modo pudicitia cœlibem, sed etiam insolentia atrocem, proprios semper exosam procos, amatoribus suis ultimum irrogasse supplicium, adeò ut ne unus quidem è multis extaret, qui procationis eius pœnas capite non luisset. Proficiscitur itaq; Amlethus quanquam periculosa legatio imperaretur, iniuncti muneris obsequium non detrectans, sed partim domesticis seruis, partim regis uernaculis fretus, ingressusq́ Scotiam quum haud procul reginæ penatibus abesset, recreandorum equorum gratia iunctum uiæ pratum accessit, ibiq́ loci specie delectatus, quieti consuluit, iocundiore riui strepitu somni cupidinem prouocante, ordinatis qui stationem eminus obseruarent. Quo audito regina denos iuuenes exterorum aduentum, apparatumq́ speculaturos emittit. Quorum

Britanni regis in iureiurando religio.

unus

A unus uegetioris ingenij, elusis uigilibus peruicacius subiens clypeum Amlethi, quem capiti forte dormiturus affixerat, tanta lenitate submouit, ut ne superiacentis quidē quietē turbaret, aut cuiuspiā ex tanto agmine somnū perrumperet, dominam nō modo nuncio, sed etiam rerū indicio certiorē redditurus. Delegatas quoque ei literas loculis quibus asseruabant pari calliditate subduxit. Quibus regina ad se perlatis clypeū curiosius contemplata, ex affixis notulis totius argumenti summā elicuit, eumq; affore intellexit, qui exactissimo prudentiæ consilio fretus, de patruo paternæ cladis pœnas acceperit. Literas quoq; nuptiarū suarum petitionem continentes intuita, totos obliterauit apices, quod senum admodū connubiū abhorreret, iuuenū complexus appeteret. Inscripsit aūt mandatū perinde atq; à Britanniæ rege sibi transmissum, & eius titulo pariter ac nomine consignatū, quo se latoris peti coniugio simularet. Quinetiā facta quæ ex eius scuto cognouerat, scripto complectenda curauit, ut & clypeū literarū testem, & literas clypei interpretes existimares. Deinde eos, quorū exploratione usa fuerat, scutū referre, literasq; loco suo restituere iubet, eodem fallaciæ genere Amlethū insequuta, quo eū in cauillandis comitibus usum acceperat. Interea Amlethus clypeū capiti fraude subductum expertus, occlusis de industria oculis quietem callidius simulat, quod uero sopore amiserat, ficto recuperaturus. Alteram quippe fallendi uicem hoc pronius ab insidioso quærendam putauit, quo solam prosperius egerit: nec eum opinio fefellit. Speculatorē quippe clandestino aditu scutum ac chartam pristino loco reponere cupientem prosiliens corripit, captumq; uinclorū pœna coërcuit. Deinde excitatis comitibus reginæ, penates accedit. Cui ex soceri persona consalutatæ scriptū est, eiusdemq; sigillo obsignatum porrexit. Quod quum accepisset Hermuthruda, perlegissetq; (reginæ id nomen erat) operam Amlethi, industriamq; uerbis impensioribus prosequuta, iustas Fengonē pœnas pependisse dice-

B bat, ipsum uero Amlethum rem humana æstimatione maiorem incomprehensæ profunditatis ingenio molitum, quod non solum paterni exitij, materniq; concubitus ultionem inscrutabili sensus altitudine cōmentus fuisset, uerumetiā regnū eius à quo crebras insidias expertus fuerat, conspicuis probitatis operibus occupasset. Quamobrē mirari se tam eruditi ingenij uirum uno nuptiarū errore labefactari potuisse, qui quum humanas pene res claritate transcendat, in ignobilem obscuramq; copulam prolapsus uideatur. Quippe coniugem eius seruis parentibus esse, quanq̃ eos fortuna regijs honoribus exornasset. In expetendis siquidem coniugijs prudenti non formæ fulgorē, sed generis metiendū. Quapropter si rite copulam appetat, prosapiā æstimet, nec specie capiatur, quæ quū illecebrarū irritamentū sit, multorū candorem inaniter fucata deterfit. Esse uero quā sibi nobilitate parem asciscere possit. Se siquidem nec rebus tenuem, nec sanguine humilē, eius amplexibus idoneam fore, utpote quam nec regijs opibus uincat, nec auito splendore præcellat: quippe reginam se esse, & nisi refragaretur sexus, regem existimari posse, imò quod uerius est, quemcunq; toro suo dignata fuerit, regem existere, regnumq; se cum amplexibus dare. Ita & nuptijs sceptrū, & sceptro nuptias respondere. Nec parui beneficij esse eam proprios offerre amplexus, quę circa alios ferro repulsam exequi consueuerat. Hortat̃ itaq; placendi studiū in se transferat, in se uotū nuptiale deflectat, genusq; formę præferre discat. Hæc dicēs, astrictis in eum complexibus ruit. Ille tam comi uirginis eloquio delectatus, in mutua prorumpit oscula, alternos complexuū nodos conserit, sibiq; quod uirgini placitum protestat̃. Fit deinde conuiuiū, accersunt̃ amici, corrogant̃ primores, nuptię peragunt̃: quibus expletis, quum nupta Britanniā repetit, ualida Scotorū manu propius subsequi iussa, cuius opera aduersum uarios insidiarum obiectus uteretur. Redeunti Britannici regis filia, quam in matrimonio habebat, occurrit: quæ

Connubiū expetenti quæ æstimanda.

C quanq̃ se superductæ pellicis iniuria læsam quereret, indignũ tamen aiebat mari-
tali gratiæ pellicatus odiũ anteferri, neq; se adeò uirum auersaturã, ut quod ei frau
dulentius intentari sciat, silentio occultare sustineat, habere enim se pignus coniu
gij filiũ, cuius saltem respectus coniugalem matri charitatẽ cõmendare debuerat.
Ipse enim, inquit, matris suæ pellicem oderit, ego diligã: tuos in me ignes nulla ca
lamitas sopiet, nullus liuor extinguat, quin & in te sinistre excogitata detegam, &
quas deprehenderim insidias, pandam. Quamobrẽ cauendũ tibi socerum putes,
quod ipse legationis prouentũ carpseris, omnemq; eius fructũ in temet, eluso mit
tentis uoto, peruicaci usurpatione transtuleris. Qua uoce se coniugali, quàm pa-
ternæ charitati propiorẽ ostendit. Hæc loquente ea adest Britannię rex, generũq;
arctius quàm affectuosius amplexatus, conuiuio excipit, liberalitatis specie frau-
dis propositum celaturus. Amlethus cognita fraude, metum dissimulanter habu-
it, ducentisq; equitibus in comitatũ receptis, subarmalem uestem indutus obse-
quitur inuitanti, maluitq; regię simulationi periculose parẽre, quàm turpiter repu
gnare. Adeò honestatem in cunctis obseruandã putabat. Quem cõminus obe-
quitantem rex sub ipsa bipatentiũ portarũ testudine adortus iaculo transegisset,
ni ferrum subarmalis togæ durities reppulisset. Amlethus leui recepto uulnere,
eo loci se contulit, ubi Scoticam iuuentutẽ expectandi officio fungi iusserat, ca-
ptiuo nouæ coniugis speculatore ad regem remisso, qui se destinatas dominæ li-
teras loculorum custodiæ furtim exemisse testando, crimen in Hermutrudam re
funderet, ipsumq; accurato genere excusationis reatu proditionis absolueret.
Quem rex auidius fugientẽ insequi non moratus, maiore copiarum parte priua-
uit, ita ut Amlethus die postero salutem prælio defensurus, desperatis admodum
resistendi uiribus ad augendã multitudinis speciem exanima sociorum corpora,
D partim subiectis stipitibus fulta, partim propinquis lapidibus affixa, alia uiuentũ
more equis imposita, nullo armorũ detracto perinde ac præliatura feriatim in aci-
em cuneumq; digesserit. Nec rarius mortuorũ cornu erat, quàm uiuentium glo-
bus. Stupenda siquidem illa facies erat, quum extincti raperentur ad prælia, defun
cti decernere cogerentur. Quę res autori otiosa non fuit, quum ipsę extinctorum
imagines lacessentibus solis radijs immensi agminis speciem darent. Ita enim ina-
nia illa defunctorũ simulacra pristinũ militum numerũ referebant, ut nihil ex eo-
rum grege hesterna strage diminutum putares. Quo aspectu territi Britanni, pu-
gnam præcurrere fuga, à mortuis superati, quos uiuos oppresserant. Quæ uicto-
ria nescio callidior, an felicior existimanda sit. Rex dum segnius fugam intendit,
ab imminentibus perimitur Danis. Victor Amlethus ingenti pręda acta, conuul
sisq; Britanniæ spolijs, patriam cum coniugibus petit. Interea defuncto Rorico,
Vigletus regnum adeptus, Amlethi matrem omni petulantiæ genere fatigatam
regijs opibus uacuefecerat, filium eius fraudato Lethrarum rege, cui dignitatum
iura dandi tollendiq; ius esset, Iutiæ regnũ occupasse conquestus. Quam rem Am
lethus tanta animi moderatione excepit, ut Vigleto splendidissimis uictoriæ suæ
manubijs donato, calumniã beneficio rependere uideretur. Quem postmodũ exi
gendæ ultionis occasione suscepta, bello lacessitum deuicit, atq; ex occulto hoste,
manifestus euasit. Fiallerum Scaniæ præfectum exilio adegit: quem ad locum, cui
Vndensakre nomen est, nostris ignotum populis, concessisse est fama. Post hæc
quum à Vigleto Scaniæ Sialandiæq; uiribus recreato per legatos ad bellum pro-
uocaretur, mirifica animi industria duas circa se res, quarum alteri probrum, alte-
ri periculum inesset, fluctuari peruidit. Sciebat quippe sibi si prouocationem se-
queretur, imminere uitæ periculum: si refugeret, instare militię probrum. Prępon
derauit tamen in contemplatore uirtutũ animo seruandæ honestatis cupido, ob-
tuditq; cladis formidinem impensior laudis auiditas, ne solidus gloriæ fulgor

Spectaculũ ui-
su horrendum.

Britanni à
mortuis fugan-
tur.

meticulos

A meticulosa fati declinatione corrumperetur. Animaduertebat quoq; tantũ penè inter ignobilem uitam, & splendidã mortem discriminis interesse, quantũ dignitas à contemptu distare cognoscitur. Tanta aũt Hermutrudæ charitate tenebat, ut maiorem futurę eius uiduitatis, quàm propriæ necis solicitudinẽ animo insitam gestaret, omniq; studio circunspiceret, qualiter ei secundas nuptias, ante belli ingressum conscisceret. Quamobrẽ Hermutruda uirilem professa fiduciam, ne in acie quidẽ se eum deserturam spopondit, detestabilem inquiens fœminã, quæ marito morte conferi formidaret. Quã promissionis nouitatem parum executa est. Nam quum Amlethus apud Iutiam à Vigleto acie interemptus fuisset, ultro in uictoris prædam, amplexumq; concessit. Ita uotum omne fœmineũ, fortunæ uarietas abripit, temporũ mutatio dissoluit, & muliebris animi fidem lubrico nixam uestigio, fortuiti rerum casus extenuant: quæ sicut ad pollicendũ facilis, ita ad persoluendum segnis: uarijs uoluptatis irritamentis astringitur, atq; ad recentia semper auidius expetenda, ueterũ immemor: anhela, præceps cupiditate dissultat. Hic Amlethi exitus fuit, qui si parem naturæ atq; fortunæ indulgentiã expertus fuisset, æquasset fulgore superos, Herculea uirtutibus opera transcendisset. Insignis eius sepultura, ac nomine campus apud Iutiam extat. Vigletũ tranquillã ac diutinam regni procurationẽ emensum morbus consumpsit. Cui filius Vuermundus succedit. Hic prolixis tranquillitatis ocijs felicissima temporũ quiete decursis, diutina domesticæ pacis constantiã inconcussa rerũ securitate tractabat. Idem prolis expers iuuentã exegit, senior uero filium Vffonem sero fortunæ munere suscitauit, quum nullam ei sobolem elapsa tot annorũ curricula peperissent. Hic Vffo coæuos quosq; corporis habitu supergressus, adeò hebetis ineptiq; animi principio iuuentæ existimatus est, ut priuatis ac publicis rebus inutilis uideretur. Siquidem ab ineunte ætate nunquã lusus aut ioci consuetudinẽ præbuit, adeoq; huma-

Muliebris animi fides lubrica.

B næ delectationis uacuus fuit, ut labiorũ continentiã iugi silentio premeret, & seueritatem oris à ridendi prorsus officio temperaret. Verũ ut incunabula stoliditatis opinione referta habuit, ita postmodũ conditionis contemptũ claritate mutauit: & quantũ inertiæ spectaculũ fuit, tantũ prudentiæ & fortitudinis exemplũ euasit. Cuius pater socordiã contemplatus, filiam ei Slesuicensiũ præfecti Frouuini in matrimoniũ asciscit, illustrissimi uiri affinitate utilissimũ gerendi regni subsidiũ recepturo. Huic erant filij Keto, & Vuigo, splendidissimæ indolis iuuenes, quorum Vuermundus non minus quàm Frouuini uirtutem futuris filij profectibus deputabat. Ea tempestate regnabat apud Suetiã Athislus, uir fama studioq; conspicuus: qui cum finitimos late bello pressisset, ne partũ uirtutibus fulgorem ocio desidiæq; corrumpendũ relinqueret, complura nouarũ rerum officia sedulo frequentationis studio celebranda curauit. Inter quæ etiam insigni armatura succinctus, quotidianã solitarij incessus consuetudinẽ præbuit: tum quod in re militari, nihil crebro armorũ usu præstantius nosset, tum ut huius agitatione studij claritatis incrementa contraheret, in quo nõ minus sibi fiducia, quàm laudis cupido uendicauit. Tantam quippe nullius rei uiolentiã existimabat, ut eius obiectu mentis suæ robur quassandũ timeret. Qui cum traiectus in Daniã armis Frouuinũ apud Slesuicum acie prouocasset, magnisq; inuicem cædibus copiæ funderent, accidit ipsos agminũ duces ita inter se ferro concurrere, ut rem duelli more prosequerentur, & præter publicam belli sortem priuati conflictus specie decertarent. Hunc enim congressionis euentũ par amborũ expetebat affectus, ut uirtutẽ non partiũ ope, sed propria uirium experientia testarentur. Quo euenit, ut crebrescentibus utrinq; plagis, Athislus armis superior prostrato Frouuino priuatæ uictoriæ publicam iungeret, passimq; diuulsa Danorũ agmina profligaret. Inde Suetiam reuersus, Frouuini necem nõ solum uirtutũ suarum imaginibus adscripsit, uerum-

C etiam impensiore uerborum iactantia prosequi consueuit, gloriam facti uocis petulantia demolitus. Aliquando enim speciosius uirtutes silentij uerecundia teguntur, quàm sermonis petulantia publicantur. Frouuini filios Vuermundus paternæ dignitatis honoribus euehit, extincti pro patria amici, liberos iusto admodum beneficio prosequutus. Quæ res Athislo referendi in Daniam belli monitũ præbuit. Redijt itaq; superioris pugnæ fiducia concitatus, non modo tenues angustasq; copias, uerum omñe uirtutis Sueticę robur aduectans, perinde ac totius Daniæ imperiũ rapturus. Quod Frouuini filius Keto per primipilũ suum Folconem nomine Vuermundo, tunc forte uillam Ialungã tenenti, nunciandũ curauit. Qui regem cum amicis epulantẽ reperiens, mandatũ adhortatione prosequutus, adesse belli facultatẽ diutule postulatã, & ultro se Vuermundi uotis ingerere dixit, cum & prompta uincendi præstetur occasio, & maturus triumphi titulus optionis eius arbitrio tribuatur. Magnam itaq; & inopinam felicitatis dulcedinem esse, quã ei longis affectatam suspirijs, præsentis euentus auspicia largiantur. Venisse siquidem Athislum innumeris Sueonũ copijs succinctũ, perinde ac uictoriæ certitudinem indubitata animi præsumptione complexũ. Cumq; præliaturũ hostem fatum fugæ anteferre dubiũ non sit, felicem recentis uulneris ultionem oblata belli facultate præstari. Quem Vuermundus præclare ac fortiter legationis partes executum testatus, paulisper epulis refici iubet, quod itinera ieiunijs officere soleant. Qui cum nequaq̃ sibi capiendi cibi ocium suppetere dixisset, potione sitim lenire deposcitur. Quo prębito, poculũ quoq; (nam aureum erat) adseruare iubetur, affirmante Vuermundo, cõmeandi calore defessis cõmodius cratere quàm palma lymphã excipi, meliusq; bibendi usum ciphi, quàm manus subsidio celebrari. Quo tam beneuolis uerbis muneris magnitudinẽ prosequente, delectatus utroq; iuuenis, se prius ad perceptæ potionis mensuram proprij cruoris haustu

D usurum, quàm regis conspectibus terga admoturum promittit. Tam fortem eius promissionẽ Vuermundus mercedis nomine ueneratus, aliquanto plus uoluptatis ex dato beneficio, q̃ miles ex accepto percepit. Nec animosius locutum eum, quàm præliatũ expertus est. Cõmisso nanq; bello contigit ut inter uarios turmarum procursus concurrentibus Folcone & Athislo, manũq; diutile conferentibus, Sueonũ exercitus ducis sui euentũ sequutus, fugam ingrederetur: Athislus quoq; saucius ad naues ex acie cõuolaret. Cumq; Folco uulneribus ac labore hebetatus, sed & æstu & labore pariter sitiq; perfusus, fugã insequi destitisset hostilem, recreandi corporis gratia, propriũ casside cruorẽ excepit, hauriendumq; ori præbuit. Quo facto, receptũ à rege cruorem speciosissime pensauit. Quod uidens forte Vuermundus, impensius eum peractę promissionis laudauit. Cui Folco speciosa uota ad debitũ finem perducenda respondit. Qua uoce nõ minorem facti sui cõmendationẽ quàm Vuermundus exhibuit. Cumq; uictores, ut post præliũ fit, depositis armis, ac quiescẽtes, uarijs inuicẽ sermonibus uterent, Slesuicensiũ pręfectus Keto, magnę sibi admirationis esse prędicauit, qualiter Athislus crebris obstantibus causis elapsionis copiã impetrauerit, pręsertim cum is ante omnes bella gesserit primus, fuga uero postremus incesserit: nec alius quispiam ex hostibus fuerit, cuius tantis Danorũ studijs affectaret occasus. Ad hęc Vuermundus, nosse eum oportere aiebat, omnem bellorũ aciem quadrifaria dimicantiũ uarietate distingui. Esse enim primi generis bellatores, qui fortitudinẽ modestia temperãtes, rebelles acrius cædant, fugientibus instare erubescant, hos siquidẽ, quos diuturna armorum experientia certiore uirtutis testimonio prosequatur, quiq; gloriam suam non in uictorũ fuga, sed uincendorũ expugnatione constituant. Esse præliantium & aliud genus, qui corporis animiq; uiribus freti, sed nulla miserationis parte præditi, in hostiũ tam terga q̃ pectora, cõmuni cædis atrocitate desæuiant.

Quatuor bellatorum genera.

Tales

A Tales quippe eſſe, qui iuuenilis animi calore prouecti, tyrocinij rudimenta bel-
lorum auſpicijs ornare contendant, quosq; tam ætatis quàm laudis ardor inflam
met, inq; fas & nefas pari niſus ſecuritate præcipitet. Eſſe etiã tertios, quibus in-
ter metum pudoremq; anxijs progreſſum terror adimat, recurſum ruboris obſta
culum tollat, qui ſanguine clari, inaniq; tantum proceritate conſpicui, aciem nu-
mero non uiribus denſent, hoſtem umbra potius quàm armis feriant, & in bella-
torum grege ſolo corporũ ſpectaculo cenſeantur. Hos magnarũ opum dominos
fore, genere quàm animo pręſtantiores, quos lucis auiditas rerũ dominio contra-
cta, plus ignauiæ quàm nobilitatis uiribus indulgere compellat. Eſſe item & alios
qui ſpeciem non rem in bellum perferant, ſeq; extremis ſociorũ agminibus inſe-
rentes, primi fugam, poſtremi prælium gerant: in quibus imbecillitatis habitum,
certi pauoris indicium detegat, cum ſemper quæſitis deinduſtria ſubterfugijs, pu
gnantium terga timidioris progreſſus pigritia ſubſequantur. His ergo de cauſis
regem fuga ſeruatum exiſtimari debere, cum à primi ordinis militibus nulla per-
ſecutionis inſtantia fugiens premeretur, qui non uictos arcere, ſed uictoriam con
ſeruare curæ habeant, perindeq; cuneos denſent, ut trophæi nouitas competenti
bus nixa pręſidijs perfectam ſucceſſus copiam adſequatur. Secundi uero generis
pugnatores, quibus obiecta quæq; perimere ſtudium ſit, non animi, ſed opportu
nitatis inopia Athiſlum intactũ liquiſſe, quod eos nõ tam lædendi auſus, quàm fa
cultas defecerit. Sed & tertij ordinis uiros, qui ipſum pugnæ tempus trepido ua-
gationis genere deducentes, ſucceſſus etiam ſociæ partis impediunt, quanquam
lædendi regis locum habuerunt, attentandi tamen audacia caruiſſe. His modis
Vuermundus ſtupidam Ketonis admiratione abſoluens, ueras ſeruati regis cau-
ſas aſſertione ſua æditas memorabat. Poſt hæc Athiſlus Suetiam refugus petit,
Frouuini cædem petulantius iactans, ac facinoris huius memoriam uerboſo lau-
B dum ſuarũ relatu inceſſanter oſtentans, non quod receptæ cladis ruborem æquo
animo ferret, ſed ut recentis fugæ uulnus antiquæ uictoriæ titulis recrearet. Cu-
ius rei Keto & Vuigo, ut par erat, indignatione permoti, in paternæ ultionis uo-
ta coniurant. Quam ſe parũ bello exequi poſſe credentes, ſumpto lenioris arma-
turæ paratu, Suetiam ſolitarij petunt, ingreſſiq; nemus, in quo regem abſq; comi
te uerſari ſolitũ fama cognouerant, tela latebris mandant, inde cum Athiſlo pro-
fugorum nomine diutile conuerſati, cum ab eo quam patriam haberent interro-
garentur, Sleſuicenſes ſe eſſe, patriamq; cædis cauſa liquiſſe teſtantur. Quod rex
eos non de patrandi facinoris uoto, ſed de patrati noxa aſtruxiſſe credebant. Ea
quippe fraude percunctantis ſtudium eludere cupiebant, ut relationis certitudo
caſſum quærenti pareret intellectum, & reſponſionis ueritas tacitis adumbrata fi
gmentis, opinionem incuteret falſitatis. Plurimũ quippe deformitatis olim ab illu
ſtribus uiris in mendacio reponebatur. Tum Athiſlus ſcire ſibi libitum dixit, quis
Danorũ opinione Frouuini interfector credatur. Ad hæc Keto, dubitari (inquit)
cui tanti facinoris claritatem arrogari conueniat, præſertim cum eum publica au-
ritas acie extinctum perhibeat. Reſpondit Athiſlus, fruſtra alijs Frouuini necem
adſcribi, quam ipſe duntaxat alterna manus conſertione peregerit. Mox an ulla
Frouuino ſoboles ſupereſſet perquirit. Ketone deinde duos eius filios extare di-
cente, ætatis eorum ac ſtaturę habitum perquam libenter ſe cognoſcere dixit. Re
fert Keto, hos ſibi corpore propemodũ æquales eſſe, ętate pares, proceritate per-
ſimiles. Tunc Athiſlus, ſi mens, inquit, illis ac uirtus paterna conſtaret, acerba mi
hi tempeſtas ingrueret. Interrogante deinde eo, an crebram paternæ necis men-
tionem haberent: Keto quicquid remedio temperari non poſſit, ſuperuacue uer-
bis replicari ſubiunxit. Nihil prodeſſe teſtatus inexpiabile malum aſſiduis itera-
re moleſtijs. Quo dicto, documentũ dedit ultionem minis præcurri nõ oportere.

C Cumq; regem acuendi roboris gratia quotidie solitariæ digressionis officio utentem uideret, receptis armis cum fratre præuiū eius consectaī incessum. Quibus Athislus uisis harenam pressit, quod imminentes uitare deforme existimaret. Illis deinde se perempti ab eo Frouuini pœnas sumpturos dicẽtibus, præsertim cum plurimo iactantię fastu se solum necis eius fateatur autorem, Cauendū eis, inquit, ne dum ultionis effectum appetant, infirmas & inopes uirium manus stulta secū audacia conferant, dumq; alienum affectent exitium, proprium experiantur occasum, optimæ indolis habitum præpopera laudis cupidine consumpturi: quamobrem parcant iuuentæ, parcant & indoli, nec temere uotū eis incesserit pereundi. Itaq; paternæ cladis iniuriam pecunia à se rependi permittant, ingentisq; gloriæ loco habeant, quod tantum principem mulctæ nomine coërcuisse, & ueluti quodam terroris imperio cōcussisse credantur. Hæc uero se non timore percitū, sed adolescentiæ eorū miseratione motū docere. A quo Keto frustra tempus tanta uerborū ambage deduci præfatus, quod tam iustæ ultionis affectum pecuniæ promissione labefactare conetur, progredi illum iubet, & si quid sibi uirium sit, solitario secum experiri congressu. Nam & se remoto fratris adminiculo proprijs acturum uiribus, ne manu impari pugna conferi uideretur infamis. Duos siquidem cum uno decernere ut iniquum, ita etiam probrosum apud ueteres credebatur. Sed neque uictoria hoc pugnæ genere parta laudabilior habita, quod potius dedecori quàm gloriæ iuncta uideretur. Quippe unum à duobus opprimi ut nullius negocij, ita maximi ruboris loco ducebatur. Tanta autem Athislum fiducia ceperat, ut ambos ad se pariter incessendū hortaretur, præfatus se tutioris pugnæ potestatem facturū, quibus pugnandi uotū detrahere nequeat. Quam indulgentiam Keto ita auersatus est, ut prius se fato, quàm ea usurū testaretur, oblatam cer-

D taminis conditionem uitio sibi uertendam existimans. Quem Athislus manū secum cupidius conferentem, modesto pugnæ genere excipere cupiens, clypeum eius duntaxat adacto leuius mucrone cōuerberat, animosior salutis suę quàm efficacior defensor. Quo diutile gesto, monet uti fratrem cœpti consortem adsciscat, nec alienæ manus opem exposcere erubescat, cum solitariam sui conatus experientiam sine effectu esse uideat. Abnuenti parcendum negat, minasq; opere prosecutus, summis eum uiribus tentat. A quo tam ualido ferri ictu exceptus est, ut ipsum diffissa casside capiti illabi cogeretur. Quo uulnere irritatus, nam multus è uertice cruor profundebatur, Ketonem crebris ac uegetis ictibus petitum, genibus humū petere coëgit. Quod Vuigo intueri non passus, propior priuatæ charitati quàm publicæ cōsuetudini, ruborem pietati cedere coëgit, inuasoq; Athislo fraternæ imbecillitatis protector quàm spectator esse maluit. Quo facto plus obprobrij quàm laudis cōtraxit, quod in iuuando fratre statutas duelli leges soluisset, eidemq; utilius ꝙ honestius opem tulisse uideretur. Siquidem ex altera lance dedecoris, ex altera pietatis partibus indulsit. Itaq; promptius ꝙ speciosius Athisli cædes ab ipsis peracta noscebaī. Quę ne uulgo clàm esset, corpus eius abscisso capite equo impensum extra nemus ferentes, propinquioris pagi incolis tradunt, Frouuini filios paternæ necis ultionem ab Athislo Sueonū rege exegisse testantes. Talem præ se uictoriam ferentes, primis à Vuermundo honoribus excipiuntur, utilissimū ab eis opus ędítum iudicante, sublatiq; ęmuli gloriam ꝙ admissi obprobrij famam cupidius intuente, nec tyranni necem ullis ignominiæ partibus affinem censente. In prouerbium apud exteros ductum, quod priscum dimicandi ius, regius labefactasset interitus. Cumq; Vuermūdus ætatis uitio oculis orbaretur, Saxonię rex Daniam duce uacuam ratus, eiq; per legatos mandat, regnum quod præter ætatis debitū teneat sibi procurandum cōmittat, ne nimis longa imperij auiditate patriã legibus, armisq; deficiat. Qualiter enim regẽ censeri posse,

cui

A cui senectus animũ, cęcitas oculum pari caliginis horrore fuscauerit? Quod si abnuat, filiumq; habeat, qui cum suo ex prouocatione confligere audeat, uictorem regno potiri permittat. Si neutrum probet, armis secum non monitis agendũ cognoscat, ut tandem inuitus præbeat, quod ultroneus exhibere cõtemnat. Ad hęc Vuermundus altioribus suspirijs fractus, impudentius se ætatis exprobratione lacerari respondit, quem non ideo huc infelicitatis senectus prouexerit, quod pugnæ parcus timidius iuuentã exegerit. Nec aptius sibi cęcitatis uitium obiectari, quod plerunq; talem ętatis habitum, talis iactura consequi soleat, potiusq; condolendum calamitati quàm insultandũ uideatur. Iustius autem Saxoniæ regi impatientiæ notam afferri posse, quem potius senis fatum operiri quàm imperiũ poscere decuisset, quod aliquanto præstet defuncto succedere, quàm uiuum spoliare. Se tamen ne tanquã delirus priscæ libertatis titulos externo uideatur mancipare dominio, propria manu prouocationi pariturũ. Ad hæc legati, scire se, inquiũt, regem suum conserendę cum cæco manus ludibriũ perhorrere, quod tam ridiculũ decernendi genus rubori quàm honestati propinquius habeatur. Aptius uero per utriusq; pignus & sanguinẽ amborũ negocio consuli. Ad hæc obstupefactis animo Danis, subitaq; responsi ignorantia perculsis, Vffo qui fortè cũ cęteris aderat, responsionis à patre licentiã flagitabat, subitoq; uelut ex muto uocalis euasit. Cumq; Vuermundus quisnam talem à se loquendi copiã postularet inquireret, ministriq; eũ ab Vffone rogari dixissent, satis esse perhibuit, ut infelicitatis suę uulneribus alienorũ fastus illuderet, ne etiã à domesticis simili insultationis petulantia uexaretur. Sed satellitibus Vffonem hunc esse pertinaci affirmatione testantibus, liberum ei sit, inquit, quisquis est cogitata profari. Tum Vffo, frustra ab eorũ rege regnum appeti, inquit, quod tam proprij rectoris officio, quàm fortissimorũ procerum armis, industriaq; niteretur. Præterea nec regi filium, nec regno suc-

B cessorem deesse, sciantq; se non solum regis eorum filium, sed etiam quęcunq; ex gentis suę fortissimis secum adsciuerit, simul pugna aggredi constituisse. Quo audito legati, risere, uanam dicti animositatẽ existimantes. Nec mora, condicitur pugnæ locus, eidemq; stata temporis meta præfigitur. Tantum autẽ stuporis Vffo loquendi ac prouocandi nouitate præsentibus iniecit, ut utrum uoci eius an fiduciæ plus admirationis tributum sit, incertum extiterit. Abeuntibus autẽ legatis, Vuermundus responsionis autore laudato, quod uirtutis fiduciam nõ in unius, sed duorum prouocatione statuerit, potius se ei, quicunq; sit, quàm superbo hosti regno cessurum perhibuit. Vniuersis autem filium eius esse testantibus, qui legatorum fastum fiduciæ sublimitate contempserit, propius eum accedere iubet, q̃d oculis nequeat, manibus experturus. Corpore deinde eius curiosius cõtrectato, cum ex artuũ granditate, lineamentisq; filium esse cognosset, fidem assertoribus habere cœpit, percontariq; eum, cur suauissimum uocis habitũ, summo dissimulationis studio tegendum curauerit, tantoq; ætatis spatio sine uoce, & cunctis loquendi cõmercijs degere sustinuerit, ut se linguæ prorsus officio defectum, natiuæq; taciturnitatis uitio obsitum credi permitteret? Qui respondit, se paterna hactenus defensione contentum, nõ prius uocis officio opus habuisse, quàm domesticam prudentiam externa loquacitate pressam animaduerteret. Rogatus item ab eo, cur duos q̃ unum prouocare maluit: hunc idcirco dimicationis modũ à se exoptatum respondit, ut Athisli regis oppressio, quę quod à duobus gesta fuerat Danis opprobrio extabat, unius facinore pensaret, nouumq; uirtutis specimen prisca ruboris monumenta conuelleret. Ita antiquæ crimen infamiæ, recentis famæ litura respergendum dicebat. Quem Vuermundus iustam omniũ æstimationem fecisse testatus, armorum usum, quod eis parũ assueuisset, prædiscere iubet. Quibus Vffo oblatis, magnitudine pectoris angustos loricarũ nexus explicuit,

C nec erat ullam reperire quæ eum iusto capacitatis spatio contineret. Maiore siquidem corpore erat, quàm ut alienis armis uti posset. Ad ultimum cum paternam quoq; loricam uiolenta corporis astrictione dissolueret, Vuermundus eam à læuo latera dissecari, fibulaq; sarciri præcepit, partē quæ clypei præsidio muniatur ferro patere parui existimans. Sed & gladium quo tuto uti posset, summa ab eo cura concisci iussit. Oblatis cōpluribus Vffo manu capulum stringens, frustatim singulos agitando cōminuit, nec erat quisquā ex eis tanti rigoris gladius, quem non ad primæ cōcussionis motum crebra partium fractione dissolueret. Erat autem regi inusitati acuminis gladius Skrep dictus, qui quodlibet obstaculi genus uno ferientis ictu medium penetrando diffinderet, nec adeò quicquam prædurū foret, ut adactā eius aciem remorari potuisset. Quem ne posteris fruendū relinqueret, per summā alienę cōmoditatis inuidiā in profunda defoderat, utilitatē ferri quod filij incrementis diffideret, cæteris negaturus. Interrogatus autem an dignum Vffonis robore ferrum haberet, habere se dixit. Quod si pridem à se terræ traditum recognito locorū habitu reperire potuisset, aptum corporis eius uiribus exhiberet. In campū deinde perduci se iubens, cum interrogatis per omnia comitibus defossionis locum acceptis signorum indicijs cōperisset, extractum cauo gladium filio porrigit. Quem Vffo nimia uetustate fragilem exesumq; cōspiciens, feriendi diffidentia percontatur, an hunc quoq; priorum exemplo probare debeat, prius habitum eius, q̄ rem ferro geri oporteat explorandū testatus. Refert Vuermundus, si præsens ferrum ab ipso uentilando collideretur, non superesse quod uirium eius habitui responderet. Abstinendum itaq; facto, cuius in dubio exitus maneat. Igitur ex pacto pugnæ locus expetitur. Hunc fluuius Eidorus ita aquarum ambitu uallat, ut earū interstitio repugnante, nauigij duntaxat aditus
D pateat. Quem Vffone sine comite petente, Saxoniæ regis filium insignis uiribus athleta consequitur, crebris urrinq; turbis alternos riparum anfractus spectandi auiditate complentibus. Cunctis igitur huic spectaculo oculos inferentibus, Vuermundus, in extrema pontis parte se collocat, si filium uinci contigisset, flumine periturus. Maluit enim sanguinis sui ruinam comitari, q̄ patriæ interitū plenis doloris sensibus intueri. Verum Vffo geminis iuuenum congressibus lacessitus, gladij diffidentia amborū ictus umbone uitabat, patientius experiri constituens, quem è duobus attentius cauere debuisset, ut hunc saltem uno ferri impulsu contingeret. Quem Vuermundus imbecillitatis uitio, tantam recipiendorū ictuū patientiam præstare existimans, paulatim in occiduam pontis oram mortis cupiditate se protrahit, si de filio actum foret fatum præcipitio petiturus. Tanta sanguinis charitate flagrantē senem fortuna protexit. Vffo siquidem filium regis ad secum auidius decernendum hortatus, claritatem generis ab ipso conspicuo fortitudinis opere æquari iubet, ne rege ortū plebeius comes uirtute præstare uideatur. Athletam deinde explorandæ eius fortitudinis gratia, ne domini sui terga timidius subsequeretur, admonitū, fiduciam à regis filio in se repositam egregijs dimicationis operibus pensare pręcepit. Cuius delectu unicus pugnę comes adscitus fuerit. Obtemperantem illum propiusq; congredi rubore compulsum, primo ferri ictu medium dissecat. Quo sono recreatus Vuermundus, filij ferrum audire se dixit, rogatq; cui potissimū parti ictum inflixerit. Referentibus deinde ministris, eum non unam corporis partem, sed totam hominis transegisse cōpagem, abstractum pręcipitio corpus ponti restituit, eodem studio lucem expetens, quo fatum optauerat. Tum Vffo reliquum hostem prioris exemplo consumere cupiens, regis filiū ad ultionem interfecti pro se satellitis manibus parentationis loco erogandam impensioribus uerbis solicitat. Quem propius accedere sua adhortatione coactum, infligendi ictus loco curiosius denotato, gladioq; quod tenuem

Vffonis robur.

eius

A eius laminam suis imparem uiribus formidaret in aciem alterã uerso, penetrabili corporis sectione transuerberat. Quo audito Vuermundus Skrep gladij sonum secundo suis auribus incessisse perhibuit. Affirmantibus deinde arbitris utrunq; hostem ab eius filio consumptum, nimietate gaudij uultum fletu soluit: ita genas quas dolor madidare non poterat, lætitia rigauit. Saxonibus igitur pudore mœstis, pugilumq; funus summa cum ruboris acerbitate ducentibus, Vffonem Dani iocundis excepere tripudijs. Quieuit tum Athislanæ cædis infamia, Saxonũq; obprobrijs expirauit. Ita Saxoniæ regnum ad Danos translatum. *Saxones à Danis uicti.*

Post patrem Vffo regendum suscepit, utriusq; imperij procurator effectus, qui ne unum quidem rite moderaturus credebatur. Hic à compluribus Olauus est dictus, atq; ob animi moderationẽ mansueti cognomine donatus. Cuius sequentes actus uetustatis uitio solennem fefellere notitiam. Sed credi potest gloriosos eorũ processus extitisse, quorũ tam plena laudis principia fuerint. Tam breui factorũ eius prosecutione animaduerto, quot illustriũ gentis nostrę uirorũ splendorem scriptorũ penuria laudi memoriæq; subtraxerit. Quod si patriã hanc fortuna latino quondã sermone donasset, innumera Danicorũ operũ uolumina tererent. *Scriptorũ penuria in Dania.*

Vffoni Dan filius succedit, qui cum transfusis in exteros prælijs trophæorum frequentia rerũ dominiũ propagasset, partũ gloriæ fulgorẽ tetro superbiæ squalore fuscauit, ita à clarissimi parentis honestate degenerans, ut cum ille cæteris moderatione præstiterit, hic cæteros fastuosa tumidus elatione contempserit. Sed & paterna bona, uel quæ ipse exterarum gentiũ manubijs pepererat, flagitijs dissiciebat: opes quæ regio splendori seruire debuerant, uoracibus sumptuũ impensis tribuens. Sic interdum à maioribus suis similia portentis pignora desciscunt.

Post hunc regnat Hugletus, qui Homothũ & Hogrinium Suetiæ tyrannos maritimo fertur oppressisse conflictu.

B Cui Frotho succedit, cognomẽto Vegetus, qui ipsam cognominis speciẽ corporis animiq; firmitate testatus, denis Noruagiæ ducibus bello consumptis, insulam quę ex eo postmodum nomen obtinuit, ipsum postremo regem inuasurus accessit. Frogerus hic erat, gemina admodum sorte conspicuus, quod non minus armis quàm opibus illustris regiam ditionem athletico decoraret officio, tantumq; gymnicis palmis, quantum dignitatis ornamẽtis polleret. Hic, ut quidam ferunt, Othino patre natus, à dijs immortalibus beneficiũ præstare rogatis, muneris loco obtinuit, non ab alio uinci quàm qui certaminis tempore subiectũ pedibus eius puluerẽ manu conuellere potuisset. Quem Frotho tanta à superis firmitate donatum comperiens, duelli postulatione solicitat, deorum indulgentiam fallacia tentaturus. Primum igitur imperitiæ simulatione dimicationis ab ipso documentum efflagitat, cuius eum usu experientiaq; callere sciat. Ille hostem professioni suæ non solum cedere, sed etiam supplicare gauisus, sapere eum asseruit, senili industriæ iuuenilem animũ subijciendo, quod ei facies cicatricibus uacua, fronsq; nullis armorum uestigijs exarata, tenuem huius rei notitiam extare testetur. Ita e diuerso bina quadratæ formæ spacia cubitalibus figurata lateribus humi denotat, à locorum usu documenti initium æditurus. Quibus descriptis assignatam uterq; sibi partem complectitur. Tum Frogerum Frotho arma secum, ac locum permutare iubet. Nec difficilis admissio fuit. Frogerum siquidem hostilium nitor concitabat armorum, quod Frotho prędítum auro capulum loricamq; pari specie radiantem, sed & cassidem in eundem modum eximio comptam fulgore gestaret. Igitur Frotho loco quo Frogerus excesserat, puluere correpto, omen sibi uictoriæ datum existimauit. Nec augurio elusus, continuò Frogerum occidit, tam paruulo uaframento maximã fortitudinis gloriam assecutus. Quippe quod nullius ante uiribus licuit, astutia præstitit. *Frotho starke.*

C Post hunc Dan regnũ capessit, qui cum duodecimũ ætatis annũ ageret, legationum petulantia fatigatur, Saxonibus bellum aut tributũ afferre iussus. Sed rubor pugnam pensioni antepofuit, potius ad strenue moriendũ, quàm timidæ uiuendum impellens. Itaq; prælata pugnandi sorte, Danorũ iuuentus Albyam fluuium tanta nauigiorũ frequẽtia compleuit, ut facile eius transitũ perinde ac continuo ponte iuncta puppium tabulata præstarãt. Quo euenit, ut Saxoniæ rex eadem quam à Danis exigebat conditione adigeretur.

Post Dan Fridleuus cognomento celer imperiũ sumit. Quo regnante Huyruuillus Holandiæ princeps, icto cum Danis fœdere, Noruagiam incessebat. Cuius operibus haud parua claritatis accessio fuit, quod Rusilam uirginem militari uoto res bellicas æmulatã armis oppressit, uirilemq; gloriã ex muliebri hoste corripuit. Sed & quinque eius cõplices, Broddonem, Bildum, Bugonem, Fanningum, & Gunholmũ, quorũ pater Fyn extitit, ob res ab ipsis præclare æditas in societatem adsciuit: quorũ collegio fretus, fœdus quod cum Danis contraxerat, ferro disijcit. Cuius irruptio hoc nociuior quo fallacior fuit. Neq; enim Dani tam repente eum ex amico hostem euasurũ credebant. Adeò facilis quorundã ex gratia ad odium transitus existere consueuit. Crediderim nostri temporis mores huius uiri auspicijs inchoatos, qui mentiri ac fallere inter uitia sordesq; nõ ducimus. Quem Fridleuus australes Syalandiæ partes adortũ, in portu qui postmodũ eius est nomine uocitatus, prælio tentat. In quo ob gloriæ æmulationẽ tanta militum fortitudine concursum est, ut perpaucis periculũ fuga uitantibus, ambæ penitus acies consumerentur: nec in partem uictoria concessit, ubi par utrosq; uulnus implicuit. Adeò omnibus maior gloriæ q̃ uitæ cupiditas fuit. Igit̃ qui ex Huyruuilli agmine superfuerant, seruandę societatis gratia, noctu classis suę reliquias mutuis

D nexibus obligandas curabant. Eadem nocte Bildus & Broddo resciſſis quibus rates cohæsere funiculis, tacite sua à cæterorũ complexu nauigia submouere, fratrum desertione formidini consulentes, magisq; timoris q̃ consanguineæ pietatis ductibus obtemperantes. Luce reddita Fridleuus Huyruuillũ, Gunholmũ, Bugonem & Fanningum ex tanta sociorum clade relictos comperiens, unus cum omnibus decernere statuit, ne lacerę copiarũ reliquię denuò discrimen subire cogerentur. Cui præter insitam animo fortitudinẽ, etiã contemptrix ferri tunica fiduciã ministrabat: hac in publicis priuatisq; conflictibus tanquam seruatore salutis cultu utebatur: nec rem fortius quàm prosperius executus, felicẽ pugnæ euentũ habuit. Equidẽ Huyruuillo, Bugone, & Fanningo oppressis, Gunholmũ hostile ferrũ carminibus obtundere solitũ, crebro capuli ictu exanimauit. Dum autẽ mucroni manum cupidius inserit, elisa neruorũ officia reductos in palmam digitos perpetuò curuitatis uinculo perstrinxerũt. Idem cum Duflynum Hyberniæ oppidum obsideret, murorumq; firmitate expugnationis facultatẽ negari conspiceret, Hadingiani acuminis ingenium æmulatus, hirundinũ alis, inclusum fungis ignem affigi præcepit. Quibus propria nidificatione receptis, subitò flammis tecta luxerunt. Quas oppidanis restinguere concurrentibus, maioremq; sopiendi ignis quàm cauendi hostis curã præstantibus, Duflyno potitur. Post hæc apud Britanniã amissis bello militibus, cum difficilẽ ad littus reditũ habiturus uideret, interfectorũ cadaueribus erectis, & in acie collocatis, ita pristinũ multitudinis habitũ repręsentabat, ut nil ex eius specie tanto uulnere detractũ uideretur. Quo facto hosti nõ solũ conferendæ manus fiduciã abstulit, sed etiã carpendæ fugæ cupidinẽ incussit.

Tunica ferri contemptrix.

Stratagema.

HISTORIAE DANICAE LIBRI QVARTI FINIS.

A

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIAE DANORVM LIBER QVINTVS.

EFVNCTO Fridleuo, filius Frotho septem annos natus cōcordi Danorum arbitrio subrogatur. Iidem concione præhabita, infantiam regis à tutoribus excipiendã duxerunt, ne ob principis puerilitatem rerũ excideret summa. Tantum siquidem ab uniuersis Fridleui memoriæ ac nomini tributum, ut tam tenero eius sanguini regnum daretur. Habito ergo delectu, Vuestmarus & Colo fratres in educationis regiæ ministeriũ arcessũt. Ilulfo quoq; & Aggoni, octoq; alijs illustribus uiris, nõ modò regis tutela credita, uerũetiã gerendi sub ipso regni potestas indulta, abunde eis uires animiq; suppetebãt, crebra nõ corporis tantũ, sed etiã ingenij dote pollẽtibus. Ita Danorũ Remp. expectato regis robore uicaria tutabant officia. Vxor Colonis erat Gotuuara, quę eximiæ procacitate facundiæ quantũlibet disertos ac loquaces eneruare solebat: altercando quippe efficax erat, & in omni disceptationũ genere copiosa. Pugnabat siquidẽ uerbis, non modò quęstionibus freta, uerũetiã peruicacibus armata responsis. Imbellẽ nemo fœminã debellare poterat, à lingua spicula mutuantẽ. Quosdã uerbositatis petulãtia refellebat, alios ueluti quibusdã cauillationũ nexibus implicatos fallaciarũ laqueis strangulabat, adeò uegetũ mulieri ingeniũ fuit. Cæterũ cõdere pacta, aut rescindere prępotẽs erat, utriusq; horũ efficaciam oris aculeo gestans: quippe disijcere fœdera, ac sociare callebat, ita ad utrũlibet anceps linguæ cõmerciũ fuit. Duodecim Vuestmaro filij erãt, ex quorũ numero tribus cõmune Grep nomen incessit, hos simul conceptos idem partus absoluit, ortus æqualitatẽ uocabuli societate testantes. His summa cęstibus aut ferro dimicandi peritia extitit. Hoddoni quoq; Frotho maritimæ tyrannidis detulerat potestatẽ, hic regẽ proximo necessitudinis ordine cõtingebat. Colo terna filiorum sorte gaudebat. Eo tẽpore quidã Frothonis fratre genitus, pro tuẽda patria gerebat rei nauticæ summã. Soror regis Gunuuara erat, cui ob eximiã formę pulchritudinẽ Speciosæ cognomen extabat. Filij Vuestmari Colonisq;, quũ & ętate impuberes, & animis acres essent, fiducia in temeritatẽ uersa, ad obscœnos ac degeneres ritus inquinatã flagitijs indolẽ contulerũt. Adeò eñ insolenter indomiteq; gesserũt, ut constupratis aliorũ nuptis ac filiabus, proscripsisse pudicitiã atq; in prostibulũ relegasse uiderent. Corruptis quoq; matronarũ fulcris, ne toris quidẽ uirginalibus abstinebant. Suus nullũ thalamus securitate donabat, nec quisq; ferè patriæ locus luxuriæ eorũ uestigijs uacuus erat. Mariti metu, coniuges corporũ suorũ ludibrio uexabant. Iniurijs obtemperatũ est. Cessit copularũ respectus, uiolensq; amplexuũ usus extabat. Publicata est Venus, coniugiorũ reuerentia pereunte. Raptim luxuria petebat. In causa ocium erat, quod expertia agitationis corpora, amica uitijs quiete diffluerẽt. Tandẽ Grep hoc nomine participantiũ maximus, ut diffusum libidinis motũ certa specie sisteret, errabundæ Veneris portũ in germanæ regis amore petere ausus extitit. Nec apte quidẽ: nam sicut uagabundã atq; erroneam uoluptatẽ uerecundię frenis coërceri oportuit, ita à populari prolem regiã concupisci temerariũ fuit. Illa proci petulantiã pertimescens, quo tutior ab iniuria foret, septũ uallo conclaue petiuit. Adhibiti sunt ei triginta uernaculi, qui iugem corporis eius custodiam excubando præstarent. Igitur contubernales Frothonis circa indumentorũ usum fœminea admodum ope defecti, quum non haberent unde noua assuere, aut lacera reficere possent, regem celebrandi coniugij monitis adhortantur. Ille primum excusationis uerba ab ætatis teneritudine mutuatus, ad postremum perseuerantiori suorum rogatui cessit. Quo curiosius

B (margin, beside "ro dimicandi")

C à monitoribus habilem connubio suo fœminā perquirente, præcipue regis Hun
norum filia collaudatur. Ad hęc Frotho repugnandi ratione pertinacius quæsita,
à patre didicisse se refert, nō expedire regibus è longinquo copulam peti, nec Ve
nerem nisi à finitimis posci. Quod audiens Gotuuara, callide regem amicis relu-
ctari cognouit. Cuius ut uacillantem firmaret animum, fiduciamq́ pusillę mentis
erigeret, Iunioribus, inquit, nuptiæ competunt, senes sepulchrum manet. Ado-
lescentiæ gressus uotis fortunaq́ proficiunt, inops ad bustum senecta deuergit.
Spes iuuentam consequitur, senium expes inclinat occasus. Adolescit sors pube-
rum, nunquam infectū omissura quod cœpit. Ob cuius dicti uenerationem postu
lationis officiū suscipere rogata, refragandi rationem senij prætentione cōponit,
nec se tam ardui mandati gerulam ob infirmū ætatis habitum fore posse testatur.
Rex precio opus agnoscens, aureo torque prolato, legationis præmiū pollicet.
Habebat nanq́ torques nexilia bullarū cęlamina, interstitaq́ regū simulacra, quæ
ad interioris fili ductum, nunc contrahi, nunc dirimi possent, ornamentum luxui
potius quàm usui pręparatum. Vuestmarū quoq́ & Colonem cum eorum filijs,
in idem legationis opus accersiri placuit, quod eorū solertiam Frotho repulsæ ru-
bore carituram putaret. Ii simul cum Gotuuara profecti, prius triduano ab Hun-
norum rege cōuiuio excepti sunt, quàm legationis suæ consultum exprimerent:
is enim antiquitus recipiendorū hospitū usus extabat. Extracto in triduū epulo,
uirgo regia pleno comitatis alloquio, legatis blanditura progredit, nec parū con
uiualibus hospitū gaudijs, præsentiæ eius iocunditas attulit. Cui Vuestmarus cre
brescentibus poculis propositi seriem iocosa admodū assertione detexit, puellæ
mentem familiari collocutionis genere tentaturus. Itaq́ quo minus sibi repulsam
consciceret, cōpositis in risum uerbis legationis negociū præcurrebat, inter con-
D uiuales plausus ludicrum ausus sociare sermonem. Illa se Frothonem tanq̃ famæ
& claritudinis inopem fastidire dicebat. Nulli etenim quondam illustriū fœmina
rum connubijs idonei censebantur, nisi qui sibi ingens famæ precium gestarū in-
signiter rerū fulgore struxissent. Summū in proco uitiū desidia fuit. Nihil magis
in nuptiarū petitore quàm claritatis inopia damnabat. Sola gloriæ ubertas cæte-
rarum rerū opulentiam exhibebat. Puellæ quoq́ non tam procantiū se formas, q̃
ędita speciose facinora mirabantur. Igitur legati uoti desperatione torpentes, ulte
riorem rei conatū Gotuuaræ prudentiæ tradunt. Illa non uerbis modò, sed etiam
succis in Venerē mixtis uirginē eneruare conata, asserere cœpit, Frothonē læua
tanq̃ dextra utentē nandi, dimicandiq́ promptissimā habere peritiā: oblata quoq́
potione rigorem puellæ cupidine permutauit, Veneremq́ & uoluptatē abolitæ
indignationis loco constituit. Deinde Vuestmarū, Colonemq́ cum eorū liberis
deindustria adire regē, iterandæq́ legationi insistere iubet. Postremo si difficilem
accepissent, pugnæ prouocatione præuenire repulsam. Igitur Vuestmarus regiā
cum armatis ingressus, iam aut precibus obsequi, inquit, aut pugna precantes ag
gredi necesse erit: elegimus speciose defungi, q̃ infecta legatione reuerti, ne re-
pulsa fœdi, propositoq́ uacui, unde gloriā impetrare sperauimus, eius contrariū
referamus. Si natam negas, admitte pugnam, alterū necesse est præstes. Mori aut
exaudiri uolumus. Apud te si nō læta, saltem tristia percepturi sumus. Gratius no
stram Frotho cladem, q̃ repulsam accipiet. Nec plura elocutus, iugulū regis fer-
ro se petiturū minatur. Contrà rex, nō decere, ait, amplitudinē regiā quem hono
re præcelleret, æquare conflictu, nec oportere dignitate impares, pugnę paritate
conferri. At Vuestmarus nihil de certaminis exhortatione remittens, ad ultimū
ipsam uirginis mentē explorare iubetur, quod antiqui in matrimoniorū delectu
libera nupturas optiōe donassent. Hęrebat siquidē animo rex, inter metū pugnę
pudoremq́ trepida fluctuatione suspensus. Ita Vuestmarus ad pręcordialē puel-
læ sen

A læ sententiam relegatus, sciens fœminā omnem ut uolubilis animi, ita uersilis esse propositi, tanto rem fidentius exequi cœpit, quanto uirginū uotis plus uarietatis inesse compertū habuit. Auxit curæ eius fiduciā, adiecitq; studio spem simplicitas uirginis, proprio permissa consilio, libertasq; fœminæ politioribus blanditiarum delenimentis palpanda, nō modo abduci facilis, uerumetiā obsequi præceps. Pater uero, quo certius filiæ mentem inspiceret, legatos subsequi cœpit. Illa prius in amorem proci latenti potionis operatione perducta, plura se de Frothonis indole referebat spe præsumpsisse q̄ fama: quippe quū is ab illustri genus parente duxerit, naturaq; omnis suæ soleat origini respōdere. Quamobrē iuuenem sibi nō tam præsentis, quàm futuri splendoris intuitu placuisse. Quibus auditis mirabundus pater: sed ne permissam quidem puellæ licentiā rescindere passus, Frothonis eam cōiugio pollicetur. Quā postmodū, prouisis abunde cōmeatibus, tollens magnifico rerum apparatu, consequētibus se legatis Daniā adire deproperat, sciens neminem patre melius filiam nuptijs oblaturū. Frotho sicut iocundissime sponsam excepit, ita futuri quoq; soceri maiestatē amplissimis honoribus celebrauit, quem peractis tædis, magna auri argentiq; summa donatū dimisit. Igitur Hanunda usus (Hunnorū hæc regis filia erat) florentissima pace trienniū duxit. Cuius contubernales ocio petulantiā nacti, partam quiete lasciuiā improbissimis extulere sceleribus. Quosdam enim restibus in sublime pertractos, more agitabilis pilæ pendula corporū impulsione uexabāt. Alijs hœdinū incedentibus coriū substernentes, lubrici tergoris offendiculo per occultū funis raptū incautos subegere gressus. Alios ueste nudatos, uarijs uerberū supplicijs lacerabant. Alios claue affixos, laquei more suspensionis mulctauere ludibrio. Quorundā barbæ & uerticis pilos faculis torruerūt. Alij pubem atq; inguina subiecto torre cremabāt. Virginibus nubere non licebat, nisi quarū castitas eis ante delibata fuisset. Aduenas ossibus *Petulantia obscœna aulicorū*

B conuerberabant. Alios ad intemperantiā compulsos, immoderata potione rumpebant. Nemini filiā nuptū dare licebat, nisi gratia ipsorū, fauoreq; mercato. Nulli matrimoniū contrahendi fas erat, si eorum non precio præmisset assensum. Præterea nō in uirgines modo, uerumetiam in matronarū turbam passim dissolutissimæ libidinis suę flagitia porrexerunt. Mixtam petulantiæ rabiem duplex furoris species agitabat: conuenis hospitibusq; receptuū loco cōuicia præbebantur. Tot ludibriorū irritamenta à petulantibus & lasciuis reperta sunt. Adeò sub rege puero temeritas libertate nutrita est. Nihil enim tantum peccandi licentiā protrahit, quantū ultionis pœnęq; dilatio: tam effrenata militū procacitas, nō exteris tantū, sed etiam patriæ inuisum fecerat regem. Dolenter siquidē ferebant Dani superbe sibi ac crudeliter imperari. Grep uero haud humili cōtentus Venere, eò se temeritatis effudit, ut cū regina cōmercio libidinis habito, tam regi perfidus, q̄ cæteris uiolentus existeret. Adoleuit deinde paulatim infamia, tacitoq; gradu criminis suspicio serpsit, antè uulgo comperta q̄ regi. Grep enim in omnes qui uel modicam huius rei mentionē egissent, animaduertere solitus, accusationē sui formidabilem fecerat. Opinio tamen sceleris primum susurris alita est, dehinc excepta rumoribus. Difficilis siquidē apud conscios alieni criminis occultatio est. Procus Gunuuaræ creber extabat. Igitur Grep repulsæ ultionē clandestinis artibus impetrare conatus, æstimandi procos arbitriū flagitat, exquisitissimis puellam nuptijs deberi testando. Obscurabat autem iram, ne uirginis odio quęsitum uideretur officium. Oranti rex merita iuuenum inspectanda permittit. Primum itaq; cunctos Gunuuaræ petitores cōuiuij simulatione contraxit, ac deinde conclaue cui puella assueuerat, defectis eorum capitibus cingens, crudele cæteris spectaculū præbuit. Nihil tamen eius apud Frothonē gratiæ detractum est, quo minus consueto familiaritatis officio fungeretur. Conueniendi siquidem regis copiam precio

C peti debere constituit, neminem alloquio eius usurum pronuncians, ni munera
detulisset. Neq; enim tanti ducis aditum trito consuetudinis genere, sed plenis am
bitionis studijs impetrandũ edixit, regiæ charitatis simulatione crudelitatis infa-
miam leuaturus. Taliter lacessitũ uulgus afflictationis suæ querelam tacitis gemi-
tibus agitabat. Nulli miseriæ tempora culpandi palàm animus erat. Nemini in-
gruentẽ calumniã apertis efferendi querimonijs ausus incesserat. Internus omniũ
præcordia dolor hoc acrius, quo occultius lacerabat. Quo cognito, Gotherus
Noruagiæ rex contractis concione militibus, refert propriũ Danos fastidire regẽ,
exoptare alium, si copiam accepissent, seq; eò exercitũ agere decreuisse, facile Da
niam occupari posse, si armis adita foret. A Frothone enim tam auarè, quàm atro-
citer patriæ imperitatũ esse. Tum exurgens Ericus, contraria rem allegatione pro
hibuit: Sæpe, inquiens, alieni appetitores, proprio priuari solere meminimus. Sæ
pe amborum captator, utriusq; perditor fuit. Præualidũ enim oportet alitem esse,
qui prædam alius unguibus extrahere cupiat. Animat te frustra internus regio-
nis liuor, quem plerunq; hostilis explodit aduẽtus. Nam etsi nunc Dani diuiduis
esse sententijs uideantur, unanimes tamen mox excipient hostem. Crebro corri-
xantes porcos, conciliauere lupi. Patriũ quisq; ducem extero præfert. Prouincia
omnis regem domesticũ, quàm aduenam, impensius colit. Neq; enim te Frotho
domi præstolabitur, sed foris excipiet aduentantẽ. Extremis se aquilæ scalpunt.
Anterius alites certant. Nosti ipse pœnitentia uacuum debere contuitũ esse pru-
dentis. Proceribus abunde stiparis. Tua tibi quies maneat, per alios gerendi sanè
belli facultatẽ propemodũ exploratam habere poteris. Liceat militi regiam præ-
tentare fortunam. Salutem tuam pacificè moderare, alieno negociũ periculo mo-
liturus. Satius est seruum deperire, quàm herum. Quod fabro forceps, tuus tibi sa
telles agat. Ille ferramenti remedio manus cauteriũ cauet, atq; à digitorum sibi in-
D cendio temperat. Tu quoq; tibi tuorum opera parcere & consulere disce. Hæc
Ericus. Quem Gotuuarus ut imprudentẽ hactenus habitum, responsionis suæ
Ericus disertus contextum exquisita sententiarum grauitate compressisse miratus, diserti donat
agnomine, excellentẽ eius prudentiã appellationis honore iudicans prosequen-
dam. Frater siquidẽ eius Rollerus opinionẽ iuuenis eximio sui fulgore suppresse
rat. Ericus nominis beneficio rem adijci petit uocabuli, largitionẽ muneris addi-
tione cõmutandam testatus. Rex nauigium donat, Scroter remiges uocitabant.
Erant aũt Ericus & Rollerus Regneri pugilis filij, patre eodem sati, diuersaq; ædi
ti matre. Matrem quippe Rolleri eandemq; Erici nouercã Cracam uocabant. Igi
tur Rafno cuidam permittente Gotaro lacessendi per piraticam Danos negociũ
cessit. Excipit illum Oddo, cui tunc temporis apud Danos maxima piraticæ defe
rebatur autoritas, uir magicæ doctus, ita ut absq; carina altum pererrans, hostilia
sæpe nauigia concitatis carmine procellis euerteret. Itaq; ne cum piratis in mariti-
marum uirium certamen descenderet, exasperatos maleficio fluctus, ad naufra-
gia ijsdem infligenda perducere solebat. Hic ut negociatoribus atrox, ita clemẽs
agrestibus extitit: non eadem merces, qua statiuam æstimatione cõmensus: rustici
operis munditias, sordidi quæstus laboribus anteponens. Idem inito cum Nor-
Normanni à Danis uicti. mannis conflictu, ita ui carminũ hostilem hebetauit aspectũ, ut districtos Danorũ
enses eminus radios iacere, & tanq̃ flammabundos scintillare putarent. Cęterum
adeò retusis obtutibus erant, ut ne ferrum quidẽ uagina detractum uisu excipere
possent: uicta quippe fulgore acies, præstigiosæ coruscaminis impatiens erat. Cæ-
so itaq; Rafno cum multa suorum parte, sex solæ naues Noruagiã relapsæ docu-
mento fuere regi, haud facile Danos obteri posse. Ab his etiam Frothonem sola
pugilum ope subnixum, inuito regnare populo uulgatũ est, dominio in tyranni-
dem uerso. Cuius famæ experiendæ gratia Rollerus, ut erat exterarum lustrator
rerum,

A rerum, ignotaq; uisendi auidus, Frothonis se uouit contubernio potiturū. Ericus illum, quanquam habitu corporis eximius esset, temere uotum nuncupasse firmabat. Ad ultimū pertinacissimam propositi eius perseuerantiam conspicatus, se quoq; simili uoti nuncupatione cōstringit. Hisdem se rex pollicitus est, quoscūq; delectu probassent comites donaturū. Itaq; fratribus primo patrem adiri placuit, cōmeatusq; & necessaria tam longinqui itineris subsidia postulari. A quo paterne suscepti, die postera in nemus uisendi pecoris gratia perducunt. Senex quippe armentis opulens erat. Aperiebantur quoq; illis gazæ, quas diu clausæ telluris antra condiderant. E quibus si quæ placuissent, sublegi permissæ sunt. Nec cupidius oblatum beneficium, quàm receptum. Itaq; egestis humo opibus, complacitas tollunt. Horum interea remiges, aut curam egere corporis, aut iactis se molibus exercebant. Alij saltu, quidam cursu concitauere corpus. Hi uires ualida saxorum iaculatione tentabant, illi sagittæ usum tenso experiebantur arcu. Ita roboris firmitatem uario agitationis genere prosequebantur. Fuere & qui somnum, quietemq; potione captarent. Mittitur deinde Rollerus à patre cognoscendi causa domi interim acta. Is ut maternum fumare tugurium uidit, foris accedens, paruulumq; foramen furtiua luminis applicatione traijciēs, introspecta æde, animaduertit matrem informi cacabo coctilia pulmenta uersantem. Suspexit præterea tres colubras superne tenui reste depensas, ex quarum ore proflua tabes guttatim humorem epulo ministrabat: duæ quippe colore piceæ erant, tertia squamis albida uidebatur, reliquis modico eminentius pensa. Hæc nexū in cauda gestabat, quū cæteræ immisso uentri funiculo tenerentur. Ille rem maleficio consentaneam ratus, silentio quod uiderat pressit, ne matrem ueneficij ream astruere putaretur. Ignorabat enim innocuam anguium extitisse naturam, nescius quantum

B illo uigoris epulo pararetur. Superuenientes deinde Regnerus & Ericus, ut fumidam aspexere casam, ingressi discubitū petiuere. Quibus ad mensam sitis Craca priuigno, filioq; unà cibū capturis, catillū discoloris dapis admouit. Pars quippe picea, sed croceis guttis interlita, pars albida uidebatur: quippe pro uaria serpentum specie, geminus pultem color infecerat. Cuius quum solam uterq; particulam delibasset, Ericus non ex colorum habitu, sed interni uigoris effectu epulas æstimans, nigrantem dapis partem, sed succo potiore confectam, catino quàm celerrime uerso ad se transtulit, albidamq; sibi admotam prius Rollero applicans, cœnam felicius gessit. Et ne mutationis industria notaretur, taliter, inquit, æstuante freto puppim in proram referri solitam. Nec tenue uiri ingenium fuit, industrij operis dissimulationē à nauigij consuetudine mutuantis. Ericus itaq; fausta iam dape refectus, interna ipsius opera ad summū humanæ sapientiæ pondus euasit. Quippe epuli uigor supra quàm credi poterat, omnium illi scientiarū copiam ingenerauit, ita ut etiam ferinarum, pecudaliumq; uocum interpretationem calleret. Neque enim solum humanarū rerum peritissimus erat, uerumetiam sensuales brutorū sonos ad certarū affectionum intelligentiam referebat. Præterea tam comis atque ornati eloquij erat, ut quicquid differere cuperet, continuo prouerbiorum lepóre poliret. At ubi superueniens Craca conchā transpositā, partemq; pultis potiorem ab Erico comesam cognouit, fortunam filio præparatam priuigno cessisse condoluit. Cui mox gemebunda supplicare cœpit, ne unquā sua fratrem ope deficeret, quē ipsius mater tot nouæ felicitatis opibus cumulasset: quippe sapido unius epuli gustu, rationis atque eloquentię summam, necnō gerendorum prospere conflictuum gratiam assecutus uidebatur. Adiecit quoq;, Rollerū propemodū consilij capacem, futurumq; ut destinati sibi obsonij prorsus expers non esset. Monuit quoq;, si suprema necessitatis uiolentia postularet, nominis sui nuncupatione remedium celerius esse quærendū, affirmans se diuina partim uir

Craca maga.

Ericus ferinarū uocū interpres

Mira pulmenti uis.

C tute subnixam,& quasi consortem cœlitũ insitam numinis gestare potentiam. Ericus se ad astandũ fratri natura pertrahi dixit, probrosum referens alitem, qui proprium polluat nidum. At Cracam magis propria molestabat incuria, quàm fortuna filio grauaret aduersa. Artificem enim ingenio suo deludi, magnũ olim ruboris incitamentum fuit. Deinde hæc ipsa comitante uiro fratres ad mare profecturos abducit. Qui uno egressi nauigio, duo sibi mox alia deuinxerunt, & iam Danicum attigere littus, quum explorato loco haud longe septem subisse nauigia dicunt. Tum Ericus duos Danicæ facundos linguæ eò sine ueste proficisci iubet, qui rem certius speculaturi nuditatis suæ tanquam per Ericũ factæ Oddoni querimoniam afferentes, cautius explorata referrent. Illi apud Oddonem familiarius habiti, omne ducis propositũ uersutis auribus uenati sunt. Statuerat enim diluculo hostem improuidũ aggredi, quo citius nocturnis implicatum tegminibus obtruncaret, affirmans eo lucis tempore corporibus humanis plus stuporis atq; grauedinis inesse solere. Pręcepit quoq; naues saxis ad iaciendum habilibus onerari, futuram exitij sui causam accelerans. Exploratores concubia nocte delapsi, nunciant Oddonem exquisitis ad iactum lapillis tota repleſſe nauigia, cætera quæ acceperant intimantes. Ericus re admodum cognita, quũ classis suæ paucitatem attenderet, aquas in hostiũ perniciem euocandas, earumq; sibi conciliandũ putauit auxilium. Itaq; scapha exceptus, ac tacita remorũ nisu propius hostium carinis aduectus, uicinas aquæ tabulas sensim intorto terebro cauat, ac mox remigio uix auras pulsante, reditui consulit. Adeò autem circumspecte se gessit, ut excubitorum nemo aditũ eius absceſſum uè deprehenderet. Quo enauigante, paulatim Oddonis rates excepta rimatim unda depressit. Eędem aqua latius introrsum stagnante recondi gurgite uidebantur, nec parum descensui addidit internũ lapidũ pondus, & iam transtra fluctibus diluebantur, forosq; exæquabat mare, quum Oddo

D nauigia propemodum undis æquata conspiciens, receptum immodice fretum urceis egeri iubet. Itaq; nauticis occiduas nauigij partes ab aquarũ influxu defendere perseuerantibus, cõminus hostis apparuit. Igitur arma capeſſentibus acrior imminebat gurges. Parantibus pręlium enandi opus incidit. Erico bellũ undæ, non arma gessere. Pugnabat pro eo mare, cui ipse nocendi uires, aditumq; prębuerat. Itaq; Ericus fluctu felicius quàm ferro usus, efficaci aquarũ opera pugnã absens gerere uidebatur, à pelago præsidiũ mutuatus. Victoria arti contributa est. Neq; enim offusum undis nauigium pugnæ patiens esse poterat. Taliter Oddone cum socijs interempto, captisq; qui in statione erant, neminem cladis nuncium euasisse compertum est. Ericus peracta iam strage, maturato receſſu, Leſſo insulam subit. Vbi non reperto quo famem lenire poſſet, duobus prædam nauigijs domũ dirigit, cõmeatus in annum alterũ relaturis. Ipse uno duntaxat adeundi regis copiam petit. Acceſſa itaq; Syelandia, discurrentes per littora nautici pecus sternere aggressi sunt. Aut enim leuandi esuries, aut fame periclitandum erat. Armento cæso, nudata in nauim cadauera detractis cõiecere tergoribus. Quod quũ possessores pecoris cõperiſſent, claſſe prædones insequi properarunt. Cumq; se Ericus ab armenti dominis impeti cognouiſſet, cæsarũ boum corpora signatis funibus alligata fluctibus occultanda prouidit. Deinde si quid apud se quæsiti cadaueris eſſet, superuenientibus Syelandicis perlustrandi licentiam tribuit, affirmans occultandis rebus angustos nauiũ angulos eſſe. Illi cadauere nusquam reperto, suspicione in alios relata, reos prædæ innocuos arbitrati sunt. Dum nulla rapinæ uestigia patuiſſent, alios sibi nocuiſſe putantes, fontibus ignouerunt. Quibus enauigantibus, Ericus elatũ undis cadauer excepit. Interea Frotho Oddonem cũ suis occubuiſſe cognoscit. Quippe ignorato facinoris autore famosus cladem rumor exceperat. Erant tamen qui se terna uela littoribus appellentia, eademq; rursum in boream

Leſſo insula.

A in boream abeuntia conspexisse narrarent. Tum Ericus portũ a quo Frotho non longe diuersabatur accessit, statimq́; ut e naui uestigiũ extulit, inopinato casu correptus, ruibundo terram corpore petiuit. Ille sibi in lapsu faustũ ominatus euentum, tenui principio meliores augurabatur exitus affuturos. Cuius quum Grep compertum habuisset aduentum, festinus ad mare contendit, quem cæteris disertiorem acceperat, exquisitorum uerborum acumine tentaturus. Quippe nõ tam præstantis quàm procacis facundiæ peruicaci cunctos sermone uincebat. Igitur à conuitio litigium orsus, talibus Ericum dictis aggreditur:

Grep.

Stulte quis es? quid inane petis? dic unde iter, aut quô?
Quæ uia? quod studium? quis pater? unde genus?
Præcipuus uigor ijs, regumq́; domesticus est lar,
Qui proprias nunquam deseruere domos.
Acceptatur enim paucis, quod pessimus ędit,
Inuisi raro facta placere solent.

Ericus.

Regno mihi pater est habitus facundia linguæ,
Cui solum uirtus semper amata fuit.
Optaui sapere tantum discrimina morum,
Lustraui uarium per loca nactus iter.
In rebus mens stulta modum deprendere nescit,
Turpis & affectus immoderata fui.
Remorum ductus uelorum uincitur usu,
Aequora uentus agit, tristior aura solum.
B Nam freta remigium penetrat, mendacia terras,
Istas ore premi constat, at illa manu.

Grep.

Vt gallus cœni, sic litis plenus haberis,
Sorde grauis putes, nec nisi crimen oles.
Aduersum scurram causam producere non est,
Qui uacua uocis mobilitate uiget.

Ericus.

Hercule, ni fallor, ad eum qui protulit ipsum
Aeditus ignaue sermo redire solet.
Ad prolatorem iusto conamine diui
Fusa parum docte uerba referre solent.
Quando lupi dubias primum discernimus aures,
Ipsum in uicino credimus esse lupum.
Nulla fides fidei uacuo præstanda putatur,
Quem rumor fontem proditionis agit.

Grep.

Dictorum temere pœnas puer improbe solues,
Bubo uiæ uacuus, noctua luce carens.
Quæ nunc ructaris demens, emissa dolebis,
Interituq́; tui dicta profana lues.
Exanimis coruos exangui corpore pasces,
Esca feris, auidæ præda futurus aui.

Ericus.

Augurium timidi, prauiq́; assueta uoluntas,
Nunquam se digno continuere loco.

C Qui dominum fallit, qui fœdas concipit artes,
Tam sibi quàm socijs insidiosus erit.
Aede lupum quicunque fouet, nutrire putatur
Prædonem proprio perniciemque lari.

Grep.

Non ego reginam sicut tu rere fefelli,
Sed teneræ tutor conditionis eram.
Hæc mihi res auxit, huius mihi gratia primum
Munera, robur, opes, consiliumque tulit.

Ericus.

En te cura premit culpæ rea, tutior huic est
Libertas, cui mens intemerata manet.
Decipitur quisquis seruum sibi poscit amicum,
Sæpe solet domino uerna nocere suo.

Ad hæc Grep responsionis aptitudine destitutus, admissis equum calcaribus excipit. At ubi domum peruenit, tumultuoso clamoris impetu regiam complet, uerbisque se uictum uociferans, omnem in arma militem concitabat, tanquam manu infaustum uocis certamen ulturus. Iurabat enim se aduenam aciem aquilarũ unguibus substraturũ. Contrà rex docet deliberationẽ furori dandam: improuida plerunque nocere consilia: nihil caute simul ac celeriter geri posse: plurimũ præcipites obesse nisus. Ad ultimum multitudine paucos incessere non decere. Cæterum solertem esse, qui furenti animo frenos inijciat, sæuientemque ad tempus impetum interpellet. Taliter rex præcipitem iuuenis iram consilio cedere coëgit, nec tamen concitati animi rabiem adeò penitus ad modestiam euocauit, quin altercationũ athleta D parum prospera disceptatione confusus, negata armorũ uindicta, saltem ultionis loco ueneficia sibi patêre deposceret. Quo impetrato, cum exquisita magorũ turba littus repetere parat. Primũ itaque immolatis dijs, equi abscissum caput conto excipiens, subiectis stipitibus distentos faucium rictus aperuit, sperans se primos Erici conatus atrocis spectaculi formidine frustraturũ. Arbitrabatur enim ineptas barbarorũ mentes oblatæ ceruicis terriculamẽto cessuras. Et iam Ericus obuium illis iter agebat. Qui prospecto eminus capite obscœnitatis apparatũ intelligens, silere socios, cautiusque se gerere iubet, nec quenquam temere præcipitare sermonem, ne incauto effamine ullum maleficijs instruerent locum, adijciẽs si sermone opus incideret, uerbũ se pro omnibus habiturũ. Iamque medius illos amnis secreuerat, quũ magi ut Ericũ pontis aditu deturbarent, contum quo equi caput refixerant fluuio citimũ locant. Ille nihilominus intrepide pontem aggressus, in latorẽ, inquit, gestaminis sui fortuna recidat, nos melior consequatur euentus, male maleficis cedat, infaustæ molis gerulũ onus obruat, nobis potiora tribuant omina sospitatem. Nec secus quàm optabatur euenit. Cõtinuò nanque excussa ceruice ruens ferentem stipes oppressit. Ita omnis ille maleficiorũ paratus, ad unius execrationis imperium spe sua uacuus expirauit. Deinde procedentem paulisper Ericũ subit, destinanda regi esse ab aduenis dona. Igitur repertũ forte glaciale frustũ ueste diligenter obuoluens, muneris loco regi deferendũ curauit. At ubi ad regiam peruentũ est, prior introitũ petens, fratrem ponè consequi iubet: & iam uernæ regis ut ludibrio uenientem exciperent, lubricã limini substrauere pellem, quam ingrediente Erico celeri funis tractu corripiẽtes, lapsum insistenti fecissent, ni Rollerus ponè subiens pectore nutabundũ exciperet fratrem. Ericus itaque semifusus, nudũ habere tergũ fraternitatis inopem referebat. Cumque Gunuara talia regi permittẽda negaret, ille stoliditatis legatũ damnabat, apud quem insidiarũ cautela nõ esset. Itaque ludibrij excusationem ludificari incuriam fecit. Ardebat intra ædem ignis uultui

temporis

A temporis haud indebitus. Quippe iam mediũ hyemis fluxerat, hinc diſtinctis cõ-
ſeſſibus, hinc rex, inde pugiles aſſedere. Qui applicante ſe ipſis Erico, ululantium
more horriſonas dedere uoces. Rex ſtrepitũ inhibere cœpit, docens non debere
pectoribus humanis ferinos ineſſe ſonos. Subiunxit Ericus, canũ hunc eſſe morẽ
ut uno inchoante, cæteri latratũ ædant, quod propriã cuncti moribus originem
prodant, ac ſuum quiſq; genus fateat. Interrogatus aũt à Colone, qui delatorũ re
gi munerũ cuſtos erat, an ulla ſecum dona uexiſſet, glaciem quam ſinu occultaue
rat, promit. Quã cum illi trans foculũ porrexiſſet, tanq̃ manu recipientis elapſam
flammis deinduſtria tradidit. Cunctis qui aderant conſpicuũ nitore fruſtũ cernen
tibus, uiſum eſt igni liquidũ incidiſſe metallũ. Quod cum Ericus receptoris incu-
ria excuſſum eſſe contenderet, quid ſupplicij muneris amiſſori debeat, inquirit.
Rex reginæ ſententiam conſulit, quæ ſuadere cœpit, ne ipſe legis à ſe latæ ſtatutũ
ſolueret, qua tranſmiſſorũ ſibi munerũ perditores morte mulctandos cauiſſet. Cę
teri quoq; decretã lege pœnam remittendã eſſe negabant. Itaq; rex ſupplicij ne-
ceſſitatem admittere monitus, Colonem laqueo conſumi permiſit. Deinde Fro-
tho Ericum alloqui ſic orſus eſt: Tu qui uerborũ faſtu ac phaleratæ uocis oſtenta-
tione laſciuis, unde huc te, aut cur aduẽtaſſe cõmemoras? Ad hęc Ericus: A Ren
neſeo prodij, ſedemq; apud lapidẽ cepi. Contrà Frotho: Quô deinde cõceſſeris,
rogo. Cui Ericus: Diuerti à lapide trabe uectus, identidemq; apud lapidẽ locum
cepi. Ad hæc Frotho: Quorſum inde curſum direxeris, aut ubi te ueſper excepe
rit, quæſo. Tum Ericus: Profectus à petra ad ſaxũ perueni, itemq; apud lapidẽ cu-
bui. Cui Frotho: Creber illic cautiũ numerus erat? Ad hæc Ericus: Crebrior ha-
rena patenter conſpicitur. Contrà Frotho: Quid tibi negocij fuerit, aut quorſum
illinc declinaueris, refer. Tum Ericus: Profectus à petra delphinũ curſitante naui
gio reperi. Cui Frotho. Iam noua prompſiſti, quanq̃ utrunq; horũ in mari frequẽs
B ſit, ſed uelim quis te deinde trames abduxerit noſſe. Ad hæc Ericus: A delphino
delphinũ petiui. Contrà Frotho: Frequens illic delphinorũ eſt agmen? Tum Eri-
cus: Frequentius undis innatat. Cui Frotho: Libet ſcire quô te à delphinis profi-
ciſcentem uiæ captauerit labor. Ad hæc Ericus: Arboreũ mox truncũ offendi.
Contrà Frotho: Quorſum poſt hæc iter emetiri cœpiſti? Tum Ericus: A trunco
ad ſtipitẽ conceſſi. Cui Frotho: Frequens illic arboribus locus exiſtit, cum hoſpi-
tum tuorũ ſedes tam crebro truncorũ nomine complectaris. Ad hæc Ericus: Fre
quentior nemoribus ineſt. Contrà Frotho: Quô deinde ueſtigiũ pertuleris, ædẽ.
Tum Ericus: Identidem ad trunca ſyluarũ robora penetraui, me autẽ illic acquie-
ſcente, exatiati humanis cadaueribus lupi ſuprema telorũ acumina collambebãt.
Ibi cuſpis à robore regis excuſſa eſt Fridleui nepos. Cui Frotho: Hæreo alterca-
tionis anceps, cum intellectũ meum obſcura admodũ ambage feſelleris. Ad hæc
Ericus: Præmium à te peracti certaminis merui, cui ſub inuolucro quædam haud
ſatis intellecta deprompſi. Cædem enim Oddonis mea geſtam manu ſuperiori cu
ſtodis appellatione ſignaui. Cui cum regina quoq; eloquentiæ palmã ac uictricis
facundiæ præmiũ adiudicaſſet, continuò rex armillam brachio ſuo detractã decre
tæ mercedis loco tradidit, atq; ſubiunxit, uelim ex temet habitã tibi cum Greppo
diſceptationem cognoſcere, qua illum palàm ſe uictũ proteſtari nõ puduit. Tunc
Ericus: Robur illum exprobrati adulterij perculit, cui cum defenſionẽ afferre nõ
poſſet, cum tua ſe faſſus eſt uxore mœchatũ. Et rex ad Hannundã conuerſus, qua
mente criminationem exciperet, percontatur. Quæ non ſolum uoce crimen con
feſſa, ſed etiam uultu teſtem reatus ruborẽ exerens, euidens culpæ indicium prę-
buit. Rex non uerba modò, uerumetiã oris ſigna conſpiciẽs, ſed qua lege in ream
animaduerteret hæſitans, debitã crimini pœnam reginæ contulit arbitrio decer-
nendum. Quæ cum creditũ ſibi iudiciũ reatui ſuo affine cognoſceret, ideoq; æſti-

C mationem criminis aliquandiu sententiæ dubiæ uolutaret, dissiliens Greppus, ut Ericũ telo traijceret, procurrit, criminantis cæde suam redimere cupiens. Quem Rollerus districto ense occupans, molitionis suæ prædamnauit exemplo. Aitq́ Ericus, optima est affiniũ opera opis indigo. Et Rollerus: Inter asperos casus offi ciose adsciscendi sunt boni. Tum Frotho: Credo euenturũ uobis, quod uulgò di ci assolet, ferienti interdum breue percussionis gaudium fore, nec diu manũ ictu exhilarari solere. Et Ericus: Non est arguendus, cuius operi excusamentũ iusti- tia tribuit. Tantum enim inter meam atq; Greppi operam distat, quantum inter defendentis se, atq; alium impetentis interest actionẽ. Deinde fratres Greppi fre- mebundi dissilire cœperunt, iurantes se, aut in totam Erici classem ultores, aut pu gnam ei, denisq; cum ipso pugilibus illaturos. Quibus Ericus: Aegris iter arte prouidendum est. Hebetem tenenti aciem, mollia ac tenera lustrare cõuenit. Re tusum habenti cultrum, artuatim sectionis perquirenda est uia. Quoniam ergo la boranti optima est mali mora, nec quicquam in aduersis necessitatis dilatione feli cius, triduum apparatui peto, dummodo assequi possim à rege recens mactatę pe cudis tergus. Cui Frotho: Corium meretur, qui corio concidit, aperte superio- rem petitori exprobrans casum. At ille exhibita pelle, crepidas creat, quas abieti- no gummi interfusis mixtim harenis obliniens, quo firmius uestigia poneret, suis suorumq; pedibus adaptauit. Considerato tandem quem certamini locum lege- ret, terrestris pugnæ, & totius militaris operæ rudem se referens, campum gelati maris exposcit. In hunc utrisq; cõsensum est. Rex apparatibus inducias tribuens, Vuestmari filios secedere iubet, incongruum afferens, etiam male meritum ho- spitio aduenam pelli. Deinde ad inuestigandum supplicij modum, cuius exigen- di arbitrium reginæ mandauerat, redit. Quæ quum omissa censura ueniam lapsui precaretur, adiecit Ericus: Muliebriter erratis sæpius ignoscendum esse, nec pœ

D nam infligendum esse, nisi correctio culpam nequiuisset auertere. Ignouitq; Han nundæ rex. Appetente crepusculo apud Gotarũ, inquit Ericus: Epulaturi in con uiuio militis, non solum cœnacula procurantur, sed etiam per ascriptos consessus certi distinguuntur accubitus. Rex loca, quibus athletę sui insederant, occupan- da concedit. Deinde uerna epulum affert. At Ericus comitatis regiæ non igna- rus, qua prandiorũ uti reliquijs uetabatur, frustum cuius particulam delibasset, abiecit, integras escas, lacera ciborum fragmenta nominans. Ita rarescentibus epu lis, ministri alias inopiæ atq; uerecundiæ suggerunt, paruulæ cœnæ impenden- tes, quod grandi conuiuio sufficere potuisset. Ait ergo rex: Assolet'ne Gotari mi les tactam semel dapem tanq; amolita ciborum crusta disperdere? primaq; fercula ultimorum ritu fragminum aspernari? Ad hæc Ericus: Nihil sibi de Gotari mori- bus incondita uendicauit affectio, nihil assuetudo incõposita possidet. At Frotho: Ergo domini tui moribus discors, non omnem argueris prudentiam attendisse. Qui enim maiorum exemplis obuiat, transfugam ac defectorem se probat. Tum Ericus: Sapiens à sapientiori erudiri debet, discendo enim doctrina proficit, do gmate disciplina prouehitur. Contrà Frotho: Quid mihi exemplaris documen- ti hæc tuæ superfluitatis imitatio dabit? Ad hæc Ericus: Tutius regem fides paruu la, quàm ingens uallat perfidia. Cui Frotho: Ergo tu nos accuratiore cæteris obse quio complecteris? Tum Ericus: Nemo non natum stabulo, aut ingenitum præse pio applicat. Necdum omnium experientiam accepisti. Præterea apud Gotarum potionis usus epulo permixtus esse solet, liquor cibo cõiunctim superadditus co messabundos iuuat. Contra Frotho: Impudentiorem potus aut epuli petitorem nõ reperi. Ad hæc Ericus: Pauci tacentis egestatem æstimant, aut silentis necessi- tudinem metiuntur. Tum soror regis ingenti patera potionem proferre iussa, cu- ius Ericus dexteram cum oblato simul cratere corripiens, an hoc, inquit, regum

optime

A optime munus tua mihi delegauit humanitas? Num mihi quod teneo irreuocabilis doni loco cessurũ esse confirmas? Rex pateram tantum postulari ratus, pronunciat donum. At Ericus uirginem sibi ueluti cum patera datam applicat. Quo uiso rex, fatuum, inquit, opera prodit. Apud nos intacta uirginum libertas haberi solet. Tunc Ericus puellæ manũ perinde ac poculi nomine traditam, ferro desecturum se simulans, & si, inquit, plura quàm dederis ceperim, aut si totum temere teneo, saltem parte potiri liceat. Rex promissi errore recognito, puellam tradidit, nolens incuriæ uitium leuitate rescindere, quo grauior pollicentis uideretur autoritas, quanquam inania pacta reuocare, maturitati potius quàm inconstantiæ deputetur. Deinde illum ad naues accepta reuertendi sponsione dimittit, tempore quod pugnæ debebatur instante. Ericus cum suis crustatum glacie æquor aggressus, lubricum instabilemq́ gradu hostem solearum nixus firmitate prostrauit. Statuerat enim Frotho, ne quis inclinatis, aut laborantibus auxilio foret. Deinde uictor repetit regem. Igitur Gotuara consumptæ infeliciter sobolis exitio mœsta, simulq́ eam ulcisci auida, pronunciat aduersus Ericum altercandi collibitum sibi fore certamen, ita ut ipsa torquem magni ponderis, ille uitam in pignore poneret, aut aurũ uincendo, aut letũ succumbendo laturus. Comprobante certamen Erico, penes Gunuarã pignus deponitur. Igitur Gotuara prior sic orsa:

Quando tuam limas ad missa cote bipennem,
 Nónne terit tremulas mentula quassa nates?
  Ericus sic contrà.
Vt cuiuis natura pilos in corpore seuit,
 Omnis nempe suo barba ferenda loco est.
Remigiјs homines artus agitare necesse est,
 Motus quippe suos nam labor omnis habet.
B Cum natis excipitur nate, uel quum subdita penem
 Vulua capit, quid ad hæc addere maius erit?

Ad hæc illa tanq́ elocutionis inops, cui necem destinauerat, aurũ tradere coacta est, filiorũ interfectori pœnæ loco eximium erogans munus. Cumulata siquidem infelicitas est, non uindicata malignitas. Primum enim orbitati adacta, ac deinde uerborũ uiolentia confutata, cum opibus simul eloquentię precium perdidit. Beauit liberorum sublatorem, autorem orbitatis suę præmio munerata. Nihil pro repensanda filiorum clade, pręter inscitiæ probrũ, ac rerum inopiam referens. Quo uiso, Vuestmarus uerbis superiorem, uiribus incessere statuit, uincentis præmiũ in uicti nece constituens, ut utriusq́ salus in pignore posita uideretur. Nec Ericus conditione uti abnuit, ne lingua quàm manu promptior existimari posset. Erat autem tale certaminis genus: circulus uimine uel fune contextus, magno pedũ manuumq́ conatu decertaturis raptim distrahentibus exhiberi solebat, fortiori tribuens palmam, quem colluctantium si quis alteri detraxisset, uictoria donabatur. In quem modum agonisans Ericus, correptam acrius restem manibus concertantis excussit. Quod Frotho uidens, arduum, inquit, reor contra fortem fune contendere. Et Ericus: Arduum utiq́, cum corpori struma insidet, aut tergũ occupat gibbus. Statimq́ propulso pede, senem colli senilis ac dorsi fractione contriuit. Ita Vuestmarus inefficax ultionis molitor, dum uendicem agère studuit, in ulciscendorũ sortem incidit, quorũ ulcisci cupierat cædem imagine profligatus. At Frothone Ericum iactu sicæ traјcere meditante, conscia fraternę mentis Gunuara, sponsum periculi pręmonitura, neminem, inquit, sapientẽ fore, qui sui prouisor non sit. Quo dicto Ericus propulsandæ fraudis admonitus, suggestam sibi cautelam argutus excepit. Continuò nanque exiliens, triumphalem, ait, fore gloriam sapientis dolum suimet ultorem existere, modesto uocationis genere in-

C sidiantis ingeniũ lacerans. Quem quum rex repentino cultri iactu declinantẽ occupare non posset, aduerso parieti errabundũ incidit ferrũ. Tunc sic Ericus: Porrigenda sunt amicis munera, non iactanda: probabile fecisses donũ, si comitẽ ferro uaginã dedisses. Quam rex cõtinuo cingulo detractam petenti tradidit, mode ratione hostis odiũ deponere coactus. Ita alienæ simulationis industria delinitus, emissum maligne telum, benigne possidendũ concessit. Sic Ericus exceptã dissimulanter iniuriã ad beneficiũ transtulit, destinatũ cladi suæ ferrum eximij muneris loco complexus. Quod enim Frotho nocendi studio gesserat, hic liberalitatis nomine colorabat. Deinde corporũ curæ indultũ est. Noctu Gunuara tacite excitato eo, fuga opus esse proponit, perquam utile referens, rebus integris incolumi redire curru. Qua comite littus ingressus, classem regiam illic forte subductã, diffissa laterum parte, nauigationi inhabilem reddidit, insertisq; rursum asserculis sarsit, quo minus ab intuentibus lęsio nosceretur. Deinde nauigium, quo se, comitesq; receperat, haud procul littore depelli curat. Quem rex laceratis insequi nauibus parans, mox fluctu foros æquante, quanq; armis admodum onustus existeret, enare inter alios cœpit, propriæ salutis seruandæ, quàm alienæ lacessendæ cupidior effectus. Præcipitatis in altum proris, sedibus suis remiges stagnans introrsum æstus excussit. Quo Rollerus Ericusq; conspecto, cum contemptu periculi incunctanter se profundo dedere, natabundiq; fluctuantẽ excepere regem. Iamq; eum superfusa ter unda subruerat, quum Ericus cæsarie cõprehẽsum pelago leuat. Cætera naufragorũ turba, aut aquis obruta, aut ægre littori restituta est. Rex humido nudatus cultu, sicca circumactus ueste cõtegitur: multus illi ab ore liquor crebra pectoris ructatione manabat: uox quoq; eum continuis lassata

D singultibus deficere uidebatur. Tandem redditus calor, frigore hebetatos artus spiritu uegetiore firmabat. Residere siquidem, nec assurgere poterat, haud iuste uirium compos. Paulatim pristini roboris potentia subijt. Interrogatus tandem, an uitam, pacemq; deposceret: admota oculis manu, deiectam luminũ aciem attollere nitebatur. At ubi sensim corpori uirtus reddita est, & uoci fiducia maior

Oratio Frothonis mortem exoptantis.

incessit, per hanc, inquit, lucem, quam inuitus excipio, per cœlum, quod parum libenter haurio, suspicioq;, obsecro uos, obtestorq;, ne mihi ulteriorem eius usum præstare animum inducatis. Frustra uolentem perire seruastis. Aquis mihi interire negatum est, ferri saltem officio moriar. A nemine uictus, tuo primum Erice ingenio cessi. Hoc infelicior, quod qui illustribus uiris inuictus extiti, plebeio de me uictoriam præbui. Ingens hoc regij pudoris irritamentũ est. Sufficit hæc sola duci ad moriendum causa, cui nihil gloria magis placere conuenit: qua si careat, cæterorum inopem putes. Nihil enim in rege celebrius fama. Credita mihi erat rationis, atque eloquentiæ summa. Sed quorum utroque pollere uidebar, utroq; destitutus sum: eo calamitosior, quod regũ uictor, ab agresti uictus uideor. Quid uita donas, quem gloria spoliasti? Sororẽ, regnũ, gazam, supellectilem, & quod ijs maius est, claritudinem perdidi, tot infelix casibus, quot tu fortunatus agnosceris. Quid tanto superstes dedecori reseruabor? Quæ mihi libertas tam felix erit, ut captiuitatis ignominiã demat? Quid mihi sequentia conferent tẽpora, quæ nihil nisi præteritorũ miseriam redolentia, longã animo pœnitentiã generabunt? Quid uitæ productio proderit, solã tristitiæ memoriã relatura? Nihil calamitosis iocundius morte. Felix est obitus, qui succedit optatus. Hic non temporũ dulcedinem tollit, sed rerum fastidiũ cõsumit. In prosperis salus, in aduersis melius fatũ petitur. Nulla me meliorũ spes ad uiuendi cupiditatẽ adducit. Quis ad solidum laceratã fortunæ meæ sortem resarciet casus? Etiam horum nisi periclitantẽ excepissetis, immemor essem. Reddideris regnum, sororem reduxeris, instauraueris gazam, claritatem reparare non poteris. Nihil quod resartũ est, integri splendorem

A rem habebit. Captiuũ fuisse Frothonem longæua recensebit fama. Cęterum si inflictas uobis ex me calumnias muneratis, uestris occidere manibus merui. Si damna recolitis, beneficij pœnitebit. Pudebit subuentũ fuisse hosti, si atrocitatis eius in uos magnitudo taxetur. Quid reo parcitis? quid manũ à persecutoris uestri iugulo cohibetis? Par est, ut in me sors, quam uobis parauerã, recidat. Fateor si mihi in uos ea, quam in me geritis potestas incideret, nihil à me pietati deferendum esse. Quod si uobis facto innocens sum, uoluntate saltem reus teneor. Redundet in me, quæso, nocens animi culpa, qui interdũ operis loco censeri solet. Si fato ferrum negatis, propria mihi manu cladem consciscendã curabo. Contrà sic Ericus: Dij à te quæso auertant stolidã mentẽ, auertant inquam, ne clarissimæ uitæ finem flagitio quęras. Sanè quidem ab ipsis prohibitũ est, benignũ in alios, in se parricidã fore. Tentatus es à fortuna, quo mentis habitu aduersa exciperes, explorãte. Probamentũ tibi dedere fata, nõ casum. Nihil tibi mœroris inflictũ est, quod sors melior abolere nõ possit. Cautela etenim præbita est, non mutata felicitas. Nemo modeste se in prosperis agit, qui aduersa tolerare nõ didicit. Præterea omnis bonorũ usus post agnita gratius mala percipitˀ. Iocundior est uoluptas, quæ rerum amaritudini succedit. Salutẽ tuam auersaberis, si superfuso semel æquore maduisti? Qđ si aquis frangeris, quando ferrũ æquanimiter tolerabis? Enasse armatum quis nõ gloriæ magis tribuat q̃ rubori? Quot se felices reputarent, si tua sorte infelices essent? Summa te rerũ manet, floret animus, pubescit ætas, plura spe cõplecti poteris, q̃ gesseris rebus. Nunq̃ hoc tibi leuitatis inesse uellem, ut non modo fugere aspera, sed etiã ob eorũ impatientiã uitam abijcere cupias. Quouis effœminatior est, qui aduersorũ metu uiuendi fiduciã perdit. Nemo sapientum morte res aduersas redimere solet. Stulta est in alium indignatio, temeraria in se. Ignauus est furor qui suum condemnat autorẽ. Quod si ultro ob iniuriã, aut leuem animi cõmotio-

B nem fatum appetis, quem tui uindicem derelinquis? Quis tam amens, ut dubium fortunæ habitũ proprio ulcisci interitu uelit? Quis adeò felix uixit, quin tristior illum quandoq; fortuna pulsaret? Inconcussa duxisti tempora, continua felicitate usus, & nunc ad modicam tristitiæ salebram, ut dolori parcas, uitam deserere paras? Quo modo leuiorũ impatiens, grauiora deinde supercilia ferre poteris? Insipidus est, qui nunq̃ mœroris poculum degustauit. Nemo dura non passus, temperanter facilibus utitur. Qui fortitudinis columen esse debueras, eneruis animi specimen exhibebis? Fortissimo parente æditus, ultimę imbecillitatis spectaculũ dabis? Sic à maioribus discrepabis, ut fœminis mollior fias? Necdum adolescere cœpisti, & iam te uitæ satietas cepit? Quis hanc prior imaginẽ præbuit? Clarissimi aui nepos inuicto patre æditus, leuem contrariorũ auram perpeti nõ ualebit? Indoles tua auitæ uirtutis habitũ repræsentat. A nemine uictus es, tua tibi solum incuria nocuit. Periculo per nos erutus es, nõ subactus. Amicitiam iniuriæ deputabis, odiũ pro gratia relaturus? Obsequio placari debueras, nõ moueri. Nunq̃ te dij eò furoris excedere uelint, ut seruatorẽ insidiatoris loco notare sustineas. An eo tibi rei erimus, quo benefici sumus, indignationem officijs contracturi? Reputabis hostem, cui salutis tuæ præmium debes? Neq; enim te liberũ captiuauimus, sed ope præuenimus laborantẽ. Et ecce gazam, opes, supellectilem reddo. Soror tua si mihi temere desponsata creditur, cui decreueris nubat, enimuero intacta illi pudicitia manet. Cæterum militare tibi, si acceptaueris, uolo. Caue ne ab re ira animum obstines. Nulla te rerum iactura concussit. Nihil libertati tuæ detractũ est. Obsequentem me tibi, non imperantem agnosces. Qualemcunq; de capite meo sententiã decreueris, comprobo. Idem te hic, quod in regia posse cõfide. Eandem hic, quam in aula, imperitandi potentiam tenes. Hoc de nobis in loco quicquid apud regiã placuisset, institue. Proni ad parendũ sumus. Hactenus Ericus. At

C regem hæc tam in se, q̃ in hostẽ mansuefecit oratio. Deinde cõpositis pacatisq; omnibus, redit in littus. Rex Ericũ ac nauticos uehiculis excipi iubet. At ubi in regiam est uentum, concionẽ aduocari facit, in quã accersito Erico sub sponsalium fide sororẽ ac centurionatũ dedit. Adiecit deinde fastidio sibi fore reginã, filiã placuisse Gotari: ideoq; nouũ illi legationis opus deberi: optime ab ipso negociũ expleri posse, cuius nihil arduum conatui uideret fore. Præterea se Gotuarã ob celati criminis consciam silicibus obruturũ. Hanundã uero redditu ram patri, ne in Dania conuersante capitis sui insidiatricẽ haberet. Ericus consilium probat, suam imperatis operã pollicens, excepto quod reginã repudio actam, Rollero melius maritandã astrueret, à quo nulla maiestati suspicio foret. Quam sententiã Frotho perinde ac diuinitus datum documentũ uenerabundus excepit. Regina quoq;, ne uiolentia astringi uideretur, muliebrtter obtemperauit, affirmans à natura dolendi necessitatem non esse, omnemq; animi ægritudinẽ ab opinione proficisci solere. Cæterũ plangendã nõ esse pœnã, quæ meritis accidisset. Ita ergo fratres coniunctas egêre nuptias, altero sororẽ regis, altero repudiatã reginam ducente. Deinde sumptis secum coniugibus, nauigationem in Noruagiã referunt. Neq; enim illas à uirorũ latere, aut uiæ longinquitas, aut futuri periculi metus diuellere poterat, affirmantes ut plumã hirto, sic se maritis cohæsuras fore. Et iam Cracã demortuo Regnero Brac cuidã nupsisse comperiunt. Deinde paternæ gazæ memores, egestã humo pecuniã tollunt. At Gotarus omnẽ Erici fortunã, fama uirũ præeunte, didicerat. Vt aũt ipsum aduenisse cognouit, ueritus ultima quæq; in Noruagienses eximia sui fiducia moliturũ, uxore priuare, suamq; illi filiam ademptæ cõiugis loco copulare studebat. Regina nanq; nuper demortua, nullas magis q̃ germanæ Frothonis nuptias affectabat. Cuius Ericus intentione cõperta, cõuocatis socijs refert suam necdũ cautibus abstitisse fortunã. Cæterũ spectare se fascẽ labi-

D lem esse, qui uinculo nõ firmet, perindeq; omne pœnæ pondus repente decidere, quod culpæ catena nõ fixerit. Id eos apud Frothonẽ nuper expertos esse cernentes, innocentiã suam inter ægerrimos casus dijs opitulãtibus fuisse defensam, eademq; ulterius cõseruata, consimilẽ in aduersis opem sperare debere. Deinde fugã eos paulisper fingere oportere, si primũ à Gotaro lacessiti forent, iustiorem belli titulũ habituros. Manũ siquidẽ capitis periculo obijci, omni iure permissum esse. Raro aũt quenq; cõmissam cum innoxijs pugnã feliciter exequi posse. Prius ergo hostem aduersum se prouocandũ esse, quo iustior eundem impetendi causa succederet. Nec plura elocutus, domũ Bracum inuisere pergit. Deinde ad Gunuaram conuersus, experiendæ eius fidei gratia percontaſ, an Gotarum cordi haberet, indignum docens regiæ stirpis puellam toro popularis astringi. Quem illa per deorũ numina impensius obtestari aggressa, fictim ne an ueraciter excogitata haberet: eo per seriũ se locutũ dicente, ergo, inquit, extremũ mihi ruborem inijcere paras, quam uirginem adamasti, uiduam relicturus. Sæpe rebus contrariũ fama prædicat popularis: me de te fefellit opinio, cõstanti nupsisse putabã, & nunc uentis leuiorem experior, quem indubitatæ fidei fuisse sperabã. Hæc fata, abunde lachrymas dedit. Grata Erico uxoris indignatio fuit, cui mox amplexũ inijciens, scire, ait, uolebã, quantũ tibi in me fidei esset, mors sola diremptionis nostræ ius possidet. Te tamen Gotarus raptui destinat, amorem latrocinio quæsiturus: quem quum peregerit, tua gestum simula uoluntate, nihilominus nuptias dilaturа, quousq; filiam mihi tui loco tradiderit. Qua impetrata, uno ego ac Gotarus die nuptias acturi sumus. Itaque disparata nobis ad conuiuandum triclinia, sed medium parietem cõmunicantia præbere curato, ne me fortè coram oculis habito, languidiore regem cõtemplatione perstringas. Hoc enim ad eludendũ raptoris studium perq; efficax cõmentũ erit. Deinde Bracũ cum delecta promptissimorũ

manu

Animi ægritudo ab opinione manat.

A manu haud procul regia delitere præcepit, ſibi quũ res poſceret auxilio futurum. Poſt hæc adcito Rollero prouocandi regis gratia cum nupta ac ſupellectile, ſimu lato metu, fugam nauigio petiuit. Igitur Gotari ſibi claſſem inſtare cõſpiciens, en, ait, arcus doli inſidiarũ ſpiculum iacit, ſtatimq; cõcitatis clamore nautis, clauo pup pim conuertit. Quem Gotarus propemodum aduectus, quis rector eſſet nauigij percontatur: Ericum eſſe cognoſcit. Item exclamans, an ipſe ſit qui mirifico uer borum habitu cæterorũ facundiam fruſtraretur, inquirit. Quibus auditis, Ericus olim ab ipſo ſe diſerti cognomine donatum eſſe, nec fruſtra appellationis augu rium excepiſſe ſubiunxit. Dehinc ab utriſq; proximum in littus conceſſum eſt, ubi Gotarus Erici legatione cognita, Frothonis ſe refert ſororem cupere, legato uero filiam exhibere malle, quo minus eum alij ſuam ceſſiſſe coniugem pœnite ret. Itaq; non incongruũ fore, ſi legationis fructus in ſuum recidiſſet latorem. Eri cum igitur ſibi generũ complacere, dummodo per Gunuaram Frothonis affini tatem impetrare potuiſſet. Ericus regis beneuolentiã exoſculatus, ſententiã pro bat, ultro ſibi offerri aſſerens, quo maius à dijs immortalibus exoptare nõ poſſet. Ab ipſo tamen Gunuaræ mentem arbitriũq; prænoſci debere. Illa adulantem ſe regem ſimulato fauore excepit, petẽtiq; promptũ deferre uidebatᷓ aſſenſum, ob ſecrans ut Erici nuptijs ſuas præcurri pateretᷓ, quibus primũ admiſſis, aptior rega libus ſuppeteret locus, ob hoc quidem maxime, ne denuò nuptura nouum con nubij pactũ reducta ueteris memoria faſtidiret. Præterea non expedire firmabat, binos paratus una celebratione confundi. Rex reſponſis euectus affatim, poſtu lata collaudat. Qui quũ ex crebris Erici colloquijs clariſſima ſententiarũ ſchema ta, quibus animo delectari ac refici poſſit, hauſiſſet, non contentus ei filiã in matri monium dediſſe, Litharfulki quoq; prouinciã tradit, beneficiũ affinitati imparti

B endũ exiſtimans. Craca uero, quæ Erico ob incantationũ ſolertiam itineris comes adcita fuerat, aduerſam oculorũ ualetudinẽ ſimulans, ita faciem peplo obſtrinxe rat, ut ne ſola quidem cognoſcendi capitis particula promineret: rogata quænam eſſet, Gunuarę ſe ſororem perhibuit, eadem matre, diuerſo uero patre progenitã. At ubi in Gotari penates peruentũ, tædarũ Aluildæ (id filiæ eius nomen erat) con uiuium exhibetᷓ. Diuerſis Ericus ac rex ędibus accumbebant, quarũ tecta paries cõmunis exceperat: eædem deintus penſibilibus per totũ obductæ aulæis erant. Aſſedit Gotaro Gunuara, ſed Ericũ altrinſecus Craca cum Aluilda ſtipabat. Qui inter iocandũ ſubducto ſenſim è pariete aſſere, quantũ loci humanũ corpus tranſ mittere poſſet, aperuit, ignariſq; cõuiuis ſpaciũ meatui peruiũ fecit. Deinde ſpon ſam an Frothoni an ſibi nubere mallet, curioſius percontari inter epulas cœpit, maxime cum obſeruato copularũ reſpectu, regia proles conſentaneæ nobilitatis amplexui debeatᷓ, ne unius coniugũ dignitas, alterius indignitate depereat. Qua ſe inconceſſis à patre nuptijs uſuram negante, reginã eam fore, cæteraſq; opibus exceſſurã promittens, ex repugnante obſequentẽ effecit, nõ minus opum ſpe q; gloria captã. Cracã quoq; traditũ eſt exhibitæ potionis temperamẽto, Frothonis amori uirgineã adegiſſe cupidinẽ. At Gotarus Erici poſt epulas conuiuiũ petit, nuptialis loci licentiã adaucturus. Quo exeunte Gunuara, ſicut ante iuſſa fuerat, ſubducti aſſeris loco peruiũ trãſgreſſa parietẽ, proximũ Erico diſcubitũ occupat. Cui Gotarus eam conſeſſu iunctã miratus, qualiter & quare eò uenerit perconta ri impenſius cœpit, illa ſororẽ ſe Gunuaræ, regemq; formarũ falli ſimilitudine me morabat. Cuius cum rex cognoſcendi cauſa, ſubitò regiam repetiuiſſet, Gunuara poſtico ſe quò uenerat referens, priſtino in loco cunctis ſpectanda conſedit. Qua uiſa Gotarus parũ luminibus credulus, maxima cum agnitionis diffidẽtia ad Eri cum iter remenſus, relatã ſuo more Gunuarã præ oculis habuit. Ita quoties aularũ aditus permutauit, toties utrobiq; quam quærebat offendit. Etiam nõ conſimilis,

C ſed eadem hinc inde facies ingenti regẽ admiratione torquebat. Impoſſibile enim
ad omnem uidebatur modũ, abſq; notabili diſcrimine, eundem diuerſis habitum
ineſſe formarũ. Soluto tandem conuiuio, filiam & Ericum nuptiali in cubiculum
uſque comitate proſequitur. Ipſe aliàs cubitum redit. At Ericus Aliuldam Fro-
thoni deſtinatam, ſeorſum cubare permittit, Gunuarã ut antè deluſo rege cõple-
xus. Itaq; Gotarus inſomnem agens noctem, ſtupido errantiq; animo ludificatio
nis ſuæ ſpeciem agitabat: neq; enim paritas ſpecierũ, ſed identitas uidebatur. Vn
de incerta adeò atq; anceps illum æſtimatio ſubijt, ut errori tribueret, quod reue-
ra deprehenſum habebat. Tandem pariete fraudẽ inſtrui potuiſſe, animo obuer-
ſatum eſt. Quẽ cum diligentius inſpici luſtrariq; iuſſiſſet, nulla fractionis ueſtigia
deprehendit. Inconcuſſa ſiquidem totius ædis integritas apparebat. Quippe Eri-
cus nocte concubia, quo minus dolus conſpicuus foret, ſoluti parietis ſarſerat læ
ſionem. Deinde duos cognoſcendæ rei cauſa tacite Erici cubiculo intromiſſos, ac
poſt aulęam conſiſtere iuſſos, cuncta curioſius attendere iubet. Iidem Ericũ cum
Gunuara repertum, occidendiq; præceptum acceperant. Qui inita latenter æde,
uelatis cortina angulis præſentiam occultantes, Ericum ac Gunuaram nexis inui
cem brachijs, cõmuni toro fruentes conſpiciunt. Quos ſemiſopitos rati, profun-
diorem quietis copiam expectabant, operiri uolentes, donec exequendi ſceleris
grauior porrigeret ſomnus: qui cum ſtertente ſonorius Erico, concepti liberius
ſomni ſpeciem agnouiſſent, continuò trucidandi eius gratia, deſtrictis prodiere
mucronibus. Quorum Ericus inſidioſo expergefactus accurſu, cum imminentes
capiti gladios ſuſpexiſſet, dicto nouercæ nomine, quod olim inter pericula nun-
cupare iuſſus fuerat, promptũ neceſſitatis remediũ expertus eſt. Clypeus enim
eius, qui ſublimius à trabe pendebat, ilico in eum collapſus, inerme corpus quaſi
de induſtria, ne à latronibus cõfoderet, obtexit. At ille fortuna haud fruſtra uſus,
D proximi latronis utrũq; pedem rapto deſecuit ferro. Alterum Gunuara nõ impe
tu minori haſta transfodit, muliebri corpore uirilem animũ æquans. Taliter Eri-
cus inſidijs liberatus, repetito mari nocturnæ nauigationi ſe præparat. At Rolle-
rus ijs qui cõminus excubare iuſſi fuerant, ſignum irrumpendæ regiæ lituo dedit.
Quo rex audito, hoſtium aduentum indicari ratus, præceps fugã nauigio tenuit.
Interea Bracus & qui cum eo irruerant, conuulſam regis ſupellectilem, Erici ma-
nibus imponendam curabant. Mediũ fermè noctis agendis impenſum eſt præ-
dis. Quorum mane rex cognita fuga inſecutionem molitus, per amicorũ quendã
ne quid ſubitò pararet, aut cum impetu exequeretur, admonitus eſt, perſuadeba
tur quippe maiore inſtrumento opus eſſe, nec expedire, cum paucis in Daniam
conſequi fugientes. Sed ne ſic quidem impatiens animus damni impetũ preſſit.
Nihil enim magis mouerat regem, quàm quod alienæ cladis paratus recidiſſet in
ſuos. Enauigans autem rex, peruenit in portum, qui nunc ab Omi uocabulum te
net, ubi aduerſa tempeſtate oborta, alimentis defectus, ſatius arbitratus eſt mori-
endi neceſſitatem ferro ſubire, quàm fame. Itaq; nautici manu in ſeipſos uerſa, al-
ternis uulneribus accelerauere fatum. Rex cum paucis montium prærupta ſecu
tus elabitur. Indicium cladis, colles ęditi præbent. Interea Erico proſpere nauiga-
tionem emenſo, Frothoni cum Aliuida nuptię actæ ſunt. Poſt hæc Sclauorũ man
datur irruptio. Ad quam coërcendam Ericus cum octo nauigijs deſtinat: quip-
pe Frotho rudis adhuc rei bellicæ uidebat. Ericus igitur ne uirilem unquam ope
ram detrectaret, ſuſceptum gratulanter officium, fortiter exequendum curauit.
Qui cum piratas ſeptenis nauibus eſſe cognoſceret, una tantũ è ſuis aduectus, re
liquas ligneis propugnaculis cingi, tonſiſq; arborũ ramalibus obduci iubet: de-
inde cum hoſticæ claſſis numerum plenius ſpeculaturus procederet, inſequenti-
bus ſe Sclauis, ocyus ad ſuos refugere cœpit. At hoſtes ut inſidiarum ignari, ita fu
gientem

A gientem comprehendere auidi, crebro incunctantiq; fluctus remigio cõcussere. Naues enim Erici liquidò cognosci non poterant, frondentis syluæ speciem præferentes: qui cum angustioris se maris flexui tradidissent, subitò Erici classe conclusos uident. Sed primũ inusitata facie stupidi, nauigio nemus agi putabant, deinde fraudem folijs subesse cognoscunt. Seram ergo incuriæ pœnitentiam agentes, habitam incautius nauigationem remetiri tentabãt. Sed dum puppes obuertere parant, ab hoste eas insiliri conspiciunt. Ericus uero subducto in littus nauigio, funda procul in hostes saxa torquebat. Igitur Sclauorũ cæsi pleriq;, quadraginta capti fuere, qui postea uinculis, ac fame coërciti, inter uarias cruciatus angustias spiritum deposuerunt. Interea Frotho traijciendæ in Sclauiam expeditionis gratia, tam è Danis, quàm ex finitimis ingentem adciuerat classem. Huius minima ratis extabat, quæ bissenos ueheret nauticos, totidemq; remigijs agi posset. Post hæc Ericus socijs patiẽtius præstolari iussis, actæ iam cladis famam Frothoni perlaturus occurrit. Cumq; nauigando puppim fortè piraticam uadosis ac minus altis gurgitibus inflictam hærere conspiceret, quod res fortuitas dictorũ grauitate prosequi solitus erat, obscura est, inquit, ignobilium sors, fortunaq; uilium sordida. Deinde naue propius applicata, piratas proprium contis nauigium expedire connisos, ac circa eius seruationem impensius occupatos oppressit. Quo peracto cum ad regiam classem redisset, Frothonem nuncia uictoriæ salutatione reficere cupiens, saluum fore florentissimę pacis autorem iubet. Rex uerum eius dictum fieri precatus, augurem esse sapientis animũ affirmabat. Ericus uera à se dici, paruulaq; uictoria maioris omen afferri respondit, exiguis sæpe rebus magnarum pręsagia captari testatus. Regem deinde manũ spargere hortatus, Iutię equitatum terreno proficisci itinere iubet, reliqua exercitus parte marinũ ineun-

B te compendium. Tanta autem nauigiorũ frequentia mare compleuerat, ut nec receptui portus, nec castris littora, aut cõmeatibus impensæ suppeterent. Terrestris autem acies tanta fuisse fertur, ut compendij gratia complanasse montes, meabiles effecisse paludes, lacunas aggeribus exæquasse, uastissimasq; uoragines iniectis molibus explesse dicat. Interea Strunico Sclauorum rege belli inducias per legatos petente, Frotho tempus apparatui negat, affirmans hostẽ inducijs instrui non oportere. Præterea hactenus se bellicorũ operum expertem uixisse, nec debere eorum initia ancipiti rerum expectatione suspendere, quod quisquis primã feliciter militiam gesserit, consimilẽ de cætero fortunam sperare possit. Tale enim quenq; omen habiturũ pugnæ, quale cõgressionũ principia dederint, cum initiales bellorum successus, sequẽtibus augurio fore soleant. Ericus responsi prudentiam laudat, affirmans ita ludum foris agi oportere, prout domi fuerit inchoatus: Danos à Sclauis prouocatos esse significans. Quod dictum acerrimo prælio prosecutus, Strunico cum gentis suæ fortissimis interfecto, residuos in fidem accepit. Tum Frotho cõuocatis Sclauis per præconem edixit, ut si qui inter eos rapinę aut furto assueuissent, ocyus exhiberentur, promittens se talium mores primis honoribus donaturũ. Iussit etiam ut quicunq; malarũ artium studijs caluissent, præmia recepturi prodirent. Grata Sclauis promissio fuit. Cuius spem quidam cupidius, q̃ consideratius secuti, prius prodidere seipsos, quàm alieno possent indicio declarari. Quos tanta lucri cupiditas fefellit, ut ruborem quæstui postponentes, crimen pro gloria ducerent. Quibus sponte exhibitis, hanc, inquit, Sclaui uosipsos patriã peste uacuefacere conuenit, continuoq; eos à lictoribus abripi iussos, in altissimas cruces ciuium manu subfigendos curauit. Plures à paucioribus punitos crederes. Ita callidi ingenij rex dum ueniam quam uictis hostibus tribuit, crimen confessis negauit, totã penè Sclauicæ gentis stirpem cõsumpsit. Sic indebiti præmij cupiditatẽ debita consecuta est pœna, iustoq; supplicio indignæ mercedis aui

Apparatus belli ingens.

Sclaui à Danis subacti.

C ditas adacta est. Crediderim iure exitio traditos, qui cum taciturnitatis munimẽto
salutem seruare potuissent, uoce periculũ adciuerunt. Rex recentis uictoriæ titu-
lis euectus, ne iustitia quàm armis defectior uideretur, nouis exercitũ legibus for
mare constituit, quarum præsens quasdam ritus usurpat, quasdam arbitraria iuris
nouitas aboleuit. Edixit enim ut primipilus quisꝙ prędæ partitione facta, maiorẽ
cetero milite portionem acciperet: ducibus uero quibus in acie signa anteferri so
lerent, dignitatis causa captiuũ concessit aurum. Gregarium uero militem argẽto
uoluit esse contentũ. Arma ad pugiles redundare, captiua nauigia popularibus
cedere iussit, utpote eis debita quibus condendi rates instruendiꝙ ius esset. Præte
rea sanxit, ne quis rem familiarem seris mandare præsumeret, duplum ex fisco re
gis amissorũ precium recepturus. Quam si quis arcarum claustris obseruandam
duxisset, aureæ libræ regi debitor fieret. Statuit etiam ut in eum qui furi ignosce-
ret, furti pœna recideret. Præterea si quis in acie primus fugam capesseret, à com
muni iure alienus existeret. At ubi in Daniam rediјt, ut quicquid Grep sinistra
morũ usurpatione corruperat, bonis artibus expiaret, arbitrariã fœminis nuben
di potestatẽ indulsit, ne qua tori coactio fieret. Itaꝙ lege cauit, ut eis in matrimo-
nium cederent, quibus inconsulto patre nupsissent. At si libera consensisset in ser
uum, eius conditionẽ ęquaret, libertatisꝙ beneficio spoliata, seruilis fortunę statũ
indueret. Maribus quoꝙ quãcunꝙ primitus cognouissent, ducendi legem infli-
xit. Adulteros à ueris cõiugibus corporũ parte spoliandos constituit, quo minus
continentia flagitijs eliderentur. Edixit quoꝙ ut si Danus Dano rapinã infligeret,
duplũ rependeret, ac uiolatæ pacis crimine censeretur. At si quis rem furto quæ-
sitam ad alienam domũ perferret, hospes post illum ædis suæ fores obcluderet, bo
norum omniũ pœnam incurreret, atque in concione coram omnibus uapularet,
quod se eidem delicto obnoxiũ fecisse uideretur. Præterea quisquis exulũ patriæ
D suæ hostis euaderet, aut inimicũ ciuibus scutum afferret, rerum ac uitæ periculo
pœnas lueret. Si quis autem ad exequendũ regis imperiũ ob animi contumaciã
piger existeret, exilio mulctaretur. Solebat nanꝙ sagitta lignea ferreę speciem ha
bens, nuncij loco uiritim per omnes mitti, quoties repentina belli necessitas inci-
disset. Qui uero ex popularibus primipilũ in acie anteiret, ex seruo liber, ex agre
sti illustris euaderet. At si ingenuus foret, satrapa crearẽt. Tanta olim audaces sti-
pendia merebantur. Adeò ueteres nobilitatẽ fortitudini tribuendã putabant. Si-
quidem non fortunæ uirtutẽ, sed uirtuti fortunã deferri oportere, existimatũ est.
Præcepit quoꝙ ne lis ulla iurisiurandi fide aut pignorum positione contraheret.
Qui uero alium pignus secum ponere iussisset, eidem aureæ libræ dimidium sol-
ueret, alioqui grauem corporis mulctam subiret. Prouiderat enim rex ex pigno
rum positione maximas litium causas incidere posse. De qualibet uero contro-
uersia ferro decerni sanxit, speciosius uiribus quàm uerbis confligendum existi-
mans. Quod si alter dimicantium relato pede prænotati orbis gyrum excederet,
perinde ac uictus causæ detrimentum reciperet. Sin autem quauis de re pugilem
popularis impeteret, ipsum armatus exciperet, cubitali duntaxat stipite pugnatu
rum. Quinetiam cladem Dani ab alienigena oppressi duorum extraneorum cæ-
de sarciendam instituit. Interea Gotarus sumendi de Erico supplicij gratia, pu-
gnæ exercitum comparat. Econtrario Frotho cum magno classis apparatu Nor
uagiam petit. Cum ad insulam Renso pariter appulissent, Gotarus Frothoniani
nominis magnitudine territus, pacem per legatos efflagitat. Ad quos Ericus, in-
uerecundus, ait, est latro, qui prior concordiam quærit, aut bonis communicare
præsumit. Qui enim obtinere gestit, obniti debet: ictus ictui opponendus est, li-
uorꝙ liuore pellendus. Cumꝙ hoc dictum Gotarus attentis eminus auribus ex-
cepisset, quàm poterat clara uoce ita inquit: Quisque uirtuti militat, prout benefi-

Leges Frothonis Danorum regis.

cij me-

A cij meminit. Cui Ericus: Beneficentiã tuam reddito tibi consilio repensaui. Quo sermone egregios monitus omni donorum genere prçstantiores indicabat. Et ut Gotarum accepti consilij ingratum ostenderet, quando coniugem mihi, inquit, cum uita adimere cupiebas, melioris exempli speciem lacerasti. Solum inter nos ferrum decernendi ius obtinet. Post hæc Gotarus parum prospera congressione Danorum classem adortus occiditur. Cuius regnum Rollerus beneficij nomine postmodum à Frothone suscepit, quod septeno prouinciarum numero tendebatur. Eundem quoq; Ericus collata sibi quondam à Gotaro prouincia muneratus est. His gestis, Frotho per summam ac securam pacem triennium gessit. Inter hçc rex Hunorum audito gnatæ repudio, adiuncto sibi rege orientaliũ Olimaro, aduersum Danos biennio belli apparatũ contraxit. Igitur Frotho non solum indigenas, sed etiã Noruagienses, ac Sclauos in copias uocat. A quo Ericus hostiles speculatum acies missus, Olimarũ qui classis magistratũ acceperat, Hunorum rege terrestres ductante copias, haud procul Ruscia reperit, quẽ taliter affari cœpit:

Quid sibi uult quæso belli grauis iste paratus?
  Aut quô classe potens rex Olimare ruis?
      At Olimarus.
Fridleui natum nobis incessere cordi est,
  Et quis es audaci talia uoce rogans?
      Ad quem Ericus.
Vincendi inuictum subijt spes irrita mentem,
  Frothonem nullus exuperare potest.
      Contrà Olimarus.
Quicquid contingit primo, semel accidit, & res
B   Non sperata satis sæpe subire solet.

Qua sententia à nemine nimium fidei in fortuna reponendũ esse perdocuit. Deinde Ericus Hunorũ agmen exploraturus obequitat. Quod Ericum præteriens, inuicemq; ab ipso præteritum, primam ortiuo sole aciem postremo occiduo præbuit. Itaq; penes quem tot millium regimen foret, ab obuijs sciscitatus est. Quem Hun forte conspiciens, rex hic Hunorum erat, speculandi ministerium accepisse cognouit, perquiritq; quod percunctatori uocabulum foret. Ericus se ubiq; aduentantem, nec usquam compertum uocitari perhibuit. Rex item admoto interprete, quid Frotho operis exerceret interrogat. Cui Ericus: Nunquam Frotho domi inimicum præstolatur exercitum, nec hostem in ædibus operitur: pernox enim & peruigil esse debet alienum appetens culmen: nemo stertendo uictoriã cepit, nec luporum quisquam cubando cadauer inuenit. Quem rex exquisitis dictorum sententijs callere cognoscẽs, hic ait fortasse Ericus est, à quo filiam meam falsi criminis insimulatam accepi. Qui continuò prendi iussus, non decere, inquit, unum à pluribus abripi. Quo dicto nõ modo regis animũ complacauit, sed etiã ad ignoscendi sibi uoluntatem perduxit. Cuius impunitatis causam potius à calliditate quàm beneuolentia profectam constabat, cum ob hoc maxime dimitteretur, ut Frothonem nunciatæ multitudinis rumore terreret. A quo cum reuersus explorata referre iuberetur, sex classium senos reges, earumq; quamlibet quina nauium millia complectentem uidisse se retulit, quarum unamquanq; trecentorum remigum capacem esse constaret. Quemlibet uero totius summæ millenarium quaternis alis contineri dicebat. Volebat autem millenariũ mille, ac ducentorum capacem intelligi, cum ala omnis trecentorum numero compleatur. Cunctante uero Frothone, quid contra tot acturus esset, attentiusq; subsidia circumspiciente: probum, inquit Ericus, audacia iuuat: acri cane occupandus est ursus: molossis quippe non imbellibus auiculis opus est. Quo dicto Frothoni contra-

C hendæ classis consiliũ præbuit. Qua instructa aduersum hostem nauigatio tenditur. Igitur insulas quæ Daniam orientemq; interiacent, prælijs subigunt. Vnde procedentes naues aliquot Rutenæ classis offendunt. Quarũ cum Frotho paucitatem incessere deforme duxisset, à macro, inquit Ericus, & tenui petendus est cibus. Raro pinguescet qui cadit. Neq; enim mordendi potens est, quẽ uastus occupauerit follis. Quo documento regi irruptionis cedendæ ruborẽ excussit, eũq; mox ad paucitatem multitudine lacessendam perduxit, utilitatem pudori præferendam significans. Post hæc ad Olimarum processum est, qui multitudinis segnitie excipere hostem, quàm aggredi præoptabat: quippe Ruthenorum nauigia incomposita, minusq; ob granditatem ad remigium habilia uidebantur. Sed ne ei quidem numerositatis potentia profuit. Inusitata nanq; Ruthenorum multitudo copijs quàm uirtute præstantior, robustæ Danorum paucitati uictoriam tradidit. Frotho cum patriam repetere uellet, inauditum nauigationis impedimentũ expertus est. Quippe crebra interfectorum corpora, nec minus scutorum, hastarumq; fragmenta iactante æstu uniuersum maris constrauerant sinum. Itaq; portus non angusti minus, quàm olidi erant. Igitur medijs obstrictæ cadaueribus hæsere puppes. Nec putria quidem ac circunflua corpora remis abigere, aut contis propellere poterant, quo minus uno sublato, mox aliud aduolutum impelleret classem: bellum cum mortuis obortum crederes. Nouum contra exanimes discrimen extabat. Igitur Frotho conuocatis quas uicerat gentibus, lege cauit ut quisquis paterfamiliâs eo conciderat bello, cum equo omnibusq; armaturæ suæ insignibus tumulo mandaretur. Quem si quis uespillonum scelesta cupiditate tentasset, pœnas nõ solum sanguine, sed etiam inhumato cadauere daret. Busto atq; inferijs cariturus. Siquidẽ par esse credebat, ut alieni corruptor cineris, nullo funeris obsequio donaretur, sortemq; proprio referret corpore, quam in alieno perpetrasset. Centurionis uero, uel Satrapæ corpus rogo propria naue constructo, funerandum constituit. Dena autem gubernatorum corpora unius puppis igne consumi præcipit. Ducem quempiam aut regem interfectum proprio iniectum nauigio cõcremari. Tam scrupulosam ducendis interfectorum funeribus obseruationem præstari uoluit, ne promiscuos exequiarum ritus existere pateretur.

D

Ruthenorũ regum strages.

Iamq; cuncti Ruthenorum reges, Olimaro Dagoq; exceptis, Marte conciderãt, bella quoq; Ruthenos ex Danorũ imitatione celebrare præcepit, ac ne quis uxorem nisi emptitiam duceret, uenalia siquidem connubia plus stabilitatis habitura censebat, tutiorem matrimonij fidem existimans, quod precio firmaretur. Præterea si quis uirginis stuprum ui petere ausus esset, supplicia abscissis corporis partibus lueret, alioqui mille talentis concubitus iniuriam pensaturus. Decreuit etiam ut quisquis militiæ deditus, spectatæ uirtutis titulum affectaret, impeteret unum, exciperet duos, tres modica pedis retractione uitaret, quatuor fugere non erubesceret. Aliam quoq; super militum stipendijs consuetudinem à subiectis sibi regibus obseruandam edixit. Patrium domesticumq; militem hyberno tempore ternis argenti talentis donari iussit, gregarium aut conductitium binis, priuatum ac militiæ laboribus defunctum duntaxat uno. Qua lege uirtuti iniuriam afferebat, conditiones militum non animos estimans. In quo quidem erroris argui poterat, cum familiaritates meritis anteferret. Post hæc interrogatus à rege Ericus, an Olimari copias Hunorum æquaret exercitus, carmine sic eloqui orsus est:

Hercule deprendi nulli numerabile uulgus,
   Vulgus cuius erat terra nec unda capax.
Colluxere ignes crebri, sylua omnis obarsit,
   Index innumeræ flamma cohortis erat.

Calcibus

A Calcibus obtrita tellus subsedit equinis,
Edebant rapidos stridula plaustra sonos.
Ingemuere rotæ, uentos auriga premebat,
Vt tonitrum currus assimulasse putes.
Vix armatorum cœtus sine lege ruentes,
Ponderis impatiens pressa ferebat humus.
Obmugire aër uisus mihi, terra moueri,
Tantus in externo milite motus erat.
Nam quindena simul uexilla micantia uidi,
Quodq; ex ijs centum signa minora tenet.
Post quorum quoduis poterant bis dena uideri
Signorum numero: par erat ordo ducum.

Igitur Frothone quid contra tot opponeret perquirente, redeundum docet, patiendumq; hostes propria primum immanitate consumi. Obeditum monitui est. Neq; enim minore studio probatum consilium quàm æditum fuit. At Huni per auia solitudinesq; progressi, nusquam repertis cõmeatibus, passim inedia periclitari cœperunt. Quippe regio uasta ac palustris extabat, nec erat ullum egestatis subsidium reperire. Tandem fusis comesisq; iumentis, tam uehiculorum quàm uictus inopes spargebantur. Cęterum error par fami periculum erat. Non equis, non asinis parcitur, nõ fœdis aut putribus abstinetur. Postremo ne canibus quidem temperatum est, nephas omne morientibus licitum fuit. Nihil enim tam difficile, quod necessitas suprema nõ imperet. Ad ultimum fame exhaustis publica clades incessit. Efferebantur absque cessatione corpora, cunctisq; exitium formidantibus, nulli miseratio pereuntiũ fuit, humanitatem quippe metus excluserat. Primum itaque regem paulatim defecere cohortes, deinde centuriatim defluxit B agmen: deseruit eum quoque Vggerus uates, uir ætatis incognitæ, & supra humanum terminum prolixæ, qui Frothonem transfugæ titulo petens, quicquid ab Hunis parabatur, edocuit. Inter hæc Hithinus rex aliquantæ Noruagiensium gentis, Frothonis classem centũ quinquaginta nauigijs accedebat. E quibus duodecim lectis, propius nauigationem cœpit habere, erecto in malum scuto socios aduentare significans. Qui regi in proximum amicitiæ gradum receptus, magnũ copijs eius attulit supplementum. Eidem postmodum cum Hilda Hogini Iutorum reguli filia, spectatæ admodum opinionis uirgine, mutuus amor incessit. Quippe nondum inuicem conspectos, alterna incenderat fama. At ubi mutuæ conspectionis copia incidit, neuter obtutũ ab altero remittere poterat, adeò pertinax amor oculos morabatur. Interea Frotho distributo per municipia milite, diligentius impensas hybernis cõmeatibus necessarias conuectabat. Sed ne sic quidem onerosum impensis exercitum sustentare suffecit. Par propemodum Hunorum cladi pernicies incidit. Igitur ad inhibendum aduenarũ confluxum, classe in Albiam missa, ne quid traijceretur, curæ habuit. Cuius duces Reuillus & Meuillus fuere. Soluta hyeme Hithino, Hoginoq; socialem exequi piraticam placuit. Ignorabat enim Hoginus suam à sodali filiam adamari. Erat autem is corporis habitu præstans, ingenio peruicax, Hithinus uero corpore perquam decoro, sed breui extitit. Cæterum cum Frotho sustentandi exercitus sumptum in dies difficiliorem aduerteret, Rollerum in Noruagiam, Olimarum in Suetiam, Oneuum regem, & Glomerum piratarum præcipuum ad Orcades petendorũ cõmeatuum gratia dirigit, proprias cuiq; copias tribuens. Triginta reges sequebantur Frothonem, qui ipsum amicitia uel obsequio colerent. Audiens aũt Hun, dimissas à Frothone copias, nouum recentemq; militem contrahit. At Hoginus filiam suam Hithino despondit, coniurato inuicem uter ferro perisset, alterum alterius ultorem

Frothonis maiestas amplis.

C fore. Autumno petitores cõmeatuum redeunt, trophæis quàm alimentis locupletiores. Rollerus enim prouincias Summoriam & Normoriam, occiso earum rege Arthorio, uectigales effecerat. At Olimarus Thoriam Longũ Ianitorũ atq; Helsingorũ regem, duosq; alios haud inferioris potentiæ duces, Hestiam quoq; & cum Olandia Curetiam, sed & insulas Suetiæ prætentas celeberrimus Barbariæ domitor triumphauit. Itaq; septingenta reducebat nauigia, duplicato eductorum antea numero: Onef uero & Glemero, Hithino quoq; & Hogino Orcadũ trophæa cessere. Hisdem cum nongentis nauibus reditum est. Et iam quæsiti late sumptus, conuectæq; raptu impensæ alendis abunde copijs suppetebant. Cæterum uiginti regna imperio Frothonis adiecerant, quorũ reges triginta prædictis adiuncti, Danorũ partibus militabãt. Hac uiriũ fiducia cum Hunis pugna conseritur. Cuius prima dies tanta interfectorũ strage recruduit, ut præcipui tres Rusciæ fluuij cadaueribus uelut ponte constrati, peruij ac meabiles fierẽt. Præterea quantum quis itineris per triduum equo conficere posset, tantum locorũ humanis cadaueribus completum uideres, adeò spatiosa cædis uestigia erant. Itaque prælio septem dies extracto, occidit rex Hun. Cuius frater eodem nomine inclinatam Hunorũ aciem conspicatus, cum sua se cohorte dedere cunctatus nõ est. Eo bello septuaginta ac centũ reges, qui aut ex Hunis erant, aut inter Hunos militauerant, submisere se regi. Quem numerũ Ericus superiori signorum expressione complexus fuerat, cum Hunorum multitudinẽ Frothone percontante distingueret. Igitur Frotho uocatis in concionem regibus, sub uno eodemq; iure degendi normam imponit. Præfecit autem Olimarum Holingardiæ, Oneuum Conogardiæ, Hun uero captiuo Saxoniam tribuens, Reuillum Orcadibus donat. Prouincias Helsingorũ, Iarnberorũ, & Ianitorũ, cum utraq; Lappia, Dimaro cuidam procurandas attribuit. Dago Hestię regimen erogauit, quorum unum-

D quenq; certis tributi legibus onerauit, obsequiũ beneficio applicãs. Itaq; Frothonis regnũ Rusciam ab ortu complectens, ad occasum Rheno flumine limitatum erat. Interea Aithinus apud Hoginũ quorundam obtrectatione insimulatus est, quasi filiam eius ante sponsaliũ sacra stupri illecebris temerasset, quod tunc immane cunctis gentibus facinus habebatur. Igitur Hoginus credulus auribus rem falso nunciatam excipiens, Hithinũ regia apud Sclauos stipendia colligentẽ, classe lacessit, confertaq; manu uictus Iutiam petiuit. Itaq; statam à Frothone pacem internum labefactauerat bellũ, primiq; indigetes regiã detrectauere legem. Quam obrem Frotho missis qui simul eos accerserẽt, scrupulosius causam simultatis inquirit. Qua cognita, iuxta legis à se latæ formulã pronunciauit. Videns aũt ne sic quidem eos in gratiam reduci posse, patre filiam pertinacius reposcente, litem ferro decidendam edixit. Id quippe solum dirimendæ controuersiæ remediũ uidebatur. Inita pugna Hithinus acerrima perstrictus plaga, cum sanguine & uiribus corporis deficeret, insperatã hostis clementiam expertus est. Hoginus siquidem promptissimã occidendi ipsius facultatem adeptus, formæ tamen eius, & iuuentæ miseratione sæuitiam mansuetudini cedere coëgit. Itaq; ne ephebum inter extremi spiritus momenta palpitantem extingueret, abstinuit ferro. Olim nanq; impuberem, aut inualidũ uita spoliare rubori deputabatur. Adeò cuncta uerecundiæ momenta prisca pugilũ fortitudo seruabat. Ita Hothinus sociorũ opera ad naues relatus, hostis beneficio seruatus est. Iidem septimo abinde anno apud insulã Hithinso pugnã exorsi, mutuis uulneribus cõsumpti sunt. Felix Hoginus foret, si circa deuictũ semel Hithinũ seueritate potius q̃ clementia usus fuisset. Ferunt Hildã tanta mariti cupiditate flagrasse, ut noctu interfectorũ manes redintegrandi belli gratia carminibus excitasse credatur. Eodem tempore Alrico Sueonum regi aduersum Gestiblindũ Gothorũ regem atrox incidit bellum. At Gestiblindus

A dus uiribus minor, Frothonē supplex accessit, se ac regnū percipiendæ opis gra
tia dediturus. Qui mox Skalc, Scanico, atq; Erico in subsidium receptis, cum sup
plementis militū redit. Cumq; militiæ procursum in Alricū effundere statuisset,
Ericus prius filium eius Gunthionū, Vuermis ac Solongis prelatum censuit im-
petendum, oportere asserens fessum tempestate nautam proximū captare littus.
Præterea radicū inopem raro uirere truncum. Igitur irruptione facta perit Gun-
thionus, nomenq; eius tumulus refert. Audiens Alricus interemptionē filij, ultū
ire deproperat. Cōspicatus hostes Ericū clandestino accersitū colloquio, recensi-
tis patrū suorū fœderibus, ut Gestiblindi militiā detrectaret, orabat. Quod Erico
pertinacius abnuente, cum Gestiblindo dimicādi licentiā flagitat, priuatā pugnā
publice proferendā existimās. Quem Ericus senectute armis inhabilē referens,
tristemq; eius ualetudinē maxima cū ætatis excusatione prætendens, se eius loco
obtulit pugnaturū, probrosum docens, si duellū præstare refugeret, pro quo bel
lum cōmissurus uenisset. Hinc absq; cunctatione dimicatū est. Occiso Alrico Eri
cus q̄grauissime affectus, ægre cōpertis remedijs, ferum incolumitatis regressum
habuit. At Frothoni ipsum occubuisse falso fama uulgauerat, menteq; regis ma-
gno ob id mœrore torquebat. Quā tristitiā Ericus reditus sui beneficio dispulit.
Quippe Suetiā, Vuermiā, Helsingiā, atq; insulas Solis, opera sua Frothonis adie
ctas imperio nūciabat. Quem mox Frotho deuictarū ab eo gentiū regem consti-
tuit, ac preterea Helsingiā ei cū utraq; Lappa, Finniā quoq; & Estiā annuo stipen
diorū iure cōtribuit. Nemo ante ipsum Sueticorū regū Erici nomine censebatur,
ab ipso autē in cæteros uocabulū fluxit. Eodē tempore regnabat Alf in Hetmar
chia, filium habens Asmundū. Biorno uero in Vuik prouincia, cui Asuitus filius
erat. Accidit aūt Asmundū parū prospere uenationi intentū, dum feras aut cani-
bus occupare, aut cassibus excipere pergeret, irruente forte caligine longius à re-
B tiarijs auio fuisse calle diuulsū, uastaq; pererrantē iuga tandē equo & uestibus de-
stitutū, fungos et tubera peredisse, ad ultimū in Biornonis regis penetralia fortui-
tò deuenisse progressu. Præterea ipse filiusq; regis conuictu paulisper habito, ad
cōfirmandū inter se amicitiæ cultū omnibus cōiurauere uotis, quencūq; eorū ui-
ta prolixior excepisset, mortuo cōtumulandū fore. Tantus enim societatis eorum
atq; amicitiæ uigor extabat, ut neuter altero fatis absumpto, lucem prorogare sta-
tueret. Post hæc Frotho omniū subiectarū sibi gentiū manu cōtracta classe Nor
uagiam petit, Erico terrenū agmen ductare iusso. Humanæ siquidem cupidita-
tis more quo plura possederat, plus affectans, etiam uastissimam atq; horridissi-
mam orbis terrarū partem ab hoc iniuriæ genere intentatam existere passus non
est. Adeò opum accessio auiditati incrementum afferre consueuit. Igitur Norua-
gienses abiecta defensionis spe, rebellandi fiducia defecti, in Halogiæ fines maio
re ex parte profugere cœperunt. Stikla quoq; uirgo seruandæ castitatis causa pa
triæ se subduxit, bellis quàm nuptijs exerceri præoptans. Inter hæc Asuitus mor
bo consumptus, cum cane ac equo terreno mandatur antro. Cum quo Asmun- *Asmundus ami*
dus, ob amicitię iusiurandū uiuus contumulari sustinuit, cibo quo uesceretur illa- *co mortuo con*
to. Iamq; Ericus cum exercitu superiora permensus, Asuiti forte tumulū appete- *sepelitur.*
bat: cui Suenones thesauros inesse rati, ligonibus perfregere collem. Itaq; maio-
ris quàm credebatur altitudinis specū aperiri conspiciunt. Ad quem perlustran-
dum opus erat eo, qui se in illū pendulo circumligatū fune demitteret. Delectus
est forte ex promptissimis iuuenibus unus, quem quum Asmundus sporta re-
stim sequente intromissum aspiceret, protinus eiecto eo, corbem cōscendit. De-
inde superne astantibus, ac moderantibus funem, abstrahendi signum porrexit.
Qui ingentis pecuniæ spe reducto corbe quum ignotam extracti speciem ani-
maduerterent, inusitata facie territi, defunctumq; redisse rati, proiecta reste in di-

C uersa fugere. Quippe Asmundus tetro oris habitu, ac ueluti funebri quodam tabo obsitus uidebatur. Qui fugientes reuocare conatus, uociferari cœpit, falso eos formidare uiuum. Quem uidens Ericus, præcipue cruentati oris eius imaginem mirabatur. In uultu siquidem profluus emicabat sanguis. Quippe Asuitus noctibus rediuiuus crebra colluctatione læuã illi aurem abruperat, fœdumq; indigestæ ac crudæ cicatricis spectaculum apparebat. Igitur à circunstantibus accepti uulneris causam referre iussus, sic orsus est fari:

Quid stupetis qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.
Mala soli grauis uni manet omnis domus orbis.
Miseri quos hominum subsidijs destituit fors.
Mihi specus & iners nox, tenebræq; & uetus antrum
Oculis delicias eripuerunt, animoq;.
Humus horrens, tumulus putris, & immunditiarum
Grauis æstus minuerunt iuuenilis decus oris,
Habitumq;, & ualidi roboris usum uitiarunt.
Super hæc omnia contra exanimem conserui uim,
Graue luctæ subiens pondus & immane periculum,
Laceris unguibus in me rediuiuus ruit Asuit,
Stygia ui reparans post cineres horrida bella.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.
Nescio quo stygij numinis ausu
Missus ab inferis spiritus Asuit,
D Sæuis alipedem dentibus edit,
Infandoq; canem præbuit ori.
Nec contentus equi uel canis esu,
Mox in me rapidos transtulit ungues,
Discissaq; gena sustulit aurem,
Hinc laceri uultus horret imago,
Emicat inq; fero uulnere sanguis.
Haud impune tamen monstrifer egit,
Nam ferro secui mox caput eius,
Perfodiq; nocens stipite corpus.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.

Iamq; Frotho in Halogiæ fines emouerat classem, ubi ad cognoscendam multitudinis suæ speciem, quæ numeri mensuram, capacitatemq; transcendere uidebatur, collem à militibus congeri iubet, uiritim lapide in aceruum misso. Eundem quoq; hastis numerandi agminis modum secutus est. Conspicui adhuc colles fidem uisentibus præbent. Hic Frotho conserta cum Noruagiensibus pugna, grauem cædibus diem egit. Noctu utrinq; receptui consultum est. Appetente diluculo terrestria permensus superuenit Ericus. Hic regi certamen suggerit iterandum. Quo bello tanta de Danis strages accepta est, ut è ternis nauiũ millibus solæ centum septuaginta superstites fuisse credantur. Normani uero tam uasta clade deleti sunt, ut fama sit, ne quintæ quidem uicorum parti remansisse cultorem.

Normanorum clades ingens.

Victor Frotho pacem per omnes gentes reficere cupiens, ut uniuscuiusq; rem familiarem à furum incursu tutam præstaret, ociumq; regnis post arma desereret, armillam unam in rupe, quam Frothonis petram nominant, alteram apud Vuig prouinciam habita cum Noruagiensibus concione, defixit, edictæ à se innocentiæ

nocentiæ

A nocentiæ experimentum daturas, subductis ijsdem, in omnes regionis præsides animaduertendum minatus. Itaque summo cum præfectorum periculo aurum absque custodia medijs affixum triuijs, magnum auaritię irritamentum extabat, opportuna rapinæ præda plena cupiditatis ingenia prouocante. Statuit idem, ut nauigantes repertis ubicunq; remis licite fruerentur. Amnem uero transituris usum equi, quem uado proximum reperissent, liberum esse concessit. Eodem descendendum fore constituit, quum priores eius pedes solum attingerent, postremos adhuc unda subleueret. Talium siquidem commodorum beneficia potius humanitatis, quàm iniuriæ nomine censenda credebat. Cęterum reum capitis fieri, qui superato amne equi usum longius expetere præsumpsisset, instituit. Iussit etiam, ne quis ædem uel arcam seris obfirmatam haberet, aut rem ullam claustrorum custodia contineret, triplicem amissorum restitutionem promittẽs. Præterea tantum alieni cibi in commeatus assumi fas esse, quantũ uni cœnæ sufficeret, promulgabat. Quam si quis in capiendo mensuram excederet, furto obnoxius haberetur. Furi uero traiectis ferro neruis in suspendium acto, lupum collateralem affigi præcepit, ut malitiam hominis acerbitati belluæ similitudo exæquaret pœnæ. Eandem quoq; in furtorũ conscios mulctam extendi curauit. Ibidem septennio iocundissimum ocij tempus emensus, filium Aluonem, filiamq; Osurã nomine procreauit. Iisdem fortè diebus Arngrimus pugil Sueticus Frothonem accesserat, qui Scalc scanicum, quod ab eo olim nauigio spoliatus fuerat, ex prouocatione lacessitum occidit. Quo facinore supra modum elatus, aggressus est Frothonis filiam postulare. Obseratas regis aures expertus, Erici Sueuam regentis subsidium flagitat. Quem Ericus hortari cœpit, ut aliquo præclari operis meri to Frothonis sibi fauorem ascisceret, pugnaretq; aduersum Egtherum regem Bi-

B armiæ, & Thengillum regem Finnimarchiæ, quod ij soli cæteris obsequentibus, Danicum detrectare uiderentur imperium. Nec mora, eò exercitũ egit. Sunt autem Finni ultimi Septentrionis populi, uix quidem habitabilem orbis terrarum partem cultura ac mansione complexi. Acer ijsdem telorum est usus. Non alia gens promptiore iaculandi peritia fruitur. Grandibus & latis sagittis dimicant, incantationum studijs incumbũt, uenationibus callent. Incerta illis habitatio est, uagaq; domus, ubicunq; feram occupauerint locantibus sedes. Pandis trabibus uecti, conferta niuibus iuga percurrunt. Hos Arngrimus conciliandæ sibi claritatis causa adortus, obtriuit. Qui quũ infeliciter dimicando fuga dilaberentur, tribus lapillis post tergum coniectis, totidem montium instar hostibus apparere fecerunt. Igitur Arngrimus ludificati uisus errore perstrictus, ab insectando hoste exercitum reuocauit, magnarum se rupium interiectu coërcitum putans. Iidem postera die congressi, uictiq;, coniectæ in terram niui ingentis fluuij speciem indiderunt. Itaq; Suetis per summum uisus errorem falsa rerum opinione delusis, inusitata aquarum moles obstrepere uidebatur. Ita uictore uanam aquarum imaginem formidante, fugam impetrauere Finni. Tertio identidem die reparauere bellum, nec iam amplius ullum fugæ efficax remedium fuit. Videntes enim suas inclinari acies, potestati se permisere uictoris. Quibus Arngrimus hanc tributi legem instituit, ut recensito Finnorũ numero, rheda ferinis pellibus conferta, ab unaquaq; decade loco censûs, exacto triennio, penderetur. Deinde Egtherum Biarmiæ ducem duello prouocatum deuicit, indiditq; conditionem Biarmis uiritim pellem pro capite persoluendi. Post hæc spolijs trophæisq; auctus, ad Ericum reuertitur. Quem Ericus in Daniam cõsecutus, multam iuuenis laudem Frothonis auribus instillabat, dignũ regis filia affirmans, qui imperio ipsius ultimos humanarũ rerum terminos adiecisset. Cuius egregia Frotho merita contemplatus, haud incongruũ duxit, eius se socerum exhibere, qui sibi tantis operum titu-

Aurum positũ in triuijs.

Finni populi magicæ artis periti.

C lis, patentem late claritatem struxisset. Sustulit autem Arngrimus duodecim ex Osura filios, quorum hæc nomina subnotaui: Brander, Biarbi, Brodder, Hiarrandi, Tander, Tiruingar, duo Haddingi, Hiorthuar, Hiarthuuar, Rani, Angantir. Hi ab adolescentia piratico muneri incumbentes, uno omnes forte nauigio Sampso insulam aduecti, duas in maritimis naues Hialmeri atque Aruaroddi piratarum reperiunt: quas pugna adorti remigibus uacuefecere, atque an gubernatores oppressissent incerti, interfectorũ corpora suis quæque transtris aptantes, quæsitos abesse cognoscunt. Qua de re mœsti, partam floccipendere uictoriam, scientes sibi consequentis pugnæ discrimen maiore salutis impendio subeundum. Quippe Hialmerus atque Aruaroddus, quorum iampridem abrupto gubernaculo tempestas nauigia lacerauerat, alterius excidendi gratia nemus ingressi, ligni rudem extenuauere materiam, eousque truncum dolabris ambientes, donec naualis instrumenti formam uastum robur indueret. Quod quum humeris impositum sociæ cladis ignari deferrent, ab Osuræ filijs recenti oppressorum cruore madentibus lacessiti, duo cum pluribus ferro decernere coacti sunt. Nec par quidem congressus extabat, cum geminam bissena manus exciperet. Cæterum uictoria numero non respondit. Interfectis enim omnibus Osuræ filijs, oppressoque ab hisdem Hialmero, uictoriæ Aruaroddum titulus non fefellit, quem solum ex tanto sociorum agmine fortuna residuum fecit. Qui informem adhuc gubernaculi truncum incredibili libratum nisu tanta ui hostium adegit corporibus, ut duodecim unico eius impulsu contusos elideret. Ita cuncta admodum bellicarum rerum tempestate depulsa, oceanũ manus adhuc piratica non reliquit. Quæ res maxime Frothonem ad occidentem armis incessendũ adduxit, cuius unicum in propaganda pace studium uersabatur. Accersito ergo Erico, cunctaque famu-

Sampso insula

D lantium sibi regnorũ classe concita, Britanniam innumera aduehitur puppi. Cuius insulæ rex manu se imparem noscens (quippe fretum nauigijs uidebatur occludi) Frothone per deditionis simulationem petito, non solum magnitudinem eius adulationis officio prosequi cœpit, sed etiam domitoribus gentium Danis suam, patriæque subiectionem promittit, pensiones, censum, uectigalia, siue quicquid expeterent, offerebat. Ad ultimum hospitaliter inuitandos curat. Grata Frothoni Britanni humanitas fuit, quanquam doli suspicionem aleret, tam facilis omnium absque coactione promissio, tam prompta hostium ante bella deditio, quæ raro syncera fide administrari solet. Lacessebat quoque conuiuij metus, ueritos ne clandestinis insidijs appeteretur subeuntis crapulæ laqueis implicata sobrietas. Cæterum rarior inuitatorum numerus uidebatur, quàm ut tutò inuitanti parere possent. Ineptum quoque existimatum inexpertæ hostium fidei credere salutem suam. Qua rex mentium fluctuatione comperta, denuò Frothonem accedit, cum duobus millibus ac quadringentis uiris epulaturũ accersens, quem antè cum mille ducentis proceribus conuiuium inire poposcerat. Frotho nondum suspicione deposita, quanquam adaucto inuitatorum numero fretus, petendi conuiuij fiduciam mente præsumere posset, subornat qui regionis abdita percurrentes, si quid insidiarum speculando deprehenderent, ocyus intimandum curarent. Cuius rei causa nemus ingressi, reperta castrorum acie, quæ Britannorum copias attinebat, dubium pressere gressum. At ubi res liquidius agnita est, pedem deferre deproperant. Furua siquidẽ tentoria fuere, & quasi piceis quibusdã obscurata tegminibus, quo minus obtutũ propinquantis offenderẽt. Quo cognito, Frotho ualidiore procerũ manu mutuas dispensat insidias, ne cõuiuio incautius adito, opportunis fraudaretũ auxilijs. Quibus latebrã nactis, ferendæ opis signũ ad litui sonitum prænotauit. Deinde cum statuta manu leui armorũ genere culta conuiuiũ petit. Aula erat cultu magnificentiæ regalis instructa, aulæis ostro tinctis undique

Aula regis Britannorum.

secus

A secus obducta, in quibus mirifici luxus operam annotares. Cortina murice picta cōpactos ligno parietes adornabat. Constrata pallis nitidioribus pauimēta, quas pede premere perhorreres. Superne cerneres crebras micare lucernas, adultas oleo lampades coruscare. Ex acerris quoq; fragrātia fundebat, quam suauissimus uapor exquisitis cumulabat odoribus. Ambitū omnē frequentibus epulis mensę cōsepserant. Intextis auro puluinaribus ornabātur accubitus. Ceruicalibus sedilia replebantur. Reuerendā aulæ faciem uisentibus arridere putares, nec quicq; in tanto paratu, aut uisu inconcinnum, aut olfactu triste deprendi poterat. Media doliū æde perstabat explendis aptum poculis, & liquoris immodici capax, unde haurire esset, quod ingentis ora cōuiuij satiaret. Ministri purpura culti aureos gestantes cyathos, propinandiq; munus comiter exequentes, cōpositis gradiebant ordinibus. Nec bubalinorū cornuū, quibus potio promeretur, usus aberat. Aureis cœna pateris refulgebat, nitidioribus onusta poculis, quæ plerūq; fulgentes interstinxerant gemmæ. Ingens omnia luxus repleuerat. Mensæ dapibus luxuriabant, crateris uario potionis genere redūdantibus. Nec meri simplex usus extabat, quum petiti late succi uario nectar sapore cōficerent. Sapidioribus lances epulis renidebāt, quos maxime uenatica referserat præda. Sed ne domesticæ quidem carnis obsonia deerant. Parcius domesticis, q̄ conuenis bibendi studiū erat. Hos enim securitas incitabat ad crapulā, illis insidiarū cōmentum ebrietatis illecebram dempserat. Dani igitur (ut patriæ pace loquar) siccandis certatim calicibus assueti, ingenti se onerauere uino. Quos Britanni potos admodū conspicati, conuiuio furtim elabi cœperunt, relictisq; intra aulam cōuiuis, summis conniti uiribus ualuas regiæ admotis obicibus, uarijsq; impedimētorū generibus obserare, deinde tectis ignem inferre orsi. At Dani qui intra ædem clausi cōtinebantur in-
B cendio pullulāte pulsatis nequicq̄ foribus ab egressu prohibiti, ipsum mox adorti parietē, eruptionis facultatē petebant. Quem Angli ualidiore Danorū impulsu labefactari cernētes, mutuis obniti uiribus, molibusq; extrinsecus applicatis, nutabundam fulcire congeriem instituerūt, quo minus cōuulsus paries clausis exitū aperiret. Qui tandem robustiori Danorū manui cedens, quorū quo periculū maius, hoc ualidior conatus extabat, facilem pressis eruptionē contribuit. Tum Frotho classicū succinere iubet, quo manū in insidijs constitutā accerfiret. Quæ litui sono clangentis excita, dolum in autores retorsit, Britannorū rege extremæ cladi cum innumeris suorū copijs tradito. Quo facto geminū Frothoni beneficiū præbuit, quum & saluti socijs, & hostibus exitio fuerit. Interea Hyberni, crebrescente Danicæ fortitudinis fama perculsi, quo difficiliorē partium suarū irruptionē præstarent, ferreos terræ murices instrauerunt, quibus littorū uetaretur accessus. Utitur aūt Hybernorū gens leui & parabili armatura. Nouaculis comam extenuat, totū occipitij crinem abradit, ne fugiens capillitio teneatur. Cæterum telorum cuspides obuertit instantibus, mucronūq; acumina insequentibus deindustria opponere assolet, ac plerunq; post tergum lanceas iaculari, doctior fuga superare, quàm bello. Quo fit ut cum uictoriā tibi cessisse putes, discrimen immineat. Tam insidiosam hostium fugam Frotho consideratius quàm cupidius insectatus, ducem gentis Keruillum acie fudit. Cuius superstes frater, deposita rebellandi fiducia, patriam dedidit regi. Captiuam rex prædam militi dispartiuit, uti se totius auaritiæ expertem, & à nimia rerum cupiditate auersum, solius gloriæ lucrum appetere testaretur. Itaq; post Britannicos triumphos, Hybernasq; manubias in Daniam reditū est, annisq; tricenis ab omni bellorū negocio temperatū est. Quo tempore cunctis penè terris eximia fortitudinis laude Danicū nomen inclaruit. Volens itaq; Frotho fulgorem imperij sui perpetuo firmitatis habitu prorogare, primum aduersum furta ac latrocinia tanq̄ familiaria mala ac domesticas pestes seue

Hybernorum belligerandi astutia.

Danorum gloria.

C ritatem suã distringere curæ habuit, quibus uacuefactæ gentes tranquilliorẽ uitæ usum apprehenderẽt, ne propagatæ pacis incessus ullo malignitatis obstaculo læderetur. Prouidit quoq; ne cessante hoste, ciuilis patriã lues exederet, aut post exteram pacẽ domestica grassaretur improbitas. Deniq; in Iutia tanq; in capite regni sui magni ponderis aureã armillã triuijs affigi curauit, edictæ à se innocẽtię experimentũ tam insignis prædæ documẽto daturus. Cuius irritamentũ quanq; improbas lacesseret mẽtes, ac sinistra solicitaret ingenia, superabat tamẽ indubitatus periculi metus. Tanta siquidẽ Frothonianæ maiestatis autoritas erat, ut etiam aurum rapinæ expositũ perinde ac firmioribus claustris obsitum tueretur. Cuius rei nouitas, ingentẽ autori claritatẽ conciuit. Qui quũ patratis late cædibus insignes ubiq; uictorias ędidisset, ocium omnibus erogare cõstituit, ut pacis iocũditas bellorũ atrocitati succederet, & cladis finis salutis initiũ foret. Sed & omniũ opes ob hoc maxime edicti munimẽto uallandas curauit, ne domi raptorẽ inuenirent, quę foris hostibus caruissent. Per idem tempus publicæ salutis autor mundũ petẽdo seruandorũ mortaliũ gratia mortalitatis habitũ amplecti sustinuit, cum iam terræ sopitis bellorũ incendijs, serenissimo tranquillitatis ocio fruerent. Creditũ est tam profusæ pacis amplitudinẽ ubiq; æqualẽ, nec ullis orbis partibus interruptã, nõ adeò terreno principatui, quàm diuino ortui famulatã fuisse, cœlitusq; gestum, ut inusitatũ temporis beneficiũ, præsentẽ temporũ testaretur autorẽ. Inter hæc matrona quędam magicæ rei perita, plus spei in arte sua, quàm metus in regis sæuitia reponens, filiũ petendæ furtim prædæ cupiditate solicitat, impunitatẽ promittẽs, quod Frotho fato propemodũ confinis extaret, occiduo corpore ęgras senilis animæ reliquias trahens. Quo materno hortatui periculi magnitudinẽ opponente, melius eum sperare iubet, aut maritimã bouẽ fœtum ęditurã, aut alium quempiã casum ultioni repugnaturũ affirmãs. Qua uoce solutũ metu filiũ, hortamento ob-

Christi natiuitas.

Veneficæ fraus.

D sequi coëgit. Quo facto Frotho perinde ac cõtumelia lacessitus, ad diripiẽdos matronæ penates, maximo impetu, studioq; cõtendit, præmissis qui eam cum liberis cõprehẽsam adducerẽt. Quod pręsciens fęmina, ludificatis pręstigio hostibus, fœmineã speciẽ equina permutandã curauit. Accedente uero Frothone, maritimæ bouis figurã cõplexa, pastum in littore uagabunda petere uidebatur: filios quoq; tanq̃ minores corpore uitulos adumbrabat. Cuius monstri rex admiratione captus, circuiri ipsos, reditũq; eis ad undas negari iubet. Deniq; uehiculo, quo ob annosi corporis inualitudinẽ utebatur, excedẽs, humi mirabũdus cõsedit. At mater, quæ maioris belluæ speciẽ sumpserat, prætento cornu regẽ adorta, alterũ eius latus confodit. Quo uulnere exanimatus, indebitũ tantæ maiestati exitum habuit. Cuius mortẽ milites ultione prosequi gestientes, petita iaculis portenta configũt. Quibus interemptis, animaduertũt humana cadauera ferinis capitibus prædita. Ea res maxine præstigiũ detexit. Hic Frothonis toto orbe clarissimi regis excessus fuit. Huius egestis uisceribus, salitũ corpus triennio proceres asseruandũ curabant, prouinciarũ defectionẽ uulgato regis exitu formidantes, mortẽq; eius ob hoc maxime clàm exteris esse cupiẽtes, ut uitæ simulatiõe propagati iamprídẽ imperij termini tuerentur, pristinaq; ducis autoritate subnixi, consuetã à subiectis pensionẽ elicerent. Deportabat itaq; ab eis exanimũ corpus, ut iam nõ funebri lecto, sed regali uehiculo gestari uideret, tanq; inualido seni, nec satis uiriũ cõpoti id muneris à milite deberet. Tantũ magnificentiæ etiã extincto ab amicis tributũ est. At ubi putidos artus extrema corripuit sanies, nec tabes reprimi poterat, secus Vuerã Sialandiæ pontẽ regio funere tumulauere corpus, affirmãtes Frothonem eo loci mortis ac busti copiã exoptasse, ubi regni eius pręstantissima habere tur prouincia.

Frothonis interitus.

HISTORIAE DANICAE LIBRI QVINTI FINIS.

A

HISTORIAE DANORVM LIBER SEXTVS.

EFVNCTO Frothone, Dani Fridleuũ qui apud Rusciam educabatur, falso extinctum rati, quum iam regnum hæredis inopia claudicare, nec in regia gente continuari posse uideretur, hunc sceptro dignissimum arbitrati sunt, qui illustrandi Frothonis gratia, recenti eius tumulo plenum laudis carmen affigeret, famamq; extincti regis specioso posteris titulo commendaret. Tunc quidem Hiarnus, Danicę admodum poësis peritus, ut claritatem uiri insigni dictorũ monumento prosequeretur, prę̄mij magnitudine concitatus, more suo barbarum condidit metrum, cuius intellectum quatuor uersiculis ęditum in hæc uerba transcripsit:

Frothonem Dani, quem longum uiuere uellent
  Per sua defunctum rura tulere diu.
Principis hoc summi tumulatum cespite corpus,
  Aethere sub liquido nuda recondit humus.

Quo carmine ædito, autorem Dani diademate munerati sunt. Ita ab eis epitaphiũ regno repensum, imperijq; pondus paucarum literarum cõtextui donatum est. Adeò exili impendio ingens præmium stetit. Eximium exigui poëmatis preciũ, famam quoq; Cæsarianæ retributionis excessit. Diuus siquidem Iulius uictoriarum suarum toto orbe ęditarum scriptorẽ, illustratoremq;, municipio donare contentus extitit. Nunc uero rusticano regnũ prodiga plebis humanitas erogauit. Sed ne Africanus quidem in rependendis operum suorum monumentis, munificentia Danos æquauit. Illic enim elucubrati uoluminis merces auro simplici stetit, hic agresti sceptrum incondita uersuum paucitas ministruit. Eodem tempore Ericus qui Suetiæ præfecturã gerebat morbo exanimatus est. Cuius filius Haldanus paterna procuratione functus, quum xij. fratrum Noruagiæ oriundorum crebris congressibus terreretur, nec oppressioni uindicta suppeteret, spe capessendæ opis Fridleui tunc Rusciæ consistentis copiã profugio petiuit. Quem supplici uultu aggressus, seq; ab externo hoste confractum ac contusum deplorans, tristem iniuriarũ querimoniam afferebat. Per quem Fridleuus accepto paternæ mortis nuncio, supplicem auxilijs prosecutus, Noruagiam armis instructus accedit. Quo tempore prædicti fratres deficientibus à se socijs, intra insulam rapidissimo ambitam fluuio præaltum moliti uallum terrestrem in plano munitionẽ extenderant, cuius receptaculo freti, crebra uicinos irruptione lacesserant. Excedentes enim insula, continentem extructo ponte petere consueuerant. Quem portæ munitionis annexũ ita quodam funiculorũ regimine moderari solebant, ut quasi uolubili aliquo cardine circũuectus, modo trans flumẽ iter sterneret, modo occulto restium ductu superne retractus ianuæ deseruiret. Fuere autẽ iuuenes hi acres animis, robusti iuuenta, præstabiles habitu corporis, gigantæis clari triumphis, trophæis gentium celebres, spolijs locupletes. Quorundam uero ex ipsis nomina, nam cætera uetustas abstulit, subnotaui: Gerbiorn, Gunbiorn, Armbiorn, Stenbiorn, Esbiorn, Thorbiorn, & Biorn. Hic equũ habuisse traditur præstantẽ corpore, prępetem uelocitate, adeò, ut cęteris amnem traijcere nequeũtibus, hic solus obstrepentem indefessus uorticem superaret. Cuius aquę lapsus tam incito ac præcipiti uolumine defertur, ut animalia nandi uigore defecta plerũq; pessundare soleat. Ex summis enim montiũ cacuminibus manans, dum per cliuorũ prærupta saxis exceptus eliditur, in profunda ualliũ multiplicato aquarũ strepitu, ca-

Equus Biornonis.

B

C dit, uerum continuo saxorum obstaculo repercussus, celeritatã impetus eadem
semper æquabilitate cõseruat. Itaq; toto aluei tractu undis uniformiter turbidatis,
spumeus ubiq; candor exuberat. At ubi scopulorũ angustijs euolutus laxius sta
gnando diffunditur, ex obiecta rupe insulam fingit. Præruptũ hincinde iugum
eminet uarijs arborũ generibus frequens, quarũ obiectus amnem eminus perui
Canis miræ ferocitatis. deri nõ sinat. Præterea Biornoni inusitatę ferocitatis canis extabat, horrendæ qui
dem acerbitatis bellua, atq; humano conuictui formidolosa, quę sæpius bissenos
sola uiros oppresserit. Sed quoniã tradita magis q̃ cognita referũtur, fidem arbi-
ter penset. Hæc siquidem, ut accepi, deliciarũ quondã loco habita, Offoti gigan-
tis inter pascua tuebatur armentũ. At iuuenes latrocinio uiciniam incessere soliti,
magnas sæpe strages ædebãt: populari penates, armẽta sternere, diripere omnia,
ingentem agere prædam, spoliatas rebus ædes exurere, mares passim cum fœmi
nis obtruncare, probitatis loco curatũ est. Quorũ improuidã Fridleuus irruptio-
nem excipiẽs, omnes ad monimentũ refugos egit, occupato eximiarũ uiriũ equo
quẽ præceps metu sessor maturandæ fugæ gratia citra amnem relictũ, pontẽ secũ
traijcere nõ audebat. Deinde si quis fratrũ illorũ quempiã interemisset, interfecti
corpus auro se repensurũ edixit. Qua spe quidã regiorũ pugilũ incitati, nec tam
auaritiæ, q̃ uirtutis ardore correpti, conuento tacite Fridleuo operã se facinori da
turos promittunt, salutẽ admodũ deuouentes, ni trunca prædonũ capita retulis-
sent. Quorũ Fridleuus uirtute & promissione laudata, arbitris expectare iussis, so
lo cõtentus comite, noctu fluuiũ petit. Ne enim alienis q̃ proprijs uiribus instru
ctior uideretur, auxiliũ uirtute præcurrere statuit. Post hæc comitem crebro con
tusum silice exanimauit, iniecitq; exangue undis corpus, cui etiã detractum sibi
cultum applicuit, eiusdem exuuias mutuatus, ut intuito cadauere, periclitationis
regię species daretur. Iumentũ quoq; quod eum uexerat elicito deindustria cruo
D re conspersit, eodem castra repetente, necis suæ fidem facturus. Deinde calcari-
bus subditis medijs equũ uorticibus adegit, eoq; superato amne delapsus, præ-
tentum munimento uallum per subiectas aggeri scalas transcendere conabatur.
At ubi superne euectus propugnacula manu cõplecti poterat, illato tacite pede,
ædem quã comessabundi prædones insederant, ignaris uigilibus leui suspensoq;
uestigio petit, cuius conclaue nactus sub iminẽte foribus testudine cõsistebat.
Iuuenes siquidẽ à munimenti firmitate profecta securitas ad crapulã prouocabat,
arbitrantes incitatissimi lapsus fluuiũ inaccessum fecisse præsidiũ, qui nec nando
traijci, nec ratibus superari posse uideretur. Neq; enim ulla amnis pars peruiam
uadi copiã dabat. Tum Biorno conuiuali hilaritate suffusus, egressam undis bel-
luam per quietem sibi conspectã affirmat, quę tristes ore flammas egerens, conti-
nenti cuncta incendio daret. Quamobrẽ indagandã insulæ latebrã esse, adeò nec
locorum habitui confidendũ, ut nimia securitatis pręsumptione extrema incautis
pernicies afferatur. Nihil enim ita situ munitũ esse, cui si humana desit opera, sim
plex naturę tutela sufficiat. Pręterea summopere cauendũ, ne somni sui denuncia
tionem tristior cladis euentus excipiat. Igitur omnes munimẽtis egressi, totiusq;
insulæ ambitũ curiosius speculati, reperto caballo, Fridleuũ fluuialibus aquis ob
rutũ cõiectabant. Equum uero præcipitato sessore tranasse rati, perinde ac regiæ
mortis nunciũ portis gratulãter excipiũt. At Biorno nocturnarũ adhuc imaginũ
memoria territus, excubijs utendũ hortat̃, quod periculi suspicionẽ nondũ tutò
deposituri uiderẽt. Ipse deinde capiẽdę quietis gratia cubiculũ petit, uisionẽ men
te altius repositam habẽs. Inter hæc equus quẽ Fridleuus ob uulgandã interitus
sui fidem intercutis tantũ cruoris effusione resperserat, militũ eius castra maculo-
sus irrupit. Qui ilico amnẽ petẽtes, repertũ serui cadauer, regiũ existimauere cor
pus, quod nitida ueste cultũ stridulus ripæ uortex adegerat, quorũ maxime erro-
rem

A rem conuerberati corporis turgor adiuuit, cũ lacerata contusaq; silicibus cutis, informes oris notas exangui pallore cõfunderet. Huius rei indignatiõe permoti pugiles, qui Fridleuo nuper delendorũ prędonũ curã spoponderãt, pręruptũ aquæ periculũ accedebant, ne promissionis gloriã timidiore uoti negligẽtia respergere uiderentur. Quorũ cæteri fiduciã imitati, pari cupidine fluuiũ petũt, ni regem ulciscerẽtur extrema passuri. Quibus uisis Fridleuus, pontem cõtinenti cõmittere properauit, receptisq; pugilibus, prima uigiles irruptione prosternit. Residuos quoq; cõsequenter adortus, Biornone excepto, ferro cõsumpsit. Quẽ impensiori curatione è uulneribus recreatũ, sub sacræ obtestationis pignore collegã adciuit, operaq; eius uti, quàm exitio gloriari satius duxit. Indignum quoq; asserebat, tantæ fortitudinis florem prima pubertate decerptũ, intempestiua nimis clade cõsumi. Dani uero Fridleuũ aduentantem experti, cuius iamprid ẽ obitũ falso didicerant nuncio, missis qui eum accerserẽt, Hiarnonẽ regno cedere iubent, q̃d ipsum precario, ac perfunctorie gerere uideretur. Qui tanto honore defungi nõ passus, spiritum pro gloria erogare, quàm in obscurã uulgi sortem concedere præoptauit. Quamobrẽ ne regijs honoribus exutus pristinũ fortunæ habitũ recipere cogeretur, pręsentem armis tueri constituit. Itaq; diuidua regio præruptis cõsternationis motibus agebatur. Alij siquidẽ ab Hiarnonis partibus stabãt, alij Fridleui titulis ob egregia Frothonis merita adstipulati sunt, hærebatq; uulgi discors suffragium, his præsentiũ habitum, illis præteritorum memoriã uenerantibus: præponderauit tamen Frothonianæ recordationis intuitus, eiusq; suauitas maiorem Fridleuo fauoris partem conciliauit. Pleriq; enim quibus altior sensus extabat, rusticę cõditionis hominem quanq; ad insperatũ rerum culmen præter generis ius solo fortunæ beneficio peruenisset, regno submouendum censebant, ne uerum honoris hæredem adulterinus possessor elideret. Fridleuus uero Danorum le-

B gatos redire iubet, Hiarnonem aut regnum deponere, aut acie secum confligere rogaturos. At Hiarno lucis auiditatem honori anteferre, salutemq; glorię dispendio quærere morte tristius ratus, dum bello Fridleuum excipit, in Iutiã obtritus aufugit, uictorẽq; denuò reparata manu aggressus, haustis ferro socijs, fugã absq; comite habuit, quam insula, uocabulum ex eius nuncupatione sortita, testatur. Igitur humiliorem animo fortunã expertus, cum se gemina strage omnibus propemodum copijs exutũ uideret, traiecto in dolum studio, obscurato oris habitu Fridleuum accedit, ipsum quæsitis per familiaritatem insidijs necaturus. A quo susceptus, aliquandiu seruitij simulatione propositũ occultabat. Siquidẽ decoquendi salis opificem professus, inter sordidioris ministerij famulos ignobilia exequebatur officia. Cibi quoq; capiendi tẽpore discubitu ultimus existere solebat. Præterea balneis abstinebat, ne nudato corpore crebris uulnerũ uestigijs proderet. Quo rex absoluendæ suspicionis gratia lauari cõpulso, ut hostem ex cicatricibus cognouit, age, inquit, improbissime latro, qualiter in me cõsulturus fores, si interficiendi tui cupidũ liquidò cõperisses? Ad hęc stupefactus Hiarno, ex prouocatione te, ait, deprehensum aggrederer, quo maiore demendę criminatiõis copia poտireris. Quem mox Fridleuus sententię suæ exemplo, prouocatũ oppressit, tumulo cadauer obruens interfecti uocabulũ referente. Qui postmodum à suis propagandæ sobolis gratia, cõiugio sibi consulere monitus, cœlibẽ præstare uitã, paterno cõtendebat exemplo, quod Frothoni cõiugis petulantia, graue probrum affixerit. Ad ultimũ perseuerantissimis omniũ precibus uictus, per legatos aggressus est Noruagiæ regis Amundi filiam postulare. Quorum unus Froco nomine fluctibus inter nauigandũ absumptus, inusitatum moriens prodigiũ dedit. Quippe ubi illum confluus undarũ æstus implicuit, sanguis medio enatus gurgite, ita totam ponti faciem peregrino quodã rubore perfudit, ut spumeũ paulò ante pela

C gus procellisq; albidum, mox punicies fluctibus intumescens, alienũ à natura sua colorem induere uideretur. Amundus uero regiæ petitionis inexorabiliter uota frustratus, legatis indecentius habitis tyrannidẽ Frothonis olim Noruagiæ grauius imminentẽ causam spernendæ legationis asseruit. Frogertha uero (filia hæc Amundi erat) non modo Fridleui genus intuita, sed etiam factorum claritudinẽ uenerata, cõuicio patrem insequi cœpit, quod generum habere spreuisset, cuius consummata nobilitas nec uirtute deficeret, nec sanguine claudicaret. Adiecit quoq; prodigialem illam maris faciem, undis repente in sanguinem uersis, quid aliud quàm Noruagicæ cladis interpretem, Danicæ uero uictoriæ liquidum extitisse portentum? Quam cum Fridleuus iteratæ legationis officio postularet, perseuerantia repulsam uincere cupiens, indignatus Amundus, rem à se semel negatam pertinacius flagitari, raptis ad necem legatis improbi petitoris studio crudelius obuiandum curauit. Cuius iniuriæ Fridleuus famam expertus, Haldano ac Biornone adcitis, Noruagiam nauigatione complectitur. Contrà Amundus patrio instructus præsidio, obuiam exerit classem. Frocasund appellãt sinum in quem classis utraq; coierat, ubi Fridleuus noctu speculãdi gratia castris egressus, cum inusitatum quendam icti aëris sonũ cõminus percepisset, fixo gradu suspiciens trium olorum superne clangentium hoc aure carmen excepit:

Dum mare uerrit Hythin, rabidosq; intersecat æstus,
Auro uerna bibit, & lactea pocla ligurit.
Optima conditio serui cui rege creatus
Obsequitur, temere mutatis sortibus hæres.

Deniq; post ipsas alituum uoces lapsum ab alto cingulum literas carminis interpretes præferebat. Regis quippe Thialamarchiæ filiũ pueriliter obludentem,
D gigas Hythin nomine usitatũ mortaliũ habitũ mutuatus abduxerat, eoq; usus remige cymba in proximũ littus traiecta, Fridleuũ tunc fortè speculationis officio fungentem, nauigio præteribat. Quem rex captiui adolescentis opera uti nõ passus, præda raptorem exuere gestiebat. Aduersum quem adolescens primũ acriori inuectionis genere utendum esse præmonuit, facilius oppugnandum promittens, dum antè cynico fuisset carmine lacessitus. Tunc Fridleuus sic orsus:

Cum sis gigas tricorpor inuictissimus,
Tuoq; cœlum penè exæques uertice,
Cur hoc ridendus ensis fœmen obligat?
Latusq; grande curta cingit framea?
Quid fortè munis pectus ense debili,
Habitusq; corporalis instar negligis,
Sicæ breuis paruo fretus gestamine?
Iamiam tuum frustrabor audax impetum
Ferro retuso molientem prælia
Meticulosa cum sis ipse bellua,
Molesq; digno destituta robore
Vmbræ fugacis more præceps tolleris,
Spectabili claroq; nactus corpore
Imbelle pectus & pauore lubricum
Membrisq; summe diffidentem spiritum,
Ex hoc tuæ compago nutat fabricæ,
Cum forma felix strage mentis claudicet
Suisq; sit natura discor partibus,
Te laudis ex hoc munus omne deseret,
Nec fortium clarus loco censeberis,

A Obscura computandus inter agmina.

Quo dicto gigantē pede manuq; curtatū liberato captiuo coēgit in fugā. Cuius cōsequēter promōtoriū petens, egestā antro pecuniā asportauit. Quibus spolijs ouās, ereptiq; adolescētis in traijciēdo mari nauigatiōe usus, hoc alacri carmē (uoce subtexuit.

Sanguine suffusos enses ferrumq; cruore
Puniceum rapidi uersauimus in nece monstri
Dum te Noruagicæ cladis moderator Amunde
Excipit alta quies, quem cum sine lumine mentis
Nox ignara premat, uirtus dilapsa fefellit.
At nos defunctum membris, opibusq; gigantem,
Contudimus, uastiq; chaos penetrauimus antri.
Illic congestum raptu, uiolauimus aurum,
Et iam fluctiuagum tunsis euerrimus æquor,
Confertamq; ratem spolijs ad littus ouantes
Remigio reduces agimus, percurrimus undas
Permensore maris carabo, sulcemus alacres
Hoc pelagus, ne nos hosti lux obuia prodat.
Ergo leues, totoq; manus conamine nisi
Rimemur mare, castra prius, classemq; petentes
Quàm roseum liquidis titan caput exerat undis:
Vt cum rem rumor uulgauerit atque Frogertha
Nouerit egregio partam conamine prædam,
Blandior in nostrum moueat præcordia uotum.

Die postera Fridleuo aduersus Amundū magno copiarū concursu cruentū incidit bellum, quod partim terrestri, partim maritimo certamine gerebatꝰ. Nam B & in campis acie explicabantꝰ, et classi nihilominus bellator incesserat. Cumq; res plurimo sanguinis impendio gereretur, Biorno demum inclinata suorum acie solutum nexibus molossum concitauit in hostem, quā ferro obtinere non poterat, canino morsu uictoriam adepturus. Quæ res aduersarijs probrosam peperit stragem, cum fortium phalanx mordicus lacessita profugeret: quorū fuga tristior an turpior fuerit, nescias: erubescendus siquidem Normanorū exercitus erat, quem hostis opem à bellua mutuatus obtriuit, nec fraudi Fridleuo fuit, labentem militū uirtutē canino reparare presidio. Occidit hoc bello Amundus, cuius assecla Auo cognomento sagittarius, Fridleuū ad secum dimicandū hortatus, à Biornone sequestris ordinis uiro regem cum plebeio cōgredi prohibente lacessitur. Cumq; Biorno sinuato arcu neruo sagittā aptaret, subitò emissum ab Auone spiculū cordis summa transfixit, cuius altera mox sagitta comes medijs digitorū cōclusis impacta successit. His tertia superueniens, in applicatā neruo sagittam incidit. Auo quippe promptissima sagittandi opera eminus utens, deindustria gestamen tantum hostis offenderat, ut idem in ipsum sibi licere demonstrans, pugilem à proposito reuocaret. Biorno uero nihil ob hoc animi minuens, spreto corporis periculo constanti mente & uultu discrimen inijt, ita ut nec Auonis quicq; ingenio deferre, neq; ex consueta aliquid fortitudine deponere uideretꝰ. Itaq; nulla ex parte proposito deturbatus, intrepidus duello se credidit. Quo cū uterq; saucius excessisset, aliud item apud Addarnes mutua laudis æmulatione gesserunt. Interfecto Amundo, Fridleuus acerrimo hoste liberatus, summūq; & securū ocium nactus, ferocissimū ingeniū suum uoluptati cedere coēgit, traiectoq; in uenerem studio, classem instaurat, negatas olim nuptias petiturus. Deniq; nauigationē ingressus quū defecta uentis classe, uicos alimenta petiturus irrumperet, à Grubbo quodā hospitaliter habitus, tandemq; filiæ eius cōnubio potitus, Olauum uocabulo fi-

C lium procreauit. Interiecto quoq; tempore Frogerthã adeptus, dum patriã parũ prospera nauigatione repeteret, ignotæ insulæ littoribus appulsus, thesaurũ humi cõclusum effodere, custodemq; eius draconem uitandi ueneni gratia bouino tergore tectus appetere cuiusdã per quietem cõspecti monitũ perdocetur, intentumq; scuto corium uenenatis dentiũ morsibus obiectare præcipitur. Igitur experiendæ uisionis causa anguem undis emergentẽ adortus, diu in squameũ latus irrita tela coniecit: quippe spiculorũ impulsum crustata corporis durities frustrabatur. Ipse uero coluber crebras admodũ spiras agitans, orbiculato caudæ flexu tactas obiter arbores stirpitus euertebat. Cæterum crebro corporis tractu cauata ad solidum humo præruptũ hinc inde latus effecerat, ut quibusdã in locis aduersos colles media ualle sequestrari cõspicimus. Igitur Fridleuus inuicta belluæ suprema cõsiderans, ima gladio tentat, perfossaq; inguinis parte saniem palpitantis elicuit. Qua extincta, pecuniam Hypogæo erutam nauigijs deportandã curauit. Euoluto anno, Biornonẽ atq; Auonem sæpius ex prouocatione congressos, maxima cura in gratiam reduxit, amicitijsq; odia mutare cõpulit, quibus etiam filium Olauum tres annos natum nutricandũ concessit. Pellicem uero Iurithã, eandemq; Olaui matrem recepto in cõmilitiũ Auoni matrimonio copulauit, æquiori animo repudiũ laturam existimans, si tanto pugile maritata, pro regio strenuũ sortiretur amplexum. Mos erat antiquis super futuris liberorum euentibus Parcarũ oracula cõsultare. Quo ritu Fridleuus Olaui filij fortunã exploraturus, nuncupatis solenniter uotis, deorum ædes precabundus accedit, ubi introspecto sacello ternas sedes totidem nymphis occupari cognoscit. Quarũ prima indulgentioris animi liberalem puero formam, uberemq; humani fauoris copiam erogabat. Eidem secunda beneficij loco liberalitatis excellentiã cõdonauit. Tertia uero

Parcarũ oracula super futuris liberorũ euentibus olim consulta.

D proteruioris ingenij inuidentiorisq; studij fœmina, sororũ indulgentiorẽ aspernata cõsensum, ideoq; earum donis officere cupiens, futuris pueri moribus parsimoniæ crimen affixit. Ita aliarum beneficijs tristioris fortunæ ueneno corruptis, accidit, ut Olauo pro gemina munerũ ratiõe permixta liberalitati parcitas tribueret cognomentum. Quo euenit, ut prioris indulgentiȩ suauitatẽ inserta beneficio nota confunderet. Cumq; regressus Noruagia Fridleuus iter per Suetiam haberet, ultro legati partibus assumptis cœlibi adhuc Haldano Hythini filiã, quã monstro quondam exemerat, impetrauit. Interea coniunx eius Frogertha Frothonẽ enixa est, ab eximia mutuantẽ largitate cognomen. Itaq; Frotho ob auitæ felicitatis memoriã quam suo nomine referebat, ab incunabulis, primisq; infantiæ rudimentis adeo cunctis charus euasit, ut ne humi quidem incedere, aut cõsistere toleratus, sinu iugiter atq; osculis foueret. Ita non uni modo pædagogo addictus, sed quasi cõmunis omniũ alumnus extabat. Defuncto uero patre cum duodecimum ætatis annũ ageret, Saxoniȩ regulos Suertingum, & Haneuum imperium detrectantes, ac palam rebellare connisos, acie superauit, deuictisq; gentibus seruitutis nomine pendendi pro capite nummi mulctam inflixit. Adeo nanq; liberalis extitit, ut recenti largitatis cõsuetudine prisca militiæ stipendia duplicaret: neque enim se tyrannorum more cõmunibus uitiorum illecebris obijciebat, sed quicquid honestati proximum peruidebat, ardenter appetere, opes in propatulo habere, cæteros largiendo præcurrere, omnes humanitatis officijs anteuenire, & quod difficilimũ est, uirtute inuidiam uincere cõtendebat. Cuius rei gratia breui tantam apud omnes claritatẽ contraxit, ut adolescentulus non modo fama maiorum titulos exæquaret, sed etiam uetustissima regum monimenta transcenderet. Iisdem temporibus Starcatherus quidam Storuerki filius periclitatis naufragio socijs, solus ui aut fortuna delapsus, ob incredibilẽ corporis animiq; præstantiã hospes à Frothone colligitur. Cuius cum aliquandiu cõtubernalẽ egisset, in

Starcatheri pugilis celeberrimi origo.

dies

A dies cultius, ac decentius habitus, tandē ſpecioſo donatus nauigio, maritimas excubias procurando piraticū munus agitare præcipit. Siquidē excellentius humano habitu corpus à natura ſortitus, ita id animi magnitudine æquabat, ut nulli mortaliū uirtute cedere putaretur. Cuius tam late patens claritas fuit, ut adhuc quoq; celeberrima factorū eius, ac nominis opinio perſeueret. Neq; enim ſolum apud noſtros egregijs operū titulis choruſcabat, uerumetiam apud omnes Sueonum Saxonumq; prouincias ſpecioſiſſima ſibi monumēta pepererat. hunc in ea regione quæ Suetiā ab oriente cōplectitur, quamq; nunc Eſtonū aliarumq; gentium numeroſa barbaries latis ſedibus tenet, originem duxiſſe memoriæ proditū conſtat. Fabuloſa autem & uulgaris opinio quędam ſuper ipſius ortu rationi incōſentanea, atq; à ueri fide penitus aliena cōfinxit. Tradunt enim quidam quod à gigantibus æditus, monſtruoſi generis habitum inuſitata manuū numeroſitate prodiderit, aſſerūtq; Thor deū quatuor ex his effluentis naturæ uitio procreatas, eliſis neruorū cōpagibus auulſiſſe, atq; ab integritate corporis prodigiales digitorū eruiſſe cōplexus, ita ut duabus tantū relictis, corpus quod antè in giganteæ granditatis ſtatū effluxerat, eiuſq; formā informi membrorū multitudine repręſentabat, poſtmodū meliore caſtigatū ſimulacro breuitatis humanæ modulo caperetur. Olim em̄ quidā magicæ artis imbuti, Thor uidelicet & Othinus, alijq; complures miranda præſtigiorū machinatione callentes, obtentis ſimpliciū animis, diuinitatis ſibi faſtigiū arrogare cœperūt. Quippe Noruagiā, Suetiā, ac Daniam uaniſſimæ credulitatis laqueis circūuentas, ad cultus ſibi pendendi ſtudiū concitantes, præcipuo ludificationis ſuæ contagio reſperſerunt. Adeò nanq; fallaciæ eorū effectus percrebuit, ut in ipſis cæteri quandā numinū potentiā uenerantes, eoſq; deos, uel deorū cōplices autumātes, ueneficiorū autoribus ſolennia uota depen- *Thor & Othinus præſtigiatores mire callidi pro dijs uenerantur.*

B derent, & errori ſacrilego reſpectū ſacris debitū exhiberent. Quo euenit ut legitima feriarū ſeries apud nos eorundē nominibus cenſeat̄, cum ipſis Latinorū ueteres, ſiue à deorū ſuorū uocabulis, ſiue à ſepteno planetarū numero nuncupationē ſingulatim adaptaſſe noſcant̄. Eos tamen qui à noſtris colebant̄ nō eſſe, quos Romanorū uetuſtiſſimi Iouem Mercuriūq; dixere, uel quibus Græcia, Latiūq; plenum ſuperſtitioſis obſequiū exoluerunt, ex ipſa liquidò feriarū appellatione colligitur. Ea em̄ quæ apud noſtros Thor, uel Othini dies dicit̄, apud illos Iouis, uel Mercurij feria nuncupat̄. Si ergo Thor Ioue, Othinū, Mercuriū, iuxta deſignatę interpretationis diſtinctionē accepimus, manente noſtrorū aſſertione, Iouē Mercurij filiū extitiſſe conuincit̄, apud quos Thor Othino genitus, uulgari ſententia perhibet̄. Cū ergo Latini cōtrario opinionis tenore Mercuriū Ioue æditū aſſeuerent, reſtat ut cōſtante eorū affirmatione, Thor aliū q̄ Iouē, Othinū quoq; Mercurio ſentiamus extitiſſe diuerſū. Sunt qui dicant deos quos noſtri coluere, cū ijs q̄s Græcia uel Latiū celebrabat, ſolū participaſſe uocabulū, ſed iſtos tanq̄ maieſtate ſuppares ab illis cultū cū nomine mutuatos fuiſſe. Et hęc ſuper Danicæ uetuſtatis numinibus diſſeruiſſe ſufficiat. Quæ ideo pauliſper à me in cōmune deducta ſūt, ut legētibus liquidū fiat, quibus patria noſtra ritibus pagana ſuperſtitione paruerit. Nunc propoſiti diuerticulū repetā. Tradunt ueteres Starcatherū, cuius ſupra memini in Vuicari Noruagienſiū regis iugulo, deorū fauori facinorū ſuorū principia dedicaſſe, cuius rei tenor tali quorundā aſſertiōe contexit̄. Volens quondā Othinus Vuicarū funeſto interire ſupplicio, cū id aperte exeq nollet, Starcatherū inuſitata prius grāditate cōſpicuū, nō ſolū animi fortitudine, ſed etiā condendorū carminū peritia illuſtrauit, quo promptiore eius opera ad peragendū regis exitiū uteret̄. Hanc quippe eū dignationi ſuæ gratiā relaturū ſperabat. Quē etiā ob hoc ternis ætatis humanæ curriculis donauit, ut in his totidem execrabiliū operū autor euaderet. Adeò illi conſequente flagitio uitæ tempora proroganda cōſtituit.

C Qui mox Vuicarũ adiens, inq; eius aliquandiu contubernio diuerſatus, inſidias obſequio texit. Tandem piraticum cum eo opus ingreditur. Cumq; quodam in loco diutina tempeſtatũ ſæuitia uexaretur, ita uentis nauigationẽ fruſtrantibus, ut maiorem anni partem quieti tribuerent, deos humano ſanguine propitiandos duxerunt. Itaq; cõiectis in urnam ſortibus, regiæ necis uictimã depoſci contigit. Tunc Starcatherus facto ex uiminibus laqueo regem implicuit, pœnæ ſpeciem duntaxat exiguo temporis momento daturũ. Sed nodi rigor ſuum ius exequẽs, ſupremũ pendentis halitum rapuit. Cui Sarcatherus adhuc palpitanti ferro ſpiritus reliquias euulſit. Cumq; remediũ afferre deberet, perfidiã detexit: neq; enim illa mihi recenſenda uidetur opinio, quæ uiminum mollitiem ſubitis ſolidatam cõplexibus ferrei morem laquei peregiſſe cõmemorat. Deinde capto Vuicari nauigio, Bemonũ quendam cunctis Daniæ piratis uirtute præſtantẽ, maritimũ prædonem geſturus accedit. Bemoni nanq; collega Fraccus nomine piratici laboris tædio nuper ſe eius ſocietati interpoſita pecuniæ pactione ſubduxerat. Tantã autem Starcatherus, ac Bemonus, ſeruandæ ſobrietatis curam habebant, ut nunq; ebrioſa ſibi potione indulſiſſe dicantur, ne præcipuũ fortitudinis uinculũ cõtinentia, luxuriæ uiribus eliderẽ. Cum ergo profligatis late prouincijs ardore quoq; tyrannico Ruſciam inuaſiſſent, incolæ parum mœnibus armis'ue confiſi, prohibendis hoſtium inceſſibus inuſitati acuminis clauos obijcere cœperunt, ut quorũ reprimere nequirent impetũ, morarent excurſum, taciteq; plantas humus elideret, quibus palàm acies reſiſtere trepidaſſet. Sed ne id quidẽ impedimenti genus arcendis hoſtibus efficax fuit. Neq; enim Danis ad eludendã Rutenorũ operam calliditas defuit, cõtinuò nanq; lignea pedibus tegmina ſubmittentes, ſubiectos plantis aculeos innocuis preſſere ueſtigijs. Eſt autem ferrum hoc quatuor diſpertitum ſtilis, ijſdemq; taliter cõſtitutis, ut in quancũq; illud partẽ caſu ſe eijciat, triD um incunctanter pedũ æqualitate ſubſiſtat. Tum ſaltus inuios ac nemorũ denſiſſima quæq; penetrantes, Ruthenorũ principem Floccum montanis quibus ereptum latebris eiecere. Quo in loco tanto prædæ potiti ſunt, ut ne unus quidẽ extaret, qui nõ auro argentoq; onuſtus claſſem repeteret. Mortuo autem Bemono Starcatherus ab athletis Biarmenſibus ob uirtutẽ adcitus, cum plurima apud eos memoratu digna ędidiſſet facinora, Sueonum fines ingreditur, ubi cum filijs Fro ſeptennio feriatus, ab his tandem ad Haconem Daniæ tyrannũ ſe contulit, quod apud Vpſalam ſacrificiorũ tempore cõſtitutus, effœminatos corporũ motus, ſcænicosq; mimorũ plauſus ac mollia nolarũ crepitacula faſtidiret. Vnde patet q̃ remotum à laſciuia animũ habuerit, qui ne eius quidẽ ſpectator eſſe ſuſtinuit. Adeò uirtus luxui reſiſtit. Itaq; cum Hacone claſſem in Hyberniã extulit, ne uel ultima rerum humanarũ imperia Danicis armis intacta conſiſterent. Ea tempeſtate rex inſulæ Hugletus extabat, qui cum frequens opibus ærariũ haberet, adeò tamen auaritiæ obnoxius extitit, ut datis aliquando calceis, quos ſtudioſi manus cõmendaſſet opificis, ligamenta detraheret, ſubmotisq; loco ſuo corigijs, donũ ad iniuriam transferret. Cuius rei deformitate tantũ muneri criminis afferebat, ut odiũ pro gratia percipere uiderẽ. Itaq; neminem ex honeſtis liberalitate proſequi ſolitus, circa mimos ac ioculatores munificẽtię ſtudijs uti cõſueuit. Oportebat nanq; ut turpis turpibus cõmercia familiaritatis impenderet, & uitiorũ tabo obſitus, culpæ ſocios blandimentorũ lenocinio demulceret. Fuere tamen ei ſpectatæ uirtutis proceres, Gegathus & Suibdauus, qui inter effœminatorum conſortia ueluti gemmæ ſtercoribus inſitæ, conſpicuo militariũ operũ fulgore pollebãt. Itaq; ſoli regiarũ opum defenſores extabant. Igit̃ prælio inter Hugletũ & Haconẽ cœpto, mimorũ greges quibus inſtabilitatem corporũ leuitas peperit, animorũ trepidis aciem ſoluere decurſibus, tantaq; regis beneficia ſola fugæ deformitate penſarũt.

Tunc

A Tunc Gegathus & Suibdauus soli tot hostium millibus obiecti, incredibili bellũ uirtute gesserunt, ut non duorum modo militũ, sed uniuersi agminis partes agere uiderent. Sed & Gegathus Haconem sibi pertinacius imminentem tanto pectoris uulnere affecit, ut iocinoris suprema detergeret. Illic Starcatherus dum ferro Gegathum petit, acerbissimũ capite uulnus excepit, unde postmodũ in quodam carmine, non aliàs tristiorem sibi plagam incidisse perhibuit, quod licet discissi capitis partes exteriore pellis ambitu necterentur, latens tamen in uulnere liuor, clausum putredinis contagium occultabat. Victo occisoq; Hugleto, sed & Hyberniensibus in fugam actis, Starcatherus quoscunq; ex histrionibus captioni casus obtulit, cędendos curauit, satius ratus in scurrarum agmen cuticulæ damno ridiculum dictare supplicium, quàm pœna capitis funestũ impetrare discrimen. Ita iocularis ministerij, sordidæq; conditionis cateruã probroso animaduersionis genere insecutus, obscœno uerberum ludibrio mulctare cõtentus extitit. Tum Dani apud urbem Dufflinam regias opes ærario egestas publico raptu cõuelli iusserunt. Tantæ siquidem magnitudinis pecunia reperta fuerat, ut minor partitionis cura cunctis existeret. Post hæc Starcatherus ad inhibendã orientalium defectionem unà cum Vuino Sclauorũ principe delegatur. Qui simul aduersum Curetum, Semborũ, Sangalorũ, omniumq; postremo orientaliũ exercitus, prœliati, claras late uictorias ædidere. Eximiæ opiniõis gladiator nomine Vuisinnus apud Rusciã rupem, quę Anafial dicitur sede & mansione cõplexus, uicinas longinquasq; prouincias omni iniuriæ genere uexauit. Hic omnẽ telorũ aciem ad hebetudinis habitum solo cõspectu redigere solebat. Quamobrẽ tantam uiribus eius audaciam peperit exclusus uulnerum metus, ut etiam illustriũ uirorum cõiuges maritis spectantibus raptas, ad stuprũ pertraheret. Cuius sceleris Starcatherus rumore excitus, tollendi autoris gratia Rusciam petit. Qui quoniam nihil

B expugnatu difficile habuit, petitũ ex prouocatione Vuisinnũ etiam artis suæ beneficio spoliatum oppressit. Ferrũ quippe ne præstigiatori conspicuũ foret, tenui admodum pelle cõtexit, neq; Vuisinno aut præstigij uirtus, aut uirium magnitudo, quo minus Starcathero cederet, auxilio fuit. Deinde apud Byzantiũ inuictæ opinionis gigantẽ, Tannã nomine, corporis uiribus fretus colluctando deuicit, ignotasq; terrarum partes proscripti titulo petere coëgit. Igitur cum nulla fortunæ sæuitia uires eius uictoria fraudare potuisset, Poloniæ partes aggressus, athletam quem nostri Vuasce, Teutones uero diuerso literarũ schemate Vuilzce nominant, duelli certamine superauit. Interea Saxones defectionẽ moliri, idq; maxime in animo habere cœperũt, qualiter inuictum bello Frothonem præter publici conflictus morem opprimerent. Quod optime duello gerendũ rati, mittunt qui regem ex prouocatione lacesserent, sciẽtes eum discrimẽ omne prompta semper mente cõplecti, animiq; eius magnitudinẽ nulli prorsus exhortationi cessuram. Quem tunc temporis maxime adoriendũ putabant, cum Starcatherũ cuius plerisq; formidolosa uirtus extabat, negociosum abesse cognoscerent. Cunctante uero Frothone, seq; cum amicis super dando responso collocuturũ dicente, superuenit Starcatherus piratica iam regressus, qui ex hoc maxime prouocationis habitum reprehendit, quod diceret regibus non nisi in compares arma congruere, eademq; aduersum populares capienda non esse: per se uero tanquam obscuriore loco natum, pugnam rectius administrandam existere. Igitur Saxones Hamã qui apud eos gymnicis palmis clarissimus habebatur, multis aggressi pollicitationibus si duello operam commodaret, molem corporis eius auro se repensuros esse promitunt, illectumq; pecunia pugilem ad campum conflictui deputatum militaris pompæ tripudio prosequuntur: hinc Dani Starcatherum regis sui partes exequuturũ ad certaminis locum militiæ insignibus ornati perducunt.

C Quem Hama ætate marcidum iuuentę fiducia despicatus, defunctum uiribus senem lucta quàm armis excipere præoptauit. Eundem adortus terræ nutabundũ adegerat, ni fortuna quæ uinci uetulum nõ sinebat, iniuriæ restituisset. Ita enim impellentis Hamæ pugno obrutus memoratur, ut genibus nixus humum mento contingeret. Quam corporis nutationẽ egregia ultione pensauit. Nam ubi resuscitato poplite manũ expedire, ferrumq́; distringere licuit, mediũ Hamæ corpus dissecuit. Complures agri sexagenaq́; mancipia uictoriæ præmiũ extitere. In Saxones uero post Hamæ cædem adeò Danorum insoleuit imperiũ, ut pro cubitalium membrorũ quolibet indicem seruitutis stipem quotannis pendere cogerentur. Quod ægre ferens Hanef, bellum demendæ pensionis cupidine cum animo uolutabat. Cumq́; pertinax amor patriæ mentem in dies oppressorũ miseratione perfunderet, spiritum pro libertate ciuium erogare cupiens, rebellionis studium patefecit. Quem Frotho traiectis per Albiam copijs, apud uicum Hanofra taliter ab eo nuncupatũ occidit. Suertingus uero quanq́; nõ minus ciuium afflictatione moueretur, dissimulato patrię malo, peruicaciori q́ Hanef ingenio libertatis propositum agitabat. Quod quidem studiũ dubitari solet uirtuti an uitio propius fuerit. Ego uero planè id sceleris arguo, quod insidiosa defectionis cupiditas ædidit. Nam etsi patriæ libertatẽ quærere perutile uidebatur, ad hanc tamen dolo ac proditione cõtendere nõ licebat. Cum ergo Suertingi facinus planè ab honesto desciuerit, ne utile id quidẽ extitisse constabit. Nam speciosius est aperte quem uelis incessere, odiumq́; in propatulo exercere, quàm adulterina familiaritate uerã nocendi cupidinẽ obscurare. Sed quicquid scelere parit, gloria uacuũ est, breuesq́; & occiduos fructus habet. Nam sicut lubricus animus est, qui fallendi superciliũ clandestinis artibus tegit, ita quicquid dolo affine est, fluxum ac fragile esse cõuenit. Plerunq́; enim crimen in autorem recidere cognitum est: quod & Suertingo
D euenisse, fama cõpertum habetur. Qui cum cõuiuij simulatione exceptũ regem incendio consumere statuisset, ab eodem occupatus, tametsi ipsum mutuò peremisset, occiditur. Quo euenit, ut alterius scelus amborum interitus foret. Itaq́; etsi dolus in hostem efficax fuerit, autorem tamen impunitatis pręsidio non donauit.

Frothoni filius Ingellus succedit, cuius transuersus ab honesto animus, relictis maiorum exemplis, totum se petulantissimi luxus illecebris mancipauit. Igitur à bono rectoq́; discolor, uitiaq́; pro uirtute cõplexus, discissis cõtinentię neruis, intermissisq́; regiæ maiestatis officijs, sordidum luxuriæ mancipiũ euasit. Sanè quicquid cõpositis moribus obuiũ, aut inconcinnũ erat, excoluit, paterna auitaq́; decora fœdissimarũ libidinum assuetudine polluebat, clarissimos maiorum titulos improbissimis obscurabat operibus. Adeò nanq́; libidini uentris obnoxius erat, ut nec patris ultorem agere, nec hostium iniurias propulsare gestiret, nihilq́; dum gulæ parêret, modeste ac cõtinenter habendum putaret. Egregium stemma ocio inertiaq́; corrupit, fluxamq́; ac uoluptariã uitam degens, degenerẽ spiritum, atq́; à parentum uestigijs obliquo longe calle distortum, in obscœnissimas fœditatum uoragines præcipitare gaudebat: fartores, lixas, frixoria, gulæ multiplices officinas, uariosq́; torrendæ aut condiendæ dapis artifices legere, claritatis loco ducebat. Arma uero, militiam, bella, nec ipse quidem usu discere, nec alios exercitio celebrare sustinuit. Ita abiecto uirili studio, fœmineũ æmulatus est, quem in omnẽ culinæ nidorem irrestrictus palati pruritus accenderat. Semper crapulã proflans cunctisq́; sobrietatis partibus exutus, indigestam uentris saniem fœtido oris anhelitu ructabatur. Nec minus luxuria fœdus quàm Frotho militia clarus extabat. Adeò delicijs nimium intempestiua gulæ corruptela molliuerat. Cuius intemperantiæ fastidio Starcatherus ad deferendam Ingelli familiaritatẽ adductus, petito Sueonum regis Haldani contubernio, ocio negocium prætulit. Adeò ne nimiæ

quidem

A quidem luxuriæ assensor esse sustinuit. Filij uero Suertingi ueriti, ne Ingello pœ
nas paterni facinoris darent, sororem ei in matrimoniũ contulerunt, ultionem be
neficio præcursuri. Ex qua filios susceptos Frothonem, Fridleuũ, Ingellum, atqꝫ
Olauũ, quem quidem ipsius sorore æditum asseueranter iniquitas perhibet. Cu-
ius sororem Helgam, quidam auri opifex obscuræ stirpis blanditijs compositus,
ac uarijs instructus munusculis, quibus muliebris maxime cupiditas capitur, in
mutuas faces amatoria comitate pertraxerat. Quippe post obitum regis nõ exi-
stentibus qui paterna in prole merita colerent, custodiæ inops, tutoribusqꝫ defe
cta fuerat. Quod cum Starchaterus ex assidua uiatorum relatione cognosceret,
impunitum fabri luxum præterire non sustinens: quippe ut memorem benefi-
ciorum cultorem, ita promptũ insolentiæ uindicem agere consueuerat, tam inusi
tate præsumptionis audaciam ultum ire deproperat, orphanæ alumnæ uetusta
Frothonis merita repensurus. Deniqꝫ peragrata Suetia fabri penates ingressus,
uicinũ limini locũ occupat, pilleolo ne proderetur obscurante. Quem faber non
satis doctus uili interdum amiculo ualidas subesse manus, obiurgatũ æde ocyus
excedere iubet, inter egentium gregem ultimis escarũ reliquijs potiturũ. At se-
nex ab insolita sibi moderatione patientiã mutuatus, nihilominus ibidem acquie
scere, paulatimqꝫ petulantiam hospitis experiri studebat. Procursum nanqꝫ furo
ris superior impetu ratio refrenabat. Tum faber aperta puellam procacitate ag-
gressus, in eius forte sinum iactauerat corpus, capitis comam uirgineis manibus
offerens depectendam. Exerto quoqꝫ lumbari, operam eius demendis culicibus
expetebat, extorsitqꝫ ut splendidissimæ familiæ fœmina, pollentes amœnitate di-
gitos sordidissimis femoralibus inserere nõ erubesceret: deinde credita uolupta
tis licentia interiori ipsius togæ prurientes inferre palmas, instabilesqꝫ manus pe
B ctori propius admouere sustinuit. At illa noti quondam senis intuitu curiosiore
præsentiã capiens, concepto pudore, libidinosæ contrectationis petulantiã spre-
uit, manusqꝫ repulit impudicas, quinetiã armis opus habendũ edocens, lasciuio-
ri lusu desistendũ hortatur. Quo uiso Starcatherus, qui propter fores pileo caput
obscurante cõsederat, iam tantum hauserat iræ, ut ulterius cohibendæ manus im
patiens, deposito uelamine dextrã distringẽdo inijceret ferro. Tum faber qui nil
nisi lasciuũ nouerat improuiso fluctuans metu, ubi rem ad manus peruenisse co-
gnouit, abiecta defensionis spe, in fuga unicũ necessitatis præsidium circũspexit.
Itaqꝫ tam foribus, quarũ hostis aditum tuebat̃, erumpere arduũ erat, ꝗ̃ intra pena
tes percussorẽ operiri graue. Tandem obstrictus necessitate animus, finem cun-
ctationi posuit, censuitqꝫ certo atqꝫ euidenti periculo appetibilius esse discrimen,
cui uel modica salutis spes subesse poterat. Fugã quoqꝫ, quanqꝫ periculi affinitate
præarduam, tamen quia ministra opis salutiqꝫ propior uidebat̃, appetijt, moram
quæ tanꝗ̃ expers subsidij malũ ineuitabilisqꝫ iacturę capax uidebat̃ abijciẽs. Sed
dum limen occupat à præsidente foribus sene medias cæsus nates, lapso femine-
cis uestigio concidit. Quippe percussor magnopere cauendũ duxerat, ne clarissi
mas manus turpissimi ciniflonis exitio cõmodaret, improbi amoris faces grauius
ignominia ꝗ̃ morte mulctatas existimãs. Ita à quibusdã calamitosus extincto pu-
nitior existimat̃. Quo effectũ est, ut puella parentũ officijs defecta, eruditissimam
moribus fœminã ageret, inqꝫ semetipsam quasi seduli tutoris officium exerceret.
Cumqꝫ Starcatherus circunspectã undiqꝫ familiã, recenti hospitis iactura indolu
isse cognosceret, ignominiã saucij inuectius exaggerandam curauit, insultãdoqꝫ
(sic cœpit:

Vnde stupet taciturna domus? quæ causa dolorem
Integrat, aut ubi nunc uxorius ille quiescit,
Nuper ob indignum ferro mulctatus amorem?
Nunquid adhuc fastum luxumqꝫ reseruat inertem?

C Aut tenet inceptum, primaq; libidine feruet?
Extrahat alternis mecum ſermonibus horam,
Heſternumq; odium uerbis componat amicis.
Lætior emergat facies, nec plangor in æde
Perſonet, aut mœſtos ſinat obtorpeſcere uultus.
Scire uolens quis uirgineo flagraret amore,
Dilectæq; mihi facibus premeretur alumnæ,
Pilleolum ſumpſi, ne toto proderer ore.
Cum faber ille procax laſciuis greſſibus intrat,
Hâc illacq; agitans inſtructo fœmina geſtu
Nec minus ad uarios intendens lumina nutus,
Caſtorio cui tegmen erat chlamys obſita limbo,
Inſtratæ gemmis crepidæ, toga cultior auro,
Splendida nexuerant tortum redimicula crinem
Et uaricata uagum ſtringebat uitta capillum.
Hinc adoleuit iners animi tumor, ingeniumq;,
Diuitias genus eſſe putans, aut æra parentes,
Fortunamq; magis opibus q̄ ſanguine penſans.
Hinc ſubijt faſtus, habitumq; ſuperbia traxit.
Nam miſer ob cultum magni ſe credere cœpit,
Ingenuiſq; parem ciniflo, qui pellibus auras
Venatur, crebroq; ciet ſpiramina tractu,
Qui digitis cineres uerrit, qui ſæpe reductis
Aëra folliculis captat, tenuiq; flabello
Spiramenta creat, torpenteſq; excitat ignes.
D Inde puellare gremium petit, appoſituſq;
Virgo, inquit, mihi pecte comam, tactuſq; ſalaces
Compreſſa pulices, & quo cutis uritur aufer.
Hinc reſidens auro ſudantia brachia pandit
Puluino annixus tereti, cubitoq; reclinis
Ornatum iactare uolens, ceu bellua latrans,
Explicat obtortæ contracta uolumina caudæ.
Illa mei noſcens compeſcere cœpit amantem,
Laſciuaſq; fugare manus, meq; eſſe profeſſa,
Parce precor digitis, inquit, ſtimulumq; coërcens
Contiguum ualuis uetulum placare memento.
In luctum recidet luſus. Starcherus adeſſe
Creditur, & lento quid agas diſquirit ocello.
Cui faber, imbellem noli palleſcere coruum
Pannoſumq; ſenem, nunquam ualidiſſimus ille,
Quem metuis tam uulgato uileſcere cultu
Suſtinuit, gaudet nitido uir fortis amictu,
Et ueſtem pro mente petit. tunc tegmine dempto
Eripui ferrum, fabriq; pudenda fugacis
Perſecui, patuere nates & ab oſſe reſectæ
Viſcera nudabant: ſurgo mox, atq; puellæ
Ora premens pugno, contuſa nare cruorem
Elicio, tunc labra malis aſſueta cachinnis
Sanguine permixto lachrymis maduere, luitq;
Stultus amor quicquid blandis cōmiſit ocellis.

Luſerit

A Luserit infelix, quæ cæca libidine fertur
More furentis equæ, sepelitq; cupidine formam.
Gentibus externis precio uenire mereris,
Digna mola, ni te falso probet insimulatam
Elicitus mammis cruor, expugnetq; reatum
Vber inops lactis: at ego te criminis huius
Arbitror immunem, sed noli suspicionis
Ferre notas, aut te falsis permittere linguis,
Et male carpendam populo præstare loquaci.
Rumor obest multis, nocuitq; infamia mendax.
Fallitur exiguo uulgaris opinio dicto.
Defer auis, uenerare patres, memor esto parentū,
Et proauos metire tuos, stet gloria carni.
Quis furor incessit? quod te faber improbe fatum
Impulit ingenuam tentare cupidine stirpem?
Aut quis te uirgo claris dignissima fulcris,
Egit in obscuram uenerem? dic quo potes ausu
Os cinerem redolens roseis gustare labellis,
Vel fœdas carbone manus in pectore ferre?
Ac lateri sociare tuo uersantia prunas
Brachia, & assidua duratas forcipe palmas
Synceris adhibere genis, sparsumq; fauilla
Complecti caput, & nitidis mandare lacertis?
Quanta sit in cunctis memini distantia fabris
B Ictus ab his quondā, nomen quippe omnibus unū
Officij commune manet, sed pectora subsunt
Ingenijs discreta suis, me iudice præstant,
Qui gladios & tela uiris ad prælia cudunt,
Ingenioq; animos produnt, & corda rigore
Officij signant, ausumq; labore fatentur.
Sunt & nonnulli quibus æs caua testula promit
Diuersas fuso species imitantibus auro,
Qui torrent uenas recoquuntq; metalla, sed ipsis
Mollius ingenium finxit natura, manusq;
Eximia quas arte dedit formidine pressit.
Tales sæpe dolo dum flatilis eliquat ardor,
Aes teste immissum, subducunt aurea massis
Crustula, furtiuum concha sitiente metallum.

His dictis Starcatherus non minorem ex uoce, quàm opere uoluptatem forti tus, Haldanum repetit, eiusq; militiam proxima familiaritate complexus, nunq; bellorū exercitio abstitit, ita ut abstractum delicijs animum continua armorū intentione torqueret. Fuere aūt Ingello sorores Helga & Asa, ex quibus Helga toris admodū matura, Asa uero annis minor, connubioq; inhabilis erat. Tunc Helgo Noruagiensis postulandæ Helgæ cupidine concitatus, nauē conscendit. Cæterum nauigationem tanto instruxerat luxu, ut excultorū auro uelorum apparatu uteretur, quæ etiā inauratis malis subnixa, purpureis restibus tenebantur. Venienti Ingellus uotum impetrandū promittit, si modo oblatos pugiles ad testandam opinionis suæ experientiam pugna sustinere præsumeret. Nec conditione permotus Helgo, q̄ libentissime se pacto operam daturū respondit. Itaq; solenni sponsaliū titulo futuræ copulæ pactio consecratur. Per idem tempus apud insu-

Nauigationis luxus insignis.

C Iam Sialandiam nouem ducis cuiusdam filios inoleuisse memoriæ proditum est, apprime uiribus & audacia præditos, quorum maximus Angaterus extabat. Qui eum eiusdem puellæ competitorem ageret, negatasq́ sibi nuptias Helgoni promissas uideret, palæstrica illum prouocatione solicitat, ferro molestiam propulsurus. Approbat Helgo propositas pugnæ partes, & nuptiarum die dimicandi tempus amborum uotis condicitur. Confundebatur enim apud omnes, quisquis certamen ad dimicandum prouocatus abnueret. Quamobrem Helgonem hinc detrectandæ pugnæ rubor, inde gerendæ metus angebat. Siquidem præter commune prouocationis ius impari manu se lacessitum credebat, quod solus aduersum nouem pugnam spopondisse uideretur. Hæc uoluentem, sponsa auxilio opus habiturum docet, hortaturq́, pugna abstineat, qua nihil præter mortem aut ignominiam petiturus uideatur, præsertim cum eorum aduersum quos dimicaturus esset numerum, nulla diffinitionis certitudine clausisset: quamobrem periculo parcat, Starcatherumq́ apud Sueones agentem saluti consulturus exposcat, qui indigentibus adesse, & tristes plerunq́ casus felici interuentu redimere soleat. Gratum Helgoni consilium fuit, qui quũ paruulo comitatu sumpto Sueciam ingressus, ad nobilissimam eius urbem Vpsalam peruenisset, ingressu abstinens præmittit, qui Starcatherum salutationis officio prætentatum ad Frothonis filiæ nuptias inuitaret. Qua comitate Starcatherus perinde ac iniuria lacessitus, acrius inspectum iuuenem tam ineptæ legationis pœnas daturum respondit, nisi charissimi sui Frothonis mentionem mandatis insertam haberet, quod se scurræ uel parasiti more lautioris alimoniæ gratia ad alienæ culinæ nidorẽ decurrere solitum existimauerit. Quod postquam Helgo ex satellite cognouit, regiã ingressus, Frothonis filiæ titulo consalutatum senem condictæ ex prouocatione pugnę

D socium deposcit, cui ob hoc se minus sufficere dixit, quod conflicturæ secum partis numerũ cõdictionis modus incertũ reliquerit. Quem Starcatherus loco certaminis, ac tempore cognito, non solũ supplicem recepit, uerumetiam auxilij promissione firmatũ Daniam cum comitibus repetere iussit, affirmans se eius aditum occulto callis compendio quęsiturũ. Quo discedente interiectis diebus profectionem orsus, si famæ credi fas est, uelocitate gressus tantũ locorũ diali itinere emensus proditur, quantũ præcedentes diebus duodecim peragrasse dicunt: ita utriq́ fortuito uestigiorũ concursu uno eodemq́ tempore destinatos Ingelli penates attigerant, ubi cum Starcatherus ministrorũ more mensas conuiuijs obsitas pręteriret, præmemorati nouẽ plenis deformitatis gestibus toruos ore fremitus dantes, ac more scenico decursantes, in pugnam se mutua adhortatione firmabant. Sunt qui eos uenienti atlethæ sæuientiũ canum exemplo oblatrasse perhibeant: quibus Starcatherus increpatis, quod adulterino oris habitu ridiculã sibi formã consciscerent, patulisq́ buccarũ rictibus lasciuirent, taliter effœminatorũ dissolutam mollitiem intemperantiæ suæ luxum deducere prædicabat. Interrogatus igitur an ei dimicandi uirtus suppeteret: non unum tantũ, uerũ quotlibet admissos excipiendi certissimas sibi uires extare respondit. Quod audientes nouẽ, animaduertunt hunc esse quem in subsidium Helgonis è longinquo uenturum acceperant. Idem ut sponsæ thalamum attentioribus uallaret excubijs, uoluntariam uigiliarum curam amplexus, reductas cubiculi fores obicis loco gladio obserat, stationis suę beneficio securã nuptijs quietem daturus. Experrectus Helgo, cum somni stupore discusso, promissum memoriæ subiecisset, armis corpus induendũ curauit. Animaduertens aũt paruulã noctis adhuc superesse caliginem, cum præstolari uellet diluculi tempus, cum animo propinqui discriminis negocium uolutaret, obrepẽtis furtim somni suauitate pręuentus, grauatũ stupore corpus lecto restituit. Quem ut Starcatherus prima luce superueniens dormientẽ uxoris amplexibus

A plexibus inhærere cognouit, importunæ concussionis molestia à quietis ócio reuocari passus non est, ne per ignauiã excitandi officiũ præsumere, & tam recentis copulæ dulcedinẽ interpellare uidereť. Solus itaq; periculum petere, q̃ alienæ uoluptatis offensione comitẽ quærere speciosius duxit. Tacitus igitur uestigium retulit, campumq; qui lingua nostra Roliung dicitur, cum cõtemptu aduersariorum ingressus, sub montis cuiusdã cliuo sessione quęsita, aduersum uentis ac niuibus corpus prębuit. Tunc ac si uerna cœli temperies aspiraret, deposita ueste, de mendis operã pulicibus dabat. Purpureum quoq; quo nuper ab Helga donatus fuerat, sentibus amiculum iniecit, ne contra sæuientia grandinis tela indumentorum umbracula mutuatus uidereť. Tunc uenĩetes athletæ, montem ex opposito subeunt, auersumq; uentis sedendi locum petẽtes, accenso frigus igne depellũt. Deniq; nõ uiso Starcathero, quendã montis fastigio immittunt, qui tanq̃ è specula liquidius eius contemplaretur aduentũ. Is postquam montanę celsitudinis uerticem conscendit, in deuexa eius parte senem prospicit, scapulis tenus niuali desuper respersione contectũ. Percontatur itaq; an is sit, qui promissas pugnæ partes agere debeat. Cumq; se hunc esse Starcatherus astrueret, superuenientes cæteri, pariter ne omnes an singillatim excipere statuisset, interrogãt. At ille, quoties mihi, inquit, triste canum agmen oblatrat, simul nõ uicissim eos abigere soleo: ita se cum uniuersis q̃ singulis confligere malle significans, aduersarios prius dictis q̃ armis cõtemnendos putabat. Inito conflictu, sex eorũ absq; mutuo uulnerũ receptu prostrauit: tres uero residuos, quanq̃ decem ac septẽ uulneribus ita ab eis affectus esset, ut maior uiscerũ pars uentre elabereť, nihilominus fratrũ exemplo cõsumpsit. Cumq; extis uacuus, labefactis uiribus graui sitis angustia premeretur, petendæ potionis cupiditate pergenuans, labentis cõminus riui lympham expo

B scit. Quem ut cruore tabidũ animaduertit, à polluto eius haustu fastidita aquæ specie temperauit. Anganturus siquidẽ inter amnis fluenta prostratus, ita alueũ eius sanguinis sui rubore consperserat, ut iam nõ aquis, sed roseo quodã liquore manare uidereť. Ita Starcatherus corporis uiribus defici, q̃ eas à tam fœda potione mutuari speciosius duxit. Igitur consumpto penè robore, saxo quod in uicino fortè situm erat genibus aduolutus, paulisper eidem accliuis incubuit: cuius caua adhuc superficies cernitur, ac si illam decubantis moles conspicua corporis impressione signasset. Ego aũt hanc imaginẽ humana arte elaboratam reor, cum ueri fidem excedere uideať, insecabilẽ petræ duritiã ita ceræ mollitiem imitari potuisse, ut solo innitentis contactu humanæ sessionis speciem repręsentaret, habitũq; perpetuæ concauitatis indueret. Cumq; Starcatherũ quidam fortè curru præteriens, toto penè corpore sauciatum uidisset, horrore rei pariter atq; admiratione permotus, propius lora deflectit, quærens quid sibi præmij foret, si plagas eius medendi officio prosequereť. Sed Starcatherus uulnerum acerbitate cruciari, q̃ sordidæ conditionis hominũ ministerio uti præoptans, officium eius ac genus cognoscere instituit. Quem cum præconis partibus fungi didicisset, spernere nõ contentus, etiam cõuicio proculcauit, quod cunctis honestatis partibus neglectis, scurrilitatis officia sectaretur, omnemq; uitę cursum nefanda semper opinione respersit, & quæstus loco pauperũ duxerit detrimenta, nemini innocentiam tribuere, cunctis accusationis iniuriam irrogare paratus, tunc præcipue lætus, cum quid alienis luctuosum rebus incideret, dum in hoc maxime sua desudet intentione, ut omnium actus insidiosæ explorationis arte cognoscat, & innocuos mores quæsitæ fraudis occasione perstringat. Abeunte eo, superuenit alius opis medelæq; promissor, qui prioris exemplo conditionẽ fateri iussus, ancillã se cuiusdam in matrimonio habere, eiusq; domino emancipandæ coniugis gratia rusticũ opus dependere testabať. Cuius opera Starcatherus idcirco se uti nolle perhibuit, quod eru

Starcatheri effigies saxo impressa.

C descendo connubij genere seruiles sibi consciuisset amplexus. Cui si quid uirtu-
Starcatheri magnanimitas tis suppeteret, fastidita alieni saltẽ familiaritate mancipij, libera tori participe frue
retur. Quantã porrò huius uiri magnitudinẽ existimemus, qui summis uitæ peri
culis implicatus, tantũ se in repellendis auxilijs gessit, quantũ in excipiendis uul-
neribus gesserat. Itaq; discedente eo subiens fœmina fortuito senem præteribat
incessu. Quæ cum pertergendorũ eius uulnerũ gratia propius accessisset, in pri-
mis quo genere aut officio esset exponere iussa, ancillam se molendi officio assue
tam perhibuit. Quam rursum Starcatherus an prolẽ haberet percontatus, postq;
fœmineã ei sobolem esse cognouit, domum abire, & uagienti filiæ mammas præ-
bere iussit, perq; deforme existimans, ab extremæ sortis muliercula subsidiũ mu
tuari. Quinetiã melius eam propriũ sanguinẽ lactis nutrimentis, quàm aliena uul
nera remedijs prosecuturã sciebat. Hanc quoq; discedentẽ iuuenis curru delatus
insequitur. Qui cum conspecti senis uulneribus opem laturus accederet, quisnã
esset rogatus, agricola se patre natũ, rusticiq; laboris operibus assuefactũ subiun-
xit. Cuius Starcatherus natalibus collaudatis, officiũ quoq; ueneratione dignissi-
Agriculturæ laus. mum iudicauit, quod talibus uitæ subsidia iusto laboris cõmercio peterentur, qui
nimirũ quæstum nõ nossent, nisi quem fusi sudoris impendio peperissent. Nec im
meritò ruralis uitæ habitũ etiam excellentissimis opibus præferendũ putauit, cu-
ius integerrimi fructus inter splendidã abiectamq; fortunã mediocritatis gremio
orti educatiq; uiderent. Ne autem indonatã iuuenis humanitatẽ relinqueret, chla
mydem à se uepribus interiectam oblatæ dignationis præmiũ effecit. Accedens
itaq; ruricolæ filius, euulsas stomachi partes pristino loco restituit, elapsamq; ex-
torum congeriẽ nexili uiminũ cõplexione perstrinxit. Deinde exceptũ uehiculo
senem, ad regios usq; penates pleno uenerationis studio deportandũ curauit. In-
terea Helga uerbis magnam præ se cautelam ferentibus, uirũ instruere aggressa,
D scire se, inquit, Starcatherũ mox ut uictis pugilibus remearet, absentiæ pœnas ab
eo sumpturũ, à quo plus ignauiæ & libidini q; condicti certaminis fidei indultum
existimet. Cui ideo acrius resistendũ fore, quod fortibus parcere, ignauos odisse
soleat. Cuius prædictionẽ Helgo æque ac consiliũ ueneratus, corpus animumq;
capessendæ uirtutis ardore firmauit. Cũq; Starcatherus ad regias esset ædes de-
latus, uulnerũ dolore neglecto, ocyus curru desilijt, ac ueluti toto integer corpo-
re nuptialem irrumpens thalamum, pugno ualuas perfregit. Tunc lecto exiliens
Helgo, ut coniugis erat consilio doctus, aduersæ eius fronti ferrũ immersit. Cũq;
secundi uulneris meditatione denuò ferrũ adacturus uideret, Helga toro ocyssi-
me euolans, senem ab imminenti exitio correpti umbonis interiectu defendit:
quod tamen ab Helgone ualidiore ferri impulsu medio tenus umbone dissectũ
est. Ita laudabilis fœmina ingenij amicum auxilio prosecuta, quem consilio læse-
rat, manu seruauit, utq; monitis maritum, ita factis senem protexit. Quæ res Star
catherum ad incolumitatẽ Helgoni tribuendã adduxit, præfatum parci oportere
cui certum uirtutis indiciũ præsens fortitudinis fides exhibeat. Morte siquidem
indignissimũ prædicabat, quem tanta resistendi fiducia plenum probitatis inge-
nium exornasset. Idem plagis nondum medicamine procuratis, nec ulla adhuc ci
catrice respersis, occiso ab æmulis Haldano, Suetiam repetens, filium eius Syuar
dum deuicta quorundam rebellione, paternæ dominationis hæredem constituit.
Apud quem diutile cõuersatus, cum Frothonis fraudulenter oppressi filium In-
gellum transuerso animo actum patris interfectoribus animaduersionis humani
tatem atq; amicitiam erogasse fama rei crebescente cognosset, ob tam horridum
facinus indignationis aculeis lacessitus, dolenterq; ferens tantæ indolis iuuenem
tam inclyti patris filium exuisse, eximium carbonũ fascem tanquam opimam sar-
cinam humeris suis Daniã petiturus impendit. Rogatus ab obuijs, quid tam inso
litum

A solitum onus deferret, Ingelli regis hebetudinem ad acuminis habitum carbonibus se perducturum astruxit. Itaque expedita & compendiaria semita uelut uno spiritu rapidum ac præceps iter explicuit, tandemque Ingelli hospitio usus, sedem maioribus destinatam suo more conscendit. Quippe apud prioris seculi reges amplissimum dignitatis gradum obtinere consueuerat. Quem cum regina squalore obsitum sordidisque & agrestibus pannis utentem ingressa cōspiceret, ob deformitatem cultus parū curiosa hospitis ęstimatrix effecta, simulque uirum ex ueste metiens, stoliditatis increpitū quod maiores discubitu præcurrisset, ac sedem rustico cultu indignam occupasset, loco excedere iussit, ne puluinaria tetriore quàm par esset habitu contractaret. Quod enim ille ex fiducia agebat, stoliditati atque impudentiæ deputabat, ignara aliquanto splendidius mentem quàm uestem in sublimi lucere consessu. Paruit animosus senex, tametsi repulsa æger, indebitamque fortitudini suæ contumeliam egregio animi temperamento suppressit, acceptum ruborem nec uoce nec gemitu prosecutus. Nec tamen tacitam doloris acerbitatem, prorsus occultare sustinuit. Exurgens enim atque in ultimā ædis partem secedens, adeò ipsa parietum robora dimissi corporis impulsu contudit, ut tectum ruina pene eximia tignorum trepidatione submitteret. Quo euenit ut non solum repulsa, sed etiam exprobratæ sibi paupertatis ignominia lacessitus, iram suam aduersum cōtumeliosam reginę uocem irreuocabili seueritate destringeret. Quem cum Ingellus à uenatione regressus curiosioribus oculis collustratum, nec os usque hilariter circunferentem, nec se assurgendi officio uenerantem animaduerteret, Starcatherum esse parum blandæ frontis annotatione cognouit. Nam cum manus eius bellico opere duratas, cicatrices auerso corpore exceptas, acerrimumque oculorū uigorem attenderet, animaduertit nequaquā eneruì animo esse, cuius corpus tanta

B uulnerum uestigia confodissent. Obiurgatam igitur uxorem impensius monuit, ut abiecto irarum supercilio, quem cōuicio insecuta fuerat, blandimentis permulsum liberalitatis officijs deleniret, ciboque & potione firmatum benigno recrearet alloquio, præfatus hunc sibi olim à patre tutorem datum, infantiæ suæ indulgentissimum extitisse custodem. Tum fera senilis animi cognitrix rigore in mansuetudinem uerso, quem repulsa affecerat, conuicij amaritudine lacerauerat, ministrandi studio uenerata est, atque ex hospita indignante, obsequentissimam adulatricem agere cœpit, curiositatem suam iræ eius apponere cupiens, eo quidem minus errore culpabilis, quo illum celerius obiurgata deseruit. Nec tamen leues eius pœnas pependit, cum loca in quibus fortissimum senem discubitus repulsa sugillauerat, postmodū fratrum suorum cladibus cruentata conspiceret. Nocte uero Ingello cibum cum Suertingi filijs capiente, apparatissimis dapibus insistens luxurioso mensas epulo cumulauit, senemque ne maturius se conuiuio subtraheret, familiari inuitatione retinuit, tanquam operosioris escæ oblectamenta solidum uirtutis rigorem excauare potuissent. Quibus cum Starcatherus oculos inseruisset, eorū usu lasciuiore contempto, ne quid externo ritui indulgeret, temperantia qua plurimū pollebat appetitum suum aduersus deliciarum irritamenta firmauit, ne bellicam claritatem conuiualibus illecebris absumendam permitteret. Erat enim fortitudo eius frugalitatis amatrix, aliena nimiæ ciborum abundantiæ & ab immoderato dapum usu auersa, utpote quæ aliquo in momento ponendi luxuriam nunquam uacauit, semperque uoluptate omissa, uirtutis respectum egit. Cum ergo uetustos continentiæ mores, omnemque pristinæ cōsuetudinis habitum nouo luxu ac lautitia corrumpi animaduerteret, rusticioris escæ paratū appetens, cœnæ sumptuosioris impendium fastidiuit. Igitur profusam dapum indulgentiam aspernatus, fumidoque ac rancidulo cibo usus, famem eo sapidius quo simplicius pepulit, ne ueræ uirtutis neruos externarum deliciarum contagione, tanquam adulterino quodam dul

C bescendo connubij genere seruiles sibi consciuisset amplexus. Cui si quid uirtu-
Starcatheri magnanimitas tis suppeteret, fastidita alieni saltẽ familiaritate mancipij, libera tori participe frue
retur. Quantã porrò huius uiri magnitudinẽ existimemus, qui summis uitæ peri
culis implicatus, tantũ se in repellendis auxilijs gessit, quantũ in excipiendis uul-
neribus gesserat. Itaq; discedente eo subiens fœmina fortuito senem præteribat
incessu. Quæ cum pertergendorũ eius uulnerũ gratia propius accessisset, in pri-
mis quo genere aut officio esset exponere iussa, ancillam se molendi officio assue
tam perhibuit. Quam rursum Starcatherus an prolẽ haberet percontatus, postq;
fœmineã ei sobolem esse cognouit, domum abire, & uagienti filiæ mammas præ-
bere iussit, perq; deforme existimans, ab extremæ sortis muliercula subsidiũ mu
tuari. Quinetiã melius eam propriũ sanguinẽ lactis nutrimentis, quàm aliena uul
nera remedijs prosecuturã sciebat. Hanc quoq; discedentẽ iuuenis curru delatus
insequitur. Qui cum conspecti senis uulneribus opem laturus accederet, quisnã
esset rogatus, agricola se patre natũ, rusticiq; laboris operibus assuefactũ subiun-
xit. Cuius Starcatherus natalibus collaudatis, officiũ quoq; ueneratione dignissi-
Agriculturæ laus. mum iudicauit, quod talibus uitæ subsidia iusto laboris cõmercio peterentur, qui
nimirũ quęstum nõ nossent, nisi quem fusi sudoris impendio peperissent. Nec im
meritò ruralis uitæ habitũ etiam excellentissimis opibus præferendũ putauit, cu-
ius integerrimi fructus inter splendidã abiectamq; fortunã mediocritatis gremio
orti educatiq; uiderent. Ne autem indonatã iuuenis humanitatẽ relinqueret, chla
mydem à se uepribus interiectam oblatæ dignationis præmiũ effecit. Accedens
itaq; ruricolæ filius, euulsas stomachi partes pristino loco restituit, elapsamq; ex-
torum congeriẽ nexili uiminũ cõplexione perstrinxit. Deinde exceptũ uehiculo
senem, ad regios usq; penates pleno uenerationis studio deportandũ curauit. In-
terea Helga uerbis magnam præ se cautelam ferentibus, uirũ instruere aggressa,
D scire se, inquit, Starcatherũ mox ut uictis pugilibus remearet, absentiæ pœnas ab
eo sumpturũ, à quo plus ignauiæ & libidini q; condicti certaminis fidei indultum
existimet. Cui ideo acrius resistendũ fore, quod fortibus parcere, ignauos odisse
soleat. Cuius prædictionẽ Helgo æque ac consiliũ ueneratus, corpus animumq;
capessendæ uirtutis ardore firmauit. Cũq; Starcatherus ad regias esset ædes de-
latus, uulnerũ dolore neglecto, ocyus curru desilijt, ac ueluti toto integer corpo-
re nuptialem irrumpens thalamum, pugno ualuas perfregit. Tunc lecto exiliens
Helgo, ut coniugis erat consilio doctus, aduersæ eius fronti ferrũ immersit. Cũq;
secundi uulneris meditatione denuò ferrũ adacturus uiderẽ, Helga toro ocyssi-
me euolans, senem ab imminenti exitio correpti umbonis interiectu defendit:
quod tamen ab Helgone ualidiore ferri impulsu medio tenus umbone dissectũ
est. Ita laudabilis fœmina ingenij amicum auxilio prosecuta, quem consilio læse-
rat, manu seruauit, utq; monitis maritum, ita factis senem protexit. Quæ res Star
catherum ad incolumitatẽ Helgoni tribuendã adduxit, præfatum parci oportere
cui certum uirtutis indiciũ præsens fortitudinis fides exhibeat. Morte siquidem
indignissimũ prædicabat, quem tanta resistendi fiducia plenum probitatis inge-
nium exornasset. Idem plagis nondum medicamine procuratis, nec ulla adhuc ci
catrice respersis, occiso ab æmulis Haldano, Suetiam repetens, filium eius Syuar
dum deuicta quorundam rebellione, paternæ dominationis hæredem constituit.
Apud quem diutile cõuersatus, cum Frothonis fraudulenter oppressi filium In-
gellum transuerso animo actum patris interfectoribus animaduersionis humani
tatem atq; amicitiam erogasse fama rei crebescente cognosset, ob tam horridum
facinus indignationis aculeis lacessitus, dolenterq; ferens tantæ indolis iuuenem
tam inclyti patris filium exuisse, eximium carbonũ fascem tanquam opimam sar-
cinam humeris suis Daniã petiturus impendit. Rogatus ab obuijs, quid tam inso
litum

A solitum onus deferret, Ingelli regis hebetudinem ad acuminis habitum carbonibus se perducturum astruxit. Itaque expedita & compendiaria semita uelut uno spiritu rapidum ac præceps iter explicuit, tandemq; Ingelli hospitio usus, sedem maioribus destinatam suo more conscendit. Quippe apud prioris seculi reges amplissimum dignitatis gradum obtinere consueuerat. Quem cum regina squalore obsitum sordidisq; & agrestibus pannis utentem ingressa cōspiceret, ob deformitatem cultus parū curiosa hospitis ęstimatrix effecta, simulq; uirum ex ueste metiens, stoliditatis increpitū quod maiores discubitu præcurrisset, ac sedem rustico cultu indignam occupasset, loco excedere iussit, ne puluinaria tetriore quàm par esset habitu contractaret. Quod enim ille ex fiducia agebat, stoliditati atq; impudentiæ deputabat, ignara aliquanto splendidius mentem q̄ uestem in sublimi lucere consessu. Paruit animosus senex, tametsi repulsa æger, indebitamq; fortitudini suæ contumeliam egregio animi temperamento suppressit, acceptum ruborem nec uoce nec gemitu prosecutus. Nec tamen tacitam doloris acerbitatem, prorsus occultare sustinuit. Exurgens enim atq; in ultimā ædis partem secedens, adeò ipsa parietum robora dimissi corporis impulsu contudit, ut tectum ruina pené eximia tignorum trepidatione submitteret. Quo euenit ut non solum repulsa, sed etiam exprobratæ sibi paupertatis ignominia lacessitus, iram suam aduersum cōtumeliosam reginę uocem irreuocabili seueritate destringeret. Quem cum Ingellus à uenatione regressus curiosioribus oculis collustratum, nec os usq; hilariter circunferentem, nec se assurgendi officio uenerantem animaduerteret, Starcatherum esse parum blandæ frontis annotatione cognouit. Nam cum manus eius bellico opere duratas, cicatrices aduerso corpore exceptas, acerrimumq; oculorū uigorem attenderet, animaduertit nequaq̄ eneruí animo esse, cuius corpus tanta

B uulnerum uestigia confodissent. Obiurgatam igitur uxorem impensius monuit, ut abiecto irarum supercilio, quem cōuicio insecuta fuerat, blandimentis permulsum liberalitatis officijs deleniret, ciboq; & potione firmatum benigno recrearet alloquio, præfatus hunc sibi olim à patre tutorem datum, infantiæ suæ indulgentissimum extitisse custodem. Tum sera senilis animi cognitrix rigore in mansuetudinem uerso, quem repulsa affecerat, conuicij amaritudine lacerauerat, ministrandi studio uenerata est, atq; ex hospita indignante, obsequentissimam adulatricem agere cœpit, curiositatem suam iræ eius apponere cupiens, eo quidem minus errore culpabilis, quo illum celerius obiurgata deseruit. Nec tamen leues eius pœnas pependit, cum loca in quibus fortissimum senem discubitus repulsa sugillauerat, postmodū fratrum suorum cladibus cruentata conspiceret. Nocte uero Ingello cibum cum Suertingi filijs capiente, apparatissimis dapibus insistens luxurioso mensas epulo cumulauit, senemq; ne maturius se conuiuio subtraheret, familiari inuitatione retinuit, tanq; operosioris escæ oblectamenta solidum uirtutis rigorem excauare potuissent. Quibus cum Starcatherus oculos inseruisset, eorū usu lasciuiore contempto, ne quid externo ritui indulgeret, temperantia qua plurimū pollebat appetitum suum aduersus deliciarum irritamenta firmauit, ne bellicam claritatem conuiualibus illecebris absumendam permitteret. Erat enim fortitudo eius frugalitatis amatrix, aliena nimiæ ciborum abundantiæ & ab immoderato dapum usu auersa, utpote quæ aliquo in momento ponendi luxuriam nunq; uacauit, semperq; uoluptate omissa, uirtutis respectum egit. Cum ergo uetustos continentiæ mores, omnemq; pristinæ cōsuetudinis habitum nouo luxu ac lautitia corrumpi animaduerteret, rusticioris escæ paratū appetens, cœnæ sumptuosioris impendium fastidiuit. Igitur profusam dapum indulgentiam aspernatus, fumidoq; ac rancidulo cibo usus, famem eo sapidius quo simplicius pepulit, ne ueræ uirtutis neruos externarum deliciarum contagione, tanquam adulterino quodam dul

C core remitteret, aut priscæ frugalitatis normam inusitatis gulæ superstitionibus abrogaret. Cæterum indignanter ferebat assam dapem, eandemq; elixam unius cœnæ sumptibus erogari, edulium pro monstro accipiens quod culinæ nidoribus delibutum, fartoris industria multiplicis temperamenti uarietate perfricuit. Econtrario Ingellus proiectis maiorũ exemplis, innouando mensarum ritu licentius sibi quàm mos patrius permittebat indulsit. Postquam se enim Theutoniæ moribus permisit, effœminatæ eius lasciuiæ succumbere non erubuit. Ex cuius sentina in patriæ nostrę fauces haud parua luxuriæ nutrimẽta fluxerũt. Inde enim splendidiores mensæ, lautiores culinæ, sordida coquorũ ministeria, uariæq; farciminum sordes manauere. Inde licentioris cultus usurpatio à ritu patrio peregrinata est. Itaq; regio nostra quę continentiam in se tanquam naturalem aluit, luxũ à finitimis depoposcit. Cuius Ingellus illecebra captus, iniurias beneficijs rependere erubescendum nõ duxit. neq; illi misera parentis clades cum aliquo amaritudinis suspirio obuersata est. At regina ne propositi irrita abiret, iram senis donis optime propulsandã existimans, mirifici operis uittã proprio capiti detractã gremio cœnitantis apposuit, beneuolentiã eius quia uirtutem hebetare nequiuerat, mercari cupiens. Quam Starcatherus necdum offensæ acerbitate deposita, in os ferentis reijciens, plus contemptus quàm uenerationis in eo munere repositum arbitrabatur: prudentiq; animo egit ne cicatricibus cõsito, galeisq; assueto capite, insolitum effœminati cultus ornamentũ exciperet, sciens uirilibus comis muliebre redimiculum inijci non oportere. Itaq; repulsam repulsa ultus, contemptũ suum mutua aspernatione pensauit, tantũ se pené in uindicando rubore gerens, quantum gesserat in sustinendo. Veterani nanq; bellatoris animus Frothonis cultum inextricabilibus amicitię hamis complexus, totq; ac tantis munificentię eius

D meritis inuitatus, ad abijciendum ultionis propositum nullo indulgentiæ blandimento seduci poterat, quo minus debitam beneficijs eius gratiam etiam post fata referre satageret, extinctoq; uicissitudinem humanitatis rependere curaret, cuius adhuc extantis amantissimum animum, liberalissimamq; amicitiam expertus fuerat. Adeò quippe miserrimam Frothonianæ cladis imaginem alte pectori insertam gerebat, ut ab intimo præcordiorum eius secessu, clarissimi ducis respectus conuelli nequiret, atq; ob hoc præsenti beneficio pristinæ familiaritatis titulum anteponere non dubitaret. Cæterum superioris contumeliæ memoria nihil gratiæ sequenti obsequio reddidit, lacessiti pudoris ignominiã deponere nequiens. Tenacius enim iniuriarum uel beneficiorum imagines fortium quàm mollium animis inhærere consueuerunt. Neque enim illorum insueuit moribus, qui amicorum prosperum uitæ cursum comitantur, aduersum deserunt, quiq; fortunæ magis quàm charitati cultum tribuunt, proprijs cõmodis quàm alenæ beneuolentiæ propiores. Animaduertens autẽ pertinax propositi fœmina, ne sic quidem conuiualem à sene hilaritatem elici posse, ut blanditiarũ cœptum liberaliori comitate prosequeretur, cumulatioremq; hospiti honorem redderet, tibicine de industria modulari iusso, musam qua indignationis eius perseuerantia flecteretur instituit, artificialis soni ministerio naturales inclementiæ neruos elidere cupiens. Sed fistulæ aut chordarũ lenocinium in hebetanda uiri pertinacia parum efficax mansit. Auditor enim exhibitum sibi cultum figmentũ magis quàm charitatem redolere cognouit. Quo euenit ut elusus opinione sua mimus, statuę magis quàm homini canere putaretur, disceretq; ponderosissimæ seueritatis statum frustra scurrarũ lusibus attentari, inaniq; oris spiraculo maximæ rei molem labefactari non posse. Adeò enim Starcatherus oris habitum indignationis pertinacia firmauerat, ut nulla ex parte consueto infractior uideretur. Quippe debitus uotis rigor nec tibiæ cantu, nec gulæ lenimento permulsus, plus strenuo uirilíq; proposito

Profusus obsoniorum apparatus à Theutonibus in Daniã traductus.

Cõstantia Starcatheri.

A propoſito, quàm aurium aut epuli blandimentis tribuendum putauit. Oſſe itaq; quod ueſcendo carne ſpoliauerat in uultum geſticulantis proiecto, plenas aurarũ buccas, uiolenta flatus excuſſione laxauit. Quo facto, quantũ ſeueritas ſcenicos plauſus faſtidiret, edocuit. Ira ſiquidẽ obſeratæ aures nulli uoluptatis effectui patuerunt. Dignum hiſtrione munus, turpi præmio deforme mulctauit obſequiũ. Siquidem optimus meritorum æſtimator, muneris loco tibicini tibiam erogauit, ac durum mercedis genus molli officio retulit. Itaq; mimus neſcias ſonorius ceci nerit an fleuerit, quàm parum in luxurioſis pectoribus fortitudo poſſideat, effuſa lachrymarũ acerbitate teſtatus. Neq; enim qui totum ſe uoluptati ſubſtrauerat, quandoq; calamitatis incurſum tolerare didicerat. Cuius læſio futuras cœnæ clades ominata eſt. Et bene quidem cultor ſeueritatis animus uindictæ conſtantiam pertinaci grauitate cõplexus, qui quantũ alij ſuauitatis, tantum ex fidibus faſtidij traxit, probroſo oſſis iactu ingratũ penſauit officiũ, plus ſe ualẽtis amici ſpecioſis cineribus q̃ improbis turpiſſimi alumni moribus debuiſſe confeſſus. Deinde in ampliorẽ hiſtrionis ſuggillationẽ, mox citandũ carmen ſubtexuit. Regina uero uirtutem quam debilitare nequiuerat ſtupens, eius quẽ fruſtra beneficijs coluit, admiratrix euaſit. Videns autem Starcatherus eos qui Frothonem oppreſſerant in ſumma regis dignatione uerſari, concepti furoris magnitudinẽ acerrimo oculorum habitu prodidit, internoſq; motus externo oris indicio patefecit, occultam animi procellam aperta luminum ſæuitia teſtatus. Deniq; Ingello ſe regijs dapibus delenire cupiente, eduliũ repulit, quod uulgaris cibi uilitate contentus peregrina admodũ obſonia faſtidiret, cõmunibuſq; epulis aſſuetus, nullius gulã ſaporis oblectatione palparet. Interrogatus cur fronte tam nubila regiæ liberalitatis obſequio uti noluiſſet: reperiendi Frothonis filij gratia, Daniam ſibi petitam aſſe

B ruit, nec eius qui petulantis ſtomachi ingluuiem operoſa dapum ubertate farciret: hoc enim familiaris regi Theutonum luxus egerat, ut excoctas aquis epulas delicioſæ ſatietatis ſtudio rurſum igni torrendas præberet. Poſt hæc Ingelli mores intactos præterire non paſſus, in eius caput omnem reprehenſionis amaritudinem tranſtulit, impietatis damnatũ quod nimiæ ſaturitatis uſu oſcitans, partam edendo crapulã fœda ructatione exhalaret, Saxonicamq; imitatus illecebrã ampliſſimis à ſobrietate exceſſibus oberraſſet, adeò uirtute uacuus, ut ne minimam quidem eius umbrã conſectaretur. Maxime aũt illi turpitudinis cumulũ accedere memorabat, quod in ipſo militiæ tyrocinio ulciſcẽdi parentis immemor neglecta naturæ lege paterni ſanguinis carnifices beneuolentia atq; officio amplecteretur, iniquiſſime meritos amantiſſima charitate cõplexus, eoſq; in quos q̃ acerrime animaduertere debuerat, nõ modò impunitate donaſſet, uerũetiã cõuictu ac menſæ honore dignos iudicaſſet, à quibus potius capitale ſuppliciũ ſumendum fuiſſet. Præterea hic hoc carmine uſus aſſeritur:

Cedat imbellis uetulo iuuentus,
Et ſenis crebros ueneretur annos,
In uiro forti numeroſa nemo
Tempora culpet.
Albicet quanquam ſenio capillus
Permanet uirtus eadem uetuſtis,
Nec fluens ætas poterit uirile
Carpere pectus.
Me grauis ſeſſor cubito repellit,
Qui boni formam uitio prophanat
Dum gulæ parens nihilum diurnis
Prorogat eſcis.

C Quando Frothonis comes annotabar
Militum semper medius resedi
Aede sublimis, procerumq́ꝫ primus
Prandia duxi.
Sorte nunc uersa melioris æui,
Angulo claudor simuloq́ꝫ piscem
Qui uago captat latebram recursu
Abditus undis.
Seculo certe solitus priore
Cultius strato recubare fulcro,
Inter extremos premor & referta
Pellor ab aula.
Pellerer forsan foribus supinus
Ni latus pulsum paries referret
Et fugam truso facilem negaret
Obuius asser.
Aulici risu populi lacessor,
Aduenæ digno uacuus receptu
Aspero carpor sale, dum loquaci
Mordeor ausu.
Quid noui rumor celeber uolutat,
D Quis tenor rerum, patriæ quis ordo
Gliscerem uestræ regionis actus
Aduena nosse.
Vt quid Ingelle uitio sepultus
Vindicem patris remoraris ausum,
Num pij cladem genitoris æquo
Pectore duces?
Quid dapem deses colis? ocioq́ꝫ
Mollior scortis, stomachum reclinas?
An tibi paruo patris interempti
Vltio constat?
Proxime quando Frotho te reliqui
Mente præsaga didici quod armis
Hostium certe periturus esses
Maxime regum.
Cumq́ꝫ rus longum tererem uiator
Præscius mentem gemitus subibat
Qui quod hinc esses mihi nō uidendus
Omine finxit.
Proh dolor quod tunc aberā remotus
Extimos orbis populos lacessens
Cum dolo regis iugulum petebat
Perfidus hospes.
Aut enim uindex domini probarer,
Aut comes pœnæ, sociusq́ꝫ fati,
Et pari gaudens sequerer beatum
Funere regem.
Non gulam ueni dapibus beare,
Cuius enitar uitium ferire,
Nec cutis curam sequar, aut obesi
Gaudia uentris.
Nemo me regum prius inclytorum
Exteros iuxta medium locauit
Cui frui primis licuit cathedris
Inter amicos.
Suetia ueni, spatiosa mensus
Rura, mercedem ratus affuturam
Si modo chari fruerer reperta
Prole Frothonis.
Sed probum quærens adij gulosum
Deditum uentri uitioq́ꝫ regem,
Cuius in luxum studium refudit
Fœda uoluptas.
Claret Haldani ratus esse sermo
Qui breui nobis cecinit futurum
Quod patri gnaro generandus esset
Filius excors.
Degener quanquam reputetur hæres
Non opes magni patiar Frothonis
Aduenis lucro fore, uel rapinæ
More patêre.

Ad hanc uocem tremefacta regina, detractū capiti suo redimiculum, quo fortē capillitium muliebriter adornabar, efferato seni tanquam beneficio bilem auersura porrexit. Quo Starcatherus quamturpissime in os offerentis cum indignatione reiecto, clara rursum uoce recinuit:

Amoue quæso muliebre donum
Et tuo mitram capiti repone,
Infulas nemo Venerem decentes
Fortis adoptat.
Absonū nanqꝫ est ut in arma promptis
Nexili crinis religetur auro,
Mollibus cultus tenerisq́ꝫ turbis
Competit iste.
At tuo munus refer hoc marito
Cui placet luxus, digitusq́ꝫ prurit
Dum nates uersans uolucris rubellæ
Viscera tractat.
Vxor Ingelli leuis ac petulca
Teutonum ritus celebrare gestit,
Instruit luxus & adulterinas
Præparat escas.
Nam nouis palpat dapibus palatum
Captat ignoti libitum saporis,
Aestuans ferclis onerare mensas
Lautius omnes.

Hæc

A Hæc uiro uinum pateris propinat,
Cuncta propenso meditans paratu,
Cocta torreri iubet & secundo
Destinat igni.
Pascit ut porcum petulans maritum
Impudens scortum, natibusq; fidens
Gratis admissum tolerare penem
Crimine stupri.
Assat elixum, recoquitq; tosta
Prodigo cœnam meditata luxu,
Negligens morum, uitijq; cultrix
Fœmina turpis.
Hæc procax fastu, Venerisq; miles
Appetens escæ, bene temperatos
Abdicat ritus, simul & gulosas
Instruit artes.
Rapulum læui patina liquatum
Præditas succo tenui placentas
Pruriens aluo petit, ordinesq;
Conchyliorum.
Non ego magnũ memini Frothonem
Dexteram fibris uolucrum dedisse,
Podicem cocti lacerasse galli
Pollice curto.
Quis prior regum potuit gulosus
B Viscerum putres agitare sordes?
Aut manu carptim fodicare fœdum
Alitis anum?
Fortium crudus cibus est uirorum,
Nec reor lautis opus esse mensis
Mens quibus belli meditatur usum
Pectore forti.
Aptius barbam poteras rigentem
Mordicus presso lacerare dente,
Quàm uorax lactis uacuare sinum
Ore capaci.
Fugimus lautæ uitium popinæ
Rancidis uentrem dapibus fouentem,
Coctiles paucis placuere succi
Tempore prisco.
Discus herbosi uacuus saporis
Arietum carnes dabat & suillas,
Temperans usus nihil immodesto
Polluit ausu.
Lacteum qui nunc adipem liguris
Induas mentem petimus uirilem
Esto Frothonis memor & paterni
Funeris ultor.
Occidet nequam pauidumq; pectus
Nec fugax fati stimulum refellet
Valle condatur licet, aut opacis
Incubet antris.
Vndecim quondam proceres eramus
Regis Haconis studium secuti,
Hic prior Helgo Begathus resedit
Ordine cœnæ.
Hic famis primæ stimulum licebat
Aridis pernæ natibus leuare,
Ventris ardorem rigidi domabat
Copia crusti.
Offulam nemo uapidam petebat
Quisq; cõmunes celebrabat escas
Simplici tantum stetit apparatu
Cœna potentum.
Vulgus externum fugiebat esum
Nec fuit summis epuli libido,
Ipse rex paruo meminit modestam
Ducere uitam.
Mellei temnens speciem saporis
Combibit tostum Cereris liquorem
Nec parum coctis dubitabat uti
Assa perosus.
Mensa perstabat modico paratu
Exhibens sumptum tenui salino
Ne quid externo uariaret usu
Docta uetustas.
Amphoras nemo pateras'ue quondã
Intulit mensis, dolio profudit
Poculum promus, nec erat catillis
Copia pictis.
Nemo transacti uenerator æui
Cantharis iunxit teretes diotas
Nec cibis lancem cumulauit olim
Comptus agaso.
Non breui concha ciatho'ue læui
Prandium uanus decorabat hospes,
Nunc recens morum facies pudenter
Omnia pressit.
Aere quis sumpto toleraret unquam
Funus amissi redimi parentis,
Aut loco patris peteret necati
Munus ab hoste?
Quis ualens hæres, sobolesq; fausta
Talibus iunctum latus applicaret,
Vt uiri neruos uacuaret omnes
Pactio turpis?
Vnde cum regum tituli canuntur
Et ducum uates memorãt triumphos
Pallio uultum pudibundus abdo
Pectore tristi.

C Cum tuis nil eniteat trophæis
Quod stylo digne queat annotari,
Nemo Frothonis recitatur hæres
Inter honestos.
Improbis quid me laceras ocellis
Qui reum patris ueneratus hostem
Panibus tantum tepidoq; iuri
Crederis ultor?
Vindices quando scelerum probantur
Quo minus mentē pudeat prophanā
Aurium prompto uacuatus usu
Esse peropta.
Sæpe nam uirtus aliena fueuit
Conscium culpæ lacerare pectus
Et boni fama premitur malignus
Pectore sensus.
Appetas ortum licet, aut remotus
Occidentali regione degas,
Seu situm mundi medium sequaris
Concitus istinc.
Seu plagam cœli gelidam reuisas
Quà poli uertex patet, impetuq;
Versili sphæram rapit, & propinquam
Despuit ursam.
Te pudor late comes insequetur
D Et graui uultum feriet rubore
Quando magnorum sociata ludit
Concio regum.
Dedecus quem cum maneat perenne
Inter illustres medius uenire
Nō potes turmas, reprobusq; in omni
Climate degas.
Fata Frothoni sobolem dedere
Editam mundo superis sinistris,
Cuius affectum scelus & libido
Sordida cepit.
Sicut in naui fit ut obsoletum
Fœda sentinæ gremium requirant,
Sic in Ingellum uiciosa rerum
Copia fluxit.
Ergo uulgatum ueritus ruborem
Angulis pressus patriæ iacebis
Torpidus fœdo lare nec uidendus
Agmine claro.
Sorte tum barbam quaties sinistra
Concubinarum stimulis repressus
Cum tibi pellex querulis perurat
Vocibus aurem.
Cum pauor mentem gelidus repigret
Et patris uindex fieri timescas,
Degener planè, parilisq; scorti
Ritibus extas.
Obrui paruo poteras paratu,
Vt quis arreptum iugularet hœdum,
Aut ouem cultro teneram trucidet
Gutture secto.
Ecce Suertingo genitus tyranno
Dania post te potietur hæres,
Cuius ignauam retines sororem
Fœdere turpi.
Dum grauem gemmis nitidamq; cultu
Aureo gaudes celebrare nuptam,
Nos dolor probro sociatus urit,
Turpia questos.
Quando te præceps agitat uoluptas
Anxius nobis animus prioris
Temporis formam reuocat, monetq;
Multa dolere.
Nam secus quàm tu scelus æstimamus
Hostium quos nunc uenerarís. unde
Prisca noscenti facies molesta est
Temporis huius.
Re magis nulla cuperem beari
Si tui Frotho iuguli nocentes
Debitas tanti sceleris uiderem
Pendere pœnas.

Tantum autem monitus sui incitamento profecit, ut ab eneruí & frigescenti animo ueluti quadam reprehensionis silice flagrantissimum fortitudinis ignem extunderet. Primum enim rex uacuas carmini aures præbuit, deinde impensiori educatoris sui hortamine concitatus, ferum ultionis calorem animo traxit, oblitusq; conuiuæ, hostem induit. Ad ultimum discubitu euolans, omnem iræ suæ procursum in confessores effudit, ita ut ferrum aduersus Suertingi filios cruenta seueritate nudaret, & quorum gulam mensæ delicijs fouerat, destricto mucrone iugulum peteret. His nanque continuò trucidatis, sacra mensæ sanguine inuoluit, infirmum societatis uinculum diremit, erubescendúmque conuiuium egregia crudelitate mutauit, atque ex hospite hostis, ex abiectissimo luxuriæ mancipio truculentissimus ultionis minister euasit. Siquidem industria hortatoris oratio, molli ac teneræ iuuentæ animositatis spiritum ingenerauit, latebrisq; suis

A suis extractam recreauit audaciam, extuditq; ut grauissimæ cladis autoribus pœna factis debita rependeretur. Exulauerat siquidem probitas iuuenis non expirauerat, quæ in lucem senili suffragatione producta, opus eo maius quo tardius ędidit, aliquanto speciosius cruore quàm mero calices imbuens. Quàm porrò industrium existimemus senem, qui disertissima admonitione immensum regalis animi uitium expugnauit, eiusq; loco perruptis nequitiæ claustris, efficacissimã uirtutis sementem inseruit? Ipse quoque manũ regis pari facinore prosecutus, fortitudinem nõ solum in se plenissimam exhibuit, sed etiam ex alieno pectore erutam reuocauit. Quo peracto sic cœpit:

Rex Ingelle uale, cuius prodidit ausum
Plenum animi pectus, tibi mens in corpore regnat
Auspicio patefacta suo, nec defuit altum
Pectore consilium, quanquam taciturnus ad horam
Extiteris, nam damna moræ probitate rependis,
Torporemq; animi redimis uirtute potenti.
Fac age fundamus reliquos, nullusq; periclum
Effugiat, quod quisq; pari ratione meretur:
Cedat in autorem facinus, premat artificemq;
Culpa relata suum, cæsorum corpora curru
Excipiant famuli, promptusq; cadauera lictor
Efferat, officijs meritò caritura supremis,
Et bustis indigna tegi, non funebris illis
Pompa rogus ue pium tumuli condonet honorem:
Putida spargantur campis, auiumq; terenda
Morsibus, infesto maculent rus undiq; tabo.
B Tu quoque rex sæuam si quid sapis effuge nuptam,
Ne lupa consimilem sibi fœtum gignat, & ex te
Bellua consurgat proprio nocitura parenti.
Dic Rotho perpetue timidorum irrisor, an ultos
Frothonem satis esse putas, qui funera septem
Vindictæ unius impendimus? ecce feruntur
Exanimes, qui non rebus sed imagine tantum
Imperium coluere tuum, fraudemq; parabant
Obsequio. sed ne semper spes illa subibat
Quod solet ingenuis sua respondere propago
More secutura sortem quam sanguine traxit.
Nunc ergo Ingelle, melius quàm tempore lapso
Letharum dici dominus Daniæq; mereris.
Imberbis quando ductum auspiciumq; sequebar
Militiæ rex Hako tuæ, lasciua perosus.
Ingenia & luxum, nil pręter bella colebam,
Exercens animũ cum corpore, mente prophanum
Omne relegaui, stomachoq; placentia fugi,
Fortia complexus animo, nanq; arma professus
Aspera uestis erat cultusq; parabilis olim,
Rara quies, somniq; breues, labor ocia longe
Propulit, & parco fluxerunt tempora sumptu.
Non ut nunc quidam quibus insatiata cupido
Ingluuie cæca uisum rationis inumbrat.
Horum aliquis uestis operosæ tegmine cultus

Molliter

C Molliter alipedem flectit, sparsamque renodat
Carpit superbos. Cæsariem, & laxos patitur fluitare capillos,
Discere sæpe foro, turpique inhiare lucello
Gaudet, & hoc studio uitam solatur inertem,
Venali celebrans commissa negocia lingua.
Vi uiolat leges, & ferro iura lacessit,
Obterit innocuos, alieno pascitur ære,
Stupra gulamque colit, risu conuiuia mordax
Insequitur, sic scorta petens ut sarculus herbam.
Occidit ignauus dum prælia pace quiescunt
In media si ualle cubet, testudine nulla
Tutus erit qui fata timet, fors ultima uiuum
Quenque rapit, latebra letum depellere non est.
Ast ego qui totum concussi cladibus orbem
Leni morte fruar, placidoque sub astra leuandus
Funere, ui morbi defungar uulneris expers?

HISTORIAE DANICAE LIBRI SEXTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER SEPTIMVS.

D

NGELLO quatuor filios fuisse, ex iisdemque tribus bello consumptis, Olauum solum post patrem regnasse, perita rerum prodit antiquitas, quem quidam Ingelli sorore æditum, incerto opinionis arbitrio perhibent. Huius actus uetustatis squalore consperсos, parũ iusta notitia posteritas apprehendit, extremum duntaxat prudentiæ eius monitum memoriæ uendicauit. Quippe cũ supremis fati uiribus arctaretur, Frothoni & Haraldo filiis consulturus, alterũ terris, alterum aquis regia ditione preesse, eamque potestatis differentiam non diutina usurpatione, sed annua uicissitudine sortiri iubet. Ita regnandi inter eos conditione æquata, prior Frotho maritimarum rerum regimine potitus, crebris piraticę damnis deformis euasit. Infortunii causa recentia nautarum coniugia fuere, domesticas tori uoluptates externis militiæ laboribus præferentium. Interiecto tempore natu minor Haraldus maris dominationem sortitus, uacuũ cõiugio militem legit, fraternæ frustrationis euentum metuens. Fortuna delectui respondit. Quippe tam gloriosum piratam egit, quàm frater inglorium gesserat. Quæ res fraternã ei inuidiam peperit. Quinetiã eorum coniuges Sygne & Vluilda, quarũ altera Suetiæ rege Syuardo, altera Karolo Gothiæ præfecto orta fuerat, crebra nobilitatis contentione rixantes, alternos maritorum soluere conuictus. Quo euenit, ut Haraldus & Frotho rei familiaris societate conuulsa, cõmunem partientes supellectilem, plus muliebris rixę iurgiis, quàm fraternæ charitatis officiis indulgerent. Sed & Frotho fratris claritate deformem se fieri contemptumque sibi strui iudicans, à quodam familiariũ occulte eum interfici iubet, quod quem ætate uinceret, ab eo se uirtute superari uideret. Quo peracto ne scelus à conscio proderetur, insidiarũ ministrũ tacite trucidan-

A cidandum curat. Post hæc ut innocentiæ sibi fidem pareret, notamq́ sceleris e ui taret, quisnam rerũ casus inopina germanum clade sustulerit, latius inuestigari pręcepit. Sed neque tot artibus perficere potuit, quo minus eum tacita uulgi notaret opinio. A quo Karolus postmodum quis Haraldum occidisset rogatus, dissimulanter ab eo notæ rei quæstionem agi respondit. Quo dicto mortis causam adciuit, Frothone exprobratum sibi latenter parricidium iudicante. Post hæc Haraldus & Haldanus filij ex Sygne Karoli filia suscepti, cum ad necẽ à patruo quęrerentur, ab eorum tutoribus callidior seruandorũ pupillorum ratio excogitata est. Nam truncos luporum ungues subtellibus annectentes, contiguum penatibus suis lutum, obfusamq́ niuibus humum crebris decursibus exarare cœperũt, ferini incessus speciem præbituri. Post hæc trucidatis ancillarum liberis, eorumq́ corporibus frustatim discerptis, lacera passim membra disijciunt. Itaq́ requisitis adolescentibus, nec inuentis, fusi reperiuntur artus, ferarum uestigia demonstrantur, tellus cruore delibuta conspicitur: creditum est pueros lupina ingluuie consumptos, nec cuiquam ferè de tam manifesto lacerationis argumẽto dubitare concessum: cuius spectaculi fides pupillis præsidio fuit. Qui mox à tutoribus caua cõclusi ilice, ne ullum uitæ eorum indicium ęderetur, diu sub canum specie nutriebantur: latrantum quoq́ eis uocabula indita: quo minus latentium opinio uulgaretur. Solus Frotho mortis eorum fide repudiata, latebræ locum ex perita augurij fœmina cognoscere instituit. Cuius carminum tanta uis erat, ut rem quantalibet nodorum consertione perplexam, è longinquo soli sibi conspicuam ad contactũ euocare posse uideretur. Hæc Regnonem quendam occulte circa illos educationis officiũ peregisse, eosq́ tegendæ rei gratia caninis censuisse nominibus astruebat. Qui cum se inusitata carminum uiolentia latibulis egestos incantantis obtutibus admoueri conspicerent, ne tam horrendæ coactionis imperio proderentur, *Magicæ artis efficacia.*
B gremium eius accepti à tutoribus auri incussione perfundunt. Quæ recepto munere, repentina morbi simulatione par exanimi cõcidit. Perquirentibus ministris causam tam subiti lapsus, inscrutabilem filiorum Haraldi fugam existere memorabat, quorum eximia uis etiam atrocissimos carminũ temperaret effectus. Ita paruulo contenta beneficio, maius à rege præmium præstolari passa nõ est. Post hæc Regno suam ac pupillorũ opinionẽ, populari sermone crebrescere expertus, in Feoniam utrosq́ deuexit. Vbi à Frothone captus, adolescentes se custodia prosecutum fatetur, precaturq́ regem pupillis quos patre priuauerit parcat, nec se duplici parricidio obiectare felicitatis loco ducat. Quo dicto sęuitiã eius in ruborem conuertit, pollicitusq́ est, si quid ab eis in patria nouaretur, se regi indicia delaturum. Ita pupillis incolumitate parta, metu liber, multos annos confecit. Qui cum adulti Sialandiam petiuissent, ultionem patris ab amicis exequi iussi, non se ac patruum annua luce potituros uouerunt. Quo cõperto Regno pacti memoria concitatus, noctu regiam petit, seq́ promissæ rei indicem uenire tacite asserit. Dormientem tamen ad uigilias euocare passus non est, eo quod Frotho excitationis suæ pœnas ferro exigere solitus fuerat. Tanti quondam regium somnum importuna frustratione perrumpere existimatũ est. Id Frotho mane ex uigilibus expertus, ut animaduertit Regnonem insidiarum nuncium attulisse, contracto milite sæuitia fraudem pręcurrere statuit. Nec aliud Haraldi filijs auxilio, quàm furoris simulatio fuit. Nam cum se ex improuiso occupari conspicerent, perinde ac furijs acti lymphantibus morem gerere cœperunt. Quos cum Frotho mente captos putaret, propositum remisit, deforme existimans ferro petere, qui ferrum in se conuertere uiderentur. A quibus proxima nocte incendio consumptus, dignas parricidij pœnas pependit. Quippe regiam adorti, reginam in primis lapideo obruere congestu: igne deinde penatibus applicato, Frothonem in excisi dudum specus

C angustias & opacos cuniculorum recessus obrepere coëgerunt. Vbi dum clausus delitescit, uapore & fumo strangulatus interijt.

Perempto Frothone cum Haldanus ternos circiter annos patriæ præfuisset, Haraldo fratri regnandi iure perfunctorie tradito, Olandiam eiq; finitimas insulas quas à Suetiæ complexu sinuosus aquarũ diuellit anfractus, piraticis populatur iniurijs. Ibidem subductis hyeme nauigijs ac uallo cinctis expeditioni triennium dedit. Post hæc Suetiæ manus iniecit, eiusq; regem bello consumpsit. Cuius nepotem Ericum, patrui uero sui Frothonis filium pugna postmodum excepturus, postquam pugilem eius Haquinum hebetandi carminibus ferri peritum didicit, eximiæ magnitudinis clauam ferreis confertã nodis, tunsionis usibus adaptauit, perinde ac præstigij uires ligneo robore debellaturus. Deinde cum cæteris conspicuo uirtutis habitu præmineret, inter acerrimos hostiũ procursus obnupto galea capite, scuti inops libratum clauę robur in obiecta clypeorum munimina geminæ manus ope torquebat. Nec erat ullum tantæ soliditatis obstaculum, quod non frustatim adactæ molis impulsus obtereret. Quo euenit ut occursantem sibi in acie pugilem acriori gestaminis impactione subrueret. Victus tamen & in Helsingiam fuga delapsus, Vitolfum quendam olim Haraldo militantem saucij corporis curam petiturus accessit. Hic in castris maiore ętatis parte consumpta, tandem in huius prouinciæ solitudinem post tristia ducis fata concesserat, ibiq; rusticæ uitæ cultu consueta militiæ studia relaxabat. Qui quod hostilibus sæpe telis petitus fuerat, non infimam medendi peritiam assidua uulnerum suorum curatione contraxerat. Si quis uero operam eius blandimentis exposceret, hunc medelæ loco occultæ læsionis noxa afficere solitus erat, aliquanto speciosius beneficia minis q̃ adulatione exposci iudicans. Idem Erici milites penatibus suis occupandi Haldani cupidine imminentes ita uidendi officio spoliauit, ut propin-
D quas ædes nec prospectu capere, nec certis possent uestigijs indagare. Adeò luminum usum nubilus quidam error obtuderat. Cuius opera Haldanus uirium integritatem adeptus, accito Thorone conspectioris ingenij pugile, Erico bellum denunciat. Quem cum productis ediuerso copijs militum numero præstare conspiceret, occultatam agminis partem inter propinquos uiæ frutices delitere præcepit, hostem per angustiora semitæ compendia gradientem insidijs consumpturus. Quod præuidens Ericus, explorata progrediendi facultate, secessu utendũ putauit, ne proposito incedens tramite, hostium dolis inter præruptos montium urgeretur anfractus. Igitur apud conuallem arduis montium iugis utrinq; conseptam mutuis uiribus pugna conseritur. In qua Haldanus inclinatã suorum aciem conspicatus, frequentem saxis rupem cum Thorone conscendit, indeq; erutas moles in subiectum hostem deuoluit, quarum pondere & ruina aciem in occiduo constitutam oppressit. Quo euenit, ut uictoriam quam armis amiserat, cautibus recuperaret. Ob cuius facti uirtutẽ Biargrammi cognomen accepit: quod uocabulum ex montium efferitatis nuncupatione compactum uidetur. Igitur apud Sueones tantus haberi cœpit, ut magni Thor filius existimatus, diuinis à populo honoribus donaretur, ac publico dignus libamine censeretur. Sed quoniã ægre deuictorum ingenia quiescere solitum est, & in uetitum semper subactorũ obluctatur improbitas, accidit ut Ericus dum fugæ damnis consulere studet, subiectas Haldano prouincias attentaret. Sed ne Daniam quidem ab hoc sæuitiæ genere immunem reliquit, perq̃ dignũ existimans eius lacessere patriam, per quem sua abactus fuerat. Ita dum iniuriam inferre quàm repellere maluit, Suetiam armis hostilibus liberauit. Quippe cum Haldanus Haraldum fratrem ab eo tribus deuictũ prælijs, quarto occisum cognosset, amittendi imperij metu relictis Sueonum agris patriam repetere coactus est. Ita Ericus, quo facilius Suetiæ regnum deseruit,

A hoc celerius recepit. Quem si fortuna æque in retinendo regno, ac recuperando
instruere uoluisset, nequaꝗ Haldano prendendum dedisset. Cuius captionis mo
dus hic erat: Reuersus in Suetiã Haldanus, occultata per insidias classe, binis ob=
uiam Erico nauigijs proficiscitur. A quo denis petitus, uarijs nauigationis reflexi
bus ad occultum suorum agmen relabitur. Quem longius insequente Erico, Da
nica ponto classis emergit. Circumuentus itaꝗ Ericus oblatum sibi sub seruiendi
conditione spiritũ repudiauit, lucemꝗ libertati præferre non passus, mori quàm
obsequi præoptauit, ne uitæ cupiditate ex libero seruus euadere uideretur, aut
quem nuper fortuna æquasset, nouo famulatus officio coleret. Adeò salutem de=
decore mercari uirtus ignorat. Compeditus igitur & ad loca feris peruia relega=
tus, indignum tanta animi maiestate exitum habuit. Haldanus gemini regni im=
perio potitus, opinionis suæ titulum tribus honestatis gradibus decorabat. Erat
enim condendorum patrio more poëmatum peritia disertus, nec athletica minus
uirtute quàm regia potestate conspicuus. Audiens autem uegetioris ingenij pi=
ratas Tokonem & Anundum circumpositis imminere prouincijs, maritima pu=
gna tentatos oppressit. Nihil enim ueteres claritate magis expetendũ ducebant,
quam non opum fulgor, sed armorum industria peperisset. Itaꝗ seditiones am=
plecti, instaurare lites, ocia fastidire, paci militiam anteferre, uirtutum non rerum
æstimatione censeri, plurimum uoluptatis in prælijs, minimum in conuiuijs repo
nere clarissimis quondã uiris curæ extitit. Sed neꝗ diu Haldano æmulus defuit,
nam Syualdus quidã claro admodum loco natus, apud Sueonum concionem
Frothonis ac coniugis eius exitio flebiliter memorato, tantũ Haldani odium pe=
nè omnibus ingenerauit, ut plurimorũ suffragijs nouarum rerum licentiam asse
queretur. Nec solo uocum fauore contentus, adeò plebis animũ ambitionis arti=
B bus occupauit, ut omnium ferè manus ad regium insigne capiti suo imprimen=
dum adduceret. Hic septem filios habebat tanto ueneficiorum usu callentes, ut sę
pe subitis furoris uiribus instincti solerent ore toruum infremere, scuta morsibus
attrectare, torridas fauce prunas absumere, extructa quæuis incendia penetrare,
nec posset conceptus dementiæ motus alio remedij genere quàm aut uinculorũ
iniurijs aut cædis humanę piaculo temperari. Tantam illis rabiem siue sæuitia in=
genij, siue furiarum ferocitas inspirabat. Quibus auditis Haldanus, ut erat circa
piraticam occupatus, expedire militibus dixit, ut qui in exteros hactenus desæ=
uierint, nunc ciuium uisceribus ferrum adigant, ereptiꝗ regni iniuriam propul=
sent, qui dilatandi curam gerere consueuerunt. Quo imminente Syualdus missis
ad eum legatis iubet, si famam factis æquaret, & tantus re esset quantus opinione
censeretur, se suamꝗ sobolem pugna solus excipiat, priuatoꝗ periculo publicum
redimat. Eo deinde respondente, legitimæ dimicationis formam duorũ numerũ
excedere nõ debere: nil mirandum, inquit Syualdus, hominem cœlibem proleꝗ
uacuum oblatos detrectare congressus, cui inops caloris natura deforme corpo
ris animiꝗ frigus incusserit. Nec liberos ab eo diuersos existere, quem suę gene=
rationis autorem habuerint, quod ab ipso commune nascendi principium traxe=
rint. Ita se ac filios unius hominis loco censendos esse, quibus ueluti unum cor=
pus à natura tributũ uideatur. Cuius conuicij rubore permotus Haldanus, pro=
uocationi parère cœpit, tam cõtumeliosam cœlibatus exprobrationem egregijs
uirtutis operibus pensatruus. Cumꝗ per opacam fortè nemoris indaginem gra=
deretur, hærentem obiter quercum humo radicitus eruit, solisꝗ spoliatã ramis
in solidam clauæ speciem transformauit. Quo gestamine fretus, tali carmen bre=
uitate compegit:

En rude quod gerimus obnixo uertice pondus
 Vulnera uerticibus exitiumꝗ feret.

C Sed neq; frondosi gestamen roboris ullum
Omine Gotenses horridiore premet.
Ardua comminuet nodosi robora colli,
Et caua syluestri tempora mole teret.
Claua quidem sæuum patriæ domitura furorem,
Nulla magis Suetis exitialis erit,
Ossa domans, lacerosq; uirûm libranda per artus
Impia prærupto stipite terga premet,
Cognatos pressura lares, fusura cruorem
Ciuis, & in patriam perniciosa lues.

His dictis Syualdum cum septem filijs attentatum acerrimas eorum uires eximia clauæ mole frustratus, exitio tradidit. Ea tempestate Harthbenus quidam ab Helsyngia ueniens, raptas regũ filias stupro fœdare gloriæ loco ducebat, illum perimere solitus, à quo peragendæ Veneris usu prohiberetur, illustres nuptias humilibus præferens, tantoq; se clariorem existimans, quanto splendidiores concubitus per uim assequi potuisset. Nec ultionem effugit qui se ei comparatione uirtutis æquare præsumeret. Tanta uero corporis magnitudine erat, ut nouẽ cubitis proceritatis eius dimensio tenderetur. Huic duodecim athletæ contubernales fuere, quibus officio erat quoties illi præsaga pugnæ rabies incessisset, uinculorũ remedio oborti furoris impetum propulsare. Ab his Haldanus Harthbenum, eiusq; pugiles uiritim impetere iussus, non solum certamen spopondit, sed etiam uictoriam sibi ingenti uerborum fiducia promisit. Quo audito Harthbenus repentino furiarum afflatu correptus, summas clypei partes morsus acerbitate consumpsit, igneos uentri carbones mandere nõ destitit, raptas ore prunas in uiscerũ

Harthbeni corporis proceritas.

D ima transfudit, crepitantia flammarum pericula percurrit, ad postremum omni sæuitiæ genere debacchatus, in sex athletarum suorum præcordia furente manu ferrum conuertit. Quam insaniam illi pugnandi auiditas an naturæ ferocitas attulit, incertum est. Haldanum deinde residua pugilum manu petiuit. A quo miræ granditatis malleo contusus, uita ac uictoria caruit, deditq; pœnas & Haldano quem prouocauerat, & regibus quorũ sanguine per uim potitus fuerat. At quoniam Haldano fors inopinas pugnę causas porrigere consueuit, quasi nunquam uirium eius experimentis contenta, accidit ut Egtherus Fynnensis piratico Sueones molestaret incursu. Quem Haldanus ternis adortus nauigijs, nam & ei totidem esse compererat, cum nocte prælium finiente debellare non posset, postera die ex prouocatione secum decernentem oppressit. Deinde cum Hatheri Reguli filiam Thorildam à Grimmone eximiarum uirium athleta sub duelli comminatione expeti comperisset, edictumq; à patre esset, potiturum ea qui pugilem amouisset, quanquam ad senectutem cœlebs peruenerat, non minus Reguli promissione quàm athletæ petulantia concitatus Noruagiam petit. Qua inita cunctas agnitionis suæ notas adulterina oris illuuie respergens, ut pugnæ locum accessit, priorensem destringit. Quem ad hostilem sciens obriguisse conspectum, humi deiecit, alioq; uagina submoto Grimmonem appetens, extremos loricæ nexus cum occidua clypei parte persecuit. Quod factum Grimmo admiratione persecutus, uetulum, inquit, acrius dimicantem non memini: statimq; ferrum exerens obiectam gladio parmam penetrabili sectione conuulsit. Cuius immorantẽ ictui dextram Haldanus nihil hæsitans obuia ferri celeritate corripuit. Ille nihilominus læua gladium stringens, ferientis femur transegit, mutilati corporis ultionẽ exiguo uulnere prosecutus. Victor Haldanus uicto residuũ uitæ pecunia redimendi potestatẽ fecit, ne imbelli & manco miseras animæ reliquias deformiter adimere uideret. Quo facto tantum se penè in seruando hoste egit, quantum gesserat in uincendo.

A uincendo. Cuius uictoriæ præmiũ Thorildæ nuptijs assecutus, filium ex ea Asmundum sustulit, à quo se Noruagiæ reges originem duxisse magni estimant, ab Haldano solennem generationis suę seriem retexentes. Post hęc cum Ebbo pirata plebeij generis ad splendida coniugia capessenda uirtutis fiducia cõcitatus, Sygrutham Gothensium regis Vnguini filiam postularet, ac pręterea Gothici regni dimidium in dotem expeteret, super matrimonij admissione consultus, consensum falso spondendum monuit, seq; nuptias frustraturum promisit. Quinetiã sedendi locum sibi inter conuiuarum discubitus assignari pręcepit. Probante consilium Vnguino, omnem regiæ dignitatis speciem peregrina corporis deformitate corrumpens, noctuq; nuptijs superueniẽs, occurrentibus formidini fuit, maiorem humano habitu uirum aduenisse mirantibus. Qui mox ut regiam intrauit circunspectis omnibus quęrit quis proximum regi discubitum occupauerit. Ebbone deinde futurum Vnguini generum eius lateri cõiunctum dicente, per summã uerborum iracundiã percontatur, qua uesania quibus ue furijs eò petulantiæ adductus sit, ut despicabiles generis sui sordes eximiæ nobilitatis splendori miscere præsumat, rusticasq; manus regiæ genti inserere audeat: nec id quidem expetere contentus, etiam alieni regni consortium captare uideatur. Deinde eum ferro secum decernere iubet, non prius uoto quàm uictoria potiturum. Quo nocturnũ monstris certamen, diurnum hominibus cõgruere respondente, ne temporis excusatione pugna abnui posset, lunæ splendore diem ęquari perhibuit. Taliter adactum pugnæ Ebbonem cõuiuio in spectaculum uerso prostrauit, nuptiasq; exequijs mutauit. Qui interiectis annis in patriam decedens cum sine liberis esset, regias opes Vnguino testamento legauit, eumq; regem cõstituit. Hic postmodũ ab æmulo cui Regnaldo nomen erat bello oppressus, filium Syualeum reliquit.

Genealogia & origo regum Noruagiæ.

B Huius filia Syritha adeò spectatæ pudicitiæ erat, ut cum ob formæ pulchritudinẽ ingenti procorum frequentia peteretur, ad neminem ex eis inspectandum adduci posse uideretur. Cuius continentię fiducia à patre cõiugem depoposcit, qui delenimentorum dulcedine mutuũ eius conspectum impetrare quiuisset. Olim siquidem apud nos puellarum continentia magnopere uisus petulantiam edomare solebat, ne mentis integritas oculorum libertate corrumperet͂, affectabaturq;, ut cordis castimoniam, oris modestia fateretur. Tunc Otharus quidam Ebbonis filius siue gestarum rerum magnitudine, siue comitatis & facundiæ fiducia accensus, pertinacius postulandæ uirginis ignibus æstuabat. Cuius obtutum omnibus ingenij neruis emollire cõnisus, cum demissum oculorũ eius habitum nulla peni tus arte flexisset, inuictæ seueritatis perseuerantiam miratus abscedit. Eiusdem rei cupidus gigas cum ęque se effectu uacuum animaduerteret, fœminam subornat, quę cum obtenta uirginis familiaritate eius aliquandiu pedissequam egisset, hanc tandẽ à paternis procul penatibus quæsita callidius digressione seduxit, quã ipse mox irruens in arctiora montanę crepidinis septa deuexit. Opinant͂ alij quod fœmineã mentitus effigiẽ cum insidiosa artis protractione domesticis puellã ędibus abduxisset, partes demũ raptoris impleuerit. Quod ut cõperit Otharus, indagandæ uirginis gratia montis penita perscrutatus, inuentã oppresso gigante secũ abduxit. Adeò aũt gigantea sedulitas puellę cęsariẽ nexili comarũ astrictione reuinxerat, ut pilorũ perplexa cõgeries crispata quadã cohęrentia teneretur, nec facile pręter ferrum quis posset cõsertos crinium extricare cõplexus. Denuò igitur uarijs rerum irritamentis aggressus puellarem in se prouocare conspectũ, cum diu torpentes nequicquam oculos attentasset, proposito parũ ex sententia cedente, cœptum reliquit. Sed neq; puellã stupro uiolare sustinuit, ne splendido loco natam obscuro concubitus genere macularet. Quæ cum uarios solitudinum anfractus diutius errabunda percurreret, contigit ut ad syluestris cuiusdam immanisq;

C fœminæ tugurium perueniret. A qua pascendi caprarũ gregis officio deputata, cũ denuò per Otharũ libertatis auxiliũ impetrasset, talibus eius tentat̃ alloquijs:

Num meis mauis monitis adesse
Et pares uotis sociare nexus
Quàm gregi præsens, olidisq; curam
Ferre capellis?
Impiæ dextram dominæ refelle
Et trucem præceps fugito magistram,
Vt rates mecum socias reuisens
Libera degas.
Linque commissæ studium bidentis,
Sperne caprinos agitare gressus,
Et tori consors refer apta nostris
Præmia uotis.
O mihi tantis studijs petita
Torpidos rursum radios reflecte
Paululum motu facili pudicos
Erige uultus.
Ad lares hinc te statuam paternos
Et piæ lætam sociabo matri,
Si semel blandis agitata uotis
Lumina pandas.
Quam tuli claustris toties gigantum
Confer antiquo meritum labori,
Et graues rerum miserata nisus
Parce rigori.

Quare etenim cerebrosa adeò dementire cœpisti, ut alienũ ductare pecus, & in monstrorũ famulitio numerari præoptes, q̃ pari consensus aptitudine mutuum tori promouere contractũ? Illa nihilominus ne pudicæ mentis cõstantia, ad externos titubaret aspectus, luminũ habitũ immoto palpebrarũ rigore cõtinuit. Quantæ porrò pudicitiæ seculi illius fœminas extitisse putemus, quæ ne ad leuẽ quidẽ oculorũ motũ maximis amatorũ irritamentis adduci potuerunt? Cũ ergo Otharus ne gemini quidẽ beneficij meritis uirgineũ in se uisum cõcitare quiuisset, pudore & ęgritudine fatigatus classem repetijt. Cumq; Syritha more pristino decursis late scopulis, in Ebbonis fortè sedes erronea peruenisset, nuditatis & inopiæ rubore egentium se filiam astruebat. Animaduertens autem hanc Othari mater, quamuis marcore illitam, inopiáq; contectam amiculo, à generosis pullulasse ra-
D malibus, honorato sedendi loco susceptam, reuerenda secum comitate detinuit. Nobilitatem quippe uirginis index forma prodebat, & uultu genus interprete resultabat. Quam uidens Otharus, cur uultum peplo obscuraret inquirit. Cuius animum certius experturus, nupturam sibi fœminam fingit, eiusq; torum conscendens, lucernã Syrithæ gestandam cõmittit. Quæ cum absumptis penè lychnis admoto propius igne premeretur, tantum patientiæ specimen prębuit, ut manum absque motu continere uisa, nullam ardoris molestiam sentire crederetur. Externum quippe æstum cohibebat interior, & pruritantis animi feruor adustæ cutis incendium temperabat. Quæ demũ ab Otharo manui consulere iussa, placidos in eum obtutus uerecunda luminũ erectione conuertit, statimq; semoto nuptiarum figmento, genialem torum nuptura conscendit. Cumq; postmodum Syualdus cõprehensum Otharũ ob illatũ filiæ stuprum suspendio consumendũ duxisset, cõtinuò Syritha raptus sui casibus explicatis, nõ solũ eum in regis gratiã reduxit, sed etiã patrẽ ad eius sororẽ matrimonio sibi copulandã adduxit. Post hæc inter Syualdũ Regnaldũq; exquisitę probitatis militibus utrobiq; delectis, apud Sialandiã pręliũ agit̃, in quo cũ triduo mutuis cædibus exacto ob summã utriusq; partis uirtutẽ incerti uictoriæ procursus existerent, Otharus siue diutinæ pugnæ tædio, siue gloriæ æmulatione correptus, cũ mortis contemptu cõfertissimos hostes irrumpit, Regnaldoq; inter fortissimas militũ acies obtruncato, subitã Danis uictoriã peperit. Insigne hoc prælium maximorũ procerũ ignauia fuit. Adeò siquidem rei summa perhorruit, ut fortissimi Sueonũ quadraginta terga fugæ dedisse dicant̃, quorũ præcipuus Starcatherus nulla sæuitia rerũ aut periculorũ magnitudine quati solitus, nescio qua nunc obrepente formidine sociorũ fugam sequi q̃ spernere præoptauit. Crediderim hunc metum ei diuinis uiribus iniectũ, ne supra humanam fortitudinem uirtute sibi præditus uideretur. Adeò nihil perfecti morta-

Starcatheri fuga.

A mortalium felicitas habere consueuit. Tunc hi omnes maximi piratarum Haconis quasi quædam belli reliquiæ ad eum delapsæ commilitium amplectuntur.

Post hæc Syualdo filius Sigarus succedit, cui filij Syualdus, Alf, & Algerus fuere, filiaq; Sygne: e quibus Alf cæteris animo formaq; præstantior, piraticis incumbebat officijs: cuius etiã insignẽ candore cesariem tantus comæ decor aspergerat, ut argenteo crine nitere putaretur. Eodẽ tempore Gothorũ rex Syuardus filios habuisse fertur Vuemundũ & Ostenũ, filiãq; Aluildã, quæ tantã uerecundiæ fidem ab ipsis propemodũ incunabulis præferebat, ut os peplo iugiter obnuptum haberet, quo minus formã suã alienæ libidinis irritamentũ efficeret. Huic pater in arctam admodũ custodiã relegatæ uiperã anguemq; educãdos cõmisit, pudicitiã eius adultorũ tandem reptiliũ custodia uallaturus. Neq; enim facile thalamus inuestigari poterat, quẽ tanti discriminis pessulus obserabat. Statuit etiã, ut si quis eius aditũ frustra tentasset, protinus amputandũ caput, paloq; refigendum præberet. Ita annexus petulantiæ metus concitata iuuenum ingenia castigabat. Tunc Alf Sigari filius, rem hoc illustrius quo periculosius tentandã existimans, proci titulũ professus, animalia propter uirginis conclaue excubantia debellare iubetur, quod edicti ratione eorũ uictori uirgineus deberet amplexus. Quorum ut acrius aduersum se rabiem excitaret, cruenta corpus pelle contexit. Qua succinctus, mox ut septi ualuas subijt, torridã calibem forcipe comprehensam, hiantis uiperæ faucibus immersit, eamq; exanimẽ prostrauit. Anguem deinde sinuosa uolubilitate prolapsum, inter medios rictus telum iaculatus absumpsit. Cumq; pacti conditione connexũ uictoriæ pignus expeteret, refert Siuardus hunc sibi generũ acceptari, in quem filia solidũ optionis arbitriũ contulisset. Cumq; sola puellæ mater proci uotũ difficulter exciperet, mentẽ filiæ secreto per
B lustrat alloquio. Qua procũ impensius ob uirtutẽ laudante, conuicijs eam acrius lacerat, quod elisis pudicitiæ neruis specierũ illecebra caperet, omissaq; uirtutis censura adulantibus formæ blanditijs lasciuæ mentis intuitũ exhiberet. Ita Aluilda ad Danici iuuenis cõtemptũ adducta, uirili ueste fœmineã permutauit, atq; ex pudica admodũ puella ferocẽ piratã agere cœpit. Cõpluribus quoq; eiusdẽ uoti puellis in cõmilitiũ adcitis, eo forte loci peruenit, ubi piratarũ agmen amissi bello ducis interitũ deplorabat. A quibus ob formæ pulchritudinem piraticæ princeps creata, maiores muliebri uirtute res ædidit. Quã Alf crebris nauigationis laboribus insectari conatus, in Blacmannorũ forte classem hyeme incidit. Quo tempore densatis aquarũ coactibus tanta glaciei moles naues corripuit, ut eis nulla remigandi uis processum struere potuisset. Cumq; frigoris diuturnitas tutiorẽ conclusis sponderet incessum, iubet Alf suos concretum pelagi sinum caligatis tentare uestigijs, calceorum lubricitate deposita, glaciale planum firmius percursuros. Quos Blacmanni succincta pedũ agilitate fugæ consulere rati, inita cum eis pugna, uacillãtibus nimirũ cessere uestigijs, utpote quorũ ancipites gradus subiectis plantis lubricũ impellebat. Dani uero crustatũ algore pelagus passu tutiore permensi, infirmos hostium elisere progressus. Quibus deuictis, nauigationẽ in Finniam uertunt. Vbi contractiorem forte sinum ingressi, missis qui rerũ habitum explorarent, paucis nauibus portum occupari cognoscunt. Aluilda quippe easdem faucium angustias prior classe petiuerat. Quæ cum ignotas eminus puppes adesse conspiceret, præpeti remigio uelox in eorũ defertur occursum, irrumpere hostem q̃ operiri satius iudicans. Tunc Alf prohibentibus socijs plures naues paucioribus attentari, indignũ respondit, ut Aluildæ quis perferat paucarũ puppiũ obiectu procursus sui studia deturbari, præfatus paruæ rei momento magnorũ operũ titulos respergendos nõ esse: nec parua Danis admiratio fuit, unde hostium corporibus talis formæ decor, tantaq; membrorũ aptitudo suppeteret.

De Sigaro rege, à quo uilla Syersted nomẽ accepit.

Glaciem calcandi modus.

C Vt ergo naualem cōmittere pugnam cœperunt, iuuenis Aluildæ proram insiliens in puppim usq; facta resistentiū strage progreditur. Cuius comes Borcarus decussa Aluildæ galea, mentiq; eius lenitate conspecta, animaduertit osculis non armis agendum esse, telorumq; rigore deposito blandioribus hostem officijs attrectandam. Igitur Alf quam terra mariq; tot obstantibus periculis indefesso labore quæsierat supra spem offerri gauisus, cupidius apprehensam, uirilem cultū in muliebrem conuertere coëgit, ex qua postmodum filiam Guritham procreauit. Sed & Borcarus Aluildæ comitem Gro nomine matrimonio complexus, filium ex ea Haraldum suscepit, quem sequens ætas Hyldetan cognominauit. Et ne quis hunc bellis sexum insudasse miretur, quædā de taliū fœminarū conditione & moribus cōpendio modicæ digressionis expediam. Fuere quondam apud Danos fœminæ, quæ formam suam in uirilem habitum conuertentes, omnia pene temporū momenta ad excolendam militiam conferebant, ne uirtutis neruos luxuriæ contagione hebetari paterentur. Siquidem delicatū uiuendi genus perosæ, corpus animumq; patientia ac labore durare solebant, totamq; fœmineę leuitatis mollitiem abdicantes, muliebre ingenium uirili uti sæuitia cogebant. Sed & tanta cura rei militaris notitiā captabant, ut fœminas exuisse quiuis putaret, pręcipue uero quibus aut ingenij uigor, aut decora corporū proceritas erat, id uitæ genus incedere consueuerant. Hæ ergo perinde ac natiuæ conditionis immemores, rigoremq; blanditijs anteferentes, bella pro basijs intentabant, sanguinemq; non oscula delibantes, armorū potius q̄ amorū officia frequentabant, manusq; quas in telas aptare debuerant, telorū obsequijs exhibebant, ut iam nō lecto, sed leto studentes spiculis appeterent, quos mulcere specie potuissent. Nunc à diuerticulo propositū repetā. Veris initio cum Alf, & Algerus repetitis piraticæ operibus uaria pelagus nauigatione tentarent, in Hamundi Reguli filios Heluuin, Hagbarthū & Hamundū centenis incidère nauigijs. Quibus illato prælio cum fessas cæde dextras sola crepusculi caligo dirimeret, noctu militi fœdus imponitur, quod postero die perpeti inuicem iure firmatū est, tanto uulnere hesterna pugna utrobiq; suscepto, ut nulla renouandi certaminis facultas existeret. Ita quos par uirtus exhausit, necessitas in pacem coëgit. Per idem tempus Hildigisleus claro Theutonū loco ortus, formę & nobilitatis fiducia Sygnem Sigari filiā postulabat, apud quem maximū ei contemptū obscuritas peperit, quod fortitudine uacuus, aliena probitate fortunā instruere uideretur. Præcipue eandem in amorem Haconis magnaliū eius spectata deflexit opinio. Quippe maiorem fortiū q̄ mollium respectū agebat, nec formæ, sed operū insignia mirabatur, sciens omne decoris blandimentū sola uirtutis æstimatione sordescere, nec æqua illi lance conferri. Sunt enim puellæ, quę potius amatorū claritate quàm specie capiuntur, quasq; non oris, sed mentis habitum æstimantes, in alternū copulæ uotū solus animi respectus accendit. Hagbarthus uero cum Sigari filijs Daniā petens, ijsdemq; ignaris sororis eorū alloquio potitus, tandē eam ad clādestini cōcubitus promissionē fide sibi obligandā adduxit. Quæ postmodū forte pedissequis insignes procerū titulos conferentibus Hildigisleo Haconem prætulit, in illo nihil præter speciem laudabile reperiri, in isto oris lituram animi flore pensari testata. Nec eum simplici laudationis genere extulisse contenta, tali concentu usa perhibetur:

D

Hic candoris inops prima probitate relucet,
Vultum uigore metiens.
Nam damnum rigidæ redimit mens ardua formæ,
Mendamq; uicit corporis.
Corde micat species, facies feritate iuuatur,
Ipso rigore præcluis.

Hæc

Fœminarū Danicarū illustriū quondā studiū.

A Hæc candore beat mentem, sed mente colorem
Morum seuerus arbiter.
Huic precium non forma facit, sed fortior ausus
Armisq́; parca claritas.
Ast illum capitis decor approbat, & nitor oris,
Vertexq́; crine fulgidus.
Sordet inane decus formæ, confunditur in se
Fallax decoris dignitas.
Disparibus studijs uirtus, speciesq́; reguntur,
Hæc perstat, illa deperit.
Importat uitium uacuus color, hunc leuis anni
Fluxus gradatim dissipat.
Ast probitas meliore loco sua pectora format
Nec lapsa prorsus excidit.
Exteriore bono uulgaris fallitur aura,
Rectiq́; normam negligit.
At mihi censura uirtus potiore probatur,
Spreta decoris gratia.

Quæ uox ita ad astantium aures delapsa, ut Hagbarthus Haconis laudari uocabulo putaretur. A qua cum Hildegisleus Hagbarthum sibi prelatum dolenter tulisset, Boluuisum quendam luminibus captum muneribus illicit, qui Sigari & Hamundi filios ad amicitias odio permutandas adduceret. Rex quippe Sigarus senum duorum, quorum alter Boluuisus erat, consilio cuncta fere gerere consueuerat. Horū tam discors ingenium fuit, ut alter inimicitijs diffidentes, in gratiam reducere solitus esset: alteri curę foret amicitia iunctos odio sequestrare, & simulB tatum pestes alternis uentilare dissidijs. Primū itaq; Boluuisus apud Sigari filios Hamundi sobolem pleno obtrectationis mendacio lacerabat, affirmās eam nunquam fida pace societatis iura seruare solitam, bello potius quàm fœdere contīnendam. Itaq; iuuenum pactione perrupta Alfet Hamundus, Hagbartho procul agente, Sigari filijs Alfet Algero prælium inferentibus apud portum, qui Sinus Hamundi dicitur, opprimuntur. Quos Hagbarthus postmodū integris uiribus superueniens in ultionem fratrū bello consumpsit. Hisdigisileus ambas nates telo traiectus elabitur. Quæ res insectandorū risu Theutonum occasio extitit, quod opprobrij nota plagæ deformitas non careret. Post hæc Hagbarthus muliebri corpus cultu instruens, tanquam Sigari filiam fraterna clade non læserit, solitarius eam acceptæ promissionis fiducia repetit, plus securitatis ex ipsius fide, quàm suo facinore formidinis contrahens, adeò libido periculum contemnit. Et ne profectioni causa deesse uideretur, pugnacem Haconis famulam profitendo, legationem eius ad Sigarum perferre se dixit. Cumq́; noctu inter pedissequas cubitum reciperetur, pedesq́; ei ab ancillulis lauandi officio pertergerentur, interrogatus, quid hispidis adeò cruribus esset, manusq́; parum blandi contactus haberet, hoc modo respondit:

Senum duorū dispar studiū.

Quid miri tenerum nobis durescere subtel,
Et longos hirto crure manere pilos?
Cui plantas toties subiecta relisit harena,
Et uepres medium corripuere gradum?
Nunc saltu nemus experior, nunc æquora cursu,
Nunc mare, nunc tellus, nunc iter unda mihi.
Sed neque ferratis conclusum nexibus uber,
Aut iaculis solitum, missilibusq́; premi,

C Ad tactum uestro potuit mollescere ritu
Quas chlamydis tegmen aut toga leuis habet.
Nec colus aut calathi, sed cæde madentia tela
Officium nostræ composuere manus.

Cuius affirmationem Sygne consentaneo dissimulationis genere prosequi non morata, par esse refert manus uulnera sæpius quàm uellera, pugnam quàm pensa tractantes, consentaneam officio præferre duritiem, nec tractabili fœminarum mollitudine eneruem leuitatis speciem alienis contactibus exhibere. Quippe eas partim bellico labore, partim nauigandi consuetudine duratas esse. Neque enim bellatricem Haconis uernulam muliebribus inseruire negocijs, sed iaculandis hastis, torquendisq; missilibus oblitam cruore dexteram afferre consueuisse. Quamobrem mirandum non esse plantas ingenti itinerum emensione duratas, quasq; decursa toties littora scabris lapidum fragmẽtis obtriuerint calloso rigore lentescere, nec parem earum teneritudini contactum pręse ferre, quarum uestigia digressus expertia aulicis iugiter liminibus includantur. Quam quum Hagbarthus perinde ac honoratiorem cubandi locum habiturus tori sociam recepisset, inter mutuæ uoluptatis colloquia talibus sensim orsis compellat:

Si captum genitor tuus Me tristi dederit neci,
Nunquid coniugij fidem Tanti fœderis immemor
Post fatum repetes meum? Nam si sors ea cesserit,
Haud spero ueniæ locum, Nec parcens miserebitur
Vlturus sobolem parens, Nam fratres necui tuos
Priuatos ope nautica, Et nunc te patre nescio
Ac si nil prius egerim Votis illius obuiam
Communi teneo toro. Dic ergo Venus unica
D Quam uoti speciem feres Complexu solito carens?

Ad hæc Sygne:

Me crede tecum chare uelle commori
Si sors exitij prætulerit uicem,
Nec ulla uitæ prorogare tempora,
Quum te mors tumulo tristis adegerit.
Nam si supremam fortè lucem clauseris,
Lictorum rabido subditus ausui,
Quocunq; leto præfocetur halitus,
Morbo seu gladio gurgite uel solo,
Omnis petulcæ labis ignes abdico,
Et me consimili deuoueo neci,
Vt quos idem fœdus tori reuinxerat,
Idem supplicij contineat modus,
Nec hunc necis sensura pœnas deseram,
Quem dignum Venere constitui mea,
Qui prima nostri carpsit oris oscula
Et floris teneri primitias tulit.
Nullum puto uotum futurum certius,
Si quid fœminea uox fidei gerit.

Quæ uox ita Hagbarthi animũ uegetauit, ut plus uoluptatis in eius promisso quàm periculi in sua digressione reponeret. Qui quum ab ancillulis proditus à Sigari lictoribus oppugnaretur, diu se strenua pugna defendit, compluresq; ex eis in aditu trucidauit. Cõprehensus tandem, & ad concionem perductus, diuersa plebis suffragia expertus est. Siquidem cõplures supplicium ab eo tam grauis

iniuriæ

A plebis suffragia expertus est, Siquidem complures supplicium ab eo tam grauis iniuriæ exigendum dicebant. Sed Biluuisus Boluuisi frater, aliję sententiæ potioris autores, potius strenua eius opera utendum, quàm crudelius in eum consulendum monebant. Tunc subiens Boluuisus, iniqua affirmabat consilia, quæ regem quum ultione uti debeat, ignoscere iubeant, & iustum iracundię motum indigna miseratione deleniant. Quo enim pacto Sigarum circa hunc parcendi miserendi ue studio moueri posse, à quo non solum gemino filiorum solatio spoliatus, sed etiam corruptæ filiæ contumelia respersus uideatur? Quam sententiam maiore concionis parte suffragijs prosequente, damnatur Hagbarthus, stipesq; eum excepturus erigitur. Quo euenit, ut qui prius nullum penè triste suffragium habuerat, omnium sæuitia mulctaretur. Quem regina mox porrecto poculo sitim lenire iussum, tali minarum inflictione solicitat:

Nunc insolens Hagbarthe Quem morte dignum concio
Adiudicauit omnis, Sitis fugandæ gratia
Ori dabis bibendum Cypho liquorem corneo.
Ob hoc metum refutans Vitæ supremo tempore
Audacibus labellis Letale liba poculum,
Quo potus inferorum Mox applicere sedibus,
Iturus in reclusam Ditis seueri regiam,
Patibuloq; corpus, Orcho daturus spiritum.

Tunc iuuenis oblatũ apprehendens poculum, tale fertur intulisse responsum:

Hac gustum capiam manu supremum,
Extremæ quoque potionis haustum,
Qua natos tibi sustuli gemellos.
B Iam non elysios inultus axes
Non impune truces adibo manes,
Nam nostro prius hos peracta nisu
Clades tartareis reclusit antris.
Hæc uestro maduit cruore dextra,
Hæc proli teneros ademit annos,
Quam luci tua procreauit aluus,
Cui tunc nec funebris pepercit ensis.
Infamis mulier, furensq; mente,
Infelix genitrix & orba natis,
Sublatum tibi nulla reddet ætas,
Nec tempus redimet, dies ue quæuis
Demptum letifero rigore pignus.

Ita mortis comminationem interfectorum à se iuuenum exprobratione ultus, reiecto in reginam poculo, os eius sparso meri liquore suffudit. Interea Sygne deflentes famulas an sibi cœptorum sociæ fieri paterentur, interrogat. Illę quicquid dominæ uoti incederet, suis spondent effectibus exequendum. Promissioni fides adiecta est. Deinde lachrymis suffusa, quem unice tori consortem habuerit, fato insequi uelle se dicit, iubetq; mox ut signum è specula datum esset, faces thalamo subdi, deinde laqueos ex peplis fieri, hisdemq; fauces pulso pedum fulcimine strangulandas præberi. Assentientibus quo minorem mortis metum haberent, merum propinat. Post hæc Hagbarthus ad montem, qui postmodum ab ipso uocabulum traxit, suspendio consumendus adducitur. Tunc experturus amasiæ fidem, amiculum suum à lictoribus suspendi præcepit, uoluptati sibi esse præfatus, si propinquæ mortis instar alicuius spectaculi imaginem peruidisset. Quo impetrato, speculæ custos id circa Hagbarthum peragi

C ratus, conclusis intra aulam puellis conspecta denunciat. Quæ mox datis incendio tectis, subiecta pedibus robora depellentes, gulas laqueis obtorquendas dederunt. Igitur Hagbarthus regiam igni implicatam conspiciens, ac notum conflagrare cubiculũ, plus lætitiæ se ex amicæ fide, quàm mœroris ex propinqua morte sentire perhibuit. Quinetiã astantes ad necem sibi inferendam hortatus, in quàm paruo momento fatum poneret, huiusmodi carmine protestatur:

Ocyus ô iuuenes corruptus in aëra tollar,
  Dulce mihi nupta est post tua fata mori.
Aspicio crepitus & tecta rubentia flammis,
  Pollicitusq; diu pacta reuelat amor.
En tua non dubijs completur pactio uotis,
  Quum uitæ mihi sis, interitusq; comes.
Vnus erit finis, unus post fœdera nexus,
  Nec passim poterit prima perire Venus.
Felix qui tanto merui consorte iuuari,
  Nec male tartareos solus adire deos.
Ergo premant medias subiecta tenacula fauces,
  Nil nisi quod libeat pœna suprema feret,
Quum restaurandæ Veneris spes certa supersit
  Et mors delicias mox habitura suas.
Axis uterq;, iuuat, gemino celebrabitur orbe,
  Vna animi requies, par in amore fides.

Ecce enim oblatum libens discrimen accipio, quũ ne apud manes quidem amor ipse participis sui complexum deperire patiatur. Et cum dicto lictorum opera laqueo profligatur. Et ne cuiquam antiquitatis uestigia prorsus exoleuisse credantur, prædictæ rei fides præsentibus locorũ indicijs exhibetur, quum & Hagbarthus pago uocabulũ extinctus intulerit, nec longe à Sigari oppido locus pateat, ubi plano paululũ agger elatior ueteris fundi instar protuberantis fumi speciem demonstrat. Sed & quidam Absaloni trabem se eo loci repertam uidisse narrauit, quam agrestis uomere glebam rimatus offendit. His auditis Hako Hamundi filius, quum in ultione fratrum arma ab Hyberniensibus in Danos translaturus uideretur, ab Hakone Sialandico Vuigeri filio, Starcatheroq; deseritur, quorũ post Regnaldi necem ad id usq; tempus auxilijs utebatur. Alter siquidem familiaritatis, alter originis intuitu mouebatur, diuersaq; ratio par ambobus studium peperit. Hakonem nanq; ab inuasione patrię pietas deturbauit, quod cęteris aduersum exteros bellum gerentibus, ipse cum ciuibus pręliaturus uideretur. Starcatherus uero quod Sygari senilis hospitio usus fuerat, hostem agere supersedebat, ne bene meritum iniuria afficere putaretur. Tantum enim quidam hospitalitatis gratiæ deferunt, ut ad molestiam eis inferendam adduci non possint, quorũ se quandoq; humanitatis officia expertos meminerint. Sed & Hako plus damni in fratrum nece, quàm pugilum defectione reponens, in portũ qui Danice Heruuig, latine Exercituũ sinus dicitur, classe collata, militem exponit, pedestremq; aciem instruit, quo loci nunc oppidum ab Hesberno constructũ, munimine suo præsidium accolis facit, aditumq; barbaræ feritatis eliminat. Deinde sparsis trifariã copijs, geminam nauium partem, paucis remigio destinatis, ad Susam amnem præmittit, quę per obliquos aluei flexus ancipiti nauigatione progrediens, peditibus si res posceret subsidium ministraret. Ipse cum residuis pedestri itinere facto, syluestribus maxime locis ne cerneretur, incessit. Quæ uia crebris quondam occlusa nemoribus, nunc partim aratris apta, tenui fruticũ raritate prætexitur. Et ne progressis in planum arboreum deesset umbraculum, ramalia ab eis incidi gestariq; præcepit.

D — *Hagbyr Danice uocatur.*

Susa amnis.

A præcepit. Præterea ne quid properantibus oneri foret, uestium partem ac uagi=
nas abijci, nudosq; gladios deferri iussit. Ob cuius facti memoriam ęternū monti
uadoq; cognomen reliquit. Ita binas uigilum stationes nocturna progressione
frustratus, quū in tertiam incidisset, mox speculator insolitum facti cōtemplatus
euentum, accesso Sigari cubiculo stupendæ rei nunciū afferre se dixit, quod fron
des ac frutices humano more gradientes aspiceret. Tunc percontatus rex quantū
nemoris distaret aduentus, ut propinquum esse cognouit, hoc monstro fatum si=
bi portendi subiunxit. Quo euenit ut succisorum fruticum palus letalis publico
nuncuparetur eloquio. Igitur locorum angustias ueritus, relicto oppido conspe=
ctiorem soli planitiē prælio hostes excepturus petiuit. Idem apud locum qui uul
go Vualbrunna, latine cadauerum uel stragis puteus appellatur, gesta infeliciter
pugna, protritus extinguitur. Tunc Haco uictoria in crudelitatem uersa tanto fa
cinore fortunam prosequi cœpit, ut promiscuæ cędis auidus, nihil conditioni aut
sexui deferendum putaret. Sed neq; miserationis aut uerecundiæ respectui indul
sit, quo minus fœmineo ferrum cruore respergeret, matresq; cum liberis cōmuni
stragis sæuitia uiolaret. His auditis Syualdus Sigari filius, quum paternis hacte=
nus penatibus inhæsisset, ultoris partes executurus exercitum contrahit. Igitur
Haco multitudinis concursu conterritus, cum tertia agminis parte in Heruuig
classem repetens, maritimo sibi discessu consuluit. Cuius collega Haco cognomi
ne Fastuosus, plus fiducię in recenti uictoria, quàm metus in Haconis absentia re=
ponendum existimans, mortemq; fugæ præferens, residuū tutabatur exercitum.
Itaq; reductis paulisper castris apud uillam Axelstadam naualem diutile præsto=
latus occursum, uenientium tardius sociorum segnitiem causabatur. Nondum
enim ad destinatum portum immissa amni classis appulerat. Adeò autem Sigari
clades Syualdiq; charitas promiscuos plebis animos incitabant, ut uterq; se bello
B sexus impenderet, nec certamen crederes fœmineis caruisse præsidijs. Postera lu
ce Haco, Syualdusq; congressi, biduum extraxere pugna, in qua rebus atrocissi=
me decertatis, utroq; duce prostrato, Danorū reliquias uictoria decorauit. Nocte
uero prælium insecuta ad constituti portus receptaculū classis Susam rimata per=
uenit. Cuius alueum quondam remigijs peruium, nunc solidioribus elementis
concretum angustiæ limitant, ut uetante cōstrictionis inertia rarus puppium ad=
mitatur ingressus. Diluculo nautæ sociorum cadauera conspicati, funerandi du=
cis gratia, collem spectatæ magnitudinis extruunt, quem usq; nunc opinione cele
brem Haconis bustum fama connominat. Quorum multitudinē Borcarus cum
Scanico repente equitatu adueniens, neci implicuit. Consumpto hoste uacuas re
migio rates instruens, Hamundi filium anhela præceps celeritate persequitur.
Cuius congressu habito, contigit Haconem rebus infeliciter gestis metu præci=
pitem in Scotorum patriam ternis euolare nauigijs, ubi decurso biennio defun=
gitur. Talia rerum bellorumq; discrimina adeò regiam apud Danos gentem ex=
hauserant, ut hanc ad solam Iuritham Alfi filiam, Sigari uero neptem redactam
esse constaret. Qui quum se consuetæ nobilitatis regimine defectos uiderent, re=
gnū popularibus tradunt, creatisq; ex plebe principibus. Ostmaro Scaniæ, Hun
dingo Sialandiæ procurationem attribuunt. In Hanonem Fioniæ dominiū con=
ferunt. Penes Roricum atq; Haterum Iutiæ summam discreta potestate constitu=
unt. Quod ne lateat quo regum posteritas satore succreuerit, occurrunt quædam
necessariò paulisper perstringenda digressu. Ferunt fortissimū Suetonum Gun=
narum olim ob grauissimas causas Noruagię infensum, lacessendę eius licentiam
precibus impetratam maximis exasperasse periculis, ac primum in Iather prouin
ciam propositos effudisse decursus: quam partim flammis, partim cædibus im=
plicans omissis rapinis tantum obsitos cadaueribus calles ac fusas cruore semitas

C permeare gaudebat. Nam quũ cæteri iugulis abstinere, prædamq́ magis quàm cædem affectare solerent, hic spolijs sæuitiam anteponens, funestũ animi libitũ, humanis potissimum cladibus exercebat. Cuius atrocitate permoti incolæ, propinquum periculum publica deditione præueninnt. Sed & rex Normanorũ Regnaldus ultimæ senectutis, audito tyranni studio, filiam Drotam facto specu claudendam curauit, aptumq́ ei prouisis in longũ sumptibus famulitium tribuit. Sed & gladios exquisita fabrorũ opera decusatos, cum regia supellectile pariter antro mandauit, ne ferri usum, quem sibi inhabilem uideret, hosti capiendum relinqueret. Et ne conspicua caueæ pateret elatio, solidiori terræ tumorem æquabat. Ad bellum deinde profectus, quum senilibus membris in aciem descendere nõ posset, comitũ innixus humeris, alienis fulta gradibus uestigia proferebat. Igitur prælio cupidius quàm felicius gesto consumptus, grauem ruboris causam patriæ reliquit. Vt enim Gunnarus deuictæ gentis ignauiam inusitata conditionis deformitate mulctaret, rectoris loco canem eis præponi curauit. Quo facto quid aliud eum assequi uoluisse putemus, quàm ut plenus superbiæ populus insolentiam suam manifestius puniri cognosceret, dum obnixos latranti uertices inclinaret. Et ne quid contumeliæ deesset, satrapas procurauit, qui sub eius titulo priuata ac publica negocia tuerentur. Cuius etiam iugi cõstantiq́ custodiæ distinctos procerum ordines applicabat. Statuit insuper, ut si quis aulicorũ ducis sui despicabile duxisset obsequiũ, uariosq́ discurrẽtis incessus plenis uenerationis obsequijs insequi supersedisset, membrorũ clade supplicia lueret. Sed & geminum genti uectigal imposuit, unum autumnalibus copijs, alterum uernali tempore persoluendum. Ita Noruagiensiũ tumore exploso obtentũ est, ut liquidius fastus sui detrimenta cognoscerent, quem caninis adactũ obsequijs uiderent. Audiens autẽ regis filiam longinquis occlusam latibulis, omnibus ingenij neruis ad eam inuesti-
D gandam cõtendit. Quo euenit, ut dum ipse quoq́ lustrandi inter alios officio fungeretur, subterranei murmuris sonum dubia procul aure colligeret, tunc sensim progressus certiorẽ humanæ uocis habitũ deprehendit. Cumq́ subiectam pedibus humũ ad solidum fodi iussisset, subitò patente cauea cuniculatos animaduertit anfractus. Trucidatis itaq́ famulis, dum detectos antri aditus tueri cupiũt, puella cum repositis inibi spolijs cauo extrahitur, quæ rerum admodũ prouida patrios duntaxat enses secretioris custodiæ tutamento tradiderat. Hæc à Gunnaro stuprum pati coacta, filium procreat Hildigerum, cui tanta paternæ crudelitatis æmulatio fuit, ut cædium semper appetens, & humanis solum intentus excidijs, immensa fundendi cruoris cupidine suspiraret. Igitur ob intolerabiles sæuitiæ mores à patre proscriptus, moxq́ ab Aluero tyrannide donatus, finitimos bellis ac cædibus implicando omne ætatis tempus armis exegit, nihilq́ exilij conditione ex consueto crudelitatis habitu remittens, animum cum loco mutare passus non est. Interea Borcarus Regnaldi filiæ Drotæ matrimoniũ per uim à Gunnaro occupatum expertus, coniuge eum, uitaq́ priuat, ac sibi Drotam connubio sociat, quæ etiam ægre nuptijs assensa non est, quod parentis ultorem iure complexura uideretur. Neq́ enim lugentis patrem filiæ eius interfectori uoluptuosus poterat obtemperare consensus. Huius Bocariq́ filius Haldanus fuit, cuius iuuentæ initia stoliditatis opinione referta fuere, sequens uero ætas fulgentissimis operũ insignibus illustris euasit, maximisq́ uitæ ornamentis inclaruit. Adolescẽs pugilem ingenuæ famæ, quod ab eo pueriliter obludens colapho percussus esset, gestamine quod in manu habebat petitum oppressit. Quo facto futuros operum titulos auspicatu præteritæ uitæ contemptum in amplissimũ sequentis fulgorem conuertit. Ea quippe res bellicorũ eius insignium magnitudinem augurata est. Ea tempestate Rotho Rutenorũ pirata patriam nostram rapinæ & crudelitatis iniurijs profligabat.

A profligabat. Cuius tam insignis atrocitas erat, ut cæteris extremæ captorum nuditati parcentibus, hic etiam secretiores corporũ partes tegminibus spoliare deforme non duceret. Vnde graues adhuc, immanesq; rapinas Rothoran cognominare solemus. Sed & torquendi interdum hunc supplicij modum adhibere solebat, ut dextris eorum pedibus terræ tenacius affixis, læuos curuatis deindustria ramis annecteret, quorum salacitas medij corporis distractione recurreret. Quẽ Fioniæ rex Hano dum speciosos sibi titulos consciscere cupit, maritimis uiribus oppugnare conatus, fugam uno comitatus ingreditur. In cuius exprobrationem prouerbium manauit, in proprio plus lare Hanonẽ ualere. Tunc Borcarus ulteriorem ciuium iacturam inspectare non passus, Rothoni se obijcit, quorũ ut mutuum bellum, ita etiam exitium fuit. Eadem pugna Haldanum grauiter affectum fama est aliquandiu susceptis oblanguisse uulneribus, è quibus unum euidentius ori inflictum habebat. Quod adeò cicatrice conspicuũ erat, ut cæteris medela recreatis, patentiori quadam lentigine teneretur. Oblisam quippe labelli partem ita uerrucæ uitium ulcerabat, ut eius rimosa tabes carnis excremento sarciri nequiret. Quæ res ei plenum cõtumeliæ cognomẽ impressit, quum potius uulnera aduerso corpore excepta laudem quàm dedecus afferre soleant. Adeò maligna uirtutum interpres uulgaris interdum existit opinio. Interea Alfi filia Guritha, quũ regiam stirpem ad se solam redactam animaduerteret, neminemq; cui nuberet nobilitate parem haberet, nuncupatis uotis uoluntariã sibi castimoniã indixit, concubituq; carere quàm ex plebe maritũ adsciscere satius duxit. Quinetiã cauendæ iniuriæ gratia conclaue suum electo pugilum agmine tutabatur. Ad quam quũ Haldanus semel fortè uenisset, abessentq; pugiles, quorum ipse fratrem impubis extinxerat, oportere eam, inquit, soluto uirginitatis uinculo, castimoniæ rigorem rebus permutare uenereis: ne ita pudicitiæ uotis indulgeat, ut lapsa regni guber-

B nacula copulæ suæ beneficio reparare contemnat. Se ergo nobilitatis splendore conspicuũ nuptialibus ab ea uotis respici iubet, quod ob dictam causam uoluptati aditum datura uideatur. Ad hæc Guritha adduci se non posse retulit, ut regiæ nobilitatis reliquias inferioris ordinis uiro copulare sustineat. Nec generis obscuritatem exprobrasse contenta, etiam oris deformitatem improperat. Haldanus geminum ab ea sibi uitium obiectari subiunxit, unum quod sanguine parũ niteret, alterum quod rimosi oris iacturã inexpleta cicatrice præferret, ideoq; non prius se postulandæ eius gratia redíturũ, quàm utranq; notam parta armis claritate tersisset. Obsecrat quoq;, ne cui tori cõniuentiam præberet, antequam reditus, interitus'ue sui certitudinem nuncio cognouisset. Quem athletę fratre iampridem ab eo spoliati Gurithæ locutum indigne ferentes, discedentem equis insectari conãtur. Quo uiso, cõmilitibus latebram petere iussis, se solum pugiles excepturũ dicebat. Morantes asseclas imperioq; obsequi deforme ducentes minis abigit, præfatus nõ cõperturam Gurítham pugnam à se formidine detrectari. Mox quercu succisa, atq; in clauę habitum redacta, solus cum duodecim manũ conseruit, eosq; spiritu spoliauit. Quibus peremptis tam præclari operis titulis non cõtentus, maioris ædendi gratia auitos à matre gladios recepit, quorum alter Lyusingus, alter Huuytingus ob collimati acuminis nitorem uocabulum habuit. At ubi inter Aluerum Suetiæ regem, Rutenosq; bellum flagare cognouit, è uestigio Rusciam petit, oblatoq; incolis auxilio, summa cum omnium dignatione suscipitur. Sed nec procul Aluerus agebat, breui locorum traiectu paruulam internectente distantiam. Cuius miles Hildigerus Gunnari filius Rutenorum pugilibus ad secũ dimicandum prouocatis, cum Haldanum offerri animaduerteret, eiusq; se fratrem esse non ignoraret, pietatem fortitudini prætulit, seq; septuaginta pugilum oppressione conspicuum, cum homine parum spectato manum conferturum ne

Haldanus duodecim pugiles quercu obtruncat.

C gauit. Iubet itaq; eum minorũ se rerum experimentis metiri, ac deinde ęqua uiribus studia consectari. Hæc autem non uirtutis diffidentia, sed integritatis seruandæ gratia astruebat, quum non solum acerrimus, uerumetiam hebetandi carminibus ferri peritus existeret. Quippe quum ab eius patre suum oppressum meminisset, affectusq; geminos, unum paternæ ultionis, alterum fraternæ charitatis haberet, prouocationi cedere quàm maximo implicari scelere satius duxit. Cuius loco alium Haldanus athletam deposcens, exhibitum iugulat, moxq; ei etiam hostium suffragio uirtutis palma decernitur, omniumq; fortissimus publica proclamatione censetur. Postera die duobus in pugnam petitis, ambos obtruncat. Tertia luce ternos expugnat. Quarta, quatuor secum congressos exuperat. Quinta uero quinos expostulat. Quibus oppressis, quum ad octauam similibus pugnæ & uictorię incrementis peruentum esset, undecim simul admissos prosternit: cui Hildigerus quod operum suorum titulos uirtutum eius magnitudine æquatos uideret, congressum ulterius negare non passus, quum ab eo obducto panniculis ferro mortificum sibi uulnus inflictum animaduerteret, abiectis armis humi decumbens, tali fratrem uoce compellat:

Collibet alternis deuolui fatibus horam,
Et ferro pausante solo subsidere paulum,
Alternare moram dictis animosq; fouere.
Restat proposito tempus, nam fata duorum
Fors diuersa tenet, alium discrimine certo
Sors feralis agit, alium potioribus annis
Pompa decusq; manent, & agendi temporis usus.
Sic sibi diuiduum partes discriminat omen.
Danica te tellus, me Sueticus ędidit orbis.
D Drot tibi maternum quondam distenderat uber,
Hac genitrice tibi pariter collacteus exto.
En pia progenies trucibus concurrere telis
Ausa perit, sudo pro nati sanguine, fratres
Illata sibi cæde ruunt, dum culmen auentes
Tempore deficiunt, sceptriq; cupidine nacti
Exitiale malum socio styga funere uisent.
Ad caput affixus clypeus mihi Sueticus astat,
Quem specular uernans uarij cęlaminis ornat,
Et miris laqueata modis tabulata coronant.
Illic confectos proceres, pugilesq; subactos,
Bella quoq;, & nostræ facinus spectabile dextræ
Multicolor pictura notat: medioxima nati
Illita conspicuo species cælamine constat,
Cui manus hæc cursum metæ uitalis ademit.
Vnicus hic nobis hæres erat, una paterni
Cura animi, superoq; datus solamine matri.
Sors mala quæ lætis infaustos aggerit annos,
Et risum mœrore premit, sortemq; molestat.
Lugubre enim ac miserum est deiectam ducere uitam,
Et tristes spirare dies, omenq; dolere.
Sed quæcunq; ligat Parcarum præscius ordo,
Quæcunq; arcanum superæ rationis adumbrat,
Seu quæ fatorum serie præuisa tenentur,
Nulla caducarum rerum conuersio tollet.

His

A His dictis quum ab Haldano ob tam seram fraterni uinculi confessionem iner tię damnaretur, idcirco se silentio usum esse dicebat, ne aut pugnam detrectando ignauus, aut cōmittendo scelestus existimari posset. Talibus excusationis uerbis intentus extinguitur. Sed apud Danos Haldanum ab Hildigero prostratum ru mor ædiderat. Post hæc Gyuritha, quæ regij sanguinis sola apud Danos supere rat, quum à Siuaro Saxonicæ gentis nobilissimo postulari cœpisset, latenterq; ei Haldanum præferret, conditionem pro eo intulit, ne suum prius connubium pe teret, quàm Danorum regnum membratim diuisum in unum corpus redigeret, idq; sibi per iniuriam ereptum armis restituisset. Quod frustra tentante Siuaro, omnibus arbitris pecunia ab ipso corruptis, tandem ei despondenda cōceditur. Quod Haldanus apud Rusciam per negociatores expertus, tanto studio nauiga tioni incubuit, ut nuptiarum tempus aduentu præcurreret. Quarum prima die regiā petiturus præcepit, ne comites prius à constitutis sibi mouerētur excubijs, quàm ferri stridorem eminus aure perciperent. Cumq; conuiuis parum cogni tus coram uirgine cōstitisset, ne uulgaris eloquij nuditate pluribus intellecta de promeret, in hunc modum abstrusa carmen ambage compegit:

Patris sceptra relinquens Nil figmenta uerebar
Commenti muliebris Astus fœmineiue,
Vnum quando duosq; Tres ac quatuor & mox
Quinos indeq; senos Post septem simul octo
Vndenos quoq; solus Victor Marte subegi,
Sed nec tunc fore rebar Probri labe notandus
Promissi leuitate, Pactis illicibusq;.

Ad hæc Gyuritha.

B Fragili moderamine rerum
Animus mihi pendulus hæsit
Trepida leuitate pererrans:
Tua fama uolatilis, anceps,
Varijsq; relatibus acta,
Dubium mihi pectus inussit,
Teneri tibi temporis annos
Gladio perijsse uerebar,
Poteram ne resistere sola
Senioribus atq; magistris
Prohibentibus ista negari
Thalamoq; monentibus uti?
Manet & Venus, & calor idem
Socius tibi, parq; futurus:
Nec ab ordine sponsio cessit
Aditus habitura fideles.

Neq; enim ulla adhuc te fefellit promissio, quanquam sola multiplicis suadelæ consilia detrectare non possem, & in iugalis copulæ receptione monitis obuiare censorijs. Necdum responsum uirgo complebat, & iam sponsum Haldanus fer ro transuerberat. Nec unum oppressisse contentus, maximam conuiuarum par tem obtruncat. In quem quum Saxones cessim ebrietate labantes irruerent, à su peruenientibus eius uernaculis trucidantur. His gestis Gyuritha potitur: quam quum sterilitatis uitio obnoxiam animaduerteret, maximamq; prolis creandę cu pidinem haberet, conciliandæ ei fœcunditatis gratia Vpsalam petit, responsoq; monitus suscitandæ sobolis causa fraternis primū manibus parentare, postquam

C oraculo paruit, optatæ rei solatium impetrauit: siquidem filium ex Gyuritha susscepit, cui Haraldo uocabulum aptauit. Cuius titulo Danorũ regnum principũ iniurijs laceratum ad pristinum dominationis habitũ reuocare conatus, dum bello apud Sialandiam gesto, Vuesetum præcipue opinionis athletam in acie oppugnat, occiditur. Quo uiso Gyuritha, quum prælio ob filij charitatem sub uirili habitu interesset, eundem fugientibus socijs cupidius dimicantem ad propinquum nemus humeris deportandum curauit. A cuius insectatu plurimum hostes lassitudo prohibuit, quorum aliquis dependentis pigam sagitta confixit. Igitur Haraldus plus ruboris sibi, quàm opis materna cura allatum existimauit. Qui quũ eximiæ formæ, præcipuæq; magnitudinis esset, coæuisq; robore & statura præstaret, tantam Othini, cuius oraculo æditus uidebatur, indulgentiam expertus fuerat, ut integritatis eius habitus ferro quassari non posset. Quo euenit ut uulnifica alijs tela, ad læsionem ei infligendã inhabilia redderentur. Nec præmij inops beneficiũ fuit, animas quippe ei quas ferro corporibus eiecisset, pollicitus proditur. Idem in monimentum patris eius res gestas apud Blekygiam rupi, cuius memini, per artifices mandare curæ habuit. Post hæc quũ Vuesetum apud Scaniam nuptias acturum audiret, easq; sub egentis specie petiuisset, finito noctium conuiuio, omnibusq; mero ac somno sopitis, nuptialem thalamum trabe pertudit, cuius buccam Vuesetus ita absq; uulneris inflictione fuste quassauit, ut binis eam dentibus uacuefaceret. Quorum iacturam postmodum insperata molarium eruptio sarciebat. Hic euentus Hyldetam ei cognomen imposuit, quod eum quidã ob eminentem dentium ordinem assecutum affirmant. Illic occiso Vueseto Scaniæ dominium adipiscitur. Inde Hatherum apud Iutiam oppugnatum extinxit, cuius occasum perpes oppidi uocabulũ indicat. Post hæc Hundingo, Roricoq; prostratis Lethrã occupat, distractumq; Daniæ regnũ in pristinum corpus refor

D mat. Deinde Vuicarorũ regem Asmundum à sorore natu maiorem regno spoliatum comperiẽs, pendente bello tanta fœminæ petulantia concitatus, sola naue Noruagiam Asmundo opem laturus accedit. Cõmisso prælio purpurea amictus lacerna, mitraq; auro uariata capillitium redimitus, in hostem progreditur, ita armorum loco tacita fortunæ conscientia fretus, ut conuiuali potius quàm bellico cultu instructus uideretur. Sed nec apparatui ingenium respondit. Inermis siquidem ac regijs duntaxat insignibus ornatus, cœtus anteibat armigeros, expeditamq; pugnandi copiam feruentioribus belli periculis obiectabat. Directa nanq; in eum spicula, ac si retusi acuminis essent nocuo cassabantur effectu. Cumq; cęteri prælìantis inermitatem aduerterent, impressione facta, ad eum acrius impetendum pudore coguntur. Quos Haraldus corpore integer, aut ferro consumpsit, aut fugam arripere coëgit, sicq; regnum Asmundo prostrata eius sorore restituit. A quo oblatis sibi uictoriæ præmijs, solam gloriæ mercedem sufficere dixit, tantumq; se in repudiandis muneribus gessit, quantum egerat in promerendis. Quo facto non minorem omnibus continentiæ suæ, quàm fortitudinis admirationem incussit, claritatem se, nõ pecuniam ex uictoria perceptuum testatus. Interea rex Sueonum Aluerus decedit, Olauo, Ingone, & Ingeldo filijs relictis: quorum Ingo paternæ hæreditatis titulis non contentus, proferendi imperij gratia Danis bellum denunciat. Cuius euentũ Haraldo oraculis explorare cupienti, senex præcipue magnitudinis, sed orbus oculo obuius extitit, qui hispido etiam amiculo circumactus Othinum se dici, bellorumq; usu callere testatus, utilissimum ei centuriandi in acie exercitus documentum porrexit. Iussit igitur ut terrestribus bellum copijs æditurus, uniuersam aciem in tres turmas diuideret, quarum unamquanq; uicenarij ratione densaret, mediam uero uiginti uirorum numero

Acierum instructio.

mero

A mero reliquis porrectiorem extenderet,quam etiam in coni siue pyramidis acumen digerens,alarum recessus utrinque secus discretis ambagibus obliquaret. Cuiuslibet uero turmæ seriem hac ratione contexeret, ut à duobus frons inchoans, consequentibus locis unitatis duntaxat incrementa reciperet,& quidem in secunda linea tres,in tertia quatuor,eodemque modo posterius ordinandos, habita congressione statueret,sicque cõsequentes gradus idem proportionis tenor instrueret donec coniunctionis extremitas alas æquaret:cornu uero quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur.Post has item turmas instructã iaculis iuuentutem admittat,à cuius tergo grandæuorũ cohortem adhibeat,quæ labantes sociorũ uires ueterana quadam uirtute firmaret. Deinde funditorũ alas gnarus locorum supputator annecteret,qui post sodalium agmina cõsistentes,eminus hostem tormentis incesserent.Post quos cuiuslibet ætatis aut ordinis homines absque cõditionis æstimatione passim adsciceret.Cæterũ postremã aciem ternis ad instar primæ cornibus interstinctã,similique graduũ proportione digestam explicet.Cuius tergũ superiori coniunctũ agmini,ipsum auersæ frontis obstaculo tueretur. At si nauale fortè præliũ incidisset,partẽ classis secerneret,quæ eo propositos inchoante cõflictus multiuola rates hosticas reflexione circũdaret.His disciplinæ militaris rationibus instructus,Ingonem,Olauumque bellũ parantes, anticipatis apud Suetiam rebus,oppressit.Quorũ fratri Ingeldo sub aduersæ ualetudinis simulatione belli inducias per legatos poscẽti postulata concessit,ne uirtus quæ mœstis rebus parcere didicisset,humilis ac iacentis fortunæ temporibus insultaret, à quo postmodum raptæ sororis iniuria lacessitus, quum diu bellis eum ancipiti uictoria fatigasset,in amicitiam adciuit,sociumque quàm hostem habere satius duxit. Post hæc quũ inter Olauũ Throndorũ regem,uirginesque Sticlam & Rusilam regnum bel

B lo decertandum audiret, fœminea admodũ præsumptione permotus, clàm arbitris eum accessit,cultuque quo dentiũ prolixitatem obnuberet sumpto,pugnã uirginibus intulit.Quarũ utraque prostrata binis portubus affine earũ uocabulis nomen reliquit.Tum uero conspectissimũ uirtutis argumentum exhibuit. Quippe subarmali tantũ subucula fretus,inermem telis thoracem opposuit.Igitur Olauo uictoriæ sibi præmiũ offerente beneficium repudiauit,sicque fortitudinis an continentiæ maius specimen dederit,incertum reliquit. Deinde Fresicæ gentis athletam Vbbonem nomine Iutiæ fines crebra populariũ strage uastantem adortus, quum armis subdere non posset,milites ad eum manibus capiendũ hortatus,humi prostrauit, uictumque compedibus tradidit. Ita quem paulò ante grauissimam sibi cladem allaturũ putauit,deformi expugnationis genere superatum obtinuit. Quem sorore ei in matrimonium data militem nactus,finitimos Rheno populos tributo submisit,militemque ex eius gentis fortissimis legit.Quo fretus bello Sclauiam pressit,eiusque duces Duc & Dal ob uirtutem capi potius quàm occidi curauit.Quibus in cõmilitium receptis,Aquitaniam armis perdomuit, moxque Britanniam petens,Humbrorum rege prostrato, promptissimos quosque deuictæ iuuentutis adciuit.Quorũ præcipuus Orm cognomento Britannicus habebatur. Hac rerum fama athletas è uarijs orbis partibus accersitos in mercenariam manũ redegit.Quorum frequentia actus,adeò regnorum omnium motus nominis sui terrore cohibuit,ut eorum rectoribus mutuum conferendæ manus ausum excuteret.Sed nec quisquam maris dominationem absque eius nutu usurpare præsumpsit.Quippe quondam in Danorũ republica diuiduum terræ & pelagi imperiũ fuit.Interea apud Suetiam moritur Ingeldus, Ringone,quem ex Haraldi sorore sustulerat,paruulo admodum filio relicto, quem Haraldus paterno regno datis ei tutoribus præfecit.Ita prouincijs principibusque perdomitis,quinquaginta annos in ocio habuit.Quorum quiete ne militum animos in desidiam resolui pates

C retur, assidue eis cauendi, inferendiq; ictus ratione à gladiatoribus perdiscendã constituit. Quorũ quidam insigni dimicationis arte callentes, aduersæ frontis supercilium infallibili ictu ferire solebant. Quo si quis recepto uersilitate palpebræ timidius cõniueret, mox aula eiectus stipendijs defungebatur. Hisdem temporibus Olonem Syuardi filiũ Haraldi sorore æditũ in Daniam è Noruagiæ finibus conspiciendi auunculi cupido perduxit. Quem quia primũ in Haraldi clientela habitum, post bellum uero Sueticum Danicarũ rerum imperio potitum constat, proposito paulisper attinet, quæ de eius operibus memoriæ sunt prodita, recensere. Igitur Olo tertium ætatis lustrum apud patrem emensus, quantum animi corporisq; dotibus inclaruerit, incredibile reddidit. Præterea adeò uisu efferus erat, ut quod alij armis, ipse oculis in hostem ageret, ac fortissimũ quenq; uibrante luminum acritate terreret. Cui quum nuncio delatũ esset Gunnonẽ Thelemachiæ ducẽ cum filio Grimone nemus Ethascog, quod & fruticibus pędensum & uallibus quammaxime opacũ erat, per latrocinium obsidere, facinoris indignatione cõmotus, cum cane & equo parabilem à patre armaturam deposcit, iuuentam damnans, quæ debitũ uirtuti tempus inertia dilabi pateret. Quibus impetratis, prędictam syluam arctissime speculatus, hominis uestigia niui altius impressa cognoscit. Quippe latronis incessum pruina gressu uiolata prodiderat. Qua duce usus superato montis cliuo præcipuæ granditatis amnem offendit. Quo pristinam humani uestigij speciem auferente, traiectu utendum constituit. Verum ipsa aquæ moles rapidiore lapsu præcipiter agens undas, difficultate transitũ negare uidebatur. Siquidem occultis cautibus frequens omnem aluei tractum spumeo quodam uolumine turbidabat. Sed ex animo Olonis periculi metum festinationis cupido detraxerat. Igitur ubi domitus uirtute timor, contemptũq; temeritate periculum, nihil quod animo libitum foret actu difficile ratus, stridulos equo uortices

D superauit. Quos emensus in angustias paludibus undiq; secus ambitas incidit. Quarum interna facile peti præiecti aggeris obstaculũ non sinebat. Trans quem leuato equo frequens stabulis repagulum animaduertit. Vnde egesto equorum grege, suũ inducere cupiens, à Tokone quodã, seruus hic Gunnonis erat, adeò aduenam insoleuisse dolente acrius impetitus, oppugnantẽ solo clypei frustrabatur obiectu. Quem ferro opprimere deforme existimans, apprehensum, artuatimq; cõfractum, tecto quo præceps excesserat, transuersum iniecit. Qua ignominia Gunno ac Grimo ocyus incitati, diuersis elapsi posticis pariter in Olonẽ cum contemptu ætatis eius ac uirium ruunt. A quo letaliter uulnerati, quum corporis admodum uiribus deficerent, Grimo supremi uix spiritus potens, ac toto penè uigore defunctus, carmen hoc extremo uocis singultu contexuit:

Simus nempe licet corpore debiles,
Elapsusq; cruor robur obhauserit,
Quum nunc elicitus uulnere spiritus
Vix sensim lacero pectore palpitet,
Discrimen moueo temporis ultimi,
Per nos intrepidis clareat ausibus,
Ne conflictum aliquis fortius æditum,
Pugnatum'ue magis dixerit uspiam.
Et certamen atrox arma gerentibus
Quum per busta caro fessa quieuerit,
Famæ conciliet præmia perpetis.
Prima hostis scapulas sectio comprimat,
Et ferrum geminas abripiat manus,
Vt quum nos stygius Pluto receperit,

Olonem

A Olonem quoq; par exitus occupet,
Et commune tribus funus inhorreat,
Vna trium cineres urnaq; contegat.

Hactenus Grimo. Cuius inuictum pater spiritum æmulatus, ut fortissimam filij uocem mutua adhortatione prosequeretur, sic cœpit:

Quanquam defectis ad summum sanguine uenis,
Extet in occiduo corpore uita breuis,
Taliter extremæ uigeat contentio pugnæ,
Vt laudem nostri non sinat esse breuem.
Ergo humeros hostis & brachia framea primum
Impetat, ut manuum debilitetur opus.
Sic commune tribus dabitur post fata sepulchrum,
Et socios cineres par tribus urna teget.

His dictis ambo genibus nixi, nam fati propinquitas uires hauserat, cominus cũ Olone cõfligere summopere niti, ut perituri morte hostem æquare possent, floc cipendere fatum dummodo eum à quo occidebantur socio amplecterentur occasu. E quibus Olo, alterum ferro, alterum cane cõsumpsit. Sed ne ipse quidem incruentam gessit uictoriam, quum hactenus integer, tum demum aduerso uulnus corpore suscepisset. Quod sedulo cane perlinctũ recuperata corporis firmitate, mox ad uulgandam uictoriæ suæ fidem ipsa latronum cadauera patibulis ingesta latius inspectanda constituit. Cæterũ castro potitus, quicquid inibi prædæ reperit, clandestinæ custodiæ traditum futuris usibus asseruauit. Ea tempestate Scati & Hiali fratrũ insolens luxus eò petulantiæ prorepsit, ut excellentis formæ uirgines parentibus ereptas concubitu uiolarent. Quo euenit ut Esam quoq; Olaui Vuermorum reguli filiam raptui destinantes patri mandarent, si illam externæ libidini famulari nollet, per se, alium'ue quempiam pro tuenda prole decerneret. B Quod quum Olo nuncio comperisset, oblata pugnæ facultate gauisus, Olaui penates agrestium cultum mutuatus accedit. Vbi quum inter extremos discubitu frueretur, mœrentẽ regis familiam conspicatus, eius filio deindustria propius accersito, quid ita cæteri luctuosa facie essent, inquirit. Quo sororis suæ pudicitiã nisi cuiuspiã defensio ocyus intercederet, proxime per acerrimos pugiles profanandam dicente, percontaẽ rursum quid præmij recepturus foret, qui salutem suam pro uirgine deuoueret. Super quo Olauus per filium interrogatus, filiam propus gnatori cessuram respondit. Quæ uox præcipuam Oloni subeundi discriminis cupidinem attulit. Consuerat autem uirgo hospitum uultus propius accedendo quamcuriosissime prælato lumine cõtemplari, quo certius susceptorũ mores cultumq; perspiceret. Eandem quoq; creditum ex notis atq; lineamentis oris cõspectorum perpendisse prosapiam, solaq; uisus sagacitate cuiuslibet sanguinis habitũ discreuisse. Quæ quum Olonem scrutabundis aggressa luminibus cõstitisset, inusitato oculorũ eius horrore perstricta, penè exanimis concidit. At ubi sensim redditus uigor, spiritusq; liberius in ea re cœperat, rursum iuuenem conspicari conata, lapso repente corpore ceu mente capta procubuit. Tertio quoq; dum clausam deiectamq; aciem attollere nititur, non modo oculorum motu, certe etiam pedũ regimine defecta, subito lapsu decidit. Adeò uigorem stupor hebetat. Quo uiso Olauus cur toties casum corpore præbuisset interrogat. Qua se truculento hospitis uisu perculsam testante, eundemq; & regibus ortũ, & si raptorum uota refelleret suis perquam dignum amplexibus asserente, rogatur à cunctis Olo, nam os pileo obnuptum habebat, discusso uelamine cognoscendi capitis notas præbere. Tum ille cunctis mœrorem deponere, animumq; procul à dolore habere iussis, detecta fronte auidius omnium in se oculos eximiæ pulchritudinis ad-

C miratione deflexit. Flaua quippe cæsaries, nitentiq́; capillitio erat. Cæterũ pupillas ne uisentibus formidini forent, palpebris arctius obstringendas curabat. Crederes repente animis spe meliorũ erectis tripudiare conuiuas, dissultare aulicos, summamq́; ægritudinem effusa mentium hilaritate conuelli. Igitur spe metum leuante altera conuiuij facies, nec quicquam initio par aut persimile fuit. Ita benignum unius hospitis promissum, cõmunem omnium formidinem propulsabat. Inter hæc Hiallus & Scatus cum decem uernaculis superuenientes, tanquam puellam ilico sublaturi tumultuoso cuncta clamore miscebãt, regem ni filiam in expedito sisteret, euocantes in pugnam. Quorum debacchationem protinus Olo sponsione certaminis excipit, conditione adiecta, ne quis furtim tergum dimicantis incesseret, sed aduersis tantum pugna cõgressibus staret. Deinde gladio Logthi dicto, solus duodecim prostratis maius adolescente opus ædidit. Cæterum pugnæ locum insula dabat stagni mediũ tenens, unde nõ longe uicus abest, qui cladis huiuscemodi monimentũ Hialli & Scati fratrum uocabula coniunctim referens, præbet. Igitur puella sibi in præmium uictoriæ data, quũ filium ex ea sustulisset, Omundum repetendi patris licentiam à socero nactus, postquam patriam à Thorone regulo per Tostonem Victimarium & Leotarum cognomine prædi tum oppugnari cognouit, ad conferendam cum eis manum solo satellite muliebriter culto contentus, perrexit. Cumq́; non longe Thoronis ædibus abesset, suũ comitisq́; ferrum cauatis baculis condendum curauit. At ubi regiam subijt, uerũ oris habitum adulterina specie supprimens, obtritũ annis hominem simulabat. Apud Syuardũ uero se Egentium regem fuisse, filijq́; eius Olonis odio pertinacius actum exulare dicebat, quem mox aulicorũ pleriq́; regis nomine consalutan tes, genibus nixi manus ei per ludibriũ offerre cœperunt. Quibus ille quod ioco

D gesserant ratum habere iussis, ferro quod baculis inclusum gestabant erepto, regem inuadit. Itaq́; pars Olonem iuuare, iocum pro serio ducere, nec fidem per ludibrium præstitam uiolare. Complures uoti uanitate rescissa, à Thoronis partibus stare. Igitur anceps, intestinumq́; prælium oritur. Deniq́; Thorone non minus suorum quàm hospitis armis oppresso, Leotarus letaliter saucius uictorem Olonem tam ingenio uiuidum, quàm acrem operibus iudicans, Vegeti cognomento donauit, eundem fraudis exemplo, qua circa Thoronem usus fuerat, periturum uaticinans: indubitanter quippe domesticis occasurum insidijs. Et cum dicto repente exanimatus est. Itaq́; suprema morientis uox futurum uictoris exitũ augurij sagacitate complexa dinoscitur. His gestis Olo non prius se patri restituit, quàm pacem eius penatibus reportauit. A quo recepta pelagi dominatione, septuaginta maritimos reges nauticarũ uirium certamine consumpsit, inter quos Biruillus & Huiruillus, Thoruillus quoq́;, Nef & Onef, Reduarthus, Randus atque Erandus præcipui noscebantur. Cuius rei fama ac titulo pugiles, quorum omne fortitudini studium inhiabat, accensos, ad firmandam secũ societatem frequentes adduxit. Quinetiam effrenati ingenij iuuenes claritatis cupidine concitatos stipatores adciuit, inter quos Starcatherum summa dignatione susceptum familiarius quàm utilius colebat. His uiribus instructus ita finitimorũ regum petulantiam opinionis suæ magnitudine castigauit, ut ijsdem gerendorũ inuicem bellorum manus curam audaciamq́; detraheret. Post hæc ad Haraldum profectus, ab ipsoq́; maritima prælatione donatus, tandem Ringoni in comilitium delegatur. Eodem tempore Bruno quidam omnium Haraldi consiliorum unicè particeps ac conscius habebatur. Huic ipse & Ringo quoties secretiore nuncio opus habebant, mandata credere consueuerant. Quem familiaritatis gradum educationis & crepundiorum consortione adeptus fuerat. Quo fluminis cuiusdam aquis inter assiduos profectionum labores assumpto, Othinus eius nomine

& ha-

A & habitu subornatus insidiosę legationis cura arctissimam regum concordiam labefactauit, tantaque inimicitias serentis fallacia fuit, ut amicitia ac necessitudine uinctis mutuum odij rigorem ingeneraret, quod absque bello satiari non posse uideretur. Primum apud eos tacita adoleuere diffidia, donec uulgatis utrinque studijs, arcanus in publicũ liuor erumperet. Denunciatis itaque inimicitijs, colligendis belli instrumentis septem anni cessere. Sunt qui Haraldum nõ liuoris impulsu, aut regni ęmulatione, sed industrio quodã spontaneoque conatu clandestinas exitij causas quæsiuisse testantur. Quũ enim ob senectã, seueritatemque ciuibus etiam onustus existeret, ferrum morbi cruciatibus anteponens, spiritum in acie quàm lectulo deponere præoptauit, consentaneum præteritæ uitæ operibus exitum habiturus. Itaque quo mortem suam clariorem efficeret, inferosque comitatior peteret, cõplures fati consortes adsciscere gestiebat, futuræ cladis materiã ultronea belli instructione molitus. His ergo de causis tam propriæ, quàm alienæ necis auiditate correptus, ut par utrobique strages incideret, pares utrinque copias instaurauit, aliquanto fortius Ringoni robur applicans, quem uictorem superesse maluerat.

HISTORIAE DANICAE LIBRI SEPTIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER VIII.

B ISTORIAM belli Suetici Starcatherus, qui & eiusdem prælij præcipuũ columen erat, primus Danico digessit eloquio, memoriæ magis quàm literis traditum. Cuius seriem ab ipso pro more patrio uulgariter æditam, digestamque latialiter complecti statuens, in primis præstantissimos utriusque partis proceres recensebo. Neque enim mihi multitudinem complectendi cupido incessit, quam ne præcise quidem numerus capit. Et prius eos qui ab Haraldi partibus steterant, mox qui sub Ringonis stipendijs egerant, stilo retexam. Igitur ex ducibus qui ad Haraldum coierant clarissimi noscitantur Suen, ac Sambar, Ambar, & Elli, Rati, Fionicus, Salgarthus, & Roë, quem barbæ prolixitas cognomento insignẽ effecit. His accedunt Skalk Scanicus, & Alf Aggi filius, quibus iungũtur Oluir latus, & Gnepia uetulus. His annumeratur Gardhstang oppidi cultor, cui adijciunt necessarij Haraldi Blend ultimæ Tyles incola, ac Brandmicæ cognomen habens. Hisdem sociantur Thorny cum Thoruingo, Tatar atque Hialto. Qui quidem nauigio Lethram aduecti instructis ad bella corporibus, ingenij quoque uirtute pollebant, proceritatis habitũ animorum exercitijs æmulantes. Quippe spicula arcuum, ballistarumque tormentis excutere, ac plerunque uiritim cum hoste decernere, poëses quoque patrio sermone cõtexere promptissime calluerunt, adeò animũ cum corpore impensa exercitatione coluerant. E Lethris autẽ prodiere Hortar, Borrhyque, præterea Belgi cum Begatho. Quibus adiecti sunt Bari ac Toli. At sle oppido cũ Hacone genã scisso sub Hetha Vuisnaque ducibus Tummi uelificator excesserat, quarum muliebri corpori natura uirilem animũ erogauit. Vuebiorgam quoque eodem spiritu præditam, Bo Brami filius, & Brat iutus belligerandi cupidine prosequunt. His agglomerantur Orm Anglicus, Vbbo Fresicus, Ary altero cassus lumine, Alfet Goter. Post quos Dal corpulentus, & Duc Sclauicus recensent. Vuisnam uero imbutam rigore fęminã, reique militaris apprime peritã Sclaua stipauerat manus.

C Cuius præcipui Barri ac Gnizli satellites agnoscuntur. Cæteri uero ex eadem cohorte corpus clypeolis tecti prælongis ensibus, aerijsque coloris parmulis utebant. Quas belli tempore aut in tergū repellentes, aut impedimentorū gerulis dantes abiectis pectorū munimentis, expositisque ad discrimen omne corporibus, districtis Martem mucronibus intenderūt. E quibus Tolcar atque Ymi præcipui clarue re. Post quos Toki Iumēsi prouincia ortus cū Otrito, cui agnomen iuuenis erat, illustris agnoscitur. At Hetha promptissimis stipata comitibus, armatā bello centuriam afferebat. Cuius primi fuere Grimar, ac Grenzli: post Hosger, Liuicus: Hama quoque & Hunger Humbli Biarique regum fortissimi memorantur. Hi persæpe duellis feliciter gestis insignes late uictorias ædidere. Itaque memoratæ uirgines nō modò comiter, sed etiam pugnaciter cultæ, terrestres in aciem copias ductauere. Igitur centuriatim Danicus confluxit exercitus, septem reges pari ingenio, sed dispari uoto. Alij Haraldo, pars Ringoni præsidio fuerunt. Præterea in partem Haraldi cōcesserant, Homi & Hosa, Thulhim Hastinusque & Hythin gracilis, Dahar quoque cognomento Grenski. Sed & Haraldus Olauo genitus patre. Ex Hatica uero prouincia Har atque Herleuuar cum Hothbroddo, cui Effreni cognomen erat, Danicis militauere castris. At ex Imica regiōe Humnehy, & Haraldus adueniunt: quibus applicantur à septentrione profecti Haki Bemonisque filij Sygmundus & Serker. Horum omnium clientelam rex liberali familiaritate coluerat: nam primis apud ipsum honoribus habiti, cultos auro gladios, opimaque bellorum præmia perceperunt. Aduenerant & æditi Gandal sene, quos Haraldi familiares clientela uetus effecerat. Igitur frequens Danica classe pelagus, Sialandiam Scaniæ ueluti intersito ponte cōmittere uidebatur. Quas quidem prouincias intermeare cupientibus confertissimo nauium globo pedestre compendiū

D exhibebat. Sed ne improuidis bellum Sueonibus pararetur, mittuntur ab Haraldo, qui Ringoni palàm inimicitiarū mandata perferrent, ipsamque sequestræ pacis direptionem uulgarent, hisdem pugnæ locum præstituere iussum. Igitur qui Haraldo militauerant, hi fuere quos ædidi. At ex parte Ringonis computantur Vlf, Abgi, Vuindar, Eyil luscus, Gotar, Hildi, Guti, Alf patre genitus, Stur robustus, Sten, Vuienicæ paludis accola. Applicantur hisdem Gerth alacer, Gromer, Vuermicus. Post quos septentrionales Albiæ finitimi supputantur: Saxa, Fletir, & Saligothus, Thord nutabundus, Throndar nasutus, Grundi, Othi, Grinder, Toui, Coll, Byarchi, Hogni ingeniosus, Rokar fuscus. Hi siquidē multitudinis collegium aspernati, in unam se aciem à cætera cohorte secreuerant. Præter hos Rani, cui Hyld pater erat, & Lyuth Guthi, Sueno quoque superne tonsus, Rethyr accipiter, & Rolf uxorius numerantur. Quibus conglobantur Ring Athylæ filius, Haraldusque Thothni æditus uico. His annectuntur Vualsten Vuicensis Thorulf spissus, Thengil procerus, Hunsoluue, Biruuil pallidus, Burgar, & Scumbar. At è Thelemarchia fortissimi uenerant, quibus animi plurimum, fastus minimum erat: Thorleuar pertinax, Thorkill Guticus, Gretir iniquus irruptionumque auidus. His succedunt Haddir durus, & Roldar articulus. E Noruagia uero memorantur Thronder, Thronski, Thoki moricus, Rafn candidus, Hafuuar, Biarni, Blihar cognomento simus, Biorn è uico Soghni, Findar maritimo genitus sinu, Bersi quoque apud Falu oppidum creatus, Syuardus uerris caput, Ericus sibulator, Alsten, Harki, Ruthar, Rauui, Erlingar, cui Colubra cognomentū erat. At è Yathrica prouincia prodiere Od Anglus, Alf multiuagus, Enar protuberans, Yuuarusque cognominatus Thruuuar. A Tyle autem uenere Mar Ruffus, eo uidelicet pago, qui Mithfrithi dicitur ortus, educatusque, Grombar annosus, Gram Brundelucus, Grim ex oppido Skierū, apud Scaha Fyrchi quidem prouinciam satus. Deinde Berhgar uates aduertit, cui Brahi & Rankil comites adhibentur.

A hibentur. At Sueonum fortissimi hi fuere: Ar, Backi, Keclu, Rarll, Croc agrestis, Guthfast, Gummi e Gystamarchia. Qui quidem Fro dei necessarij erant, & fidissimi numinum arbitri. Ingi quoq; & Oly, Aluuer, Folki patre Elrico nati, Ringonis militiam amplectuntur, uiri quidem manu prompti, consilio uegeti, proximaq; Ringonem familiaritate complexi. Iidem quoq; ad Fro deum generis sui principium referebãt. Inter quos & Simundus aderat ex Sigtim oppido forensis quidem athleta, emptionumq; ac uenditionum contractibus assuetus. Huic additur Frosty cognomento Crucibulũ. Cui sociatur Alf elatus e uico Vpsala. Idem & iaculari promptus & in acie præire solitus erat. At Olonem septem reges manu cõsilioq; promptissimi stipauere, Holty uidelicet & Hendill, Holmar, Leuy, & Hama. Quibus Regnaldus Ruthenus, Rathbarthi nepos ascribitur. Pręterea Syualdus, undecim salum paronibus fulcat. Lesy Pannoniorũ uictor bracteatam auro Liburnã lintheo excipit. Thririkar uero instar draconis tortuosas habente proras nauigio uehebatur. Thrygir quoq; & Toruuil diuisim nauigantes duodenas ductauere puppes. Cęterum in tota Ringonis classe nauium duo millia quingentæ repertæ sunt. Guttonica uero classis in portu cui Garnum nomen, Sueticam operiebatũ. Itaq; Ringo terrenum ductabat agmen. At Oloni naualibus pręesse copijs imperatum. Igitur Gothis obuiam Suetis ueniendi inter Vuic & Vuerundiam locus cum tempore denunaiatur. Cernere tum erat late proris exaratũ mare, prospectũq; pelagi explicata malis carbasa præstruebant. Et iam classis Suetica prospera nauigatione usa, Danis adhuc aduerso laborantibus cœlo maturius belli locum petiuerat. Vbi Ringo expositas classe copias, simulq; quas ipse terreno ductarat itinere gregatim in aciem dirigere parat. Quæ ubi campis laxius explicari cœperant, cornu alterum in Vuerundiã extrahi cõpertum est. Quam mul-

B titudinẽ rex locis ordinibusq; confusam equo circuiens, in fronte promptissimos quosq; et pręstantiori armatura cultos sub Olone Regnaldo Vuiuilloq; ducibus collocat. Deinde ueluti flexu quodam in duo cornua reliquã aciem cogit. E quibus dextrum Vngonem cum Elrici filijs, Trigonemq; tueri iubet. At læuum Lesoni parẽre iussum. Cæterum alas globosq; maxime Curetum Estonumq; consertior turma texuerat. Vltima funditorũ acies stabat. Interea classis Danica uentorum indulgentia aspirante, septem dierum continuã nauigationẽ emensa, Calmarna oppidum subijt. Mirareris late uentis uelificatũ mare, cœlumq; ex oculis intenta antennis linthea eripiebant. Nam Sclaui ac Liui, Saxonumq; septem millia classem auxerant. At per solidũ proficiscentibus Scanienses, quod locorũ periti essent, duces ac præuij destinantur. Igitur ubi pręstolantibus Suetis, Danicus superuenit exercitus, Ringo suis quoadusq; Haraldus aciem centuriasset, patienter considere iussis, nõ ante signa canere præcepit, quàm regem propter aquilas curru compositũ aspexissent, præfatus sperare se facile collabi aciem posse, quæ cæci ductamine niteretur. Præterea Haraldũ supremo ætatis tempore alieni imperij cupiditate correptũ, non minus mente captum, quàm luminibus fore, nec opibus exatiari posse, qui si annos respiciat, tumulo pene contentus esse debeat. Suetis itaq; pro libertate, pro patria ac liberis dimicãdi necessitatẽ incumbere, hostem temeritate atq; insolentia suscepisse bellũ. Pręterea ex parte aduersa per paucos Danos esse, Saxones complures, aliasq; effœminatas gentes in acie stare. Ob quod cogitare debere Sueones Noricosq;, quantum Germanos ac Sclauos septentrionales semper turba præstiterit. Spernendã ergo aciem fore, quæ potius lubrica hominũ colluuione, quàm soli militũ robore cõtexta uideatur. Nec parũ ea oratione militum animos accendebat. At Bruno Haraldi loco aciem statuere iussus, cuneo frontem molitur, Hetham uero in dextero latere locat, Haconẽ læuo præficit, Vuisnam aquiliferam facit. Igitur Haraldus curru eminens quàm po-

C tuit celsa uoce beneficia sua iniurijs à Ringone rependi queritur. Ab illo sibi bellum inferri qui regnũ suum munere adeptus fuerit. Ita Ringonẽ nec senis misereri, nec auũculo parcere, propriosq; motus cunctæ necessitudinis aut beneficentiæ respectui præferre. Iubet itaq; meminisse Danos, ut exteris semper uictorijs inclaruerint, ut finitimis imperare potius quàm obsequi cõsueuerint, hortaturq; ne tantæ gloriæ decus deuictæ gentis insolentia labefactari sustineant, nec imperium quod sibi iuuenta florenti pepererant, senectute cõfecto demi permittant. Deinde canentibus lituis summa utrinq; ui cõseritur bellũ. Crederes repente terris ingruere cœlum, syluas camposq; subsidere, misceri omnia, antiquum redijsse chaos, diuina pariter & humana tumultuosa tempestate cõfundi, cunctaq; simul in perniciẽ trahi. Nam ubi ad teli iactũ peruentũ, intolerabilis armorũ stridor incredibili cuncta fragore cõpleuit. Vapor uulnerũ repentinã cęlo nebulam intendebat, dies effusa telorũ grandine tegebatur. Nec parum in acie funditorũ opera ualuit. At ubi pila manu aut tormentis excussa, cõminus gladijs ferratisq; clauis decernitur. Tum uero plurimũ sanguinis periclitatũ est. Igitur fessis manare sudor corporis cœpit, mucronũq; crepitacula eminus exaudiebant. Illic Sarcatherus qui belli huius seriẽ sermone patrio primus ædidit, prior in acie dimicans, Haraldi proceres Hun & Elli, Hort, ac Burgha à se prostratos, abscissamq; Vuisnæ dexteram cõmemorat. Cæterũ Roa quendã cum duobus alijs Gnepia & Garthar à se in acie uulneratos occubuisse declarat. Hisdem Scalki patrem tacito nomine applicat. Idem fortissimũ Danorum Haconẽ à se in terram prorutũ, seq; ab ea ita mutuò uulneratũ testatur, ut exertũ thorace pulmonẽ cerui cemq; mediotenus scissam, manũ quoq; uno truncam digito gerens excederet bello, diuq; hiscens plaga nec cicatricis capax, nec medelæ habilis uideretur. Eodem teste puella Vuegthbiorg in hostem dimicans Soth pugilem acie strauit. Eandem athletarũ

D cædibus imminentẽ Thorkillus Thelemarchiæ ortus, emisso per chordã spiculo traijcit. Tanta enim ui periti arcuum Guttones neruos intenderant, ut clypeos quoq; iaculis transuerberarent, nec alia efficacior cædis extitit causa, loricas, galeasq; perinde ac inermia corpora sagittarũ acumina penetrabant. Interea Vbbi Fresicus promptissimus Haraldi miles, ac præ alijs habitu corporis insignis, præter undecim, quos in acie uulnerauerat, uigintiquinq; delectorũ pugilum interfecit. Ii omnes Sueti sanguine fuere, uel Gothi. Deinde primam aggressus aciem cõfertissimos hostes insilit, palantesq; metu Sueones hac illac hasta gladioq; dispellit. Et iam penè res in fugam cesserat, cum Hagder, Rolder, & Gretir æmulatione uirtutis athletã adorti, publicã perniciem priuato redimere periculo statuerunt. Verum cõminus instare ueriti, spiculis procul agendũ curabant. Sicq; crebrescentibus iaculis eminus Vbbo cõfoditur, nemine propius cum ipso manum cõserere præsumente. Centum quadragintaquatuor sagittæ prius pectus præliantis obsederant, quàm lapsis corporis uiribus solo poplitem daret. Tum demũ per Throndos, eosq; qui Dala prouinciã colunt, ingens de Danis clades accepta est. Nam summa sagittariorũ ui recruduit bellum, nec alia res nostris perniciosior fuit. At Haraldus cũ defectã lumine senectã ageret, triste suorũ murmur exaudiens, intellexit superiorẽ hostibus arrisisse fortunã. Igitur ut erat falcato curru uectus, Brunonẽ aurigæ per insidias officio fungentẽ, qualem Ringo in centurianda acie tenorẽ habuerit cognoscere iubet. Qui paulum soluto in risum uultu, corniculata illum acie præliatũ respondit. Quo audito rex trepidare animo cœpit, ac per summã admirationẽ percontari, quo Ringo talem ordinandi agminis doctrinam autore cõtraxerit, maxime cũ Othinus disciplinę huius traditor ac repertor extiterit, nec ab ipso quispiã pręter se nouũ hoc rei bellicę documentũ perceperit. Ad quod silente Brunone subijt regem Othinum hunc esse olimq; familiare sibi numen

Vbbonis inulti nominis pugilis interitus.

A numen,impræſentiarũ dandę uel ſubtrahendę opis gratia uerſiformi corporis ha bitu tegi. Cui mox ſupplicare obnixius cœpit,uti Danis,quibus antè clementer affuerit,ſupremã quoq; uictoriam tribuat, cõplementumq; beneficij origini exæquaret, eidem ſe proſtratorũ manes muneris loco dedicaturũ pollicitus. At Bruno nihil obſecrantis precibus motus,repente excuſſum curru regem arietauit in terram,ereptamq; cadenti clauam in ipſius caput detorſit,proprioq; eum geſtami ne interfecit. Iacebant circa currum regis innumera extinctorũ corpora,rotarũq; faſtigium cõgeries funeſta uincebat. Temonẽ quoq; cadauerũ cumulus exæquauerat. Nam in acie Ringonis ad duodecim millia proceres exanimati ſunt. At ex parte Haraldi,præter populariũ ſtragem ad triginta millia proceres corruerunt. Cuius Ringo nece cognita,dato ſigno laxare aciem ſuos,bellumq; remittere iubet. Deinde ſequeſtra pace fœdus cum hoſtibus ferit, fruſtra pugnam abſq; duce protrahi monitis. Poſt hæc Sueonibus paſſim inter promiſcuas cadauerum ſtrues Haraldi corpus exquiri præcepit, ne regium funus debitis fraudaretur inferijs. Igitur reuoluendis interfectorũ corporibus, auida plebis inijcere operam cœpit. In hanc curam dimidium diei extractũ eſt. Tandem cum corpore reperta claua, Haraldi manibus parentandũ ratus, equum quem inſidebat regio applicatum currui,aureiſq; ſubſellijs decenter inſtratum,eius titulis dedicauit. Inde uota nuncupat,adijcitq; precem,uti Haraldus eo uectore uſus,fati conſortes ad tartara antecederet,atque apud præſtitem Orci Plutonem ſocijs hoſtibuſq; placidas expeteret ſedes. Deinde rogũ extruit,Danis inauratam regis ſui puppim in flammę fomentũ conijcere iuſſis. Cumq; ſuperiectum ignis cadauer abſumeret, mœrentes circuire proceres,impenſiuſq; cunctos hortari cœpit,uti arma,aurũ,& quodcunq; opimũ eſſet, liberaliter in nutrimentũ rogi, ſub tanti taliterq; apud omnes

B meriti regis ueneratione tranſmitterent. Cineres quoq; peruſti corporis urnę con traditos Lethram perferri,ibiq; cum equo et armis,regio more,funerari pręcepit. Tali parentationis cura iuſtis auunculo perſolutis, Danorum ſibi fauorem conciuit,odiumq; hoſtium ad gratiam deflexit. Poſt hæc à Danis uti Hetham regni reliquijs præficeret exoratus,ne repente recidiuæ hoſtiũ uires coaleſcerent,Scaniam à Daniæ corpore abruptam in Olonis præfecturam ſecreuit, Sialandiam uero,reliquosq; regni fines,Hethæ duntaxat parẽre iuſſit. Ita in poteſtatem Sueticam fortunæ uarietas Danicum redegit imperium. Et hic quidem belli Brauici finis.

At Sialandenſes qui Haraldo duce uſi fuerant,cum adhuc prioris fortunæ ſpecies animis oberraret, fœmineis parẽre legibus probroſum rati,Olonem accedũt,poſtulantes ne clariſſimi regis militiæ aſſuetos,muliebri iugo obnoxios habere pateretur. Præterea ad ipſum ſe defecturos ſi pro conditionis eorum deformitate tollenda arma ſuſciperet,pollicẽtur. Nec ſegniter Olo ſupplicantibus affuit,tam auidæ maieſtatis memoria,quàm militũ inuitatus obſequio. Igitur Hetham ad ſe uenire iuſſam,cunctis præter Iutiam dominationis ſuæ partibus cedere, antè minis quàm armis coẽgit,ipſamq; Iutiam ne fœminæ liberum regni uſum tribueret,uectigalem effecit: filium quoq; procreauit,cui Omundo uocabulum poſuit. Cæterum crudelitati intentus tam impium regem agebat,ut ſuperior reginæ contemptus cunctis pœnitentiam pareret, quibus regnum eius rubore fuiſſet. Duodecim duces ſiue patrię calamitatibus moti,ſiue Oloni ob aliam olim cauſam infeſti, inſidias capiti eius præparare cœperunt. Ex his fuere Lennius, Atyla, Thottus,& Vithnus,qui quanquam apud Sclauos præfecturam gerebat, Danos tamen origine contingebat. Cæterum ad peragendum facinus parum uiribus atque ingenio freti, pecunia Starcatherum adciſcũt. Ille ut rem ferro exequeretur adductus, utentem balneis regem ſuſceptis cruenti miniſterij partibus attentare conſtituit. Quo lauante ingreſſus, mox acri ipſius uiſu luminũq; cõtinua mobilitate uibran

C tium fulgore perſtrictus, occulto metu hebetatis artubus ueſtigium preſſit, rela-
toq; pede manum propoſitumq; ſuſpendit. Itaque qui tot ducum, tot pugilum
arma protriuerat, unius inermis uiri aciem ferre non potuit. At Olo ſanè uultus
ſui conſcius, obtecto ore accedere eum propius, & quid afferat edere iubet, quip
pe quem uetuſtas conuictus, & longa familiaritatis experientia ab inſidiarum ſu-
ſpicione alieniſſimum faciebant. At ille deſtricto mucrone deſiliens tranſuerbe-
rat regem, nitentisq; aſſurgere iugulum ferit. Centū & uiginti auri libræ in præ-
mio reponebantur. Poſtmodū pœnitentia ac pudore perculſus, tanta animi acer
bitate cōmiſſum facinus luxit, ut ſi mentionem eius incidere contigiſſet, à lachry
mis temperare nō poſſet, adeò culpæ atrocitatē reſipiſcens animus erubeſcebat.
Præterea aliquot ex his quorū inſtinctu uſus fuerat, in ſceleris à ſe cōmiſſi uindi-
ctam occidit, & cui facto manum tribuerat, præbuit ultionem.

Cæterum Omundum Dani Olone ortum creauere regem, plus parentis eius
nobilitati, quàm meritis deferendum putantes. Hic poſtquam maturuit, in nullo
paternis operibus defectior extitit. Siquidem res ab Olone geſtas, aut æquare,
aut tranſcendere curæ habuit. Præerat eo tempore aliquantæ Normanorū genti
Ringo, cuius filiam Eſam Omundo matrimonium circunſpicienti inſignis com
mendauerat fama. Verum poſcendæ eius ſpem ſingulare Ringonis ſtudium mi
nuebat. Is quippe ſolum ſpectatæ fortitudinis generum affectabat, tantum gloriæ
in armis reponens, quantum cæteri in opibus ſitum autumant. Igitur Omundus
ut eo claritudinis genere illuſtris euaderet, laudemq; ſibi fortitudinis cōciliaret,
uiribus uotum impetrare conatus claſſe Noruagiam accedit, Ringonis regnum
hæreditatis nomine tentaturus. Excipit amicè illum Iathriæ regulus Oddo, qui
Ringonem certiſſimum patrimonij eius inuaſorem aſſereret, ſeq; ſæpius ab eo-
dem iniurijs laceſſitum defleret. Itaq; Ringone interim apud Hyberniam pirati-
D cam exercente, prouinciam propugnatore uacuam adortus, præteritis popula-
rium rebus peculiaria Ringonis bona rapinæ tradidit, eiusq; neceſſarios interfe
cit. Nam Oddo quoq; Omundo manum iunxerat. Inter omnia autem facinora,
quæ uarie ac multipliciter geſſerat, nunquam quibus multitudine copiarū præ-
ſtaret, uim inferre ſuſtinuit, memor ſe fortiſſimo parente æditum, uirtute non nu
mero bella gerere oportere. Interea Ringonem à piratica reuertentē adeſſe con-
tigit. De cuius reditu edoctus prægrande moliri nauigium cœpit, unde tanquam
è munimento ſuperne hoſtem telis appeteret. Huic Atylonis Scanici filij Homo
thus ac Thola remiges adſciſcuntur, quorū alter gubernatorem agere, alter pro-
ræ præeſſe iuſſus. Nec Ringoni in his excipiendis ingenium aut ſolertia defuit.
Quippe exiguam copiarum partem oſtendens, à tergo hoſtem incurſandum cu
rauit: de cuius aſtutia Omundus per Oddonem certior factus, qui in inſidijs con
ſtitutos opprimerent mittit, Atylone Scanico Ringonem excipere iuſſo. Is impe
rio pronius quàm felicius obſecutus, fractis bello rebus, acceptaq; ſtrage uictus
refugit in Scaniam. Igitur Omundus reparatis per Oddonem uiribus, pugnatu
ram pelago claſſem explicat. Quo tempore Atylo bellum Noruagicū ex ſomnio
rum uiſis haud dubie ſpeculatus, redimendæ fugæ gratia quamcelerrime nauiga
tionem orſus, Omundum prælio propinquum grata ſocietate proſequitur. Cu-
ius Omundus opera fretus, pugnā tam feliciter quàm fidenter ingreditur. Nam
habito per ſe conflictu, uictoriam quam in ſuis amiſerat recuperauit. Quem Rin
go mortifico uulnere perſtrictus exanguibus contemplatus oculis, manu ut po
terat mota (nam uox linguam defecerat) accerſitū fore ſibi generum obſecrat, io
cunde ſe fatum excipere aſſerens, ſi tali filiam connubio reliquiſſet. Nec reſpon-
ſo exceptus extinguit. Cuius exceſſum Omundus lachrymis proſecutus, Omo
thum, cuius fidam in bello operam expertus fuerat, alterius filiarū Ringonis con
nubio

A nubio donat,alteram ipse complectitur. Eodem tempore Rusla uirgo strenuis militiæ operibus muliebrẽ animũ supergressa,apud Noruagiã cum fratre Throndo crebros de rerum summa conflictus habuerat. Hæc Omundum Noruagiensibus præesse non sustinens,in omnes Danorũ dedititios decreuerat bellũ. Quod Omundus nuncio expertus, ad hunc tumultum comprimendũ promptissimos destinat. Quibus superatis Rusla superbiam ex uictoria nacta, animũ spe immodica raptũ ad ipsam rerũ Danicarũ summã potiendã intendit. Primũ igit̃ Hallandiæ partes adorta,ab Omotho & Thola à rege transmissis excipitur,uictaꝗ bello refuga concessit ad classem. Cuius triginta solæ rates cæteris ab hoste captis fugã nauigatione carpserunt. Euitantẽ Danos sororem armis excipit Throndus,à qua uictus, totoꝗ exercitu spoliatus, Dofrinas alpes permetiẽdo,neminẽ fugæ comitem habuit. Ita quæ paulò ante Danis cesserat,mox fratre superior,fugã uictoria mutauit. Quo cognito,Omundus ingenti Noruagiã classe repetit, primũꝗ Thelemarchiæ populũ per Omothũ & Tholã clandestino cõpendio missos, aduersũ Ruslæ dominationem erexit. Quo euenit ut Rusla regno per populares exacta, apud insulas,quas spe salutis accesserat,superuenientibus Danis terga sine prælio daret. Cuius fugã rex impensius persecutus,interceptã pelago classem internitione deleuit,incruentãꝗ uictoriã ac speciosa spolia cum summo hostiũ discrimine retulit. At Rusla perpaucis elapsa nauigijs, incitatiori fluctus remigio persulcabat. Quę dum Danos declinat fraterno trucidat̃ occursu,adeò efficaciorem uim nocendi incircũspecta solent habere pericula,& quæ minus metuunt̃ mala, plerunꝗ instantibus grauiora gradus efficit. At rex Throndo ob interfectionẽ sororis præfectura donato,cæteris uero sub pensione coërcitis in patriã redit. Ea tempestate Thorias ac Bero promptissimi Ruslę milites apud Hyberniã piraticũ
B munus ædebant. Hi cognita dominæ nece,quã se olim ulturos iureiurando promiserant,Ringonẽ auide petitum duelli prouocatione solicitant. Quod abnuere quondã probrosum regibus habebat̃. Veterũ enim claritudo principũ ex armis potius ꝙ opibus æstimabat̃. Subeũt igitur Omothus & Thola, qui se prouocatores regis pugna excepturos offerrẽt. Quibus Omũdus impense laudatis primũ eorũ operã admittere uitandi ruboris gratia recusauit. Ad ultimũ crebris suorum precibus exoratus,aliena manu fortunã experiri sustinuit. Quo certamine Beronem occubuisse, Thoriã grauiter affectũ pugna excessisse proditũ est. Quem rex primo è uulneribus recreatũ,mox in fidẽ acceptũ,ducẽ Noruagiæ creat. Deinde cum consuetũ à Sclauis per legatos tributũ exigeret,nõ solum legatorũ cædibus, sed etiã ui Sclauica apud Iutiã lacessitus,septẽ reges uno certamine superauit,solitumꝗ tributi ius uictoria confirmauit. Interea Starcatherus prolixa iam ætate defessus,cum castrorũ stipendijs, ac gladiatorio munere emeritus haberet̃,ne senij uitio pristinũ glorię decus amitteret,egregiũ fore putauit,si uoluntariũ sibi consciscere exitũ,fatumꝗ propriũ maturasset arbitrio. Itaꝗ qui toties excellentes ædiderat pugnas,incruenta morte defungi ignobile ratus,ut specioso obitu præteritæ uitę claritatem augeret,maluit ab ingenuo quouis interfici, ꝙ serũ naturę iaculum operiri. Adeò quondã rei bellicæ deditis morbo oppetere probrosum existĩmatũ est. *Militibus morbo oppetere olim probrosum* Itaꝗ cum & corpore inualido & defectis perspicuitate luminibus esset, diuturnioris uitę morã perosus,emendi in se percussoris gratia,aurum quod pro Olonis interfectione meruerat,collo appensum gerebat,nõ aptius se uiolatę maiestatis iniuriã expiaturũ ratus,ꝙ si idem suæ quod Olonianæ necis extiterat pręmium effecisset,aurũꝗ quod pro aliena clade tulerat,damno propriæ salutis impenderet. Hunc quippe usum scelestissimi precij pulcherrimũ credidit. Itaꝗ gemino cinctus ense,totidẽ baculorũ adminiculo uacua uiriũ uestigia tutabat̃. Quo uiso populariũ quidam geminũ gladiorũ usum seni superuacuũ ratus,donari sibi

C alterum per ludibriũ petiuit. Quẽ Starcatherus ſpe petitionis facta propius accedere iuſſum, detracto lateri mucrone tranſuerberat. Quod Hatherus quidem, cuius patrem Lennonem Starcatherus olim parricidij pœnitentia adductus occiderat, dum canibus feras inſequeretur aſpiciẽs, omiſſo uenationis officio, duos è comitibus inijciendi metus gratia concitatis uehementer equis in ſenem impetũ dirigere iubet. Qui dum procurſu ædito refugere cupiunt, Starcatheri baculis intercepti morte ſupplicia luerunt. Quo ſpectaculo Hatherus admodũ perterrefactus, propius equo aduolat, agnitumq; ſenem, ſed ab eo minime recognitus, an gladiũ uehiculo permutare uellet interrogat. Refert Starcatherus, quondam pœnas ſe ab irriſoribus exigere ſolitũ, nec unq; impune ſibi à procacibus inſultatũ. Sed neq; iuuenem ex oris notis defuncta uiſu acies deprendere poterat. Itaq; carmen quod indignationis ſuæ magnitudinẽ patefaceret, in hunc ſubtexuit modũ.

Vt ſine regreſſu pronas agit alueus undas,
Sic ætas hominum curſim labentibus annis
Irreditura fluit: præceps ruit orbita fati,
Quam generat finem rerum factura ſenectus.
Illa oculos hominum pariter greſſusq; relidit,
Eripit os animumq; uiris, famæq; nitorem
Paulatim premit, & claros oblitterat actus,
Occupat occiduos artus, fruſtratur anhelæ
Vocis opus, uegetamq; premit torpedine mentem
Dum paritur tuſſis, dum pellis ſcabida prurit,
Dens ſtupet exeſus, ſtomachus faſtidia gignit,
Euacuat iuuenile decus, marcore colorem
D Oblinit, & picea crebras ferit in cute rugas.
Obturit egregias artes, monimenta priorum
Obruit, & titulos antiquæ laudis adurit,
Demolitur opes, precium uirtutis & uſum
Carpit edax, tranſuertit res, & ab ordine turbat.
Ipſe ego quàm noceat didici damnoſa uetuſtas,
Viſu æger, uocis modulis, & pectore rauci,
Cunctaq; in aduerſam fluxerunt cõmoda ſortem.
Iamq; minus uegetum corpus fulcimine tutor
Flaccida ſubiectis innixus membra bacillis.
Lucis inops moderor ueſtigia fuſte gemello,
Et uirga monſtrante ſequor compendia callis
Stipitis auſpicio potius quàm lumine ſiſus.
Nemo mei curã celebrat, nec in agmine quiſquam
Solamen ueterano adhibet niſi forſan Hatherus
Aſſit, & infracti rebus ſuccurrat amici.
Ille ſemel quemcunq; pio dignatur amore
Integer, incœpti ſtudio conſtanter eodem
Proſequitur, primosq; timet peruellere nexus.
Ille etiam bello meritis bene præmia crebro
Digna refert, animosq; colit, largitur honorem
Fortibus, & claros donis ueneratur amicos,
Spargit opes, laudisq; ſuæ cumulare nitorem,
Dapſilitate ſtudet multos ſuperare potentes.
Nec minor ad Martem pietatem uiribus æquat,
Belligerare celer, labi piger, ædere pugnam

Promptus,

A Promptus,& urgenti tergum dare nescius hosti.
At mihi si recolo nascenti fata dedere
Bella sequi,belloq; mori,miscere tumultus,
Inuigilare armis,uitam exercere cruentam.
Castra quietis inops colui,pacemq; perosus
Sub signis Gradiue tuis discrimine summo
Consenui,uictoq; metu pugnare decorum,
Turpe uacare ratus,crebras cōmittere cædes
Egregium duxi,& strages celebrare frequentes.
Sæpe graues bello reges concurrere uidi,
Et clypeos,galeasq; teri,crudescere campos
Sanguine,loricas affixa cuspide rumpi,
Vndiq; thoraces admisso cedere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite pastas.
Hic aliquis fortè egregij conaminis autor
Marte manuq; potens medium dum pugnat in hostem
Intentam capiti loricam diffidit,alter
Casside perfossa,ferrumq; in uertice mersit.
Hic gladius sæpe dextra bellantis adactus
Tegmine discisso capiti destrictus inhæsit.
Contrà Hatherus huiusmodi carmen habuit:
Vnde uenis patrias solitus scriptare poëses,
Infirmo dubium suspendens stipite gressum?
Quòue ruis Danicæ uates promptissime Musæ?
B Roboris eximij cassus decor excidit omnis:
Exulat ore color animoq; amota uoluptas:
Destituit fauces uox & raucedine torpet:
Deseruit corpus habitus prior,ultima cepit
Illuuies,formæq; notas cum robore carpsit.
Vt ratis assiduo fluctu quassata fatiscit,
Sic longo annorum cursu generata senectus
Triste parit funus,defunctaq; uiribus ætas
Occidit,& primæ patitur dispendia sortis.
Quis uetuit te note senex iuuenilibus uti
Rite iocis,agitare pilam,morsa nuce uesci?
Iam satius reor ut rhedam qua sæpe ueharis
Venditor ensis emas,facilem'ue in frena caballum,
Aut precio leue curriculum merceris eodem.
Aptius inualidos sua quos uestigia fallunt
Excipient iumenta senes,rota proficit illi
Orbibus acta suis,cui planta uacillat inanis.
At si fortè caues cassum uenundare ferrum,
Ereptus tibi te perimet ni uæneat ensis.
Ad hæc Starcatherus.
Improba uerba feris,facili temeraria labro
Auribus inconcinna pijs:quid præmia ductus
Qui gratis præstandus erat per munera quæris?
Nempe pedes gradiar,nec turpiter ense relicto
Externam mercabor opem,natura meanti
Ius dedit,& proprijs iussit confidere plantis.

C Cur cui debueras ultro dux esse uianti
Ludibrio insultas, sermone procaciter usus?
Quæq; olim gessi memori dignissima fama
Dedecori tribuis, meritum quoq; crimine pensas?
Quid risu insequeris uetulum pugnare potentẽ,
Inuictosq; meos titulos & splendida facta
Probro adigis, famosa terens & fortia carpens?
Qua probitate petis indignum uiribus ensem?
Haud latus hic imbelle decet, dextram ue bubulci
Agrestem soliti calamo deducere musam,
Procurare pecus, aruis armenta tueri.
Nempe inter uernas ollæ uicinus obunctæ,
Crustula spumantis patinæ bulligine tingis,
Crassi adipis macrum perfundens unguine panẽ,
Iusq; tepens furtim digito sitiente liguris,
Doctior assuetam cineri prosternere Gallam,
Indormire lari, somnos celebrare diurnos,
Sedulus officium nidentis obire culinæ,
Quàm bello fortem iaculis aperire cruorem,
Auersans lucem, latebræ sordentis amator,
Mancipium uentris miserabile, parq; putaris
Sordida cum siliquis lambenti farra catello.
Hercule non tunc me ferro spoliare petebas,
Quando ter Olonis summo discrimine nati
D Expugnator eram: nanq; agmine prorsus in illo
Aut gladium fregit manus, aut obstantia fudit.
Hæc grauitas ferientis erat. Quid quando Curetũ
Littus, & innumera constratum cuspide callem
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Nanq; aditurus agros confertos murice ferreo
Armabam laceros subiecto stipite gressus.
Hinc mecũ egregijs congressum uiribus Hamam
Enecui, mox cum Rino duce Flebace nato
Obtriui Kyrios, uel quas alit Estia gentes,
Et populos Semgala tuos. Post hęc Thelemarchos
Aggressus, caput inde tuli liuore cruentum
Quassum malleolis, armisq; fabrilibus ictum.
Hic primum didici quid ferramenta ualerent
Incudis, quantum ue animi popularibus esset.
Theutonici quoq; me pœnas autore dedere,
Quum natos Suertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos domini uindex ad pocula straui.
Nec minus hoc facinus, quando pro uirgine chara
Vno septenos necui certamine fratres
Teste loco, qui me stomacho linquente peresus
Non parit arenti rediuiuum cespite gramen.
Moxq; ducis Kerri bellum nauale parantis
Vicimus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi leto Vuazam, Fabrumq; procacem
Multaui natibus cæsis, ferroq; peremi

A Rupibus à niueis hebetantem tela Vuisinnum.
Quatuor hinc Leri natos, pugilesq; peremi
Biermenses, gentis Hybernæ principe capto,
Duflinæ populabat opes, semperq; manebit
Nostra Brauuellinis uirtus conspecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi,
Quodq; manu gessi ad solidum celebrare recensens
Deficio, sunt cuncta meo maiora relatu,
Vincit opus famam, nec sermo suppetit actis.

Hæc Starcatherus. Tandem quũ Hatherũ Lenno patre ortũ mutuo sermone expertus fuisset, animaduertens iuuenẽ splendido loco natũ, feriendũ ei iugulũ præbuit, hortatus ne à parentis sui interfectore pœnas exigere uereretur. Hęc facientem auro, quod à Lennone receperat, potiturũ esse promittit. Et ut eiusdem in se uehementius animũ efferaret, huiusmodi exhortatione usus esse traditur:

Præterea Hathere priuaui te patre Lenno:
Hanc mihi quæso uicem referas, & obire uolentem
Sterne senem, iugulumq; meum pete uindice ferro:
Quippe operam clari mens percussoris adoptat,
Horret ab ignaua fatum deposcere dextra.
Sponte pia legem fati præcurrere fas est,
Quod nequeas fugere, hoc etiam anticipare licebit.
Arbor alenda recens, uetus excidenda, minister
Naturæ est quisquis fato confinia fundit,
Et sternit quod stare nequit. Mors optima tunc est
B Quum petitur, uitæq; piget, quum funus amatur, *Mors quando optima.*
Nec miseros casus incommoda proroget ætas.

Hæc dicens exertam crumena pecuniam promit. Hatherus autem tam fruendi æris, quàm paternæ ultionis capessendæ cupidine concitatus, obsecuturum se precibus, nec præmia repulsurũ spopondit. Cui Starcatherus cupide ense præbito, pronam postmodũ ceruicem applicuit, ne timide percussoris opus exequeretur, aut ferro muliebriter uterettur, hortatus, præfatusq;, quod si peracta cæde ante cadaueris lapsum caput ac truncũ medius intersiliret, armis innocuus redderetur. Quod utrum instruendi percussoris, an puniendi dixerit, incertum est. Fore enim poterat, ut saltantem eximij cadaueris moles obrueret. Igitur Hatherus adacto uegete gladio, senem capite demutilauit. Quod corpori auulsum, impactumq; terrę glebam morsu carpsisse fertur, ferocitatem animi moribundi oris atrocitate declarans. Percussor tamen promissis fraudẽ subesse ueritus, saltu non incautus abstinuit. Quem si temere peregisset, fortè lapsi cadaueris ictu obrutus, occisi senis pœnas proprio funere persoluisset. Verum ne tantum athletam busti inopem iacere pateret, corpus eius in campo, qui uulgò Roliung dicitur, sepulturæ mandandum curauit. *Starcatheri interitus.*

Omundus autem, ut accepi, pace integra summa cum tranquillitate decessit, duobus filijs & totidem filiabus relictis. E quibus maximus natu Syuardus, fratre Butho adhuc tenero, regnum hæreditate consequitur. Quo tempore Sueonum rex Gotarus alteram Omundi filiarum ob eximiæ pulchritudinis famam, infinito amore complexus, Ebboni cuidam Sibbonis filio postulandæ uirginis gratia negocium legationis imponit. Is officio prudentius administrato, gratum de puellæ consensu nuncium retulit. Iamq; nihil uoto præter nuptias deerat, quas Gotarus apud alienos agere metuens, per Ebbonem quo prius legato usus fuerat, sponsam sibi transmittendam efflagitat. Is quum parua admodum familia

C comitatus Hallandiam præteriret, ad agrestem uicum se pernoctandi gratia contulit, in quo duorũ fratrum habitationes aduersas medius amnis secreuerat. Et hi quidem consuetudinem iugulandi quos hospitaliter recepissent habebant, liberalitatis specie latrociniũ obscurare callentes. Trabem enim in modum præli oblongam, eandemq; ferri acumine præditam, arcanis quibusdam uinculis in excelsa domus parte suspenderãt, quam nocturno tempore subductis nexibus demittentes, subiectorũ capita desecare solebant. In quem modum compluriũ uertices pensili mole præciderant. Igitur Ebboni suisq; post epulas abunde præbitas, penes focũ ministri torum extruunt, ut applicatas igni ceruices insidiosæ trabis impulsu demeterent. Quibus abscedentibus Ebbo impensum capitibus machinamentum suspiciens, socios simulato somno corpora transponere iubet, præfatus perq; salutarẽ eis loci uariationẽ existere. Fuere aũt inter eos quidam ab Ebbonis clientela extranei, qui spretis quæ cæteri exequebantur monitis, immoti ut cuiq; iacendi locus obuenerat, cubuerunt. Sub opacã uero noctem ab insidiarũ ministris pendulũ machinamenti pondus impellitur. Quod nodis quibus inhærebat excussum, magnaq; ui solo adactum, subiectos exitio tradidit. Igitur qui facinoris exequendi curam habebant, quo certius rei euentũ discerent, illato lumine Ebbonem, propter quem maxime rem adorsi fuerãt, prudenter periculo occurrisse cognoscunt, à quo protinus impetiti, sanguine pœnas dederunt. Ebbo quoque suis per mutuam stragẽ amissis, frequentẽ crustulis glacialibus amnem inuento forte nauigio superat, Gotaroq; cladis suæ potius q̃ legationis euentum declarat. Quã rem Gotarus à Syuardi instinctu profectã iudicans, iniuriarũ uindictã armis exequi parat. Quo Syuardus apud Hallandiã expugnatus, sorore ab hostibus capta, concessit in Iutiam. Vbi Sclauorũ uulgus pugnã sine principe ausum acie superauit, tantum gloriæ ex uictoria nactus, quantũ ex fuga dedecoris traxerat. Verum

D hisdem quos ductu uacuos debellauerat, paulò post ducẽ nactis pugna apud Fioniam cessit, aduersum quos identidem in Iutia præliatus, infelicẽ pugnæ euentum habuit. Quo euenit, ut Scania Iutiaq; exutus, media duntaxat regni ueluti quasdã exesi corporis partes sine capite retineret. Iarmericus ex eo genitus, cũ sororibus admodum paruulis præda hostibus fuit, quarũ altera Noruagiensibus, altera Germanis, quod uenalia quondam solebant esse connubia, precio uendita est. Itaque Danorum regnum fortissime propagatum, tantis etiam maiorum titulis illustratum tot uictorijs auctum, ob unius uiri inertiam ex summo nitore fortunæ & florentissimo rerum statu, eò ignominiæ peruenit, ut pensionem quam prius exigebat, exolueret. Syuardus autem sæpius uictoria cassus, ac deformium fugarum reus, post tot maiorum decora, in tam erubescendo patriæ statu confusa regni gubernacula gestare non sustinens, ne diuturnior uita ad extremã gloriæ iacturam pertingeret, speciosum sibi fatum pugna parere properauit. Quippe memorẽ calamitatis animum, deponendæ ægritudinis cupido salutis fastidio cruciabat, adeò demendi ruboris studium lucem ei inuisam effecerat. Igitur cõparatis pugnæ copijs, Simoni cuidã sub Gotaro Scaniã procuranti, bellũ aperte denunciat. Quod obstinatis temeritatis uiribus executus, occiso Simone, per summam hostiũ stragem uitam finiuit, patriã tamen præstandæ pensionis onere liberari nequiuit. Interea Iarmericus apud regem Sclauorũ Ismarũ cum coquo sibi collacteoq; Gunnone coniectus in carcerẽ captiuus degebat. Quo demũ erutus atq; exercendi ruris culturę applicatus, rusticũ opus exequitur. Ob cuius promptissimam administrationem ad regalium mancipiorũ magisterium transfertur. Eo quoq; syncerissime gesto, in necessariorũ regis gregem assumitur. Vbi quum se iuxta aulicorum ritum egregia morum amœnitate gessisset, breui in amicorum numerũ translatus, primum familiaritatis locum obtinuit, ac ueluti quibusdam meritorum gradibus

Cõnubia quondam uenalia.

fretu

A fretus, ab infima sorte ad spectatũ honoris fastigium concessit, & ne segnem enervemq; iuventam ageret, militaribus se studijs assuefecit, naturæ dotes industria cumulans. Grata omnibus Iarmerici indoles erat, soli reginæ suspectũ adolescentis ingenium fuit. Fratrem quoq; regis fato functum repentinus rumor edocuit. Cuius corpus Ismarus amplissimo funere elaturus, quo maior exequiarum pompa fieret, regia comitate conuiuiũ instruit. At Iarmericus aliàs cum regina familiaris curam sortitus, ad fugam, cuius facultatem regalis absentia promittere uidebatur, circunspiciendũ accessit. Animaduertebat enim se etiam inter opes positũ miserabile regis mancipiũ fore, & quasi alieno beneficio precarium spiritum possidere. Præterea quanquam primis apud regem honoribus uteretur, libertatẽ delicijs præferendã existimans, uisendæ patriæ, noscendiq; generis eximia cupiditate flagrabat. Sciens aũt quod regina ne quis captiuorũ elabi posset cõpetentibus prouidisset excubijs, quò uiribus peruenire nequibat, arte assurgendũ procurat. Fiscellam itaq; biblo ac uimine textam, qua agrestes instar hominis formata aues aristis deturbare consueuerant, uiuo cane cõpleuit. Quam etiã detracto sibi cultu quo uerisimilius humani repræsentaret imaginẽ, texit. Deinde priuatũ regis ærarium demolitus, egestam inde pecuniam notis sibi tantũ recondidit locis. Interea Gunno absentiam socij simulare iussus, illata in regiã fiscella, impulsoq; ad latrandum cane, percontanti quidnam hoc esset reginæ, mente captũ clamitare retulit Iarmericũ. Illa ad aspectum statuæ similitudinis errore delusa, insanum æde ejci iubet. Tunc Gunno perlatam foras statuam, perinde ac furentem socium lectulo tradit. Sub noctem uero uigiles epularũ hilaritate, ac uino prouehit largiore, abscissaq; dormientiũ capita, quo turpiore eos morte consumeret, inguini sociauit. Excitata strepitu regina, causamq; eius discere cupiens, concita fores petiuit. Sed dum caput incautius exerit, improuiso Gunnonis ense confoditur. Quæ quum
B mortificũ uulnus experta corrueret, reflexis in occisorem luminibus, nullius, inquit, obtentu fraudis si incolumi mihi uiuere licuisset, his finibus impunitus excederes. Ad hunc modũ crebras in percussorem minas moribunda profudit. Post hæc Iarmericus unà cum Gunnone præclari facinoris socio, tabernaculũ in quo rex fraternas cõuiuio celebrabat exequias, cunctis temulentia uictis, admoto furtim incendio complet. Quo latius fuso quidã ebrietatis stupore discusso, immissis equis deprehensos periculi insequũtur autores. At iuuenes primũ iumentis quæ receperant uecti, ad ultimũ hisdem prolixiori cursu debilitatis pedites dedere fugam. Iamq; penè occupatis amnis remedio fuit. Pontem enim quem antè morandi persecutoris gratia præcisis ad medium trabibus non modo onerum impatientem, sed etiam ruinæ propinquũ effecerant, prætergressi, in opacam de industria uoraginem concesserunt. Quibus imminentes Sclaui, dum parũ prospecto periculo equis improuidi pontem onerant, desidentibus tabulatis excussi, præcipitantur in flumen. Sed dum enando ripam appetũt, à Gunnone & Iarmerico obstantibus intercepti, mersi aut interfecti sunt. Ita iuuenes egregia calliditate usi, nõ ut fugitiua mancipia, sed quasi præditi consilio senes, maius ætate sua facinus ædiderunt, quod acute conceperant efficaciter adimplendo. At ubi in littus uentum, rapto quod fors obtulerat nauigio, in altum procedunt. Quos qui insequebantur barbari nauigare cõspectos, uociferando reuocare conati, regnaturos si redeant spondent, quod publico ueterũ instituto regũ percussoribus regnorũ successio decreta fuerit. Diu recedentiũ aures pertinax Sclauorum clamor promissis pellacibus exurdabat. Ea tempestate Buthlus Syuardi frater Danis perfunctorie præerat, à quibus uenienti Iarmerico regnum tradere coactus, ex rege priuatus euasit. Eodem tempore Gotarus Sybbonem stupratæ sororis insimulatum occidit. Cuius nece affines permoti, ad Iarmericum eiulabundi decurrunt, seq; in ultio-

C nem propinqui, Gotarum cum eo oppugnaturos promittunt. Nec parum promissa soluerunt, nam eorū auxilijs oppresso Gotaro, Iarmericū Suetia potiri contigit. Qui quū duarum gentium imperio fungeretur, antè dominationis fiducia Sclauos prælio tentat, quorum quadraginta captos applicatis totidem lupis laqueo adegit. Quem supplicij modū olim parricidis debitū, ob hoc circa hostes peragere uoluit, ut quantæ in Danos rapacitatis extiterint, ex ipsa atrocium beluarum cōmunione uidentibus conspicuum foret. Subacta quoq; regione præsidia locis opportuna disponit. Inde profectus Sembonum, Curetum, compluriumq; Orientis gentium cladem exercuit. Qua regis occupatione Sclaui datam sibi defectionis materiam iudicantes, interfectis qui ab ipso præsides constituti fuerant, Daniam depopulati sunt. Quorū classem Iarmericus forte è piratica rediens interceptam deleuit, eoq; facinore priores uictoriarū titulos decorauit. Cæterū optimates eorum primo tibias loris traiectos, moxq; immaniū taurorū ungulis alligatis, molossisq; incessentibus raptim in cœnum, uoraginesq; pertractos lachrymabili spectaculo consumpsit. Ea re hebetati Sclauorū animi summa cum trepidatione regis imperium coluerunt. Iarmericus itaq; tot gentium manubijs locupletatus, ut tutum prædæ domicilium compararet, in ęditissima rupe mirifico opere ædem molitur. Aggerem collatis glebis extruit, fundamentū crebris conijcit saxis, ima uallo, triclinijs media, summa propugnaculis cinxit. Secus undiq; iuges excubias fixit. Quatuor portæ magnitudine præstantes, à totidem plagis irrestrictos aditus dabant. In huius domus magnificentiā omnem opum suarum apparatū congessit. Ita domesticis rebus compositis, rursum in externas cupidinem uertit. Igitur nauigatione cœpta, quatuor fratres genere Hellesponticos obuios pelago factos, piraticæq; admodum studijs assuetos, maritima pugna attentare nō distulit. Qua triduo gesta, sororem eorū cum medietate tributi quo

D uictos onerauerant pactus, prælium reuocauit. Post hæc Liuorū regis filius Bicco captiuitate quam sub memoratis fratribus ducebat elapsus, Iarmericū, à quo olim fratribus spoliatus fuerat, iniuriæ haud oblitus accessit. Apud quem benignius habitus, breui arcanorū omniū arbiter singularis euasit. Hunc ut suis per omnia tractabilē monitis sensit, in res ꝗ maxime factu detestabiles consultantem adduxit, atq; ad scelera flagitiaq; cōmittenda cōpellit, adeò nocendi artem obsequij simulatione captabat: præcipue eum aduersum eos quos sanguine proxime contigisset armabat. Ita fraternā ultionem, quia uiribus nequibat, fraude exequi pertentabat. Quo euenit ut rex uirtutum loco uitiorum sordes amplexus, ob ea quæ perfidi monitoris impulsu atrociter gesserat, cōmunibus in se locum odijs daret. Aduersum quem etiam Sclauorū tumultus exoritur. Cuius sopiendi gratia duces eorū captos, traiectis fune tibijs, equis in diuersa raptantibus præbuit lacerandos. In hunc modum consumpti principes, corporum suorum distractu pertinacis animi pœnas dederunt. Quę res Sclauorū obsequia in suo statu ęquali ac solida subiectione cōtinuit. Interea qui ex sorore Iarmerici apud Germaniam orti, educatiq; fuerant, auito nomine freti, in auunculum arma suscipiunt, æque sibi regnum atq; ei debere certantes. Quorū munitiones rex apud Germaniam machinis demolitus, oppidis compluribus aut obsessis, aut captis, nonnullis etiā solo æquatis, incruentam ad ciues uictoriam reportauit. Occurrunt Hellespontici pactis sororem nuptijs offerentes, quibus celebratis rursum Bicconis instinctu Germaniam petens, captis bello sororijs laqueo spiritum eripere nō dubitauit. Optimates quoq; conuiuij simulatione contractos, eodem exemplo consumendos curauit. Interea Broderus, quem olim rex ex alio sustulerat matrimonio, nouercæ curam ab eo susceptam, plenis sanctitatis excubijs celebrabat. Quem Bicco apud patrem incesti crimine accusatum, ne falso insimulasse uideretur, subor-

natorum

A natorum testimonio insecutus est. Cumq; Broderus accusationis partibus plene exhibitis defensionis præsidia afferre non posset, pater ab amicis in conuictum ferri sententiã iubet, minus impium ratus sumendam de filio uindictam alieno q̃ proprio delegare iudicio. Quem cæteris proscriptione dignum decernentibus, Bicco tristiorem de capite eius sententiã ferre non ueritus, à nefarij stupri autore pœnam suspendio capiendã esse pronũciat. Quam ne quis à paterna crudelitate profectam putaret, eundẽ laqueo affixum à ministris subiecto assere excipiendũ percensuit, ut quum hi fessas oneri manus subducerent, perinde ac rei peremptí iuuenis forent, regemq; parricidij crimine sua culpa liberum facerent. Præterea nisi pœna accusationẽ sequeret̃, paternæ eum saluti insidiaturũ astruxit. Adulteram uero Suuauildam quo turpius è uita excederet, pecudum ungulis proculcari debere. Paruit Bicconi rex, adactumq; suspendio filiũ, ne strangulari posset à circunstantibus tabulati ope alleuandũ curauit. Igitur innoxiũ uinculũ parum cõpressis faucibus solam pœnæ speciem præ se ferebat. Reginã uero firmissimo nexu humo astrictã, equinis obterendã calcibus præbuit. Hanc tantæ fuisse pulchritudinis fama est, ut ipsis quoq; iumẽtis horrori foret artus eximio decore præditos sordidis lacerare uestigijs: quo argumento rex innocentiã cõiugis declarari cõiectans, accedente erroris pœnitentia, falso notatã festinat absoluere. Aduolat interea Bicco, qui supinã iumẽta diris deturbare carminibus, nec nisi pronam obteri posse firmaret. Quippe eam formę suæ beneficio seruatam sciebat. In hunc modum collatum reginæ corpus, adactus iumentorũ grex crebris alte uestigijs fodit. Hic Suuauildæ exitus fuit. Interea canis cui Broderus assueuerat, ceu quibusdam questubus aggressus regem, deflere domini suppliciũ uidebat̃. Eiusdẽq; illatus accipiter intimas corpori plumas rostro detrahere cœpit. Ex cuius nuditate rex sumptis orbitatis auspicijs, omen intercepturus præpropere qui filium laqueo detraherent, mittit. Per implumẽ enim auiculam futurũ se, ni cauisset, absq; liberis augurabatur. Liberato clade Brodero, Bicco delationis pœnas exoluere metuens, nunciare Hellesponticis pergit, Suuauildã à uiro nefaria strage cõsumptam. Quibus ulciscendæ sororis gratia nauigantibus, ad Iarmericũ reuersus, parari bellũ ab Hellesponticis indicat. Rex mœnibus quàm acie tutius dimicandũ existimans, in eam quam exædificauerat munitionem confugit, ubi ad ferendam obsidionẽ cõmeatibus penitiora propugnacula armatis implebat, fulgentes auro cetræ, circunpensiq; clypei supremum ædis ambitum adornabant. Contigit autem ut Hellespontici prædæ partitionem acturi, magnam suorum manum peculatus insimulatam occiderent. Igitur quod tantam copiarum partem intestina clade consumpserãt, aulæ expugnationem suis altiorem uiribus rati, ueneficam, cui Guthrunę erat uocabulum, consulunt. Qua efficiente, regiæ partis propugnatores subitò oculis capti, in seipsos arma conuertunt. Quo uiso Hellespontici applicata testudine primos portarum aditus occupant. Deinde conuulsis postibus, irruptaq; æde, cęcas hostiũ phalanges obtruncant. Eo tumultu superueniens Othinus, mediosq; prælíantium globos appetens, Danis quos paterna semper pietate coluerat, ademptum præstigijs uisum supera uirtute restituit. Hellesponticos uero corpora aduersum tela carminibus durare solitos, crebro silice conuerberandos esse perdocuit. Ita utrunq; agmen mutua cæde consumptum interijt. Iarmericus utroq; pede ac manibus spoliatus, trunco inter exanimes corpore rotabatur. Cui Broderus parum idoneus successit in regnum.

Suuauildæ species eximia, & cædes miseranda.

Post hunc regnat Syualdus, cuius filius Snio, senescente patre strenuum piraticæ opus complexus, patriæ res non solum seruauit, sed etiam diminutas in pristinum habitum reuocauit. Idem tyrannide suscepta, Eskilli atq; Alkilli pugilum insolentiam comprimendo, Scaniam à Danicæ iurisdictionis integritate submotã

C ad societatem patriæ uictoria reduxit. Tandem filiæ Gothorũ regis mutuo amore perstrictus, conueniendæ eius copiam clandestinis nuncijs tentat. Qui à patre puellæ intercepti suspendioq; cõsumpti, improuidæ legationis pœnas dederunt. Quorum Snio ultionẽ exigere cupiens, quum Gothiã hostiliter aggressus fuisset, rege eius cum copijs occurrente, prædictorum pugilum prouocatione rem per athletas gerere iussus, hanc duelli legem ædidit, ut alteruter regum pro uaria athletarum fortuna aut propriũ perderet, aut alienum lucraretur imperiũ, uictiq; regnum in uictoriæ præmio reponeretur. Quo euenit ut Gothorum rex propugnatorum suorum infortunio superatus, regno Danis cedere cogeretur. Cuius filiam Snio, quum in Sueonum regis cõnubium paterno impulsu cõperisset adductam, quendam obsoleto habitu per itinera publica stipem petere solitum, ad eam usq; tentandam transmisit. Qui quum egentium more propinquum liminibus discubitum habuisset, uisa forte regina exili uocula succinens, amat, inquit, te Snio. Illa allapsum auribus sonum dissimulanter excipiens, nec uisu nec gradu relato procedit in regiam, atq; e uestigio regressa obscuro & uix aures offendente sibilo, amantem, inquit, me redamo. Eo dicto uestigium extulit. Quam egenus mutui amoris uocem ædidisse gauisus, die postera foribus assidens, præsente domina consueta sermonis breuitate, locum, ait, uoto suppetere cõuenit. Illa rursum argutæ uocis industriã colligens, summa cum dissimulatione discessit. Paruo post percontatorem præteriens, Bocheror breui se peruenturam asseruit. Hunc quippe locũ fuga petere destinauit. Qua de re egenus certior redditus, solito percontationis acumine competens promisso tempus cognoscere perseuerat. Illa uero nec astu inferior, nec sermone lucidior, quambreuissime potuit hyemis initiũ nuncupauit. Cæterũ stipatores eius qui leuem amatoriæ uocis iactum exceperant, plenum calliditatis ingenium extremæ stoliditatis deliramentũ esse credebant. Quę

D quum Snio certius ex egeno cognosceret, reginam sublatis mariti opibus lauandi simulatione digressam, nauigio deportandam curauit. Postea uero sæpenumero inter ipsum ac Suetiæ regem, altero iustas repetente faces, altero illicitas tueri perseuerante, ancipiti euentu uariaq; uictoria dimicatum est. Ea tempestate per summam cœli intemperantiam agrorum ubertate corrupta, ingens annonæ caritas incidit. Cumq; oborta uictualium raritate grauis plebem inedia laceraret, rex quonam modo temporis difficultati succurreret anxius, quum aliquanto maiorẽ bibulorum, quàm edacium impensam animaduerteret, frugalitatem populo intulit, conuiuiorum usum abrogans, ne qua ex fruge potio pararetur edixit, acerbitatem famis superflui haustus interdicto pellendam, atq; à siti abundantiã esus mutuandam existimans. Tunc quidam petulantioris gulæ proscriptam bibendi consuetudinem deflens, altum calliditatis genus complexus, nouam uoluptati licentiam reperit, ac publicam continentiæ legem priuata intemperantia soluit, deliciarum usum à ridiculi operis acumine mutuatus. Vetiti enim liquoris gustu minutim liguriendo usus, desiderium ebrietatis expleuit. Quam ob rem conuentus à rege, integerrimum se frugalitatis obseruatorem asseruit, utpote auiditatem haustus moderatæ sumptionis ingenio castigantem, affixamq; sibi culpam sorbitionis titulo tueri perseuerauit. Deniq; adiecto minarum terrore, non modo bibere, uerumetiam pitissare prohibitus, consuetudini tamen imperare non potuit. Vt enim tanquam licite illicitis frueretur, nec gulam alieno subiectam haberet imperio, madefactis potione crustulis, capace liquoris offula uescebatur, cupitamq; crapulam lento gustu prouexit, interdictum satietatis modum haud secus ac licitum consecutus. Adeò pertinacissima gulæ rabies salutem pro luxu deuouens, nec regia quidem cõminatione deterrita, ad omne periculum spernendum temerarium solidauerat appetitum. Secundo quoq; perinde ac uiolatæ constitutionis

Ceruisiæ usum interdictum.

Bibacis astus.

A stitutionis reus cõuenitur à rege. Sed ne tunc quidem facti defensionem abiecit, nequaquam à se regalibus institutis obuiam itum esse contendens, aut decretam edicto continentiã suis profanatã illecebris, præsertim quum lata frugalitatis lex ita parsimoniæ formam tradiderit, ut potandi magis quàm edendi liquoris facultas inhibita uideretur. Tum rex obtestãs deos, per cõmunem iurare salutem, tale quid deinceps audentem capitaliter esse plexurum. Ille mortem temperantia leuiorem, uitamq; quàm luxum deponere tolerabilius ratus, rursum aquis excoquit frugem, detostoq; liquore cum se nullam ulterius excusandæ cupiditatis defensionem obiecturũ speraret, palàm potioni indulgendo ad calicum usum libera fronte conuertit, astuq; in audaciã uerso, regiam animaduersionẽ operiri quàm frugi fieri maluit. Interrogante ergo rege, cur toties rei interdictæ licentiam usurpasset, desiderium hoc, inquit rex, nõ tam auiditas mea, quàm habita in te beneuolentia peperit, funeribus enim regijs, inferias conuiuio persoluendas meminerã. Itaq; ne epulum quo tuæ peragantur exequiæ ob fermenti inopiam solenni potionis usu careat, industria potius quàm ingluuie ductus prohibiti liquoris temperamento prouidi. Te autem ante alios inedia periturũ, prioremq; busto opus habiturum non ambigo, cum ob hoc inusitatã parcitatis legem tuleris, quod defuturam tibi primum alimoniã uerearis. Tibi quippe non alijs cõsulendo nouum auaritiæ autorem agere sustines. Tam urbana hominis cauillatio iram regis in ruborem conuertit, qui cum publicæ salutis decretum in ludibrium sui recidisse conspiceret, omisso cõmunis utilitatis cõsilio, reuocauit edictũ, sententiamq; soluere quàm ciuium offensam contrahere maluit. Cumq;, ut dixi, siue parum compluta humo, seu nimiũ torrida torpentibus satis, ac parce fructificantibus campis, inediæ languor defectam escis regionem attereret, nullumq; parum suppetentibus alimentis trahendæ famis superesset auxilium, Aggone atq; Ebbone autoribus plebiscito prouisum est, ut senibus ac paruulis cæsis, omniq; demum imbelli ætate regno egesta, robustis duntaxat patria donaret, nec nisi aut armis, aut agris colendis habiles domestici laris paternorũq; penatium habitacula retinerent. Quorum mater Gambaruc id ad se deferentibus filijs, cum à scelesti decreti autoribus salutem in crimine repositã animaduerteret, damnata concionis sententia, necessitatem parricidio redimi oportere negabat: propius honestati consilium fore afferens, animorumq; ac corporum uirtuti expetibilius, ut seruata erga parentes ac liberos pietate, patria excessuri sorte deligerentur. Quæ si senes inualidos obtulisset, robustiores se eorũ loco exilio offerrent, eiusq; pondus pro debilibus perferendum sua sponte susciperent. Cæterũ indignos esse uita, qui illam scelere & sacrilegio comparare, parentesq; ac prolem tam iniquo sententiæ genere persequi sustinuissent, charitatis loco crudelitatis officia peracturi. Postremo cunctos male patriam demereri, apud quos parentũ aut liberorum amori proprij spiritus charitas præponderaret. Huic uoci ad concionem relatæ, pleriq; suffragijs assentiebantur. Igitur omnium fortunis in sortem coniectis, qui designabantur, extorres adiudicati sunt. Quo euenit, ut qui sponte necessitati parêre noluerãt, fortunæ iudicio obsequi cogerentur. Primum itaq; Blekingiam aduecti, ac deinde Moringiam præternauigantes, ad Gutlandiam se appulerunt, ubi & Paulo teste, autore Frig dea, Longobardorũ uocabulũ, quorum postea gentem cõdiderunt, tradun tur adepti. Tandẽ ad Rugiam se applicantes, desertisq; nauigijs solidum iter ingressi, cum multam terrarum partem emensi, armisq; depopulati essent, post ædi tas late strages, postremo petitis in Italia sedibus, priscum gentis uocabulum suo nomine permutarunt. Interea Danorum tellus rarescente cultorum opera, sulcorũq; uestigijs situ obductis, syluestrẽ induit uultũ, & quasi natiui cespitis amœnitate deposita, informi succrescentiũ nemorũ densitate perhorruit. Quod præsens

Edictum crudele.

B

C quoq; camporũ eius facies prodit. Quæ enim olim feracia frugum iugera fuerãt, eadem nunc arboreo stipite conserta uisuntur. Atq; ubi olim cultores terrã altius uersantes uastas dissipauere glebas, illic nunc enatũ nemus seruantia adhuc ueteris culturæ uestigiũ rura cõplectitur. Quæ nisi cultore uacua ac diuturno situ uasta mansissent, nequaq; unius ruris glebam inter factos aratro sulcos, tenacesq; arborum radices partiri potuissent. Colles quoq; quos in plano humandorũ cadauerum cura ueterũ labor extruxerat, præsens syluæ congeries occupat. Cernere etiam est crebros petrarũ aceruos syluarum saltibus intersitos, quas toto quondam rure dispersas, ne proscindendis ubiq; sulcis officerent, coniectis in struem molibus rustica cura sublegit, malens exiguum agri perdere quàm totum difficile reperire. Vnde ex eo quod tunc exercendorum liberius aruorum gratia agrestium labor egerat, prioris æui populus postero numerosior extitisse perpendit, qui breuibus agellis contentus agrestem operã citra ueteris culturæ uestigia cohibet. Itaq; præsens seculi uultus capax quondã aristę solũ, nunc gignendis glandibus idoneus agrestem stiuam ac cereales culmos consita arboribus facie se permutasse miratur. Et hæc quidem de Snione ꝗ̃uerissime potui digesta sufficiant.

Huic succedit Biorn, itemq; post ipsum Haraldus rerum assequitur summam. Cuius filio Gormoni inter priscos Danorum duces non infimæ laudis locum rerum strenue gestarum titulus tribuit. Hic enim nouum audaciæ genus complexus, hæreditarium fortitudinis spiritum scrutandæ rerum naturæ uestigijs quàm armis excolere maluit, utq; alios regum ardor bellicus, ita ipsum cognoscendorũ mirabilium quæcũq; uel experimento deprehensa, uel rumore uulgata fuerant, præcordialis stimulabat auiditas. Cumq; esset externa atq; inusitata uisendi cupidus, experiendã præ cæteris duxit Geruthi cuiusdam sedium acceptam à Tilen-
D sibus famam. Incredibilia enim ab eis super opum inibi congestarũ magnitudine iactabantur, sed iter omnium refertum periculo ac penè mortalibus inuium ferebatur. Ambitorem nanq; terrarum oceanum nauigandum, solem postponendũ ac sydera, sub chao peregrinandum, ac demum in loca lucis expertia, iugibusq; tenebris obnoxia transeundum, expertorum assertione constabat. Sed in iuuenili animo circunstantis periculi metum, non tam prædæ quàm gloriæ cupido calcabat, multum sibi claritatis accessurum sperante, si rem admodum intentatam auderet. Trecentis idem cum rege uotum nuncupantibus, autorem famæ Thorkillum itineris ducem assumi placuit, utpote locorũ gnarum, peritumq; adeundæ regionis eius. Is officio non recusato, aduersum inusitatã nauigandi maris sæuitiam firmiore structuræ genere nodisq; crebrioribus, ac consertioribus clauis præparanda iubet nauigia solidari, eademq; magnis repleri cõmeatibus ac bouinis superne tergoribus claudi, quæ intrinseca nauium spatia ab incursantium undarum aspergine tuerentur. Inde tribus duntaxat liburnis nauigatio tenditur, unaquaq; centenos capiente delectos. At ubi in Halogiam uentum, secundis flatibus destituti, uaria pelagi iactatione dubijs nauigationis casibus agebantur. Tandem per summam alimentorum inopiam etiam pane defecti, exiguæ pultis usu traxere famẽ. Interiectis diebus eminus perstrepentem procellę fragorem, perinde ac scopulos inundantis exaudiunt. Igitur intellecta telluris uicinia, agilitatis eximiæ iuuenis speculandæ rei gratia cacumen mali conscendere iussus, prærupti situs insulam in conspectu esse denunciat: læti omnes regionem quæ ab eo significabatur, auidis insequuntur luminibus, attente promissi littoris præsidium expectantes. Cuius tandem aditum nacti, in æditiorẽ soli partem per obstantes cliuos præaltis callibus enituntur. Tunc Thorkillus ex armentis quę in maritimis frequentia discurrebant, suprà quod semel leniendę fami sufficeret, negat esse tollendum, futurum enim si secus agerent, ut à dijs loci præsidibus discedendi potentia priuarentur.

At

A nautę magis prorogandę satietatis quàm seruandi imperij cupidiores, incitamēto gulæ salutis consilium subiecerunt, exhausta nauiū gremia cæsorū gregū corporibus onerantes. Qui ideo captu perfaciles extitere, quod ad inusitatos uirorum aspectus firmato pauore mirabundi cōuenerant. Nocte insequenti monstra littori inuolantia, ac toto concrepantia nemore, conclusas obsedere puppes. Quorum unum cęteris grandius ingenti fuste armatum profundum passibus emetiebatur. Idem propius admotum uociferari cœpit, non antè enauigaturos, quàm fusi gregis iniuriā expiando, uiris pro nauiū numero traditis, diuini pecoris damna pensassent. Cuius minis obsecutus Thorkillus, ut uniuersorū incolumitatē paucorū discrimine tueretur, tres sorte denotatos exhibuit. Quo facto, optato uento excepti in ulteriorem Byarmiam nauigant. Regio est perpetui frigoris capax, præaltisq; offusa niuibus, ne uim quidem feruoris persentiscit æstiui, inuiorum abundans nemorū, frugum haud ferax, inusitatisq; alibi bestijs frequens. Crebri in ea fluuij ob insitas alueis cautes stridulo, spumantiq; uolumine perferuntur. Illic Thorkillus subductis nauibus tendi in littore iubet, eo loci peruentum astruens, unde breuis ad Geruthum transitus foret. Prohibuit etiam ullum cum superuenientibus miscere sermonē, affirmans monstra nullo magis nocendi uim, quàm aduenarum uerbis parum comiter æditis sumere. Ideoq; socios silentio tutiores existere, se uero solum tutò profari posse, qui prius gentis eius mores habitumq; peruiderit. Crepusculo appetente, inusitatæ magnitudinis uir nominatim salutatis nauticis interuenit. Stupentibus cunctis, Thorkillus aduentū eius alacriter excipiendum admonuit, Guthmundū hunc esse docens Geruthi fratrem, cunctorū illic applicantium pijssimū inter pericula protectorem. Percontantiq; quid ita cæteri silentium colerent, refert rudes admodum linguæ eius ignoti pudere sermonis. Tum Guthmundus hospitio inuitatos curriculis excipit. Procedentibus amnis aureo ponte permeabilis cernitur. Cuius transeundi cupidos à proposito reuocauit, docens eo alueo humana à monstruosis rerum succreuisse naturam, nec mortalibus ultrà fas esse uestigijs. Subinde ad ipsa ductoris penetralia peruenit.

B Illic Thorkillus seductis socijs hortari cepit, ut inter tentamentorū genera quæ uarius obtulisset euentus, industrios uiros agerēt, atq; à peregrinis sibi dapibus temperantes, proprijs corpora sustentanda curarēt, discretasq; ab indigenis sedes peterent, eorū nenimem discubitu cōtingendo. Fore enim illius escæ participibus inter horridos monstrorū greges amissa cunctorum memoria sordida semper cōmunione degendū. Nec minus ministris eorum ac poculis abstinendū edocuit. Duodecim filij Guthmundi egregia indole, totidemq; filiæ præclui forma circunstiterant mensas. Qui cum regem à suis duntaxat illata delibare conspiceret, beneficij repulsam obijciens iniuriosum hospiti querebat, nec Thorkillo cōpetens facti excusatio defuit. Quippe insolito cibo utentes, plerunq; grauiter affici solere cōmemorat, regemq; non tam alieni obsequij ingratum, quàm proprię sospitatis studiosum, consueto more corpus curantē domesticis cœnā opsonijs instruxisse. Igitur haudquaq; cōtemptui imputari debere, quod fugiendæ pestis salutari gereretur affectu. Videns autem Guthmundus apparatus sui fraudē hospitum frugalitate delusam, cum abstinentiā hebetare non posset, pudicitiā labefactare constituit, omnibus ingenij neruis ad debilitandam eorum temperantiā inhians. Regi enim filiæ matrimoniū offerens, cæteris quascūq; è famulitio peterent potiendas esse promittit. Plerisq; rem approbantibus, Thorkillus hunc quoq; illecebrarum lapsum sicut & cæteros salubri monitu præcurrit, industriā suam inter cautum hospitem ac lætum cōuiuam egregia moderatione partitus. Quatuor è Danis oblatum amplexi, saluti libidinem prætulerunt. Quod contagiū lymphatos inopesq; mentis effectos pristina rerum memoria spoliauit. Quippe post id factum parum

C animo conſtitiſſe tradunt. Qui ſi mores ſuos intra debitos temperantiæ fines cõti
nuiſſent, herculeos æquaſſent titulos, giganteã animo fortitudinẽ ſuperaſſent, pe
renniterꝗ patriæ mirificarũ rerum inſignes extitiſſent autores. Adhuc Guthmũ
dus propoſiti pertinacia dolum intendere perſeuerans, collaudatis horti ſui deli=
tijs, eò regẽ percipiendorũ fructuũ gratia perducere laborabat, blandimentis ni=
ſus, illecebriſꝗ gulæ cautelæ conſtantiã elidere cupiens. Aduerſum quas inſidias
rex Thorkillo, ut prius, autore firmatus, ſimulatæ humanitatis obſequiũ ſpreuit,
utendi excuſationem à maturandi itineris negocio mutuatus. Cuius prudentiæ
Guthmundus ſuam in omnibus ceſſiſſe cõſiderans, ſpe peragendæ fraudis abie=
cta cunctos in ulteriorẽ fluminis ripã tranſuectos iter exequi paſſus eſt. Progreſ=
ſi atrum incultũꝗ oppidũ uaporanti maxime nubi ſimile, haud procul abeſſe pro
ſpectant. Pali propugnaculis interſiti deſecta uirorũ capita præferebant. Eximiæ
ferocitatis canes tuentes aditum præ foribus excubare conſpecti. Quibus Thor=
killus cornu abdomine illitum collambendũ obijciens, incitatiſſimã rabiem par=
uula mitigauit impenſa. Superne portarũ introitus patuit. Quẽ ſcalis æquantes,
arduo potiuntur ingreſſu. Atræ deintus informeſꝗ laruæ conferſerant urbem.
Quarum perſtrepentes imagines aſpicere horridius an audire fuerit, neſcias: fœ=
da omnia, putidumꝗ cœnum adeuntiũ nares intolerabili halitu fatigabat. Deinde
cõclaue ſaxeum cui Geruthũ fama erat pro regia aſſueuiſſe, reperiunt. Cuius ar=
ctam horrendãꝗ crepidinẽ inuiſere ſtatuentes, repreſſis gradibus in ipſo pauen=
tes aditu cõſtiterunt. Tunc Thorkillus hærentes animo circunſpiciens, cunctatio
nem introitus uirili adhortatione diſcuſſit, monens temperaturos ſibi, ne ullam
ineundæ ædis ſupellectilem tametſi poſſeſſu iocunda aut oculis grata uideretur,
attingerent, animoſꝗ tam ab omni auaritia auerſos, quàm à metu remotos habe=
D rent, neꝗ uel captu ſuauia cõcupiſcerent, uel ſpectatu horrida formidarent, quan
quam in ſumma utriuſꝗ rei forent copia uerſaturi. Fore enim ut auidæ capiendi
manus ſubita nexus pertinacia à re tacta diuelli nequirent, & quaſi inextricabili
cum illa uinculo nodarentur. Cæterũ compoſite quaternos ingredi iubet. Quo=
rum Broderus & Buchi primi aditum tentant. Hos cum rege Thorkillus, inſequi
tur. Cæteri deinde compoſitis gradiuntur ordinibus. Aedes deintus obſoleta per
totum, ac ui teterrimi uaporis offuſa, cunctorum quibus oculus aut mens offendi
poterat, uberrima cernebatur. Poſtes longæua fuligine illiti, obductus illuuie pa
ries, compactum è ſpiculis tectum, inſtratũ colubris pauimentum, atꝗ omni ſor=
dium genere reſperſum inuſitato aduenas ſpectaculo terruerunt. Super omnia
perpetui fœtoris aſperitas triſtes laceſſebat olfactus. Exanguia quoꝗ monſtrorũ
ſimulacra ferreas onerauerant ſedes, deniꝗ conſeſſuum loca plumbeæ crates ſe=
creuerant, liminibus horrendæ ianitorũ excubiæ præerant. Quorum alij confer
tis fuſtibus obſtrepentes, alij mutua caprigeni tergoris agitatione deformem ædi
dere luſum. Hic ſecundo Thorkillus auaras temere manus ad illicita tendi prohi
bens, iterare monitũ cœpit. Procedentes per fractam ſcopuli partem, nec procul
in æditiore quodam ſuggeſtu ſenem pertuſo corpore diſciſſæ rupis plagæ aduer
ſum reſidere conſpiciũt. Preterea fœminas tres corporeis oneratas ſtrumis ac ue
luti dorſi firmitate defectas iunctos occupaſſe diſcubitus. Cupientes cognoſcere
ſocios, Thorkillus qui probe rerum cauſas nouerat, docet Thor diuũ gigantea
quondam inſolentia laceſſitũ per obluctantis Geruthi præcordia torridã egiſſe
chalybem, eademꝗ ulterius lapſa conuulſi montis latera pertudiſſe, fœminas ue
ro ui fulminũ tactas infracti corporis damno eiuſdem numinis attentati pœnas
pependiſſe firmabat. Inde digreſſis dolia ſeptem zonis aureis circunligata pan=
duntur, quibus penſiles ex argento circuli crebros inſeruerant nexus. Iuxta quę
inuſitatæ belluæ dens extremitates auro præditus reperitur. Huic adiacebat in=
gens

A gens bubali cornu, exquisito gemmarum fulgore operosius cultum, nec cælaturæ artificio uacuum. Iuxta quod eximij ponderis armilla patebat. Cuius immodica quidē cupiditate succensus, auaras auro manus applicuit, ignarus excellentis metalli splendore extremam occultari perniciem, intentiq; prædæ fatalem subesse pestem. Alter quoque parum cohibendæ auaritiæ potens, instabiles ad cornu manus porrexit. Tertius priorum fiduciam æmulatus, nec satis digitis temperans, osse humeros onerare sustinuit. Quę quidem pręda uti uisu iocunda, ita usu probabilis extitit. Illices enim formas subiecta oculis species exhibebat. Armilla siquidem anguem induens uenenato dentium acumine eum à quo gerebatur appetijt. Cornu in draconem extractum, sui spiritū latoris eripuit. Os ensem fabricans, aciem præcordijs gestantis immersit. Cæteri sociæ cladis fortunā ueriti, insontes nocentium exemplo perituros putabant, ne innocentiæ quidem incolumitatem tribuendam sperantes. Alterius deinde tabernaculi postica angustiorem indicante secessum quoddam uberioris thesauri secretariū aperitur, in quo arma humanorum corporum habitu grandiora panduntur. Inter quæ regium paludamentum cultiori coniunctum pileo, ac mirifici operis cingulum uisebantur. Quorum Thorkillus admiratione captus, cupiditati frenos excussit, propositam animo temperantiam exuens, totiesq; alios informare solitus, ne proprios quidem appetitus cohibere sustinuit. Amiculo enim manū inserens, cæteris consentaneum rapinæ ausum temerario porrexit exemplo. Quo facto, penetralia ab imis concussa sedibus, inopinatæ fluctuationis modo trepidare cœperunt. Subinde à fœminis conclamatum, æquo diutius infandos tolerari prædones. Igitur qui prius semineces, expertiaq; uitæ simulacra putabantur, perinde ac fœminarum uocibus obsecuti, è suis repente sedibus dissultantes, uehementi incursu aduenas appetebant. Cætera raucos extulere mugitus. Tum Broderus & Buchi

B ad olim nota sibi studia recurrentes, incursantes se lamias adactis undiq; spiculis incessebant, arcuumq; ac fundarum tormentis agmen obtriuere monstrorū. Nec alia uis repellendis efficacior fuit. Viginti solos ex omni comitatu regio sagittariæ artis interuentus seruauit. Cæteri laniatui fuere monstris. Regressos ad amnē superstites Guthmundus nauigio traijcit, exceptosq; domi cum diu ac multum exoratos retentare non posset, ad ultimum donatos abire permisit. Hic Buchi parum diligens sui custos, laxatis continentiæ neruis, uirtute qua hactenus fruebatē abiecta, unam è filiabus eius irreuocabili amore cōplexus, exitij sui connubium impetrauit, moxq; repentino uerticis circuitu actus, pristinū memoriæ habitum perdidit. Ita egregius ille tot monstrorū domitor, tot periculorū subactor, unius uirginis facibus superatus, peregrinatū à continentia animum miserabili iugo uoluptatis inseruit. Qui cum abiturū regem honestatis causa prosequeretur, uadū curriculo transiturus, altius desidentibus rotis, ui uorticū implicatus absumitur. Rex amici casum gemitu prosecutus, maturata nauigatione discessit. Qua primū prospera usus, deinde aduersa quassatus, periclitatis inedia socijs, paucisq; adhuc superstitibus religionem animo intulit, atq; ad uota superis nuncupanda confugit, extremæ necessitatis præsidiū in deorum ope cōsistere iudicans. Deniq; alijs uarias deorum potentias exorantibus, ac diuersæ numinum maiestati rem diuinam fieri oportere censentibus, ipse Vgarthilocum uotis pariter ac propitiamentis aggressus, prosperā exoptati syderis temperiem assecutus est. Domū ueniens cum tot maria se, totq; labores emensum animaduerteret, fessum ærumnis spiritū à negocijs procul habendū ratus, petito ex Suetia matrimonio superioris studij habitū ocij meditatione mutauit. Vita quoq; per summū securitatis usum exacta ad ultimū penè ætatis suæ finem prouectus, quū probabilibus quorundam argu

C mentis animos immortales esse compertum haberet, quasnam sedes esset exuto membris spiritu petiturus, aut quid præmij propensa numinũ ueneratio merere tur, cogitatione secum uaria disquirebat. Hæc uoluentẽ subeunt quidam parum benigni in Thorkillũ animi, docentes diuino opus esse consultu, tantæq; rei certi tudinem humano altiorẽ ingenio, nec mortaliũ cognitu facilem, cœlestibus expetendam oraculis: quamobrem propitiandũ esse Vgarthilocum, neminemq; id Thorkillo aptius executurũ. Fuere quoq; qui eundem insidiarũ reum, ac regij ca pitis hostem deferrent. Qui cum ultimo se periculo destinari uideret, criminationis autores profectionis comites expetiuit. Tum qui insontem notauerant, periculum alieno capiti præparatũ in seipsos recidisse cernentes, cõsultum reuocare tentabant. Sed frustra regias aures implentes, etiam pauoris increpiti Thorkillo duce nauigare coguntur. Ita excogitatis in alterũ malis, in autorem plerunq; adigi necesse est. Qui cum se ineuitabili discriminis necessitate districtos animaduerterent, nauigiũ taurinis obstructum corijs prouisis abunde cõmeatibus impleuerũt. Quo euecti eò peruenere loci, ubi regio Solis inops, ignara syderũ, nec diurni luminis capax, perpetuæ noctis specie caligabat. Cumq; diu sub inusitata cœli facie nauigassent, tandem incidente lignorum inopia, foculi nutrimentis defecti, nec suppetente decoctionis officina, crudis famem obsonijs propulerunt. Verũ complures uescentiũ ultimam pestem ab indigestæ dapis satietate traxerunt. Primum enim paulatim stomachis inusitato partus edulio languor irrepsit, deinde latius manante contagio, uitalia morbus appetijt. Sicq; anceps utriusq; intemperantiæ malum ut inedia grauem, ita gulã quoq; suspectam effecerat, cum nec abstinere cõmodum nosceretur. Igitur omnem salutis spem abijcientibus, ut neruũ tunc facilius rumpi solitum est cum arctiuis tenditur, patrociniũ inopinatæ com-

D moditatis affulsit. Subitò enim ignis haud procul emicare conspectus, exhaustis trahendæ uitæ fiduciam ingenerauit. Quem Thorkillus tanquam diuinitus datum remediũ colligere statuens, quo sibi certiorem ad socios reditum strueret, cacumen mali infixæ gemmę fulgore signauit, littore deinde potitus subijcit oculis angusti aditus, arctarumq; fauciũ specum. Quem comitibus foris præstolari iussis ingressus, duos eximiæ granditatis aquilos cõspicatur corneis naribus contracta, quę fors obtulerat igni nutrimenta præstantes. Cęterũ deformis introitus, obsoleti postes, ater situ paries, sordidũ tectum, frequens anguibus pauimentũ, non oculũ magis quàm animũ offendebãt. Tum gigantũ alter salutatũ eum rem conatu præarduam orsum esse dicebat, inusitati numinis adeundi cupiditate flagrantem, atq; extra mundani climatis cognitionem inuestigabili scrutatione cõplexum. A se autem propositi itineris semitas cogniturũ, si tres ueridicas sententias, totidem prouerbijs comprehensas exprømeret. Tum Thorkillus: Non me hercule incõptiorem naribus familiã peruidisse cõmemini. Sed neq; locum quo minus libenter degerem attigi. Item: Illum mihi pedem potiorẽ statuo, qui prior exitum capessere quiuerit. Gigas Thorkilli prudentia delectatus, prouerbiorũ ueritate laudata, docet ad inops graminis solũ, altisq; obfusum tenebris in primis esse migrandũ. Antè aũt quàm destinatus possit locus accipi, nauigationẽ quatriduo pertinaci remigio pertrahendã. Illic uisendũ fore Vgarthilocũ tetros horrendosq; specus sordida mansione cõplexum. Thorkillus magnopere stupẽs, quod & longa & periculosa nauigatio imperabaẽ, spe tamen dubia præsentẽ metũ uincente foculũ expetiuit. Et gigas, si ignẽ, inquit, desideras, necesse est alias tres sententias similibus prouerbijs ædas. Tum Thorkillus: Consilio, tametsi exilis id autor ędiderit obsequendũ est. Item, eò temeritatis processi, ut si regredi quiuero, salutem meã nulli magis q̃ pedibus debeã. Rursum, si impræsentiarũ recessu libere fruerer, ulterius à reditu temperandũ curarẽ. Inde perlato ad socios igne, aurę

indulgen-

A indulgentiã nactus quarto die ad propoſitũ portum appulit, aggreſſusꝗ cum ſo
cijs terrã, apud quã continuæ noctis facies alterni luminis uiciſſitudinẽ fruſtraba
tur, ægre proſpectum capientibus oculis inuſitatæ molis ſcopulũ conſpicit. Cu=
ius perluſtrandi cupidus, à comitibus foris ſtationẽ peragentibus extuſum ſilici=
bus ignem, opportunũ contra dæmones tutamentũ, in aditu iuſſit accendi. Poſt
hæc prælato per alios lumine, arctis cauernæ faucibus corpus ſubijciẽs, inter cre
bros ſerpentũ allapſus ferreorũ undiꝗ ſediliũ frequentiã contemplatur. Inde pla
cidior aquæ moles ſubiectoꝗ ſabulo molliter influens conſpectui obuerſata eſt.
Qua tranſita paulò defectiorẽ ſitu ſpeluncã aggredit᷑. Ex qua item atrum obſcœ
numꝗ conclaue uiſentibus aperitur. Intra quod Vgarthilocus manus pedesꝗ
immenſis catenarũ molibus oneratus aſpicit᷑: cuius olentes pili tam magnitudi=
ne q̃ rigore corneas æquauerant haſtas. Quorũ unum Thorkillus adnitentibus
ſocijs mento patiẽtis excuſſum, quo promptior fides ſuis haberet᷑ operibus aſſer
uauit, ſtatimꝗ tanta fœtoris uis ad circunſtantes manauit, ut niſi repreſſis amicu=
lo naribus, reſpirare nequirent: uixꝗ egreſſu potiti, ab inuolantibus undiꝗ colu
bris conſpuunt᷑. Quinꝗ duntaxat Thorkilli comitũ cæteris ueneno conſumptis
nauigiũ cum ductore conſcendunt. Imminent efferi dęmones, & in ſubiectos ue
nenata paſſim ſputa cõijciunt. At nautæ prætentis coriorũ umbraculis illapſum
reſpuere uirus. Hic cuiuſdã fortè proſpicere cupientis tactũ ueneno caput, perin
de ac ferro reciſum ceruici exemptũ eſt. Alius ocellos umbraculis exercens, ſub
eadem uacuos luminũ orbes retulit. Alius exerta manu tegimen explicans, eiuſ=
dem tabis ui truncũ ad ſe brachiũ reuocauit. Igitur cæteris propenſiora ſibi numi
na nequicq̃ deprecantibus, Thorkillus uniuerſitatis deum uotis aggreſſus, eiꝗ
cum precibus libamenta defundens, mox prioris cœli uſum ac perſpicua rerum
elementa proſpera nauigatione collegit. Iamꝗ aliũ ſibi orbem atꝗ ipſum rerũ hu
B manarũ aditũ perſpicere uidebant᷑. Tandẽ ad Germaniã Chriſtianis tunc ſacris
initiatã appulſus, apud eius populũ diuini cultus rudimẽta percepit, ubi ſociorũ
manu ob inuſitatũ aëris hauſtũ propemodũ conſumpta, duobus tantũ quos ſors
ultima pręterierat comitatus, reditũ ad patriã habuit, uerũ illitus ori marcor ita ha
bitum corporis, ac priſtina formæ lineamenta confudit, ut ne ab amicis quidẽ po
tuiſſet agnoſci. At ubi deterſa illuuie, notitiã ſui uiſentibus reddidit, eximiã regi
cognoſcendæ legationis auiditatẽ ingeſſit. Sed necdum æmulorũ obtrectatione
ſopita, fuere qui regẽ cognitis quæ Thorkillus afferret, ſubitò deceſſurum aſtrue
rent. Auxit affirmationis fidem, eiuſdẽ rei falſa ſomnij prædictione ſuggeſta cre=
dulitas. Igitur qui noctu Thorkillũ opprimerent, regis imperio ſubornant᷑. Cuius
ille rei utcunꝗ indiciũ nactus, clàm cunctis relicto cubili magni ponderis lignũ
ſubiecit, eoꝗ facto ſubornatis truncũ cædentibus regiæ fraudis cõmentũ eluſit.
Die poſtero regẽ corpus curantẽ aggreſſus, ignoſco, inquit, ſæuitię tuæ, erroriꝗ
ueniã tribuo, qui proſperũ legationis nunciũ afferenti pœnã pro gratia decreui=
ſti. Itaꝗ te ſolũ, pro quo caput tot ærumnis deuoui, tot periculis cõtudi, quemꝗ
operum meorũ gratiſſimũ penſatorẽ ſperaui, acerrimũ uirtutis punitorẽ inueni.
Verũ ultionis partibus prætermiſſis, interno animi tui rubore (ſi tamen ullus in=
gratos pudor afficit) læſionis meæ uindice ſum cõtentus. Nec immerito te omnẽ
dæmonũ rabiem, aut belluarũ ſæuitiã ſuperare coniecto, quod tot monſtrorũ inſi
dijs erutus à tuis immunis eſſe nõ potui. Rex cuncta ex ipſo cognoſcere cupiẽs,
ſatisꝗ arduũ obſtare iudicans, euentuũ ordinẽ exponere iubet. Cumꝗ per cæte
ra auidis referentẽ auribus excepiſſet, poſtremo recenſitã numinis ſui mentionẽ
ſiniſtra opinione colligi paſſus non eſt. Exprobratã enim Vgarthiloci fœditatem
exaudire nõ ſuſtinens, adeò indignitatis eius uicem doluit, ut impatientem dicto
rum ſpiritũ inter ipſa narrantis recitamenta deponeret. Itaꝗ dum uani numinis

C cultum cupide fouit, ubinam uersus esset miseriarũ carcer agnouit. Cuius quoq; oliditas, quem Thorkillus perinde atq; operũ suorũ magnitudinem testaturũ, capillitio gigantis excerpserat, in circunstantes effusa, compluribus exitio fuit.

Defuncto Gormone, Gotricus ex eo genitus regnat. Hic nõ armis modo, sed etiam liberalitate conspicuus, incertũ fortior an clementior fuerit, adeoq; seueritatem mansuetudine castigabat, ut alteram altera rependere uideretur. Eodem tempore rex Noruagiæ Goto à Berone & Refone Tylensibus petitus, Refonem cultius ac familiarius habitũ, magni ponderis armilla donauit. Quo quidam aulicorum conspecto, magnitudinem doni impensiori laude cõplexus, neminem Gotoni parem humanitate firmabat. At Refo quanquam gratiã beneficio deberet, tamen immodici laudatoris tumidam uocem approbare nõ passus, Gotricum ei prætulit. Vt enim uanam assentatoris affirmationẽ obtereret, absenti liberalitatis testimonium reddere, quàm præsentem beneficij datorem falso palpare maluit. Partim quoq; ingratitudinis argui, quàm inanis iactantię laudẽ assentiendo prosequi, regemq; ueritatis serio mouere, q̃ adulationis mendacio fallere, aliquanto preciosius duxit. At Vluo dictas in regem laudes, nõ solum pertinaciter affirmare, sed etiã experimento prosequi perseuerans, pignus cum negante proponit. Cuius consensu Refo in Daniã pergens, Gotricũ sella posita, stipendia inter milites partientẽ inuenit. A quo quisnam esset rogatus, uulpeculæ sibi nomen esse respondit. Cumq; risu quosdã, alios admiratiõe cõplesset, & uulpem, inquit Gotricus, ore prædã excipere conuenit. Ac mox detractũ lacerto torquem accersiti labris inseruit. Quem Refo confestim brachio applicans, id cunctis auro præditũ ostentabat: reliquũ uero perinde atq; ornamenti inops occultius habuit, eoq; acumine ab inuictæ munificentiæ dextera consentaneũ priori munus accepit. Quod
D ei nõ tam precij magnitudo iocundũ, q̃ litis initæ uictoria faciebat. A quo cũ rex de pignoris positione cognosceret, fortuitò magis q̃ de industria munificus erga ipsum extitisse gaudebat, plus se uoluptatis ex datione, q̃ accipientem ex munere sentire testatus. Igitur reuersus Noruagiã Refo concertatorẽ pignus exoluere recusantem occidit, filiamq; Gotonis captiuam Gotrico potiendam adducit. Cũq; Gotricus, qui & Godefridus est appellatus, transfusis in exteros prælijs, famã ac uires felicibus propagasset auspicijs, inter cætera factorũ monimenta, hanc quoque Saxonibus tributi legem indixit, ut eorũ duces quoties apud Danos regni mutatio obuenisset, centum equos niueos suffecti regis initijs dedicarent. Quod si nouum Saxonibus ducem uariata rerum successio peperisset, is quoq; prædictæ pensionis obsequio potestatis principium Danicæ maiestatis titulis inclinaret, quo & gentis nostræ fateretur imperium, & subiectionis suæ solenne præberet indicium. Nec Germaniæ quidem oppressione contentus, per Refonem legationi addictum Sueoniam tentat. Quem Sueones aperta ui necare ueriti, latrocinium ausi incusso lapide dormientem consumpserunt. Quippe molarem superne pensum, rescissis uinculis, subiecti ceruicibus illabi fecere. In cuius noxæ expiationem actum est, ut singuli facinoris autores bissena auri talenta, è plebe uero quilibet unam eiusdẽ generis unciam Gotrico persolueret. Vulpeculę pensionem uocabant. Accidit interea ut rex Francorũ Karolus contusam bello Germaniam, non solum christianismi sacra suscipere, sed etiam ditioni suæ parere cõpelleret. Quo comperto Gotricus finitimas Albiæ gentes adortus, Saxoniam susceptum Karoli iugum cupidius amplexantem, ac Romana arma Danicis præferentem, ad pristinum regni sui titulum reuocare tentabat. Quo tempore Karolus uictricia trans Rhenum castra receperat, ideoq; ab aduenæ hostis congressu, perinde ac fluuij interstitio uetitus, temperabat. Quem quum ob res Gotrici comprimendas iterato transmeare proponeret, à Leone Romanorum pontifice

Tributi lex Saxonibus à Danis imposita.

A pontifice in urbis tuendæ præsidium accersitus mandato paruit, filio uero Pipino gerendi aduersum Gotricum belli partes cōmisit, ut dum ipse in longinquū hostem ageret, hic contra uicinum susceptum pugnæ negocium procuraret. Oportebat enim ut gemina curarum anxietate distractus, sparsa manu aptum utrique remedium prouideret. Interea Gotricus speciosam ex Saxonibus uictoriam referens, contractis denuò uiribus, ac frequentiori copiarum robore comparato, nō in Saxones modò, uerum in omnem Germaniæ populum amissæ dominationis iniuriam ulcisci constituit. Ac primo quidem classe Fresiam domat. Quæ prouincia admodū situ humilis, quoties sęuiente oceano obiecta fluctibus æstuaria perrumpuntur, totam inundationis molem patentibus campis excipere consueuit. Huic Gotricus non tam arctam quàm inusitatam pensionem imposuit. De cuius conditione & modo summatim referam. Primum itaqꝫ ducentorum quadraginta pedum longitudinē habentis ædificij structura disponitur, bissenis distincta spatijs, quorum quodlibet uicenorum pedum intercapedine tenderetur, prædictæ quantitatis summā totalis spatij dispendio reddente. In huius itaqꝫ ædis capite regio considente quæstore, sub extremam eius partem rotundus è regione clypeus exhibetur. Fresonibus igitur tributū daturis mos erat singulos nummos in huius scuti cauum conijcere, è quibus eos duntaxat in censum regium ratio computantis eligeret, qui eminus exactoris aures clarioris soni crepitaculo perstrinxissent. Quo euenit ut id solum æs quæstor in fiscū supputando colligeret, cuius casum remotiore auris iudicio persensisset. Cuius uero obscurior sonus citra cōputantis defecisset auditum, recipiebatur quidem in fiscum, sed nullum summæ præstabat augmentum. Compluribus igitur nummorū iactibus quæstorias aures nulla sensibili sonoritate pulsantibus, accidit, ut statam pro se stipem erogaturi, multā interdum æris partem inani pensione cōsumerent. Cuius tributi onere per Karolū

B postea liberati produnt. Cumqꝫ Gotricus trāscursa Fresia, ac reuerso iam Roma Karolo in ulteriores se Germaniæ prouincias effundere statuisset, proprij satellitis insidijs circūuentus, ferro domesticæ fraudis interijt. Quo audito Karolus effuso gaudio exultauit, nihil eo casu unqꝫ fortunæ suæ iucūdius obuenisse cōfessus.

HISTORIAE DANICAE LIBRI OCTAVI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER IX.

OLAVVS Gotrici filius patre mortuo regnat. Hic paternę uiro dictæ studio ciuilibus patriā bellis implicare sustinuit, publicam pietatē priuato affectui subijciendo. Cuius extincti corpus collis Olaui titulo celeber prope Lethram cōgestus excepit. Huic succedit Hemmingus, cuius dignum memoratu opus nō reperi, nisi quod pacē cum Cæsare Ludouico iurisiurandi firmitate cōposuit. Et fortè complura temporū eius insignia, quꝫqꝫ præclara extiterint, uetustatis liuore tegunt. Post hos Syuardus cognomento Ring, quē eiusdē nominis pater Noruagiæ dux olim ex Gotrici filia susceperat, Scanis, Sialandisqꝫ fautoribus regnat. Nam cōsobrinus eius Ringo, idemqꝫ Gotrici nepos Iutiam occupabat. Igit unius regni diuidua potestas, tanq utraqꝫ parte ob paruitatē ignobili, nō sperni modo sed etiā lacessiri ab exteris cępit.

C Quos Syuardus maiore odio quàm regni æmulum insecutus, peregrina bella ciuilibus præferendo, quinquennio periculis patriæ defensionem suam opponere perseuerauit. Elegit enim uulnus tolerare domesticũ, quo promptius sanaret externum. Quamobrem Ringo dominationis eius occasione suscepta, uniuersum imperij ius in seipsum transferre conatus, foris excubias peragentem, intus lacerare sustinuit. Prouincias siquidem quæ ab ipso possidebantur inuadens, cõmunis patriæ defensionem ingrata mente pensabat. Igitur ex Sialandicis quidã Syuardi studiosiores, quo synceriorem absenti fidem gererent, filium eius Regnerum uixdum cunis erutum, regis nomine censuerunt, nõ quod ipsum regimini intempestiuum nescirent, sed ut tanti pignoris ductu aduersum Ringonem torpentium sociorum animos excitarẽt. Audiens autem Ringo Syuardum interim ab expeditione regressum, Sialandenses magna manu petitos ni se dederent, ferro perituros edixit. At Sialandici quibus aut rubor, aut periculum imperabatur, uiribus ob paucitatem diffisi, deliberandæ rei inducias poposcerunt. Quibus impetratis, quũ nec Syuardi gratiam colere liberum, nec Ringonis amplecti uideretur honestum, diu inter metum pudoremq; soliciti iactabãtur. Qua in re ne senibus quidem consilio suppetente, Regnerus tunc fortè concioni præsens, breuis, inquit, arcus subitò spiculum iacit: ego uero tametsi puerili ausu maiorũ ora præcurrere uidear, ignoscendum erratis ueniamq; immature æditis precor. Verum prudentiæ monitor tametsi despicabilis uideatur, respuendus non est. Docili quippe animo sorbenda est utilium disciplina. At quoniã ut desertores ac transfugas notari turpe, ita supra uires audere temerariũ est, & utrobiq; par culpa subesse conuincitur: simulata transitione petendus est hostis, idemq; quum primum facultas obuenerit, opportuna desertione linquendus. Satius ergo erit aduersa-
D rij iram obsequij figmento prẹcurrere, quàm negatione eundem in nosmetipsos acrius incessendos armare. Quid enim fortioris imperium detrectantes agimus, nisi quod ipsi in iugulum nostrũ arma sponte præstamus? Sæpe inuolutioribus studijs efficacissima fraus alitur. Astu illaqueanda est uulpes. Cuius consilij salubritate, & fluctuantium ciuium cunctationem discussit, et hostilibus castris noxiũ robur adiecit. Concio quoq; infantiæ eius non facundiã minus quàm ingenium mirans, egregiæ indolis decretum habitu annorũ excellentius cupide amplexata est. Nec rubori fuit defectis cõsilio senibus puerilibus obsequi monitis, quẹ quanquam à tenero manassent, integerrimo disciplinæ pondere redundabãt. Autorẽ uero cõsilij instanti periculo obijcere ueriti, educationis gratia Noruagiã transtulerunt. Breui post conferta pugna Ringonẽ Syuardus aggredit̃, quo occiso ipse immedicabili plaga perstrictus, paucis interiectis diebus ex uulnere decessit.

Cui Regnerus in regnum succedit, quo tempore rex Suetiæ Fro, interfecto Noruagiensium rege Syuardo, coniuges necessariorũ eius prostibulo religatas, publice constuprandas exhibuit. Quo Regnerus audito, auitæ ultionis studio Noruagiam petiuit. Eò ueniente matronæ complures, quæ corporum suorũ ludibria, aut nuper passa fuerãt, aut in proximo pudicitiæ periculum uerebantur, uiriliter cultæ cupide castris eius adproperare cœperunt, profitentes se fatũ contumeliæ prælaturas. Nec erubuit futurus muliebris improperij uindex, aduersum autorem turpitudinis, quarum ignominiam ulcisci uenerat, auxilia mutuari. Inter quas affuit & Lathgertha perita bellandi fœmina, quæ uirilẽ in uirgine animum gerens, immisso humeris capillitio, prima inter promptissimos dimicabat. Cuius incomparabilem operam admirantibus cunctis, quippe cẹsaries tergo inuolare conspecta fœminam esse prodebat. Regnerus aui interfectore prostrato, de puella quam in acie præuiam prẹnotauerat, cõmilitones plurimũ percontatus est, unius fœminæ uiribus uictoriam sibi constitisse professus. Quam quum illustri inter

Lathgertha perita bello fœmina.

A ſtri inter barbaros loco natam cognouiſſet, per internuncios procari perſtitit. Illa
legatione tacite ſpreta, conſenſum ſimulat. Cumq; datis fallaciter reſponſis anhe-
lanti proco potiendi uoti fiduciam attuliſſet, adiectum urſo canem in ædis ſuæ ue
ſtibulo religari præcepit, contra omne amatoris ſtudiũ per obiectas belluas pro-
prium tutatura conclaue. Regnerus uero fauorabili nuncio recreatus, nauigium
ſcandit, emenſusq; fretum, comitibus apud Golerdal (id ualli nomen eſt) ſubſiſte
re iuſſis, ſolitarius puellæ penates accedit. Vbi exceptus à belluis, alterã telo traij
cit, alteram faucibus apprehenſam obtorto gutture ſtrangulauit, uirginemq; ui-
cti periculi præmium habuit. Ex cuius matrimonio geminis filiabus, quarũ no-
mina memoriæ prodita non ſunt, filioq; Fridleuo ſuſceptis, trienniũ feriatus eſt.
Cuius ob recentes nuptias reditu deſperato, Iuti gens inſolens Scanis in ſocieta-
tem contractis, Sialandos, qui Regneri fidem propenſiori charitate colebant, bel
lo laceſſere tentant. Quo comperto Regnerus tricenas inſtruit puppes, uentisq;
nauigationi parentibus, Scanos apud Vuhiteby uicum bellũ auſos obtriuit, ex-
actaq; hyeme, cum Iutis prope Lym Fiorthinum eius regionis fretum habitanti
bus ſecũdis euentibus dimicauit. Tertio item ac quarto Scanis, Hallandisq; felici
auſpicio domitis, in Thoram Herothi regis filiam nuptiarum amore cõuerſo, ſibi
ac Lathgerthæ repudium interiecit. Damnabat enim coniugis fidem, quam olim
in perniciem ſuæ ſummæ ferocitatis belluas admouiſſe meminerat. Interea rex
Sueonum Herothus ſyluas fortè uenatione complexus, repertas à comitibus an
gues filiæ detulit nutriendas. Illa paterno ocyus obſecuta præcepto, uipereũ ge-
nus uirgineis manibus educare ſuſtinuit. Quinetiam curæ habuit, ut integrũ bo-
uis cadauer earum quotidie ſatietati ſuppeteret, ignorans ſe priuato pabulo pu-
blicam ſuſtentare perniciem. Quę quũ adultæ peſtilentiſſimo halitu uiciniam ure
B rent, rex inertis operæ pœnitẽs, potiturũ filia qui peſtem amouiſſet, edixit. Quo
non minori fortitudinis quàm libidinis incitamento frequens iuuentus adducta,
periculoſam gnauiter operam erogabat. Cuius rei ſummam Regnerus ab inter-
meantibus expertus, laneum à nutrice ſagulum, uilloſaq; admodum fœmoralia
quibus inflictos anguium morſus elideret, expetiuit. Nam ut munimenti gratia
referto pilis cultu utendũ credidit, ita agilitatis cauſa tractabilem ſumpſit. Cumq;
nauigio Suetiam appuliſſet, incidente gelu aquis de induſtria corpus iniecit, hu-
mefactamq; ueſtem quo minus penetrabilis redderetur, brumæ durandam prę-
buit. Qua amictus ſalutatos comites ad fidem Fridleuo ſeruandam hortatus, ſo-
lus procedit ad regiam. Qua uiſa enſem lateri nectens, dextræ telum inſerit amen
tatum. Procedenti inuſitatę magnitudinis obuius allabitũ ſerpens. Huic alter gran
ditate par priorisq; prolapſum inſecutus arrepſit. Qui iuuenem modo caudæ uo
luminibus quatere, modo pertinaci uomitu ac ueneno conſpuere decertabãt. In-
terea aulici tutiora complexi latibula, perinde ac pauentes puellulæ rem eminus
inſpectabant. Ipſe rex pari metu perterritus, in anguſtum cum paucis conclaue
refugerat. At Regnerus gelati cultus duritie fretus, non armis modo, ſed etiam
amictu uirulentos fruſtrabatur aſſultus, ſolusq; duarum rictum pertinaci ſpiritu
uirus in ſe profundentiũ infatigabili congreſſione ſuſtinuit: quippe morſus cly-
peo, uenenum ueſte reſpuit. Ad ultimũ excuſſum manu telum ſtrenue inceſſen-
tium ſe belluarũ corporibus adigit, eoq; utriuſq; præcordia lacerans, felicem pu-
gnæ euentum habuit. Cuius cultum rex curioſius cõtemplatus, quũ hirtum atq;
hiſpidum animaduertiſſet, præcipue tamen occiduæ ueſtis horrorem, maximeq;
incomptam braccarũ ſpeciem eludens, Lothbrog eum per ludibrium agnomina
uit. Quem etiam ut ex laboribus recrearet, cum amicis epulaturum accerſit. Ille
prius reuiſendos ſibi quos reliquerat arbitros aiebat, profectusq; eoſdem futuræ
epulationis gratia nitidius cultos adducit. Ac demũ peracto conuiuio præfixum

P

C uictoriæ pignus accepit. Ex qua Rathbarthū Dun, Vuarthnūq; egregiæ indolis pignora procreauit. Hisdem Syuardus, Biornus, Agnerus, Iuarusq; natura fratres adiecti sunt. Interea Iuti ac Scani insopibili seditionis face succensi, abrogato Regneri titulo, Haraldo cuidam rerum cōtribuunt summā. Aduersum quos Regnerus legatis Noruagiam missis, quū amica precaretur auxilia, Lathgertha pristini amoris pertinaciore haustu exuberās, cum uiro ac filio nauigationē arripuit. Centum ac uiginti nauium classem ei à quo olim repudio acta fuerat, exhibere sustinuit. Qui etiam uniuersæ opis egenum se iudicans, ab omni ætate præsidium mutuari curauit, robustisq; imbecilles agglomerans, fortium cuneis senum, puerorumq; partes inserere non erubuit. Igitur apud campū qui latialiter Laneus dicitur, in primis Scanorum res obterere orsus, graue cum factiosis bellum habuit. Vbi Iuarus septimū agens annum insigni pugna ędita puerili corpore grandæuum robur exercuit. Syuardus uero dū hosti uim aduerso corpore ingerit, humi collapsus prono uulnus excepit. Quæ res inspectantibus socijs grauissimā circunspiciendæ fugæ solicitudinē attulit, nec Syuardū modo, sed & omnia fere Regnericæ partis arma deiecit. Verum hunc attonitarū mentium lapsum Regnerus uirili opera hortatuq; firmauit, paratosq; uinci uictoriam conari perpulit. Lathgertha quoq; teneris membris incomparabilē sortita spiritum, trepidantis militiæ studium specioso fortitudinis exemplo contexit. Militari nanq; discursu inopinatorum terga circunuolans, socialem metum in hostilia castra cōuertit. Ad ultimum laxata Haraldi acie, atq; ipso per summā suorum stragem fugato quum domū ex acie reuertisset, spiculo quod toga occultauerat noctu mariti iugulum attentauit, totiusq; potentiæ eius ac nominis summam inuasit. Insolentissimus nanq; fœminæ spiritus absq; uiro regnum gerere, quàm fortunæ eius cōmunicare iocundius

D duxit. Interea Syuardus oppido quod in uicinia erat allatus, curandū medicis corpus præbebat. Quibus ad summā usq; desperationē prouectis, dum uulneris immanitas adhibita fomentorū genera frustraretur, quidam stupenda magnitudine ægri lectulum adire conspectus, si sibi illorum quos armis oppressurus foret animas dedicasset, protinus incolumitate gauisurū promittit. Nec nomine quidem suppresso, Rostarum se dici subiunxit. Animaduertens autem Syuardus paruulæ promissionis impendio ingens comparari beneficiū posse, penitus cupide paruit. Tunc senex attrectatæ tabis liuorem repentino manus auxilio dispulit, subitamq; uulneri cicatricem intendit. Postremo pupillas eius puluere perfundens abijt. Qui maculis repente coortis, eximiā uermiculorū similitudinē obstupescentibus oculis ingenerauit. Crediderim huius miraculi autorē futuram iuuenis sæuitiam euidentiori luminū testimonio prodere uoluisse, ne perspicacior corporis pars sequentis uitæ præsagio uacua maneret. Quem anus quæ potionibus eius præerat, uermiculatas ore notas præferre conspiciens, inusitato iuuenis horrore permota subito lapsu decidens, linqui animo cepit. Quo euenit ut Syuardo serpentini oculi uulgatum late cognomen accederet. Interea nuptam Regneri Thoram uiolentus morbi casus absumpsit, eaq; res amantissimo coniugis uiro infinitā ægritudinis molestiā peperit. Quam optime negocio discutiendā ratus, solatium ab exercitio mutuari, doloremq; labore temperare cōstituit. Militiam itaq; detrahendæ ægritudinis, pariendiq; solaminis gratia meditatus, statuit ut unusquisque paterfamilias, quem inter liberos contemptissimū duceret, aut si quem pigrioris operæ, ac minus spectatæ fidei seruum haberet, stipendia sibi meriturū offerret. Quod edictum tametsi parum proposito cōpetens uideretur, inualidissimos Danicæ gentis aliarum nationum fortissimis præstare docuit, magnumq; iuuentuti profectum attulit, delectis certatim socordiæ notam abstergere cupiētibus. Præterea ut omnis cōtrouersiarum lis semotis actionum instrumentis, nec accusantis

impeti-

A impetitione, nec rei defensione admissa, duodecim patrum approbatorum iudicio mandaretur, instituit. Cuius legis beneficio temeraria litium cõtractione sum mota, improborũ calumnię sufficienter obuiatũ existimãs, arma in Britanniã erexit, regemq; eius Hamam, Hellæ nobilissimi iuuenis patrem, pugna perstrictum occidit. Inde Scotiæ ac Petiæ insularũq; quas australes uel meridianas uocãt, ducibus interfectis, Syuardo ac Rathbartho filijs uacuas gubernatore prouincias in potestatem addixit. Noruagiã quoq; principe suo uiolenter exutam Fridleuo parere præcepit, eundẽq; Orchadibus proprio duce defectis præferre curauit. Interea Danorum quidam pertinacioris erga Regnerũ odij obstinatis ad rebellandũ animis Haraldi quondam profugi partibus aduoluti, prostratã tyranni fortunam attollere conati sunt. Qua temeritate insolentissimos belli ciuilis aduersum regem spiritus excitauerunt, externisq; liberum domesticis implicuere periculis. Ad quos constringendos Regnerus cum insularium Danorum classe profectus, rebellium agmen elisit, Haraldumq; superati exercitus ducem fuga in Germaniam actum, honorem improbe partum impudenter abijcere cõpulit. Captiuos quoque simplici morte afficere nõ contentus, tortos necare maluit, ut qui ad deferendam impietatem adduci non poterant, ne spiritum quidem nisi per summam pœnarum uiolentiam deponere sinerentur. Cæterum latifundia eorum qui cum Haraldo profugerant, secum stipendia peragentibus partitus est, eo patres puniores iudicans, quod ad liberos quos suo iudicio repulissent, charioribus patrimonio spoliatis, honorem hæreditatis suæ translatum uiderent. Sed ne sic quidem ultionis satietate perfusus, insuper Saxoniam, quod eam asylum hostium, Haraldiq; profugium crederet, oppugnare constituens, implorato filiorum auxilio, Karolum tunc fortè illis imperij sui finibus immorantem offendit. Cuius

B quum interceptis uigilibus præiectas fefellisset excubias, atque ob hoc cætera factu leuia duceret, conatuq; promptiora speraret, subitò diuina futuri muliercula tanquam cœleste quoddam oraculum, aut diuinę uoluntatis interpres, salutari regem prædictione permonuit, aduentantisq; periculi malum felici uaticinio præcucurrit, Syuardi classem ad Sighnini fluminis fauces appulisse denuncians. Imperator attente accepto monitu hostilem interpretatus aduentum, significatos sibi barbaros pugnæ opposito constringendos curauit. Qua in Regnerum habita, non similiter ut discriminis cautelam hausit belli actum impleuit. Itaq; infatigabilis ille totius penè Europæ domitor serenissimis, amplissimisq; uictorijs tantã terrarum partem emensus, tot ciuitatum, tot gentium uictorem exercitum auersis bello pectoribus unius prouincię paruula manu profligatum aspexit. Cumq; Regnerus oneratis tributo Saxonibus de morte Heroddi certum è Suetia nuncium accepisset, liberosq; suos Sorli suffecti regis calumnia auitis bonis exutos cognosceret, Biorni, Fridleui, atque Rathbarthi collegium apprecatus (nam Regnaldus, Vuitsercus, & Ericus, quos ex Suanlogha progenuerat, nondum habilem armis ætatem impleuerant) Suetiam petijt. Cui occurrens cum exercitu Sorlus, publice an priuatim dimicandi optione facta, singularem deligenti conflictũ Scarchdhum spectatæ audaciæ pugilem, cum septena filiorum manu ex prouocatione pugnaturum admouit. Cum quibus Regnerus tribus filijs in certaminis societatem assumptis, utroq; exercitu inspectante congressus, agone uictor excessit. Biornus uero quod integer hosti cladem ingesserat, tanquam à ferrei lateris firmitate sempiternũ usurpauit agnomen. Qua uictoria Regnerus omnis periculi superandi fiduciã nactus, Sorlum cum uniuersis quas ductauerat copijs impetitum occidit. Cumq; Biorno ob conspicuæ fortitudinis meritum Suetica prælatione donato, aliquanto bellorũ interstitio quieuisset, cuiusdam fortè muliercu-

C liæ amantior factus, quo promptiorem ſibi potiendę eius aditum ſtrueret, patrem
ipſius ampliſſimo beneficentiæ cultu officioſiſſime captandũ curauit. Sępe enim
numero accerſitum ad epulas plurimę comitatis officijs proſequebatur. Nam &
uenientem aſſurgendi reuerentia, diſcumbentemq; proximo ſibi conſeſſu uene-
ratus eſt. Sæpe etiam donis, interdum benigniſſimo recreauit alloquio. Qui quũ
tantę honorationis cauſam à nullo ſuo merito profectã animaduerteret, cogitatio
ne uarie deflexa, ex amore filiæ ſuę tacitã principis liberalitatẽ deſcendiſſe cogno
uit, libidinoſum propoſitũ humanitatis nomine colorantis. Quam ut exactiſſimũ
amantis ingeniũ fruſtraretur, tanto impenſius obſeruandã curauit, quanto eam
latentioribus ſtudijs ac peruicacioribus modis ambiri cõperit. Verũ Regnerus
certiſſimo cõſenſus eius nuncio recreatus, uillã in qua aſſeruabatur acceſſit, nihilq;
amori inuium putans, in uicino quendam ruſticæ uitæ ſolitarius hoſpitio petijt.
Mane cõmutata cum fœminis ueſte, amicæ laneum opus explicanti muliebriter
cultus aſtitit, uirgineoq; operi rudes artificij manus callide ne proderetur admo-
uit: nocte uero uotis uirginem amplexatus indulſit. Cumq; matureſcente par-
tu temeratæ pudicitiæ facinus tumidiore puellæ gremio proderetur, incertus pa
ter cui ſe filia polluendam dediſſet, ignoratum ſtupri autorem ex ipſa maxime co
gnoſcere perſeuerauit. Qua ſe neminem præter pediſſequã lecti participem ha-
buiſſe pertinacius affirmante, rem regi cognoſcendam mandauit. Ille inſontem fa
mulam inuſitata criminatione notari non ſuſtinens, proprij ſceleris profeſſione
alienæ innocentiæ fidem facere non erubuit. Qua humanitate, & muliebris ca-
lumniæ partes repulit, & ne ridiculus rumor apud improbas aures ſereretur effe
cit. Præterea gignendum ex ea filium ſui ſanguinis eſſe, quodq; eum Vbbonem
nuncupari uellet, adiecit. Qui quum aliquatenus excreuiſſet, teneræ ætatis inge-
D nio maturæ diſcretionis habitum apprehendit. Matris enim dilectionem quod
excellenti ſe toro miſcuiſſet, amplexus, uenerationẽ patris quod ad obſcuriorem
iuſto copulam deſcendiſſet, abiecit. Poſt hæc Regnerus expeditionem in Helle-
ſponticos parans, uocataq; Danorum concione ſaluberrimas ſe populo leges la-
turum promittens, ut unuſquiſq; paterfamilias ſicut antè quem minimi inter libe
ros duxerat militaturũ exhiberet, ita tunc ualentioris operæ filium, aut probatio-
ris fidei ſeruum armaret, edixit. Quo facto, omnibus quos ex Thora procreaue-
rat filijs præter Vbbonem aſſumptis, Helleſpontũ eiusq; regem Dian uarijs con
tuſum bellis laceſſendo perdomuit. Ad ultimũ eundem creberrimis diſcrimini-
bus implicatũ extinxit, cuius filij Dian & Daxon olim Rutheni regis filias mari-
tali ſorte complexi, impetratis à ſocero copijs, ardentiſſimo ſpiritu paternæ uindi
ctæ negocium rapuerunt. Quorum Regnerus immenſum animaduertens exer
citum, diffidentia copiarum habita, equos ęneos ductilibus rotulis ſuperpoſitos,
ac uerſatilibus curriculis circunductos, in confertiſſimos hoſtes maxima ui exagi
tari præcepit. Quæ res tantum ad laxandam aduerſariorum aciem ualuit, ut uin
cendi ſpes magis in machinamento, quàm milite repoſita uideretur. Cuius intole
rabilis moles quicquid impulit, obruit. Altero ergo ducum interfecto, altero fu-
ga ſublapſo, uniuerſus Helleſponticorũ ceſſit exercitus. Scithæ quoq; Daxon ar
ctiſſimo materni ſanguinis uinculo contingentes, eodem obtriti diſcrimine refe-
runtur. Quorum prouincia Vuitſerco attributa, Ruthenorũ rex parum uiribus
fidens, formidoloſa Regneri arma fuga præcurrere maturauit. At Regnerus cæ-
teris prompta ſibi deditione ſubſtratis, quum quinquennem propemodum pira-
ticam expleuiſſet, Biarmos nuper deuictos inualida ſubiectionis fide palàm im-
perium detrectantes inuenit. Qui quum aduentum eius compertum haberent,
carminibus aggreſſi cœlum, ſolicitatas nubes ad ſummũ uſque nymborum uio

lentiam

A lentiam impulerunt. Quæ res Danos aliquandiu nauigatione prohibitos alimen torum facultate defecit. Eosdem quoq; subitò remissa tempestate æstuosissimi feruoris flagrantia torruit. Nec ea quidem pestis concitati frigoris magnitudine tolerabilior extitit. Itaq; anceps geminæ intemperantiæ malum, uicissim affecta corpora immoderata utriusq; status accessione corrupit. Cæterum laxi uentris profluuium cõplurimos exanimauit. Ita Danorum pleriq; dubia cœli qualitate cõclusi, passim oborta corporũ pestilentia decesserũt. Cumq; se Regnerus adulterina magis quàm uera aëris ui præpeditũ animaduerteret, utcunq; nauigatione producta, in Curorum Semborũq; regionẽ accessit, qui maiestatẽ eius perinde atq; honoratissimi uictoris amplitudinẽ impensius uenerati sunt. Quo beneficio rex magis aduersus Biarmorũ insolentiã efferatus, spretæ maiestatis suæ uindictã inopinato petiuit assultu. Quorũ ignoti nominis rex subitanea hostiũ irruptione perculsus, simulq; conferendæ cum ipsis manus fiducia uacuus, Matullum Fin marchiæ ducem perfugio petijt. Cuius peritissima sagittariorũ opera fretus, Regneri apud Biarmiã hyberna peragentẽ impune lacerauit exercitũ. Quippe Finni lubricorum stipitum celeri allapsu cursum intendere soliti, arbitraria uelo citatis potentia rapiuntur, promptissimãq; propinquitatis uel absentiæ facultatẽ obtinere creduntur. Mox enim ut hostem læserint, eadem celeritate qua subeunt auolant, nec procursu languidius reditum tentant. Itaq; & uehiculorũ & corporũ agilitate instandi, fugiendiq; expertissimã obtinent potestatem. Credendũ est tunc Regnerum fortunæ suæ imbecillitatẽ admiranter tulisse, quum se olim Romani culminis triumphatorẽ, ab inermi inconditoq; agmine ad ultimũ usq; discrimen abripi peruideret. Itaq; qui splendidissimũ Romanæ militiæ decus, maximiq; ac serenissimi ducis insignes copias excellenter obtriuerat, agrestis & ignobilis uulgi sordidissimo atq; tenuissimo apparatui cessit: isq; cuius bellicam antea claritatem

B fortissimæ gentis uis hebetare nequiuerat, despicabilis populi paruulam manum sustinere non ualuit. Quo euenit, ut ea manu qua clarissimam orbis pompam ac grauissimum militaris roboris instrumentũ fortissime contudit, qua tot peditum, tot castrorum, tanti equitatus fragorẽ apertissime subruit, uilem obscuramq; plebeculam furtim & quasi per latrocinium incessere sustineret, illustremq; gloriam suam palàm atq; interdiu partam nocturna fallacia maculare non erubesceret, manifestæ fortitudinis loco clandestinas amplexatus insidias. Quæ res ut opere deformis, ita exitu utilis fuit. Nec Finnorũ quàm Caroli fuga parcius gratulatus est, plus se uirium in nudissima plebe, quàm in instructissimo milite reperisse confessus. Siquidem grauissimam Romanorũ armaturam, quàm leuia pannosæ gentis spicula tolerabilius ferre potuit: ubi Biarmorum rege interfecto, Finnorum uero fugato, Regnerus saxis rerum gestarũ apices præ se ferentibus, hisdemq; superne locatis, æternum uictoriæ suæ monimentũ affixit. Interea Vbbo per auum suum Hesbernum ad sacrilegam regni cupiditatem adductus, abiecta paterni respectus uerecundia, capiti suo regium arrogauit insigne. Cuius quum Regnerus insolentiã ex Suetiæ ducibus Kelthero, Thorkilloq; cognosceret, Gothiam uersus perpropere nauigationẽ exercuit. Quos Hesbernus Regneri partibus singulari fide deuinctos expertus, præmio solicitatos regis desertores efficere laborabat. Illi non flexo è sententia proposito, ex Biorni arbitrio suum cõsistere retulerunt, cõfessi Sueonũ neminẽ quod ab eius placito destitisset ausurũ. Nec segniter ipsum Hesbernus benignissimis legatorũ alloquijs captauit. Qui se perfidiæ quàm bonæ fidei propiorẽ fore denegans, pijssimi patris amori improbissimi fratris gratiã anteferri perq; nefariũ iudicabat. In ipsos uero legatos perinde ac grauissimi criminis hortatores laqueo animaduertit. Sueti quoq; de reliqua legatorũ turba pari clade noxiæ exhortationis pœnas sumpserunt. Igitur Hesbernus oc-

C culto clandestinoq; paratui parum prosperum ratus constare progressum, adcitis
palàm copijs manifeste procurrit ad bellum. At præfectus Iutiæ Iuarus neutram
sacrilegæ pugnæ partem pietati propinquã autumans, impium bellum uolunta-
rio præcucurrit exilio. Regnerus uero Hesbernum apud sinum qui latialiter ui-
ridis appellatur aggressus, occidit, exanimisq; abscisum caput prora excipi man
dans, terribile factiosis spectaculũ ædidit. Vbbo uero profugio usus, itemq; patrẽ
reuocato apud Sialandiam bello adortus, dum laxata suorum acie undique solus
impetitur, tantum aduersi agminis fudit, ut hostilium cadauerũ excremento per-
inde ac munitiõe firmissima circumactus, facile prouocantiũ inhiberet accessum.
Ad ultimum frequentioribus hostium globis obfusus, comprehensusq;, publicis
uinculis onerandus abstrahitur. At ille immensa ui extricatis recisisq; catenis, in-
ditos sibi nexus disijcere ac lacerare adorsus, nullis obitum modis effugere po-
tuit. At ubi Iuarus tumultum patriæ factiosi supplicio discussum comperit, Da-
niam petijt, quem Regnerus quod inter sæuissimas parricidiorũ procellas, inte-
gerrimum se pietatis cultorem gesserat, amplissima ueneratione suscepit. Interea
Daxon Vuithsercum Suetiæ principantem, diu nequicquam superare conatus,
tandem factæ pacis cõmento circumuentum aggreditur: conuiuialiter ab eo ex-
ceptus, armatũ subornauit exercitum, qui simulata mercatione in urbem rhedis
aduectus, hospitis domum nocturno laceraret assultu. Cuius latrocinij manũ tan
ta Vuithsercus strage perculit, ut hostilium corporũ cumulo circunfusus, nisi sca
lis superne admotis comprehendi nequiret: duodecim quoq; comites eius pari-
ter ab hoste capti, facta sibi repetẽdæ patriæ potestate, deuotis pro rege capitibus
alienum participare periculũ, quàm suum abijcere maluerũt. At Daxon egregiæ
Vuithserci formæ miseratione permotus, orientem speciosissimæ indolis florem
D conuellere passus nõ est. Cui non tantũ salutem, sed & filiam dimidio regni sui do
tatam in matrimoniũ obtulit, ac decori incolumitatem, quàm fortitudini pœnam
afferre maluit. Ille uero precariæ uitæ usum animi magnitudine floccipendẽs, im
punitatem perinde atq; paruulum aliquod beneficiũ respuit, mortis sententiam
sua sponte complexus, præfatus Regnerum uindictam filij remissius exacturũ,
si eum in eligendo mortis genere proprio usum arbitrio cõperisset. Cuius temeri
tatem admiratus hostis, ea fati specie qua ipse in se animaduertisset, consumendũ
esse promittit. Quam libertatẽ iuuenis ingentis beneficij loco suscipiens, uinctũ
se cum socijs cremari petiuit. Nec segniter Daxon auidis fati precibus obsecutus,
pro beneficio optatæ mortis supplicium erogauit. Quo audito, Regnerus obsti-
nato ad moriendum luctu, non modo mœrorem induit, uerũ & per summã ani-
mi ægritudinem lectulo corpus affixit, doloremq; conceptum gemitu patefecit.
Quem coniunx uirilem supergressa fiduciam, imbecillitatis increpitũ uirili adhor
tatione firmauit, reuocatumq; à mœrore animũ, arma impensius celebrare perdo
cuit, affirmans fortissimũ patrem cruentos filij cineres, iustius armis quàm lachry
mis expiaturũ. Monuit quoq;, ne muliebriter lugens, tantũ sibi ignominiæ fletu
pareret, quantũ antea claritatis uirtute contraxerat. Ad hanc uocem ueritus Re-
gnerus, ne pristinos fortitudinis titulos effœminato mœrore contereret, discusso
mœstitiæ habitu, depositisq; doloris insignibus, promptissima uindictæ spe iacen
tem reuocauit audaciam. Adeò interdum ab inualidis fortia roborantur ingenia.
Iuaro ergo regni tutelam deferens, Vbbonemq; pristinæ gratiæ redditũ paterna
charitate complectens, traiecta in Rusciam classe, cõprehensum Daxon, catena-
rumq; pœna coërcitũ, apud Vtgarthiam custodiæ relegauit. Siquidem tunc Re-
gnerum aduersus charissimi filij interfectorẽ, clementissima animi moderatione
usum esse constabat, cum ad concupitæ ultionis satietatẽ exilium sontis, q̃ necem
sufficere maluit. Qua quidem humanitate magnus Ruthenis iniectus est rubor,

ulterius

A ulterius aduersus eum sæuiendi regẽ, quem ne iniuriarum quidem acerbitate ad infligendam captiuis mortem impellere potuerunt. Eundem quoq; Regnerus breui in gratiam reductum patriæ reddidit, pollicentem se ei annuo nudatum pedes, cum duodecim patribus discalciatis suppliciter tributa pensurum. Enimuero in captiuum ac supplicem leniter animaduertere, quàm cruentam securim distringere, superbamq; ceruicem sedulo mulctare seruitio, quàm semel elidere satius duxit. Inde prouectus filium suum Ericum uentosi pilei cognomen habentem Suetiæ præfert. Vbi Fridleuo atque Syuardo apud se stipendia merentibus, Normanos, Scotosq; duobus alijs falso regis nomen arrogasse comperiens, in primis Noruagicæ rei usurpatorem sustulit, eamq; Biorno fruendam tradidit. Deinde eo atq; Erico adcitis Orcades populatus, ad ultimum Scotorũ finibus appulit, eorumq; regem Murial triduano exhaustum prælio interfecit: uerum filij eius Dunuat, atq; Rathbarthus pugna spectabiliter ædita ab hoste necati, sanguine suo cruentam patri uictoriam pepererunt. Cumq; in Daniam reuersus coniugem Suanlogam interim morbo cognouisset absumptã, protinus solicitudini remedium solitudine quæsiuit, ægræq; mentis luctum intra penatium suorum claustra cohibere passus non est. Verum hanc mœroris acerbitatem Iuari regno pulsi repentinus detraxit aduentus. Quippe Galli fugato eo in Hellam quendam Hamonis filium falsam regis contulerant potestatem. Quo duce Regnerus perinde atq; locorum perito usus, ædita classe, portum qui Noruicus appellatur accessit, ubi expositis copijs, Hellam Gallicana uirtute subnixum, post extractam in triduum pugnam fugæ amantem effecit, eaq; res creberrimo Anglorum, rarissimo Danorum sanguine constitit. Cumq; ibidem Regnerus annũ uictor explesset, consequenter excitis in opem filijs Hyberniam petit, occisoq; eius rege Melbrico, Diflinam barbaris opibus refertissimã obsedit, oppugnauit, accepit, ibiq; an-
B nuo statiuis habitis, mediterraneum fretum pernauigans ad Hellespontícum penetrauit, interiecta regnorum spatia clarissimis emensus uictorijs, continuæ felicitatis progressum nusquam interpellante fortuna. Inter hæc Haraldus quorundã astipulatione Danorum Regneri militiam languidiore studio comitantium, recidiuos patriæ tumultus incutiens, regij nominis usurpator emersit. Qui Regneri ab Hellesponto redeuntis armis exceptus, cum rebus infeliciter gestis exhausta domesticæ opis præsidia animaduerteret, Lodouicum Maguntiæ constitutum auxilia petiturus accessit. At Lodouicus summo amplificandæ religionis ardore confertus, conditionem Barbaro intulit, opem spondendo, si Christi cultum exequi consensisset. Nullam enim posse aiebat animorum interuenire concordiam, dissona sacra complexis. Quamobrem petitorem opis primum religionis contubernio opus habere, neque magnorũ operum consortes existere posse, quos supernæ uenerationis formula disparasset. Qua sententia & salutem hospiti, & sibi pietatis præconium peperit. Haraldum enim solenni lauacro usum consequenter Saxonicis roborauit auxilijs. Quibus is fretus, in territorio Slesuicensi dicandam deo ædem solicita moliebatur impensa. Hic itaque sanctissimi tenoris specimen à Romanis ritibus mutuatus, profanato perfidorum errore delubra diruit, uictimarios proscripsit, flaminium abrogauit, atque inconditæ patriæ christianissimi sacra primus intulit, reiectoq; dæmonum cultu, diuinum æmulatus est, supremo quicquid ad custodiam religionis attinuit, scrupulosissima cura seruauit. Sed non tam efficaciter, quàm pie rem auspicatus est. Superueniens enim Regnerus, inductaq; per eum sacra temerans, uera religione proscripta, pristino adulterinã loco restituit, ac suo cerimonias honore donauit. Haraldus uero profugus fortunam ad sacrilegium transtulit. Nam ut præcipuum inchoatæ religionis specimen, ita primum neglectæ spectaculũ fuit, atq; ex splendido sanctitatis autore, infamis

C eiusdem desertor euasit. Interea Hella ad Hybernos collatus, omnes qui se Regnero propiore fide deunxerant, ferro supplicijsq; mulctauit. Quem Regnerus classe adortus, iusta omnipotentis animaduersione manifestas detractę religionis pœnas pependit. Comprehensus enim atque in carcerem coniectus, noxios artus colubris consumendos aduertit, atque ex uiscerum suorum fibris tristem uiperis alimoniam præbuit. Cuius adeso iocinore, cum cor ipsum funesti carnificis loco coluber obsideret, omnem operum suorũ cursum animosa uoce recensuit, superiori rerum contexui hanc adijciens clausulam, si suculæ uerris supplicium scissent, haud dubio irruptis haris afflictũ absoluere properent. Quo dicto Hella adhuc nonnullos filiorum eius uiuere interpretatus, quiescere carnifices, amoueriq; uiperas iubet. Cumq; satellites peragendæ iussionis gratia accurrissent, Regnerus imperium regis funere suo præcesserat. Quem quid aliud quàm duas inter se fortunas partitas esse dicemus, alteram quæ ei incolumem classem, propensum imperium, præcipuas piraticæ uires adijceret, alteram quæ claritatis ruinam, cõmilitonum necem, acerbissimũ uitæ exitum irrogaret, cum ipsum carnifex uenenatis belluis circunfusum, eo corde, quod aduersus omne discrimen immobile gesserat, aspides exatientem uideret. Itaq; ex speciosissimo uictore ad miserabilem captiui sortem deductus, ne quis nimium fortunæ credat, edocuit. Quem casum Iuarus dum fortè ludos inspectaret, accepit. Sed nihilominus uultum in eodem habitu cõtinens, solitoq; nulla ex parte infractior, non solum nunciatam parentis cladem doloris dissimulatione suppressit, sed ne strepitum quidem exoriri passus, attonitum rumore populum theatro discedere uetuit. Itaq; neq; oris hilaritatem deposuit, ne cessato ludo scænã interrumperet, neq; oculos à publico plausu ad priuatam mœstitiam flexit, ne ex summo tripudio repente in ultimum pro-

D lapsus mœrorem potius calamitosi filij, quàm iocabundi ducis partes egisse uideretur. Syuardus uero eodẽ nuncio accepto, propior paternæ charitati, quàm priuatæ passioni, hastile quod fortè in manu habebat altius pedi stupefactus immersit, tristitiæ salebra corpoream negligente molestiam: ut enim animi uulnus patientius ferre potuisset, corporis partẽ grauius afficere studuit. Quo facto simul fortitudinem mœroremq; detexit, fortunam suam inter calamitosum filium, constantemq; partitus. At Biornus inter tesserarum iactus delato ad se paternæ mortis nuncio, tanta ui correptũ manu calculum pressit, ut tabulæ quoque cruorem digitis extortum infunderet, ubi nimirum fortunæ iactũ ipsa quam uersabat alea leuiorem esse didicit. Quod audiens Hella, hunc trium parentis obitum fortiori animi robore sustinuisse iudicauit, qui nihil pietatis eius funeri præstitisset, ideoq; sibi Iuari suspectissimam haberi uirtutem. Iuarus uero petitis Angliæ partibus, quum classem suam conferendi cum hoste belli impotentem animaduerteret, astum audaciæ præferens, Hellam acumine tentat, spatium arui quantum equino tergore complecti potuisset, in sequestræ pacis pignus expostulans. Et quidem quod petijt impetrauit. Rex enim paruo preces stare autumans, à tanto hoste exiguum magnæ rei loco expeti gratulatus est, ratus perquam breue tergus, paulul um ruris occupaturũ. At Iuarus corio in exiles admodũ corrigias scissum extracto, habilem exædificandæ urbi agrum implicuit. Igitur Hella prodigalitatis pœnitentia succedente, magnitudinem corij sera ęstimatione collegit, diuisam cuticulam rectius quàm incolumem mensus. Quam enim exiguum soli cincturã credidit, amplissima iugera latius occupantem aspexit. Iuarus uero conditæ urbi abunde suffecturos obsidioni commeatus inuexit, ab inedia perinde atque hoste defensam haberi cupiens. Interea Syuardus ac Biornus cum quadringentarũ nauium classe superuenientes, bellum regi manifesta prouocatione significant. Idq; statuto tempore executi, cõprehensi ipsius dorsum plaga aquilam figurãte affici iubent,

Calamitosus uitæ finis.

Iuari astus in petendo aruo.

A iubent, sæuissimũ hostem atrocissimi alitis signo profligare gaudentes. Nec uulnus impressisse contenti, laceratã saliuere carnem. Taliter perempto Hella, Biornus ac Siuardus regna sua reduces expetiuere. Iuarus Angliam biennio tenuit. Interea Dani perseuerantissima bellũ factione cõplexi, Syuardo cuidam atq; Erico regia gente creatis publicã detulere tyrannidẽ. Quos Regneri filij cõmuniter mille septingentarum nauium classe apud Slesuicum adorti, semestri deleuere pugna. Colles indicio manent, nec minus is apud quẽ belligeratũ est sinus Syuardi funere inclaruit. Iamq; præter Regneri filios regius propemodum interierat sanguis. Exinde Biorno atq; Erico domũ reuersis, Iuarus atq; Syuardus quo tenaciores rebellibus frenos imponerent, in Dania resederunt, Agnerum Angliæ præferentes, qui repulsa prouocatus Anglorum, opitulante Siuardo contemptricẽ sui prouinciã incolis uacuefaciendo tenacia situ iugera cultore carere, quàm insolentem alere maluit, pinguissimaq; insulæ rura, teterrima uastitate perfundens, desertæ quàm superbæ regioni imperitare satius autumauit. Post hæc Ericũ apud Suetiam Osteni cuiusdam malignitate sublatũ ulcisci cupiens, dum alienæ uindictæ arctius incumbit, suum hosti sanguinem erogauit: dumq; cæsi fratris pœnas auidius expetit, proprium fraternæ charitati funus impendit.

Itaq; Syuardus summis totius Danicæ concionis suffragijs paternũ apprehendit imperiũ. Hic autem post æditas late strages domestica claritate contentus, toga quàm armis illustris haberi maluit, omissoq; castrorũ cultu, ex acerrimo tyranno exactissimũ pacis custodem agere cepit, tantum decoris in ocio atq; uacatione cõstituens, quantũ antè in uictoriarũ frequentia repositũ autumabat. Adeò autem studiorum eius mutationẽ fortuna fauorabiliter prosecuta est, ut sicut ipse neminem, ita nec ipsum quisquam hostiliter laceraret. Idem fato functus, Ericũ admodum infantulũ naturæ magis quàm regni aut pacis hæredẽ habuit. Quippe Eri-

B cus Haraldi frater tenerrimã eius ętatulam spernens, irrupta cum seditiosis patria, regium occupauit insigne, nec erubuit lacessita legitimi ducis infantia, adulterinã arripere potestatem, hoc se regno indigniorẽ cõprobans, quod imbellem eo spoliare sustinuit. Igitur illum sceptro, seipsum uirtutibus exuit, & dum armis incunabula appetit, omni pectus uirilitate nudauit. Neq; enim ubi cupiditas ambitioq; flagrauit, cõsanguinea charitas sedem habuit. Sed hanc inhumanitatẽ supernæ ultionis ira pensauit. Inter ipsum nanq; ac Guthormum Haraldi filium subitò tanta clade confectum est bellum, ut eorum utroq; cum innumeris alijs interempto, regia Danorum stirps atrocissimis exhausta cædibus, ad unicum superioris Syuardi filium redigeretur.

Hic consanguineorũ iactura regnandi fortunã adeptus, utpote propinquorũ nece quàm incolumitate felicior, relictis aliorum exemplis per auiti negocij uestigia decurrit. Repente nanq; studiosissimus piratici muneris executor apparuit. Et utinam in abolendo christianismi cultum, temerarium Regneriani spiritus non egisset hæredem. Siquidem religiosissimũ quenq; aut supplicijs insequi, aut rebus exuere, exilioq; mulctare perseuerauit. Sed frustra principium causer, cuius exitum probem. Laudabilior enim est uita, cuius initium turpe, speciosus finis abripit, quàm cuius probabile exordium in culpas flagitiaq; decurrit. Siquidem Ericus ad salutares Ansgarij monitus sacrilegæ mentis errore deposito, quicquid per eiusdem insolentiã cõmiserat, expiauit, tantumq; in excolenda religione se gessit, quantum egerat in aspernanda. Itaq; non solum sanioris disciplinæ haustum docili animo traxit, uerumetiam primæuas maculas finali puritate pertersit. Hic filium Kanutum ex Guthormi filia eademq; Haraldi nepte progenitum superstitem moriens dereliquit.

C Huius infantia manente regni pupilliq; tutor exposcitur, uerum quoniam huiusce muneris aduocationem præstare plerisq; uel inuidiosum, uel arduum uidebatur, sortitione uirũ legi placuit. Prudentissimi nanq; Danorũ in tam excellenti negocio arbitrario delectu uti pertimescentes, plus alienæ fortunæ quàm suis sententijs permiserunt, electionis euentum fortuitò magis quàm solido consilio delegantes. Quo euenit ut Ennignupus quidam amplissimæ atq; integerrimæ uirtutis, tam onerosæ functioni humeros suos submittere cogeretur, decretamq; sorte administrationem ingressus, non minus uniuersorum res, quàm singularia regis incunabula tueretur. Vnde & ei quidam parum annalium periti medium in fastis locum tribuunt. Cumq; Kanutus decursis adolescentiæ spatijs ab annis uirilitatem traxisset, amotis qui sibi beneficiũ educationis impenderant, ex penè desperato adolescente autor insperatæ probitatis euasit. hoc uno deflendus, quod absq; Christianæ religionis insignibus è uita ad mortem transitum habuit.

Sed mox ad filium eius Frothonem rerum summa concessit, cuius fortuna armis belloq; alita, eò felicitatis excessit, ut prouincias quæ à Danis quondam defecerant, pristino adactas iugo, uetustis alligaret obsequijs. Qui etiã seipsum apud Angliam iampridem christianismi peritam solennibus aquis humectandũ exhibuit. Cæterum priuatam salutem suam in publicam exuberare cupiens, ab Agapito qui tunc ciuitatis Romanę sacris præerat, Daniam diuinitus erudiri petiuit. Quod antequam uotis exequeretur absumptus est. Nam fatis suis Romanę legationis præcucurrit aduentum, animo certe quàm effectu superior, tantumq; supernæ compensationis ob pietatis propositum assecutus, quantum cæteris præstatur ex opere.

Huius filius Gormo, cui quod ex Anglia oriundus extitit, Anglici cognomen
D incessit, patre extincto, promptiore fortuna quàm diuturniore apud insulam regiam adeptus est arcem. Dum enim Daniam disponendæ eius gratia petisset ex Anglia, longam paruuli secessus iacturam expertus est. Quippe Angli libertatis suæ fortunam in eius absentia reponentes, publicam à Danis defectionem moliendo, præcipitem rebellandi fiduciam induerunt. Sed quo eum Anglia inuidentius spreuit, hoc Dania fidentius coluit. Itaq; dum ad duarum prouinciarum utrãq; auidas imperij manus porrexit, altera potitus, alterius irreuocabiliter dominationẽ amisit, nihil unquam fortiter pro ipsius recuperatione conatus. Adeò difficile prægrandia continentur imperia.

Post quem filius eius Haraldus Danię regnator incessit, ob hoc quidem obscurioris apud posteros memoriæ, egregiorumq; operũ monimentis uacuus, quod regiarum opum seruator magis quàm propagator extiterit.

Post hunc Gormo arcem obtinuit, semper infensi erga religionem animi, christicolarum perinde ac teterrimorum hominum respectum extinguere cupiens. Omnes huiusce normæ participes uario iniuriarum genere fatigatos, quibus potuit calumnijs insequi non quieuit. Quinetiam ut priscum delubris cultum restitueret, templum in fundo Slesuicensi à religiosis conditum tanquam sacrilegum aliquod impietatis domicilium, ab imis fundamentorum partibus demolitus est, quos supplicijs non attigerat sacræ cellæ strage puniens. Hic tametsi proceritatis habitu eximius putaretur, parum respondentem corpori animum gessit. Ita enim mores suos intra regnandi satietatem continuit, ut seruata potius quàm aucta maiestate gauderet, satiusq; tueri proprium, quam alienum incessere duceret, magis de acquisitorum custodia, quàm acquirendorum incremento solicitus. Hic à maioribus coniugalia sacra celebrare permonitus, Anglorum regis Hedelradi filiam Thiram nuptiali studio insecutus est. Illa ut erat grauitate atq;

industria

A induſtria ante alias præſtans, conditionem pro eo attulit, non antè ſe ei nuptu-
ram præfata, quàm Daniam ſub dotis nomine recepiſſet: eoq; pacto interceden-
te, Gormoni deſponſa nocte qua prima genialem torũ conſcendit, ſponſum per-
ſeuerantiſſimis precibus aggreſſa in triduum ſe uirilis concubitus expertem di-
mitti petiuit, non antè rebus uenereis indulgere conſtituens, quàm matrimoniũ
creandis liberis efficax futurũ aliquo per quietem præſagio didiciſſet. Itaq; ſimu-
latione continentiæ, matrimonij experientiam interpellabat cognoſcendę poſte-
ritatis propoſitum pudicitiæ ſpecie tolerando, cõmerciumq; libidinis diſtulit, ue-
recundiæ figmento fortunam propagandæ ſucceſſionis explorans. Alij eam ut
temperantia ſua tori ſocium chriſtianiſmi ſacris adſciſceret, maritalis lecti blandi
tias detrectaſſe cõiectant. Verũ quanquam iuuenis amori eius flagrantiſſimo ani
mo inhæreret, alienæ tamen continentiæ, quàm propriæ uoluptati obſequi præ-
tulit, ſpecioſiusq; nocturnis motibus imperare, quàm lachrymoſa amicæ uota re-
pellere arbitratus eſt, profectas ab induſtria preces pudicitiæ propinquas autu-
mans: euenitq; ut qui mariti partes agere debuerat, pudicitiæ cuſtodem præſta-
ret, ne in capite nuptiarum ſtuproſæ mentis nota afficeretur, quaſi plus libidinis
uiribus, quàm propriæ indulſiſſet uerecundiæ. Cæterum ne inconceſſum uirgi-
nis amorem libidinoſo complexu præripere uideretur, uicina latera nõ ſolum al
terius complexibus exuit, ſed etiam deſtricto mucrone ſecreuit, atq; ex cubicu-
lari lecto ſuum ac ſponſę diuiduũ contubernium reddidit: ſed uoluptatem quam
gratuita humanitate diſtulit, mox læta ſomnij ſpecie delibauit. Quippe profu-
ſo in ſomnũ animo, exiſtimauit duos alites coniugis ſuę genitali parte prolapſos,
ſed alterum altero grandiorem corpora ſuperne librantes præpeti cœlum uola-
tu petere, exiguoq; tempore interiecto reuerſos, ſuis altrinſecus manibus inſediſ-
ſe. ſecundo quoq; ac tertio paruula quiete recreatos, propaſſis alis aëri ſe credi-
B diſſe: tandemq; minorem ex his ad ſe pennis cruore oblitis comite uacuum re-
meaſſe. Ea opinione attonitus, ut erat ſomno preſſus indicem ſtuporis queſtum
ædidit, ac totos penates tumultuoſo clamore cõpleuit. Quam ſpeculationem eo
percontantibus famulis explicante, Thira felicem ſe prole futuram autumans, o-
miſſo differendarum nuptiarum propoſito, caſtimoniam quam cupide precata
fuerat, auidius remiſit, cœlibatumq; ad Venerem transferens, ſponſo gratã ſui-
met potiendę copiam tribuit, continentis animi uirtutẽ admiſſi concubitus ſatieta
te penſando, præfata minime ſe ei nupturam fuiſſe, niſi ex his adumbratæ quietis
imaginibus certiorem fœcunditatis ſuæ fortunã hauſiſſet. Itaq; ut uafro ita inuſi-
tato conſilio pudicitiæ ſimulatio in futuræ prolis agnitionẽ tranſiuit: nec ſors opi
nionem eius fruſtrata eſt, breui enim Haraldi atq; Kanuti felix prole mater appa
ruit, qui cum uirilem attigiſſent ætatem, exerta claſſe effrenatã Sclauorũ inſolen-
tiam domuerunt, nec Angliam quidem immunem ab hoc uexationis genere reli
querunt: quorũ Edebrandus ingenijs delectatus, illatam à nepotibus uim uolu-
ptatis loco habuit, ampliſſimi beneficij nomine teterrimã amplexatus iniuriam.
Multo enim amplius uirtutis in eorum fortitudine, quàm pietate repoſuit. Ideoq;
ab infeſtis laceſſi, quàm ab ignauis coli ſpecioſius duxit, tanquã ex ipſo fortiſſimo
indolis habitu futurũ uirilitatis eorũ ſpecimen peruideret. Nõ enim ambigere po
tuit, quin extera quandoq; impetituri eſſent, qui materna tam audacter exigerẽt.
Adeò aũt iniurias officijs antepoſuit, ut præterita filia Angliam ijſdem teſtamẽto
legaret, auitũ nomen paterno præferre non dubitans. Nec imprudenter, quoniã
aliquanto ſpecioſius mares, quàm fœminas regni uſum decere nouerat, imbellis
filiæ ac fortiſſimorũ nepotum conditionem ſeparandam exiſtimans. Quo euenit
ut Thira filios ſuos paternorum bonorum hæredes non inuidenter exhęres ipſa

C conspiceret: prælationem enim eorum honorabilem sibi magis quàm contumeliosam fore arbitrata est. Iidem crebris piraticæ quæstibus locupletati, summa cũ fiducia spes suas ad iniiciendum manus Hyberniæ promouerũt. Cuius rex, Duflina quæ prouinciæ caput habebatur obsessa, cum paucis admodũ sagittariæ artis peritis coniunctum urbi nemus ingressus, Kanutum magna cum militum frequentia nocturnis ludorũ spectaculis interpositum insidioso fraudis circuitu uulnifica procul sagitta petiuit, quæ in aduersum regis corpus incidens, mortificum ei uulnus intorsit. Veritus autem Kanutus ne periculum suum hostes effuso gaudio insequerẽtur, atq; ob hoc cladis suæ fortunam dissimulanter haberi cupiens, uoce supremos anhelitus reddente, ludos absq; tumultuatiõe peragi iubet. Qua arte prius Danos Hyberniæ potitores, quàm suum Hybernis exitum notum reddidit. Quis autem extinctum non plangeret, cuius disciplina militum suorum uictoriæ consilio quàm spiritu diuturniore suffecit? Salus nanq; Danorum in ultimas angustias deducta, ac penè desperationis periculis implicata, quia morientis ducis iussui paruit, breui quos timuit triumphauit. Quo tempore Gormo ad ultimum ætatis suæ finem prouectus, ingentẽ annorũ seriem luminibus captus exegerat, senectam ad ultimos humanę conditionis terminos prorogando, magis de filiorũ uita & incrementis, quàm reliquo spiritu suo solicitus. Tanta autem maioris filii charitate tenebatur, ut à se occidendum iuraret, qui prior ipsius exitũ nunciasset. Cumq; fortè Thira haud dubium de eiusdem exitio nuncium accepisset, nemine id Gormoni palàm insinuare audente, præsidium calliditatis amplexa, casum quem ore prodere timuit, opere explicauit. Maritũ nanq; regio cultu exutũ, tetriore circundedit, aliaq; doloris insignia per quę causam luctus aperiret, admouit, quod antiqui talibus inter exequiarum actiones uti consueuerant, acerbitatem
D mœroris habitus asperitate testantes. Tunc Gormo: En mihi, inquit, Kanuti fatum publicas? Et Thira, idipsum (ait) tuo potius quàm nostro declaratur augurio. Quo dicto marito mortem, sibi uiduitatis causam præbuit, nec antè filiũ quàm coniugem planxit. Itaq; dum uiro nati fortunam exprimit, alterum alterius funeri sociauit, amborumq; exequias paribus prosecuta lachrymis, huic coniugales, maternos illi planctus impendit, quanquam tunc temporis magis solatiis erigenda, quàm cladibus obtergenda fuisset.

HISTORIAE DANICAE LIBRI NONI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER X.

EFVNCTO Gormone Haraldus hæreditariæ dominationis fortunã conspicuæ fortitudinis operibus prosequi cupiens, traiecta in orientem piratica, circunpositũ lacessiuit oceanũ. Sed absumpto interim Hedelrado, quanquam sedulos quęstuosi negocii fructus decerperet, aliquanto plus tamen in auito fato amaritudinis, quàm ex tyrannide uoluptatis accepit. Dum enim eum fortuna cumulatius barbaris ditauit opibus, Anglicis exuit, externaq; donatum præda, domestica atq; hæreditaria spoliauit. Siquidem Hedelradi filius Adelstenus patris testamento perterritus, indignationẽ suam literis quibus Haraldus hæres scribebatur opposuit, recissoq; parentis arbitrio, propriũ æmulatus est. Igitur Noruagiæ rex obtusi cordis homini

amplissimæ

A amplissimæ rei summã cessisse ingemens, potiendę eius spe armata insulam classe petijt. Cuius cum se Adelstenus uiribus minorẽ animaduerteret, cõficiendæ pugnæ fiducia uacuus, bellum ad obsequium transtulit, beneuolentiã hostis quem armis propulsare nequiuerat, officijs capessere cupiens. Non solum enim regem amicissimo uultu, benignissimoq; excepit alloquio, sed etiã quo salubrius patriã armis hostilibus liberaret, filio eius Haquino admodũ tenero educationis impensam pollicitus, regnum se pariter testamento legaturũ promittit. Quam rem maxime ut Noruagicis armis aduersum Haraldum uteretur, oblatu dignã putauit. Eius nanq; ferociam pertimescens, orbitatem suam gratuito hærede solari, quàm uiolentũ expectare satius existimauit. Rapuit hostis conditionem præceps, propositamq; pactionem amplexus, tantum de offerentis humanitate præsumpsit, ut filium proprio spiritu chariorem inexploratę eius fidei credere non dubitaret. Post hæc Haraldus reductis ab oriente copijs, quanquam ad impetendum auunculi factum pręcipuis iuris uiribus inuitari poterat, nihilominus impunitam eius ambitionem dissimulatæ indignationis patientia præterire sustinuit, iustisq; operibus pie carere, quàm crudeliter potiri maluit. Post paululum uero temporis Haquinus audito paterni fati nuncio, cum proficiscendi gratia uelis nauigationẽ instrueret, magno superueniẽtis Adelsteni impetu reuocatus, paulisper omisso uentorum usu propius littori nauigium egit. A quo post cętera morum documenta, quibus quotidie informabatur, noui quid accepturũ se ratus, ne inter epulas obscuro se uultu gereret, sed magis in circunspiciendis amicis hilari oculorũ habitu uteretur audiuit. Quem enim Adelstenus cõpluribus alijs honestatis præceptis imbuerat, etiam aptos conuictui mores ignorare passus non est. At cui parentis mors Noruagiam cessit, paulò post præceptoris occasus Angliam patefecit. Veritus ergo Haraldus, ne iniuriarũ tolerantia, quæ hactenus consanguineæ charitatis respectui dabatur, deinceps in ignauiæ uerteretur opprobriũ, & quod moderationis esset, uitio applicaretur, Noruagicæ rei turbatione primam Haquino iacturam inferendam constituit, domesticis eius uiribus debellatis, externas facilius obterendas existimans. Cum itaq; res barbaras regia executiõe tractasset, in Daniam reuersus occursu Haraldi Gunnildæ filij aduersus eundem Haquinum auxilia petentis excipitur, pollicentisq; se tributa daturum, si Danicæ opis beneficio efficacia partium suarum adiumenta sumpsisset. Enimuero inter acerbissimos rerũ casus clementissimã regis humanitatẽ expertus est. Heuindo enim atq; Karlhofiho pugnæ adiutoribus receptis, sexaginta nauiũ classe donatus petiti præsidij cõpos abscessit, eueniteq; ut plus spei in auxilio Danorũ q̃ metus in sua aduersitate reponeret. Igitur nauigationẽ remensus, aduersus hostem naualis pugnæ copia nõ suppetente, terrestrem exercuit, in qua Heuindus Haquinum, ut in primos prælianitiũ globos progrederet̃ hortatus, ipsum clarius sui indiciũ exhibentem, inusitatæ magnitudinis securi petijt, attigissetq; ni satellitũ quidam adactum regi ferrũ proprij corporis periculo fefellisset. In quem Heuindus tanta ui destrictæ bipennis aciem egit, ut ferrũ medio corpori elapsum nullũ inter artus obstaculum reperiret. Quod cum terrę altius illapsum, genibus nixus abstrahere conaretur, ab Haquino interfecti militis corpus cõscendente perfoditur. Incertũ ergo uter alteri plus pietatis impenderit, ille enim salutis suæ impendio regis fatũ repulit, iste seruatoris sui cladẽ speciosissima ultione pensauit, cuius beneficio fatũ effugerat, exitium ultus. Et quid huius militis opera clarius, qui alienæ incolumitati quàm suæ propior, uoluntariũ pro duce spiritum erogauit, priuatæq; mortis obiectu, ne publica sociorũ salus periclitaretur effecit? Interea Thoraluus quem Haquinus ad exturbanda hostiũ terga in insidijs collocauerat, superueniens, ædito in aciem impetu Karlhostho mortẽ, Danis fugam inflixit. Enimuero cæterorũ

B

C fortunam unius inclinauit occasus. Haquinus autem palantes pertinacius urgere ueritus, effusas sociorũ habenas salutari consilio reuocauit, ne qua improuidi militis incuria effici posset, ut in uictricem uictæ partis fortuna recideret. Igitur æquales ambarũ partium strages parem utrobiq; belli successum effecerat. Nam etsi altera uictoriæ propior uidebatur, cladibus uictam æquabat. Repetente uero classem Haquino incredibile memoratu monstrũ incidit, iaculũ nanq; uago ancipitiq; discursu superné inter auras oberrare conspectum, non minore intuentes metu, quàm admiratione cõpleuit. Siquidem in diuersas partes dubijs reflexibus agitatum, figendi uulneris locum exploratius prospicere uidebatur. Quod miraculum cunctis immani stupore prosequentibus, incertisq; quidnam res tam inusitata portenderet, subitò casus in solius Haquini caput suspectũ omnibus periculum transtulit. Arbitrant quidam matrem Haraldi Gunnildã procurato maleficijs spiculo uicti filij pœnas à uictore sumpsisse. Haraldus itaq; insperato hostis exitio regnandi fortunã adeptus, triennio promissum Danis bonæ fidei uectigal exhibuit. Ea tempestate Sturbiornus Suetici regis Biornonis filius à patrui Olaui filio Erico regno spoliatus, petendi auxilij gratia ad Haraldum, cui Thyra mater extitit, cum sorore Gyritha supplex migrauit, tantoq; apud eum patiorẽ amicitiæ locum reperit, quanto illi eiusdẽ sororis suæ matrimoniũ liberalius permisit. Post hæc Haraldus armis Sclauia potitus, apud Iulinum nobilissimũ illius prouinciæ oppidũ Sturbiorno duce cõpetentia militũ præsidia collocauit. Quorum piratica egregio animorum robore celebrata, ac finitimis paulatim trophæis alita, eò demũ ferocitatis excessit, ut continuis nautarũ cladibus septentrionalem repleret oceanũ. Ea res plus Danico imperio quàm ullum terrenæ militiæ negocium attulit, inter quos fuere Bo, Vlff, Karlshefni, Siualdus, alijq; cõplures, quorum prolixam enunciationem tędio quàm uoluptati propinquiorẽ stylo prose-

D qui supersedeo. Inter hæc Sturbiornus ultionis aculeo lacessente, acceptam iniuriam pensare cupiens, Haraldo in opem accito, memorem damnorũ iram aduersus inuisam Erici dominationem destrinxit. Cuius rei gratia Haraldus Hallandiam proficiscens, Theutonicæ irruptionis nunciũ, quæ à Cæsare Othone gerebatur, accepit. Igitur alienæ rei impetitionem quàm propriæ defensionem languidiore studio prosecutus, externæ pugnæ proposito domesticæ curã anteposuit, reflexoq; in Iutiam cursu, ad opem oppressis ferendam præcipiti celeritate cõtendit. Sed eo superueniente, Cæsar Iutiam utpote regio ductu uacuã nullo resistente permensus cum Lymici sinus obiectu tunc temporis Vuendalã aquis claudentis, ulterius excurrere uetaretur, coniecta in undas lancea, non solũ iter ad Eydoram reflexit, uerum & similimum fugæ reditum habuit. Siquidem hastam cuius usum habebat, maritimos in fluctus relinquendi monumẽti gratia iaculatus, suũ freto uocabulum indidit. Verum ut impetu grauis, ita exitu uanus apparuit. Haraldus quippe ardentissimo cursu abscedentes hostium reliquias insequutus, Epponem extremi agminis ducẽ cum ijs quos reperit, trucidauit. Interea Sturbiornus contumeliosa militum adhortatione compulsus, fortunam suam temere sociorum fortitudini credidit, inq; proprium exitium ruens, regiarũ partium reditum stolida præcessit audacia. Bellum enim præpopere ausus, rebus Sueonũ per incuriam lacessitis occiditur. Et sané hostilibus gladijs ultro iugulũ subijcit, quisquis in urgenti aliquo discrimine magis alienæ temeritati, quàm propriæ obsequitur prouidentiæ. Post hæc Thyra quo patriam à clandestinis exterorũ irruptionibus tutiorem præstaret, quantum à Slesuico ad occidentalem oceanum patet, uallo fossaq; proscindere aggressa est, superq; iacto aggere tenacissimi operis terrenum molita est munimentũ. Cui postmodũ Vualdemari regis Absalonisq; Danicæ gentis antistitis, consimilis erga patriam pietas murum cocti lateris superiecit, uti po-

A uti potius ueteris ualli occiduos lapsus solidior nouæ molis structura reficeret, quàm debilem eius situm crebrior in posterũ ruina submitteret. Siquidem priori munitione fundamenti loco usi, imperfectũ fœmineæ uirtutis propositũ uirili prudentia compleuerunt, tanto excellentius opus ædentes, quanto se muliebri nouerant industria clariores. Eadem quoq; cum sub specie fœminæ uirilem animum gereret, Scaniã Suetica dominatione cõpressam prestandi tributi onere liberauit. Itaq; hinc muro, inde armis hostem repellens, diuersis patriæ finibus par tutelæ beneficium peperit. Interea defuncto apud Noruagiã Haraldo, filius eius Haquinus patriam hereditarię pensionis ignominia exuere cupiens, cum Haraldũ auditis quæ Cęsar apud Iutiam gesserat, Germanicis diutile bellis implicandũ speraret, palàm detrectandæ stipis audaciã prębuit, plus spei ac fiducię ex Saxonicis armis, quàm suis uiribus capiens. Verum Haraldus rebus cum imperatore cõpositis, consortium catholicæ religionis amplexus, diuinã humanamq; pacem regno suo conciliauit. Sicq; Haquinũ conceptæ inaniter spei irritum reddens, seipsum errore, patriam prælijs liberauit. Comperta uero Haquini defectione, tanto in Noruagicæ iuuentutis contumaciã asperius animaduertendũ putauit, quanto eam aduersum se ceruicem insolentius extulisse cognouit. Missa igitur aduersus hanc Iulinæ piraticæ manu, Bo atq; Siualdo ducibus contemptus sui ultionẽ mandauit. Quorũ Haquinus perspectis copijs, cum intolerabile rebus suis onus imminere cognosceret, excipiendi eius materia non suppetente, tanquam humanæ opis diffidentia, diuinam amplexus, superos inusitato piaculo propitiandos curauit. Duos siquidem præstantissimæ indolis filios hostiarũ more aris admotos, potiendę uictoriæ causa nefaria litatione mactauit, nec sanguinis sui interitu regnum emere dubitauit, patrisq; nomine quàm patria carere maluit. Sed quid hoc rege stultius, qui geminã

B charissimorũ pignorum stragem, incertis unius pugnæ euentibus impendendo, fortunã belli parricidio petere, & orbitatẽ suam muneris loco dijs bellorũ fautoribus erogare sustinuit? Quo euenit ut Dani manum cum eo nauali certamine cõferentes, quocunq; militaris discursus impetũ cõtulissent, infestã nymbi uim quatanquam ab hoste læderentur exciperent. Cæterũ coorti imbris maleficiũ, ita nostrorum uertices inusitatis grandinis ictibus cõuerberauit, ut eorum oculi ueluti quibusdã nymborũ spiculis lacessiti, prospiciendiq; penitus facultate defecti, grauiorem ab elementis pugnã quàm ab hoste sentirent. Accidit ergo ut Noruagienses cœli, quàm suis uiribus feliciores, Danos districtam aduersum se numinũ iram haud dubie sentientes, antè fuga quàm cędibus implicarent. Inter quos Karlshefni ac Siualdus à uictoribus capti, quanq; dimicando speciosissimã rei militaris operam ædidissent, aliquãto tamen plus laudis in uinculis quàm prælio meruerũt. Haquinus enim celeberrimã Danicæ iuuentutis fortitudinẽ exploratius nosse cupiens, duos qui captiuorũ patientiã plenius experientur admouit. Tantum enim uirium animis eorum à natura insitum esse fama fuerat, ut etiam receptis in uultũ ictibus, ne leues quidem superciliorũ nutus æderent, atq; aduersus omne percussoris irritamentũ in eodem animum habitu cõtinerent. Cuius experientiæ gratia prior Siualdus ingenti satellitis fuste percussus, oculos motu uacuos præbuit. Quinetiã eo minus fortunæ cessit, quo miserius uirtutis suæ experimentũ habuit. Nec minus in reliquo mentis robur apparuit. Karlshefni enim alium districta securi capiti suo imminentẽ pulsu pedis humi prostrauit, applicatũq; ceruici suæ ferrũ manibus ferire conantis excutiens, ut erat uinculatus arripuit, quemq; lapsu affecerat, capite spoliauit. Enimuero ut strenuo ita impigro nisu periculũ audacia præcucurrit. Neq; enim captiui uirtus inter uinculorũ stridorẽ uigore suo exui potuit, quin & inter grauissimas cõtumelias, eo clariorẽ fortitudinis suæ experientiã præbuit, quo incitatiorem fortunæ aduersum se fremitum sensit. Sed nec illi aut

Danorũ in rebus aduersis inuictus animus.

C mortis propinquitas, aut catenarum contumelia, quo minus liberum fortitudinis opus æderet, obstare ualuit. Quorũ constantiã admirans tyrannus, ut utroq; potius bono milite uteretur, q̃ in utrunq; animaduerteret, remissionẽ pœnæ, dummodo partes suas fide atq; amicitia colerent, pollicetur. Illi uero uiolentum obsequium uitæ respectui erogare indecorũ putantes, utpote alienæ fidei quàm propriæ saluti propiores, conditione insolentius spreta, turpi pacto prorogandi spiritus beneficiũ expetere noluerunt. Quo uiso Haquinus, ne patientiæ punitor magis quàm probator existeret, uirtuti eorũ incolumitatem tribuendam putauit. Haraldum uero duos ex Gerytha filios sustulisse memoriæ proditũ est. Quorũ maior Haquinus excellentissimæ indolis habitu, ac felicissimis naturæ incrementis, fratris Suenonis fulgorẽ suppresserat. Idem Sembos aggressus cum militum animos periculosi belli respectu aliquanto infractiores animaduerteret, quo melius fluctuantibus fugæ spem demeret, ignẽ subductæ classi subiecit, eoq; necessitatis duramento imbecillitatis ignauiã repulit: effecit enim ut nauigiorũ facultate defecti, reditũ uictoria struendũ animaduerterẽt. Itaq; quo æquiore animo seipsum classe spoliauit, eo tutiore hosti spolia detraxit. Miserta est tunc profectò fortuna Danici ducis, à nauigiorũ iactura nautarũ præsidia mutuãtis, cum summã classis inopiã opem uictoriæ cerneret. Igitur ut prudenti, ita periculoso cõsilio salutarẽ ministrauit euentũ. Potiti enim Sembia Dani, necatis maribus fœminas sibi nubere coẽgerũt, rescissaq; domesticorũ matrimoniorũ fide, externis auidius inhærentes, suam cũ hoste fortunã cõmuni nuptiarũ uinculo partiti sunt. Nec immeritò Sembi sanguinis sui contextũ à Danicæ gentis familia numerant. Adeò enim captiuarum amor uictorũ animos cepit, ut omissa redeundi cupiditate, barbariem pro patria colerent, alienis quàm suis coniugijs propiores. Post hæc Thyra Dani-
D cæ maiestatis caput absumpta est: cuius corpus Haraldus amplissimo funere elatum magno cum omnium plangore, non longe à patris tumulo sepulturæ mandauit. Neq; enim tam acri iactura cuiusquam penates mœroris expertes esse poterant, priuato funere publicam patriæ fortunam expirasse credentes. Vbi nunc quoq; sacrarium perspicere est, duorum coniugum socialibus bustis interstitum. Nec silentio implicandum quod sequitur. Toko quidam aliquandiu regis stipendia meritus, officijs quibus cõmilitonũ studia superabat, complures uirtutũ suarum hostes effecerat. Hic fortè sermone inter conuiuas temulentius habito, tam copioso se sagittandi usu callere iactabat, ut pomum quantumcunq; exiguum baculo è distantia superpositum, prima spiculi directione feriret. Quæ uox primum obtrectantium auribus excepta, regis etiam auditum attigit. Sed mox principis improbitas, patris fiduciã ad filij periculũ transtulit, dulcissimũ uitæ eius pignus baculi loco statui imperans. Cui nisi promissionis autor primo sagittæ conatu pomum impositum excussisset, proprio capite inanis iactantiæ pœnas lueret. Vrgebat imperiũ regis militem maiora promissis ædere, alienæ obtrectationis insidijs parum sobriæ uocis iactum carpentibus. Itaq; ex dictis etiam non dictorum effectui obligatur, euenitq; ut conatus suos ad id quod minus præsumebat erigeret, & quod parum professione coluerat, plenius experientia celebraret. Neq; enim solida uirtus tametsi detractionum laqueis implicata, iustam animi fiduciam abijcere potuit. Quinetiam eo certius quo difficilius experimentum accepit. Exhibitum itaq; Toko adolescentem attentius monuit, ut æquis auribus, capiteq; inflexo quampatientissime strepitũ iaculi uenientis exciperet, ne leui corporis motu efficacissimæ artis experientiam frustraretur. Præterea demendæ formidinis consilium circunspiciens, uultum eius ne uiso telo terreretur auertit. Tribus deinde sagittis pharetra expositis, prima quã neruo inseruit proposito obstaculo incidit. Cui si fortuna caput adolescentis obiecisset, haud dubie in patris periculum

nati

A nati pœna recideret, spiculiq; error percussorē percussi exitio sociasset. Virtutem ergo patris an ingenium filij impensiori admiratione prosequar ambigo, quorū alter artis suæ prudentia parricidiū cauit, alter corporis animiq; patientia sibi sospitatem peperit, patri pietatē seruauit. Enimuero iuuenile corpus senilem animū roborauit, tantum fortitudinis in expectando iaculo exhibens, quantū peritiæ pater in emittendo præbuerat. Itaq; cōstantiæ suæ beneficio, ne sibi spiritus, patri salus eriperetur effecit. Interrogatus autem à rege Toko, cur plura pharetræ spicula detraxisset, cum fortunam arcus semel duntaxat experimento prosequi debuisset? Vt in te, inquit, primi errorē, reliquorū acumine uindicarem, ne mea fortè innocentia pœnam, tua impunitatē experiretur uiolentia. Quo tam libero dicto & sibi fortitudinis titulum deberi docuit, & regis imperium pœna dignum ostendit. Sed ijs necessitatum procellis erutum, paulò post par mali tempestas implicuit. Haraldo enim eius se artis qua Finij niuales saltus peragrant, peritiorem iactanti, Toko in consimili genere laudis suam ausus conferre uirtutē, apud Collā rupem æditæ professionis experimentū prębere cōpellitur. Sed quod minus exercitio celebrauerat, plenius à uirtute mutuatus est. Eminentis enim scopuli cacumine cōscenso, exiguo se fusti credidit, lubricasq; plantis tabulas adaptando, rapidum in præceps uehiculū egit. Cuius præcipiti raptu in præruptos silices actus, nihilominus debitum eius regimen intrepida manu continere suffecit. Neq; illi aut periculi magnitudo, aut ullus animi stupor quo minus firmo se corpore contineret, officere potuit. Exterruisset alium cōspecta præcipitij immensitas, atq; ante ipsum periculi ingressum plena metus hebetudine confecisset. Tandem illiso cautibus uehiculo cui insistebat excussus, fortuito fustium fragmento solidum incolumitatis præsidium reperit, fatoq; alioqui propinquius felici naufragio insperatam salutis anchorā apprehendit. Enimuero acrius cliuo impactus, perfracti uehi-

B culi damno tutum cursitandi euentum habuit. Nisi enim impetum eius inuia petrarum robora, uastæq; uoragines interpellassent, haud dubie procursum subiectum rupi pelagus excepisset. Vbi à nautis exceptus, inuiso regi tristiorem fortuna sua famam reliquit. Vehiculo quoq; fragmēta à nauigantibus inter undas reperta, falso periculi eius fidem auxerant. Ipse uero suspectam Haraldi præsentiā reputans, quod uirtuti suæ pręmiorū loco pericula proponi cognosceret, studiorum suorum exercitia ad filij eius Suenonis militiam contulit. Post hæc Haraldus totam regni classem exerens, ne paruo apparatu magnæ molis pondus aggrederetur, iunctis hominum boumq; copijs inusitatæ magnitudinis saxū lutico littore repertum quo matris tumulum insigniret, abstrahi iussit. Interea qui cum Suenone classi præerant, Haraldi imperium, tum quia diuino cultui fauorem tribuerat, tum quia inusitatis plebem oneribus adigebat perosi, quendam compositum & subornatum, qui Suenonem an arma aduersus patrem sumere, regnoq; potiri uellet, callide percunctaretur inducunt. Quo mandato Sueno ad regnum parricidio petendum adductus, percunctanti grates habuit, libenterq; se patriæ dignatione usurum respondit. Quo accepto, maiores exploratam eius cupiditatem securius amplectentes, occultis animorum commentis audacter euidentiam præbuerunt. Enimuero quod clandestinis motibus texerant apertius executi, continuò regem cum publica acclamatione decernunt. Inter hæc Haraldus circa tractum lapidis occupatus, quendam suorum è classe superuenientē arctius percunctari cœpit, an tantam aliàs molem mortali manu tentatam conspexerit. Ille se maioris ponderis ductum humanis uiribus effectum recenter oculis subiecisse cōmemorat. Quod rege crebris percunctationibus prosequente, nuper, inquit, cum Dania tibi subduceretur intereram, ipse uter onerosior tractus extiterit penses. Ita Haraldus cum alieno iudicio cœpti gloriam quærit, erepti regni nuncium

C accepit. Pœnituit tunc regē pecudalibus iugis, humanas alligasse ceruices. Nam cum omisso uehendæ molis proposito, tractū saxi in belli apparatū cōuertere uoluisset, grauissimū militis supercilium expertus est. Exercitus nanq; tam probrosi officij cōtumelia lacessitus, pro quo iugū tulerat, arma capere recusauit. Neq; em̄ maiestatis imperio aut prece adduci potuit, ut eius capiti incolumitatē quæreret, qui omniū ceruices erubescēda iussione damnasset. Nōnulli tamen popularis sententiæ expertes, inter publicæ cōsternatiōis procellas cōsueta se erga regē charitate gesserūt. Quibus adiutoribus usus, dū filij conatus armis elidere nitit̄, acrius sanguinis sui uiribus oppugnat̄. Siquidē bello à Suenone uictus, fugā suā Sialandiæ credidit, cōtractisq; ex ea uiribus, rursum cōsimilē fortunæ habitū nauali ex certamine retulit. Iamq; domesticis exuto copijs, externa manus implorāda restabat. Igitur relicta patria Iulinū Danicis armis refertū, utpote fidissimū militiæ suæ gremiū exilio petiuit. Interea Sueno nondū paterno odio pietatē uiolasse cōtentus, cōciliandæ sibi plebis gratia, effusis impietatis habenis delendorū sacrorū curam animo pertinacius sumpsit, omniq; diuinitatis cultu patria eiecto uictimarios templis, aris libamēta restituit. Quē rursum pater mixtis Danorū Sclauorūq; copijs, apud Helgenes littus aggressus, diē prælio tam fugæ q̄ uictoriæ alienus extraxit, in quo defatigati exercitus, nectendę pacis gratia, posterā lucē colloquio tribuūt: cum forte Haraldus creandæ cōpositionis fiducia licentius euagatus, in angustiores nemoris partes cōcessit. Vbi cū exinaniendi uentris gratia arbustis insideret, à Tokone iniuriarū suarū ultionē sitiente, sagitta uulnus excepit, idemq; saucius à suis Iulinū relatus, celerē uitæ exitū habuit. Corpus eius Roskildiā missum apud sacrarium nuper ab ipso conditum, solennem sepulturæ locum recepit. Ingrata enim olim bonorum suorum patria, pijssimi ducis opera sera animaduersio-
D ne cōplectens, quod minus uitæ eius præstiterat, funeri plenius deferendum putauit: omnibusq; humanitatis neruis exequiarum cultui insistens, cuius spiritum superbe oderat, clementer cineres amplexata est.

Defuncto Haraldo, Sueno prosperā sibi in diuina sæuiendi occasionē uenisse gauisus, totā religionis stirpē ab radice cōuulsit, eoq; autore Dani susceptū diuinitatis cultū repetita superstitiōe mutarūt, hoc liberius erroris sui recursum cōplexi quo certius amarissimū eius reprehensorē accidisse cognouerāt. Quā temeritatē uindex cōtemptus sui diuinitas, non parua rerum acerbitate pensauit, autorē eius tristissimis fortunæ uiribus insecuta. Ipsum nanq; deferendæ religiōis ducē perq̄ grauiter affectū, uiolentissimis casibus implicare non destitit, lætisq; successibus spoliatū, amarū uitæ usum experiri coēgit. Quippe à Iulini oppidi accolis piratica Daniā incessentibus, captus, facta sibi redimēdi potestate, corpus suū auro semel, argento bis rependendū promisit. Ea summa à Danis ob deserta sacra nimio eum fauore prosequētibus attributa patriæ restitutus, nihilominus oculos densissimis ignorātiæ tenebris obfusos, cōspicuę lucis radijs admouere cōtempsit. Enimuero plenū nequitiæ portentū, paternoq; animo parū respōdens, ab eximio eius splendore in profundū caliginis secedere nō erubuit. Sed cui propria damno labes extitit, aliena usui benignitas fuit. Idem secundo cōsimili fortuna affectus, nobiliū liberis uadibus pro se datis, priorisq; summæ pactione interposita, redemptionis præsidium impetrauit. Sed cum promissum æs ex proprio fisco soluere nequiret, omnibus qui pro salute eius filios proprio spiritu chariores prædes dederāt, nunc publice, nunc priuatim saltus ac nemora uenditabat, eorumq; precium protinus captiuitatis suæ autoribus numerauit. Enimuero Scani ac Sialandenses cōmunes syluas publico ęre cōparauerunt. Apud Iutiā uero nō nisi familijs propinquitatis serie cohęrentibus, emptionis cōmunio fuit. Eo tempore piraticę usus nostris creber, Sclauis perrarus extitit, qui ob hoc latius ad eos manare cœpit, quod Iulini

oppidi

A oppidi piraticę ſtudijs aduerſum patriā uſi,eo maxime Danis,quod ab ipſorū in=
genijs traxerāt,nocuerūt.Quē incurſatiõis morē noſtris annis Vualdemari regis,
maximiq; põtificis Abſalonis,propenſę pro ciuibus excubiæ domuerunt:quorū
ſtrenuo interuētu tranquillus terris cultus gerit,tuta aquis nauigatio celebrat. At
Sueno oppreſſionū ſuarū uindictā ſitiens,maximeq; Iulinū,perinde ac ſceleſtiſſi=
mi cõtubernij domiciliū armis euertere cupiēs,ſinum quo Moēn inſula à Falſtria
ſecernitur,regia claſſe cõpleuit.Qui cum ſe mox in Sclauorū effuſurus prouinciā
uideret, qui Iulini cõſtiterāt, audacter callidi impetū hoſtis arte præcurrendū du
xerunt. Nā cum muniendæ claſſis gratia nocturnas à Danis circuiri uigilias noſ=
ſent,delectos remiges ſubornauerunt,qui mane anticipato uigilum more ſimula
toq; ab excubijs reditu,frequentē liburnis portum breui lintre permenſi,cum ad
regis uſq; nauigiū proceſſiſſent,eſſe gubernator dixit, quod ſecretius eum noſſe
admodū oporteret. A quo rex noctu exploratæ rei nunciū afferri ratus,detracto
nauigij tegmine, capiteq; exerto, ueluti familiaris colloquij gratia accliue uocāti
corpus præbuit.Quē ut ille inſidijs opportunū animaduertit, ſubitò ceruicē eius
perq; uiolento amplexu corripuit, liburnæq; detractū apparitorū ope myoparo=
ni ſuo inijciendū curauit. Nec ſegniter fugā nautæ cõcitatis remorū ictibus expe
tebāt.Ita pręſidiū ſtrenuæ calliditatis amplexi,quod armis nequibāt,inſidijs pro=
mouerunt. Igit qui paulòante in maieſtatis faſtigio fulſerat, tunc barbarorū miſe
rabile mancipiū cõtumelioſo ludibrio fortunæ effectus. Neſcio patris maior, an
religionis iniuria,prouinciā quā parētis exilio uiolauerat, miniſtrā carceris ultri=
cemq; parricidij ſenſit,patriā quā ſacris ſpoliauerat,etiā opibus exuere neceſſe ha
buit. Neq; ēm ocyus à ſuis iuuari poterat, utpote quibus primū detrahenda naui
gijs tegmina,aptandi foris remi,extollendæq; undis anchoræ fuerāt.Ceſſit igitur
B expeditio fraudi,nec barbariē abſq; regio ductu petere auſa,ſoluta claſſe domeſti
cis militē littoribus reddidit. In qua fortunæ uiolentia Sueno uirili defectus auxi=
lio, fœmineū expertus eſt. Nā cum exhauſtis regni opibus ne aurū quidē redem
ptioni eius ſuppetere uideretur, tanta ei matronarū humanitas affuit,ut detractis
auriū inſignibus,cæteroq; cultu,certatim digeſtā põdere ſummā explerent, plus
cõmodi in ſalute principis, q̃ amœnitatis in ornamētorū ſuorum ſpecie reponen
tes. Adeò in liberādo eo uterq; ſexus unius humani uoti curam habuit.Ita matro=
nalis ſtolę publicum culmen priuatis facultatibus emere uoluptati magis q̃ oneri
fuit. Neq; enim eius capiti incolumitatē publicæ ſtipis impendio petere dubitatū
eſt,qui primus deferendæ religiõis cõſtantē ſe geſſiſſet autorē. Enimuero ignara
perditiõis ſuæ patria,ſummū ſcelus, ampliſſimis beneficijs rependere pietatis lo=
co duxit, parentis ac numinis uiolatorē indebito gratulationis officio proſecuta,
quodq; pœnis expiandū fuerat,obſequijs penſans.Quāto ēm Haraldi odio tene
baturt,anta Suenonis charitate flagrabat,autorem religionis faſtidio aſpernatorē
beneuolentia inſequendo. Ita populus ſacrilegi animi probator, religioſi puni=
tor,quantum in patris ſanctitatem contemptus, tantū in filij labem honoris con=
geſſerat: cultumq; eius quia ſacrorum morem abrogauerat, copioſa fauoris in=
dulgentia proſequutus, ter regem à piratis captiuum interpoſita munerum pa=
ctione receperat. Nec illi quidem ad præmia matronarum obſequio exoluenda
ingrata mens fuit: Nam fœminis deinceps participandarum hæreditatum ius, à
quibus antē lege repellebantur,indulſit. Vt autem argentum priori ſummæ debi
tum contraheret, agros ac latifundia uænire iuſſit, utq; ab exteris ipſe uænijt,ita
uænalē ſuis patriam fecit. Ita neſcio in acie miſerior an felicior fuerit, quæ quantū
eius corpori detraxit, tantū ſenſui pepercit, opeſq; artuū cõſumptione ſeruauit.
Cæterum barbari nondum rebus eum exuiſſe contenti,truculentius affectum iu
rare etiam iram remiſſurum compellunt, gemina miſerum pactione torquentes.

C Sed alteram exhibere difficile, alteram admittere turpe. Opes enim hosti fundere necessitati conuenit, iniuriæ uero respectum abijcere, pœnasq; impunitate pensare, uicinum rubori beneficium est. Siquidem ut uiolentiæ cedere infirmũ, ita uindictam eius abdicare probrosum. Quippe supra uires cogi, quàm uiribus remisse uti speciosius. Nec segniter exuendæ captiuitatis cupidus, sacramento omittendę ultionis exhibito, propositæ conditionis partes admisit, hostemq; non minus fruendæ securitatis beneficio, quàm auri impendio locupletauit, hoc magis seruilem se exhibens, quo turpius libertatem impetrare sustinuit. Tantum autem transfugarum erga patriam charitas ualuit, ut cum regiam Danorum stirpem ad unicum Haraldi filium redactam esse cognoscerent, quo minus alienis summa cederet, saluti ipsius parcendũ existimarent. Quamobrẽ opes eius non exitum sitientes, egestatẽ suam censu solari quàm sanguine maluerunt. Nec tamen erga desertorẽ sacrorum principẽ diuinæ correptionis aculei quieuerunt. Nam Suetiam quoq; Danorum rebus infestam fecere. Cuius rex Ericus agnomen à uictorijs mutuatus, per Haraldum iampridẽ latam Stybiorno aduersus Sueones opem memoriæ subijciens, perquam grauiter in Suenonis caput exarsit, utq; sui uindictam perageret, exercitum in Daniam traiecit, expugnatione filij parentis noxam pensare cupiens. Quanquã enim eum arctiore materni sanguinis nexu contingeret, iram tamen affinitati prætulit, eo quidẽ fidentius, quod Suenonis fortunã sæpius ægrã atq; fractam, ac crebris detrimentorũ incursibus lacessitã, suam iugiter in summo felicitatis cardine uersatã nouerat. A quo Sueno bello Scanico uictus, relicta excellentis pulchritudinis filia Thira auiæ nomen referente, quæ qua matre orta fuerit ignoro, Olauum Thirgonis filium Noruagiæ regimen gerentẽ exilio petiuit, eo quidem ampliori spe, quod patrem eius iampridẽ regno exactum, Haraldi suc-
D cursu restitutionẽ impetrasse meminerat. Is quanquã regio nondum titulo censeretur, regijs tamen partibus pleno procurationis officio fungebatur. Quo beneficio quanquã obligatus esset Olauus, nihilominus debitam patris eius meritis gratiam referre negligens, profugum ac supplicem spreuit, omniaq; momenta petitę opis abnegans, nullum penè misero suffragiũ præbuit. Neq; enim exuli succurrit, nec aspernatͣ illum à se repelli, à cuius parente suus patriæ redditus fuerat. Cuius repulsæ Sueno cõtumelia suggillatus, ad Anglorũ presidia cõuolauit. Quorũ rex Eduardus ætate admodũ tenera auxilij petitorẽ ambitiõis nota perculit, existimans nõ tam opem à profugo peti, q̃ exilij simulatione regnũ à callido repeti, fortunæq; inopiã argumentũ astutiæ reputans, obseratis exulẽ auribus auersatus est. Adeò paterna felicitas suspectã nati miseriã fecerat. Ita maligni animi ducibus spes suas precesq; frustrantibus in Scotiã profectus, clementiã quam in aliquanto mitiore gente non reperit, apud efferata barbarorũ ingenia sensit. Adeò enim uolubilis fortunæ uarij atq; ancipites motus existere cõsueuerunt, ut interdũ humana mens ubi speratis fallitur, insperata facilius assequatur. Hac fortunæ sæuitia Sueno ad amplectendã religionis charitatẽ adactus, abstractos caligine oculos salutari lucis cõtemplatiõe suffudit. Nam cum duos maxime reatus suos parricidiũ atq; sacrilegiũ, totidẽ grauissimis supplicijs captiuitate atq; exilio abunde mulctatos animaduerteret, piam neglectę salutaris disciplinę uerecundiã egit, cõuersoq; in curã sacrorũ animo, utriusq; delicti contagiũ plenis pœnitentiæ lachrymis expiauit. Quinetiã cunctis circa se rite peractis, lauacri usum promptissimo religionis tenore percepit. Cuius quanta prius labes extiterat, tantũ postea robur ac columen euasit. Nec segniter pœnitentiæ beneficio permulsa deitas, propitij numinis fauore pristinum ei fortunæ splendorem conciliauit, amorq; ipsius septimo decedente Erico, promptũ regni introitum struxit, pro exilio patriam, pro paupertate amplissimum decus, ac summam largita potentiam. Nam Erici filius Ola

uus

A uus cum matre Syritha Suetiam repetiuit, ibiq; degens regnum materno arbitrio subiectum habuit. Ita Sueno eodem penè tempore & religioni paruit, & patria potitus est. Ne autem quorum fauorem impietate contraxerat, sanctitatis irritamento odia in se repente traijceret, publice dissimulata religione priuatim exhibita, pium mentis habitũ texit. Itaq; diuersi motus hisdem præcordijs inclusi, summa formido ac sanctissima deuotio animum eius perplexa cunctatione distractũ ad ultimam penè hæsitationem redegerant. Hinc enim perdendi regni, inde lædendi numinis metus pectoris eius munimentum ancipiti periculo uulnerabat. Fastiditæ siquidem religionis ultorem deum, plebem cultæ uindicem metuebat. Quæ tam dissona studia attentiore animi comparatione expendens, plus diuini quàm humani timoris uiribus indulgendum prouidit. Priuatim itaq; maiores aggressus, clandestina admonitione sacris ritibus subijcere perseuerabat, differẽdi officium quod à literis doctrinaq; non traxerat, rudi atq; impolito ingenio prosecutus: adeò præceptoris partes, quas solertia ac consuetudine parum complexus fuerat, à fundandæ religionis cupidine mutuabatur. Verum medelæ salubritatem ab incolumi capite quæsitam, ab aridis atque indignantibus membris euomi crederes. Neq; enim amator ueterum populus, docilem inusitatis animum præbere sustinuit. Quinetiam externi cultus tædio patrium æmulatus est. Igitur cupido sed inefficaci ferendæ religionis autori, numinis sui illustrator deus Popponem ingenio ac sanctitate conspicuum, præcipuaq; literarũ scientia excellentem præclari operis consortem adiecit. Hic Danorũ concione publice apud portum, cui glaciei frequẽtia agnomen peperit, habita, cum eos ne fana excolere uellent sermone flectere nequiret, euidenti indicio certissimum assertioni suæ argumentum præbuit, doctrinæq; fidem conspicuo sanctitatis miraculo publicauit. Percontatus enim an monitis suis obsecuturi essent, si ad flagrantis ferri tactum
B manum eius læsione uacuam conspexissent, uniuersis haud dubie parendum respondentibus, candentem ferri laminam chirothecæ formam habentem expediri iussit, eiq; brachium cubito tenus inseruit, ac protinus per omnes interrite circumlatam ante principis pedes excussit, dextramq; nulla ex parte corruptã in eodem incolumitatis colorisq; habitu religiosæ omnium admirationi conspiciendã monstrauit. Quo tam mirifico spectaculo alioqui inexorabiles studio suo consentaneos reddidit, effecitq; ut periculũ non impedimentũ monitorum eius esset, sed experimentũ. Enimuero ipsam rerum naturã audacis uoti constantia superauit. Quinetiam ea miraculi celebritate externũ genti nostræ religionis spiritum ingenerauit. Quo euenit, ut Dani abrogata duellorũ consuetudine, pleraq; causarũ iudicia eo experimenti genere constatura decernerent, controuersiarũ examen rectius ad arbitriũ diuinũ, quàm ad humanã rixam relegandũ putantes. Quamobrem Poppo à maximo pontifice Bremensi Adaldago apud Arusiũ honorem gerendi pontificij uitę atq; operibus suis perquam debitũ impetrauit. Eodem officij nomine Harico Seuiscus, cum Lefdago Ripæ cesserunt. Gerbrandus Roskildię claruit. Adeò religiosissimi principis exactissima sanctitas christianismi cultũ nouis sacerdotijs auxit, cellis atq; sacrarijs decorauit. Prius enim quatuor hic religionis domicilia externis sacrorũ contenta præsulibus, domesticæq; prælationis expertia, fortuito magis quàm solido pontificũ ordine nitebantur. Nec minus Noruagia Bernardi ex Anglia profecti saluberrima admonitione profecit. Cuius regi Olauo tanta sumendorũ auspiciorum adnotandorumq; ominum cura acta est, ut etiam aquarum sacrarum liquore perfusus, cum partem religiosæ disciplinæ rudimenta sorpsisset, nullo tamen sanctitatis exemplo, nullius autoritate doctrinæ, quo minus augurium monitus consectaretur, futuraq; per pullarios disceret, uetari posset. Itaq; sanctitate uacuus, necnon inanem eius umbram complexus,

C susceptam religionis speciem fucosa superstitione damnabat. Cõsimilis eiusdem pontificis industria, Suetiæ regem Olauum ad christiana sacra perductum, Iacobi nomine uenustauit, morum profectui, decus uocabuli tribuens. Vtrum aũt idem rex ab eo, an à Bremensiũ pontifice Vnnone, sacrorũ usum disciplinamq; perceperit, parum comperi. Eo tempore Lundenses sacrarium moliti, sub Gerbrando Roskildiæ præsule rem diuinam domestici templi religione gesserunt. Cæterum Vnnonis corpus Byrce oppidũ ueteri fama inclytum, Bernardi Lundense hypogæum tenet. Interea rex Noruagiæ Olauus adhuc cœlebs, fruendæ claritatis potiendæq; Daniæ cupidine instinctus, quo facilius uoti se cõpotem redderet, petitis Syrithę nuptijs, Sueticas partibus suis uires applicare curauit. Ne ergo Sueno duorũ regum iunctis copijs geminũ patrię latus incursandũ præberet, perquam callido consilij genere usus, duos peruicacioris animi satellites subornauit, qui simulata damnatione Olauũ supplices petiuerunt. A quo exulum more indulgentius habiti, cum post aliquantæ familiaritatis usum proposito licentius utendũ animaduerterẽt, Suenonis uituperio, Thyrę cõmendationẽ impensioribus uerbis sociare cœperunt, quantũ patris mores conuicio, tantũ filiæ speciem laudibus insecuti, adeò falsum proscriptorũ nomen cõplexi, mendacij noxam beneuolentiæ simulatione texerunt. A quibus Olauus probabilis formæ irritamento uirginẽ petere persuasus, legationẽ preces suas Suenoni porrecturam instruxit. Qua aditus Sueno, petitas proco nuptias pollicet̃. Quo nuncio Olauus ad summã usq; gratulationem euectus, matronali stolæ illibatas pudicitiæ faces præferendas existimabat, uirgineumq; adulatus amplexũ, adolescentiã suam intra uiduitatis gremium obterere passus non est. Igitur quantũ alteri cõtemptus, alteriq; uenerationis deferret, aperuit. Syrithã nanq; colloquij simulatione celebriter accersitã, nauigium

D conferendi secum sermonis gratia subintrare petiuit. Cuius precibus regina quo uerecundiæ munimento tutior fieret, aliquandiu reluctata, ad extremũ imperio cessit. Igitur uix atq; ægre obtemperanti lignũ pensilibus uncis subnixũ, pontis loco scandendæ puppis gratia sternit̃. Quod cum regẽ aditura conscenderet, eodem per insidiosos subducto, præceps fluctibus obuoluta est. Nec cõtenti nautæ amplissimã maiestatẽ ultimo dedecore confudisse, quo clarius libidinosum ei animum exprobrarent, inflicti casus turpitudinẽ clamore sub hinnitus specie ædito

Noruagicæ gẽtis suggillatio. persecuti sũt. Hęc est Noruagica humanitas, dolis ac derisiõe instructa, quæ splendidissimæ fœminæ fidem probrosis insidijs circũuenire, matronale decus contumelijs proculcare, amoremq; ignominia rependere non erubuit. Et sanè quisquis ei populo humanitatẽ atq; obsequiũ erogat, ingratis beneficiũ præstat. At regina penè periculo præfocata, magno cũ Sueonũ rubore ægre littori restituta est. Tandem recepto spiritu impudicitiã sibi à rege exprobratã iudicans, ruborẽ periculi tacita ferre nequiuit, opprobrij deformitatẽ minis quibus potuit insecuta. Neque eñ duabus grauissimis calumnijs periculo ac rubore affecta, lacessiti pudoris irritamentum æquo animo tolerare sustinuit, utpote quæ ex integerrimæ maiestatis regina ad insolentis proci plenum ignominiæ ludibrium redacta fuerat. Ita uersuti ducis acumen admirabilis uaframenti inuolucro tectũ, uires quibus Olauum exuit sibi sagacissime conciliauit. Continuò nanq; petitæ in matrimonium Syrithæ, eo benigniorem animum, quo Olauo infestiorem expertus est. Nec inerter ruborẽ coniugis negata mox proco filia uindicauit. Interiecto tempore Kanutum ex Syritha suscepit. Ita Olauus duobus splendidissimis coniugijs destitutus, dum alterum temere respuit, ab altero turpiter repelli meruit, utq; hoc repulsa, ita illud insolentia perdidit. Verum quia Suenonem parum prospere bella gerere solitum nouerat, facta non uirium eius, sed fortunæ æstimatione, instructoq; nobilis famæ nauigio, armis ultionem exequi parat. Contrà Sueno adcita

priuigni

A priuigni manu, maritimo hostem certamine excipit. In quo Olaui sagittarius Enarus, magno corporis artisq; robore præditus, tanto rigore mirifici arcus tormentum intenderat, ut excussum ab eo iaculum, nulla rerum duritia sisteret, quo minus citato motu, uniuersum penetraret obstaculum. In malum nauigij incidens, lignum uiolentia sua peruiū habuit. Eodem interiecto regis clypeo tabulæ ratis illapsum, uix inter undas impetus sui finē reperit. Itaq; grauius hostē solus q̃ tota sociorū manus afficere ualuit. Cęterū adeò certo ictu destinata feriebat, ut quicquid impetebat offenderet. Quo euenit, ut Sueno tormēti monstro territus, plus metu in unico stipite, q̃ tota hostiū classe reponeret. Cumq; solum in eius corruptione remediū animaduerteret, non tam sagittariū quàm artis sagittariæ instrumentum ab eius rei peritis impeti iubet, uiolata arcus fortuna tutius bellū gerere cupiens. In quo delectis certatim tela congerentibus, unū fortè arcui impactū, artificem ingenio, hostē uictoria spoliauit. Cumq; late ruptionis eius fragor obstreperet, stupens Olauus quidnam esset cōminutū interrogat. Cui Enarus, conuulsam, inquit, abs te Noruagiā puta. Plus nanq; opis in arcu q̃ exercitu repositū iudicabat, futurū pugnę exitū abscisa responsi sagacitate cōplexus: nec secus quàm prædixerat accidit. Fractio nanq; arcus insecutā Noruagiensiū cladem ominata est. Vt aūt Olauus hostiū manus arbitrario fato præcurreret, mortēq; sibi ipse cōsciseret, armis onustus præcipiti saltu profundū petijt, tanq; uita feliciter excessurus si nō auiditate lucis uictorem intueri cogeretur. Cumq; Sueno hostiū uires in suam redactas potestatē uidisset, quos armis ad fugā inclinauerat oratione ad obsequium flectere cupiens, insignē rei bellicę successum ad blanditias transtulit, uictorq; cum uictis pacisci deforme nō duxit. Nec Noruagiā sibi subiecisse contentus, petita Anglia pactū cum Adalstano habuit, ut eo decedēte regis bonis ac nomine frueret. Iisdem temporibus Popponi Rimbrandus, Henrico Marcus, pon
B tificij religione successit. Pro Lefdago Fulbertus sacerdotio fulsit: post quē Othincarus Albus splendidissimo loco natus infulas sumpsit. Cuius liberalis in deū animus, ne paruula quidem sibi summa retenta, amplissimū patrimoniū necessarijs templorū usibus erogauit, cellasq; ante id rei familiaris inopes uberrimis agris ac latifundijs locupletes effecit, adeò ut excellentissimæ totius Iutiæ ciuitates quicquid penè prædiorū possident, à religiosa eius donatione perceperint. Itaq; propior publicæ deuotioni q̃ priuatæ facultati, solidæq; magis q̃ fluxæ laudis appetens, momentaneo rerū impendio mansuras animi delicias cōparauit, seq; patrimonij q̃ religionē rei familiaris inopem esse maluit, ad eum hæreditatis suæ honorem transferēs, à quo pia dona perpetuis bonis rependenda cognouerat. Nec possessionē sacris impendisse cōtentus, ut omnes uirtutis partes ac numeros exequeretur, etiā rerū beneficijs uirtutū adiumenta subtexuit. Siquidē Sialandiā & Scaniam officio piæ eruditionis aggressus, mirificū sacri dogmatis autorē agere cępit. Ac ne parcius animi quàm corporis officiū administraret, tantū se in amplificanda religione gessit, quantū egerat in locupletanda pro quo patrimoniū erogauerat, etiā morte paratus occumbere. Cæterū Sueno senilis animæ laboribus fessus, diuinis rebus infatigabilē ultimi temporis curam tribuit, nec spiritu q̃ religione diuturnior fuit. Siquidem omni humana concussione uacuus, in ipso perfectissimæ uitæ fulgore decessit. Hunc igitur duæ inter se diuisere fortunæ, quem uaria sors in ludibria ac decora alterna uice traiecit, regno illius captiuitatem, captiuitati exilium substituendo. Quis enim crederet illum à maximo solio ad Sclauorum peruenturum catenas? Quis rursus existimaret à Sclauicis uinculis ad regni redditurum insignia? Attamen ex rege captiuus, atque ex captiuo rex est factus. Ita nunc miserrimis nunc felicissimis par, diuerso conditionis habitu geminam utriusq; fortunæ mensuram equauit.

Enari sagittarij monstrosa uirtus.

C Mortuo Suenone Angli ac Noruagienses, ne rerũ summã alieno imperio subiectam haberẽt, reges ex suis legere, quàm à finitimis mutuari satius rati, abrogato Danici nominis respectu, Eduardum atq; Olauũ in maiestatis fastigio locauerunt. Quorũ præualidũ robur Kanutus Danorum solio functus inter rerum initia aggredi ueritus, ne tamen regnandi usum intra patriæ metas clausum haberet, dissimulata magis quàm omissa paterni imperij recuperatione, primũ Sclauię ac Sembiæ, perinde ac debilioribus regnis ferrum inijcere statuit. Quarum alterã Sueno tametsi graues iniurias passus, obstante religionis uinculo cõcutere formidabat, altera ab Haquino oppressa, absumpto eo rebelles Danis manus exercuit. Solerter igitur à Danici regiminis successore prouisum est, ut in hac paterni grauaminis, in illa defectionis noxam puniret. Neq; enim ignorabat bonę indolis habitum ad maiorem uirtutem capessendã leuiori rerum conamine roborari, ideoq; in ipso militiæ tyrocinio, adolescentiã suam aliquo præclaro opere auspicari cupiuit. Nec eo quidẽ segniores desertoribus manus intulit, sed nescio an ideo promptiores, quia strenua ingenia quo plus experimenti sumunt, hoc ad insignẽ operam ędendam maiore ausu proficiunt. Cuius propositi compos spes suas duabus splendidissimis uictorijs alitas, tertiã ab Anglis expetere docuit. Quod ut promptius expediretur, Olauum Noruagiæ potitorem cum fratre Haraldo, tectis dissimulatione odijs, aduersum defectionis suæ cõsortem armauit. Enimuero ut prudenter, ita periculose hoste in hostem usus, ambitione cõiunctos armis diuiduos fecit. Igitur Danorũ Anglorumq; exercitibus acerrima pugna cõsertis, Tymmo genere Sialandicus, cum hostili impetu sociæ partis aquilas admodum inclinatas uideret, leuemq; & quem sors obtulerat ramulum hasta sustulit, eoq; uexilli loco usus, atq; in eum uociferatus modũ quo Kanuti milites mutuæ adhortationis gra-
D tia acclamare cõsueuerant, aduersas in fugam turmas felix antesignanus auertit. Itaq; non tam signi quàm animi uirtute salutarẽ suis aquiliferũ gessit, nutantemq; Danorum fortunã ad uictoriam usq; ne laberetur erexit. Nec solum fortitudinẽ ipse plenissimã prębuit, sed etiam ex sociorum animis penè profugam reuocauit. Cuius facti decus postmodũ cognomine usurpauit, insuperq; uirtutis titulo honore primipili à rege donari meruit. Nec puduit Danorum partes splendidissimo aquilifero defectas, plebei hominis ductum ut obscurũ specie, ita pręclarũ euentu recreatis animis salutis præmium cõsectari. Igitur Eduardus contusis suorum animis, intolerabilem Danici exercitus spiritum animaduertens, quia manum non poterat, pactum cum hoste conseruit, ut quoad ipse uiueret, Kanutum dimidij regni consortẽ haberet, extinctus omnium bonorum hæredem relinqueret. Ita uictor à uicto extudit, ut is sibi consortionẽ imperij uiuens cederet, totum moriens testamento legaret. Eodem tempore Aluuinam ab Olauo adamatã, Kanutus eximia matronæ specie delectatus, stupro petijt. Igitur Olauus siue quia concubinæ facibus spoliatus, siue quia promissa Angliæ parte per Kanutum fraudatus fuerat, priuatã offensam publicæ militiæ prætulit, peractisq; stipendijs, ira pariter ac dolore instinctus Noruagiam redijt, non incongruũ eius desertorẽ agere ratus, à quo plena turpitudinis iniuria uexatus fuerat. Septenis postmodum interiectis annis quidam tricliniũ in quo Kanutus epulabatur ingressi, totius Angliæ regem salutare ceperunt. A quibus rex sibi ictum cum Eduardo fœdus per inuolucrum exprobrari ratus, nihil eius se pudere respondit. Sed neq; ab ira animũ neq; uultum à rubore cõtinuit, profectas à scelere uoces ludibrio propinquas existimans. Tunc illi funestum ministeriũ incauto confessionis officio prosecuti, Eduardũ sua interemptũ opera iactitabant, eo se regi placituros rati, quo summã ipsius offensam accenderant. In quos rex perinde ac maiestatis insidiatores, præparati pręmij loco, suspendio protinus animaduertendũ curauit, deterrimũ opus deformi uindictæ

dictæ

A dictæ specie puniens. Quanquã enim se acri æmulo liberatũ cognosceret, sceleri tamen pœnam, quàm utilitati gratiam referre maluit. Memorant alij Eduardum clandestino Kanuti imperio occisum, eiusdemq́ iussu pœnam à maleficis, gratia deinde suspicionis exactam. Vt enim innocentiæ suæ fidem astrueret, seq́ ei culpæ affinem fuisse negaret, grauius in sceleratos cõsulendũ putauit. Ea tamen res primum regis apud domesticos fauorem quassauit. Qui cum Anglorũ rebus ob tentis nectendam cum finitimis amicitiam decreuisset, Normaniæ præfecti Roberti filiam Immam matrimonio duxit, eiusq́ fratri Rikardo sororem Estritham coniugio potiendã permisit. Igitur ex Imma Kanuto, Gunnildaq́ suscepta, duorum populorũ concordiam cõmuni sanguinis uinculo stabiliuit. Cæterum quo promptius habilem expeditamq́ clientelam contraheret, splendidis militiam tyrocinijs auxit, amplissima fortibus stipendia proponendo, nõ tam numero quàm robore militũ uenerabilius imperij sui decus futurũ existimans. Itaq́ militaris alacritas, cuius maxime prẹmijs honos alitur, certatim in eius contubernium deflue bat. Cuius munificentiæ gratia Vluonem quendam è Suetia accersitũ, dolis magis quàm uiribus insignem, in militarem ordinem allici contigit. Cuius quoniam incidenter mentionem egi, ortum summatim differam. Cuiusdam patrisfamilias in agro Suetico filiã liberalis formæ cum ancillulis lusum egressam, eximiæ gran ditatis ursus deturbatis comitibus complexus rapuit, exceptamq́ unguibus præ se leniter ferens, ad notam nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggressus, amplectendi magis quàm absumendi studiũ egit, petitamq́ laniatui prædam in usum nefariæ libidinis uertit. Continuò enim ex raptore amator effectus, famem concubitu soluit, ardoremq́ gulæ Veneris sa tietate pensauit. Quoq́ eam indulgentius aleret, crebris incursationibus uicinũ

Mirum dictum ursus fera bellua puellã deperit.

B acrius incessabat armentum, nec nisi lautioribus antè uesci solitam, sparsis sangui ne dapibus assuefecit. Adeò enim captiuæ species efferatam raptoris sæuitiã fregit, ut quem sanguinis sui cupidum extimescebat, amoris auidũ experiretur, pastumq́ ab eo perciperet, cui fore protinus alimonia metuebat. Quò non penetrat, aut quid non excauat amor? cuius ductu etiam apud efferatam belluarũ rabiem gulæ irritamentũ libidinis imperio cedit. Tandem gregis possessor exhausti pecoris inopia prouocatus, obseruatione adhibita circumuentam canibus bel luam cursu ac clamore uehementius urgere perstitit, fugacemq́ sectatus, eo fortè loci quo puella seruabatur accessit. Siquidem domicilium eius inuijs paludibus clausum, perplexa ramorum series cõtinenti frondium umbraculo texerat. Vbi mox fera à retiarijs circumuenta ac uenabulis occupata confoditur. Vt ergo duplicis materiæ benigna artifex natura nuptiarũ deformitatem feminis aptitudine coloraret, generationis monstrum usitato partu ædidit, syluestremq́ sanguinem humani corporis lineamentis excepit. Nato itaq́ filio, paternum à necessarijs nomen imponitur. Qui tandem agnita suæ ueritate propaginis, à patris interfectori bus funesta supplicia exegit. Cuius filius Thrugillus cognomine Sprageleg, nul lo probitatis uestigio à paternæ uirtutis imitatione defecit. A quo Vluo genitus, originem ingenio declarauit, auitum animo sanguinem reprẹsentans. Cæterum ut ad diuerticulum quo excessi redeam, Olauum cum Haraldo fratre Danis atrociter imminentem Kanutus classe ex Anglia petitum, ad socerum Gerithaslauũ Orientalium ducem exilio migrare compulit, recuperataq́ Noruagia rediens, Rikardum acerrimũ uxoris sororem effectum patria exegit, sed & sororẽ Sialandiæ redditam regiarũ partium functione donauit. Interea absumpto Sueonũ rege Olauo, succedit Omundus, à uitæ diuturnitate cognomen sortitus. Cuius fato Olauus Noruagiensis repetendæ patriæ fiduciam nactus, cõtracta Sueonum ope Noruagiæ summam audaci usurpatione corripuit, quod Kanutum fraternæ

Amoris uis.

Vrsi syluestri progenies.

r

C opis cassum, ac celeberrima uirium parte defunctū aduerteret. Idem ignarum iuris populum, passimq́ & agresti more uiuentem, legibus salubriter æditis, ad melioris uitæ habitum perduxit, quarum uetusta monimenta plebs Norica præsenti ueneratione complectitur, nec minus in deum uenerabilis, memorabili exemplo seruatæ religionis inclaruit. Nam cum prima feria cultello fustem per incuriam secuisset, atq́ ab his qui proxime cōstiterant, solutę à se religionis fuisset admonitus, cōtinuò dexteram suam, quod eius ministerio lapsæ mentis errorem cōplesset exosus, sparsas repente scindulas legit, factoq́ ex eis foculo, subiectā palmam cremandā præbuitum, fortuit culpæ modum, solido cruciatus genere pungens. Adeò scrupuloso cultu leuia quoq́ religionis momēta seruauit, cuius detractæ tristem à seipso pœnā exigere cunctatus non est. Nam cum reos pœnas apud inferos manere persuasum haberet, leui admodum cruciatu grauiorē pręcurrere statuit, manumq́ ad præsentes pœnas perferendas patientię duramento firmare, quàm animā futurarū metu suspendere tutius duxit. Ita ne cæteri à diuinitatis cultu auocarent, ne sibi quidem ignoscendū putauit, & quod piæ dissimulare licuit, suppliciter expiauit. Cumq́ præsidio negligentiæ errorem tueri posset, ne qua religioni fraus fieret, pœnitentiā magis reprętentare curauit, pœnāq́ correctiōis suæ fidem, quàm impunitatē delicti testem esse maluit. Ita prudentia ac deuotiōe instructissimus, propior publicæ religioni quàm priuato reatui fuit. Cuius facti circunspectissima sanctitate, æternā cognomine memoriā usurpauit. Ab eodem quoq́ pauperibus protectio, pupillis tutela, sacerdotali ordini ueneratio, detrimentorū uiolentia lacessitis subsidia præbebanť. Præterea ex gremio eius ueluti quodam munificentiæ fonte, complura alia uirtutū spectacula manauerunt. Hæc hactenus, quia publico cultu consecrata pietas, priuatæ laudis egena non est. At

D Vluo ob uirtutis æmulationē grauibus in Kanutum odijs efferatus, quia tutò inimicitias gerere nequibat, quo efficaciores insidias necteret, instrumentū doli simulatione officij texit. Suetis enim assidue Scaniam irrumpentibus, primus ad constringendam rem proficisci popoſcit, impetratisq́ petiti ministerij partibus, Estritham quæcunq́ imperasset exequi, literis signatorio anulo impressis iuberi petiuit. Quibus acceptis, continuò matrimoniū eius postulare aggressus, rei bellicæ mandatum ad nuptiarū preces transtulit, libidinosumq́ quàm strenuū legationis ministrum agere satius duxit. Quā rem Estritha arcano fratris imperio consentaneam rata, perseueranti repugnare passa non est. Ita uersuti ducis animus impulsu capti odij instinctus, corrupto legationis officio, linguæ uolubilitate qua plurimum ualuit, fratris ac sororis credulitatē nefarijs perfidiæ laqueis circumuentā oppressit, bellumq́ aduersus Daniā professus, structis callide dolis audacter euidentiam præbuit. Et ne Kanutum in Dania ultorem operiretur, declinandæ uindictæ gratia, in Suetiam sibi cum coniuge transeundū prouidit. Vbi inuadendæ Daniæ propositū pertinacius animo uoluens, Omundo, Olauoq́ consilij participibus factis, alteri maritimis Sialandiā copijs, alteri Scaniā terrestribus impetendam proponit, ipse se classem è Suetia ducturū promittit. Cuius rei molitiōe detecta, Haquinus quidā è uilla Stangby, amantissimus regis, arrepta q̃celerrime nauigatione, Kanuto cuncta ex se cognoscendi copiā tulit, eaq́ humanitate quanta principis ac patriæ charitate teneret, aperuit. Rex tantæ cōspirationis nunciū exercitu subsecutus, ne rumoris autorē præmio uacuū præteriret, fidē nuncij quod & longā & periculosam nauigationē egerat, præmij loco duûm iugerū agri Scanici donatione pensauit. Interea Olauus classe sua apud insularum unam acquiescere iussa, habili expeditoq́ nauigio Sialandiā petijt. Vbi accersitū concionis nomine populum ad deditionem q̃ potuit disertissimo prouocabat eloquio, modo uniuersorū, modo singulorū cōpositis blanditiarū figmentis animos demulcēdo,

A eam demũ tutiorẽ potentiã credens, quæ pace magis quàm prælio cõſtitiſſet. Igi-
tur à maiorũ quodã aſtu benigniſſimæ reſponſionis exceptus, ſimulatũ plebis fa-
uorem ſpe eximia cõplectebatur. Tandem inter uariũ plebis tyranniq́ꝫ ſermonẽ
ſpeculatorũ unus ex maritimis ſuperueniẽs, grandia terris uela propinquare nar
rabat. Igitur fluctuantẽ Olauũ, ſenior regis aduentũ operiens, interrito ſe animo
gerere cohortatus, conſuetã littoribus mercẽ aduehi prædicabat, non aliam pre-
mendi inimici occaſionẽ aptiorem fortunã ratus, ꝙ ſi odium beneuolentiæ ſpecie
ſuppreſſiſſet, ſpemq́ꝫ eius uano ſermone protrahere potuiſſet. Secundo quoqꝫ pa
ri nuncio accepto, cõcionantis metum cõſimili affirmatione diſcuſſit. Tum demũ
Olauus aſſertionẽ eius ſuſpicione inſecutus, emiſſum in littus ſpeculatorẽ explo-
rare iubet, Kanutus ne eſſet, an negociatorũ aliqui uenientis exercitus ſpeciem
præbuiſſent. Quo reuerſo ſeq́ꝫ frequens claſſe pelagus proſpexiſſe perhibente,
cõtinuò ſenẽ mendacij damnans colloquiũ ſoluit. Ille nihilominus uera ſe omnia
retuliſſe cõtendens, eos aduentare dicebat, à quibus Daniam ferro cõparare quis
poſſet. Olauus uix fuga uſus, pertinaci remigio ſociã repetit claſſem. Subinde Ka
nutus portũ claſſe cõplexus, uictum labore remigẽ nocturna quiete firmauit: ubi
ab incolis Omundũ terreſtri agmine Scaniã, Vluonẽ nauali fluuiũ Helgam occu
paſſe cognoſcit. Ipſe igitur Omundũ excipit, claſſem ad opprimẽdos qui ad amnẽ
appulerant mittit. A quo cum nauiũ duces Omundũ apud Stangam montẽ inſi
gni pugna obrutũ cõperiſſent, ipſi quoqꝫ cõſentaneã fortitudinis operã ędere cu
pientes, ne rege audacter agente ignauũ geſſiſſe militẽ uiderent, quo promptius
in eam quam hoſtes occupauerant inſulã traijcerent, aliam eidem uicinã ingreſſi,
mediũ amnis ſpatium cõtabulatis molibus ſternunt. Illic ſiquidẽ fluuius latius ma
nantibus aquis, amnis modũ excedens, ingentis ſtagni ſpeciẽ prębet. Tum Vluo
B ſuos ne hoſtẽ cœpto deturbarẽt admonitos, traijcientẽ telis eminus ac ſagittis in-
ceſſere iubet, futurũ taliter inquiens, ut ipſe ſua ſibi manu ultimã fati ſemitã ſtrue
ret. Progreſſo uero longius opere ueluti noſtros trãſitu prohibiturus, in aduerſa
ripa phalangẽ explicat. Quo uiſo Dani traijciẽdi cupidiores effecti, frequẽtes one
rauere pontẽ. Vbi dum conferti, ſed in ꝙ periculoſum iter progrederent ignari,
bellũ inſtanter appetũt, ſubitò deſidẽte cõgerie inter undas auidũ pugnæ ſpiritũ
depoſuerunt. Si quẽ uero (ut in eo diſcrimine accidere ſolet) ſemel ad ſummũ flu
ctus retulit, ꝓtinus alterius amplexibus implicatus, in profundũ periturus abſtra
hebat. Ita dũ mixti atqꝫ alius alij cohærẽtes inuicẽ opem exigũt, mutuò ſibi exitiũ
pepererũt, & quẽ ſalutis quis autorẽ petijt, infelicẽ fati comitẽ habuit. Neqꝫ enim
armorũ põdere preſſi, tutum natandi euentũ aſſequi potuerũt. Ita Vluo Danorũ
deceptor magis ꝙ uictor, aliena temeritate quod proprijs uiribus nequibat obti-
nuit, certiſſimã hoſtiũ uirtutẽ ſalubrius cũctatione pugnæ ꝙ impetu proculcãdo.
Cuius facinoris inſecuturã metuens ultionẽ, ꝗd ſibi hinc claſſem obſtare, inde re-
gẽ imminere cõſpiceret, ſalutis obtinẽdæ cõſiliũ ut uiribus difficile, ita arte prom
ptiſſimũ reperit: fugã nanqꝫ diligẽtius animo circunſpiciẽs, cum unicũ eius diuer
ticulũ in claſſis deſertione reſtare animaduerteret, noctu maioribus nauigijs reli-
ctis, in proximã ripã uniuerſum ſcaphis traiecit exercitũ, ſicq́ꝫ clandeſtino ſeceſſu
uſus potitũ latebris agmẽ abducit. Diluculo Dani ſociæ cladis ultionẽ auidius ſiti-
entes, dũ in hoſtiũ nauigia ruũt, eadẽ propugnatore uacua reperiunt. Rex lacu lu
ſtrari iuſſo, merſorũ corpora uncis aut euerriculis capta, apud Aſum contiguum
amni oppidũ ſupremis procurauit officijs: Olauũ uero per Noruagienſiũ quoſdã
pecunia à ſe correptos domeſtico bello opprimendum curauit. Ita egregij animi
dux ſuorũ auaritia laceſſitus, quos foris propugnatores habuit, domi percuſſores
inuenit. Cuius frater Haraldus cõſimilẽ gentis perfidiã ueritus, adito Byzãtio ſu-
ſpectã patrię fidem longinquo declinauit exilio. Igitur Kanutus ſex prępollentiũ

C regnorũ possessor effectus, eximio sui fulgore etiã Romanũ illustrauit imperiũ. Enimuero eius principi Henrico, filiam Gunnildã nuptũ tradidit, eundẽq; paulò post Italica cõsternatione perculsum auxilio prosecutus, pristinæ fortunæ pressa rebelliũ conspiratione restituit. Inde reuersus Haraldũ natu maiorẽ Angliæ, Daniæ Kanutũ, Noruagiæ Suenonẽ, quẽ ex Aluuiua sustulerat, absq; ulla maiestatis suæ diminutione præfecit. Nam etsi tres prouincias totidẽ filiorũ regimini tradidit, nihilominus cõmune sibi triũ imperiũ reseruauit, neq; summã penes alium consistere uoluit. Præterea teneris adhuc ducibus, in officiorũ tutelã fortissimorũ præsidia sociauit. Post hæc Hestritha filiũ Suenonẽ enixa, sobolis intercessu uiro fratris gratiã cõciliauit. Beneuolentiã enim quã Kanutus perfidis Vluonis meritis denegauit, cõsanguineæ sibi prolis respectui tribuendã putauit. Quinetiã sororem Anglorũ satrapæ Godeuuino nuptijs iunxit, gentẽ genti animis atq; affinitate cõserere cupiẽs. Ex qua Haraldũ, Biornonẽ, Tostonẽq; ortos memoria proditũ habemus. At Cæsar ex Gunnilda filiũ æque fortuna ac uocabulo Magnum suscepit, à quo illustriũ Theutonicorũ imagines, splendidaq; Germaniæ lumina successionis serie pullulasse produntur. Eo temporis Guthscalcus Sclauicus eximiæ indolis adolescens, cõmilitium regis stipendia meriturus accessit. Is A pribigneuo patre christiani cultus amãtissimo, deficientẽq; à religiõe Sclauiã nequicq̃ reuocare conante, præter nationis suæ morẽ percipiendæ literarũ disciplinæ gratia, doctoribus traditus, ut eum à Saxonibus potiendæ Sclauiæ cupidis interẽptũ cognouit, efferatũ ingeniũ leni studio mitescere passus non est. Repente enim armis scolã mutauit, & ne alienigeni ingenij exercitatiõe patrios ritus pigrius prosequeretᷣ, literarũ cultũ in tyrociniũ uertit, omissoq; doctrinæ studio, strenui uindicis q̃ ignaui discipuli partes agere maluit, audacter q̃ industrie animo uti satius

D autumãs. Itaq; naturę magis q̃ pręceptoris monitis obsecutus, parta tandẽ ultiõe, Kanuti cõmilitiũ expetiuit. Ita adolescẽtis mens in ipso doctrinæ limine sæuitię stimulis intercepta, studiosæ ratiõis elemẽtis ingenitũ sanguini suo rigorẽ expugnare non potuit. Eodẽ tempore apud Daniã sacrorũ antistites alijs alij successisse traduntur. Nã Gerbrando substituitᷣ Auaco, Otkynkarus iunior Ripen. pontifex creatᷣ. Cæterũ Kanutus tria pręmemorata regna circuiens, clientelã suã sex milliũ numerũ explentẽ, sexaginta nauigijs cultius apparatis, eorũq; quolibet centenos armatos capiente distinxit. Eandẽ æstate pro tuendo imperio excubantẽ, hyeme cõtubernijs discretã alere cõsueuit: mensibus stipendia nouabantᷣ. A quo Vluo tẽpore quo rerũ autor nobiscũ immortalitatẽ suã partiri uoluit, annuo feriarũ circuitu repetito, apud Roskildiã cõuiuialiter accersitus, postq̃ industriã temulentia uicerat, mersæ nuper militiæ cladẽ nocturnis laudũ suarũ cantibus celebrabat. A quo rex suorum sibi pericula palàm exprobrari iudicans, uehementis iræ procursum aduersum cõtumeliosum eius carmen destrinxit, indignũ ratus eo cõuiuanti, cuius ductu se fortissimis propugnatoribus spoliatũ cognouerat. Igitur Vluo inter ipsa mensæ sacra ab astantibus interfici iussus, præcipitis linguæ iusta supplicia pependit. Ita dum aliena fata parũ sobrie meminit, sua cecinit, siccatosq; cupide calices proprij sanguinis liquore compleuit. Meritò enim ex tam petulanti ingenio amaritudinẽ potius quàm uoluptatẽ percipere debuit, quod gloriæ sibi loco arrogasset, ductu suo præcipuis regis uiribus ultimã incessisse iacturam. Quo peracto Kanutus uiolatæ necessitudinis iniuriã, ac sororis uiduitatẽ, duarum prouinciarũ attributiõe pensauit, quas eadem postmodũ sacrosanctæ Trinitatis ædi, præcipua apud Roskildiã ueneratiõe cultę, decimarũ nomine partiendas curauit. Iamq; frequens ad Kanutũ miles defluxerat, animis quàm impensis onerosior. Plerisq; enĩ amplior uiriũ quàm morũ grauitas inerat, quiq; se splendidius bello gesserãt, obscurius pacis decora intuebantᷣ, adeò ut qui foris insignes extarent, domi ignobi

A les uiderentur, uixq; eadem & honesta & acria ingenia reperiebant. Igitur cõplures ad uim & rixã usq; in aula perniciosi esse cõsueuerãt. Quos cum rex natione, linguis, ingenijs quammaxime dissidẽtes animaduerteret, quippe uarijs ac perplexis inuicẽ affectibus urgebant, nam petulantia alios, alios inuidia, quosdã etiã ira uexabat, quo minus seditiose se gererẽt, saluberrimũ castrensis disciplinę tenorem, qua tantæ uarietatis discordiã rumperet, debitãq; militi maturitatẽ monstraret, exactissimis ędidit institutis. Itaq; circunspectissima eiusdẽ deliberatio Oponis Sialandici, cæteros prudẽtia atq; autoritate præstantis, monitis persuasa, ne externa forte domestico crimine turbarent, socialis odij tempestatẽ repressit, legesq; seuerissime cauendo seditiosum militiæ spiritum ueluti fraterna quadam charitate coërcuit. Atq; ut audaciæ comitatẽ adijceret, fortissimo militi speciosissimũ moris habitum ingenerauit, clientelã suam effreniũ ac litigiosorũ cõuictu tanquam eru bescenda aliqua sentina uacuefacere cupiens. Vt ergo improborũ frequentiam à curiæ ualuis repelleret, statuit ut in capessendo discubitu ordine quo quisq; militaris muneris aduocationẽ sortitus fuerat, uteretur, locoq; antecelleret, qui prior obsequio foret. Adeò militiæ uetustatem honore mensæ rependi par duxerat, ne promiscuis sedẽdi locis cõfusa meritorũ series uideret. Eum uero qui cœna inita, aliqua mora interpellante tardior superuenisset, inter considentes excipi oportebat. Qui si tam arcto se consessu iunxissent, ut ob nimiam eorum frequentiã qui superuenerat sessum recipi nequiret, qui eius loco insederat exurgens proximũ occupabat, eousq; inuicem se assurgendi officio uenerantibus, donec laxato totius consessionis ordine, legitimũ recipiendo spaciũ patuisset, mensaq; qui postremus residebat abscederet. Si quis uero alieno discubitu uti per insolentiã perseuerasset, qui eo spoliatus fuerat proxime circunsedentibus iniuriæ querelam detulit,

Regis Knuti in milites proteruos animaduersio.

B hisdemq; testibus in cõcionem productis aduersus reum actione cõtendit, effecitq; ut qui cedere iussus cõtumaciter supersedisset, cõtumeliose stipendijs amoueretur. Ter tamen regi tali culpa affectis necessitatẽ pœnæ remittendi fas erat. nec aliter quàm ut tot gradibus quis discubitu indignior fieret, quot uicibus sodalem dignæ sedis negatione spreuisset. Ita enim legis temperamentũ inter seueritatem ac mansuetudinẽ medium, rigori clementiã sociauit, ut nec pœnitentiã repelleret, nec impunitatẽ excessui daret. Quod si quarto se quis eodẽ reatus genere maculasset, discreto à milite loco, mensæ alienus fiebat, cõmilitonũ nemini catino aut calice cõmunicabat. Neq; enim ter ueniam experto ulterius ignoscendũ putabat, quia sua iam noxa pœnam meruit, qui se ea toties affecit, adeò cõtumaciam contemptu mulctari placuit. Valuit enim apud regem spretæ militaris dignitatis indignatio, eumq; qui parem uenerari nesciret, parum superiori delaturũ esse existimatum est. Eodem pœnæ genere in minutos quosq; animaduertebat excessus: ut, si quis alium conuicio insecutus fuisset, aut potione per cõtumeliã respersisset. Cæterum rex maritimã sæpius quàm terrestrem militiam agere consueuerat. Igitur quoties equitatu opus erat, milites equis omnibus uacui pro asseruãdis equis alternis uicibus excubabant. Qui uero adaquandi tempore ita sodalis equo usus fuisset, ut ipsum continue, nec modo suum, modo illius uicissim insidendo premeret, prędictum pœnæ modum expleuit. Tanto enim studio rex uerecundiã à suis seruari uoluit, ut etiam paruulo impudentiæ excessu deuios, castigationis remedio coërcendos putaret. Qui uero tribus fasciculis in stabulũ coniectis, equo suo cõmunis pabuli spicam, alieno stipulam admouisset, iuxta priorem formulam militia, aut turpiter uti, aut deformiter excedere cogebatur. Ac ne quis socio flumẽ transequitanti, ita equo cõcurreret, ut ad ipsum turbulentior unda deflueret, pari industria cautum. Adeò scrupulosa cura paruula quoq; societatis officia pensabant. Ei uero qui stationi addictus, ita se somno onerasset, ut uestes aut arma dor

C mienti detrahi possent, consimile uindictæ genus mulctæ nomine irrogabatur.
Neq; enim regio profuturus imperio putabatur, quem priuatus torpor publico
excubiarū officio submouisset. Verum aduersus grauiora præfractior actio con=
stituta fuerat. Si quis enim cōmilitonū suorum quempiā manu, ferro, uel fuste læ=
sisset, aut si quicquam uiolenter eius manibus extorsisset, comam ue alieni capitis
uiolasset, postremo si maiestati insidias struxisset, abūdeq; de facto testium adstru
ctione constaret, tanquam capitalis criminis reus, clientela amotus, militari mune
re defungebatur. Is nanq; qui grauiter ab eo affectus fuerat, in primis regem sella
posita ius militi dicere postulabat, deinde reum ut in concionem ueniret, tertio ci
tatorum ordine prouocabat. Vnumquenq; bini duntaxat cōmilitones explebāt.
A quibus si reus in quęstionē publicam deducendus rem familiarem possedisset,
domi semel, bis in curia apud discubitus sui locum præsens absens ue postulari so
lebat. At si fundo careret, eo loci ubi in aula accubare consueuerat, ter sponsione
prouocandus fuerat. Concione inita qui prouocauerant syncere se reum postu=
lasse, nihilq; in ea causæ dictione fauoris, aut offensæ respectui indulsisse iurabāt,
simulq; & citatorū, & testium partibus inseruiebant. Consequenter in reum prin
cipalis facti testimoniū, à duobus denunciandū restabat, iuramento præfari iussis,
nec actoris amore, nec rei odio quicquam se præter oculis aut auribus explorata
dicturos. Nam in quæstione læsæ maiestatis propensior auditui fides haberi con
sueuerat. Cæterum testimoniū in oculis reponebat̄. Præterea obiecta defensionis
præsidio repellere non licebat. Siquidem testium criminatio, neq; alieno patroci=
nio, neq; propria cuiusquam repulsione subrui poterat. Tantum quippe autorita
ti ipsorum pondus inerat, ut assertionis eorum fidem eleuare proxima sacrilego
dementia putaretur. Ita reus aduersum testimonij fulmen, nec culpam nec inno=
D centiam ullo argumento tueri potuit. Sed neq; ei si sponsione prouocatus fuisset
restipulatione uti licuit. Rationem testium districta iudicum insequebat̄ autori=
tas, reum ueluti euidenter noxium, nihilq; iam pro se recusantē, honore, opibus,
patria, atq; omni demum militari functione damnantiū. Hostibus eius honos atq;
impunitas adiudicabant̄. Iuxtà in præsentē absentemq; sententiæ ferebantur. Sua
nulli longinquitas præsidio esse poterat, quo minus & accusatio testibus, & da=
mnatio sententijs instrueretur. Quarum utraq; plenè partes suas exhibente, reo
defensionis amplecti præsidiū non licebat. Tum demū rex cognitione suscepta,
an ea cæteris pronunciatio placuisset, interrogat. Ipse enim auditoris tantum par=
tem exequens, militiæ iudicationis mandauit arbitrium, deforme ratus damnare
uiros, quos ipse fouisset. Quapropter in eos quorum egregia opera usus fuerat,
aspere pronunciare ueritus, quęstionē ad se delatam, ad curiæ cognitionē relega=
uit, silentiūq; moderationis suæ fidem, quàm sententiā seueritatis testem esse ma=
luit. Cumq; demum exaudita militum responsione, totius cōcionis suffragia iudi
cationi cōsentanea noscerentur, qui damnatus fuerat interrogari solebat, terreno
an maritimo secessu fugam petere decreuisset. Ita rex proscriptione suos quàm ne
ce puniri maluit, delectumq; fugæ, ne uiolentiam repręsentaret, indulsit. Quod
si reus mari se credere delegisset, eò cōmilitonum frequentia prosequendus, da=
taq; naue, remigijs, cōmeatu, uasculo egerendis aquis idoneo tandiu in littore
operiēdus fuerat, donec rem, si eis nauigatio gereretur, uel si uelis, antennæ extra
cōspectum abijssent. Tum deniq; qui profugerat superiori ab omnibus sententia
repetita, amarissimorū maledictorum uerberibus laceratus, tristissimis totius mili
tiæ suffragijs damnabatur. Qui si tempestate in littus relatus fuisset, cōtinuò ut ho
stis habitus uiolatę societatis pœnas pendebat, discrimenq; capitis eius funesto da
mnationis incursu cupide à commilitonibus expetebatur. Ita non periculosa mi
nus, quàm ignominiosa sontiū euitatio fuit. At si militiæ munere defunctus terra
perfugere

A perfugere maluiſſet, ad nemus uſq; pari militum cura comitandus erat, cunctis
taudiu in eius abitu expectantibus, quouſq; procul ipſum abeſſe cognoſcerent.
Ac tunc demũ magno cum totius militiæ fragore ter ualide ædendus clamor, cun
ctaq; ſtrepitu miſcenda fuerãt, ne fugiturus ullo ad eos errore referri poſſet. Tũc
demum diſtricta etiam inexorabilis omniũ ſeueritas cunctis ſolenni iure comple
tis, ne de indemnato ſuppliciũ ſumere uideretur, ſupremã reo damnationẽ inten-
dit, effecitq;, ut qui ſe à ſpecioſo militiæ cõuictu abruperat, turpiter uagam uitam
proſcriptus exigeret. Ita militaris diſciplinæ rei, iudicialis ignominiæ grauitate in
abiectiſſimorum conditionem relegabantur. Adeò enim rex contumeliam ſon-
tium non ſanguinem ſitiebat, ut eos probroſo caſtigationis genere, quàm cruen-
to punitiores putaret. Si quis autem ei poſtmodum commilitonum uno telo aut
comite ſuperior obuio peperciſſet, ipſius ſe contumeliæ participem præbuit, cu-
ius culpam uindicta proſequi formidauit. Tale noxijs quoties à curiæ moribus
degeneratum fuerat, militiæ munere defungendi ius erat. Adeò quondã caſtren-
ſis notæ dedecora iudiciali repellebantur umbone. Quod ſi reus ab actore teſti-
monio ſuperari nequiret, ſex ſecum commilitonibus in iuſiurandum accitis, cul-
pæ quæ obijciebatur alienũ ſe fuiſſe monſtrabat. At ſi commilitonum quis eum
quem militiæ conſortem neſciſſet iniuria per ignorantiam affeciſſet, ad concilian-
dam errori ſuo fidem, prædictum ſodalium numerum in ſacramenti ſocietatem
contrahere debuit. Cæterum ſolenni iure conuictos, ac ſuperiori modo damna-
tos felicitas deficiebat, occupabat aduerſitas: eo quidem certius, quod trium re-
gnorum pontifices aduerſum talium tranſgreſſionum reos ſolenni execratione
uſos eſſe conſtabat. Ita diſciplinæ ius geminum amplexa columen, partim regio,
partim religionis præſidio nitebatur, ut humanam ſententiam diuino crederes iu
B dicio comprobari. Cuius rigor diſcordias rupit, ſimultates finiuit, ſeditiones ex-
tinxit, pacatioremq; regi militem reddidit. Poſtmodum uero ſeueritati eius ſiue
ob inertiam, ſiue ob clementiam principũ, pecuniariæ mulctæ temperamentum
acceſſit. Quo tamen ſola ligni percuſſio caruit, quod eo canes quis abigere ſoleat.
Adeò maiorum uerecundia ſummam in ictu probroſo contumeliam reponebat.
Contigit autem ut ipſe rex ſua primus lege caderet, iuriſq; firmamentum quod
eatenus ſyncerum, atq; incolume ſteterat, parum ſobrius proprij militis occiſione
laxaret. Cumq; ſe legibus quas ipſe tulerat euidenter noxium animaduerteret,
pœnitentiæ acerbitate correptus, uocata militum concione, regia ſella deſcendit,
inq; omni conſpectu ſupplex humi demiſſus, milites commiſſi ſceleris pœnas ſuo
arbitrio exigere iuſſit, libenter ſe decretam ab eis pœnam ſuſcepturum promit-
tens. Cumq; factũ maieſtatis nomine tueri poſſet, militari ſe animaduerſioni ſub-
ſtrauit, humilitatemq; manſuetudinis ſuæ documentum, quàm uires elationis in-
dicium eſſe maluit. Illi concione lachrymantes egreſſi, deliberatione inita triſtem
de rege ſententiam ferre ut minus honeſtũ, ita parum utile peruiderunt, nõ igna-
ri ſine eo eſſe ſe uacuum ſpiritu corpus, prędam quibus ante imperaſſent futuros.
poſtremo, uniuerſum rei militaris ſtatum eo pœnã ſubeunte conuelli, inq; unius
omnes proſcriptione damnari, lapſum eius ruinam ſuam, damnationem, com-
mune omnium periculum fatebantur. Igitur in tam ardua re ſententiæ dubij, cre-
ditoque ſibi iudicio æquo leuius auſterius'ue uti ueriti, proprio regem arbitrio
decreuere mulctandum, exiſtimantes plus nutui maieſtatis, quàm priuatorum
ſententijs deferendum. Emendabile enim credidere delictum, quod impetu
magis quàm induſtria noſceretur admiſſum. Igitur ex eo iudicem ſtatuunt, pœ-
namq; præſtolanti impunitatis potentiam largiuntur. Et pulchre quidem factam
ſibi iudicandi poteſtatem ipſius arbitrio reddiderunt, ne difficillimum nego-
cium temere iacta pronunciatione finirent, uel commilitonis ultionem placide,

C uel regis ſupplíciũ crudeliter expetentes. Ita ſalus regis penè ſuo ſcelere euerſa,
temporis difficultati donata eſt. Ad hæc ſatis graues eum delicti pœnas dediſſe ar
bitrabantur, qui ſe in tanto fortunæ faſtigio, tam ſuppliciter abijcere ſuſtinuiſſet.
Tum demũ uenerabiliter exceptũ, atq; ex ancipiti reo ſecuri iudicis partibus in-
ſeruire iuſſum, ſellæ reſtituerũt. Rex culpam ære redimi debere cõſtituit. Cumq;
aliàs homicidiorũ crimẽ quadragenis nummi talentis expiari ſoleret, ipſe ſibi tre-
centa ac ſexaginta mulctæ nomine numeranda deſcripſit. Huic ſummæ nouem
talenta auri doni nomine adijcit, eandemq; mulctæ ſpeciem cõſimilis culpæ reis,
lege perenniter irrogauit. Totius uero pecuniæ partẽ regi primã, alteram militi-
bus, tertiam interfecto ſanguine cõiunctis adiudicauit. Cumq; ipſe in præſentia-
rum tam regis quàm rei partes exequi debuiſſet, aſcriptam ſibi portionẽ ſacrorũ
præſidibus egenisq; diuiſit, deũ perinde ac cõmunẽ omniũ principẽ pio munere
propitiandũ exiſtimãs. Egit humanũ iudicem, reum liberalem, ueniæ genus abſo
lutionis ſpem, debito emendationis ordine cõplectendo. Cæterũ eo uiuente mili
taris mos æque uiolatore atq; expiatore caruit. Igitur dum ſic ſeditioſis occurrit,
mens militum à litigijs aberat. In exequenda enim ultione non ſanguinis, non ne
ceſſitudinis uinculo parcebatur, quo minus damnationis partes legitimo rigore
procederẽt. Nunc uero ſolutis hebetatisq; priſtinis militiæ neruis, grauiora inter
cõmilitones q̃ exteros dedecora pariuntur, cum & omnis aduerſum improbos
actio ſileat, & qui culpæ punitor eſſe debuerat, patronus exiſtat, nec ſit qui diſſo-
lutos militiæ mores perfractius rigidiusq; cõſtringat. Hanc itaq; militaris diſcipli
næ cõſuetudinẽ diuturna uſurpatione firmatam, noſtri temporis principes abro-
gare minime erubeſcendũ duxerũt. Vbi enim domeſtica quies ſeditionũ flucti-
bus agitatur, priſcæ cõſuetudinis forma cõuellitur. Quippe aduerſum effrenes,
D cõcitatiq; ingenij tyrones, ſeueritate potius q̃ nimio fauore, ac profuſa indulgen-
tia utendũ eſt. In quem modum Kanuti induſtria pro adminiſtrandis militaris di-
ſciplinæ negocijs, ſyncere ac ualenter excubuiſſe cognoſcit. Præterea militi re-
gem, uel regi militem, non niſi pridie Kalen. Ianuarias abdicandi fas erat. Eiuſdem
quoq; poſtmodũ obſeruantiæ grauitas ab aula regum, in aliquanto obſcurioris fa
miliæ cõuictum prorepſit, diuq; ſuperioris diſciplinæ etiam apud ſupparis cõdi-
tionis uiros imitatio ualuit. Interea Suenonẽ tutelæ tunc Noruagiæ uacantem ca-
ſus abſumpſit, moxq; ad patrem prouincialis miniſterij ſumma conceſſit. Vt autẽ
Kanutus à Richardo, quod ſororis ſuæ repudiũ egiſſet, atq; aduerſus uxorem ſe-
uerius æquo maritali ſupercilio uſus fuiſſet, tanquã à cõiugalia ſacra cõtumelioſe
tractante pœnas ſumpturus, ac tori genialis iniuriam repulſurus, in Normaniam
magna ſe claſſe traiecit. Vbi cum paulòpoſt triſte quoq; de Haraldi fato nuncium
accepiſſet, propior publicę expeditioni quàm priuato affectui, agmen eadem qua
prius celeritate promouit, neq; animo aut officio quo minus cœpto inſiſteret, re-
miſſior fuit: ſed neq; oculos ad ſingularem luctum à generalis militiæ contempla
tione deflexit, adeò rerum ac temporis ſtatum inter fortem patrem ac ſtrenuum
ducẽ egregia animi moderatiõe diuiſit, nec minus in toleranda filij morte, quàm
in hoſtium appetenda perſpicui roboris ſpectaculum præbuit. Cuius impetum
Richardus Siciliam petens, fuga præcurrere maturauit. Interea Kanutus ob gra-
uis militię labores aduerſa ualetudine preſſus, cum ſe corporis firmitate defectũ,
ac mox ſpiritu cariturum animaduerteret, cõuocatos proceres, non niſi bello con
fecto, domos reuerti iuſſit, haud dubie uictoria potituros, ſi funebri eius lecto hu
meros in acie ſubieciſſent, atq; inter primos præliantiũ globos ducis nomine cor
pus ſuum exanime pertuliſſent, idq; fugato hoſte quo clarius cinerum ſuorũ mo-
nimentum extaret, apud Rothomagum promiſſa indigenis libertate, ſepulturæ
mandarent, facile uſuros conditione Gallos, ſi ilico hoſtem finibus ſuis exceſſu-
rum

A rum cognoſcerent, paruoꝗ impendio grandi patriã metu liberare quiuiſſent. O
immenſam perituri regis induſtriã, quæ ſuis in ultimas rerũ anguſtias deuolutis,
diſciplina quàm ſpiritu uiuidior affuit. Enimuero ſuperſtitũ ſalus decedentis in-
genio ſtetit. Nam corpus eius funebri lecto à militibus in acie perlatũ, ad Danorũ
uſꝗ uictoriã ueluti uiua adhortatione profecit, ut non minus extincti, ꝙ ſuperſti-
tis fortunæ pondus ineſſe crederes. Cui mox ſepulturã diſceſſuros ſe pacti à Ro-
thomagenſibus expetiuerũt. Rapuere cõditionẽ hoſtes, cineribusꝗ eius in urbe
ſua acquieſcendi locum dederunt. Ita milites ſuſcepti monitus ratione, pugnã, pa
ctionẽ, ſepulturã atꝗ exequias proſecuti, fato functum humeris ſuis regẽ in acie
pertulerũt, uictoresꝗ funerato eo ſumptis tantũ cõmeatibus, ad propria reditum
habuerũt. Hunc Kanutus exitũ habuit, quo nemo noſtrorũ regum, tametſi plura
alij uictorijs illuſtrauerint, ſplendidior fuit. Adeò enim operũ eius magnitudinẽ
propitiæ famæ fides auxerat, ut quos rerũ geſtarũ gloria pares habuerat, amplitu
dine claritatis excellat. Cumꝗ aliorũ ſplendorẽ ignorãtiæ obſcuritas, ac uetuſta-
tis rubigo perederit, huius decus longa famæ uſurpatiõe ſubnixũ, perpetuis me
moriæ fructibus reuireſcit. Siquidẽ ſanctitate ac fortitudine inſtructiſſimus, non
minus religionẽ, ꝙ regnũ proferre curæ habuit. Quippe cum bellicis late titulis
inclaruiſſet, placidiore ſtudio uſus, ex fiſco ſuo cõpluribus in locis priuatorũ cle-
ricorũ cõuictu inſtituto, cellularũ frequentiã nouis cõuenticulis auxit, ſacrorũꝗ
uenerationẽ, quã maximã ſemper exhibuerat, regiarum opum impendio ſtipen
dijs multiplicauit: monachalẽ quoꝗ ordinẽ uberiorẽ reliquit, ne ferocię propior
quàm pietatis officijs uideretur, æquã ſibi utriuſꝗ laudẽ adijcere cupiens. Cuius
ſtudij induſtria ad tantũ claritatis lumẽ acceſſit, ut cum fortiſſimorũ regum bellica
uirtus antiquitate exoleuerit, eius famã gloriæ quæſtu opulentiſſimã tenaciſſima
poſteritatis agnitio cõprehenderit. Interea Sueno Eſtrithæ filius expectato apud
B Angliã Kanuto, quo plenius incolis auſum defectionis excuteret, militiã præſi-
dijs ſparſit, ne libera monimentorũ occupatione ſuſpectas Anglorũ uires arma-
ret. Vt autẽ Noruagienſibus mortis Kanuti nuncius adfuit, continuò pudore ex-
terni obſequij Danicũ derectantes imperiũ, ad Olaui filium Magnũ, cui bonitas
ſua cognomini erat, deficiũt, eiꝗ regnũ imponũt. Quippe ſpectata patris ſancti-
tas populariũ ei fauorẽ cõciliauerat. Neꝗ enim parenti gratiã impendiſſe cõten-
ti, in filiũ quoꝗ fauorẽ extenderãt. Interea Kanutus haud leuius Noruagicæ perfi
diæ ꝙ paterni fati rumore perculſus, uereri cœpit, ne ſi finitimorũ bello intende-
ret, ex dilatione rerũ Anglia per abſentiã careret, ideoꝗ minoris regni defectio-
nem tolerare, ꝙ maiori cõſimilis auſus locum tribuere, conſultius duxit, leuiori
malo ſolã grauioris formidinẽ præponderare iudicãs. Itaꝗ diſſimulata iniuriarũ
offenſa cõditione defectorẽ aggreditur, iureiurando pactus, eius qui prior dece-
deret, ſuperſtiti regnum eſſe ceſſurũ, ne priſcam regnandi conſuetudinẽ noua re-
gnorũ partitio laceraret, rerũꝗ quondã iunctarũ diuiduã efficeret ſummã. Adeò
enim Daniã Noruagiãꝗ unius eſſe regiminis affectabat, ut alterã alteri ſubijci ꝙ
utrãꝗ ſeparatim regnũ gerere præoptaret, patriæꝗ exteros imperitare, ꝙ patriã
ſine exteris imperiũ gerere mallet. Quę nimirũ cõditio eo ſtoliditati propior, quo
fortunæ ſubiectior, alterutri aut ſplendidũ imperiũ, aut ſordidã paritura fuerat ſer
uitutẽ. In hanc pacti fidẽ utraꝗ pars ſacramento cõuenit. Deinde Angliã profe-
ctus cum cuncta Suenonis induſtria pace pleniſſima cõperiſſet, Eduardũ fratrẽ
quẽ eiuſdẽ nominis pater ex Immę matrimonio ſuſtulit, in regni ſocietatẽ adciſcit,
nõ quod fraterno illũ affectu coleret, ſed ut eius ambitionẽ munificẽtia ac liberali-
tate præcurreret, regniꝗ parte potitũ, totum cupere prohiberet. Itaꝗ nõ tam ue
neratione charũ ꝙ populariũ ambitiõe, paterniꝗ generis autoritate ſuſpectũ, cõ-
ſortem imperij facit. Verũ Eduardo humilior origine animus fuit, ſiquidẽ obtuſi

C admodū cordis obſcuriorem indolis experientiā præbuit. Kanutus cum biennio regnaſſet defungit. Cuius Sueno propinquitate fiſus, relictis apud Angliā præſidijs, Daniam nauigatione cōtendit, retinendæ inſulæ ſpem non ſolum in Godouini filijs, quibus ſanguine admodū coniunctus fuerat, reponens, ſed etiam ex ipſa cōſortis ſui ſtoliditate deſidiaꝗ præſumens. Quod audiens Magnus, Daniā perinde ac ſibi mutuę pactionis lege debitā, ipſiusꝗ Kanuti teſtamento legatā, æquis populariū animis occupat, Suenoniꝗ cognationis ratione ędenti, priſtinā fœderis conditionē opponit. Nec dubitauit alieniſſimū ſibi, ſanguini ſuo regnū legati titulo poſtulare. Sed & Dani pacti cui ſe ſacramento obligauerant ratione permoti, cōſtantius religionis quàm familiaritatis fidem præſtandā putabāt, ideoꝗ facta cōpetitorū æſtimatione, alienū domeſtico prætulerunt, curioſius fœderis pignus quàm debitā regno proſapiā intuentes, fideiꝗ ſuæ ꝗ patriæ reſpectui propiores. Igitur alienigenę partes religioſo fauore cōplexi, præteritā Kanuti familiā regum ſuorū ſanguinē repulſæ deformitate cōfundere, quàm iuriſiurandi uinculū perrumpere maluerūt, ſuffragiorū iura non adulationis, ſed fidei intuitu pōderantes, ſeꝗ plus religioni ꝗ regno debere confeſſi. Adeò promiſſionē ſuam ſequeſtram periurij fieri noluerūt. Quanti igitur roboris fuiſſe tunc inter ciues iuſtitiā credimus, cum inter diuerſæ nationis uiros tantū uirium poſſediſſe cernamus? Et utinam adultæ iam religioni ea apud noſtros uis, autoritasꝗ conſtaret, quā inter antiquos tenera atꝗ eneruis habuerat. Contrà Sueno ſubiectā ſtoliditati cōditionē reputans, temerariū cōſobrini pactū nequicꝗ reſcindere cupiebat, perquā ſtultū argumentādo, quibus antè imperitaſſent obſequi, inꝗ unius iuramēti imprudentia cōmunem deponere libertatē, atꝗ ex fulgenti imperio repente in humilimā cōcedere ſeruitutē. Sed religioſa populariū ſententia ſuperabat, quorum arbitrio

D pacti non ſanguinis habitus æſtimabatur. Verū ut Magni uotis Danica fides reſpondit, ita Suenonis crudelitatem Anglica perfidia circumuentā oppreſſit. Nam poſt eius ab Anglia profectionem, Godouini filius Haraldus ſpe improba totius Angliæ regnū cōplexus, participato cum incolis cōſilio, Danicū ut erat per præſidia diſtributus exercitū compluribus ſeparatim uicis uno eodemꝗ tempore magnifico conuiuiorū apparatu per obſequij ſimulationē excipi iuſſit, meroꝗ ac ſomno ſopitū noctu per inſidias trucidandū curauit. Ea nox paruulo temporis momento uetuſtā Danorū dominationē, diuꝗ maiorū uirtute elaboratū finiuit imperium. Sed neꝗ id poſtera noſtris fortuna reſtituit. Ita Anglia dominandi ius ignauia perditū ſcelere recuperauit. Igitur Haraldus Danicæ oppreſſionis, ſimulꝗ domeſticæ libertatis autor, Eduardo ſummā, facta non animi eius, ſed ſanguinis æſtimatione, permittit, quatenus ille nominis, ipſe rerū uſurpatione regnaret, & quô nobilitate peruenire non poſſet, potentia uallatus aſſurgeret. Eduardus uero ſola generis autoritate, nō prudētiæ ratione munitus, uano maieſtatis obtentu prauorū ingenia, maiorūꝗ petulantiā nutriebat, titulo rex patrię, cōditione miſerabilis, procerū uerna, cōtentus quod alij fructū, ipſe umbrā tantū ac ſpeciē occupaſſet. Ita Anglorū inter ſe ſummā, nomen atꝗ potentiā diuiſerunt, tituliꝗ ius ac rerū dominiū ueluti diuerſis ab inuicē gradibus differebant. Sed nec Haraldus alienū ſpecie regnum geſſiſſe contentus, propriam claritatis imaginem affectabat. Igitur Eduardo ipſum quoꝗ nuncupationis decus inuidit, omniaꝗ regni inſignia in ſe ipſum transferre conatus, cupiditati aditū ſcelere petiuit, occiſoꝗ rege, tituli qui ſolus ſibi deeſſe uidebatur, gloriam occupauit. Interea Sueno tametſi rara fautorum ope ſubnixus, belli cum Magno fortunam experiri decreuit, cumꝗ paucis & incompoſitis aduerſus multitudinem manum conſerere cunctatus nō eſt. Igitur in Iutia prius maritima, deinde equeſtri pugna ſiniſtris congreſſus auſpicijs, utraꝗ uictus conceſſit in Fioniam, nec armis maior quàm agmine fuit. Cumꝗ

ſe omni

A se omni auxilio desertũ, nec hostiũ tantũ, sed etiam suorũ cõtemptu perfusum uideret, Sialandiã, Scaniãq; prætergressus, Suetiã maternę necessitudinis fiducia petere cogitabat. Quem Magno terra mariq; pertinacius insequẽte, in Iutiam se repente Sclauicus effudit exercitus. Quorũ irruptio dubiũ uictori effecit, fugacemne hostẽ pellere, an imminentẽ excipere debuisset. Quidã enim gentis illius nobilissimus, duodecim filijs maritimis prędonibus apud Daniã spoliatus, Iutorũ fines ferro orbitatẽ ulturus inuasit. Quamobrẽ Magnus perseuerantissimis populariũ precibus cõmittendi prælij autorẽ agere postulatus, omisso æmulo à domestico hoste in externũ arma cõuertit, & quasi priuatę affectionis oblitus publicã induit, ne suas q̃ regni partes curiosius egisse uideret. Nec dubitauit alienigeni sanguinis dux summa adhuc fluctuante in seipsum dubię potestatis transferre periculũ. Nocte uero quã belli dies insecutus est, quietẽ eius certę prędictionis species adũbrauit. Quippe somnũ capienti imago cuiusdã obuersata prędixit, hoste eũ superiorẽ futurũ, inq; aquilæ nece uictoriæ fidẽ auspiciaq; sumpturũ. Expergefactus rex uisionis ordinẽ die postera magna cum omniũ admiratiõe uulgauit. Sed & somno omen cõsentaneũ fuit. Progresso nanq; exercitu aquilã quę in quiete demonstrata fuerat, cõminus cõsidere conspectã, pernici equo aduolans hasta petiuit, fugamq; alitis ueloci iaculo præcucurrit. Itaq; nouitate rei ad spem uictoriæ spectatores erexit. Arripuit igitur omen exercitus, atq; fortuito aquilæ occasu certissimã hostiũ ruinã interpretatus est. Cuncti quippe euentũ somnio cõgruisse cernentes, perinde atq; securi rerũ in fortunã suam acceptę rei præsagiũ referunt, & quasi indubitatã uincendi sortem, pari mentiũ alacritate præsumunt, quos eò audaciæ ipsa auspicij religio prouehebat, ut iam sibi uictoriam ante oculos præponentes, absq; respectu periculorũ certatim in prælium prosiliret. Quibus primã pugnandi occasionẽ corripiẽtibus, eodẽq; euentu quo omine dimicãtibus, cędunt funditus

B Sclaui, uictor Magnus felici pugna popularibus percharus euasit, eorumq; propensiore subsidio roboratus, ad prosequendũ regni æmulũ redit, eo quidẽ instantius, quod rerũ successus quo plus sibi gratię peperit, hoc magis Suenonis fauorẽ absumpsit, auersoq; uulgi animo magnopere residuũ eius debilitauit auxiliũ, nec solũ cõtrahendarũ uiriũ spẽ sustulit, sed etiã cõtractas excussit. Quinetiã Guthscalcus Sclauicus inter cæteros qui infelicis eius militiæ stipẽdia deseruerãt, diu se sub alienis auspicijs rem infeliciter gessisse cõsiderãs, cũ domino nihil spei relictũ animaduerteret, militẽ exuens defectorẽ agere nõ erubuit, suãq; experiri fortunã q̃ alienã sequi tutius duxit, ut cũ regẽ meliora speraturũ diffideret, paternę saltẽ neci ultionẽ nõ negaret. Cõsilio respondit euentus, siquidẽ gestis uarie bellis Sclauiã suę ditionis effecit, utq; externis rebus infractus, ita domesticis inuictus apparuit. Nec quæsitæ dominationis felicitate cõtentus, Saxoniã postmodũ parentis necẽ ultus obtriuit, paruæ glorię regnũ, aut diuitias reputãs, si nõ ultionẽ opibus adiecisset. Adeò aũt Magnus ob uindictã finiũ suis charus haberi cęptus est, ut omniũ consensu boni cognomine censeretur, quodq; aliorũ moribus tribui assolet, fortunæ laudibus impetraret. Sueno uero desperatis iam rebus in Scaniam, ut diximus, profectus, Suetiã (nam paternũ inde genus traxerat) reuisere proponebat. Quem Magnus concitato animi impetu subsecutus, cum oppidũ Alexthathiam præteriret, deturbato per occursum leporis equo, trunco cuius pręacuti fortè stipites eminebant adactus extinguit: corpus eius Noruagiã relatũ Throndemi in regiorũ monumentorũ area sepulturã possedit. Ita Suenoni angustissimis fortunę casibus implicato, omniq; mortaliũ ope defecto, pręsidiũ supernę pietatis affulsit, regnũq; quo illum fortunæ iniquitas spoliauit, eiusdem beneficium reddidit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DECIMI FINIS.

C

OST HAEC Daniæ ſtatus uarijs rerum caſibus fluctuatus eſt. Quippe Sueno ſummam ſucceſſu magis quàm uiribus cepit. Sed neq; ad reſtituendã Danici nominis fortunam quicq̃ eius ſuſceptione profecit. Nam adeò nec fauore felix, nec imperio efficax fuit, ut ſubiectorũ animos ueteris offenſæ acerbitatem redolentes, ad ſyncerum ſui cultum adduceret, aut ira abſtractos ad placidiorẽ mentis habitum inclinaret. Tanta ſiquidem mole in Danorũ præcordijs prioris odij reliquiæ cõſederunt, ut priuatos motus reipublicæ uſibus anteferrent, honoremq; patriæ ſua deperire ſocordia, q̃ ſuſcepti ducis auſpicijs reſtitui præoptarent. Neq; enim facile propagata odiorũ ſementis ſtirpitus interit, quippe ut gratiæ in odiũ deflexus facilis, ita odij ad gratiam difficilis eſſe tranſitus conſueuit, raroq; animus quem ſemel grauiter faſtidiuit, ſynceræ fidei ſtipendijs excolit, aut cum quo uehementes primum inimicitias geſſit, affectuoſe poſtmodũ in gratiam redit. Cuius impotentiæ uis à ſimultatis ardore profecta, arcaniſq; æmulationis flammis alita, non ſolum gerendarũ præclare rerum ſpem ſuſtulit, ſed etiam magnifice geſtarũ gloriam corrupit. Verum ea res, ut nouæ maieſtatis conceptũ, ita prioris fideliter cultæ indiciũ ædidit, ſimulq; recentis iniuriæ crimen & priſtinæ fidei perfectionem exhibuit. Principio regni Suenonis Roskildenſium ſacrorũ antiſtes Anachus moritur. Sufficitur Vuilhelmus, quo Kanutus maior & ſcriba & ſacerdote uſus fuerat, genere quidem Anglus, ſed omnium uirtutũ partibus ac numeris abunde inſtructus, idemq; pontificalium ſacrorũ apprime peritus. Ad cuius uſq; tempora Scaniæ genti religionis

D priuilegio Roskildenſis præſidebat autoritas. Ab eo uiro diuiduum eſſe ſacerdotium cœpit. Cuius Scania ueluti alteram partem adepta, protinus inter cõiuncta admodum oppida nouam muneris potentiam partita eſt. Nam Lundia Dalbiaq; protinus ſuſceptũ inter ſe ſacrorum diuiſere primatũ, geminaq; eiuſdem dignitatis uſurpatione certarunt. Nam alteri Henricus, Eginus alteri ſacerdos acceſſit.

Præſul bibulus

Verum Henrico ob immoderatũ potionis uſum abſumpto, põtificatus eius uniuerſum ius, omniaq; honoris inſignia ad Eginum Lundenſiũ præſulem cõceſſerunt, ac ueluti in unum corpus utraq; ſacerdotij ſumma confluxit, quanq; meritò in ebrioſi antiſtitis fato ſobrius ciuium honos expirare non debuit. Sed in gregis perniciem ſordida paſtoris intemperantia redundauit, innoxiaq; ciuitas poti pontificis temulentiã deponendi ſacerdotij cauſam habuit. Ita alterum inimica bibendi cupiditas abſtulit, alterum ſalutaris cõtinentiæ diſciplina prouexit. Indignũ populari nedum pontifice exceſſum, cuius plenã ignominiæ ſortem omnis æui deriſus pleno cauillationis ludibrio proſequitur. Ita bibulus præſul candorẽ ſacerdotij turpiſſimis gulæ maculis obſoletũ, quem uiuendo corruperat, moriendo conſumpſit, humaniq; calicis cupido hauſtu diuini uſum amittere meruit. Cumq; ordini gloriã deberet, notam intulit, pro uirtutis conciliatore probri autor effectus. Nec immeritò, qui alijs continentiæ & frugalitatis ſpecimen exhibere debuerat, tam indecenti fato uiolatæ ſobrietatis pœnas pendebat. Huius memoria Danicis annalibus non paruę eſt uerecundiæ, quoniam perridicula morte cõſumptus, priuatum opprobriũ publico robore perfudit. Hoc loci ſplendida Haraldi memoria

Haraldus frater ſancti Olaui ad beſtias damnatus.

tempeſtiuã ſui exhibet mentionẽ. Qui quum fratre caſſus, ſalutem ſuam intra patriam tueri non poſſet, fugam Byzantio credidit. A cuius rege homicidij crimine damnatus, domeſtico draconi lacerandus obiectari præcipitũ. Nihil enim eius morſu ad necandos reos ualentius ducebatur. Cui in carcerẽ eunti ingenuæ fidei ſer-

uus

A uus ultro sese damnationis comitem obtulit. Exuit uernam ut socium ageret, mortemq; excipere quàm domino deesse maluit. Vtrunq; is qui custodiæ præerat curiosius obseruatum, per os antri inermem excussumq; demisit. Itaq; nudato ministro, Haraldum uerecundię gratia lintheo tantũ discinctum excepit. A quo clàm armilla donatus, pisciculis pauimentũ instrauit, ut haberet draco in quo primæ famis procursum effunderet, reorũq; carceralibus tenebris obfusi oculi uel paruulam perspiciendi copiam ipso squamarũ nitore capesserent. Tunc Haraldus lecta cadauerũ ossa angustijs telæ cõsertioris implicuit, hisdemq; in unum globum coactis ueluti clauam effecit. Cumq; allapsus draco in obiectã perquam auide prædã irrueret, dorsum eius ueloci saltu cõscendens, cultellũ tonsoriũ, quem secum fortè tectum attulerat, umbilico qui solus ferro patebat, immersit. Sectionẽ enim rigidissimis squamis obsitus serpens cætera corporis parte spernebat. Hunc cultellũ Vualdemarus rex res gestas cognoscẽdi ac referendi cupidissimus, rubigine exesum, uixq; secandi sufficientẽ ministerio, familiaribus sępe monstrabat. Sed neq; Haraldus ob sessionis eminentiam ingenti belluę ore corripi, dentium ue acumine noceri, aut caudæ uoluminibus elidi poterat. Minister uero cõpacto gestamine usus, cõuerberatũ belluæ caput ad sanguinẽ & necẽ usq; crebris ictum ponderibus cõtundebat. Quo cognito rex ultione in animi rationem uersa, fortitudini suppliciũ remisit, salutemq; animositati tribuendã putauit. Nec pœnam remisisse cõtentus, addidit charitatẽ. Nauigio eñ stipendioq; donatos abire permisit. Cũq; crimini suppliciũ deberet, fortitudini pepercit, uirtutemq; colere q̃ culpam punire maluit. Reuersus Haraldus Noruagiã occupat, eaq; potitus, arma in Daniam transfert. Igitur Sueno cõtractis Iutis cupidius q̃ cõsideratius apud Dyursam fluuium totam Noruagiensiũ manũ aggressus, ut classe, ita bello quoq; inferior fuit, copiarum numero respondente fortuna. Siquidẽ tam infeliciter q̃ temere dimica-
B uit. Maxima Iutorũ pars ferri metu flumen insiluit, præreptoq; hostis officio, sua ui quàm aliena cõsumi tutius duxit. Itaq; quod ab hoste timebat, sibi ipsa cõciuit, inq; gemino fati delectu unda, quàm armis perire maluit. Igitur dum alterũ mortis genus timide declinauit, alterum cupide cõprehendit, dumq; aduersariũ refugit, hostilem in se ipsa crudelitatẽ exercuit, tanquam spiritũ placidius aquis quàm aëri redditura, ac uiolentiorẽ exitum ferro, quàm fluctibus expertura: ita nescias uiriliter mortẽ, an effœminate petiuerint, incertũq; utrum fati cupidis ignauia, an uirtus incesserit, quoniã tam uehemẽs animi æstus fortes ne an timidi spiritus sui raptores extiterint, ambiguę existimatiõis esse fecit. Breui post dux uicti agminis Sueno Scaniæ, Sialandiæq;, ac præterea quarundã insularum uiribus recreatus, Viszan fluuium classe corripit, eademq; superuenienti Haraldo obuiã in altum procedit. Cumq; Dani paucitatẽ suam hostilis frequentiæ cõparatiõe pensassent, raritati cõsertione succurrendũ rati, digesta in ordinẽ nauigia tenaculis sociare cœperunt, quatenus cõtinenti nexu cohærens classis expeditius opi inuicẽ ferendæ iter sterneret, cunctisq; hac necessitate duratis, tam fugæ quàm uictoriæ indissolubilis cõmunio foret, nec cuiquã à tanta collegij firmitate dilabẽdi fas esset: adeò imbecillitatẽ necessitate roborandã duxerunt. Hic nobis Aslace Skyalmonis candidi remex ob immensam bellicæ uirtutis gloriã literarũ præconijs inculcandus occurris. Danis siquidẽ aduersum Noruagienses maritimo certamine decernentibus, non cõtentus clarissimam pugnã intra propriũ ædidisse nauigiũ, omnibus corporis tui munimẽtis præter scutum abiectis, confertissimã hostiũ ratem insiluisti, quercuq; quam in gubernaculi prius colligamentũ excideras, uiribus fretus hostium corpora cõuerberasti, eiusq; crebris & uegetis ictibus quicquid obuium fuerat obtriuisti, ingentiq; uerberum fragore stupentes prælianti ũ animos à proprijs periculis ad tuæ uirtutis spectaculũ deflexisti. Quinetiã fortissimos utriusq;

C agminis bellatores, operis tui admiratione suscepti certaminis immemores reddidisti, pugnæq́ ac periculorum oblitis auidius te intuendi, quàm seipsos tuendi studium incussisti, ita ut promptissimi quiq́ neglecto discriminis sui negocio, plus te uiso stuporis, quàm ex dubia salute formidinis caperent. Itaq́ fortius fuste, quàm cæteri ferro, rem gessisti, cunctaq́ intolerabili modo comminuens, hinc Danicis, inde Noruagicis oculis incredibilem nisi spectareris operam ædidisti. Adeò autem sociorum paucitatem hostium multitudini coæquasti, ut disparem uiribus pugnam in noctem usq́ par belli successus extraheret, numeroq́ dissimiles copias fortuna persimiles reddidisti. Postremo quum omnem nauis remigem partim fuste, partim fluctibus obruisses, cōpluribus sed leuibus plagis perstrictus, ex tot hostibus admirabilem solus uictoriam retulisti. Quæ res ueri fidem excederet, si non Absolon autor suis eam relatibus tradidisset. Verum Danis nullam uirium accessionem circumspicientibus, Noruagiensibus insperatus domestici ducis aduentus affulsit. Quo uiso Scanienses contusis debilitatisq́ animis noctu, ne res strepitu proderetur, classis societatem soluere, recisisq́ uinculis, ac perrupta nexuū consortione, à cætero agmine intempesta se nocte subducunt. Deinde tacitis remorum ictibus fugā adepti, furtiuo discessu fluminis diuerticula quibus excesserant, repetebant, ibiq́ relictis nauibus passim per auia profugere, meritò omnis Danicæ ætatis conuicio lacerandi. Cuius fugæ deformitas autoribus quàm maxime erubescenda, ad posteros quoq́ probrosa descendit. Luce redita Sueno fugitiuæ admodum classis pudore perculsus, pertinacissima resistendi uirtute fortunam suam armis, quàm fugæ credere maluit. Igitur quanquam & classis, & militum numero inferiorē se cerneret, exiguas bello reliquias applicat, uirtute sua sociale probrū abluere cupiens, bellaq́ animorum quàm numeri robore fortius geri iudicans. Sed pe-
D stiferum temere initi certaminis exitum expertus est, quippe numero uictoria paruit. Skyalmo Candidus, cuius nutu suo tempore totius Sialandiæ uires regebantur, grauiter astrictus, immensaq́ hostium multitudine conclusus, capitur, non quod timide prœliatus, sed quia labente sanguine uiribus prorsus uacuus extitit, tantumq́ eius apud uictores amplitudini donatum est, ut aliàs captiuis parcere insoliti, saluti ipsius custodiæ præsidium adhiberent. Quippe tam conspicuæ dignitatis uirum ferro aggredi passi non sunt. Neq́ enim præsens illi fortuna præteritæ uenerationē adimere ualuit. Sad hanc custodiæ uim apud Caprinum lacum profunda nocte decepit. Cæterum Haraldus non contentus Danorū uires duabus exhausisse uictorijs, ijsdem hostili studio frequentius imminebat. Cuius quū Sueno instanter motibus urgeretur, lacessitæ patriæ defensionem maiore fiducia, quàm fortuna parabat. Tertio tamen bina prius clade afflictus, fortunam suam publicis armis committere uerebatur, qui iam rem Danicam duarum pugnarum temerarijs ingressibus à se confractam uidebat. Interea minores Godouini filij regni æmulatione maiorem perosi, uoluntario secessu inuisam eius dominationem uitarunt, ultroq́ exilij tenebras ferre, quàm fraternæ intra patriam fortunæ splendorem conspicere maluerunt. Ad ultimum Haraldū Noruagiæ regem obsequij promissione cōueniunt, suam patriæq́ subiectionē polliciti, si summa per eum potiri quiuissent. Rapuit oblationē exulum auida dominationis ambitio, Angliæq́ littoribus Noruagica classis aduehit. Eodem fortè tempore Normanorū dux pari impetu diuersum insulæ latus aggreditur. Cuius rex Haraldus inter geminas hostium partes anceps quā priorem exciperet, aliquandiu liberū utriq́ procursum reliquit. Quam ipsius cunctationē Noruagienses timori consentaneā rati, neglectis corporum munimentis, perinde ac securi periculorū ualidius prædæ incubuerūt. Sed dum incautius ruunt sparsi palantesq́, ab Anglis nullo negocio trucidati sunt. Ea res uictoribus maxima quæq́ audendi fiduciam ministrauit. Sed

mox

A mox temere credente audacia Normanos adorti, infelici pugna recentis uictoriæ titulum perdiderunt. Neq; ullum uicti regis uestigium extitisset, nisi postmodũ ab agrestibus obscuro solitudinis loco repertus proderetur. Cuius filij duo confestim in Daniã cum sorore migrarunt. Quos Sueno paterni eorum meriti oblitus, consanguineæ pietatis more excepit, puellamq; Rutenorum regi Vualdemaro, qui & ipse Iarizlauus à suis est appellatus, nuptum dedit. Eidem postmodũ nostri temporis dux ut sanguinis, ita et nominis hęres ex filia nepos obuenit. Itaq; hinc Britannicus, inde Eous sanguis in salutarẽ nostri principis ortum cõfluens, cõmunem stirpem duarum gentium ornamentum effecit. Extincto Haraldo, cui scelera mali cognomen adiecerant, Suenonis regnum quod antè admodum clau dicauerat, perinde atq; acerrimo hoste uacuum, prosperioris fortunę gradibus in cedebat, oppressumq; Daniæ gubernaculum plena prosperitatis uela soluebant. Hic quum liberalitate illustris, beneficentia celeber, cunctisq; humanitatis partibus perfectissimus haberetur, etiam sacrarũ ædium condendarũ, ornandarumq; curam intentissime ædidit, rudemq; adhuc sacrorum patriam ad cultiorem religionis usum perduxit. Verum hunc morum candorem sola libidinis intemperan tia maculabat. Complurium nanq; illustrium puellarum castitate delibata, ut nullum ex matrimonio, ita cõplures ex pellicibus filios sustulit: è quibus fuere cum Gormone Haraldus, cum Suenone Omundus. His accessere Vbbo & Olauus, Nicolaus, Biorno, atq; Benedictus, paterno quammaxime, materno minimũ san guini respondentes. Consimilis copulæ obscuritas Kanutum & Ericum maxima patriæ ornamenta progenuit. Sed & filia Siritha quæ postmodum Guthstalco Sclauico cõiunx accessit, in sequentibus referenda, pellice pariter orta proditur. Tandem rex animum suum ab illecebris luxuriæ & immoderato Veneris usu re tractum, genialis tori castitate cohibere constituit. Vt ergo multorum pellicatuũ

B experientiã licenti nuptiarũ usu, uniusq; matrimonij lege redimeret, nec talibus ulterius cubiculis maiestatis suæ uigorem absumeret, Gutham Suetico rege geni tam sanguine cõiunctam sibi legitimæ prolis cupiditate complexus, simulata con iugij religione collegit, eiusq; coitum pro matrimonio habuit: ita ut dum ad coniugalia sacra celebranda animũ induxit, eorum nomine flagitiũ colorauit: dumq; ab uno se crimine retrahit, in aliud repente prouoluit. Sed tolerabilius quod alieni sanguinis, quàm quod suæ propinquitatis copulam usurpauit, quanquã uterq; huiusce Veneris usus impudicitiæ crimini obnoxius sit. Quam rem Egynus & Vuilhelmus intactam præterire passi non sunt: quippe regem à tam illicito thala mo frustra conantes abstrahere, monitisq; dirimendi cõtractus perseueranter ag gressi, aduersum incestuosam eius libidinem debitæ reprehensionis amaritudinẽ destrinxerunt. Cumq; correptioni insistentes nihil se ea profecisse cognoscerent, apud Bremensium antistitem iniustas eius nuptias accusantes, maiori pontificio castigationis arbitrium reliquerũt. A quo cum rex per sacram ac salutarem admo nitionẽ incesti reus ageretur, disciplinæ minas opposuit, seq; ferro correptiõis insolentiam repressurũ edixit. Itaq; uexationis impatiens, plus crudelitati suæ q̃ sa crosancti iuris uiribus indulgendũ putauit, religionisq; q̃ nuptę desertor esse ma luit. Quæ res ab Hamburgensibus maritimi periculi metu ad Bremenses pontificium transtulit. Hęc uoluentem Vuilhelmus propositum exequi monitis suis pas sus non est. Sanctitate enim consilij consentaneũ furori impetum ab eius pectore submouit, maximaq; doctrinæ suæ perseuerantia studium eius à sententia reuoca uit. Itaq; repente sanior affectus regis animũ occupauit. Saluberrimo nanq; præceptoris imperio resipiscere coactus, continuò iniusti cõcubitus nexũ rescidit, de positoq; stuprosæ mentis ardore, nuptã repudio submouit. Nec solũ ira abstinuit, sed etiam ab illicita cõnubij usurpatione mentẽ retraxit. Gyutha quoq; paternos

C penates repetens, susceptis uiduitatis insignibus cum summa morum synceritate consenuit, castitatemq; uotis professa, uirilis cõcubitus experientiã abdicauit. Et quia iniusto se toro maculauerat, nullum ulterius sibi iuri esse permisit. Sanctitatis siquidem amplexa propositum, reliquum uitæ tempus cœlebs exegit, ingentiq; pudicitiæ seueritate illiciti cõcubitus noxam licentis euitatione pensauit. Sed nec inerti ocio effluere passa, quotidiana cõsuetudine exquisita sacrariorũ ornamenta fingebat, inq; eandem operam continuam ancillularũ curam cogebat. Inter quæ chlamydem sacerdotalem subtilibus sigillis exultam, preciosæq; materiæ impensa ac mirifici operis arte elaboratam, Roskildensi sacrario doni nomine largita est. Alia quoq; complura diuini cultus insignia sacrorum usibus operata est. Sueno uero sacrorum administratores quammaxime cõuersatione probabiles contrahebat, in quibus quanquã scientiam uneraretur, morum tamen curiosius habitum intuebatur, indignum ratus literarũ suauitati summũ familiaritatis consortium tribui. Adeò igitur honestatis scholam literarum rudimentis præponderare credebat, ut in agendo clericorũ delectu uirtutis potius, quàm scientiæ elementa pensaret, lateraq; sua fidis quàm doctis obsequijs uallare mallet. Suenonẽ quoq; Noruagicæ regionis uirum cunctis uirtutis partibus ac numeris instructissimũ, sed parum iusta notitia literarum monimenta complexũ, in ius familiaritatis adciuerat. Hic ex præfectura ad sacerdotium translatus, tametsi Latinæ uocis penuria premeretur, domestici sermonis opibus abundabat. Quem cęteri ingenijs suis ob uirtutem qua ipsis præstabat à rege præferri uidentes, perridicula imperitiæ exprobratione scurriliter cauillandũ duxerunt. Rem enim diuinam acturo, derisus gratia affectum litura codicem subiecerunt. Qui quum salutem regi uotis libello expressis solenni uerborum precatione debuisset exposcere, ipsum famuli nomine
D designaturus, uitiata ab æmulis pagina, muli appellatione fœdauit. Neq; enim lituræ errorem correctionis beneficio redimere nouerat. Igitur circunstantes lectoris imperitiam iocabundo cachinnorũ anhelitu prosecuti, immodico ora risu soluerunt: ipso quoq; ioci irritamento religio in ludibrium abijt. Finita actione rex amotum aræ libellum complexus, cum & ipsum inuida manu corruptũ & recentis lituræ uestigia causam inerter fusæ precationis aspiceret, inuidæ societatis animos detestatus, insultantiũ fraudem coarguit, ipsosq; obtrectatione uitiosiores, q̃ Suenonem inscitia comprobabat. Eundem quoq; breui irrisoribus suis imperitiã exprobraturũ adiecit. Deinde scholam eum petere hortatus, sumptum se administraturum promittit. Neq; hac re quicquã de consueta eius familiaritate decerpsit, ne inuidiæ respondisse potius quàm obstitisse uideretur. Profectus Sueno efficacissime liberaliũ artium studijs operatus est. Quippe literarũ quibus parum inseruierat documenta sumere cupiens, percipiendæ earũ disciplinæ gratia, omissa domestica, peregrinæ scholæ erudiendum se dedit, animumq; doctrinę capacissimũ excolens, Latino se sermone assuefecit. Cuius studijs abunde instructus, uocabulorũ uim ad summa quęq; Grãmaticę rationis elementa animi docilitate percepit, abscisoq; rustici rigoris crimine, facundiã suam ingenij exercitatione politiorem effecit. Itaq; flagrãtissima discendi cupiditate clarũ scientiæ magisteriũ retulit, breuiq; morarũ processu quos imperitiæ derisores habuit, ingenij admiratores inuenit. Primũ inter omnes Vuilhelmus apud regem familiaritatis locũ occupauerat, eiusq; gratiæ mutua animi uicissitudine respõdebat. Etenim ab ipso cęteris impensius cultus, charitatis dignationẽ singulari fide pensabat. Horũ fidei rex tanq̃ tutissimis obsequijs latera sua cingenda cõmiserat. Sed & sequens casus in antistite seueritatis pulcherrimũ, in rege certissimũ moderatiõis documentũ exhibuit. Ipse nanq; sacro circuncisiõis peruigilio solenni magnatũ cõuiuio feriatus, cũ quorundam principũ clandestina obtrectatiõe parũ honorate de se habitũ cõperisset sermonem

monem

A monem, occultam eorum perfidiam temulentiæ laſciuijs detectam exiſtimans, iræ aculeis actus, miſit qui ipſos maritimo tempore intra Trinitatis ædem oraturos cõfoderent, tanquã in ſacris penetralibus aptiſſimus humanarũ cladium locus exiſteret. Itaq; actum erga cõuiuas facinus ſacrilegio duplicauit, ipſumq; pietatis domicilium crudelitatis officinam effecit, neq; loci, aut temporis, quo minus cupiditati indulgeret, reſpectũ habuit. Qua in re antiſtes, templi (ut par erat) uiolatione permotus, in primis diſſimulanter excepit, neq; indignationẽ ſuam ulla ex parte ſtipatoribus patefecit, opportuno uindictã tempore prębiturus. Nam quum rem diuinã pontificali more peragere debuiſſet, non ſolum aduentantẽ regem occurrendi ueneratione excipere ſuperſedit, ſed etiam ſacrariũ ſubire cõniſum à primis eius liminibus abſq; reſpectu familiaritatis ſacerdotij inſignibus ornatus, baculo quo utebatur excluſit, ſacrorũ penatium aditu indignũ iudicans, quorum religionem non ſine graui pacis rubore ciuili ſanguine maculaſſet, ſuppreſſoq; dignitatis nomine non regẽ eum, ſed humani cruoris carnificẽ appellabat. Nec reum obiurgaſſe cõtentus, aculeum uirgę eius pectori infixit, armatũq; duritia animũ imperati parricidij pœnitere perdocuit. Enimuero priuatæ ſocietati publicę religionis uerecundiã prætulit, non ignarus alia eſſe familiaritatis officia, alia ſacerdotij iura, quibus ſeruorum æque ac dominorũ, neq; ingenuorũ parcius, quàm ignobilium flagitia uindicari par eſt. Cumq; abunde foret repulſam egiſſe, etiam execrationem adiecit, nec dubitauit in præſentẽ damnationis quoq; proferre ſententiã. Itaq; mirifica audacia dubium reliquit, fortius illum manu ne, an uoce pulſauerit, quẽ grauibus admodũ cõtumelijs proculcatũ prius linguæ, deinde dextræ repulſa mulctauit, inq; pectore quo uirtutẽ antè coluerat, uitium cõtudit. Neq; enim in tam euidenti ſcelere longum ultionis tempus expectandũ putauit, facilius origini atq; incunabilis culpæ, quàm ulterioribus eius incremẽtis occurrendũ exiſtimãs,

Episcopi seueritas in regem.

B ne mora alitũ crimen diuturnitatis tractu cõualeſceret. Igitur ut regem impotentiæ & temeritatis incurſus tranſuerſum in facinus egit, ita antiſtitẽ ad exercendam uindictã profecta à religionis æmulatione ſeueritas concitauit. Enimuero fortiter uindicata religione, & debitã ordini ſuo fidem, & alienæ temeritati ſalutarẽ reddidit diſciplinã. Ne enim ſolenniũ officiorum tutelam omittere uideretur, ueluti indulgentiæ oblitus, ſeueritatẽ exercuit, neq; ſanctitatis inimico amicus exiſtere aut aſſentatoris potius quàm pontificis partes præſentare ſuſtinuit. Cæterum ſpecię hoſtem reuera amicum exhibuit, quia fida concordiæ pignora ac ſyncera familiaritatis ſtipendia potius iuſti rigoris, q̃ iniqui fauoris examine ponderabat. Quapropter manſuetiſſimum ingenium ſuum depoſita ad tempus clementia auſteritati ſubiecit, meritoq; ad firmandam religionis diſciplinã aliquid à crudelitate ſibi pauliſper mutuandum putauit. Quamobrem infeſto militum concurſu petitus, applicatos ceruici ſuo gladios animi firmitate contempſit, tantumq; ſe in deſpiciendis periculis geſſit, quantũ egerat in prouocandis. Tanto animi robore præditus, tamq; generoſi ſpiritus abundantia inſtructus, diuinæ charitatis munimento ſuperior humani timoris uiribus apparuit. Cuius rex inhibita nece, quum eum non temeraria offenſa, ſed publicæ ſeueritatis fiducia concitatum animaduerteret, conſcientiæ rubore perfuſus, ſceleriſq; quàm repulſæ pudore ægrior, continuò regiam repetit, quietamq; frontem contumelioſe correptus exhibuit, nec ipſa quidẽ generoſæ indignationis uerba inuitus audiuit. Deinde regia ueſte depoſita obſoletam accepit, mœroremq; deformitate cultus, quàm ſplendore contumaciam teſtari maluit. Neq; enim tam triſti pontificis ſententia perculſus, regalis magnificentiæ cultum geſtare ſuſtinuit. Sed abiectis regiæ maieſtatis inſignibus, inſigne pœnitentiæ ſagulum ſumpſit. Quinetiam ſimul cum ueſte potentiam exuit, atq; ex ſacrilego tyranno fidus ſacrorum uenerator euaſit. Siquidem nudatis

C pedibus ad atrium regressus, in eius se aditu prostrauit, terramq; suppliciter osculatus, dolorem qui ex contumelia acerrimus infligi solet, uerecundia ac moderatione compressit. Neq; enim continuò repulsæ uindicem egit, sed pudore ac pœnitentia culpam cruenti imperij redemit. Exulasse huius animũ in nequitia, non habitasse credimus: quẽ ut primo temeritas transuersum in facinus egit, ita postmodum ęquissima moderationis temperies rexit. Quanta enim mansuetudine pectus eius instructum fuisse putemus, qui pontificem palàm seuerissimis sacerdotij uiribus aduersum se usum, non solũ impunitate donaret, sed etiam humilima ueniæ petitione uenerari sustinuit, gratiamq; tam pudoris patrocinio, quàm pœnitentiæ beneficio meruit? Diuina siquidem obsequio, non uiribus propitianda no uerat, ideoq; atrocitatem sceleris uerecunda mœroris acerbitate pensabat. Quinetiam paruulo pudoris irritamento magnopere confusus, excitatã ignominia uirtutem rubori imperare coëgit, quantumq; uiolentiæ religioni crudeliter imperando incusserat, tantũ uenerationis uehementer animo contusus exoluit. Sed dum taliter se gerit, inusitatã sacerdotalis auxilij clementiam expertus est. Interea antistes inchoamento psallendi facto, primaq; concentus parte ædita, quum græcæ precationi solennem rite gloriam subnectere debuisset, ex stipatoribus supplicem foribus regem adesse cognoscit. Igitur cessato cantu, cleroq; conticere iusso, fores repetens, quum regem quid ita se gereret percontatus fuisset, atq; ille criminis confessione facta, religioni sese satisfacturum promittens, sacerdotalis subsidij ueniam postulasset, continuò execratione remissa iacentem amplexus, absterfis lachrymis, depositisq; doloris insignibus, & cultum & animum regium resumere iussit, non licere inquiens priuatum mœrorem publicis interesse tripudijs. Neq; enim eum humiliorem dignitate sua uultum gerentem, aut supplicem liminibus

D aduolutum intueri sustinuit, sed benignioribus uerbis recreatum, pristinam uestem, qua maiestatem suam concinniorem efficeret, corpori reponere cultioreq; progredi iubet: satis graues eum pœnas religioni dedisse ratus, qui se tam demisse agere, tamq; suppliciter prosternere sustinuisset. Deinde imperatis pœnitentiæ rebus, cantores quorũ frequentia solennitas agebatur, in occursum eius quo ornatius reciperetur procedere iussit, statimq; uenerabiliter exceptum, cunctis lætitia ouantibus, ad aram usq; perduxit. Ita prioris uiolentiæ speciem honesto comitatis genere temperauit, repulsæq; deformitatem specioso pensauit obsequio. Nec minus in pœnitentia uenerationis, q̃ austeritatis in admisso reposuit. Quinetiam adhuc mœrenti solicitudinem detraxit, fiduciam adiecit, priuatæq; tristitiæ salebram publica gratulatione discussit. Itaq; quod in potentis uiri scelere pollutum fuerat, religiosa seueritate expiatum est. Sed & populus maximo plausu tam spectatam in rege uerecundiam comprobabat, plus pœnitentia pium, quàm imperio scelestum euasisse confessus. Peregerat iam pontifex seueri ac pij uindicis partes, inq; eodem rigoris & clementiæ experimento se gessit, nec parcius ueniã quàm uindictam exhibuit. Quippe cuius contumaciam seuere repulit, indulgenter modestiam coluit, sicq; pietati iustitiam contemperauit, ut nec sperneret supplicem, nec reciperet insolentẽ. Qua in re paterni affectus habitum plenissime repræsentauit, quod parentis more correptionem blanditijs subsecutus, neque aut elatum amplecti, aut demissum aspernari sustinuit. Post hæc omissa altaris sacra repetens, summo patri regię expiationis gloriam succinit, eoq; serenius gaudium subijt, quo tetrior luctus causa præcessit. Rex ipse biduum quiete peragens, tertio demũ die regio cultu ornatus inter ipsa missæ sacra excelsam ædis partem conscendit, silentioq; per præconem uenerabiliter acto, coram omnibus semet grauissima accusatione perstrinxit, acerbũ religioni uulnus inflixisse confessus. Deinde collaudata antistitis indulgentia, quod tanto crimini tam repente ignouerit,

seq;

A seq; iussu etsi non manu reum celerrime sacrorum usibus restituerit, pro tam cruenti imperij expiatione muneris loco Steffnicæ prouinciæ dimidium aris à se conferri publicat. Nec erubuit multorum auribus singularem flagitij sui cõmittere notionem. Ea res inextricabilẽ regni, sacerdotijq; concordiam operata est. Quippe rex non solum antistitem in eodem amicitiæ gradu habuit, sed etiam maioribus dignitatis incrementis donauit, plus officijs eius ad gratiam, quàm contumelijs ad iracundiam concitatus, quem nõ priuata ira, sed publicæ religionis iniuria aduersum se prouocatum uidebat. Hic enim mirificam illius seueritatem, ille sanctissimam huius moderationem beneuolentiæ constantia prosequebatur. Sed & uterq; quotidianis uotis ne tantæ animorũ concordiæ diuiduum fati tempus intercederet, exoptabat. Itaq; summæ uenerationis officia certatim mutuis sibi studijs impendebant, adeoq; eximiam societatis fidem honoris uicissitudine nutriebant, ut potius inter eos amicitiæ paritas, quàm superioris ad inferiorem familiaritas cerneretur. Veniam nunc ad Kanutum Suenonis filium, qui propitiæ fortunæ beneficio summis naturæ dotibus cumulatus, magno cum indolis experimento ætatem animo præcucurrit. Quippe contracta iuuentute myoparonum piratica monstra perdomuit, Sembicis atque Estonicis illustrem trophæis adolescentiam egit, nouisq; uirium gradibus paterni roboris fundamenta transcendit. Quæ uictoria futurum eius dominium ominata est. Pro amplificanda tuendaq; patria iuges excubias gessit, rerumq; quarũ ob infirmam adhuc ætatem uix spectator esse potuit, autor haberi præsumpsit. Quinetiam iuuenile corpus continuo usu ad bella impigre conficiẽda, armaq; uiriliter sustinenda firmabat, famaq; eius bellica ui in tantum claritatis excessit, ut rediuiuum magni Kanuti spiritum fortunamq; simul cum nominis uideretur cõmunione sortitus, adeò ut nullus eum paterni regni successione potiturum ambigeret. Neq; enim uirtute iam ma-
B turus, honori intempestiuus uidebatur. Sed nec liberalitatis species eius adolescentiæ defuit, cuius fratrem Haraldũ natu maiorẽ obtusi admodum cordis inter iuuentæ initia perpetuus inertiæ sopor oppressum tenebat. Tandem Suenonem ultima penè senectute confectum, apud Suddathorp Iuticarum partium oppidum febri implicatũ aduersa corporis ualetudo corripuit. Qui cum pestifero humore grassante fatalem cordi dolorẽ imminere cognosceret, paruulas adhuc extremi spiritus reliquias trahens, à præsentibus se Roskildiæ sepeliri petiuit. Nec ministerij eorum promisso contentus, sacramento fidem exegit. Siquidem loci illius religio regibus uetusto more exculta, ut uiuis sedem, ita fato functis sepulturam præstare consuerat. Iamq; regis corpus ab ijsdem amplo funere elatum Sialandiam usq; peruenerat, cum primum Vuilhelmus in occursum eius ueniendi mandata suscepit. Nec moratus ad urbem cursu festinato contendit, inq; ipsa trinitatis æde accersitis qui terram ad solidum foderent, prius regi, deinde sibi tumulum extrui iubet. Quam uocem fossoribus potius à mœrore, quàm industria profectam putantibus, extinctisq; non uiuis tumulo opus esse dicentibus, suũ antequam regis funus ab eis excipiendum asseruit, non se uoto fraudandũ inquiens, quo cum eo cõmori semper optasset. Eosdem admiratione stupentes, imperiũ deliramento consentaneũ existimantes, ad obsequendũ pœnam, ni paruissent, comminatus adduxit. Ita adhuc experte morbi corpore, mortis certitudinẽ præsumebat. Deinde citato equo in occursum exequiarũ contẽdens, cum ad nemus fortè Topshogicũ peruenisset, duabus miræ proceritatis arboribus secus iter cõspectis utranq; præcidi, inq; usum lecti funebris aptari præcepit. Illi sibi regalis feretri constructionẽ præcipi rati, imperiũ exequũtur. Compactũ deinde uehiculũ præstantibus robore equis imponũt. Cumq; pontifex syluam prætergressus regiũ in uicino funus adesse cognosceret, aurigã consistere iussit, ac protinus ueluti laxamẽti

Trops orr.

Vuilhelmi epĩscopi obitus mirabilis.

C gratia amiculũ quod habebat exuit, eiq; humi expanso seipsum præcipitẽ superiecit: deinde erectis superne palmis, si quo rerum autori seruitio placuisset, uitam à se finiri petiuit. Sane absq; ulla fati cunctatione amicũ morte insequi, quàm uita deserere præoptauit. Hæc fatus, ueluti in domestico lectulo acquiescẽs extinguitur. O immensam concordiã, quæ superstite spiritu iucundior fuit. Quem famuli longam admodum cubandi moram egisse mirati, cum nequicq; erigere iacentẽ uellent, exanimem repererũt. Igitur recens omnibus inopinati funeris luctus exoritur. Ipse uero à suis feretro exceptus atq; ante regẽ elatus, ut fato posterior, ita funebri pompa prior extitit. Viris nanq; funebri Suenonis lecto humeros subijcientibus, ipse equis subuectus ueluti quidã exequiarũ eius auriga præcessit. Prior uero sacrario allatus, ueram præsagij fidem retulit. Qua tam admirabili fati sorte potitus, se regis cultũ charitati, quàm fortunæ erogasse perdocuit. Exequijs impensius actis, amborũ corpora coniunctis admodum tumulis occluduntur. Hæc sunt ueneranda amicitiæ stipendia, quæ cum è duobus eius consortibus alter excidit, reliquo uitæ dulcedine fastidita, mortis appetitũ ingenerãt. Post hæc Sueno Noricus quem suprà significaui, cõmunibus cleri suffragijs sacerdotiũ sumit.

Regiæ uero successionis delectũ, anceps populariũ sententia pertractabat. Maior nanq; Danorũ pars memor quantis per Kanutũ adhuc priuatæ fortunæ periculis obiecta fuerit, grauiora si regnũ indueret uerita, maligna uirtutis interpres, quod gloriæ eius accrescere debuerat, iniquissima meritorũ æstimatione damnabat, eleuatis uirtutũ præmijs clarissima eius opera repulsæ turpitudine rependendo. Igitur ut hunc negociorũ metu perosa, ita Haraldum ocij cupiditate cõplexa, audaciæ hebetudinẽ prætulit, ignauumq; sibi regem maluit imperare quàm fortem. Quamobrem egregiæ indolis claritate contempta, negatum uirtuti culmen

D uitio tribuere nõ erubuit, repulsa fortitudine, inertiam honoribus insecuta. Verũ hunc ingratæ mentis habitũ fucosa rationis specie colorabat, Haraldum perinde ac natu maiorem ipso naturæ iure regno debitum certans. Genus affectionis inusitatum: hunc uirtus inuisum, illum uitium probabilem fecerat. Soli Scanienses iusta animi inclinatione prouecti, Kanuti probitate culta, Haraldi desidiã respuebant. Igitur Ysoram habẽdi delectus gratia cõuenitur. Ibi quidem ingens oceani uastitas ostijs admodum angustis excipitur, furensq; fretum coactu littorũ in arctas fauces terra compellit. Medium sinus harenæ tenent obscura nautarũ celantes pericula, nam ut abiens eas æstus aperit, ita rediens claudit. Orienti Scania, cætera uero occidenti classis appulerat. Hic fratres apud suos quisq; fautores diuersis in locis cõcionati sunt. Tunc Haraldus uocato assensorũ concilio, nequaq; cõtumeliosam sibi fratris prælationẽ uideri refert, si non eum dignitate posteriorem sors ipsa nascendi fecisset, maioremq; à minore superari ridiculum esset. Qui etsi uirtuti maturior uideretẽ, se tamen naturæ ordine, ætatisq; priuilegio uincere. Præterea indignũ fore ciuium illi uexationem, obiectamq; periculis patriam suffragari debere, suæ uero prouectioni seruatam in omnes clementiam obesse: nec ita merita ab eis æstimanda fore, ut miserias suas gratia felicitatis repulsa pensare cupiant. Nam ingratorũ hanc maxime uicissitudinẽ esse. Ad hæc si summã assequatur, impias se leges abrogaturũ, blandas placidasq; pro eorum arbitrio laturum promittit. Tanti igitur tamq; optati commodi promissorem concio pestiferis eius blanditijs inuitata, regem appellat, paternum illi regnum deferens, cuius inertiæ contemptus magis quàm ullus honos aut gratia referri debuerat. Itaq; populi fauor orationis suauitate præreptus, plus fallacibus eius promissis, quàm inuictæ Kanuti fortitudini præstitit. Igitur fraternæ contentionis certamen uaria assentatione subnixum, sine arbitris aut iudicibus, solis partiũ suffragijs gerebatur. Verum Haraldus imperitæ multitudinis errore suffultus, mox per legatos fratri mandat,

A mandat, ne decretam maiori summã ambiat, eumq; honore sibi postponat, quem nascendi serie priorem sciat, neue regnum maiorum uirtutibus illustratũ domesticæ atq; intestinæ discordiæ bello corrumpat, nec perniciosa seditione diuiduos patriæ motus incutiat, sed potius clausum ambitioni animum gerat, abiectaq; temeritate competitoris sui, suffragatorẽ agere non erubescat. Adiectæ monitis minæ, mandataq; non tam blanditijs pacis, quàm belli irritamentis instructa. Præterea plerosq; fraternæ partis fautores legum emendatione, liberiorisq; uitæ iocunditate promissa, per subornatos in gratiã suam solicitandos curauit. Ita à Kanuto uulgi animos partim spes, partim metus auertit. Ipse deficientibus à se copijs, tribus duntaxat rostratis nauibus in angustissimas Scanici maris fauces elabitur, regno carere iussus, cuius ipse incolumitatem protexerat, terminos auxerat. Vbi fraterna legatione regni cõmunionem spondente reuerti monitus, spretis mandatorum blanditijs, Suetiam fugibundus intrauit, perquam stultum ratus eius se promissis infracta fortuna credere, cuius eadem adhuc uigente minas acceperit. Mox perinde atque iniuriarum oblitus, intactis patriæ rebus bellum aduersum Orientales uiuente patre cœptum, enixe prosequitur. Haraldus habito in octo dies concilio, quod promissis complexus fuerat, rebus prosequi monitus, ut regia maiestate popularem excoleret, in primis aduersum prouocationem restipulandi ius ędidit, prioresq; defensionis partes quàm accusationis instrumenta constituit. Reo siquidem actoris ius in refellenda accusatione concessit, quam antea testium fide subnixam defensionis præsidio repellere nõ licebat. Quod ius usurpatione firmatum ut familiare libertati, ita religioni pestiferum euasit. Ipsa nanq; defendendi potestas non armorum, non testium usu, sed sola sacramenti fide subnixa, multorũ conatus uotorum cupiditate periurio polluit, sed & funditus singularium congressionũ usum euertit. Posteris nanq; susceptas causarũ controuer-

B sias satius iureiurãdo uisum est expedire, quàm ferro. Verum alterum religionis intuitu, alterum salutis respectu periculosius. Quem morem Dani pertinaciter retentum ad hoc usque tempus obstinate usurpant, adeò ut uita magis, quàm eo carere cupiant, salutemq; suam pro ipsius obseruatione deuoueãt. Haraldus uero solis sacrorũ officijs deditus, latarum à se legum seueritate neglecta, impunitas omnium noxas eneruí legum indulgentia prę teribat, omniaq; statuti iuris munimenta conuulsit, ignarus plus deo synceram regni administrationẽ, quàm inania superstitionis momenta placere, seuerumq; iustitiæ cultum superuacua precum adulatione gratiorem existere. Præterea diuinum plenius propitiari numen, ubi iura quàm thura promuntur: plus scelerum quàm pectorũ contusionẽ probare, libentius criminũ quàm genuũ flexus aspicere, nullamq; uictimã uindicatæ pauperum libertati præferre. Quanq; enim regum maiestas rite religioni intendere debeat, aliquãto tamen speciosius interdũ tribunalia, quàm aras excolere potest. His omissis rex sola sacrorũ charitate cõspicuus, iniquissimos actus profusa animi tolerantia sustinebat, pauciora experimentis prosecutus, quàm promissis complexus fuerat. Noxas nõ uenia modo, sed etiam licentia prosequebat̃, tamq; inopem iuris patriã reddidit, quam antea promissis diuitẽ fecit. Sed neq; à regijs moribus habituq; degenerare deforme ducebat. Regnando bienniũ emensus, defungit̃.

Quo mortuo Kanutus fraternis suffragijs in regni fastigiũ reuocatus, orientale bellum quod in adolescentia orsus, in exilio auspicatus fuerat, accepto solio potius amplificandæ religionis, quàm explendæ cupiditatis gratia totis uiribus innouandũ curabat, cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentũ apprehendere cupiens. Nec ante manũ ab incœpto retraxit, quàm Curorum, Sembonũq;, ac Estonum funditus regna delesset. Deinde sublato hoste nuptias circũspiciens, finitimaq; coniugia obscura ac dignitate sua minora reputans, præfecti Flandriæ

C Roberti filiam Ethlam in matrimoniū aduocauit, ex qua filius ei Carolus obue=
nit. Cumq; magnatū inſolentia ſolutos hebetatosq; priſci iuris neruos aſpiceret,
omnibus ingenij modis ad reparandam patrij moris diſciplinam connisus, pro=
batioris iuſtitiæ cultum ſeueriſſimis ædidit inſtitutis, contuſumq; & labentem æ=
quitatis tenorem in priſtinū habitū reuocauit. Non ſanguini, non neceſſitudini,
quo minus iuſte ſe gereret, indulgentiam habuit, nullius amicitiæ aut familiaritati
impunitatē iniuriæ tribuit: ſed omnia antiquæ conſuetudinis momenta præcur=
rens, labefactatū iuris uinculum tenaciſſimo nexu aſtrinxit, ac paternæ ſeuerita=
tis ueſtigia ſolicitus uſurpauit, eoq; ſtudio grauiſſimas maiorū offenſas contraxit.
Sacris decus ſuum reddebat. Sacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis proſeque=
batur. Cumq; ab inerti & rudi populo parum iuſtam pontificibus uenerationem
haberi conſpiceret, ne tanti nominis potitores inter priuatos relinqueret, decreti
circunſpectioris induſtria principum eis conſortionem indulſit, ipſisq; primum
inter proceres locum perinde ac ducibus aſſignauit, autoritatem honore conci=
lians. Prouidit enim ne tanti officij pondus æquo minor ueneratio caperet, inq;
ſumma religionis arce poſiti, infima cultus conditione uileſcerēt. Nec ſolum pon
tificibus dignitatis incrementa donauit, ſed etiam priuatorū clericorum ordinem
benigniſſimis decretis adornare ſtudebat. Nam quo cumulatiorem eis honorem
redderet, literatorū controuerſias uulgaris fori conditione exemptas, ad eiuſdem
profeſſionis iudicium relegabat. Iiſdem religionis reos obiecta repellere neque=
untes, pecuniaria mulcta puniendos permiſit. Quibus etiam in omnia quæ ad=
uerſum diuina cōmitterentur animaduerſionis arbitrium tradidit, cunctasq; hu=
iuſce generis actiones ſacerdotali iudicio deſtinatas à publico foro ſecreuit, ne ho
nore impares conditio æquaret. Quamobrem dignitati pondus adiecit, decusq;
D priuato faſtigio excelſius eorum reſpectui ineſſe uoluit. Quo effectū eſt, ut Da=
norum nemini niſi regi aut pontificibus, eiq; qui potiſſimus regni ſucceſſor ad=
uertitur, domeſticis quenquā liceat actionibus poſtulare. Idem populares adhuc
ſacrorum rudes decimarum religioni aſſuefacere conabatur. Sed propoſiti irrita
ſuaſio fuit: quippe maturitatem rerum capere nouelli cultus rudimenta nequi=
bant. Interea Sueno Roskildenſis templi ædificationem à Vuilhelmo cœptam
ſaxeo opere proſecutus, cum perfecto ſacello ſolas locandi pulpiti anguſtias, quo
minus dedicatio perageretur obſtare conſpiceret, condendi eius gratia Vuilhel=
mi monumentū ſummouit, cineresq; mauſoleo erutos, eo loci ubi nunc acquie=
ſcunt transferendos curauit. Nocte igitur quam dedicationis dies inſecuturus pu
tabatur, ſacriſtæ ſomnium capienti quidam ſacerdotij inſignibus decoratus per
quietem præcepit, Suenoni ſufficere diceret, quod in exædificando ſacrario Vuil
helmi ſibi merita uendicaſſet, ac gloriæ ſuæ alieno labore partam arrogaſſet im=
penſam, ne cuius famam aucupatus fuiſſet, etiam cineres ſubmoueret, eosq; à
Kanuti regis corpore ſepararet. Cuius facti pœnas haud dubie ab ipſo uiolatio=
nis autore, niſi uitæ eius ſanctitas obſtitiſſet, expetendas fuiſſe: nunc uero in ipſas
ſacrarij partes ab eo conditas ulciſcendum, ſeq; omnem operis eius molem fun=
ditus euerſurū. Monuit quoq; ne quis ſuum de cætero tumulum attentare præ=
ſumeret, præfatus neminem qui cineres eius loco ſuo ſubmouerit, impune latu=
rum. Deinde baculo tectum impellere, totamq; operis molem diruere uiſus, ſo=
mnij fidem ædis excidio comprobauit. Quippe ſacrarium repente ab imis fun=
damentorum ſedibus conuulſum excidit: adeoq; res uiſioni conſentanea fuit, ut
eodem temporis momento ruina ſomnij comes incederet, nocturnaq; unius opi
nio omnium oculis interdiu ſubiecta clareſceret. Tantum autem rei miraculum
extitit, ut ne collapſum quidem ſacrariū cuſtodem oppreſſerit. Nam neq; petra=
rum pondere quæ undiq; congerebātur eliſus, neq; ulla collapſæ molis importu

nitate

A nitate quaſſatus, tutum quietis uſum habuit, quanq̃ cubile eius cadenti materiæ contiguũ fuerit. Attoniti fragore ciues, ruinæ præſentis admiratione concurrũt, cuſtodemq́ excidio periſſe creditum, medijs lapidum coagmentis incolumem egredi cernunt. Quæ res omniũ in eum oculos religioſa uulgi admiratione conuertit, incertum utrum templi lapſus an ſacriſtæ ſalus plus uiſentibus ſtuporis attulerit. Nec paruulũ uiſioni autor eius ab imminenti lapidum mole defenſus præbuit argumentum. Qui cum antiſtiti nocturna Vuilhelmi mandata prompſiſſet, ſubridens pręſul, nil ſe mirari inquit, uitæ eius ſeueritati fati habitum reſpondere: ſuæ nihilominus ſolicitudinis fore, collapſas ædificij partes reficere. Quamobrẽ diu poſtmodũ intactus Vuilhelmi tumulus manſit, donec noſtris eum temporibus Hermannus maioris ſacrarij præſes, Arnfaſtusq́ ſcholæ miniſterio functus, conniuente Iſaac ruralis ſacerdotij præpoſito, parabilem magis & inter cæteros cultiſſimũ aduertentes Aſcerianæ ſepulturæ gratia aperiri iuſſerunt. Porrò foſſa ad ſolidum humo, incorruptam antiſtitis togam inter adeſa ſolo oſſa reperiunt. Quibus ſublatis, tanta fragrantiæ uis ſine ullo autore ad circumſtantiũ nares ueluti è beato quodam unguentorũ fonte manauit, ut nemo cœlo potitum ambigeret, cuius cineres tam mira terreſtrium odorum ſuauitas perfudiſſet. Ipſas uero contrectantium manus tanta odoramenti pertinacia aſtrinxit, ut ipſum triduo balneis ac lauacris attentatum abolere nequiuerint. Nec tamen ſanctitatem cinerum, ut decuit, uenerati, in extremam eos monumenti partem applicandos curabant. Sed neque præſumptioni impunitas affuit. Siquidem ſacrilegi conſilij autores peſtiferum audaciæ ſuæ exitum experti ſunt, tantumq́ quiſque ſupplicij retulit, quantum uiolandi buſti ſententiæ impendit. Hermannus nanq́ ſub Abſolone ſacerdotali concilio aſſidens, ſacrum naribus ignem excepit, cuius ui non ſolum corporis firmitate, ſed etiam uocis officio ſpoliatus, elinguis ac mutus ante

Vuilhelmi reliquiarũ odor.

Vindicta uiolati ſepulchri.

B triduum graſſante latius ardore deceſſit, dignus ea corporis parte puniri, qua diuinam ingratus fragrantiam hauſerat. Nec leuiorem Arnfaſtus exceſſum habuit: qui cum impotentium neruorum hebetudini mederi uellet, potione per incuriam ſumpta, quo ſalutem conciliare debuerat, languorem inſtruxit. Sed & rupti tandem iocinoris partes fruſtatim egeſtas uomitu protulit, quas à medico pelui exceptas, maximus pontifex Abſolon dum ad uiſendum eum humanitatis officio ueniſſet, aſpexit. Quo præſente æger hic ſe ob uiolatos Vuilhelmi cineres perpeti proteſtatus, manifeſtas neglecti imperij eius pœnas pependiſſe dicebat, ſeq́ ſua cum tota re familiari religioni pollicitus, trimeſtri languore habito per ſummam animi pœnitentiam expirauit. Miſerandos duorum exitus tertius temeritatis autor aſpiciens, ſeq́ ſimilibus ſupplicijs propinquum ueritus, fati inclementiam pietatis officio præcucurrit. Nam in æde Mariæ magno rei familiaris impendio ſacrarum uirginum conuictum inſtituit, eiſq́ quoad uixit pudicitiæ diſciplinam ingenerauit. Nec tamen omnem prorſus uindictam effugit, diutino nanque uitiati pulmonis languore conſumptus interijt. ita primo fati celeritate correpto, reliquos à diuerſis corporis partibus profecta peſtis tarditate ad ultimam tabem redactos abſumpſit. Igitur tantum unuſquiſq́ pœnæ ſumebat, quantum in uiolanda antiſtitis ſepultura auctorem egerat. Quia enim ſalubritatem ſuam prudentiæ munimento tueri noluerunt, cladem culpæ præcipitio contraxerunt. Ne autem Sueno promiſſam templi refectionem negligentius exequi uideretur, cœptam Roskildenſis ſacrarij fabricam ad finem uſque perduxit. Cuius excolendi gratia coronam arte, impenſaq́ operoſiſſime elaboratam, in eius ornamentum appendit, exiſtimans regias opes potius ſacrorum ſplendori, quàm humanæ auaritiæ ſeruire oportere. Egynus quoque hiſdem fermè temporibus, opitulante rege, Laurentianæ ædis inchoatum à ſe opus explicuit.

C Quibus rex dedicari iussis, mirificã dotis nomine munificentiã erogauit. Nam in æde Laurentiana annua cantorũ stipendia pontificis subsidio fultus, instituit. Ipse enim partim ex fisco suo, regisq; latifundijs, partim antistes ex ante collatis templo beneficijs quotidianos eorum sumptus exhibuit, tantaq; inter ipsos religiosi certaminis alacritas fuit, ut uter in deum uenerabilior fuerit, incertũ extiterit. Prima itaq; dedicatiõis die rex solenniter altaria ueneratus, quartã regij numismatis, quartam suæ in ciues exactionis, quartã æstiui census portionẽ ei, qui pro tempore loci antistes extiterit, muneris loco perpetuo iure possidendã cõcessit. Nec parcius priuata clericorũ iura tutatus, ab eis qui sacrarij rus excolunt uniuersum penè regiæ pensionis ius ascriptis chori ministris deferendũ curauit. Cæterum detractæ expeditionis pœnas, ac uiolatæ pacis uindictam, eorumq; qui propinquis uacui decessissent hæreditates, regij duntaxat iuris esse uoluit. Itaq; non minorẽ in ædendis templorũ priuilegijs, quàm præstandis beneficijs autorem egit. Et ut legibus suis æternitatẽ cõciliaret, eas cõuellere conaturos antistitum execrationi subiecit. Cuius edicti postmodum à multis temere pertentati, uetus adhuc ratio perseuerat. Rex uero quum in omnibus sancte se industrieq; gessisset, præcipue religionis charitate cõspicuũ præbuit, nec unquam remotos ab exactissimo eius cultu oculos habuit. Qui cum fratrum suorum turbam iuueniliter intemperantẽ patriæ admodũ onustam uideret, largis uberibusq; stipendijs alitam, uno duntaxat Olauo Slesuici partibus præsidente in clientelã assumpsit, ac publicũ pondus priuato leuauit impendio. Tandem Danorum nomen armis in desidiam cadentibus à paterni auunculi temporibus obrutũ, animaduertendi nouandarũ rerum cupido subrepsit. Vtq; eius animum certius repræsentaret, non contentus studia sua orientalibus decorasse uictorijs, Angliam infelicitate amissam hæreditatis du

D xit nomine repetendã. Recolebat enim bellicam maiorũ gloriam, cumq; opibus imperij fines, nullo magis quàm Anglicis creuisse titulis, maioremq; eis ex unius insulæ, quàm totius orientis spolijs incessisse splendorẽ. A quorũ imitatione deficere stolidi ac degeneris animi esse, satiusq; regno carere q̃ inter paruulæ telluris angustias inclusũ maiestatis usum habere. Vt ergo negociorũ conformitate maiorum fortitudini responderet, operamq; eorum studijs cõsentaneam æderet, atq; auiti nominis gloriam æquaret, omniũ quæ paterna corrupisset inertia, refectionẽ suæ cõmendabat industriæ, parentemq; perosus, auum æmulatus est. Primũ igitur occultum Olauo cõsilium prodit, eoq; idipsum hortantẽ, rem deinde popularibus aperit. Alacris omnium assensio fuit. Sed quem rex sibi fraternæ charitatis uicissitudine respondere crediderat, latenter æmulum habebat, insidiosæq; eius adumbrationis ignarus, affectum referri sibi, quem ipse impenderet, æstimabat. Quem etsi prudentia secus monuit, sanctitas tamen malignã de fratre suspicionẽ referre prohibuit, ne consanguineã fidem temere damnare, inq; fraudis metu hostes ac necessarios iuxtà ponere uidetur. Verum Olauus affectatione regni pietatis erga germanum oblitus, perfidissimi pectoris habitum summa fidei simulatione tegebat, uulgatumq; regis propositum non solum adulationibus fouit, sed etiam hortamẽtis instruxit, non quod potentissimũ regnũ ab eo recuperari posse speraret, sed ut imperatæ rei difficultatẽ in odium imperantis cõuerteret. Enimuero fratris animum fastidiose æstimans, pijssimum eius amorem parricidali fraude pensa bat. Nam quum eum quod neglectã antè seueritatẽ nouis legibus restituisset, ciuibus inuisum animaduerteret, quò odium eius cumulatius redderet, quod publice displiceret, priuatim exequi stimulabat. Et ne solus insidias uolueret, lecta societate clandestinæ cõiurationis cœtum instruxit. Nec frustra ingeniũ fuit. Quippe primores, quorũ uiolentia regijs sanctionibus retusa fuerat, parricidalis cum Olauo propositi cõsortium habuerunt. Kanutus uero omnium animos glo

A riæ magis, quàm sceleri intentos existimans, imperata classe Lymici maris oris aduehitur, à quo breuissimus in oceanũ transitus patet, quondam nauigijs peruius, nunc uero interiecta arenarum mole præclusus. Hic rex fraternum diu præstolatus aduentũ, nauigandi cunctatione exercitus alacritate est excussus. Nam Olauus reddita tarditatis ratione, ueniendi moram in dies extraxit, cõmentumq; cassandæ expeditionis exagitans, alimenta perfidiæ mendaci impedimentorũ simulatione quærebat, eò morã trahere cupiens, donec aut regem sine eo proficiscentem interim ipse regno priuaret, uel tarditate suspensum exercitum destitueret, rexq; uel desertorũ impunitate despicabilis, uel pœna cunctis inuisus euaderet. Ita & fratrem & dominũ aduentus sui cunctatione ludificans, tam uafrę, tamq; insidiosæ rationis cõmento generosi ac fortis propositi molitionem subruere conabatur. Nec eum callida cõsilij ratio fefellit. Nam tota à rege classis fastidita eius expectatione defecit. Rerum enim quæ à fratre gerebant̃ ignarus, morantis aduentum sæpenumero mandatis exegerat, quũ tandem de eius perfidia certior factus, classe præstolari iussa, Slesuicum lectissima manu festinatò cõtendit, ibiq; fratrem inopinatum & attonitum intercepit. Deinde productũ, accusatumq;, nec obiecta ualide propulsantẽ, perinde ac cõuictum, impotentemq; defensionis compediri à militibus iubet. Qui indebitam regio sanguini contumeliã suis manibus administrandam negabant. Cuius tanta apud ipsos ueneratio fuit, ut ex eo ortos morte, quàm uinculis mulctare mallent, tolerabilius rati quod cõmunis conditio admittit, q̃ quod seruile supplicium exigit. Sed & gentis nostræ uerecundia summã in uinculorum pœna turpitudinẽ reponere consueuit, hisq; affici omni fato tristius ducit, ingenuas mentes probroso, q̃ cruento supplicio punitiores existimans, tantoq; alterum altero speciosius censens, quantũ naturæ habitus à fortunæ uitio distare creditur. Mandatã militibus operam cõmunis frater Ericus exequitur, plus

B iusti imperij quàm iniqui germani respectui tribuendũ, nec sanguini parcendum dum uitia puniuntur, existimans. quippe quem uirtus defecerit, nullã stirpis reuerentiam obtinere, animiq; labe fœdum omnem generis infuscasse splendorẽ. Igitur non tam fratris nomen quàm parricidæ propositum intuebatur. Adeò sanguinis precium euilescit, quum se moribus ignobilem fecerit. Post hæc rex Olauum catenis coërcitum, nauigioq; in Flandriã relegatum, carcerali custodię mandandum curauit. Cuius captionẽ coniurati parum fama aut nuncio experti, quo callidius exercitum soluerent, inertem regis moram absentiamq; causati, classem clandestino monitu circunuentã domos abire iusserunt. Quam rem si quis palàm exhortatus fuisset, publicatis bonis aut in exilium agi, aut capitali supplicio affici lege merebatur. Quam ob rem defectionis incentoribus tutissimũ uisum, ut sine ullo autore ipse sibi populus desertionis licentiam uendicaret, ne tam priuatũ dissessionis crimen quàm publicũ haberetur. Tantum autem apud improuidã multitudinis temeritatẽ insidiosa magnatũ ratio ualuit, quod plebs non minus eorum autoritate, quàm moræ tædio adducta, fidentissimã reuertendi libertatem acciperet. Cuius facti rex cognitione suscepta, dolorem prius, deinde letitiã egit. Siquidem iniuriam in religionis habitum formauit, mulctæq; nomine primam exigendarum decimarũ occasionem corripuit, lætatus quod ei utilissimã propositi rationem opportunitas conciliasset, suoq; dedecore sacrorũ decus instruere cupiens. Cumq; magnates Olauum quem sibi factionis ducem futurũ sperauerant, à fratre interceptum audissent, proposita fraude defecti, summã eius dissimulationẽ egerunt. Itaq; rex accersita postmodum concione, docet quantum Danicis armis militaris semper disciplina profuerit, maiorũ imperijs à minoribus semper obtemperatum fuisse, regum autoritatem popularibus inniti suffragijs, principum famam nullo magis quàm militum fide creuisse, eorumq; nullius momenti imperiũ esse,

C si non plebeijs subsistat auxilijs. Sibi uero nuper ignotam regibus contumeliam obuenisse, inusitatæ defectionis autores hebetudinem audaciæ prætulisse, auiditate ocij speciosissimæ rei negociũ subruisse. Adiecit quoq; quanta pecuniæ summa ob impium desertionis crimen damnari meruerint, gubernatorũ singulis quadragena numûm talenta, terna remigum unicuiq; mulctæ loco numeranda proponens. Nemine collationẽ abnuente, promissa æris solutio est. Quo cognito remittere se Kanutus illam exactionẽ, si sacerdotibus decimas erogare uoluissent, edixit. Tunc concio petita consulendi licentia, paulisper à rege deliberatura secedit, an propositis satisfieri conditionibus oporteret: utraq; exhibitu difficilis æstimata. In soluendo nanq; ære complures inopia afficiendos credebant. Decimarũ uero pensionem omni æuo celebrandam, æternam debitoribus infligere seruitutem. Igitur quasi in tristium rerum contextu minus aspere delectum facturis, acerbior uisa cui comes diuturnitas affuisset. Nam cum altera se tantũ, altera posteros quoq; puniendos aduerterent, præsentẽ inopiam perpetuo muneri prætulerunt. Itaq; temporũ æstimatione facta, quò sibi tantum quàm pro posteris pœnam crearent, culpam redimere præoptantes, semel ære, quàm semper libertate defici maluerunt, iure elicitum, dedecore uacuum, persuasione extortum, probro obnoxium rati. Quinetiam annuam alienis frugem dependere ignominiæ, non religioni attinere censebant. A quibus quum rex deteriorem conditionis partem approbari uideret, simulata pecuniæ exactione, septentrionales Iutiæ partes ingressus, Tostonẽ cognomine Peculatorem, eiusq; collegam Hortam colligendæ pensionis quęstores instituit, mulctæ metu decimarum religionem differere cupiens. Iisdem defectorum res æstimatis possessionum precijs, intactas dimittere iussum. Qui mandatum immitius ac iussi fuerant executi, iniqua plebem exactione pul-
D sabant. Quam rem æmuli regis in popularium concilio deplorantes, calumniam mendacijs exaggerabant. Veris quoq; maiora fingentes, inuisos cunctis reddidere quæstores. Quippe militum opus non regis imperium iudicabant, nec iubentis, sed iussi studium intuebantur. Quorum instinctu multitudo quæstores adorta, communẽ iniuriam publica consternatione cohibuit: magis quid fieret, q̃ quid fieri iussum esset inspiciens. Nec eorũ cædibus satiata, in regẽ quoq; uesana prorupit. Qui impetũ eius opportune sua ratus absentia declinandũ, Slesuicũ concessit, ibiq; coniugẽ cum filio constitutã si res sinistre cessissent, perfugere in patriã iussit, nullũ inter perfidos præsidiũ habiturã. Siquidẽ intempestiuũ regno hæredem domesticorũ arbitrio relinquere uerebaẽ. Igitur Vuandali solam sibi in armis libertatem restare credentes, fugæ eius perinde ac uictores insultare cœperũt. Qui quũ imminentibus Iutis & uetera auxilia deficere cerneret, nec noua temporis angustiæ cõtrahi sinerent, quo tutior secessu foret, Fioniam petit, salutẽ insulæ præsidio quæsiturus, ubi nihilominus indignã religiosissimo spiritu suo uiolentiã expertus est. Hinc em̃ Iutis aucta sęuiendi fiducia, cõcitatã multitudinis temeritatẽ exacuit, hinc grassandi præsumpta libertas tristẽ regi procellã inflixit. Sanè populares pœnæ metu cœptũ omittere ueriti, perseuerantiã sceleri exhibendã duxerunt. Neq; em̃ bis læsum pœnã noxijs remissurũ credebãt. Ideoq; eius exitiũ sitientes, ardentissimo odio sanctissimi uiri necẽ petebãt: ac ueluti ueniæ desperatiõe cõpulsi, hostem tollere q̃ ultorem experiri maluerũt. Nec suis eum finibus exegisse cõtenti, Fionia quoq; propellendũ decernũt. Iamq; rex accepto traiectionis nuncio, Sialandiã emigrare statuerat, cum Blacco quidam primã ipsius familiaritatẽ adeptus, sed nihilominus eum occulte perosus, simulatæ fidei cõsilio hortatur fugæ parcat, Othoniensis pagi præsidia expetat, nec fœmineo more latebram circunspiciat: se interim plebis acta speculaturũ, blanditiasq; iræ eius oppositurũ promittit. Quod si plebis animũ mitigare nequisset, tanto antè id regi pronunciaturũ, quantũ fugę

occupandæ

A occupandæ sat esset. Consilio obtemperatū est. Tunc Blacco omissa legatione, sinistris plebem monitis palpitans, conciliandæ gratiæ loco, odium regi impensius struit. hortatur quācelerrime calumniæ autorem occupent, nec fugacē elabi permittant, oppressionū uindices tyrannum non regem fastidire cōmemorat: carere culpa, quod honestatis æmulatione cōmittitur: patriæ tutores perinde ac pietatis ministros parricidio exui: priuatū abesse crimen ubi publicæ libertatis uindicta peragitur. Præterea miserrimos cœpti irritos, cōpotes felicissimos fore. His atq; cōsentaneis modis solicitato in regis necem populo, aduersum immerentis caput funestos omniū conatus erexit, eaq; actione cōsternatā amentia plebem ueluti furiali quadam face succendit, statimq; impetus creuit ubi hortatorē habere cœpit. Neq; enim temeritati eius constantiā suam obiecit, sed publicæ sese dementiæ autorem ascripsit. Igitur incitatior seditionis procella pestifera eius concione deferbuit, grauiorq; tempestatis incentorē nacti tumultus erupit. Inde reuersus pacatiorē populi animū nunciat: facile cōsternationis procellā acquiescere, si rex iram mutuò deponere, reisq; pœnam remittere uoluisset. Quem rex fidum legationis ministrū ratus, regalis magnificentiæ conuiuio excipit, malignūq; suæ pietatis interpretē donis prosequit̄. Vtrobiq; gratia perfidiæ habita est. Nam Blacco alterna partes uice subiens corrupto legationis officio, pro mediatore proditorē agere cœpit, atq; ex speculatore sceleris hortator euasit, sinistre regis, falso plebis animum interpretatus. Ita pellacis uiri mendaciū legationis titulo inuolutū, regē pariter ac populū fefellit, hunc ne imminentē uitaret, illum ne parceret expectanti. Eundem die postera rex prioribus paria pollicentē ad speculanda seditionis acta dimittit, cōmunemq; hostem inter se & uulgum creandæ pacis autorē assumpsit. Nec solita legato perfidia defuit: cuius pestiferis monitis instincta plebs uehementius aduersum regis caput consternationē destrinxit. Kanutus interim quotidianis

B sacrorū solennibus assuetus, ne quid religioni præponeret, Albani ædem sacram pro se deprecaturus accedit. Quippe precibus deum, quàm hostē armis ne quid charitati detraheret, aggredi præoptauit. ubi dum religioni uacando, officia sanctitatis exequitur, cōsternatæ multitudinis corona armis sacrariū clausit. Quotquot ergo ex militibus hostem præcurrere poterant, periculi consortiū affectantes, regem petebant, eius in seipsos discrimē transfundere cupientes. Cumq; salutem secessu consequi possent, periculū præsentia quæsierunt, morteq; clari quàm fuga tuti fieri maluerunt. Quanta porrò humanitate clientelā hanc abundasse credemus, quæ ne infelicē domini fortunā desereret, periculo sese quod uitare licebat opposuit, inq; magna fugiendi copia salutem regis quàm suam tueri satius duxit? Benedictus quoq; fraternitatis nexum fide imitatus, in templo cum fratre cōmori destinauerat. Ericus uero seorsum ab hoste conclusus cum solus multitudinem sustinere nequiret, per medios hostium globos ferro secessum molitus erupit. Tunc nemine religiosæ pacis domiciliū uiolenter irrumpere præsumente, primus Blacco cunctantibus cæteris ferro ualuas petiuit, ductuq; suo eandem cunctis licentiā tribuit. Ita se non sacrilegij modo, sed etiam publici parricidij ducem autoremq; exhibuit. Quod uidens plebs cōcitato seditionis motu templū aggreditur, eoq; irruptione facta diuinos lares, ac sanctissima penetralia sacrilega tempestate fœdauit. Verū Blacco in ipso quem irruperat aditu trucidatus, datis parricidij piaculis, uiolati sacrarij pœnas pependit: mors eius interfectoris exitu uindicata est. Itaq; alterius fato scelus, alterius pietas causam præbuit. Crediderim tunc pium cruorē parricidali permixtū separatis fluxisse meatibus, atq; sine ulla riuulorum cōmunione hinc sacrū inde scelestū sanguinē diuiduis alueis incessisse. Benedictus liminibus irruptorē excipiens, dum foribus acrius propugnat occidit̄. Rex ipse inter cruentos imminentis uiolentiæ strepitus fiducia cōscientiæ eundē

C mentis habitũ tenuit:neq; religioni parcius q̃ si periculũ abesset,uacauit, ne plus ab eo timoris quàm cõstantiæ uiribus indulgeret. Sed ne extrema quidẽ eius hora sanctitatis studio uacua fuit. Nam cum parietẽ undiq; à popularibus perfringi (quippe ligneus erat) ideoq; propinquã sibi necẽ instare animaduerteret, accersito sacerdoti factorũ arcana cõfessus, per summã mœroris acerbitatẽ præteritæ uitæ culpas absoluit,præmiũq; sibi pœnitentiæ salubritate cõciuit. Tantum enim in innocentia sua fiduciæ reposuerat,ut mortẽ non periculo oppressus refugere, sed metu uacuus appetere uideretur. Quinetiã propassis utrinq; brachijs ante aram fati securus occubuit: ubi dum uictimæ more prostratus percussorẽ expectat,immissæ per fenestrã lanceæ mortifico iactu cõfossus, pium mortis sacrificiũ ædidit, profusoq; militum sanguine, suum ad ultimũ erogauit. Enimuero crebris undiq; telis petitus, corpus immobile tenuit, nec ante loco quo cubabat excessit, q̃ feretro mandaret extinctus. Ex cuius sanctissimis uulneribus plus gloriæ quàm cruoris effluxit:quippe præsentis uitæ exitu initium melioris accepit,hostili iudicio punitus,diuino seruatus. Felix eorũ parricidiũ,qui quem terrestriũ uirtutũ orbe exemerant, cœlestiũ usibus applicabant, caducaq; & fragili potentia spoliatũ, solidæ atq; æternæ felicitatis cõpotem statuerũt. Sed & clandestina eius uirtus perlucidis postmodũ experimentis enituit. Hæc audiens regina patriã cum filio impubere repetit, geminis post se relictis filiabus, ex quibus Ingertha Folconi Sueticæ gentis nobilissimo nupta,Benedictũ,Kanutumq; filios habuit,hisdemq; mediantibus, Birgerũ qui & nunc extat Suetiæ ducem cum fratribus suis nepotem accepit: uerũ ex Cecilię matrimonio Ericus Gothorũ præfectus Kanutũ cum Karolo procreauit. Ex quibus generosissimarũ imaginũ numerosa posteritas clara propinquitatis serie cohærens emersit. At populus perempto rege exultans, quod scelus deflere debuerat,insultatione prosequi uoluptatis loco reputabat. Qui cũ

S. Kanuti interitus.

D parricidio pietatis causam prætexeret, idq; tyrannicidij nomine coloraret, militẽ suum Deus mercede fraudari non passus, arcanã sanctissimi uiri innocentiã manifestis publicauit indicijs, eximioq; uitæ eius splendore etiã clara mortis ornamenta cõcessit.Sanè ad coarguendã parricidarũ malitiã puniti merita miraculosis prodidit argumentis,ignotamq; uulgo uirtutẽ mirifico rerum fulgore detexit.Quorum plebs admiratione perculsa uirtutis inuidiã egit,cõspicuamq; signorũ experientiã diu nequicquã infuscare tentauit. Veteris nanq; inuidiæ fremitu, ac pristinis odij uiribus pertinacius excandescens, adduci non poterat, ut diuinis honoribus coleret,quem ob scelus à se interfectũ putaret,rem cœlitus declaratã humanis argumentis abnegare conando. Quanquã enim damnatos à se mores cœlesti iudicio cõprobatos uideret, ad dissimulandã tamen, occultandãq; miraculorũ fidẽ iustam cædis causam fingebat,firmãq; facti tuitionẽ retinens, sententiæ suæ perseuerantissima propugnatrix existere non erubuit. Nec uita regẽ spoliasse cõtenta, etiam fati laudibus exuere conabatur,cuius lucem extinxerat,famã quoq; sepelire cõnisa. Sed humanis tenebris diuinus splendor inuolui non poterat. Quippe miraculorũ nitor dubietatis caligĩnẽ clara rerum luce pellebat. Nã sanctitatis eius medela uarias imbecillitatũ affectiones remediorũ salubritate prosecuta est. Cũq; obtrectantiũ liuor crebrescentibus signis uirtuti cedere cogeretur, nec fidem ulterius frustrari quiuisset,in facti tamen defensione persistens,sanctitati quidem assensit,sed eam non tam ex pręteritæ uitæ meritis quàm ultimi temporis pœnitentia profectã astruxit. Ita & iustam facto causam prætexuit, & uita cassum honore donauit.Siquidem digne regem perisse, sed pium lachrymis euasisse dicebat, intentionem eius auaritiæ quàm religioni propiorẽ existimans. Cuius erroris non paruas postmodũ pœnas pependit.Sed & posteri paternã redolentes inuidiã,sanctitatis eius formã non moribus, sed lachrymis imputant,præsentiq; incredulitati

præterito

A præterito ſeſe errori implicant. Neq; adduci poſſunt, ut ipſius beatitudinē depoſito odio ſyncere æſtiment. Verum ſacra eius oppidulo orta toto penè terrarū orbe fulſerunt, cultusq; ipſius primū à ciuibus exceptus, paulatim in cōmune propepſit. Cuius tam uitæ quàm miraculorū uirtutē priuatim Othonienſibus uenerandā, publica eam religio cōſecrauit. Sed & cœleſtē eius ſpiritū ad hoc uſq; tempus felix ſignorū fortuna proſequitur. Hinc eſt quod Kanutus diuini iam animi immortalitate potitus, ut terreſtribus patriā patrocinijs attollere ſtuduit, ita cœleſtibus protegere nō deſiſtit: ideoq; ſanctitas eius gloriæ & celebritatis fructu opulentiſſima, ſplendidū in faſtis locū obtinet. Quinetiā ſalutares effectus ſuos quotidianis adminiſtrat indicijs, malitiamq; patriæ, beneficijs penſat. Nam uirtutū eius inſignibus, omnis ætas Danica gloriabitur. Talibus illuſtrationis radijs ſanctorū fatis claritas erogatur, cum cœleſti beneficio mortalis liuor opponitur.

HISTORIAE DANICAE LIBRI VNDECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER XII.

INTERFECTO Kanuto, Iuti iniquæ ſocietatis pertinacia ſingularē Olaui gratiā amplectentes, creari eum regem alacerrimis petiuere ſuffragijs: hunc ſibi plurimū gratiæ relaturum ſperantes, cui tanto regnū diſcrimine quæſiuiſſent. Neq; eius fratribus hunc honorē eximio Kanuti amore ſuſpectis, erogandū duxerunt. Igitur pecunia pacta, Nicolaum cōmunem
B tam præteriti quàm futuri regis germanū, uadem pro eius redemptione dederunt, receptoq; regnū imponunt. Nec paruū Nicolaus fraternæ charitatis ſpecimen ædidit: ſiquidē fraternas induere catenas, ſuiſq; uinculis germano regnū emere non dubitauit. Quod audiens Ericus, cōtumeliæ memor quam ei cōmunis fratris iuſſu inflixerat, ultionis metu cum coniuge Botilda quæ Vluoni Gallitiano ex filio Thrugoto neptis obuenerat, Suetiā petiuit. Dani uero collato certatim ære pro ſponſoris reditu, pactam creditori pecuniā numerarunt. Quem Flandrenſi cuſtodia liberatū, infeſta parricidis fortuna ueluti cladē aliquā noſtrorū abundantiæ ac fertilitati iniecit. Nam cum Dani noui regis initijs applaudentes priſtinæ ruinæ procacius inſultarent, criminoſis ſemper infenſa diuinitas ne diu ſcelus impunitate floreret, petulantiā penuria rependere uoluit, communiq; inopia publici parricidij uicta exegit piacula. Vt enim non in ſingulos modo ſed in uniuerſos animaduerteret, ſumma aëris intemperantia annorū quibus Kanutus regnū geſſerat numerū adæquauit, cœleſtiq; robore humana ui maiorem ædidit ultionē. Quippe uerni æſtiuiq; temporis feruore ſatum omne coaruit, autumnale uero adeò pluuiū fuit, ut ſiquid locorū humilitate paluſtri uel madore alitum ſuccreuiſſet, perſeueranti imbriū inundatione decideret, quanquā cōtrarium cœli habitū humanæ cōmoditatis ratio flagitaſſet. Igitur opportuno ſolſtitium humore caruit, eundēq; ſine modo profuſum ſiccum amans ſextilis excepit. Tunc planè camporū facies cœleſtibus imbribus inundata, late patentis ſtagni ſpeciem præbere conſpecta eſt, ita quod æſtas ægre genuit, autumnus oppreſſit: tantaq; temporū intemperies extitit, ut nec imber æſtum leniret, nec æſtus imbris illuuiē temperaret. Quinetiā agreſtes aquis campos tegentibus, ſupernantia ſpicarū capita demetentes nauiculis excipiebant, ac deinde putres ariſtarū reliquias forna-

C cibus igni percalefactis exiccandas mandabant, sicq; eas molæ subijcientes, quia
panē præstare non poterant, in usum pultis uertebant. Quamobrē tanta ciborū
penuria incessit, ut maxima populi pars alimentorū inops inedia consumeretur.
Ea res locupletes inopia, pauperes morte mulctauit: maioresq; ære, minores spi-
ritu spoliauit. Nam diuitū populus non suppetentibus alimentis, auro argentoq;
salutarē cōparauit impensam: pauperū uero gregē tam census quàm dapis inopē
horrida passim fames absumpsit. Rex ipse ad ultimā tabem redactus, plurima fru
ge latifundia permutabat, agrisq; uænire iussis, alimenta possessionū precijs com
parabat. Nobilibus in eundē usum ingenuitatis insignia erogare, rubori non fuit.
Enimuero abunde seges finitimis erat, ut priuata gentis, non publica terrarū ul-
tio uideretur. Quæ tam dira clades cōuictū populi animū sanctitatē, quam antea
detrectauerat, fateri coëgit: deq; celsitudinis eius cōtemptoribus ueneratores ef-
fecit. Sanè tam euidens pœna, alijs fruge abundantibus, Danis priuatim ingruēs,
& parricidarū noxā, & perempti innocentiā, liquidò argumentata est. Hanc pestē
Sueno pontifex, cuius summa apud Danos autoritas erat, populo parricidij pœ-
nitere permonito incessurā prædixit. Quippe in plebē pius, in deū uenerabilis ha
bebatur, religionēq; attentiore cura, cōciones præstantiore facundia celebrabat:
ita fauore omniū occupato, arcem inter nostros autoritatis, atq; eloquentiæ fasti-
gium possidebat. Subiectorū mores, non solū dictis, sed etiam serenissimis operū
informabat exemplis, nec uoce ꝙ mente concinnior fuit. Idem perfecta trinitatis
æde, in exædificando eius ambitu Kanutū religiosi operis sociū habuit, nec mino-
rem in extruendis Mariæ sacrarijs operam gessit. Quippe unum in urbe, alterum
Ryngstiadis enixe molitus, tertiū Michaël Slaglosæ cōdidit. Adeò se sanctorū pe
D netralium singulari cultu flagrare monstrauit. Nec domestica sanctitate cōtentus,
augmentū eius foris petere arrepto peregrinandi labore cōstituit. Cumq; Hiero
solymā proficiscens Byzantiū peruenisset, cōtracta uarij generis ornamenta cum
sacrorū cinerū reliquijs in necessarios usus domestici templi remittenda curauit.
Sed cuius Græcia pietatē uidit, mortē Rhodos aspexit. Iisdē ferè temporibus ab-
sumpto Richaldo, Ascerus morū generisq; splendore eximius Lundensi potitur
sacerdotio. Olauus cum bis penè lustrū regnando cōdidisset, inter cōtinuas rei fa-
miliaris angustias, nihil regali magnificentia dignū exequi poterat. Sed & finitimi
facto paupertatis eius cōtemptu, famelicū ferro incessere ruboris loco duxerunt,
rati inediā armis obrui non oportere, neq; diuinitus afflictum humanitus premi,
aut cœlestiū uindictā mortaliū uiribus exagitari. Cui enim inuidiosum existeret
regnū, cōtemptissima tot annis inopia profligatū? Cū rex diuinū natalē celebrās,
pane in domo non suppetente ieiunos circunquaq; penates aspiceret, erubescen-
da mensarū inopia magnopere cōfusus, obducto manibus capite suffusoq; lachry
mis uultu, per summā ammi ægritudinē temporis difficultatē gemitu prosecutus
est. Sanè tantulā dapē tot cōuiuis apponi defleuit, cōtemptissimā famē honoratis-
simæ lucis ignominiā iudicās. Qui mihi alienā specie, suam re uera deplorasse ui-
detur inopiā. Deinde supplicatione habita, superna cōtuitus autorē omniū deū ut
si quid iræ aduersus populū cōcepisset, suo non eius periculo satiaret orauit, infe-
licissimū patriæ statum, difficilimū temporis habitū æstimans. Quippe tam inops
epularū cōuiuium quo famē instruere potius ꝙ pellere uideretur, principū oculis
subijcere erubescebat. Nec difficiles numinis aures habuit: siquidē celerē fati uiā
obtinuit, sibiq; mortē, salutē patriæ, si qua modo parricidis uirtus inest, pia prece
cōciuit, ingenuoq; uiuendi pudore maximæ cladis pœnā auertit. Itaq; memoriæ
eius speciosius deposita uita ꝙ gesta ascribi potest, qui fatū patriæ finiendi spiritus
causam habuit. Porrò quantū charitatis erga suos cordi insitū haberet aperuit, cū
& eorū mala proprio capite luere uellet, & cōmune periculū ad se solū redundare
deposceret.

A depoſceret. Nempe quia ſuã pro ciuiũ ſalute deuouit, pij animi titulo fraudandus non eſt. Fortuna ſiquidem famẽ cum autore ſuo pari funere extulit, inediamq; ſatietate mutauit. Huic Ericus natu proximus è Suetia reuocatus, magno omniũ fauore ſufficit. Huius ætas periclitanti populo labẽtis annonę ſubſidia reparauit, ſegesq; tempeſtiui imbris beneficio uiſitata conualuit. Nam regnante eo agrorũ habitus ad tantam ubertatẽ exceſſit, ut ſinguli cuiuslibet annonæ modij totidem denarijs permutarent. Sed & cõtinuis regni ipſius annis eadem agris ubertas inceſſit. Quo euenit, ut non ſolũ ex morũ, ſed etiam temporũ placidiſſimo uſu, boni cognomen acciperet. Tunc planè penuriæ copia, inopiæ ſucceſſit abundantia. Huius uiri uirtutes ſummatim cognoſcere, tædio non ſit. Nam præter ingentia animi decora, ſingularibus naturæ incrementis euectus, admirabili corporis magnitudine eò proceritatis exceſſerat, ut cæterorũ uertices humeris ſuperaret: nec longitudini inconcinna ſoliditas fuit, ut totam eius compagem exactiſſimo naturæ ingenio excultam elaboratãq; putares, quæ corpori granditate conſpicuo conſentaneum uirium habitum conciliauit. Igitur ut corpore nullum, ita nec robore parem habuit, cum ſtaturæ laude egregia quoq; uigoris ornamẽta ſortitus. Haſtæ aut lapidis iactu ſedens ſtantes uincebat: neq; illi ſitus quo minus fortitudinis ſuæ experientiã æderet officere potuit. Eodem corporis ſitu ex robuſtiſſimis duos lucta aggrediebatur, dumq; alterum attrectaret, alterũ genibus compreſſum urgebat. nec ante deſtitit, quàm prius hunc, deinde illum pedibus ſubijciẽdo, amborũ manus poſt terga uinciret. Nec minori robore funiculorum certamen exhibuit. quippe unum dextra, alterũ ſiniſtra, continens eorũ extrema quatuor præſtantibus robore ex aduerſo diſtrahenda cõmiſit. Quibus eum nequicq; ſede ſua detrahere laborãtibus, ipſe funem utrinq; modo dextra, modo læua corripiens, ingenti fortitudine effecit, ut aut tenentibus reſtim excuteret, aut eoſdẽ ad ſe magnopere

B renitentes appelleret, funemq; ducere nequeuntes ſequi cogeret. Eidem quoq; ſpecioſiſſimus uocis habitus fuit. Siquidem cõciones non ſolum præſtanti facundia, ſed etiam tanta pronũciationis amplitudine celebrabat, ut in actionibus non ſolum à præſentibus, ſed etiam à procul poſitis liquidò exaudiretur. Præterea ad conciliandam ſibi populariũ beneuolentiã in extrema actionũ ſuarum parte mandati loco ſubnectere cõſueuerat, ut uiri coniuges ſuas ac liberos, necnõ & ſeruos cum primũ domos rediſſent, ſub eius titulo conſalutationis officio proſequerent, fore ſe cuiq; illius ſeruatorem promittens, cõmunemq; cunctis in exhibẽdo ęquitatis cultu, debitorẽ affirmans. Verum hũc corporis eius animiq; fulgorem, ſola libidinis uis tetris intẽperantiæ maculis obſcurabat. Siquidem coniugalis copulæ tędio Veneris uſum pellicũ cubiculis intentũ habuit. quanq; ei fortuna uxorẽ forma ac moribus conſpicuã ſociaſſet. Nec defuit Botildæ tolerabunda mens ad inſolentiã mariti ſuſtinendã. Puellas ſiquidẽ quas ab eo adamari perſenſerat, maternæ dilectionis officijs proſequebat, easq; quo prõptius mariti ſtudijs indulgeret, quo ad uixit inter pediſſequas habuit. Quarũ ut formam quoq; concinniorẽ efficeret, ſępenumero capitis earũ cultũ proprijs manibus exhibebat. Cumq; abunde foret iram abieciſſe, addidit charitatẽ, & quia ſua ſpecie nõ potuit, aliena marito placere uoluit, uiriq; in eis affectũ colere, q̃ læſionis ſuæ uindictam agere præoptauit, ne clariſſimũ ducem turpitudinis reum ageret. Etenim amoris ſui raptrices officijs q̃ odijs inſequi ſpecioſius duxit. Itaq; non ſolũ mariti flagitiũ diſſimulatiõe texit, ſed etiã abſq; reſpectu pellicatus odium merentibus, gratiã erogare ſuſtinuit, ueneratione cõtemptũ, obſequijs iniuriã penſans, eoq; facto clariſſimũ muliebris patientiæ exemplũ præbuit. Quinetiã ſingulari moderationis beneficio poſteritati inſignem nominis ſui memoriã cõmendauit. Fuere Erico filij, Haraldus, Kanutus, & Ericus: ſed primus cõcubina, ſecũdus matrimonio, tertius adulterio ortus prodit.

Clarum muliebris patientiæ exemplum.

C nec mansuetudinis spiritus regis fortitudini defuit, qui ut crudelitatis alienus, ita socordia uacuus medium inter desidiam ferociamq; temperamentũ teneret. Eiusdem quoq; seueritas benignissime popularibus affuit: ne enim potentum auaritia æquitatis uinculum labefactaret, petulantiaq; iuris hebetudinẽ pareret, insolentię rigorem opposuit, & quo plus à peruersis loco destitit, hoc magis per imperium nocuit. Quippe cum à populariũ oppressoribus parum per absentiam timeretur, eosdem subita satellitũ manu interceptos suspendio consumendos curauit. Quo facto quid aliud quàm iniuriæ pondus arborea lance pensauit? Quamobrẽ maioribus formidolosus, minoribus percharus euasit, cum hos paterna indulgentia, illos regia seueritate insequeret. Filias quoq; cõplures ex concubinatu habuit, quarum unam Haquino cuidam Beronianæ necis ultionẽ pollicito, præmij nomine nuptum dedit: frater siquidem Erici Bero Holsatijs Dytmersisq; subactis, eo loci ubi Vuermundi filium Vffonem, cum duobus Saxonicæ gentis lectissimis manũ Duelli nomine conseruisse proditum est, munitionẽ inhibendæ defectionis causa molitus, uallo fossaq; insulam cinxit. Cuius dominationẽ populariũ quidam priuatim perosus, concionãtis latus hasta transfixit. Ea tẽpestate Sclauorũ insolentia diu Danicæ rei miserijs alita, quippe magis ocijs Olaui prouecta, quàm ullis eius negocijs retusa fuerat, piratica nostros acerrime lacessebat. Sed & Autonẽ quendam splendidissimo loco natum, Falstriam è Sialandia petentem, moriq; quàm intercipi præoptantẽ occidit. Enimuero ingenita Danico sanguini uirtus, captiuitatis sortem omni fato tristiorem existimat. Quam rem Skialmo candidus, frater hic Autonis erat, in celeberrimis Danorũ concilijs querelarũ frequentia prosecutus extudit, ut autoritate eius motum uulgus, unius necem omniũ manu ulciscendã decerneret. Adeò quippe regia maiestas popularẽ euexerat, ut ei decernendarũ
D expeditionũ ius esset, armisq; publicis, non imperiũ principis, sed plebis arbitriũ præsideret. Præterea Alli & Herri Scaniæ oriundi, sed eius usum facinoribus demeriti, Iulinũ certissimũ Danorũ profugium proscriptorũ titulo petiuerũt. Cuius enixe negocia cõsectantes, maritimisq; patriam latrocinijs incessentes, rem Danicam atrocius profligare cœperũt. Tunc Danica iuuentus Iulinum adorta, fractos obsidione ciues, quotquot intra mœnia piratas habebant, cum pecunia pactionis nomine præbere coëgit. Quibus nostri in potestatẽ acceptis, læsæ patriæ pœnas crudelissima mortis ratione expetendas duxerũt. Nam quo uiolẽtiore eos morte consumerẽt, reuinctis post terga manibus palis primũ affigendos curabãt, deinde uentrium caua cultro rimati, nudatis extis primaq; uiscerũ parte protracta, cetera stipitibus explicabant, nec ante suppliciũ remiserunt, quàm tortos extis funditus aluo egestis, horridæ rapacitatis spiritũ profundere coëgissent. Quod spectaculũ ut specie triste, ita re nostris perquam utile extitit. Non solum enim reis pœnã inflixit, sed etiam cæteros consimilẽ cruciatus causam uitare permonuit. Itaq; nõ minori uisentibus documẽto quàm afflictis supplicio fuit. Nec semel quidem Ericus Sclauici roboris amplitudinẽ pressit, & neruos debilitauit, sed iterum ac tertio effrenata gentis illius ingenia tanto tempore retudit, ut nulla eum ulterius piratici æstus procella pulsaret. Interea defuncto Egino Ascerus clarissimo inter lutos loco natus, Lundense sacerdotiũ sumpsit. Forte autẽ Hamburgensis antistes ob inanes & falsas suspitiões Ericum execratione mulctandũ censuerat. Quod ueritus rex, appellatiõe sententiã pręcucurrit, Romamq; e uestigio petiuit: ubi causæ suæ examine diligẽtius habito, pontificis accusationẽ potenter repulit, cunctisq; defensionis partibus actore superior redijt. Nec cõtentus efficacissimũ causæ dictionis suæ propugnatorẽ egisse, aduersariæ partis odio penetraliũ sacrorũ decus externo sacerdotio subiectũ habere passus non est. Quamobrẽ Romam regressus, tum se, tum etiam patriã ac domestica sacra Saxonica prælatione liberari petiuit,

ne

A ne religionis ratione exteris admodum obsequi cogeretur, aut eius disciplinā ab alienigenis petere necesse haberet. Nec difficilē curiæ consensum habuit. Quæ ne clarissimū uirum repulsa afficeret, tum dignitatis, tum etiam fatigationis eius intuitu mota, petitioni annuit, seq; regnū ipsius summi sacerdotij insignibus adornaturā spopondit, atq; ea promissorū spe regem à se exhilaratū dimisit. Sed tristioris fortunæ quod sequitur. Reuersus nanq; Ericus cum more regio domi in propatulo cœnitaret, inter alios quendam musicæ rationis professorem adesse contigit. Qui cum multa super artis suæ laudibus disputasset, inter cętera quoq; sonorū modis homines in amentiā, furoremq; pertrahi posse firmabat. Quinetiā tantas fidibus uires inesse dicebat, ut perceptis earū modulationibus astantes mente constaturos negaret. Cumq; an eiusmodi usu calleret interrogatus, peritiam fateretur, tum precibus regis, tum etiam minis effectū præsentare cōpellitur. Qui cum nec uecordiæ metu, nec periculi prædictione imperantē auertere potuisset, ne furori nocēdi materia suppeteret, primū æde armis uacuefacta, complures extra auditū citharæ in ambitu collocandos curauit, oriente uesaniæ strepitu fores irrumpere, ereptamq; manibus suis citharam capiti illidere iussos, ne ulterior eius modulatio superueniētes quoq; mente captos efficeret. Monuit quoq; præstò esse qui furentium uesaniæ ualenter occurrerēt, ne lymphantes demētia in rixam uersa, mutuis seipsos uiribus interimerēt. Obtemperatū consilio est. Igitur armis domo egestis, claustrorūq; custodia obseratis, fidibus operam dare exorsus, inusitatæ seueritatis musam ædidit: cuius prima specie præsentes ueluti mœstitia ac stupore cōpleuit. Qui postmodum ad petulantiorē mentis statum uegetioribus lyræ sonis adducti, iocabundis corporū motibus gestiendo, dolorem plausu permutare cœperunt: postremo ad rabiem & temeritatē usq; modis acrioribus incitati, captum amentiæ spiritum clamoribus prodiderunt. Ita animorū habitus, modorū uarietas inflectebat. *Citharœdus insignis, affectus hominū pro uoto inflectens.*

B Igitur qui in atrio melodiæ expertes constiterāt, regem cum admissis dementire cognoscūt, irruptaq; æde furentem complexi, cōprehensum continere nequibant: quippe nimio captu furoris instinctus, eorū se ualide cōplexibus eruebat. Naturæ siquidem eius uires etiam rabies cumulabat. Victo itaq; colluctantiū robore procursum nactus, cōuulsis regiæ foribus, arreptoq; ense, quatuor militum continendi eius gratia propius accedentiū necem peregit. Ad ultimum puluinarium mole quæ undiq; à satellitibus congerebātur obrutus, magno cum omnium periculo cōprehenditur: ubi uero mente constitit, læsæ primum militiæ iusta persoluit. ut autem acrioribus expiationis modis pœnitentiā æderet, redimendæ noxæ gratia, religiosæ peregrinationis propositū amplexatus est, Iudæamq; diuinæ uisitationis memoria uenerabilem adire constituit. Cuius studij sanctitatem cum diu tacitus animo reuoluisset, tandem ijs maxime quos ob excellentem corporis habitum profectionis suæ consortes destinabat, insinuat. Quibus rem dolenter ferentibus, idipsum apud celeberrima patriæ concilia publicauit. Quod cū in Vuibergica quoq; concione uulgasset, attonita multitudo perinde ac patrem amissura foret ingemuit, absentiam eius perniciosam patriæ futuram uociferans, inq; eo remorando tota plebs unius plorabundi amici uultum habuit. Ad ultimū lachrymis suffusa supplicem se eius genibus aduoluit, magnopere deprecans, ne magis priuati uoti quàm publici cōmodi debitum intueretur, eumq; plus Deo syncera regni administratione, quàm exilio placiturum affirmans. Ille precibus concionis uoti religionē opposuit, eiusq; titulo propositi pertinaciā tuebatur. Nec populo ad refellendā excusationis rationē consilij sagacitas defuit. Redimendi nanq; uoti gratia tertiā se rei familiaris partē egentibus erogaturā promisit. Sed ne sic quidē tenacissimā sanctitatis eius perseuerantiā labefecit. Negabat enim rex honestatē culpa redimi posse, seq; alieni æris interuētu uoto liberū fore, futurū asserēs si con

C ditione uteretur, ut & se periurij, & patriã paupertatis periculis implicaret. Malle uero proprio sumptu profectionẽ instruere, quàm aliunde impensarũ necessaria mutuari, ne alieno grauamine ad peragendum deuotionis propositum uteretur. Itaq; seductos maiores de substituẽdo interim procuratore consulere cœpit, non quia prudentia fallebatur, sed ne præteritis aliorũ consilijs, suo indulsisse uideretur, priuatam sententiã publicæ præferendo. Quo audito principes id se consultoris optioni permittere responderũt, nec hac quidem in re de eius industria dubitaturos, cuius summã in alijs solertiam didicissent. Tunc rex Haraldum filium quẽ pręstantior ætas honori tempestiuũ effecerat, regis partibus perfunctorie donat. Scialmoni uero candido splendidissimæ atq; integerrimæ dignitatis uiro, cui non solum totius Sialandiæ, sed etiam Rugiæ uectigalis à se factæ procurationẽ detulerat, peragendæ circa Kanutum educationis officium mandat. Ericum autẽ obscuriore loco natum hebetiore quoq; cura complexus, minoris potentiæ tutoribus applicauit. Quibus dispositis ut granditatis suæ speciẽ consentaneo corporũ habitu minueret, procerissimos quosq; peregrinationis participes legit, sicq; alienæ staturæ spectaculo, suæ miraculum temperauit, ne singularis eius magnitudo uisentibus exteris ludibrio foret. Nec piger Botildæ ad consectanda mariti studia animus fuit. Quem quidem eodem uoto, sed diuiduo toro secuta, profectionis meritũ pudicitia cumulauit. Sed neq; Ericus patriæ quam deseruit curam abiecit. Ne enim Dani sub externo pontifice sacrorũ munera celebrarẽt, missis ad curiam legatis, in ornamentũ domesticæ religionis maximi sacerdotij insigne expetendũ curauit. Nec eum Romanæ promissionis fides fefellit. profectus enim à curia legatus, qui sacri insignis prærogatiua nostræ gentis sacerdotiũ adornaret, cum celeberrimis Danorũ urbibus inspectis cuncta curiosissime collustrando, nõ minorem personarũ quàm ciuitatũ respectum egisset, Lundiæ ob egregios Asceri mo-

D res, tum quod ad eam è finitimis regionibus terra mariq; transitus abunde pateat, hunc potissimũ honorem deferendum existimauit. Nec solum eam Saxonica ditione eruit, sed etiam Suetiæ, Noruagiæq; religionis titulo magistram effecit. Nec parum Dania Romanæ benignitati debet, qua non solum libertatis ius, sed etiam exterarũ rerum dominiũ assecuta est. Interea Ericus petitam nauigio Rusciã terrestri permensus itinere magna Orientis parte transcursa, Byzantium ueniebat. Quem imperator nequaq; urbe excipere ausus, extra mœnia tendere iussum hospitalitatis officijs prosequebaẽ, ratus religionis simulatione dolum intendi. Siquidem famam eius ac magnitudinẽ suspicione insecutus, impensis eum quàm mœnibus fouere maluit. Ad hæc, Danos summa à se familiaritate cultos eadem suspicionis occasione notabat, perinde ac maiorem patrij regis quàm stipendiorũ suorum respectum acturos. Inter cæteros enim qui Constantinopolitanæ urbis stipendia mererentur, Danicæ uocis homines primum militiæ gradum obtinent, eorumq; custodia rex salutẽ suam uallare consueuit. Nec imperatoris Ericum opinatio fefellit. Verum re dissimulanter habita, uenerandorũ sacrorũ gratia ciuitatis introitum expetiuit, præfatus maxime se eo loci celebrandæ religionis amore perductum. Imperator collaudato petentis studio, postero se die postulationi responsurum promittit. Interea qui ex Danis Græcorũ militiam secuti fuerant, imperatore adito, regem suum consalutandi potestatem efflagitant, permissisq; segregatim egredi iussum, ne simul omnium animos una regis hortatio caperet. Subornauerat enim imperator utriusq; uocis peritos, per quos eorum Ericiq; colloquia disceret. Primum itaq; consalutato rege considere iubentur. Tum ille fari exorsus, docet Danos Græcorũ stipendia merentes iandudum honoris arcem uirtutibus impetrasse, indigenis exules imperitare, multoq; foris quàm domi feliciores existere. Ad hæc, imperatorẽ eorum fidei capitis sui custodiam credere, eumq; prælationis

A lationis usum non tam ex eorum meritis, quàm ex illorum qui ante eos Græcorũ militiam coluissent, uirtute progenitum. Quapropter magnopere eis curandum esse, ne plus temulentiæ quàm sobrietatis studijs indulgerẽt, susceptæ militiæ melius affuturi, si neq; se uino, neq; regem solicitudinibus onerassent. Fore autem si frugalitatis normam deseruissent, ut militiam segnes, iurgia alacres exequerẽtur. Monuit quoq; ne manum cum hostibus conferturi, maiorem uitæ quàm uirtutis curam agerent, néue mortem fuga præcurrerẽt, aut salutem suam ignauiæ præsidio tuerentur, promittens se cum primum in patriam redissent, fidelem eorum operam beneficijs pensaturũ. Quod si uiriliter dimicantes spiritum in acie profudissent, propinquos eorum ac necessarios honore prosecuturũ. His itaq; consentaneis modis uniuersos affatus, propensam Danorum fidem Græciæ conciliauit. Cuius rei imperator per subornatos certior factus, falso Græcis sapientiæ prærogatiuam ascribi inquit, quod ducis fidem notassent, cuius gentem toties alienam perfidiæ cognouissent. Siquidem probatissimo popularis constantiæ experimento regiæ fidei habitus æstimari poterat. Cumq; eum religioni potius quàm fraudi intentum aspiceret, urbe exornari iussa, ac plateis cultius stratis, dextera manu uenerabiliter exceptum ad curiam & palatium usque magno cum omni tripudio triumphantis more perduxit, & cui suspicionem immerenti inflixerat, honorem quo maior ab homine præstari non poterat, erogauit. Quinetiam ei perinde atq; honoratissimo hospiti regiam cessit, eaq; nemo deinceps imperatorum uti uoluit, ne quis se maximo uiro tecti cõmunione æquasse uideretur, hospitijq; reuerentia perpetuũ hospitis monumentũ existeret. Quinetiam accersito qui staturam eius mensuræ parilitate comprehenderet, stantisq; & sedentis habitum quamdiligentissime coloribus complecteretur, tantæ magnitudinis admiratione perenni spectaculo repræsentandam curauit. Et ne tantum hospitem indonatum dimitteret,

B complacita postulare præcepit. Quem cum facto opum contemptu sacros potissimum cineres exoptare cognosceret, honorandis ossium reliquijs donat. ille religiosum munus cupide amplexatus, idipsum imperatoria bulla assignatum Lundiam, Roskildiamq; deportandũ curauit. Et ne ortus sui locum ueneratione uacuum sineret, Slangathorpiam cum Nicolai sacratissimis ossibus diuini patibuli particulam transtulit. Quippe & oppidi illius templũ molitus, & eo loci ubi nunc aram uidemus, matre æditus proditur. Præterea oblatum ab imperatore magni ponderis aurum spreuit, ac repudiauit, ne postposito continẽtiæ studio, Græcas opes appetere uideretur. Quem mox imperator iniuriæ reum agere cœpit, affirmans se non donum contemptu ab eo fuisse perfusum, abiectisq; precibus unico notæ irritamento oblatis uerecunde eum uti coëgit. Et ne rex accipientis potius, quàm erogantis partes agere uideretur, humanitatis eius officijs mutua liberalitate respondit. Sed donis eius precium nouitas fecit, barbarumq; munus hoc imperatori charius, quo Græciæ rarius fuit. Deinde piraticis ab ipso nauigijs, commeatuq; donatus, Cyprum cõtendit. Cuius insulæ natura adeò quondam tumulorum impatiens fuit, ut mandata sibi interdiu corpora, proxima nocte reijceret. *Cypria tellus humanorũ cadauerũ quondam impatiens.* Hic rex febri implicatus cum uicinum sibi fatum adesse cognosceret, apud celeberrimã Cypri urbem corpus suum funerari petiuit, præfatus tellurem aliorum cineres respuentem, suos quietius habituram. Igitur pro uoto tumulum nactus, corporis sui beneficio uetustam humi indignationem repressit, eamq; humanis ante cadaueribus reluctantem, non solum suæ, sed etiam alienæ sepulturæ patientem effecit. Coniugem quoq; eius idem peregrinationis labor finiuit. Iamq; tota regis stirps Suenonis ad tres tantum filios, Suenonem, Nicolaum, & Vbbonem redacta fuerat. Nam ut ex supra positis liquet, Kanutum, Benedictum atq; Beronem ferrum abstulit, cæteros morbus absumpsit. A discessu uero Erici biennium

C intercessit, antequã Dania certum mortis eius nuncium accepisset. Igitur Sueno natu ab Erico secundus tantopere regnum ætatis fiducia affectabat, ut nequaquã cõmunem patriæ sententiam duceret expectandam, uocataq; Vuibergum concione, publici delectus arbitrium unius prouinciæ iudicio præcurrere non extimesceret. Et fortassis morum suorum obscuritatem perspicaciori censuræ committere uerebatur, ideoq; fastigium paucitatis consensu rapere, quàm fortunam suam incerto multitudinis decreto subijcere maluit, partiumq; suffragijs occupare, quod uniuersorũ erat sententia tribuendum. Sed dum citato equitatu cursum ad Vuibergicæ concionis locum dirigit, corporis firmitate defectus, quo lenius cõmodiusq; ferretur, carpento se excipi iussit, affirmans hilariter obiturum, si saltem sub regis titulo triduum exegisset. Neq; enim neruorũ hebetudo, aut membrorum tarditas festinabundæ mentis cursum reflectere potuit: sed ob morbi magnitudinem huius quoque usum perosus, ministris properare iussis, lecticam poposcit, præfatus nil se curaturum, si rex à populo salutatus, spiritum in concione deponeret. Enimuero insopibilis ambitionis calor imbecillitate superari non potuit. Sed dum aduersæ ualitudinis immemor supra uires concionem appetit, non regno fatum, sed fato regni titulum præcucurrit. Restabat igitur ut circa Nicolaum, Vbbonemq; delectus perageretur. Nam Haraldus summa sibi populariũ odia iniquissima regni administratione pepererat. Quippe procuratione in calumniam uersa, tam fœde se, tamq; deformiter gesserat, ut abiecto iustitiæ cultu rapinis ac latrocinijs teterrimam in subiectos potentiam exerceret, plebemq; omni iniuriæ genere fatigaret. Quo euenit, ut cuncti sordidissimam eius dominationẽ perosi, nequaquã regnum oppressori deferendum putarent, indignum rati iniurias suas obsequijs, angustias honore rependi. Cunctis ergo Ysoram coeuntibus, cum ob ætatem Vbboni summa decerneretur, Nicolaus solus qui id ægre laturus putabatur, maximo fauore concionis suffragia comprobabat, quod Suenonis filij pro ætatis habitu regni inter se successionem uersare consueuerint, semperq; minorem maior honoris huius hæredem habuerit. Vbbo uero parum solertiæ uisus, ueluti secordiæ conscientia tanto oneri humeros suos subijcere recusauit, uegetioris ingenij fratrem eo munere dignissimum asseuerans. Enimuero animi sui imbecillitatem, proprio quàm alieno iudicio metiri prudentius duxit.
D Sed mihi quidem uitandæ præsumptionis gratia, humilius quàm uerius de uirtute sua sensisse uidetur, cui melius respuendo regnum, quàm amplectendo consuluit. Eo quidem honore dignior, quod oblatum sibi fraternæ prudentiæ cedere non erubuit. Et quidem Dani parum iusta æstimatione tam modestam eius uerecundiam prosecuti, ignariq; prudentem uirum fugiendi oneris rationem inertiæ simulatione quæsisse: quem perseuerantia superare debuerant, negligentia prætertire sustinuerunt. Quis enim mentis compos huius refertum industria pectus ignoret: qui se intra priuatum fortunæ habitum continere, quàm dignitatis incrementa cura ac solicitudine quærere præoptauit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DVODECIMI FINIS.

A

GITVR Nicolaus suscepto regno adeò animum ab omni fastu auersum habuit, ut nihil ex pristina mansuetudine sua decerperet, totamq; præteritæ uitæ cõsuetudinẽ retinens, cum fortuna animũ mutare passus non est, ne potius fortunæ mores, quàm moribus fortunã subijcere uideretur. Præterea ne patriã sumptuosa clientela ac uoracibus oneraret impensis, quotidianã militiã suam sex tantũ aut septem clypeis ob exturbanda latrocinia contentã habuit, nec petulantiorẽ regem, quàm militem egit. Duxit autem Margaretã patre Ingone Sueonum rege, matre uero Helena natã, cuius castitatem rex Noruagiensiũ Magnus coniugio delibauerat. Qui quum sedulo Sueones adortus, in Hallandenses etiam arma proferret, inopinata eorum irruptione perculsus, ut erat calciamentis uacuus probrosum ad naues recursum habuit, eiusq; fugæ deformitatẽ etiam cognomine usurpauit. Cuius manũ Ingo saluti suæ perniciter imminentẽ ferre nequiens, merendę pacis gratia filia ei in matrimonium tradita, periculum beneficio repulit. Ex hac itaq; Margareta Magnus prolem non sustulit. Nicolaus infelicibus sobolẽ auspicijs propagauit. Cuius filius Ingo initio adolescentiæ effrenis equi lasciuia excussus, eiusdemq; ungulis artuatim obtritus, splendidissimũ sanguinẽ luteis uiarũ sordibus erogauit, tristissimoq; fati genere cõsumptus, sparsis uiatim membris, lacerũ humi cadauer iacuit. Pædagogus quippe eum equo assuefacere cupiens, habenas manu cõtinere permisit, quarũ regimini intempestiuus adolescens pede subsellijs inhærente, contiguum solo corpus habuit. Magnus uero felicioribus naturæ quàm fortunæ incrementis euectus, teterrimũ cõsanguineæ cædis piaculũ ædidit, atq; ad notissimũ fidei exemplũ euasit. Cui mater ampliorẽ propinquorũ fauorẽ affinitatũ beneficio

B creare cupiens, Henrico Regnaldi fratris Kanuto Ingiburgã sororis filiam coniugio copulauit. Paterna uero bona in æquales admodũ portiones partitione redegit, unam sibi, cæteras nuptis (quas præfatus sum) diuisionis parilitate cõtribuens. Hinc Danorũ, Sueonumq; dissensio orta, ac deinde cõpluribus inimicitiarũ incrementis coalita, ad hoc usq; tempus ueteris odij tenacissima perseuerat. Præter hęc Ingritha Vbboni cuidã postmodũ denupta, Nicolao ex pellice nata proditur. At Margareta non solum diuinarũ ædium opes latifundijs auxit, sed & totis uiribus ad augendũ eorum splendorẽ incubuit, sacerdotalisq; cultus inopiã exquisito ornamentorũ genere permutauit. Enimuero quo rem diuinam ornatiorẽ efficeret, pallas, laticlauias, cæteraq; sacerdotij insignia cõdere, atq; sacrorũ usibus erogare curæ habuit. Henricus uero Guthskalci ex Siritha filius maternis à Nicolao bonis indigne spoliatus, tam acrem eorum repetitorẽ agere cœpit, ut Danis infatigabiliter imminens, ipsum intra Slesuici fines ad tuendã salutẽ suam statione & excubijs uti cogeret. Interiectã Albiæ Slesuicoq; prouinciã cultore uacuefecit. Cuius rei ulciscendæ gratia Nicolaus excita classe, Liutcham appellit, Eliuo Slesuicensis præfecturæ uiro equestres obuiã sibi copias ductare iusso. Necdum enim Dani externas obequitando pugnas cõficere nouerant. Verũ præfecti leuitas pecuniæ ab Henrico pactione corrupta, cupidius quæstũ, quàm imperiũ intuebat. Itaq; Nicolaus Sclauicis in campis uacuã equis phalangẽ explicat. Tunc Sclaui pedites obequitando lassare, quàm cum tota acie manum cõserere tutius rati, nunc alas, nunc cornua circumuolando, eademq; uarie iaculis incessendo, obliquis hostẽ insultibus lacerabant. Procursu nanq; in eum directo fuga referebantur, nec recursum segnius quàm impetum ædebant, nostrorũq; maiore mole quàm pernicitate sibi imminentiũ ex aduerso congressum uitantes, reiectis habenis, aduersos preme-

C bant. Terribilē bello uirtutē furtim & quasi insidiarū latrocinijs attentantes. Ita la xata debilitataq; Danorū acies, quia rem in plano parum feliciter gesserat, uicini montis editum occupauit, salutem suam quam armis tueri nequibat, loci præsidio munire cupiens: eoq; potita, uerticis beneficio subiectū hostem secura conspexit. Die postera ne loci, quàm suis uiribus munitior uideretur, ancipitem campi fortunam repetere, quàm certo montium tutamento gaudere maluit. Sed equestris militiæ spiritum pedestris ferre non potuit. Quo euenit, ut amissum pugnæ decus recuperare nitentes, pristinæ cladis ignominiam postera cumularent. Crediderim hanc pugnæ fortunam ab instrumentorū magis, quàm animorū inopia profectam, quia dum fortitudinis spiritus parum curiose prima militiæ commoda circunspexit, nō metus sed inertiæ pœnas pependit, suaq; potius negligentia quàm alienis uiribus proculcatus occubuit. Haraldus re fortiter gesta adeò grauiter affectus proditur, ut gradiendi inops clypeoq; à suis exceptus, alienis manibus castra sequeretur. Kanutus quoq; per summam uulnerum acerbitatem pedum firmitate defectus, promptissimā militis fidē expertus est. Qui ne dominus ab hoste interciperetur, periculum eius suo discutere non dubitauit. Socijs nanq; de industria fugere iussis, ipse corporis simulatione cursum lentius agens, imminenti sibi Sclauo manus obtulit uinciendas, eiusdēq; propius obequitantis habenas corripiens, lata à socijs ope, equo barbarum spoliauit. Quo potitus, protinus eo summam Kanuti imbecillitatem adiuuit. Igitur ut callidæ, ita periculosæ fortitudinis felix exitus fuit. Subeunte crepusculo nostri infelicem pugnæ euentum sortiti, reliquias suas unico repetiti uerticis præsidio tuebantur. Cibo quoq; & potione defectos præter uulnera ac lassitudinem etiam alimentorum inopia lacerabat. Igitur
D ad ultimam penè tabem redacti, quum & pericula undiq;, & nusquam auxilia circunspicerent, quippe & Scaniensiū tempestate detinebatur aduentus, & Elinus pecunia ab Henrico corruptus, reddita tarditatis ratione, copias ducere supersedebat, humanæ opis desperatione ad cœleste presidium cōfugerunt, absumpteq; spei suæ reliquias in dei, quàm hominum fortitudine reponere maluerunt. Postera uero die qua Laurentianæ uigiliæ sacra recolebantur, diuinam potentiam nullo melius, quàm frugalitatis uoto propitiandam rati, concione lugubriter habita, lucem qua uel priuatum Laurentij, uel publicum sanctorum solenne præcurrimus, siue quàm diuinæ passionis memoriæ dedicare consueuimus, annuo temporum uolumine repetitā, ab omni Danica ætate continentissima ieiunij religione excolendam promittunt. Quod uotum publicæ necessitatis exigentia nuncupatum, exactissima posteritatis cura firmauit, indignum rata statam à maioribus continentiam stomachi impatientia atq; escarum auiditate conuellere. Diluculo uero nostrorum acies centuriatis globis naues repetere adorsa, Scanienses nuper classe aduectos obuios habuit. Quorum aduentus beneficio recreata, ipsos perinde ac corpore & uiribus integros ne terga ab equitatu incesserentur, curare iubet. Deinde composito gradum agmine promouens, cùm fortè limosam obiecti lacunaris uoraginē traijcere debuisset, neq; eam ullo compendij deflexu uitare quiuisset, peragrare adorsa, sed mox palustri cœno tenacius implicata, ac desidentis luti illuuie præpedita, confuso transitionis impetu similem fugæ tumultum ædebat. Maior pars labili paludis mole pessundata, pecorum more ab hostibus trucidabatur. Ita transmeandi auidis improuidaq; & cæca festinatione ruentibus impedimentū periculo fuit. Tandem ægre in littus reditum, discessumq; est. Cūq; Sclaui perinde ac uictoria freti uerbis uirium suarū laudem præ se ferentibus, Danicas uituperio insequerent, & quasi illarum imbecillitati fortitudinis suæ iactantia procacius insultarent, Henricus qui probe nostrorum animos nouerat, diuersa se, inquit, hostium robur æstimatione complecti, quippe regis eorum in equo

præualido

A præualido exemplum liquere. Qui si uires suas sciſſet, omne equitis imperium sperneret. Quas quoniam ignorat, facile insidentis arbitrium patitur. Ita Nicolaũ si uiribus suis fidem haberet, cuncta prospere, diffidentem uero nihil feliciter executurum. Post hæc Elinus quod patriæ fortunam uenditauerit à rege perfidiæ damnatus, nõ solum præfecturæ beneficio, sed etiam patrimonij rebus ignominiose exutus, ultima inopia sordidiſſimi lucri pœnas persoluit. At Henricus ob superioris pugnæ succeſſum audaciæ incrementis euectus, littorales Danos piratica laceſſendo, non solum Eidoræ finitima, sed etiam cuncta Slesuico Valloq; quod Danorum opus uocamus interiecta uastabat. ipsam interdum urbem illatis clàm per nauigia copijs improuidam aggrediebat̃. Itaq; post exactum Elinum adhuc finibus illis prouisore uacuis, creberrimę exterorũ uiolentiæ etiam domestica furta acceſſere, tantoq; ciuitas intus q̃ foris acerbius urgebatur, quanto ad nocendũ occulta manifestis proniora noscuntur. Aeque ciuis ut hostis formidabat̃. Quippe Fresones cum Holsatijs ac Dytmerchis impunitatis spe ob præfecturæ uacationem concepta, dies latrocinijs, noctes furtis emetiebantur, & ubi fastigia nequibant, imas ædium partes ligonibus adorti, cuniculis custodem fallebant. Nec minor æditũorum in aſſeruandis rebus cura flagrauit. Equi intra repagulum ne furtim abstrahi quirent, ferro compediebantur. Aedium excubitores uberioris cautelæ gratia, ualuis affixi iacebant. Nec ferarum claustris contenti, etiam foſſa aditus obfirmabant. Ita graſſante latrocinio quidam ingenuæ stirpis plurimorũ paupertatem partarum nequiter opum incrementis abolitam cernens, absq; respectu uerecundiæ eadem amplecti animũ induxit, clariſſimamq; indolem suam spe lucri incitatam, ex summo nobilitatis fastigio in obscœniſſimã atq; profundiſſimam turpitudinis sentinam abijcere nõ erubuit. Ita sanguinis decore indecenter usus, uires generis ad scelerum licentiam transtulit, & quod uirtutibus nutrimentũ eſſe

B debuerat, uitijs obtentui fecit. Siquidem nulli facta eius aperta criminatione insequendi audacia fuit, tantoq; propensior delictis impunitas habebat̃, quanto conspectior delinquentis noscebatur autoritas. Ea tempestate miſſi à Kanuto qui pecuniam quam educator eius depositi nomine conseruauerat, in Fioniam è Sialandia transferrent, cum ab utroq; littore æque distante nauigio procul piratas imminere conspicerent, expensam fune crumenam undis occultauere. Postremo cum se parum potentes remigij animaduerterent, fugæ diffidentia implicati, reciso tenaculo, uetustas regum opes harenis, quàm hostibus relinquere maluerunt. Quam rem Nicolaus in Sialandiam ex Fionia traijciens tametsi eminus specularetur, periclitantibus præsidio fore nequiuit, quod exiguis & inhabilibus ad remigium nauigijs uteretur. Postea cum Kanutũ iocundũ præ se uultum ferentẽ conspiceret, oris hilaritatẽ increpans ob recentẽ auiti paterniq; æris iacturã, dolere ei admodũ expedire dicebat. Ille nihil hac se moueri fortuna dicebat, sed eius beneficio summã liberalitatis occasionẽ accepiſſe respondit: ut enim ante nihil ex paternarum opum cumulo decerpere ausum, ita deinceps acceſſuras abunde erogaturum. Maximũ quippe auaritiæ nutrimentũ diuitias eſſe, quas quisquis aſſeruare intenderit, humanitati uacare non poſſit. Qua uoce se pecuniæ, sed eam regi imperare monstrabat. Cuius rei præcipuũ extitit documentũ quod sequitur. Cum ob creberrimas acerrimasq; finitimorũ excursationes nemine Slesuicensis præfecturæ beneficiũ etiam oblatũ recipere audente, Kanutus tam periculosum à patruo honorẽ non opum cupiditate, sed fiducia uirtutis expeteret, neq; gratis eum impetrare quiuiſſet, uendita patrimonij parte, formidolosum alijs munus precio aſſecutus est, eam demũ quæstuosam eſſe militiã ratus, qua gloriæ & claritatis stipendiũ potuiſſet acquiri. Ita rex extimescendũ ignauiæ decus uirtuti uenale fecit, emptor uero plus lucri in militiæ, q̃ opũ agitatione reposuit. Principio siquidẽ perceptæ

Diuitiæ, nutrimẽtũ auaritiæ

C potestatis Henrico per legatos mandat libenter se cũ eo de pace acturũ, si primũ & damna Iutiæ emendatione pensata, & spolia ab ipso restituta fuissent. Quibus profectis ipse interim perinde ac responsi pręscius, non solum suorũ, sed etiam eorum quos ex finitimis amicos habebat, manu cõtracta legatorũ reditũ armis subsequi statuit. Henricus se neq; cum Danis amicitias gesturũ, neq; à maternę hæreditatis petitione cessaturũ respondit. Quo accepto Kanutus rursum ad eum legatos mittit, omnẽ sequestre pacis cõmunionẽ publice recisuros. Quorũ Henricus irrisa legatione, Kanutũ impatienti sessoris equo persimilẽ ait, se uero petulantiæ eius frenos inijcere curaturũ. His auditis Kanutus, ut magno impetu, ita minimo tumultu noctu iter ingressus, ferriq; & prædæ abstinẽs quo minus aduentus eius prouideret, diluculo ad Henrici munitionẽ peruenit. Ille tam subitæ irruptionis incautus, nec arma capere, nec se præsidio tueri parat, sed protinus uicinũ mœnibus flumẽ equo attentans, unico aquæ interstitio hostẽ fefellit, lætatusq; est quod salutem suam amni quàm oppido credere maluisset. Quem cum Kanutus ulteriore iam ripa potitum aspiceret, an maderet per ludibriũ percontatus est. A quo econtrario quid ita incederet interrogatus, uenisse se, inquit, ut promissa ab eo lora recipiat. Ille minas sibi quas nuper intenderat responsi urbanitate exprobratas intelligens, ignominiã ioco prosequutus, adeò mihi, inquit, calciũ uiribus obniti uideris, ut ne tangi quidem cõtineri'ue queas. Tunc Kanutus prius castrũ, deinde cæteræ regionis culta uastauit. Secundo quoq; nouatis copijs omnẽ Sclauiã strage atq; incendio implicauit: nec solum patriã hoste, sed etiam hostem robore uacuefecit, adeò ut prius prouocare solitũ ne propriæ quidem tutelæ sufficientẽ relinqueret. Postremo cum totas Henrici uires prudentia sua ac fortitudine debilitasset, sanguinis quo illum proxime cõtingebat natura actus, ut publice hostẽ ita

D priuatim amicũ egit. Semel nanq; dimisso exercitu uiginti duntaxat equitibus comitatus, ad locũ in quo Henricũ diuersari didicerat, cursum direxit, præmissis qui suæ ei salutationis mandata perferrẽt. Henricus falsò hostẽ sibi blandiri inquiens, protinus ubinam esset perquirere institit. Quibus eum in porta adesse referentibus, ipse nuncio attonitus, mensam ad quã fortè prandendi gratia discumbebat, ui manus discutere parat. Tũc legati præsentiã ducis à pace profectã iurantes, conceptum falso metum affirmationũ suarum perseuerantia discusserunt. Quibus ut Henricus fidem habuit, fugæ meditationẽ amoris indicio castigauit. Enimuero tabulæ innixus suffuso lachrymis ore infelicẽ Daniam futurã dum tali uiro caruerit, aiebat: se uero amicitiã eius syncera amodo fide culturũ. Hunc nimirũ consanguineus amor & suæ infelicitatis obliuisci, & hostis uirtutẽ fateri coëgit, utq; propriæ fortunæ immemorẽ, ita alieni laudatorẽ effecit. Deinde præsentẽ amplexatus, haud parcius lachrymas quàm epulũ præbuit. Quippe præsentẽ eius mansuetudinẽ quàm præteritas noxas attentius intuens, frequentiæ damnorũ unius beneficij indulgentiã antepofuit. Sed neq; Kanutus profectũ à pietate mœrorẽ ingratus excepit. Quinetiã plus in creanda pace quàm fruenda dape uoluptatis reponens, & quasi mediatoris partes agere exorsus, Henricũ auunculi gratiã expetere iussit, ac demum consensum eius perseuerantia admonitionis obtinuit. Siquidem Henricus rem maternã, cuius repetendæ causa aduersa Danis arma tulerat, præcij pactione interposita, Kanuto in possessionẽ ascripsit, eandemq; Kanutus ad regem conditionẽ quà acceperat transtulit, ac deinde receptã ab eo pecuniã Henrico numerauit. A quo etiam postmodũ ad conuiuandũ accersitus excipitur, affirmante priori eius aduentui minus quàm decuit impense seruitũ. A quo etiam Henricus nuper se uita atq; incolumitate donatũ iudicans, Sclauiam ei iurisiurandi firmitate legauit. Huic accessit quod ad gerenda cũ Theutonicis bella, quibus præcipue Sclauia uexabatur, filiorũ uirtutibus diffidebat, maluitq; maturũ fortitudine

hæredem

A hæredem circunſpecta arbitrĳ ſui libertate conciſcere, quàm ſub naturali ſed inualido patrimoniũ exteris peruadendũ relinquere. Hec offerentẽ Kanutus impietatis ſibi notam immerentiũ liberorũ contemptu pariturũ affirmat, ſeq; tam iniuſtis eius promiſſis uſurum negat. Poſtremo perſeuerantiſſimis Henrici precibus ſuperatur, propoſiti rationẽ à natorũ ſecordia mutuantis. A quo etiam imperatoris gratia quod Sclauia in eius beneficio reponi uideretur, admodũ egêre permonitus, equum ei calces auro confixũ muneris loco tranſmiſit, donumq; per ſe habile inuſitatis ungularũ ornamẽtis accipienti uenerabilius reddidit. Crediderim tunc imperatorẽ plus laudis in dantis induſtria, quàm dono repoſuiſſe, cum primi precĳ metallũ quo cõtemptibilius habitum, hoc glorioſius uideret oblatũ. Abſumpto Henrico legatam ſibi prouinciã nullo refragante poſſedit. Interea Haraldus cum nec domi clarus, nec foris celeber haberetur, uirtutis inopiam quæſtuũ copia leuare cupiens, refertum nequitia animũ in imam turpitudinis uoraginẽ egit. Ad rapinas & furta mancipĳs utebatur. Seruorũ labores latrocinĳs applicabat. Satellitum cultui uiciniæ ſpolia, ſumptui impendebantur armenta. Aeſtatẽ piratica pariter ciuibus atq; exteris inſidioſus exegit. Cæterũ quo Roskildiæ damnoſius immineret, aduerſam ei munitionẽ erexit, quam & ſordidiſſimæ clientelæ frequentia cõpleuit. Itaq; ruris opima populatus, pari uernarũ maleficio ciuilia lacerabat. Qui clàm noctu meritorĳs ſeſe tabernis ſubĳcientes, complacitas animo merces impune tollebant. Alĳs interim diſtrictos hoſpitũ iugulis gladios applicantibus, interitumq; minantibus, ni iniuriæ patientiã præbeant. Ea furti uiolentia ſummã ciuitatis opulentiã ad ultimas rei familiaris anguſtias redegit. Talibus calumnię ſtimulis laceſſita prouincia, accenſis indignatione animis, ultrices damnorum manus Haraldi bonis inĳcere aggreſſa, ſpolia ſpolĳs, rapta raptis ulciſcitur. Neq; enim ſibi aliena corripere, ſed propria reſumere uidebatur. Ipſe tutò terras
B tenere nequiens, cõſternatæ multitudinis impetũ nauigio uitauit. Quem Kanutus alieni rapaciſſimũ, ac uitioſiſſimis ubiq; lucris incumbentẽ aſpiciens, aui perſimilem aiebat omnigenis alitum pennis nidum cõpaginanti, ſubitò uentorũ turbine diſĳciendũ. Ita Haraldum prædonẽ omnium effectum, omnibus prædã ex ſe daturum, aliorumq; ſpolia ſuorum indubitanter periculo luiturũ. At Erico modeſtum erga populares ingeniũ erat. Qui cum debitã ſibi paternæ rei portionẽ expeteret, ab Haraldo fratre repellitur, negante adulterio ortum ad hæreditatis communionẽ pertingere. Ea re, ut par erat, motus, acerrimũ bonorum eius peruaſorem agere cœpit, fraternisq; ſpolĳs iniurias ſuas ulciſci probitatis loco duxit. Cęterum Aruacũ rapta congeſſit, ſordido neglectoq; loco ſplendidas opes cõplexus. Quem Haraldus noctu ibidem inopinatũ adortus, poſtquã fuga delapſum cognouit, moræ copia non ſuppetente, circa prædam hærere metuens, tecto faces ſubiecit, refertamq; ſuis opibus ædem flammis abſumere, quàm raptori intactam dimittere maluit. Quo comperto Kanutus profectas à contemptu lites compeſcere cupiens, metuensq; ne degenerati patris fulgor in filĳs exoleſceret, utriq; Sleſuicũ uenire diſtrictius mandat, ſi ſuperſedeant parte corporũ ſpoliandos minat. Præſentes deinde fraterne coarguens, curioſa animi inſpectione æquiſſimã inter eos patrimonĳ participationẽ peregit, Ericoq; ac Haraldo in paterna bona eundum iudicauit. Eodem tempore Henrici Suenonis filĳ coniunx mariti conuictũ ingenti peroſa faſtidio, aliena ueſte ſumpta, ſuis ſe penatibus intempeſta nocte ſubduxit. Apud quam iuuenum quidam (ut fama eſt) plurimam obſequio familiaritatẽ adeptus, callide effecit, ut ad ſuum eam amorẽ perduceret. Deinde ne res amborum periculo proderetur, muliebriter allectam uiriliter cultam, furtiue deuexit. Quam uir eius fortuitis ſubſecutus indicĳs, apud Alaburgiã in cultu familiari deprehenſam, amatore delapſo, domum reduxit. Verum hanc ignominiam à clan-

C destino Kanuti consilio profectam ratus, integerrimi uiri innocentiã tacitis suspicionis motibus insecutus, insontem notabat. Interea Sueticarũ partium rege absumpto, Gothi summã, cuius omne penes Suones arbitriũ erat, Magno deferre ausi, alieni priuilegij detrimento dignitatis sibi incrementa quærebant. Quorum Sueones autoritate contempta, ueterem gentis suæ prærogatiuam in aliquanto obscurioris populi inuidia deponere passi non sunt. Igitur antiquæ dignitatis speciem intuentes, titulum iniusta collatione præreptum, nouo regis electu cassarunt. Qui mox à Gothis trucidatus, morte Magno imperium cessit. At Magnus incidentem sibi nuptiarum cupidinem, Polanorum præsidis Bokisclaui filiam postulando compleuit. Qua sibi per internuncios desponsa, mox Sclauiæ excitam paterno imperio classem admouit, rex cuius Vartisclauus diutinas cum Danis, Polanisq; inimicitias gesserat. Hic Nicolaus urbem Ornam oppugnare adorsus, obsidionem pactione redimere coëgit. Inde Iulinum nauigans, Bokisclauum magna manu instructum obuium habuit. Cuius copijs auctus, celerem oppidi expugnationem peregit: deinde relicto uictoriæ socio allatam filio sponsam abducit. Vartisclauus rem Sclauicam intolerabili uastationis onere fessam conspiciens, pacem colloquio petit. Quo parum prospere habito, pari supplicatione apud Strelam discedentes aggreditur, ubi cum pacis pignoribus fretus, nauigium regis ab ipso inuitatus intrasset, maligno satellitum instinctu, captiui more habitus regredi prohibitus est. Quam rem Kanutus in concione querela prosequutus, magnopere regem monere cœpit, ne plus alienæ perfidiæ uiribus quàm propriæ indulgeret temperantiæ, ne'ue hostem fidem suam secutũ captione implicans, ut eum libertate, ita seipsum perpetuo famæ splendore priuaret. Fore enim ni captiuum omitteret, ut priuatum crimen publicus patriæ rubor existeret. Itaq; efficaci per-

D suasione usus, & amicum oppressione & dominum infamia liberauit. Quæ tam iusta Kanuti sententia totius concionis suffragijs comprobata, magnum alienæ inuidiæ irritamentũ præbebat. Dimissa classe nuptialia sacra apud urbem Ripam agi placuit. Illuc siquidem frequens nauigijs portus oppido splendidam merciũ uarietatem importat. Vbi cum Kanutus in ueste Saxonica cæteris cultior progrederetur, Henricus obfusis inuidia oculis alieni cultus splendorẽ ferre nequiens, orta inter ipsos altercatione, latus eius aduersum gladios ostro tutum fore negauit. Quem Kanutus nullo magis ouillis securum tergoribus respondit: lacessitũ uestis suæ fulgorẽ urbano rusticitatis opprobrio speciosius quàm minis aut conuicijs ultus. Itaque exprobratam sibi externi cultus æmulationem, domestici cauillatione prosequi contentus extitit. Idem postmodum orientis partes piratica peruagatus, cum speciosa domum spolia retulisset, ideoq; se dignitatis incrementa accepturũ speraret, pro gratia accusationẽ expertus est, culpatus à rege, quod in re Suetica prædam egisset. Cuius operam ualenter æditam consimili probitatis genere æmulatus, Magnus inter cætera trophęorum suorum insignia inusitati ponderis malleos quos Iouiales uocabant, apud insularum quandam prisca uirorum religione cultos in patriam deportandos curauit. Cupiens enim antiquitas tonitruorum causas uisitata rerum similitudine comprehendere, malleos quibus cœli fragores cieri credebat, ingenti ære complexa fuerat, aptissime tantæ sonoritatis uim fabrilium specie imitandam existimans. Magnus uero Christianæ disciplinæ studio paganam perosus, & phanum cultu, & Iouem insignibus spoliare sanctitatis loco habuit. Et adhuc quidem eum Sueones perinde ac cœlestium spoliorum raptorem sacrilegum autumant. Sed utinam initijs eius exitus respondisset. Verum plerisque Magnum sanguine uel necessitudine contingentibus Kanuti inuisa felicitas erat. Nihil enim adeò inuidiæ faces quàm parium impar uir-

tus

A tus excitat. Sed præcipue æmulum ei Henricũ genialis tori contumelia faciebat. Margareta autem benignissima consanguineæ charitatis alitrix, consilij sui tranquillitatẽ concitatis iuuenum ingenijs opponebat, saluberrimaq; disciplinæ moderatione insidiosam petulantium rabiem temperabat. Quæ cum intercutis humoris uitio immodico tibiarum turgore premeretur, neque letiferam morbi rabiem medicamentis leuare quiuisset, ad ultimam penè tabem redacta, Kanutum egregiæ indolis fiducia aduocat, impenseq; hortatur, patriæ pacem, propinquorumq; concordiam fidei suæ beneficio foueat, tutamento stabiliat, tantumq; se in rebus domesticis gerat, quantum egerat in externis. Adiecit quoq; existere qui regiæ familiæ charitatem odio disijcere niterentur, se uero plenis salubritatis monitis pestiferos talium instinctus pressisse. Ille deum simplicitatis suæ testem affirmat, seq; omne uitæ tempus innocentia ac fide exacturum, periculorum procellas excipere, quàm infligere malle promittit, odiaq; beneficijs repensurum testatur. Illa promissionis beneficio delectata, tantæ fidei securam æquo se animo obituram asseruit. Quæ ut iuuenilis inuidiæ fluctus uiua cohibuit, ita consumpta laxauit. Nam ab eius fato iuuentutis impatientia primam propositi sceleris licentiã mutuata est. Sed & Henricus præter cõmunem simultatem etiam priuata Kanutum indignatione perosus, iniectos malignitati suæ frenos audaci impietate discussit. Vbbonem quoq; præfectum & Haquinum filium quo firmius dolum strueret, promptioremq; sceleri aditum conciliaret, insidiarũ participes facit. Hi tres eximium Kanuti fulgorem uirtutis æmulatione pertæsi, graue mendacij incitamentum aduersum excellentem eius claritudinem destrinxerunt. Itaq; splendidissimum patriæ lumen densissimis tenebris inuoluere cupientes, nihil eum regis uitæ temporibusq; deferre, sed ipsius exitum præpropera ambitione præcurrere, iamq; regiam sibi potentiam arrogare dicebant. Mouit regem tanti contem-
B ptus opinio, denunciataq; concione, Kanutum iubet accersi. Qui cum prior præstitutum frequentiæ locum adisset, superuenienti patrio Theutonicæ comitatis more, pallio uacuus obuiam accurrit, equoq; descendentem continendæ sellæ ministerio ueneratus est. Tunc Nicolaus fari in concione exorsus, docet Suenonis filios in regni gestione ætatis præcipue respectum egisse, successionis habitum ætatis ordine dispensasse, dominandi ius in annorum prærogatiua constituisse, neque minori maiorem honore præcurrere licuisse. Quamobrem sese ut natu minimum, ita etiam regno postremum fraternæ moderationis exemplo nullam fortunæ uiolentiam intulisse, expectatorem beneficij eius non raptorem fuisse, neque ad intempestiuum ætati culmen manus præpropera porrexisse cupidine. Kanutum uero parum priorum exempla secutum, uiolato speciosissimæ consuetudinis habitu, regni ius cum re necdum queat appellatione pręcerpere, singulare nominis insigne celerius q̃ iustius occupare, iamq; à suis falso regis titulo censeri non erubescere, consultius acturum si regnandi fortunã non in suorũ adulatione, sed in extantis adhuc regis occasu reponere, maturumq; præstolari decus, quàm intempestiuũ præripere mallet. His atq; consentaneis modis regiæ sibi nuncupationis insigne eripi querebatur. Tunc exurgens Kanutus diu uultũ humi intentũ habuit, dicendiq; exordiũ aliquantisper sudore & suspirijs præcucurrit. Tandem & oculos & animum leuans, gladijq; ut mos est capulo innixus, peccant, inquit, pater qui moderationẽ tuam suprà quod aut maiestati, aut ætati debes, exasperãt, quiq; pacatissimæ mentis tuæ serenũ, mendaciorũ procellis incitant, obtrectationum sibilis uexant. Sed onustum mihi ualde est, quod integerrimã animi tui temperantiam aliquid ab alienissima tibi iracundia mutuatã, & quasi sinistro rationis ductu transuersam ferri conspicio. Reijce quæso nugarum auctores mendaciter obstrepentes, falsæq; huius criminationis figmentũ respue. Neq; enim iniurioso

C tibi nomine censeri sustineo. Herum me mei, non regem appellant. Itaque cum à Sclauis dominus salutari consueuerim, sinistri tantæ comitatis interpretes alienæ urbanitatis occasione insimulationis materiam aucupãtur, ipsiq; uenerationis officia negligentes, etiam aliorũ iusta criminantur obsequia. Ego uero non regnum (ut aisti) uocabulo usurpo, sed temperata nominis dignitate fastuosum salutationis decus fugio, inuidendum honoris fastigium sperno. Ita absque omni maiestatis tuæ præiudicio barbara circa me resultat humanitas. Meam uero inter alienos uenerationem indigne ferunt, qui & mihi lucem, & fidum lateri tuo militem eripere gestiunt. Hos æque tui usus ac mei capitis hostes iudico. Esto uocari me regem: en filium tuum Magnum nuper apud Gothiam regij cultus & nominis insignibus potitum comperimus. Mihi quoq; si par apud Sclauiam fortuna fauisset, certe binis regum obsequijs uti iocundũ ducere debueras, idemq; tuæ quod meæ fortunæ incrementũ existimare. Proprio nanq; parta negocio, tuo q̃ alacerrime subiectarem fastigio, foretq; ut inde seruitiorum fructum decerperes, unde alioqui damnorũ aduersa perferres. Itaq; plus amoris quàm odij in mea fueras felicitate repositurus. Adde quod pro tua ac patriæ incolumitate excubare omni sorte lætius, omni studio speciosius duxi. Ipse an efficaciter militauerim, nosti. Littora Dani si placet excolite, æquoribus ædes quantalibet propinquitate iungãtur. Ipsi undas cauete à maritimis, ego uos à prædonibus præstabo securos. Et si ueri con fessorem agere non erubescis, ipse iampridem Slesuici consistens, salutem tuam aduersum Saxonum excursationes iugibus excubijs uallare necesse habuisti. Eò si nunc diuertere libitum est, liberas metu noctes exigere poteris. Præterea angustias regni tui sola Daniæ possessione contentas, inusitatis terminorũ augmentis explicui. Quos prius infensos habueras, nunc in tributum acti, tuo per me famu-
D lantur imperio. Itaq; quarum ego rerum sementem ieci, tu fructum absq; negocio messuisti. Et quidem impensam ad militem, emolumentum ad regem redundare par est. Et ne ulterius priuatæ militiæ facta prosequar, etiam in publica aduerso pro te uulnera corpore excepi. Et tamen sic de te meritũ suspicione, & querimonia causabundus aggrederis, ueterisq; militis tui promptissimã fidem & certissimam innocentiã notare deforme non ducis. His ne ergo operibus merui, ut aduersum me æmulationẽ tuam in concione destringeres? Hæc ne ex labore præmia, ex militia stipendia decerpam, ut cuius beneficentiã sperabam, indignationem experiar? Aliena à te sit ingrati hæc animi labes, ut operum meorum beneficijs, inuidia atque obtrectatione respondeas. Verum totam hanc insimulationis uim ab inuidia profectam, non tuæ, sed tuorũ malignitati imputandam existimo. At in regni fastigio collocatos, difficiles accusatoribus aures præbere conuenit. Diu paternum hoc imperium gere, feliciterq; & nominis & regni insignibus utere. Hæredem tibi quem natura dedit, fortuna conciliet. Ego uero in quocunq; me fortunæ habitu continuero, nunquam celsitudinem tuam fide uel obsequio colere supersedebo. Permulsus oratione rex, placidiorem oris habitum induens, offensam falso instinctu conceptam in ipsa repente concione deposuit, execratus eos qui simplicitatem eius scurriliter attentassent, seq; deinceps aduersum huiusmodi criminationum susurros aures obseraturum promittit. Cumq; Henricus omnem obtrectationis suæ molem prudentissima Kanuti responsione subuersam uideret, familiaribus regem minis aggreditur, summa illum regni affectatione teneri inquiens, incertamq; Magno regni potitionem futuram, si populo iudice de summa secum foret controuersiam habiturus. Quippe Kanutum cæteræ nobilium turbæ popularium suffragijs præferendum. Quamobrem debere patrem successionis ius proprio potius quàm alieno mandare iudicio, destinatumq; hæredi locum æmulo uacuefacere, dum filij rebus consultum esse uelit.

Itaq;

A Itaq; ſapere eum ſi ſuſpectam Kanuti fortunam ferro præcurrere ſtudeat. Hæ uoces ſæpius laceſſiti regis animum ſolicitudinibus implicatum, grauiori quàm ante ſuſpicione torſerũt. Tunc Magnus perinde ac fortunæ ſuæ cõſulendi, tollendiq; æmuli, à patre licentiam nactus, accitos qui ſe ſuperius Henrico ſceleſtiſſimi conſilij collegio ſociauerant, iurare coëgit, fidum ſe cõmiſſi ſilentiũ acturos. Adiectus eſt his Haquinus cognomine & genere Iutus, neque uoci eius ulla ex parte diffiſum eſt, quanq; Kanuti ſororem in matrimonio habere noſceretur. Igitur coniurati diu ſecum taciteq; luſtrantes quibus periculorũ procellis, quóue exitij pondere diuinũ Kanuti caput obruerent, peſtiferi conſilij laqueos, humi decubando nectebant, ut ſi rem caſu detegi contigiſſet, nunq; ſtando, ſedendóue ſaluti ipſius inſidiatos ſe eſſe tutò iurare quirent, præſidioq; ſitus innocentiæ ſibi munimentũ conciſcerent, ignorantes uerborũ artificio iuramentũ ædentem, periurio obnoxium fore. Quorũ fucoſa atq; errabunda ſimplicitas, plus criminis in uocis quàm actus impietate repoſuit, non in manuũ ſed labiorũ temeritate religionis uiolationem conſtituens. Cum autem Haquinus Iutus cœpti modeſte ſermonis exitum, Kanuti ne ſaluti inſidioſum aduerteret, protinus collegio ſe peſtiferæ conſpirationis abrupit, conclaueq; exceſſit, ne latronis potius quàm neceſſarij partes egiſſe uideretur. Igitur à coniurationis autore ne iuriſiurandi uinculum perrumperet, monitus, neq; fautorem conſilij, neq; proditorem ſe futurũ reſpondit, quanq; ſatius eſſet immerentis periculũ indicio præcurrere, quàm ſilentio tolerare. Vt autẽ Magnus inſidiarũ contextum familiaritatis præſidio obſcuraret, cunctamq; ſuſpicionis notam calliditatis acumine uitaret, ante omnia conſultum duxit, ut cum eo cuius ardentiſſime cruorem ſitiebat, fictam amicitiæ æqualitatem iuriſiurandi pactione confereret, perinde ac religionis pondere propinquitatis uinculũ aſtrictus. Et ut cunctam malignitatis notam ſanctitatis ſimulatione præcurreret, nihilq;

B perfidum aut obſcurũ uoluere putaretur, iniquiſſimã molitionem ſuam inſidioſa religionis adumbratione contexit. Quippe contracta apud Sialandiam nobilium frequentia, Kanutoq; circa diuinũ natalis ſolenne conuiuandi gratia Roskildiam uocato, ſacræ ſibi peregrinatiõis amorem inceſſiſſe perhibuit. Præterea coniugis ipſum ac liberorũ tutorem ordinat, eiq; pleniſſimam rei familiaris ſuæ cuſtodiam mandat. Et fortè tunc Ingiburga conſilij cognitionẽ conſciorũ indicijs apprehenderat, ſtatimq; uirum ut præparatas capiti ſuo uitaret inſidias, miſſis literis monendum curauit. Ille nunciũ non tam à deprehenſionis certitudine, quàm à muliebri pauore profectum exiſtimans, monitionẽ reſpuit, ſeq; non minus fidei in Magni quàm uxoris præcordijs reponere dixit. Quem ſi fortuna æque ac coniunx conſilio inſtruere uoluiſſet, obiectos perfidiæ laqueos conſultius uitaſſet, neq; credulitatẽ ſuam alienæ malignitatis hamis implicandã præbuiſſet. Interea magnatibus apud Roskildiam, quatuor ſolenniũ dies continuò feriatis, Kanutus ac Magnus, publico iam cõuentu ſoluto, ſacri tẽporis reſiduũ diuiduo peregẽre cõtubernio. Eodem fortè tempore quidam Kanuto admodũ ſanguine coniunctus, in eius conſpectu diſſidentẽ ſecum militem fuſte percuſſum interemit, atq; ob id curia abire iuſſus, Magnum petiuit. Prouidens autẽ Magnus, ne per eum ullum conſilij ſui indicium ad Kanutũ manaret, nocte qua ad deteſtabile carnificis miniſteriũ peragendum cõtendit, cæteris ſe ſequi iuſſis, ſolum hunc priſtina Kanuti familiaritate ſuſpectũ comitem recuſauit. Conſilij deinde participes iureiurando obſtrictos fidem facere compulit, ſilentio ſe cuncta tecturos. Poſt hæc militem latebra claudit, inſidiaſq; circũſpecta locorũ obſcuritate diſponit. Mox Kanutum apud oppidum Haralſtadium, ab Erico Falſtriæ præfecturæ uiro domi exceptũ, per coniuratorũ quendã genere Saxonẽ, arte cantorẽ, ſine arbitris ſibi obuiũ uenire iubet. Occurſus locũ apud citimũ uillæ nemus denũciat. Ille nihil in re doli ſuſpicatus, duobus

C tantum militaris ordinis uiris totidemq́ equisonibus in comitatum assumptis, armis uacuus equum petiuit, neq́ lateri suo ferri munimentū adsciscere curæ habuit. Quem cum è famulis quidam gladio uacuū incedere uetuisset, nequaq́ se in salutis tutelam ferro opus habere respondit. Tantū enim fiduciæ & pacis in Magni societate reposuerat, ut in occursum eius ne ense quidem utendum putaret. Monitore uero ne ferrum omitteret insistente, ægre gladiū sumpsit. Tunc cantor quod Kanutū Saxonici & ritus & nominis amantissimū scisset, cautela sensim instruere cupiens, cum iurisiurandi religio quo minus id ageret obstare uideretur, quia liquidò nephas ducebat, sub inuolucro rem prodere conabatur, integritatē suam inter fidum arcani, & pium innocentiæ seruatorē partitus. Igitur speciosissimi carminis contextu notissimam Grimildæ erga fratres perfidiam de industria memorare adorsus, famosæ fraudis exemplo similium ei metū ingenerare tentabat. Sed nullis monitorū ambagibus securitatis eius columen quassare potuit. Tantum quippe fidei in Magni propinquitate repositum habebat, ut salutem suam periclitari, quàm ipsius amicitiā notare mallet. Quem cantor certioribus adhuc indicijs aggredi perseuerans, loricæ quam sub uestè gestabat summa detexit. Sed ne eo quidem suspicionis irritamento refertum fortitudine pectus, ignauia astringere ualuit. Ita solidæ industriæ satelles fidem suam & periurio uacuam, & innocentia plenam præstare uoluit. Iamq́ Kanutus primos syluæ aditus subibat, cum à Magno occiduum arboris truncum insidente, falsa oris hilaritate, & fictis osculorum blandimentis excipitur. Cuius ut astrictū amplexibus pectus ferro tectum agnouit, quid ita eo cultu esset perquirere institit. At ille dissimulandæ fraudis cupidine munimenti rationem referre cupiens, esse uirum, inquit, uitæ rusticæ, cuius populari penates uellet. Kanutus & rei atrocitatem, & temporis religionem sanctè

D æstimans, quippe Epiphaniæ sacra gerebantur, ne priuata ira publicum solenne macularet, orabat. Quo, neq́ se ultionem remissurū, neq́ proposito cessurum iurante, ipse satisfactionis iusta promittere, suamq́ pro eius correctione sponsionē offerre cœpit. Obstrepentibus deinde qui insidijs addicti fuerant, oculos in partem circūferens, quid sibi militum hæc manus uelit interrogat. Cui Magnus, iam de regni successione & rerum summa agendum respondit. Tunc Kanutus, ut patris eius maiestas diu lætis fortunæ uelis prosperū cursum teneat, exoptat. Tempestiuam uero talium mentionem incidere negat. Hæc dicentis uerticem exiliens Magnus obiurgantis more corripuit. Igitur Kanutus patente iam dolo manū capulo inserens, uagina ferrum abstrahere conabatur: iamq́ gladium mediotenus destrinxerat, cum eum Magnus capitis media diffissum exanimat. Cæteri coniuratorū prostratū crebris confodère cuspidibus. Sanguis eius terræ redditus salutarem fontis scatebram perpetuis usibus mortaliū administrat. Cuius cæde comperta Skyalmonis filij, quibus multa ad eum ex educationis cōmunione familiaritas erat, petitum ilico regem ut ipsum in Roskyldensium monumentorū area tumulari patiatur exorant. Ille loci copiam negare, ciuitatē tanti mali aspectu exasperandā dicere, eosq́ à quibus funebris Kanuti pompa duceretur, indignationem suam aduersum inuisam Magni præsentiā acrius destricturos. Quapropter exequias potius seditiosum pugnæ strepitum, quàm pium humanitatis obsequiū habituras. Hic mihi pauorem specie, reuera odium exhibuisse uidetur, curasseq́ ne specioso occisi funere tetrior interfectori labes accresceret. Reuersi qui regi supplicauerāt, miserandum amici corpus tenui funere Ryngstadium extulerunt. Nec diuina laborātibus beneficentia defuit. Siquidem locum in quo pausantibus gerulis funebris eius lectus constiterat, repentino fontis ortu signauit. Alijs quoque cōpluribus rerum indicijs ingens sanctitatis eius splendor eluxit. Facinoris fama, promiscuū patriæ lamentum exciuit, omniq́ penates plangore compleuit.

Populus

A Populus enim cum calamitosum de nece eius nunciū accepisset, protinus conuiuiorū quæ ea tempestate gerebantur, hilaritate deposita, morem tempori impensum mœrore mutauit, inq; eo lamentando, uterq; sexus unius gemebundi amici uocem habuit. Cuius funus publico luctu elatum, quantus eius amor omniū animis insitus esset, indicio fuit. Itaq; cuius uitam patria charitatis officijs excoluerat, morti quoq; testes grati animi lachrymas erogabat, ut Kanutum eiulatibus, ita raptorem spiritus eius ualidissimis execratiōibus insecuta. Magnus uero ob impiæ cædis euentum profuso in gaudium animo, Roskildiam repetit, regnumq; quasi sublato iam æmulo spei firmitate complexus, erubescendam facinoris fortunā tripudio prosequi deforme non duxit. Quinetiam sanctissimis Kanuti uulneribus quibus plenas pœnitentiæ lachrymas debuerat, uoluptate ex facinore concepta, per ludibrium insultare sustinuit. Ne autem sanguis cœlo terraq; egregie meriti propagine uacuus interiret, hæredem deus extincto subiecit. Nam octaua post hæc luce, Ingiburga Kanuti conceptum ex eo marem enixa proditur, cui & materni aui nomen inditur. Tunc Haquinus quem superius Sunniua ortum significaui, cumq; eo Petrus matre Botilda natus, & filij Skyalmonis, facinoris atrocitatem graui querelarū contextu prosequuti, indignam amici necem in populariū ubiq; concilijs deplorabant, aduersum iniquissimū percussoris actum uulgi iram erigere cupiendo. Quinetiā tunicam eius crebris foraminibus absumptā omniū oculis in concione subijciebant. Nec parum luctuosam eorum actionem laceræ uestis irritamentū adiuuit. Quippe compluribus ingentem ultionis cupiditatem tam fœdæ lacerationis spectaculum ingenerauit. Sed & sanctitas Kanuti crebris signorū indicijs prodita, ac diuinis uulgata miraculis, incredibili cladis eius conquestoribus adminiculo fuit. Haraldus quoq; interdum declaratam apud Ryngstadium concionem, maiore regni quàm ultionis affectatione petiuit, ibiq; tristis-

B simam fraternæ necis querelam peregit. Ericus uero insularū à Kanuto præfectura donatus, sola uindictæ meditatione solicitus æstuabat. At Nicolaus popularis inimicitiæ metu periculosum cōcionis aditum suspicatus, suamq; uel filij copiam multitudinis uiribus offerre non ausus, Lundensium antistitis Asceri consilium aduocat. Quo edoctus, Magno Roskildis relicto, Ryngstadium petit, sperans se per absentiam filij pacatiorem plebis frequentiam reperturū. Verum quia habendam in collibus concionem tutò petiturus non uidebatur, in oppido acquiescere, quàm incertā populi fidem discrimine suo tentare maluit. Cumq; Kanuti fratres fatum eius apud concionem pari fuissent querimonia prosequuti, populus lachrymosa eorum actione permotus, tam innocui sanguinis carnificē publica damnatione mulctauit, sentētiamq; suā aduersum tam pij spiritus oppressorē destrinxit. In regem uero pristina adhuc fortuna uenerabilem, tanq; de eius incerta cōsensu seuerius consulere passus non est, ne noxam & innocentiā in æquo ponere uideretur. Itaq; patriæ parentē honoris pariter eius atq; ætatis æstimatione uerecūdius habita, ab hoc animaduersionis genere immunem reliquit. Orta tandem de regis absentia mentione, subitis cōsternationis furijs incitatus, laxato concionis ordine, intra suos eum penates opprimere gestiebat, præfatus iuste regē ab his adiri, quos prior ipse petere noluisset, præsertim cum præsentiā suam concioni quæ per eum uigere debuerat, in uicinia constitutus negasset. Quod cum rex ex his quos ad cognoscendas cōcionis uoces direxerat accepisset, Ascerū emittit, qui reuerentiā & nobilitati suæ, & sacerdotio debitā iræ uulgi irrumpentis opponeret. Ille plebis in occursum cōtendens, conspecto Erico, dexterā habenis eius equo delapsus inseruit. Quē diu ac multū ut iram cōceptā temere, remitteret precatus, pro Magni facinore decretā lege correctionē, pro patris eius innocētia statutā defensiōis iustitiā promittebat. Quinetiā detracto pileo, cōsternatæ multitudini capitis sui maiestatē

C obiecit. Tantum autẽ eius apud Ericum precatio ualuit, ut regi non modo salus, sed etiam in proximo petendæ concionis licentia deferretur. Quanquã enim populus ardentissimo studio in Kanuti ultionem ferretur, autoritatem tamen antistitis quæ inter Danos amplissima erat, ante oculos præponens, plus eius precibus quàm suis sententijs indulgendũ putauit. Itaq; rex concione sine filio petita, non aliter defensionem sibi conciliare permissus est, quàm ut se Magni præsentiam uitaturum, eumq; domo ac patria excessurum, nec ante receptam à populo ueniam reuersurũ iuraret. Cæterum ne uulgi iram exasperaret, diuiduum cum eo concilium habuit, internuncijs partium mandata gestantibus. Arbitrij siquidem regis facultatem exilij quod Magnus apud Gothiam cuius rex esset agere poterat, intuentes conditione utendum monebant, futurum rati, ut interim in omnium animis odij eius habitus exolesceret, ipseq; prolixioris absentiæ beneficio mitiorem patriæ sententiã reperiret. Populum quippe exilij eius miseratione mouendum, iram quam sceleri inflixerat, pœnitentiæ remissurũ sperabant. Ita pacato popularium motu, rex Iutiam, Magnus Gothiam exilij speciem præbiturus petiuit. Huius pactionis obtrectatores amici regis fuere: quippe qui Magno occidendi Kanutum cõsilium dederant, conditionis habitum execrantes, teterrima sibi ratione regem consuluisse dicebant, satius affirmantes ut ipse rerum summã deponeret, quàm unicum filium & in spem regni procreatũ, ob leues agrestium minas exilij deformitate damnasset. Quamobrem oportere Magnum reuersionis ius paterno potius quàm populari arbitrio subiectum habere, citissimoq; reuocationis beneficio patriæ & propinquis inconsulta plebis malignitate restitui. His uocibus irritatus Nicolaus, missis qui Magnum accerserent, abdicatam eius cõmunionem inimica religioni charitate repetijt. Nec pensi duxit cum contemptu periurij da-
D mnatam sanguinis sui præsentiam amplexari. Cuius indulgentiæ temeritas procellam Magni discessu pacatam, reditu concitauit. Enimuero Ericus ac Haraldus Nicolaum, cui eatenus indemnitatẽ detulerant, utpote uoce sacrilegum, consilio parricidam, detestabili filio damnationis consortione iunxerũt, scelere pares pœna æquandos existimantes. Neq; enim ulterior iurationi eius fides habita est, qui iam præpropera filij reuocatione conspicuũ cunctis periurium ædidisset. Verum ne populus regio ductu uacuus regem incesseret, sub certis signis militare constituit, fragiles conatus & propositi irritos iudicans, quos nulla auspicia procurassent. Itaq; regem ex consueta potissimũ familia petiturus, præterito Haraldo, Erico quod huic stirpi affinis esset, & nomen, & regias uires suffragijs detulit. Siquidem facilem ex his electionẽ morum inæqualitas faciebat. Non solum enim auaritia Haraldi, sed etiam libido flagitijs obsita, à regno repelli meruit. Huic coniugalia sacra spernenti, frequens concubinis cubiculũ extitit. Quippe matrimonio non contentus, genialem torum pellicum usu pollutum habuit. Quarum partus singulis in cunabulis excepti, & in aula liberis matrũ officijs educati, triste nuptæ spectaculũ fuere. Igitur ob inuisos parentis mores, suspecta quoq; posteritas erat, nec solum præsens patris, sed etiam futura liberorũ metuebatur impietas, quod filiorũ affectus paternis soleant ingenijs respondere. Eapropter cuncti ab Haraldo oculos auertentes, benignis Ericum animis respicere maluerũt. Ipse uero plus propriæ moderationi quàm alieno fauori indulgendũ existimans, oblatum à popularibus honorẽ sumere recusauit, ornamentũ eius uiribus quærere, regnumq; armis præcurrere cupiens. Igitur & ultioni studendum, & imperio ante partam uictoriam abstinendum putauit, ac primũ Iutiam imparatæ expeditionis uiribus petit. Quem contexta acie procedentẽ Toro Riparum antistes compositis perfidiæ cõmentis excepit, summã regis innocentiam prędicans, eumq; iurationis suæ tenorem deinceps executurũ promittens. Verbis deinde magnam præ se excu-

sationem

A ſationem præferentibus, preces de pace multiplicat. Ericus obſecrantis animum ſimpliciter æſtimans, ſecuritate ex eius mēdacio concepta, cōtinuò reuocatis aquiliferis, ſubſiſtere copias iubet. Cuius mora Nicolaus ex ſpeculatoribus cognita, profuſos in ocium hoſtes nullo negocio fugauit. Ita dux antiſtitis commento ludificatus, ſtolidæ credulitatis ſuæ pœnas pependit. Cumqꝫ ob hoc datum ſibi iuſtum belli titulum animaduerteret, ſed ob rerum anguſtias regio apud Yſoram nomine inſigniri nequiret, Sialandiam reuerſus, eius Scaniæqꝫ ſuffragijs recuſatum prius honorem accepit, omniqꝫ diſſimulatione reiecta, acrius in fratris ultionem erigitur. Inde literas ad Lotharium facit, amici necem ulciſcatur orat, parricidij à Magno pœnas expetat, eumqꝫ in ſocietatem belli tum precibus, tum etiam præmij pactione ſollicitat. Imperator maiore potiendi regni quàm exigendæ ultionis cupiditate perductus, ſecus Iutiæ mœnia gradum Romano militi ſtruxit: etenim propoſiti ſpem non tam in uiribus ſuis, quàm interno diuiduæ regionis motu repoſuit: cui ſe Ericus apud Sleſuicum claſſe obuium dedit. At Magnus utriuſqꝫ hoſtis aduentum accurrata ualli munitione præcurrens, ualidum portis præſidium applicuerat. Interiectis diebus Nicolaus citeriora ualli immenſo Iutorum agmine circumfudit: cuius tantæ copiæ erant, ut imperator acie manum cum eo conſerere formidaret, ſed neqꝫ claſſe Erici ad copias ſuas in urbem traijciendas uti præſumeret. Cumqꝫ nec aggerem oppugnare, nec militem nauigijs mandare tutum duceret, inaniter tempus à ſe teri conſpiciens, pacis conditiones excogitauit, quibus ſpecioſam ſibi ſoluendæ obſidionis rationem conſciſceret. Ericum itaque cui integerrimam opis ſtabilitatem ſpoponderat auerſatus, pactum cum aduerſæ partis principibus habuit, ut obſidioni ipſe parceret, Magnuſqꝫ Romani imperij militem ageret. Qui cupide cōditione uſus, ſupplex Lotharium ueneratus eſt, ſed in-
B ſidias parabat obſequio. Ille ex pacto copias trans Eydoram recepit. Quo accepto Ericus Cæſarem nauigio petitum per ſummam Theutonicæ perfidiæ execrationem exprobratione leuitatis inſequitur, futurum affirmans, ut Magnus tali ſe circa ipſum fide gereret, qualem nuper in excolēda Kanuti ſocietate præbuerat. Nec uana aſſertio extitit. Imperatore ſiquidem Eydoram remenſo, Adolfum extremos ab eo curare iuſſum, Magnus per inſidias adortus, non ſolum copijs ſpoliauit, ſed etiam arma deformiter abiectantem nando fugam capeſſere coëgit. Ericus imperatoris ope defectum ſe uidens, per ſummam animi ægritudinem orientalia repetiuit. Superueniunt legati à Magno rege Noruagienſium miſſi, maiorem Kanuti filiam ſed nondum nuptijs tempeſtiuam, eius coniugio petituri. Quorum legationem Ericus contrahendarum uirium ſpe fauorabiliter habuit, excepit alacriter, cupiens finitimorum auxilia affinitatis beneficio comparare. Ipſe quoqꝫ bellis ocium interpellantibus, adhuc cōiugio uacuus, nouercam Magni Noruagienſium quondam reginam, utpote dignus hac nuptiarum uiciſſitudine fauente eiuſdem priuigno ſuſcepit uxorem. Hybernis itaqꝫ per quietem exactis, recidiua belli tempeſtas efferbuit. Nam Nicolaus occaſiuum Daniæ militem contrahebat. Ericus Chriſtierni ſplendidiſſimo inter Iutos loco nati promiſſis euectus, orientis auxilia pugnæ comparat. Is Magni odio à Nicolao deficiens, enixe ſe Erico affuturum ſpoponderat. Petrus uero Roskyldenſium pontifex Ericum corpore, Nicolaum animo comitabatur: metu alterum, alterum charitate complexus. Sed Haraldi fauor inter ruborem & odium uarie fluctuatus eſt. Vt enim Nicolai caſtra uerecūda pudoris meditatione uitabat, ita fratris prælationem peroſus, militiā eius inuidia detrectabat. Itaqꝫ partes eius cum duobus ſpectatæ indolis filijs, ſpecie magis quàm beneuolentia proſequebatur. Neqꝫ enim ei parcius aduerſum germanum, à quo ſe in regni petitione ſuperatum uidebat, quàm in fratris interfectorē odium erat. Interea Chriſtiernus neceſſariorum manu cōtracta, acie regem aggredi ſtatuebat.

C Cuius Nicolaus non ſolum defectione, ſed etiam hoſtili molitione comperta, co-
pias quas aduerſum hoſtes contraxerat, inter naualem terreſtremq́ partitur exer-
citum. Quinetiam Chriſtiernum acie excipere parat, Magnum claſſe præfectum
Erico obuium deſtinat. Iam uero Ericus ad inſulam, cui Syra nomen, appulerat.
Quo ignorato Magnus aura quàm euẽtu proſperiore ab Aruſia ſoluit, nauigijsq́
alijs alia præcurrentibus, ſparſa incompoſitaq́ claſſe proceſſit. Cuius Ericus ad-
uentu præcognito, ſcafa exceptus, nunc ſingulos, nunc uniuerſos claſſis ſuæ ma-
giſtros, maximeq́ Petrum & Haraldum, quorum dubiam ſuſpectamq́ fidem ha-
bebat, impenſioribus pugnæ hortamentis ſollicitat. Neq; enim repente cum tota
Magni claſſe manum cõſerere cupiebat, ſed nauigia ut cuiq; celeritas curſum de-
derat accedẽtia ſigillatim nautarum internicione uaſtauit. Quorum Magnus emi-
nus pericula ſpeculatus, confeſtim demiſſo uelo, nauigium ſuum anchoræ quàm
auræ credere præoptauit, diſiectamq́ pelago claſſem lituo recinente contraxit. Igi
tur ignauis fugam, fortioribus pugnã apprehendentibus, Ericus cum nauium nu
mero præſtaret, arctiſſimo earum cõtextu hoſtem cõcluſit, ac ueluti claſſe claſſem
obſedit, atrocitatemq́ pugnæ augebat neceſſitas. Cumq́ Iutenſes neq; uictoriæ fa
cultatem, neq; fugæ copiam fortunæ ſuæ ſuppetere uiderent, duci quàm ſibi con-
ſulere præoptantes, ſalutẽ eius proprijs ſeruauere periculis. Quippe cõfertiſſimæ
claſſis cuneum irrumpẽtes, quia uictoriam Magno præſtare non poterãt, uicto fu
gam quærebãt. Nam eidem Mioparonẽ ingreſſo, ueluti quandã elabẽdi ſemitam
ſecuris periculorũ animis extruebant. Quo dilapſo nihilominus pugnãdi pertina
ciam retinẽtes, aut morte, aut captione finiuere bellũ. Cumq́ uictores ſpolijs deui
ctæ claſſis incũberent, inter egeſtam nauigijs prædã, quendam uelo implicatũ con
ſpiciũt. Cuius ex deformitate latebræ formidinẽ æſtimantes protinus ob ignauiã
D eum laqueo cõſumpſerunt, uti fœdo mortis genere ſpiritũ redderet, quem pugnæ
fortiter impẽdere dubitaſſet. Interea Chriſtiernus manu cum Nicolao infœliciter
conſerta, per ingentẽ ſuorum ſtragẽ capitur, & in oſtij Sleſuicẽſis ergaſtulum rele
gatur. Ericus uero recẽtis pugnæ ſucceſſu elatus, ſed eorum quæ circa Chriſtiernũ
gerebãtur ignarus, potiendæ Iutiæ ſpe mare Lymicum claſſe compleuit. Vbi cum
expoſitis incaute copijs, & Chriſtierni fugã & regis aduentationẽ nuncio didiciſ-
ſet, plus amici fortuna concuſſus quàm propria recreatus, recepto milite reuerti
maturauit. Ex cuius agmine complures tardius nauigia repetentes, ab imminenti
regis exercitu trucidantur. Hunc euentum ſecutus Haraldus, ad Nicolaum occul
tis ſe promiſſionibus inuitantem defecit. Plus ſiquidem indignationis ex Erici do
minatione, quàm iræ ex Kanuti internicione conceperat, eiq́ frater fratris oppreſ-
ſore onuſtior erat. Quinetiam Magnus ut lætum hoſtilis militiæ incrementum, ita
triſtem ſuæ defectum aſpiciens, fraterni commilitij ſocietatem labefactare tẽtabat.
Haraldum itaq; quem Erici partes dubia fide ſecutum nouerat, promiſſis dignita
tis incremẽtis urgebat. Nam & Haraldus quanq; iram obſequio tegeret, incitatio-
re odio aduerſus Ericum, quàm Erici impugnatorẽ ardebat. Itaq; non ſolum eius
arma deſeruit, ſed etiã quò ualidiorẽ Nicolao opem impẽderet, caſtellum quod in
Roskyldẽſi ſuburbio molitus fuerat, impẽſiore munimẽto uallauit, inuidiã frater-
na prælatione cõceptã, perfidia defectionis exſatiãs. Idẽ cum Ericus magna Sialan
dẽſium manu per obſidionẽ clauſiſſet, ualliq́ firmioribus obſtaculis conatus ſuos
admodũ interpellari uideret, à Saxonibus qui Roskyldiæ degebant tormẽtorum
artificia mutuatus, domeſticas uires externis cumulauit ingenijs. Quippe noſtri
rerũ adhuc militariũ rudes, raro talium uſu callebãt. Primũ itaq; ſaxum parum ue-
geto iactu machinamẽto egeſtũ, citraq́ ualli propinquitatẽ collapſum, ludibrio ca
ſtrenſibus fuit. Siquidem irriſa tormẽti ui, ulteriores eius impulſus irritos augura-
bantur. Secundum incitatius actum ac mirifico cuidam tecto ſuperne impactum
pondere

A pondere & incussu suo funditus penetralia transuerberauit, ædemq; magno cum fragore collisit. Quæ domus fundamēti loco lignea tantum base subnixa, eidemq; uelut cardini imminens, leui attactu quamlibet in partem circumagi poterat. Quo uiso Haraldus fiduciam quam exprimi iactus defectu conceperat, in secundi processu deponere coactus, cum neque se domi obsidionem laturum, neque foris auxilia accepturum speraret, noctu maritima aggeris parte perfracta, quod ab hoste negligētius obsideretur, equos per prærupta demissos, pedes cum suis insequi cœpit. Cumq; totis in castris tumultus exoriretur citato acrius equo, comitibusq; ut Haraldo occurreretur de industria uociferari iussis, non Haraldus sed Haraldi insequutor creditus, inter medios perstrepentium globos facilem fugæ meatum habuit. Itaq; non minus fictæ fugientium uoces, quàm temporis habitus hostium existimationem fefellisse credūtur. Fuere tamen ex Theutonibus qui hunc in ipso fugæ procursu, sagittis à se confixum assererent. Ita uafri ingenij dux obsidionem arte, periculum calliditate frustratus, reperta rate Iutiam petit. Quem Nicolaus perinde ac partibus suis in Sialandia propugnantem non solum regali beneficentia prosecutus, sed etiam primis inter amicos honoribus ueneratus est. Nec tamē suspicione uacua familiaritas fuit. Quippe & repentina fratris desertio, & subitaneus transfugæ notabatur aduentus. Interea Sueones quod Magnum domesticis bellis occupatum audierant, Suerconem quendam mediocri inter Sueones loco natum regem constituunt, non quod illum tantopere diligerent, sed quia externi hominis imperium recusarent, ceruices indigenam ferre solitas peregrino duci submittere formidantes. Hic Suerco Vluuildam Noricam quam Nicolaus in matrimonium emortua Margareta receperat, amatorijs primo legationibus sollicitatam, mox uiro furtim abstractam ad suum usque connubium perduxit. Cuius coitu

B pro coniugio usus, Karolum ex ea, qui & post ipsum in Suetia regnabat, suscepit. Per eadem tempora diui Kanuti filia iampridem regi Noricorū desponsa, per legatos ab eo in Daniam missos nuptura deducitur. Peractis hybernis Nicolaus diutinam deficientis à se regni ulcisci cupiens iniuriam, crebra Iuticarum partium classe Sialandiam appulit. A quo Ericus apud Vueram pontem grauissimo prælio superatus, cum uxore quōdam Noruagiæ regina, filioq; paruulo Suenone quem ex pellice procreauerat, necessitudinis fiducia Magnum petiuit, eiusq; humanissimam primo hospitalitatem, mox dolum atque fallaciam expertus est. Interea Nicolaus Haraldi Theutonicorum supplicia exigentis precibus inclinatus, Roskyldiam irrupit, comprehensosq; in urbe Germanos incentoris arbitrio mulctandos dimisit. Quos Haraldus tum quia tormentorum opifices, tum quia de falsa nece sua gloriantes audierat, extrema narium parte præcisa deformes reddidit, percontatus an Haraldus eorum fuerit iaculis interfectus. Tunc quidam ex his applicatum ori suo cultrum aspiciens, parcendum sibi quod doctus esset asseruit. Haraldus hominem literarum peritum existimans, reuocato lictore ad epistolas perductum, ipsas (ut fieri assolet) solennium nūcupatione uerborum dedicare præcepit. Cui captiuus suendi se, non sacrandi professorem respondit. Haraldus hominis acumine delectatus, impunitatem astutiæ tribuit, iramq; quam deceptus abiecerat, correctus repetere erubescebat, ne errorem supplicio emendare uideretur. Per eadem tempora Haraldus Hybernicarum partium oriundus, florentissimum Noruagiæ statum ueluti fulmen aliquod ac tempestas incussit. Qui cum se Magno Hyberniæ populatore procreatum astrueret, affirmationi suæ fidem diuini examinis argumento præstare iussus, super candentes laminas nudatis plantis (nam id ab eo experimentum poscebatur) incessit. Hisdemq; nulla ex parte corruptioribus, complures Noruagiensium liquido incolumitatis miraculo, ad assertionis suæ credulitatem perduxit; ex cuius gremio omnis Noruagicorum bellorum

C lues manauit. Interea Nicolaus per insidias æmulum opprimere statuens, Magnũ Noricum in eius necem mercedis pactione sollicitat. Ille lucri irritamento latrone corruptior, hostisq; ex hospite effectus, impensioris obsequij simulatione curam Erici exactissima satellitum custodia uallauit, officijsq; fallaciam texit. Ericus uero per reginam cuius patruus erat insidias obsequio subesse doctus, amicis quos in Lalandia habebat propositũ regis cum remedij precatione denunciat. Nec segnis Lalandẽsibus ad opitulandum animus fuit. Solo quippe nauigio Noruagiam petentes, occulto nuncio aduentum suum Erico significant. Qui quod Noruagienses summam in potionis magnitudine uoluptatem habere nouerat, applicatam sibi custodiam temulentia ludificandam putabat. Igitur stipatorum sobrietatem crapulæ delectamento adorsus, instaurata comessatione crebris custodes poculis attentabat. Quibus ut bibendi cupiditatem augeret, irritamentum ebrietatis aleam cyphis interserit. In qua posito cum quibusdam pignore decertans, etiam prosperum tesserarum iactum inerti lusu de industria prosequebatur, uti collusores fortuna lucri illectos ad lasciuiendi cupiditatem, ludendiq; perseuerantiam incitaret. Postremo perinde ac prolixioris uigiliæ tædio fatigatus cubitum excessit, sacerdotemq; exilij socium aleæ pro se curatorẽ reliquit. Ille rem sobrie prosequutus, temperantiam eorum multiplicatis poculis quantulacunq; restabat subuertit, interq; mero ac somno sopitos medium cubandi locum habuit. Interea Ericus perrupta cubili parte cum clientela ac coniuge furtiuo ad mare discessu peruenit, repertaq; in littore nauigia, quò tutius fugam caperet, in sentinis perforanda curauit. Hæc tractanti succurrit filiolum hospitio dormientem fuisse relictum: adeò obliuijs animum festinatio implicat. Quippe quò occupatius, hòc negligẽtius humanum esse ingenium consueuit. Quanquam uero præstolationi periculum inesse non dubi-
D taret, sanguinis tamen sui curam deformiter abijcere passus non est. Missis igitur qui adolescentem exciperent, tarditatis molestiam eximia filij charitate cõtempsit. Quo allato in altum processit. Diluculo quibus Erici cura mandata fuerat, pulsatis hospitij foribus, an hesternam adhuc temulentiam discussisset, interrogant. Nemine uero respõsum ædente, taciturnitatis admiratione crebris idipsum clamoribus prosequuntur. Tandem silentio attoniti, cõuulsis ianuis, uacuam hospitibus ædem inueniunt. A quibus uafre sibi illusum uociferantes, euẽtum domino trepidi nunciant. Qui protinus petito littore, detractisq; in altum nauigijs, fugacem intercipi iubet. Quæ cum uitiatis lateribus undarum plena conspiceret, subducta refici curauit. Ijsdemq; rursum in mare detrusis, ad accelerandam nauigationem uelo pariter ac remis incubuit. Adeò promissum in mortem Erici præmium affectabat. Interea Ericus grandem pelagi partem emensus, magno hostem interuallo præcesserat, ideoq; facile ab insequentibus occupari nequibat. Cumq; Magnus nauigationem diutile gestam propositi irritam animaduerteret, reuocato remigio domũ reuertit. Ericus uero fidissimam sibi Lalandiam repetens, intercepti Vbbonis suspendio, quem Nicolaus minorum insularum præfectum creauerat, clarum reditus sui indicium dabat. Audito deinde regem diuini natalis die Lundiæ feriari debere, aduentum eius petita Scania præcucurrit, totamq; regij apparatus impensam præripuit. Quod audiens in Sialandia rex, alimentis publica administratione contractis procedere supersedit. Aestate uero præter Scaniam omni Danica classe contracta, ad Fotam sinum appulit, pedestremq; propter littus aciem statuit. Quæ cum centuriatis parumper ordinibus constitisset, aduentante Erico excitum equorum ungulis puluerem in speciem nebulæ eminus exhalare cõspiciens, paulatim ad naues gradum retulit, Sed inter eundum aduentantis equitatus fragore perculsa, incessum ad fugam conuertit. Quam superueniens Ericus fortuna, non prælio superatam impune cæcidit, incruentamq; deo parricidium uindicante uictoriam habuit.

A habuit. Magnus cum aliquanta fortium manu cedere ueritus, cæteris terga obuertentibus, aduerso hostem corpore repellebat. Quippe cum fugã parum liberam cerneret, animosum sibi consciscere exitum, mortemq; suam pugnãdo clariorem efficere egregium duxit. Quinetiam ne pristinum fortitudinis suæ splendorẽ obtereret, fatum quàm fugam amplecti maluit. Postremo ut insigni pugna, ita multa aduersariorum strage ædita, super prostratorum à se cadauerum struem unà cum Petro pontifice Roskyldensi consumptus occubuit: quem ut fati comitem, ita tumuli quoq; consortem habuit. Nicolaus admoto sibi per uillicum equo, nauem petiuit. Maior fugientium pars cõprehensa per foros nauigia conscendere cupiens, ingenti quadam mole mersabat. Igitur qui primi introrsum euaserant, tardiorum manus nauigijs insertas absque societatis respectu ferro truncantes, ferociores in suos quàm in hostes fuere. Calamitosa nimirum illa facies erat, cum pendulis nauigia brachijs amplectentes, hinc hostis urgeret, inde ciuis repelleret. Quo experimento quantum quisque salutem suam alienæ præferret, fortuna detexit. Taceant nugaces adulantium uoces, quæ spiritum amicorum proprio chariorem astruere non erubescunt. Crediderim hanc uictoriam humanis parum uiribus partam, sed deo pijssimi uiri interitum ulciscente concessam. Neq; bellum aliud crebriorẽ pontificum cruorem absumpsit. Quippe Petrus Roskyldensis, & Henricus Sueticarum partium põtifex, omnesq; Iutiæ, præter unum, antistites hoc prælio oppressi traduntur. In cuius apparatu Magnus Saxonis filius Erici miles singulare fidei specimen ędidit. Nam cum Nicolaus maritima Sialandiæ loca ne quis ad Ericum trãsiret à militibus obseruari iussisset, per Stethinnensis promontorij prærupta à satellitibus fune demissus, noctu scafam conscendit, eaq; Scaniam petens, gratam Erico opem attulit. Post hæc Magnus Noricus nudati consilij sui cõiugem arguens, reie-

B ctam à se Erico remisit, dignam repudio ratus, quæ coniugali charitati consanguineum prætulisset affectum. In cuius contemptum temerata matrimonij religione seipsum nuptijs spoliare tristè non duxit. At Nicolaus fuga Iutia elapsus, & tanquam ad fortunæ ludibrium reseruatus, æstimato pariter & orbitatis suæ, & ætatis habitu, non ut sibi successorem sed ut æmulo hostem relinqueret, Haraldum regni post se declarat hæredem. Deinde Slesuicenses ob Magni iampridem facinus infensos ad habitum pacatæ mentis reducere cupiens, de componenda secum pace sollicitat, eosdemq; & ætatis suæ & fortunæ miseratione acturos existimãs, sumendorum obsidum gratia oppidum intrare constituit. Rursum cum caput suum inexploratæ fidei ciuibus obijcere dubitaret, Beyonis cuiusdam summam inter oppidanos autoritatem gerentis hortatum secutus, salutem simul cum suspicione deposuit. Portas siquidem de industria patefactas ingressus, ut pium cleri, ita ferocẽ plebis occursum repperit. In excipiendo nanq; eo diuiduum ciuitas animum habuit. Clericis quippe eum sacræ processionis officio uenerãtibus, cætera uici pars ut hostem excepit. Qui cum inter plateas aduersis sibi signis obuiam iri conspiceret, amicis ut in ædem Petri confugeret exhortantibus, aulam petiuit. Et ne cruenta corrixatione diuini fœdarẽtur penates, regia sese quàm templo tueri maluit, paterno in lare quietius obiturum præfatus. Nec defuit militibus prompta mens ad eius salutem suis cladibus defendẽdam. Diu siquidem intactum eum animosis corporum suorum obiectibus seruauerunt. Neque tristè duxerunt pro tuenda illius incolumitate, suam ultimis implicare periculis. Quorum Slesuicenses primum sanguine profuso, ad ultimum & regium absumpserunt.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DECIMI TERTII FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HI STORIAE DANORVM LIBER XIIII.

NTEREA Ericus destinata in Iutiam classe, cum ad Syram insulam appulisset, nũcium de regis oppressione suscepit. Et forte in ea rerum colluuione Ericus ac Bero natu inter Haraldi filios primi, deserto patre fidelius se quàm felicius Erico iunxere. Iidem noctu clandestina patris legatione petiti, silenter accepta gesserunt. At Ericus nihilominus legationis indicium nactus, experiendæ eorũ fidei gratia aliquãdiu ignorantiæ simulatione silentium egit. Quibus secretum paternũ tegere perseuerantibus, cum se nullam ex eis arcani cognitionem suscepturum putaret, desperato uoluntariæ cõfessionis indicio, uocatos in mediũ uehementi perfidiæ exprobratione pulsabat, quod rem à patre mandatam parum lucide pertractassent. Interrogati quoque quam ad eos pater legationẽ habuerit, consultos se quid agere eum potissimũ expediret, ut ad Noruagiam exularet respõdisse dicebant, ideoque non ante cõsilium fateri uoluisse, quàm ei à consultore obtemperatũ agnoscerẽt. Quorum affirmatio quanque uera esset, fidem non habuit, quod inuita potius quàm ultronea uideretur. Igitur eorũ experiri Ericus asserta cupiẽs, ambos arctissima apud castrũ Sleuicẽse custodia asseruari præcepit, uti ueritatis cognitiõe suscepta, aut innocẽtiæ premiũ, aut reatui pœnã referret. Cui postmodũ idem forte castellũ intrãti, memorati iuuenes cõpeditis semet incessib9 obtulerũt, supplicesque eius genibus aduoluti, pretentis innocẽtiæ meritis, captionis remedia flagitabãt. Quorũ Ericus ut fortunæ misertus, ita fidei gratulatus: quippe fuga patris filiorũ affirmationẽ adiuuerat, sicut erat mero ꝑcalefactus, & calamitati lachrymas dedit, & ueracitati salutẽ ꝓmisit. Quod cum forte Christiernus ex aulicis cognouisset, antelucano tẽpore petẽti sacrarium
D Erico obuius factus, hesternæ eum temulẽtiæ lasciuia concitatũ intẽperate munificum extitisse ridebat, qđ Daniam hosti dono dare sustinuisset. Rationẽ quoque dicti lucidiore sentẽtia persecutus, Fore, inquit, ut Haraldi filius maior uinculorũ suorũ quàm absolutionis respectus incesseret, odiũ liberatori pro gratia relaturis. Quid enim aliud Ericus eorũ saluti parcẽtem agere, quàm Haraldo robustorũ iuuenũ auxilia reseruare? His uocibus inclinatus Ericus, à promisso suo quàm ab amici cõsilio recedere maluit, profectãque à crapula indulgentiã sobria animaduersione cassauit. Huic clementiæ studiũ in crudelitatis exhortatione deponere rubori non fuit. Itaque quorũ spes ad uitã intẽderat, salus aquis cõsumpta est. Eodẽ tẽpore Noruagiæ primoribus Magnũ Haraldo, qui æque rege genitus esset, dimidiũ regni cedere postulãtibus, eoque hominẽ ignotis ortũ parentibus admittere recusante, in agro Fridleuino ferro certatũ est. Interea Haraldus repetita Iutia, Vrnicę cõcionis suffragijs rex est declaratus. Quo cõperto Ericus nauigijs glacietenus (nam gelu undã durauerat) in altũ usque pertractis, Iutiã tacite petiuit, Haraldumque apud Scypetorp uicũ noctu cum superstitibus filijs interceptũ, diluculo cõclaui extractũ, absque respectu fraternitatis capitali supplicio affecit. Ex quibus Olauus clausum armis cubiculũ uidẽs, mutata cum fœminis ueste, salutarẽ inter hostes egressum habuit. Ea tẽpestate Haraldus Noruagia pulsus, ut ab Erico aliquid uirium cõtraheret, in Daniam peruehitur. Quem Ericus ob relictũ ab eius æmulo matrimoniũ supplicẽ recepit, oblatumque sibi speciosum pugnæ titulum gauisus, auxilijs eum prosequi statuit. Haraldus autẽ excepta liberalitate, nullam animi ferè dotem adeptus, crebra corporis uirtute pollebat. Cuius uiribus fretus apud Helsyngam oppidũ pignore cum Erico posito, an cum lectissimis eius equis cursu cõtendere potuisset, duobus in certamẽ admissis utroque metã prior tenuit. Geminis siquidẽ inter currẽdũ bacillis innixus, crebris corpus saltibus concitabat. Aliud quoque insusitatæ agilitatis spectaculum

ædere

A ædere cōsueuerat. Sæpe etenim inter nauigandū puppi exiliēs, in prorā per exer ta remorū capita decucurrit, indeq; cursu in aliud nauigij latus reflexo, per reliqs remorū ordines locū quo excesserat, repetiuit. Qui si parem animi uirtutem à natura traxisset, nequaq; se inter amplexus pellicis æmulo obruendū dedisset. Huic Ericus tametsi opitulari uellet, Sclauis domesticā pacem interpellātibus, animum opere comitari nequiuit. Igitur omissis amici rebus, proprijs curā iniecit, cōtractaq; aduersum Rugiam classe, quò gnauius bella cōficeret, maritimæ Danorū expeditioni primus equos adiecit, quaternos singulis nauigijs mandās, eumq; morē diligens posteritatis cura seruauit. Classis eo numero digesta, mille & centū nauigijs freq̄uēs reperta est. Quibus Dani ad Rugiam appulsi, urbē Archon aduersum se ualido præsidio firmatā inueniunt. Quam ne finitimorū auxilijs iuuari sinerēt, tractum qui Archonensiū fines propemodū Rugia abscissos cum cōtinenti committit, ligonibus concisum in uallū opacæ admodū altitudinis redegerūt. Tuitio eius Hallendēsibus credita, ijsdemq; Petro parere iussum. Quos Rugiani quæsito per uada trāsitu, noctu inopinatos adorti, cōpluribus cæsis, à cætero repellūtur exercitu. Igitur Archonenses cum nec uires conserēdi belli haberēt, neq; locū ad contrahenda auxilia suppetere cernerēt, necessitate uicti, salutē & in Christiana sacra transitionē pacti, statua quam uenerabātur retēta, Danis se tradūt. Erat enim simulacrum urbi præcipua ciuium religione cultum, crebrisq; finitimorū officijs celebratū, sed falsò sacri Viti uocabulo insignitū. Quo asseruato oppidani ueterem sacrorum morē penitus abrogari passi nō sunt. Primū itaq; solenni ritu prolui iussi, stagnū maiore pellēdæ sitis, quàm initiandæ religionis ardore petētes, sub specie sacrorum fessa obsidione corpora refecerūt. Datur Archonensibus pariter rerum diuinarū antistes, qui & eis cultioris uitæ formā perscriberet, & nouæ religionis

B rudimenta cōtraderet. Sed post abscessum Erici, cū antistite pulsa religio. Siquidē Archonenses abiecta obsidū charitate, pristinū statuæ cultū repetētes, qua fide diuinum susceperūt, prodiderunt. Post hæc Ericus ordinatis in Dania rebus, amici curam importunitate omissam, accepta rerū tranquillitate resumpsit, iuuādiq; gratia eius urbem asylo Magno deuotam primo diripuit, mox igni subuertit. Interiecto anno Haraldo eidē opem iterato poscenti, uniuersam Daniæ classem pro supplemento transmisit. Collato bello uiribus, Magnus inferior capitur. Quem Haraldus uita frui permissum, oculis ac genitalibus carere pręcepit, ne aut luminum uoluptate regnū appeteret, aut Veneris usu ultricem sui sobolē procrearet. Cæcatus igitur castratusq; cum interrogaretur quem ex suis pœnā secum oculorum subire uellet, paucos ea re delectari respōdit. Tunc quidā & forma ei simlimus, & militiā eius singulari fide complexus, ne ex tanta clientela deesset, qui cum domino compati uellet, ultrò se supplicio obtulit, præfatus ut uidenti similimū, ita luminibus orbato futurū. Qui quū uirtute uenerationē meruerit, apud improbos pœnam persensit. Magnus uero nō tam animi uirtute, q̄ corporis debilitate continentiæ religionē amplexus, de sceptrato cucullatus euasit. Interea Ericus quæsitam armis pacem iustitiæ ornamētis excolere cupiens, cōditas à maioribus leges, ac tunc penè ingenti bellorum tempestate subuersas, ad pristini uigoris habitum reuocauit, utq; fortitudine fuerat, ita iustitia insignis apparuit. Irrogatas minoribus iniurias superiorum supplicijs pensabat, nihilq; familiaritati aut necessitudini parcēs, aut ferro, aut laqueo inconsultā maiorū auaritiam castigabat. Quo studio & principum odia, & plebis obsequia cōtraxit, eueniteq; ut & potētibus formidolosus, & popularibus percharus existeret. Idem rerum à se gestarū uirtutē tantis laudibus prosequi consueuerat, ut ueri interdum fidem excederet. Semel quoq; Erici salus satellitis eius somnio seruata proditur. Nam cum ex freto Slesuicēsi Sialandiam petere statuisset, quidam nautarum per quietem existimauit per inculta

C montiũ iuga lasciuo admodũ equo se prouehi, eoq; cursum citante inter uallium opaca præcipitatũ crebris noctuarũ unguibus laniari. Quod cũ mane per iocum sodalibus retulisset, Ericus ea uisione ueluti periculi præmonitus, ne eum nauigationis comitem haberet, in aliud se nauigiũ contulit, eoq; tutus socijs naufragio pereuntibus permãsit, lætatusq; est quod salutẽ suam alienæ rati, q̃ propriæ credere maluisset. Fortè autẽ inter ipsum, Roskyldẽsemq; pontificẽ Eskyllum inimicitiæ primũ, mox seditiones adoleuere. Qua in re antistes Petri Botyldæ filij collegiũ nactus, autoritate quam primã inter Sialandẽses habebat, in regis eos odiũ concitat, uiribusq; publicæ cõsternationis adiutus Sialandię eum terminis pellit. Quo exacto prouincialẽ populũ in societatẽ factionis sub titulo libertatis adsciscit, à suspectis obsides petit. Solos uero Skyalmonis filios seditionis cõsortiũ detrectãtes ad populare cõciliũ euocat, & ni statuta die obsides tradãt, bonis carituros minat̃. Illi uero ad concionẽ peruecti, nec minis uicti, nec bonorũ pœna mulctati, solidũ tenuere propositũ. Sed ut ad eos impunitas redũdauit, ita ad Eskyllum pœna concessit. Rege enĩm cum Iutica classe reuerso, patris ac patrui interuẽtu usus, uicena auri talenta mulctæ nomine persoluit. Petrus uero fatis suis ultionem præcurrentibus, pœnã quæ à rege parabatur, effugit. Per eadem tempora decedẽte Ascero Lundensi, de noui antistitis suffectione diuiduum regis ac populi suffragium fuit. Siquidẽ Scanienses ob egregia Asceri merita Eskyllum arctissima ei consanguinitate iunctũ, ne pontificium à familia discederet, suffragijs amplectũtur. Rex uero rubore fugationis ammonitus, neq; suorũ in Eskyllo dedecorũ oblitus, Rikonem Slesuicẽsem, qui nuper Albero successerat, quod in potiẽdo regno familiari eius opera usus fuerat, eorũ arbitrio præferebat. Nec tamen hæc uota palàm ad litem & controuersiã progressa fuerãt, Scanis metu sententiã occultãtibus. Eodem

D tempore Plogus quidã claro inter Iutos loco natus tametsi regis militiam profiteretur, latẽtes capiti eius insidias cõparabat. Ad quẽ Rypam ueniẽs, militiæ titulo stipendium postulabat. Quo recepto, datum sibi cladis eius præmiũ reputabat. Et fortè Ericus inter quosdã populares acrius dissidentes regali iudicatione componere rogatus, publica id cõcione exequi statuebat. In qua quum Plogus cuidam ex plebe de se querenti satisfacere iuberetur, dicendi simulatione facta nõ sine lancea progressus, auditũ sibi præberi petiuit. Stabat autẽ & rex hastæ innixus, turbantiq; silentium populo manu ne obstreperet innuebat. Quem Plogus loricam ueste tectam gerere existimatũ diu curiosis speculatus oculis, ut inermem deprehendit, lancea transuerberauit. Et ne timidius dicere quàm facere uideretur, regẽ à se prostratum uociferans, cæteros ad militum internitionem hortatur. Aulicis itaq; passim metu dilabentibus, Ericus Haquini filius, cui ex patientia cognomen obuenit, egregium fortitudinis exemplum prębuit. Diu siquidem exanime regis corpus gladio protexit, socijsq; in fugam lapsis, solus ex tot cõmilitonibus intrepidum mentis habitum tenuit, dignus ut ei in regnum successor fieret, pro quo etiam extincto pugnam gerere perstitisset. Iamq; uacantem Daniæ possessionem nemo sanguinis uirtutis ue fidutia aut petere, aut rapere præsumebat. Quippe Sueno Erici, Kanutus Magni, & Vualdemarus Kanuti filius nondum regno tempestiui fuere. Christiernus uero Vualdemarum paterno cuius ultionem adiuuerat regno dignissimum prædicabat. Quem honorẽ mater multis & grauibus periculis obsitum, ac uix quidẽ adultis gestabilẽ perniciosum paruulo futurũ aduertens, poscenti puerum Christierno tradere recusauit, maioribus id munus deberi præfata. Postremo pertinacius insistentẽ iureiurãdo obstringit, in regẽ eum eligi nõ passurũ. Quo Christiernus ad populũ & concionẽ usq; perlato, patris eius beneficia memorat, ut domi leges & iura stabilierit, ut foris hostẽ represserit, ut furtis rapinisq; patriã uacuefecerit, ut Daniam pene exhaustã & exanguem Sclauiæ

magistram

A magistram reddiderit, ut etiã unicuiq; per uim amissa ad integrum restituerit, utq; cunctis his operibus sanguini suo regnũ deferri meruerit. Verum cum filius eius nondum maturos imperio annos acceperit, neq; Danis sub auspicijs puerilibus rem gerere militarem expediat, uirum debere circunspici, qui usq; ad prouectam pupilli ætatem tutorio regnum nomine procuraret. In quod munus aptius nemi nem quàm Ericum superioris Erici ex filia nepotẽ, quod audacia ac pietate præstaret, maternumq; genus ex regibus duceret, adcisci posse, adulto rerũ summam pupillo cessuram. Ita Erico & populi fauor, & pueri maiestas uires regias dedit. Hic præter solam animi fortitudinem nihil à natura dotis acceperat, sicut pruden tia uacuus, ita parum amœnus eloquio. Cæterum adeò salutis suæ prodigus esse consueuerat, ut bellũ commissurus ne singulariter in hostem procurreret, arctius à suis obseruari soleret. Tunc Eskyllus cognito regem apud Iutiam decessisse, repente in Scaniam maioris sacerdotij affectatione peruehitur. Ericus uero infectũ antedecessoris propositum circa Ryconem explere cupiens, pontificalis ei dignitatis incremẽta tribuere gestiebat. Scanienses autem ultima quæq; perpeti, quàm pontificium in nouam transferre familiam præoptantes, bellum aduersum regem decernunt. Quo ille cognito, ne multorum inimicitias unius uiri familiaritate con traheret, proposito suo cupide cessit, Eskylloq; sedẽ mutare permisso, Rykonem Sialandiæ præsulem mediantibus cleri suffragijs, creat. Interea Olauus Haraldi filius Noruagia reuersus, patrimoniũ suum inter bella ciuilia à patruo occupatum hæreditatis titulo reposcit. Cuius petitioni Ericus illam antiquitatis legem opposuit, qua reis patriæ bonorum pœna decernitur. Patrem siquidem eius peregrino milite aduersum patriam usum, decretam hac lege sententiã incurrisse. Igitur Olauus perinde ac iustum belli titulum accepisset, cupidius oblatam seditionis occa-

B sionem amplectitur. Siquidem acceptam repulsæ contumeliam ad nouarũ rerum licentiam transtulit, deq; priuati patrimonij repetitore totius regni inhiator euasit. Verum dissimulato odio, per insidias regẽ opprimere statuit. Quem in Arna Lundensi hospitio diuersantẽ noctu adortus, primum à uigilibus clandestinum eius aduentum speculatis excipitur. Qui mox reflexis equis sepultos somno milites clamore eminus in arma concitant, primiq; portas tueri parant. Auxilijs deinde superuenientiũ sociorũ adiuti, hostilem repulere conatum. Olauus perinde ac suo proposito uictus in Suetiam cõtendit, sed mox Erico Scania excedente reuertit, concionemq; in ualle Arnensi sub edicto contractam liberioris uitæ promissis aggressus, regium sibi nomen illecto popularium fauore conciuit. Quod indigne ferens Eskyllus, bellum ei Lundensi manu cupidius quàm prosperius infert. A quo superatus primum mox in urbe ad quam ex prælio confugerat obsessus, postremo necessitate uictus, obsidibus datis, fideq; sub sacramẽto promissa salutem paciscitur. Sed postmodum ex Olaui discessu competẽtem fugæ copiam nactus, Erici charitatem & obsidum, saluti & iurisiurandi religioni speciosa temeritate præposuit: neq; nefas duxit extortum sacramenti uinculum uoluntariæ amicitiæ cultu conuellere. Cuius affectum atq; constantiam rex ad se in Sialandiam uenientis amplissimi ruris uicorumq; complurium datione pensauit. Verum Scania impensius Olauum fouente, ipse ueluti in antistitis fuga per absentiam uictus, reparandæ fortunæ gratia ad littus more gentis Landora appellatum, expeditionis nomine crebra classe peruehitur. Cuius loci suspectam admodum fortunam habebat, fabulosæ cuiusdam opinionis credulus, qua reges id littus aggressi in annum duraturi negantur. Sed dum per præsentiam fata metuit, absens uictoria caruit. Siquidem tellure perinde ac fatali malo abstinens, neque ferri, sed ruris uiolentiam in metu reponens, copias in aciem dirigit, easq; Eskyllo proferendas committit. Qui pontificaliũ sacrorum quàm rei militaris peritior, persimilem

C priori fortunam expertus, triste regi spectaculum fuit. Cuius mali intuitu discere Ericus moneriq́; poterat, plus uiribus suis duces, quàm fœmineis debere figmentis. Quibus superstitionum laqueis, quoue credulitatis errore animum tunc eius obsessum putemus, cum ipse qui aliàs adeò manu strennuus existere consueuerat, ut ne temere in hostem se mitteret, à militibus contineri necesse haberet, tunc ueluti metu pugnam detrectãs, in uicino se per absentiam superari conspiceret? Qua uictoria Olauus ueluti ipsum iam Ericum delesset supra modum erectus, pontificales opes æque ac regias absq; respectu religionis inuadit, & in contumeliam Eskylli, à quo bis se prouocatum meminerat, cuidam eiusdem nominis sacerdoti pontificij gestionem assignat. Deinde tanquam uniuersas æmuli uires superiore prælio contudisset, omnibus corporum munimentis apud Lundiam relictis, aliàs locorum & metu & armis uacuus proficiscitur. Quo accepto, rex contractis undique leuibus & quæ fors obtulerat nauigijs, noctu è Sialandia traiecit exercitum, amicis è Scania nauigationi suæ ductum eminus scintillarum silicibus excussarum splendore præbentibus, fortissimos quatuor Olauianæ militiæ uiros domi interceptos, aquis obruendos curauit. Adulterinum pontificem à ueri sacerdotij sacramentis exutum, suspendio finiuit. Arma deinde hostium gratam militibus prædam occupauit. His denique usus, Olauum apud Glumstorp uicum conserto prælio superauit. Qui in Gothiam confugiens, interiectis diebus per Blekingiam reuertit, itemq́; ab Erico fugatus cum ad montium angustias peruenisset, eorum præsidio fretus proxime insequentes deleuit. Partem quoque exercitus in ostium terga traiecit, eaq́; manu propemodum Lundenses absumpsit. Super hæc omnia fugam capessit. Deinde ueluti rebus in Scania parum feliciter prouenientibus bellum in Sialandiam transfert, fortunam loco mutare cupiens.

D Vbi ab incolis Rykonis ductum secutis, apud Bythingam amnem bello uictus in Hallandiam excurrit. Ex qua rursum Sialandiã petens, cum ex agrestibus antistitem in uico Ramlosa moram habere cognosceret, noctu tacitus in uicinia mansit. De cuius cubiculo certior per matutinum eius officium factus, ostio militem inuehi iubet. Ad cuius tuitionem procurrentes cubicularij in limine trucidantur. Antistes ipse extremæ necessitatis periculis obsessum se uidens, religione saluti postposita, ceruicem scuto subiecit, adituq́; hostem insigni pugna prohibuit: clericis interim qui & epistolarum eius & anuli curam habebant, conuulsas penè ianuas admoto puluinorum cumulo reprimentibus. Igitur ædem Olauus quia armis non poterat, flammis attentabat. At pontifex ense quàm igni consumi speciosius ratus conferendi cum Olauo sermonis pacem efflagitat, benignaq́; eius promissione firmatus, exserto foribus capite trucidatur. Igitur Olauus ultionem parricidio consecutus cupide in littus decurrit, utq́; nauigia tacitus deseruit, ita concitus eadem repetiuit, antè fuga & nauigatione usus, quàm rex nuncium facti qui tũc in uicinia morabatur acciperet. Quo cognito Romanus antistes acerbissima aduersus eum execratione usus, cæteris per Europã põtificibus similiter in ipsum pronunciandi detulit potestatem. Mandatum quoque ad uniuersos Iutiæ pontifices dedit, ut sententias aduersum sacrilegam eius impietatem debita animaduersione destringendas curarent, indignum usu sacrorum existimans, qui celebrem eorum ministrum oppresserit. Ericus uero comperto Olauum Hallandiam petere, festinatò post eum peruehitur. Cuius aduentu Olauus apud Arystadiũ nunciato, uicini põtis beneficio fugæ cõsuluit, eoq́; post tergum abrupto, in proxima ripa tutus consedit. Pauci ex militibus eius quibus ob uirtutẽ aut torporem fuga tardior erat, à superueniẽtibus occupati funduntur. Tunc Ingimarus quidam uetus Erici miles, æmulum eius non bellorum impẽdio, sed leui insidiarum momento tollendum ratus, illectusq́; siue præmij spe, siue gloriæ cupidine, transfugæ ti-

tulo

A tulo Olauum petiuit, eumq; transitionis simulatione secutus, tandem in publico pergentem equi pernicitate fretus, telo traijcere destinauit: complessetq; uotum, ni Olauus repente equo delapsus, imminens iaculum industria corporis declinatione uitasset. Deinde citatum acrius equum, dum incautius fugæ compendium quærit, in palustre cœnum præcipitem agit, eiusq; uoraginibus implicatus opprimitur, proposito parum respondente fortuna. Post hæc Ericus nuptiarum sollicitatus affectu Bremorum antistitis Haruuici germanam uxorem duxit, natu quidem nobilem, sed non tam pudicitia quàm parentela conspicuam. Cuius instinctu uetera regum latifundia in eos maxime quorum forti opera aduersus Olauum usus fuerat, dono contulit, neque regijs opibus quo minus suscepta pro se pericula repensaret, pepercit: quasi ad hoc tantum eas recepisset ut in alios largitione transfunderet, totasq; stipēdij loco militibus erogaret. Postremo æmulum apud Thiutam amnem cum maiore copiarum parte bello deleuit. Verum non eadem uirtute peregrina ac domestica bella cōfecit. Expeditiones enim quas aduersum Sclauos ductabat, non tam timori eis quàm ludibrio fuere. Adeò enim apud eum inertia omnia solutaq; fuere, ut ne à uiro quidem ædita putarentur. Infimi cuiusq; in soluenda militia arbitrium sequebatur. Sæpe lixarum redeundum uociferantium clamorem secutus, classem dimisit. Ob cuius mollitiem animata Barbarorum atrocitas, non solum eum foris peruagantem contempsit, sed etiam domi consistentem inuasit. Qui cum in Fyoniam forte è Sialandia nauigatione contenderet, piratas post tergum imminere conspiciens, auide petito littore, armamentisq; omnibus in prædam relictis, non sine rubore & metu nauigio cessit. Interiectis annis cum apud Sialandiam febri se implicatum sentiret, Fyoniam usque cuius erat oriundus concessit, spiritum ubi acceperat redditurus. Illic despe
B rato languoris remedio quia corpori non poterat, spiritui consulere cupiens, regiam uestem cuculla permutat, uocataq; militum cohorte palàm regno renunciat. Creditum enim est, & à sacrorum peritis traditum, nihil abolendis piaculis pœnitētiæ religione ualentius reperiri. Tunc Elyuus à uico Vuisingo, qui & ipse ægro cum alijs assidebat, cunctos de creādo rege circunspectos esse suffragijs iubet, utpote præsenti iam militia liberos. Quæ uox uitam regis quantulacunque restabat absumpsit, ægreferentis adhuc uiuo sibi successorem inquiri.

Defuncto Erico ambiguum plebis de regno suffragium fuit. Quippe Kanutus in Iutia, Sueno apud Sialandiam, Magni alter, alter superioris Erici filius, ingenti ambitu regnum petebant. Siquidem hunc paterna, illum auita merita uenerabilem faciebant. Suenone itaque Sialadensium suffragia ambiente, ac plerisque petitionem eius fauorabiliter accipientibus, Olauus cognomine Balbus prisci moris æmulatione permotus, cunctos qui regium ei nomen tribuerent, ipsumq; si reciperet execratus, adduci se posse negabat, ut in hanc uocem inconsulta patriæ maiestate procurreret, aut regium honorem priuato præter publicum regni consensum deferret. Siquidem electionis locum Sialandiam esse, ius uero penes popularis arbitrij communitatem consistere memorabat. Hæsitantibus cunctis, atque à sentētia aliquantulū cedentibus, Steno quidam spreto ueterum ritu, Suenonē occultis à se promissis aggressum, regio primus nomine censuit, maioremq; concionis partem ad similē uocis ausum induxit. Itaq; sententiam eius prosecutum uulgus, quod arbitrio suo paulò antè permittere uerebatur: pari mox suffragio cōprobabat. Eodem quoq; autore populus Sialandensis creatum à se regem finitimorum consensu fulciri cupiens, Iacobo Colonis filio singularis facundiæ uiro legationem compositam & subornatam committit, qui Scanienses adulatione dignitatis ad societatem electionis impelleret. Idem Suenoni comes in

C Scaniam datus, accepta dicendi copia, docet noluisse Sialandos quicquam super regio delectu sententijs suis præter Scanicum arrogare consensum, sed hunc sequi in cunctis quàm percurrere malle, sine eo nihil magnæ rei executuros: uerum Suenonis insitam animis charitatē habere, eumq; sibi in regem dummodo Scanica allubescant suffragia exoptare, quem præter propriæ indolis claritatem, etiam patris auiq; merita commendarēt. Meminisse deinde monet, ut soli cæteras Danorum uires obtriuerint, ut patri eius ad extremā penè desperationē redacto, nihilq; præter interitum præstolanti imperium dederint, obsecratq; humanitate qua illum exceperant, filium prosequātur. Ita Sialandensium affectum indicans, sed factum reticens, omniū Suenoni suffragia conciliauit, quos ad hunc fauorem non solum Sialandensium legatio, sed etiā propriæ eorum uirtutis memoria concitabat. Kanutus quoq; eodem à Iutis honore prouehitur, indignantibus Suenonem temeraria geminæ concionis audacia regium occupasse uocabulum. Inde Sialandiam potiendæ eius libidine ijsdem fratus accedit. Post hæc maximū pontificem Eskillum, eundemq; Suenonianæ partis fautorē occultis ad defectionem promissis impellit: quibus incēsus antistes Kanuto per internūtios mandat, classe Scaniam petat, seq; belli socium pollicetur: ut autem occasionem sibi transitionis consciseret, ac lubricum fidei suæ rationabilis causæ titulo coloraret, acceptas à Suenone iniurias fingit, & quasi cum eo controuersiam initurus, contractis colloquij simulatione militibus, Lundiam quæ & Suenonem habebat petiuit. Vbi dum compositionis negotia falsò gerūtur, Kanutum ex ijs quos ad speculandum eius aduentum præmiserat, adesse cognoscit. Nec colloquium soluere moratus, ignotum cæteris consilium suum eadem hora repente detexit. Siquidem elatis signis, præcipiti in littus equitatu cōtendit. Cuius aduentum Kanutus nauigatione
D præcurrens, littori copias mandare noluit, sed in altum nauigia reijciens damnata promissoris fide Sialandiam reuertit. Ita præsens consilium nō cedentibus ex sententia rebus fortuna delusit. Sueno uero properantem ab urbe pontificem subsecutus, reuertentem bello superat, captumq; quia publica custodia nō suppetebat in excelsam Laurentianæ ædis partem attollit, eiq; templū ergastulo fecit. Eapropter execrationis (quæ suprema pontificum ultio est) censuram metuens, non solum eum captione eruit, sed etiam agresti uico, magnaq; Burgundæ insulæ parte, quò synceriorem eius fauorem impetraret, donauit. Post hæc fine ipso apud Slangetorp ruralem Sialandiæ uillam bellum cum æmulo facit, eumq; cruentissimo prælio superatū insula pellit, uictor in Scaniam redit, Kanutus in Iutiam refugus cessit. Per eadem tempora Romanus antistes Barbaricæ tempestatis procella rem diuinam penè obrutam euersamq; conspiciens, datis per Europam epistolis, uniuersos Christianæ credulitatis hostes ab eius cultoribus oppugnari præcepit. Singulæ autem catholicorum prouinciæ confinem sibi Barbariem incessere iubebantur. Ne ergo Dani priuatæ militiæ rebus, publicæ religionis officia detrectarent, sumptis sacræ peregrinationis insignibus imperium amplectuntur. Igitur Kanutus ac Sueno inuicem obsidibus datis, depositisq; inimicitiarum exercitijs, rei melius gerendæ gratia pacem pro tempore statuunt, reuocatumq; à suis uisceribus ferrum, ad sacrorum uindictam conuertunt. Discordiam itaq; à regni æmulatione profectam sociæ expeditionis fœdere castigantes, iunctis uiribus Sclauiam petunt, Germanis ex condicto diuersam eius inuadentibus plagam. Iuti Kanuto duce, Hetbienses Suenone, hostilem occupant portum. Superueniunt extremi Sialandenses ac Scani, prioremq; classem prout cuiq; locus patebat sua circumincludunt. Occurrunt in littore Saxones & ipsi uindicandæ religionis cupientissimi, militiæ socij Danis futuri. Mox Dobinum insigne piratica oppidum, ab utroque circunsidetur exercitu, omni Danica multitudine præter paucos classis custodes

nauigia

A nauigia relinquente. Quorũ raritate cognita Rugiam primam obsessis opem inimicæ classis oppressione porrigere statuunt. Mox Scanos quos ordo proximos offerebat adorti, fermè omnes fuderunt. Iutis iocundam eorum cladem ducentibus, neq; socios computantibus quos duce à se diuersos nouerant. Sed & forensis nondum pugnæ memoria exoleuerat, & recens partium odium æstuabat. Adeò quos priuatæ iræ agitant, publica nunquam communio fœderat. Ascerus uero Roskildensis qui classis à rege curã acceperat, suo repente nauigio per ignauiam cedens mercatorum cymba aduectus conscẽdit, eoq; latebram nactus, quos speciosò pugnæ exemplo ad fortitudinẽ incitare debuerat, deformis fugæ spectaculo territabat. Primum autẽ Scani ne timidioribus fuga suppeteret, communibus uinculis arctius naues in classem sociãt, mox uicti nexus industriè procuratos fortuitis ruptionibus lacerãt, parsq; ferro perijt, pars necem sibi inter undas præcipitio maturauit. Cumq; Rugiani complures ob magnitudinem naues captu difficiles animaduerterẽt, multitudinis specie metum eis ingerere cupientes, classem suam abductis cæsorum nauigijs duplicant, eademq; perinde ac remigum plena tentorijs instruunt, uacuitatem umbraculis obscurantes. Vsi sunt & alio non minore mentiendæ classis ingenio. Noctibus enim tacita nauigatione in altum pergẽtes, diluculo referuntur imaginem recentis classis, & superuenientiũ auxiliorum effigiem præbituri. Sed crebro id agentium frustra calliditas fuit. Interea Danis obsidionem arcentibus, eorum classis piratico bello nunciatur oppressa. Hac fama reuocati correptis nauium reliquijs Rugianos resistere formidantes, portu propellunt, sociorumq; stragem fuga hostium ulciscuntur, ob interfectorũ cadauera parum adhuc nauigabili ponto. Suenoni uero naui qua uenerat spoliato, suam cedere Kanutus Liburnicam uoluit, sed suspecta æmuli humanitas erat, oblatumq;

B notabatur obsequium. Nam cum eius partes incolumes, suasq; propemodũ exhaustas uideret, alieno nauigio reditum experiri fisus nõ est. Slesuicum deuectus interiecto tempore prior Kanuto Sialandiam occupat, Roskildiamq; mœnium inopem receptaculi gratia uallo fossaq; cõplectitur. Cuius custodia Ebboni mandata, in Scaniam pergit. Kanutus uero Scaniensium damnis benigne secum à fortuna actum existimans, eamq; tantũ sibi uirium addidisse, quantũ æmulo depressisset reputãs, ne res eius proxima clade corruptas, ocio recreari permitteret, Sialandiam tam sibi quàm hosti diuidua ope familiarem, Iutis præcipue frætus ingreditur, ei potissimum cessuram ratus à quo primum occupata fuisset. Vbi comperto Roskildiã desciuisse, portasq; sibi Ebbone filio Skialmonis autore clausisse, Suonem quendam sola loquacitate insignem, nec tam cõsilio gnarum quàm amœnum eloquio, qui eam ad deditionem hortaretur præmittit. Is cum ad oppidum peruenisset, primum ante uallum lasciuè & discursim obequitans, mox compositi uolubilitate sermonis propugnaculis insistentes aggressus, legationis mandata facundius quàm felicius explicabat. Quem Ebbo de industria blandis ac mitibus uerbis excipiens, emissis deditionis simulatione iuuenibus prendendum curauit. Quorum unus paulatim ei propior factus, ius fræni uiolẽtius occupat, cæterisq; equum à tergo pulsantibus, captum ciuibus ligatũ adducit. Is primo compedum pœna coërcitus, postmodum superueniẽte Suenone luminibus spoliatus improuidæ exhortationis pœnas pependit. Hæc audiens Kanutus potiendæ urbis diffidentia, in Iutiam reuertit, utq; rerum cõmoditas affuit, Sialandiam spe reparandæ fortunæ, parte qua maris anfractibus interluitur inopinatã intrauit, improuidam quoque Roskyldiam capit, & penates Ebbonis ad Suenonem elapsi incendio diruit. Vnde ne impensarum inopia arctatus discederet, publico stipendio alimentorum ei subsidia decernuntur. Par Scaniensibus circa Suenonem affectus incesserat. Ne enim labente sumptu ueluti ciborum pœnuria afflictus arma deserere

C cogeretur, publicæ eum collationis commeatibus prosequũtur. Tanta inter partes uirtutis & gloriæ æmulatio fuit. Interea nobilissimi Iutorũ, & in rebus bellicis singulari militiæ laude conspicui, duabus Suenonem Liburnicis petiuerũt. Quorum uiribus succinctus assumpto Eskillo, manũ in Sialandiam traiecit, ac prope Thorstam uicũ bello cum Kanuto concurrit. Vbi inclinata suorũ acie timidiorum fugam secutus, fortiorum uictoria reuocatur, & dum uinci credidit, uictor repentinus euasit. Kanutum uero sui, siue quod tenera adhuc ætate esset, siue quia belli eum implicare periculis nollent, in aciem descendere passi non sunt, pro duce pugnæ spectatorẽ effectum. Interiectis diebus Vualdemarus diui Kanuti filius, armis tunc primum per ætatem maturus, sed paterna in Kanuto merita perosus Suenoni se iungit, in eius castris militiæ tirocinium habiturus: cuius fauor plurimum Suenoni uiriũ conciliauit. A quo paternæ præfecturæ dignitate donatus, Kanutum quendam Henrici filium sub Kanuto Magni filio eiusdem beneficij titulis inhiantẽ, crebra belli cõgressione perdomuit. Nec minor ipsis mediocris rei, quàm regibus summæ æmulatio erat. Semper autem ad Vualdemarum uictoria redundauit. Erat autẽ Kanutus insignis facũdia, sed moribus effusissimus. Sueno & fortunæ fauore, & uiriũ incremẽtis accinctus in Fioniam excedit, mox æmulũ apud Iutiam persecuturus: ubi ab exule quodã Ethlero solicitatus bellũ in Holsatios parat, abunde minora ad traijciendum nauigia promittente. Incolæ siquidem quò transitus impeditior foret, pontẽ conuulserãt. Venientibus Eidoram, promissoris incuria binas tantũ nauiculas exhibuerat: quarum altera Sueno suos præcedere cupiens, saniore militum sentẽtia reuocatur, rogatus propositum hostiũ aliena traiectione prænoscere, neq; proprijs rem periculis explorare. Siquidẽ haud procul eis latebram esse, partem copiarum quantum à se superandã crediderint

D irrupturis. Nec falsa prædictio fuit. Holsatij quippe uicinis se saltibus occultãtes, patienter primorum aditum præstolantur: transuectisq; quos à se capi posse confiderent, procursu facto, omnes aut neci aut captioni subijciunt: quanquam Danis in propulsando periculo animus non deesset, utpote qui nec fugere possent, & in regis oculis pugnam ædere necesse haberent. Ita nostros ad uirtutẽ capessendam & salutis desperatio, & præsens ducis incitabat aspectus. Quorũ periculis exturbati scafarum magistri, circa palos medio amne defixos hærebant, neq; residuos transuehere, neq; translatos referre ausi. Itaq; nec regi ad procedendũ, nec uictis ad resiliendũ opi fuere. Interea Kanutus sumptuosis militiæ impẽsis oneratus, nec minorẽ occidẽtis humanitatẽ inuenit, quàm oriẽtis nuper expertus fuerat. Siquidem agrestiũ placide tractatorũ stipendia contraxit, tali Iutorum beneficio usus, quale pridem apud Sialandios acceperat. Huius Sueno cõgressu uitato, Scaniam reuisit exiguis militiæ reliquijs integram æmuli manũ attentare formidans. Interiecto tempore receptis precio captiuis securus Iutiam adiri constituit. Peragranti Fioniam Ebbonis è uita nũciatur excessus. Cuius fato deiectus, relatis in Sialandiam copijs præsens belli propositum deserit, militemq; plangere quàm æmulum incessere maluit. Adeò enim familiariter eo usus, ut nihil in foro, nihil in castris, absque ipsius administratione curaret, inq; priuatis ac publicis negocijs prorsus ex eius arbitrio sententiaq; penderet. At ubi recens funeris mœror exoleuit, bellum nouaturus per Fioniam in Iutiam decurrens, Vuibergenses regiorũ uectigalium immunitatem pactos, ad bella pro se suscipienda perduxit. Huc Kanutus magnis orientis uiribus succinctus aduehitur, uictor haud dubie futurus ni suadentibus amicis equestrem militiam pedestri mutasset. Siquidẽ optimates eius superiorum bellorum admoniti, quibus rem infeliciter equitando gessere, ne fugæ facultas ignauos abriperet, necessitatem sibi inferre tentantes, equorum adminicula submouenda duxerunt. Kanutum cum paucis equitibus peditũ medium faciũt belli

merita

A merita æstimaturum, nec aliàs Sueno rebus suis impensius diffidebat. Vt autē hostes ultrò militiæ expedimentis exui uidit, summa spe extremam desperationem mutauit. Neq; enim ignorabat equitatu uacuos lentam & ignobilem militiā adituros, plusq; sibi præsidij demere quàm duramenti cōsciscere. Et ne ei similis manus deesse uideretur, Vuibergenses utpote rei equestris ignaros, pedestri prælio militare præcepit, nōnullos inter sagittarios & funditores dispertit. His leuia tormenta saxaq; iactilia pro armis fuere. Proxime eis ab utroque latere equites iungit, mox hostium terga pressuros. Committendi taliter prælij præcipuus autor ei Vualdemarus extabat, corpus annis tenerum, animum industria præualidum habens. Is siquidem pedites peditibus opponēdos, latera autē & terga ab equitibus incessenda docuerat. Kanutus dupliciter instructi hostis consiliū ex apparatu cognoscens, opportunitatem insidijs negare disposuit. Quibus ut copiam demeret, neque suos à tergo circumueniri pateretur, opus impetu ratus, totam manum in confertissimos pedites inducit, eosq; passim & uarie resistentes penè omnes oppressit: nec ea tamen uirtute periculum propulit. Quippe Sueno utrinque ex latere aduersarios, partito equitatu circūuolat, deturbatisq; equis quos retro aciem fugæ metu locauerat, ancipiti incursu conclusos exagitabat. Quod ubi uidet Kanutus transuersis aciem principijs instruit, reuocatamq; à peditibus pugnam, ad equites transtulit. Quippe à tergo instantibus ora aduertere necesse habuit. Sueno uero cum & armis diffideret, & equorum pericula formidaret, transuersis eos prælijs fatigare, non manum cum eis acie conferere, non pugnandi copiam facere, sed incerto Marte ludificatos, æstu ac lassitudine superandos curabat: eos grauissime adortus qui communi acie longius excedentes, audacius semet propulsandis obiecere periculis. Varijs igitur irruptionibus lacessiti, crebroq; impetu &

B obliquis concursibus lacerati, tandem uirium inopia ad tantam corporis lassitudinem peruenerunt, ut præter communem belligerandi morem in ipso certaminis ardore sessione pausarent. Cumq; nec ad fugam, nec ad pugnam uis ulla suppeteret, dum solicite salutis præsidia circunspiciunt, oppidum cuius paulò ante incolas fuderāt, composita acie paulatim accedere tutissimum dicunt, subsidij loco hostium tectis usuri. Eo igitur seruatis ordinibus incessum emouent, procuratis qui à tergo curarent, hostemq; retrogradi pellerent. Tanta plerunq; necessitatis fiducia est. Tunc Barcho quidam promptissimus Suenonis miles ab aduersarijs undique circumuentus, innumeram manum admirabili solus uirtute sustinuit. Tandem obfusis sudore oculis, pulso clypeo ambas bipēni manus inserere, promiscue cædē facere, hostes ac socios iuxtà ferire, nulli propius instanti parcere. Quo uiso Vualdemarus cui multa secum ex ueteri conuictu familiaritas erat, memoria priscæ charitatis euectus equo ocius aduolat, extremis amici rebus adesse cupiens. Quem Barcho aduersariū ratus, relata bipenni instantem appetit. Sed Vualdemarus prærepto eo ictum ocior anteuenit. Manubrio solo scapulæ eius uehementer impacto ferrum excidit. Vix hominē inter tot arma, tot hostes obnixius constranitentem seruare potuit. Diu tandem obluctatum abducit, inuitumq; saluti restituit. Qui postq; se ab amicissimo salutari captione pertrahi uidet, libenter quidē eius opem excipere dixit, sed non ita uti hac uelle ut captiuorū more clunes equi sequendo, fœdum de se spectaculū faciat.. Verum ex parte Kanuti alij confestim fugam facere, pars oppido latebram quærere, nonnulli per medias eius plateas erumpere: Kanutus ipse per angustissimas uici partes, equo uectus eripitur. Occupati qui in uicum profugerant, & in unam ædium captiui traduntur. Ad quos introgresso rege Helias Ripensis antistes circunspectis omnibus, hortulanū regi æmulandū aiebat, qui utilibus herbis incremēta conciliat, noxijs locū uacuefacit. Quod dictū specie horridū, si quis altius mente perspiciat summa industria procu

C ratum fateatur necesse est. Abcise enim rem, sed copiose disseruit. Cui si Sueno obsecutus fuisset, profectò omnem æmuli fiduciam sepelisset. Qui licet iniuriarum nomine uindictam à captis exigere potuisset, ad mitiorem tamen sententiam ingenita sibi pietate deflexus, plerisque redimendi copiam fecit, aliosque sacramento, alios sponsione in fidem acceptos, morte mulctare passus non est. Ex quibus binos duntaxat peculiaribus flagitijs obsitos, alterum quia terram latrocinijs uitam egerat, alterum quod optime de se merentem uirum per insidias dormientem oppresserat, capite pœnas soluere iussit: in neutro belli, in utroque sceleris negocium puniens. Complures ex superioribus tributæ sibi salutis immemores, acceptum ab hoste beneficium repetita Kanuti militia neglexerunt, eisque pristina fides recenti charior erat. At Kanutus ab Alaburgo Liuthusium petens, apud uitricum Suerconem exul aliquandiu demoratus est. Huc siquidē occiso, Magno Kanuti mater coniugio obuenit. Tunc uero laceræ Danorum res disiectæque fuere, cum interius sociali bello flagrante, exterius piratica pestis ingrueret. Cuius propulsandæ causa, Sueno toti Sclauiæ bellum crebrius quàm prosperius inferebat. Neque enim tanta illi in prælijs perseuerantia, quantus furor atque impetus fuit. Nam cum receptui consulere debebat, tam auide littus repetere consueuit, ut par fugæ reductio uideretur. Neque suorum ei res curæ fuere, dummodo prior ipse nauigium rapuisset. Quæ regis ignauia tantam Sclauis audaciam dedit, ut crebro copias eius reuertentes opprimerent. Ipse quoque Vuibergam adhuc munimenti expertem, quo tutiori sibi receptaculo foret, terreis mœnibus clausit, magnisque eam stipendijs instruxit. At Kanutus apud Suetiam primum uitrico optatus, mox onustus haberi cœpit, ita ut pro comparandis alimentis quicquid illic prædiorum possederat uenditaret. Neque enim ulla gens exules aut promptius recipit, aut facilius respuit. Sed & filius Suerconis Ioannes, ut plurimum

D strennuus ita parum facetus, irrisorio carmine fugam eius præliaque retexuit, & quasi cantilenæ specie pudibundi hominis uerecundiam lacessiuit: ut enim hospitem rubore & contemptu perfunderet, fortunam ipsius ludibrio lacessere cœpit, aspersisque iocis, & ignominioso uerborum genere, ignauiam ei bellique tristes exprobrabat euentus. His Kanutus opprobrijs irritatus, nauigio commeatuque empto, plurimum in auunculi & materna fisus necessitudine, Poloniam profugit. Quem illi maternæ rei nomine regni consortionem appetere rati, cæteris in locis admissum, munimentis excipere nō passi sunt. Ad ultimum eum ne placida satis fronte cōspiciunt, insontem notantes, cum propinquo charitatem deberent. Augebat hunc metum recens maioris eorum fratris depulsio. Itaque receptus quidem, sed nullam, ut dixi, urbium intrare permissus, ad præfectum Saxoniæ Henricum peruehitur. Apud quem minorē spe sua fortunā expertus, Hamburgensem antistitem Hartuicum accedit, iampridem Danis iuridictioni suæ exemptis infensum. A quo humanissime habitus, bellique tandem subsidia mutuatus, domesticorum militum fidem, tacita legatione pertentat. Responsum est omnes ad eum ocyssime transituros, datamque Suenoni fidem, pristina mutaturos. Qua promissione securior factus, peregrina manu Iutiam intrat. Sed & suis nec humanitas Suenonis, nec obsidum charitas, nec periurij respectus, quo minus ad eum signa referrent obstaculo fuit. At Sueno ubi de eius aduentu cognouit, uirium diffidentia apud Vuibergam recentibus à se munimentis excultam, obsidionem ferre constituit. Vbi ad sustentandam sumptuum necessitatem, bona eorum qui ad Kanutum concesserant rapinis exhaurit, prædatuque stipendia contrahit. At Kanutus ex proximæ pugnæ euentu, urbem oppugnare diffisus, formidata locorum fortuna, procul mœnibus castra constituit, operiri uolens quoad æmulus protelatis diebus alimentorum egestate uexatus, aut turpiter fugam, aut temere bellum

A bellum arriperet. Ea Kanuti spes Suenoni uictoriæ fuit. Eodem tempore Bruno quidam qui & Kanutum ipse è Saxonia secutus fuerat, siue Suenonis instinctu corruptus, cum quo uetusta sibi societas erat, siue delati belli tædio satiatus, impetrata utcunq; licētia cum aliquot Ripam secessit. Sueno uero cum rem familiarem magnis in urbe sumptibus exhausisset, neq; trahendi diutius belli materiam circunspiceret, audendum aliquid cum periculo ratus, noctu magnis itineribus tacitus ad hostium castra contendit, eosq; mane diuina curantes, improuidos irrumpit. Quibus repentino metu perculsis, ut cuiq; animus erat, alijs fugam, alijs arma capere negociū fuit. Medius horum interfluebat riuus occultis uoraginibus frequens, sed uno duntaxat uado meabilis, quod Suenonianis incognitum, Kanuticis notum prior loci inspectio fecerat. Exiguus idem & obscurus olim, nunc belli inclytus fama. Igitur qui irruperāt ignorātia loci inuias riui partes aggressi, præcipitatis equis improuidi impetus pœnas dedere. Experti periculum eminus instant, fundisq; ac iaculis prouocant congressum, prohibente lacuna. Tunc Saxones ostentandæ uirtutis auidi, ne rebus locus officeret, equis uadum insiliunt. Vualdemarus postquam ad loci equitabile uidet tanquam hostes transitu prohibiturus, eò freno conuertit, aduersoq; cum eis equo concurrēs, impactam uni lanceam ingenuo militandi more perfregit. Sed contrà in ipso gurgite ita quaternis simul hastis excipitur, ut equus in clunes consideret, ipse tamen ob egregiā equitandi peritiam sella pelli nequiret. Quintam inter frontem galeamq; defixam, adacto capulo collisam auulsit. His malis liber, arrepto equo cum paucis uadum superat, & ne secuturis angustias faceret, procul riuo secedit, ibiq; facta acie pugnā capessit. Quinetiam totam hostium turbam quoad omnis sociorum permeasset exercitus, parua manu sustinuit, Suenoniq; certissimus autor uictoriæ fuit. Quo

B opem ferente, Kanuti partes fugā fecere. Grandē quippe ex superioribus prælijs metum hauserāt, eorumq; memoriam abijcere nequeuntes, ægris semper, infractisq; animis erant. Adeò enim Kanuticorum animos res aduersæ corruperāt, ut maiore fortitudinis parte defecti, perseueranter hostem ferre nequirent, nimioq; timoris captu hebetatis animis, faciles semper in fugam existerēt. Saxones uero quibus agitatio militaris familiarior erat, equestri exercitatione usi, crebro equorum reiectu uictoribus insultabant, ita fugam moderantes, ut eam nō sine ordine & regimine dirigere uiderentur. Promptissimus horum Folradus eo prælio cadit, neq; captorem reperire quiuit, quanquam obrutus prendi se plurimum precaretur. Cæteri interdiu male fugientes oppido nocte manserūt, ubi à fugæ persecutoribus intercepti, hospitio necantur. Condixerant enim uictores nemini parcere deuictorum, tum Saxonū odio, tum quia proximo bello captos & à se redimendi potestate donatos, denuo hostes experti fuissent. Kanuto Saxonia refugio fuit. De cuius fuga Ripenses uti acta erat ab intermeantibus edocti, quò plus uictori placerent, confestim Brunonem capiunt, Suenonis in breui iudicio præsentandum. Quem Sueno oblatum aliquādiu familiarius habuit, mox donatū abire permittit. Quæ res ei apud conterraneos suspicioni primum, mox cladi atq; exitio fuit. Fuere enim interfectorum propinqui qui crederent eum pecunia à Suenone corruptum, sociorum salutem iniquissimo subuertisse consilio: declinati belli argumento doli coniecturam trahentes, neq; aliud beneficentiam regis, quàm fraudis præmium extitisse putantes. Cui cum de perfidia diem dixissent, omnemq; accusationis suæ uim ualidissima eius defensione elusam uiderent, inuictū foro insidijs occupant. Sueno perinde ac priuatis periculis liber, ad publica propulsanda animum induxit. Locis marinis natura munitis, cōplura agrestiū præsidia condidit. Bina castra, alterum in Fionia, in Sialandia alterū propter fretum molitur, quæ piratis timori, incolis uero receptui forent. Sed à Sclauis utrunq; cōuulsum prodit.

C Bellum cum ipsis magna apud Foiniam uirtute gessit. Quorũ copias ita cæcidit, ut plerisq; militũ palmas ferro præerosas habẽtibus, media digitorũ caro crudesceret. Eo tẽpore propter incursus qui à maritimis crebri prædonibus ædebentur, apud Roskildiam Vuethemanno autore piratica cœpit: cuius hæc disciplina, hi mores fuere. Nauigia piratæ magis idonea sibi uisa, absq; possessoris permissu assumẽdi potestatẽ habebant, octaua acquisitorũ parte naulum daturi. Nauigationẽ orsuri, apud sacerdotes præteritæ uitæ piacula deplorabãt, eorumq; religiosa animaduersione puniti, perinde ac statim decessuri, diuina altaris libamenta sumebant, cuncta prosperius cessura rati, si ritè Deum ante bella placassent. Paruo uiatico sumpto, onera & impedimenta uitabant, armatura ac cibo simpliciter contenti, nihilq; quod nauigationem moraretur amplexi. Multæ illis uigiliæ, multaq; parsimonia erat. Remorum manubrijs considendo innixi, somnum carpebãt. Quoties propter littora illis nauigatio erat, eadem antè speculatoribus perlustranda mandabant, ne quid incompertũ fortè uel improuisum occurreret. Insulas ad quas uento afflarentur petebant, missis qui loca procellis auersa percurrerent, quod peregrina classis trãquillis soleat portubus delectari. Crebrũ eis cum hoste certamen, sed ubique facilis, ac penè incruenta uictoria fuit. Prædam ex æquo partiebantur, nec maior gubernatoris portio quàm priuati remigis erat. Christianos quos expugnata classe captiuos repererant, amictu donatos ad propria dimittebant: tanta eis in cõterraneos humanitas erat. Octogenas & binas piraticas puppes uarie & uicissim cepere, nunquam ipsi classem uiginti duabus frequentiorem habentes. Stipendijs defecti, impensas à ciuibus contrahebant, præmij loco prædæ dimidium recepturis. Hic piraticæ cultus, ut dixi, Roskildiæ cœptus, ab urbis gremio etiam ad agrestes manauit, ab omni fermè Sialandiæ parte subsidia mutuatus.

D Enimuero angustus primum ac tenuis, magna breui incrementa contraxit. Sed neq; ante redditam terris pacem ulla ex parte remissior fuit. Interea Kanutus Frisiam minorem, quæ & ipsa Danicarum est partium, cum paucis exilij comitibus petit. Diues agri prouincia est, pecoribus opulens. Cæterum confinis oceano patet humilis, ita ut eius interdum æstibus eluatur. Qui ne irrumpant, uallo littus omne præcingitur: quod si fortè perfregerint, inundant campos, uicos & sata demergũt. Neq; enim illic locus natura alius alio æditior extat. Plerũq; agros ab imo conuulsos aliò loci trajciunt, locum eorum occupante lacuna, in quorum consederint præsidijs possidendos. Inundationem comitatur feracitas. Gramine tellus exuberat, torrefacta in salem gleba decoquitur. Hyeme cõtinuò celatur æstu, stagni speciem præbentibus campis: unde & in qua rerum parte locanda fuerit, penè ambiguum natura fecit, cum alia anni parte nauigationis patiens, alia aratri capax existat. Incolæ eius natura feroces, corporibus agiles, anxiam & grauem armaturam contemnunt, ancilibus utuntur, missilibus dimicant. Agros scrobibus cingunt, saltus contulis ædunt. Penates in æditum subiecto glebarũ aceruo prouehunt. Hos à Frisonum gente conditos, nomine & linguæ societas testimonio est. Quibus nouas quærentibus sedes, ea fortè tellus obuenit, quam palustrem primum ac humidam longo durauere cultu. Administratio deinde prouinciæ sub nostris regibus esse cœpit. A qua Kanutus cum fortè præsidium implorasset, prompto omnium fauore suscipitur, pollicitus se eis aliquid de consuetæ pensionis onere laxaturum. Auidi promissionis Frisi, intuitu exilis præmij, immani se negocio onerant. Ac primum mœnia propter Mildam fluuium, quis eum recipiant, condunt. Tantulo stipendio ingens militia stetit. Sueno reditus eius opinione accepta, lutis in equitatum digestis à Sialandis & Scanis classem adsciscit. Ex qua nonnullas naues Slesuici subductas ad Eidoram usque solotenus pertrahendas curauit, ne ea pars hostibus elapsui foret. Quæ res ei impendio magis

quàm

A quàm usui fuit. Inde cum copijs ad reces oppidũ pergit. Id inter paludes amnemq; situm natura quàm opere munitius erat. A latere ei Milda fluuius fuit angustis alueis, sed placide manantibus aquis. Quod quia rex ob angustias exercitu circumuenire non poterat, locis ex copia idoneis castra defigit. Deinde cæsis uirgultis, quæ nemus proximum offerebat, ad peragrandas paludes constramenta fieri iubet, quibus cum opportunum foret, uelut pontibus uterentur. Interea quidam ex Frisica iuuentute, siue moræ impatientes, siue uegetioribus animis uirtutis iactandæ cupidi, prouocandi gratia, riuum qui inter castra medius erat consueta arte transiliunt, uagumq; eminus hostem incessunt. Nec lacessentibus obuij defuerunt. Complures ex utroque agmine huic se certamini ingerunt, suorum quique pericula propulsuri, neutris communis fortunæ negocium patienter inspectare ualentibus. Itaque paulatim crescente pugna, adeò omnium huc animi confluxerunt, ut ex eo belli præsultu, totius uictoriæ summa pendere uideretur. Quo uiso, filius Thorstani Petrus, omnium regis archanorum particeps, non ignarus Frisicæ temeritatis, confestim armari exercitum, præstolariq; castris paratum iubet. Huius rei inscij Frisones, tota amnem manu repente transuolant, rati sine paratu regem in castris esse. Ita audacius quàm prudentius omnis eorum irrupit exercitus, inopinatum hostem opprimere auidus. Sed Suenonianis non segnius occursantibus, ad notas sibi refugere paludes. Quas mox equites factorum à se põtium stramentis usi facile superant, translati que fugam acerrime persequuntur. Aliud quoque ferro sibi cõpendium struunt. Nam tanta in fugientes strages exercita est, ut constratis cadaueribus, amnis mox à uictoribus permeari potuerit. Fusis Frisonibus, Kanutus cum paucis exilij socijs eques elabitur. Reliquis fugæ expertibus oppidum receptui fuit. Cui Sueno Kanutum inesse ratus, obsessos quàm poterat

B infensus aggreditur, sperans obtentione eius totius belli finẽ futurũ. Saucios integris mutat, fessis requietos succedere iubet, diurno prelio nocturnũ sociat, omniq; instantia curat ne lassis quies remedio fiat. Addebat obsessis animum recens captiuorum occisio, nec cuiquam à uictore toties læso uenia sperabatur. Contrà rex si pugnam remitteret, neque mox oppido potiretur, Fresos auxilio obsessis futuros timebat, ideo que perseuerantiore prælio opus ducebat. Sic metus utrinque pugnandi pertinaciam fecerat. Nec interdiu dimicasse contenti, noctem quoque bello contribuunt. Tunc uero anceps prælium erat. Cum fortè Vualdemarus clamore cominus orto, Fresos instare ratus, in partẽ qua strepitus exaudiebatur cum signis accurrit, sociosq; perquàm strenue repugnantes, errore noctis elusus oppressit. Ita fortissimi animi dux temporis habitu circumuentus, quibus opem ferre decreuerat, cladem atque exitium irrogauit. Oppidani assiduis plagis & continua lassitudine exhausti, nullumq; pugnæ supplementum habentes, cum nec uires, nec uulnera ullo momenti spacio recreare quiuissent, desperatis rebus dedidere se regi. Cuius fidem atque clementiam, ultrà ac rati fuerant, experti sunt. Tum uero rex & in Plogo, qui Ericum occiderat, singulare pietatis specimen dedit. Neque enim à patris interfectore pœnas exigere uoluit, plus deditionis moribus, quàm ultionis aculeis debiturus. Cæteros quoque nec morte nec captione mulctatos absque redemptione dimittit, præfatus se eorum obsequia ac odia iuxtà æstimaturum. Nihil enim ijs prospere cessurũ, qui toties mobili fide & sacramento fuissent. Dimissi cum duce exilium amplectuntur. Id enim gratiæ apud suos Kanutus habebat, ut nulli unquam fortuna eius fastidio esset. At Fresones mulctæ nomine duo milia librarũ regi cum obsidibus pendunt. Post hæc siue rubore fugæ, siue naturæ stoliditate compuncti, Vualdemarũ obsecrant, precetur regem, bellum cum eis hac lege iteret, ut uictor æquam priori summam recipiat: uictus, ex ueteri pensione quantum Kanutus spopõderat, remittat. Ille precantium temeritatem incer-

C tosq́ pugnæ euentus solertius æstimans, extremæ dementiæ uoces consilij sui salubritate cohibuit, perquam stultum affirmando uictos, à uictore noxias belli conditiones expetere. Interea Kanutus apud Germaniam Fridericũ Romano recenter imperio functum auxilij imploratione sollicitat, promittens se patriæ procurationem in eius beneficio repositurum. Imperator cui & summa naturæ calliditas, & maxima proferendi imperij cupiditas esset, tantum alieni in ditionem suam redigere auidus, Suenonem ueteris amicitiæ & cõmilitij monitum, promisso honoris incremento ad colloquẽdum sibi simulatione charitatis inuitat, eximiam sibi uisendi eius cupidinem incessisse significans, sed Romanæ maiestatis amplitudinẽ quo minus eum accedat obsistere. Quippe Sueno adolescentiæ tempore militaris rei perdiscẽdæ gratia, Conradi Cæsaris cliẽtelam ingressus, cum Friderico adhuc priuatæ fortunæ, quem & ætate & ingenio æquabat, diu sodalitatis officia gesserat. Itaq́ non quod fallacissimi hominis cõmentis crederet, aut æmulo asylum demere uellet, sed ut sola se Germanis fama cognitum etiam spectandum subijceret, præsentemq́ famæ suæ miratoribus exhiberet, cultiore pompa instructus mandatum exequitur. Nec parum gloriæ apud curiam magnificentia clientelæ & apparatus ostentatione contraxit, totiusq́ in se Germaniæ oculos ob uirtutis admirationem cõuertit. Mersburgum oppidum theutonicæ nobilitatis frequẽtia completum ingressus, ab imperatore primum ueneranter habitus, mox uario accusationis genere uexatus, disparem promissis fidem expertus est. Cui demũ cõditiones huiuscemodi proferuntur, ut imperatoris ipse, eius uero Kanutus renuntiata regni affectatione militem ageret, beneficij iure Sialandiã recepturus. Alioqui imperatoris uires Kanuto obtẽtui fore, expeditamq́ cum eo manum in Daniam esse mittẽdam, quæ uel Suenonis præcurreret reditum, uel cõfestim impugnaret aduentum. Sue

D no in re tam anxia, aut periclitandum sibi, aut parendum fore cognoscens, simulata assensione paterna bona quibus in Sialandia abundabat, tanquam peculiaria à conditionis tenore sublegit, ne uiolandæ pactionis omnis domi deesset occasio. Quod quia Germanico iuri familiare erat, admissu facile fuit. In hoc Kanutus pacti parum credulus, Vualdemarum qui cum Suenone aderat sponsorem efflagitat, fidem eius integritatemq́ tutissimum rerum suarum pignus existimans. Neq́ enim alium ex regio comitatu, pari constantia pro capite suo excubiturum putauit. Ille Suenonianæ perfidiæ conscius, cum uanam ac lubricam compositionis fidem aduerteret, ne alienam in se labem recidere pateretur, sponsionẽ pertinacius abnuit. Tandem rege compellente, uix atque ægre uadimonium dixit, præfatus se si Sueno pactum perrumperet, Kanuti partibus accessurum: probata utrinq́ conditione discessum est. Reuersus in regnum Sueno, deq́ æmulo comitem nactus, remissis è uestigio literis, fidem Cæsaris aperta fraudis exprobratione damnauit: initasq́ cum eo pactiones, obsequij negatione subuertit, in eas se conditiones fallaciter adductum affirmans, in quas Danicorum adhuc regum nemo cõcesserit. Præterea Kanuto iusta petenti, prouinciali duntaxat administratione concessa, regios penates à cætera se conditione secreuisse dicebat. Fraudatus pacto Kanutus, uadem sollicitat. Qui quum regem deserere, uel sponsionem corrumpere, æque fœdum putaret, utrobique famæ periculum contemplatus, mutare pactum quàm euertere maluit, statuens ut quum rex Sialandiam commeatui suo necessariam duceret, aliud pro ea Kanuto stipendium assignaret, nec fructu parcius, nec spatio contractius, nec honore defectius. Assensus conditioni rex, tripertitam Kanuto præfecturam constituit, eiq́ in Iutia, Sialandia, ac Scania, peculiare beneficium tradit, intercisam loco dominationem minus solidæ potestatis gesturam existimans, Huius rei Kanutus Vualdemarum denuo prædem exposcit. Quem uelut antea repugnantem Sueno condendi fœderis auidus, sponsionem iterare coëgit,

negans

A negans si pacto obuiam isset, eius Kanuti'ue defectionem ægre laturum. Hoc fretus pignore Kanutus, cupide conditionibus fruitur. Igitur Sueno perinde ac bellorum metu solutus, in superbiam lapsus patrios mores, quod parum sibi uiderentur exculti, tanquam agrestes & inconditos, petita à finitimis urbanitate mutauit: spretoq; Danico ritu Germanicum æmulatus est. Nam & cultum Saxonicum sumpsit, & ne eo inuidiosius uteretur, militum studia ad similem uestis usum addu xit, rustici moris tędio, comptioris famulitij grege palatium instruens. Quinetiam epulandi rusticitate depulsa, externas mēsis comitates adsciuit, comessationumq; ritus cultiore ministerio gerendos instituit. Nec solum cultum nouauit, sed etiam edendi bibendiq; facetias tradidit. Idem studij in nouanda clientela, asciscendisq; satellitibus gessit. Honores quippe nobilibus dēptos, histrionibus deferebat: magnis'que & illustribus uiris à latere suo sepositis, in eorum locum turpium & effœminatorum familiam subrogabat, ut abiectu maiorum, minorumq; prouectu, prorsus eximias potentiæ suæ uires ostenderet, ditatiq; fortunam suam beneficio regis, non generis imputarent. Nec insolentiæ eius auaritia defuit. Siquidem lucrosa sibi illorum fata, quorum bona auxisset constituit, pupillorum'que parentibus emortuis expilator euasit. Neq; nephas duxit eorum liberos egestati subigere, quorum opera regni opes ipse susceperit. Ipsos quoq; milites prius à se locupletatos, ad uilem paupertatis statum beneficij sui pœnitentia adductus reiecit. Quinetiam ingentis clientelæ uoracitate compulsus, prouincialia ministeria, impensasq; ab agrestibus arctius exigere cœpit. Itaque dum militum luxui consulit, plebis fauorem amittit. Præterea controuersiarum iura eatenus sacramēti religione subnixa, ad palæstras & palmas athleticas relegauit, iudiciumq; rationis speculationi debitum, in sola corporum exercitatione constituit. Et ne quid fastui deesset, in communibus suggestis cōcionari fastigio suo indignum ducebat. Quam ob

B rem æqua uulgarium alloquia contemnendo, æditioribus locis occupatis, suppositæ plebi superne ius dicere consueuit. Crebræ quoq; ei cum Lundensi pontifice simultates, maiore fructu quàm iactura fuere. Ea tēpestate Karolo Hallandiæ præside prouinciam egresso, coniugem eius, sororemq; uiduam Suerconis filius Ioannes excellentis earum pulchritudinis opinione corruptus, ad libidinis commercium raptas in Suetiam usque deuexit, Quibus tam contumeliose usus proditur, ut eas in stupri uices noctibus euocaret alternis, ingenuæ pudicitiæ fœminas, obscœnissima fœditate proculcans: neque aut huius matronalem torum, aut illius cœlibem castimoniam, quo minus uoluptatum suarum ignibus indulgeret reueritus. Ad ultimum patriæ & populo tantæ temeritatis facinus execrante, utranque remisit. Quod flagitium Sueno perinde ac commune probrum in omne Sueonum regnum ulcisci statuit, publicum ruborem communibus armis submouendum existimans. Sed nuptiarum apparatu præuentus, quippe Saxonum satrapæ Conradi filiam nuper desponsam uxorē ducturus erat, propior priuatæ copulæ, quàm publicæ uindictæ militiam retentabat. Per hanc Suenonem in peregrinos ritus adductum falsa plebis opinio referebat, eiusq; super consuetudinum nouitate consilium accusabat. Per eadem tempora Nicolaus urbis Romæ cardinalis Britannicum permensus oceanum, Noruagiam Lundensium adhuc ditioni parentem, immunitate concessa, maximi pontificatus titulis insigniuit. Quod in Suetia quoque legationis potestate peragere cupiens, Sueonibus & Gothis de urbe, & persona tanto muneri idonea concordare nequeuntibus, certamini decus negauit, rudemq; adhuc religionis barbariem summo sacrorum honore dignatus non est. Verum inspecto temporis habitu, cum per oceanum reuerti hibernæ nauigationis metu in periculis duceret, Daniam reditui suo peracommodam arbitratus, offensam eius ex Noruagiæ promotione contractam be-

C neficij deliniamento sedare constituit. Eskyllum igitur mandatis aggressus, plus nouæ dignitatis quàm ueteris amiserit, recepturum promittit, definiens se ereptæ Noruagiæ damna, Suetici primatus munere pensaturum. Rapuit promissum Eskyllus cupideq; legati copiam flagitat. Qui ueniens apud ipsum futurum Suetici sacerdotij insigne deposuit, dandum ei in quem concors Sueonum Gothorumq; suffragium conuenisset. Statuit quoque ut quicunque maximi Sueonum pontifices creandi essent, pallio à curia dato, per Lundensem insignirentur antistitem, eamq; sedem perpetuo uererentur obsequio. In hoc priuilegio dato confirmationem à curia adsciscendã promittit: quod effectu perfacile fuit. Siquidem Romam reuersus, decedente Eugenio maximus pontifex subrogatus est, peregitq; publicæ religionis præsul quod priuatæ legationis minister annuerat. Qui mox usurpatione posterorum firmatus, sub hoc usque tempus, antiqui tenoris obseruatione perfruitur. His peractis Nicolaus nondum Dania egressus, Suenonem Suetica meditabundum bella, Romana industria à proposito reuocare conatus, locorum difficilium, inopis regni infructuosæ uictoriæ habitũ prætendebat. Siquidem eius militiæ negocium ingens, fructus exiguos fore, priusq; ei cum uastis & immanibus scopulis, quàm cum hoste certandum. Quo uicto nihil præter ignobilem prædam, & sordida spolia uictoribus occupãdum. Postremo cum stolidam regis perseuerantiam consilij sui sapientia superare nequiret, inertiam eius facetissime cauillatus est. Nam araneam eum æmulari dicebat, quæ telarum figmentis cum discrimine uitæ, & uiscerum suorum egestione confertis, quid nisi scarrabeos putres & uilia prenderet animalia? Cuius exempli euidentia, araneæ regem, militiam telæ, uictoriam uenatui conferebat. Ita auidum ducem exiguæ rei cupiditate seipsum uiribus exinanientem inutili bello delectari monstrabat. Cuius Sueno dignita-

D tem potius quàm monitum ueneratus, abeuntemq; eum ad regni fines usq; commeatibus prosecutus, destinati olim belli studium animo reuocauit: quippe quem magis potiendæ Suetiæ cupido, quàm aut iniuriæ dolor, aut pudoris irritamentum accenderat. Maximam siquidem inuadendæ eius opportunitatem, tum ob senium imbelliamq; Suerconis, tum ob factiones inter eundem & plebem recenter ortas (nam Ioannem agrestes concionantẽ occiderant) arbitrabatur. Spe quoq; tam rata uictoriam complectebatur, ut ante militiæ exordium inter milites suos Sueticarum iura prouinciarum, tanquam belli præmia partiretur. Duo quoque ex proceribus eius ad opinionẽ unius Sueticæ uirginis libidinis æmulatione correpti, magnis inter se iurgijs dissidere cœperunt. Cuius nuptias rex in beneficio suo reponere par æstimans, capta Suetia fortiori cõnubium pollicetur. Quo promisso libidinis æmulis magnum uirtutis certamen ingessit. Tanta apud Danos fruendæ Suetiæ fiducia fuit. Interea Suerco belli metu crebras ad eum de pace legationes direxit, sed nullis conditionibus ad eam impetrandam assurgere ualuit. Igitur frustra fatigari se uidens, non se prælio offerre, non arma, non expeditionẽ parare, sed ignotos locorum recessus quærere, summamq; belli Sueonibus credere. Vt autem Sueno difficillimorum itinerum euitaret anfractus, instrumentum belli hyemis expectatione suspendit, ab astrictis glacie paludibus profectionis compendium petiturus. Hyberni itaque temporis beneficium nactus, expeditiora legit itinera, rapinisq; & incendio Finniam prædabundus aggreditur. Occurrunt indigenæ supplices, patriam seq; dedentes: nec sic se subtraxisse contenti, etiam commeatibus præbitis, hospitalitatis eum obsequijs prosequũtur. Post hæc Vuerendiam intrat. Vbi ab incolis neque Marte neque deditione exceptus, flammis omnia, ferroq; peruadit, uiris ac fœminis passim solitudinum inaccessa petentibus. Sed & præaltæ niuium moles totis fermè campis incesserant, frigorisq; tanta uis erat, ut uberibus admoti infantes, algore hebetatis membris inter ipsa lactis alimenta

A alimenta decederent, matresq; simili fato propinquæ, extincta pignora moribundis complexibus attrectarent. Dani quoque eadem aëris inclementia afflicti, non in castris noctes exigere, non militares excubias obseruare, pars foco sibi, pars tecto consulere, aëris non armorum sæuitiam in metu reponere, cuncti plus cœlum quàm hostem cauere. Vuerendenses autem quoad regis gratiam pascisceretur, iter intercipere cupientes, cæsis minoribus truncarum arborum coaugmentis, faucium quas permeaturus esset angusta præcludunt. Tantis siquidem circumiacentium rupium anfractibus claudebantur, ut absque ingenti dispendio à latere præteriri nequirent. Quorum ausu rex inter cœnitandum accepto, moræ omnis impatiens, discussis mensis equum inuolat, militibusq; adesse iussis, ad rupem concitus fertur, indigne ferens cœptorum suorum cursum uilibus agrestium obstaculis retardari. Rogatus à Nicolao quodam iræ parcere, incertamq; admodum rem curiosius explorare, interpellanti se, uxoratum quemq; timidissimum esse respondit, ad eius nuptias alludens qui ducta cõiuge postridie militiam ingressus fuerat. Ille ob contumeliosam monitorum suorum repulsam ira percitus, facturum se breui quod Sueno non audeat, subintexuit: exprobratamq; sibi ignominiam, inuicem in eum reiecto meticulositatis opprobrio uindicauit. Quæ uox ab iracundia profecta, celerem ipsius obitum ominata est. Vbi uentum ad fauces, delapsi equis milites, quanquam tenui armatura essent, quod eis festinationis ardor periculorũ contemptum ingesserat, arboream struem oppugnare cœperũt, indigenis qui ad eam defendendam conuenerant, ingenti pacem clamore poscentibus. Tunc Nicolaus acceptam à rege contumeliam conspicuæ probitatis operibus demere cupidus, ne magis uxorius quàm strenuus uideretur, dum conserta truncorum robora obstinato ad pericula gradu superare conatur, ab agrestibus è strue tanquam ex mu-
B ro propugnantibus caput hasta traiectus opprimitur. Similis aliorũ conatus saxis sudibusq; repellitur. Sueno propinquitate noctis, impetusq; preproperi pœnitentia reuocatus, signo receptui dato prope aggerẽ castra constituit, luce postera maiore ui ac paratu præliũ exequuturus. Verũ hostibus noctu sibi diffugio consulentibus, mane uacuum propugnatoribus iter nullo negocio superauit. Vuerendos deinde resistẽdi fiducia defectos, in fidem accepit. Igitur cum pleraq; sibi ex uoluntate respondere cognosceret, felicibus fortunæ experimentis euectus, in omnem se Suetiam effundere statuit. Sed nimietas frigoris equorumq; ex asperitate itinerum inopiaq; pabuli coorta debilitas, processum negabãt. Tunc qui ex equitibus ad pedites redacti fuerant, commilitonum equos suis oneribus instrauere, eosq; præ se onustos agentes ignaro rege domum dilabebantur. Qui tandem furtiuum militiæ discessum expertus, clandestinam eius elapsionem data reuertendi licentia præcurrit, statimq; compendiaria ad Scanicam uia cursum reflexit. Igitur Karolus cum Kanuto fratre receptorum obsidum fiducia spem liberæ tutæq; reuersionis præsumens, cum Hallandiæ propemodum confinijs accessisset, à Finnensibus insidias hospitalitate tegentibus conuiuio exceptus, maiorem noctis partem commessationibus extraxit. Temulentia grauis in horreum annona uacuum, pariter se & comites sobrietate exutos cubitum recepit. Quibus altiore somno spirantibus, Finnenses foris ualuas obicibus obserantes, igni spargere tectum. Iamq; maior eius conflagrauerat pars, prius que ædes in cinerem prope collapsa fuerat, quàm pressos mero sensus uis ardoris expungeret. Postremo propiore flammarum feruore correpti, dum nudi ualuis erumpere gestiunt, forinsecus eas obclusas cognoscunt. Vrgebat intus incẽdium, foris hostis uetabat egressum. Sed præsens pœna sequentis metum leuabat, instantis que mali periculum futuro tristius ducebatur. Quo euenit ut Dani ferro quàm flammis opprimi præoptantes, ualidius connisi præiecta foribus claustra conuellerent, utq; unum periculorum effu

C gerent, in aliud ruere non dubitarent. Egregiæ indolis pueri quos sibi in clientelam Karolus respectu propinquitatis adsciuerat, absq; ætatis miseratione sub Nicæ amnis glaciem nudatis corporibus barbarorũ ludibrio mersi, in eodẽ alueo fatum ac tumulum recepere. Ita paucorum agrestium fraude maximæ expeditionis labor exinanitus est. Interiecto tẽpore, plebs Scanica à principibus diffidens, concione lecta in Arnam uallem armata successit. Quoties enim in ea prouincia intolerabilia uulgi onera ducebantur, publica ui iniurijs occurrebatur. Adeò cum intolerabilis plebis seruitus ducitur, publicis armis libertas expetitur. Veritus ergo rex ne is tumultus ad grauiores regni motus progrederetur, coërcendi eius gratia ad Scaniam è Sialandia traijciens, militaris manus fiducia agrestium cõcionem accessit. Inermis ipse equitibus utebatur armatis, ut uim metuere potius q̃ struere uideretur. Cedẽte de industria uulgo, coronam ingressus multis & grauibus querimonijs exceptus est: sed obstrepente multitudinis clamore, defensionis potestatem dicendi'ue copiam impetrare nequiuit: flagitandi silentij gratia dextram uulgo obtendens crebros lapidum iactus excepit. Adeò cõsternationis furor in contemptum maiestatis exarserat. Tunc Toko matre Sygne ortus, uir natu & facundia, iuxta nobilis, primaq; regis amicitia prẽditus, in medium uulgi se proripit, obtentaq; omnium taciturnitate, imperitum concionis fragorem doctæ uocis autoritate compressit: ita suam temperans actionem, ut & præfectorum partes dissimulanter protegeret, & manifestum patrociniũ impertiret. Reuersis ad propria agrestibus, rex tantæ contumeliæ deformitatem summa indignationis molestia prosecutus, complures Scaniæ uicos exussit, eamq; fermè totam perinde ac maiestatis ream, rapinæ subiecit. Ipsos consternationis autores spiritu, uel bonis priuauit, factiosos paupertate aut morte mulctandos iudicans. Nec Tokonem cuius salutari

D eloquio usus fuerat, tametsi linguæ eius beneficio uulgi iram uitasset mulctæ expertem reliquit, plebem aduersum se occulto eius consilio concitatam affirmans. Ita sæuissimis iracundiæ furijs prouocatus, odia ac familiaritates iuxta pensabat. Ea Suenonis irruptio Kanuto nouandarum rerum spem fiduciamq; restituit. Sed hunc ausum præcipue Suenonis ac Vualdemari concordia castigabat. Nam quantum regis odium, tãtam ducis apud omnes gratiam intuebatur, alteriusq; flagitia, alterius uirtute redimi denotabat. Arbitri quoq; Kanuti prius sodalem regi quàm ocium eripiendum rati, eius cum Vualdemaro concordiã connubij affinitate componendam duxerunt. Cuius efficiẽdi gratia uterinam Kanuti sororem Sophiam, apud Vualdemarum eximia pulchritudinis laude de industria prosequebantur. Sed Vualdemarus quo minus ad hanc copulam intenderet, inopiam uirginis obstare dicebat, quod patre Ruteno procreata, nullorum in Dania bonorum hæres existeret. Quanquam enim suasoribus tacite pareret, plus se tamen paupertatem puellæ fugere, quàm speciem ammirari fingebat. Igitur à Kanuto totius patrimonij sui parte tertia sponsalium loco promissa, puellam despondit, eamq; matronæ cuidam Hotildæ adusq; maturam toro ætatem educandam committit. Quam ob rem neglectum sanguinis uinculum, ac diu funestis odijs laceratum, tanta animorum integritate refectum est, ut nulla ueterum inimicitiarũ macula quas uel ipsi, uel eorum parentes gessissent, nouæ societatis habitum infuscaret. Quorum amicitia quo inuicẽ purior, hoc regi suspectior extitit. Sed eos & tacite cauit, & palàm offendere metuit, quod maximam à se uirium partem cum Vualdemaro migrasse cognosceret, cuius fortunæ suam incumbere non dubitasset. Itaq; licet amborum fidem notaret, suspicionem tamen ne odium proderet obscurauit. Illi regiæ dissimulationis haud inscij, accepta commeandi licentia, quasi bona sua apud Suetiam inuisitaturi, regem eius Suerconem accedunt. Re autem uera Kanuto Suerconis filiæ postulandæ negocium fuit. Quorum præsentiam Suerco tanta affectione amplexatus

A plexatus est, ut præteritis liberis futuræ affinitatis spe hæredes eos nũcupare proponeret. Quod uotum ei siue filiorum inertia, siue excellẽtis proci nobilitas inseminabat. Reuersi itaque hoc inuisiores regi, quo hosti cõcordia iunctiores fuere. Kanuto deinde in Iutiam digresso, Vualdemaro uero Ringstadiũ inuisente, Sueno post eum contentius pergit, conuentumq́ diu perfidiæ & proditionis probris euerberat. Neganti, confictas à se literas tradit tanquam ab amicis porrectas, sed titulo de industria uacantes, quæ eius ac Kanuti initã cum Suercone concordiam nunciarent. Quo commento Vualdemarus, quanquam iræ parcissimus esset, supra modum accensus, linguã nimio indignationis haustu repletã in contumeliam arguentis effundere nõ dubitauit: perfidiæ quoq́ in eum exprobratione reiecta, non iam redargutione, sed cõuitio agebat, egregios operum suorum labores nugaci mendaciorum obiectu pensari uociferans. Adeoq́ regem responsi sui libertate permouerat, ut tẽtus ab eo esset, nisi milites operam suam in eius captionem negassent, quorũ fauor impensius ipsum quàm regem excoleret. Quam iniuriam postea apud Iutiam querimonia prosecutus, graues regi inimicitias peperit. Inde cum Kanuto magna totius Iutiæ classe in Sialandiam recessit, non quod bellũ regi inferre proponeret, sed ut nouis conditionibus tutiorem eius circa se fidem efficeret. Quo apud Sundby maritimum uicum cum armatis obuio, diali colloquio de concordia actum. Composita pace, rex concubia nocte Roskildiam reuertit. Interea Sclauorum expeditio ad orientales Sialandiæ partes inusitatæ multitudinis classe nunciatur ingressa. Qui quoniam rus ante uastarent, cuncta prædæ uacua prætergressi, inopinatam aggredi Roskildiam statuũt. Igitur ne fumi indicio proderentur, incẽdio penitus abstinebant. Accedebat eorum audaciæ, quod ex speculatoribus ociosam urbem regemq́ procul ex ea profectum acceperant. Quo
B nuncio instructi, intacto rure, eam contentius petebant. Ex quibus nonnulli pernicioribus equis suburbium prope liminaq́ ciuitatis accesserant. Rex ipse dum nocturnã uigiliã sopore auidius redimit, sero paratu tanti discriminis nunciũ excipiebat. Primus ex Danis Radulphus equestris militiæ apprime peritus, promptioris equi beneficio in hostem occurrit. Sed cum solitarius esset, nunc euitando hostes, nunc persequendo, opem ab exercitio mutuatus est. Quoties inculta camporum offenderat, ob armaturæ molem ægrius fugam conficiebat. Nam Sclauos simili pondere uacuos liberior equorum pernicitas adiuuabat. Quo uiso, plus uiribus equi quàm uelocitati confisus, cursum ad cultiores agros de industria dirigere cœpit. Igitur caballi quibus uires parum suppeterẽt, officiente stipula præstantem robore equum imitari non poterant. Ita dum agilitatis equinæ certamen ad uirium conamen transtulit, ab instantibus occupari nequiuit. Quippe densior seges plus uilium iumentorũ, quàm robusti animalis cursum debilitauit. Interrogatus quis esset: mercatorem, respondit. Percontantibus quasnam merces haberet: respõdit, arma quibus equos commutare soleret. Sed & eum quem insideret, hoc sibi mercimonio obuenisse subiunxit. Regem quoque Roskildiæ esse, rogatus asseruit. Illis eum necessarios suos allocuturum urbe nuper excessisse dicentibus, egressum quidẽ eum sed reuersum astruxit. Quod quia cum speculatorum affirmatione non cõueniebat, in mendacijs duxerunt. Idcirco autem Radulphus circa regis statum ueris utendum putauit, quod si qua à se ueraciter æderentur, contrario modo hostibus credidit existimanda. Interea regij equites, ut quisq́ apparatu uelox ac manu strenuus erat, Radulpho admixti in unam cohortem se receperant, incursaturi ilico hostem, ni Radulphus intuitu paucitatis auxilia sociorum expectanda duxisset. Tantam eis uictoriæ certitudinem assidua bellorum felicitas suggerebat. Contrà Sclaui reuocatos à præda socios in aciem corrogãt. Radulphus ubi primum excitati pulueris indicio regem affore deprehẽdit, superue

C nientis auxilij fiducia prælium facit. Cedentibus Sclauis cum pedites necarentur, equites seorsum in globum cõtracti, prius uelut ex consulto terga uertebant, mox imminentem à tergo regem, equitum eius paucitate conspecta, cõuersi fugarunt. Quos Radulphus intermissa peditum strage cum suis adortus, in ueram & præcipitem fugam coëgit. Sed ab ijsdem longius insectandis, quod equis præstarẽt reuocatus, admixta regia cohorte, ferrum ad pedites retulit. Fugientibus tanta adhuc prædandi cupiditas inerat, ut occisorum arietum corporibus pellem cursitando detraherent. Quantum in illorum pectoribus auaritiæ clausum putemus, qui inter extrema pericula, abiectis armis, ignobilem prædã & uilia fugæ impedimenta quo melius sibi consulerent, deserere passi non sunt? Paucissimi ex eis in littus elapsi, per lubricum pelagi nando nauigia petiuerunt. Nõnulli fuga cupidius inita, cæco metu undas aggressi passim exanimati sunt, præcipitato in mare spiritu, quem ab hoste seruare studuerãt. Interea Sclauorum equites uelut ex abdito prouolantes, uictoriam regi è manibus per insidias eripere conabantur. Igitur Dani, dum ad finem pugnæ peruentum autumant, prælium iterant. Quorum uirtute uicti Sclaui, fuga auidius sumpta adeò salutem suam ferro subtrahere gestiebant, ut per maritimæ rupis ardua, semet cum equis effœminato pauore præcipitantes, uitam finirent, & inter scopulos spiritum deformi corporum ruina deponerent, quem audacter in acie profundere dubitassent. Abducendis igitur nauigijs ob ingentem nautarum stragem, ægre remigia suppetebant. Iisdem temporibus effusis piraticę habenis à Vuandalicis finibus Eidoram usq;, omnes per orientem uici incolis uidui, ruraq; culturæ expertia iacuere. Sialandia ab ortu & meridie, marcida situ uastitate torpebat. Siquidem agrestiũ inops patriæ loco prædonibus fuit. Fioniæ nihil residuũ præter paucos incolas piratica fecerat. Falstria spacio quàm uir-
D tute contractior, incolarum fortitudine paruitatis damna pensabat. Quippe tributarij ignara iugi, aut pacto hostem, aut uiribus submouebat. At Lalandia tametsi Falstriæ granditate præstaret, pacem tamen pensione petebat. Cætera uastitas occuparat. Itaq; non armis, non urbibus cõfisum, anfractus equorum, quò minus piratas admitterent, prælongis palis ac sudibus exstruebãtur. Aduertens igitur rex nutantes patriæ res, & iam pené collapsas, se proprijs uiribus à piratica uindicare nequire, Henrici ducis cuius insignes ea tẽpestate uires fuere, aduersum Sclauos opem pecunijs promerendam putauit. Cui mille quingentas argenti libras mercedis nomine pollicitus, publica collatione summã expleuit. At Henricus cuius uænalis magis quàm utilis amicitia esset, pecuniam assecutus, uel quia noluit, uel quia nequiuit, parum stabiliter in promisso se gessit. Ita rex non accepta pace, dum patriæ rebus consulere quærit, miseriã eius dedecore cumulauit. Quæ res aduersum eum popularium iram acrius destrinxit, deforme ducentium pacem censu non armis exquiri, communemq; patriam regis uitio esse deceptam. Igitur Sueno desperatis malorũ remedijs, à piraticis periculis propulsandis ad ciues usq; cauendos curam retorsit. Renouatisq; suspicionibus, Vualdemarum occupare animum intendit, tanquam altero sibi onustorũ sublato, facilius reliquũ aggressurus. Quod insidijs quàm bello commodius gerendum ratus, perinde ac coniugis dotem exquisiturus ad socerum iter instaurat, interq; delectos comites Vualdemarũ profectionis sequacem adsciscit: quia domi eum tutò relicturus non uidebatur, in carcerem Conrado seruãdum tradere cupiens. Quem dolum Vualdemarus amicorum sibi complurium literis indicatum, uenienti Slesuicum regi, memoratis quæ pro eo fideliter ac strenue gesserat, cum exprobratione perfidiæ palàm obiecit. Neganti in eum à se crudeliter esse consultũ, susceptos apices abscisis indicũ uocabulis ostendit. Meminisse deinde monet, ut præcipuam ei bellicorum manum conciliauerit, ut corpore aduerso diras pro eo plagas acceperit, ut secum maiorem semper uicto-

riæ

A riæ partem traxerit, egregijsq; meritis suis gratiæ loco dolum ac fallaciam erogari
conqueritur. Comitatum nihilominus pollicetur, præfatus sciturum eum peracta
fraude, nequitiam sibi non astum effectui fuisse. Contrà Sueno suspicionem leuare
summa dissimulatione tentabat. Neq; enim ad deponēdam perfidiam, tantæ fidei
meritis adduci poterat. Irreuocabilis itaq; propositi pertinacia, Stadium aduectus,
à præsule Bremorum Hartuico domo suscipitur. A quo cum ulterioris uiæ ducem
exposceret, non impetrato, Vualdemarum quem ei perfamiliarem sciebat, preces
iterare compellit. Quo pontifex clàm uocato regij cōsilij commentum aperit, con
fessus se de industria negare, quod ei perniciosum aduerteret. Vt autem regi satis-
facere uideretur, dissimulata potestate, ductum ab Henrico, quod potentia ac di-
gnitate præstaret, commonet expetendum, uerum has preces suo Suenonisq;, &
Vualdemari nuncio committēdas. Quibus Henricus auditis cum & regis dolum
calleret, & Vualdemaro cōsulere uellet, quod à socero commodius accipere pos-
set, frustra Suenonem à se flagitare respondit. Abductum deinde Vualdemari le-
gatum, quam noxia mittenti precetur, edocet, ipsumq; ni redeat, apud Conradum
extrema passurum denunciat. Igitur Suenonis nuncius collegarum utroq; dimis-
so, Conradum accedens, nunciat suspectos regem habere propinquos, quos pri-
dem inimicitias exercentes, connubij recentis affinitas concordes effecerit. E qui-
bus unum ei fraudulenter accitum in comitatū cessisse, quem apud ipsum nouarū
rerum metu, uinctū haberi cupiat. Præterea procedendi gratia, profectionis ei de-
bere præstari ductorem. Quærente Conrado quo pacto regem æmulus comita-
retur, fidem eius secutum asseruit. Tunc Conradus Suenonis consiliū execratus,
dedecere senem se, inquit, quod iuuenis fugisset, admittere. Nempe deforme uetu
lo esse, de integritatis duce perfidiæ fautorem euadere, notamq; quam eatenus ca
B uerit, sub ultimum tempus sibi consciscere. Malle igitur se generum, filiamq; cum
nepote ex ea suscepto cruci subfixos uidere, quàm fidei & synceritatis opinionem
tot annis seruatam, extremæ ætatis infamia corrumpere, alienæq; fraudis proposi-
tum impijssimi fauoris prosequi nutrimento. Tum demum affuturū se, subsidiaq;
laturum, si gener omissa fraude, palàm quos metuat, impetat. Ad huius uocis nun
cium, Sueno rubore perfusus, ulterioris uiæ tutatore negato, in regnum reuertit.
Breui morarum processu, Kanuto & Vualdemaro Vuibergi moram habētibus,
occulto traiectu in Fioniam è Sialandia accessit, confisus inopinatos prendi posse.
Detecto dolo mandat utriq;, allocutum se eos nō occupatum uenisse: suspiciones
deponant quas falsò conceperint. Illi indicijs dolū præcurrentibus, eius de se pro-
positum speculati, nihilq; iam bonæ spei ex regis promissu capientes, Iutorum suf-
fragijs, regium sibi nomen cōsciscunt. Tunc rex apud Othenas (nam eò fortè loci
diuerterat) cōtractis in regiā militibus, nunc singulos, nunc uniuersos arctius per-
contari cœpit, qua fide præsens bellum ingredi uellent. Respōdentibus alacriter,
non cōtentus simplicitate promissi, sacramento fidem efflagitat. Illatis sacris, Suno
siue uetusta Vualdemari charitate, siue priuato iniuriarū dolore permotus, regia
solus excedit. Emissi qui eum reuocarēt, causam tam subitę egressionis efflagitant.
Rogatus, regredi ob paternæ uillæ ereptionem cōqueritur. Rex restitutionē pro-
mittit. Suno, feram hāc iusticiam inquiens, in aduersis usurū se negat, quo in pro-
speris fraudatus fuerit. Quam ob rem potioris partis amplexu solitariam transitio-
nem non ueritus, ab iniurioso sibi rege salutari consilio desciuit. Itaq; iustum defe-
ctionis titulum secutus, Vualdemarū auitæ paternæq; familiaritatis respectu trās-
fugio petiuit. Cumq; Sueno roborata suorum fide in Sialandiam redijsset, conse-
quenter ab æmulis Iutorum classem mutuatis, impetitur. Qui tūc fortè Roskyldiæ
situs, Eskillum sæpe dictum antistitem, præsidiaq; Scanorū accersit. Quibus præ-
tentatis, Petrum cui pater Thorstanus erat, omnium consiliorū suorum arbitrum,

C qualiter rebus consulendum esset, interrogat. Is, consultãtem olim regem qualiter tutò regnare posset, iussisse fertur, ut aut equestrem plebeiumq; ordinem, quo se tutius aduersum æmulos gereret, beneficijs impensioribus coleret, aut ab ijs saltẽ ad propinquos placẽdi studium transferret, eosq;, sola cõtentus specie, re uera reges existere pateretur. Si neutrum egisset, haud dubium quin breuẽ regni usum habiturus esset, edocuit. Rex uero neq; salubritatẽ consilij, neq; sapiẽtiam responsi debita animi sententia prosecutus, utilissimos monitus deliramentorum loco habuit. Enimuero obfusum iracundia animum, salutaris æstimatio subire nequiuit. Concepti itaq; furoris impatiens, quoad unum sibi scutum suppeteret, id se Petro oppositurum iurauit. Tum Petrus, meũ semper, inquit, pro te clypeum gessi, sed uereor ne citò cunctis scutorum tuorum copijs opus habiturus sis. Quod rex auarè dictum existimans, percontatur num adhuc satur esset. Respondit, saturum se, sed uereri ne satietatem parum salubris digeries sequeretur. Tunc quoque quid facto opus esset rogatus, in Scaniam migrandum edocet: tutiores illic uires, in Sialandia pauciores amicos quàm hostes esse. Pręterea Iutos haud facile insecuturos, forensis adhuc pugnæ memoria trepidos. Sin autem in Scaniam præuenerint, gentis aduersum eum auxilia cõtracturos: quam si petere supersedisset, ad ęmulos desecturam non dubitaret. Quem Sueno secus æstimaturum inquit, nisi Vualdemarum, cuius concubinarij filij pædagogum ageret, penatibus suis parsurum speraret. Aliorum uero bonis si patriam hosti cessissent, nullum peculiaris amicitiæ beneficium præsidio futurũ. Ita alieno consilio spreto, propriũ amplexatus, Roskyldiæ hostem opperiri constituit. Rarescentibus alimentis, regios uicos complures cõparandi sumptus gratia uenditabat. Tandem multi ruris absumpto precio, cum exercitum nimijs impensis onerosum dimissurus uideretur, Eskillus defectionem
D prouidens, artem excogitauit, qua periculum ad fructum cõuerteret. Primũ enim ampla defectionis præmia ab aduersarijs occulte pascíscitur. Mox cum conterraneis regem accedens, alimentorum inopiam queritur: dimittat precatur, quos pascere nequeat. Præsertim pietatis ac necessitudinis iura uiolaturos, si in ciues ac propinquos ex aduerso cõtractos pugnatum issent. His dictis tanquam defensionis ratione reddita, cum cohorte Scanica regia excedit, subiungente Suenone, dignum eum qui defectionis pœnas capite lueret. Sed hunc regis furorem sanior arbitrorum sententia propulit, imminentis belli auspicia scelere, & sacrilegio prohibentium esse sumenda. Iamq; rex maiore exercitus parte delapsa, fugam meditabundus cum reliquijs copiarum, Falstriam uersus cõtentius pergit, ignorantibus etiam arbitris quo proposito tam remotas ab urbe partes accederet. Quem ubi de fuga cogitare compertum milites habuere, ne sine prælio uinceretur orantes, uictoriam si redeat spondent. Præterea scire iubent, eos sibi milites esse qui crebrò parua manu ingentes hostium copias superauerint, neq; paucitatem uereri debere, quam toties in suis uictricem aspexerit. Quinetiam ultimi dedecoris esse fortunam suam antè fugæ quàm bello permittere, eosq; qui uinci possent ultro uictores efficere, alieno metu quàm suis uiribus fortiores. Monẽt deinde ne ex strenuo rege timidus militum desertor euadat, ne unius fugæ dedecore tot uictorias suas maculare sustineat. Cuius perseuerantiam à proposito reflectere nequeũtes, amaris eum conuicijs insequuntur. Nec deformitatem ei peregrinationis exprobrasse contenti, etiam contumeliæ damnationem iunxerunt. Deinde mutua semet adhortatione firmantes, bello hostibus occurrere statuunt. Fore enim ut eorum multitudo passim ac dissolute instandi cupiditate procurrens, sparsum militiæ genus sequendo, facile à paucis intercipi posset. Præterea arma sibi & equos suppetere, nihilq; tot uiris in unius meticulosi ducis absentia nocuisse fortunam. Ita sibi fortitudinis robur ingenerantes, regij dedecoris notam militari spiritu redimere gestiebant.

A bant. Diu itaqꝫ expectato hoſte, nec uiſo, Petrus ſoluendum agmen, ſalutiqꝫ conſu lendum admonuit, perquàm ſtultum affirmãs prælium abſqꝫ duce capeſſi. Quippe Iuti Suenonem de induſtria ceſſiſſe rati, inſidiarum metu tardius incedendum duxerunt. Tunc Sialandenſes quod indigenæ eſſent, cæteros commilitonum ductu ac commeatibus proſequebantur, nec cuiquam ex tanto grege pernicioſus ad patriam reditus extitit. Sed eorum poſtmodum pleriſqꝫ paci tranſitio fuit. Nam & fides regibus data, & amicitia pariter obſequio quæſita, Vulf & Thorbiornus ſpectatæ in regem fidei, cum hoc ueniæ genus in probris ducerẽt, domi ſuæ compræhenſi Suerconiqꝫ regi in cuſtodiam traditi, exilio capita quàm hoſti dedere maluerunt. Horum ſiquidẽ excellentis conſtantiæ animus, plus gloriæ in uinculis quàm libertatis in defectione conſtituit. At Sueno continuato apud ſocerum exilio triennium emenſus, ipſo defuncto, Saxonum ſatrapę Henrico datis uadibus pecuniam pollicetur ingentem, ſi regno per eum reſtitui poſſet. Pactus præmium dux, cum ad aggerem quam Danorum ſtructuram appellant, ſummis uiribus perueniſſet, tranſitu per eum qui portæ præerat, pecunia corruptum, obtento, obſidione cenſum à Sleſuicenſibus extudit. Tunc Hartuicus Bremorũ pontifex qui & ipſe poſt Henricum expeditionis autor extiterat, meruiſſe eum, inquit, qui portam patefecerit, cum pecunia ſimul quam pactus eſſet ſuſpendi, quatenus ad horrorem conſimilis facti in eodem laqueo proditor, & proditionis præmiũ conſpicerentur. Illic Sueno peregrinam claſſem prędatus, direptas Rutenorum merces ſtipendij loco militibus erogauit. Quo facto non ſolum aduenarum in poſterum frequẽtiam deturbauit, ſed etiam ſplendidam mercimonijs urbem ad tenuẽ anguſtumqꝫ uicum redegit. Saxones deſertũ ab incolis rus nullo reſiſtente permenſi, hoc longius quo licentius ruebant. Nam auſtrales Iuti paucitatis ſuæ metu, in ſeptentrionalem par-

B tem quæ multitudine præſtabat elapſi, ſub ſpecie fugæ bellum parabant. Et qui prius auxilia Suenoni ſpoponderant, alienorum uiribus ſuccincto ſuccurſum negabãt, ne peregrinam manum aduerſum patriam iuuiſſe uiderentur. Eadem ferè tempeſtate Suerconem regem, ſeruus qui cubiculo eius præerat, noctu dormientem occiderat. Quod ſcelus diuinitas haud ſegnius quàm iuſtius ulta eſt. Nam paruo poſt tempore, Magnus qui occulta regnandi cupiditate ſeruo peragẽdi facinoris autor extiterat, in eo conflictu quo filium Suerconis Karolum quem patre ſpoliauerat, regno etiam exuere geſtiebat, ſceleratę machinationis pœnas morte perſoluit. Ea res Kanutum ſolandæ matris gratia Suetiæ ſuperiora petere coëgit. Interea Vualdemarus apud Sialandiam Theutonici motus opinione ſuſcepta, ad Iutiam concitus tendit, remiſſo coæuo atqꝫ collacteo ſuo Abſalone, qui reuertentis à Suetia, Kanuti poſt ſe maturaret aduentum. Tantum autem eius apud Iutos præſentia ualuit, ut & fortibus fiduciam afferret, & ignauia torpentes ad bellum pro patria ſuſcipiẽdum erigeret. Idem Henricum nobilem inter Saxones uirum cum quo iampridem affinitatem, data ei in matrimonium cognata, iunxerat, per internuncios occultius obſecrat, uti ueteris amicitiæ cauſa ad procedendum ſocios incitet, duciſqꝫ reditum modis omnibus interpellet, breui ſe cum exercitu ſuperuenturum denuncians. Tantam illi fiduciam & numerus militum, & alacritas dabat. Huius tumultus nuncio Kanutus è Suetia reuocatus, cum delectis Sialandiam intrat, extemplo Iutiam petiturus. Sed cum coortæ tempeſtatis magnitudine tranſitu prohiberetur, afflicti mora milites, Vualdemarum pacem cum hoſtibus pepigiſſe, idqꝫ ſe per agreſtium quẽdam recenti nuncio cognouiſſe fingebant. Hoc famæ commento Kanutus audito ingrati animi labem exprobrat, parum honeſtum de eo ſermonem habentibus, qui ſuum communi periculo caput obiecerit: hortaturqꝫ ſi dignis eum laudibus proſequi nolint, ſaltem linguas ab indigna ipſius obtrectatione cohibeant. Hesbernus ſolus Skyalmonis cãdidi ex filio nepos idemqꝫ

C Vualdemaro ob pueritiæ & educationis societatē percharus, transfretare se uelle dixit, quæ apud Iutiam gererentur Kanuto renuntiaturum. Igitur ut strenuam, ita periculosam nauigationem feliciter emensus, & quasi cum ipsa rerum natura luctatus, sæuientium elementorum rabiem incredibili remorum certamine superauit. Nuntiatur interea Saxonibus totius Iutiæ uires ad Vualdemarum coisse, tantaq́; hostes manu esse, ut sine periculo & clade excipi nequeant. Hac dux fama attonitus, Henricum quem apud Vualdemarum affinitatis iure magnæ familiaritatis locum habere nouerat, ubi nam regulus eius degeret, simulato ioco perquirere instit. Quo latebras eum ac solitudines circumspicere respondente, dux eludi se sentiens, à ficta & ludicra ad seriam & sollicitam interrogationem conuertitur. Repugnantem illum commissaq́; tegere perseuerantem, per debitam Romano imperio fidem orat, obtestaturq́; ut quæ ab hoste parari sciat, indicio præcurrat: neq́; quod ciuibus perniciosum aduertat, silentio cōtegat. Hac Henricus adiuratione permotus, uerum esse quod rumor docuisset, asseruit. Bellum siquidē præ manibus esse, quale prius experti non fuerint, superstitesq́; recordationem eius perpetuo narratu prosecuturos. Formidolosa cunctis Henrici affirmatio fuit. Idem an hostes expectandi essent cōsultus, omnium animos ad prælium uirili exhortatione prouexit. Ita fidem suam inter amici preces & ducis imperium partitus, ut nec huius mandatum negligeret, nec illius salutem silentio falleret. Quam sententiam publico metu refutante, cupidus reuersionis exercitus, occasionem à tempore mutuatus est. Ne enim ob piscium raritatē Veris quod imminebat statum, solenneq́; ieiunium solueret, remeandi sibi necessitatem imposuit: omniq́; simulatione competentium alimētorum causabatur inopiam, ignauiæ studium religionis nomine colorando. Quod quidem in eorum abscessu luce clarius fuit. Iter enim quod seme-
D stri spacio uenientes confecerant, triduo remensi sunt, multa post se onera multaq́; impedimenta nimia festinationis cupidine relinquētes. Tunc reuersus Hesbernus Kanuti expectationē summis ambiguitatis curis implicitā, certo rerum nūtio absoluit. Paruo post tēpore ui Sclauica tanta apud Fioniam clades incidit, ut si secundam huic similem accepisset, cultu uacua mansisset, resq́; eius non afflictæ modo, uerumetiam perditæ fuissent. At Sueno non contentus semel Saxonibus supplicasse, iteratò ad Henricum decurrit, per'que Sclauos eius ditioni parentes in patriam se peruehi laborabat. Quorum classe translatus, in Fioniam lætis ciuibus ad urbem Othenas se contulit, salutem suam aduersum innumeros paucorum præsidio defensurus. Sed & pax immunitas'que per Sclauos eius fautoribus promissa. Igitur siue impetrandæ pacis, siue amplectendæ maiestatis intuitu tanta tuendi colendi'que eius apud insulanos cura flagrauit, ut passim ad ipsius præsidium uirorum fœminarumq́; turba concurreret, egregium reputantium aduersum eos qui rerum summa potirentur, infractam regis reparare fortunam. Ad hanc cum Kanuto Vualdemarus aduersum Fioniam terra mariq́; cæteras regni copias contraxere. Quarum multitudine facile Fioniensium paucitatem oppressissent, nisi Vualdemarus miseratione reliquiarum afflictis insulæ rebus parcendum putasset, ne post nouæ cladis calamitatem populi residuum exhauriendo, plus patriæ quàm hosti nocuisse uideretur. Itaque æmulum cum pernicie tolerare quàm debile patriæ membrum quassare satius ratus, expeditionem ad concilium transtulit. Nam autore eo res in colloquium uersæ, condictumq́; ut Sueno cum adscripta sibi clientela Lalandiam concederet, ibi'que propemodum solitarius degeret, quoad inter ipsum & duces de pace plenius conueniret. Die postero Othenas lauandi gratia repetens, Kanuto ob insidiarum metum balnea communicare non auso, à Suenone eius amicitiam ambiente, elatis obuiam sacris religione processionis excipitur. In Albani deinde ædem ab ipso perducitur, arbitrorum nemine

præter

A præter Absalonem admisso. Tum Sueno intra sacellum residens, sinistra mihi, inquit, iampridē Vualdemare fortuna, cōsortiū tuæ familiaritatis inuidit, quanq̄ & animū bene de te semper gesserim, & à patris tui interfectore mens non solum ultionem exegerit, sed etiā suscepto aduersum patruū bello, salutē tuam inter parricidales manus sine cuiusq̄ præsidio constitutam plenis pietatis armis ab exitio uendicauerit. Post quem Ericus iunior ne parentis mei cui diutius militauerat cœptum excidere pateret, ut regni, ita tui quoq; curā arripuit. Tertius ego pueritiæ tuæ propugnator accessi. Nec mea parcius quàm priorū opera seruatum te scito. Pro capite tuo nondū in ætatem producto, aduersum hunc cuius fidē nunc societatēq; exoscularis, arma suscepi. Quæ nisi felicius auspicatus fuissem, filio Magni immerēs pœnas luisses. Qui nisi me tertiū extimesceret, haudquaq̄ te secundū pateretur. Dum uiuo, uitā tibi aduersus eius insidias prorogo. Extinctus ut meū ita tuum quoq; diem finio. Igitur eo tutius ad opem tuam decurrerim, quo plus eam beneficio meo debere cognouerim. Et nūc charitatis tuæ fiducia, arbitrū te pacis in me faciendę cōstituo. Contētus ero qua me cumq; sorte donaueris, tantū apud exteros calamitatis perpessus, ut priuatus aut egens intra patriæ fines degere, q̄ exul denuò cēseri malim. Arbitror quoq;, ut cū singula iustius æstimaueris, inter probra ducturus sis potius parētis tui interfectore q̄ ultore procreatū, excolere. Hæc & similia replicantē Vualdemarus interpellare nō dubitans, frustra meā, inquit, Kanutiq; concordiā cassare pergis, cum & ipse paternæ culpæ affinis nō fuerit, & mihi in eius expiationē olim iusta persoluerit. Quod autē ulterius tibi militare nō tuli, nō meæ leuitatis, sed tuæ perfidiæ crimen reputa. Nonne olim me peregrinationis tuæ comitem in carcerē socero necandū tradere statuisti? Atqui nisi prauitatem tuā eius honestas uicisset, inter uincula moriturus abieram. Quoties

B meam, quoties Kanuti salutē per insidias attentatam, fraudulentis consilij nisibus obruere uoluisti? Qualiter autem pares ferre poteris, quos milites habere passus non es? Verum ne cum reprehēsione propinquū auertere uidear, res tuas aduersum caput meū restaurare tentabo, plus miseratione fortunæ tuæ, quàm credulitate promissionis inductus. Quam humanitatē cum scelere & fallacia repensaueris, simplicitatē nostram artibus tuis circunuētam ne existimes, sed potius fidem, pietatemq; periculis locū dedisse. Tunc Sueno uerbis in simulationē compositis perfide se acturū negare, syncera fide eorū amicitiā expetiturū promittere, præsertim cum nec sibi nec liberis cōsulturus uideatur. Eo enim se morbo esse, ut annum uix conficere queat. Præterea sine filijs esse quibus regnum parare debeat. Quid igitur nisi culpā & ignominiā perfidia quæsiturū? Malle itaq; quantumuis tristes fortunas excipere, q̄ maximo famæ dehonestamēto sceleratā sui memoriā per totū terrarū orbem dispergere, breuesq; regni fructus æterna famæ turpitudine comparare. Dimisso Vualdemaro Lalandiam ipse cōcessit: ubi paucitate satellitū non cōtentus, nouos quotidie stipatores adsciuit, cliētelæq; grādibus incremētis auctus colloquij diem hoc tutior quo fortior operiebatur, tanq̄ pacē cum æmulis ex pari facturus. Tempore prænominato, Kanutus & Vualdemarus cum omni Danica nobilitate Lalandiam aduehūtur. Tunc Vualdemarus quod Suenonem familiarius frequentare soleret, cum paucis ad eum uisitandū contendit, Kanuto fidem perpetua suspiciōe damnāte. Cum quo Sueno Kanutū pariter adesse ratus, subornat ex suis qui iurgantiū more rem in strepitū seditionemq; conuerterent, æmulosq; pariter ferro uiolarent. Quem ubi sine socio uenire cōspexit consilium reuocauit, parū ꝓficuā alterius sine altero oppressionē existimās. Vualdemarus cognitis insidijs sed dissimulatis, multa Suenonis adulatione uexatus, cum ab eo die postero ad familiare colloquiū expeteretur, non aliter annuit, quàm ut uterq; solitarius adesset. Eo nanque corporis habitu erat, ut cum nemine uiritim con-

C gredi dubitaret. Militibus itaq; procul abesse iussis inuicē collocuti, proximo die cōcilium aduocāt. Tūc Sueno siue cognationis fiducia, siue tegēdæ fraudis studio Kanuto consentiente, Vualdemaro compositionis arbitrium tradit, probaturum se quæcunq; per ipsum taxarentur, affirmans. Igitur Vualdemarus ipsis sibiq; regij nominis usurpatione decreta, trifariam totius regni orbem partitus, Iutiæ magnitudinem nō minus incolarū multitudine, quàm spacijs abundantem in unam portionē secreuit: in altera Sialandiam ac Fioniam, in tertia Scaniam cum attinentibus prouincijs locauit. Cumq; penes ipsum ut partitionis, ita optionis quoq; potestas existeret, primā sibi, secundā Suenoni indulsit: priorq; Iutiam ipse delegit. Tunc Sueno cui post ipsum optio debebatur, ne mediū inter æmulos locum acciperet, Scaniam poposcit. Ita minores insulæ duorum electione prętеritæ, Kanuto cessere. Fides pacti sacramēto componitur, ut religionis metu perfidia pelleretur. Deinde manus ad cœlum tendūtur, autor rerum in cautionem uocatur. Nec contenti concordiæ pignus humanis stabilire cōsilijs, Deum simul & pactionis præsidem, & temerationis ultorem efflagitant. Pontifices quoq; censuræ suæ partibus intersertis, ijs qui pactū rupissent execrationis sententiā intētabant. Præterea condictū delatores mutuò prodi debere, ne mēdaciorū obscuritate synceritatis habitus corrūperetur, cōcordiæq; quassaretur integritas. His ita compositis, Kanutus in Sialandiam cuius iam possessionē adeptus fuerat, Vualdemaro comitante pręcedit, Suenonem breui subsecuturum hospitio suscipere cupiēs. Quem postridie Ryngstadio susceptum expertus, dum in eius occursum bonæ fidei studio pergeret, Ryngstadiæ religionis prælatum cum Radulfo equite Theutonico obuium habuit, affirmantem nunciatū fuisse Suenoni, cum armatorum multitudine eum uenire. Hausit ergo cum suspitione cautelam, argumentoq; perfidiæ sumpto con

D cionem quæ eo fortè die magna popularium frequētia gerebatur, declinato Suenone petiuit. Vualdemarus uero apud quem fides suspitioni præponderabat, pacti fiducia, Suenonem constātius quàm cautius petebat. Stabant milites regis gregatim armati, Kanutū & Vualdemarū dummodo pariter affuissent necare iussi. Comperta alterius absentia Sueno, reuocatis satellitibus multa uenientem gratulatione prosequitur. Percunctantem illum cur nullo discrimine impendēte comitibus uteretur armatis, quid rumoris acceperit, edocet. A quo compluribus perfidiæ probris laceratus, consiliū propositumq; suum summa animi dissimulatione suppressit. Roskildiā deinde, Kanuto cui illic hospitalitatis ius erat inuitāte, procedens, nocte per ludos & comessationē exacta, diluculo Thorberni uicū haud procul urbe situm, cum paucis petiuit, perinde ac paruulæ filiæ quę illic educabatur cernēdæ charitate perductus. Ferūt tunc uxorem Thorberni dixisse, mirari se eum in hanc cōditionis uilitatē adductum, ut quod totū gesserat, eius tertia parte contentus habere sustineat. Quod dictum ab indignatione profectum, Suenoni ingens irritamentum facinoris fuit. Vespera appetente mittūtur à Kanuto qui cœnatum eum accerserent. Quos Thorbernus perquam iucūdæ excipiens, cum super regis mora rogaretur, debilitatem capitis ex balnearum fumo & uapore contractam, tarditatis eius causam astruxit. Sueno uero cum expectationis suæ excusationem afferre uellet, cum filia admodum paruula infantilibus blandimentis iocatum se dixit. Discors causæ redditio percōtatoribus notabilis fuit. Quorum hortatu urbem repetens, inter consortes quasi per ætatem honoratior medio sedendi loco receptus est. Mensis post epulas amotis, cum munitioribus poculis passim & uarie discurrentibus cōuiuij hilaritas augeretur, calculorum ludum poposcit, gloriatus se eius apprime peritum, quod exul hoc maxime iocunditatis genere delectari cōsueuerit. Quod dictum iactantiæ simile, re uera acerba calamitatis recordatio fuit. Sed tabulato non suppetente, ne lusui quidem uacatum est. Inter

cætera

A cætera cantor Germanicus fugam Suenonis,exiliumq; cantilena complexus,uarias ei contumelias formatis in carmen conuicijs obiectabat.Quem ob hoc acrius à conuiuis increpitum,Sueno dissimulata molestia fortunas suas liberius recinere iubet,perquam libenter se post ærumnas,malorum meminisse confessus.Crepusculo appetente,illatisq; ex more luminibus,miles Suenonis Thetleuus,qui paulo antè conuiuio egressus fuerat, reuersus in regiam, occasionem ædēdi facinoris oculis,animoq; tacitus perlustrabat.Cumq; paulisper attonito stupentiq; similis constitisset,Kanutus eum propasso in terram amiculo sedere sibi proximũ iubet. Ille tantæ eius dignationi gratias habens,æde excedit,euestigioq; regressus exiguo capitis motu Suenonem accersit.Quem signi tam latētis ignarum, Kanutus à Thetleuo uocatum edocet. Cui cum Thetleuus exurgēti paululum insusurrasset,quotquot Suenoniarum partium affuere eis in colloquium admixti,collatis in orbem capitibus,nemini remotiorum exaudienda tractabãt.Tunc Kanutus perinde ac insidiarum præscius, Vualdemarum brachijs attrectatum osculo petiuit. Causam blandimēti, cum minime sic se aliàs gerere consueuerit, ab eo cui osculũ tulerat interrogatus,suppressit.Interea Sueno relictis in æde militibus,per posticum in conclaue diuertit, præeunte puero luminis gerulo.Mox in Kanutum & Vualdemarum à subornatis ferrum distringitur.Sed Vualdemarus ocyus sede exiliēs, manum amiculo obuolutam non solum applicatis capiti suo gladijs obiecit,sed etiã Thetleuum acrius in se ruentem pectoris impulsu humi præcipitauit. Cum quo pariter & ipse collapsus, femur quamgrauissime sautiatus est. At ubi primũ pedibus se excepit,recepti uulneris immemor,dum perruptis obstantium globis foribus exiliret,quidã obscuro loco obuius,arrepta cinguli ipsius pensilia, retentare eum conatus,abrupit.Interea alijs(ne noctis errore facinus impediret)

B fenestras referãtibus,Thetleuus humo resiliens, Kanutum dexteram gladio obtendentem à fronte confodit.Excipit semianimem Absalon, Vualdemarum esse ratus,fluidumq; cruore caput manibus ac sinu complexus, inter ipsos armorum strepitus salutē suam quàm regis curam negligere præoptabat, reliquijs spiritus adhuc in eius pectore palpitantibus.Tandem Kanutum à se teneri cultus indicio expertus, permixtũ mœrori gaudium habuit. Dobicus uir prima audacia, dum regis necem in autores uindicare conatur,occiditur.Itaque noctis obscuro neminem discerni patiente,in eos qui ualuas propius accessissent,stricto ferro proruebatur:quia tenebrarum accessio,hostes,an commilitones adessent, incertos fecerat.Igitur Constantinus qui primo inter Kanuti necessarios loco fuerat, ne exitu prohiberetur,Absalonem in cuius iam gremio complexuq; Kanutus spiritũ deposuerat,ad unum ostiorum accedere quo tutior sibi in reliquum procursus pateret,tacite postulabat:parenteq; eo seorsum elapsus, ab ijs qui foris uersabantur exceptus,opprimit.Absalon uero propior eius petitioni quàm suæ saluti,Kanuti corpore reuerenter amoto,securus periculorũ in armatos progreditur,crebrasq; eorum interrogationes confessione sui nominis absoluere dignatus non est.Itaq; constantia taciturnitatis adiutus, salutarem inter hostes egressum habuit.Cui Radulphus medio ponte obuius, tam tetri facinoris nõ autores modo sed etiam conscios execrabatur, ab eius se culpa alienissimũ protestatus. Hunc Petrus cognomine Thema magno secutus impetu,per ludibriũ Absaloni cõminando discessit. At ille ad australem atrij portã,quo Trinitatis ędes ambitur,progressus,infesto satellitum occursu præripitur. Cuius caput gladiorum multitudine circunfusum, quidam forte cum alijs superueniens, non solũ ferri,corporisq; sui pio uindicauit obiectu, sed etiã quendam à pectore eum cõfodere gestientē pœnas sibi si nõ desisteret daturum minatus,salutare ei diffugium conciliauit. Absalon quoq; tempestiua corporis declinatione percussorem euitans, tunica qua latus eius proximę

C tegebatur, telum excepit. Ita ne Danicæ reparationis ſpes penitus elaberetur, fu-
turum patriæ columen fortuna ſeruauit. Inde digreſſus cum in Ramſo uicũ no-
cturno itinere perueniſſet, attonitũ ſolitario eius aduentu uillicum, nunciatis quæ
Roskyldiæ inciderant, penè exanimem reddidit. A quo uegetiore equo donatus
primum ſororem, quam Petrus quidam in matrimonio habebat, deinde matrem
petiuit. Quæ cum ex eo Kanutum occiſum, Vualdemarum uero grauiter affe-
ctum cognoſſet, plus mœroris ex eorum clade, quàm ex filij incolumitate uolu-
ptatis contraxit. Interea Vualdemarus duos duntaxat è ſuis caſu comites aſſecu-
tus, greſſum femoris debilitate negatũ, uitæ cupiditate prouexit. Igitur inceden
di uſum uulnere debilitatum à neceſſitatis uiolentia mutuatus eſt. Adeò corporis
dolores, animi metus extenuat. Deinde ſequaciũ ope equo impoſitus, in eum for
tè uicum caſu ductante peruenit, ad quem fortunæ eius nuncius Abſalon paulò
antè præceſſerat. Quem poſtquam ex uillico recẽter ad matrem diſceſſiſſe cogno
uit, præuijs locorum peritis, poſt eum contendit. Adeò corpoream ipſius debilita
tem, duratrix infirmitatis humanæ neceſſitas cõfortabat. Illic procurato uulnere,
femoreq; faſcia circumligato, noctis reliquias exegit. Diluculo Sueno collectis ci
uibus, nocturnis æmulorum inſidijs appetitum ſe queri, amiculum quod de indu
ſtria confoderat, oſtendere, Kanutum & Vualdemarum hoſpitalitatis uiolatores,
periuros, latrones, parricidas appellare, gratias Deo replicare, quod amborum fa
cinus alterius nece propulerit, auxilia aduerſum ſuperſtitem implorare. Aſſer-
tis eius, quia fraus in propatulo fuerat, fides delata non eſt. Deinde ne Vualdema
ro maritimæ fugæ locus ſuppeteret, totius inſulæ nauigijs confodi iuſſis, ſolitudi-
nes quoq; quibus eum irrepſiſſe crediderat, exquiſitius indagãdas curabat. Igitur
Vualdemarus tribus duntaxat comitibus frætus, non per abdita nemorum, aut
D inacceſſa paludum, ſed per tenues admodũ ſaltus errabat, tutiora ratus loca, quæ
minus hoſti ſuſpecta fuiſſent. Hesbernus quoq; cum aliquot procul in planiciem
mittitur, qui ſe patentioribus interdũ campis, Vualdemarum ſimulaturus, oſten-
deret. Complures quoque duce eo uarijs in locis multitudinem ſuam, regiæ tran
ſitionis ſimulatione conſpiciendã præbebãt. Cumq; demũ Iutiã accedi placuiſſet,
familiaris ei faber nauigium, quo in eam traijceretur reficere iuſſus, metuens ne
Suenoni pœnas daret, operam ſuam ſub ſpecie coactionis extorquendam perdo
cuit. Igitur Hesbernus officinam eius agreſtium frequẽtia completam ingreſſus,
imprimis eum fictæ precis commento ſolicitat. Refectionem abnuenti, inijcit ma
nus, nexumq; deducit: abſtractus artificiũ præbuit. Itaq; ſub iniuriæ ſimulatione
& amico utiliter paruit, & apud Suenonem ſibi impunitatẽ ſalubriter conciliauit.
Tunc armamentis, commeatibusq; per Hesbernum exhibitis, Vualdemarus no
ctu cum ſuis nauigationẽ orſus, coorta ſubitò tempeſtate, inuſitatam maris ſæui-
tiam expertus eſt. Ipſis quoq; militibus immanium undarum aſpergine prolutis,
tantũ algoris inceſſit, ut ſingulis corporis partibus hebetatis, ne uelum quidẽ ad
nauigationem commodũ circumferre potuerint. Præterea tanta nimbi uis anten
nam impulit, ut inter undas effracta decideret, nec minus imbrium quàm flu-
ctuum moles nauigium onerabat. Gubernator omnia freto permittens, abiecto
regimine quo proram deflecteret ignarus, ſolum uenti imperiũ expectabat. Aër
quoque crebris internitentiũ fulminum ignibus micans, ingenti nubium fragore
concrepuit. Tandem per ſummam nimborum rabiem inſulæ cuidam errore na-
uigationis appulſi, detractũ undis nauigium, quod ancora retentare nequiret, cir
cunſtantiũ arborum ramis in foros detortis, quò minus lapſum collideretur, tena
cius aſtrinxerunt. Eadẽ nox Sclauos ad Hallandiã mille quingentarũ nauiũ claſſe
appulſos, naufragio obruit. E quibus quotquot uiui in littus euaſerant, ferro peri
clitati ſunt. Diluculo Vualdemarus adminiſtrato per Hesbernum uiatico, mili-
tibus

A tibus abunde firmatis, secundo mari in Iutiam peruenit. Vibergum progressus, Suenonisq; dolum pro concione causatus, omnium animos ad mœstitiam lachrymosa fortunæ suæ narratione deflexit. Cuius assertioni non minus miserationis quàm fidei, uulneris præsentia conciliauit. Itaq; nescias miserior plaga an felicior fuerit. At Sueno fugæ eius opinione accepta, refectis nauibus quas antè quassauerat, expeditionem in Iutiam parat. Tunc mater Absalonis, & soror egregiũ uirilis industriæ facinus edidere. Siquidem ut regis transitum morarentur, nauigia quibus traijcere destinabat, nocturno tempore dissecanda curarunt. Quarũ Sueno refectioni diutius immoratus, cum redintegratis omnibus in Fioniam peruenisset, Vualdemarus ocyus æmulo occurrendũ existimãs, primis eum Iutiæ limitibus prohibere cõstituit. Quo cognito in Sialandiã se contulit, eiusq; & Scaniæ populo per edictum cõtracto, priuatis armis publica miscet auxilia. Interea Vualdemarus incertũ belli suspicatus euentum, repetito Vibergo, nuptias agit, tum ut eos facilius sibi qui Kanuto militauerant adsciscere t, tum ne pulcherrimæ sponsæ castitatem hostibus fortè delibandã seruaret. Deinde expeditione coire iussa Randrusiũ petit, Sialandiã, quod Suenoni receptaculo esset, armis attẽtare constitués. Ex Suenonis quoq; militia cõplures ob immane eum scelus perosi, Vualdemaro se iungunt, tanti facinoris reatũ, auxiliorũ fomentis prosequi nefas ducẽtibus. At Sueno qui bellum inferre q̃ excipere speciosius duceret, magnitudinẽ animi sui intra unius insulæ fines cõcludere nequiẽs, nauigijs è Fionia, Sialandiaq; petitis, ad Iutiã appulit, ijsdemq; intra Dyurso fluminis alueũ recipi iussis, cum prõptissimis equitũ sub dubia oppidanorũ fide Vibergũ cõcessit. Quod cum Vualdemarus per transfugarũ quendã expertus fuisset, auxiliaribus qua poterat celeritate contractis, ad exturbandã hostiũ classem, Saxonẽ & Iurisium cũ naualibus copijs

B mittit. Quorũ autoritatibus moti Sialandenses, nauigatione reflexa, plus propinquorũ monitis quàm regis imperio tribuendũ putarunt, eiusq; desertores, quàm horum hostes existere maluerũt. Verũ Fionẽses apud quos plus regis quàm priuatorũ respectus ualuit, spreti monitus pœnas uapulando luere, pulsatiq; dedere fugam, quam sospites abnuerũt. Nec quicq̃ Sueno malorũ ægrius tulit. Post hæc, Hesbernus hostiũ consilia cognoscere iussus, cum prope Vuibergum susceptæ speculationis gratia peruenisset, Suenonis Randrusiũ petẽtis obuiũ contemplatur exercitũ. Igitur ne res diligẽtius q̃ fortius explorare uideretur, præcedentium quosdã effusius obequitantes, hasta ualidius appetitos militari uirtute prostrauit. Quorũ equos potius comitũ ope, per deuiũ abstrahẽdos curauit. Tũc Suenoniani propinquas hostium copias arbitrãtes, armatura propere sumpta, lectissimisq; equorũ cõscensis bello se præparãt. At postq; inæqualia loca Parmẽsis prospectũ planicies dedit, solũ contuẽtes Hesbernũ, post eum prõptissimos dirigũt. Quibus ille uolucri fisus equo, tanto semet interuallo surripuit, ut interdũ quieti descẽdendo cõsuleret. Cumq; insecutores frustra se eius occupatione inhiasse cõspicerent, alloquiũ ipsius sub fidei promissione eminus uociferãdo deposcũt. Negat eorũ se colloquia suscepturum Hesbernus, quod lubrica fide serotinis esse temporibus consueuerint, facetissime eis perfidiam quam recenter Roskyldiæ patrarant obiectans. Ex quibus Petrum dũtaxat, cognomine Thema, antiquæ societatis fiducia accepta, fide propius accedere passus, cum super Vualdemaro pluribus rogaretur, reliqui inter se equis de industria concurrẽtes, insidias ei sub exercitationis simulatione tendebant. Tunc Petrum Hesbernus quid animi socijs esset aduertere postulat. Ille fidem suam commilitonum perfidia quassandam ueritus, obuersa hasta confixurũ se, qui in Hesbernum irruisset, exclamat. Quorũ fraudem Hesbernus per angustos diuerticuli recessus, præpropere pontis cuiusdam transitu præcucurrit, intentasq; lateri hastas cuspidis suæ frustrabatur obiectu. Quumq; eos

C identidem dignis perfidiæ conuicijs affecisset, procul inde discedens obuios forte commilitones de hostium insecutione edoctos, propinquis uiæ fruticibus occultauit, ac protinus ipse equo dissiluit. Qui uero in eius captionem intenderāt, nondum hac spe deposita, cursum dirigere perseuerabāt. Quibus ille procul conspectis equum insilit, eiusq; latera crebris de industria uerberibus attundendo, ficto cursum labore confecit. Igitur insequentes conceptam intercipiēdi eius spem maiori conamine prosequentes, acrius equos urgere cœperunt, haud dubie ab hostibus capiendi, nisi insidiantium quidam expectationis impatiens, per nimiam occursandi cupidinem ocyus latebris erupisset. Itaq; ex unius procursu datum sibi insidiarum indicium existimātes, ad socios impigre relabebātur, aliena impatientia quàm sua prouidentia feliciores. Ita Hesbernus nisi sociorum imprudentia uetuisset, calliditate perfidiam ultus fuisset. Per quem Vualdemarus hostes imminere comperiens, nondum se committendi belli uiribus abundare cōfisus, iunctum uico pontem, ne eis peruius foret, partim discindi iubet. Itaq; & tutum militi munimentum, & opportunum cōtrahendis uiribus spatium ab amne mutuatus est. Cumq; nec Suenoni transeūdi facultas, nec Vualdemaro obuiandi uoluntas suppeteret, promptissimi tamen iuuenum reliquijs pontis præter imperium occupatis, iaculis missilibusq; certantes magna fortitudinis experimēta dedere. Quippe quia cōgressionem locus negabat, ad aliquanto mitius pugnæ genus iuuenilium animorum lasciuia decurrebat. Vualdemarus tandē gerēdi fiduciam belli quotidianis copiarum incrementis adeptus, amne aliàs superato hostem appetere statuit. Nocte uero quam belli insecutus est dies, frænatos stare equos, pastuq; penitus arceri præcepit, ne satietate graues, cursu hebetes forent. At Sueno castris sata complexus ex ipsa agrorum ubertate abunde equos refici iubet, ignarus stomachi sarcinā cursui impedimēto futuram. Cumq; Vualdemarus exercitu in aciem

D digesto procederet, cohortē armis signisq; fulgentem è latere conspicatur. Quam primo hostilem ratus, ex speculatoribus cognoscit socios esse quos metuat. Quibus in aciem receptis fidētius in hostem tendebat. Adeò quippe copijs creuerat, ut ne à decima quidē exercitus parte, signorū ordines prospici potuissent. Tunc quibus à Suenone commissa speculatio fuerat reuersi immodicas hostium uires edocent, fatigandam ante multitudinem, quàm sustinendam esse. Fore enim ut multum ex eius numero copijsq; dies detraheret. Cuius cōsilij salubritatem Suenoni admodum gratam Achonis cuiusdam Christiarno procreati temeritas reppulit. Siquidem aut pugnaturum regem, aut à militibus deserēdum esse dicebat: quippe qui ita sibi consulere nolint, ut rem familiarem proprio spiritu chariorem hosti impune potiendam relinquere cupiant. Ad hæc memorem esse iubet, quoties exigua manus ingens uictoriæ decus acceperit. Itaq; si animos suorum nō numerum metiri uelit, plus fiduciæ ex eorum paucitate, quàm metus ex hostiū multitudine concipiendum fuisse. Præterea aciem contemni potius quàm metui debere, quam non militum robur, sed uulgus inerme cōstruxerit. Hac exhortatione regem salutari consilio depulsum, perniciose parere coēgit. Ex parte Vualdemari iuuentus ferrugineis succincta tunicis, dextrum aciei latus cōfecerat. Quam Suenonici ob eximiam ferri similitudinem uario loricarum genere excultam rati, in eam cohortem exercitus sui cuneum destrinxerunt. At ubi specie deceptos se uident, ab his ad regiam phalangem insultum transferunt. Illud quoq; memoratu dignum, quod Vualdemari exercitum tam crebri coruorum greges interuolasse produntur, ut complures se erectis militum hastis feriendos obijcerent. Medius acies interequitabat cantor, qui parricidalem Suenonis perfidiam famoso carmine prosequendo, Vualdemari milites per summam uindictæ exhortationem in bellum accenderet. Congressuris sepes frugum ambitrix obstabat, quam neutro

equitatu

A equitatu propter palorum eminẽtia acumina traſcendere præſumente, Vualdemari pedites diſijcere aggreſſi, pugnæ principium ædiderũt. Qua Suenonici leui negocio uicti, ægre fugam moliebantur. Quippe equi nocturno adhuc pabulo onuſti perſeuerãter curſum intendere nõ ualebant, quod ſaturitatis moles citam eis laſſitudinem ingerebat. Primipilus ipſe & equo in hoſtem cõuerſus, ſparſosq; fuga ſocios ad pugnam capeſſendam hortatus, tandem circũſpectis nuſquam auxilijs, ſignũ humi defixum ſiniſtra complexus, dextra propius accedẽtes obtruncat. Ad ultimũ memorabili pugna ædita, circumfuſæ multitudinis uiribus laceſſitus obruitur. Sueno cum paucis ad paluſtria forte fuga perueniẽs, cum luto deſidente equi ueſtigia mergerẽtur, pedes iter arripere conabatur. Sed ne ſic quidem cœno onus ferente, etiam arma depoſuit. Poſtremo quanquam ſuorum humeris anniteretur, ſuprema uictus laſſitudine comitibus aufugere iuſſis, in arboris unius radice conſedit. Adeò quippe eum uires defecerãt, ut ne gradum quidem alieno ſubnixum adminiculo proferre potuerit. A quo quidam ſuorũ per ignauiam diſcedere omni fato triſtius ratus, ab agreſtibus indagandæ prædæ gratia ſuperuenientibus, ante pedes regis appetitus, occubuit. A quibus & Sueno captus, cum quis eſſet interrogaretur, regis ſcribam profitebatur. Agnitus tandem, equoq; ob reuerentiam maieſtatis impoſitus, ſiue metus, ſiue ſpei inſtinctu Vualdemaro ſe præſentari poſcebat. Hæc orantis caput agreſtium quidẽ ſubitò aduolans ſecuri præcidit. Corpus eius nullis funeris impenſis honoratum, ignobili ſepulturæ popularium cura mandauit. Vluonem bello captum, Vuibergiq; cuſtodiæ traditũ, Hesberno duntaxat quò minus puniretur obſtante, capitali ſupplicio Kanuti milites affecere, ſanguine eius ducis ſui manibus parentandum putantes. Prænſus quoque Thetleuus cum ad eculeum abſtraheretur, primo culpam apud captores

B excuſare pergebat. Poſtremo cum ſine effectu præces eſſe cognoſceret, adeò effœminate ſe geſſit, ut uirum exuere uiſus ne lachrymis quidẽ abſtineret aut planctu, muliebremq; animum uirili corpore clauſum confiteretur. Itaq; prius dedecore, deinde morte multatus, geminam interfecti à ſe principis manibus pœnam perſoluit. Magnus uero poſterioris Erici ex pellice filius, qui & ipſe Suenoniani nominis acrior quàm iuſtior defenſor extiterat, cum captus ultima ſe paſſurum arbitraretur, ſupra uota propitiam uictoris clementiam expertus eſt. Quem Vualdemarus ſibi à captoribus præſentatum, ſub reſpectu cognationis nõ ſpiritu modo, ſed etiam honoris ac poteſtatis incrementis donauit. Cumq; abundè eſſet impunitatem tribuiſſe, etiam liberalitatem adiecit: ne diſtrictũ ultorem agendo, plus iræ quàm neceſſitudini indulſiſſe uideretur. Itaque tametſi iniuriæ ſupplicium deberetur, propinquitati ſalus tributa eſt. Igitur nõ minus in aduerſario affinitatem, quàm in fautoribus fidem atq; obſequiũ ueneratus, hoſtem amicis præmio æquauit. Buryſium etiam ut ſanguine ſibi, ita animo obſequioq; cõiunctum, quod optima ipſius opera aduerſum Suenonem uſus fuerat, tum opibus, tum etiam honoribus proſecutus eſt. Cuius fratrem Kanutum pari munificentia ad præfecturæ faſtigium recenter euexerat. Tum uero qui Kanuticæ militiæ comites fuerant nondum hoſtium cladibus contenti, communiter regem adeunt, ut eos qui Suenoni interficiendi Kanuti conſilium dederant proſcriptione proſequeretur, orantes. Inter cæteros autem, Thorberni pœnam cupidius expetebãt, quanquam is cum apud Randruſij pontem dimicaretur, præſentibus quorum conſilio Kanuti cædes commiſſa fuerat, huic ſe perfidiæ affinem negabat, autores eius acerrime deuouens. At rex metuens, ne ſi tot gentis ſuæ nobiles exilio multaret, Kanutum, Buryſiumq; dubia fide ſuſpectos, proſcriptorum aduerſum ſe armis inſtrueret: ueniam ſontibus, quàm æmulis opem afferre maluit. Ad ultimũ inſtantium perſeuerantia uictus, ne à Kanuti interfectoribus remiſſius ultionem exigere uideretur,

C proſcripturum ſe quos iuſſiſſent promiſit, nec alio pacto patriæ rediturũ, quàm ſi eorum precibus reuocarentur, quorum ſententijs exilio adacti fuiſſent. Sciebat enim facilem humani animi ab odio ad gratiã deflexum exiſtere, ac plerunq; mortales affectus, cum ipſa rerum uarietate cõſentire. Nihil enim in his tam aſperum reperiri, quod tempus aut caſus lenire nõ poſſit. Cæteris eiuſdẽ gregis, ut ijſdem potius bonis militibus uteretur quàm in eos animaduerteret exoratus, ignouit, tantoq; ſe eius amicitia propiorẽ exhibuit, quanto ipſos ab illius parricidalis commenti conſcientia remotiores agnouit. His ita compoſitis, ut regni initia ſtrenuis militiæ operibus auſpicaretur, patriamq; tot annis piratica laceratam, ac fermè tertia ex parte ad ſitum & uaſtitatem uſq; redactam iniuriarum ultione reficeret, publica claſſe Maſnet inſulam, bellum Sclauis facturus, accedit. Vbi dum populum in cõcione exhortaretur, ſeniores quibus pro roſtris dicẽdi mos erat, claſſem tutò proceſſuram negabant. Nam & ſuos cõmeatibus defici, & hoſtes compertũ regis habere propoſitum. Aucupãdæ ergo opportunitatis gratia dilatu opus exiſtere, quoad melior gerendæ rei facultas incideret. Cæterum nõ paruæ temeritatis eſſe, aduerſum prouidos & præmunitos armorum experiri fortunã. Præterea in eam claſſem Danicum penitus coiſſe robur, quod ſi periclitari contingeret, profectò Sclauos unius uictoriæ beneficio, Dania potituros. Nam ſi res parũ ex ſententia cederent, nonne patriam penitus in eorum funere perituram? Minime igitur uni prælio tantæ nobilitatis uires impendere debere, dum modo uictrices parum gloriæ, uictæ dedecoris plurimũ ſint laturæ. In hanc ſententiã totius concionis ſuffragia conſonabãt. Cuius arbitrio rex expeditionẽ remittere coactus, propoſito ſuo celerius quàm cupidius ceſſit. Apud quem Abſalon in nauẽ regreſſum, deſidiã eius eludens facetiſſime cauillatus eſt. Nam cum ſolutæ expeditionis cauſam per-

D quireret, dixiſſetq; rex, ne tot fortes periculo obiectarentur, Ergo, inquit, cum ignauis & ignobilibus cœptũ exequere, aut proficue uictor futurus, aut parum damnoſe uincendus, quũ nullo in momento uilium internicio ponenda ſit. Ita lepidi ingenij adoleſcẽs, indignationem ſuam ad inertiæ exprobrationem ſub ioci ſpecie conuertit. Quæ tam faceta eius urbanitas, tacitum regis conuicium fuit. Per eadem tempora Aſcero Roskyldenſium antiſtite decedente, ſuper ſubrogando pontifice plebis à clero ſuffragia diſſidebant. Eadem etiam tempeſtate diuidua Roskyldenſis populi cõiuratione, cum mutuis cædibus ciuitas exundaret, aduenis partim cæſis, partim urbe eiectis, non contenta indigenarum ſodalitas alienigenæ cõiurationis partes protriuiſſe, etiã in eum qui regiũ numiſma adminiſtrabat, non tantũ ædes eius ſolo æquãdo, ſed etiã bona omnia diripiendo ueſaniam ſuæ conſternationis exercuit. Tunc rex ob maieſtatis ſuæ contemptum acrius ciuitati infenſus, cum ad excidiũ eius magna prouincialium manu niteretur, miſſis ad ſe deprecandum legatis, ne armis quæ pro patria ferre debuerat aduerſum patriam uteretur, incolumitatẽ urbi ſuſcepta, pecuniæ pactione donauit. Quam continuò placida mente ingreſſus, Trinitatis ædi inſeruientiũ penates intrauit, eorum de creãdo pontifice ſuffragia, ſuo proſecutus aſſenſu. Quanquam autẽ ei in eccleſia à maioribus cõdita ac dotata, iuris aliquid competere uideretur, nihil ſe tamen aduerſum eam aut illicita affectatione, aut inſolita conſuetudine præſumpturum dicebat: ſacris ſiquidẽ legibus cautum noſſe, ne clerus peculiare eligẽdi ius regali imperio obnoxiũ habeat. Itaq; præſentiã ſuam haudquaq; impedimẽto futuram, quò minus electoribus libera ſuffragiorũ arbitria maneant. Tunc clerus religioſam eius iuſtitiam ſummis gratiarũ actionibus proſecutus, concilio exceſſit, delectum curioſius habiturus. Cumq; tres ſpectatæ opinionis uiros, quibus quartus ob uirtutem Abſalon adijciebatur, circumſpexiſſent, ut ex eorum numero potiſſimus aſſumeretur, Vualdemarus tacita ſingulorũ ſuffragia in unius tabulæ ſegre

gata

A gata uolumina referri iussit, synceriorem electionis habitum ratus, si uniuscuiusque uoluntas antè manu quàm lingua proderetur: euenitque ut omniū scripto in unam coëunte sententiam, honoris culmen Absaloni decerneretur. Qui mox antistes creatus, non minus piratam se quàm pontificem gessit, parui æstimans intus religionem tueri, si foris eam periclitari pateretur. Neque enim minus sacrorum attinet cultui publicæ religionis hostes repellere, quàm cerimoniarum tutelæ uacare. Itaque pontificalibus tectis maiore ex parte solo æquatis, quò patriam firmioribus uallaret excubijs, maritimam assidue stationem peragens, habitationis usum interdum à syluis, frondibusque mutuari solebat. Cuius tam humilis mansio, conuulsos patriæ penates erexit. Eloquentiæ quoque eius præsidia, Sialandenses salutaria senserunt. Nam domesticas conciones ad uim & rixam usque litigiosas, moderatione sua ad pacatiorem habitū perduxit. Tantaque facundiæ eius ornamēta fuere, ut eos semet stoliditatis damnare cogeret, qui eum inertem elinguemque crediderant. Nec pensi duxit duratos gelu fluctus hybernis sulcare nauigijs, ne ullum anni tempus salutaribus uacaret excubijs, aut insignis eius erga patriam pietas necessitati cedere uideretur. Itaque non minus patriæ parentem quàm pontificem egit, militiæ & religionis sociato fulgore conspicuus. Prima illi pridie quàm Palmarum solenne instaret, apud Borlundam uicum aduersum Sclauos congressio extitit. Nunciata nanque eorum irruptione, clientela duntaxat sua quæ decem & octo militum numerū explebat, instructus, aduersum quatuor & uiginti nauium copias, ut periculoso, ita felici certamine dimicauit. Compluribus siquidem aduersæ partis equitum fusis, pedites fermè omnes oppressit. Nec in tanto discrimine quempiam ex suis præter unum amisit, pontificatum & militiam pulcherrima uictoria auspicatus. Paucos ex hostibus arma spoliaque fugæ liberius ineundæ gratia per ignauiam abiectantes, iuncta campis sylua seruauit. Eodem anno ciuitas
B Arusyensis acerrimis piratarum incursibus afflicta proditur. Tunc quoque Falstrensibus paucitatem suam aduersus infinitam Sclauorum classem publica munitione tuentibus, cum fortè pincerna regis ad alia negocia obeunda in eam prouinciam missus communi obsidione premeretur, prouincialium quidam arbitris regis segnitiem exprobrando dixisse fertur: priores reges in talis, præsentem uero in prima pedū parte calcaribus assueuisse. Quod dictum pincerna desidiæ conscientia prouocatus, maligna animi interpretatione regijs auribus modo quo non debuit inculcauit, & quod suæ cōtumeliæ erat in maiestatis opprobrium transtulit. Alia quoque haud leuiori criminatione aduersum Falstrenses asperatum regis animum inflammabat, unius præcipitis linguæ uehementiam uniuersorum excidio multare cupiens. Siquidem impijssimam eis proditionis noxam affixit, quasi consiliorum omnium aduersum Sclauiam conceptorum indicia ad eam transmittere solitis, familiaritatemque quam interdum conciliandæ sibi salutis gratia ad hostes habebant in crimen deducens, obsequia timori potius quàm charitati erogabat, perfidiæque deputabat. Nam & captiuos à Sclauis sibi commissos in custodia asseruare, & plerunque patriæ arma metu potius quàm beneuolentia adducti, lato hostibus nuncio præcurrere consueuerāt, scilicet ut salutem suam quam uiribus protegere nequibant, saltem beneficio munirent. Huius itaque pestifera rex exhortatione corruptus, reliquias Falstriæ ferro penitus exhaurire constituit, atque ad id peragendum, Sialandiæ duntaxat ministerium sufficere credidit. Absalone ergo Orientalibus insulæ copijs præesse iusso, Occidētales ipse ductare statuit, ingentibus passim, exiguisque nauigijs exercitū traiecturus. At Sialandenses quod cum Falstrensibus diutinas ac uehementes inimicitias gesserant, acceptas iniurias communibus armis pensare cupientes, ultrò imperium obsequio præcurrebant, lætati regem sibi aduersum æmulos belli ducem, autoremque futurum. Sed hunc

C eius errorem ſiniſtris monitis concitatum, fortunæ uiolentia felici remedio præcu-
currit. Nam cum rex magnis uiribus ſuccinctus, iter ingredi uellet, apud Ryng-
ſtadium ſubita febri implicitus Abſalonem remiſſis copijs ocyus ad ſe uenire iu-
bet. Ita peſtiferæ regis molitioni opportuna ualitudinis cōquaſſatio remedio fuit.
Nec minus Vualdemari innocentiæ, quàm inſontis populi ſaluti, miſſo cœlitus
languore, conſultum. Quàm porrò tunc non ſolum deformem, ſed etiam miſera-
bilem rei Danicæ ſtatum fuiſſe credendū eſt, cum foris hoſtilibus, intus regijs ar-
mis appeteretur? Quis uero diuino numine effectum ambigat, ne patriæ Impera-
tor futurus in ipſo penè fulgoris ſui primordio regnū, quod ex hoſtium manibus
erepturus erat, obrueret? Quia patriæ habenas tenenti, difficillimo morbo quàm
maximo facinori implicari ſatius fuit. Itaqȝ languore indies acrius graſſante, Abſa
lon pro ſalute regia uotis excubare non deſtitit. Ad ultimum ueluti remedij de-
ſperatione perfuſus, cum unicum in uirtute diuina auxilium reſtare animaduer-
teret, ad eam propitiandam ſumma cum examinatione uota pro ægroto nuncu-
paturus acceſſit: diuinamqȝ rem ſacerdotali ueſte amictus rite peregit, ſacrificia
deinde legitimis uerbis confecta ad ægrū detulit, ac penè exanimi delibanda por
rexit. Quibus ille refectus, cōtinuò oborto ſudore, bonæ ualitudinis habitū recu-
perauit. Antiſtes tamen adhuc de eius conualeſcētia dubius, languore ex mole-
ſtia contracto, repente corporis firmitate defici cœpit. Ac niſi cœleſte remedium
affulſiſſet, ſpes tantæ indolis in ipſo ortu ſuo occubuiſſet. Sed nec illi ſanitatis alie-
natio impedimento fore potuit, quo minus curā regis quam ſoſpes geſſerat, æger
exſequeretur. Ratus ſiquidem emendatam ipſius ualitudinē triſti nuncio corrum
pi poſſe, affectionem ſuam ei nunciari prohibuit, ne ſubita animi triſtitia implica-
tus in priſtinam peſtem relaberetur. Soſpitate reddita, ambo tam exitialis propo-
D ſiti interpellatori Deo ſaluberrimæ admonitionis grates ſoluebant: erroriſqȝ eos
non ſine rubore pœnitentia ſubijt, cogitatæ impietatis effectum, diuinæ animad-
uerſionis beneficio ſublatam eſſe gaudentes. Salubriori itaque ſententia animum
amplectente, à ciuium periculis ad hoſtes uſqȝ laceſſendos ſtudium traduxerunt.
Tunc rex, Abſalonis, Petri. Sunonis, & Hesberni, qui potiſſimum conſilijs eius
præerant prudentioribus monitis informatus, citiore quàm maiore exercitu, oc-
cultoqȝ magis incurſu quàm aperta claſſe expeditionis in hoſtem agendæ conſi-
lium cœpit: cum multo facilioris ſit negocij inopinatos ꝙ prouidos oppugnare:
& plerunqȝ præualidæ multitudinis ſententia ſalutaribus maiorum iuſſis obniti
ſoleat, apud quam plus uirium Sclauici nominis terror quàm regium poſſideret
edictum. Idcirco aūt perpaucos huius rei arbitros adſciuit, quod ſciret quæcunqȝ
ferro geruntur, publicis uiribus, ſed priuatis conſilijs adminiſtrari oportere. Et
quoniam de Sialandenſiū nihil obſequio dubitabat, Scanicæ claſſis ducem agere
præoptauit. Cumqȝ nondum integra ualitudine, Scanienſes Lundiæ contractos
expeditionis ſolicitaret edicto, maximus pontifex Eskyllus (nam ei cæteri prolo-
quium deferebant) negabat in expedito naues eſſe, quibus tam ſubitò iuſſum per-
ageretur. Cumqȝ rex obtemperantibus gratiam, ſuperſedentibus iram ſe repen-
ſurum dixiſſet, tantaqȝ propoſiti cupiditate perfuſum, ut unico proficiſci nauigio
quàm expeditionem remittere mallet. Eskyllus indubitatæ uoluntatis eius firmi-
tate comperta, nō ſolum conſilium probauit, ſed etiam qui regi comites deeſſent
admodū execratus, ſua eum naui, impenſaqȝ excepit. Iampridē enim regem expe
ditionū diſſuetudo nauigio ſpoliauerat. Poſtremi Lalandenſes ac Falſtrici in claſ-
ſem coire iuſſi, ne longa præſciētia edocti, furtim ad Sclauos imperatæ rei indicia
deferrēt. At ubi Landoram claſſe peruentum, rex ſpectandi exercitus ſui auidus
in campo copias explicare cōſtituit, ut totas uires oculis ſubijciendo, an ea manu
tutò bellum cōmiſſurus uideretur, aſpiceret. Ab huius littoris continenti longior
arenæ

A arenæ tractus breuibus abscissus, curuatis anfractibꝰ portũ nauigijs facit, humilis ita ut ueniente æstu lateat, abscedente uisatur. Nam uadosus eius introitus diffusiore spacio opacæ altitudinis undas includit. Sed quoniam hunc locum cuncti Danorum reges uanissimi erroris deliramento suspectum, perinde ac fatalem cauere consueuerant, proximo portu uniuersi agminis apparatum curiosissime contemplatus est, adhibitis qui militiæ rudes rei bellicæ documentis imbuerẽt, quatenus uires suas potius solida oculorũ fide, quàm cæco æstimationis augurio metiretur. Huic militiæ speculationi quatuordecim diebus intentos, maior commeatuum pars ocio consumpta defecerat. Egressis portu, tranquila toto mari nauigatio incidit. Sed ut taciti improuisiq́; appellerẽt, remigijs eam quàm uelis instruere maluerũt, Absalone cum septem nauibus præmisso, qui Rugyani littoris excussius indagaret accessum. Siquidem Arcon oppidum uenusto simulacri cuiusdam cultu inclytum, ignaris incolis incendio tentare, cunctosq́; eius præsidium petituros ex improuiso opprimere statuerunt: munimentum quidem habitatore uacuum ferarumq́; duntaxat claustris firmatum existimantibus, indigenis parum humanæ tutelæ egenum, quod præsentis numinis excubijs esset uallatum. Summa uero contractæ classis ordine digesta, ducentarũ & sexaginta nauium numerum reddebat. Absalon exequendæ speculationis gratia, cum propemodum ad Rugiam peruenisset, indicantibus nautis, cognoscit regiam nauem subitò remigium uelo mutasse: miratusq́; quid ita cętera classis incederet, quæ paulo antè uelis quò occultior nauigatio gereretur, abstinendum condixerat, postquam eam à statuto declinare cognouit, & ipse non suppetẽtibus propositi socijs, per summam animi confusionem puppim ultimus uertit, regemq́; Monensiũ in portu receptum mœstior quàm libẽtior comes petiuit. Quippe quia cœpti comitibus deficiebatur, in-
B dignatus optimam gerendæ rei facultatem omitti, cum & aëris fauor & militum arridebat alacritas, ab inchoata nauigatione ægre proram auertit. Hunc Petrus, Suno, & Hesbernus, cũ quibus rex cõsilia sua participare solebat, rate egressum excipientes, tam deformem regis ab utili illustriq́; cõsilio defectionem anxie querebantur. Quos tandem rex obuiam sibi uenire iussos, ubi tristes animaduertit, admirans cur eo uultu essent: uisum sibi, inquit, ne tarda & intempestiua nauigatio proferretur, cursum eius ad insulam fuisse flectendum, mane cuncta commodius executuro. Quippe dies labori, noctes quieti familiares existere. Cumq́; nullum ab amicis responsum daretur, taciturnitatis admiratione permotus, proferre eos quæ sentiant imperat. Illi quæ inuicem cõtulissent Absalonem proponere iubent. Tum ille, quid miri est, inquit, segnes hæsitare uoces, quas ingenti mœroris pondere obrutas quasi fauce obclusa latens animi strangulat ægritudo? Enimuero uicem tuam ad ignominiam uergere cõspicientes, interno mẽtis luctu perfundimur. Quippe imperij ius obsequio mutas, paresq́; quibus præesse debueras, utilissimis consilijs spretis, eorum monita consectando qui in æquo ponunt, pulcher'ne rerum tuarum cursus an deformis existat. At postquam sine collega aut æmulo regnare cœpisti, altera nũc expeditio geritur, nec illius remissio quàm huius fœdior apparet. Siquidem summa rerum opportunitate contempta, paruulas commeatuum reliquias habentes ociosis nauigationis excessibus excusabilem reuersionis titulum quærimus: & cum nullis urgeamur obstaculis, ignauiam nostram necessitatis nomine censeri cupimus. Hiscis'ne patriam operibus uindicandam, talibus'ue regnum ingenijs auspicandum duxisti? Si uero maris sæuitia nauigationem interpellari contigerit, quid superest nisi ut necessitatis imperio cogente, domos inglorij petamus, teterrimis effœminatæ mentis opprobrijs insectandi? Hæc & similia tum molestiæ stimulis, tum fiducia familiaritatis euectus, per summam uerborum acerbitatem apud regias aures eloqui non dubitabat.

C Quanquam autẽ rex aduersum dictorum eius libertatem acrius exarsisset, tamen ne monitorẽ impudentius auertere uideretur, magnitudinẽ iræ quam uultu teste conceperat, moderatione sua ad leue & tolerabile respõsum deflexit, dicẽdo com plures operũ suorũ testes extare, nihilq; tam fortiter ab Absalone gestum, quod si nondum uirtute æquauerit, adhuc satis æmulari non possit. Nec plura eloqui passus cymba nauigiũ repetiuit, subiũgente Absalone haudquaquam eum utilia suadenti succensere debere, cum aliquãto satius sit apertis amicorum monitis instrui, quàm occultis amaræ sugillationis morsibus obtrectari. Postera nocte concitatum acrius mare eò tempestatis excessit, ut regia classis non portu, non anchoris quo minus sparsa pelago disijceretur retentari potuerit. Nulla ex parte remissior eodem aëris habitu quatriduo perseuerauit. Quæ res iram regis aduersum Absalonem accensam magnopere deliniuit. Sed quod iam corde salubre deprehenderat uoce fateri erubescebat, pudore serum animi eius intellectum celante. Nam interim nulla ad amicos cõmunione habita, postridie prædictos uiros fortè littori insistentes accessit, comitibusq; propius accedere uetitis, cõcitationem animi sui, inquit, tametsi dissimulatione uti uellet, iracundis oris notis proditam esse: dicebat parum quidẽ admiratione dignum, cum consultãtis uocem monitis potius quàm contumelijs excipi deceat. Quædã tamen ab eis sapientius quàm tempestiuius dicta, quæ si ante triduum prolata fuissent, ingentis mali materiam præcurrere poterant. Seras quidem monitoris partes esse, quæ rem dum in arbitrio est negligentius obeunt, exactam solicitudine prosequuntur. Inemendabilia autem corrigere uelle, proximum amentiæ errorem esse. Frustra igitur se conuitijs attentatum fuisse, cum & irreuocabiles præteritorum euentus existant, & plerunq; animi commotio parum cum ratione consentiat. Orturæ uero tempestatis sæuitiam absque D cœlestium monitis humano præsagio comprehendere nequiuisse, neque quin ea delictorũ pœnas lueret dubitare. Quam ob rem aut naturæ ignorantiam, aut improuisæ necessitatis uiolentiam uitio sibi uerti non oportere. Omissis igitur præteritorum querelis ad tempestiua rebus cõsilia, animum, operamq; deuocare par esse. Malle enim se spiritum specioso exitu, quàm expeditionem deformi reditu finire. Tunc Petrus Absalonis sententiã aliquãto leniori monitorum genere prosecutus, docet neminem regum fidas amicorum uoces infensis auribus excipere conuenire, cum sæpe clari illustresq; uiri spreti salutaris cõsilij pœnas perniciosa morte pependerint. Cæterum aura dum faueat utendum esse, quod eius anceps incertaq; uarietas existere soleat. Sustinendum itaque donec tempestatis immensitas ad tolerabilem remigijs habitum concidat. Adhuc enim tridui commeatus superesse, exiguoq; traiectu hostes accedi posse. Quod si præsenti alimentorum ope deficerentur, alia armis esse poscenda. Oportere ergo mox ut undas remigio habiles uiderint, sparsam ocius uniri classem, incessuramq; sociali remigio progredi. Quippe nauigationem omnem hoc alacriorem, quo æquabiliorem existere. Rex monitore laudato Absaloni speculandæ tempestatis officium mãdat, sibi cumprimum eam remigij patientẽ aduerteret, indicaturo. Absalon cupide præcepto quod suis monitis extuderat obsecutus, nocte postera aura sensibiliter impetum remittẽte, euentu gauisus antelucano tempore peractis diuinis ad regem peruenit, nunciãdo tempestatẽ ex parte collapsam possibilem quidẽ profectioni, sed difficilem fore, nec nisi summa cum remigij difficultate nauigationis capacem existere. Respondente rege moras esse rumpendas, per ludibrium subtexuit, pulchre se operam impensuros, si nauigationis medietate confecta unde soluerant sint reuersuri. Cuius dicti procliuitas tametsi ioco mordacior uideretur, ingẽs regi capessendæ uirtutis præbuit incitamentum. Lepida tamen irrisione non caruit, subiungente rege, reuerentem se, ex eo quę in Sclauia gerãtur posse cognoscere.

Prin-

A Principio claſſis lætam alacremq; nauigationem pleno fiduciæ remigio profere-bat. Nam intra propinquæ telluris anfractus auræ uis quæ aperto mari licentius incumbebat, latentium undarũ habitum aſperare non poterat, terreni tractus obſtaculis undique ſecus incitatiorem fluctuum allapſum arcẽtibus. At ubi in altum dirigi nauigia cœpere, intolerabili penè tempeſtatis occurſu excipiebantur. Antiſtes ne fortiſſimos monitus ſuos parum iuſto conatu proſequi uideretur, ingenuo pudore firmatus perſeuerãtiſſima remigij obluctatione quaſi cum neceſſitate certabat, regemq; uirtutis æmulatione prouectum, cœpti ſui comitem exiſtere coëgit. Itaque lenta & inhabilis ac penè inconceſſa nauigatio hinc ſæuiente mari, inde claudicante remigio fuit. Ea freti repugnantis uiolentia regiam nauem aduerſis undarum molibus implicatam, per ſummam procellarum aſperitatẽ laxatis propemodum compagibus diſiungi coëgit. Quo uiſo rex tum uitandi periculi, tum etiam complendæ nauigationis gratia, tutiore excipi cupiens, Ingimari Scanienſis ratem propius adeſſe iuſſam, enſem dextra, ſignumq; læua corripiens, ut temerario, ita proſpero ſaltu inuolat, eamq; remis acrius citari iubet. Eskyllum uirtutis pertinacia aliquandiu ſubſequi conatum, affectumq; regis quàm debilitatem nauigij ſui propenſius intuentem, partim regiæ uocis prohibitio, partim referta periculo neceſſitas reuerti compulit. Eo uiſo, complures reuerſionis occaſionem ab erroris ſimulatione mutuari ignauia docuit. Quibus tamen erroris commentum patrocinio fore non debuit, cum regem nauigium non iter mutaſſe tranſlati ſigni indicio liquere pòtuerit. Nonnulli quoque conquaſſatioribus nauigijs inuiti relabebantur, quod hiſdem compagum firmitate defectis, concitati maris incurſum ſuſtinere nequibant. Qui uero procedere perſeuerabant, ut uiribus corporis laboris continuitati ſufficere poſſent, edendi nauigandiq; pariter officio fungebãtur. Ne

B enim nauigationis curſum uel paruula remigij intermiſſio moraretur, dextra remos, læua cibos tractabant. Exigua claſſis pars Abſalone duce uirtutis & gloriæ æmulantior, inuſitatæ tempeſtatis ſæuitiam incredibili remorum certamine ſuperauit, obluctatumq; pelagus infatigabili permenſa nauigio, hora antelucana ad inſulam Hythim ipſa quoque neceſſitate ſuperior appulit. Tunc Abſalon ne quid inexcuſſum omitteret, per Vuethemannum piraticæ operibus clarum officio ſpeculationis addictum, & portus hoſtilibus nauigijs uacuos, ad Rugiam nihil hoſtile metuentem cognoſcit. Nam armenta ſecuris cuſtodibus propter littus errantia, inopinatos incolas eſſe fidem fecere. Rex languido remigio feram nauigationem emenſus, obtento portu protinus in Abſalonis nauem ſe contulit, fatigatumq; tædio ac uigilia corpus ſomno excepit. Reliquiæ quæ cum eo fretum ſuperauerant annumeratæ, ſexaginta duntaxat nauigiorum claſſem explebant. Duo tunc Hallandenſes natu quàm animis nobiliores, paucitatem ſuam indubitato periculo oblatam rati, nauigio quo communiter utebantur, Abſalonem petebant, ſeq; proprio regis alloquio opus habere dicentes. Poſtquam ſomno eum acquieſcentem audierant, ocyus excitari poſcebant. Abſalon ſalutarem eius quietem importunè rumpendam negans, quæ afferrent regem ex ſe cogniturum affirmat. Tum illi conquaſſationem nauigij, inopiam commeatuum, longinquitatem reditus prætendentes, optimam ſibi nauigationis facultatem proſperantibus uentis incidiſſe dicebant, quod quibus aduerſis ægrè proceſſerant, ſecundis facile reuerti poſſent. Quam ob rem eorum ſe beneficio uti malle, quàm caſſam & inutilem expeditionem agendo, aut nauigij uitio, aut inediæ malo perire. Quos Abſalon non ſolum deformitatem propoſiti ſpecioſo conſilio mutare, ſed etiam quo minus ſe probris obijcerent, honeſto ſilentio ſupprimere iubet, ne tam pudendæ uoces alienis auribus exceptæ, inexpiabilem eis timiditatis notam inurerent. Itaque eneruis & effœminati animi trepidationem, falſo cauſarum commento colorare eos aſſeuera-

C bat, docendo facilia refectu nauigia fore, & opima commeatuum supplementa per prædam latè patentem leui negocio consciscì posse. Cæterum ipsos famam & opinionem suam grauissimo crimine corrupturos, si regem apud hostes in tanta suorum paucitate, sine respectu pudoris deserere sustinuissent. E quibus alter domi se negotia regia quæ summa cum celeritate exequi necesse haberet, manere subtexuit. Contrà Absalon simulationem eius quia blandimentis nequibat, minis discutere cupiens, eos qui in expeditione soluenda plus arbitrio suo quàm regiæ indulserint reuerentiæ, non tantum bonorum, sed & lucis ac spiritus ereptionem patria lege meritos astruebat. Sed ne ea quidem periculi denuntiatione quo minus fauentem nauigationi uentum uelo colligerent, imbecillitatem eorum durare trepidationem ue corrigere potuit. Discedentes itaque execratione & conuitio per summam uerborum acerbitatem insequi perseuerauit. Quod cum expertectus rex ex Absalone cognosceret, tam impudentes & improbos desertores pœnas sibi luituros iurabat. Conscensa deinde insula, accersitos nauigiorum rectores, agendorum percontatione sollicitat. Compluribus ut redeatur expedire uisum, quod tutò hostem lacessere nequeant. Placituram rex sibi sententiam affirmabat, nisi ea res & grauis patriæ rubor, & ingens hostium incitamentum existeret. Nam & eos Danicæ expeditionis præsentiam ex castrorum uestigijs comperturos, & clandestinam eius reuersionem timiditati duntaxat imputaturos. Huius rei causa periculo se quàm rubori patere malle, haudquaquam proram nisi lacessito hoste uersurum. Præterea se eorum qui simulata nauium fragilitate defecerant ignauiam æquaturos, si quos labore uicerant uirtute non superarent, domosq́ impensa malè nauigatione repeterēt. Tunc Vuethemannus incautas Rugiæ res recenti speculatione expertus, admouendas littori copias suadet: si ignari incolæ fue
D rint, impune prædam cædemq́ facturas: sin prouidi, confestim absque discrimine redituras. Vtro autem modo se gerant, per arantium morem deprændi posse asseuerabat: qui cum primam diurnæ operæ partem exegerint, quò ad laborandum fiant uegetiores, sopori se prosternere soleant. Hunc uero non nisi metu uacuis, altaq́ securitate firmatis obrepere solitum. Cęterum nemine talium dormiente reperto, præcautæ gentis indicium accipi. Quem rex piratico potius muneri consentanea, quàm magnitudini suæ conuenientia docuisse dicebat. Nunquam enim Danorum reges à Sclauis fugatos memoriæ proditum fuisse, sed ne se quidem primum regiam dignitatē hoc deformitatis genere maculaturū. Tunc Gnemerus Falstricus quanquam aliàs uegetioris quàm sapientioris animi ęstimaretur, siue ingenio suo, siue regis fortuna monente summam omnium hæsitationem ancipiti studio fluctuantem, salutari exhortatione discussit, incertamq́ consilij concionem ad suam sentētiam perduxit, affirmando temeritatis esse exiguam manū cum immenso hoste conserere. Cæterum Barcam prouinciā à Rugia breui freto discretam ob paruitatem sui quocunq́ paratu esset, populatu perfacilem fore. Denique regem quiescendi gratia cubile petere, exhaustasq́ uigilijs uires, & attritum curis animum somno reficere iubet, uespere quo minus prouisus irrumperet classem applicaturum. Præterea uadosi fluminis angustias intraturos, sparsam nauigationem tacito conficere remigio iussit, ne aut obstrepentium remorum fragor securitatem incolis demeret, aut ipsimet impactis arenæ nauigijs circa incertæ altitudinis uada diutius hærere cogerentur. Cætera se exploraturum promittit. Rex cupidè consilio obsecutus, uespere signo nauigationi dato destinatum amnem occupat. Cuius expeditius permeandi gratia ternis nauigijs iunctis, classem incedere iubet, ne confusa fluuialibus tardaretur angustijs. Cui Gnemerus rate obuius opportunitatem inuadendæ gentis aucupatus, interceptos incolarum speculatores adducit. Lætus eo rex, diluculo peragratis syluis, rura ac uicos hoc acrius

quo

A quo latentius irrupit, incolasq; adhuc ſomni ſecuritate torpentes, repentina incurſione protriuit. E quibus complures perſtrepentis equitatus fragore perculſi, patrios duces aduentare credebant. Sed hunc eorum errorem adacta repente corporibus iacula diſcuſſerunt. Complures eorum exertis per oſtia capitibus, Kazimarus ne an Bugiſclauus aduentaret, rogabant. Quorum percontatio proprijs eorum funeribus excepta eſt. Antiſtes cum parte copiarum longinquam regionis plagam diuerſo complexus itinere, eo locorum peruenerat, ut à regia cohorte eximiæ paludis interiectu diſtaret. De cuius admodum inceſſu dubius ne direptos à ſe uicos exuri pateretur, illuſtri conſilio prouidit. Tandem procul ignes à rege æditos conſpicatus, ſibi quoque conſimilis facti poteſtatem ſuppetere, confeſtim illato tectis incendio declarauit, ſocijsq; ſui proſperitatem excurſus, reſperſo flammis rure nuntiandam curauit. Cumq; prædam abunde actam exiſtimaſſent, iter ad naues remenſi, quanquam grandi inuicem à ſe interſtitio diſceſſiſſent, ueſtigia tamen ſua quo minus clandeſtinos reditus captaſſe uiderentur, ne ue alter alterum impetuoſa feſtinatione præcurreret, mutuis ignium fumigijs prodiderunt. Interea Skyalmo quidam cognomento Barbatus in aſſeruandæ claſſis officium relictus, ne hoſtili remigio præueniente amnis exitu prohiberetur, ad mare nauigia reducit. Vbi dum Rugianorum nauali incurſatione peteretur, in paucas rates totius claſſis præſidium transfert, inſtructioribus quàm frequentioribus nauigijs hoſtibus occurrere præoptans. Quibus obuia nauigatione fugatis, ne ſociorum reuerſio tardius nauigijs exciperetur, omiſſa fugitantium inſecutione portum reuiſit. Iteratò laceſſitus, eodem auſu inuaſoribus reſtitit. Sed & compluries attentatus, crebra hoſtium irritamenta occurſationis perſeuerantia ſuperauit. Ita pertinaci magis quàm acri incurſatione uexatus, opportuna hoſtem agi-
B tatione premebat. Inter hæc regi in littus ſuperuenienti non paruæ admirationi fuit, nauigijs cuſtodia uacantibus abeſſe Skyalmonem, quem tandem ab agitatione redeuntem cætero proſecutus exercitu, Rugianos fugam à remigio mutuantes, uelorum intenſione proſequitur. Sed interuallo præceſſionis, & uolucritate nauigationis adiutos inſtando magis quàm occupando uexabat. Tunc quendam uicinæ ratis rectorem in anteriorem nauigij ſui partem fortitudinis ſimulatione progreſſum aſpiciens, uerbiſq; magnam præ ſe laudem ferentibus proſecutus, ad ultimum quæcunque uiro forti erogarentur, egregiè & laudabiliter impenſa aſſeuerabat. Ad ultimum uento obliquante prohibitus, quantum uelis emenſus fuerat, conuerſa nauigatione remorum obſequio penſat. Sed quò proſperiorem uelificandi, hoc difficiliorem remigij uſum habuit. Itaque Danis aduerſa cum mari nauigatione certantibus, Sclaui quos locorum habitus non fallebat, ignotum noſtris profundum compendiaria nauigatione ſulcantes, ſubitò fugam in inſidias uertunt. Quos Abſalon per occultos pelagi receſſus proſilire conſpiciens, ſocijs metu nauigationem citantibus ſubſequi quàm antecedere maluit, præuiæ claſſis terga plenis pietatis excubijs tutaturus. Pudet referre quod ſequitur. Maxima Danorum pars rubore poſthabito, quanquam hoſtes imminere conſpiceret, deſerto rege uelis malos onerare ſuſtinuit. Rex cum paucis admodum nauigijs relictus, aliquanto deſertores ægrius quàm hoſtes ferebat. Tunc etiam militem quem paulò antè in prora aſtantem probauerat, breuitatem ueli ſui quò maior nauigationis curſus exiſteret, pannorum additamentis producere conſpicatus laudem conuitio mutauit, amorem timidis erogatum imprudenter impenſum affirmans. Ita abſque ſupremæ neceſſitatis diſcrimine, ueræ ac ſolidæ fortitudinis habitum explorare promptum non eſt. Enauigantium diſceſſio, non clamore, non ſignis, denique nullo exhortationis genere reuocabilis fuit. Adeò omnium aures pauor concluſerat. Cumq; rex intermiſſo pauliſper

C remigio à præsentibus quid factu opus potissimum esset inquireret, cunctantibus cæteris Absalon insulam Hythim petendam, ibiq; secunditatem aëris expectandam hortatur. Quod Petrus fieri oportere non sine rationum assertione negabat, quod perseuerante tempestate, nec reditum, nec supplementum classis habituri uiderentur, Sclauis aduersum se quotidiana copiarum incrementa sumpturis. Pandenda igitur uela, eamq; nauigationis æqualitatem habendam esse, ut naues uolucritate præstantes complicata uelorum parte tardiores operirerentur, & quas celeritate præcurrerent, societatis iure consequi debeant. Ita strenua Absalonis adhortatio eximiæ Petri prudentiæ cessit. Vterque siquidem annis suis similia cogitabat. Ille etenim iuuenili animo condigna, hic canis suis consentanea proponebat. Ita septem solis nauigijs ex omni Danorum classe residuis, Sclaui multitudine freti incitatissimo remigio acerrimoq; clamore, cum contemptu paucitatis irrumpunt. Sed maiore impetu quàm audacia rem exequebantur. Quippe cum primum excepere sagittas, propius ferre remos ausi non sunt. Paulò pòst destrictorum ensium laminis nunc ceruices suas, nunc scuta pulsare cœperunt, rati se Danos hoc minarum genere territuros. Remigium deinde magno clamoris strepitu prosecuti, horribiles latè sonos ædebant. Hic quoq; procursus priori persimilis fuit. Obuijs nanque Danorum missilibus repulsi, continuò remigium retulerunt. Tertio ut hostem apparatu terrerent, contactos sole clypeos aqua perfundere, genibusq; superpositis in pugnæ usum extricare cœperũt, ueluti indubitatum nostris prælium illaturi. At tum demum seu cupiditate prædæ, seu ui pudoris accensi, uehementius nauigia concitant. Quæ species ut initio acris, ita exitu inanis apparuit. Telorum enim obiectu uelut antè deterriti, inuictam paucitatis constantiam ulterius lacessere destiterunt, quãquam Danorum prouocatione admodum
D sibi insultari conspicerent. Rex cum ad aspectum patriæ peruenisset, concidente paulatim uento tam remissam & languidam nauigationem agebat, ut quanquam propasso uelo uteretur, eo ferè loci diem opperiretur, ubi noctẽ ingressus fuerat. Sed cum Zephyris deficeretur, processum à remigio mutuatus est. Tandem obuiam Eskilli ratem ingressus, Scaniam repetiuit. Qui nouissime eum prosecuti fuerant, Sialandiæ partibus aduehuntur. Tunc Petrus Ranonis eloquentissimi uiri imperitam calliditatem eludere cupiens, non solum nexos, sed etiam remiges suos ut prædæ speciem augeret in eminenti nauigij parte constituit, captiuorum imaginem præbituros. Quem cum Rano Liburna prætereuntem uideret, dissolutionem nauigij simulare desiderans, sentina aquam egeri increpitis acrius remigibus iubet. Tunc quodam respondente eo triduo sentinam aqua uacasse, non ritè inquit Petrus remiges tui quibus te responsis excipere debeant, callent. Tunc Rano paucis intra Petri nauigium remigio occupatis, ociosæ iuuentutis multitudinem exerto capite conspicatus, prædam existimabat, quietisq; suæ pœnitentia permotus, non similiter sibi ut Petro fortunam affuisse dicebat, quod naufragij periculo interpellante expeditionis comes existere nequiuisset. Autumno rex crebra Sialandensium ac Scanorum, rara uero Iutensium manu prouinciam Arcon urbi confinem adortus, cum ingenti præda acta ad littus reuerteretur, Rugiani repetentem naues exercitum, hisdemq; scandendis intentum à tergo per insidias circumfundere gestientes, magnis uiribus in insulam è continenti traijciunt. Per idem tempus coorta nebulæ uis, spissam cœlo caliginem intendit. Quæ res incertos uiæ Danos atque errore nebulæ implicatos, aliquandiu subsistere coëgit. Crediderim hunc aëris habitum propitiæ fortunæ interuentu, futuræ eorum uictoriæ paruisse. Iamque Sclaui, quia nubium obscuritas prospicere non sinebat, caliginis errore protracti in medios fermè hostes inciderant, cum subito discussa sole nebula, exercitus propemodum consertos aspiceres.

Tunc

A Tunc Prisclauus olim è Sclauia profugus equo prouolans, adesse Barbaros, factamq; Danis optatæ pugnæ copiam nuntiat, exhortans omnes inuictam Danici nominis æmulari uirtutem. Responsum à rege est, reperturos hostes qui fatum fugæ præferre cupiant. Igitur Dani quorum animos præceps belli cupido exagitabat, præter usitatum pugnæ morem confusis copiarum ordinibus, conspectos hostes incursare cœperunt. Nec tardior uictoria quàm impetus fuit, pugnam fuga præcurrentibus Sclauis. In quo procursu duo regij milites ita inter se fortuitis equorum impulsibus concurrerunt, ut uterque excussus prosterneretur. Super quos rex corruente equo ita præcipitatus est, ut læuus eius cubitus pertuso clypeo terræ altius infigeretur. Absalon itaque erigendi eius gratia descendere cupienti, manu ne subsisteret innuit, feliciter se lapsum reputans, si modo hostium cladibus attolleretur. Sed his euentus tristior specie quàm omine fuit. Regis nanque lapsus, hostilis ruinæ præsagium ædidit. Quippe superati sine prælio Barbari impune obterebantur. Quorum magna pars sinum per quem traiecerat auidius repetens, salutem in undis quam quærebat amisit: nec minor fluctibus quàm ferro periclitantium numerus extitit. Pars quo tutius hostem uitaret, ore tenus de industria aquis corpus immerserat. Nec hoc quidem auxilij genus quo minus à Danis in eadem uada descendentibus interimerentur, latebram eis præstare potuit. Cum que cæteris intra aquam prostratis, unus adhuc occultum pedibus saxum complexus sociæ stragi superesse uideretur, Absalon militibus ad opprimendum eum descendere profunditatis metu cunctantibus, non hic, inquit, ea proceritate est quam uestra milites æquare non possit. Neque enim uadabiliorem sibi quàm nobis gurgitem occupat. Quam uocem frater eius Esbernus exhortationis loco suscipiens, quanquam Barbarum latentis saxi beneficio uti non dubi-
B taret, saluti fraternæ suæ uoluntatis imperium prętulit. Alijsq; renuentibus, aquas hostili cruore infectas armis onustus intrauit. Cumq; emissa in Barbarum lancea solum repetere uellet, undis uerticem inuolutus, profundo se excipiente demergitur, perissetq; nisi sociorum præsentia auxilio fuisset. Enimuero Olauus undis eum abstrahere cupiens, stimulatum calcaribus equum in illud profundum egit: exceptumq; brachio leuare conatus, penè sella pronus excutitur. Igitur urgente fato suæ quàm alienæ saluti propior extitit, sibiq; cœptam amici curam postponendo consuluit. Cuius propositum Nicolaus quidam fortius quàm felicius æmulatus, non temperauit quo minus cōcitato equo gurgitem peteret. Sed ab incœpto se pari periculo reuocatus abstinuit. Igitur equitum ope defecto, peditum opera seruari contigit. Cumq; littori restitutus fuisset, extinctus ab intuentibus putabatur, adeò illapsus corpori humor anhelitum occultabat. Tandem socijs corpus suum diutius agitantibus, uomitu undam egerere cœpit. Cuius onere liberatus, suspicere magis quàm eloqui ualuit. Itaq; qui aderant, corpus eius frigore obstupefactum applicatæ uestis fomento prosequebantur. Quibus percalefactus, non oculorum modo sed etiam uocis usum recuperauit. Cæterum ipso die adeò exanguis permansit, ut uix eum funebris oris notæ desererent. Nec silentio oblitterandam alterius Danici equitis uirtutem existimo, qui cum nemine sociorum comitante fugam hostium auidius quàm cautius insecutus fuisset, Barbaris qui effugerant, ut se eis capiendum præberet rogantibus, spreta prece equo desiliuit, mortem que dimicans quàm deditus lucem amplecti maluit. Igitur ingenti hostium caterua ad se opprimendum nitente, quotquot propius accesserant interfecit: ac sine ulla specie metus pugnans, super factam à se stragem plenis gloriæ uulneribus corruit. Itaque non solum innumeros fati comites habuit, sed etiam superstites fortitudinis suæ spectaculo attonitos reliquit. Cuius excellenti uirtute tantum promotum est, ut deinceps Sclaui manum cum

C Danis acie conserere non auderent. Anno postero Danis expeditionem parantibus, Rugyenses ob recētem cladem suscipiendi belli fiducia defecti, Domborum quendam præstanti facundia ad pacem ab ipsis petendam decernunt. Quo Absalon excepto, nauigium eius expeditionis sibimet usui uertit, nautis uero quoad reuerteretur, hospicia cum impensis expediēda curauit, ipsoq; Domboro secum assumpto regiæ classis conuentum petiuit. Siquidem legatos hostium expeditionis tempore susceptos, ad reditum usq; eius mutua Rugiensium, Danorumq; consuetudine retentari fas erat, ne ad suos exterarum rerum nuncij reuerterentur, speculationis potius quàm legationis officia peracturi. Sed contrariæ tempestatis perseuerantia nauigationem morante, cum luti labentibus alimentis expeditionem soluturi uiderentur, eorum egestati Sialandenses ac Scani impensis liberaliter commeatibus affuerunt, ne tanta uirium parte maligno necessitatis obstaculo fraudarentur. Fionienses uero tametsi commeatibus abundarent, ne minimam quidem eorum partem ad sustentandam sociorū inopiam cōtulerunt. Quod uidens Domborus pacem quam antè supplex petiuerat, sub æquis tantum conditionibus offerebat. Cæterum Absalonis apud regem interuentum poscebat, à quo oblationem suam liquida fide prosequi rogatus, pignoris loco lapillum se aquæ iniecturū asseruit. Siquidem icturis fœdus Barbaris religioni erat calculum in undas cōijcere, seq; si pacto obuiam issent, mersi lapidis exemplo perituros orare. Sed contrà poscēte obsides Absalone, fucosaq; superstitionū mendacia in rebus serijs recipiēda negāte, haudquaquā Domboro mutua petendorū obsidum fiducia defuit. Quod Absalon indigne ferens, Rugianos non solum obsides Danis, sed etiam pecuniā cum supplementis classis transmittere solitos asseuerabat, cum Dani nihil tale Rugianis unquam à se concessum, solutum'ue meminerint. Tunc Domborus, si sa-
D pientia, inquit, qua te præditum existimas, uiges, quæ à me proponenda sunt docili animo excipies, tenaci memoria appræhendes. Quisquis rite se gerit, circa tria
Prudentiæ præcepta. tempora maxime cogitationē expendit: ex ijsdem duo leuiori cura complectens, tertij præ cęteris habitum intuetur. Siquidem præterita meminit, futura prospicit, præsentia colligit. Stolidus uero inter spem futuri, memoriamq; præteriti præsentium facultatem omittere, & quod in manibus retinet, excutere cōsueuit. Quo pacto tu quoq; uanissimis sollicitudinis ambagibus implicatus, adeò scrupulosa cura præteritorum imagines recolis, futurosq; meditaris euentus, ut ad ea quæ præ manibus sita sunt, & oculis obuersantur, aspicere nequeas. Quippe dum prioris æui recordationi animum inseris, felicitatis eius exemplo futura metiris, teq; spem ex memoria adeptum quid instans ætas afferat, præterit. Fateor olim Danos gēte nostra potitos, sed præsens fortunæ benignitas ijsdem nunc fauoris blandimētis partes nostras prosequitur, quibus quondam uestras excolere consueuerat, sortemq; nostram ad hanc felicitatis summam perduxit, quam uestræ quandoq; rei status attigerat. Quippe quanto uobis inferiores extitimus, tanto nunc uiribus successuq; præstamus, eò rerum fortuna ductante progressi, quò Danicæ quondam prosperitatis incrementum excesserat. At dum temere uotis extenderis, noua ac recentia stolida uetustatis simulatione prætergrederis, eisq; me conditionibus adigere conaris, quas pro præsentium habitu præstare potius quàm postulare debueras. Fines uestri armis & exercitibus uestris miserabiliter obtriti, situ marcidi, culturæq; inopes iacent, nostrarum diffusio partium uix alendæ quam genuit multitudini sufficit, & tamen quos omnifariam potentiores aduertis, non superiores modo, sed etiam pares habere fastidis. Tunc demū tributi nos exactione sollicita, cum & sortem nostram successibus æquaueris, & eam malis quibus tua nunc premitur adactam conspexeris. Hæc Domborus. Sed Absalon dissimulato indignationis conceptu, paucis eum responsis excipiens, ad regem quæ acceperat, perfert. Verum

A rum pertinax freti sæuitia nauigationem interpellendo finem expeditioni fecit. Rex quãquam superius Sclauos secundis successibus attentasset, plus tamen negotij in eorum expugnatione quàm ut proprijs uiribus exequeretur aduertens, Saxoniæ satrapam in armorum militiæq; collegium ingentis præmij pollicitatione sollicitat. Ille tum amplissimæ mercedis captura, tum etiam potiendorum finitimorum spe inuitatus, expeditionis societatem spopondit. Sed superius Vualdemarum rex Noricus per summum amicitiæ cultum, nauigio draconem simulante donauerat. Quod Absalon mira arte effigiatum Roskyldensi remige exornare, & ad conuentum usque Danorum dirigere iussus, cum in portu Isrensi parum secundantibus uentis uoto diutius moraretur, nihil ægrius tulit, quàm quod alijs in expeditionem proficiscentibus tardior ipse superuenturus uideretur, qui cæteros & uelocitate apparatus, & procinctu nauigationis aliàs præcurrere consueuerat. Itaq; cum mente, tædio, & pudore sopita in puppi iaceret, futuram maris tranquillitatẽ nocturnis imaginibus speculatus est. Existimauit enim ab homine se accersi: accessoq; littore cũ Burgalanensi pontifice Tokone aliquandiu spaciatũ, iussumq; ab eo quæ audiret sagaci mente compræhendere, & tenaci mandare memoriæ. Tokonem deinde melos quod in diuini natalis peruigilio ritè recini assolet, semel iterumq; & tertio replicuisse, ipsumq; ad ea quæ canerentur sollicitis auribus esse iussisse. Expergefactus adeò præsentes uisorum imagines animo repræsentabat, ut rem ueram non somnium fuisse arbitraretur. Et quia crastinæ egressionis opem per quietem sibi promissam meminerat, tam certam commodę nauigationis spem animo præsumpsit, ut conscensa cymba, quanquam nihil adhuc tempestati detractum erat, malum regiæ nauis, cui Astradus præerat, ocyus attolli iuberet, cibũq; capere properaret. Epulanti, superuenit Astradus indicans tempestatis occasum.
B Et quid nam fieri expediret interrogans, iussus est illico erecto nauigij malo fauces Isricas penetrare, eisq; præteritis insulam quà uentus iuberet ambire. Quod eo exequi pergente, expeditionaria classis quæ in eundem fortè portum appulerat, subito tranquillitatis incessu gauisa, uelorum usum nauigationis auida præparabat. Verum effectus minor impetu fuit. Siquidem modo oriẽtem, modo occasum incerto uentorum flatu ludificata uicissim petebat, nauigationemq; mutabilis auræ uarietas optato cursu fraudabat. Diuinitus consultum crederes, ne aut solitaria Absalonis nauigatio, aut alijs incessu tardior haberetur. Quod etiam ipsius liquidò comprobauit aduentus. Siquidem adnauigante eo omnium nubium errore discusso, certus pelago flatus incubuit, tãtaq; propitij uenti stabilitas incidit, ut nauigatio quæ antè dubijs uelis incertum cursum tenuerat, continuo prosperitatis ordine frueretur. Ita naturæ rerum temperies, quæ se cæterorum usui inuiderat, Absalonis respectui tributa est. Qui etiam cum nauem regis sibi creditam ualidis tempestatis incremẽtis contusam, extremoq; naufragij periculo propinquam aduerteret, continuò in littus subductam necessariæ trabis uinculo refecit, laceramq; ac penè confractã pristinæ firmitati restituit. Sed & prorarum eius cacumina quò cultior incederet, aureis apicibus texit. Quo rex apud Mansuetam exceptus, Polam prouinciam comite classe petebat. Itaq; communibus sed discretis uiribus, alterum Sclauiæ latus Dani inuaserant, alterum Theutones lacerabant, interdumq; exercitus alter ab altero inuicem spectari poterat. Cumq; Theutonum fortè satellites petendi pabuli gratia latius euagatos Sclaui per insidias adorti interemissent, equites recentis iniuriæ ultionem audaci calliditate quæsierunt. Siquidem militiæ insignibus occultatis, loricisq; quibus corpus munierãt, familiari ac sordida ueste tectis pabulantium more fruges metere aggressi, Sclauos Nucleto duce ad se opprimendum ex abdito prouolantes ocyus ascensis equis, falcesq; gladijs mutantes trucidauerũt. Caput Nucleti abscissum ac pilo affixum, sicq; in castra perlatum

C gratum utriusq; exercitus oculis spectaculũ præbuit. Quod cum filio eius Priszlauo, qui ad Danos, & Christiani ritus amore, & paganæ superstitionis odio patria pulsus transierat, cœnitanti nuntiatum fuisset, aliquantisper manum ab escis retractam demisso capiti subijciens, dei contemptorem tali exemplo interire par esse dicebat: reuocatoq; à cogitatione animo, consuetam oris ac mentis hilaritatem cœnæ consortibus exhibebat. Magnus potentia, sed maior diuini cultus memoria. Neq; enim sibi parentem iudicabat, quem publicæ religionis æmulum nouerat. Itaque ambiguæ æstimationis esse potuit, utrum magis fortem animum gesserit, an piam uocem emiserit. Sed neque patriæ plus solito misertus, eam ductu & incitamentis suis duarum gentium prædam existere coëgit. Interiectis diebus Henricus Vualdemaro sermonis inuicem conferendi gratia se accedenti, cum Absalone solo in tabernaculum suum perducto epulum præbuit, ingenti magnatum frequẽtia administratorum officio fungente. Quæ cœna licet multigena ciborum uarietate splenderet, aliquãto tamen plus luxus in obsequijs quàm epulis habuit, præsertim cum gloriæ non usui seruiretur. Cliẽtela uero seorsum discubitu excepta. Post reditum suum Vualdemarus nouarum rerum casibus sollicitatus, intento ad sciendum animo, ubinam Henricum necessariæ collocutionis gratia obuium habere posset, atque ad id negocium explicandum prudenti uiro opus asseueraret, alij sibi claudicare equos, alij parum cultis ungulis esse fingebant. Cunctis itaq; metum excusationis astutia protegentibus, nemineq; tam periculosam legationem suscipere audente, Absalon fortè lignis ex more per ocium cæsis, è nemore superueniens interrogatusq;, an regiarum partium legatum agere uellet, iturum se pollicetur. Igitur legẽdorum comitum optionem habere iussus, potissimum necessarios ac sanguine semet contingẽtes adsciuit, cosanguineam fidem alienæ præferendam existi

D mans. Priszlauus quoque potentissimi Sclauorum principis Nucleti filius, quem quod Vualdemari sororem in matrimonio haberet, Christianæq; disciplinæ sacris initiatus esset, pater iampridem perinde ac insidias sibi nectentem conspectu suo submouerat, localis peritiæ fiducia propositæ uiæ conductorem agere pollicetur. Huic siquidem tum rex ob bonæ fidei experientiam, tum ob connubij affinitatem magnam nobilium insularum partem fruendam concesserat. Profectus Absalon, affatusq; ducem cum apud eum pernoctare rogaretur, regem anxia suorum expectatione sollicitũ, longioris moræ interpositione molestari oportere negabat. Præterea classem sine portu esse asseuerabat, undique uentorum impulsui patentem. Cumq; festinationis ratione reddita propinqua nocte equos abiturus scandisset, quidam claro Saxonum loco natus ultrò adito duce, perituros Danorum legatos nisi comitatiores abscederent, querebatur. Obiurgare quoq; eum uehemẽtius ausus, quod illustrium uirorum paucitatem, tot ingruentibus periculis incomitatam à se dimittere sustinuisset. Reuocatis itaq; comitum offeruntur auxilia. Sed non minorẽ se Absalon in reuocando comitatu gessit, quàm in pernoctationis egerat obsequijs respuendis: gloriosius ratus suam ac sociorum salutem dubijs casibus credere, quàm alienis armis protegere. Cumq; haud procul tentorijs abesset, Priszlauus omnibus frenos succutere iussis, si meo, inquit, ductu res expedienda foret, comitum supplementum nostra paucitas non refugisset. Siquidem aduersum pericula abundare industriæ potius argumentum est, quàm timoris indicium. Hoc enim probabilior est fortitudo, quo minus cum stoliditate consentit. Illa uero repræhensionem meretur, cui uires temeritas administrat. Sed nũc exigere perquàm deforme est, quod paulò antè oblatum acceptare cõtempsimus. Restat igitur ut unicam salutis uiam in pectorum ac uirium nostrarum fiducia reponamus, spemq; ex desperatione certissimam capiamus. Aemulanda itaq; Danici sanguinis & nominis uirtus, omniq; studio enitendum, ut aut nobis uictoria reditum, aut speciosa mors

æternum

A æternum famæ pariat monimentum. At minime dubium quin de transitu nostro hostes equina fecerint uestigia certiores, nec magis ambiguũ eorum reditum insidijs excepturos esse, quorum aduentum adesi callis indicio peruiderunt. At mori uobis commilitones quàm capi præstat. Capti enim occisi parẽtis mei pœnas perinde ac eius interfectores crudeli morte pendetis, fratresq; mei paternis manibus per summam cruciatuum acerbitatem nostro sanguine parentabunt. Aliquanto ergo satius est propriæ uirtuti spiritum impendi, quàm alienæ uiolentiæ miserabiliter puniendum relinqui. Hæc non proprij periculi metu, sed uestræ potius charitati consulendo monuerim. Eo enim sanguine oriundus sum, quem nulli Sclauorum attentandi unquam ausus incessit. Per patrem uos optimum maximumq; per quem illud Danorum celebre cunctis gẽtibus nomen, obsecro obtestorq;, ne fiduciæ & fortitudini imbecillitatem atque ignauiam præferatis. Hæc Prislauus. Deniq; læta omnium acclamatione exceptus, nihil se de uictoria ambigere asseuerauit, cui militum alacritas præsagio fuisset, præsertim cum omnis Sclauorum irruptio specie, quàm re formidabilior existere soleat. Circa incessum uero id ordinis obseruari debere, ut iuuenes parum armati medium inter milites equitãdi locum tenerent, eorum utrinq; præsidijs muniendi. Cæterum militarium turmarum per binas acies distinctarum alteram ab altera auxilijs inuicem tutandam esse. Quippe geminæ cohortis specie hostium animos labefactari posse. Præterea clamabundos incedere, uarijsq; cantibus obstrepere iubet, fiduciamq; quæ plerunq; multitudini inest, simulaturos. Nec fortunæ expers consilium fuit. Siquidem in portum eis ubi classis acquiescebat nullo incessente perductis, rex expectantis more sollicitus, prolixamq; legatorum absentiam cura ac mœstitia prosecutus: dolorẽ ex temeraria suorum emissione cõtractum, religiosæ lectionis officio leniebat. Quibus

B redisse compertis, soporis blandimentis ob tristitiam dilatis ocyus aditum dedit. Inde ad Gudacrã amnem nauigatione discessum. Cuius uadosus aditus haudquaquam magnarum nauium capax extabat, exiles dũtaxat transmittere solitus. Itaq; rex propter fauces fixa anchora sedem nauigio consciuit, magnitudinem eius paruitate amnis admittere nequeunte. Habilior classis, & quam fluuiale profundum ferre poterat, Absalone duce angustos amnis attentabat anfractus. Quo autore eo loci peruentum, ubi gurges ingentis stagni diffusior speciem præferebat. Has faucium angustias Barbari crebra classe præstruxerant, hostem transitu prohibituri. Quos nostri deturbare gestientes profunditatis ignari, imperitæ nauigationis errore, uadosis locis affixere puppes. Quas dum profundo defectas, ad loca nauigatu facilia reijcere cupiunt, cum minus remigio liceret, passim in uada desiliunt: manibusq; foros complexi, remorum uices corporum uiribus exequuntur. In quos Sclaui nauigijs suis tanquam propugnaculis utendo, supernè tela librabant. Nec sic eos attentasse contenti, & ipsi saltim in uada delapsi cominus dimicandi locum petebant. Sed nostris strenue occursantibus, pari celeritate deserta ac repetita sunt nauigia. Ante alias binæ Prislaui rates subiere stagnum. Quarum alteram qui uado institerant, tam frequentes insiluere, ut media fractis penitus lateribus finderetur. Quippe dum auidius se ingerũt, multitudinis onere mediam rupere puppim. Subsequente classe deserta, fugiẽtium Barbarorum nauigia capiuntur. Vicorum quoq; ripæ iunctorum incendia peraguntur. Noctu redeunte Absalone, rex adhuc insomnis diutinam eius moram angore & uigilia prosequebatur. Quo excepto gauisus, Liburna sua quod ob granditatẽ nauigationis inhabilis uideretur, domum remissa in aliquãto minorem se contulit: eaq; ad lacum deuectus, Sunonem binis instructum nauigijs in longinquos paludis recessus prædatũ mittit. Vrbem quoq; Rostock oppidanorũ ignauia destitutam, nullo negocio perussit. Statuam etiam quam gentis profana credulitas perinde ac cœleste numen diuinis honori-

C bus prosequebatur, incẽdio mandauit. Post hæc Henricum cum exercitu suo conferendi secum sermonis gratia uenientem, præparato ponte traiecit. Eodem tempore Nucleti filius Priszlauus ripa altera superueniens, cum fratrem Priszlauum Bernardo, cuius manu Nucletum occidisse fama fuerat, nauigio communicãtem aspiceret, conuitio lacessiuit, impietatem obijciens, quod cum parentis sui interfectore amicè conuersari sustinuisset. Contrà Priszlauus bene de se meruisse eum, per quem patre sacrilego careat, affirmabat. Sed neque se eius filium censeri uelle, quem maximi sceleris parentem extitisse constaret. Interea dum hæc geruntur, subitò fama pertulit Rugianam, Pomeranamq; classem ex disposito conuenisse, Danos amni includere auidam. Igitur rex per Henricũ necessariæ discessionis admonitus, ne se locorum angustijs implicari pateretur, protinus amne excessit. Cumq; Sclauicæ collectionis famam nulla adhuc indicia confirmarent, insidiarum suspicione permotus, hostium calliditati inuicem occurrere statuit. Qui in occultos littorum sinus collati, si rex rura diriperet, classis eius incursandæ copiam explorabant. Quos ut opportunitatis simulatione protraheret, Magno cuidam exurẽdorum littoraliũ uicorum curam demãdat, militibus intra nauigia latere iussis: sciens profectò Sclauos ab uniuerso Danorum exercitu incendium peragi putaturos, sicq; promptiorem exercendarum insidiarum ausum capturos. Nec secus ac ratus est, hostile propositum fuit. Quippe Magno oppidis facem subijciente, Rugiani uniuersas Danorum uires eo negocio occupatas existimãtes, auidius ædẽdi propositi fiduciam rapuerunt, perinde ac eorum classem defensoribus uacuam reperturi. Sed quorundam regis imperium ignorantiũ occursu maturius excepti, incursandi studium repente fuga mutarunt. Quos cætera Danorum classis certatim magnis remigij nisibus insecuta, uelocitate nauigationis æquare non potuit. Cumq;

D releuandæ lassitudinis gratia æstum umbraculis leniret, Lundensium pontifex cæteris portum tenentibus superueniens, postquam medio fermè diei tempore nauigia uelaminibus obducta conspexit, cunctis segnitiem exprobrans: his, inquit, tumulis cõmilitones cum animi exercendi sint, corpora sepelire gaudemus? Quo dicto militibus diurnæ quietis ruborẽ ingessit, & regem desidia obsessum, torpentes militiæ suæ uires excitare perdocuit. Qui etiam ad pontificis uocem modesto indignationis genere permotus, simulq; iusta desidiæ suæ repræhensione commonitus, citò hos tumulos relinqui posse aiebat: statimq; discussis tegminibus hostile solum petere properauit. Post hæc circa australem insulæ plagã prædæ in biduum actæ: inde Vualungiam nauigatum. Vbi nuntiato Rugianorũ occursu, cum quidam è Danis hastam suam quo commodius ea in acie uteretur, in conspectu sociorum aliquanta parte curtasset, cæteri ipsius factum secuti cõgestis in unum locum putaminibus, ingentem breui cumulum extruxerunt. Sed interim apud hostes pacis non belli studia agitabantur. De qua acturus Domborus, ad Danos dirigitur. Quibus ad naues digressis, ignem in littore accendit, cuius indicio se legationem afferre monstraret. Sed Absalon ne quis eum naue exciperet uetuit, ne pax quam petere uenerat, inuicẽ à Danis affectari uideretur. Ita Domborus aliena rate non habita, propria classem petiuit: Absalonemq; per interpretem aggressus, ut se inter regem & Rugianos faciẽdæ pacis autorem exhiberet orabat, obsequium cum obsidibus spondens. Contrà Absalon perinde ac eorum quæ ab ipso poscebantur ignarus, responsionis loco, desertas Danorum insulas numerabat, earum solitudinem nuper sibi ab ipso exprobratã acri memoria prosecutus. Domborus orationẽ suam parum cõpetentibus responsis excipi per interpretẽ cognoscens: ratione, inquit, non uacat pontificum optime, quod tuam cæteris opem in aduocationis petitione præferimus. Siquidem eo nunc iustius ad tui nominis opinionem uotis decurrimus, quod quondam ad promerendam Danorum concordiam aui tui præsidijs

A dijs nitebamur, eius nutu perinde ac regalibus edictis contenti fuimus. Quia uero filiorum eius nemo superest, supplices ad nepotis genua manus tendimus, ne extra consuetæ familię seriem auxilia circumspexisse uideamur. Nec pari industria in fratre tuo prætereundo, quanquam natu præstet, usos nos esse constat. Tibi enim autoritatis prærogatiuam honores non animi nec ætatis priuilegia, sed dignitatis ornamenta conciliant. Ante uero quàm pacem domesticam bellis ciuilibus fœdaretis, constantē Danorum imperio fidem præstitimus. At postquam in uestra Republica seditiosa suffragia adoleuere, regniq; affectatores armis instruere cœpistis, propriæ libertatis quàm alienæ factionis studiosiores euasimus, nostriq; nominis quàm pietatis desertores esse maluimus. Sed & bellum uobis inferendo quid aliud quàm ingenijs uestris finiēdarum simultatum causam præbere tentauimus, idq; efficere, ut nostra arma excepturi, mutua concordia indigeretis? Itaq; secures uestras ciuili sanguine madentes in nosmetipsos cōuertimus, bellaq; uestra alienis quàm patriæ perniciosa fore maluimus. Siquidē aduersarios uestros specie, re uera amicos egimus, charitatisq; partes hostilitatis simulatione præbuimus. Etenim concordiā uestram magis quàm spolia piraticam à beneuolentia profectam exercendo quæsiuimus. Et nunc quidem opera nostra cœptorum deuijs ac parricidalibus bellis abstracti, meritò tāti beneficij autoribus gratulari debetis. Cur ergo cunctis inter nos amicè compositis, soli communionis uestræ ianuas intrare non possumus, quarum ipsi claustra reseruauimus, aditum patefecimus? Cur ea factorū nostrorum prudentia delicti uestri saluberrima correctrix, à uiris sapientia claris parum grata æstimatione colligitur? Cumq; finisset, adhuc Absalone uastatas Danię prouincias supputāte: nil factum est, inquit, quod homines patrocinij tui indignos ab illius clementiæ sinu repelles, quam nemo supplicū unquam difficilem habuit.

B Etenim repulsi identidem tuis genibus aduoluemur, puerorum perseuerantiam imitaturi, qui quo atrocius iratæ matris uerberibus lacerātur, hoc auidius eius gremijs allabi nituntur. Quod si parum supplicij de nobis sumptum creditis, iram uestram quoad libet cladibus nostris impune exsatiare poteritis. Vastetur licet agri, exurantur uici, euertantur urbes, trucidentur populi, precibus uobiscum non armis agemus, pro bello ueniam quæsituri. Si sanguinē sititis, ultro iugulum gladijs uestris feriēdum præbebimus. Si seruitium affectatis, quod deditione maius præstare poterimus? Quis autem tam efferæ mētis, qui eius oblatoribus parcere præsto non sit? Extremæ autem dementiæ est uelle laboribus adipisci, quod ocio possit acquiri. Scio autem illud tibi succurrere, quod priore colloquio patriæ tuæ uastitatem inter probra posuerim: ideoq; te tam pertinaciter eius solitudines æstimare, ne prius de pace agatur, quàm totidem apud nos uestris armis effectę fuerint. Ego uero iampridem sapiētibus monitis insipienter usus, aduersarij partes secus ac expediret edocui, ignarus quod auditori tam attēto præceptor extiterim. Nam rem puerilibus deliramentis consentaneam dixisse satius fuerat. Quod uero locutum me nunc pœnitet, te etiam audisse piguit. At si tunc intellectu digna tuis auribus deprompsi, quæ nunc quoque dicturus ero, pari mentis ratione suscipito, eodem ingenio præsentia hauriens, quo prioris alloquij documenta sumpsisti. Quo maiorem de nobis stragem egeritis, hoc minorem subiectorum numerum militiæ uestræ residuū facitis. Quid ergo aliud cladem nostram exercēdo agitis, quàm quod uiscera uestra uiribus exinaniendo consumitis? Quod si parum adhuc nos punitos ducitis, hostibus uestris bello proterendos obijcite, aut morte nostra uindictæ satietatem sumpturi, aut uictoria rebelles sub iugum missuri. Victi nanque parum mœroris, uictores multum alacritatis uestris animis ingereremus. Vtralibet ergo fortuna uestris successibus obsequeretur. Præterea si nos armis lacessere perseuerabitis, casus efficere poterit, ut stragem nostrā alicuius uestrum fato luatis, cuius

C capite totius Rugiæ subiectionem emisse difficile fuerit. Talibus Absalon monitis inuitatus, Rugianorum uota apud regem sua prece compleuit. Rex acceptis obsidibus redit. Eodem ferè tempore de Vrbis pontificatu controuersia inter cardinales orta, uariè prouinciarum suffragia ferebantur. Nam Gallia Alexādro obtentui fuit: Germania, autore Cęsare, Octauiani partibus obsecuta est. Sed iustior, religioniq́ propior Gallorum sequacitas fuit. Quod postquam in Dania percrebuit, Lundensis pontifex, qui & ipse prædictæ expeditionis comes fuerat, ne feruente religionis tumultu deposito fraudaretur, pecuniam quam in Gallia collocauerat, per ministros reportandam curabat. E quibus unus monachicæ professionis apud Stadium oppidum inter cœnitandum ligneo fortè calice non suppetente, aureo quem in custodia habebat arrepto, nitidius quàm tutius cœnam exegit. Cuius facti irritamento ijs quorum hospitio receptus fuerat, tacitam latrocinij cupidinem ministrauit. Maioris nanq́ pecuniæ conscium animaduertebant, quem præstantiori poculo priuatas mensas exornantem uidebant. Cæterum hospitij reuerentia palàm facinus exequi ueriti: quoniam intra penatium limina hospitalitatis sacra uiolare nefas ducebant, in Holtsatiam eum subsequēdo sarcinis exuerunt. Quo Eskyllus dum ab expeditione reuerteretur audito, regem super earum recuperatione sollicitat, ratus autoritate eius restitutionem à prędonibus fore. Nec iam precibus sed pactione agendum existimans, portionem pecuniæ dummodo per eum reddita foret, in præmium pollicetur: tantoq́ eius auxilium instantius expetebat, quanto eum in annuendo tardiorem aduertit. Rex petitionum eius perseuerantia fatigatus, ægrè operam pollicetur, quod & raptor incertus, & pecunia repertu difficilis uideretur. Cæterum eam requisitu promptiorem, si à potentibus quàm si à plebeis occupata fuisset, arbitrabatur. Igitur antistitem Slesuicum secum
D petere iubet. Vbi dum fortè per iocum inter familiares amissoris auro bibentis iactantiam elusisset, interfuere qui regis dicta sinistrè excipientes, clandestini sermonis mordacitate pontifici illusum putarent. Quorum obtrectatione Eskyllus ad deserendam regis amicitiam adductus, eò dementiæ prorupit, ut opes quas amisisset, ab eo obtētas suspicaretur, eumq́ rapinæ sibi inflictæ conscium asseueraret. Ita se conceptæ uesaniæ moles falso regis conuitio patefecit. Igitur nescias utrum antistes insaniæ maioris, an rex patientiæ fuerit. Quorum alter integerrimum uirum teterrima suspicione notare sustinuit, alter conscientiæ puritate syncerus aduersum innocentiæ suæ criminatorem æquo lentius iram distrinxit. Inter hæc Occo, cui superioris schismatis contagio deponendi pontificatus causam præbuerat, tanquam recepta ab Octauiano dignitate, conciliato regis fauore Slesuicēsem sedem sacrilego occuparat regimine. Quem Eskyllus catholicæ partis æmulatione inter rei diuinæ actionem cum suis fautoribus execratus, magnopere regem permouit. Ita contentione paulatim ad inuidiam simultatemq́ progressa, accito apud Sialandiam Absalone, querimoniam suam à rege tum spretam, tum etiam irrisam cōqueritur. Quippe eum erga pecuniam amissam parum honesta conscientia esse, restitutionem in facultate habere si uelle suppeteret. Quinetiam cum Occone schismaticarum partium comite criminosum iunxisse collegium, inq́ eius excolenda societate catholicæ pacis aduersarijs execrabilem obtentum præbere: quam ob rem se belli aduersum eum suscipiendi infinita cupiditate flagrare. Sæpe enim numero consimilia ausum, potiusq́ præesse regibus quàm obsequi solitum. Præterea ad hoc audendum se non infimis amicorum præsidijs abundare. Veritus Absalon palàm tanti uiri sententiam obiurgare, temperato repręhensoris officio, impatientiæ eius errorem modesto genere castigationis excepit, regis integritatem deformi notatu perquàm indignam iudicando, eiusq́ conscientiam collatis innocentiæ rationibus ab omni suspicionis turpitudine alienissimam com

probando.

A probando. Cæterum non tam catholicarum partium odio, quàm eius regisq́ litigio Occonis susceptionem imputandam docebat. Ad hæc si litem ingrederetur, quos auxiliares sperauerit, hostes censurum. Quippe homines inter aduersa plerunque parum iusta constantia amicitias colere. Sibi potius ad ipsum legati partes mandari precatur, discordiarum pericula compositionis officijs auertere tentaturo. Eskyllus tanti consilij documento parum salubriter æstimato, percontationibus eum fatigat, num sibi in eam rem auxilium sit laturus, quem non tam gerendorum arbitrum, quàm belli socium deposcat, dicendo iam non se consultorie cum eo, sed precarie agere. Absalon antistitis sublimitatem regis charitati componderans: quem, inquit, me tibi iam pridem iurisiurandi religio fidei debitorem effecit, malo simplicitatem tuam uerioribus monitis obiurgare, quàm blandioribus fallere: ne rebus in perniciem uergentibus uacuum promissorem egisse uidear. Sed neque ceruicem meam eousque sponsionis titulus obnoxiam facit, ut amantissimum mihi herum, cui tum fidei, tum etiam amicitiæ stipendijs obligor, neglectis charitatis officijs, attentare sustineam. Præterea reges de rerum summa certantes lacessere, iampridem haud difficile fuit. Huic uero cum regnum sine æmulo gerat, uim inferre temeritas est. Quem si communibus uiribus adorti fuerimus, communis iacturæ pericula sentiemus. Sed tuos quidem conatus sæpius consimilia ausos, res ipsa minore cum uituperio admittit, meum uero facinus nullis excusationis præsidijs nixum hoc magis reprehēsionem meretur, quod summam beneuolentiam perruptis amicitiæ uinculis, iniquissima præsumptione rependerem. Eskyllus speciosissimis sapiētiæ responsis ad summum iræ stridorem euectus, per sacram obeditionis religionem eum adiurat, mandata ad regem ferenda suscipiat. Absalon mandatorum latione promissa, responsorum nuncium
B abnuit, quod inter illustres uiros inimicitiarum autor haberi nolit. Huic Eskyllus ægre legatione credita, Gerardum Esromensis domus prælatum associat, sciturum an Absalon fidus mandatorum minister existeret. Quorum tanta asperitas erat, ut non solum simultates augere, sed etiam amicitias odijs conuellere potuissent. Hanc austeritatem Absalon quoad licuit temperare conatus, specioso uerborum delinimento truces mandatorum sententias castigabat. Rex audita legatione præter morem accēsus, Eskyllum superiorum regum cruorem combibere solitum, nunc & suum sitire respondit: multaq́ in hunc modum per summam uerborum asperitatem remandanda curauit. Quibus Eskyllus ex Gerardo cognitis impatientiam metu mutauit, tantumq́ pauoris surrepsit, quantum prius furoris incesserat. Igitur euitandi periculi gratia longinquas Vuerundiæ partes accessit, salutem secessu non bello quæsiturus. Tunc rex urbem in solido Letricæ paludis ab eo constructā obsidione tentat, captu quidem difficilem, quod & naturæ præsidio munita & cōmeatibus affatim instructa fuerat. Cuius custodes animis quàm mœnibus debiliores, expugnationem deditione præcurrere cupientes: ni pax ab Eskillo quamcitissime cum rege componeretur, nepote eius qui apud Esron educabatur obside dato, urbem se tradituros promittūt. Pactus conditionem rex, adolescente suscepto obsidionem amouit. Hæc cum Eskillo nunciata forent, respondit maiorem se urbis quàm nepotum solicitudinem gerere, haudquaquam huius incolumitati, illorum capita prælaturum. Igitur rex iterata obsidione, aliam sibi munitionem per quam obsessis arctius immineret ædificat. Quoniā in absentem aduersarium sæuire non licuit, aduersum nominis eius defensores acerrimos iræ suæ conatus exacuens. Maxima siquidem potiendi castelli spes in hyemis auxilio reponebatur, aditum quem unda negaret glacie paratura. Inter hæc iuuenis parum cognitus à quibus nescio subornatus, literas adulterinis notis obsignatas tanquam ab Eskillo transmissas Gerardo obtulit, iubens ut per eum obsessis

C porrigerentur. Quas ille continuò nulla doli suspicione cõcepta, per familiarium quendam urbi inferendas curauit. Harum series habebat maiore Eskyllum nepotis quàm urbis charitate teneri, parumq; sibi milites placituros si rei ignobilis curam pertinacius gerendo, nobilissimi adolescentis salutem periclitari paterentur: quam ob rem iubere se exitium eius matura deditione præcurri. Quod uero superiore mãdato tutelam urbis incolumitati nepotis præferendam decreuerit, iræ non deliberationis fuisse præceptum. Perlectis literis oppidani, liberandi obsidis consilium circunspiciebãt. Incertum quis commenti huius autor extiterit, regem tamen complurium suspicio notauit. Interea rex erecto magnæ arboris trũco, admotum obsidem, defensæ urbis pœnas suspendio sibi luiturum simulabat. Quo audito Gerardus cum domestico religiosorum cœtu ad regem processit, ei eiulabundis uocibus deprecans municipij sibi ingressum permitti, suppliciumq; quoad inde reuerteretur differri. Rex alienissimam sibi crudelitatem simulanter amplexus, tandẽ rogatui cessit, præfatus ni urbe potiretur obsidem periturum. Conuentis oppidanis, Gerardus quid mandati literis receperint perquirit. Vt cognouit adolescentis capiti deditione consulendum iuberi, parendum hortatus effecit, ut oppidani sua ac rerum incolumitate pacta, uacuum regi municipiũ traderent. Ita religiosissimi spiritus circumuenta simplicitas, finem prælio fecit. Hæc audientem Eskyllum, nihil ægrius unquam tulisse proditũ est. Qui tamen postmodum præmissa pacis legatione in Scaniam reuersus, eodem præcipitio mentis ad recuperandam regis amicitiam procurrit, quo ad deserendam prolapsus fuerat. Siquidem beneficia quæ superiores reges sacris ædibus religiosa liberalitate detulerãt, regiæ potestati præter fas potienda restituit. Quod parum licite gestum postera regũ usurpauit autoritas. Inde ne schismatis contagio implicaretur, Hierosolymi-
D tanæ peregrinationis iter ingredit̃, satius ratus à suis penatibus quàm à Romanæ amicitiæ liminibus exulare. Eodem tempore Christiarnus quidã adhuc priuatæ sortis, antequam Maguntiæ pontifex creatus esset Daniam legationis titulo petiuit, qui eam exhortationibus suis ad societatem Octauianæ factionis impelleret. Cæterum multæ adulationis conatibus aliqua ex parte regis conniuentiam affecutus, obseratas Eskylli aures habuit. Interea Nicolaus quidam Razi filius recenter Slesuicensium satrapa constitutus, cum eorum antistite Esberno inimicitijs uehemẽtius gestis, per summum temeritatis excursum celeberrimum eius fundum speciosissimo spoliauerat ædificio. Quod cum plaustris deuehendum mandasset, à militibus Esberni deportationẽ inhibituris occiditur. Cuius facti pœnas Esbernus dare metuens, perinde ac curiam petiturus ultionem exilio uitauit. Sed dum apud Saxoniam moraretur, morbo periclitatus est. Quod audiens Otho sedem quam olim falso antistitis titulo occupauerat, Octauiani nixus autoritate recuperat. Post hæc Rugianis ex pacto comitatum præbentibus, castellum Vualogustum obsidetur à rege. Quod quanquam in Sclauia situm foret, à communi tamen eius ditione secretum, proprijs ducibus regebatur. Ab huius incolis Pomeraniæ satrapa Bugislacus in auxilium euocatus, pacis magis quàm belli consilia circunspexit. Quam etiam pro eis apud regem hoc modo composuit, ut non solum ipsi regi pareret, sed etiam ex piratis sui fluminis ostijs excedere sustinerent, eamq; pactionem obsidibus firmarẽt. Illic fortè Rugianis ad concionem uocatis, cum Bernardo quodam Henrici filio, qui quod neptem regis in matrimonio habebat, duobus eum nauigijs secutus fuerat, iurgiũ incidit. Interrogati enim ab eo cur illustrissimi Saxoniæ ducis gratiam amplecti superuacuum ducerent, cum se nullo in momẽto Saxonici nominis respectum ponere respõdissent, quid uirium duci esset breui agnituros subiunxit. Tunc quidã principis quem tanti æstimaret potentiam floccipendentes, Bernardi percunctationẽ ac minas ludibrio insectabantur.

A bantur. Ea altercatione per regem sedata, Masco quidã inter Rugianos natu atq; autoritate præstantissimus, luminibus orbatus, sed ingenij sagacitate perspicuus, nec annis q̃ animo uiuacior: Concitatioris, inquit, petulantiæ equis mos est, quo arctius retinentur, hoc uehementius habenas tendere. Laxentur itaq; Saxonibus freni, ne retentationis nimietate rumpantur. Siquidem & nobis ipsorũ, & ipsis nostra perquàm nota est uirtus. Quæ uox apud ducem uulgata, inter eum ac regem simultatum seminarium fuit. Per idem tempus schismaticorũ legatio, confictis iustitiæ argumentis, Danorũ suffragia pertẽtabat. Quorum rex, assertionis dubius, cognoscẽdæ ueritatis gratia scribam suum Radulfum origine Britannum, lingua quàm animo promptiorẽ, ad Cęsarem destinat. A quo per summam uenerationis simulationem exceptus, non minus ab Octauiano honorificentię expertus est, ita ut inter eos, quasi quoddam culturæ eius litigium, atq; officiorum cõtentio foret. Octauianus tamen cui iniquissimorum suffragiorum consensus, autoritatis umbram tribuerat, Cæsarem quem maiestate anteire uidebatur, etiam adulandi comitate uincebat: nam sacerdotem qui cum Radulfo quotidie sacras preces decurreret, prouidit, ne diuina ab eo sine socio parum celebriter agerentur. Nec officijs eum coluisse contentus, obsequijs beneficia sociauit. Siquidem in re diuina agenda, anuli usum ei indulsit, pontificalis ordinis insigne aliquanto obscuriori gradui tribuens. Ita nescias dantis an accipientis beneficium ridiculosior dementia fuerit. Huius audita legatione Cæsar, dolenter se diuiduæ religionis statum ferre asseuerabat: neutri tamen parti acclamaturum, quoad publicum ecclesiæ decretum acceperit: tunc demum ei, quam uniuersorum sententia probauerit, assensurum. In cuius rei speculationem, nuper à se totius Italiæ maiores concilij nomine contractos fuisse: Octauianum æquitatis fiducia, causam suam humiliter generalis ecclesiæ iu

B dicio substrauisse: Rodlandũ uero prauitatis conscientia retusum, non solum contumaciter supersedisse, sed etiam dixisse maiorem se esse, quàm ut cuiuspiam censuræ parere debeat. Cuius controuersiæ finiendæ gratia, terrarũ reges secum adesse oportere, publicæ religionis negocium communibus studijs inspecturos. E quibus penè omnes in aduersæ partis pręsidium cõcessisse, sibi uero neminem ex his suffragiorũ societatem præbere. Quam ob rem se magnopere prudentissimi Danorum regis alloquium affectare, partium suarũ moderationem eius potissimum sentẽtiæ crediturum: quippe quem animi uirtus, & generis sanctitas tantæ rei iudicem deposcãt. Præterea attendendum esse quantum pietatis opus æderet, si tot animarum salutem ancipiti iudicio fluctuantem, sentẽtiæ suæ sagacitate seruaret. Super hæc omnia si tam religiosi itineris laborem suscipiat, se ei in præmium fatigationis unam ex Italiæ prouincijs cum totius Sclauiæ præfectura daturum. Talibus Radulfum Cæsar hortamentis aggressus, nõ pauciora literis quas per eum in Daniam destinarat complexus est. Regressus inde Radulphus, Cæsaris Octauianiq; charitatem in regem uberrimam prædicabat. Rex promptius quàm prudentius familiaris assertione suscepta, nec tam religioni consulere quàm exterarũ gentium mores cognoscere auidus, petendi Cæsaris cupidinẽ concipit. Ea tempestate Bernardus quidã ab Octauiano legatus in Daniã profectus, pontificum suffragijs inhiabat. Uerũ paucorũ fauore exceptus, ut uniuersos adsciscere, datis p̃ prouinciã epistolis cõciliũ simulat. Quod tenui frequẽtia habitũ, maiore ludibrio q̃ gloria celebrauit. Eo rex apud Slesuicum dimisso, eximijs Cęsaris illectionibus captus, Absaloni in insulis excubãti propositũ aperit, eumq; uiæ comitẽ deposcit. Tunc Absalon fidẽ Cæsaris astutiamq; damnãdo, fallaces eius promissiones fideli spe excipiendas negabat. Quinetiã sine religionis uiolatu familiaritatis eius usum haberi non posse, quod schismaticæ factionis acrior q̃ iustior defensor existeret. Se uero tum commeatuũ inopem, tum etiã lõginquæ peregrinationis laboribus

C imparem memorabat. Rex quoad sibi commeatus suppeterent, ei non defuturos respondit. Absalon quantiscunque commeatibus abundaret, haudquaquam se salutem spiritus sui neglecturum affirmat. Rex nō se minus animæ suæ studiosum testatus: ob hoc maxime eius comitatum affectare respōdit, ut si iustitia posceret, per eum ab Octauianæ partis societate facesseret. Adhuc Absalone profectionē abnuente, publicæque religionis hostes adeundos negante, hactenus eum à se præ cæteris cultum asseuerabat. Cuius si nunc ope deficeretur, se nihil ulterius ex eo commodi speraturum. Tunc Absalon exprobratam sibi ab eo ingratæ mentis labem iudicans: ad deserandam, inquit, tui nominis amicitiam nullis corporis periculis adduci potero. At cum de animæ negocio agitur, humano timori diuinū præferre fas est. Ego uero tametsi circunstātia damna peruideam, tamen ut animæ tuæ uestigiū ab errore prohibeam, meam periculis implicare non metuam. Tunc rex assumpto eo, uiros genere & honestate iuxta nobiles, scilicet è Sialandia Sunonem & Esbernū, è Fionia Takam & Esgerum comites adsciuit. Burisius duntaxat, ne qd interim in patria nouaret, ex necessarijs assumptus. Nec defuere quos ex Iutia profectionis participes legeret. Attingētibus Eidoram, principis Holtsatiorum Adulfi ignotus eques obuius extitit: interrogatusque an ipsos prosecuturus uenisset, dominum suum huius rei præstandæ gratia transitum eorū in uicino præstolari denunciat. Cuius ductui fidendum uetantibus arbitris, rex perinde ac ingenuo duce fretus, primus pontem equo transgreditur, profectionis auiditate metum pariter monitusque contemnens. Hunc cęteri subsequētes, sententiā suam quàm regem deserere maluerunt. Procedentes paululum Adulfus excepit, salutatumque regem benignissimis uerbis, amicissimoque uultu prosequitur. Cui cum occursum suum ob uetera odia onustum magis quàm gratū sentiret, ut iram obse

D quijs flecteret apud Ekeho oppidum suis eum impensis excipere statuit. Sed rege beneficium spernente, ne quis ei necessaria uenditaret edixit. Tunc Danis domesticos cibos sumentibus, confectas epulas per ministros inferendos curauit: sicque demum uerecundia superatos munificentia sua uti coēgit. Interrogatus tandem an regis processum tutari posset, posse se quidem quoad Bremam ueniatur asseruit. Albia pertransito cum Bremam uersum contenderetur, Esbernus profectionis stoliditatem animaduertens, quam'que uanum iter caperent non segniter contemplatus, fratrem Absalonem, aliosque Danicæ nobilitatis proceres consilio illustres, clàm cæteris accersitos obsecrat, regem arrepti itineris emensione prohibeant, quod præsertim sine duce conficiat, neque eum tam periculosi propositi executorem existere patiantur. Quod Absalon inane tentatu iudicans, proposito regem cessurum negabat, dicendo monitorem non solum operam perditurum, sed etiam sensurum quantum odij pertinax error piæ monitioni referre soleat. Tunc Esbernus tametsi me, inquit, grauissimas monitorum pœnas euestigio daturum prænoscerem, quæ ad regis salutē pertinere depræhenderim, silentio dissimulare non paterer. Adestote ergo mecū, & in regis admonitionē si linguam abnuitis, aures præbete. Enimuero cum honestatis periculū obuersatur, offensam principis utilia suadendo quàm amicitiam inaniter blandiendo contrahere malo. In his etenim melius ex reprehensione ira percipitur, quàm ex adulatione gratia conciliatur. Absalon haud fratrem rege faciliorem intelligens, cum neutrum à proposito reuocabilem cerneret, fratris tamen adeūdo rege socium gessit, si quid iræ ex dictis eius conciperetur mitigaturus: cæteris ne interesse quidem tutum ducentibus. Tunc Esbernus mirari se inquit, quo impetu rex tantum iter duce uacuus ingrederetur, suam autem patriæque salutem in unius Cæsaris perfidis præcordijs depositurus: uideri enim quod liberam gentis suæ ceruicem, nullis'que Barbarorum obsequijs assuetam per fœdam & ignobilem seruitutem miserabili

Theuto-

A Theutonicorum iugo subigere cupiat. Quid aũt stultius esse, quàm nullo impendente periculo ultrò ad deditionem procurrere, summamq́ libertatẽ extrema seruitute mutare, insuper regno precario quàm potenter praeesse malle? Itaq; Caesarem cum Daniam suae ditionis effecerit miraturũ, quod tam ualidam gentem antè promissis superauerit quàm armis tẽtauerit. Rex paucis iram exprimere solitus: quippe raras uoces turbatus aedere cõsueuerat. Et si te, inquit, adeò metus perurgeat ut uiae comes esse non audeas, me quidem trepidationis tuae socium non habebis. Virtute enim quàm familia, comitatior sine te propositũ exequar, nec adduci potero, ut teterrimis ignauiae tuae monitis consentire sustineam. Ita salutares Esberni monitus, regiae festinationis impetus aspernatus est. Quos si imitari uoluisset, supplices Caesari manus deformiter nõ dedisset. Adeò quem temeritatis incursus transuersum abripit, rectae rationis aestimatio deserit. Ingressos Bremam ciuitatis antistes omnibus humanitatis numeris instructissimus, clementiaq́ & liberalitate cõspicuus, impẽsioribus hospitalitatis officijs prosequẽdos suscepit. Idem de ductu dando solicitatus, comitandi sibi regem non ductandi fas esse respõdit. Complures quoq; Saxoniae principes quo tutius curiam peterent, regijs se sodalitatibus deuinxerũt, adeò ut de Danorum familia ac grege existere putarentur. Itaq; crescente eius comitatu, cum multitudo speciem hostilis exercitus reddere uideretur, perterrefacti incolae, cum uxoribus ac liberis diuinis semet penatibus intulerunt, à sacrarum aedium hospitijs auxiliũ quaesituri. Eo comperto rex praemisit qui gentis trepidationem pacis denunciatione corrigerent, sibiq́ commeatuum emptionẽ fieri iuberẽt. Cum ad urbem Methis uenisset, oppidanis ob adუenarum frequentiam emendorum precia aggrauantibus, iniuriam senatui conquestus, effecit ut necessaria tum sibi, tum etiam comitatui tolerabili precio uen-
B derentur. Igitur synceritatis & iustitiae eius rumore increbrescente, Germanicae matres paruulos suos in eius aduentum offerendos curabant, ratae eos regio contactu perinde ac coelesti aliquo beneficio feliciora naturae incremẽta sumpturos, ac prosperioribus educationis auspicijs nutriendos. Nec minus superstitiosi agrestes, qui iaciendorũ seminũ grana quo melius adolescerent, dexterae eius dispiciẽnda praebebant. Quo curiam ingresso, praeses Saxoniae Henricus ueteris amicitiae recordatione castra sua maiore ex parte eius aduentui cessit, hospitatitatemq́ ei suis sumptibus erogauit. Die postera Absalon cum Radulfo missus, apud Cęsarẽ latinae uocis admodũ rudem, per interpretatũ Coloniensis antistitis mãdata prosequitur. At Caesar in primis morã regis tarditatemq́ causatus, iniuriosum quod antè non uenerit aiebat, asserendo eum ob regnum quod Romani imperij beneficio gerat sibi seruitiorũ debitorẽ existere. Tunc Absalon decuisse, inquit, Caesaris fidem ut haec potius ante itineris ingressum regi proponeret, ad quod tantis eum promissionibus impulisset. Caesar simulata admiratione, per quẽ regi promissa fecisset, interrogat. Absalon demonstrato Radulfo, hic est, inquit, qui credulã regis simplicitatẽ promissorũ tuorũ commẽtis illexit: eoq́ negationẽ Caesaris repellere non audẽte, seriem totius promissionis edisserit. Inficiante id Caesare reducẽ regi dari deposcit. Ille plus se negocij eius reditui tributurũ quàm aduentui impẽderit negat. Simili modo die postero regis legatio excepta. Quo agnito, rex salutaris monitus spreti poenitentia afflictus, tametsi mucronem ceruici suae applicatũ aspiceret, antè se eam ferro quàm patriam seruituti subiecturũ asseuerabat. Aestuante eo opisq́ modũ impẽsius disquirente, Absalon liberationis uiam à se repertã professus, nõ amplius illic regi q̃ in patria trepidandũ asseruit. Siquidẽ trans pontem quo Gallorũ regnum à Germanico secerneretur uenationis simulatione saepius eum obequitare debere, ac demum cum cõsuetudine suspicionẽ uicisset, cum potiore familiae parte aliquod è finitimis Galliae oppidis petere, haud dubitaturum

C quin à rege Francorum ornatius in patriam dimitteretur. Cuius cõsilij executionem Cæsar arte præuenit. Siquidẽ uim regi inferre ueritus, cum eius famulatum coactionibus impetrare nequiret, beneficio mercari tentauit. Vniuersos quippe Germaniæ principes sacramẽto adactos, iurare compulit se eius ditioni Sclauiam substraturos. Quod si parum perficerent, seipsum id cum primum ex Italia reuerteretur executurũ spopondit, eaq; fraude ad obsequia sibi pacifcẽda ambas regis manus pertraxit. Cæterum ei nõ curiam communi principum more petere, non in Romani imperij præsidium copias ductare, solaq; specie, non re Cæsari parere concessum. Filio uero post eum proximè regnaturo liberum fore paternas conditiones abijcere, ne ad omnem Danorum gentem hæreditarium manaret obsequium. Cuius seruitij pudorem minuere uidebatur, Gallorum ditioni in cõsimili famulatus genere Britanniæ regis inclinata maiestas. Post hæc Octauianus uocato concilio, quam iustis suffragijs in adipiscendo sacerdotio usus fuerit, loquacius quàm uerius astruere conabatur, Rodlandum uero honorẽ quem oblatum repudiasset, uetitum occupasse: seq; causam suam generali pontificum cognitioni inspiciendam præbente, illum impietatis conscientia canonicæ discretionis iudicium formidare. Præterea ad conciliandos sibi pontificum animos eorum dignitatem benignis decretorũ sanctionibus adornauit, haud prius Romanam ad sedem prouocandum constituens, quàm si litis ipsorum pronunciatione finiri non posset. Finiente eo, Cæsar prouinciarum reges huius controuersiæ finiendæ gratia ad colloquium à se inuitatos dicebat, eorum sentẽtiæ repugnare nefas ducturo. Quos ideo non adesse, quod in Romani imperatoris iniuriam Romæ pontificem creare cupiant, alienæ ciuitatis ius suis suffragijs administrare conantes. Post hæc Regnaldus Coloniæ urbis antistes religionis causam dicere adorsus, quanto iniuriæ pondere Romani imperatoris æquitatem prouincialium regum temeritas attentaret, argumentando demonstrare pergebat. Nam si controuersiam in eorum ciuitatibus de põtificatu ortam, Cæsar suis suffragijs finire uellet, haud dubie id grauium iniuriarũ loco ducerent, cum ipsi simile in urbe Roma perpetrare conẽtur. Quam assertionẽ tam ualido rationis præsidio subnixã putauit, ut nunc Latialiter, nunc Gallice Germaniceq; fando, ternis actionẽ uocibus iteraret. Sed quantum hac oratione gentis suæ fauorem illexit, tantũ nostræ suffragia deturbauit. Assensis itaque pontificibus, cum Octauianus qui sibi falsum uictoris nomen inscripserat, accensis luminibus aduersum Alexandrum, eiusq; suffragatores solenni execratione usurus uideretur, Vualdemarus hortante Absalone, ne sacrilego eius facinori interesset cõcione excessit, aduersæq; partis iustitiam æmulatus, præsentis curiæ errorẽ quàm absentis rectitudinẽ postponere præoptauit. Cuius egressum secutus Absalon, cum ab Octauiano supersedere rogaretur, ab eius uestigijs se cuius comitandi gratia aduenerit nullo iure prohiberi perdocuit. Eoq; responso execrabili pontificum collegio liberatus, ne scismatis errore laberetur, effecit. Die postero Octauianus Liuonem Othoniensiũ electum, uehementer ab Absalone prohibitum, falsa pontificis unctione prosequitur. Inde ad oppidum Bisuntium cõcessum est. Vbi equorũ pabulo non suppetente, regeq; emendæ eius facultatem sibi non fieri conquerente, Cæsar eum qui stabulo præerat, necessaria Danis expedire præcepit. Qui mox eorum satellitibus secum eductis in uico eminus sito, quibus egerent capienda demonstrat. Qui cum earum consuetudinum ignari equorum alimenta ab oppidanis inermes deposcerẽt, uocesq; suas sagittis ac iaculis repelli conspicerẽt, depositis precibus prælium ordiuntur. Capto itaq; uico, cum latius crebrescente fumigio facem oppidis subiectã agnoscerent, similia sibi licere rati confestim expugnationi incendium addiderũt. Quæ res incredibili regem angore permouit. Interiectis diebus, cum Cæsar quem uindictæ modum

A dum à Maguntinis proprij pontificis interfectoribus exigere deberet in concione perquireret, Vualdemarus iterata ſuperiore querela equis annona defectis, uenalium alimentorum ſubſidia poſtulabat. At Cæſar circumiacentem prouinciam coniugis ſuæ patrimoniũ eſſe teſtatus, fruſtra eum emptu affectare dicebat, quod raptu petere licuiſſet. Contra Vualdemarus regem ſe non prædonem eſſe proclamans, commeatus latrocinio quæſiturum negabat, aut quod domi iniquum duxerit apud exteros approbaturũ. Quanquam enim eiuſmodi uiolentia neceſſitate excuſabilis uideretur, permiſſis uti paſſus non eſt, ne domeſticæ æquitatis manſuetudinem peregrina auſteritate corrumperet. Cuius ſanctitatem uniuerſi Germaniæ principes maximo plauſu cõprobantes, ſeq; mutua admiratione inuicem contuentes, beatos aiebãt quos tanti uiri integritas regendos curaret. Qua laude tacitum morum ſuorum uituperium ædiderũt. Dimiſſo itaq; rege, Cæſarem Henricus hortari cœpit redituro regi impenſas expediat, neq; eum hoſpitalitatis ſuæ expertem dimittat, cuius patria quaſi commune aduenarum hoſpitium exiſtere ſoleat. Quod Cæſar facile pollicitus parum executus eſt. Pontifex uero Maguntinus humanitatis ſpecimen maioribus experimẽtis quàm promiſſis exhibuit, geminæ pernoctationis impenſis regium iter excipiens. In Henrico quoq; crebris regem commeatibus proſequente, clarum amicitiarum indicium patuit. Lodouicus autem Thuringiæ princeps, nõ ſolum liberalitate uacuus ſed etiam habendi cupiditate refertus, impudenti precatione effecit, ut equus regis ſibi daretur. Poſt hæc Adolfus Holſatiorũ præfectus, Abſalonis officio primũ amicus regis, mox miles ſolenni fidei datione effectus, obſequiorum principium officijs hoſpitalitatis expleuit. Ita patriæ parens proſperum reditum emẽſus, exoptatam aduentus ſui copiam ouantibus ciuium animis obtulit. Inſignem hunc annum filij eius Ka

B nuti ex Sophia ſuſcepti natalis effecit: qui etiam pontificali Abſalonis miniſterio, ſtato lauacri tempore regenerationis ſacramenta ſuſcepit. Quod religioſæ executionis officium, Sueorum ducis Guthormi, qui neptem Vualdemari eorundem regi Karolo deſponſam abducendi cauſa legationem attulerat, præſentia uenuſtabat. Per idem fortè tempus Noruagienſium legati regem petiuerant, obſecrantes ut Noruagiæ regimen tot ciuilibus bellis corruptũ, ac teterrima tyrannorum dominatione diſtractum, iamq; exſangue & ruinæ propinquũ eius occupatores inceſſendo tentaret. Et quoniam externa noſtris hoc loco connexa ſunt, quædam de re Noruagica ſummatim cognoſſe faſtidio non ſit. Siuardus quidam ſummæ audaciæ poſt multa & præclara facinora bellis ædita, ab Haraldo Hybernieſi cuius hoſtis extiterat interceptus, cum naui in alto mergendus ueheretur, quaſi funus ſuũ inferijs præceſſurus, empta de induſtria potione remiges onerauit. Quibus exhilaratis, gubernandi poteſtatem ſupremi beneficij loco popoſcit. Ea re impetrata nautas impenſius ædere remigiũ hortatus, cum uehemẽtiſſimum nauigij curſum animaduerteret, proiecto gubernaculo præceps undas inſiluit, priusq; ſe littori quàm cõcitata ratis impetum correxiſſet reſtituit. Ita & ſuo acumine & hoſtium ſocordia ſeruatus, periculoq; cui deſtinabatur ereptus, Haraldum amandi gratia noctu caſtra latenter egreſſum, in amplexu pellicis per inſidias interfecit: dantem pœnas, & ſibi quem ceperat, & Magno quem regno luminibusq; priuauerat. Igitur ut belli titulum apprehenderet, ipſum protinus Magnum monachalibus ſeptis abſtractũ, tametſi uirilibus careret uirũ induere perpulit, deiectamq; regis fortunam ad priſtinum regni faſtigium erigere ſtatuit, ne deeſſet cuius autoritate & titulo bellum aduerſum Haraldi ſobolem ſuſciperetur. Huius itaq; nomine & auſpicijs fræetus, cum tribus Haraldi filijs, Ingone & Siuardo, & Oſteno paternum regnum affectantibus, nauali certamine dimicauit. In quo partim cæſis, partim fugientibus ſocijs, incredibili & præſtantiori humanis uiribus fortitudine

C solus aliquandiu nauigium ab hostibus uindicauit. Ad ultimũ compluribus eorum prostratis, omniq; superstitũ multitudine ad se unum opprimendum undiq; concurrẽte singulari nandi peritia fretus, quanquam hybernum tempus instabat armis militaribus tectus profundo se credidit. Atq; sub undis quas hostiũ cruore consperserat, enatans, dubium effecit maioris audaciæ specimen in puppi præbuerit, an inter undas agilitatis ædiderit. Siquidem loricam qua corpus muniebat quò liberius enaret cum reliqua armatura sub undis sibi detraxit, ac demum cum capessendi spiraculi gratia fluctibus emersisset, à quodã familiari suo per habitum hostibus indicatus, tunicã qua se prodi suspicabatur rursum corpus aquis occultando deposuit. Sed cum ne sic quidem proditoris notitiã fefellisset, ad extremũ suprema se ueste nudauit. Nec adhuc tamen indice ludificato, cum solus ex socijs superesset, seq; hæc omnia quæ & callide & animose tẽtauerat frustra expertum animaduerteret, tandem fati simulatione profundo diutius immorãs, insidiatoribus an uiueret dubium reliquit. Ad ultimum cum humanæ respirationis consuetudine supernè aërem capessere debuisset, cuiusdam fortè nauigij gubernaculum pertinacissimis brachiorum amplexibus apprehẽdit, eiq; aliquandiu tacitus inhæsit. Plura tamen elapsionis genera animi firmitate tentasset, si nõ eum hyberni frigoris sæuitia obstupefactum corporis robur deseruisset. Tandem cuiusdam altum curiosius cõtemplantis indicio deprehensus, intercipitur, interceptus uincitur, & in concionem hostili sententia damnandus abstrahitur. Vbi nemine sacerdotum adhibito, qui delictorum eius confessionem exciperet, eam astantibus modo quo licuit explicauit, præfatus se emendationem ab eis decretam pœnitentiæ nomine præbiturum: memor sanè sacerdotali copia non suppetente, & ad priuatorum cognitionem cõmissa referre licere. Magno quoq; quem Haraldus Hy-

D berniensis patrem adsciuerat se genitum memorabat. A cuius generosissimo spiritu etiam inter adhibita sibi supplicia nõ deciuit. Primo siquidem uerberibus affectus, ac deinde malleorum ictibus artuatim contusus, scilicet ut à cunctis corporis partibus pœnæ exactæ uiderentur, non gemitum, non suspiriũ ædidit, nõ supplicem aut tristem uocem emisit. Denique nullum doloris indicium præbuit, sed quasi in ocio Psalteriũ relegens, inter sacras preces & solennium uerborum nuncupationem spiritum posuit. Felices profectò religionis alumni forẽt, si cuncti eo animo mortem amplecterentur, quo eam uir bellicus amplexatus est. Fuerit ille insidiosus, pacem patriæ corruperit, bellumq; ciuibus intulerit, fortitudini tamen eius impunitas ab hostibus donãda fuerat. Sed homines uindictę cupidi plus suas ulcisci molestias, quàm alienæ uirtutis insignia uenerari meminerãt: nec in uiuum sæuijsse contenti, tanquam parum eius exitio satiati mox extinctũ patibulo suffixerunt: eadem crudelitate fatum prementes qua spiritum torserant. Nihilq; à se actum existimãtes, si sæuitiam suam saltem ab umbris & cineribus continuissent. At Magnus eodem prælio quod à Siuardo sub eius auspicijs gestum fuerat periclitatus est. Quem prius oculis deinde uita priuatum, bis luce defunctũ crediderim. Post hæc summa penes Haraldi filios fuit. E quibus Ingo duntaxat iusto matrimonio ortus, fratribus quorũ alter Noruagica, alter Hyberniensi pellice æditus fuerat, ut ingenuitatis ita & morũ ornamentis præstabat. Erat enim omnibus honestatis numeris instructissimus, cum eorum alter auaritiæ maculis respersus, alter luxuriæ sordibus obsitus haberetur. Sed infantiæ suæ tempore per incuriã nutricis fortè sinu delapsus, ita humo inflictus est, ut confracto dorso reliquum uitæ tempus gibbo oneratus exigeret. In quo quidem homine excellentis animi uenustatem, corporis deformitate affecti ludibrio fœdatam putares, neque discernere queas, maius fortunæ beneficiũ receperit, an opprobriũ senserit. Contigit autem ut eius satellites apud Berginum oppidum iurgio cum Siuardi militibus habito,

dum

A dum socij ab eis occisi pœnas instantius expetunt, non interfectores modo, sed ipsum Siuardum sæuissimæ cõsternationis furijs concitati, per uim & seditionem appeterẽt, eumq́ in ædem fugere coactum cõuulsis tabernaculi claustris raptum trucidarent, homicidium specie, re uera coniugum suarum prius ab ipso constupratarum contumeliam ulciscentes. Cuius rei nuncio, Ostenus cum classe Berginum peteret per obuios accepto, petẽdi fratris quàm cauendi cupidior, nihilominus ad eum processit. A quo cum debitam sui regni partem negari animaduerteret, paucis eum affatus discessit: uultuq́ fidem promittẽs, sed perempti fratris exemplo perire metuens, fugæ se q̃ noui sceleris autoribus offerre maluit. Quem Siuardi interfectores priori facinore parum contenti, Ingonis æmulum iudicantes, naualem fugam terrestri mutare compulsum, sed eam ob nimiam corporis saginam lentius exequentem propter littus peditem occiderunt, duobus regni participibus sublatis, à superstite dignitatis & stipendiorum incrementa sperantes. Quorum scelesta fames in tantorum ducum cladem esuriens, uixq́ gemino exatiata parricidio, ab Haquino quodam paternæ cædis ultionem petente, postmodum uindicata est. Siquidẽ trium fortuna, ad unum Ingonem per uim & facinus redacta, non sustinuerunt Amundus Simonis filius, & Philippus, alijq́ complures insignis industriæ uiri, regnum ei quod partim proprio, partim alieno scelere quæsiuisset, tutum intẽtatumq́ persistere. Indignum quoq́ compluribus uisum, ut homini ridiculas corporis notas habẽti, liberum regnandi locum militum suorum conciliaret impietas. Quapropter Haquinũ, quem dixi, factionis suæ ducem creantes, eiusq́ tyrocinium regio nomine uenustãtes, bellũ aduersum Ingonem decernunt, & quasi Siuardi uel Osteni manes ulturi, crebro pugnam cum hostibus ineunt. Verum pluribus cõtinuis prælijs subacti, in Suetiam tandem cum pupillo diffugiũt. Quos Ingo prope Sialandiam fugandi studio subsecutus, magna

B hostiũ parte propinquas pelago syluas petente, Absalonem per legatos solicitat, eos qui in littoralia nemora profugerãt, prændendos curaret. Quod Absalon honestate sua ac dignitate indignum iudicans, parum precibus obtemperauit. Appetente hyeme qui cum Haquino profugerãt patriam repetere adorsi, tanquam fortunã loco mutaturi, prælio in hyberna glacie conserto, Gregoriũ summæ post regem dignitatis uirum, manu & cõsilio promptum, in quo spes & fiducia Ingonis quasi quodam cardine nitebatur, non minus acumine quàm uiribus usi, cum omnibus copijs deleuerũt. Siquidem in eam glaciei partem cuius firmitatem nocturnis excisionibus debilitauerãt, prælij tempore protractos, hostes profundum petere coẽgerunt. In quorum morte Ingo maximam spei partem deposuit, nec secus animo quàm uiribus fractus, exitiosum sibi fidissimi fautoris Gregorij interitum ominatus est. Tandẽ instaurato bello sed adhuc eodem aquarũ habitu persistente, nihilo felicius Gregorio glacialis elemẽti fortunam tentauit. Siquidem gelato mari in pugnæ locum electo, dum eius duritia quasi camporum firmitate gauderet, quanquam militum numero præstaret, cum omnibus penè copijs interemptus est: luensq́ pœnas seu admissi, seu tolerati parricidij fraterni, umbris piacula exoluit. Hoc bello quo nullũ maius aut cruentius Noruagia habuit, uniuersum regni illius columem propemodũ à stirpe interijt. Huius cladis superstes Erlingus, cum filio suo Magno admodũ paruulo, sed ad Vualdemarũ ortam materni generis propinquitatem habente ad Iutiam appulit, ibiq́ in summa regis dignatione uersatus, uberes exilij impensas, & amplissima commeatuum instrumenta percepit. Interea Siuardus quidã per summã commilitonũ inuidiam fortitudinis præmium recepturus, dux ab Haquino constituitur, idq́ ægre ferentibus cæteris summæ seditioni locũ dedisset, ni Erlingus repente è Dania superueniẽs internæ factionis certamen rumpendo, nouũ hostibus negociũ peperisset. Quippe prædi

C ctum filium quod maternũ genus cum priscis Noruagiæ regibus communicaret, regem continuò nominauit, ne aut Haquino æmulus, aut Ingoni ultor deesset. Ita nouis rebus increbrescẽtibus, Haquinus à Siuardo quod ei impẽsas belli negasset, deseritur, acieq; cum Magno congressus occiditur. Siuardus ad Suetiam dilapsus, dum interiectis diebus in patriã reuertitur, ab Erlingi militibus interficitur. Quo euenit, ut obscura & ignobili cæde spiritũ deponeret, quem honeste in acie profundere noluisset. At qui ex Haquini militia superfuerant, partim nouarũ rerum cupiditate, partim hostiũ fortunæ inuidia accẽsi, Marci cuiusdã alumnũ optimum spei puerũ in regem adsciscũt, nec felicius quàm proximè fortunã tentarũt. Siquidem prælio ab Erlingo obtriti, uictoria pariter ac rege priuati, ad Karolum Suetiæ regem profugiũt, ipsumq; belli ducẽ exposcunt, cui cum Noruagiæ rebus etiam aliqua necessitudinis cõmunio uidebatur. A quo diu promissorũ alacritate protracti, postq; eum magis de proprio regno seruando, quàm alieno obtinendo solicitum compererunt, legatos ad Vualdemarũ auxiliũ implorantes misere. Tandem ipsi benignioribus responsis inuitati uenere. Quos cum rex supplices recepisset, seq; per eos Noruagiæ petitione promissa sedulò solicitari animaduerteret, tantũ belli pondus sola legatorũ adhortatione suscipere stolidum ratus, prius popularium animos tacitis legationibus tentauit. Postq; eorum mentes legatorũ uocibus consentaneas repperit, absq; cunctatione expeditionẽ instituit. Quo audito Erlingus, quàm longissimo secessu potuit abstrusas Noruagiæ partes petiuit, extremosq; patriæ fines fuga amplecti, quàm primos armis tueri tutius existimauit. Pauca siquidẽ nauigia sed habilia, fugæq; quàm prælio commodiora parauerat. Quo euenit, ut regis aduentus formidolosus Erlingi fautoribus, hostibus acceptabilis haberetur. Itaq; Vualdemaro consultationẽ cum amicis habente, quidam
D postpositis omnibus hostes ocyssime persequẽdos, alij prius plebis fauorem conciliandum, auxiliaq; popularium contrahenda docebant. Sed accelerationis consilium, tarditatis sententiã superauit. Igitur Vualdemarus ingentẽ regionis partem prospere permensus, magnaq; plebis alacritate receptus, cum ad urbem Sarpam uenisset, nomen regium à Vuicẽsibus sibi decretum suscepit, ibiq; cum popularibus concionem per summam uerborũ concordiã habuit. Quod si omissis alijs insequẽdis hostibus operã præbuisset, haud dubie regno Danico Noricum coniunxisset. Inde ad oppidum Tunsbergum nauigatione progressus, paucis Erlingi studiosioribus in æditam rupem salutis causa confugiẽtibus, religionẽ sæuitiæ præferens, uicum incendere passus nõ est, ne sacras ædes priuatis penatibus intersitas, cõmunibus flammis absumeret. Nemo tamen pontificũ quorum ea tempestate ingens apud Noruagiã autoritas erat, eum adire sustinuit: quod quidem eos potius patriæ, quàm Erlingo tribuisse crediderim. Ormo ut quem regis germanum cognominabant, petito Vualdemaro salua fide quam Magno dedisset, obsequia pollicetur. Tandẽ ob inediam tractu temporis obortam, cum rex defectam impensis expeditionem remitteret, Noruagiensium qui ad eum transierant multitudo pœnæ metu cum ipso discessit, diuq; partim regijs, partim principum impensis exilium sustentauit. Postea rex orientaliũ Sclauorum sibi uirium fiducia rebellantium defectionẽ expertus, cum Henrico Saxoniæ satrapa belli societate condicta, quo firmius amicitiæ necterentur, filiam eius ex coniuge postmodum repudiata susceptam adhuc incunabulis utentem, filio Kanuto primum ætatis annum agenti spõsam adsciuit. Itaq; Henrico terrestri apparatu exercitũ instruẽte, ipse in classem collatus cum apud Rugiã peruenisset, auxilia ab incolis amicitiam suam dubia fide secutis, per Absalonem contrahẽda curauit. Deinde ne Henrico tardius occurreret, eumq; promisso fraudaret, ad Penum fluuiũ ocyssime nauigationis cursum direxit. Absalon quanq; adhuc Rugianorũ pactio paucorũ obsidũ

pignore

A pignore niteretur, eorum concionem ingressus atqꝫ inter ipsos honoratissimo sedendi loco susceptus, cum legationis mādata proferret, eamqꝫ Danicæ uocis ignaris per interpretem explicaret, accidit ut quidam è Rugianis adolescens Sclauico ingenio, Dani militis equum pro quo se precium numeraturum fingebat, ueluti incessus eius experiendi causa conscendens, fugam tentaret. Quod cum Absalon ad se perlatum in cōcione proponeret, uniuersa populi multitudo magnum fidei suæ crimen unius hominis perfidia allatum iudicās, similem furori impetum confessa dissiluit, autoremqꝫ fraudis raptim insequi properauit. Igitur Absalonis comitibus ad metum & stuporem usqꝫ subitum uulgi concursum mirantibus, pauci qui adolescentem affinitate tangebant, plus priuata charitate quàm publico rubore permoti, supplices Absalonis genibus aduoluuntur, equi restitutionem pollíciti, si modo per eum ab incœpto concio reuocetur. Quorū Absalon permixtas precibus lachrymas miseratus, missis qui plæbem pacarent tumultū compescuit, consternationē sedauit, equoqꝫ protinus reddito, militem suū stultitiæ damnauit, quod per inertiam & stoliditatem raptori se circunueniendum dedisset. Deinde gentis rege Tetislauo classis supplementum pollicito, regem subsequi maturauit. Interea Henricus Holsatiorum principem Adolfum cum Henrico Razaburgensi, præfectumqꝫ Suuerini oppidi Guncellinū, quod nuper à Saxonibus in potestatem redactum ius & formā ciuitatis acceperat, necnon Regnaldū quendā parum origine liberum, opibusqꝫ quàm genere clariorē, cum insigni copiarū parte præmittit, expeditū sibi transitū paraturos. Quorū ingressum Sclaui cum partim fama, partim experimēto cognouissent, cum parte hostiū confligere ꝙ uniuersos aggredi maluerūt, multum ex eorū robore, si præuios oppressissent, defluxurum credentes. Cumqꝫ summa cura ac flagrantissimo studio ad eos opprimendos contenderēt,
B dæmonem horrēdæ formæ supernè uerticibus imminentē uidere. Quo monstro tanqꝫ diuinitus dati ducis aduentu firmati, sumptis uictoriæ auspicijs, ex improuiso hostium se castris immergunt, eosqꝫ imparatos cōfodiunt. Adolfus & Regnaldus in ipso castrorum aditu interfecti, neglectæ militaris prudētiæ pœnas sanguine persoluerūt. Quibus prima cæde prostratis, Guncellinus & Henricus medijs irruentiū globis elapsi, correptis aquilis ad se fugientium sociorū reliquias contraxere, ac demum hostes prædæ incubantes audacter adorti, fugam uictoria mutauere. Ita Saxones quanqꝫ improuidi bellum tentassent, maiorē cladem gesserint an acceperint uirtute dubiū reliquere. Quo accepto Henricus suorum cædibus, ut par erat, permotus, exigendæ uindictæ studio ad obsidionem Deminæ urbis quantacunqꝫ potuit celeritate contēdit. Quam postq̄ ultrò ab incolis obustam comperit, ut uniuersa ipsius monimēta subrueret, reliquias mœniū solo exæquari præcepit. Et quoniā in homines grassari non licuit, tanqꝫ à rebus mutis suppliciū exacturus urbem Cozcouam simili incolarū trepidatione desertam, cremandam curauit. Vualogostini quoqꝫ finitimarū urbium quarū excidio terrebantur exemplum secuti, clandestino traiectu fluminis cum uxoribus ac liberis municipium deserūt, penates duntaxat rebus uacuos hostili sæuitiæ relicturi. Quorū urbē rex nullo negocio interceptā, militibus ac stipēdijs instruit, eamqꝫ Vuethemanno piratæ curandam cōmittit. Ornenses quoqꝫ plus ex aliarum urbiū fortuna timoris quàm ex suis mœnibus fiduciæ capiētes, ut sibi uicinarum ciuitatum quarum formidinem sequebātur exemplo consulerēt, urbem ne ab hostibus coli posset, desertam incēdunt, penates suos igni quàm hosti relinquere præoptātes. Tunc rex ponte qui medium amnē secare uidebatur abrupto, sublatisqꝫ cæteris nauigationis obstaculis, ad Stolpam uicum processit, ubi & ducem postmodum obuium habuit. Igitur ne Vualogostum eodem exemplo desertum quo captū post discessum suum hostibus reddderetur, præsertim Danos si eo fruerētur, sempiternum Scla-

C uiæ imperiũ habituros exiſtimãs, Abſalonẽ, Buriſium, Suenonemq; tunc Aruſij
pontificatu inſignem, eius municipes efficere ſtatuit, quibus & filiũ Chriſtopho-
rum ſociauit, quò plus à cæteris in auxilio ſuo fiduciæ reponeretur. Qui cum ami
cos & neceſſarios in muneris conſortionem adciſcere iuberetur, Sialandenſibus
duntaxat Abſaloni præſidij ſocietatem ſpondentibus, reliquis ob imminentis pe-
riculi magnitudinẽ, nec animus ad reſiſtendum, nec comites ſuppetebant, quanq;
tota claſſis & alimẽta ſua cum eis communicare, & uicinas ſegetes publico officio
in eorũ horrea cõportare decreuerat. Quippe fruges meſſore exercitu reſiduorũ
uſibus adigi iubebatur. Ita rex conſilij caſſus, cum neq; pugnandi copia, neq; pa-
ctio ulla ab hoſtibus fieret, uafro ingenio excogitauit, qualiter eos ad alterutrum
horum præſtandũ impelleret. Siquidẽ Abſalon tacitis mãdatis præcepit, ut palos
in amne defixos, cæteraq; nauigationis impedimenta magna remigum cura ſub-
legeret, ueluti toti claſſi tranſitum paraturus. Ita demum fluuio obſtaculis uacue-
facto, cum progreſſam claſſem anguſtior alueus excepiſſet, complures à Sclauis
utriq; ripæ inequitantibus cõminus ſautiabantur. Quam hoſtilis audaciæ petulan
tiam Petrus Eliui filius animi uirtute nõ ſuſtinens, protinus cum remigibus naue
deſiliuit, hoſteſq; ſtrenue propulſatos ripa cedere coëgit. Tandẽ comitũ ignauia
deſertus, ſociorum nauigationẽ fato ſuo incolumem præſtitit. Itaq; rex non ſolum
expertem metus progreſſum habuit, ſed etiã Henricũ cum toto exercitu cõſertis
arctius nauigijs tanq; ponte traiecit. Quo agnito Sclaui reliquarũ urbiũ excidium
formidãtes, præcurrẽdi periculi ſtudio pacis quam antè cõtempſerãt, Vualdema-
ro obſides offerebãt, quos ſe Henrico nullo pacto daturos dicebãt. At rex ſine mi
litiæ ſocio cum hoſtibus paciſci fraudulentũ exiſtimans, per Thorbernũ Henrico
quæ ab hoſtibus offerrẽtur, enunciat. Quo ſe conditionibus ab eo factis libẽter
D uſurum aſſeuerãte, pactũ cum hoſtibus habuit, ut Vualogoſti dominio trifariã di
uiſo, pars una Tetiſzlauo, reliqua Kazimaro, tertia Nucleti filio Priſzlauo uendi-
caretur, piratiſq; prædã Danicam appetere ſolitis, Peni fluminis oſtia clauderen-
tur: Henrico quoq; munitionũ quas apud Sclauiam obtinuiſſet, incolumis poſ-
ſeſſio permaneret. Poſt cuius diſceſſum comites Kazimari exterorum ſocietatem
acrius peroſi, ſed uiribus agere non auſi, Rugianos aſſiduis furtis uexatos, ac per
latrocinia ad paupertatẽ & inediam uſq; redactos, cõmuni urbe excedere compu
lerunt. Piraticæ quoq; licentiam tribuere, modiſq; compluribus ictum fœdus ru-
pere. Poſtmodũ Rugianis recepta per Henricũ fiducia, palàm aduerſum Danos
inimicitias profitentibus, rex nõ minorem in amico perfidiã, quàm in hoſtibus le
uitatem expertus, Arkon prouinciã uerna expeditione petitã, incẽdio populatus
eſt. Inde ad portũ, Por ab incolis uocitatũ, curſum direxit. Siquidẽ ne cum uniuer
ſis Rugianis manum acie confereret, ſeparatim eos attentandos exiſtimans, Abſa
lonem nocturna nauigatione Ziudram præcedere iubet. Quem ut cõtinuò ſub-
ſequeretur, curioſe diſceſſionis eius tempus à uigilibus obſeruari præcepit. Qui-
bus ſomni delitias imperio præferẽtibus, Abſalon abſq; regio comitatu progreſ-
ſus, non ſolum Zyudram, ſed etiam agros uicoſq; ei confines, partim igni, partim
ferro uaſtauit. Cuius equites duo cõtentione prius habita uter audacia præſtaret,
cum ad militarem operam ædendam fortitudinis æmulatione pari impetu rape-
rentur, hoſteſq; cuidam fortè ſtagno adactos cimbis fugam petere animaduer-
terent, plus eis perſequẽdis quàm ſuis periculis diſpiciẽdis intẽti, ne alter alterum
uirtute fortè præcurreret, ambo cum contemptu ſpiritus ſtimulatos calcaribus
equos in profundum egerunt, armorum haud memores, quorum obruti ponde-
re perierunt. Ita temeritatis uindex elementũ uiris gloriæ quàm ſalutis ſtudioſio-
ribus in exitium ſuum ruentibus, fatum pariter ac tumulum miniſtrauit. Interea
Abſalon prouinciam rapinis pariter, incẽdijſq; permẽſus, cum ingentẽ prædam

A & opima spolia referendo naues repetere statuisset, magnã hostium manum subsequi conspicatus, ultra bina uada admodum transitu difficilia de industria cedere uoluit, ut eos formidinis simulatione protractos, locorumq; tãdem difficultatibus implicatos opprimeret. Quorum primum Sclaui libero itinere transgressi, circa reliquum redeundi diffidentia constiterunt. Eodem ferè momenti spacio duo pedites Sialandenses ingentem prædæ fascem gestantes, errore locorum in ipsum penè Sclauorum exercitum inciderunt. Qui cum à duobus eorum equitibus appeterentur, quãquam tutò uadum transgredi poterant, ne recessum per ignauiam quærere uiderentur, hostibus resistere quàm socios accedere maluerunt, deforme existimantes ab ijs quos numero æquarent, audacia superari. Itaq; quo magis expeditos se redderẽt, presso uestigio, proiectoq; fasce, enses destringunt. Quorum constantiæ & uirtuti fortuna debitam incolumitatem cõcessit. Siquidem equitum neutro procedere audente, resumpto fasce cœptum iter carpserũt. Cumq; rursum Sclaui binos equites ad eos opprimẽdos misissent, eorum incursum eadem animi præsentia reppulere. Quo facto tam hostiũ quàm ciuium in se admirationẽ uertere, magnumq; illis ruborem, his inter metum & lætitiam hæsitantibus peperere. A sex tandem equitibus attentati, inuariabili mẽtis habitu perstitere, tanquam hostium ignauiæ plenis fortitudinis animis insultantes. Nec defuit Absaloni prompta mens ad opem eorum uirtuti fiduciæq; pręstandam. Siquidem tot suorũ equitum quot hostilium animaduerteret, eis pro supplemento transmisit. Sclaui quoq; suorum paucitatem certatim numerosis militum præsidijs prosequebantur. Itaq; supplementis utrinq; tanquam ex pari crescentibus, equitibusq; ueluti ad militiæ spectaculum ediuerso cõuenientibus, Sialandẽses ulteriorẽ hostium petulantiam inspectare non passi, uniuersa acie eis occurrũt. Quorum fugam uadis impediẽtibus longum insequi nequeũtes, maiorem equorũ quàm hominũ stragem egerũt.

B Cumq; iter ad naues reflecterent, remigũ suorum aciem armis pariter ac signis instructam obuiam habuerũt, quam ad auxilia socijs ferẽda fortuito nuntio monita uirtus adduxerat. Hi profecto cum Absalone uictoriæ gloriam cõmunicauerunt, cui se sponte uirtutis socios obtulerũt. Interea rex feris uigilum monitis excitatus, omissæ nauigationis morã præpropera festinatione discussit. Qui cum uisis Sialandensibus populandi gratia ad littus appellere uoluisset, ab Absalone nihil hostilis prædæ quod eius rapinis pateat superesse perdoctus, magnopere gratulatus est quod tam parua manus nihilo languidius quàm si ipse adesset rem proprijs gessisset auspicijs. Hinc cum alios insulæ fines armis igniq; tentasset, domum concessit. Rursum circa autumni principia classe regressus, primam uastandis agris operam dedit, ut segete consumpta, incolas muniendarum urbium instrumento priuaret. Cum ad urbem Arkon sparso militiæ genere peruenisset, oppidani fiducia uirium portam (quam urbs unicam babebat) egressi, ne uirtutem suam intra mœnia cohiberent, obuiam processerunt. Quos rex Danis ex consulto cedentibus, longius mœnibus amouere conatus, postquam sperato cautiores animaduertit, incursatos urbem repetere coëgit. Porta tamen ne equi iaculis confoderẽtur abstinuit. Tunc Sialandensis eques Nicolaus forma & uirtute præcipuus, telo per portam iniecto quendã ex hostibus in aditu resistentibus exanimem prostrauit, innocuusq; reflexo protinus equo discessit. Cuius facinus Thorbernus inter præcipuos Sialandiæ equites numerãdus, pari audacia sed dispari fortuna æmulatus, cum unum ex hostibus directa in globum lancea uulnerasset, reditumq; reflexis habenis tentasset, ita lapide ictus est, ut multus è capite cruor profunderetur. Quam ob rem longa corporis debilitate cõtracta, seram incolumitatẽ ægre recuperauit. Burisius quoq; dum nobilitatis suæ splendorem conspicuis uirtutis operibus æquare nititur, simili audaciæ genere portæ propugnatores adortus, tam asperum saxi ictum capite

C excepit, ut pene equo exanimis delaberetur. Cui corporis uiribus careti, sociorũ interuentus ne ab hostibus opprimeretur auxilio fuit. Quo euenit ut Rugiani haudquaquam sibi tutò extra mœnia dimicaturi uiderentur, intra quæ tam obstinatam hostium præsentiã experiebãtur. Inde ad prouinciã Asmodam tota classe concessum. Absalon cum & fortitudine & prima rei bellicæ peritia uigeret, accedente exercitu primi agminis ducem, reuertẽte extremi comitem agere cõsueuerat, semperq; Danicæ iuuentutis promptissimos seu prædæ, seu gloriæ studio sodales habebat, rege duntaxat cum robustiore exercitus parte graui & composito militiæ genere paulatim procedere solito. Itaq; pugnãdi copia nusquam accepta, magnam regionis partẽ permẽsus, tandẽ equestrem manũ prædãdi gratia spargi permisit, paucosq; secũ in comitatu residuos habuit. Illic fortè nuncio de sociorum conclusione suscepto, quam sine succursu posse effugere negabantur, eorũ saluti quoad milites reuocarent adesse nõ distulit, neq; sibi comitũ paucitatẽ quo minus cõclusos peteret obstare permisit. Sed protinus primipilo signa attollere iusso, pleno fiduciæ spiritu locũ, in quo cõtinebantur, accessit: eoq; festinationis signo perosus prædam, equites ad se contraxit. Quem tanta fiducia ceperat, ut plus remedij in celeritate quàm in socijs duceret. Cuius aduentũ Sialandenses qui intra difficilium locorum angustias arctabantur, experti imminẽtis auxilij fiducia, eos à quibus obsidebantur incursare cœperũt, ne periculũ aliena uirtute propulsare uiderentur. Itaq; Sclauis partim solido, partim aquoso itinere delabentibus, Eskyllus animi & generis nobilissimus eques militaribus armis prægrauis, unum ex eis inermem per palustria loca citato cursu fugientem pedibus insecutus, illius uestigijs limi mollitie subsidentibus, nec uoraginum illuuie, nec armorum onere depressus, facilem currẽdi euentum habuit. Quinetiã occupatum Barbarum capite

D spoliauit. Ac tunc demum ne plantis quidẽ cœno infectis, solidam humũ repetijt. Quod factum religiosa admiratione prædignum, non pedum agilitate sed diuino beneficio æditum, potius cœlesti miraculo, quàm humanæ uirtuti imputare debemus. Post hæc uicis per militũ manum undiq; deflagratis, etiam ad Gorum promontorium longinquæ excursationis incendia proferũtur. Tunc se Rugiani contrahendi à Saxonibus auxilij spe fraudatos experti, quatuor obsidibus præbitis, apud Strelam insulam pacem à rege pecunia quæsiuerunt. Itaq; principibus graues periculorum motus, & difficilia rei Danicæ tempora attendẽtibus, filio Valdemari Kanuto regios honores decernere placuit, qui nõ solũ paternæ maiestatis futurus possessor, sed etiã præsens dignitatis socius nosceretur, ut haberẽt proceres ad cuius nomen titulumq; decurrerẽt, si quid de regis capite fortuna uariaret. Quorum prudẽtia rex ac beneuolentia delectatus, probata sententia regni maiestatem cum sanguine suo participare, nõ damnũ honoris, sed claritatis incrementum putauit, primatumq; uoces ad regiũ nomen filio deferendum concionando perduxit. Qua de re uniuersi exercitus consensu habito, Burisius duntaxat, siue tacita regni affectatione, siue rei nouitate permotus, nullam pene uocem suffragijs attulit. Qui cum ob hoc se regi suspectum esse sentiret, taciturnitatem suam non odij sed amoris indicem affirmabat, quod Daniæ regnum à pluribus amice participatum esse memoriæ & crebra antiquitatis experimẽta sint, inter patrẽ & filium de rerum dominio bellum creuisse. Veruntamen se si regiæ uoluntatis præscius fuisset, silentiũ non acturum. Tacuisse uero quod rem neq; ab ipso, neq; ab amicis præcognitam habuisset. Ea silentij excusatione iram regis in dissimulationem conuertit. Idem peracta expeditione cum cæteris Daniæ optimatibus apud Roskyldiam Kanuti miles solenni more fieri iussus, alijs imperio obtemperantibus id facere recusauit, eaq; re magnam sibi concupitæ dominationis suspicionem conciuit. Verum hunc imperij conceptũ quæsitis callide rationibus protegere persti

tit,

A tit, præfatus se extante eo, cui primam militiæ fidem dederit, alius militem non futurum, nec adduci posse ut pristinum obsequium recẽti permutet, remq; tam patriæ cõsuetudini quàm honestati inimicam committat: quippe cum nemo Danorum diuiduo famulatus officio teneri soleat, solisq; Saxonibus hunc seruitiorum morem stipendiorum cupiditas faciat. Nam si inter duos unius obsequiũ communicantes bellũ incideret, amborum miles alterutrũ iuuando, fidem utriq; seruare non posset. Nec regi ad iram mitibus responsis placidoq; uultu tegendam, æqua simulatio defuit. Quem cum Hallandiã petendo comitem haberet, tanq; insidias sibi nectentem tacitus notauit. Quas ut effugeret imperata se facturũ spondebat, si potentiam eius rex beneficiorum incrementis extendere uoluisset, & sicut ipse regnum quod eatenus electio uariabat hæreditariũ efficere gestiret, ita quoq; necessariorum suorum liberis suppares dignitates, & minores potentias perpetua hæreditatis lege fruendas tribueret. Itaq; præcipuam Iutiæ partem Absalonis auxilio pactus, Kanuto supplex fore sustinuit, haudquaq; tamen solidam regis amicitiã recuperauit. Ea enim regiæ iræ pertinacia erat, ut semel accẽsa funditus extingui non posset. Vere appetente, Absaloni, Christophoro, & Magno particularis aduersum Sclauos expeditionis ductus cõmittitur. Nam orientales Dani duntaxat cum Fionẽsibus classem confecerãt: Scaniensiũ uero penes Christophorum summa, penes Absalonem arbitrium consistebat. Quibus Tribusanam adortis prouinciam, Christophoro tanq; iuniori inter Absalonis, Magniq; copias medius militandi locus decernitur, ut regij sanguinis latera fidis stipatoribus cingerẽtur. Tanta autẽ uicorum exustio fuit, ut idem adhucusq; cultu uacui, præteriti incẽdij magnitudinẽ præsentibus testẽtur indicijs. Absalon cum repetẽdæ classis tẽpore extremos curaret, nunciato hostium superuentu, quanq; tanta uis frigoris erat ut

B primi reuocari nõ possent, quadraginta solis equitibus stipatus, prius hostẽ quàm uadum, per quod erat rediturus, tẽtauit. Quibus fugatis, lento itinere ad amnem concessit. Quem structo ponte transgressus, post tergũ opus abrumpere noluit, ne ulla timoris uestigia relinquere uiderẽ. Quũ ad littus uenisset, classem in aliũ portum appulsam comperit. Tanta autẽ hyberni frigoris sæuitia extitit, ut nautæ equos penè frigore extinctos defossis humi specubus conderent, nemoq; ex toto exercitu reperiretur, qui pariter utranq; manum necessarijs usibus aptare posset. Illic crebri angues ligonibus reperti, magis admirationi quàm metui uisentibus fuere. Nam algoris immensitas, uires eorum ac spiritum hebetauerat. Scanienses tunc prosperantibus uentis discessionis licentiam adepti, mox ijsdem cõtrarijs nauigatione prohibiti, tandem toti classi fauente cœlo Sialandenses ac Fionios repetendæ patriæ comites habuerunt. Post hæc rex Petrũ & Selgretiũ Christophoro pædagogos adsciscit, qui adolescentiæ eius rudimenta ad honestatis mores exequendos plenis sapientiæ documẽtis instruerent. Aestate deinde expeditionem instaurat. Quippe Vuallagostenses dupliciter ictum fœdus corruperant. Nam & Rugianos mœnium socios per furta urbe eiecerant, & piratis Peni fluminis ostia patere permiserãt. Igitur dum Lentitios peteret, ab Henrico missæ literæ superueniunt admonentes, ut rex insidias propinqui perinde ac regnum affectãtis caueret, indicantesq; Burisyum cum Noruagiensibus opprimendi eius consilium habuisse. Iisdemq; dum expeditio reuerteretur occursum pollicitis, aut ipsum regẽ, aut regium nomen occupandũ duxisse. Cuius rei certissimum experimentũ fore, si reuertentem à Sclauis expeditionem Noruagica classis exciperet. Eodem penè momento suscepta Noruagiensiũ epistola, par proditionis indiciũ ædidit. Quod cum rex paucis arbitris, suppressis indiciũ nominibus prodidisset, auxit rei suspicionem, fidemq; literis addidit Tokonis, Vuendilensium pontificis consentanea affirmatio, dicẽtis, Burisij milites ab eo iurare coactos, quicquid ipse auspicaretur

C esse prosecuturos. Re tamen dissimulãter habita, ad locum cui nomen Ostrozno citata nauigatione profectus, profligatis prouinciæ rebus, urbem Orthungã uniuersa classe comitante repetijt. Illic Burisio cum cæteris regni primatibus accersito, quidnam de eius insidijs acceperit aperit, eiq; proditionis crimen affigit. Quem se quicquam tale aduersum eum excogitasse negantem, quoad nuntiorum experimenta sumerẽtur, secum commorari præcepit: tunc demum si secus ac nuntiatum erat accideret, incolumem discessurum. Ille contrà nihil absurdius aiebat quàm ut capitis sui indicium, incertis euẽtuum argumentis committeret. Qua uoce se non solum regi, sed etiam arbitris suspectum effecit. Igitur ne remiges quidem suos reuisere permissus, ad urbem Latrensem cum rege meare compellitur, ubi leni sed firmæ custodiæ traditur. Interea Erlingus & Ormo Burisij frater cum nauali exercitu superuenientes, Iutorum classem in amne Dyursa repertam gubernatoribus uacuam facile debellant, ipsiusq; Burisij intercepto nauigio, protinus ad uicum, qui Mercatorum portus nominatur, deproperant. Quos Absalon cum Sialandensibus occurrens, etiam littorum ascensu prohibuit. Qui cum compertum haberet Noruagienses plurimũ præsidij in arcubus ducere, prouocandi gratia cum quindecim peditibus in littus progressus, ultrò se eorum sagittis appetendum præbebat: profectò ostendere cupiens, in quàm paruo præcipuam eorum fiduciam poneret. Igitur Noruagienses quò propius littus accederent cimbas conscendunt, ob quarum trepidationem destinata certis ictibus ferire non poterant. Itaque tela partim in humum, partim in undas innocua cadebant. Ita artis suæ effectu fraudati, nostrisq; ludibrio habiti, ingenti cum rubore maiora nauigia repetunt. Postea cum Absalone data acceptaq; fide, sociale colloquium habuere. A quo diutius illic acquiescere iussi, non prius obtemperauerunt, quàm Absalon fidem suam in-
D terposuisset, se nihil insidiarũ eis terra aut mari interim paraturum. His finitis collocutores à seinuicem discessere, die postero cum paribus armis, æquali comitum numero conuenturi. Cumq; Erlingus uno comitatior affuisset, Absalon circũspectis omnibus: miror te, inquit, Erlinge hominem ætate confectum ac toties grauia expertum, non adeò sapientem quàm senem existere. Nam cum tu scapha adueneris, nos equis insideamus, teq; nullo negocio (si libeat) opprimere possimus, cur condicto comitatior aduersum caput tuum rumpendæ pacis occasionem fortioribus præbuisti? Nisi autem fides nostra præstaret, solutæ conditionis pœnas exitio persoluisses. Tunc Erlingus inter metum & ruborem circumspectis comitibus, cum ueram Absalonis assertionẽ animaduerteret, unum ex his obiurgare cœpit, quod non rogatus comitandi rapuisset officium. Postquam diu excusationis uerba quæsierat, ut siticulosum recrearet exercitum, palustris aquæ petendæ licẽtiam obsecrat. Cuius rei permissionem haud modici beneficij loco ducebat, ac protinus patriam repetere properabat, lætus quod sibi incolumi Daniæ partibus excedere contigisset. Postquam regi insidiarum fidem rerum experientia fecerat, Burisium perinde ac maiestatis reum inter uincula asseruari præcepit. Interea Erlingus extremum Sialandiæ composita classis applicatione complexus, dum à sacris missæ quæ consueto religionis cultu petiuerat remearet, Absalonis equitibus clandestino itinere prorumpentibus, improuisam palantium sociorũ stragem accepit. Nec minori Hallandẽsium uirtute exceptus apud Nyzem amnem una rate, eiusq; remigibus uniuersis spoliatus, abscessit. Eodem anno deturbandæ piraticæ gratia, Absalon insulam maritimam nouo castelli fundamento complexus, exigui munimenti beneficio ingens patriæ præsidium attulit. Nam & suspectum prædonibus situm reddidit, & tutam uicini maris nauigationem incolis tribuit. Verum ne confestim Noruagiensis iniuriæ uindictam Danica uirtus arriperet, Theutonicæ fidei lubricitas effecit. Quippe Henricus Bugiszlaui Danorum metu ad se decurrentis

obsequium

A obsequium pactus, initam cum rege societatem, tanquam ineptum & ignobile uinculum disijcere parui habuit. Quinetiam apud Krempinū fluuium in colloquium cum eo descendens, questus est quod militem suum Bugislauum coram se non accusatum bello lacessat: quem si iniuriosum existimet, prius accusationibus quàm armis aggredi debeat. Contrà rex, negare se ullius potentiæ respectu cessaturum, quo minus acceptas iniurias mutuis damnis rependere liberum habeat. Ita perstante cōtrouersia, fœdus cum colloquio soluitur. Hoc loci memorabile Saxonici equitis dictum strictim percurram. Qui cum forte ducis ac regis colloquijs interesset, eosque expeditionis negocia languidioribus uerbis prosequi animaduerteret: quædam, inquit, de hero meo Henrico præsentibus referre habeo: quæ si adesse eum scirem, tacere quàm eloqui mallem. Qui cum pupillus propinquorum iniuria patrimonio priuaretur, nemine sibi patrocinium accommodare uolente, quatuor soli ex amicis paternorum ipsius meritorum respectu permoti, quorum ego numero intereram, auersantibus cæteris infantiam eius tutorio munere fouendam sumpserunt. Pro cuius salute & incrementis, tum uotis, tum etiam officijs impensius excubabant. Hunc tandem humani auxilij diffidentia altaribus offerentes, religiosa uoti nuncupatione sanxerunt, si paternos honores diuina clementia adipisceretur, susceptum beneficium quoad uiueret pagani nominis odio pensaturum. Mox uoti probator deus, ingenui principis Conradi patrocinium ei conciliauit. Cuius opera paternorum bonorum hæres effectus, quanquam uoti autores exhortationis officia non omitterent, à bello aduersum Sclauos continuando, tum auaritia, tum etiam desidia adductus abstinuit, perceptam munificentiam ingrato æstimans animo. Tanta autem cura monitoris partes exequi uoti nuncupationibus fuit, ut cum unus ex eis ultimæ ætatis ad inspicienda ducis arcana inter
B arbitros admissus, sedulum stertendi usum haberet, excitatusque, quid de re præsenti sentiret, à considentibus interrogari soleret, maiorem præteriti uoti quàm instantis negotij memoriam retinens, ductandum in Sclauos exercitum responderet. O immensam constantiam, quæ ne in ipso quidem ætatis occasu promissi immemor esse potuit. Quis autem mentis compos hanc religiosi consilij uocem, senilis animi deliramentum fuisse crediderit? Vereor autem charissimū mihi uirum amicorum religione contempta, ex summo fortunæ fastigio in humilem priuatorum sortem extrema ruinæ deformitate casurum. Ego uero promissi dudum belli militem agēdo, ternas aduerso corpore plagas accepi. Quibus si binas sub eodem militiæ titulo sociassem, supremi iudicij tempore diuina uulnera meis æquata audacibus oculis inspectanda præsumerem. Quo dicto, & temporaneā Henrici ruinam, & sempiternū uirtutis suæ præmium auguratus est. Rex Scaniam ingressus, paruo pòst Saxonū irruptione falsò nūtiata, Scaniēses equestri militiæ adscriptos proprio ductu prosequitur, imperataque Sialandensibus nauigatione Slaglosam aduectus, Absalonē è portu Hulyuimmensi accitū multa gerendorū consultatione sollicitat. Præterea se parū ueri rumoris credulitate fatigatū significat, expeditionemque falso nuntio cōtractam remittit. Habebat autem in clientela Absalon, Arnoldum Tylensem, qui siue ingenij acumine, siue coniecturarū sagacitate sæpenumero futura ad sua uel amicorū negotia pertinētia, raro præsagio depræhendebat. Nec minus antiquitatis quàm diuinationis peritus, solerti historiarū narratione callebat. Qui cum Absaloni delectādi gratia supradictæ expeditionis comes existeret, breui eum manū cum piratis conserturū prædixerat: uehemēter se mirari testatus, quo pacto certamini interfuturus non sit, præsertim cum inseparabiliter eum comitari decreuerit. Cumque rege res gestas ex eo cognoscere cupiēte, discessuro Absalone quiescere rogaretur, pertinacissime precibus obluctatus nō prius rogatui cessit, quàm rex operam se daturū polliceretur ut eum post Absalonem prima luce dimitteret,

C Erant autem ſex nauigia Abſalonem comitantia, e quibus tria quò commodius ignis alimenta contraherent, in ſuperiores maris anfractus cõceſſerant, quæ poſtmodũ æſtus ſubito regreſſu deſtituta, cœno paludis affixerat, Abſalone totidem reſiduis exteriora ſinus oſtia complectente. Qui cum maritimo tempore unà cum ſcriba ſuo religioſum pſallendi ritũ peragaret, tumultuatione eminus audita, quid nam hoc eſſet concentorem diſpicere iubet. Quo nouem longas naues à ſe proſpici referente, piratas eſſe non dubitans, ſtertẽtes adhuc remiges alta uoce compellat. Quibus ſummo cum ſtupore exilientibus, nec ueſte ſed armis corpora protegentibus, ocyſſime hoſtes petendum hortatur: quorum iam tanta uicinitas ſentiebatur, ut ab eis crebris ſilicibus cõtunderentur. Quinetiam anchoræ uinculis rumpendæ moræ gratia diſciſſis, remigium exerit. At Sclaui facile noſtris metum inijcere rati, ac ueluti ipſorum animos horridis uocibus hebetaturi, ingenti clamore ædito obſtrepere cœperunt. Quod poſtquam fruſtra ſe conatos animaduertere diffugiunt, eorumq; ratis una cum uniuerſis remigibus intercepta. Sed nec Vrcinæ ſyluæ latebra ad ſe decurrentibus ſubſidio fuit, agreſtibus eam curioſius perluſtrandam curãtibus. Ea tempeſtate Esbernus urbem Kalundam molitus, noui munimenti præſidio portum hoſtili piratica liberum præſtitit. Ipſe quoque, & Inguarus, & Olauus, ultrò Abſaloni ſe infatigabili piratici muneris executione iunxerunt. Eo tempore res Danica circunquaq; difficilimis obfuſa periculis, crebris fini timorum inſidijs tentabatur, hinc Noruagienſibus, inde Sclauis, Saxonibusq; ſibi perniciem machinantibus. Quo euenit ut nulli hoſtium audacter obuiandi fiduciam haberet, metuens ne dum unum repelleret, ab altero premeretur. Ea patriæ neceſſitudine permotus, Guthſcalcus qui & ipſe Sclauis, tum ob linguæ eorum peritiam, tum ob paternæ amicitiæ fauorem, ac proprij conuictus aſſuetudinẽ, perfa-
D miliaris habebatur, Abſaloni tacitè artem à ſe repertam inſinuat, qua eos repentè ex amicis Saxonũ hoſtes efficeret. Quippe ſe Sclauiam non legationis, ſed beneuolentiæ ſimulatione petere uelle ſignificat, tanquam propriæ charitatis ductu utilia amicis conſilia largiturum. Fore enim ut hoſtium credulitas callidis commentorum laqueis circumuenta, Danorum amicitiam abiecta Saxonum donatione repeteret. Quod ſtudium maximè ſibi gẽtis illius moribus perſuaderi dicebat, quæ plerunq; temeritate niti, cunctaq; pronius quàm prudentius exequi ſoleat. Abſalon interdum priuatũ acumen publicis uiribus præſtare ratus, laudata Guthſcalci induſtria, cauendum monet ne quis eis ex parte Danorum falſò polliceatur: incor ruptam patriæ fidem haberi cupiens, memorq; eam fortibus uiris refertam, armis non mẽdacijs bella meditari debere. Ille primum Pomeranos aggreſſus, ſe priſcæ familiaritatis memoria ac totius populi Sclauici charitate permotum, retundendæ eorum inertiæ cauſa aduenisſe dicebat, quod pernicioſa ab eis utilium loco duci perſpectum habeat. Siquidem animaduertere eos oportere quam noxiæ dominationis iugum receperint, quodq; ijs obſequio pareant qui ipſos patria tandẽ exuere cupiant. Quippe Saxones quãtum ex ipſorum finibus occupauerint, protinus cultu atq; habitatione complecti, nec præda aut gloria cõtentos, proferendi imperij cupiditate uictoriæ lucra continua poſſeſſione firmare: quam ob rem eos Nucletum uita, Priſclauum patria ſpoliaſſe: Razaburgã, Illogam, ac Suerynam in totius Sclauiæ ruinam uallo foſſaq; cinxiſſe. Danos uero diuerſo ſtudio bella gerere, nec hoſtium fines, ſed mutuę pacis commerciũ affectare, proprium tueri quàm alienum appetere cupidiores. Itaq; ſummopere eos elaborare debere uti Saxonicis præſidijs patriam uacuefaciant, omniq; Theutonum plebe regno egeſta, amicitias cum Danis componant, quos Saxonũ hoſtes eſſe non ambigant: ita demum eos ſempiternæ libertatis beneficio patriam ornaturos. His monitis concitati Pomerani, loca à Saxonibus intra Sclauiam obtenta peruadunt. Illogam capiunt, reli

quis

A quis eorum munitionibus defenſorũ uirtute ſeruatis. Et ne ducis inopes uiderentur, Danorum regis titulum profitentur. Ita Guthſcalcus duarum gentium uires Daniæ imminentes odijs ſequeſtrauit, patriamq; noſtram undiq; finitimorum armis obiectam, ab impendente periculo pio mendacij commento ſeruauit. Cuius facinoris fama Guthſcalci reditum præcurrente, rex admiratione perfuſus, poſtquam ex Abſalone per quem res eſſet acta cognouit, impẽſius autorem laudauit. Igitur Henricus ut repudiatam regis amicitiam recuperaret, ſine qua Sclauos arcere non poſſet, Henricum Razaburgenſem, & antiſtitem Lubeccẽſem legatione onerat, filiam ſuam minorem, filio eius in matrimonium offerens. Nam maior natu quæ prius ei deſponſa fuerat, morbo occiderat. Per eoſdem confirmãdæ oblationis gratia, apud Bremenſem prouinciam tempeſtiuus ducis occurſus promittitur. Quò rex legatorum adhortatione profectus, Guncellinum obuium habuit, qui ſub impedimẽto aduerſæ ualetudinis ducis abſentiam excuſaret, eumq; apud Eydoram celeriter aduenturum promitteret. Eò cum uentum eſſet, & ducis promiſſa complentur, & militia aduerſum Sclauos paribus uotis cõdicitur. Sed eo Diminum petẽte, rex Vualogoſtum profectus omiſſa urbis oppugnatione, finitima rura armis percurrit. Oſni quoq; oppidi poſt recentem uaſtitatem parum reædificati incendium iterat. Eodem uaſtationis genere diuerſa regionis loca petuntur. At Sclaui quia uiribus niti nequibant, utrunq; hoſtem ære atq; obſidibus placant. Poſt hæc rex belli Noruagici meditationem ad id uſq; tempus rebus Sclauicis interpellatam, magna curarum parte liber ingreditur. Quam Veris principio copioſis patriæ uiribus executus, per ſummam Vuicarorum dignationem non modo liberos aditus, certe etiam lætos occurſus habuit. Nec hoſtis ſed ducis more ſermone cum incolis habito, cõcionibus arma mutauit. Quorum beneuolentia adeò de-

B lectatus ut hoſtium obliuiſceretur, ocioſaq; procedendi tarditate eximium Erlingo contrahendarũ uirium tempus reliquit. Magnitudo exercitus eius, lætos Vuicenſium oculos in ſe cõuertit. Nauigatio quoq; eius gratis eorum luminibus aſpecta, liberos impetrauit excurſus. Enimuero cõplures in anguſtias per quas claſſi ſeriatim meandum erat, multitudinis eius admiratione protracti, quò certius nauigiorum numerum depræhenderet, non nocendi ſed ſpectandi auiditate ædita loca complebant. Tunsbergenſes quò cæteris regem impẽſius colerent, finibus ſuis exceptum honoratiſſimæ proceſſionis officio uenerati ſunt, religione ſeruitiũ cumulantes. Erlingi milites qui ſuperiorem regis aduentum munimenti illic ſiti fiducia ſpreuerant, præſentem fugæ declinatione cauebant. Rex ſuperato cliuo, colluſtratæ rupis cacumen miratus, inexpugnabile loci præſidium comprobabat, artis opus tranſcẽdente natura. Fertur interim Erlingum cuiuſdam ſinus anguſtias Danorum nauigationi opportunas, prohibendi tranſitus gratia crebris machinarum tormentis uallaſſe, plus locorum difficultati quàm proprijs uiribus in excipiendo hoſte confidentem. Quapropter rex tarditatis ſuæ diſpendium execratus, uocatos amicos celeritatis exhortatione ſollicitat, erubeſcendum moræ crimen operoſo feſtinationis impendio redimendum affirmat, quod iam cõmeatibus quaſi per ocium & inertiam abſumptis, inaniter tempus triuiſſe uideãtur. Ea res diuerſo maiorum iudicio excepta eſt, uariaq; ſentẽtia duces conſilium agitabant: alijs tormentorum magiſtros expoſitis in terram equitibus deturbãdos, obiectasq; rates tranſitu ſubmouendas hortantibus: alijs in tantas anguſtias ingenti claſſe temerè procurrendum uetantibus. Quidam hoſtibus laxiore freto præteritis, regionem armis occupandam cenſebant. Protinus enim Erlingum aut pugnandi, aut fugiendi neceſſitate perſtrictum, quæſita locorum præſidia relicturum. Alij uero abſentis periculi præſentem metum ridentes, non antè deliberatione agendum docebant, quàm res ſe propius inſpectandam dediſſet. Hi celeri proceſſu utendum hortan-

D

C tes, ociosę nauigationis moras amputari iubebant. Ita cunctorum sententia uariante, Nicolaus quidã cognomento Bos natu quàm uirtute nobilior, mirari se inquit, cur iuris ratione utentibus, inclytoq; solo natis, amœnissimæ patriæ gremio relicto tot inculta locorũ spatia pererrare liberet: præsertim quibus nihil præter aspera saxa, atq; inuias rupes occurreret. Eò siquidem demẽtiæ uentum esse, ut ultimæ ærumnæ summarum uoluptatum loco ducantur. Nam si regem Noruagia potiri contingat fore ut plus laboris ex utroq; regno, quàm uoluptatis ex altero sit percepturus. Præterea cum iam labentium alimentorum necessitas urgeat, si longius nauigatio proferatur haudquaquam commeatus reditui suffecturos. Hæc ab eo timidius quàm prudentius dicta, silentio probari uidebantur. Quod dictum Absalon diuersa à cæteris æstimatione cõmensus, dimissis amicis solitariũ regem acrius obiurgare cœpit, quod Nicolai sententiam summa repræhensione dignam taciturnitate probauerit, eamq; plenis contumeliæ responsis prædamnare passus non sit. Quæ enim ab eo per ludibrium dicta uidebantur, acerrima factionis incitamenta fuisse. Cuius si comitatum nullo in momẽto posuisset, cunctaq; eo desertore quàm comite melius exequenda dixisset, cæteros unius rubore permotos, similis opprobrij metu silentium acturos. Nunc uero cum aut consenserit, aut consentire uisus fuerit, neq; palàm eum timiditatis exprobratione confuderit, breui complures licentiori impunitatis exemplo protractos, similibus monitis succlamaturos. Nec secus ac prædixerat accidit. Nam cum principes omni studio redeũdi cupiditatem processui præferrent, eamq; manifestis uotis prosequi non auderent, plebem clandestinis incitamentis instinctam seditiosis armauere consilijs. Ex qua quidam petulantioris audaciæ, explorata Absalonis audacia cuius in protrahenda expeditione pertinaciam causabantur, nauem eius silicibus petiuere. Sed à remigibus mox excepti, quanquam numero præstarent, terga uertere. Quorum dementiam rex de-

D bita animaduersione persecutus non est, abundè eos hoc fugæ dedecore punitos existimans. Inde ad sinum Porturiam egregia Siuardi uictoria inclytum, ubi scilicet innumeram classem tribus ab eo nauigijs subactam ferunt, uelificatum est. Illic è Iutensibus aliqui iniquissima gubernatorum exhortatione prouecti, concione facta, remissionem expeditionis uiolenta succlamatione poscebant. Ad quos compræhendendos milites sub ignoto cultu missi, aliquandiu in eorum concilio obscurata sui notitia consederunt. Tandem à circunstantibus agniti, ueste quam latendi gratia sumpsere discussa, correptos seditionis autores obtorta gula secum traxere. Qui cum ad naues abducti fuissent, graues regi pœnas uapulando dedere. Qui quò punitiores forent uicissim in undas demittebantur, ijsdemq; extracti, renouatis uerberibus mulctabantur. Post hæc eò loci processum ubi solstitij æstiualis tempore inusitatæ claritatis noctes sensere, dieiq; tam similes, ut minimum temporum discrimen uideretur. Ad quarum lumen, solis beneficio procuratum, leui contemplatione exiles literæ legi poterant. Illic Iutensium magnates, quos aut metus, aut impatientia stimulabat regem apertis repetendæ patriæ monitis aggressi, inopem alimentorum expeditionem dimitti iubebant. Anno postero si animus in sententia mansisset, non per prolixos Vuicensium partium anfractus, sed è Vuendilæ finibus directæ nauigationis compendio reuersuram. Quorum uoces etiam querulum inediæ uulgus adiuuit, adeò ut nemo ex plebe esset, qui non rerum inopiæ citato reditu subueniendum clamaret. Ita rex obstrepẽte multitudinis imperio proposito cedere compulsus, soluendæ expeditionis sentẽtiam protulit. Et ne hostem omnis incommodi expertem relinqueret, præstantissimis totius Noruagiæ nauigijs secum abductis, peregrina patriam classe ditauit. Ita quorundam Iutorum impatientia maxima uictorię spes subruta est: quia si debita cœpto perseuerantia non deesset, res Noruagica sub Danis mansisset. Noruagiensis nobilitas quæ uenienti

Noctes claræ in solstitio æstiuali.

regi

A regi comes extiterat, linquendæ patriæ pudore reuertentem prosequi supersedit. Interea dum hæc geruntur, Rugianorum ex regis longius agentis occupatione fidentium defectio incidit. Qui cum finita hyeme expeditionem aduersum se desti nari cognoscerent, quendam conspectioris ingenij ac facundiæ politioris subornant, qui regis propositum exquisita adulationis arte subuerteret. Quod cum minime efficere quiuisset, reditu suo hostium aduentum præcurrere noluit, ne aut ciuibus bellum dissuadendo suspectus, aut concitando perniciosus existeret. Igitur Absalonem uti se comitem pateretur orauit, quoad eius consilium à ciuibus posceretur, quod stolidæ mentis hominibus plus requisita quàm oblata consilia placere soleant. Res uarias Rugiæ partes adortus, cum ubiq; prædæ, nusquam uero pugnæ materiam repperisset, fundēdi sanguinis auiditate perductus, urbem Arkon obsidione tentauit. Hæc in excelso promontorij cuiusdam uertice collocata, ab ortu, meridie, & aquilone non manu factis sed naturalibus præsidijs munitur, præcipitijs mœnium speciem præferentibus, quorum cacumen excussæ tormento sagittæ iactus æquare non possit. Ab ijsdem quoque plagis circunfluo mari sepitur, ab occasu uero uallo quinquaginta cubitis alto concluditur. Cuius inferior medietas terrea erat, superior ligna glebis intersita continebat. Septentrionale eius latus fonte irriguo scatet, ad quem muniti callis beneficio oppidanis iter patebat. Huius quondā Ericus usu uiolentius intercluso, non leuius siti quàm armis obsessos premebat. Medium urbis planicies habebat, in qua delubrum materia ligneum opere elegantissimum uisebatur, non solum munificentia cultus, sed etiam simulacri in eo collocati numine reuerēdum. Exterior ædis ambitus accurato cælamine renitebat, rudi atq; impolito picturæ artificio uarias rerum formas cōplectens. Vnicum in eo ostium intraturis patebat. Ipsum uero fanum duplex septorū ordo clau

B debat. E quibus exterior parietibus contextus, puniceo culmine tegebatur. Interior uero quatuor subnixus postibus, parietum loco pensilibus aulęis nitebat, nec quicquam cum exteriore præter tectum & pauca laquearia cōmunicabat. Ingens in æde simulacrum omnem humani corporis habitum granditate transcendens, quatuor capitibus, totidemq; ceruicibus mirandum perstabat, è quibus duo pectus, totidemq; tergum respicere uidebantur. Cæterum tam antè quàm retro collocatorum unum dextrorsum, alterum læuorsum contemplationem dirigere uidebatur. Corrasæ barbæ, crines attonsi figurabantur, ut artificis industriam Rugianorum ritum in cultu capitum æmulatam putares. In dextra cornu uario metalli genere excultum gestabat, quod sacerdos sacrorum eius peritus, annuatim mero perfundere consueuerat, ex ipso liquoris habitu sequentis anni copias prospecturus. Læua arcum reflexo in latus brachio figurabat. Tunica ad tibias prominens fingebatur, quæ ex diuersa ligni materia creatæ, tam arcano nexu genibus iungebantur, ut cōpaginis locus non nisi curiosiori contemplatione deprædhendi potuerit. Pedes humo contigui cernebantur, eorum basi intra solum latente. Haud procul frænum ac sella simulacri, compluraq; diuinitatis insignia uisebantur. Quorum admirationem conspicuæ granditatis ensis augebat, cuius uaginam ac capulum præter excellentem cælaturæ decorem, exterior argēti species commendabat. Solennis eidem cultus hoc ordine pendebatur. Semel quotannis post lectas fruges promiscua totius insulæ frequentia ante ædem simulacri litatis pecudum hostijs, solenne epulum religionis nomine celebrabat. Huius sacerdos præter communem patriæ ritum barbæ comæq; prolixitate spectandus, pridie quàm rem diuinam facere debuisset sacellum (quod ei soli intrandi fas erat) adhibito scoparum usu diligentissime purgare solebat, obseruato ne intra ædem halitū funderet. Quo quoties capessendo uel emittendo opus habebat, toties ad ianuam procurrebat, ne uidelicet dei præsentia mortalis spiritus contagio pollueretur. Postero die po-

Simulacrū Rugianorum Iani simile.

C pulo præ foribus excubāte detractum simulacro poculum curiosius speculatus, si quid ex inditi liquoris mensura subtractum fuisset, ad sequentis anni inopiam pertinere putabat. Quo annotato, præsentes fruges in posterum tempus asseruari iubebat. Si nihil ex consuetæ fœcunditatis habitu diminutum uidisset, uentura agrorum ubertatis tempora prædicabat. Iuxta quod auspicium, instantis anni copijs nunc parcius, nunc profusius utendum monebat. Veteri deinde mero ad pedes simulacri libamenti nomine defuso, uacuefactum poculum recenti imbuit: simulatoq; propinandi officio statuam ueneratus, tum sibi, tum patriæ bona, ciuibusq; opum ac uictoriarum incrementa solennium uerborum nuncupatione poscebat. Qua finita, admotum ori poculum nimia bibendi celeritate continuo haustu siccauit, repletumq; mero simulacri dexteræ restituit. Placenta quoque mulso confecta rotundæ formæ, granditatis uero tantæ ut penè hominis staturam æquaret, sacrificio admouebatur. Quam sacerdos sibi ac populo mediam interponens, an à Rugianis cerneretur percontari solebat. Quibus illam à se uideri respondentibus, ne post annum ab hisdem cerni posset, optabat. Quo precationis moræ non suum aut populi fatum, sed futura messis incrementa poscebat. Consequenter sub simulacri nomine præsentem turbam consalutabat, eamq; diutius ad huius numinis uenerationem sedulo sacrificij ritu peragendam hortatus, certissimum cultus præmium, terra mariq; uictoriam promittebat. His ita peractis reliquum diei plenis luxuriæ epulis exigentes, ipsas conuiuij dapes in usum conuiuij, & gulæ nutrimenta uertere, consecratas numini uictimas intemperantiæ suæ seruire cogentes. In quo epulo sobrietatē uiolare pium æstimatū est, seruare nefas habitum. Nummus ab unoquoq; mare uel fœmina annuatim in huius simulacri cultum doni nomine pendebatur. Eidem quoq; spoliorum ac prædarum pars tertia deputabatur,
D perinde atque eius præsidio parta obtentaq; fuissent. Hoc quoque numen trecentos equos descriptos, totidemq; satellites in eis militantes habebat: quorum omne lucrum seu armis, seu freto quæsitum, sacerdotis custodiæ subdebatur. Qui ex earum rerum manubijs diuersi generis insignia ac uaria templorum ornamenta conflabat, eaq; obseratis arcarum claustris mandabat: in quibus præter abundantem pecuniam, multa purpura uetustate exesa congesta fuerat. Illic quoq; publicorum munerum ac priuatorum ingens copia uisebatur, studiosis beneficia poscentium uotis collata. Hanc itaq; statuam totius Sclauiæ pensionibus cultam, finitimi quoq; reges non absque sacrilegij respectu donis prosequebantur. Quam inter cæteros etiam rex Danorum Sueno propitiandi gratia, exquisiti cultus poculo ueneratus est, alienigenæ religionis studium domesticæ præferendo: cuius postmodum sacrilegij infelici nece pœnas persoluit. Alia quoque fana compluribus in locis hoc numen habebat, quæ per supparis dignitatis, ac minoris potentiæ flamines regebantur. Præterea peculiarem albi coloris equum titulo possidebat, cuius iubę aut caudæ pilos conuellere nefarium ducebatur. Hunc soli sacerdoti pascendi, insidendiq; ius erat, ne diuini animalis usus quo frequentior hoc uilior haberetur. In hoc equo opinione Rugiæ Suantouitus (id simulacro uocabulum erat) aduersum sacrorum suorum hostes bella gerere credebatur. Cuius rei pręcipuum argumentum extabat, quod is nocturno tempore stabulo insistens, adeò plerunque mane sudore ac luto respersus uidebatur, tanquam ab exercitatione ueniendo magnorum itinerum spacia percurrisset. Auspicia quoque per eundem equum huiusmodi sumebantur. Cum bellum aduersum aliquam prouinciā suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorū opera disponi solebat: in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ, conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ductandæ expeditionis tempore solenni precatione præmissa, à sacerdote è uestibulo cum loramen

tis

A tis productus, si propositos ordines antè dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerēdi belli omen accipiebatur. Sin læuum uel semel dextro prætulisset, petendæ prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continuè potioris incessus uestigia cernerentur. Ad uaria quoq; negotia profecturi, ex primo animalis occursu, uotorum auspicia capiebant. Quæ si læta fuissent, cœptum alacres iter carpebant: sin tristia, reflexo cursu propria repetebant. Nec sortium eis usus ignotus extitit. Siquidē tribus ligni particulis parte altera albis, altera nigris, in gremium sortium loco coniectis, candidis prospera furuis aduersa signabant. Sed ne fœminæ quidem ab hoc scientiæ genere immunes fuere. Quippe foco assidentes, absque supputatione fortuitas in cinere lineas describebant. Quas si pares numerassent, prosperæ rei præscias arbitrabantur: si impares, sinistri prænuntias autumabant. Huius igitur urbis non magis rex munimenta quàm ritus euertere cupiens, uniuersæ Rugiæ profanos cultus eius excidio deleri posse arbitrabatur. Neque enim dubium habebat, quin extante simulacro facilius gentis mœnia quàm sacrilegia domarentur. Itaq; quò ocyus expugnationem perageret, ingentem lignorum materiam faciēdis machinis opportunam, magna cum totius exercitus fatigatione propinquis è syluis petendam curauit. Quibus dum artifices coaptandis intenderent, frustra his rebus operam dare asseuerabat, sperato citius urbem capturos. Interrogatus quonam id augurio depræhensum haberet, ex hoc potissimum augurari se dixit, quod Rugiani quondam à Karolo Cæsare expugnati, sanctumq; Vitum Coruegiensem religiosa nece insignem, tributis colere iussi: defuncto uictore, libertatem reposcere cupientes, seruitutem superstitione mutarunt, instituto domi simulacro quod sancti Viti uocabulo censuerunt. Ad cuius cultum contemptis Coruegiensibus, pensionis summam transferre cœperunt, affirmantes domestico Vito contentos, externo obsequi non oportere.

B Quam ob rem Vitum ueniēte sui solennis tempore eorum mœnia turpaturum, à quibus tam similem monstro figuram acceperit. Merito nanq; eum ab his iniuriarum pœnas exigere debere, qui uenerabilem eius memoriam sacrilego cultu complexi fuerunt. Hoc se non ex somniorum aut rerum accidentium coniecturis, sed sola præsagientis animi sagacitate colligere testabatur. Admirabilior cunctis quàm credibilior prædictio extitit. Et quoniam insula Archonensis quæ Vuithora dicitur, à Rugiæ cōplexu paruula freti interriuatione, quæ uix fluminis magnitudinem æquare uideatur abrumpitur, ne eò loci ulla Archonensibus auxilia porrigerentur, missis qui transitum obseruarent, hostemq; traiectu prohiberent: cætera manu urbis obsidionem arripuit, ac primum operam tormentis uallo applicandis exhibuit. Absalon inter manipulos castrorum loca distribuere iussus, designandi officium mensurato inter maria spatio exequebatur. Interea oppidani portam urbis quo minor eam attentandi facultas pateret, ingenti glebarum aceruo perstruxerant, aditumq; coacta cespitum compage claudētes, tantum ex eo opere fiduciæ contrahebant, ut turrim quæ supra portam sita fuerat, signis tantum aquilisq; protegerent. Inter quas erat † Stanitia magnitudine ac colere insignis, cui tantum uenerationis à populo Rugiano tributum est, quantū omnium penè deorum maiestas obtinuit. † Stuatira. Eam enim præ se ferentes, in humana diuinaq; grassandi potestatem habebant, nec quicquam eis quod libitum foret illicitum habebatur. Populari urbes, aras demoliri, fas ac nefas in æquo ponere, cūctosq; Rugiæ penates aut ruinis aut incendijs euertere potuisset: tantumq; superstitioni indultum est, ut exigui panni autoritas regiæ potestatis uires transcenderet. Plectentes signo perinde ac diuino gestamini honorem habebant, officijs damna, iniurias obsequijs rependentes. Interea uarijs inchoandæ obsidionis operibus insistente exercitu, alijsq; stabula, alijs tentoria ad necessarios usus militari procuratione uer

C santibus, rege uero diurni caloris intemperantiam ocio atque umbraculis leniente, Danorum fortè pueri plenis petulantiæ excursibus ad uallum perducti, contortos funda lapillos in propugnacula iacere cœperunt. Quorum ingenio delectati magis Archonenses quàm territi, similes lusui nisus armis excipere erubescebant, ob idque eos spectare quàm repellere maluerunt. Adolescentibus subinde puerorum cœptũ in consimili prouocationis genere æmulantibus, spectandi uoluptate deposita ægre pugnam capessunt. Iuuenes quoque nostri relictis uariæ occupationis officijs, ad auxilia socijs ferenda concurrunt, equitibus ista puerilium exercitiorum loco ducẽtibus. Ita res paruulis ac penè despicabilibus initijs cœpta, grandem haud leui in momento ponendi certaminis progressum accepit, paulatimque pueriliş ludi incitamentũ ad serium uirilis pugnę modum prorepsit. Fortè autem egesta porcæ humus, in antri siue crepidinis formam subsidẽte, glebarum mole cõcesserat, uastusque inter turrim & cespites hiatus patebat. Quem cum egregij animi ignotus iuuenis, gerendarũ rerum proposito opportunum animaduerteret, attingendi eius opem à socijs implorauit, quo si ipsorum auxilio præcessisset, expugnationẽ illico subsecuturam, seque uictoriæ gradum facturũ spondebat. Quibus quonãmodo iuuari posset percontãtibus, telorum cuspides quis tanquam scalis euaderet, medijs cespitum locis immergi præcepit: eoque negotio subuectus, postquam animaduertit ita se undique eius antri præsidio uallatũ ut ab hostibus lædi non posset, extruendi ignis gratia stramẽtum poposcit. Interrogatus an accendendi eius materiam haberet, ferrum sibi ac silices suppetere respondit, præmonito ut æstuante incendio ab hisdem descensurus exciperetur. Igitur foci nutrimẽta circunspicientibus, fors materiam obtulit. Fortè enim quidam ad necessarios usus onustum stipula currum agebat: qua direpta alius alij fasciculos iacientes, eosque cuspidibus affixos iuueni

D porrigentes, breui patulum repleuere cauum, turris desertione tutos aditus dante. Nam oppidanos partim rei ignorãtia, partim turris inanitas fefellit, cuius etiam prominens latitudo oppugnatoribus ab utroque latere præsidio fuit. Quæ cum repentino igne correpta cõflagrare cœpisset, incẽdij autor facto uictorię gradu, excipiẽtibus socijs solo illabitur. Conspecto fumo oppidani improuiso periculo attoniti, igni prius an hosti resisterent, ambigebant. Tandem collectis animis summa ui incendio occurrũt, omissoque hoste bellum cum flammis gerere cœperunt, nostris extinctionem prohibere conantibus, ut ex pari his reprimendi incendij, illis protegendi cupido incessisse uideretur. Tandem aqua defecti flammas lacte sparsere, quæ tanto uehementius incendium concepere, quanto hoc liquoris genere sæpius perfundebantur. Ea res plurimum incrementi incendio adiecit. Orto deinde clamore, rex spectandi gratia extra castra progressus, simulque euentus admiratione concussus, cum dubium haberet an ignis ullum expugnationi momentũ adijceret, quid factu potissimum foret, ex Absalone perquirere instituit. Ille regem ne se puerilibus cœptis insereret, aut quicquam inexplorato negotio repente aggrederetur hortatus, magnopere rogare cœpit, ut sibi primum an ignis potiendæ urbis efficax esset, speculari permitteret. Nec rem perscrutari cunctatus, clypeo duntaxat ac galea tectus portam accessit, iuuenesque eam oppugnare conantes, hortari ad confouendum incendium cœpit. Quod accensis undique nutrimentis euectum, postiumque ac columnarum roboribus alitum, ligneum turris pauimentum absumpsit: ac deinde summa corripiens, singulare simulacri signum, aliaque domestica religionis insignia cineri æquauit. Quod postquam rex nuntiãte Absalone accepit, eiusdem monitu urbem corona cingi præcepit, ac protinus sella extra castra posita pugnæ spectator consedit. Tunc quidam Danicæ militiæ fortissimus adolescens, dum ad propugnacula ante alios eximia capessendæ laudis auiditate euadere niteretur, letalemque ictum corpore excepisset, ita collabendo se gessit, ut non

fato

A fato oppressus ruere, sed de industria saltum ædere uideretur. Qua uirtute pulchrius dimicauerit an occiderit, incertum reliquit. Pomerani quoque sub Kazimaro & Bugiszlauo ducibus, spectante rege dimicare egregium rati, audacissima urbis oppugnatione singulare uirtutis specimen æddiderunt. Quorum excellens opera grata admiratione regis oculos permulsit. Ex oppidanis cōplures ancipiti periculo circunuenti, partim incendio, partim hostilium telorum impulsu prostrati cadebant, incertumq́ erat plus ignem an hostem metui oporteret. Quidam uero salute postposita adeò obstinatam ac perseuerantem urbis defensionem egerunt, ut simul deflagrati aggeris excidio obruerentur, seq́ super mœniū suorum rogum proiectos, communibus flammis cremandos præberent. Tanta siquidem patrij munimenti charitate tenebantur, ut eius ruinarum socij quàm superstites existere præoptarent. Ita desperatis oppidanorum rebus, excidioq́ & morti propinquantibus, quidam è propugnaculis excelsa uoce clamitans, Absalonis alloquiū postulabat. Quem Absalon in tranquillissimam urbis partem, quæ scilicet à cæde plurimum strepituq́ distaret secedere iussum, quidnam afferret interrogat. Ille uocis affectum manu ac gestibus prosecutus, bellica nostrorū opera relaxari poscebat, quoad oppidanis deditionē arripere liceat. Negat Absalon ullā oppugnationis remissionem fore, ni & ipsi pariter à prohibendo incēdio operam retraxissent. Quam conditionē Barbaro comprobāte, acceptas preces illico regi porrexit, eoq́ protinus hac de re euocatos pugna principes consulente, Barbari uotis annuendū subiunxit, dicendo oppidanis grassantis incēdij impetū hoc difficilius, quo tardius sopituros. Quod si reprimere destitissent, etiā remoto hoste uictoriam igni daturos. Nostros uero tametsi ocio indulgerent id propugnantium flammarum uiribus obtēturos, quod ne proprijs quidē assequi ualuissent. Quod

B quanq́ ad horā armis abstineāt ociosos existimandos non esse, præsertim alieno ministerio sine ullo sui discrimine præliantes. Probato consilio rex oppidanos in fidē hac lege recepit, ut simulacro cum omni sacra pecunia tradito, captiuos Christianos ergastulo liberatos absq́ redemptione dimitterent, omniaq́ ueræ religionis momenta Danico ritu celebrāda susciperent. Quinetiā ut agros ac latifundia deorum in sacerdotiorū usus cōuerterēt, seq́ quoties res posceret, Danicæ expeditionis comites exhiberēt, nec unquam accersiti, regis militiā prosequi supersederent. Pręterea annuatim ex singulis boum iugis quadragenos argēteos tributi nomine penderēt, totidemq́ obsides in earū conditionū firmamentū præstarent. Quo audito, populus repētinis seditionis facibus inflammatus, hostilisq́ prædæ ac sanguinis cupidus, magnopere queri cœpit quod propinquæ uictoriæ præmijs spoliatus, nihil ex tanta fatigatione præter ictus & uulnera retulisset, quodq́ sibi de penè uicto hoste tot iniuriarum ultionem proprio arbitrio exigere non licuerit, præfatus illorū saluti iam cōsuli, de quibus tot spoliorū, tot domesticarum cladium minimo negocio speciosissima uindicta accipi potuisset. Præterea deserturum se regem, quod urbem capi passus nō sit, exiguamq́ pecuniā ingēti uictoriæ prætulerit, minitatus est. Talibus rex obtrectationis sibilis uexatus, quo longius strepitu abesset, principes extra castra perductos, deditionem urbis an direptionem probent perquirit. A quibus Absalon quidnā ea de re sentiret disserere iussus: munitionem quidem capi, sed nō sine diuturno obsidionis impendio posse, asseuerabat. Quanquam enim studia sua sinistra uulgi interpretatione exciperentur, malle se tamen apud malignos eorū æstimatores ob salutares monitus displicere, quàm sociorum salutem tanta rerum utilitate subuertere. Nam etsi ignis potius cœlesti miraculo quàm ulla mortalium opera accensus, superiores aggeris partes quæ lignis humoq́ constabāt, propemodum in cineres redegisset, inferiorum tamen solidiorem compagem incēdio non cessurā, quæ altitudine sua haud

C facile hoſtium incurſui pateat. Ad hæc oppidanos cuncta penè incendij loca luteis
refeciſſe figmentis, eoſq; partim flammarum uiribus arceri, partim præſidio muni-
ri, quarum aſperitas noſtris non minus oppugnationis, quàm illis defenſionis im-
pedimētum ingerere uideatur. Præterea ſi incolumitas Arkonenſibus negaretur,
fore ut cæteræ Rugianorum urbes neceſſitate in uirtutem cōuerſa, hoc acrius quo
deſperatius rebellarēt. Quos ſi in fidem recipi cōperiſſent, facile eodem exemplo
ſalutis conſilia circunſpicerent. Cum ergo multarū urbium expugnationē ſola ex-
peditione concludere, quàm unius obſidioni pertinacius inhærere præſtantius du
catur, deditionis oblata reſpui non oportere. Sin cæteris ſecus uideatur inuiolatos
obſides mitti debere, ne parum ſyncera fide cum eis actum exiſtimari poſſet, aut
gentis noſtræ promiſſioni præter ſolitū ulla lubricitatis labes accederet. Hanc ſen
tentiam maximus pōtifex Eskillus cōſentaneis ſuffragijs fraudare paſſus non eſt,
dicēdo plebem patribus, non plebi patres obtēperare debere, neq; par eſſe maio-
res minorū arbitrio cedere. Quî autem optabiliorē uictoriam acquiri poſſe, quàm
alienæ religionis populum non ſolum tributis, uerumetiā Chriſtianis ſacris ſubie-
ctum efficere? Sed etiam potius Arkonenſium opera aduerſum reliquos hoſtes
utendum, quàm cædibus inhiandum monebat: quippe ſubiugare hoſtem quàm
necare tanto præſtantius eſſe, quantum pietas à ſeueritate diſtare cognoſcitur: in-
ſuper aliquāto ſatius fore, compluriū munitionū præſidia pariter occupare, quàm
unius obſidionē omnium expugnationi præponere. Ea monitorū ratione permo
tos principes, tam ſuæ quàm Abſalonis ſentētiæ aſſenſores effecit. Rex quoq; eo-
dem conſilij uigore firmatus, infeſtas populi uoces clauſis patiētia auribus reſpuit.
Quibus ad curāda corpora dimiſſis, Abſalon ſuſcipiendorū obſidum mandatum
amplexus, partim liberorum pignora recipiebat, partim parētes in craſtinum uſq;
D pro liberis admittebat. Eodē proximæ noctis hora cōcubia quietem capiēte, ingēs
Barbari clamor inſonuit, Guthskalki quo Abſalon apud Sclauos interprete ute-
batur copiam flagitātis. Qui hac uoce excitus, quidnam Barbarus afferret mutuo
clamore perquirit. Ille poſtulato Abſalonis aditu, propius accedere permiſſus,
eumq; extra tentoriū ad ſe progreſſum per interpretē alloquutus, impēſius orare
cœpit, permitteret ſibi Karētinis Arkonēſium fortunæ nuntium afferre, hortariq;
ut ſimilibus pactis exitium præcurrētes, ſuam atq; urbis incolumitatē paciſci non
differant, præfatus ſe uoluntatis eorum indicium poſtridie relaturum. Præterea ſe
patre Littogo Karentiæ natum, Grazamq; dici aſſeuerabat, præſentis urbis non
ciuem, ſed aduenam eſſe, nec in eam ſponte profectum, ſed cum alijs inter ſupple
menta tranſmiſſum. Quod ne fraudulenter aſſerere putaretur, debilitatum uulne
re lacertum oſtendit, ſine cuius uſu ciuibus opem ferre non poſſet. Abſalon in ho-
mine tam grauiter affecto parum momēti hoſtium uiribus accedere iudicans, par
uiq; ducens pugnæ an deditionis hortator exiſteret, petitionem eius ad regis arbi-
trium relegauit: ac protinus Vualdemarum è ſomno excitatum conſuluit. A quo
rem arbitrio ſuo tractare iuſſus, expectanti Barbaro, omnia à rege præter tridui
inducias cōceſſa reſpondit, ſollicite prouidens ne hoſtibus longum muniēdæ ur-
bis tēpus daretur. Cæterum inſequētis diei ſpaciū ne omnium induciarū expertē
dimitteret pollicetur, præfatus ni in littore quod urbi ſuæ proximum foret, ſe cum
omni Rugiæ primatu tēpore prædicto obuiū prębuiſſet, ulteriore pactionis aditu
caritur ū. Poſtero die Esbernus ac Suno, iubēte rege ſimulacrū euerſuri, quod ſine
ferri miniſterio conuelli nequibat, aulæis quibus ſacellum tegebatur abſtractis, fa-
mulos ſuccidendi officium arripere iuſſos, attentius monere cœperunt ut aduer-
ſum tantæ molis ruinam cautius ſe gererent, ne eius pondere oppreſſi, infeſto nu
mini pœnas luere putarentur. Interea fanum ingens oppidanorum frequentia cir
cunſtabat, Suantouithum talium iniuriarum autores, infeſtis numinis ſui uiribus
inſecu

A insecuturum sperātium. Iamq; statua extrema tibiarum parte præcisa, propinquo parieti supina incidit. Cuius extrahendæ gratia Suno ministros ad eiusdem parietis deiectionem hortatus, cauere iussit, ne succidendi auiditate pericula sua parum dispicerent, neu se labenti statuæ per incuriam proterendos obijcerent. Ruinam simulacri non sine fragore humus excepit. Præterea frequens ædem purpura circunpendebat, nitore quidē prædita sed situ tam putris ut tactum ferre non posset. Nec syluestriū bestiarū inusitata cornua defuere, non minus suapte natura, quàm cultu miranda. Dæmon in furui animalis figura penetralibus excedere uisus, subito se circunstantium luminibus abstulit. Igitur oppidani simulacro urbe egerendo funes inijcere iussi, cum id pristinæ religionis metu per seipsos exequi non auderent, captiuis exterisq; quæstum in urbe petentibus, ut illud eijcerēt imperabant: ignobilium hominū capita diuinæ iræ potissimum obiectanda ducentes. Quippe domestici numinis maiestatem, quam tanto cultu prosequi consueuerāt, graues ē uestigio pœnas à suis uiolatoribus exacturam putabant. Tum uero uariæ incolarum uoces exaudiebantur, alijs dei sui iniurias lamento, alijs risu prosequentibus. Nec dubium quin ingens prudentiori oppidanorum parti rubor incesserit, simplicitatem suam tot annis tam stolido cultu delusam cernenti. Pertractum in castra simulacrum admirātis exercitus cōcursus excepit. Nec prius sibi principes spectandi licentiā indulserunt, quàm plebem uisendi satietas admonuisset. Reliquum diei in obsidibus qui pridie remanserant accipiēdis deductum est. Sed & scribæ principum in urbem mittūtur, qui sacerdotali ministerio rudē religionis populum Christianis sacris assuefacerēt, eiusq; sacrilegis sensibus sanctitatis disciplinam ingenerarent. Vespera appetente omnes qui culinis præerant, simulacrū attentatum securibus, in exigua frusta aptosq; foculo stipites redegerūt. Crediderim tunc Rugia-
B nos pristinæ piguisse culturæ, cum patrium auitumq; numen quod maxima religione celebrare solebant, igni deformiter applicatum concoquendis hostium alimentis famulari cōspicerent. Post hæc nostri pariter & fanum cremandū, & basilicam lignis machinamentorū exædificandam curabant, belli instrumenta pacis domicilio permutātes. Itaq; quod obterēdis hostium corporibus excogitauerant, saluandis eorum spiritibus impēdebant. Dies quoq; quo thesaurus Suantuitho uotorum nomine consecratus à Rugianis traderetur, præfigitur. His expletis Absalon Granzæ Karentinensis promissione ducibus exposita, cunctisq; eius experimentum sumi debere iudicantibus, cum triginta nauigijs noctu discessit, rege sub primam lucem insequi monito. Tantus autem Karentinis Arkonensis expugnationis nuntio terror incesserat, ut locū qui ab Absalone prænotatus erat ante præfixum tempus accederēt. Illic Granza equo insidens uoce eminus missa, quisnam classi præesset, rogabat. Quam postquam ab Absalone ductari cognouit, Granzam se esse confessus, regem Tetislauum cum Iarimaro fratre & uniuersis Rugianæ nobilitatis proceribus aduenisse perdocuit. Quos Absalon interposita fide naue exceptos, ac per omnia Arkonensium exemplo deditionem pactos, ad regis aduentum usque detinuit. Quo per omnia pactionibus assentiente, solo Iarimaro ex Rugianorum optimatibus assumpto, unà cum Suenone Arusiensi Karentiam pergit: reliquos quò tutius urbem peteret, per Esbernum fratrem epulis allectos, non ante reditum suum dimittendos curauit. Triginta solos domesticos milites secum habebat, quorum maiorem partem orantibus Karentinis ne quid rixæ per eius comites in urbe concitaretur remisit, fiduciaq; quàm familia abundantior ad urbem contendit. Hæc undique secus uoraginibus ac lacunis uallata, unicum palustri ac difficili uado aditum habet. Quo si quis incautis uiæ excessibus aberrauerit, in profundum paludis incidat necesse est. Hoc uadum emensis, prætentus urbi callis occurrit, hic ad portam ducit, mediusq; uallum

C ac paludem interiacet. Itaque Karentini quò deditionem suam concinniorem effi
cerent, sex milium numerum explentes armati sese portis effundunt, uiamq; no
strorum progressui opportunam suffixis humo cuspidibus, diuersa acie circunsta
re cœperunt. Quo aspectu stupentem Suenonem rogantemq; quidnam sibi ho-
stium uellet excursus, Absalon metu carere præcepit, eorũ egressionem ab obse-
quendi studio profectam docendo. Qui si nocendi animum gererent, facilius in-
tra urbem facinus exsequi potuissent. Quanta porrò illum fiducia præditum æsti-
memus, qui capitis sui potestatem armati hostis ancipiti arbitrio tam facile crede-
re non dubitauit? Sed & milites eius exemplo firmati, nec uultu nec ordine mu-
tato parem procedendi constantiam seruauerunt, plus spei in unius Absalonis
præsidio quàm metus in hostium multitudine reponentes. Transgressos uadum,
uiamq; uallo citeriorẽ aggressos, Karentini qui se hinc inde centuriauerant, humi
prostratis corporibus, perinde ac superos adorãdi officio uenerati sunt, exsurgen
tesq; eorum uestigia beniuolo studio consectari cœperunt. Iocundus Absalonis
ingressus, auido egressionis populo extitit. Neq; enim ut priuatæ rei legatus, sed
tanquam publicæ pacis minister excipitur. Insignis hic uicus triũ præpollentium
fanorum ædificijs erat, ingenuæ artis nitore uisendis. Iis tantum penè ueneratio-
nis priuatorum deorum dignitas conciliauerat, quantũ apud Arkonenses publici
numinis autoritas possidebat. Sed & hic locus ut pacis tempore desertus, ita tunc
frequentibus habitaculis consertus patebat. Quorum altitudinis tres ordines fue
re, infimo, medij, supremiq; ponderibus sustentamentum præbente. Quinetiam
tantæ consertionis angustiæ fuere, ut si tormentis in urbem lapides iacerẽtur, nu-
dam humum in quam conciderent non offenderent. Super hæc natus immũdicijs
fœtor cunctos urbis penates asperserat, nec minus corpora quàm metus animos
D cruciabat. Vnde nostris Karentinos obsidioni resistere nequiuisse conspicuũ fuit.
Neque enim eorum tam promptam deditionem ulterius mirari uoluerunt, quo-
rum tam arctam necessitatẽ liquidò peruiderũt. Maius fanum uestibuli sui medio
continebatur, sed ambo parietum loco purpura claudebantur, tecti fastigio solis
duntaxat columnis imposito. Itaq; ministri direpto uestibuli cultu, tandẽ manus
ad inferiora fani uelamina porrexerunt. Quibus amotis, factũ quærcu simulacrũ,
quod Rugiæuithum uocabant, ab omni parte magno cum deformitatis ludibrio
spectandum patebat. Nam hirundines quæ sub oris eius lineamentis nidos moli-
tæ fuerant, in eiusdem pectus crebras stercorum sordes congesserant. Dignum
numen cuius effigies tam deformiter à uolucribus fœdaretur. Præterea in eius
capite septem humanæ similitudinis facies consedere, quæ omnes unius uerticis
superficie claudebantur. Totidẽ quoq; ueros gladios cum uaginis uni cingulo ap
pensos, eius lateri artifex cõciliauerat. Octauũ in dextra destrictum tenebat. Hũc
pugno insertum firmissimo nexu ferreus clauus astrinxerat, nec manui nisi præ-
cisæ euelli poterat, quæ res truncãdæ eius occasio exstitit. Spissitudo illi supra hu
mani corporis habitũ erat: lõgitudo uero tanta ut Absalon supra primam pedum
partẽ consistẽs ægre mentũ securicula quam manu gestare cõsueuerat, æquaret.
Hoc numen perinde ac Martis uiribus præditũ, bellis præesse crediderant. Nihil
in hoc simulacro iocundũ uisentibus fuit, lineamẽtis impoliti cælaminis deformi-
tate sordentibus. Iamq; famuli maxima cum totius urbis exanimatione, tibijs eius
secures applicare cœperũt. Quibus abscissis, comitãte sono lapsus terræ trũcus im
pingit̃. Hoc uiso oppidani, Dei sui uiribus insultãtes religionẽ mutauere contem
ptu. Nec eius excidio contentæ, satellitũ manus ad Poreuithũ simulacrũ quod in
proxima æde colebat̃ auidius porriguntur. Id quinq; capitibus consitũ, sed armis
uacuũ fingebatur. Quo succiso Porenutij templũ appetit̃. Hæc statua quatuor fa
cies repræsentãs, quintã pectori insertã habebat, cuius frontẽ læua, mentũ dextera
tangebat.

A tangebat. Hæc famulorũ ministerio securibus icta concidit. Has statuas oppidani Absalonis edicto intra mœnia cremare iussi, preces imperio opponere cœperũt, orantes misereatur cõfertæ urbis: nec incẽdio obijciat, quorũ iugulo parcat. Nam si ignis ad uicina prolapsus, unum è tabernaculis corripuisset, ob eximiam conser tionem, uniuersa indubitanter conuelleret. Quapropter eas urbe egerere rogati diu repugnauerunt, quod se membrorũ quorũ ministeriũ imperio exhibuissent, numine pœnas exigente usum amissuros metuerent, contemptumq́ religione excusare pergebant. Ad ultimũ Absalonis monitu, Dei qui sibimet opitulari non posset potentiam floccipendere docti, spe impunitatis accepta, imperio ocyus pa ruerunt. Nec mirum si illorum numinum potentiam formidabãt, à quibus stupra sua sæpenumero punita meminerãt. Siquidem mares in ea urbe cum fœminis in concubitum adcitis, canum exemplo cohærere solebant. Nec ab ipsis morando diuelli poterãt. Interdum utrīq; perticis ediuerso appẽsi, inusitato nexu ridiculum populo spectaculum præbuere. Ea miraculi fœditate solennis ignobilibus statuis cultus accessit, creditumq́ est earũ uiribus effectũ, quod dæmonũ erat præstigijs adũbratũ. Sueno uero quo magis simulacra aspernẽda doceret, super ea cum à Ka rentinis eijcerentur sublimis cõsistere uoluit. Quo facto põdus cõtumelia auxit. Nec minus trahẽtes rubore quàm onere uexauit, domestica numina alienigenæ põtificis pedibus subiecta cernẽtes. Dũ hæc à Suenone gerũtur, Absalon tribus cœmiterijs in agro Karentino dedicatis, uespere Karentinã redijt: deletisq́ simula cris unà cũ Iarimaro profunda nocte ad naues peruenit, eumq́ secũ cœnitare coẽ git. Iamq́ Absalon ternas continue noctes absq; somno exegerat, adeoq́ oculorũ eius aciem uigiliæ debilitauerant, ut penè uidendi usum extinguerent. Sequenti luce scribæ & qui priuata principum sacra tractabant, sacerdotiorum ornamentis

B donati, regenerandæ per aquam prouinciæ ministerium præbuerunt. Item basili cas compluribus in locis moliti, priuatæ superstitionis tuguria, publicę religionis domicilijs mutauerunt. Eodem die pariter accipiẽdis obsidum reliquijs uacatum est. Quo tempore Pomeranorum duces qui Tetislauum regno exuendum, seq; Rugianæ rei dominium in præmiũ militiæ recepturos putabãt, postulata abeũdi licentia, amicitias hostilitate mutarunt. Quæ res ipsis postmodum ac Danis lon- gam belli discordiã interiecit. Vespere portu soluentes se ad proximam continen ti insulam appulerunt, illic regi septẽ æqualis magnitudinis arcæ, consecrata deo- rum numini pecunia refertæ, à Rugianis allatæ sunt. His peractis remittẽdæ ex- peditionis decretum uulgatur. Qua reuersa Absalon nouos sacerdotes nõ solum ordinis sui insignibus, uerumetiam commeatibus instructos, reuocatis prioribus in Rugiam delegauit, ne alienis impensis utẽdo populũ quem sacris documentis erudituri erant, in exigẽdis uitæ necessarijs onerarent. Nec prædicationis eorum ministerio miracula defuere. Siquidẽ cõpluribus debilitate corporis resolutis, per eorũ salutares preces bonæ ualetudinis habitus recuperatus est. Quod potius lu crandæ gentis respectu, quàm sacerdotũ sanctitati diuinitus cõcessum uideri po- test. A quibus etiã detractæ religionis supplicia uaria membrorũ strage grauiter exigebãtur, ut manifeste Deum & cultus sui præmium, & cõtemptus uindictam afferre putares. Ibidem quoq; nuper clarum inauditi generis miraculum incidit. Matrona quædã à uiro immerẽs adulterij insimulata, cum purgãdæ infamiæ gra- tia candenti lamine dexterã obtulisset, subitò ferrum quod exceptura erat perinde atq; innoxiæ manus contactũ fugiens, neglecto pondere sublime se extulit, pen- duloq́ motu gradiẽtis fœminæ incessum comitans, cum ante aram iactandũ erat, inter religiosam astantiũ admiratione proprio impulsu humi decidit. Ea res & mu lieris infamiã leuauit, & uisentiũ animos religioni proniores effecit. Nec temere quidem pudicitiã suam tam ancipitis argumenti iudicio credidit, cui corporis ani-

Præstigiosa miracula dæmonum.

Lamina candente pudicitia probatur.

C miq; fiduciam certæ ſynceritatis conſcientia miniſtrauit. Capta Rugia cum adhuc
piraticæ labes cunctos maris noſtri ſeceſſus fœdaret, ſolerti Danorum inſtituto
prouiſum eſt ut eorum claſſe recenſita, quarta quæq; nauis aduerſum maritimos
prædones quoad temporum habitus ſineret excubandi officio fungeretur, ſicq;
quorundam aſſiduitas uniuerſorum laborem abſolueret. Tantū enim commodi
gens noſtra in paucitatis cōtinua, quantum in multitudinis interciſa militia repo-
nebat. In quod munus potiſſimum iuuenes coniugiorum expertes legi placuit,
ne militiæ ſtudiū tori charitate torpeſceret. Iiſdem Abſalon & Chriſtophorus du-
ces adduntur. Qui domeſtici freti liminibus non contenti, etiam Rugiana littora
ac Leuticios ſcrutabātur anfractus. Ped idem tempus legati regis quos ut ſibi pa-
ternæ animæ ſanctitatem ſacris honoribus uenerari liceret Romam tranſmiſerat,
conſentaneas uoto literas retulerunt. Quibus cognitis rex omni Danica nobilita
te ſub edicto Ryngſtadium euocata, circa ſolenne Ioannis quod in æſtiuo ſolſtitio
colitur, & parenti cœleſtes honores, & filio regios celebrare cōſtituit, maxima cla
ritatis incrementa accepturum ſe ratus, ſi una eademq; luce ex ijs alterum ara, al-
terum corona donaſſet, ut & huius infantiam regnum reciperet, & illius ſpiritum
publica religio conſecraret. Sed neq; ſe ulla alia ex re tantū uoluptatis hauſturum
credebat, quàm ſi in filio maieſtatis ſuæ inſignia uiuus cōſpicere potuiſſet. Quin-
etiam naues à propinqua ſtatione reuocatas, longinquam agere iuſſit quo citius
profundæ barbariæ piratas offenderent, ante feriam quæ Ioannis cenſetur parti-
cipandæ ſolennitatis gratia reuerſuras. Diſcedentes quoq; præmonuit ne huius
generis piratas callidius quàm fortius confligere ſolitos repēte laceſſerēt, & qui-
bus id conſuetudinis ſit ut hoſtili claſſe ſuperueniēte nauigijs ſuis in littus ſubdu-
ctis, de induſtria citato curſu latebram petant, hoſtibusq; liberum inſtandi locum
D tribuant. Sed mox ut eorum nauigia ardenti remigum ſtudio paſſim littoribus ap
plicata conſpexerint, improuiſo recurſu latebris erumpentes eadem brachijs per
foros iniectis apprehenſa ſubducant, ſubductaq; nautis partim lapidum, partim
telorum nimbo obrutis ferro perfodiant, ac crebris foraminibus abſumant. Hos
itaq; tametſi fugere uideantur auidius inſequendos non eſſe, quorum non minus
fuga quàm impetus metui debeat: neq; terga præbentibus præpropere inniten-
dum, ſed potius & littus compoſito nauigationis genere petendum, & in aciem
iunctis patienter ordinibus deſcendendū. Hæc agentibus in expedito uictoriam
fore, quod inermes illi nudiſq; penè corporibus dimicantes, plus aſtu quàm ap-
paratu niti ſoleant. His monitis incaleſcētes ſe in Olandiam appulerunt. Verum
quanquam Sueones ac Dani inimicitias gererent, ne deſtinatam paganis cladem
Chriſtianis infligerent inſulæ parcendum duxerunt, religionis concordiam re-
gnorum odijs præferētes. Hic ab indigenis permixtos Eſtonibus Curos propin
quo in portu piraticam exercere perdocti, indicatum ſibi locum ut cuiq; nauiga-
tionis celeritas ſuppetebat, cum contemptu hoſtium, regij monitus immemores,
certatim ſubintrant. Quo uiſo, ſpeculatrix Eſtonum ratis remigio in altū exceſſit,
obuiaq; nauigatione diffugere quàm ſociæ claſſi uiſorum nuncium afferre ma-
luit. Quod reliqui piratarum experti, ſubductis in continentem nauigijs, de indu
ſtria ſe propinquæ ſyluæ fruticibus occultare cœperunt. Quorum commentum
Sueno Scolingus & Nicolaus Vuendilenſis haud callide æſtimantes, uehemen-
ti remorum impulſu concitatis nauigijs, cum uniuerſis remigibus littus inſiliunt,
ubi protinus fallaci Barbarorum recurſu excepti, diuq; cum iiſdem ſtrenue præ-
liati, neglecti regalis cōſilij pœnas exitio pependerunt. Quibus dum Touo Lon-
gus, & Eſgerus inſignes Abſalonis equites auxilio fore geſtiunt, quorum ſpiri-
tum protegere ſtudent ſociantur funeribus. Talibus ſociorum periculis Magnus
Scanienſis irritatus magis quàm territus, diuerſo littoris aditu ſimilē pugnæ euen
tum

A tum habuit. Horum omnium nauigia Barbari prius remigibus uiduata, mox securibus perfossa profundo merserunt. Has militum strages Christophorus contemplatus, temperato remigij cursu terris nauem abstinuit. Quæ cum fluctuante prora littori latus aduerteret, tanta saxorum ui ab hoste petita est, ut remiges sua tantum corpora munire contenti, aliena attentare nequirent, nec iam inferendis ictibus sed uitandis uacarēt. Hæc postquam Esbernus animaduertit, ne sanguis regius frustra sibi creditus uideretur, strenua nauigatione continentem petendo medijs se iaculantium saxis immersit, oneratumq; periculis iuuenem ab imminenti exitio nauigij sui interiectu seruauit. Quod protinus Barbari magnis uiribus appræhensum, uulneratis qui proræ præerant, in littus haud segniter pertrahendum curarunt. Esbernus cum se tribus spiculis ballista emissis, toties ictu fraudatum uideret, cōfracto tormento cuius usum frustra tentauerat, à puppi in proram armatus concessit, solusq; tot hostes aliquanto diei spacio mira animi corporisq; uirtute sustinuit. Tandem silicibus adeò contusus telisq; perstrictus, ut pedibus quoq; deficeretur, ægre puppi repetita consedit. Iamq; à comitibus desertus (nam cuncti, præter unum, pellente metu profundo se dederāt) postquam barbaros nauigium cuius iam latera dolabris perfregerant insilire conspexit, uirtutis pristinæ non oblitus, uiribus recollectis semel iterumq; ac tertio exceptos fugauit, telaq; in se congesta acerrime in hostem retorsit: auxilio sibi uertens quod in eius perniciem uis aliena contulerat. Ad ultimum hebetatis neruis, lassitudinis nimietate confectus, cum potius debilitati quàm hosti cedens resumendarum uirium gratia paululum gradum referre cœpisset, tam grauem lapidis ictum capite excepit, ut ante puppim penè exanimis collaberetur. Quem cum Barbari conscenso nauigio iacentem obtruncaturi concurrerēt, unicus eius comes cum uoce semi-
B animem suscitare non posset, dextera compræhensum erexit, solaq; consistentis imagine propinquas hostium cateruas reppulit. Tanta quippe fortitudinis eius experimenta fuerant, ut aspectu non minus quàm uiribus hostem terrerent. Postremo sensibus redditis, comitem percunctatus curnam ab eo fatigaretur: postquam nauigium Barbaris completū audiuit, pristino animi uigore, pulsis omnibus, in proram concessit, pugnaq; strenuæ ædita, cum uiribus propemodum absumptis ad malum regredi uellet, rursum semianimis concidit: perissetq; ni eum Christophori remiges ocyus naue exceptū seruassent. Quæ res cæteros in littoris accessione cautiores effecit. Eo nanq; prospectius abstinētes, eminus rem fundis iaculisq; gessere. Et quoniam rebus ulterius attentandis noctis propinquitas officere uidebatur, sumpto differendæ pugnæ consilio, ne qua Barbarorum ratis nocturno portus egressu clandestina fuga dilaberetur, excubijs obseruandum duxerūt. Igitur Barbari cum se tantæ classis obiectu cōclusos uiderent fortitudinem ex desperatione capientes, iam non de fuga sed uictoria cogitare cœperunt. Itaq; partim proprijs, hostiumq; nauigijs quibus potiti fuerant, partim syluestribus truncis arboreisq; molibus munitionē ad urbis instar ædificant, binos habentem introitus arctos admodum, angustijsq; difficiles, quibus quis ueluti posticis submissus irreperet: latera quoq; quæ ex nauigijs compegerant uelis in multiplices ordines conuolutis exterius imminebāt, propugnaculorum usum à telarum consertionibus mutuātes. Præterea alijs sectos stipites figendis ictibus exacuere, alijs littoralia saxa iactibus idonea legere curæ fuerat: & ne ulla ex parte remissis animis uiderentur, bacchantium more cantu choreisq; lætitiam simulabant, Danis tristem silētio noctem ducentibus. Tunc Lucas Christophori scriba nationis Britannicæ, literis quidem tenuiter instructus, sed historiarum scientia apprime eruditus, cum infractos exercitus nostri animos uideret, mœstū ac lugubre silentium clara uoce prorumpens, solicitudinem alacritate mutauit. Siquidem memoratis

E

C ueterum uirtutibus, nostros ad exigendam à sociorum interfectoribus ultionem
tanta differendi peritia cõcitauit, ut nõ solum mœstitiam discuteret, uerumetiam
cunctorum pectoribus fortitudinẽ ingeneraret. Dictuq; incredibile fuerit, quan
tum uirium in nostrorum animos ab alienigenæ hominis sermone manauerit. Di
luculo redito paucis ad prohibendã hostium elapsionẽ relictis, remoto ab eorum
castris spacio littus conscendũt, ne in ipso apparatu repentinos superuenientium
paterent incursus. Itaq; cultius armatis in acie præire iussis, ignobilibus quibusq;
subsequendi locum attribuunt. At Barbari non per acies sed passim munitione
delapsi, ingenti clamore ædito in pugnã prosilire cœperunt, existimantes Danos
strepitus uiribus perterrefactos primo cõgressionis impetu superandos. Tantus
autẽ clamoris eorum horror increbruit, ut in postrema acie collocatis non solum
metum, sed fugam incuteret. Verum à præcedentibus secus ac rebantur excepti,
non minore impetu castra quàm reliquerant repetebant. Complures ex eis cæsi,
solus è nostris Olauus guttur telo traiectus multoq; sanguinis profluuio debilita
tus, semianimis in littus refertur. Primus Nicolaus Sticonis filius uir genere & ui-
ribus iuxtà splendidus, defensam à Barbaris munitionem irrupit, sed in ipso mox
aditu uehementi fustis ictu exceptus procubuit. Quem Ako frater proprij corpo
ris obiectu protegere cupiens, dirum in gutture uulnus excepit. Quorũ fortitudi
nis uestigia cæteri insecuti, facto irruptionis gradu, cum contemptu periculorum
atrocius in hostem grassantur. Quibus etiam qui excubijs præerant superuenien
tes opem tulere, alij malis appositis munimenti fastigium transcendentes, ferendi
socijs auxilij studio hostilibus sese globis immergunt. Tanta autem in Barbaros
strages exercita est, ut ex ipsa eorũ multitudine ne cladis quidẽ nuncius superstes
reperiretur. At nostri prædæ participatione acta, refectisq; nauigijs, nobilium so
D ciorum cadauera salientes, ignobilibus ibidem tumulatis, in patriam referenda cu
rabant. Qua inita Vualdemarum apud Ryngstadium magna cum optimatum
frequentia regio apparatu feriantem reperiunt. Vbi Lundensis pontificis mini-
sterio cuius id exequendi officium erat, & patris eius ossa aræ traduntur, & fi-
lius septem annos natus Kanutus rex consecratur, regia in sella purpura uenu-
statur. Quibus debita religione celebratis, Helgo pontifex Asloensis, & Stepha-
nus Vpsalensis ab Erlingo missi, æditiore loco occupato pacem Noruagiensibus
benigno precabantur alloquio. Quam à rege eo potissimum die concedendam
esse monstrabant, quo & filium diademate, & parentem altario honoratum ui-
disset, tantum quod excellenti eorum facundiæ tributum est, ut Erlingo fami-
liaris colloquij aditus promitteretur. Ad quem Esbernus poscente Helgone,
nondum resanatis uulneribus legatus dirigitur, Erlingo & Iuaro Noruagiensi-
bus interim obsidum loco apud regem retentis. Multa illi in concione Erlingus
insolenter, hic multa Erlingo audacter respondit. Quo Erlingus domi suæ deten
to Vualdemarum allocuturus, Sialandiam, quatuor nauigijs Stephano Vpsalensi
comitatus, accedit. Quem cum Absalon nuper à regis in Iutiam proficiscentis co
mitatu magna classe regressus, Isorensi in portu aduentantem uideret, socijs quic
quam hostiliter conari uetitis, ne superuenientibus metus inijceretur tranquille
eius nauigationẽ excepit, quem etiam maiore classis suæ parte dimissa, ad regem
perduxit. Is cum prima colloquij die obiurganter exceptus de concordia despe-
raret, Absalonem per Stephanum orat, tutò sibi discedere liceat. A quo timidius
quàm si in patria foret sentire prohibitus colloquium repetiuit, pacemq; probatis
conditionibus impetrauit. Enimuero cunctis Noruagiensium magnatibus in ean
dem sacramenti formam obstrictis, iureiurando pollicitus est se filium regis Vual
demarum admodum paruulũ educationis officijs prosecuturũ, eundemq; prius
Noruagiæ ducem, deinde regni hæredem futurum, si filius suus Magnus absq; li
beris

A beris iusto matrimonio susceptis decederet. Quinetiam miles regis effectus, quotiescunque res posceret sexaginta Noruagiensium naues in eius comitatum expediendas promisit. Cuius pactionis tenorem Danorum fide laudata, domi postmodum in concione uulgauit. Quem Touo descendentem reducendi Esberni gratia proprio sequebatur nauigio. In quo profecturus Esbernus, munificentia gentis arcuum telorumque donis onustus abscedit. Cum ad Oddam prouinciam peruenisset, ex eius speculatoribus, regem expeditione Pomeraneã petiuisse, cognoscit. Iidem ab eo interrogati an ullos recenter piratas uidissent, quadraginta ferme nauigia ad insulam Syram appulisse denuntiant, præfati parum se nosse, negociatrix an piratica classis extiterit. His auditis Esbernus ut noctu inscios præteriret, neglecto syderis habitu quàm remotissime terras nauigando uitare constituit, piratico se conspectui subducere cupiens. Sed dum obscuritatis auxilium expetit, subitò collucentis lunæ fulgore proditur. Nam Sclaui serena nocte conspecto uelo, obiecta classe nauigantem excipiunt. Quibus conspectis Esbernus nautas arma capere, loricatosque suis in locis consistere hortatus, reliquos secum in proram perductos ex utroque nauigij latere spiculis hostem incessere iubet, ut salutem suam protegere necesse habentes, segnius alienam impeterent. Præcepit quoque cum primum classis obiectum, ueli beneficio penetrassent, eodem defensionis genere quo proram instruxerant se duce puppim communiant, obseruato ne quis præter eum inter præliandũ fandi licentiam usurparet, quo melius imperantis iussio exaudiretur. Quem si occidere contigisset, Touonis uererentur imperium. Hic si perisset, Esgero proloquium deferretur. Quibus prostratis, minimum pugnæ restaturum dicebat. Quo demum loricam sumere uolente, is qui gubernaculo præerat quo se sit protecturus inquirit, cum utraque manu circa gubernandi officium
B occupata, neutra necessariæ defensionis usibus aptare possit. Cui continuò Esbernus munimentum quod erat sumpturus tradidit, seque quàm gubernatorem hostibus inermem offerre maluit. Quo facto unius hominis corpus ferro, omnium uero mentes audacia instruxit, tantopere hostes à se contemni demõstrans. Quibus iuxta Esberni consilium obedienter ac strenue gestis, postquam classis globum aciemque perruperant, primus sequentium Sclauorum incursus ui telorum abigitur. Secundus aliquanto maiore conatu æditus, pari modo repellitur. Tertio Barbari tantam unius nauigij uirtutem mirati, cum quibus prælientur interrogant. Respondet Esbernus frustra nomina rimari, qui prædam occupare non possint. Hunc uocis iactum expertus Ericus Iurisij filius, uir generis clari sed cordis obtusi, quem fortè Sclaui illic captiuum habebant, quàm poterat clara uoce prædicauit Esbernum ab eis capi non posse. Quo audito seipsos nisi eo potirentur inuicẽ execrati, hostilis nauigij latera citra malum cõmunibus rostris impellunt. In quo conflictu complures ex eis exanimati sunt, Sialandensium nemine periclitato. Cumque uentus cuius non modicum auxilium erat, aliquantulum ex pristino habitu remittere uideretur, interrogatus à suis Esbernus, an uelo remigium adijcere oporteret, id fieri prohibuit, ne nauigationem metu conficere putarentur. Cumque Barbaros identidem firmatis animis pertinacius instare cognoscerent, perseuerãtiæ eorum metu, an silex intra nauigium suppeteret percontatus, postquam haberi eum animaduertit, malum conscendi, inque eius cacumine ignem extundi præcepit. Cuius facti acumine Barbaros sequẽtem classem imitari putantes, ab ulteriore sui insectatione cohibuit. Cum uelum extra prospectum hostium esse crederet, demisso eo domesticum in portum remigio peruenit. Ita non minus ingenio suo quàm sociorum uiribus adiutus partim à fortitudine, partim ab astutia præsidium mutuatus est. Interea rex Rugianorum classe auctus, perque ostia amnis Zuuinę Pomeraniam ingressus, Iulini oppidi ipso intacto confinia populatur. Deinde ad fluuium

C Iulino Caminoq; iunctum uniformem principijs ostijs bipertitũ, regia classe progreditur. Cuius nauigationem crebra sæpium obstacula à piscatoribus defixa difficilem faciebant. Pons quoq; prælongus Iulini mœnibus contiguus, media amnis intercisione transitiue coarctabat, citra quem impedimentis urgentibus pernoctatum est. Mane rex continentẽ aggressus, ex aduerso urbis in ripa australi pontem disijci iussit. Nec minori Sialandensibus piscatoreas sæpes conuellere studio fuit. Quos cum Iulinenses per occultum pontis transitum cimbis prolapsi propellere niterentur, Absalon qui simul cum rege ripam ascenderat, alienis nauigijs correptis opportunum eis præsidium attulit. In cuius clypeum coniecta tela inania cadebant, sociorum scutis immissas cuspides retentantibus. Cumq; eius nauigium huic spectaculo procul intentum, hortante rege propius accessisset, repulsis hostibus ingentiq; pontis parte conuulsa cæteræ classi nauigandi iter tribuitur. Quam cum oppidani prætereuntem scaphis incesserent, Absalon & Suno, cimbas suas sagittarijs completas eis obijciunt. Ancepsq; exercitatio erat nauiculis, uario tormentorũ genere decertantibus. Verum ut Iulinensibus oppidum, ita nostris classis refugio fuit. Ad ultimum cedentes oppidanorũ scaphæ, liberum classi progressum dedere. Quam cum Suno posterius sequeretur, quendam è Iulinensibus insolentius ripæ incursantem, eiecto ballista spiculo interemit: eiq; mox alium subuenire conantem simili ictu prostrauit. Quorum corpora totidem ocyus accurrẽtes, humeris suis excepta celerrime deportarunt. Cumq; nostros ob id factum unus ex oppidanis perinde ac sociorum necem maledictis ulturus acerbiore cõuitio insequeretur, proterue eum Guthskalcus agere prędicabat, quod dona quæ in alios ultro collata conspexerit, contumeliosa uerborum uiolentia assequi cupiat. Nam cum duos eorum pedites à nostris equites factos conspexerit, reliquos si propius

D accessissent, similibus equis esse donandos. Quo dicto non solum insectatoris petulantiam cõtudit, uerumetiam oppidanorum omnium insolentiam proculcauit. Inde ad insulam Crisztoam peruentum. Cuius incendio abstineri rex ut annonæ equorum alimẽtis necessariæ parceret, edixit. Proxime ad urbem Caminum permeato amne proceditur. Cuius septentrionali prouincia armis incẽdioq; uastata, prælium eius in ponte conseritur. Sub quem Sclaui per occulta uada repẽtes, lanceis inter rimas porrectis furtim nostros uulneribus appetebant. Cuius incommodi fraudem Danicarum illico scapharum frequentia dispulit. Pontis quoque fragilitas excidium minitans, amplius quàm hostis sæuitia in metu reponebatur. Igitur omissa urbis oppugnatione, Crisztoam reditur, ubi reducẽdæ expeditionis summa cum totius exercitus hæsitatione consilium agitantes, qua parte pontum repeterent ambigebant. Nam cum Pomeranorum lacus tribus ostijs in fretum decurrat, duobus Penensi uidelicet & Suuyznensi longinquitatis tædio fastiditis, propinquam Caminensis exitus breuitatẽ adire placuit. Quem Gero quidam regionis eius locorum peritus adeò uadosum incertæq; profunditatis asseruit, ut eum æstus duntaxat regressu suo meabilem faciat. Cuius cognoscendi gratia Absalon cum tribus nauigijs missus contigui maris sæuitia interpellante, profunditatis habitum excusse rimari non potuit. Hic fluuius ubi lacu emanat, contractiore alueo stagnat. Progressu uero suo supra amnis modum latitudinis incremẽta suscipiens, eximiam paludem aut facit aut inuenit. Rursum ubi pelago influit, pristinæ cõtractionis mensuram resumit. Quanquam uero classis regia Absalonis reditum operiri deberet, nauigationis ardore præcepti oblita, imperio festinationi posthabito ad idem amnis diuerticulum procurrit, ac seipsam proprio ductu difficilimis aluei locis inseruit. Cuius cum Christophorus terga custodis more postremus tutaretur, insultantibus Sclauorum nauigijs haud facilem fluuij ingressum habuit. Quod attentationis genus partim uiribus suis, partim sociorum auxilijs propulsauit.

A sauit. Cumq; rex eodem die Iulinensis prouinciæ denuo inuadendæ consiliũ agitasset, Absalon concubia nocte opportuna ascensui loca scrutatus, ubi solidiorem fundi situm aduertit, illic aut palos fixit aut harundines ripæ iunctas nodis signauit, posteraq; luce easdem indiciorũ notas secutus, exponendis equitibus facilem continentis aditum præmõstrauit. Qui cum Magnum Erici filium diurnæ excursationis agendæq; prædæ sociũ haberet, eumq; incautius euagantem ab hostibus prope interceptum, quanquam à rege uicorum incẽdijs insistente reuertendi imperium accepisset, charitatem obediẽtiæ prætulit, Magnumq; partim nauali, partim equestri hostiũ militia arctissimo in loco cõclusum, e uestigio cõcitato agmine superueniens imminẽtis exitij periculo liberauit. Nec ingratus auxilij Magnus, salutem suam se ei debere cõfessus est. Ad hæc ingentes seruatori grates exsoluit, seq; etiam spiritum suum si necesse foret eius saluti impẽsurum promisit. Verum Absalon memor hanc opem à se latam aduersum regis imperiũ esse, ne tristiorem eius uultum experiretur, gratiam quam contemptu læserat prædæ obiectu recuperare constituit. Igitur pecorũ ordines præ se agi, captiuosq; in castra præcedere iussit, eoq; aspectu permulsos regis oculos in aduentum suum sereniores effecit. Is nanque cognitis, Absalonis operibus spolijsq; conspectis iram quam contemptui inflixit uirtuti remisit, eumq; leui repræhensionis genere uenientẽ excipere contentus fuit. Repetita classe anceps educẽdæ eius consilium fuit. Alij siquidem medias faucium angustias ad commodum nauigationis ligonibus patefacere, strictasq; fluuij partes fossorum opera ampliandas censebant. Sed quia manifestum erat futurum, ut arenis maritimo æstu appulsis fossa obstrueretur, opus attentatum non est. Alij naues subiectis trabibus communi ui in portum pertrahendas duxere, equitatu utrinque ripas tuente. Rugianis solis sex paruulas rates hac arte

B educere contigit, cæteras uero oneribus admodum impeditas disiungi quàm abstrahi facilius fuit. Igitur cum nostri infinito procedendi ardore aliquandiu fauces frustra tentassent, reuocãte rege ægre cœpto cesserũt. Tanta omnes (Absalonem excipio) hoc exitu utẽdi auiditas stimulabat. Is nanque explorato amne, faucium profunditatẽ nauigijs inaccessam fore compererat. Interea Kazymarus imperita nostrorum secessione gauisus, claudẽdi amnis gratia quinquaginta nauium classem eius principio obijciebat, ratus nihil hostium fortunæ præter mortem aut captionem residui fore. Insignes ei sagittarij Konon & Cirinus fuere, ab Henrico in Sclauorum auxiliũ, Danorũ odio missi. Bugiszlauus quoq; cum equestribus copijs superueniens, nauigijs in supplementũ fratri transmissis, Iulinẽses quod cum nostris acie non conflixerint ignauiã eis obiectando cõtempsit. Quæ res adeò Iutensium animos metu confecit, ut Absalonem ueluti concione circundatũ palàm conuitijs aggredi deforme non ducerent, eius ductui imputantes quod propriæ festinationis impulsu commiserant. Quinetiã muliebriter & quasi per lamentum queri cœperunt, olim regum consilia ad illustrium uirorũ arbitrium pependisse, nunc in stolidissimi cuiusq; monitis sententiaq; cõsistere. Enimuero Danis eo loci peruentum esse, unde reditus spes præsumenda nõ sit. Quamobrem pauca nauigia q̃bus rex ac principes dilabi possent, publico conamine extrahi oportere, ne Danorũ uires ac nomen uno temporis momento funditus collaberentur. Quam insectationem Absalon adeò patienter ac moderate tulit, ut nihil ex cõsueto mentis aut uultus habitu deponere uideretur. Idq; solum monere cõtentus fuit, ut eas tantũ ad præsens uoces profunderent, quarum in futuro meminisse non pudeat. Huic fortè obtrectationi Scorro Vuaggnonis filius interueniens, primũ ob confusas populi uoces, cuiusnam rei mentio haberetur liquidò exaudire non potuit. At ubi cessante iurgio, remissoq; strepitu, Absalonem maledico astantiũ sermone lacerari cognouit, Desipitis, inquit, commilitones, pijssimi ac ualẽtissimi uiri indu

C ſtriam tanquam ſcelus aliquod aut flagitium obſcœna uerborum petulantia pro-
culcãdo, ignauasq; & indignas fortibus uoces in eius conuitiũ muliebriter iacien
do. Neq; enim ſtrenuam ac fortem operã iniqua æſtimatione penſare fas eſt. Ipſo
ſiquidẽ ductore eas terrarũ partes armis luſtrauimus, quas ne aſpicere quidẽ ma-
ioribus noſtris contigit. Et ſanè principibus ductandi, militibus ſequẽdi ius com-
petit. Ergo nos proprijs niti, alienis uero imperijs regi conuenit. Neque enim ab
eodem & defendi & ductari debemus. Quapropter nos illi grates habere par eſt,
qui fortunas ſuas toties pro noſtra præda uictoriaq; deuouit, cuiuſq; nunc fortiſſi
mo ductu eo neceſſitatis peruenimus, ut ſalutẽ armis protegere debeamus. Iam
enim patriã ac penates affectãtibus, ante hoſtiũ oculos conſpicuum uirtutis opus
ædere neceſſe eſt, reditumq; probitatis actibus impetrare. Has autẽ populi noſtri
querelas, à ſumma animorũ trepidatione profectas quis dubitet? Sed prô dolor
quid cauſæ eſt quod tot illuſtrium uirorũ præcordia tam repente fiducia defecit,
ignauia occupauit? Quid nobiſmetipſis nullo concutiente metum parimus, abie
ctaq; ſpe ſine periculo trepidamus? Corporibus integri ſumus, neq; nexus neq;
plagas experti. Dextris enſes geſtamus, nihilq; robori noſtro inopia aut clades
detraxit. Agè tantam fortunæ incolumitatem uirili mentiũ robore proſequamur.
Meminerimus nos exercitatos, nõ imbelles fœminas eſſe, & inter penè inermes
hoſtes, ſumma cũ armatura uerſari. Certe ſi claſſis noſtra aut naufragio aut incen-
dio periſſet, nihil impedimenti eſſet quo minus per medios hoſtes patriam equis
repeteremus. Mittite ergo trepidas ignauasq; uoces muliebriter auribus tantæ
concionis inſerere, exſurgentesq; animis hebetatos fortitudinis neruos priſtina
uirtutis fiducia recreate. Talibus aliquandiu monitis inſiſtens, potius obtrectan-
tium ora cohibuit quàm animos correxit, depreſſitq; iurgiũ exhortãtis autoritas,
D quod ei ſumma pietas ac præcipua fortitudo maximã ſociorũ gratiam conciliaue
rat. Interea Kazymarus claſſis noſtræ potiendæ ſpe admodum incitatus, ſimulan-
dæ fiduciȩ gratia tentorio in ripa defixo, aureis argẽteiſq; poculis ſibi ac militibus
merum propinari conſtituit. Cuius inſolentiæ faſtum, fugatus poſtmodũ rubore
mutauit. Interea Vualdemarus principes à claſſis pertractatione reuocatos, cu-
ratis corporibus ad ſe coire iubet. Quos cum intra nauigium ſuũ frequẽtes adeſſe
cognoſceret, quid factu potiſſimum ducant inquirit. Quibus reſponſum nõ dan-
tibus taciturnitatem miratus, cauſam eius exponi præcepit. Tunc quidã, hæſitan
tibus cæteris, pueros ei in conſilium adhibendos dicebat, quorum præcipue mo-
nitus ſectari ſoleat, ut quos duces elegerat etiam reduces habeat. Qua uoce Vual
demarus Abſalonis ſibi familiaritatem exprobrari cognoſcens, nõ moris eſſe, in-
quit, fortes uiros inuicem ſe muliebriter repræhendere, quin potius ubi publicæ
neceſſitati conſulitur, priuatas lites faceſſere oportere. Sed neq; hominem qui ab
ipſis imperitiæ damnetur, ſi conſultus fuerit reſponſionis ignorãtia ſilentiũ actu-
rum. Intuensq; Abſalonem quid ſuadeat rogat. Ille conſiliũ in expedito eſſe, cum
eo regi libitum foret uti pronunciat. Quæ enim alijs impedimenta atq; obſtacula
uideantur, diſpulſu facilia fore, neq; aut nauium obiectum aut equitum incurſum
morari poſſe, quo minus ea parte egreſſus pateat, qua aditus fuerat. Regem quip
pe expoſitis in continentem equitibus, protegendæ claſſis gratia ad ipſas fauces
ſecedere debere, eoq; nauigia nonnulla loricatis remigibus inſtructa cæteris ſin-
gulatim præire, & claſſem hoſtilem cum primum frequẽtium comitatus affuiſſet
irrumpere. Ridentibus cunctis & an ipſe præuius fore uellet percontantibus, uo
lo, inquit, ne fortius dixiſſe uidear quàm feciſſe. Etenim audaciũ conſiliorum au-
tores, quod ore ſuadent manu proſequi conuenit. Delectatus cõſilio rex, Abſalo
ni naues, remigesq; quos poſceret expediri præcepit, ac protinus ripam ſtipatis
equitibus petens ad amnis principium properauit. Quò Kazymarus eminus ad-
uentare

A uentare conſpecto, relicto ocyus tabernaculo ad claſſem trepido curſu ſe retulit. Septena delectu habito nauigia procurantur, eademꝗ loricato remige exornantur. E quibus bina Abſalonis fuere, totidemꝗ Esbernus ac Suno ductabant. Reliquis tribus Thorbernus, & Olauus, & Petrus Thorſtani filius præerāt. Cumꝗ Abſalon cætera claſſe ſeriatim ſubſequi iuſſa nauigio primus incederet, ignotum amnis diuerticulum infenſo nauigationis compendio penetrauit: cuius reliqua nauis gubernantis errore ſubitò uadis inſedit. Sed hunc deuiæ nauigationis exceſſum, detruſa arenis puppe remigum uelocitas porrexit, ſtatimꝗ barbara claſſis ceu uentis correpta paſſim dilabitur. Cuius fugam Dani magnis ac lætis uocibus inſecuti, diſciſſum ſaxi uinculum effuſo clamoris gaudio prædicabant, deꝗ accuſatoribus Abſalonis ueneratores effecti, ingenti gratia ipſi relata, contumeliam laudibus redemerunt. Sed & eius animus moderationis & conſtātiæ uiribus præditus, mobilis uulgi adulatione extolli parui habuit: tantumꝗ ſe in deſpiciendis laudibus geſſit, quantum in contemnendis uituperijs egerat. Tantulo negocio tam ingens periculum diſpulſum eſt. Bina Sclauica nauigia remigum metu deſerta, apud Criztoam à noſtris excepta ſunt. Tertium ſubſtantibus aquæ palis affixum, ſociorum ſuccurſu ſeruatum eſt. Cumꝗ rex citatis equis Iulinum petiſſet, Bugiſzlauus circa pontis refectionem ineundæ urbis ſtudio occupatus, conſpectis Danis operam fuga mutauit. Adeò illum ſubita animi trepidatio priſtinæ dictorum ſuorum inſolentiæ obliuiſci coëgerat. At rex confeſtim refecto ponte tanquam hoſtium opera cõſummaturus, in auſtralem ripam equites traiecit, quò facilior exoneratæ claſſi inter amnis conſepta progreſſus pateret. Quò poſtquam Abſalon ſubſequenter nauigia ductando peruenit, ne eadem Iulinenſes ut ſoliti erant inceſſerent, inſtructam ſagittarijs ſcapham conſcēdit, eamꝗ medio inter ur-

B bem & claſſem amne direxit. Verum oppidani nimio timoris hauſtu perculſi, anxia cum deſperatione totius militaris fiduciæ uacui, mœnibus ſuis incluſi latebāt. Pertranſitis impedimentis nauigijs equi redduntur, defeſſaꝗ remigio claſſis in portum colligitur. Cumꝗ Abſalon ac Suno conſueto excubandi officio poſtremum fixis anchoris locum cepiſſent, ueriti ne eorum nauigia uento circunferēte ſolo propius adacta, nocturnæ equitum irruptioni paterent, conſcenſis nauiculis quantum ripa à profundo diſtaret curioſa amnis colluſtratione explorare cœperunt. Interea quidam è Iulinēſibus mero ſolutus, ſed uenuſta admodum clientela ſtipatus ripam inſolentius obequitando petiuit, benigneꝗ eis Guthſcalco interprete locutus, atque obſides pacis poſtero die dandos pollicitus, reliquijs rerum parci, prædaꝗ abſtineri popoſcit. Quo diſcedere uolente, equo inſolentius ab eo per iactantiā concitatus ſubito lapſu corruit, eumꝗ uehemēti ictu humo inflictū, penè exanimem proſtrauit. Hunc ſatellites ueloci accurſu iacentē attollere fruſtra conati ſunt: quippe cuius ſenſus halitu intercluſo magnitudine caſus ſopiti uiderentur, noſtrorū uero ſagittis petiti capiendū hoſti herum liquerūt. Qui protinus à uernulis Abſalonis in ſcapham cõiectus, ad Liburnā defertur, ubi uiſu demum motuꝗ corporis recuperato inter ſuos ſe conſtitutū exiſtimans, aſſidentes oſculo amplexuꝗ petebat. Quo errore riſum ſpectātibus ſuſcitauit. Interea rumor falſò diſperſus exercitū ſubit, hoſtes impediēdi exitus ſtudio Suuynenſia oſtia crebris occupaſſe nauigijs. Cuius opinionis fidem idem Barbarus rumorem falſitatis arguendo leuauit, præfatus excuſſum ſibi exploratumꝗ fore Sclauicum robur Danico adæquari non poſſe. Quod ſi Pomeranorū uires Polonenſibus ſociatæ ferro cum Danis decernere debuiſſent, malle ſe tutiusꝗ poſſe Danicas partes ꝙ aduerſas fouere. Cæterum ſi Polanis ac Sclauis cõtra Danos dimicaturis etiā Saxonica acceſſiſſent auxilia, neſcire ſe quam partem uictoriæ propiorē eſſet auguraturus. Qua aſſeueratione, noſtros ad capeſſendā cum hoſtiū cõtemptu nauigationem,

C alacriores effecit. Tanta autem timoris uis Sclauorum animos hebetauerat, ut ne extremos quidem sicut olim consueuerant, incessere tutum duceret. Petrus quoque cognomento Toddo cum nauigium suum palis illisum rupisset, eiusque reficiendi causa abeuntem sociorum classem relinqueret, tempus reparationi impensum ut solitarius ita omnis periculi immunis exegit, refectaque puppe subsecutus socios, nemine lacessente per tutam & liberam nauigationem ad classem peruenit. Adeò Sclauorum petulantiam, pristini metus reliquiæ castigabant. Ergo inconcussus peractæ expeditionis reditus fuit. Residuum anni ocio tributum est. Interea Kazymarus & Burgiszlauus Danicarum uirium metu Henrico se subdunt, regnumque suum hucusque liberum Saxonici muneris faciunt. Ergo dum ex hostibus alterum metuunt, alterius iugum sumpserunt, auxiliumque petendo antiquæ libertatis beneficium amiserunt. Sed Vualdemarus Saxonicam opem frustra à Sclauis petitam iudicans, utroque hoste contempto, cum instructa classe Stitinum ueterrimum Pomeraniæ oppidum petit. Huius nauigationis præcessor Absalon, benigni erga Stitinenses animi ductorem habebat. Cuius fraude per Oddoræ amnis dispendia abductus, cæteris rectam & compendiariam nauigationem sequentibus, mutato ordine postremus ad urbem peruenit. Est autem Stitinum eminentis ualli sublimitate conspicuum, insuper natura arceque æqualiter munitum, ut inexpugnabile penè existimari possit. Hinc mos prouerbij sumptus, eos qui se tutos inaniter iactant, Stitini præsidio non defendi. Huius tamen urbis expugnationem Dani spe uiribus maiore complexi, cum materiam eius partim incendij capacem animaduerterent, constructas uirgis crates admodum breues, ob iacula uitanda uelut scuta præ se gestabant, ijsdemque freti ligonibus aggerem petere cœperunt, tutius intra cuniculorum latebras ignem sparsuri. Rex interim oppugnationem orsus muralibus machinis omissis coronam
D admouit. Solis sagittarijs ac funditoribus excelsa mœnium propugnacula appetere possibile fuit, aditum fastigio negante. Fuere tamen ex iuuenibus qui gloriæ studio summa mœnium clypeis tantum protecti conscenderent. Alij contiguas solo portas cõtemptis propugnatoribus cominus securibus tentant, minusque eis quàm procul agentibus periculi fuit, quod tanta telorum uis in hostes undique congerebatur, ut ab ijs non nisi remotiores cerni impetique possent. Quo euenit ut audacia salutem, ignauia discrimen afferret, tutioresque propinquitas quàm remotio præstaret. Econtrario Danorum armis non magis propugnatores ipsi quàm cæteri intra urbem populares opprimebantur, ancipiti iactu ualli consepta transcendentibus telis. Nulla res oppido magis aduersum oppugnantium multitudinem quàm defensorum paucitas nocuit, utpote quorum bellicus labor successionis auxilium non habebat. Præfectus urbis Vuathyszlauus erat, qui & ipse Bugiszlauo & Kazimaro sanguine contiguus habebatur. Huius animus nihil penè cum ciuium ingenijs commune sortitus, tanto amplificandæ exornandæque religionis studio flagrabat, ut Sclauico sanguine æditum, barbarisque moribus imbutum negares. Siquidem ut patriam superstitioni deditam ab errore cultus reuocaret, exemplumque ei corrigendi credulitatis proponeret, monachalis uitæ uiris è Dania adcitis, in latifundio suo sellam exstruxit, eamque multis & magnis stipendijs locupletauit. Qui cum lassatis pugna socijs urbem captioni propinquam animaduerteret, hostium sæuitiam ueritus, offerendæ deditionis gratia pacem petiuit, acceptaque fide protinus à paucis consortibus funiculo submissus, regia castra petere non dubitauit. Quo uiso, Danorum populus languidius pugnam exercuit, periculis suis regi pecuniam emi, seque eius cupiditate uictoria pariter ac præda fraudari conquestus. Quo rex animaduerso, demendæ notæ cupidine urbem equo circuiens, milites ad insistendum hortari cœpit. Postquam multo labore ædito cassam ac difficilem oppugnationem aspexit, reuersus in castra Vuartyszlauum admittit. Cuius precibus motus

dedendi

A dedendi potestatem oppidanis indulsit, pecuniamque quantam ægre uniuersa Sclauia exsoluere posset cum obsidibus pactus, statuit ut urbem Vuertyszlauus à se in beneficium receptam tanquam regium munus, consortio Sclauicæ dominationis eriperet. Igitur reuocatis ab oppugnatione militibus neque capi urbem neque diripi passus, signũ suum propugnaculis affigi præcepit, receptæ deditionis indicia præbiturum. Illic cernere erat uallum ab imo in summum ita sagittis undique consitum, ut arundine concretum putaretur. Quas nostri ingenti studio lectas pharetris reddiderunt. Post hæc nauigationem remensi, capto Lyubino Rugiam reuehuntur: & quoniã Rugianæ piscationis tempus superuenerat, in cõmune consultum est eò loci tertia totius classis parte excubias ordinari, ne publicis alimẽtis petendis hostilis uiciniæ metus officeret. Huic manui Kanutus Priszlaui filius à rege præesse iussus, deformiter imperio repugnauit, præfatus se nihil præter angustos Lalandiæ fines in Dania possidere, eosque tanti non esse, ut pro ijs tuendis seipsum indubitato periculo obijcere cupiat. Cæterũ id negotij iustius ad pontifices quos solos rex arbitros habeat pertinere, quod tanto indignius ad se referri, quanto remotiorem à regis familiaritate gradum obtineat. Tam impudẽti iuuenis responso percitus Vualdemarus, exigua illum beneficia (quod exiguis dignus sit) accepisse respondit, de cætero se efficiente spoliandũ magis honoribus quàm beandum. Sed nec eum pontificũ familiaritatẽ inter probra ducere oportere, è quorũ numero reperire facile sit, qui præsens negotiũ suo ductu finire non abnuat. Ita Kanuto imperium detrectante Absalonem accersit, eique Kanuti responsionem exponit. Deinde an naues quibus ipsum præesse oporteat instruxisset, perquirit. Contrà Absalon interrogato, an ea res pontificum opera absolui posset, suam cupidius offert, prædicando consentaneum desertioni opus fore, regem periculis relictum reditum affe-
B ctando dimittere. Quem Vualdemarus ob responsi uirtutem impensioribus uerbis laudatũ, Kanuti moribus dissimilem prædicabat, quod ille imperio parere non audeat, hic iussum ultronea suimet oblatione præcurrat. Regressus à rege Absalon, amicis è Sialandia denũtiat ne eo torpidius remansuras naues instruant, quod ab ipso ductari regique debeãt. Primus Thorbernus incunctanter se comitem eius futurum respondit, cuius succursu quondam patriam exuli sibi redditam esse meminerit. Petrus quoque Thorstani filius non sine magno rubore eum à se deseri posse, quem & necessitudinis & matrimonij affinitate cõtingeret, prædicabat. Cuius comitandi Suno non minus sibi quàm ipsis debitum incumbere professus est, quod ei intima iunctus propinquitate noscatur. Esbernus quem solum fratrẽ habebat, comitatu suo orbandũ negabat. In hunc modũ tota penè Sialandensium classis condixit. Quo cognito rex non solum ipsis, sed & Absaloni grates habuit, qui sibi tam propensum ciuium fauorẽ, uirtutis meritis peperisset. Igitur Absalon post regis discessum ad tuẽdos Rugiæ fines relictus, non tam tutam incolis euagationem quàm securã ipsi Daniæ quietẽ præstitit, Pomeranorũ classe patriæ terminis excedere non audente. Huic Sueno Arusiensis cum aliquãta Iutensium manu uoluntarius operum comes ac socius fuit. Eo tempore princeps Rugiæ Tetysclauus cum Iarimaro fratre superueniens, gratijs Absaloni actis, tum ei, tum cæteræ classi suffecturos excubijs commeatus benignissime præstitit, eisque inter nauigia diuidẽdis, industrios ex nostris uiros præfici postulauit. Sed Iutis allata passim & sine distributione rapientibus, Absalon hac munificentia ulterius uti noluit, excepto quod halec è captura sibi deferri constituit, ne obsequium iniuria rependeretur. Inde domum repetiturus, apud insulam Thynnam sequacem Iutorum classem dimittit. Quorum incautior pars dum australia Fioniæ latera præteruehitur, apud urbem à Kanuto Priszlaui filio conditam, piratis obuijs terrestri sibi fuga consuluit, nauesque suas metu deserere, pudori non duxit. Qua fama accensus Absalon con-

C tracta ocyus classe, magno scrutandi studio loca quæ maxime piratis familiaria no uerat, indagabat. Igitur opacos insularū anfractus, & abstrusos maris angulos assidua nauigatione rimatus, miseras captarum nauium reliquias tristiaq; prædæ uestigia repperit. Quarum inuentu ultionis auidior redditus, diuisa classe separatim lustrationis officium peragi iussit: ipse ad insulam Mansuetam cum potiore Sialandensium classe concessit. Iamq; præuiæ nauigationis excursu sociæ classis conspectu excesserat, cum forte quidam in destinato consistens littore, crebra pilei uentilatione colloquium eius expetere uidebatur. Quem magnæ rei nūtium arbitratus, incognita ex eo cognoscendi cupidine, uelo posito terram cimba petiuit. Agnitiq; eminus hominis fidem prima uoce damnauit, quod egressę nuper à Sclauis piraticæ parum eo præscius fuerat. Is nanq; bissenas nummum libras annuatim mercedis loco pactus, quoties quatuor plures ue piratici Mioparones Daniam petere statuissent, indicia ad Absalonem se delaturum promiserat. Cuius non alia saluandi promissi ratio extitit, quàm quod ante pactionem secum initam piratas profectos asseruit. Idem Absalonem quorsum tenderet percōtatus, ut comperit domos repetere uelle, tunc deniq; expeditionē ab eo solui cum inchoari debuerat, astruebat. Iam quippe à Sclauis aduersum Daniam ingentem classem esse contractam. Quod ut cognitum sibi compertumq; fore, ita ambiguum extare quisnam Daniæ partes hoc paratu petere destinauerit. Aestuante Absalone & quo se hostes effusuri essent prædiscere cupiente explorationem promittit, præquisito quo nuntium referre debeat. Absalon promōtorium Monense designat, rogatq; tempus quo obuium mittere debeat: ille diem sextum definit. Nec diutile moratus abscedit, priusq; conspectum fefellerat quàm comes Absalonis classis appelleret. Nostrorum siquidem præsentiam perosus repente dilabi curæ habuit, ne re cōperta proditi ciuium consilij, morte aut exilio supplicia lueret. Nec rem Absalon tacitè

D habuit. Siquidem acceptum nuntium uenienti sociorum classi, suppresso autoris uocabulo, publicauit, præfatus tunc à se domos repeti cum classem exeri satius foret. Ignaris cunctis quo nam id autore compertū haberet, tantamq; eius pręscientiam admirantibus: bifariam optione diuisa deliberare eos iubet, aucta classe an contracto equitatu uenturum hostem repellere mallent. Quod si neutrum probent, uel littorum incolas quò minus piratarum sæuitiæ pateant, proprijs relictis tutioribus recipi locis iubeant. Igitur magnates concordi sententiarum uoto neque incertam hostium appulsionem equitatu excipere promptum, neq; littorale uulgus ad interiora reijcere speciosum ducentes, nauāliter confligendum decernunt. Igitur portubus augēdæ classis gratia repetitis, remiges uelata nauigia dimittere iussi, passim ad petendos alterius expeditionis commeatus discurrere cœperunt. Absalon ob nonnulla negotia Roskyldiam proficiscitur. Quem inde reuertentem hybernum subito frigus excepit. Cuius tanta uis fuit, ut etiam aquas repēte crustaret. Cumq; Sialandensium populares contractis alimētis, onustos commeatibus currus nauigia repetendo ductarēt, tanta glacialis luti moles rotarum orbes implicuit, ut prorsus gyrare non possent. Quippe pertinax gelu ueluti glutino quodam lignis limū astrinxerat. Quo euenit ut curruum rectores ijsdem relictis iumēta oneribus subderent, ipsiq; pedestrium ductorum officia subirent. Quorum ocreas gelatæ sordium tabes supra quàm tibiæ ferre poterant, onerabant. Hos cum Absalon equo præteriēs miseratorijs uerbis prosequeretur duraq; pro patria perpeti prędicaret, responderunt maioris ærumnæ esse captiuū piraticis in transtris considere, plusq; se ex præsenti labore uoluptatis quàm amaritudinis capere. Igitur expeditionem orsus cum prope Monam uenisset, obuium accipit, quem nuper ad eiusdē insulæ promontoriū nouarum rerum ex Sclauo cognoscēdarum causa transmiserat. Illic accepit classem Sclauicam Suualdensi in portu morantem, petēdæ Monæ propositum

A situm gerere, in australi ipsius littore equites, pedites in septentrionali ædituram, nauigia uero Kyalbyensis sinus anfractibus immissuram. Quam idcirco copias spargēdas duxisse, ne incolis ullus fugæ locus admitteretur. Quo comperto, optimum arbitratus est tranquillo nauigationis genere Coztam petere: nec prius ab ea diuertere quàm classis hostica seipsam ex consulto prædicti sinus angustijs insudisset. Cui si inopinatè superuenire nequeat, reliquas hostium copias occupatu facilimas autumabat, quibus nullus absque nauigijs reditus pateat. Sclauis segnius agentibus, dilationem miratus Falstriam petit, ibiq; è tota classe bina nauigia legit, quibus hostium actus speculari præcepit. Horum alterum Sialandēsibus, alterum Falstrensibus instruere iussum, statuto, ut si eadem ab hoste capi cōtigisset, reliquæ classis impensis redemptio taxaretur. Quod audiens qui à Sialandensibus in alterius nauigij regimen adcitus fuerat, operam se daturum asseuerabat, ne redemptionis beneficium captiuitatis iniuria pacisci necesse habeat. Quod non ignauiæ causa officium detrectando, sed uigilantis industriæ fiducia securitatem præsumendo astruxit. Verum Absalone Coztam regresso, Guemmerus quidam conuiuio Falstrensibus præbito, nauem quæ speculandi gratia ab eis expediri debuerat, epularum dulcedine retētabat. Siquidem humanitatis specie fraudem occultans, omnium sobrietatem eximio potionis onere fatigatam, ad salutare Absalonis imperium exequendum, lentam nimis inhabilemq; reddiderat. Is Guemmerus nimia Sclauorum familiaritate corruptus, nostræ gentis consilia latenter eis prodere consueuerat. Eodem quoque tempore Sialandensium classem corpore magis quàm animo secutus fuerat. Ad cuius penates Sclaui iam portu Suualdensi petendæ Falstriæ proposito egressi, præmittunt qui ipsum super Danorum negocijs secretius percontentur. Tunc uero Guemmerus ab Absalone in classem uocatus,
B patriæ excubias specie, re uera insidias exhibebat. Qua de re nuntij per eius domesticos certiores effecti, maturè suis quæ acceperant indicant. Ea res Sclauicæ classis cœptum propositumq; frustrata est. Itaque cæteris rebus omissis ad sinum, quem uiridem uocant, appellere contenti fuere. In cuius littore crucem religiosa ab incolis cura constructam excidere adorsi sunt, insigni stipitis ruina maiorem piraticæ gloriam habituri. Cuius sacrilegæ temeritatis supplicia postmodum turpissima fuga, tristissimoq; naufragio pependerunt. Falstrensibus quoq; hesterno mero saucijs superuenissent, ni Sialandicus speculator inter remos ægre delapsus, ebrijs somnum clamore depressisset. Per quem Absalon cognito hostium occursu, noctu Inguarum & Olauum probatæ solertiæ uiros leuibus nauigijs ex insula Boka ad speculandū eorum consilium dirigit. Quibus profectis eorundē reditum præstolare non passus abscessum prosequi statuit, præcurrendos potius quàm imitandos existimans, ne longa nuntij expectatione cuncta tardius exequeretur. Meminerat siquidem moris esse Sclauis exercitum ducturis, antelucanos amare procursus, rebusq; celeriter confectis festinis studere regressibus. Quos ne tardius aggrederetur remigium maturius instruit, unà speculatoris ac ducis partes acturus. Quem Sclaui diluculo conspicati, aduētanti cunctas nauium suarum puppes opponunt, proris in altum auersis perinde ac fugæ non prælio consulturi. At ubi Sialandensium signum enituit, uehementi remorum conatu parem fugam intēdunt, corpore uiros, animo fœminas exhibentes: nec ægre Absalon fugientibus institit. A quorū insecutione coorta subitò tempestate prohibitus, Falstriā repetiuit. Tanta autem undarū colluuio fuit ut nauium quæuis in aliam iactaretur, nec collisioni leui opera succurri poterat periculo omnes æque pulsante: perissentq; nostri nisi tēpestati cedere maturauissent. Igitur Sclaui cum remigio aduersum undarū sæuitiam eluctari nequirēt, ueloq; sibi cōsulere uellent, tēpestatis magnitudine euersis nauigijs mergebantur. Quorum periclitationis certissimum indicium crebra pira

C tarum nauium fragmẽta regionis nostræ littoribus appulsa dedere. Bina ex ijs nauigia remigum uirtute à fluctibus defensa, in Iarimarum Rugiæ principem incide runt, qui postmodum alterum ex ijs Absaloni præmij nomine transmisit, utriusq; captionem ipsius negocio imputans. Solennis hic dies Nicolai nomine erat: cuius auspicijs effectum est, ut Sclauorum exercitus ad hoc usq; tempus Daniam hostiliter petere ausus non fuerit. Iamq; nostros reditum intendentes (ut hyeme fieri assolet) repẽtinum gelu conclusit. Quod tantæ uiolentiæ erat, ut ipsam sinus in quo pernoctabant, superficiem enata subito glacies occuparet. Huic tanta soliditas inerat, ut spissitudinẽ eius unico ictu transuerberare non posses. Cumq; eximia glaciei moles portu egressuris obsisteret, industria prouisum est, ut unius nauis præcessu cæterarum insecutio expediretur. Sed nec una quæuis præeundi officio diutule fungi poterat, quod partes carinarum extrinsecæ glacialium crustularum acumine perinde ac ferri impressione exederentur. Quam ob rem præcessionis uices inter nauigia æquo ordine diuidi curatum est. Ita demum per maritimos anfractus nauigatione protracta, in apertum pelagus peruẽtum est, indeq; ad propria cuiq; remeatum. Iamq; Absalon temporum supputatione habita, uniuersas præsentis anni partes, ternis mẽsibus exceptis, piratico labore emensus fuerat. Postera æstate apud Eydoram inter Henricum & regem communium negociorum agitatio, contractis utriusq; prouinciæ principibus, habebatur. Vere reddito, Christophoro solis præfecturæ suæ uiribus succincto, prospera aduersum Brammeseos expeditio fuit: qua peracta alia protinus regalibus iussis instruitur. Hanc Absalon & Christophorus ducum nomine prosecuti, primi Mansuetã uenere. Qui cum rege tardius agente rursum Brammeseos aggredi statuissent, aduehitur Eskillus insigni Scaniensium classe stipatus. Hic nuper Hierosolyma regressus, barbam ad-

D modum immissam longinquæ peregrinationis testem gerebat. Igitur Absalon si quid clàm tanto uiro experiretur, uitio sibi uertendum existimans, per Esbernum ei quid cupiat, indicat. Ille studio Absalonis impensius laudato, orat socium se pro positi habeat, caniciemq; suam iuuenilia quandoq; experiri permittat. Nec segniter promptissimis Scaniensium delectis, Absalonem secutus, cõmuni nauigatione appulit Lalandiam. Illic nostris obuiæ septem Rugianorũ rates fuere. Vnde cum noctu soluissent, erroris metu peritũ nauigationis ex Absalone deposcit, quo recepto prospero cursu destinati portus compendium assecutus est. Absalonem uero noctis opacitas aliquantis nauigationis excessibus errabundũ effecit. Sed nec Sialandenses erroris prorsus expertes reliquit. Par ignorantia Rugiana quoq; nauigia fefellit, & fortè in eum locum inciderant, prope quem Brammesiorum classis piraticam actura coierat. Cuius rei inscij Rugiani, cum primum lux affuit nostrorum se copijs inserunt, paremq; cum ipsis militiam auspicantur, paucis ad nauium pręsidia relictis, quas Brammesij cõspectui subiectas, dilapsis metu custodibus, populantur. Nec præda spolijsq; contenti, bina ex ijs nauigia præstantioris fabricæ uisa, secum abducunt. Quæ cum prohibentibus Sialandicæ classis custodibus ulterius amouere non possent, ferro pertusa merserunt. Vnicam hæc prouincia urbem habebat, quæ à Danis rebus uacua reperta est, incolis eidem defensionem suam credere non audentibus: cuius desertioni partim defensorũ, partim ualli inopia causam præbuit, antequam incolæ uocitabant qui mœnium suorum diffidentia cum coniugibus ac liberis ad ecclesiam extra uallum sitam certatim se contulerant, religionis quàm belli præsidio tutiores futuri, pacisq; domicilio periculum uitaturi. Sed nec quisquam è nostris ad eorum bona manus porrigere ausus est, ne prædandi libido sacrilegio implicaretur: quanquam in sacra æde iniquas opes attentare nefas non esset. Neq; enim religionis autoritas, eius detractoribus auxilio obtentuiq; fore debuerat. Iamq; militãte Absalone, Eskillus ne quid consuetæ reli

gionis

A gionis omitteret, primam sacris operam exhibebat. Cuius animo tantus hostium contemptus incesserat, ut in exercitu toga non armis uteretur. Interea Hurna quidam & Marquardus, quem Adolfus Holsatiæ præfectus filio moriēs tutorem reliquerat, Danorum copijs superbo sermone contemptis, ingentem Sclauorum, Saxonumq; manum contraxerant. Fortè autem nostris intermisso obequitandi labore, respirandi gratia aliquantisper humi cubantibus, Eskillus adeò se ætatis magnitudine contusum confractumq; asseuerabat, ut ne equum quidem sine adiutore conscendere posset. At ubi hostes in conspectum uenere, quouis iuuene ocyor equum insiluit, ita ut corporis eius robur nulla ex parte quassatum putares: adeò uirtus ætati imperat. Itaq; qui dictis senectutem causatus fuerat, hanc postmodum factis iuuentam redolentibus decorabat, quem in hanc uirtutis dissimulationem nihil præter uirtutē adduxit. Eodem fortè tempore ex nostris manus paruula prædæ dulcedine à cæteris digressa, cum hostes militum numero superiores, & fuga uitare deforme duceret, & pugna aggredi non auderet, inter metum pudoremq; defixa, sociorum præstolabatur aduētum, inter quam & reliquas nostri exercitus copias palustribus aquis medius fluebat, uno tantum uado meabilis, riuus. Quem Absalon cunctante primipilo primus equo transgressus, sequentibus superandæ difficultatis compendium præmonstrauit. Cuius rei ignari, hostes securius quàm cautius operiebantur, Danicorum equitum aduentum æditi montis interiectu celante. Igitur qui prius à nostris diuulsi fuerāt, non expectato sociorū auxilio quod sibi tam propinquum cernebant, auide in hostem procurrunt, ne bellum proprio metu dilatum, aliena uirtute expetere uiderentur. Quorum Sclaui paucitate contempta, postquam maiorem hac aciem humilioribus locis relictis montis iuga superare conspiciunt, terga uertētes, ab ijs quorum uires summa animi dictiq; petu-
B lantia lacessiuerant, nullo negocio funduntur. Tantum semper ludibrij, insolentiæ exitus afferre consueuit. Tunc quidā ex nostris quos ex fugientibus occupabant, nudà hastarum parte equis detrudere contenti, ob communem religionem ferro prosternere passi non sunt, ne peremptorum cædes plus percussoris animæ noceret, quàm gloriæ prodesset. Quam iniuriam beneficij loco à passis acceptam crediderim. Ingenti deinde præda acta tam diu in littore perstatum est, quoad Rugianorum nauigia, quæ Brammesij uiolauerant, reficerentur. Interea Henrico duce apud Bauaros agente, uniuersi Saxonum satrapæ gerendi cum Danis belli cupiditate, quod minimo conficiendum negocio arbitrabantur, insignem uiribus exercitum amplificabant. Qui in itinere profugis occurrentibus, accipiunt Danos non rustica aut ignobili armatura, sed operoso ac militari instrumento bella gerere solere, tantæq; in Christianos clementiæ esse, ut fugientes colaphis quàm armis insectari maluerint. Nam aciem suam cum ab eis capi intercipiq; posset, equis non spiritu spoliatam, autorem uero uictoriæ solum Sialandensium antistitem extitisse. Id mirum satrapis uisum, quorum unus Guncellinus, cuius bellicæ uirtutis experientia apud Henricum ducem familiaritatis palmam creauerat, de re præsenti à cæteris consultus, Absaloni in maritimis occurrendum monebat, quod cum unius insulæ manu dimicare magni non sit. Interrogatus ab ijsdem rursum an cum ipso rege manum tutò cōferere possent: ne id quidem Henrico duci sine periculo audendum respondit. Quo dicto cunctantibus cunctis, Danicæq; uirtutis impetum formidantibus, uiam se tutioris consilij repperisse subiunxit. Nam cum uniuersæ Danorum uires maritima expeditione confluxerint, si interim Slesuicensium partes hostiliter peterentur, plus dispendij Danos quàm foris inferant, domi esse passuros. Quo audito Bernardus Razaburgensis in eam prouinciam arma se transflaturum negabat, quam per regem beneficij iure possideat. Sed neque Slesuicensium portas tametsi rex extrinsecus agat, adeousque defensoribus carere, ut planè hosti

F

C patere uideantur. Nam earum custodiã sexaginta Danorum millibus esse mandatam. Quod audiens Henricus, qui Saxoniæ primatum uicario nomine administrabat, bellum à se Danis temere parari protestatus est, qui pacis patriæq́; charitate flagrantes, propulsandæ magis quàm irrogandæ iniuriæ gratia aduersum insolentissimos seruos, teterrimosq́; latrones Martem inducant. Quos cum innocẽtes incessere nefas habeatur, tartareas sedes mereri, qui tam iustæ gentis cruore manus suas contaminare præsumerent. His monitis decretum remittendæ expeditionis obtinuit, cunctis tam indignum militiæ genus detrectandum censentibus. Igitur Guncellinus, qui bellicæ uirtutis operibus apud Henricum excellentem familiaritatis locum meruerat, cum sententiã suam sociorum arbitrio damnatam animaduerteret, pacificandum cum nostris ratus, Sunonem poposcit, eoq́; compositionis partes plenius exhibẽte, usq́; ad Henrici ducis è Bauaria reditum, belli dilationem obtinuit. Rex deinde Rugiam aduectus, Sircipinensem statuit attentare prouinciam. Quam dum peteret, eximiam uastæ cœnulentæq́; paludis difficultatẽ offendit. Cuius superficies tenero uestita cespite, graminis quidem ferax, sed uestigij ita impatiens erat, ut plerunque calcantes obrueret. Nam limo funditus subsidente in luteas uoragines, sordidamq́; colluuiem prolabebantur, haud aliud progressuris iter patebat. Tunc equites extenuandæ difficultatis uitandæq́; lassitudinis gratia, arma sibi detracta equis imponunt, eosq́; præuij ductare cœperũt. Quos ut altius cœno obrutos sustentabant, ita cum & ipsi ductando subsiderent, equorũ comam amplexi fulciebantur. Riuulos quoq́;, qui in ea palude crebri admodum discurrebant, nexis uirgarum compagibus superant. Tunc uero insignis quorũdam probitas fuit. Nam quidam ex equitibus armis onusti, ductis post se equis, passibus incedebant, agilitatis fiducia onera abijcere recusantes. Quorum factum hoc illu-
D strius, quo insitatius extitit. Sed & equi dum corpus lacunis immersum auidius erigunt, interdum ductores ungulis obruunt. Rex ipse duorum militum humeris innixus, omnibus præter proximam corpori uestem reiectis, ægre limi mollitiem superat. Raro unquam plus sudoris Danica uirtus expendit. Ingentem hostibus peragratæ paludis admiratio stuporẽ inuexit. Neq; illis resistere tutum ducebant, à quibus & ipsam rerum naturam superatam cernebant. Victor tantæ difficultatis exercitus haud secus quàm si hostem fudisset, alacer incedebat. Ingentes deinde syluas emensus, animaduertit uicum apta nauigijs palude circundatum. Is aquarum natura quàm arte munitior erat, eaq́; duntaxat parte uallum habebat, quam pons inter ipsum & cõtinentem porrectus tangebat. Hunc princeps urbis Otimarus prohibendi aditus gratia aduentante exercitu, undis illico exæquare curauit, solis stipitum reliquijs inter aquam manentibus. Quas nostri ceu quædam alterius pontis iaciendi fundamẽta sortiti, propinquæ uillæ sepibus applicatis, paulatim intermeandæ paludis compedium moliuntur. Huius itaq; loci oppugnationem rex hortante mœniũ inopia aggressus, Absalone cum maiore equitatus parte prædatum misso, quæcunq; exædificandi pontis instrumento opportuna animaduertit, summo negocio contrahit. Huius operis contextum uerentes oppidani, cõtractis undiq́; sudibus, ligneam turrim instituunt, cuius præsidio hostem tanquam arce uetarent, eiusq́; propugnaculis freti, nostros promouẽdo operi quàm protegendo corpori intẽtiores, immissis subitò funditoribus, incessere cœperunt. Contrà Dani sagittis decernere adorsi quia propius accedere nequibãt, rem eminus tentant. Nec minus Otimarus noui pontis progressu territus, stagnum rate transgressus, regem petebat, ac prout nostrorum operam aut segnem, aut uegetem animaduertit, ita nunc parcius, nunc impensius pacis supplicationes agebat, semperq́; pro oppugnationis habitu deditionis uerba concipiebat. Tunc uero remissior operis executio fuit. Sciebant enim milites si bellum reuocari deberet, pon-

tem

A tem à se conseri non oportere. In quem tanta iam armatorum moles concesserat, ut ne locus quidē suppeditādis, quæ structuræ necessaria forēt, suppeteret. Adeò uincendi auida multitudo, operandi angustias sibiipsa consciuit. Sed nec aliter allatæ sepium moles, quàm super militum uertices eorundē manibus ductatæ proferri poterant. Nec inutilis ea necessitas fuit, cum sepes in altum libratæ non minus corporibus muniendis proficerent, quàm aquis sternendis prodessent. Eodem exemplo uulneribus saucij referebantur. Tum uero rarior tenuiorq́ pontis contextus fiebat, militibus plus eius incrementis, quàm firmitati studentibus. Et iam penè eundem insulæ commiserant, cum hostes partim arte, partim uiribus freti, nouo pugnandi genere bellum exaggerant. Siquidem hastatas falces è turri directas, ad militum nostrorum scuta tendebāt, eaq́ pertinacius appræhensa, prælian tibus detrahebant. Obnitentes interdum uiolentiore tractu ponte excussos profundum petere cogebāt. Cui malo ni maturius occursum fuisset, Danorum iuuentus propemodum scutis uacua occubuisset. Nam ex nostris quidam lignei unci adminiculo, iniecta sibi falce potitus, eadem cæteras occupando, hostem subsidio spoliabat. Iamq́ dies occiduus erat, cum rex contiguæ noctis metu quid potissimum ageret incertus, seram oppidi captionem, futurumq́ pontis incendium uerebatur. Quis rebus cum se urgeri animaduerteret, ne uicto similis magno cum ignauiæ rubore ab oppugnatione discederet, ad intuendas Otimari preces paulatim animum deflexit. Quem desperationis errorem Absalon cum ingenti præda superueniens, consilij sagacitate mire discussit. Siquidem regem si se ignaro Otimari uotis annueret execratus, interpretemq́ secretius abductum, quæcunque à Barbaro pacifice tractarētur, contrario modo exponere hortatus, armatus in pontem descendit: militesq́ eum prohibendæ pugnæ gratia adesse ratos, acrius instare compellit, prædam (si uincerent) eorum iuris futuram pollicitus. Grata militibus promissio fuit: iamq́ explicito opere, alacres non solum telluris aditum, sed & turris fastigium occupant: quam scalis gradibusq́ adorti, fundunt, obuios resistentes obtruncant. Tunc Herborthus eques Danicus, ne pontis angustijs officientibus, ac turba sociorum obstante, tardior superueniret, facilem ad hostes transitum nouo irruptionis genere quæsiuit. Etenim armorum onere retento, profundo se credidit: quosq́ gradu non poterat, incredibili nandi uirtute præcessit. Quod factum æmulantibus cæteris, teneram pontis compaginem militum concursus repente subsidere coēgit. Cuius ruina Absalonem quoq́ inter alios excussum, pessundedit: qui cum nandi astu calleret, tametsi armis obsitus esset, non solum inter undas securus emersit, uerumetiam alios eius artis ignaros, ab imminenti periculo tutos præstitit. Interea Sclaui non suppetentibus ad fugam nauigijs, dolijs se committere ausi, ijsdem pro rotunditatis habitu circumuoluētibus, ab insequentibus occupantur. Qui nimirum ob inusitatum nauigandi genus, ut suis miserabiles, ita nostris ridiculi fuere. Itaque ludibrio permixta eorum infelicitas erat. Capto uico trucidantur mares, fœminæ captiuantur. Fuere etiam qui regi capiendi Otimari consilium instillarēt: quem ne recentis uictoriæ gloriam unius hominis perfida captione corrumperet, inuiolatum dimisit, hostiq́ parcere, quàm famæ nocere maluit. Cum omni deinde exercitu pristinum iter remēsus, prius classem, mox patriam repetiuit. Postera æstate Hēricus Bauaria reuersus, apud Eydoram solenne cum Danis colloquium habuit: in quo ob prosperos rerum successus adeò se insolenter ac tumide egit, ut medium pontis, sicut antè consueuerat, uisendi regis causa, transgredi recusaret, ne sibi dignitate præstare, quem peteret, fateretur: immemor prorsus illum paternum, auitumq́ regimen gerere, sibi alieni imperij præfecturam cessisse. Quam insolentiam rex adeò patienter ac moderate tulit, ut in eius occursum exæquatis pontis spacijs, tanquam par, non maior descenderet, ho

C noratiorem se ratus, si cum indignantis uiri fastu humilitate certasset. Siquidem præditus mansuetudine animus, celsitudinem suam citra debitam maiestati uenerationem submittere, quàm alienæ superbiæ exemplo insolescere maluit. Itaque pace cum Henrico composita, Absalon cum secus Stethinnense promontorium nauigationem haberet, leuibus saxis & ad iaciendum habilibus in eius littore lecti tatis nauigium onerat, usurus eis ad castelli tuitionem, quod in publico negociatorum portu condiderat. Quibus nauigio impositis, ad idem castellum postera die peruenit: ubi cum munditiarum gratia balneis uteretur, animaduertit cuiusdam nauis è septentrione uenientis mentionem foris stantium collocutione crebrescere. Quam ut piraticã intellexit, semiloto corpore uestem poposcit, nauemq; quam in portu uelatam dimiserat, remigibus lituo contractis, conscensam in altum dirigere curauit. Nicolaus quoque qui clientelæ eius & stabuli curam habebat, aliud nauigium iampridem rimarum uitio pessundatum, exhausta sentina, ad patiẽtem nauigationis habitum celeriter perduxit. Sed Absalon uelo, Nicolaus remigio piratas petebat. Qui cum Absalonis nauigationem suam superare conspicerent, callidum fugæ commentum amplexi, submisso uelo cõtrariam uento nauigationem remigio moliuntur. Id attentantibus, Nicolaus rate obuius fuit. Quam aduersa nauigatione petẽtes, mira gubernatoris solertia fefellere. Nam cum ad eius penè contactum peruenissent, obliquato remigio in illud nauigij sui latus quod ab hostibus auersum erat, pariter concurrere iussi, reliqui se erigentis opposítu perinde ac muro hostilia quibus incessebantur iacula uitauere. Sic hoste eluso diuerticulum nacti, callidis nauigationis ambagibus recessus petebãt. Quas tanta fugæ auiditas ceperat, ut cum ingens telorum uis in eorum nauigium effunderetur, etiam manus sagittis traiecti, manentibus spiculis, remigandi officia non omitterent.
D Adeò illos timoris magnitudo uulnerũ molestiam negligere coëgit. Fuere etiam qui undis impensius obluctantes, uitam remigio finirent. Alij telis terga confixi, maiorem nauigandi, quàm spicula proprijs corporibus auellendi curam præstabant. Adeò illis minorum uulnerum dolorem maiorum metus ademerat. Cumq; anceps diu nauigationis certamen fuisset, quod ex remigiorum uolucritate pendebat, nostris tandem superantibus occupantur. Tunc quidam ex eis indubitati periculi metu ferrum expectare non ausi, in undas desiliunt, mortemq; sibi ipsi inferre, quàm ab hoste recipere maluerunt. Itaque plerunque timidos unius periculi metus, in aliud præcipites iactare consueuit. Maxima horum pars qui fluctibus abstinuerant, ferro perempta est, quanquam ignobile sociorum fatum comitari nolentibus iure parcẽdum uideretur. Quorum capita corporibus auulsa, propter Absalonicæ urbis mœnia ijsdem stipitibus affixa sunt, qui nuper aliorum piratarum à Sialandensibus captorum ceruicibus onusti fuerant. Ea res ingenti prædones pauore confecit. Plurimum siquidem ad extirpanda piratarum latrocinia spectaculi huius atrocitas ualuit. Gubernator ipse cum paucis admodum remigibus captus, cum falsam redemptionis spem animo præsumpsisset, ac fortè putria sociorum capita conspicatus, idem se Danis facturũ dixisset, captiuitatis supplicijs consumptus est, pœnasq; non solum ueteris piraticæ, sed etiam recentium minarum exitio pependit. Per idem tempus Esbernus & Vuethemannus opportunas patriæ excubias multo nauigationis impendio prosecuti, sedulumq; piraticæ opus ingressi, in septem piraticos mioparones quatuor incidere nauigijs. Tunc Mirocus pugil spectatæ audaciç, fortitudinis suæ motum intra propriæ nauis spacia continere non passus, Vuethemanni se appetentis nauigium uirtutis fiducia solitarius insilit, cedentibusq; per ignauiam remigibus, neminem in eo præter Vuethemannum rebellem habuit. Quos Esbernus rate præteriens, risu prosequi contentus fuit: neque aut hostem lædere, aut ciuem iuuare sustinuit, ne pluribus aduersum

unum

A unum opem tulisse uideretur. Progressus itaque Strumicum athletam insignis fortitudinis capit. Sed nec prius Mirocus ut pedem referret, urgeri poterat, quàm alius nauigij superuenientis uiribus arceretur. Cuius respectui tantum uenerationis à uictoribus tributum est, ut cum captus supplicium mereretur, redemptionem acceperit, potiusq; in eo probitas honorata sit, quàm facinora punita. Ita cum impietati pernicies deberetur, fortitudini salus donata est. Eodem tempore Eskillus domesticis supra uires negocijs fatigatus, dum quieti intentius consulit, proficiscendi licentia à rege difficulter extorta, nobile Galliarum cœnobium, quod Clarauallis nũcupatur, petiuit: ibiq; priuati more tranquillam uitam degens, asperum patriæ conuictum uoluntariæ peregrinationis lenitate mutauit, iocundiorem rerum usum apud exteros, quàm inter ciues habiturus. Per idem quoque tempus Vualagostenses mœnium suorum angustias perosi, cõtractiora urbis spacia propagare cœperunt. Nec incrementa adiecisse contenti, noua defensionis præsidia excogitabant. Siquidem frequentibus palis circa mœnia defixis, quò minus hostis aditu potiretur, propinqua muris uada claudebant, profundiora fluenti loca aduolutis ingentibus saxis nauigijs inaccessa reddentes. Cæteros quoque meatus nauigationibus opportunos, aut lapidum coagmentis, aut alio impedimentorum genere præstruebant. His obstaculis rex optato locorum accessu prohibitus, classem postera aduersum Sclauos expeditione promotam, Zuinensibus ostijs inserit, Iuliniq; uacuas defensoribus ædes incendio adortus, rehabitatæ urbis nouitatem iterata penatium strage consumpsit. Nec solum Iulini uiciniam, sed & confinia Camini ipso præterito populatus est, ut factu celerius, ita quoque hostibus perniciosius ratus, patentem ruris ubertatem diripere, quàm dubia munimentorũ claustra pulsare. Nam Iulinenses cum urbis suæ recentes ruinas ferendæ obsidioni in-

B habiles cernerent, perinde ac uiribus orbati, deserta patria, præsidium Caminense petiuerant, aliena amplexi mœnia, qui propria tueri diffiderent. Ab his demum finibus exercitus noster ad urbis Oznæ solum dirigitur. Cuius mœnibus abstinẽs uiciniam irrumpit, certam agrorum uastationem, incertæ urbium obsidioni præponderare existimans. Sed etiam idem aliquanto satius faciliusq; reputabat persequi dispersos, quàm urgere munitos. Cui postmodum compendiariæ nauigationis reditum circunspicienti, in commune prouisum est, propinqui fluminis abstrusos reserare secessus. Cuius ostia cum quondam nauigantibus peruia fuerint, nunc arenis obfusa, ad pristinum habitum fossa redigi possint. Quam sententiam considerata difficultatis magnitudo quassauit, rege eximiam obstaculi molem ligonibus penetrari morosum ducente, uetanteq; negocium suscipi, quod plus impensæ quàm utilitatis afferre uideretur. Igitur repetito Ozno, tormentisq; propter uallum erectis, obsidio fingitur, cuius specie deditio obtineretur. Quam simulationem spernentibus oppidanis, expeditioni finis imponitur. Aliam rege post uer posterum exorso, eiusq; opinione finitimos terrente, cum se Sclaui nec proprijs uiribus, nec peregrinis auxilijs aduersum Danica arma abundare conspicerent, delegatur Priszlauus, qui bellum apud Danos deprecaretur. In quorũ præparatam classem incidẽs, oblatæ pecuniæ captione non solum profectionem prohibuit, sed etiam pacem in biennium taxauit. Cæterum publicæ religionis conditiones Barbaris ingestæ non sunt, cuius professores plerique eorum principes existerent, uulgo sacrorum societatem damnante. Qui tametsi Christiano nomine censerentur, titulum moribus abdicabant, professionem operibus polluentes. Per idem tempus Henricus compositis in Bauaria rebus, quia Sclauis aduersum Danos adesse non poterat, amicitiam Vualdemari prius per internuncios petitam, mox apud Eydoram colloquio obtentam callidius quàm uerius amplexatus est. Nam peruicaci eius ingenio, nulla boni stabilitas seruiebat. Cum gente nostra

C nunquam diutinas ac constantes amicitias gerere sustinuit. Mentiri uirtutem ducebat, bonarum artium loco fallaciam amplectebatur, fidem simulatione colebat, honesto utile anteferendo. Assidue nostros rupta turpiter societate lædebat. Econtrario regem conspicua animi integritas, perpetuaque in cunctis constantia decorabat. Quid ergo miremur, quod inter eius uirtutes, & Saxonicam leuitatem firma societatis copula, aut solidum concordiæ uinculum contexi non poterat? Iisdem ferè temporibus Suerus quidam fabro patre genitus, sacerdotij quod in Ferogia aliquandiu gesserat partibus abdicatis, Noruagiam petens, religionis munus militia mutauit, Osteni cuiusdam ab Erlingo prostrati occasione adductus, cuius agmini per deserta fugienti fortuito obuius ducem se præbuit, resque aduersum uictores nauare cœpit. Et ne generis titulo carere uideretur, originem mentitus, Haraldum Hyberniensem auum sibi uendicando, Siuardo se procreatum confingit. Cuius etiã nomen filio, quem antea patris uocabulo unà appellauerat, aptauit. Et ut omnia prioris fortunæ momẽta subrueret, proauique uocabulo in eo repræsentari crederetur, simulatæ prosapiæ decus, noui nominis ornamentis usurpare sustinuit, Magnumque se in argumentum generis uocitari constituit. Quod tam impudens mendacium turbulento militum errore, credulaque uulgi suffragatione protectũ, ad totius Noruagiæ cruentissimam stragem, extremamque perniciem penetrauit. Idem cum adhuc priuatus Suetiæ ducem Birgerum petisset, sacerdoti cuius fortè hospitio usus fuerat, stolam præcipuũ Diaconi insigne, cum libro sacerdotalia sacra continente dono dedisse fertur. Sed ne peregrinis ulterius immorer, stilum ad propria referam. Neque me domestica scelera per idem tempus exorta, diutius externis insistere patiuntur. Siquidem Magnus Erici filius præsentis fortunæ stipendijs non contentus, cum Kanuto & Carolo quibus

D paterna cum Vualdemaro necessitudo, maternus autẽ auus Eskillus erat, alijsque compluribus in societatem facinoris accitis, opprimendi per insidias regis consilium capere sustinuit. A quo cum Suenonis partibus militando bello Grathico captus fuisset, non solum spiritu sed etiam amicitiæ & familiaritatis iure donatus, atque ex priuata fortuna ad eminentem dignitatis locum prouectus fuerat. Tantam uictoris charitatem, supplicij quod meruerat loco expertus est. Cuius insidiarum apparatus, hoc securior, quo incredibilior extitit. Neque enim facile regis animum subire poterat, ab illo sibi insidias necti, cui quondam salutem à se tributam meminerat. Cum res diu latuisset, indicium huiusmodi fuit. Quidam Theutones insidiarum conscij, Magno clientelæ obsequijs deuincti, cum fortè negociorum eius curam administrãdo Holsatiam peragrantes, cuiusdam solitariam uitam degentis hospitio excepti fuissent, eiusque cubiculum à se medio tantum pariete discretum nescirent, nocturno inuicem sermone effusius habito, uehementer se mirari dixere, quo pacto rex inter tot præparata sibi insidiarum commenta mortalium adhuc luce fungeretur, quas Magnus cum Karoli filijs eius capiti clandestino consilio molitus fuerit. Has uero omnes aduersum inscium excogitatas, non fortuitis humanæ conditionis casibus, sed constantibus diuinæ protectionis subsidijs esse dispulsas. Siquidem Magnum gladio duntaxat uenabuloque quo tigres occupandi consuetudinem habebat utentem, petituro Sialandiam regi comitandi obsequium ad cuiusdam usque uadi transitum exhibuisse, ibique Kanuti qui pari armatura instructus (nam id genus in uenationis sectatoribus suspectum esse non poterat) cum coniuratis eodem tempore superuenire debebat, occursu fraudatum, facinusque sine complice experiri non ausum, per summam propositi dissimulationem cõsalutato rege propria repetiuisse. Post cuius discessum Kanutum regi uadum transgresso obuium extitisse, turbatumque consortis absentia, prosecutionis officium simulasse. Aliquãto tamen eum acrius auidiusque quàm Magnum

propo-

A propositum exequi perseuerasse: qui regem equites ad mare præmittere, stipantibusq; fœminis morabundum in littore considere, & inter extremos nauigium conscendere solitum aggredi constituerit, peregissetq; facinus, ni rex absq; omnis humani indicij monitis, benigniore cœlestium cura compulsus, relictis ocyus pedissequis, ratem præter solitum scandere maturauisset. Karolum autẽ antea à coniuratis in Scaniam transmissum fuisse, si fratri propositum ex sententia cessisset, ad extirpandam regis sobolem amicorum auxilia contracturum. Sed ne sic quidem Kanutum proposito cedere uoluisse, quod apud Fioniam frustra tentatum, in Scania maiori cum opportunitate consummare sperauerit, Vualdemarum ad Helsingorum urbem præcurrere maturando, eumq; cum primum Scaniæ aduectus rate excederet, incautum opprimere moliendo, quem post diurna uenationis exercitia, præmissis arbitris eo loci paruula rate corpusculo transire solitum, non ignoraret: quam machinationem fortuitis necessitatis præsidijs elusam fuisse. Nam ratem quæ regem uehebat cum fortè glaciali impulsu procul à cõcupito littore detorqueretur, militum eius aduentum præstolantium ingẽti cohorte exceptam fuisse, eamq; manum necessitati subuenire conatam, coniuratorum insidijs obstitisse. Ita Kanutum & Karolum bis propositi cassos, loricas quas inuadendi regis gratia sub tunicis gestabant hospitijs reddidisse. Horum autem omnium admirationem uincere, quod Vualdemarus unius ex cõiuratis sibi perfamiliaris suspectum minime, ferrum uitare potuerit. Qui cum regi per rhedam aucupium exercenti, solitarius comes aurigaq; existere soleret, deficientibus coniurationis autoribus, parricidale ministerium circa ipsum comprehensa aue curru delapsus iuuandi accipitris curam intẽta corporis inclinatione tractaret, sua manu peragendum promiserat, fortunam tamen in tanta tamq; facili insidiandi materia promissis

B parricidij partibus aditum non dedisse. Horum itaq; euentuum miraculis liquere mortali manu regem perire non posse, cuius salutem inter tot exitiosa, arcanaq; pericula, non industria humana, sed cœlestis protexerit diligẽtia. Hanc hospitum relationem à rerum admiratione profectam, eremita perinde ac si diuinitus dati indicij mysterium ueneratus, cuidam monachorum rectori ad se uenienti memori narratione replicuit, iusso horum indicandorũ gratia ad regem transitum non differre. Quibus acceptis rex, cum ex diffinitione locorum, argumentisq; temporum, necnon itinerum suorum circunstantijs fidem assertis habere cœpisset, non minus sibi subsidij Deum in prodendis insidijs præstitisse, quàm in frustrandis tribuisset, gratulatus est. Cuius rei ignorantia Karolus pristina adhuc securitate succinctus, siue tegendi parricidalis propositi calliditate, seu peragendi desperatione, Absalonem ob cognationis fiduciam petitum, impetrãdis sibi à rege prouincialis beneficij adiutorem deposcit. Quo propinqui preces attentius exequente, Vualdemarus dissimulata insidiarum cognitione, ex fisco suo se stipendia Karolo soluturum promittit, quoad honoris ei impertiendi facultas incideret. Cumq; Roskildiam ueniens in æde Trinitatis optimæ maximæ, morem sacris gessisset, amotis arbitris Absalonem adesse præcepit: quo secum considente indicem aduocans, quæ sibi detulerit iterato exponere iubet. Ille propinquitatis metu qua Absalon à Kanuti filijs contingebatur eloqui ueritus, atque os rubore perfusus, aliquandiu plenum hæsitationis silentium egit. Cuius taciturnitatis rex ilico causam coniectans, hoc, inquit, te metu Absalonis fides liberat, apud quem meæ respectum charitatis propriæ necessitudinis affectioni præponderare non dubitem. Quo dicto senioris uocem uerecunda animi hæsitatione torpentem, ad eloquenda quæ iubebantur intrepidam reddidit. Is itaque relationem ab insidiarum principio orsus, cunctasq; earum partes ueris narrationis indicijs prosecutus, hoc non suæ sed alienæ compertionis fuisse testatur, rogatum se tantum ea-

C dem regi referenda curare. Tunc rex eo secedere iusso, ductis alte suspirijs, priuatim apud Absalonem queri cœpit, nunquam sibi uel cognationis ius, uel beneficentiæ meritum obtentui fore potuisse, quo minus malis propinquorum artibus appeteretur. Quorum fraudem si dissimulanter tolerare cœpisset, effectum insidijs præbere posse, quæ tam potentũ tamq; sibi familiarium studijs necterentur. Si uero parum adhuc publicato facinore, supplicia de indemnatis sumere maturasset, doliq; notitia à paucioribus sumpta crudelius in æmulos consuluisset, innoxia capita cõfictis criminationis partibus obruere uideretur, inuidiaq; uirtutis accensus, ad communem generis sui interitum uarijs insimulationis modis exurgere necessitudinis euersor, affiniumq; consumptor censendus. Igitur & patientiam periculosam, & ultionẽ si præpropera foret, probrosam existere. Ita se quem uindictæ modum apprehendere debeat ignorare, cuius & ignominiosa acceleratio sit & perniciosa dilatio. Cæterum insidiarum periculis patere malle, quàm in autores facinus retorquere, ni mors sua ad aliorum confestim exitium redundaret, quam liberorum suorum amicorumq; miserabilis strages, mox discordia ciuilis, sæuaq; exterorum irruptio, ac totius patriæ teterrima uastitas insequeretur. Hæc & cõsentanea rex crebris anxijsq; gemitibus prosecutus, quæ maxime sibi conducant Absalonem dispicere iubet. Ille se nihil à regis æstimatione diuersum perpendere refert, præfatus ipsum ex repentino uindictæ procursu, non leuius famæ dispendiũ quàm salutis ex dilatione capturũ. Quam ob rem animaduersionis ius diuino permittendũ arbitrio, qui potis sit insidias quas eluserit publicare. Sed neq; rem cuius multitudo cõscia sit, diutule uulgus latere posse. Hortatur deinde corporis sui custodiam consuetis comitibus attentius mandet, iubeatq; nunquam sibi inermes assistere, nec magis salutem suam diurnis eorũ officijs, quàm nocturnis excubijs uallari curet. Sic enim coniuratorum aliquos, se proditos suspicãtes, repentinum propositi indiciumædituros. Gratum Vualdemaro consilium fuit.

D Cuius Roskildiam linquentis Absalon comitem agens, solicitatur à Carolo petitionis suæ partes quas nuper apud regem egerit, iterare. Quod exsequente eo, respondetur à rege, raram beneficij gratiam esse, quod accipiens parricidio pensare studeat. Præterea miram quorundam ingenijs & fallendi pertinaciam, & dissimulandi inesse uersutiam. Se nihilominus cum primum Iutiam introierit insidioso militi munificum futurum, à quo potentiæ ius in id maximæ uulgus affectari non dubitet. Iocunda Carolo promissio extitit, quam sibi per Absalonem expositam impensiore gratiarum relatione prosequebatur: finxit enim oris hilaritatem, lætitiamq; effusius prætulit, quam non tam recipiendi beneficij quàm implendi parricidij affectus progenuit, quod ei regiæ dissimulationis industria securitatis incrementa tribueret. Huic postmodũ fortè materni aui Eskilli per idem tempus à Gallia nauigantis appulsus, urbem Ripam cum Kanuto fratre petendi causam præbuit. Quorũ Benedictus quidam solo patre germanus, sed pellice æditus, regiæ clĩetelæ fortior quàm fidelior comes, Vualdemaro paucis pòst diebus quàm Fioniam ingressus fuerat in propatulo prandente, siue celandæ fraudis impatientia adductus, seu parricidij quod cogitauerat furijs cõcitatus, neglectis epulis cultrum, quem fortè prandendi gratia sumpserat, compressa manu, huc atque illuc actum, uaria ancipitiq; uersatione stringebat, perinde ac usum eius ad inferendas plagas agitationis exercitijs prædiscere cupiens. Interdum ferrum sinu condebat, detectumq; rursum digitis inserebat. Inter hæc assidue regem oculis destinabat, quibus non minus quàm manui minarum inesse uideretur. Cuius motibus amentiæ consentaneis, Vualdemarus per sponsam filij Gerthrudem ob id muliebriter lachrymantem oculos inserere monitus, Nicolaum qui regiæ mensæ præerat, quàm poterat arcanis nutibus accersitum, uisum ad inusitatos Benedicti

nedicti

A nedicti gestus obliquare tacite iubet, amotisq; post epulas mēsis cæteris sibi pro-
piorem consistere, prædicti equitis si quas moliretur insidias excepturum. Sed
Benedictum tum ipsius regis, tum commilitonum plena stuporis contemplatio,
ferrum uaginæ reddere coēgit. Crediderim uero hunc animi æstum eius præcor-
dijs diuinitus ingestum, eodemq; autore proditum facinus quo prohibitum esse.
Tum demum Vualdemarus neglectum Absalonis consilium pœnitentia prose-
cutus, deuocatis in cubiculū militibus, inter quos & Benedictus astabat, rem mœ-
stam eisq; perquam maxime displicituram afferre se dixit, quam & prodere triste
sit, & celare pestiferum: nec se dubitare quin eadem in cōmune delata, amicorum
mentes tristitiæ salebris sit implicatura, tantoq; eis plus amaritudinis incussura,
quanto regem suum propensiore charitatis cultu contingerent. Siquidem quo-
rundam conspirationem de nece sua habitam, nō dubijs coniecturæ rationibus,
sed ueris consciorum indicijs, certisq; rerum uestigijs sibi proditam esse, cuius au
toribus primam salutis suæ custodiam credere consueuerit. Nolle uero se eorum
declarare uocabula, quod noxios resipiscēdi inducijs donare, quàm insimulandi
studio obruere mallet. Hortatur deinde maiore cum sedulitate uallandū se curēt,
nec usquam gladijs uacui incedentē comitari sustineāt, stipādiq; officia hactenus
per incuriam gesta, deinceps elaborato famulandi studio prosequātur, tantaq; id
solicitudine peragant, perinde ac quiuis propriæ synceritatis certitudine de alie-
na ambigere necesse habeat. Sed neq; se uniuersos notabiles ducere, de quorum
grege complures ad mortem pro se excipiendam, si res posceret, paratissimos sci-
ret. Tunc milites mutua fidei æmulatione consciorū indicium flagitantes, à perfi-
dis erga regem capitibus uindictam se exacturos promittunt: neque aut necessi-
tudinis aut familiaritatis gratia tēperaturos, quo minus sanguinis eius cupidos,
B pœnas quas mererentur persoluere sint coacturi. Ad hæc rex referre, fidei synce
ritate contentos, ulteriores indicij partes expetere nō oportere. Ita militum pre-
ces ab innocentiæ consciētia profectas, plenum moderationis responsum cessare
compulit. At Benedictus coniurationem à conscijs regi proditam ratus, eumq;
his quos incautos opprimere cuperet, callidis simulationis ambagibus ueniā pol
liceri, plerisq; militiæ insignibus relictis, Iutiam qua potuit celeritate petiuit, dete-
ctæ factionis nuncio ad Magnum dimisso. Ita perfidum eius animū mordax con-
scientiæ crimen regiæ māsuetudinis promissis fidem habere uetuit. Quæ res Ma
gno proxima nocte nauigio Lubecam proficiscendi, indeq; Henrici contuber-
nium expetendi causam præstitit. Eodem nuncio Kanutus & Carolus per Bene-
dictum accepto, tacite Ripensium urbe egressi, conscensa apud Randrusium na-
ue, præfectum Gothiæ Birgerum propinquitatis fiducia petiuere. Adeò illos ma
lignæ conscientiæ uis securitate defectos, subito pauore quati coēgit. Quorum
profectionem Eskillus, tum propriam, tum nepotum fortunā miserabilius que-
stus, infinitæ ægritudinis molestia prosequebatur, ob cuius magnitudinē linguæ
debilitate contracta, parum uocalis euasit. Quem rex ad se Vuibergi uenientem
iocunda admodum fronte suscepit, ne quid suspicionis in eius aduentu reponere
uideretur. Quam regis moderationem pontificis prudentia æquauit. Supplicem
enim pro nepotibus uocem mittere non sustinuit, quo magis se ab insidiarum su
spicione alienum efficeret, ne'ue eorum culpæ affinis, quos precibus seruare cu-
peret, existimari posset, consultius arbitrando taciturnitatis argumento maligni-
tatis suspicionem uitare, quàm offensam pro noxijs supplicando contrahere. Cui
postmodum Scaniam profecto, opportuna medicorum industria debilitatæ uo-
cis opem redintegrauit. At mentem eius ingenti curarum æstu obsitam ægritu-
dine uacare nepotum proprio spiritu chariorum fortuna passa non est. Adeò fa-
cilius corporis quàm animi discrimina uitantur. At Magnus facinoris pudore

C quam exilij causam haberet, Henrico pandere ueritus, reconciliationis ab ipso duntaxat remedia postulabat. Ille exulis uota auersari impium ratus, epistola ad Vualdemarum transmissa, conceptæ erga Magnum offensæ remissionem efflagitat. Ad hæc Vualdemarus legatione quàm literis respondere satius ratus, Henricum quem stabulo suo præposuerat, Germanicæ uocis admodum gnarum, in Saxoniam dirigi curat, apud eius ducem Henricũ, Magni perfidiã accusaturum. Quo audito, Magnus rubore in audaciam uerso, quàm poterat pertinaciter obiectis se affinem negare, & ueluti in augmentum innocẽtiæ duello manum offerre, eodem acumine dissimulationem amplexus, quo facinus molitus fuerat. Refert legatus nõ ob hoc se eò missum, ut accusationis partes apud exteros ferro prosequi debeat, sed ut reum causam suã ad regis cognitionẽ transferre, defensionemq́ patria lege decretã subire moneat. Tum duce, quem defensionis modũ aduersum hoc criminationis genus lex Danica statueret, rogante, penes ferrũ purgationis morem consistere respondit. Tunc Magnus à duce rogatus, an tantũ fiduciæ in innocentia sua reponeret, ut huius experimẽti indicio spem defensionis petere auderet: anceps id genus, nec semper miraculo præditum aiebat, quod plerunq́ & insontes damnare, & noxios absoluere soleat, fortuitosq́ maxime experimentorũ euentus habeat: neq́ enim diuinam potentiã tanta mortaliũ cura flagrare, ut quibuslibet eorum uotis rerum naturã cedere compellat. Suspecta plerisq́ respõsio fuit. Tum duce quam à se opem sperare debeat, qui tanti criminis obiectionẽ patrijs institutis refellere nollet, arctius perquirẽte, quid ageret incertus, aliquandiu responsi cunctationem exhibuit. Tandem ulterioris profugi diffidẽtia adductus, ultrò regem aditurũ se dixit, si sibi quemcunq́ causa exitum sortiretur, impunitatis fides daretur. In cuius fiduciæ certitudinem stabularius spõsionis suæ pignus

D offerre cœpit, præfatus capitali crimine damnatis, patriæ legis instituto dilabendi inducias tribui, ijsdemq́ è uestigio suppliciũ irrogari nefas haberi. Qua Magnus oblatione contempta, solam Absalonis fidem se pignoris loco recepturum asseruit. Quæ cum rex ex legato cognosset, epistola duci redditur, qua Magno sub Absalonis obtentu, ueniendi, discedendiq́ potestas promittitur. Quo euenit ut Absalon prius Magnum hospitio exciperet, quàm ullum aduẽtus eius nuncium à rege sumpsisset, literas quæ pro eiusdem receptione destinabãtur nimio festinationis studio præcurrentẽ. Quibus tandem per regem susceptis solicitudinem improuisi hospitis plenis fiduciæ promissis discutere curæ habuit. Quibus erectus Magnus, plus spei in Absalonis auxilio, quàm metus in sua noxa reposuit. Quo euenit, ut maiore formidinis parte deposita, propria repetere non dubitaret, nauigationẽ qua Iutiam petiturus erat, necessarijs usibus instructurus. Quippe causam apud Aurusiam dicere iubebatur: uerum hoc securitatis robur, deprehensa secretorum eius legatio quassauit. Siquidem binas eius epistolas proditionis mandata gestantes, à publicorũ itinerum obseruatoribus intercipi cõtigit. Quas cum regi allatas ab intermeantibus expertus fuisset, formulam qua signatoria utebatur, proprij scribæ negligentia amissam confingit. Idq́ non solum inter suos, sed etiam apud Absalonem simulatione prosequi curauit, opinionem serere cupiẽs, adulterinas epistolas à formulæ repertoribus odio sui fuisse cõpositas. Appetẽte causæ dictionis tempore, binis nauigijs instructus, Absaloni Sialandiæ & Scaniæ magnatibus comitato obuius affuit. Quo adito conscientiæ stimulis actus, trepidationem fide maiorẽ, præteritæq́ uitæ fortitudini indebitam exhibẽdo, nullis se exhortationibus ut Iutiam peteret adducendum iurabat: plus à se metus in regis offensa, quàm opis in cuiuspiam patrocinio reponi præfatus. Præterea fortuitam sigilli sui amissionẽ causatus, æmulorũ commento occasionẽ ex eiusdẽ inuẽtione nactorum, inimicas regi literas suo nomine confictas asseuerabat. Sed Absalone

tametsi

A tametſi criminis acta ab eo cõfeſſio foret, nihil commiſſum quo minus inuiolatus
diſcederet, cõſtantius aſſerente, ſociali illum nauigatione proſequitur, plus amici
monitis quàm proprio pauori indulgens. Cui rex omni Danica nobilitate ſtipa-
tus, apud uillam Vuiby ſibi per Abſalonem oblato, menſæ ſacra communicare
paſſus nõ eſt, ne conuiuam agendo offenſam deponere uideretur. Quem die po-
ſtero ad concionem uocatum, ſuorũ in eum benignitate expoſita, maieſtatis reum
agere cœpit, pietatem parricidio rependere auidum, quod eius fuga nõ uiolenter
ingeſta, ſed à ſolo conſciẽtiæ reatu profecta recẽter prodiderit. Ad hæc Magnus,
ſe non cuiuſpiam delicti, ſed minacis nuncij per Benedictum accepti impulſu, di-
labendi conſiliũ cepiſſe teſtatur, regiæ ſuſpicionis cauſam è longinquo tutius ſpe-
ctaturus. Præterea mirari ſe, quo pacto rex propinquum, quem omni familiarita-
tis iure proſequi cõſueuerat, inanium ſuſpicionum ductu perſequi ſuſtineat. Con
trà rex, hoc eum ingratiorem, quo meritorum ſuorum negligentiorem, aſtruere:
& in perfidiæ argumentum ſupradictas ipſius epiſtolas, quarum altera clauſa, al-
tera aperta obſignabatur, in commune proferre. quas etiam per præſentes pon-
tifices circunferri, & an uero Magni ſignaculo obſitæ eſſent, curioſius annotari
præcepit. Quod inſpectãtibus cunctis, adulterinumq; eſſe negãtibus, recitari eas
in publico iubet. Aperta Scanienſibus ſcribebatur, regem ſuper complurium op
preſſione calumnians, cunctoſq; ad bellum cum eo gerendum exhortans, Ma-
gnum repetendæ libertatis autorem habituros. Clauſa ad Kanutum & Karolum
eodem quo prior titulo mittebatur, quæ eos res in Scania nouare moneret, Ma-
gnumq; idem apud Iutiam facturũ promitteret: ſic regem uiribus cariturum, ma-
iorum regni prouinciarum auxilijs ad eum cõmeare prohibitis. Perlectaſq; epi-
ſtolas Magnus cum reſponſo excepturus putaretur, indice metus ſilentio uteba-
B tur. Quinetiam tantũ ſtuporis animo contraxerat, ut uoce quoq; deficeretur, in-
ternæ perturbationis notas confuſo oris habitu præ ſe ferens. Notabilis uiri taci-
turnitas fuit, quæ ne confeſſionis loco duceretur, prudens Abſalonis interuentus
effecit, miratu indignum dicẽtis, ad nouos criminationis obiectus hominem de-
fenſionis dubium, pleno meditationis conſilio reſpondendi officia tardius exhibe
re, protinusq; eum dandi reſponſi gratia colloquio excedere, & quos uelit ex ami
cis in conſilium trahere iubet. Quo dicto recreatus Magnus, atq; ad ſpem labefa
ctãdæ accuſationis erectus, acceptis cõſultationis inducijs, Abſalonẽ cum Tuko-
ne Vuendilenſiũ antiſtite ſeuocat. Is Tuko patri eius Erico diaconatus obſequijs
percharus habitus, deq; eius clientela ad pontificatum accitus fuerat. Cuius rei
grata recordatione, Magni charitatem propẽſius animo inſitam habebat. Quem
multũ diuq; ob cogitati ſceleris immanitatẽ, profectis à dolore cõuicijs inſecutus,
reſpondẽte eo epiſtolas aliena fraude cõtextas, ſuperuacuũ id purgationis genus
aſtruxit, non ſolũ ſcripturæ, ſed & ſtili modũ quo ſcriba ipſius Lambertus in di-
ctandis epiſtolis uti ſoleat, certiſſime recognoſcere præfatus. Cuius affirmationẽ
Abſalone conſentaneis uerbis proſequente, tantũ Magno deſperationis inceſſit,
ut an eos ſibi confeſſionis remedia amplecti liceret, trepide percontaretur. Tum
Abſalon tametſi cõfeſſio periculo non careret, ad hanc tamen ante procurrẽdum
quàm de uenia actum excuſſumq; foret, negabat, ſuadetq; uti ſtupore depoſito,
per ſe uel per amicũ in poſterum diem induciarũ facultatem audacter efflagitet,
firmato animo rem felicius expleturus. Quibus admiſſis, rex præſentẽ nobilium
cateruam ueſpere iter ingreſſus, ad Vnnonis locupletiſſimi uiri penates ſecum
perduxit. In qua profectione Abſalon à Magno admodũ æſtuãte, quiſnam defen
ſionis modus obiectis cõgrueret curioſiore percontatione cõſultus, nullã partem
probro aut periculo uacuã agebat. Nam nec accuſationẽ tot rerum indicijs ſubni-
xam refellere promptũ, nec purgationis partes detrectare ſyncerum: confeſſionis

C uero exitum ancipitem fore, quam nulla ueniæ certitudo præcurreret. Ita uerax responsi dator consultori ignorantiam prætendere, quàm in dubijs certitudinem promittere, fidelius duxit. Tunc Magno omnia se ueraciter relaturum, si ueniam confessioni tribuendā speraret dicente, intrepide eum sibi secreta quæ uellet committere iubet, nullum eorum indiciū ad regem ex se manaturum præfatus. Tum illo omnem insidiarum ordinem patefacere cupiente, Absalon narrationem admittere noluit, ne eam sacerdotali ministerio confessionis loco recipere uideretur. Suadet itaque Sunonem & Esbernum secum adhibeat, quos in rebus arcanis tegendis industrios sciat. Quibus admissis Absaloniq; data fide pollicitis, absq; eius conniuentia nullam se præsentis arcani mentionem acturos. Magnus insidiarum seriem à principio retexere orsus, non solum se cum his quorum crimen testis fuga prodiderat, iure notatum asseruit, sed etiam complura ad regis caput pertinentia adhuc eius notitiæ parū indita, apertissima cōfessione detexit: Eskillum (Asceri hic filius erat) & Christiernum patre Suenone natum, eiusdem culpæ cōscios asseuerando, Christierni fratrem Ascerum cui in templo Lundensi prima post antistitem dignitas cesserat, coniurationis consilium scisse potius quàm probasse testatus. Confecto itinere postquam opportunum colloquio tempus occurrit, Absalon cum Sunone & Esberno regē paulisper sine arbitris esse iussum, contemplari causæ exitum monet, in qua nec accusationē actori instruere expeditum, nec reo confessionem amplecti tutum ducatur. Qui si indemnatus abscederet, complures ad innocentiam sibi decernendam adduceret. Sin confessus uenia careret, simplicitatis exemplo culpæ socijs tegendæ eius documentum præberet. Igitur elaborandum ut spontanea ab eo confessio elici posset, quem testimonio insequi promptum non esset. In hanc sententiam perducto rege, & se pœnam confessioni re-

D mittere promittente, cum Magnus postera die in concione ab eo quid super responso deliberasset interrogatus fuisset, à coniurationis initio orsus pudore posthabito, omnem insidiarum contextum, non solum conscios, sed etiam loca rerum ac tempora perstringendo, uera narrationis serie prosequebatur: regem inter tot peruicacissimæ artis ambages, non forte humana, sed diuina opera seruatum affirmans: seq; non aliud magis mirari quàm quod fraudē tanta familiarium arte compositam propitiæ fortunæ interuentus eluserit, hominemq; tot ciuium dolis petitum casus incolumem seruare potuerit. His dictis, genibus regis supplice uultu gemebundus aduoluitur. Quem rex præteritæ amicitiæ uerecundia consurgere iussum, ingratæ mentis exprobratione coarguit, illius per insidias opprimēdi cupiditate perfusum, cuius à primæua ætate perpetuam charitatem expertus fuerit: à quo belli Grathici temporibus, non tantum spiritum sibi datum, sed etiam adiecta potestatis incrementa meminerit. Se enim non solū propinquitati supplicium remisisse, sed etiam munificentiam impendisse, cum uero cum fidem beneficio debuisset, perfidiam rependisse. Itaq; meritorum suorum obliuionem ab eo tam nequiter actam admirans, nec pristinæ cōfessionis assertione contentus, an se per insidias opprimere cogitasset inquirere perseuerauit. Ille nec animum sibi nec arma, nihilq; quod tanto facinori attinuit, excepto Dei nutu defuisse subiūxit. Delectatus rex tam audaci hominis responso, ueniam se confessioni tribuere, non familiaritatem restituere dixit, ne rursum amicitiæ copia insidiarum irritamentum existeret. Eundem quoque tacita ad Kanutum Karolum'ue mandata habere prohibuit, monitum ne culpam repetere uelit, cui diuinam potentiam tam constanter obniti persenserit. Ille se si quid tale committeret, ulterioris ueniæ remedijs indignum uocare, ne precibus quidem salutem deinceps tueri ausurum. Quo rex sedendi locum repetere iusso, protinus Suenonis filiū Christiernū quem peracta Magni causa, per ignorantiam casus obtulerat, iracunda admodum accusatione persequitur.

A persequitur. Qui cum se cōsortis indicio proditum accepisset, defensionis inops confessione ueniam impetrauit: nec solum spiritum, uerumetiā bonorū omnium incolumitatem assecutus est, exilio duntaxat pœnas dare coactus, ne promptus ad crimen regressus suppeteret. Ita moderatio manifestam militis culpam, extremumq; supplicium meritam, proscriptione insequi contēta extitit. Taliter exacto consilio, Magnoq; Fioniam reuerso, Vualdemarus insulā ferarū gregibus abundantem, more regio prædæ uenaticæ uacaturus ingreditur. Quo loci Absalon & Ascerus à maximo pontifice Eskillo ob ueniam eius nepotibus cōciliandam, quæ Magni exemplo spōderi uidebatur, transmissi, inexorabilem regis animum experti sunt: à quo demum Ascerus an coniurationis fautorem egisset rogatus, cognitioni se quidem affinem, sed à cōsensu immunem asseruit, nec tam odio regis quàm delationis pudore, prodendiq; commissi uerecūdia hæc fecisse. Quem confessionis modum diuturni postmodum exilij causam habuit. Huius legationis contemptū tam ægre Eskillus tulit, ut uarijs corporis pestibus contractis, grauibus hyemem morbis exigeret. Qua finita Vualdemarus, Daniæ, Suetiæq; primoribus accersitis, regales filiæ nuptias exornat. Quibus peractis Vualdemarū Eskillus secreta allocutione petitum enixe deposcit, arcani quod ei committere uelit intempestiuam confessionem non arguat. A quo postulata sperare iussus, iampridem deponendi pontificatus allatam sibi cupidinē dicit, quem tanto oneri imparem ætas uiribus defuncta constituat: neq; enim in fastigio se, sed priuatum ac procuratione liberum decedere uelle, præteritæ conuersationis habitum monastica mutaturum. Quem cum rex uerbis charitatem simulantibus proposito prohiberet, idq; ei sine Romana autoritate exequendi fas esse negaret, habere se summi pontificis epistolas, per quas non solum abdicandi honoris licentiam, sed
B etiam transferendi in quem uellet potestatem acceperit, testatus est: huc accedere quod se Romanæ legationis officio fungentem, ne sedes successore uacua habeatur, subrogationis curam exhibere par sit. Quod dictū rex, Ascerum ab eo pontificem adoptari ratus, suspitione insequi cœpit, nec dubius Kanutū & Karolum si quid ulterius aduersum se conati forent, multū ab auo uiriū contracturos. Cum diu uerbis amicitiam præferentibus egisset, ad postremum uotis eius annuere se dixit, quod Romanæ sententiæ decreto obuiam ire nequeat, penes quam publicæ religionis norma cōsistat. Tum Eskillus honoris abdicationem contractorum pontificum frequentia celebrari magni æstimans, profecturum ab urbe regem precari instit, uti ipsos exacto mense secum reducat, quos non solum suæ renunciationi, uerumetiam noui antistitis creationi interesse expediat. Quam rem prorsus silentio dignā existere, ne cognita quenquam electionis metu dilabi cogeret. Quo concesso statam interim solennemq; popularium concionem ingressus, docet quantā subditorū charitatem fastigio functus exhibuerit, quanque beneuolo studio merita sua publicus eorum fauor pensauerit. Iam uero sibi re pontificali cedere in animo esse, cuius administrationi supremæ ætatis suæ habitum diffidere conspiciat, ideoq; se eorum curam quam hactenus plenis pietatis officijs gesserit, diuino mādare præsidio, cunctisq; sibi militiæ fide deuinctis huiusce generis nexum remittere: super hæc omnia alienis delictis ueniā dare, proprijs petere, uniuersos etiā discessum suum pijs precibus prosequi, uotisq; pro se excubare precatur, parem se eis dignationem repensurum pollicitus. Adeò autem miserabiliter in concione egit, ut eam lachrymis suffusam dimitteret. Qua soluta, Absalonem Sialandia redeuntem, missis quibus exciperetur equis, penatum suorum hospitio uti compulit. A quo quid ita plebem mœstitia affecisset rogatus, tum senium suum, tum exilium nepotū, dignitatis sibi patriæq; fastidium afferre respondit. Huc accedere uoti religionem qua se dudum Bernardo Claraualensi pōtificatu ultrò

C cessurum, priuatamque uitam & honoribus defunctam acturum spoponderit. Die postero cum prædicti prouinciarũ antistes in ædem Laurentij matutine coissent, ornamenta sacrarij armamentario egeri, conspectuique subijci iubet, quantum ueteri altarium cultui, pristinoque sacrorum splendori noua ac religiosa liberalitate adiecerit, in propatulo ostẽdere cupiẽs. Quibus prolatis, uoce suspirijs permixta, quantis charitatis impendijs pro subditorum pace ac stabilitate excubuerit, quot erumnis, quot periculis obsitum omne pontificatus sui tempus exegerit, edocet. Quem ob hoc se deponere statuisse, quod ætatis suæ magnitudinẽ ulteriori eius functioni inhabilem sentiat. Cuius orationem rex respondẽdi officio subsecutus, eum tametsi crebras cum regibus simultates gessisset, põtificis partes laudabiliter executum affirmat. Suæ uero sententiæ resignationis eius propositum non placere, cui iam eò ætatis peruentum sit, ut malignitatis ultra notari nõ debeat. Deinde eum proprio motu, an suo compulsu pastoris officium detrectaret, fateri iubet. Tunc Eskillus directis in aram manibus, iurare & præsentia sacra testari se non odio regis, aut ullius iniuriæ ex eo receptæ uiolentia, sed perituri honoris fastidio, perpetuique studio huc propositi esse perductum. Grata regi respõsio fuit, cupienti uera põtificis assertione, calumniæ suspicionẽ uitare. Rogat deinde, an unquam regia seueritate pœnas ab his exigere supersedisset, aduersum quos ille pontificalem censuram prior distringendam curasset. Quo nihil tale eum egisse fatẽte, graui metu liberatum se dixit, ueritum ne subita antistitis abdicatio, occultam apud complures sibi notam crearet. Romani deinde põtificis epistola, sine cuius nutu rex dignitatem ab ipso deponendam negabat, in commune relegenda profertur. Ea scribebatur, Romanum antistitem Lundensi põtificalis ministerij laxationem petenti, quod eum huic muneri perutilem scisset hactenus repugnasse, nunc ue-

D ro precum eius perseuerãtia superatum, ætati ipsius assiduoque languori petitæ rei licentiam detulisse. Cuius autoritati rege refragandum negante, sua sede exurgens, uirgã anulumque præcipua pontificalis sacerdotij insignia altario imponens, perfectam sui muneris abdicationẽ agere protestatus est. Cuius facti miseratione lachrymæ astantibus obortæ, suspirijsque, murmuris instar reddentibus, ædes repleta. Igitur Eskillus, qui regni clerum excussius nosset, sedis à se relictæ successorem à rege circunspicere rogatus: comprobata monitoris industria, aliam Romanæ dignitatis epistolam explicat, qua sibi legationis habenas tenenti, subrogandi antistitis arbitrium mandabatur. Ea perlecta, potestatem quam sibi indulgentia Romana detulerat, ad eos quibus eligendi ius esse consuerit transferre se dixit, quod ultrò iure suo cedere quàm alienũ offendere malit, ne ecclesiam pro cuius maiestate tuenda semper excubuerit, consueto libertatis beneficio fraudare uideretur. Tunc ijsdem regi uti consilium suum exponeret, obsecrãtibus, regeque cleri postulationem sub plebis nomine, cuius se partibus proloqui referebat, consentaneis precibus prosequente, sententiam suam inter diuinam humanamque charitatem fluctuari asseruit, quarum alteram tacendo, alteram loquendo offendere posset. Dei nanque mentem exasperaturum se esse, si illius quem huic maxime regimini idoneum scisset, indicem agere supersedisset. Si uero hominem huius officij gnarum, pontificisque partes alibi laudabiliter executum, sed & pro patria difficilia audere solitum nuncuparet, familiaris & propinqui gratiam uiolaret, quem huius honoris oblationem auersari nõ dubitet. Tunc cuncti quisnam ab eo destinaretur animo perpendentes, solam uocabuli certitudinem flagitant. Et ille Roskildensem, inquit, antistitem mihi propinquitate, uobis opinione notũ designo. Igitur compluribus bene ecclesiæ consultum acclamantibus, exurgens Absalon maiorem hunc fascem quàm ut humeris suis imponi debeat, refert: nullo se pacto ad deserendam ecclesiam adduci præfatus, quam angustissimis rei Danicæ temporibus

A poribus susceptam, ad eminentem fortunæ habitum summa animi corporisq; fatigatione perduxerit, cuiusq; nō solum externum hostem armis submouerit, sed etiam ueterem atque hæreditariam paupertatem felicibus opum incremētis mutauerit. Tum ij quibus suffragandi ius erat ab Eskillio taciturnæ hæsitationis increpiti, & cuinam officij sui partes cedere uellent rogati, paribus in Absalonem uocis pronunciant, adeoq; concordes suffragiorum uôces misere, ut nihil in his diuersum aut dubium reperires. Nec oris officio contenti, manu comprehensum ad sedem quam ei uoce detulerant, ui pertrahere conātur. Nam primus Eskillus iniectæ in eum dexteræ, exemplo cæteris idem audendi fiduciam tribuere uidebatur. Qui etiam ut mos est concinere exorsi, celebrem electionis concordiam decoro psallendi officio prosequuntur. Quorum plenum uenerationis concentum populus ingenti plausu tripudians, sacro cantilenæ genere æmulabatur, gloriosis clericorum uocibus aliquid honorificæ modulationis adijcere gestiendo, personantibus alijs, deformem sibi taciturnitatem existimans. Adeò in eligendo eo tota multitudo unam beneuolæ suffragationis uocem habuit. Ille uero trahēti se turbæ summis corporis uiribus obluctatus, cōplures robustiore impulsu præcipites humum petere coëgit. Ab ijsdem quoq; exuuiæ renitenti detractæ, iamq; res ad uim & rixam usque progressa, permixtos strepitu cantus exaudiri non patiebatur. Igitur Absalon ad sedem pontificali fastigio consecratam, pia plebis uiolentia perductus, in ea collocari passus non est, ne ulla ex parte cogentibus assentiri putaretur. Quam ob rem prius ab Eskillo, mox à Vualdemaro oblati sibi diuinitus honoris ornamenta amplecti rogatus, ne præsentis ecclesiæ maiestatem nouo & inaudito contemptu perfunderet, impetrata loquēdi copia, ad appellandi officium procurrit. Cumq; precibus obsecuturus putaretur, ualidissimum repugnationi suæ tutamentū adiecit. Rapuisset alius oblatæ dignitatis beneficium,

B auideq; se tanti sacerdotij tribunalibus ingessisset. Nicolans Roskildensis chori senior, super irrogata antistitis uiolentia parem appellationis uocem ædere cunctatus non est. Tum Eskillus aliquanto concussior, certissime se suffragatorum partibus affuturū dicebat, sensurum Absalonem sua an illius uota plus momenti Romæ sint habitura. Hinc missæ studiū datur. Qua percelebrata, benedictionem Eskillus Absalonis ministerio præstari præcepit. Hac usurpatione eum electionis assensorem efficere gestiendo, se iam cunctis pontificatus partibus defunctum, huic ministerio congruentia amplius exequi non oportere præfatus. Quem Absalon tametsi pontificalia deposuerit, legationis tamen iure benedicendi prærogatiuam retinere dicebat, neq; ad inferioris potentiæ uiros, debitum fastigio suo munus relegare debere. Ea Absalonis uerecundia, senem uoti cupidum, neglectę dignitatis suæ meminisse coëgit. Alio quoque moderationis genere, repugnationis eius perseuerantiam idem labefactare tentauit. Siquidem in cubiculum deuocatum cum precibus perflectere non posset, genibus nixus plenis supplicationis lachrymis aggredi conatus est. Profectu uacuus, tertium irritamenti modum quo electi mentem ad suam sententiam adduceret excogitauit, incertum relinquens, maior in cogente an resistente perseuerantiæ conatus extiterit. Siquidem equites suos numero & amplitudine insignes ad eum direxit, militari fide se eius partibus obligaturos. Quorum Absalon famulatum repudians, se prorsus in honorem eorum obsequijs dignum consensurum negabat. Qua demum constātia euictus Eskillus, ne supellectilis quam ecclesiæ relinquere statuisset obscurior depositio foret, eundem in arcanam uestibuli partem abductum instantius hortari cœpit, uti saltem oculis eam subijcere dignaretur. Sed & hanc quoq; sollicitationis partem superiorum uictor mire contempsit, ne qui gloriæ tentamenta calcasset, auaritiæ irritamentis succumberet. Quam ob rem Eskillus ira accendi creditus, mi-

C nus se bonorum quàm cogitauerit, inquit, sacris atque domesticis usibus relictu rum, ipsumq́ue tam stolidæ pertinaciæ quandoq́ue damna sensurum. Aureo deinde poculo regem Absalonemq́ue simili muneratus est. Præterea neminem ex amicis indonatum reliquit, apud patriam sibi præclara liberalitatis monumenta creare cupiens. Varia quoque membrorum debilitate perstrictus, ad postremum etiam igne (quem sacrum uocant) quadam corporis parte respersus abscedere maturauit, perinde ac diuinitus iniecti sibi supplicij cruciamenta sortitus. Quem cum Absalon Scania excedentem castelli sui hospitio excepisset, seq́ue tanto pedum frigore teneri ut noctu quietem capere non posset conquerentem audiret, calidum laterculum cistula crebris foraminibus distincta inclusum plantis applicuit, eoq́ue fomenti genere præfrigido seni patientem quietis calorem restituit. Cuius medicamenti beneficium hoc Eskillo gratius fuit, quod ab artificis charitate, non scientia aut professione manauit. Qui cum Absalonis nauigio, comitatuq́ue Slesuicum perlatus fuisset, cyphum argenteum ab eodem sibi pro munere oblatum suscipere recusauit, præfatus se deinceps nullum insignium uasorũ usum habiturum. Idem cum regem Slesuicensi in ponte obuium conuenisset, ita corporis debilitate solutus est, ut à plerisq́ue exanimis putaretur. Recreatus tandẽ, fretumq́ue rate transgressus, ac præsentes benignius exosculatus, inter flebiles amicorum uoces plorabundus, & ipse curriculo per Absalonem procurato, cum prorsus equitãdi impatiens foret, quo mollius ueheretur, imponitur. Cuius flentis discessum amicorum turba ipsum ulterius non uisura perinde ac funus lachrymis prosecuta est. Post hæc regis legati cum Lundensibus, cogendi Absalonis gratia Romam mittuntur. Qui primum Clareuallum profecti, reperti illic Eskilli epistolam, cuius ea tempestate non mediocris apud curiam fauor uigebat, in adiumentum suæ petitionis accipiunt. Nec minus Absalon ac Roskildenses legationibus curiam fatigant, electioni quam Lundenses confirmatum peragebant, plenis reclamationis sententijs obnitentes. Interea proceribus apud Roskildiam paschali tempore feriatis, conuiuioq́ue per summam omniũ hilaritatem exacto, per Thordonem Lundensium præfectũ regi significatum est, Thormerum quendam Magni nuncium nuper Gothia reuersum, tanto itinere Scaniam esse transgressum, ut captionem celeritate uitauerit. Cuius occupandi gratia Beltensem transitum insidijs esse uallandum, quem ab eo ocyus adiri ambiguum non sit. Rogatum super his Magnum, præsidiumq́ue negationis amplecti conatum, rex tutò fateri posse promittit. Ille summa cum dissimulatione obiectorũ fidem leuare, si quid huiusmodi cõpertum foret ulteriorem sibi ueniam negari precatus. Rex negatorum incredulus, Adulfo cuidam insignis fidei sed clericalis conditionis, quod propter Belticum littus habitaret, obseruationis negocium mandat per satellites ad eum directos, cultus & corporis notis, quibus prædictus Magni nuncius dinosceretur, expressis. Taliter captus Thormerus, ac coram rege super mãdatis, quorum esset gerulus, perquisitus, post diutinæ negationis ambages quæstionis metu credita sibi secreta detexit, lignum compactile, quale more Danico inter amicos sigilli uim obtinet, à se epistolæ loco gestari confessus, cuius dimidium à Kanuto & Karolo perinde ac syngraphus haberetur. Cuius nequitiam rex uinculis multare cõtentus, Absalonis eum custodiæ tradit. Igitur per Nicolaum stabuli sui præpositum Fionensium militum eum sequi iussorum auxilijs succinctum, Magnum perinde ac denuò sibi insidiosum, pœnamq́ue perfidia meritum capiendum curat. Qui in cubiculo nocte concubia circumuentus, dum pristinæ uirtutis immemor salutem latebris non armis circunspicit, post aulæa repertus abstrahitur. Ita nescias miseriorem eum deformitas captionis, an captio ipsa reddiderit. Oblatus regi cum super insidiarum consilio rogaretur, aliquandiu obiectis se affinem negabat. Tandem

D

conuin-

A conuincentibus eum captiui indicijs, dissimulationisq; materia non suppetente, confessione crimen aperuit. Cuius mentem rubor nescio magis an supplicij metus afflixerit. Hunc rex ad urbem Laterensem missum, Thorberniq; custodiæ traditum, carcere quàm morte mulctare maluit. Per idem tempus Sclauorum piratæ spoliatis Vualdemari legatis, nauigiũ muneribus eidem à socero transmissis onustum cepere. Cuius reposcẽdi gratia nuncijs ab eodem missis, superbe responsum dedere. Qua iniuria Vualdemarus, ut par erat, accensus, Henricum in societatem ultionis sollicitat, Rugianisq; quod hostilium locorum gnari essent, in cõmilitium euocatis, per Suinam inuectus, Iulinum oppidum incolarũ fuga desertum incendio tentat, Henrico Diminum obsidione complexo. Qui cum expugnationẽ dubiam difficilemq; animaduerteret, amnem qui castra sua à mœnibus diuidebat, transuerso deductum alueo, remotiore cursu urbem præterlabi coẽgit. Quo facto hostium muris summam defensionis opem conciliauit, præsidium eius pro oppugnatione molitus. Ea re effectum est, ut actam æstate obsidionem autumno inglorius solueret. Cuius discessionem fortuitum urbis incendium subsecutum est, suis uiribus tribuente fortuna, quod Saxonicis deferre dignata non fuerat. Eadem benigniore Danos lumine contemplata, eorundẽ ministerio Cozcoam urbem conflagrare permisit: indigenas uero metu palantes, ad loca paludibus obsita uirium inopia cõfugere coẽgit. Quod Absalon captiui cuiusdam cum fratre minore, coniugeq; & liberis comprehensi indicio expertus, rogare eum cœpit, an suam suorumq; libertatem latentium ciuium proditione mercari cuperet. Ille conditionem cupide pactus, seipsum terrestribus copijs petẽdam, paludem cincturum, fratrem uero nauigaturis ducem promittit. Sic enim Sclauos ancipiti fuga implicitos, nusquam dilabendi materiam habituros. Ea palus à superiore per angustum amnis
B discrimen abrupta, minoribus duntaxat accessa nauigijs erat. Quibus dum Absalon eam peteret, à captiuo errorẽ simulante ductum minis extorsit, saltumq; meditantis ceruici nexum inferri prçcepit. Multi in eum ex Sclauis dum cimbis fugam capessunt, incidunt. Armenta ab ijsdem inter mare paludemq; coacta, à Sialandensibus capta, ac per totum exercitum distribui curata sunt. Quæ res ei plus inuidiæ apud socios quàm gloriæ quæsiuit, quod ab uniuersis capiendum erat, à solis Sialandensibus occupari dicentes. Quo paludem egresso, quidam ex nautis petulantioris linguæ ducem supplicio dignum per iocum dixere: quod cum nauigationem præmonstrare deberet, ignorantiam finxerit, promissumq; suum secutos simulato errore fallendos curauerit. Ille ludibrijs pro serio ductis, laqueo destinari se ratus, dum aquam è stagno tanquam munditiarum gratia peteret, ultrò præcipitato corpore profundum insiluit, anticipare fatum, quàm expectare præoptans. Qua temeritate dubium reliquit, perierit ne, an sub undis saluus enauerit. Quibus rursum, ut fieri solet, euomitis, restim quam collo innexam habebat, manibus ne per eam attraheretur, complicandam curabat. Mersus denuò, uisentes eadem qua prius ambiguitate compleuit. Sed corpore eius tandem exanimi reperto, dubietatis quieuit contentio. In tantum autem illic exercitus noster captiui pecoris gregibus abundabat, ut in ijsdem agendis quotidiana pastorum opera uteretur. Quorum discursum periculo uacuum, generalis earundem partium uastitas efficiebat: quam tanta incendiorum uis pepererat, ut hirundines quoq; tectis quibus habitare consueuerant orbatæ, gubernaculis nauium ac proris fœtum procreaturæ nidos affigerent, domiciliorum usum ab hostibus mutuantes. Post hæc rex Henricum diutina Diminensium obsidione suspensum alloquio petiturus, terrestri itinere arrepto, urbem Cozcoam à nemine defensam igni implicitam reliquit: cuius processum tum amnis cuiusdam profunditate insignis, tum ulteriorum locorum difficultas indicata cohibuit. Hinc regi in Caminẽsium prouinciam transitus fuit,

C quam rurali magis populatione, q̃ ulla munimentorũ oppugnatione permẽsus, Camino duntaxat inaniter attentato, nauigia quîs captiuum pecus ueheret prendenda curauit. Hæc tam uber pecoris, opportunaq; commeatibus erat, ut exercitum nostrum bimestri edulio aleret. Legatione deinde ad Henricũ missa, præsenti militiæ finem imponere iubet, illo obsidionem quam frustra gesserit, ocyus soluturo. Quibus responsis acceptis, interiacentia quæq; partim ferro, partim igni adortus, per summam hostilis rei populationem Vualagostum accedit. Quo uiso Vualagostenses Zulistro duce extremã pontis sui partem conuellere cœperunt, ne quis hostium per eum irrumperet, inhibituri. Cuius fragmentis pauci ex nostris perinde ac scalis utentes, adminiculantibus socijs ascensu obtento, hostium urbe exilientium irruptione petuntur. Quibus ob paucitatem resistere nequeuntibus, Hemmingo excepto, omnes cessere. Absalonis hic armiger erat, leuibus armis instructus, ad discrimina subeunda promptissimus, semperq; se periculis immergere solitus. Qui dum se paruulo pedis regressu urgentibus subtrahit, talis gladij quo cinctus erat longitudine offensis, supinus concidit. Quo lapsu plus gloriæ quàm incommodi expertus est. Nam inter crebras hostium hastas, quibus acerrime petebatur, nõ tam suo quàm fortunæ clypeo protectus, ut primum genibus se excipere potuit, districto ferro propiorum tibias appetiuit. Quibus paulisper cedere compulsis, sublimis desilijt, sociorumq; tandem ex pudore fortitudinem capientium accursu petitus, oppugnatores urbem repetere coëgit. Ita ad suos regressus, ac toto corpore integer repertus, admirationi uisentibus fuit. Igitur non solum fortitudini ipsius, sed etiã fortunæ ueneratio tributa est. Ea tempestate Romani schismatis controuersia astipulante Cæsare Federico pertinacissimo Germanorum errore compluribus annorum curriculis alita, ueri pontificis
D Alexandri pedibus proculcata, succubuit, diuiduumq; ecclesiæ statum catholicæ concordiæ uinculum colligauit. Quo in tempore regis, Lundensiumq;, necnon Absalonis legati Roma regressi, læto patriam nuncio compleuerunt. Qui tametsi diuersas atque contrarias res petitione complexi uiderentur, ea tamen Romani pontificis industria sunt excepti, ut pars utraque sibi pro uotis consultum gauderet. Nam & Absaloni Lundensem pontificatum assumere iussum, & Roskildensem administrare permissum. Ita geminũ ecclesiæ regimen in eius ius ditionemq; concessit, alterum præcepto, alterum indulgentia sortientis. O nouam & inauditam curiæ munificentiam. Recusanti pallium ingestum est, insigneq; quod petentibus ægre præstari solet, repugnanti uiolenter imprimitur. Dignos humeros, quibus tam præclarum onus imponeretur. Veniens siquidem Romanorum legatus Galandus, Lundensi clero Roskildiam euocato, præsentem Absalonem non solum literarum recitatione quæ eum electioni parere iubebant, sed etiam anathematis comminatione, quo se aduersum eum (si repugnare perseuerasset) usurum dicebat, electoribus assentiri, fidemq; obeditionis solenniter ab ijsdem recipere coëgit. Quem postmodum Lundensi in templo, pallio quod attulerat muneratus, die postero Ripensium electum Homerum, religioso eius ministerio pontificem consecrari conspexit. Ita legatione syncerissime atque integerrime gesta, hybernis exactis Romam reuertit.

HISTORIAE DANORVM LIBRI DECIMI QVARTI FINIS.

A STORIAE DANICAE LIBER DECIMVSQVINTVS.

OST hæc rex nondum ultionis in rerum suarum raptores satietatem adeptus, expeditione eam petere statuit. Quam dum septentrionalibus Iutis supersedere iussis, australes immenso uentorum flatu peterent, Slesuicensium antistes Fredericus perfectissimum honestatis specimen, dum ueli magnitudine eximiam aurarum molem, intolerabilesq; nauigationi Notos complectitur, defecta gubernaculo puppe cum omnibus pene socijs periclitatus, contractæ classis animos ingenti luctus acerbitate confecit. Cuius fato minus triste non fuit, quod sociorũ cadaueribus ultrò repertis, solũ eius corpus impensius perquisitum, ante spiritus sancti solenne deprehendi nõ potuit. Cuius tempore Sialandico littori appulsum nõ odore triste, nec aspectu deforme compertum est prorsus, ut corruptela uacuum existimares. Quo integritatis habitu, sanctitatem uiri diuinitus declaratam crediderim. Nec minus ueneratu dignum, quod idem frustra ab amicis quæsitus, eius potissimum festum corporis sui repertione clarescere uoluit, cui peculiaris cultus officio honorem habere consueuerat. Tum uero insignis Absalonis gemitus erat, præcordialis amici casum lugentis. Rex copijs apud Falstriam obuius, uocata maiorũ cõcione, prouisum sibi, inquit, paruula manu magnas hostium copias non lacessere, eam militiæ conditionem habenti, cui plurimum gloriæ uel opprobrij debeatur. Quam ob rem se potius Absaloni, Kanutoq; filio expeditionis summam committere: si bene rem gererent, aliquantulum laudis: si male, parum uituperij relaturis. Illi iussibus celeriter obsequuti, Rugianorum etiam classe quanta subitò contrahi poterat adiuti,
B incessata nauigatione Ostroznam accedunt, in occupando hoste non minus celeritate quàm audacia usuri. Quorum tam latens improuisaq; irruptio extitit, ut plerosque Sclauorum domi inopinatos opprimerent, prouinciamq; penitus incautam uastassent, ni incendio demum ab inertioribus ædito proderentur: illic binis fortè Sclauis nauigio fugam quærentibus, cum alterum à Gerimaro teli iactu prostratum reliquus ulcisci cuperet, cognito quod Rugianorum ducem appeteret, telo uerecundius abiecto dilabitur. Tanta apud hanc gentem uiris in fastigio positis ueneratio penditur. Interea classis per Penum amnem allapsa, equis quos inter pascua reperit captis, Vualagostum progreditur. Cuius ponte disiecto, transituq; obstaculis uacuefacto, propter mœnia anchoras iacit, oppidanis imperata adhuc tormenta tractantibus. Eadem obsidionis fastidijs nauigationis dispendia anteponens, tam uagum sparsumq; militiæ genus secuta est, ut hostibus errore ludificatis, ubinam maxime sua tueri deberent, incertum relinquerent. Siquidem euitatis locis in quibus eos obuios habebat, defensoribus uacua petebat. quibus eadem accedentibus ex consulto cedebat, & ad partes præsidio carentes militiam transferebat. Et ne ulla negotiorum intermissio foret, peditibus remigio noctes, somno dies exigere: equitibus uero nocturnam requiem diurnis militiæ laboribus rependere, constitutum. Aduersum quem excursationis modum Bogiszlauus & Kazimarus nihil in armis remedij ducentes, animaduerso patriæ uastitatem nostrorum non minus agilitate quàm uiribus inchoatam suo ductu propulsare non posse, emendæ pacis consilium capiunt, quorum arma ferre non possent amicitiam mercaturi. Quibus accessis, eorum se uiribus impares confessi, præsentium finium iacturam inter damna ducere non simulant, amplissima Pomeraniæ deserta nouis sedibus complexuri. Ad hæc Nicolaus Falstricus in risum solu-

C tus, sinistre eos patriæ consulere dixit, cuius inferiora Danis, superiora Polanis, A finitimorum manu huc atque illuc iactati cedere cogerentur. Quo dicto patriæ salutem circunspicere moniti, centum libris nummûm Absaloni, quod penes eum expeditionis arbitrium esset, totidemq; Kanuto promissis, legatorum à se captorum dimissionem cum duobus millibus talentûm, qua summa rapinam regi inflictam rependere pollicentur. Ad hæc Absalon responsum moratus, seductis maioribus, offerri conditiones ab hoste dixit: quarum usus perniciosus patriæ, si gratus: contemptus uero commodior quàm charior esset futurus. Siquidem pecuniam regi, pacem ciuibus, captiuis missionem, pacti nomine lucri, fauori quàm utilitati propius emolumentum esse. Iisdem uero pro nihilo ductis, à bello non recedere saluberrimum. Iam enim Sclauorũ uires eò tenuitatis esse redactas, ut si pax desit, deditionem sequi necesse habeant. Ita se suis bellum an pacem probent, deligendum relinquere, ne alieno consilio præterito, proprium audacter secutus uideatur. Respondetur, ei potissimum parti studendum, qua publicus fauor possit acquiri. Hac sociorum sententia Absalon uti compulsus, ne anxiam regis expectationem inopinata reditus sui celeritate concuteret, ab Esberno se præcurri iubet, speciosum gestorum nuncium perlaturo. Qui propter Hythim insulam tempestatum aduersitate coërcitus, non ante tempestiuum profectioni cœlum sortitus est, quàm Absalon receptis obsidibus, eiusdẽ uenti beneficio allaberetur, cuius præcelerandi gratia nauigationem impensius conficiebat. Qua forte rex inter uenandum conspecta, præproperum posteræ classis reditum admiratus, fugam suis iniectam credebat. Quam sollicitudinem falsò contractam, cognitis ex Esberno rebus, effusiore gaudio permutauit, utilius pace bellum confessus. Quem etiam hospitio benignissime exceptum, plenis hilaritatis officijs prosecutus est. Die postero

D classem non solum impensioribus uerbis laudatam, uerumetiam osculis honoratam dimittit. Quo postmodum apud Iutiam diuersante, Kanutus & Karolus petulantiore manu quàm ualidiore delecta, Hallandiam adorti, exilij proprio scelere contracti supplicium à patria sumere conabantur. Qui dum Hallandensium multitudine, quam sibi fauturam sperauerant, repellerentur, fatum fugæ anteponentes, propter nemus, quod Hallandiam à Gothia secernit, aciem ordinant. Vbi infelicibus auspicijs præliati, graues tentatæ patriæ pœnas dedere. Nam Kanutus crebris uulneribus exceptus, ab agrestibus captus, eundem quem Magnus carcerem expertus est, supplicij socium sortitus, quem facinoris consortem habuerat. Karolus mortifico uulnere obrutus, paruulo uiæ excessu petito, fortem spiritum inter molles arborum frondes deposuit, felicior obitu quàm frater uita. Quorum patrimonium Vualdemarus, lege quæ patriæ reos omnibus bonis damnat, adeptus, insperata opum incrementa contraxit. Igitur Karoli corpus putre postmodum ab indigenis repertum documento fore potuit, aliena fastigia cum propriæ contemptu fortunæ concupiscenda non esse. Post hæc Henricus ob exercitum Cæsari aduersum Italos negatum, grauem bello offensam expertus, cum tantæ rei molem uiribus suis maiorem cerneret, Vualdemarum sibi obuium crebris nuncijs euocatum, pertransito ponte cuius nunquam antea dimidium excedere consueuerat, per summam mutuæ fidei exhortationem obnixa auxilij petitione sollicitat. Adeò superbiæ necessitas imperat, fastusque infortunio domatur. Ad quod rex se nullo fidei debito compelli præfatus, amicitiæ tamen quam olim cum eo iunxerit, si monitis suis obtemperatum foret, affuturum promittit. Igitur Henrico quænam hæc essent cognoscere cupiente: cum terrenum, inquit, imperatorem attentare inter ardua ducatur, multo cœlestem lacessere periculosius, qui proprio nutu præter humanum adminiculum, prospera uel aduersa afferre mortalibus

A mortalibus possit. Quem si Henricus iampridem à se pontificalium bonorum rapinis offensum, congruis restaurationis officijs complacasset, uictoriam mente præsumere posset, alioqui bellum temere conaturus. Quod si infesto Deo communiter ab ipsis committeretur, ambos hosti uictoriam cessuros. Neque enim dubium fore quin caduca ac fragili potentia usurus sit, quisquis diuinæ pertinaciter obuiare præsumpserit. Igitur se non nisi expiato periculo commilitium præbere ausurum, publicæ religioni quàm priuatæ amicitiæ propiorem. Tum Henricus multa à se pōtificum bonis beneficij nomine extorta confessus, quibus si sponte cederet, ultimę paupertati subijceretur: corrasæ attonsæq́ ceruicis homines tanti à se æstimari negabat, ut ultrò opibus carere, plusq́ eorum iræ quàm gloriæ suæ tribuere uelit. Repulsæ tamen suæ silentium ab ipso geri precatur, ne in uulgus negatæ opis fama differeretur. Sic rege dimisso, promissi ab eo præsidij simulationem apud milites ne ad Cæsarem deficerent, exhibebat: hac spe eorum animos firmare cupiens. Regressis inde Danis, mirum dictu & nouitate prodigium incidit. Siquidem una noctium infinitus murium grex è longinquo rure concurrens, tristi occentu ædito, Seleensibus aquis sua sponte submersus interijt: quorum cadaueribus uento iactatis littus mane constratum apparuit. Quæ res utilior incolis an mirabilior fuerit, incertum est. Eadem quoque nocte Absalonis quietem capientis exuuiæ à soricibus corrosæ, certissimū futuræ uexationis eius omen dedere. Cui Sialandiam regresso nunciatur, turbatis Scaniæ rebus plebem à primoribus diffidentem, aduersum regios quæstores publicæ consternationis impetum distrinxisse. è quibus Agonem splendidæ præfecturæ uirum in concione Lundensi plena temeritatis uiolentia probrosius contrectatum, ac propè uulgi manibus discerptum, ni in ædem diui confugisset Laurentij. Quam facem tur-

Prodigium de muribus.

B bulentissimo multitudinis furore accensam, non nisi per Absalonem extingui posse, cui facilius sit orientis quàm adulti tumultus arma comprimere. Quam ob rem oportere eum citatò Scaniam petere, si rebus regis laborantibus digne consultum cupiat. Qua de re Suno & Esbernus consulti, quàm poterant dissuasorijs uerbis profectionem damnabant, dicendo compertum sibi tacita principum conspiratione plebem instinctam, non aliud hoc motu quàm Absaloni periculum petere. Sed Scaniensium legatis rem sine eo sedandam negantibus, iturum se utcunque fors tulisset respondit, etiam salutem suam si ita res posceret, tot egregijs regis meritis impensurum. Igitur præmissis qui Scaniæ primores habendæ concionis causa ad urbem Lundiam contraherent, extemplo se uenturum promittit. Nec Scaniam petere cunctatus, patritio spiritu publico furori constantiam suam obijcere properauit. Plebs siquidem acerrimis consternationis fluctibus concitata, ciuilis iniuriæ querelas seditioso accusationis genere prosequebatur. Sed & Thordonem concionari exorsum, crebris sibilis infestoq́ clamore uexatum cœpto desistere coëgit. Cæteris quoque regiarum partium assensoribus dicendi potestate negata, solam Absalonis uocem tranquillis auscultationis modis exaudire sustinuit. Qui cum multitudinem imperitis clamoris iurgijs obstrepentem, salubrium'que monitorum impatientem aduerteret, diuidendam ratus, prouinciarum concilijs trifariam distribui iussis, cunctas se principum culpas emendaturum edixit. A quo Thordo, quod eum ad tumultus uix sedabiles parum ueracibus mandatis euocasset, increpitus, concitatæ plebis dementiam à temulentia coortam affirmat, eius'que rei quosdam in concione stertentes fidem fecisse. Quam ob rem non in urbe, sed campo concionandum fore, ne hominibus potionis auidis, uiolandæ sobrietatis accessus suppeteret. Proxima Absaloni cum australibus concio fuit. Illic regium satrapam Petrum (Euari hic filius erat) profectis ab inuidia accusationibus asperius quàm uerius laceratum, quò

C tutiorem ab hoc calumniæ genere præstaret, proximo sibi sedendi loco recipi iussit, uenerabiliq́ʒ uicinitatis suæ præsidio, ne quid in amicum atrocius consuleretur, prouidit. Postera luce per summam litium cognitionem exacta, pleno æquitatis iudicio cunctas querelarum partes absoluit, causisq́ʒ legitima definitione explicitis, delectatam beneficio plebem ad grates sibi rependendas adduxit. Inde progressus, indigenæ militis indicio cognoscit seditioso edicti genere concitatum populum, apud Album fontem concioni quatriduo uacaturum. Igitur tametsi Scanorum potissimis stiparetur, ad supplendum tamen arbitrorũ numerum etiam Thordonem nuntio uocatum, quid sibi super popularium motu recens fama prodiderit, edocet. Ille uerbis suspicionem dementibus rumoris fidem leuare, nihilq́ʒ tale metuendum astruere, cæteris aduersum uim publicam res cautius gerendas monentibus. Ita sententia uariante rerum dubijs, indubitato Sygastham insulam explorandi gratia adire collibuit. Illic Absalon ante accepta certiore expertus nuntio, consternatam amentia plebem, quod ei se tutò obiecturus non uideretur, procuratis qui concionem accederent, per summam æquitatis promissionem delinire constituit. Qui cum omnia atrocissimo multitudinis furore misceri, ipsamq́ʒ ausu petulantiore instinctam, effusa uerborum licentia nobilitati insultare cognoscerent, acto mandatorum silentio maximum seditioni incitamentum dedere, plus alienæ dementiæ quàm propriæ legationis officio tribuentes. Quod perfidia an metu egerint, dubium reliquere. E quibus Petrus longus insignis staturæ, ægre dicendi potestatem adeptus, affirmare se tametsi miles Absalonis esset, respectum eius ciuium cultui non anteferre, populi maiestatem pontificis partibus priorem ducere, plus publicæ charitati quàm priuatæ debere. Cæterum ad omnes uulgi actus imitandos propensiore animo fore, libertatem eius iam quasi naufra-
D gam ac periclitantem, ne armis quidem protegere dubitaturum. Responsum à concione est, ludificari plebem quam Absalon magnatesq́ʒ rapinis uulgus affligere soliti, de industria petere supersedissent. Quam uocem uniuersis acerrimo clamore comprobantibus, multitudo maximo fragore dissiliens, armata passim equos inuolat, Absalonis penates hostiliter petitura. Neque enim eò properanti succurrit illos à se lares incursari, quos toties sibi munificos experta fuerat. Cuius nuntiandi gratia, legatorum iuniores telis quibus undique petebantur callidius euitatis, citatò Sygostham peruenere. Ea re concussi milites Absalonis, diuerso consilio defensionis auxilia circunspiciebant. Alij pratis spaciantes equos colligere, pars uadum prætentum insulæ, quod postmodum Absalon lateritio opere uallandum curauit, contractis quas fors obtulerat quadrigis obcludere, pars saxa iactilia lectitare. Tum Absalon, hortante seniorum turba, aut obsidioni animum præparare, aut primis incursantium ante nimium & intolerabilem multitudinis aduentum oppressis abscedere, neutram consilij partem probare se dixit, quod nec opportunos obsidioni commeatus haberet, & se patrem potius quàm prædonem existere meminisset. Sed neque se pacis studium cuius condendæ causa aduenerit, humano sanguine polluturum, aut pias pastoris partes truculento percussoris officio mutaturum. Malle uero qui primi irrumperent innocue & sine cæde deturbandos curare, facile fugam daturos, quod nullo fulciantur imperio. Militibus deinde quempiam plebeiorum uiolare prohibitis, primorum agmen propinquum collem acie occupantium, prælata cruce adortus, in proximum nemus refugere coëgit: comprænhenso seditionis autore, quem memores iussorum equites, armis amictuq́ʒ nudatum, pulsare duntaxat contenti fuere. E quibus unus confertissimis hostium globis lasciuioris equi petulantia adactus, loco palustri ignorantibus socijs, concursu popularium interficitur. Ita Absalon agrestium impetum elusisse contentus, nullo hostiliter imminente, liberum repetendæ urbis

A urbis iter habuit, eiſdem auidiſſima inſulæ direptione, irarum ſuarum procurſum explentibus. Igitur patricij ſpiritus pontifex, ut tranquillum ita ſalutare conſilium ſecutus, pietatem ſæuitiæ præferendo, dum gregi parcẽdo conſulit, plus gloriæ & uirtutis in innocentia ac moderatione quàm leſionum ſuarum ultione conſtituit. Quo enim ſe longius à ferri licẽtia retraxit, hoc religionis laudi propius admouit. Superuenientibus deinde quos ad deleniendam concionem direxerat, eorum uocatione queritur ſimplicitatem ſuam huc diſcriminis eſſe perductam: percontatus cur improuidum ſe & imparatum, ad res tanta difficultate implicitas, ſecura mandatorum ſpecie pertrahere uoluiſſent. Quibus ſe nihil tale ſuſpicatos dicentibus, culpamꝗ neglig&etilde;tiæ confeſſione excuſantibus, æſtimare eos quid nunc expediat iubet, præteritum errorem præſenti conſilio correcturos. Reſpondent, nec armis ſe, nec auxilijs inſtructos, contrahendi utriuſque commodi cauſa domum digredi neceſſe habere, paratiores poſtridie reuerſuros. Ipſum interim exquiſito latebræ genere uti debere, probro cariturum qui tempori conſulat. Quod utrum malignitate ingenij, an inopia conſilij prætulerint, æſtiment quibus ſequentia eorum acta cognoſſe faſtidio non fuerit. Refert Abſalon honeſtiorem ſibi caſtelli quod in Sialandia haberet aditum fore, parum latebras exquirere ſolito. Quarum deformitatem peroſus, Thordone nauigium præbente diſcedit. Neꝗ enim claritatem ſuam obſcuriore loco coarctãdam putabat, cuius fulgorem per tot terrarum ſpacia, conſpicuis uirtutis operibus diffuſum non ignorabat. Sialandiam ingreſſus, Vualdemarum apud inſulam Samſam uenandi ſtudio inſeruientem, recepta ab ipſo epiſtola, petere iubetur, neceſſarijs patriæ uſibus uacaturus. Vbi cum Sunone Esbernoꝗ propoſitas negotiorum curas debita agitatione complexus, poſtremo apud regias aures Scanici tumultus famam ædidit, primusꝗ ipſe perturbationum ſua-

B rum nuntium agere non exhorruit. Aeſtuantem animo regem ſeditioſisꝗ ſupplicia minitantem, conſilij ſui delenimento à propoſito retraxit, exigendæꝗ ultionis affectum, primorum Scaniæ uirorum beneuola uocatione differre docuit, quos etiam illum apud Fioniam petituros, plenis humanitatis officijs proſequi non ſuperſedit. A quibus eundem precari rogatus, ne Saxonem, Achonem, Sunonem, & Esbernum homines extra Scaniam ortos, eius rebus præeſſe pateretur, affirmantibus finem ſeditioni fore, quæ ob ſolam eorum petulantiam cœperit, ſi procurationem exteris attributam ad indigenas transferri curaſſet. Inuidere eos regis potentiæ reſpondit, cuius in dandis beneficijs arbitrium abrogare nitantur. Se uulgi ſæuitiam experiri quàm regiarum rerum dominium tot ſæculorum uſurpatione firmatum, inſidioſa prece ſubruere malle. Tum illi omnem conſternationis rabiem in eius caput effundẽdam minati, ſuperbius æquo reſponſum dedere. Iiſdem à rege quidnam mitigandis Scaniæ rebus efficaciſſimum eſſet interrogatis, ſolam eius epiſtolam quæ blanda aſperis certæ moderationis temperamẽto miſceret, huic tumultui ſedando ſuffecturam dicebãt. Quorum inſtinctu rex plebem Scanicam plenis minarum literis aggreſſus, non parum nutrimenti publici furoris incendio addidit. Siquidem indignatus populus, eum aduerſum ſe cõcitatoribus notis uſum, aduerſum hunc ſcribẽdi auſum iram ſuam ſæuerius deſtringẽdo, omnia uectigalium iura ſolenniter abrogãda curauit. Pontificales quoꝗ decimas execratus, ſacerdotibus coniugia decernebat: quorũ etiam ſacra ſibi exploſo pontificis miniſterio ſufficere prædicabat. Igitur in diuina pariter humanaꝗ graſſatus, maieſtatis cõtemptum religionis iniuriæ ſociabat. Rex fruſtra minis inſtitiſſe ſe uidens armis agere conſtituit, exactoꝗ meſſis tempore, in traijciendo milite magnis nauigiorum copijs ſuccinctus, Helſingum oppidum petit, Abſalone inter poſtremos appellere iuſſo. Plurimũ illic uulgus piſcandi opportunitate contractum, crebris habitaculis occupauerat littus. Quod Abſalone uiſo, odium eius alimẽtorum

ſuorum

C suorum studio anteponens, littorales & quos casus obtulerat lapillos aduentanti ipsius nauigio obijciebat, parum recolendo illum à se Scaniæ finibus pelli, qui cunctis Daniæ locis tutum habitationis usum præstiterat. Pars rege in concione relicto, per summum maiestatis cõtemptum ad mare decurrens, antistitis aduentum pari iniuria excipiebat. O ingrata Scaniensium gens, quæ pleno temeritatis furore, tot commodorum tuorum autori iniuriam pro gratia rependere rubori nõ ducis. Pastoris parentisque tui nauigium improbissimis euecta furijs, finibus tuis prohibere conaris, cuius beneficio tibi piraticam toties sæuitiam expertæ, tuta latè nauigatio patet. Illi præsentẽ littoris aditum negas, cuius bellica uirtus ne tu quidem hac littoris sede pellerere, perfecit. Desine ergo optimis amplissimi integerrimique uiri meritis quasi grauissimis insultare delictis, erroremque iniquo animorum iudicio contractum, ueloci pœnitẽtiæ studio redime. Nec patienter rex tam contumeliosam eorum audaciam ferre potuit. Aestuantem eum equosque & arma poscẽtem Arusyorum pontifex Sueno medium complexus, ne quid duri in plebem cõmitteret, obsecrabat. Pietas illi an metus hunc ausum præstiterit, incertũ est. Sed apud regis animum continua Absalonis charitate flagrare solitum, uenientis amici pericula, complectentis precibus præponderabant. Quo descendente, qui nauigium infestauerant summa cum innocentiæ simulatione, repetitis tabernaculis Absaloni littus cessere, in quo postmodum diuiduum ei regique cum Scanico milite colloquium fuit. Scanienses apud quos rex sopiẽdæ seditionis consilium agitabat, Absalonem, aduenasque Scaniæ portioni præpositos remittendos monebant, dicendo nihil ad publicam demẽtiam comprimendam eorum absentia efficacius fore, quæ non aduersum regẽ, sed in illorũ plenos malignitatis actus exarserit. Huius sententiæ suffragatores Iutenses milites fuere. Creditum est eos partim decimarũ odio,

D quarum nuper Scaniæ Sialandiæque solutio inoleuerat, partim metu ex forensis pugnæ recordatione cõtracto, Absalonis affectasse discessum. Quam eiusdem equites honestiore animi iudicio execrati, tantum sibi necessitudinum, tantum generis armorumque robur esse dicebant, ut inuitis infestisque popularibus herũ suum absque regiorum militum adminiculo, per cunctas Scaniæ partes à se tutò libereque circunducendum sperarẽt. Quorum animosis adhortationibus rex, ob pacem plebi conciliandam, ignauos Iutensium monitus anteponẽs, uocato Absalone secreto, memorat quantam inuicem sententiarum concordiam semper gesserint. Nunquam sibi tam diuersa ac rigida animorum iudicia fuisse, quin ad postremũ alter alterius arbitrio flecteretur. Orare deinde eum progressionis in Scaniam propositum deserat, Sialandiamque repetere deforme non ducat, speciosis aliquando consilijs utilia prælaturus. Ad hæc Absalon ne tunc quidem se ueterem obsequendi morem relicturum præfatus, consilio usurum affirmat, quamuis absentiam suam multis & grauibus mendaciorum notis lacerandam sciat. Rex gratijs tantæ moderationi impensius actis, equites eius in augmentũ comitatus deposcit. Illi in plenos fidei charitatisque fletus effusi, hunc sibi supremi perpetuique dedecoris diem affirmant, huic ignominiæ non propria sed alienorum ignauia protractis, ut cui famulatus officia debeant, desertionis probra persoluant. Ita Absalone per summam animorũ mœstitiam relicto, regem prosequebantur. Graues illi difficilesque cum plebe conciones fuere. Vbique enim causas armata dicebat, animum habitu ostentatura. Quotidie Absalonem falso & inaudito obtrectationis genere lacerabat. Hæc audientes Iutenses occulto laudationis studio prosequebantur, blanditijs fouentes quod armis punire debuerãt. Qua adulationis deformitate, maximum seditioni irritamen tum dedere. Rex finitis cõmeatibus Scaniam relicturus, lectos è plebe uiros componendi cum Absalone gratia, ad illud Sialandiæ littus quod ab Elsingo oppido uocabulum tenet, traijcere iubet. Vbi demum Absalon regi obuius factus, com-

A pluribus innocentiæ testimonijs obiecta purgando, cunctas mendaciorum partes quibus absens notatus fuerat, adeò ualidis copiosisq; rationibus subruebat, ut criminatores reatum confiteri coactos ad ueniam à se flagitandam adduceret, deq; accusatoribus sui ueneratores efficeret. Nec parua apud omnes eloquentiæ eius admiratio extitit, compluribus qui aderant diuino ore eum egisse dicentibus. Sed hæc omnia Scaniensium legati ad ciuium arbitrium relegantes discedunt, absque patriæ consensu nullum sibi componendi ius esse testati. Sed neq; eorum fida adhortatione, populus Scaniensis ad deponendam consternationis suæ rabiem adduci potuit. Nam nec decimas pontificalibus usibus solui curatum, nec quicquam quod ad præstanda sacrorum iura attinebat exhibitum. Quorum infandam sacrilegamq; pertinaciam Absalon proximo sacerdotali consilio per epistolam uisitato, cunctarum Scaniç ecclesiarum obseratione puniri præcepit. Cuius edicti præmonita plebs, per idem tempus ante ædem Laurentij in cōcionem armata descendit. Ad quam sacerdotes binis ordinis sui uiris, qui pontificalis edicti rigorem exponerent missis, sacrorum cessationem, diuiniq; taciturnitatem officij, si decimarum solutionem abnuere perseuerasset, minati sunt. Delegantur totidem è plebe mutuas sacerdotio minas intentaturi. Ab his responsum est, sacerdotes alimenta sua plebi, non pontifici debere, quorum munere & beneficio necessarijs uitæ usibus instructi noscantur. Quocirca aut diuinis inseruiant, aut ingrati patria cedant: si neutrum egissent, non solum honorum omnium pœnam, sed etiam sæua membrorum supplicia recepturi. Ad hæc clerus responso constantissime dato, se neq; mortis metu, neque paupertatis respectu, quo minus antistitis sui imperium pera geret, cessaturum affirmat. Tam pia tamq; religiosa cleri constantia, euictum uulgus precibus minas mutando, quoad Absalon conueniri posset sententiæ dilatio B nem poscebat. Ciuile siquidem bellum se excitaturum timebat, si in sacerdotes sibi nobilitate pares animaduertere studuisset. Nam cum in Scania alienigenæ indigenis permixti, sacerdotia gererent, amplior tamen digniorq; domesticis reuerentia præstabatur. Quo effectum est, ut utriusque ordinis consensu mitterentur, qui iustas animaduersionis inducias flagitarent. Haud ægre ab Absalone obtentæ sunt, plus clementiæ quàm seueritati indulgendum putante. Multum ab eodem gratiarum sacerdotalis cœtus constantiæ persolutum. Nihilominus populus cum contemptu beneficij, regiorum, pōtificaliumq; militum penates publice diripere perseuerauit. Appetente publici ieiunij tempore rex Scaniam, eius Sialandiæq; militia succinctus, Helsingi transitu petit, Fioniensium Iutorumq; comitatum ob præbita ab eis iamdudum seditioni irritamenta pertæsus. Absalon ob chrismatis confectionem pontificali officio administrandam Lundiam deproperat, ubi paucos cum rege dies feriatus, uicino rure se excepit. Hac fama septentrionalis Scaniæ populus cum Hallandensibus excitus, more gentis misso per omnes stipite, sub specie petendæ libertatis belli titulum fingit, eoq; edicti genere exercitum construit. Quem tanta dementia ceperat, ut manum cum rege conferere properaret, summi imperij uires lacessere nullius negocij existimando. Quo rex è plaga australi regressus, apud Dysiam pontem excepto, oranti se Absaloni fustibus quàm armis agere mallet: cum uiris sibi non canibus confligendum respondit. Igitur non iræ aut furoris impulsu concitatus, sed conspicua animi industria ad corrigendam ciuium insolentiam, metumq; consimilis audaciæ cæteris inijciendum, aliquid ab inuisissima sibi feritate mutuandum ratus, mansuetudinem ingenij sui deposita ad tempus clementia crudelitatis actus imitari coëgit. In ponte res gesta est, utrisque transitum anticipare studentibus. Anceps diu prçlium fuit: insignis illic agrestium pugna extitit. Quorum aciem Absalonis equites per ignoti uadi compendium ir- *Tumultus popularis.*

C rumpentes, repentinam uictoriam ædidere. Multi illic popularium cæsi, compluribus amnis exitio extitit. Ferrum uitantes, aqua periclitati sunt, reliquiæ fuga seruatæ. Ita nefarius ille cœtus diuino iudicio profligatus, sacrilegi furoris pœnas exoluit. Rex Lundiam regressus, orientalium partium armatam plebem aduentare cognoscit, unius iam exercitus uictor, alterum excepturus. Cuius generalem conuentum pugnæ celeritate præcurrere monitus, à Lundensibus, stipendiorum loco uectigalium laxationem poscentibus, aliquandiu retentatur. Quibus obtentis in proximum campum excessisse contenti, longius eum sub excusatione tuendæ urbis prosequi supersederunt. Id regi tardius hostes excipiendi causam præbuit. Getungam appellant pontem apud quem armata popularium corona consedit. Grandes illuc lapidum aceruos prohibendi pontis gratia uecors turba congesserat. Rex alio amnem uado transgressus, ferro decerniere statuit. Sed plebem non tam præsentia regis arma, quàm dira recentis sociorum cladis exempla terrebant. Missis igitur qui pontem à rege repeti precarentur, ab armis se discessuram promittit. Præcipue regem Absalonis in nimiam agrestium stragem uitandam dicentis temperamenta flectebant. Repetito ponte supplices à seditionis autoribus ad regis genua manus tenduntur, cunctaque famulandi officia auidius promittuntur. Cum de fide ambigeretur, iusiurandum promissionibus additur. Sic uulgi collegio dimisso, Lundiam reditur. Scaniæ deinde giro pertransito, obsides à plebe recipiuntur. Ad reliqua facilis populus, decimarum solutionem duntaxat pertinacius abnuebat. Nihil magis regi quàm ad earum remissionem Absalonē abducere curatum est: summopere cauendum dicenti, ne sibi forte quod olim Kanuto Othoniensi decimarum iura propagare nitenti acciderat, eueniret. Absalon quicquam ex consueto sacrorum iure decerpere, non minus inglorium quàm sacrilegum ra-

D tus, constantius id se facturum negabat, dicendo, tametsi rex plebis sententiam fauore prosequeretur, sibi impedimento non fore quo minus ab ea decimarum debitum exigere perseueraret, neminem ad participanda secum pericula prouocaturus. Tutissimum igitur regi silentium fore, ne ecclesiæ opem ferendo, populari seipsum odio implicet. Tam iustam, tamque fortem Absalonis constantiam rex animo ueneratus, cum remissionē admittere nolit, exactionem deferre postulat, consilio postmodum effici posse quod armis nequeat. Paruit precanti Absalon, præfatus se decimarum loco prioribus pontificum conditionibus non usurum, ne prorsus earum iura negligere uideretur. Tam modesta Absalonis promissio consternationi remedio fuit. Summa postmodum Cæsaris in attentando Saxoniæ principe calliditas patuit: non enim minorem expugnandi eius spem in acumine quàm uiribus reponebat. In primis Vualdemarum, quem eidem certius affuturum credebat, astutia tentat. Siquidem binas eius filias, totidem filijs suis, quorum alterum successioni imperij destinarat, alterum Sueuiæ satrapam constituerat, per legatos in matrimonium postulabat: non quod sanguini suo bonæ fidei nuptias quæreret, sed ut hostem amicis abundantem auxilijs spoliaret. Quod callidius an impudentius egerit, ignorauerim. Ad illum enim falsas iungendæ affinitatis preces dirigere non erubuit, quem olim perfidiæ laqueis complicatum ad obsequia sibi paciscēda pertraxit. Amici regis intellecta fraude, hæc non matrimonij uoto, sed Henrici odio flagitari dicebant. Tam ueros Cæsarianæ calliditatis interpretes, sola reginæ sententia superauit, sanguinis sui connubijs affinitatem cum Cæsare iungere gloriosum ducentis. Quærente rege quantum ab eo dotis nomine exigeretur, legati se ignorare dixere, remque ad Cæsaris arbitrium retulere. A quo rescriptum est, curandum regi Lubecam petere, cuncta secum illic commodius definituro. Obtemperatum rogatui est. Interea Cæsar omnibus imperij neruis ad obruendas

Henrici

A Henrici partes connisus, urbes eius passim ad se deficientes in deditionem recepit. Defectionis causa non tam Cæsaris amor quàm Henrici odium extitit. Is siquidem nimijs ac diuturnis felicitatis successibus elatus, inq; summo fortunæ fastigio nullum ruinæ incommodum suspicatus, subiectas tyrannidi suæ ceruices inusitata dominationis sæuitia, atque intolerabili morum acerbitate uexabat, nec hosti quàm ciui importunior existere consueuerat. Igitur non bello aut clade, sed fraude militum & desertione uiribus amissis, cum solas spei reliquias in Transalbianorum auxilijs haberet, Lubeco oppido relicto quod se eius mœnibus parū tutum arbitraretur, summa cum festinatione correptis nauibus, in Stormariam intimum fugæ suæ receptaculum penetrat. Huius prouinciæ præses Adolfus apud ipsum profusis charitatis officijs à puero alitus, feliciaq; naturæ pariter ac fortunæ incrementa sortitus, atque ad ordinem militarem summis beneficentiæ studijs prouectus, tam fœdam educationis suæ mercedem exoluit, ut inter omnes Henricianæ militiæ comites, primus se defectoris nomine macularet. Post hæc à Cæsare nauigia quibus Albiam superaret, sagittarijs & funditoribus completa, per pronum amnis alueum immittuntur. Pari studio classis exquisito bellatorum agmine referta, ad impediendum Cæsaris traiectum ab Henrico contracta. Quæ postquam hostilium nauium multitudinem in conspectu habuit, earundem numero perterrefacta, proposito per fugam deserto, Cæsari transitum cessit. Qui dum oppidum Lubecum obsidere cœpisset, Bogiszlauiq; & Kazymari fratrum uires admodum suspectas haberet, utrique se potentiæ & claritatis incrementa daturum, subornata legatione promittit, prouincias quas hactenus obscure & sine honorum insignibus gesserint, satraparum nomine recepturis. Iocunda Cæsaris toties ab Henrico læsis promissio extitit, non intelligentibus sibi sub specie beneficij, deforme seruitutis iugum intendi. Interea Vualdemarus classe luxu quàm armis ornatiore Lubecum profectus, occurrentibus sibi Germanorum equitibus, eximiasq; eius aduentui grates habentibus, nauigationem medio amne quoad possit proferre deposcitur, quo breuius inter ipsum ac Cæsarem iter restaret. Quo facto, postero die an Cæsarem medio itinere obuium affectaret à legatis rogatus, castra eius petere præoptauit, Romani imperij rectorem in re modica fatigare superuacuum existimando. Nec minor Cæsaris in excipiendo Vualdemaro calliditas, quàm Vualdemari in petendo Cæsare moderatio extitit. Siquidem in primis eum amplexu atq; osculo decentissime ueneratus, mox dextra honorabiliter apprehensa, deposito amiculo per media castra perduxit, præconis more cunctos ei uia cedere iubendo. Tentorium quoque nimio multitudinis conspiciendi regis auidæ concursu collapsum, planum campi petēdo deseruit: ubi sedandæ pressuræ gratia distenta uirga, quàm poterat celsa uoce cunctos locis in quibus consisterent consedere præcepit. Sed Vualdemarus cum eius dignatione perinde ac quadā moderationis æmulatione contendens, sellam suam se expectaturum respondit, ne probato sedendi usu, imperialis cathedræ honorem usurpare uideretur. Magnates honoribus eminentes, non ordine aut ratione discretis sedendi spacijs, sed ut quenque uiolentæ pressionis casus iactauerat sedilia habebant, fortuna non dignitate locorum usum distribuente. Illic exaudire erat Theutonum uoces formam regis staturamq; mirantium: quos tanta uisendi eius cupiditas ceperat, ut sedendi humilitas obstaret, alter alterius conscensis humeris productis illum ceruicibus inspectarent, hunc regem, hunc dominū, hunc imperio dignum referre, Cæsarem regulum homuncionemq; uocare. Adeò Barbaris eum excellens corporis habitus uenerabilem faciebat. Crediderim Cæsarem has militum uoces dissimulanter tulisse, ne regis laudibus offendi uideretur. Quem post diutinam omnium admirationem, paucis se-

B

C cum exurgere iussis, in proximum tabernaculum eodem comitatis genere deducendum curauit, quo uenientem fuerat prosecutus. Illic enim serijs omissis aliquandiu beneuolo iocundoque sermone detentum, ad uesperam prosequente totius Germaniæ iuuentute discedere permisit, luce postera apud syluam portui uicinam opportunioris colloquij gratia præsentiã rediturum. Interea filios regiam nauem petere, inque ea sub specie lusitandi morari præcepit, charissimorum pignorum familiari conuersatione in quanto regis aduentũ poneret, ostendere cupiens. De quorum nuptijs, condicto in loco mentionem orsus, maiori triginta millia talentûm, minori octo in matrimonij conditionem deposcit. Quæ res suspecta Danorum maioribus fuit, uirgines nondum ad nubẽdi ætatem prouectas, fraudulenter ab eo postulari credentibus. Sed Vualdemarus maiorem summam suis opibus imparem arbitratus, minorem Vngariæ regis arcta sibi propinquitate coniuncti fiducia pollicetur. Huic pactioni iureiurando firmitas adiecta est, desponsionisque uinculum sacramenti religione constrictum. His actis rex nauigia, Cæsar castra repetijt. Quo tempore Sclauorum ad ipsum, regiæ classis metu, nauigijs progredi non audentium, legatis receptis, diluculo nauigium regis paruo militum numero comitante eiusdem cymba aduectus, cunctis inopinatus ascendit. Igitur rege exercitus sui primores participandi colloquij gratia contrahente, solum Rugiæ principem Iarimarum, quem pridie compluribus uenerationis officijs, insuper regio nomine adulatus fuerat, quod eum Danis perquam fidum non ignoraret, uocari passus non est. Habere deinde se dixit quod ad regem secretò referre cupiat, quem ob futurum mutui sanguinis contractum non amicum modo, uerumetiam unanimem habeat. Sclauos siquidem eneruãdi gratia Henrici à se promissionibus allectos esse, quas eodem expugnato minime exequi uelit, memor
D quid olim sibi de subigenda Sclauia pollicitus fuerit. Orare deinde patiatur se eam ad præsens sui muneris facere, binis fratribus geminæ præfecturæ titulo speciosius quàm diuturnius tribuendam. Eandem quippe se ei, profligato Henrico, subijcere curaturum. Annuente rege, posteroque die concionẽ petente, Bogislaum & Kazimarum datis solenniter aquilis, Sclauiæ duces appellat, ueterem atque hæreditariam patriæ libertatem uanis atque fucosis dignitatum nominibus uenditantes. Qui si sciissent quanto oneri se exigui panni receptione substernerẽt, mortem beneficio prætulissent, aut priuati in omne uitæ tempus degere maluissent. Sic sub honoris specie, grauissimis dedecoris probris implicati discedunt, seruitutem falsis dignitatum insignibus coloratam in patriam referentes. Illic quoque Syfridus splendido Thyringiæ loco ortus, unam Vualdemari filiarum Cæsare astipulante despondit, regiaque naue deuectus, solennes Slesuici nuptias habuit. Interea Sclaui castello quod propter Zuynensia ostia moliti fuerant, hyberna maris exundatione pessundato, bina alia ijsdem in locis materia per hyemem contracta, Veris principio condiderunt, inexpugnabiles se fore rati, si Penus amnis Vualogosto oppido Zuyna maritimorum prẹsidiorum obstaculis clauderetur. Quod rex sero nuncio expertus, cum ad Viridem portum impediendi operis gratia contractis copijs appulisset, ex Rugianis cognoscit consummatas arces, præsidijsque completas. Præcipue eum in his expugnandis circunspecta portuum inopia desperare coëgit. Tunc Kanuto filio, tunc Absalone, Sunone, & Esberno uocatis, refert difficilem arcium oppugnationẽ sibi uisam, alienis eas auspicijs quàm proprijs incessere præoptanti, ne studijs parum ex sententia cedentibus, rerum toties à se feliciter gestarum fulgor corrumperetur. Igitur Kanuto atque Absaloni oppugnationis curam imponit, præfatus minus ruboris ex inefficaci illorum pugna, quàm sua ad patriam redundaturum. Si uincerent, non minori sibi gloriæ fore,

quàm

A quàm si ipsemet uictoriam ædidisset. Sed Absalon Scanorum atque Sialandensium ductum pollicitus, Iutos sua opera ductandos negabat, quos non solum imperij sui, uerumetiam adolescentiæ Kanuti contemptum acturos sciat. Nec eum prædictionis augurium fefellit. Permotus dicto rex, iturum licet inualidum, respondit. His curis astrictus, morbo ex sollicitudine contracto in lectum decidit. Enimuero præcordia eius diuiduæ passiones, hinc uincendi cupido, hinc desperatio torserunt. Mane ducibus eum ut sibi parceret orantibus, imperiumque eius etiam absentis se executuros spondentibus, uix atque ægre consensit, ut ad oppidum Vuorthyngum filio pontificique contradita belli summa discederet. Quibus eodem in loco diutina ac uehementi tempestate detentis, seditiosæ Iutorum uoces toto littore exaudiebantur, tum cõmeatuum alimentorumque defectum causantium, tum expeditionis militiæque remissionem poscentium. Quas cum Homerus Ripensium antistes, quem præter religionis dignitatem singularis eloquentiæ claritas cõmendabat, copiosis facundiæ documẽtis delinire non posset, postremo uim uerbis anteponendam ratus, quendam ex seditionis consortibus ante tentorij sui fores pertinacius obstrepentem, prendi uincirique curauit. Quæ res populi clamorem auxit, seditionem accendit. Igitur patres plebis à rege cum contemptu imperij discessum ueriti, communicato colloquio expeditionem ab eo sponte soluẽdam decernunt, temerariam eius delapsionem simulatæ licentiæ beneficio præcurrendam putantes, ne magis proprio ductu finiri quàm regio nutu remitti uideretur. Quæ si in præripiendo reditu propriæ uoluntatis motum ducis arbitrio prætulisset, euenire posse quod diuo Kanuto solutæ classis pœnas à patria exigenti contigisse proditur. Quam rem Kanuto si patrem eius iam febri implicatum præsens morbus absumeret, regni successionem adimere posse. His consilijs adductus Kanutus, conuocatam classem facta reuertendi potestate dimittit, beneficij loco erogans, quod
B plebis petulantiæ negare non poterat. Ita seditionis periculo bellum omittere coactus, cum Absalone, Esberno, & Sunone Vuorthingum adnauigat, paternæ febris exitum expectaturus. Igitur Vualdemarus per apertã cubiculi sui fenestram uelorum reditum contemplatus, admiratione rei morbi pariter atque ægritudinis incrementa contraxit. Summa tamen utriusque dissimulatione usus, filium ad se cum arbitris uenĩẽtem tam hilari uultu admisit, ut pene morbo uacuus putaretur. Quinetiam se minimo doloris sensu teneri dicebat, corporis molestiam animi robore dissimulare conãdo. Apud Absalonem tamen religiosam culparum confessionem agere non oblitus, incertũ mortis tempus sacro correctionis genere præcurrendum credebat, feram atque inutilem pœnitentiam iudicans quæ emendationis odio, nimiaque peccandi perseuerantia ad ultimum usque ætatis terminũ prorogatur. Pręterea locis monastica religione sacratis dimidium patrimonij sui, quæ ad fiscũ regiũ pertinebãt exceptis, testamẽto legauit. Sed cæteris bene de eius salute sperantibus solus Suno, siue somnij monitu, siue alio mentis oraculo doctus, fatalem hanc regi febrẽ augurabatur, quonam modo filij rebus, decedente patre, succurri oporteret prouidendũ hortatus. Tantam siquidẽ in regis funere luctus acerbitatem futuram, ut consilium ullum aduerti nequeat. Eodem tempore Ioannes quidam religione Abbas, medicinæ præsumptuosior quàm peritior professor, cuius opi plurimum credebatur, è Scania accersitus aduenit. Qui morbo parum prudenter inspecto, sospitatem regi cõstantius quàm uerius promittebat. Quem cum cibo medicinali arte confecto reficiendum curasset, cunctis cubiculo eiectis quietem capere iubet. Eundem paulò pòst sine uoce esse compertum, ut artuatim sudore suffusum inuenit, accurratius operiri præcepit, lætum id profluuij genus ac salutare testatus. Vtinam Sunonem potius mentis augurium, quàm medicum ar-

C tis ſuæ præſagium fefelliſſet. Cuius promiſſum regis obitus inſecutus, quàm parum fidei in medicorum opere reponi oporteat, documento extitit. Ingreſſi mane cubiculum amici, defuncti regis corpus perquam ſimile ſpiranti reperiunt, adeò priſtinum habitum retinente uultu, ut nec rigore contractum, nec horrore mutatum cerneres, rubicundis oris notis uiui hominis ſpeciem aſpectumq; reddentibus: incertum an deceſſiſſet: priſtini caloris habitus totis adhuc membris retentus, relinquere uidebatur. Serò tandem pallore mortis fidem faciente mãdatur feretro corpus, Ryngſtadiumq; funerandi gratia deuehendũ curatur. Hic uicus non uetuſtate modo, ſed etiam paternæ eius ſepulturæ titulo conſpicuus habebatur. Acceſſit luctui matrum miſerabilis planctus, ſparſis comis funeri occurrentium, iterumq; ſe priſtinum ſeruitutis onus experturas dicentium, extinctum illum qui ciuium capitibus captiuitatem detraxerit, qui patriam piratarum metu uacuefecerit, maritimasq; ſedes perinde ac domeſticas à prædonum incurſu tutas præſtiterit. Agreſtes quoque funebri ipſius pompa conſpecta, ruſtico opere quo occupati erant relicto, conſentaneis arua querelis replebãt. Cui etiam ut ſupremi officij decus præſtarent, funebri eius lecto humeros ſubijcere iocundum ducebant, euerſam regis morte patriam, miſerisq; ſibi commune funus, aut ſi quid funere triſtius eſt imminere plangentes. Pro cuius ſpiritu ſalutaria Abſalon uota geſturus, inter ſolennium uerborum nũcupationem doloris impotens, non temperauit ſibi quo minus aram lachrymis ſpargeret, uixq; ad rem diuinam peragẽdam uocis aut manus miniſterio ſufficere ualuit. Quinetiam tantum ægritudinis animo contraxit, tamq; graui & periculoſa ualetudine ſubitò affici cœpit, ut penè uitam cum ſacrificio finiret. Incredibile uideretur tantum uirum tam inſigni luctus horrore confectum, ſi non eius erga Vualdemarum affectus fuiſſet notiſſimus. Sed fortuna al-
D tero patriæ lumine extincto, reliquum perire paſſa non eſt, ne deeſſet cuius ductu Daniæ pedibus Sclauia ſubijceretur, aut gens quæ ſub tantis ducibus ad excellentem honoris habitum prouecta fuerat, tutore uacua remaneret. Cuius lachrymis precum loco defuſis reſperſa altaria, non paruulum promptiſſimæ eius erga regem beneuolentiæ indicium præbuere. Iiſdem quoque madefacta thura, gratum deo odorem dediſſe crediderim.

HISTORIAE DANORVM LIBRI DECIMI QVINTI FINIS.

A STORIAE DANICAE LIBER DECIMVSSEXTVS.

PERACTIS inferijs, corporeq; regio honoratiſſime funerato, Kanutus monentibus arbitris feſtinatione qua regnum peti firmariq; oportuit, in Iutiã ſeceſſit, paternos ſibi milites obligaturus. Neque enim illi nomen regium ambiendum reſtabat, quod unctionis ſuæ tempore ſolenniter adeptus fuerat. In concione Vuibergenſi beneuolos ciuium animos expertus, apud Vernenſem tacita quorundã ſimultate compreſſa, pari cæterorum fauore excipitur. Atque ita patriæ cõſenſu, regni hæres efficitur. Interea Scanorum populus laxata ſibi priſtinæ petulantiæ frena regis morte gauiſus, cladis apud Diſiam pontem peractæ piacula à principibus exigere conſtituit, per quos chariſſimis neceſſitudinũ ſolatijs orbatus fuerit. Sed & Ako quidam Tubbonis filius plenis temeritatis eloquijs flagrantiſſimam ciuilibus malis facem ſubijciebat, extinctæ & iam penè ſepultæ Scanicæ ſeditionis reliquias ſuſcitando. Cuius mali impediendi gratia Abſalon in Scaniam tranſgreſſus, apud plenam malignitatis cõcionem oratione liberius quàm efficacius habita, à plebe deſeritur, factionis principes alium concionondi locum complexos petente. Quorum tam petulans ac præceps audacia erat, ut equis inſidentes cunctam Scaniæ plebem ad eundem locum ſemeſtri ſpacio exacto, quaſi tuendæ libertatis gratia armatam redire ſub edicto iuberẽt: quæ res Abſaloni Sialandiam repetendi cauſam præbuit. Ob cuius ſeceſſum popularis ſæuitiæ procurſus temeritatis incrementis euectus, inq; Thordonis & Esberni penates effuſus, eoſdẽ prius rapinæ, B deinde incẽdio ſubiecit. Cõplures quoq; Scanicæ nobilitatis ſequentibus diebus ædes crematæ. Siquidem factionis duces quo promptiore plebis audacia uterentur, petulantiam eius principum bonis paſcendam curabant, dulcedine prædæ & aſſiduis fatigationis præmijs, iocundiorem atque alacriorem eius operam redditurі. Igitur nobilium complures æqualium exemplo uim penatibus ſuis inferendam timentes, bona omnia amicorum cuſtodiæ mandabant. Pars fretum nauibus complexa, ſe & opes undis quàm ædibus credere præoptabant. Pars apud Abſalonem exulare ſolatij & lenimenti loco duxit. Cuius atque Kanuti equites ſuam æque ac dominorum fortunam afflictari cernẽtes, cum iniuriam armis propulſandam duxiſſent, ſeditionis principes fruſtra à ſe ſine duce res nouari ſuperiore tumultu experti, Haraldum quendam regij ſanguinis & obtuſi cordis, impeditiq; ſermonis è Suetia acciſcunt, hominem prorſus regno imparem, cum in eo nihil præter generis nobilitatem natura aut fortuna commendabile reddidiſſet. Igitur maiore cum opprobrio talem uirum Suetia miſerit, an Scania receperit, incertum eſt. Quo rumore attoniti perculſiq; magnates, prout ſe hoſtium aduentus fama uariabat, dubijs Abſalonem legationibus fatigant: nunc opem eius tranſitumq; poſcentes, nunc eundem cum tota manu ſuperſedere iubentes. Nondum enim Scaniæ partes Haraldus irruperat. Quas cũ Kanuti Suetiæ regis eiuſdemq; ſatrapæ Byrgeri præſidijs ui rupiſſet, ad noui principis opinionem cupide congeſtum uulgus incredibiles ei copias ſociabat. Quibus fretus, Lundenſi urbi portas ſibi claudenti excidium minatus eſt. Igitur ex magnatibus complures alternis internuncijs contracti, fortiq; inuicem cohortatione firmati, propter Luminam amnem caſtra conſtituunt: alijs regiorum militum per ignorantiæ ſimulationem uenire ſuperſedentibus. Quos tantus pugnandi ardor ceperat, ut per ſummum

C non solum periculorum, sed etiam popularium contemptum, absque paucitatis suæ respectu ut quemq; equi pernicitas adiuuabat, sine imperio aut ordine effusis habenis in hostem contenderẽt. In quo quidem impetu, maiorem uenti (quem forté aduersum habebant) quàm hostium quos impetebãt sæuitiam experti sunt. Ille enim magnitudine sua clypeos cursitantibus decussit, hi ne pectora quidem irrumpentibus obuertere ausi fuere. Ita popularium acies numero hominũ quàm animis præstãtior, incruentam de se uictoriam dando, plus pericli an ignominiæ senserit dubietati subiecit. Enimuero quò expeditius fugam, qua pugnã præcurrebat, intenderet, seipsam scutis exuere non erubuit, armorum onus abijciendo quorum usus experiri confisa non fuerat. Hac igitur partim cæsa, partim capta, Haraldus cum Akone quem affectati regni autorem habuerat Suetiam refugus petebat. At Lundenses suspensis ad belli euentum animis in neutram partem auxilia commodabant, fauorem uictoribus erogaturi. Qui rei successu conspecto, perinde ac uictores uictis insultare cœperunt, cupiditate laudis & prædæ alienis se uirtutibus inserentes. Nec contenti popularium specie bis bellum potentibus intulisse, collecta concione tertium aduersum eosdem indicere grauati non sunt, suscepti uulneris dolorem consternationis furori permixtum communi nobilitatis exitio pensaturi, tantamq; prouocandi perseuerantiam siue pudore cladis, siue cupidine ultionis animis insitam gestantes. Neque enim illos aut illustrium uirorum respectus, aut uulnerum suorum memoria, quo minus seditionis studia sectarentur domare potuit. Quod periculum cunctorum Scaniæ magnatum capitibus contiguum, præproperus Absalonis cum Sialandensibus aduentus dispulit. Siquidem sublatis uexillis deputatum concioni locum ingressus, non solum turbulentissimo plebis proposito obstitit, sed etiam leges quæ ini-
D quissimis eiusdem suffragijs conuulsæ fuerant, pijssimo iudicij decreto ad pristinæ autoritatis habitum reduxit. Sed neque Haraldum quò minus à magnatibus damnaretur, absentiæ patrocinium protegere potuit. Hunc certe bis à Scaniensibus multatum dixerim, semel armis, iterum sententijs. De quo quidem discernere arduum est, ferro an suffragijs punitior fuerit. Plebs quoque nihil hostile ausa, armis summa cum propositi dissimulatione depositis, Absalonis se turmis tranquillo concionandi more iungebant, singulis iudiciorum suffragijs alacrius quàm libentius succlamando. Ita terribilis illa ac diutina seditio simul cum concione finem habuit, funesto plebis conatu ulterius aduersum principum collegium insolescere non audente. Interea Kanutus excitati in Scania belli nuncio, Fioniam è Iutia petere coactus, Esbernum Absalone fratre nunciandæ regiarum partium uictoriæ gratia transmissum, obuium accipit. Cuius inopinato occursu tristia afferri ratus, hærente animo, deiectoq; uultu quicquam ex eo cognoscere uerebatur. Postmodum non solum eiusdem plena hilaritatis fronte meliora sperare iussus, uerumetiam iocunda ac libenti narratione de suorum uictoria doctus, in Scaniam ouans processit, ac primum eius prouinciam Frostam rapinæ & incendio opportunam exhibuit, uastassetq; ni Absalonis erga illam studium gerentis interuentu prohiberetur. Quo mediante effectum est, ut ab his qui in regem Haraldica factione deliquerant, æra tantum pœnæ nomine exigerentur. O immensam clementiam, cuius beneficio hominibus euidenter noxijs, maximi facinoris culpã paruulo censu redimere licuit. Quo exemplo cæteri ad spem ueniæ erecti, mitissima Absalonis opera parem regis mansuetudinem experti sunt. Egregium tunc Kanutus moderati animi specimen dedit, cum ultionem quam uniuersorum crimen meruit, unius amici precibus donauit. Indignum adolescentem, cuius uirtus externi principis acumine tentaretur. Compluribus

enim

A enim Cæſaris legationibus curiam adire, paternæq; amicitiæ ſucceſſionem ex=
petere iuſſus, intercedente amicorum conſilio quam modeſtiſſime reſcripſit, ex=
cuſationis uerbis à regnandi nouitate quæſitis. Siquidem arbitris eius excuſſa
atque explorata Cæſaris calliditas erat: hiſdem perfidiæ laqueis filij ſimplicita=
tem circumuenire ſtudentibus, quibus olim patris credulitatem implicatam ha=
buerat. Cui cum Cæſar erepturum ſe regnum alijq; daturum plena minarum
epiſtola reſpondiſſet, ſolum hoc reſcribere contentus fuit, quærendum uidelicet
Cæſari eſſe priuſquam ſibi regnum adimat, qui Daniam in eius beneficio repo=
nere cupiat. Qua reſponſi libertate, non ſolum minantem eluſit, uerumetiam plu
rimum à ſe fiduciæ in ciuium animis reponi docuit. Apud quem Cæſar fruſtra
monitis egiſſe ſe uidens, Syfridum qui ſororem ipſius in matrimonio habebat
ſubornat, quod literarum ſuarum inſtinctu nequibat, alienæ uocis ſupplemento
perſuaſum haberi conando. Qui ubi Daniam intrauit quanta regis charitate ob
ſororis eius matrimonium teneretur, quantisq; Cæſar uiribus eſſet expoſito, Ab=
ſalonem, Sunonem, & Esbernum, qui ſoli ex amicis cum rege admittebantur,
tum fidei quam Kanuto cuius tutores exiſterent deberẽt, tum fiduciæ quam eiuſ=
dem pater in eorum pectoribus repoſuerat admonitos orare cœpit, ne amico=
rum nomine hoſtes agendo, creditum ſibi pupillum annis & conſilio tenerum,
graue & intolerabile belli onus ſuſcipere iubeant, eumq; ſub titulo tuendæ li=
bertatis regno exuant: qui potius ſalutaribus illum conſilijs formare curæ ha=
beant, Romaniq; imperatoris curiæ aſcribi deforme non ducant. Reſpondet
Abſalon, de ſe dubium non eſſe, quin utiles ſi noſſet monitus, Kanuto libenter
fuerit porrecturus: à quo ita Cæſaris amicitiam expeti uelit, ut propriæ eius ma
ieſtatis decus incolume ſeruaretur. Nam & Vualdemarum Frederici partes, ami
B citiamq; ſecutum, nihil fide eius aut promiſſione fallacius reperiſſe. Proinde Sy=
fridum noſſe debere, Kanuto Cæſariq; æquum regnandi ius eſſe, neque minore
cum libertate hunc Danici regni, quàm illum Romani imperij gubernacula con
tinere. Igitur indignante Syfrido, plenaq; minarum ac faſtus reſponſa fundente,
an tu, inquit, ex temetipſo Daniam penſas, eamq; ut Thyringam à Cæſare cum
uolet quamfacilime capi poſſe exiſtimas? Proinde abi, imperatoriq; tuo perfer Da
norum regem ne minimam quidem obſequij partem dignitati eius ac nomini
delaturum. Dignum hoc contemptu dixerim, qui propior alieno imperio quàm
propriæ affinitati tam inuiſam Danicæ libertati legationem ſuo monitu admini=
ſtrare ſuſtinuit. His auditis Cæſar, ſpernenti ſe regi, quia bellum nequiuit, odium
inflixit, animo non ferro contemptum ulturus. Spe tamen potiendæ Daniæ non
omiſſa, ciuilium in ea malorũ motum expectandum putabat, ſeditione diuiduam
gentem, minore cum uirium ſuarum periculo oppugnandam ſperando. Quam
opportunitatem aliquandiu quæſitam à fortuna ſibi negari conſpiciens, Scla=
uiæ ſatrapam Bogiſzlauum quem nuper Kazimari fratris decedentis orbitas hæ
redem effecerat, crebris muneribus ampliſſimisq; promiſſionibus in Danica bel
la ſollicitat. Cuius hortatui Bogiſzlauus pronius quàm prudentius obſecutus,
ſed bellum aduerſum Daniam palàm atque aperte profiteri non auſus, primum
auunculi ſui Iarimari Rugiæ præfecti quæſitis ſimultatum cauſis hoſtẽ agere cœ=
pit, Cæſarianæ militiæ reſpectum arctiſſimis affinitatis uinculis præferendo. Qua
de re Kanutus per Iarimarum certior factus, mitti curauit qui cauſam à Bogiſzla=
uo tam ſubitæ læſionis inquirerent. Ille non regem, non Daniam à ſe lædi, ſed in=
iuriam à Iarimaro illatam repelli teſtatus, communem controuerſiam per utriuſq;
legatos, armis interim depoſitis ad regis cognitionẽ, referri depoſcit, eundemq;
pacis inter ſe faciendæ autorem flagitat, uerbis beneuolentiam ſimulantibus, ſim

C plicitatis fidem prætendere cupiens. Igitur rege nihil insidiarum aut perfidiæ metuente, causæ dictionis dies locusq; decernitur. Apud insulam deinde Samsam, non solum huius negocij explicandi, sed etiam iuris ciuilis emendandi gratia ingenti nobilitate contracta, amborum legatos excepit. Quorum altercatione solenniter audita, cum in Iarimarum complura loquacius quàm uerius obiectarentur, ac propter principalium personarum absentiam sententia impediretur, à Bogislzlaui legatis ultro iureiurãdo promissum est, eum cum primum regi placitum foret, in rem præsentem uenturum: ita in eludendo rege non minore legatorum quàm eius à quo missi erant calliditas uersabatur. Quorum promissis Kanutus securius quàm cautius æstimatis, concilio ocyus dimisso in Iutiam secessit, fortissimis quibusq; Scanorum ac Sialandensium tantam ocij tranquillitatem causantibus, seq; nimia iam quiete in desidiam prouolui querentibus, longo delitiarũ usu enerues animos gerere, qui sub rege Vualdemaro totius fermè anni tempus multiplici rerum agitatione, uarioq; militiæ genere deducere consueuerint. Nam militaris roboris neruos sicut ocio hebetari ac remitti, ita negocio intendi excitariq;. Igitur acuendæ uirtutis gratia piraticam aduersum Estones in commune decerni placuit. Inter hæc Bogislzlauus hortante Cæsare non solum patrijs ac domesticis uiribus instructus, sed etiam à finitimis late præsidia mutuatus, aduersum Rugiam quingentarum nauium classem ingenti belli apparatu refertam contraxerat. Quibus copijs nihil hostilium uirium obstaturum ratus, Bugislzlauum quendam legati nomine Cæsarem petere iubet, qui tantum à se exercitũ aduersum Daniam contractum nunciaret, ut dubitare non possit quin Kanutus resistendi fiducia defectus, quamcitissime Romano se foret imperio tradituros. Delectatus promisso Cæsar, laudato Bogislzlauo legatum imperatorijs donis prosequitur. Iarimarus tam subiti inopinatiq; belli fama perculsus, Absaloni in Sialandia se continenti magnitudinem periculi Rugianæ genti imminentis, propinquitatemq; denunciat. Qui protinus festinatione quanta sociorum expugnationem præcurri oportebat accinctus, missis per Sialandiam epistolis, omnem ætatem armis habilem in classem confluere iussit, minores rates maioribus, onerarias piraticis sociauit, plebiq; demum ac nobilitati promiscuum corripiendarum nauium usum concessit. Eodem edicti genere coniunctis Sialandiæ insulis imperatum. At Fioniensibus Scanisq; sextum intra diem præfixum portũ petere, alioqui supersedere iussum. Neque enim ulteriores apparatui inducias conuenire. Adeò autem in his quibus expeditionis societas mandata fuerat obsequendi solicitudo flagrabat, ut egregio alacritatis certamine constitutum sibi tempus aut implerent, aut præcurrerent. Kanutum uero tametsi nuncium in Iutia recepisset, ingens locorum distantia denunciati temporis angustijs permixta, Absalonici operis consortem existere non patiebatur: sex solas naues Fionia, quatuordecim Scania, cæteris tarditate impeditis, transmisit. Quarũ insignis paucitas culpæ obnoxia uideri potuisset, si non longinquitatis patrocinio defenderetur. Pentecostalis festi peruigilium erat, quando prænominatum sinum Absalonica classis inierat. Eadem die ne quid segnius aut cunctantius gereretur, Hythim insulam adnauigari curatur. Illic obuij Rugianorum nuncij præstolandum docent, quoad sciri possit in quam Rugiani soli partem hostilis irruptio tenderet. Iam enim Bogislzlauo ad insulam Coztam Rugiæ prætentam esse peruentum. Qui quanquam hostilia iam penè rura pulsaret, non temperauit sibi quo minus sobrietatem effusa crapulæ licentia uiolaret. Tanta siquidem epularum indulgentia exercitum aluit ac corrupit, ut conuiuium magis quàm bellum amplexus uideretur. Verum Absalon nunciorum monitis obsecutus, hisdem postera luce regressis, Bogislzlauumq; ex aduerso Strelæ insulæ

copias

A copias expoſiturum docentibus, quanquam crepuſculum appetebat, correpto
ſigno ocyſſime littus ſcapha petiuit. Gubernatorum deinde collegio per præco=
nem uocato, nuncioq; quam breuiſſimo militibus ædito, ingenti cohortationis cu
ra alacritate exercitum repleuit quietem, ſuam certis uictoriæ imaginibus adum=
bratam præfatus. Nec alia militum reſponſio fuit, quàm pugnam ſe optare: quam
ſi accipiant non dubitare quin uincant. Quem animorum calorem tum à longa
uincendi conſuetudine, tum etiam ab ingenita Danico ſanguini uirtute traxerūt:
digni qui uocis ſuæ augurio non fallerentur. Igitur Abſalon incertæ nauigatio=
nis metu quod fretum dubiæ profunditatis eſſet, diluculum præſtolatus, cum in=
de ſoluturus eſſet, aliquandiu retentus eſt, arenis anchora altius inſidente. Quo
euenit, ut ab uniuerſis infinitum procedendi ardorem gerentibus relinqueretur.
Sed neq; ſe ab exercitu præcedi indecens exiſtimabat, à quo plus hortationi ſuæ
quàm cunctationi tributum cernebat. Quem merito his gratulatum crediderim,
qui iuſtę celeritatis compotes, quàm uiolentæ moræ conſortes exiſtere maluerūt.
Quam tarditatis iacturam impedimento ſolutus tanta remigij uelocitate penſa=
uit, ut pené prima nauigia occupauerit, diſpendium caſu inuectum præliandi cu=
pidine redimendo. Hunc publicæ feſtinationis procurſum miſſa à Rugianis ratis
excepit, quæ aliquanto remiſſiore nauigatione utendum doceret, quod Bogiſ=
zlauo adhuc inſulam Coztam tenentem incertus irruptionis locus exiſteret. Sed
& Iarimarus receſſum hoſtium domeſtico milite ſuccinctus operiebatur. Igitur
ceſſata impetus cura ad littus Dreccenſe diuertitur. Illic affertur hoſtes domum
petiſſe, nuncijs incidētis forté nebulæ errore deceptis. Idem noſtris portum Dar
ſinum petere iuſſis, Iarimari cum eis conſiliaturi Rugiano exercitu uallatum pol
licentur occurſum. Quo loci adnauigato, cum nec Iarimarus nec quiſquam ex
B eius ſatellitibus repertus fuiſſet, placuit Nicolaū Falſtricum quod Sclauicæ gen=
tis linguam calleret, explorandi hoſtiū receſſus gratia ad Iarimarum dimitti. Quo
abeunte, cum Abſalon diuinæ uenerationi uacaturus littus ſcapha petiſſet, repen
tino nuncio per Iarimari familiarem ſuſcepto, cognoſcit Pomeranicam aduentare
claſſem, quæ ſi nebulæ denſitas non obſtaret, cerni cominus poſſet. Igitur reuo=
catis qui ſacra geſtabant, cupide concitatam claſſem obuiam hoſti in altum dire=
xit, armis non precibus Deo libamenta daturus. Quod enim ſacrificij genus ſce
leſtorum nece diuinæ potentiæ iocundius exiſtimemus? At Pomeranis non tam
hoſtile ſolum repente inuadendi, quàm Rugianorum equitatum defendendi lit=
toris ſtudioſum uarijs nauigationis ambagibus ludificandi propoſitum erat. Qui
Danicam conſpicati claſſem, Boruuegium occidentalibus comitatum Sclauis au
xilijs ſibi ferendi gratia aduentare credebant, aëris nubilo noſtrarum nauium nu
merum habitumq; dignoſci non patiente. Neq; enim eorum animos ſubire po=
terat, Danos per tot locorum ſpacia à Sclauia remotos, intra tanti temporis angu=
ſtias eo loco fuiſſe prouectos, ſpeculatoribus ob nimiam ſecuritatem excubandi
officia parum curioſe gerentibus. Igitur Bogiſzlauus Rugianam claſſem appelli
ratus, à centum & quinquaginta myoparonibus circuiri deſiderat, reliquam claſ=
ſem ueluti in aciem iactis anchoris componit, naues quibus alimenta uehebantur
aliquanto piraticis præſtantiores, inter ipſas & continentē admouit, armatæ mul
titudinis ſpeciem uacua lignorū effigie adūbraturus. Quo uultu deceptus Suno
Bogiſzlauum auxilia à Theutonibus mutuatū credebat. Rareſcente tandē nebu
la, Abſalon ab exiguis hoſtiū ſcaphis præteriri ſe uidens, ne omnes quidem tutò
redituras per iocum aiebat. Igitur ſocijs ingenti cohortatione firmatis, in hoſtilem
claſſem ut imperio ita ductu & nauigatione primus inuehit̄. Monitus à Sunone
ne eam perinde ac Germanicis roboratā auxilijs præpropera feſtinatione inceſſe

C ret,ſed temperato remigio militem armari iuberet, minime cunctandum aiebat, præfatus eo iam loci concluſum hoſtem,ut nec bellum tutò conſerere,nec fugam ſalubriter ædere poſſet. Itaque nihil impedimento fore quo minus promptiſſimam ſibi uictoriam eſſet ceſſurus. Eo deinde monitus iterante milites,Abſalonis munimenta corporibus aptare cœperunt, parte remigium continuante. Quorũ apparatus nimiæ ac perſeuerantis nebulæ beneficio hoſtem fallebat. At ubi propius uentum, Danorum iuuentus ut cunctationis ita ſilentij impatiens, ſublatis uexillis non temperauit ſibi quo minus concitatiſſimum præliandi ardorem celſo cantilenæ genere proſequeretur. Abſalonis quoque ſignum nunquam ſine hoſtium fuga ſpectari ſolitum,Sclauis pariter & Danorum præſentiam prodidit & confligendi diffidentiam incuſſit. Igitur ſumma cum trepidatione ſublatis anchoris cupide claſſem concitare cœperunt,quantum nauigationis longo temporis tractu protulerãt, exiguo horarum ſpacio remenſi. Innumeri quorum fugam aut nauium magnitudo,aut anchorarum ſublatio retentabat,profundum petendo fluctibus quàm ferro uitam finire maluerunt. Horum rates eodem penè temporis momento refertas ac uacuas conſpicareris. Sed neque prolapſos natandi uſus ſeruare poterat,ſubiectarum uoraginum eluuie merſorum corpora tenacius apprehendẽte. Quantas igitur timoris uires exiſtimemus, qui quos nimio ſui hauſtu repleuerit,ne proprio quidem ſpiritui parcere compellit? Decem & octo nauigia nimiæ multitudinis in ſe confugientis concurſu rupta,receptis exitio fuere. Paucis hoſtem opperiendi animus fuit. Illius uero etiam ridicula formido extitit,qui ſociale exemplum peroſus,nexo ex rudentibus laqueo ſuſpendio ſe conſumere,quàm hoſti necandum præbere maluit. Quod factum complures prius admiratione, deinde ludibrio proſecuti, dulcedine ſpoliorum lentius hoſtibus
D inhærere cœperunt. Quibus Abſalon præteritis,monitiſq; ne prædam quàm hoſtem inſequi mallent,ſeptem ſolis nauibus totam penè fugacium claſſem inſectari non deſtitit, illa nimirum fiducia uſus, qua toties ſibi hoſtiũ terga aſpicere contigit. Neque enim à palantibus in illa inſequentium paucitate numerus,ſed uirtus æſtimabatur. Centum fermè nauium turba maritimæ fugæ diffidentia terreſtrem cepit, perq; horridos ac deſertos ſaltus inermis,attonitaq; diſcurſum habuit. Iarimarum quoque hoſtilis ſanguinis quàm prædæ auidiorem concitatior tuendæ patriæ cupido reddiderat. Quinque ac triginta nauigijs uehementi remigio concitatis,hoſtilis Abſalonem nobilitas deuitabat. Quæ cum ſeptem ſola ſibi inſtare animaduerteret, fugam ſuam non ſolum triſtem,ſed etiam erubeſcendam rata, bis nauigationi perinde ac pugnam confectura laxamẽtum dare conata eſt. Igitur Abſalon quanquam ab amicis cæteræ claſſis aduentum opperiri rogaretur,nulla ex parte ceſſato remigio progredi perſeuerauit, plus hoſtium trepidatione quàm ſociorũ auxilijs utendum præfatus. Quo cognito Sclaui ſumma cum exanimatione metum rubori prætulerunt, naueſq; ſuas quo fugæ habiliores eſſent,arma & equos in profundum abijciendo, oneribus uacuefacere cœperunt. Acrius deinde conuerberato pelago,Penum amnem perſeueratæ fugæ receptaculum habuerunt. Quos Abſalon eouſque uacuo cunctationis remigio inſecutus,ueſpera ad ſocios qui prædæ incubuerant reuertit. Cuius ne particeps quidem fore ſuſtinuit,gloriam ad ſe,ſpolia ad milites redundare ſpecioſum ducendo. Igitur ex quingentarum nauium numero quinque ac triginta delapſis,decem & octo confractis,cæteræ in Danorum poteſtatem ditionemq; ceſſere. Illa igitur dies quæ Abſalonis claritate obcæcatam hoſtium claſſem aut fugam aut exitium pati coẽgit, tot errores, tot maritima diſcrimina finiuit,Sialandicos portus ac Balticum fretum peſtifero piratarum incurſu uacuefecit, efferatam barbarorum ſæ-

uitiam

A uitiam iugi patientem reddidit, patriamq; nostram uix libertate sua potientem Sclauiæ dominam effecit. Efficax & inusitatum genus uictoriæ, quo cunctas hostium uires funditus euerti cõtigit. Eadem ut Sclauici cruoris plena extitit, ita nullum Danici impendium habuit. Quatuor duntaxat ex Rugianis sociorum an hostium telis perierint, incertum est. Die postero decem & octo Scaniensium nauigia superueniunt, quos Absalon non moræ eorum, sed uoluntatis æstimatione facta, prædam cum uictoribus communicare præcepit. Quid deinde Sclauis consilij foret cognosse cupiens, callidum speculationis genus amplexus, Bogiszlauũ sub simulatione benignæ & ueteris amicitiæ, perfidiæ per legatos arguendum curat, nimiamq; regis offensam obnixo placationis studio præcurri postulat. Ad hæc Bogiszlauus tantam receptæ cladis dissimulationem agere sustinuit, ut laudata monitoris beneuolentia, facturum se quod ab ipso suadebatur promitteret. Tantum autem timoris Sclauorum uulgus ob pristinam fugam animis insitum habebat, ut etiam nouam uisa rate quæ legatos uehebat ædere non erubesceret. Post hæc Absalon rerum à se gestarum famam illustri nuncio præcurri magnificum ratus, Tachonem claro Fioniæ loco natum cum tentorio Bugiszlaui quod ei portionis nomine cesserat remitti curat, nec solum uictoriam suam regi indicaturum, sed etiam fidem assertis celebrioris prædæ gestamine facturum. Per eundem quoque ne Sclauicæ uires nouis copijs instruerentur, messis tempus expeditione præcurrendum hortatur. Quem Kanutus Iutis Vibergica concione contractis, Absalonici operis euentum digno relationis officio repræsentare præcepit, expeditionis hortatore usurus, quem nuncij autorem habuerat. Quo facto omnium animis maximam educendæ classis curam ingenerauit. At Cæsar tantæ cladis nuncio recepto, postquam solo Absalonis ductu rem gestam cognouit,
B omnem non solum obtinendæ Daniæ spem, uerumetiam attentandæ fiduciam mente deposuit, proprias uires damnando, quod alienis parum efficaciter usus fuisset. Eandem uictoriam Absalon suam apud Byzantium incredibili famæ uelocitate uulgatam, postmodum ab equitibus suis tunc temporis in ea urbe stipendia merentibus accepit. Sed nouæ frugis accessio labentibus hostium alimentis opitulata est. Hisdem ex regiæ professionis cunctatione instruendorum frumento uicorum perquam utile sibi laxamentum sumentibus, huius expeditionis opinione perciti Vualogastenses, profundiora Peni amnis loca crebro lapide complent, mœnium suorum aditum nauigijs negaturi. Quas Absalon hisdem aluei locis egerere cupiens, trahendæ secum iuuẽtutis gratia corpus aquis immergere non dubitauit, easq; lapidibus uacuefaciendo, quantum transmittendæ classi satis erat, ad patientem nauigationis habitum perduxit, quanquam oppidani machinas suas tali temperamento librassent, ut eadem amnis spacia certis ictibus destinarent. Quibus obstaculis transitu uacuefacto, facilem socijs petendæ circunsidendæq; urbis aditum struxit. Obsidione cœpta refixi sub aquis stipites, quorum frequentia oppidũ erat uallatum, nauigia propius appellere passi non sunt. Hanc oppugnationis difficultatem, Danorum iuuenes uirtute superare cupientes, non temperauere sibi quo minus nauigijs à profundo remotis pedibus in aquam descenderent, uadaq; gradu lustrarent. Contrà oppidani in subiectos cominus tela iacere, nauigiaq; tormentis procul incessere cœperunt. Quorum eximios iactus eludere quàm excipere satius existimares. Anceps incertumq; uitatu periculum erat, prægrandibus saxis in consertas puppes cadentibus, in fuga ac declinatione cautoq; corporis motu, magis quàm in ulla armorum ope frustrandorũ ictuum remedium ducebatur. Absalon mediotenus nauigij progressus, egesta tormentis robora crebra corporis declinatione fallebat. Quem barbarus forte præsidio

C egressus, postquam ex clypei notis agnitum habuit, tormentorum præsidibus manu significauit ut eum impeterent. Igitur interrogatus à quodam, an perspectum haberet qualiter ipsum barbarus denotaret, curam sui illius animo insitam respondit: eodem ludibrio hostem & monitorem excipiendo. Intrepidi animi dixerim, in medio salutis discrimine pericula sua iocoso dicto prosequi uoluisse. Adeò certissimum fortitudinis & constantiæ experimentum necessitas tribuit. Expugnatione non procedẽte, noua adoriendæ urbis ratio autore Esberno excogitata est. Siquidem inusitatæ magnitudinis nauigium uarijs ignis nutrimẽtis completum, solo uentorum remigio, opportunis incendio mœnibus adigendum curabant. Quod latenti in undis stipiti illisum, sine ulla oppidanorum iactura propriæ cum materiæ discrimine conflagrauit. Ita exigui ligni impedimento, spes ingentis uictoriæ subruta est: hostiumq́ salus paruulo fortunæ momẽto ab imminente exitio protecta. Post hæc Bogiszlauus in dedecorum suorum ultionem dolos mente scrutatus, Absalonis colloquiũ simulata pacis affectatione per legatos poscendo, cum ingenti equitatu destinatum conuentui locum petiuit. Quem binis obuiam sibi nauigijs uenientem ut continentem ascenderet obsecrauit, commodius in tentorio quàm naui colloquendum præfatus. Obsequentem illum nauigioq́ excedere uolentem, Erlingus quidam illustri inter Noricos loco natus, horridioris somni narratione retinuit, haud dubie fraudem sensurum, si salutem suam hostibus crederet, auguratus. Cuius uocem Absalon perinde ac diuinitus sibi dati indicij miraculum ueneratus, uocanti se Bogiszlauo, minorem à maiore peti non oportere perhibuit, pontificem duci dignitate præstare asseuerando. Ita hosti impotentiam obijciendo, fraudis materiam ademit. Ille stricta nauis spacia causatus, repentino discessu fallaciam detexit. Nam qui aliàs ultro nauigium Absalonis in-
D gredi consueuit, nunc eius aditum perinde ac fatale sibi domicilium, conscientiæ malignitate confusus, exhorruit. Gauisus Absalon quod salutem suam somnio quàm hosti credere præoptasset, ad classem se recepit. Igitur cum exercitus noster communem agrorum uastationem unius urbis excidio anteponens, exhauriendæ prouinciæ consilium cepisset, inq́ pontis pertranseundi angustijs hærerent, crebris oppidanorum myoparonibus incessuntur. Qui mox sagittariorum ab Absalone, regeq́ missorum opera deturbati, infestandæ commodius classis gratia continenti se tradunt, nostrosq́ clamore non minus quàm iaculis insecuti, per summam ignauiæ exprobrationem perinde ac uictis insultare cœperunt. Quo uiso reliqui ex oppidanis passim correptis scaphis, mœnibus etiã quæ tuebantur desertis, in ripam se conferunt, relicta à Danis tabernacula prædaturi. Neque enim regios equites, nauium transitum in terra operientes, fumus tabernaculorum quæ Dani discedentes cremabant incendio ortus, ab ipsis discerni patiebatur. A quibus cum inopinati attonitiq́ incursarentur, pars in scaphas refugit, pars armis in ripa, aut aquis in amne exitium habuit. Natantes à sagittarijs interfecti, nauigantes euersi, iustas irrisis à se Danis pœnas luerunt. Ita Vualagosten ses paulò ante falsis nostrorum opprobrijs exultantes, nunc ciuium in conspectu suo necatorum miseranda fata luctu prosequebantur. Quod Oznenses fama experti, suburbanos penates ocyus cremandos curant, ne ijsdem hostes ad mœnium suorum incendium uterentur. Igitur dum ultro se tectis spoliant, ingens urbi suæ tutamentum conciliant, quo domibus tenuiores, hoc mœnibus tutiores effecti. Rus regi rapinæ extitit. Cuius sententia Absalon Iulinensium finium, arciumq́ Zuinensium expugnationem peragere iussus, Esbernum fratrem Zuinam cum commissæ sibi classis parte præmittit, aut arces ipsas (si fors sineret) capturum, aut earum custodibus quoad se Iulino reuerti contigisset, fugam interclusurum.

A clusurum. Quorum ianuæ uenienti Esberno uacuæ patuere, propugnatoribus nimirum aduentum hostium furtiuo discessu præcurrentibus. Ambæ itaq; incendio datæ. Qua de re Absalon Iulinensium rebus absumptis, non solum longinqui fumi cõtemplatione, uerumetiam sociorum inde reuertentiũ affirmatione certior factus, ad regem reuertit, lætatus se magna curarum parte fraterna opera liberatũ. Rex uicos necessarijs usibus abundantes captu difficiles fore, uacuosq; tantũ à se penates exuri conspiciens, remeare constituit: qui nunc desertos inopesq; lares adortus fuerat, exacto messis tempore referta copijs horrea cõsumpturus. Cumq; non minus capiendarum urbium difficultate, quàm uacuarum ædium incendio fatigatus, Zuynam amnẽ abducendæ expeditionis gratia petiuisset, exustarum artium reliquias solo æquari iussit. Et ut omnia earundem monimenta demoliretur, etiam lapides fundamentis egestos in profundum iactandos curauit, quanquam ijdem recenti adhuc incendio torridi, uix se manu contingi paterentur: cuius laboris idem atq; expeditionis finis extitit. Autumno domi peracto, duodenis millibus è Rugia contractis, Tribusanam prouinciam ditioni suæ parentem peragrat. Post hæc Cyrcipinensium deuexã paludem paternæ militiæ æmulatione permensus, ad urbem Lubekincam peruenit. Qua prçterita, dum Diminum petere statuisset, in abundantem potione uicum incidit, Barbaris illic tanta animorũ securitate con uiuantibus, ut nullum prorsus hostilis aduentus formidarent impetũ. Quantam porrò gentis illius intemperantiã pacis tempore extitisse putemus, quæ ne hoste quidẽ liminibus imminente, quo minus uires suas ebrietatis illecebris labefactaret, abstinuit? Itinere deinde nostrorum ad naues conuerso, conuellendæ prædæ, spargendiq; passim incendij gratia, Danica manus disijcitur, mentẽ regis longinquæ uiæ dispendijs à petendi Dimini proposito retrahentibus. Qui triginta solos

B sibi comites asseruasse contentus, quum ingentem Barbarorũ cohortem opimam uillam tueri satellite nunciante cognosset, Absalonem suo fortè uexillo coniunctũ dimidio cum præsentiũ equitum numero opem socijs laturum dimittit. Qui imperium amplexatus, obscurandæ paucitatis gratia laxius militẽ incedere iubet, multitudinis instar confusam agminũ speciem præbiturus. Quinetiã uehementius irruptionem ædere curæ habuit, quo plures insequi crederentur. Iamq; Barbarorũ relicta uilla, nemus tenentiũ manipulos contemplatus, quum se longe uiribus inferiorem animaduerteret, ideoq; sociorum augmentum simulare uellet, complures ex suis furtim discedere monitos, aperte subinde redire iussit, idq; sçpenumero faciendum curauit. Igitur auxiliorum incrementa sensim recipere existimatus, nõ suppetentibus qui prædam asportarent, cõtractas uici opes ingenti pyra constructa cremauit, flammis insequendo quod usui comm odare non poterat, etiam ministris incendij tantæ pecuniæ consumptionẽ animi dolore prosequentibus. Ea re gesta ad regem se retulit. Qui propter Lubynã pernoctatione habita, deletis uicorum reliquijs, lacunam per quam arduo labore iter fecerat, ponte à Rugianis consterni curat, eamq; nullo penè negocio remensus, cõscensis nauibus, in proximũ Peno amni portum peruenit. Vbi diutina ac uehementi tempestate uexatus, Bogislauũ pacem à se per legatos petentẽ repulit, quanq; iam labentibus alimentis expeditionem remittere cogeretur. Exactis domi hybernis per Zuynam ingenti cum expeditione regressus, Grotzuinã lacerat. Vbi cum Iarimarus hostiũ occursum ex eorum lituo deprehensum regi nunciandũ proponeret, idq; ab Absalone nisi ijdem in conspectũ uenissent exequi uetaretur, ancipiti malo circunuentum se dixit, qui si quid inopinati periculi se tacente socijs incidisset, incuriæ damnari, sin maturius indiciũ afferret, timiditatis notari posset, quũ & præpropero nuncio uti probrosum, & nimis lento desidiosum uideatur. Huius prouinciæ præda parũ sa-

C tiatos Pomeranicarũ opum fama ſolicitat, quæ ut eximiæ, ita intactæ prædicaban-tur. Nulli tam longinquam militiam ingredi difficile uiſum, quanquã perferendæ inediæ, peragendæq; ſolitudinis prædicebatur aſperitas, ardore prædæ periculo-rum metum leuante. Imbellis populus urbiumq; & armorum inops regio fereba tur. Et quoniam noſtris propoſitum ex ſententia cedere conſueuerat, pergendi cu piditas animos inflammabat. Nec fraudandos præſentibus uotis felicia tot ſucceſ-ſuum experimenta ſpondebant. In qua profectione pabulo parum ſuppetente nõ ſolum equos, uerumetiã pedites cõmeatibus onuſtos attri æ labore uires deficie-bant. Hæ res conuertendi itineris, repetendiq; claſſe Iulyni cauſam dedere. Illic rex adoriendi per inſidias Camyni cõſilium nactus, aperteq; eius irruptioni laten tem præferens, ductantibus locorum peritis per ignotos ac deuios ſaltus, plenum difficultatis iter corripuit. Errantibus cæteris Sialandenſes ac Scanienſes Alexan dro (Abſalonis h c ſorore editus erat) primipilo uſi, Rugianisq; ducibus rectam & compendiariam uiam ſecuti, Camynũ uenere, occupaſſentq; niſi incolas incen dio cautiores feciſſent. Quorũ paucitatem Bogiſzlauus, qui in eodem tunc forte oppido moram agebat, effuſis manipulis irrumpendam ratus, Esberno qui talium rerum experientia uſuq; callebat, quo longius hoſtes urbe euocarentur, de indu-ſtria cedendum monente, diu terga præbentibus inſtitit. Ad poſtremũ intellectis inſidijs, effuſius ruentes in aciem reuocat, tam improbũ ab urbe exceſſum amaræ reprehenſionis ſalebris inſecutus. Quod uidens Esbernus, abiecta fugæ ſimulati-one, ſigna ad hoſtem reflexit, effecitq;, ut Bogiſzlauus caballo delapſus, pauido recurſu intra uallum confugeret, celeritate pedum ſalutẽ quæſiturus, quam aut ar mis aut equi uelocitate tueri fiduciam non habebat. Alexander illato portis ſigno, neminẽ à quo repelleretur inuenit, tanta trepidatione captis hoſtibus, ut ne urbis D ſuæ quidem limina ab iniuria uindicare præſumerent. Qua gloria ſatiati Danorũ iuuenes, paulatim in aciem ſe recipere, q̃ ulterius urbi inſultare maluerunt, pau-citatis æſtimatione temeritatẽ domante. Hunc iuuentutis procurſum rex reliquo milite ſubſecutus, propter muros equo deſcendit, expugnandæ urbis habitũ curi oſiore cõtemplationis officio luſtraturus. Quo reſidente uallumq; uexillis ſtipan-te, canonicæ uitæ clerici contuſi deiectiq; animi mœrorem pedum nuditate teſtan tes, digeſta rite proceſſione cum inſignibus ſuis adueniunt, eoq; paternæ ſanctita-tis admonito, genibus niſi ſacris ędibus abſtinendũ precantur, orando ne diuinos penates humanis incendio iungat, neq; ita in hoſtes ſæuiat, ut publicæ religionis domicilia cõſumat: tot ſuas, tot maiorũ uirtutes teterrimo facinore corrupturus. Adiectum ab ijs eſt, Bogiſzlauũ regis tutò petendi gratia familiaris fidei patroci-nium poſtulare. Reſponſum à Kanuto, homines ſibi, non Deum inceſſendi pro-poſitum eſſe, ut iuſtum, ita alienum ſacrilegij bellum geſturo. Quibus, ſi ciuitatis partem extra municipij mœnia collocatam cremaret: eccleſias mortalium ædificijs permixtas cõmunibus flammis implicandas, dicentibus, iram precibus remiſit, hoſtileſq; lares inuiolatos relinquere, quàm diuinos humanis iniuria æquare ma-luit. Illi urbem precibus ſuis donatã gauiſi, gratijs pro beneficio actis, lætitia ouan-tes diſcedunt, eamq; ſacro cõcentus genere proſequuntur. Bogiſzlauus quod pe tebat obtento, quæſitũ Abſalonem die poſtero obuiam ſibi cum Iarimaro uentu-rum precatur, eoſdem faciendæ cum rege pacis arbitros habiturus, quos tot col-loquijs amicos expertus fuerat. Quem Abſalon fraude potius quàm ſyncera uer borum fide agere ratus, negauit ſe intercedere, quo minus igni prouincia uaſtare-tur, ne tantũ iter expleſſe fraudi fuiſſe uideatur. Ille nihil à ſe extra municipij mœ-nia poſſideri confeſſus, ſacris tantum domicilijs eorumq; gratia uicinis tectis abſti nendum orauit. Quod beneficium eodem uoto petitũ promiſſumq; eſt: reliquũ

lucis

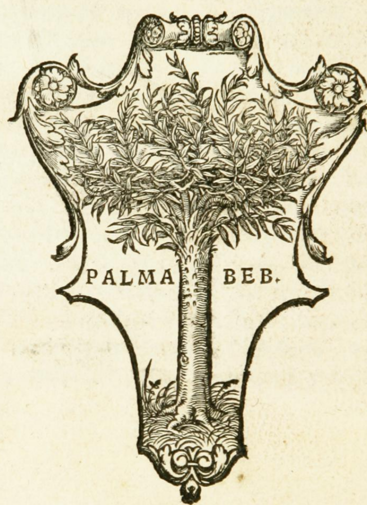
A lucis auidissima uicorum uastatione consumptũ. Bogislauus præsentium periculorũ impulsu promissum reuertendi tempore sectatus, Absalone & Iarimaro dextras præbentibus ad regem perducitur, ingentisq; summæ pecunia multæ nomine pacta, non alias pacis conditiones assequi potuit, quàm ut procuratione hactenus patrimonij titulo administratã, è manu regis beneficij iure susciperet, libertatemq; seruitute mutaret, Rugianæ gentis tributũ obsequijs æquaturus. Hanc pactionẽ obsidibus firmandam pollicitus discedit, redeundi comitibus utendo, quos adueniendi duces habuerat. Et ne uenerationis expers dimitteretur, ab Absalone conuiuio cum amicis exceptus, potu nimis auide sumpto adeò uires sensumq; exuit, ut uix mente cõstare putaretur. Qua intemperantia amissæ maiestatis oblitus, deflendæ seruitutis loco, libertatis gaudia repræsentauit. Igitur nimio ebrietatis haustu obstupefactis neruis, naue egestus in tentorio collocatur, Absalone quadraginta armatos ante tabernaculi fores excubare, nocturnæq; eius custodiæ uacare iubente. Tanta siquidem apud Danos seruandorum hospitum sedulitas existere consueuit, ut eorũ saluti perinde ac propriæ studere curaret. Quo beneficio obligatus Bogislauus, Sclauorũ animos Danis applicando, debitam Absalonis meritis gratiam retulit. Quibus cum pulso mane somno oculos inseruisset, Danorum fidem exosculatus, aptissimoq; laudationis genere prosequutus, plus uoluptatis se ex percepta Absalonis humanitate, quàm amaritudinis ex patriæ iactura sentire dixit. Igitur ad locum in quo milites eum præstolabantur relatus, postero die Sclauicæ nobilitatis proceribus adductis, genibus annixus cum coniuge se & liberis ad pedes regis suppliciter abiecit, ueniamq; diutinæ rebellationis precatus, obsidibusq; ex parte datis, ex parte promissis, auitæ paternæq; procurationis summã beneficij loco suscipere non erubuit, quod patrimonij erat, alienæ largitionis in-
B dulgentia possessurus. Rex principis huic necessitati miseratione permotus, satis iam graues eum sibi pœnas dedisse existimauit, regnumq; eius in munere quàm in usu suo constituere maluit, ac demum humi iacentem erexit. Nec minus regẽ maternę erga Bogislaui filios necessitudinis respectus tangebat. Ita Sclauicarum rerum dominium assiduis Vualdemari laboribus negatũ, paruulo Kanuti negotio contributum est, felici eius militia paternã supergrediente fortunam. Eodem temporis momento ingenti nubium uolumine colliso, per summã utriusq; gentis exanimationem fracta crepuere tonitrua. Quo euentu Sclauici regni interitũ portendi à coniecturarũ sagacibus existimatũ est. Bogislaui quoq; animus cõstantiæ pignoribus refectus, accepti beneficij memoriã ad ultimũ usq; uitæ tempus inuiolabili fide exhibuit: adeò ut cum supremo morbo correptus in lectulo laberet, adhibitos amicos iureiurando obstringeret, eos cõiugem suam ac liberos ad regẽ perducturos, eumq; diuidendi inter pupillos regni autorem habituros, & quod is statuisset perinde ac testamento cautum custodituros: nihil se de Danorum fide hæsitare testatus, quorũ egregia toties experimenta susceperit. Succurrebat enim illustri uiro quantos fructus Rugianis cõstantis erga Danos amicitiæ custodia peperisset.

Hactenus Saxo Grammaticus.

I 3

Locorum aliquot Saxonis historiæ emendatior lectio: priore numero paginam, altero uersum indicantibus.

Pag.1.uer.28.quam ingenij. Pag.2.A.uer.5.celeberrimis. C.uer.15.parallelum. 4.C.22.Null a
Suconum. 9.B.abduceretur, quæ morienti petenda fuerant. 11.A.13.opimæ. 14.D.13.interfectis. 15.D.
20.clepsydra. 16.C.etiã regi. 20.D.18.Alijs amoris decor. 23.B.12.debeat. 25.D.4.In hæc. 26 B.12.ita
se ceruice de industria collocauit. C.uer.6.collacteus. 28.C.15.hi sopitam. D.14.condecebat. 29.B.2.pa
trio. 30.A.22.comitibus, reginæ pen. 31.A.20.diutinam. 32.B.4.leuioris. uer.9.credebat. 33.A.14.cæ
co. B.4.stuporis. C.4.latere. D.2.utrinq;. 34.C.6.præstarent. 35.A.15.procacitatis facundia. 36.D.
2.Quem Gotherus. uer.6.petit, uocabuli largitionem. uer.10.Gothero. 37.C.1.Ericus. uer.19.tacito.
D.14.leuãda. 38.D.10.uerba. 39.D.3.athletæ. uer.17.Frotho. 40.B.19.uindicem agere. 41.C.7.crimi
nis conscientiam. Eod.uer.redditurum. 43.B.20.hac, inquit. 44.B.3.aciem, postremam. 45.C.7.One
uo uero. D.3.Interea Hithinus. & uer.19.Ita Hithinus. 46.A.2.Skalc Scanico. C.19. rediuiuus ruit.
49.B.2.hic agresti. &, ministrauit. C.1.celeritatẽ. 50.D.6.cygnico. 54.A.21.pulicibus. D.2.tactuq;
salacis. 55.C.3.Qui cum. D.12.athletæ. 56.B.1.Angaterus. 57.D.12.alienæ. 58.D.17.adornabat.
60.A.10.cuius iam prod. 62.B.21.pensaturus. 63.A.24. Syualdum. 65.B.4. Heluuis & Hamundus.
uer.5.Alf &. 66.A.uersum primum dele totum. 67.B.9.cognominat. 71.D.uer.ult.absumpto. 73.A.
19.denunciatur. B.23.solido militũ robore. 74.A.15.auidæ. B.3.conciliauit. 79.C.10.abductam. 81.
B.7.neminẽ. 82.A.3.quidam. B.8.continentiæ. C.24.arctius tenditur. 83.C.1.fortasse pro, Cuius quo
que, legendum est, Crinis quoq;. 85.A.11.Cuius. uer.17.auspicio. 86.B.12.Herothi. 88.C.2.deuinxerãt.
uer.8.rerum contextui. 90.B.14.pro Edebrandus, fortasse legendum, Hedelradus. Ita enim uocat eundem
suprà 89.D.uer.ult. 92.C.19.fœminas. 94.B.14.tenebatur, tanta. uer.25.contenti. 95.B.penult.au
gurum. 96.B.9.metus. 97.C.9.præbuit, fortuitũ. 100.A.2.tandiu. 105.A.2.matutino tem. 112.C.14.
duelli. 115.B.2.fratris, Kan. 122.A.4.ex primi. 128.C.6.quia tetrã. 129.A.16.id loci. C.1.Fioniã.uer.3.
ædebantur. 134.D.paciscitur. 138.B.10.potitus.uer.20.accepta fide, prop. 139.D.14.urbi, suscepta pec.
141.A.12.uetusto. B.21.Hiscéne. 142.D.20.securitatem. 145.B.3.exequi perg. 146.A.11.perq; illud.
147.B.7.quid deditione. 148.B.penult.à nescio quibus. 150.A.8.familia comitatior, sine te. B.7.hospi
talitatemq;. uer.9.per interpretem. 160.D.9.Granzamq;. 161.A.19.satietas amouisset. D.6.interiora.
162.C.10.Per idem. 166.D.17.corrigendæ. 167.C.12.myoparones. 172.D.8.in id maxime. 181.C.15.
Absalonis, nimiam. 184.A.19.concionandi. 185.C.23.traditurus. 186.A.4.repleuit, quietem suam.uer.
19.tenente. B.12.auxilij sibi.

PALMA BEB.